

ACADEMIA ROMÂNĂ • FUNDAȚIA NAȚIONALĂ PENTRU ȘTIINȚĂ ȘI ARTĂ
INSTITUTUL DE ISTORIE ȘI TEORIE LITERARĂ „G. CĂLINESCU”

CRONOLOGIA
VIETII
LITERARE
ROMÂNEȘTI

PERIOADA POSTCOMUNISTĂ

XXII-B

2009

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Cronologia vieții literare românești : perioada

postcomunistă / coord.: Eugen Simion. - București :
Editura Muzeul Literaturii Române, 2014-
vol.

Vol. 22 : 2009/ Marija Nenadić Žurka ; coord. red.:
Lucian Chișu. - 2023. - ISBN 978-973-167-679-1

- I. Nenadić Žurka, Marija
- II. Simion, Eugen (coord.)
- III. Chișu, Lucian (coord.)

821.135.1.09

Tehnoredactor: Mihăiță Stroe
Coperta: Mircea Dumitrescu

Eugen SIMION (coordonator general)

Lucian CHIȘU (coordonator redacțional)

Marija NENADIĆ ŽURKA

CRONOLOGIA VIETII LITERARE ROMÂNEȘTI

PERIOADA POSTCOMUNISTĂ

XXII-B

2009

ACADEMIA ROMÂNĂ • FUNDAȚIA NAȚIONALĂ PENTRU ȘTIINȚĂ ȘI ARTĂ
INSTITUTUL DE ISTORIE ȘI TEORIE LITERARĂ „G. CĂLINESCU”

Editura
Muzeul
Literaturii
Române

București, 2023

IULIE

1 iulie

● [„Adevărul”, nr. 5895] Nicoleta Zaharia semnează *Confesiunile disidentei Doina Cornea*, raportând despre lansarea volumului *Jurnal – ultimele caiete* de Doina Cornea, Ed. Fundația Academia Civică: „La evenimentul de ieri de la Institutul Francez, Doina Cornea nu a fost prezentă, însă a transmis, prin fiul său Leontin Iuhas, un mesaj scris”.

● [„Adevărul literar și artistic”, nr. 980] Marius Chivu semnează *Viață de bărbat divorțat*, o cronică la *Stalin, cu sapa-nainte* de Radu Țuculescu, Ed. Cartea Românească, 2009: „Scriș limpede și cursiv, deși fără pretenții stilistice, cu o structură simplă și bine construită, dar cu un conținut oarecum improvizat, alternând poveștile comice ale copilăriei cu secvențe dramatice și erotice, nu toate inspirate, romanul pare că-și inventează miza pe ultima sută de metri prin sinuciderea lui Kuki, cu cât mai imprevizibilă și mai echivocă, cu atât mai dramatică. Nefiind un mare roman, *Stalin, cu sapa-nainte* este o carte cât se poate de agreabilă, care ar putea și chiar ar merita să se vândă bine”. ■ Sub titlul *Critica lui G. Ibrăileanu* citim un fragment dintr-un articol publicat în „Adevărul literar și artistic” din 1937. □ Ioana Bot publică *Un oraș exemplar*, un reportaj despre Fribourg.

● [„Luceafărul de dimineață”, nr. 22 (894)] În rubrica *Viața culturală* citim o *Precizare*: „Dintr-o regretabilă eroare tehnică, ediția din săptămâna precedentă a revistei «Luceafărul de dimineață» a purtat numărul 21 în loc de numărul 20-21, așa cum ar fi fost corect. Cerându-ne scuze pentru greșeală, facem cuvenita rectificare”. ■ *Ne-a părăsit pentru totdeauna Matei Călinescu*: „Uniunea Scriitorilor din România și Asociația Scriitorilor București anunță cu durere înțetarea din viață a profesorului Matei Călinescu, distins scriitor, critic literar de prestigiu al generației 60”. □ *Lecturi publice la Muzeul Țăranului Român*: „*Povestitorii de la Șosea* este un proiect al Muzeului Țăranului Român, care își propune să aducă în fața publicului, lună de lună, pe unii dintre cei mai prețuiți scriitori români. [...] Joi, 2 iulie, de la ora 19.00, la *Povestitorii de la Șosea* este invitat scriitorul Mircea Cărtărescu, care va citi un text nepublicat încă în volum. Moderator va fi Simona Sora, redactor la «Dilema Veche» și editor coordonator la «Dilemateca»”. □ *Gellu Naum la Veneția*: „Recent, a avut loc, la Institutul Român de Cultură și Cercetare Umanistică de la Veneția (orașul cel mai supra-realist cu puțință din Europa), lansarea unei masive antologii bilingve Gellu Naum *La quinta essenza. A cincea esență* apărute recent în Italia, la Editing Edizioni, Treviso”. ■ *Protest*: „Conducerea Uniunii Scriitorilor din România protestează ferm împotriva demiterii remarcabilului scriitor Ioan Moldovan de la conducerea revistei «Familia» din Oradea și a înlocuirii sale cu o persoană care nu are nicio competență în domeniul literaturii. Acest act abuziv face parte dintr-o serie de măsuri anticulturale, care cuprinde, între altele, și înlăturarea lui Traian Ștef din

fruntea Bibliotecii Județene. Toate aceste fapte reprobabile au, din păcate, unul și același autor, Președintele Consiliului Județean Bihor, liberalul Radu Țirle. Uniunea Scriitorilor din România face un apel către autoritățile îndreptățite să pună capăt practicilor discreționare, cu consecințe incalculabil de grave pentru cultura actuală”. ■ Sub titlul *Poezie la Editura Limes* Dan Cristea publică două cronici literare: □ *Negru pe negru* de Aurel Pantea, Ed. Limes, 2009: „Fără o interiorizare existențială mai precisă însă, toată această relație cu «ceea ce nimicește» pare oarecum că lucrează în gol, într-o abstractă condiție umană”. □ *Câmp minat* de Mircea Petean, Ed. Limes, 2009: „Ce i se poate reproșa autorului? e o întrebare care se transformă aici, mai degrabă, într-o exclamație de surpriză neplăcută: dar ce nu i se poate reproșa?!”. ■ Felix Nicolau semnează *Înmormântare ca un botez*, o recenzie la *Ultimele zile din viața literaturii* de Alexandru Matei, Ed. Cartea românească, 2008: „Cum am zis, senzația mea este că Alexandru Matei dezbate un subiect în care nu crede. Pentru că noi suntem români, deci în afara crizelor de orice fel. Dar și a normalităților de orice fel. Și, în fond, ce i se poate întâmpla literaturii române mai rău decât ceea ce i se întâmplă în prezent? Cartea lui, însă, este captivantă mai ales prin problematica abordată, în sfârșit diferită de reziduurile textualiste”. ■ În *Poeme de dragoste și furie* Gabriela Gheorghisor comentează *Poze cu zimți* de Anca Mizumschi, Ed. Brumar, 2008: „«Poemele de dragoste și furie» din *Poze cu zimți*, simple și plastice în același timp, cerebrale și arzătoare, o recomandă pe Anca Mizumschi drept una dintre cele mai bune poete de azi, din spațiul românesc”. ■ Sub titlul *Planetă de tânăr romancier* apare recenzia lui Radu Aldulescu la *Viața unui șef de departament povestită de fiul său Superman* de Șerban Anghene, Ed. Cartea Românească, 2009: „Umorul lui Șerban Anghene are un soi de echilibru etic, iar asta mi-a plăcut foarte mult la el; știe să ocolească pe departe acea trăsătură a specificului național, întâlnită chiar și la literați, care face din lipsa de caracter o chestiune de simț al umorului”. ■ Paul-Gabriel Sandu prezintă *Gâscă Sălbatică* de Mori Ōgai, traducere de Rodica Freñțiu, Ed. Humanitas, 2008: „Privită dintr-o perspectivă filozofică, întreaga desfășurare a romanului este una care repetă, cu precizie, cei trei pași ai dialecticii hegeliene (teză-antiteză-sinteză), unul dintre ei, cel de-al treilea, rămânând însă neîmplinit”. ■ Alexandru George semnează partea a doua la *Revenind la discuții*: „Este cazul articolului care a constituit pretextul contradicțiilor mele dintr-un număr recent din «Luceafărul», un articol semnat de d. Ion Simuț și care se intitulează, cam efemer, *Ce s-a întâmplat în literatura română în postcomunism - Simptomatologie Generală* (în «România Literară», nr. 6, 2009 [sic!]). El a fost, de fapt, după cum am mai spus-o, acoperit de apariția *Istoriei critice...* de N. Manolescu, care dealtminteri răspunde cam acelorași probleme cu forța unor pagini mult mai numeroase, dar nu și prin aceea a convingerii. Amândoi, dar în primul rând I. Simuț, vorbesc de canon, un cuvânt pe care eu l-aș exclude măcar pentru câțiva ani din programul criticilor și al cronicilor literare. Mai ales când aflăm că la el trebuie să ajungă și revizuirile

cultivate mai înainte de Ion Simuț și proclamate încă o dată acum, când s-au dovedit de toată necesitatea”. ■ Andra Rotaru realizează un interviu cu Ana Blandiana, *Timpul, materia primă a cărților mele: „- Anul trecut v-ați lansat o carte în Spania, Proiecte de trecut, Ia Ed. Periferica. Cum a fost întâmpinată cartea de către public și de către critica de specialitate?”* - Cred că cel mai exact răspuns pe care aș putea să îl dau ar fi reproducerea răspunsului pe care l-a dat la aceeași întrebare Viorica Patea, autoarea ediției spaniole a *Proiectelor de trecut*, un fragment dintr-un interviu publicat în revista Arca: «Opera Anei Blandiana a avut un ecou extraordinar. Recenzii despre *Proiecte de Trecut* au apărut în reviste literare și jurnale precum „Quimera”, „Babelia”, „Tendencias”, „Tiempo”, „Publico”, „EI Pais”, „ABC”, „Leer”, „Foreign Policy”, și a fost obiectul diferitelor programe culturale de Radio și TV: Radio Nacional, Radio 3, Radio Național al Universității Complutense, Cadena Ser, RTVE. La numai câteva luni după apariția ei, „Babelia”, unul dintre cele mai importante suplimente culturale spaniole, clasifica *Proiecte de Trecut* printre „cele mai bune 40 de cărți ale anului” (6 decembrie 2008). Acest ranking a fost stabilit de către critici literari. Dincolo de orientarea de stânga sau de dreapta a mediilor, Ana Blandiana a fost recunoscută aproape instantaneu drept „una dintre vocile fundamentale ale literaturii actuale europene” („Leer”, aprilie 2009, p. 16). Astfel, în cotidianul de stânga „Publico”, autorul încheie cronică sa superlativă cu întrebarea: „cum am putut trăi atâta timp fără Ana Blandiana?” (5 aprilie 2008) în timp ce în cadrul emisiunii *La Linterna* transmisă de Radio Cope (de orientare catolică), Sagrario Fernández Prieto și-a exprimat admirația față de apariția cărții. Scriitorul spaniol Miguel Sánchez Ostiz declara în „ABC Cultural”, revista culturală spaniolă cea mai importantă, „opera măreței Ana Blandiana este o dovadă a bogăției literaturii române, un dar care ne emoționează și ne înfioară în mod iremediabil” (12-18 aprilie 2008). Iar Julián Rodríguez, scriitor, spera ca publicarea *Proiectelor de Trecut* să umple lacuna din orizontul cultural spaniol: „Ana Blandiana este o scriitoare faimoasă în jumătate de Europa, sperăm să devină și în Spania”. ■ Iolanda Malamen stă de vorbă cu Dumitru Radu Popa, *Era clar: trebuia să scriu!*: „- Ai revenit de multe ori, după '90, în România. Ce te-a frapat în viața literară? - Cel mai interesant lucru mi s-a părut (nici nu era greu) apariția literaturii cu adevărat memorialistice, pentru că există și destule falsuri veleitare. Dar apariții precum acelea ale lui I.D. Sârbu, Ioanid, să zicem Nicolae Balotă, Ion Pop Negriștești și altele vor rămâne, și nu vreau să fiu polemic cu asta, în istoria literară a acestor decenii, poate mai mult decât volume de poezie sau proză. Un alt fenomen interesant este faptul că, mă rog, critica nu se mai citește ca literatură, pentru că nu mai trebuie să înlocuiască literatura. Există o fervoare pentru scrierea de istorii literare, mai mult sau mai puțin literare. E firesc să fie așa, după o epocă bezmetică de anistorism. Cu toate acestea, nimic nu se apropie încă de capodopera divinului critic George Călinescu”. □ Ioan-Andrei Egli semnează *Postmodernismul: semnele vremurilor*: „Postmodernismul ca punct de acumulare. Continuitate frântă, modernism târziu

(recent), ambele, niciuna? Trecutul cultural ca și catalog imens de forme, de stiluri, de atitudini regenerabile, interșanjabile, pașibile. O epocă a spațiului, mai degrabă decât a timpului. Postmodernismul ca simultaneitate, ca reticularitate a schimburilor culturale, sociale, politice”. ■ Rubrica *Dintre sute de catarge* găzduiește versurile scrise de Roxana-Diana Baltaru. □ Lucian Perța publică noi parodii (Bianca Roșioru). ■ Apar poeziile lui Gheorghe Vidican și Cassian Maria Spiridon.

● [„**Tribuna**”, nr. 164] Numărul se deschide cu *In memoriam. La o trecere Vasile Grunea (1926-2009)* de Vasile Sălăjan: „Prin tactul și exemplul moral pe care le dădea, Vasile Grunea s-a ilustrat ca un maestru al bunului simț, iar pentru învățăceii săi ca unul dintre călăuzitori”. ■ Alexandru Vlad semnează editorialul *Scriitorii și politicul*: „La Neptun, între 12 și 15 iunie, a avut loc, ca în fiecare an începând din 2002, festivalul Internațional Zile și nopți de literatură. Zilele au constat din sesiuni de lecturi și comunicări (tema a fost «Literatură și politicul: cât respectăm, cât criticăm»), iar nopțile din discuții informale cel mai adesea la un pahar de vin. [...] S-au vorbit toate limbile, dar mai ales celebra engleză a congreselor, cea cu accent nedefinit și expurgată de gramatică. Iar unii (Omar Lara, Sean Cotter, Kiril Kovaldji) s-au redescoperit ca buni vorbitori de limba română. Nu s-a ajuns la o concluzie în ce privește relația scriitorului cu politica, sau mai degrabă cu politicul, cum a preferat Nicolae Manolescu să se exprime în concluziile sale. Dar nu se putea să nu apreciezi că discursurile cele mai bune le-au ținut scriitorii veniți din zone turbulente din acest punct de vedere (Leo Butnaru din Basarabia, Aleksandar Šajin din fosta Iugoslavie, Marko Sošić din Trieste, Rui Barreira Zink din Portugalia, Péter Esterházy din Ungaria). Aceștia au cucerit maximul de interes și de aplauze”. ■ Pe aceeași pagină dedicată editorialului apare și *Vacanța dintre alegeri* de Sergiu Gherghina. ■ În *Cărți în actualitate* citim: □ Ion Vlad publică partea a doua din *Universul miturilor și farsa tragică*, o prezentare a romanului *Întoarcerea tatălui risipitor* de Dumitru Radu Popescu, Ed. Cartea Românească, 2008: „Dumitru Radu Popescu rescrie o istorie veche într-un timp schimbat, iar eroziunea acestui timp produce asemenea exemplare de veritabil *teatru absurd*”. □ Eliza Man notează apariția *Hermeneutica Bibliothecaria – Antologie Philobiblon (IV)*, Antologie îngrijită de Ana Maria Căpâlneanu, Carmen Crișan, István Király V., Cristina Popa și Raluca Soare, Ed. Presa Universitară Clujeană, 2009. ■ În *Cinci băutori de absint* Ovidiu Pecican scrie despre *Băutorii de absint*, antologie de Traian T. Coșovei, Nichita Danilov, Ion Mureșan, Ioan Es. Pop și Liviu Stoiciu, Ed. Paralela 45, 2007: „Mai important decât un verdict, în cazul unor cariere literare ajunse la vârsta contemplării propriilor piscuri și abisuri poetice, este să se sesizeze ce anume adună aceste reliefuri diverse împreună. Or, în afară de voința de a-i readuce în atenție, de a oferi o mostră esențializată din producția lor poetică, de a mărturisi – ca într-un manifest implicit – o anume solidaritate confraternă și chiar de a recapitula geografiile poetice ale patriei la nivelul optzecismului activ creator, nu pot desluși

îndărătul apariției acestui volum decât voința editorului – el însuși poet - de a-și reîntâlni simbolic, împreună, prietenii”. ■ Laszlo Alexandru semnează *Amintiri cu cântec*: „Strategiile de reflectare a lumii înconjurătoare cunosc oare forme diferite de manifestare, la scriitori, în funcție de vârstele creației? Nicolae Manolescu avertiza, cu decenii în urmă, că n-ar fi exclus ca articolele sale critice săptămânale să evolueze, spre senectute, în pagini de memorialistică. S-ar zice că ne aflăm tocmai într-o asemenea ipostază, căci iminentul volum de amintiri manolesciene e precedat de unele fragmente, apărute în presa culturală. Printre ele, *Prietenul meu Ivasiuc*, în rev. «Lettre Internationales», ediția română, iarna 2008-2009. [...] Este dreptul lui Nicolae Manolescu să deseneze floricele pe marginea unor amintiri proprii, legate de personalitatea complexă a lui Alexandru Ivasiuc. Dar atunci când speculațiile sale sunt contrazise de puținele documente de culise ce-au răzbătut la lumina zilei, eforturile actualului președinte al Uniunii Scriitorilor de-a recondiționa imaginea reprobabilă a unui fost complice al Securității ne lasă un gust amar”. ■ Petru Poantă publică profilul *Constantin Cubleşan – 70*: „Civilizat în relația cu ceilalți, e o persoană autentic dialogală și cu o consistentă cultură a prieteniei și a toleranței. Vanitatea scriitorului, firească la urma urmelor, îi este mereu temperată de modestia funciară a omului, astfel că rămâne ferit atât de complexul frustrării, cât și de cel al grandorii. A avut întotdeauna discernământul autoevaluării, spiritul său critic fiind mai degrabă generos în judecarea celorlalți. Nu s-a strecurat însă pur și simplu prin accidentalul câmp literar românesc, ci l-a traversat cu discreția bunului simț, bucurându-se de o receptare în permanență favorabilă, deși niciodată zgomotoasă. Acum, la 70 de ani, e încă în vervă și capabil de surprize”. ■ Ing. Licu Stavri publică partea a doua din *Un interviu cu Ismail Kadare*, realizat de Alexis Liebaert: „- *Vorbești de protecția lui Enver Hodja, dar nu v-a apărut mai bine renumele dumneavoastră internațional? - Bineînțeles, dar renumele despre care vorbiți avea în Albania, așa cum v-am explicat, două tășuri. A fi un scriitor celebru într-o țară stalinistă înseamnă a fi de două ori vinovat: a te opune cultului personalității, al unei unice personalități, și a te opune uniformizării «socialismului real». Totuși, în cazul meu, era mult prea târziu ca să fiu sancționat sau azvârlit în închisoare – scandalul internațional ar fi fost mult prea răsunător. Unica soluție ar fi putut fi un «accident» planificat. Mulți amici francezi au înțeles cum stăteau lucrurile și s-au interesat permanent de mine ori de câte ori participau la un eveniment monden la ambasada Albaniei. Într-un moment greu pentru mine, Bernard Pivot a făcut o emisiune în cursul căreia a întrebat: «Unde e Kadare, îl așteptăm de câteva luni bune. Îl vrem pe el, nu capul lui pe tavă»”. □ Ion Bogdan Lefter scrie despre *Gabi Tudor, vecina noastră pe Jules Michelet...*, „Text pentru volumul memorial *Gabriela Tudor*, editat de United Experts, București, 2009”. □ Despre Vasile Muste scrie Radu Țuculescu în *Miroase iarba a bunici...*, notând apariția volumului *Constelația copilăriei*, Ed. Grinta, 2009: „Poetul, scriind, devine copil și parcă nu ar mai dori să ajungă la maturitate, vrea să rămână copil iar asta, pricep eu, ar însemna viață*

veșnică, ar însemna nemurire”. □ Versuri semnate de Lia Faur. □ În *Emoticon* Șerban Foarță publică *Neli (II)*.

2 iulie

● [„*Cultura*”, nr. 26 (230)] Augustin Buzura semnează editorialul *Divorț în stil românesc*: „Comisii peste comisii și legi cât mai dure, dar nu atât pentru combaterea hoției, cât spre a îngădi posibilitatea ca unii să nu fure mai mult ca alții. Și apoi, de i-ai contrazice când se fac hoți tâmpiți și ignoranți unii pe alții, căci ei între ei se cunsoc cel mai bine, sunt de două decenii împreună și, mai mult, s-au născut prin sciziparitate din același părinte. După șase luni, iată, visul prezidențial pare să se transforme într-un coșmar: asociații, cei ce s-au sacrificat să «salveze» țara, se poartă ca doi soți infideli în pragul divorțului; fiecare caută argumente pentru a-l pune pe celălalt în situații incomode, în vreme ce Justiția joacă la vedere rolul socrilor: temporează, cum se spunea odinioară în fotbal, deoarece nu se știe niciodată...”. ■ C. Stănescu se ocupă de *Ce-a vrut să spună președintele*: „Hermeneutul iscusit, dl Andrei Pleșu se aplează cu grijă în rubrica sa din «Dilema veche» *Nici așa, nici altminteri* asupra discursului prezidențial despre învățământ, filozofi și ospătari. În fond, tâlcuiește dl Pleșu pe înțelesul tuturor, dl Traian Băsescu «deplânge faptul că școala livrează prea multe cunoștințe inutile (...) și nu pregătește specialiști în domenii vitale ale economiei naționale, cum ar fi tinichigii, ospătari etc.» E o tristă realitate că învățământul n-are caracter aplicativ și n-upregătește cadre strâns legate de nevoile producției și ale economiei. Reproșul era frecvent și în regimul trecut, Ceaușescu fiind un perfect înaintaș al lui Băsescu și în această privință. [...] În «rest» însă, dl Pleșu nu mai este de acord cu președintele, și anume tocmai în domeniile care, se pare, acestuia nu-i-sunt la îndemână: filozofia și temeiul ei întru ființă, recte logica. Sunt capitole pentru care fostul marinar n-are chemare și nici, ca să zic așa, comprehensiunea cuvenită. Serviabil, dl Pleșu se angajează, hermeneutic, să-i tâlmăcească președintelui carent de filozofie și logică rațiunea lucrului în sine și ponderea filozofică a inefabilului”. ■ În paginile numite *Cultura literară* citim: □ Cătălin Sturza semnalează *Sacrificiul vraciului* de Joseph Delaney, traducere de Mirella Acsente, Ed. Corint Junior, 2009: „*Sacrificiul vraciului* te ține cu sufletul la gură și ridică, în același timp, câteva probleme morale de parcurs: e etic să faci un pact cu Întinericul, pentru a învinge Întinericul? Care e prețul unui asemenea compromis? Unul din elementele de originalitate ale seriei este decorul fantasy, foarte bine desenat de Joseph Delaney”. □ Mihai Iovănel prezintă pe scurt *Sfârșitul Europei* de Angel Burgas, traducere de Arabela Rița, Ed. Minerva, 2008: „Am cumpărat cartea la ghici, după ce o răsfoisem un pic – despre autor, evident, nu știam nimic. Intuiția a funcționat, cartea s-a dovedit agreabilă. Angel Burgas face, în decorul Berlinului contemporan, o literatură intelectuală care se descurcă bine ca divertisment”. □ Tot Mihai Iovănel se ocupă și de volumul *Și hipopotamii au fiert în bazinul lor* de Jack Kerouac & William S. Burroughs, traducere de Ciprian

Șiulea, Ed. Polirom, 2009: „Citind romanul ai parte de un sentiment tonic care nu se asortează atmosferei din carte, dar care o traduce mai bine decât orice altceva”. □ Daniel Cristea-Enache semnează *Roman cu șopârlă*, o prezentare a cărții *Stalin, cu sapa-nainte* de Radu Țuculescu, Ed. Cartea Românească, 2009: „Radu Țuculescu știe să-și expună materia ficțională și s-o valorifice, prin schimbări de unghiuri și alternări de registre, într-o regie de o flexibilă subtilitate. Cartea lui te prinde”. □ Irina Georgescu scrie *Despre goluri și alte obsesii*, o recenzie la *Blank* de Vlad Moldovan, Ed. Cartea Românească, 2008: „Dincolo de strategii de marketing și de anestezice ușoare, poeziile lui Vlad Moldovan sunt prisme de refracție a unor imagini mediate. Așteptarea unor asemenea texte e semnul unei revigorări a poeziei românești actuale”. □ În *Numărat, cântărit, împărțit* Rodica Grigore semnalează apariția volumului *Cartea lui Daniel* de E. L. Doctorow, traducere de Virgil Stanciu, Ed. Leda, 2008: „S-a afirmat, nu o dată, că faptele și întâmplările ce capătă notorietate publică ar reprezenta cea mai simplă cale de trivialisare a mării literaturii, memoria colectivă nefiind, adesea, decât o greutate care ar zădărnici imaginația creatoare. Dar Doctorow reușește să transforme toate aceste dificultăți în veritabile puncte de sprijin pentru narațiunea pe care o construiește”. ■ Eugen Simion revine la subsecțiunea *În ariergarda avangardei* cut textul *Romanul de caractere. Din nou G. Călinescu*, ocupându-se de romanul *Enigma Otiliei*. □ Constantin Coroiu publică a doua parte a textului *Memorii recuperate*, un comentariu la *Memorii întârziate* de Constantin Țoiu, Ed. Cartea Românească, oprindu-se asupra capitolului *De mâna lui Neculce. Cel dintâi prozator român*: „Am afirmat deja că nu-mi aduc aminte să fi citit ceva mai expresiv și mai definitoriu despre literatura noastră veche, cum o numim îndeobște, de la *Istoria* lui G. Călinescu încoace, «Divinul critic» fiind, el însuși, și un mare prozator. Constantin Țoiu, spuneam, face în textele la care mă refer o adevărată demonstrație de virtuozitate textualistă”. □ Valentin Protopopescu semnează *Tratat de misoginie răsturnată*, o recenzie la *Jurnalul unui misogin* de Răzvan Dolea, Ed. Tritonic, oferind „un ultim sfat pentru potențialii cititori ai acestui formidabil tratat poetic al unei misoginii răsturnate: aceste poeme se citesc (recită) doar la beție, în cea mai absconsă dintre cârciumi și doar între prieteni vechi și verificați. *Dixit!*”. ■ Mihai Iovănel prezintă și *Două volume SF*: □ *Adrenergic!* de Sebastian A. Corn, ediția a II-a, revăzută, Ed. Millenium Press, 2009: „Planurile din *Adrenergic!* sunt sincronizate la secundă: mai puțin stufos decât celelalte romane ale autorului, acest miniroman își exploatează mai cinic calitatea de divertisment popular”. □ *Rock me Adolf Adolf Adolf* de Silviu Genescu, Ed. Bastion, 2009: „Din păcate, romanul nu e terminat. Sfârșitul, care pică abrupt ca din avion, e o soluție cu totul trivială raportat la paginile anterioare lui anticipat. Nici mpcar soluție nu e, din moment ce mai multe fire rămân pe afară. Sper ca autorul să revină”. ■ *Cultura NU vă recomandă*: □ Andrei Terian despre *Diavolul și ucenicul său: Nae Ionescu – Mihail Sebastian* de Marta Petreu, Ed. Polirom, 2009: „O demonstrație involuntară a penibilului spre care te împing uneori jocurile

manierismului ilotic”. □ Mihai Iovănel despre *Versuri și reversuri/ Vers et revers* de Ion Horea, tradus de Paul Romanescu, Ed. Cartea Românească, 2009: „Cioran deplora franceza că nu trece testul Bibliei. Mi-e teamă că nu trece nici testul Ion Horea”. □ Teodora Dumitru despre *Maestro* de Stelian Tănase, Ed. Polirom, 2008: „Un buluc de 600 de pagini în propoziții de cinci-șase cuvinte. Disperat, autorele caută să împrime oarecare trap pleștii incontinente care de ani buni nu-l slăbește nici la TV nici aiurea. Credeați c-a reușit?”. □ Daniel Cristea-Enache despre *Casa din întuneric* de Aura Christi, Ed. EuroPress Group, 2008: „«Recitind *Casa din întuneric* – își înepe Aura Christi mini-confesiunea de pe coperta a IV-a -, din pluriile memoriei s-a iscat imaginea unei mari păduri nesfârșite din Germania, cu arbori negri, înfrigurați, unde am iubit, am disperat, m-am uitat îndelung în gol, am râs, am tăcut – în timp ce nimic din jur nu mai tăcea din gură – urmărind un apus de soare iernatic, sângeros, imperial.» Un regal de literatură stupidă”. ■ Considerându-l *Eveniment editorial*, revista pune în dezbatere volumul *Modernismul literar românesc în date (1880-2000) și texte (1880-1949)*, vol. 1-2, cuvânt introductiv, selecția, îngrijirea textelor și cronologie de Gabriela Omăt, Ed. Institutului Cultural Român, 2008. Participă: □ Cristina Balinte, *Modernitatea istoriei literare*: „După o ediție consacrată *Modernismului românesc*, amănunțit documentată și limpede în concepție, precum cea a Gabrielei Omăt, istoria literară se poate face cu plăcere. Structura ordonat rețelată, obiectivă se deschide fără îndoială subiectivismelor, dar totodată e suficientă sieși ca interpretare”. □ Teodora Dumitru, *Ofensiva modernismului românesc*: „Întreprinderea Gabrielei Omăt e declarată din start «o deschidere de dosar», un «montaj mozaicat», cu o utilitate «ad interim». Nu e greu de intuit însă că acest «interimat» va dura până când tot Gabriela Omăt, și nu altcineva, va opera ameliorările cerute și va continua «dosarul»”. ■ În „*Nu cred că cititul este, la vreme de criză, primul sacrificat*” citim un interviu cu Grigore Arsene în dialog cu Cătălin Sturza: „*Ct. S.: Cât de dificilă a fost anul acesta organizarea Bookfestului, într-un moment destul de precar, din punct de vedere financiar, pentru edituri?* G. A.: „Au fost mai multe puncte în care am fost, practic, aproape să spunem că nu mai putem să-l facem. Atunci când am cerut pentru prima oară prețul de la Romexpo pentru acest an ni s-au dat, în euro, prețuri duble față de anul trecut. Vă dați seama că, în condițiile evoluției cursului de schimb și a dublării prețului în euro, editurile n-ar fi putut să facă față unei participări la Bookfest. Atunci am început un lobby serios pentru a convinge camerele de comerț și industrie din România și Romexpo în special că trebuie să acorde tarifele preferențiale pentru industria cărții. Acest lucru s-a întâmplat, avem tarife chiar puțin mai mici decât cele de anul trecut în euro, ceea ce în lei înseamnă aceleași lucru ca și anul trecut, și în acest fel am trecut primul hop. Al doilea nu l-am trecut, pentru că sponsorii care ne-au ajutat în anii trecuți ne-au cam părăsit. În afară de unul singur care a rămas alături de noi mai mult cu sufletul decât financiar. Am rămas însă în relații foarte bune cu Ministerul Culturii și Cultelor, am trecut cu bine peste schimbarea de guvern. Dl

minisru Toader Paleologu a înțeles utilitatea continuării proiectului nostru. [...] *Ct. S.: Cartea ar trebui să fie unul dintre primele lucruri sacrificate, în momentul în care bugetele se reduc. Nu e un paradox că totuși se vând cărți la Bookfest?* G. A.: Nu cred ceea ce ați spus. Nu cred că cititul este primul sacrificat. Prin citit cred că omul își încarcă bateriile, pentru a face față dificultăților. Asta din punct de vedere emoțional. Există și un motiv practic, pentru că foarte multe cărți sunt un fel de proteză pentru o astfel de perioadă. Sunt cărți de dezvoltare personală, sunt cărți de business populare care te ajută să înțelegi ce se întâmplă și ce să faci. Nu suntem primii care trecem prin așa ceva, au mai trecut și alții mai aceluși la condei decât noi și, în felul acesta, au lăsat și pentru ceilalți sfaturi. Care, uneori, funcționează. [...] *Ct.S.: Ce relație aveți cu o altă lume peștrită, cea a Internetului și a blogosferei? S-a purtat, la un moment dat, un război între Curtea Veche și anumiți blogeri, care acuzau anumite nereguli din partea editurii dvs.* G. A.: Un război trebuie să aibă cel puțin doi participanți. Acela nu a fost un război. A fost o încercare de linșaj mediatic din partea unor personaje, care nu au avut însă nici un răspuns din partea noastră și nici nu vor avea. Asta din cauză că suntem lumi diferite, cu moralități diferite și cu modalități de a pune problema complet diferite. Desigur, fiecare autor, în momentul în care produce ceva, crede că mai are puțin și îl depășește pe Shakespeare, și atunci editorii trebuie să umble cu capetele aplecate din această cauză. Nu se poate... Există și autori care știu foarte bine, mai ales cei care au trecut prin furcile caudine ale publicării, că lucrurile sunt complicate, din punctul de vedere al apariției pe piață. Atunci, în vremuri de restriște, trebuie să-l mai temporizăm pe unii, să-i mai respingem pe alții, să scrie mai bine, să scrie și mai bine ș.a.m.d.” ■ Revenind la rubrica sa *Ars combinatoria* Cornelia Maria Savu publică *De la Mateiu cetire*, prezentând Rotonda Muzeului Național al Literaturii Române dedicată împlinirii a șase decenii de la publicarea ediției princeps a *Crailor de Curtea Veche*, Rotonda specială purtând titlul *Mateiu Caragiale – un dandy român*, inițiatorii fiind Liliana Prudhomme și Radu Băieșu: „Expoziția de la MNLR, cu piese din arhiva muzeului și din colecția lui Șerban Cioculescu – manuscrise, desene, fotografii, obiecte de vestimentație, heraldică, ilustrații de carte și un felinar stradal cu lumină pâlpâitoare -, a fost fundalul unei evocări vii, pline de nerv și culoare, la care au participat istoricul și criticul literar Barbu Cioculescu, scriitorul Ion Iovan, criticii de artă Adrian-Silvan Ionescu și Aurel Stroe, aceștia din urmă în chip de «umbre» din vremea și din prozele lui Mateiu Caragiale, în elegante costume *d’antant*, cu accesoriile aferente: țilindru, canontieră, bastoane cu măștiulii de argint. Moderator, criticul literar și jurnalistul Radu Călin Cristea”. ■ Din *Presa Internațională* Cătălin Sturza semnalează „The American Spectator”, *Moartea spiritului critic/ despre rolul științelor umaniste în universitatea modernă*, articol scris de Roger Scruton: „Adevăratul rost al universităților, susține Roger Scruton, nu e însă acela de a satisface gusturile celor care ajung acolo, ci de a le oferi acestora un rit de trecere spre ceva mai bun. Însă cuvântul «mai bun» reia întreaga discuție de la început. Cine are dreptul

să spună că un lucru este mai bun și că un alt lucru e mai puțin bun?”. ■ M(ihai) I(ovănel) scrie despre *Un Iisus anorexica și un Darwin Bicentinar*, semnalând numărul 163/ 16-30 iunie al revistei „Tribuna”, în care apare dialogul dintre Jean-Claude Carrière și Umberto Eco, în traducerea lui Laszlo Alexandru: „E vorba de un fragment din volumul *Nu sperați să scăpați cărții*, recent apărută în Italia, în care cei doi sporovăiesc eudid & palpitant pe te miri ce teme (limitate totuși la lumea cărților). [...] Altfel, un consistent dosar e dedicat bicentinarului Charles Darwin (scriu texte Gheorghe Racoviță și Ciprian Bogdan). Un supliment inclus în acest număr din «Tribuna» interpretează (pe opt pagini) poziția lui Eugène Ionesco față de «trădarea intelectualilor» (din România interbelică dar și de aiurea); textul e semnat de Irina Ungureanu”. ■ Cătălin Sturza (Ct. S.) scrie despre *Propagandă marca Kim Jong-Il: jurnalul unei școlarițe nord-coreene*, semnalând „filmul-eveniment” al Fest Asia 2009.

● [„Dilema Veche”, nr. 281] Claudiu Constantinescu scrie despre *Unchiul Rudolf* de Paul Bailey, traducere și note de Marius Chivu, Ed. Humanitas, 2009: „Finalul cărții pare «lipit» în grabă, dar până acolo e de parcurs o poveste cu «emoții complicate», picurate domol, potrivit unei afectivități lipsite de orice capriciu”. ■ Lucia Terzea-Ofrim semnează *Brainman – un alt „cer mintal pur”*, o prezentare a volumului *Embrasser le ciel immense. Le cerveau des génies* de Daniel Tammet, Les Arènes, 2009. ■ Sub semnătura M. C. apare *Premii inutile, premii curioase*, un articol care pornește de la *Zile și Nopti de Literatură*: „Un festival organizat la marginea țării, despre care publicul nu este informat și la care oricum nu are acces, un festival unde presa nu este invitată, fiind acreditată preferențial, un festival cu circuit închis care premiază scriitori de mult celebri, gata consacrați și deja premiați de alții este, de fapt, un festival privat, vanitos și narcisist; care se autopremiază. Cu fiecare scriitor celebru premiat, Zile și Nopti de Literatură se consacră pe sine. Nu că scriitorii respectivi n-ar merita o distincție în plus, doar că premiul de la Neptun e inutil și snob, atâta vreme cât festivalul nu are nici identitate, nici vizibilitate, nici scop public. E doar o farsă cu câțiva scriitori străini celebri și mulți scriitori români care nici măcar nu sunt în stare să țină o amărâtă de conferință pe o temă dată. Și că tot vorbim de UR, s-au acordat și premiile pe anul 2008. Mai întâi o chestiune legată de juriu (format din Gabriel Dimisianu, Daniel Cristea-Enache, Mircea A. Diaconu, Dan C. Mihăilescu și Cornel Ungureanu). Am două obiecții: faptul că juriul, odată ales, votează în aceeași componență câțiva ani la rând (doar juriul Premiului Nobel are aceeași componență, exceptând decesul vreunui membru, situație când e înlocuit), apoi faptul că aproape jumătate dintre criticii din juriu nu mai scriu de ani buni despre literatura contemporană. Două obiecții de principiu în contul cărora pun și premiile curioase, ca să nu le zic altfel, acordate în acest an: *Fantoma din moară* de Doina Ruști, premiat drept cel mai bun roman, în dauna a cel puțin două cărți mult mai bine primite de critică: *Zilele regelui* de Filip Florian (un autor care, nu-i așa, oricum a tot fost premiat, și a mai primit și burse străine) și *Ultimele*

însemnări ale lui Mateiu Caragiale de Ion Iovan, care a primit un premiu special consolator (de ce nu pe cel de proză?). La poezie s-a premiat cartea modestă a lui Andrei Bodi, *Oameni obosiți*. Aici am o altă obiecție de principiu, de ce cărțile de debut nu sunt nominalizate, atunci când merită, și la categoriile de gen (așa cum, din nou, se face peste tot). [...] Altfel, premiile UR par în continuare că se acordă după principiul compensațiilor și, câteodată, ca ajutor social. Premiul Național de Literatură pentru Opera Omnia s-a acordat lui D. R. Popescu”.

● **[„Observator cultural”, nr. 223 (481); nr. de pagini: 32]** Din rubrica *La zi reținem*: □ *A fost*: „□ *La aniversară*. Duminică, 28 iunie, la Sala «Elvira Popescu» a Institutului Francez din București, cunoscutul critic de film Alex. Leo Șerban și-a serbat cei 50 de ani, invitându-și prietenii la o proiecție privată a comediei *Mon oncle* de Jacques Tati. În ciuda ploii, invitații – intelectuali, jurnaliști și artiști de marcă (printre ei: Corneliu Porumboiu, Tudor Giurgiu, Andrei Oișteanu, Liviu Ornea, Răzvan Mazilu ș.a.m.d.) – s-au adunat, după proiecție, în curtea Institutului, la un pahar de șampanie. □ *Lecturi publice la Cluj*. Librăria Cărturești din Cluj i-a avut ca invitați marți, 30 iunie, în ceainăria din Iulius Mall, la ultima lectură publică dinaintea vacanței de vară, pe Horia Ursu și Radu Aldulescu, doi dintre cei mai valoroși prozatori ai generației mature din literatura română. Prezentările au fost făcute de Irina Petraș, președinta UR Cluj, și Ioan Mușlea. □ *Literatura basarabeană la Cafeneaua critică*. A optsprezecea întâlnire a Cafenelei critice (amfitrion: Ion Bogdan Lefter) a avut ca temă «Literatura basarabeană». Discuția s-a purtat pe 1 iulie, la Galeria bucureșteană ArtSociety, în cadrul expoziției *Bessarabia Maia/ Basarabia mea*, vernisată pe 23 iunie. Invitați: tinerii scriitori basarabeni Liliana Corobca, Vasile Ernu, Mitoș Micleușanu și Igor Mocanu, precum și Ruxandra Garofeanu și Vladimir Bulat, curatorii expoziției *Bessarabia Maia/ Basarabia mea*”. □ *Va fi*: „□ *Omagiu lui Eugen Ionescu*. La invitația Institutului Cultural Român din Budapesta, filiala din Timișoara a UAP și-a propus să marcheze centenarul celebrului dramaturg Eugen Ionescu, prin organizarea, pe 2 iulie, la Budapesta, a unei expoziții tematice intitulate *Absurdul în arta plastică – Omagiu lui Eugen Ionescu*, care cuprinde lucrări de sculptură, pictură, grafică și artă decorativă inspirate de personalitatea complexă a lui Eugen Ionescu și de opera acestuia. Pentru a reflecta mai bine tematica, cu ocazia vernisajului va avea loc și o masă rotundă la care sunt invitați artiști, critici de artă, jurnaliști și alți specialiști din România și din Ungaria. Expoziția va fi deschisă de istoricul de artă Ileana Maria Teleagă și reunește lucrări realizate de către 40 de artiști plastici consacrați, selectați dintre cei peste 200 de membri ai Filialei din Timișoara a Uniunii Artiștilor Plastici. □ *Mircea Cărtărescu la MTR*. În cadrul proiectului «Povestitorii de la Șosea», întâlnire lunară prin care Muzeul Țăranului Român aduce în fața publicului scriitori români de calibru, Mircea Cărtărescu va citi joi, 2 iulie, începând cu ora 19.00, un text nepublicat încă în volum. Moderatorul întâlnirii, urmate de un dialog între autor și public, va fi Simona Sora”. ■ Carmen Mușat semnează editorialul *Din nou despre*

încremenirea în proiect: „Vorbim acum cu voce tare despre clanul Ceaușescu și despre promovarea fiului președintelui comunist în primele rânduri ale politicienilor comuniști, dar tăcem, filozofic, atunci când aceeași mentalitate renaște sub ochii noștri. Realitatea imediată e, desigur, derizorie, dar pentru a răscumpăra tăcerea din timpul epocii de aur e necesar să reacționăm la abuzurile actualei puteri pentru ca trecutul să nu fie condamnat doar la modul retoric”. ■ Apare *La Bookfest cu Adam Michnik* de Silvia Lupescu, „Cuvânt rostit cu prilejul cărții *Mărturisirile unui disident convertit* la București, pe 20 iunie 2009, eveniment organizat împreună cu Institutul Polonez din București”: „Ca adversar declarat al incriminărilor colective și, totodată, ca partizan al toleranței și al diversității, Adam Michnik dovedește și prin această antologie că este un continuator de seamă al iluminismului european și un important suporter al moralei naturale, al valorilor umane, un democrat visceral care meditează profund pe marginea exceselor istoriei și a proceselor revoluționare, un adversar al judecăților definitive, cu pretenții de ubicuitate”. ■ Despre Adam Michnik scrie și Ovidiu Șimonca în *Un om paradoxal*: „Nu știm, în România, cum să ne desprindem de comunism. Orbecăim. Vituperăm. Suntem manipulați și prostiți. Aplaudăm gesturi simbolice – condamnarea comunismului –, dar ne împiedicăm de securiști la tot pasul. Ideile lui Adam Michnik pot să ne fie un reazem pentru detașarea de comunism”. ■ Sub titlul *Ce-ar mai fi de spus despre Istoria lui Manolescu?* citim: □ Paul Cernat, *O dezamăgire*: „Din păcate, în ciuda ambițiilor re-conceptualizante din prefață, *Istoria critică*... nu este o construcție solidă, ci o schiță, o improvizație din mers, bricolată și, pe unele porțiuni, expedită. În plus, cel puțin două dintre argumentele teoretice legitimizează – cel privind recursul la estetica receptării și cel referitor la Canonul occidental – sunt valorificate impropriu. [...] Deranjante sunt și judecățile apodictice care trădează, flagrant, absența lecturilor. N. Manolescu nu e la curent cu o bună parte a dramaturgiei postdecembriste, a literaturii SF sau a celei «pentru copii și tineret» și mai ales cu literatura altminteri multinvocatei «generații 2000», ca să nu mai vorbim de producția postcomunistă a multor scriitori din generațiile afirmate anterior. În toate aceste cazuri, autorul *Istoriei critice*... nu reușește să aplice nici măcar ceea ce Dan Petrescu a numit cândva, cu umor, «necitirea avizată». [...] Rămân la idea că despre «poetul național» Nicolae Manolescu se pronunță cel mai bine indirect, atunci când comentează scrierile călinesciene despre viața și opera lui Mihai Eminescu... În rest – un efort disperat și stângaci de a se plia pe opiniile «revizioniste» la modă ale unor discipoli favoriți, câteva gafe, o relectură incitantă a publicisticii eminesciene și un «război» inutil extenuant cu teoriile lui Ion Negoïtescu despre raportul între antume și postume. [...] Abundența incredibilă a scăpărilor, a erorilor de datare și de situare este uluitoare, inconceptibilă la un asemenea nivel. Scriam în «Cuvântul» că, din punct de vedere factologic, *Istoria critică*... e, pe mari porțiuni, inutilizabilă, că aproximativ o treime dintre intrările bibliografice (oricum deconcertant de puține) sunt grevate de greșeli grave etc. Nu e vorba, cum s-a

spus, de «accidente inerente unei lucrări de asemenea dimensiuni», ci de un malpraxis editorial. [...] Ar fi nedrept să spunem că multe dintre capitolele *Istoriei critice...* din 2008 nu ar fi cu totul noi sau remarcabile, mai ales în ce privește literatura interbelică și proza anilor '50-'70. Unele dintre ele, ca și destule pagini despre literatura junimistă și postjunimistă, sunt chiar demne de un mare critic. Din păcate, reușitele sunt contrabalansate de carențe până la afectarea gravă a ansamblului. Inclusiv în plan stilistic, formulări strălucitoare coabitează, aiuritor, cu perle deconcertante. [...] Ar fi, de asemenea, meschin să punem (semi)eșecul *Istoriei critice...* pe seama absențelor nejustificate, a teoriilor discutabile sau chiar a procedurii dizgrațioase de a exila autori de toată mâna pe lista «autorilor de dicționar». Fiecare critic are dreptul la propria selecție, firește discutabilă, și apoi nici un punct de vedere nu e «definitiv» – cel puțin în literatură. Ei, dacă ar fi fost numai atât... [...] Că, prin eșecul sau semieșecul *Istoriei critice...*, autoritatea lui Nicolae Manolescu a început serios să se clatine – fapt destul de grav –, mai ales în rândurile tinerei generații de critici și scriitori, se vede chiar din reacția discreționară a criticului la drasticul comentariu în trei părți, publicat de Daniel Cristea-Enache în revista «Idei în dialog». Îndepărtarea celui din urmă de la «România literară», rămasă astfel fără singurul ei cronicar independent și credibil, e de o lună și realitate «oficială». Fără a pune în discuție buna-credință a tânărului Cosmin Ciotloș, nu pot să nu observ că publicarea de către el, în aceeași «România literară», a unui serial în nouă episoade prin care apărea, din toate puterile, volumul lui Nicolae Manolescu, vine chiar în momentul în care Daniel Cristea-Enache este dat afară pentru un comentariu negativ publicat într-o altă revistă. [...] Cred că dezamăgirea unora dintre noi, la lectura *Istoriei critice...*, provine dintr-o iluzie optică. Nicolae Manolescu nu mai e cel care-a fost, până în 1990-1993, «marele reformator» estetic, liberal, civic... Nici lumea, nici literatura de acum nu mai seamănă cu lumea și cu literatura de atunci. Ajuns în culmea gloriei, criticul se dovedește, vai, incapabil să joace rolul în care, altădată, strălucea”. □ Șerban Axinte, *Despre promisiunile neonorate ale unui proiect monumental: „Așadar, Istoria literaturii române la două mâini* (introducerea) și *Nostalgia esteticului* (postfața), precum și *Istoria unei istorii* (epilogul) formează un corpus teoretic bine articulat, motivat și convingător. Ideile exprimate nu surprind prin noutate (ele au surprins, poate, în 1990 sau 1996), dar dovedesc coerență și consecvență în gândirea literaturii și a conceptului de istorie literară. [...] Autorul nu pare să fi deprins de la G. Călinescu un lucru esențial, și anume că o cronică de întâmpinare (ce presupune un anumit grad de efemeritate) trebuie redimensionată în concordanță cu întregul, atunci când devine parte a unui proiect de genul celui la care ne referim. Nu poți lua pur și simplu o cronică de acum 30 de ani și să o livrezi drept capitol sau subcapitol al unui astfel de studiu. De fapt, Manolescu pierde din vedere și alte soluții utilizate de modelul său, de care, iată, încearcă să se detașeze, prin raportare critică, în plan teoretic și practic. [...] Efortul de construcție e impresionant. Păcat că ambiția nu conduce către o întemeiere reală,

riguros argumentată și susținută de analize pertinente. Asistăm, mai degrabă, la un joc intelectual superior, al unui autor inteligent, cultivat, dar neinteresat de soliditatea construcției în sine, privind totul de sus și fără simțul narativității critice, în sens călinescian. Și considerăm că acest simț al narativității este necesar pentru obținerea unei viziuni integratoare, bazate pe interdeterminări existente în mod obiectiv. Când cercetează ansamblul operelor unui scriitor, Manolescu își concentrează atenția asupra unui anumit titlu, fără a urmări organicitatea acelei scrieri în contextul general al operei respective. De aici, rezultă numeroase verdicte eronate și minimalizări neargumentate. [...] Un alt aspect al lucrării care naște întrebări decurge din proporționarea mult prea personală a capitolelor. Numărul de pagini sau de rânduri dedicate unui anumit autor e o judecată de valoare în sine, lucru știut. Din acest motiv, e surprinzător faptul că Manolescu acordă un spațiu mai amplu unor scriitori (de regulă contemporani) în defavoarea altora, clasicizați. Al. Mușina e mai mare, astfel, decât Bacovia. A răsturna clasamente fără o acoperire argumentativă e greu de acceptat. Atunci când se dorește detronarea, minimalizarea unui autor clasicizat, judecata de valoare potrivnică acestuia trebuie obligatoriu să decurgă dintr-o analiză foarte serioasă și aplicată. [...] Totuși, înclin să cred că *Istoria critică a literaturii române* se va impune, în ciuda inegalităților sale și indiferent de promisiunile neonorate. Dezechilibrele unei astfel de lucrări, explicabile dacă se ține seama de efortul imens pe care îl presupune realizarea ei, nu trebuie puse însă între paranteze”. □ Geo Șerban semnează *Recurs la memorie. Reviriment pe jumătate. Despre noile ediții ale romanului Pânza de păianjen de Cella Serghi*: „Deopotrivă îmbietoare prin înfățișarea grafică, două oferte editoriale au readus în actualitate romanul *Pânza de păianjen*, cu care Cella Serghi se impunea atenției publicului în primăvara lui 1938. Volumul a fost inclus, mai întâi, în seria «Cărțile Tango» (2008), într-o succesiune prestigioasă, alături de prozele reunite cândva de Nina Cassian sub titlul *Confidențe fictive* și de suita versurilor ei numite *Spectacol în aer liber*. Nici nu apucaseră cititorii să ia act de prezența *Pânzei de păianjen* în circuitul librăriilor și un alt tiraj era difuzat pe piață în cadrele (pe cât de orgolioase programatic, pe atât de discutabile moral, în urma preluării denumirii de «Biblioteca pentru toți», care aparține patrimoniului nostru cultural; să se fi numit «Cartea pentru toți» și nu mai încăpea imputare) colecției inițiate de «Jurnalul național». Reeditările aproape simultane se incomodează reciproc. Pentru a evita asemenea situații există instituția Copyro, menită să monitorizeze și să reglementeze, în spiritul legislației în vigoare a drepturilor de autor, aspectele imprevizibile ce ar risca să prejudicieze valorificarea corectă a moștenirii literare”. ■ Andreea Răsuceanu publică *Literatură pentru rafinații culturali*, o prezentare a volumului *Celălalt trup* de Milorad Pavić, traducere de Mariana Ștefănescu, Ed. Paralela 45: „Inadecvarea sintagmatică din titlu nu e una întâmplătoare. Ea surprinde intenția de a traduce o contradicție de ordin general ce vizează romanul: o dialectică a contrariilor și deopotrivă o viziune maniheistă care transcende vizual textul

– fiecare capitol este precedat de o imagine a diabolicului sau angelicului, axa temporală (schițată în text la pagina 179) presupune un timp al diavolului (care este cel profan) și unul al veșniciei (al dumnezeirii), la a căror intersecție se află acea clipă unică a prezentului, sub imperiul căreia se desfășoară existența umană, cele cinci părți se subsumează aceluiași principii opuse, codul vizual avertizând asupra întâlnirilor succesive dintre înger și diavol”. □ Péter Demény scrie despre *Tărâmul mărginit și fără margini. Asemănări între Ioan Es. Pop și Tudor Arghezi*: „Și la unul, și la celălalt poezia este un lucru, un fapt, o limbă străină de limba normală, cotidiană, folosită pentru comunicarea de zi cu zi. Ultima e parcă profană, prima e sfântă. Și pentru că e sfântă, e ascunsă și e greu să ajungi la ea”. ■ În *Despre vieți și anotimpuri* Irina Georgescu prezintă volumul *Septembrie în Shiraz* de Dalia Sofer, traducere de Ioana Văcărescu, Ed. Leda, 2008: „Revoluția politică din Iran este principala premisă a cărții. În jurul ei se brodează acțiunea. În afara limbajului, volumul nu face decât radiografia în sepia a unor vremuri de temut, unde oamenii cad pradă unor închipuiri ale regimului politic”. □ Luminița Marcu semnează *Zumzetul Madridului prins de un scriitor sarcastic: Camilo José Cela*, o semnalare a volumului *Stupul* de Camilo José Cela, traducere de Ioana Zlotescu, Ed. Polirom, 2009: „E o carte care se citește mai degrabă ca o culegere de proze, o poți deschide oriunde. Dar de fiecare dată vei fi răsplătit cu o bună doză de inteligență, cu un tablou care îți rămâne în minte. O carte care nu dezamăgește, chiar dacă nu fidelizează”. □ Revista oferă detalii despre *O instanță a spiritului iconoclast în cultura poloneză. Cabaretul „Balonul Verde” din Cracovia* de Raluca Goleșteanu, eseu care a obținut locul I la concursul *Eseu despre cultura și istoria poloneză a secolelor al XX-lea și XXI-lea*, organizat de Institutul Polonez și revistele „Observator cultural”, „Orizont” și „Contrafort”. ■ În *Agora culturală română a scandinavilor* Asa Apelkvist scrie despre modalitatea online a predării și promovării limbii române în țările scandinave, inițiată de prof. Coralia Ditvall. ■ Igor Mocanu publică „*Avangardomani” din toate țările, uniți-vă!*, o cronică pentru volumul *The Posthuman Dada Guide. Tzara & Lenin play Chess* de Andrei Codrescu, Princeton University Press, 2009: „În ciuda rezonanței familiare, care fie zgârie urechile, fie încântă auzul, aceste in-put-uri circumscriu opțiunea autorului de a vorbi despre contemporaneitate. Căci prima confuzie căreia *The Posthuman Dada Guide*... riscă să-i cadă pradă este că ar fi o carte despre avangarda așa-zis istorică. Nu, Andrei Codrescu nu lansează pe piață încă o lucrare de critică și de teorie a avangardei istorice, ci, au contraire, una a contemporaneității imediate, gadgetizată până la disoluție”. ■ În *Avalon* Ovidiu Pecican decoperă *Altă inedită cioraniană*, notând apariția *De la France* de Emil Cioran, corectură și revizuire traducerii franceze de Alain Paruit, L’Herne, 2009: „Socotind lucrarea kafkiană, Alain Paruit notează că antisemitul Cioran de ieri se declară aici frate de suferință cu evreul. În viziunea doamnei Lavastine, evocarea evreilor în *Despre Franța* rămâne stereotipă și generalizantă, deși într-o notă mult diferită față de paginile din *Schimbarea la față*...Apariția, în fine, a

textului, aduce cu sine o altă lectură, valorizantă atât în raport cu exegeza anterioară, cât și cu convingerile autorului însuși, referitoare la importanța lucrării sale. Discuția începe”. ■ Michael Haulică analizează *Bookfest 2009*: „Cel mai bun lucru care li s-a întâmplat sefiștilor la acest târg a fost acela că editurile Nemira și Millennium Press și-au fixat lansările de carte în aceeași zi, la mică distanță una de alta. Asta a însemnat că fanii F&SF au avut o zi în care să se adune, să-și cumpere cărțile așteptate (și au fost destule noutăți!), să se întâlnească cu autori români sau doar unii cu alții. Dacă și-ar fi lansat și Leda și Paralela 45 cărțile tot sâmbătă..., ar fi fost ziua perfectă a sefeului! Nu-i nimic, poate data viitoare”. □ În rubrica *Multimedia* Ovidiu Drăghia anunță *Moartea Regelui Pop, undă de șoc pe web*, notând reacțiile la decesul lui Michael Jackson. ■ Numărul se încheie cu *In memoriam. Matei Călinescu sau morala „succesului de stimă”* de Alexandru Matei: „Matei Călinescu a murit la începutul unei noi perioade din viața gândirii occidentale. Acea a intelectualului mondial, care poate scrie și publica în engleză și română, de pildă, din orice colț al lumii. O perioadă în care nu mai trebuie să părăsești o țară pentru a putea să scrii în limba ei, fără să asisti la alienarea propriei gândiri. Pentru a gândi astăzi în România, nu-ți rămâne decât să nu te abandonezi dorinței de instituționalizare. Să te mulțumești cu «succesul de stimă». Ceea ce e foarte greu”.

3 iulie

● [„**România literară**”, nr. 26] Nicolae Manolescu publică un nou *Editorial* intitulat *Seducătoarea limbă maternă*: „Când am citit, cu trei decenii în urmă, cartea lui George Steiner, intitulată *După Babel*, n-am înțeles rostul întrebării pe care autorul și-o pune la un moment dat, și anume care este limba lui maternă. [...] Mi-am dat seama de frustrarea care stă la baza unei astfel de ignoranțe într-o împrejurare care nu avea nici o legătură cu Steiner, cu mult înainte de a trăi în Franța, într-un mediu lingvistic străin. [...] E singura care ne permite să ne seducem auditoriul. Celelalte pot fi convingătoare, expresive, chiar originale. Seducătoare nu poate fi decât una”. ■ Vasile Popovici scrie despre *Un trecut care nu trece*: „Nu am văzut ca problema angajamentelor la Securitate să fi făcut la noi obiectul unor dezbateri publice serioase. [...] Ca deputat în legislatura '92-'96, am inițiat un text de lege, primul de acest fel după 1990, prin care solicitam preluarea arhivei Securității de către Parlament. Cu ce scop? Ca să fie sigilată și să fie scoasă din circuitul șantajului. [...] Ar fi fost aberant și profund injust să începem cercetarea trecutului prin condamnarea victimelor! Și iată că tocmai asta s-a întâmplat! Punctul 8 a eșuat, în schimb, printr-un efect pervers de eșecuri politice și civice succesive, cei antrenati în mecanismul terorii și primele victime ale ei, informatorii, sunt azi aduși în piața publică și lapidați. [...] De ce-i consider pe informatori victime? Cu minime excepții ce țin de patologie, fapt pe care-l intuim acut de la bun început, fără să știi ce pot conține arhivele Securității, dar fapt izbitor acum când citim dosarele, informatorii și colaboratorii au fost racolați

prin șantaj, prin exploatarea fricii, a oportunităților, a omeneștilor, preaomeneștilor slăbiciuni și defecte. Nu toată lumea a semnat, se va spune. Firește! Dar nu m-aș grăbi azi să-l pun la stâlpul infamiei pe tânărul de 20 de ani care a semnat sub presiune”. ■ Sunt oferite informații despre *PremiileUSR pe 2008 Filiala Bacău*: „Juriul de acordare a Premiilor Filialei Bacău a Uniunii Scriitorilor din România pe anul 2008, alcătuit din criticii literari: Alexandru Dobrescu (președinte), Constantin Călin, Gheorghe Drăgan, Constantin Dram, Marius Manta (membri), analizând producția editorială a membrilor Filialei pe anul 2008, a decis atribuirea următoarelor premii: □ *Premiul pentru eseu*: Constantin Romanescu, *Foișorul de ascultat ploaia*. □ *Premiul pentru critică – istorie literară*: Valeria Manta Tăicuțu, *Romanul inorogului*. □ *Premiul pentru traducere*: Sorina Munteanu, *33 de poeți greci contemporani*. □ *Premiul pentru publicistică literară*: Ionel Necula, *Disconfortul de a fi român*. □ *Premiul pentru literatură*: Vasile Proca, *Variațiuni Goldberg* (poezie); Ovidiu Genaru, *Trandafir cu venele tăiate* (poezie)”. ■ Apar și *Precizări referitoare la Premiul Marian Papahagi* (v. „Observator cultural”, nr. 221 (479)/ 2009). ■ Mircea Mihăieș întreabă *De când n-ați mai stat de veghe în lanul de seară?*: „Salinger, cu intuiția lui sigură, a simțit că simpla valoare a cărții nu e suficientă pentru a-i perpetua succesul, astfel încât a considerat necesar să provoace periodic scandaluri - fie că e vorba de ecranizări, adaptări, traduceri sau reeditări. [...] Constat din propria-mi experiență de predare că interesul față de carte e în pierdere de viteză. Dar nu și față de alte scrieri ale lui Salinger, îndeosebi cele *Nouă povestiri*, dar și mari porțiuni din saga fantast-nevrotic-zen-budistă a clanului Glass. Asta nu-i diminuează din valoare și nici din inegalabilul farmec”. ■ Ioana Pârvulescu publică un mini-interviu cu Martin Page, *Cum ați devenit celebru?* pornind de la apariția romanului *O poveste de dragoste*, tradusă în română: „- *E multă poezie în cărțile pe care le-ați scris. Ce reprezintă poezia pentru dumneavoastră, care sunteți romancier?* - În Franța se scrie și se publică puțină poezie, în zilele noastre. Sau una foarte ermetică și foarte intelectualistă. E tare păcat! Iubesc poezia, de altfel așa am și început să scriu. Și citesc tot timpul din diverși poeți. Am impresia că injectez prin contrabandă poezie, în cărțile mele, că fac un lucru ilegal. Sunt mici tușe de poezie...”. ■ Din cronicile literare: □ În *Între caduceu și liră* Sorin Lavric scrie despre *Literatura artistică a medicilor* de Mihail Mihailide, Ed. Viața Medicală românească, 2009: „E foarte greu așadar să ții într-o mână caduceul cu un singur șarpe al lui Esculap, iar în cealaltă, lira cu mai multe coarde a lui Orfeu. Greu, dar nu imposibil. Dovadă darul pe care Mihail Mihailide, în urma unei munci al cărei preț numai el îl știe, l-a făcut colegilor săi: o antologie în care generațiile de medici cu aplecări literare își pot contempla, bio-bibliografiile și opiniile criticii literare pe marginea volumelor scrise”. □ Cronică literară a lui Cosmin Ciotloș, *Argumentul Echinoux* se referă la volumul *Echinoux. Vocile poeziei* de Ion Pop, Ed. Tribuna 2008: „Marele pericol pentru orice comentator al criticii lui Ion Pop e acela de a se ține prea aproape de text. (Sigur că, până la urmă, un asemenea de

exercițiu de lectură n-ar fi, intelectual vorbind, lipsit de foloase. Dar, la fel de sigur, rezultatele lui pozitive, de natură exclusiv analitică, s-ar dovedi, la rece, minore. Fiind, acolo, destule de învățat, prea multe de spus nu mai rămân.) Surplusul de fidelitate funcționează, așadar, inhibitoriu. [...] O carte obligatorie pentru orice act critic legat de poezia de azi. Conține în germeni motivația esențială a unei relecturi”. □ Gheorghe Grigurcu publică a doua parte a recenziei *Mărturiile Doinei Cornea*, despre *Jurnal-ultimele caiete* de Doina Cornea, Ed. Fundația Academia Civică, 2009: „Nu e greu de constatat că Doina Cornea a urmat o asemenea cale a eliberării în afara căreia adevărul rămâne intruvabil. Tramei spirituale a existenței d-sale i se suprapune, cu o emoționantă fidelitate, traiectul unei biografii ce, treptat, s-a înălțat către adevăr, în climatul unor vicisitudini politice care inhibau, deformau atâtea conștiințe ale inteligenței preocupate în cele mai multe cazuri de soluțiile purei supraviețuirii individuale”. Recenzia se încheie prin următorul P.S.: „Aflu de la o emisiune tv. că eroica Doina Cornea, suferindă la ora actuală, având o demnitate ce-o împiedică a cere ceva în nume propriu, trăiește dintr-o pensie de doar o mie de lei, într-o țară cu milioane de îmbogățiți de pe urma schimbării din decembrie 1989, între autorii morali de frunte ai căreia se numără și d-sa. Ce-au de zis înalții noștri demnitari ce se leagănă în vanitoasa iluzie că și-au făcut datoria «condamnând» comunismul?”. □ În *Cultura cuvintelor* Radu Ciobanu recenzează *Lexicologia biblică românească* de Eugen Munteanu, Ed. Humanitas, 2009: „Lexicologie biblică românească nu este o lucrare aridă, de strictă specializare, destinată unui cerc de inițiați. Dimpotrivă. Consider că performanța dlui Eugen Munteanu stă tocmai în viziunea contemporană asupra fenomenelor investigate, constând în permanenta racordare la actualitate a unor procese altfel obscure, dar determinante pentru ceea ce este azi limba română cultă”. □ Tudorel Urian semnează *Fără iluzii*, un comentariu la *Prorocii Ierusalimului* de Radu Aldulescu, ediția a III-a, Ed. Cartea Românească, 2009: „Cu fiecare nouă carte a sa, Radu Aldulescu demonstrează că este unul dintre prozatorii de primă mână ai literaturii române de după căderea comunismului”. □ În recenzia *Un căutător al Luminii*, Gabriela Gheorghisor prezintă cititorilor *Fragmente din năstrușnica istorie a lumii de Gabriel Chifu trăită și tot de el povestită*, volum apărut la Ed. Ramuri, 2009: „«Spirituală, profundă, originală, instructivă» (N. Manolescu), această «epopee mărunță», împletită din lumini și umbre, mărturie a unui om al vremurilor și locurilor prin care a trecut, povestire a unui intelectual și a unui scriitor îndrăgostit de «smirna cuvintelor», confesiune a unei ființe vulnerabile și puternice, în același timp, este, în ultimă instanță, un curajos Gabriel Chifu *par lui-même*. Demersul său, și în ordine umană, și în ordine literară, merită toată admirația”. □ Sub titlul *Vise din cartierul de est* Grete Tartler scrie pe scurt despre trei volume: *Povestiri din cartierul de est* de Ion Maria, Ed. Brumar, 2007, *Ultima Medină* de Sânziana Mureșeanu, Ed. Casa Cărții de Știință, 2008 și *Cronici și elegii amăgitoare* de Ioan Al. Lupu, Ed. Junimea, 2006: „Ion Maria scrie o poezie esențializată, cu oasele albe - care nu

se uită ușor. [...] Am găsit însă poeme de mare frumusețe, care mă fac să cred în viitorul acestei poete, dacă va renunța la emfaza «temelor esențiale» și va insista pe trasarea unor portrete delicate, caligrafiate cu emoție, [...]. Privirea ironică și realismul magic - specific literaturii latino-americe - sunt punctele forte ale acestor poeme stufoase, adevărate nuclee pentru eventuale povestiri viitoare”. ■ Evocări la moartea lui Matei Călinescu (15.06.1934 – 24.06.2009): □ Nicolae Breban, *Spirit de elită*: „Nu, nu-l vom uita pe acest «mort tânăr», ultimul prieten al tinereții noastre literare nu numai din conveniența frazeologică a momentului, ci și pentru că acest lucru nu e posibil: el mi-a fost viu și aproape, decenii la rând, aflându-se departe, mișcându-se, gândind și exprimându-se într-un alt idiom lingvistic decenii în șir. Nu rareori visele mele mi-l re-adeceau și-mi înecau spiritul în acel lichid înecăcios și dulce al dorului, sau ceea ce numim astfel”. □ Livius Ciocârlie, *Întâlnire târzie*: „De obicei, când dispărea cineva pentru care am bune sentimente, îmi spun: mai bine nu l-aș fi cunoscut! Acum îmi spun: bine că l-am cunoscut măcar așa, prea târziu”. □ Gelu Ionescu, *...ca și cum ar fi plecat...*: „Soarta a fost generoasă cu mine, mi-a adus în dar exaltarea incomparabilă și calmul binefăcător al prieteniei. Pe cea a lui Matei am considerat-o, de la începuturile ei, un privilegiu”. □ Marta Petreu, *Noblețea intelectuală*: „Este omul cel mai liniștitor și mai calm pe care l-am cunoscut vreodată. Lângă el te simțai, dacă nu în siguranță, măcar protejat, atâta cât este omenește posibil”. □ Ion Pop, *O autoritate discretă*: „Așa mi-a apărut și rămâne pentru mine și Matei Călinescu: o autoritate, în fond, discretă, într-un peisaj al criticii românești dominate, prin tradiție, de foiletonistica mai mult sau mai puțin vioaie, expansivă și pitorească. Prezent și el, destul de devreme, pe această scenă, a scris totuși relativ puțină critică de întâmpinare, manifestându-și fără zgomot și foarte selectiv, pe un ton mereu sobru și echilibrat, solidaritatea cu congenerii”. □ Cosmin Ciotloș, *Ce rămâne*: „Rămân, în urma lui Matei Călinescu, un jurnal ținut până în ultima zi, încă nepublicabil, un proiect fantast de dicționar literar complet și un gol imens în inimile celor care, poate fără a-l fi cunoscut, i-au citit cărțile”. ■ Sub semnătura UNITER citim *In memoriam Magdalena Boiangiu 1939-2009*: „Reprezentanții Uniunii Teatrale din Români își exprim profunda tristețe față de dispariția doamnei Magdalena Boiangiu, critic de teatru, în seara zilei de 29 iunie 2009”. ■ Alex. Ștefănescu publică *Eu și Tamisa în trecere prin Oxford*: „Douăzeci și cinci de profesori evaluează cunoștințele și capacitatea de a gândi pe cont propriu a șaisprezece studenți. Iar evaluarea durează timp de o săptămână. Lucrurile acestea nu se petrec în România (precizare inutilă), ci în Anglia, la celebra Universitate din Oxford. Unii dintre profesori nu dorm noaptea, continuând să reflecteze asupra lucrărilor tinerilor și străduindu-se să le aprecieze cât mai corect”. □ Ștefan Cazimir scrie despre *Caragiale „obscur”* în rubrica *Istorie literară*. ■ Doina Ruști (*Previziunea d-nei Toltea*) povestește o întâmplare cu profesoara ei de istorie (d-na Toltea), pe care a și visat-o înainte de acordarea premiile UR: „Cu două seri înainte de festivitatea de decernare a premiilor UR, am visat-o pe d-na

Toltea. [...] Însă, chiar pe această stare euforică din visul meu, s-a mai întâmplat ceva: d-na Toltea mi-a făcut semn să mă uit într-o direcție, spre un loc extrem de aglomerat, unde am recunoscut imediat câțiva scriitori care se bucurau pentru mine, iar dincolo de ei, am dat cu ochii de silueta unui bărbat amețitor de frumos. Era genul de bărbat ușor arogant și prezent, pe care-l vezi și-ți pare imediat rău pentru toată viața trăită până atunci. M-am și trezit cu un sentiment de regret acut și mi-am imaginat după aceea că cel mai important eveniment pe care îl voi trăi la festivitatea premierii va fi întâlnirea cu acel bărbat din visul meu. Așa încât, în căldura uleioasă a premiilor, am cercetat cu atenție sala, am examinat fețele bărbaților veniți la ceremonie, iar pe când mă apropiam de microfon, ca să mulțumesc, am avut următoarea revelație: bărbatul fatal, din visul meu, era de fapt actorul principal din filmul lui Vajda. [...] Și-atunci mi-am dat seama că acest premiu e venit dintr-o perioadă în care fericirile, vinovățiile și triumfurile mele au crescut la umbra necunoscutei doamne Toltea”. ■ În *Cronica traducerilor* Florentina Vișan scrie despre *Un text daoist fundamental*, o prezentare a volumului *Zhuang zi Călătorie liberă*: „Traducerea la Editura Humanitas a textului daoist *Zhuang zi* reprezintă un eveniment important, pentru că ea aparține unui tip special de traduceri, pe cale de a deveni minoritare în zilele noastre, și anume al acelora al căror obiectiv constă în circulația de capital cultural”. ■ Ion Buzași semnalează *Psaltirea lui Șerban Foarță*, volumul *Cartea Psalmilor; pre stihuri retocmită acum de Șerban Foarță*, Ed. Brumar, 2008: „Între tălmăcitorii poetici români ai vechilor și marilor cărți de literatură ebraică, Șerban Foarță se alătură lui Petru Creția care, în urmă cu câțiva ani, ne-a dat asemenea versiuni literare ale unor capodopere vetero-testamentare”. □ Printre notele ne desemnate publicate în rubrica *Meridiane* citim și *Gellu Naum lansat la Veneția*: „Pe 11 iunie a avut loc la Institutul Român de Cultură și Cercetare Umanistică de la Veneția lansarea unei masive antologii bilingve Gellu Naum, *La quinta essenza. A cincea esență* apărută recent în Italia, la Editing Edizioni, Treviso. Volumul cuprinde o amplă cronologie a operei marelui scriitor suprarrealist, precum și un eseu introductiv, ambele aparținând italianistului și criticului Geo Vasile”. ■ Apare o nouă *Scrisoare din Paris*, semnată de Lucian Raicu și datată 1990, *Tichia lui Sainte-Beuve*. ■ Citim versuri de Andrei Zanca și Emil Brumar. □ Simona-Grazia Dima traduce *Poeme de Morelle Smith*. ■ Cronicarul din *Ochiul magic* comentează: □ *Happy Brithday!*: „Se știe, încă de pe vremea *Moftului român*, că vara ziariștii sunt în pană de subiecte. Inutil de spus că moartea unei vedete în asemenea momente salvează sute de ziariști de la criza de inspirație. La două-trei zile după moartea lui Michael Jackson se vede că «Adevărul» a rămas iarăși cu traista goală. Altfel nu ne putem explica de ce e nevoie să aflăm «dintr-un comunicat MAI» că «luni sute de mii de români își sărbătoresc onomastica de Sfinții Apostoli Petru și Pavel»”. □ *Pe față sau pe Verso?*: „În ultima vreme, unul din amuzamentele predilecte ale Cronicarului e acela de a contabiliza gafele talentatului critic Bogdan Crețu. Cum ocaziile nu încetează să apară, acesta publicând peste tot pe unde se ivește un

spațiu liber în pagină (e drept că de multe ori unul și același articol), vacanța se anunță de pe acum veselă. Comentând, într-un bun număr tematic al revistei «Verso», poezia lui Nichita Danilov, Crețu se trezește scriind, în răspăr cu admiratorii Cenaclului de Luni: [...]. Acum, nu zice nimeni că e sau nu e cum scrie Crețu, poate-o fi, poate n-o fi, dar tonul de răzmeriță cu care, parcă bătând cu piciorul în podea, acesta se încapățânează să-l ia pe n-are cum în brațe, rămâne, dincolo de verdict, ridicol. Cine-ar mai îndrăzni să-l contrazică? Dar, mai ales, cu ce folos?”. □ *Contrare sau reproș?*: „Revista «Pro Saeculum» (nr. 4 din iunie 2009) din Focșani te întâmpină cu de toate: de la aniversări (un consistent grupaj de texte este dedicat Irinei Mavrodin cu prilejul împlinirii a 80 de ani) și polemici, până la revista presei sau la recenzii pe marginea cărților apărute recent. Constantin Horea, în recenzia (*Boia le mal-aimé*) pe care o face cărții lui Lucian Boia (*Napoleon III cel ne iubit*, Humanitas, 2008), nu se dovedește prea milos cu reputatul istoric bucureștean. [...] Cum s-ar spune, cartea e bună, numai autorul are mici cusururi. Și dacă e vorba doar de o simplă constatare, Cronicarul o acceptă, străduindu-se să nu vadă acuza; altminteri, tonul seamănă prea mult a critică iscată din ranchiuni ce nu au legătură cu disciplina istoriei”.

4 iulie

● [**„Suplimentul de cultură”, nr. 235**] În *East Side Story* Daniel Cristea-Enache scrie despre romanul lui Stelian Țurlea: „În *absența tatălui* este un roman care se recomandă singur. Văd în el nu numai o carte care se citește cu reală plăcere, ci și un film care așteaptă parcă să fie turnat”. ■ Bogdan Romaniuc semnează *Cusanus, matematica și divinitatea*, semnalând apariția *De docta ignorantia* de Nicolaus Cusanus, traducere de Andrei Bereschi, Ed. Polirom, 2008. ■ Revista introduce o nouă secțiune: „«Suplimentul de cultură» vă oferă în fiecare săptămână clasamente care oglindesc vânzările din lanțul librăriei Cărturești”. În acest număr este pe scurt prezentat volumul *Povești mortale* de Mihai Găinușă, Ed. Polirom, care se află pe locul doi al clasamentului *Top 5 carte*. Reținem din nota *Prozele letale ale lui Găinușă*: „Povestirile lui Mihai Găinușă conturează un prozator care și-a găsit mijloace poprii de exprimare literară și pentru care ludicul, ironia și umorul de bună calitate constituie ingrediente absolut necesare”. □ În *Avanpremieră* citim un fragment din *Istoria romanțată a unui safari* de Daniela Zeca. □ În *Semnal* sunt anunțate volumele: *Basmul Prințesei Repede-Repede. O poveste pentru adulți* de Emil Brumaru și Veronica D. Niculescu, Ed. Polirom; *Garda albă * Roman teatral (Însemnările unui răposat)* de Mihail Bulgakov, traducere de Alexandru Calais, Ed. Polirom și *Bestiar* de Julio Cortázar, traducere de Tudora Șandru Mehedinți, Ed. Polirom. ■ În *SDC vă recomandă* citim: □ *Ultima vizită la „plopilor fără soț”*: „Conducerea Direcției de Servicii Publice Municipale Iași (DSPM) a solicitat Academiei Române o întrevvedere de urgență, pentru înființarea unei comisii care să adopte măsuri pentru consolidarea «plopilor fără soț», arbori seculari care sunt în pericol de prăbușire. Marți, 1 iulie, unul

dintre plopi s-a prăbușit, fiind afectat de ploile din ultimele zile”. □ *Să participați la concurs:* „Scriitorii cu vârsta sub 35 de ani, cetățeni ai Uniunii Europene, care au publicat în țara de origine, după 31 ianuarie 2008, o operă în proză (roman sau culegere de povestiri), scrisă într-una din limbile oficiale ale UE și care nu a apărut sau nu se află în curs de traducere în Italia, sunt invitați să participe la prima ediție a premiului internațional literar «Insula Europeae». Concursul este organizat de Asociația «Pro Loco» di Bastia Umbra, în colaborare cu Asociațiile «NUBE – Nuova Biblioteca Europeae» și «Voci di Babele»“.

5 iulie

- [„Adevărul”, nr. 115] Continuă dosarul despre Premiul Nobel pentru Literatură, de data aceasta Victoria Anghelescu scrie despre Gabriela Mistral (*Premiul Nobel, pentru prima dată în America Latină*) și John Dos Passos (*Un scriitor din „generația pierdută”*).

6 iulie

- [„Adevărul”, nr. 5899] Nicolae Manolescu scrie despre vizita sa la Universitatea din Amsterdam în 1974, pornind de la filmul *O zi neobișnuită*.

7 iulie

- [„Adevărul”, nr. 5900] Nicoleta Zaharia publică *Márquez și Llosa, dușmani din cauza unui pumn:* „Criticul Gerlad Martin povestește întâmplarea în biografia *Gabriel García Márquez. O viață*, apărută recent și în românește la Editura Litera Internațional”.

- [„Revista 22”, nr. 28 (1009)] Vladimir Tismăneanu în dialog cu Armand Goșu, *La 3 ani de la Raport:* „- Cum vă explicați faptul că au trecut doi ani și jumătate de la prezentarea oficială a Raportului și atacurile împotriva lui, la adresa Comisiei, a dvs. personal n-au încetat nicio clipă, ba, din contră, devin și mai înverșunate? - Cu cât ne vom apropia de alegeri, cu atât vor deveni mai intense. Adevărul nu-i interesează pe mulți dintre acești domni și doamne. În loc să se discute un text de o manieră aplicată, ne pierdem vremea ocupându-ne, după metoda săptămânistă, așa făcea Eugen Barbu: «cine este X? Nu cumva aceeași persoană care cândva locuia pe același coridor cu un tip a cărui mătușă a fost măritată cu un tip al cărui unchi vitreg» ș.a.m.d. În acest fel poți să demolezi pe oricine. Cam așa este reacția d-lui Mihai Iovănel, de la revista «Cultura». Ei, în momentul publicării *Antologiei rușinii*, d-l Iovănel consideră de cuviință că a sosit momentul să-și publice fișele, zice el, despre Virgil Ierunca și să dea drumul, pe blog, la texte care, pasămi-te, l-ar compromite pe Virgil Ierunca, pentru că în 1945 Ierunca scria un text de stânga în care saluta Uniunea Sovietică, care totuși era țara care câștigase războiul împotriva fascismului. Iar el era un antifascist autentic, poate spre stupoarea d-lui Iovănel. Există și această specie. Poate d-l Iovănel nu știe că în 1945 Furet se înscria în Partidul Comunist, că un Emmanuel Le Roy

Ladurie a fost membru al Partidului Comunist Francez și că Boris Souvarine a fost chiar membru fondator. Bun, el ce vrea să ne demonstreze? Virgil Ierunca nu are legitimitatea să producă o *Antologie a rușinii*, pentru că el însuși ar fi participat la scrierea unor texte rușinoase. Textele lui Ierunca, în contextul în care au fost scrise, nu sunt rușinoase, nu au trimis pe nimeni în închisoare, nu au participat la perpetuarea unei dictaturi în România. A nega întreg drumul lui Virgil Ierunca de o asemenea manieră, referindu-te la niște texte ocazionale de tinerețe, are scopul precis de a delegitima. Pe cine? Editura Humanitas, proiectul purificării morale a acestei națiuni, proiectul asanării clasei politice și a otrăvi, în continuare, pentru că despre asta este vorba, de a intoxica spațiul public. Și vine dintr-o zonă care e aparent respectabilă. Nu vorbim despre diverși veleitari extremiști, care s-au dus în Statele Unite să facă studii de istorie și n-au priceput nimic, ba dimpotrivă, s-au îndârjit acolo întru fundamentalism extremist, ci vorbim de un om care e cercetător, dacă nu mă înșel, la Institutul de Istorie Literară «G. Călinescu» și cred că ar trebui să aibă o altă abordare”.

8 iulie

• [„Adevărul”, nr. 5901] Andrei Pleșu scrie despre *Lena*, o evocare a Magdalenei Boiangiu: „Magdalena Boiangiu, Lena, a fost, încă din zorii «Dilemei», un reper incontestabil al redacției noastre, o prezență dătătoare de profil și culoare”.

• [„Adevărul literar și artistic”, nr. 981] Victoria Anghelescu realizează un interviu cu Martin Page „*În primul rând, îl iubesc pe Shakespeare*”, cu ocazia apariției volumului *O poveste de dragoste, poate*, în limba română: „*Ați întâlnit în anii anteriori mai mulți scriitori români, în vizita dvs. la Festivalul de la Neptun. Știți ceva despre literatura română?* – Foarte puțin, cu excepția lui Cioran, a lui Mircea Eliade și a lui Eugen Ionescu. Am întâlnit-o pe Gabriela Adameșteanu și i-am citit o carte, cu doi ani în urmă, cred. – *Care sunt impresiile dvs. despre România după două vizite aici?* – De fiecare dată am stat foarte puțin, cam două zile, deci a fost foarte greu să-mi fac o impresie. Dar, oamenii au fost foarte drăguți cu mine. În afară de București, am mai cunoscut câteva orașe cu clădiri foarte frumoase, dar, din păcate, și cu foarte multe blocuri”. ■ *Cum se moare*, de Marius Chivu este un comentariu la *In memoriam* de Stéphane Audeguy, traducere Ion Doru Brana, Ed. Nemira, 2009: „Micul tratat de morți celebre alcătuit de Stéphane Audeguy «spre aducere-aminte» este o carte-omagiu adusă unor personalități care au însemnat ceva în istoria omenirii prin viața lor. Moartea are doar câteva rânduri”. ■ *Știri Pe scurt*: □ *J. D. Salinger își apără personajele*: „J. D. Salinger (foto), în vârstă de 90 de ani, a obținut drepturi exclusive asupra personajelor sale, după ce un tribunal din New York a hotărât că numele «Holden Caulfield» al eroului din romanul *De veghe în lanul de secară* aparține autorului american. Scriitorul suedez Fredrik Colting a încercat să prezinte publicului larg același personaj în romanul *De veghe în lanul de secară, după*

60 de ani. J. D. Salinger l-a dat pe acesta în judecata și a obținut suspendarea publicării acestui roman”. □ *Romanul „Revolutionary Road”*: „*Revolutionary Road*, primul și cel mai premiat roman al scriitorului american Richard Yates, care a stat la baza filmului cu același nume, a apărut la Editura Vellant, în traducerea lui Bogdan Perdivară”. ■ Nicoleta Zaharia și Dan Bolcea realizează ancheta *Muzeul Literaturii, în derivă*: „Decesul din 2007 al fostului director Alexandru Condeescu a lăsat liber un post pe care și l-au disputat mai mulți pretendenți. În prezent, însă instituția și-a înghețat toate proiectele, deoarece nu mai are director. În urmă cu un an am găsit aceleași imagini dezolante la 90% din casele memoriale aflate în subordinea Muzeului Literaturii Române. Dezinteresul angajaților se regăsește și în instituția-mamă, unde nivelul expozițiilor este cu mult sub ceea ce ar trebui să fie la un muzeu de acest gen. [...] Prezentarea nu reușește să-ți capteze interesul, nu-ți prezintă faptele într-un mod inedit și spectaculos. Poveștile sunt seci și sunt rostite mecanic. Expozițiile temporare sunt încropite, iar cea permanentă este incompletă, cu mari lacune în sala scriitorilor contemporani. Pe holul de la etaj se aflau câteva monitoare pentru informare, însă erau închise pe motiv că nu mai funcționează. Am aflat, ulterior, că nu se mai tipăresc pliante despre expoziții din 2007. Nici site-ul muzeului nu este actualizat. În funcția de director apare tot numele lui Alexandru Condeescu, decedat acum doi ani”. □ *Dispute într-un muzeu ignorat*: „După moartea fostului director al MNLR, Alexandru Condeescu, s-au încins spiritele în interiorul muzeului. Sande Vârjoghe, șeful departamentului de proiecte culturale, ne-a declarat că de un an și jumătate n-a mai fost lăsat să-și desfășoare activitatea. [...] Acesta ne-a descris atmosfera de la muzeu: suspiciune, teamă, incertitudine. Am vrut să stăm de vorbă și cu domnul Radu Călin Cristea, al cărui mandat a expirat la 1 iulie 2009, însă nu a vrut să ne primească. Ne-a promis însă un interviu în numărul viitor al suplimentului”. □ În *Instituția, evaluată din interior* Sande Vârjoghe oferă nereguli din MNLR: „1. Cărți care sunt considerate cu adevărat momente importante în literatura română nu sunt marcate în niciun fel, iar imaginile, colajele care însoțesc expoziția nu oferă de fapt legături reale, așa cum și ghidul expoziției mărturisește, ci legături care vor trebui realizate după. 2. Sertarele care ar fi trebuit legate de cărțile expuse sunt superficial umplute cu xeroxuri care la prima vedere nu pot produce decât legături eronate. 3. Ideea de interactivitate nu se rezumă în acest caz decât la capacitatea ghidului de-a inventa o legătură în momentul în care vizitatorul este invitat să descopere o informație din sertarul pe care ar fi trebuit să îl descopere din dorința de a afla o anumită informație legată de o anumită carte, de un anumit subiect. 4. Sertarele sunt parte sau mai bine spus reziduu al unui proiect care avea o coerență și în care ele serveau în acest scop descoperirea unor informații, dezvăluirea nuanțată a unei anumite tematici, idei, sugerată de un document prezent în expunere. 5. Expoziția de astăzi a muzeului prezintă un discurs confuz”. □ *Radu Călin Cristea, un director contestat*: „Prin decizia nr. 1405/2009, definitivă și irevocabilă, Curtea de Apel București a respins recursul

Primăriei Municipiului București împotriva hotărârii din iunie 2008, prin care Sande Vârjoghe, șeful departamentului de proiecte culturale din cadrul Muzeului Literaturii Române, a obținut invalidarea concursului pentru ocuparea postului de director al MNLR. Curtea de Apel a considerat că proiectul de management declarat câștigător, aparținând lui Radu Călin Cristea (foto), nu ar fi îndeplinit condițiile prevăzute de dispozițiile legale”. □ Aflăm și scurta istorie a muzeului în *MNLR, 52 de ani de activitate*.

● **[„Lucefărul de dimineață”, nr. 23 (895)]** În pagina *Viața culturală* citim: □ *Premiul pentru carte Georg Dehio 2010*: „Din partea Ambasadei României în Germania, USR a primit textul de mai jos privind o Cerere de propuneri la Premiul pentru carte Georg Dehio 2010. Premiul pentru carte Georg Dehio va fi acordat în toamna anului 2010 pentru a patra oară. Până la data de 31 octombrie 2009, Forumul Cultural German primește propuneri de la edituri, oameni de știință, critici, instituții și organizații din țară și străinătate. Prin acest premiu susținut de reprezentantul guvernului german pentru cultură și media, Forumul Cultural German pentru Europa de Est onorează autori care utilizează în operele lor literare, științifice sau publicistice teme ale culturii și istoriei comune a germanilor și a vecinilor lor”. □ *In memoriam*: „Uniunea Scriitorilor din România, Asociația Scriitorilor București, anunță cu profundă tristețe încetarea din viață a distinsii publiciste Magdalena Boiangiu”. ■ Dan Cristea publică *Lecturi de plăcere*, o cronică literară la *Darurile zeiței Amaterasu* de Roxana Ghiță și Cătălin Ghiță, Ed. Institutul European, 2008: „Fără îndoială, vorbim despre o carte bogată în informații și delectabilă în stil, o carte scrisă dincolo de prejudecăți, cu minte liberă și penetrantă de doi universitari deosebit de înzestrați”. ■ Felix Nicolau semnează *În sfârșit, avem o poveste. E de ajuns?*, o recenzie la *Soni* de Andrei Ruse, Ed. Tritonic, 2008: „În primul rând, este încurajatoare tonalitatea minimalistă. Adresarea este firească și are aerul unui jurnal de blog. Contează foarte mult ca mesajul să ajungă la cititor rapid și nedaturat de involburări descriptiviste sau filosofarde, care să demonstreze «măiestria» scriitoricească”. ■ Paul-Gabriel Sandu prezintă volumul *Templu de aur* de Yukio Mishima, Ed. Humanitas: „Cu toate acestea, orice cheie de lectură s-ar încerca pentru romanul lui Mishima, ea trebuie să dea seama, în fond, de aceeași întâlnire întotdeauna primejdioasă pentru om, cu ceea ce am numit prea-plin ori copleșitor, întâlnire care nu se poate sfârși decât printr-un act distructiv care se repercutează, în cele din urmă, asupra omului căzut sub fascinația a ceea ce e lipsit de măsură”. ■ Cu titlul *Liniștea dinaintea furtunii*, Ovidiu Florea recenzează *Scrisori către fiul meu* de Gabriel Liiceanu, Ed. Humanitas: „Aceste povești, amintiri, cu greu pot fi numite scrisori, iar și mai greu poate fi numită cartea o lucrare, epistolară. În primul rând, pentru că fiul nu-i răspunde, iar în al doilea rând pentru că în secolul XXI nimeni nu mai scrie scrisori (eventual mail-uri, SMS-uri, offline-uri), sau cel puțin nu scrisori de acest fel. Din această perspectivă, titlul sună anacronic, asta în cazul în care nu e un eufemism pentru cum poate fi denumită o nouă gargară”. ■ În *Farfuria*

de la Roswell și extraterestrul din Brădiceni Horia Gârbea prezintă *Cărțile săptămânii*: □ Florin Manolescu – *Mentaliștii*, Ed. Cartea Românească: „Cu astfel de teorii inteligente și delectabile, cu o scriitură excelentă și mai ales cu un umor de cea mai fină calitate, povestirile lui Florin Manolescu seduc cititorul care nu mai poate face decât să aștepte nerăbdător seria următoare”. □ Ion Hobana – *Incidentul Roswell. Noi mărturii și controverse*, Ed. pentru Știință S.I.T.: „Pentru pasionații domeniului, ca și pentru profani, *Incidentul Roswell* e o carte de luat în seamă și, grație calităților auctoriale, plăcută la lectură”. □ Ion Popescu-Brădiceni – *Cristalizarea hazardului și Aporiile lui Axios*, Ed. Napoca Star, *Sărilor de la Brădiceni*, Ed. Limes: „Călătorul care se încumetă să treacă prin sudul județului Gorj sau chiar prin Târgu-Jiu nu va putea să-și continue drumul decât încărcat cu o paporniță de volume recente semnate sau măcar editate de Ion Popescu-Brădiceni”. □ Gheorghe Săsărman, *Vedenii*, Ed. Ideea Europeană: „Povestirile lui Gheorghe Săsărman, cele mai multe neliniștitoare și pesimiste, chiar terifiante, se citesc totuși cu bucurie pentru că propun chestiuni inedite și sunt scrise cu talent”. □ Gheorghe Pârja – *Călătoria ingerului prin Nord*, Ed. Proema: „Volumul relatează două călătorii ale lui Nichita Stănescu în Maramureș, în 1979 și 1980, adunând evocări ale momentului, articole de atunci, poeme dictate de «inger», interviuri cu diferiți scriitori despre Nichita Stănescu etc. Un volum pios, ca multe altele similare, dedicate poetului”. □ Cristian Petru Bălan – *Enciclopedia immurilor de stat al țărilor lumii*, Ed. Ploiești – Mileniul III: „Enciclopedia lui Cristian Petru Bălan e o carte plăcută și ciudată”. ■ Gabriel Chifu arată *Cum s-ar cuveni să privim Uniunea Scriitorilor?*: „În prima jumătate a lunii iunie, Uniunea Scriitorilor a inițiat trei mari acțiuni: a opta ediție a Festivalului *Zile și Nopti de Literatură* de la Neptun (care, anul acesta, s-a derulat fără cusur, cu participarea a aproximativ o sută de scriitori români și străini, cu un colocviu substanțial ce a pus în discuție raporturile literaturii cu politicul, cu seri de lecturi literare foarte izbutite, cu premiarea unuia dintre cei mai interesanți scriitori europeni ai momentului, Péter Esterházy); apoi, Consiliul U.S.R. și Conferința Națională (furtunoasă, dar cu folos) pentru dezbaterea și aprobarea noului statut; apoi, în fine, Gala decernării Premiilor U.S.R. (după cum se arată, distincțiile literare cele mai însemnate și cele mai râvnite din țară). [...] Drept care, dacă aș fi întrebat cum se cuvine să fie privită această structură instituțională de către membrii săi, aș răspunde fără să ezit și patetic: Cu subliniat respect. Atitudinea logică și inteligentă a fiecăruia dintre cei care formăm această Uniune față de instituția noastră este să încercăm s-o consolidăm. Fiecare gest individual în favoarea U.S. nu numai că amplifică prestigiul instituției, dar se întoarce imediat și se răsfrânge asupra fiecăruia, sporindu-i prestigiul personal”. Articolul se încheie cu următorul P.S.: „Am citit undeva opinii foarte critice despre Festivalul de la Neptun semnate de Elena Vlădăreanu. Sigur, e dreptul oricui să-i placă sau să nu-i placă această reuniune literară sau orice altceva și să-și exprime răspicat punctul de vedere. Atâta doar că, în cazul de față, sentința pare dată înainte de

judecată. Argumentele cu care-și susține tânăra jurnalistă aserțiunile par forțat «lipite» pe verdictul demolator, dinainte pregătit în minte, cu care venise de acasă. Asta e părerea mea de cititor al său și de participant la sus-numitul festival”. ■ Alexandru George publică partea a treia din *Revenind la discuții*: „Istoriile literare sunt menite să îndrume, să explice, să contabilizeze valori ale patrimoniului autohton, dar selecționate nu după clișee politice. Și cu atât mai puțin în spirit partizan de «generație» sau grup. Or, literatura din comunism, în faza de după momentul liberalizării 1966-1967 și ani de-a rândul mai apoi, a resimțit acțiunea benefică a unei critici mai tinere din care azi se recruțează istoriografiile literari care au dat la iveală scrieri pe care ei încearcă să le impună drept «canonice» și care nu pot evita să fie partizane; evenimentul cel mai recent, *Istoria...* lui N. Manolescu, o dovedește”. ■ Apare *Numai marii scriitori sunt și mari critici*, un interviu cu Matei Călinescu, realizat de Leo Butnaru. Interviul e introdus prin următoarea notă: „Interviul cu regretatul Matei Călinescu a fost antamat de autor cu ocazia întâlnirii scriitorilor români de pretutindeni desfășurată în țara noastră în vara-toamna anului 2002. Aflați împreună într-un grup de scriitori pe o ambarcațiune care îi ducea în Deltă, Leo Butnaru i-a propus un dialog cunoscutului critic și romancier. Matei Călinescu a acuzat însă pe moment o stare de oboseală accentuată și cei doi au convenit să realizeze interviul on line, pe baza unui chestionar pe care gazetarul ad-hoc i l-a expediat interlocutorului său la Bloomington (SUA). Textul rezultat a fost publicat în nr. 1/ 2003 al revistei «Sud-Est» care apare la Chișinău. Îl reproducem pentru iubitorii de literatură din România cărora dispariția lui Matei Călinescu le-a produs o adâncă și justificată durere”. Din interviu reținem: „- În 1977, în SUA, publicați volumul *Faces of Modernity, apoi, peste un deceniu, Cinci fețe ale modernității, carte care va apărea în românește abia după opt ani. Eu, unul, am primit-o de la domnul Mircea Martin (la acea vreme, director al Editurii Univers) care o considera «o carte epocală». Oricât ar suna de insolit, într-un atare context, solicitarea mea, vă rog să spuneți ceva despre utilitatea (sau inutilitatea, dacă e cazul...) criticii literare. - Istoria onestă de toate felurile - de la istoria ideilor și termenilor până la istoria notelor de subsol și a virgulei - e utilă, cred. Aș adăuga, însă: în măsura în care rezistă timpului. Critica literară e și ea utilă dacă mai poate fi luată în seamă după un timp - 20, 30, 40 de ani -, fie că e vorba de un volum teoretic, fie de o simplă cronică literară... Din ce se scrie curent în materie de critică, foarte puțin poate fi luat în serios chiar în momentul apariției. Critica zisă «de întâmpinare» întâmpină prea mult, nediferențiat și adesea cu omisiuni importante. Critica literară bună rezistă cam 40-50 de ani, poate chiar și mai mult, pe când o carte de istorie de calitate poate fi citită, ca și literatura bună, mult mai multă vreme. Un critic celebru acum o sută de ani, ca Emile Faguet, e azi aproape ilizibil. El - ca și alți critici reputați ai vremii - continuă să existe, sub identități diferite, prin fenomenul ventrilchismului post-mortem. Cunosce cel puțin un avatar al lui Faguet în România de astăzi, un sub-Faguet, la drept vorbind, dar o autoritate*

critică și academică, contestată doar marginal, deocamdată, și mai cu seamă oral, mai rar în scris. Evident, există excepții, își spun criticii literari, și în ele ne punem speranța”. ■ Iolanda Malamen stă *de vorbă cu scriitorul din Slovenia, Marko Sosič: Se cultivă minimalizarea țărilor mici: „- Vă aflați ca invitat la un festival de literatură, în calitate de prozator, ale cărui scrieri au fost apreciate și premiate. Mai credeți că literatura e un drum de urmat în momentul de față?* - Eu pot să răspund doar personal la această întrebare. Poate că o să fiu puțin patetic, este părerea mea personală, dar eu nu am altă posibilitate, decât să cred. Și asta este o nevoie a mea, o nevoie a mea în contextul în care trăiesc, ca să-mi pot construi în acest fel lumea mea. Așadar, cred cu toată ființa că n-aș putea vreodată să mă dezic de ea”. Mariana Dan a ajutat la realizarea dialogului. □ În rubrica *Dintre sute de catarge* citim *Racla lu' Caracla* de Adrian Buzdugan. □ Adrian Popescu traduce și prezintă *Doi poeți din Romagna: Stefano Pianori și Franco Casadei*. □ Lucian Perța revine cu noi parodii (*Cassian Maria Spiridon*).

9 iulie

● [„**Adevărul**”, nr. 5902] Nicoleta Zaharia și Dan Bolcea publică *Muzeul Literaturii, lăsat pradă ignoranței*: „Lucian Chișu, directorul interimar MNLR, l-a înlocuit pe Radu Călin Cristea la conducerea muzeului. Noul manager ne-a declarat că a aflat din «Adevărul» care sunt problemele instituției de care se va ocupa timp de 30 de zile. Acesta a organizat o ședință cu șefii de departamente și le-a cerut rapoarte de activitate. [...] Contactat de «Adevărul», Radu Călin Cristea a refuzat să răspundă acuzațiilor de management defectuos”. În cadrul articolului apar și *Zece probleme la MNLR*.

● [„**Cultura**”, nr. 27 (231)] Editorialul *Modernitatea ratată* este semnat de Alfred Bulai: „Coelgiul medicilor vrea să impună un cadru legislativ în care medicii să aibă dreptul de a primi cadouri de la paienți, altfel spus să primească bani și bunuri pentru actul medical, într-un cadru necontrolabil de stat sau de pacienți. [...] Este, indiscutabil, ceva cu totul abominabil pentru lumea modernă și pentru libertățile noastre”. ■ C. Stănescu revine la *Revista revistelor* cu textul *Războaiele lui Eminescu*: „Cel mai comod fel de a ne aminti de Eminescu a devenit, grație unui nefericit stereotip critic, să-i chemi în ajutor pe noii detractori ai poetului național. În editorialul său din «România literară» dedicat lui Eminescu, Nicolae Manolescu face jocul «detractorilor» idolatri și un prost serviciu memoriei poetului. [...] Nu mai spun că alegând să combată aberantul scenariu, criticul care schișase un program decent și profitabil de readucere în actualitate a scriitorului comite o nedreptate față de cercetătorii și criticii care în cei zece ani scurși de la nașterea grotescului scenariu cu închiderea și asasinarea poetului, au dat la iveală cărți pertinente, studii eminesciene foarte serioase, de n-ar fi să amintim decât volumul Ilinei Gregori despre perioada berlineză a biografiei lui Eminescu sau, din câte aud, o frumoasă carte recentă a lui Dan C. Mihăilescu, vechi exeget eminescian, despre figura poetului în lumina noilor scrisori din corespondența

dintre M. Eminescu și V. Micle. În fine, e de semnalat o nouă și valoroasă amplă exegeză, întreprinsă sub ipoteza «dialogismului» de profesorul Universitar Gheorghe Doca: *Eminescu. O perspectivă dialogică*, vol. I-II, 835 p., Editura Academiei Române, 2009”. ■ În acest număr *Cultura vă recomandă*: □ Teodora Dumitru despre *Modernismul literar românesc în date (1880-2000) și teze (1880-1949)*, I-II, de Gabriela Omăt, Ed. Institutului Cultural Român, 2008: „Descriere și problematizare a modernismului literar românesc în cea mai completă antologie de până acum a fenomenului”. □ Și Mihai Iovănel recomandă lucrarea Gabrielei Omăt: „Probabil evenimentul no. 1 în domeniul istoriei literare pe 2009 (anul în care a apărut *de facto* lucrarea)”. □ Andrei Terian recenzază *Poezia. Teze, ipoteze, explorări* de Alexandru Mușina, Ed. Aula, 2008: „În *Teze, ipoteze...* se află mai multe idei despre poezie decât în zece «sinteze»”. □ Daniel Cristea-Enache despre *Stalin, cu sapa-nainte* de Radu Țuculescu, Ed. Cartea Românească, 2009: „Știu că l-am recenzat favorabil chiar săptămâna trecută, pe o pagină din care mi-au dispărut toate ghilimele (!), încheiată cu formula «un roman excelent, produs al unui profesionist». Dacă îl recomand încă o dată nu e din ramolisment, ci dintr-un anumit motiv: am restanțe critice față de proza lui Radu Țuculescu”. ■ Secțiunea *Cultura literară*: □ Mihai Iovănel semnează *Subsoluri și ipoteze*, o recenzie la *Basme geostaționare* de Dănuț Ungureanu, Ed. Bastion, 2008: „*Basme geostaționare* e tot o antologie, ca *Marilyn Monroe pe o curbă închisă*. Stilul lui Ungureanu s-a păstrat (preferința pentru explorarea postumanului, pentru mutații și mutații, pentru personaje din medii joase/ decompuse/ decrepite; totul prin în fraze versatile, tăiate de dialoguri răstite sau elaborate, mereu excelente)”. □ În *Hawthorne. Arta romanului* Rodica Grigore semnalează apariția volumului *Faunul de marmură* de Nathaniel Hawthorne, traducere de Mihaela Bucur, Ed. Nemira, 2007: „Remarcabilă este, prin urmare, încercarea scriitorului de a oferi, în acest fel, o imagine cât mai completă a existenței umane în ansamblu, purtând mereu în sine tocmai marele mister universal pe care scriitorul îl transformă în miza esențială a întregii sale literaturi”. □ Al. Cistelean publică prima parte din *O aventuristă: Alice*, ocupându-se de viața și opera scriitoarei Alice Călugăru. □ În *Românca, americanul și scriitorul danez*, Mircea Iorgulescu se referă la romanul *Piazza Bucarest* de Jens Christian Grondahl, publicat la Copenhaga în 2004, reeditat la Gallimard în 2007 și reeditat în 2008 în colecția Folio. ■ În prezentări editoriale apar: □ Cătălin Sturza se ocupă de *Scarabeul în mușuroi* de Arkadi și Boris Strugațki, traducere de Valerian Stoicescu, Ed. Paralela 45, 2009: „*Scarabeul în mușuroi* de A. & B. Strugațki e al doilea volum din *Trilogia progresorilor*, alături de *Insula locuită* și de *Valurile liniștesc vântul*. N-aveți de ce să vă îngrijorați dacă nu ați citit primul volum: romanul poate fi parcurs foarte bine ca o poveste autonomă”. □ Mihai Iovănel anunță că *Straja dragonilor* de Ion Negoïtescu, apare cu ediția a doua, îngrijită, prefată și note de Ion Vartic, cuvânt înainte de Ioana Pârvulescu, Ed. Humanitas, 2009: „Începând să își scrie autobiografia, recuperând prin ea tulpina instinctelor pe care prin viața lui nu a

făcut decât să le caligrafeze, Negoïtescu a regăsit probabil pulsul acelor emoții care l-au făcut să se simtă, ca oricare altul din lumea asta, fericit sau mizerabil. Și-a regăsit prin paginile pe care le scria fericirea și nefericirea, secrețiile intime, s-a reintegrat în armoniile obscure și perverse ale universului său; și a continuat să-și tragă viața din contracțiile acestui puls regăsit, până când acesta a încetat pentru ultima oară să mai bată”. ■ La decesul lui Matei Călinescu (24 iunie), Constantin Coroiu publică *O cârjă cu care înaintezi în golul timpului. La plecarea lui Matei Călinescu*, în care discută despre *Un fel de jurnal (1973-1981)* de Matei Călinescu, Ed. Polirom, 2005: „Lui Matei Călinescu, scrisul, inclusiv cel în caietele al căror conținut l-a publicat după câteva decenii, i se părea a fi un mod de a se apăra de obsesii, scrisul având așadar un rol terapeutic. Totodată, el este și o «asceză». Constructivă, ține să sublinieze autorul”. ■ Cristina Rusiecki coordonează dezbaterea *Dramaturgia românească de azi în fugă după un loc pe scenă*: „1. În alte țări 60% din repertoriul teatrelor e ocupat de producție contemporană autohtonă. Aici, autorii români contemporani montați pe scenă încă mai ocupă poziția de excepție. Cum se explică starea aceasta de lucruri? 2. De ce credeți că dramaturgia românească de azi, cu mici excepții, are șanse atât de mici să treacă de pe foara de hârtie sau folderul din computer pe scenă? Textele care se scriu nu au aderență la public? Tratează teme lipsite de interes? Deranjează prin limbaj? Care ar fi motive? 3. Cum vă explicați breșa între dramaturgul român contemporan, regizor și directorul de teatru? Nu sunt textele destul de ofertante pentru rigzor? Nu sunt înțelese? Nu sunt profesionist scrise? 4. Alte zone funcționează perponderent după metoda *work-in-progress*, dramaturgul lucrează la text alături de regizori și de echipă. Aici formula se practică numai în rândul celor foarte tineri. Cum vă explicați faptul că la noi această tehnică (încă) nu a prins?”. La aceste întrebări răspund: □ Mircea Ghițulescu, critic de teatru, autor al *Istoriei literaturii române: dramaturgia, A dispărut preocuparea pentru arta de a formula idei*: „Nu știu dacă idealul dramaturgiei este «opera în progres»... Cred că mai degrabă că nu pentru că literatura (dramaturgia nu face excepție) este o artă intimă și egoistă. Dar literatura română nu duce lipsă de asemenea experimente care datează din anii avangardismului interbelic. [...] Alta este problema la români. Fiecare autor își închipuie că trebuie să scrie unicate mai mult sau mai puțin geniale când, de fapt, după modelul francez, ei ar trebui să scrie foarte bune produse de serie care să hrănească repertoriile teatrelor cum scria între războaie, Tudor Mușatescu, apoi, după război, Aurel Baranga și Tudor Popescu”. □ Peca Ștefan, dramaturg, *Motivația autorilor scade după o experiență umilitoare*: „1. Cred că teatrele au îmbrățișat la nivel declarativ sprijinirea dramaturgiei contemporane românești, pentru a-și spori bugetele primite de la primării sau MCC și, bineînțeles, pentru PR. Numai că din cauza lipsei de misiune de producție, direcție artistică clară și viziune pe termen lung, programatic vorbind, nu există o strategie bazată pe încredere și pozitivism în sistemul nostru teatral în ceea ce privește crearea de text nou. [...] 2. Unul dintre motive este lipsa de încredere și

claritate de care vorbeam. Se creează un cerc vicios – nu se produc foarte multe texte noi românești, iar din cele ce se produc sunt puse laolaltă texte foarte bune cu unele execrabile, motivația autorilor scade după o experiență mai mult sau mai puțin umilitoare cu un teatru în care simți mai mult ostilitate decât sprijin sincer, regizorii-autori preferă un text lasic pentru a-și etala propria măiestrie de creator de spectacol total, cei care știu într-adevăr să lucreze cu un dramaturg pe un text nou sunt foarte puțini, critica a rămas cu fixațiile ei în ceea ce ar trebui să fie un text nou ca tematică și abordare și din cauza asta e cu doi pași în urmă, teatrul independent e mereu prea mic și neimportant pentru a crea o emulație de luat în seamă la nivel macro, iar publicul consumă ce îi este dat (și avem un public generos, care vine la teatru în orice condiții)”. □ Mircea Morariu, critic de teatru, *Eșecul altfelismului*: „Mă tem că literatura dramatică românească scrisă azi ocupă pe scenele din țară exact locul pe care îl merită. Un loc marginal, plătând, modest, plasat undeva în semi-întuneric, camuflat de supraabundența de fum de țigară și aseasonat cu tânguiri ori cântece de jale mai mult decât cuprinde. Respectiva dramaturgie s-a născut din lăudabila dorință de a scrie *altfel*. *Altfel* prin raportare la chipul în care se scria până în 1989. Numai că animați de voința și ambiția, altminteri de înțeles, de a scrie altfel, campionilor și, mai cu seamă, campioanelor *altfelismului* nu le-a mai rămas timp pentru a afla, *prin lectură, prin cercetarea bibliotecilor, a arhivelor*, cum se scria până la data de referință”. □ Cristiana Gavrilă, critic de teatru, *Autorii de teatru au nevoie de orice variantă de contact cu publicul și cu actorii*: „1-2. Cu mici excepții, dramaturgia românească (și nu doar cea contemporană) este necunoscută. Și bănuiesc că va rămâne în această stare încă o perioadă lungă de timp. Este mult mai ușor să preiei ceva ce a fost descoperit și verificat pe alte scene decât să cauți, să citești, să lucrezi cu dramaturgul. [...] În teatru, politica de a merge «la sigur» primează. Cred că în acest moment teatrele funcționează ca și editurile. Adică aleg un autor și un titlu cu succes de public, premiat, montat, publicat. Este o investiție mai sigură și pe termen mai lung”. □ Bogdan Georgescu, dramaturg și regizor, inițiator *tangaProject* și *stream founder* pentru *Artă Activă* alături de Maria Draghici, *Nu aș fi putut scrie fără experiența directă în teatru*: „2. Dramaturgia românească de azi nu și-a definit încă o scenă a ei, unde ar putea, să zicem, «să răzbată», chiar dacă termenul mi-e ușor străin. Iar când mă refer la noua scenă pentru dramaturgie, nu mă refer neapărat la un spațiu propriu-zis, ci la un altfel de teatru, care să-și chestioneze la fiecare inițiativă scopul pentru care invită niște oameni, la un moment dat, la o întâlnire față în față, vie. [...] 3. S-a construit o falsă impresie a unei tradiții în România a dramaturgului-scriitor, care așteaptă regizorul care îl va descoperi și îi va monta piesele, pe care el le-a scris acasă, în intimitatea spațiului său de creație”. □ Theo Herghelegiu, regizor și autor dramatic, *Nu plouă și nici nu ninge cu dramaturgi*: „1-2. Posibil ca explicațiile/ motivele să difere de la teatru la teatru; de la caz la caz. Uneori te izbești de îngustimea orizontului funcționarilor culturali sau a managerilor. Alteori – strategia repertorială a

respectivei stagiuni pur și simplu nu include dramaturgia românească. Iar alteori (poate de cele mai multe), textele nu sunt sclipitoare și nu conving”. □ Mihai Dinval, actor, director adjunct al Teatrului Mic, *Un public tânăr, deschis experimentului și propunerilor artistice de orice fel:* „2. [...] Fiecare montare este un prilej de a îmbunătăți textul și de a păstra din el doar ceea ce este justificat și necesar în economia poveștii. În afară de asta, lipsa unei școli de dramaturgie își spune și ea cuvântul. A scrie teatru înseamnă mai mult decât a scrie literatură, iar tehnica de scriere dramatică este, din păcate, destul de greu de învățat de unul singur. Foarte multe texte au «păcatul» de a fi prea literare”. ■ Cornelia Maria Savu, *Maratonul din foaier:* „Vineri 3 iulie, începând cu orele 22.00, în foaierul Teatrului Național de Operetă «Ion Dacian» din București, poezia și jazz-ul au dovedit că sunt arte de cursă lungă. Timp de șapte ore, neîntrerupt, până sâmbătă, 4 iulie, ora 5.00, în fața (și cu participarea simpatetică) a unui numeros public, 24 de poeți din «generații și geografii literare» diferite și 5 virtuozii ai muzicii de gen s-au înscris într-un insolit maraton cultural și au dus proba profesionalismului până la capăt”. La acest maraton au participat poeții Constantin Abăluță, Dan Mircea Cipariu, Denisa Comănescu, Traian T. Coșovei, Nichita Danilov, Augustin Frățilă, Mihail Gălățanu, Bogdan Ghiu, Florin Iaru, Anca Mizumschi, Ion Mureșan, Ioan Es. Pop, Bogdan O. Popescu, Nicolae Prelipceanu, Andra Rotaru, Cornelia Maria Savu, Octavian Soviany, Liviu Ioan Stoiciu, Adrian Suci, Eugen Suci, Lucian Vasilescu, Paul Vinicius, Florina Zaharia și „debutantul ales de oragnizatori” Daniel Kara. ■ Despre sărbătorirea a 90 de ani de la înființarea Univeristății din Cluj-Napoca scrie Costin Popa în *Tinerețe și excelență la aniversarea Universității Babeș-Bolyai*. ■ În *Cultura dansului* Vivia Săndulescu semnează *Trilogia Ionesco și coreografia absurdului:* „Opțiunea Teatrului de Balet de la Sibiu de a monta o *Trilogie Ionesco* s-a înscris de minune în anul aniversar 2009, când puțien teatre de dramă românești a ucăpătat acceptul de a monta *textele* autorului franco-român”. □ Luminița Duțu vine cu detalii despre *Cenaclul de la Muzeu*, organizat în data de 10 iunie, la care au participat Daniel D. Marin și Lorena Lupu. Urmează *Comentariile participanților la cenaclu* și părerile lui Daniel Cristea-Enache și Tudorel Urian. ■ În *Presa internațională:* □ Cătălin Sturza prezintă volumul *Cercetarea științifică: proiecte de viitor*, o recenzie la volumul lui Max Brockmann, apărută în „New Scientist”. □ Teodora Dumitru citește „Le Magazine Littéraire”, *Prafuri împotriva lecturii totale*, referindu-se la numărul din iunie a publicației franceze unde apare stenograma selectivă a unui dialog între Pierre Bayard și Umberto Eco din 17 noiembrie 2007, la New York: „Cum ne descurcăm cu cărțile pe care nu le-am citit a fost însă un subiect oarecum clar pentru ambii convorbitori. Autodidacții nu pot discuta cu aceeași lejeritate despre cărți pe care nu le-au citit, fiindcă nu cunosc «mașinăria», nu sunt integrați în «sistemul» livresc legitimat de instituția școlară și de unvieritate. Cât, ce și cum citim se încadrează într-o dispoziție rețelară care ne face apți să îndrugăm ore în șir despre volume necitite, cu aplombul oferit de celelalte

cărți, citite; știu să vorbesc despre cartea X, necitită, fiindcă am citit în schimb altele, din același sistem. [...] Mai tulbure și în același timp mai misterios a fost însă momentul când atât Bayard cât și Eco au pus pe tapet chestiunea cărților necitite, dar care, o dată deschise, oferă o puternică impresie de *déjà-lu*”.

● **[„Dilema Veche”, nr. 282]** În *Literatură glossy*, o Marius Chivu face cronica la *Opere cumplite. Volumul unu* de Florin Piersic Jr., Ed. Humanitas, 2009: „Florin Piersic Jr. se dedă, uneori, și la mici jocuri (inter)textuale [...], dar, dincolo de nonconformismul formal și dexteritatea cu care construiește personaje doar lăsându-le să vorbească (se vede practica scenaristului), prozele sunt scrise într-un registru stilistic limitat, n-au suficient conflict, nici profunzime, sunt transparente, inequivoce din punct de vedere moral, explicite în semnificații și cam redundante”.

■ Radu Cosașu propune în *Dilema veche vă recomandă*: „Philip Roth, *Indignare* (traducere și note de Radu Pavel Gheo, Editura Polirom, 2009). Fiind vară și cald, vreme prielnică pentru concizie în elanurile argumentative - doar acest dialog, în 1953, la Colegiul din Wineburg, Ohio, între decan și student: «Tinare, pentru tine toleranța pare să constituie într-adevăr o problemă!», «Până acum nu am auzit pe nimeni spunând așa ceva despre mine, Sir, am zis chiar în clipa în care mintea mea intona cu putere cel mai frumos cuvânt din limba engleză: In-dig-na-re!». Mai departe scrie-n carte”.

● **[„Observator cultural”, nr. 224 (482); nr. de pagini: 32]** Din pagina *La zi* reținem: □ *A fost*: „□ *Marius Oprea la Iași*. Editura Polirom și Grupul pentru Dialog Social din Iași au organizat vineri, 3 iulie, la Librăria Avant-Garde, lansarea volumului *Șase feluri de a muri*, semnat de Marius Oprea. Alături de autor au prezentat Emil Brumaru, Liviu Antonesei, Daniel Condurache și Silviu Lupescu. După lansare a avut loc o proiecție a filmului *Execuția*, realizat de Nicolae Mărgineanu după un scenariu scris de Marius Oprea. Scenariul are la bază povestirea *Șase feluri de a muri*, care dă și titlul volumului. Evenimentul s-a încheiat cu o conferință intitulată «Cei goi și cei morți. Ne împăcăm cu comunismul?».

□ *Maratonul de Poezie și Jazz*. Vineri, 3 iulie, în foaierea Teatrului Național de Operă «Ion Dacian» a fost organizată prima ediție a Maratonului de Poezie și Jazz. Timp de șapte ore neîntrerupt, câteva dintre cele mai importante voci ale poeziei românești contemporane s-au aflat în dialog artistic cu nume de referință ale jazzului autohton. Alături de Mircea Tiberian (pian), Maria Răducanu (voce), Liviu Butoi (saxofon), Vlad Popescu (tobe), Răzvan Cojanu (contrabas), au fost invitați 24 de poeți din generații și geografii literare diferite, care au susținut câte un recital de maximum 15 minute: Constantin Abăluță, Dan Mircea Cipariu, Denisa Comănescu, Traian T. Coșovei, Nichita Danilov, Augustin Frățilă, Mihai Gălățanu, Bogdan Ghiu, Florin Iaru, Anca Mizumschi, Ion Mureșan, Ioan Es. Pop, Bogdan O. Popescu, Nicolae Prelipceanu, Andra Rotaru, Cornelia Maria Savu, Octavian Soviany, Liviu Ioan Stoiciu, Adrian Suciuc, Eugen Suciuc, Lucian Vasilescu, Paul Vinicius, Florina Zaharia. Debutantul ales de organizatori a fost Daniel Kara. Amfitrioni: Dan Mircea Cipariu, Ioan Cristescu și Ioan Groșan”. ■

Profesorul Dumitru Irimia s-a stins din viață: „Editura Polirom regretă pierderea unui dintre cei mai apropiați autori ai săi, Dumitru Irimia (1939-2009). Reputatul profesor de lingvistică, stilistică și poetică de la Universitatea «Alexandru Ioan Cuza» din Iași, Facultatea de Litere, a trecut în neființă vineri, 3 iulie”. □ *Poezia e la Bistrița:* „Între 16 și 19 iulie, Societatea de Concerte Bistrița și Primăria Bistrița, în parteneriat cu Muzeul de Artă Comparată din Sângeorz-Băi, organizează Festivalul de Poezie de la Bistrița într-un program ce include: vernisaje, concerte de muzică de cameră, evocări (Gheorghe Crăciun, Mircea Nedelciu, Viorel Paraschivoiu, Radu Săplăcan), lansări de carte (*Mireasa cu șosete roșii* de Adela Greceanu, *Cel mai bun roman al tuturor timpurilor* de Daniel Bănuțescu, *Bătrânul, o divină comedie* de Cosmin Perța, *Casa Teslarului* de Ioan Pinte), lecturi publice (Dan Sociu, Ioan Pinte, Florin Partene, Octavian Soviany, Daniel Bănuțescu, Angela Marinescu, Ion Mureșan, Oana Cătălina Ninu, V. Leac, Doina Ioanid, Constantin Acosmei, Vlad Moldovan, Adrian Popescu, Ion Mureșan, Cosmin Perța, Ana Dragu, Teodor Dună, Romulus Bucur). Proiectul este coordonat de scriitorii Marin Mălaicu-Hondrari, Dan Coman și editorul Gavril Țarmure. Cu această ocazie, «Observatorul cultural» va lansa suplimentul «Gloria Bistrița»”. ■ *Supuși sau independenți?* se intitulează editorialul scris de Ovidiu Șimonca pe marginea cărții Martei Petreu, *Diavolul și ucenicul său: Nae Ionescu - Mihail Sebastian*, recent lansată la Bookfes. Se arată, în plus: „Publicăm în acest număr al revistei un interviu cu Marta Petreu despre cartea sa recent, În aceste moleșite zile de vară, cartea Martei Petreu are toate datele pentru a ne scoate din amorțeală. [...] De fapt, vrem să atingem o problemă presantă a jurnalisticii din toate timpurile: cât de liber ești scriind într-o publicație, ce servituți, ce condiționări și ce compromisuri ești obligat să faci, cum reușești să te dezbari de tentația supușeniei. De fapt, cartea Martei Petreu este și un exemplu despre cum poți să te ratezi în gazetăria politică, chiar dacă te numești Mihail Sebastian. Dar, vai!, Marta Petreu nu ne spune nimic nou: oricând luciditatea poate lăsa locul iubirii și urii, oricând onestitatea gazetărească poate deveni admirație supradimensionată. Trebuie să poți și să știi să rezisti, în 1933, dar și în 2009!”. ■ Același Ovidiu Șimonca realizează interviul cu Marta Petreu, „*Figura lui Sebastian a fost mistificată cu premeditare*”: „-*Iată că situația descrisă în cartea Diavolul și ucenicul său: Nae Ionescu – Mihail Sebastian ajunge să fie catalogată de Mihai Iovănel, în «Cultura», drept o «încercare de fraudă istorico-literară».* În esență, Mihai Iovănel susține că ați făcut o interpretare vicioasă, tendențioasă a documentelor consultate, pe care le-ați suprainterpretat. Practic, e de părere Mihai Iovănel, Mihail Sebastian n-a fost nici antisemit, nici legionar, iar articolele sale au sancționat aspecte circumstanțiale din evoluția Partidului Liberal sau a Parlamentului. Aveți ceva de spus în apărarea dumneavoastră? - Cunoscut din textul dlui Iovănel exact ceea ce îmi prezentați dvs. în întrebare. Și, dacă mă iau după sintagma citată de dvs., dl Iovănel are dreptate: Sebastian a fost într-adevăr obiectul – sau victima – unei «fraude istorico-literare». Dl Iovănel greșește numai

epoca, autorii fraudei și culoarea ei. Epoca e, întâi, cea a socialismului real, când Vicu Mîndra, pentru a-l putea publica, a măsluit prezentarea lui Sebastian. Eu, una, înregistrez mistificarea, adică «frauda istorico-literară», fără să-l acuz pe Vicu Mîndra pentru ea, deoarece în socialism editorii se dedau la tot felul de practici pentru a putea publica autori și volume care altfel nu ar fi apărut. Marea «fraudă istorico-literară» s-a petrecut cu adevărat în condițiile libertății post-decembriste: Z. Ornea, care a fost un extraordinar istoric al ideilor, ce știa totul despre interbelic, a depus mărturie neadevărată în favoarea lui Sebastian, și a determinat sau doar a influențat un curs eronat al receptării acestuia. Editoarea lui Sebastian, dna Cornelia Ștefănescu, l-a reatestat ca democrat; apoi, editorii care i-au făcut antologii bine selectate, în care nu a trecut nimic din fața de până în 1934 a lui Sebastian, aceștia, da, au făcut o «fraudă istorico-literară» – reușită și durabilă, după cum se vede. Toți cei care au știut de articolele politice ale lui Sebastian – și nu are, pentru anii 1929-1933, decât articole politice antidemocratice, de extremă dreaptă (românească, nu evreiască) – și au scris despre el prefăcându-se că acestea nu există, toți aceștia sunt părtași la fraudă. La această mistificare pioasă. (Bineînțeles, îi scot complet din cauză pe cei care, știind adevărul, nu au scris nimic despre Sebastian – eu nu cred în obligația de-a vorbi, de-a «denunța»...) De pe urma ei s-au umplut rafturile cu volume incantatorii despre Sebastian. Are el oare nevoie de ele? Chiar nu rezistă în literatura română și în spațiul culturii românești fără această ridicolă costumare în democrat? Și: are oare cultura română nevoie de asemenea zugrăveli? La toate aceste întrebări, eu răspund: Nu. Chiar dacă suntem într-o epocă nepropice adevărului. Apoi: cred că nu eu trebuie să mă apăr, ci, în mod normal, contestatarii cărții mele ar trebui să aducă probe că Sebastian a fost altfel decât l-am descris eu. Eu l-am descris pe Sebastian ca antidemocrat fățiș și de fond, antipașoptist, antieuropean, autarhist, antiliberal, antițărănist, antiaverscan, dornic de revoluție (colectivistă, nu democratică, precizează Sebastian), profascist (în sensul originar al termenului, de admirator al fascismului italian), admirator al «conducătorilor absoluți», adică al lui Mussolini, Franco, Piłsudski etc. La fel, l-am descris ca pledant pentru *numerus clausus*, ca adept al dictaturii de masă, ca diseminator al ideii că s-a sfârșit cu individualismul burghez sau democrat în favoarea colectivităților, iar regretele pentru această schimbare «sunt futile». Apoi, l-am descris ca antilovinescian, ca adversar al «Vieții românești» și al echipei acesteia. L-am pus pe două coloane ca imitator al lui Nae Ionescu. L-am descris ca antihitlerist când «Cuvântul» e antihitlerist și ca total amuțit pe această problemă când «Cuvântul» a devenit prohitleriet. L-am descris ca pe un jurnalist politic care a justificat violența în viața politică românească, care a subminat dreptul de vot al minorităților, fără să pună o vorbă bună pentru minoritatea evreiască. L-am descris ca nelegionar, dar complicitând cu legionarii, când aceștia au fost eliminați din sistemul electoral. L-am descris ca indiferent la sângele alegătorilor. L-am descris ca susținător al Anschluss-ului și al asasinatului politic. La fel, i-am etalat complicatele lui păreri

despre evreitate, și, fără să-l taxeze drept antisemit, am arătat că revistele evreiești îl considerau astfel. Nu există, în toată publicistica lui Sebastian din anii 1927-1934, nici un singur argument care să contrazică această imagine. Unica lui afirmație favorabilă democrației – că aceasta are, ca «singura superioritate» față de dictatură, «un dram de ironie» – a fost consemnată de mine în mod scrupulos. Să probeze cineva, oricine, că Sebastian nu a fost așa cum îl descriu eu. Nu există, în toată publicistica și literatura lui Sebastian de până în 1934, nimic care să contrazică sau să clatine această imagine. Dimpotrivă, tot ce a scris conduce la această imagine și o confirmă”.

■ Textele *In memoriam* dedicate lui Matei Călinescu: □ Raluca Dună, *Un prieten apropiat și un maestru*: „Este atât de greu să găsești cuvintele potrivite în asemenea situații și, chiar dacă le găsești, ai vrea să le păstrezi pentru tine și pentru acei prieteni comuni care alcătuiesc un fel de cerc magic, protector al memoriei celui care a plecat dintre noi, memorie a ființei sale autentice”. □ Irina Georgescu, *Despre profesori pe care mi-aș fi dorit să-i am*: „Matei Călinescu m-a învățat să gândesc ce citesc și nu să iau cuvintele de-a valma. M-a învățat că omagiile false nu servesc nimănui, dar că există gânduri care pot însenina un om numai privindu-le. Și că puterea de a înfrunta viața te face nu doar personaj, ci și narator. Și fiecare carte pe care o (re)citesc îmi dă aceeași bucurie, a cunoașterii și a frumuseții literaturii. Pentru mine, Matei Călinescu a fost un profesor adevărat, deși la mii de kilometri depărtare, pentru că volumele lui mi-au deschis mintea spre posibilitățile unor alte orizonturi”. □ Revista publică *In girum imus nocte...* de Matei Călinescu, text publicat în „Dilemateca”, III, ianuarie 2008. ■ În *Recurs la memorie* Geo Șerban marchează *De zece ani fără Maria Banuș*: „Se împlinesc zece ani de când Maria Banuș nu mai e printre noi. Nici nu apucaseră a se ofili florile depuse la mormântul proaspăt din cimitirul Filantropia și tendințe anterioare de a-i minimaliza poezia se radicalizau perfid. Pe moment, restricționările circulau în regim de ambiguitate. Un semnal de revizuire a plasamentului ierarhic din panoplia literară îl dădea chiar pagina omagială din săptămânalul Uniunii Scriitorilor (nr. 31/1999), culminând cu regretul ipocrit că dispăruta nu s-a orientat către proză, unde și-ar fi putut fructifica înzestrările narrative, prea târziu revelate într-o suită de foiletoane publicistice (*Himera*). Cumpăna aprecierii, înclinată capricios, lăsa spațiu de manevră oricui se credea îndreptățit a semăna confuzii asupra îndelungatului periplu poetic, dispus să-i micșoreze dimensiunea, să speculeze indeciziile și inegalitățile parcursului accidentat. Nu trebuia mai mult pentru a da apă la moară omisiunilor, uitării, scoaterii treptate din circulație”. Articolul se încheie cu două poezii scrise de Maria Banuș (*Preludiu și Amintire*). ■ Adina Dinițoiu, *Către Mircea Nedelciu*, prezintă corespondență inedită în legătură cu acesta: „Pe 12 iulie se împlinesc, iată, 10 ani de la dispariția prematură a lui Mircea Nedelciu. Prietenii săi buni, colegi de generație, scriitorul Gheorghe Crăciun și pictorul Ion Dumitriu, l-au urmat în deceniul următor, transformând efervescenta unei prietenii umane și intelectuale în date de istorie literară. Publicăm, în grupajul de față, patru scrisori

adresate, în anii '80, lui Mircea Nedelciu – trei trimise de Gheorghe Crăciun și una de poetul Emil Brumaru –, precum și un text critic care pune în oglindă evoluția celor doi scriitori prieteni”. □ După cele trei scrisori citim *O prietenie devenită istorie literară: Mircea Nedelciu – Gheorghe Crăciun* de Adina Dinițoiu: „Nici Gheorghe Crăciun, nici Mircea Nedelciu nu sunt prozatori «de afect», ci prozatori de inteligență a formelor textuale, nu degeaba cel din urmă vorbește de «ingineria textuală», iar cel dintâi de deficitul propriu de sensibilitate în scris sau excesul de intelectualism. Or, tangența biografiei cu textul, cu scrisul, e chiar mijlocul – dramatic în cazul celor doi – de a «îmblânzi» și în final de a topi ultimele fortărețe ale «tehnicismului». [...] Scriitorul Mircea Nedelciu este mai mult decât o «promisiune», el reprezintă – în istoria noastră literară – cazul unui destin literar fracturat, care ne lasă melancolici. Afirmăția mea vine să contrazică opinia «definitivă» a criticului Nicolae Manolescu, care, în recent apăruta ediție integrală a *Istoriei critice a literaturii române*, îi acordă două (sumare) pagini și jumătate, pentru a pregăti o concluzie tranșantă, extrem de nedreaptă: [...]”.

■ Bianca Burța-Cernat prezintă *Katherine Mansfield în România*, o cronică la *Jurnal trist* de Katherine Mansfield, traducere și note de Antoaneta Ralian, Ed. Art, 2008: „Se cuvine precizat că scrisorile și însemnările diaristice ale lui Katherine Mansfield, texte de o incontestabilă autenticitate, neliteraturizate, dar și de o impecabilă eleganță a stilului, sunt, la rândul lor, literatură. De cea mai bună calitate. Între stilistica acestor pagini nonficionale și aceea a prozei ficționale a autoarei asemănarea e frapantă”. □ Cu ocazia apariției *Jurnalului* lui Katherine Mansfield, Andreea Răsuceanu face o comparație: *Literatură la feminin – Katherine Mansfield și Hortensia Papadat-Bengescu*: „Cele două autoare pornesc deopotrivă de la autoanaliză, cu schițe și mici nuvele ce conservă amănunte ale propriilor experiențe, dar traseele lor sunt diferite: Katherine Mansfield nu va avea șansa de a-și adapta formulele literare pentru specia de mai mare întindere a romanului, în vreme ce Hortensia Papadat-Bengescu va evolua către schema romanului modern, ale cărui temelii le va așeza”.

■ În *Cântecul unei vieți* Mihai Ene semnalează apariția volumului *Alabama Song* de Gilles Leroy, traducere de Nicolae Constantinescu, Pro Editură și Tipografie, 2008: „Rezistente la primele pagini, rezervele mi s-au disipat pe parcurs, destul de repede, așa încât, la finalul micului roman (de nici 200 de pagini), am ajuns să regret că aventura se încheiasse mai repede decât mi-aș fi dorit, simțind însă deopotrivă densitatea unui roman scris cu profesionalism și implicare”. □ Bogdan-Alexandru Stănescu îi răspunde lui Vasile Ernu prin *Vin ăia*, „țărani dostoievskieni, purtători de Dumnezeu” (I): „Cum ți-am mai scris, pe lângă un anume rol terapeutic, acest epistolar are meritul de a mă fi provocat să recitesc. Nu cred că aș fi recitat *Jucătorul* dacă nu m-ar fi stimulat propria imbecilitate de a nega meritele operei dostoievskiene doar pe baza unor amintiri din liceu și din facultate și sub impresia puternică lăsată de cursurile lui Nabokov”.

■ Sub titlul *Răzbunarea lui Mateiu Caragiale*, Dana Pîrvan-Jenaru recenzează *Ultimele însemnări ale lui Mateiu Caragiale însoțite*

de un inedit epistolar precum și indexul ființelor, lucrurilor și întâmplărilor în prezentarea lui Ion Iovan, Ed. Curtea Veche, 2008: „După ce, cu câțiva ani în urmă, Ion Iovan a publicat o monografie neconvențională despre Mateiu Caragiale, recentul său roman le oferă cititorilor o surprinzătoare perspectivă asupra vieții acestui dandy autentic, disprețuitor și disprețuit, capabil de indignare și indignând la rândul său. Având ca tehnică de bază întrepătrunderea realului cu imaginarul, romanul devine provocator-polemic, iar granița dintre noțiunile de «adevăr» și «fals» este aproape imposibil de trasat (mai cu seamă dacă cititorul nu este un matein împătimit), pentru că acum «viață» înseamnă și «fapte», dar mai ales ipoteze plauzibile, în general, răsucite însă de gândirea lui Ion Iovan, după rațiuni mai mult sau mai puțin arbitrare”. □ În secțiunea *Cu ochii-n patru* este discutat volumul *Fiica unui Erou al Uniunii Sovietice* de Andrei Makine, traducere de Ileana Cantuniari, Ed. Humanitas, 2008: □ Marius Ghilezan, *Eroul Makine*: „Istoria tristă a unui veteran de război și a familiei sale nu este decât personalizarea unei întregi populații care s-a luptat pentru supraviețuire, pentru «Marele Conducător», pentru pace – de fapt, pentru nimic. *Fiica unui Erou al Uniunii Sovietice* poate rămâne în universalitate nu numai ca un manual al rezistenței, dar și ca o ripostă armată cu slove împotriva unui sistem criminal”. □ Silviu Man, *Oameni vii*: „Povestită cu tandrețe (imposibilă această tandrețe în lipsa unei diabolice precizii) și neavând superbia stratosferică din *Muzica unei vieți* sau din *Pământul și cerul* lui Jacques Dorme, *Fiica unui Erou al Uniunii Sovietice* – vorbește despre oameni vii. Mediocri, da, păcătoși, sigur, dar nu smulși din sine”. □ Octav-Eugen Popa, *Din Rusia: tristețe. mulțumim*: „Iată o carte care nu vrea nici un premiu literar. În lumea romanelor criptice și a scrierii cotiș, căile de detonare a cititorului au fost puse rusește la o parte de către Andrei Makine pentru o redactare simplă, omenoasă. Și vorbim despre acel «rusește» cu iz antic, de o clasicitate descurajantă, ce rezistă în peisajul contemporan doar în măsura în care refuză orice contact literar”. □ Dan Cîrjan, *Despre eroi și fiicele lor*: „În momentul în care intră într-o narațiune mai complicată, chiar de 150 de pagini, lipsa de substanță a personajelor, caracterul lor destul de artificial, ca și acel didacticism de care vorbeam devin vizibile. Ceea ce, în fond, e păcat”. ■ Michael Haulică scrie *Despre antologii*: „Din anii '80 îmi amintesc cu plăcere antologiile publicate de Alexandru Mironov – de unul singur sau împreună cu Mihai Bădescu, Dan Merișca, Ion Ilie Iosif etc. Așa am citit pentru prima oară povestiri de Arthur C. Clarke, Robert Shekley, Gerard Klein... sau pe cele ale unor autori români de care auzisem. [...] În ceea ce privește românii, gheața s-a spart în 1991, când Cornel Robu a publicat *Timpul este umbra noastră*, una dintre cele mai complete antologii românești de până acum. [...] Chiar dacă nu mai au rolul de altădată (recuperare, debușeu), ci și-i asumă doar pe acela de capitol de istorie literară, antologiile păstrează vie proza scurtă, o specie dragă atât scriitorilor, cât și cititorilor”.

10 iulie

• [„Adevărul”, nr. 5903] Dan Bolcea publică *Scritorii critică Muzeul Literaturii*: „«Singura dată am fost la muzeu pentru că mi-au dat un premiu, acum un an», a mai spus Manolescu, care consideră că este mică cifra de șapte vizitatori pe zi pe care o înregistrează instituția bucureșteană. Criticul literar Alex. Ștefănescu ne-a declarat că nu a fost invitat niciodată la activitățile muzeului, în timpul directoratului lui Radu Călin Cristea. [...] Scriitorul Eugen Negrici, autorul volumului de succes *Iluziile literaturii române*, ne-a declarat că a fost la muzeu pentru a accepta premiul Manuscriptum, dar, altfel, nu se duce la MNLR. [...] Poetul Răzvan Țupa mărturisește că nu a auzit în ultima vreme de mari evenimente din partea MNLR și că sunt puține lucruri acolo, pentru un muzeu al literaturii”.

• [„România literară”, nr. 27] *Editorialul* semnat de Nicolae Manolescu (*Mentor cordial*) este dedicat lui Matei Călinescu: „Matei Călinescu a fost un spirit liber și moderat, un adevărat academic, pătruns de necesitatea profesionalismului în orice domeniu. Om discret, cuminte, a avut puține adversități, bucurându-se de un mare respect”. ■ Ileana Băja scrie despre *Cititori de poezie*: „Am constatat, la Bookfest, ceva îmbucurător. Oamenii umplu, totuși, sacoșe și rucsacuri cu cărți. Le cară cu ei fericiți. Poate chiar le citesc. Sau poate doar le așează pios în biblioteca de acasă, pentru că asta le îmbunătățește imaginea. [...] Reportajul meu pentru «Jurnal Cultural», despre *Poezia în târg* a ieșit, fără ca să am în el, vreun cititor-civil de poezie. Poeții își citesc ei între ei cărțile. Editorii își păstrează optimismul dintr-un soi de orgoliu cultural. Oricum îmi zic eu, mie, a mia oară, adevărata poezie nu e literatură, ci o altă formă de agregare a spiritului”. ■ În articolul *Iar îi apărăm pe turnători?! Mircea Mihăieș* răspunde lui Vasile Popovici și textul *Un trecut care nu trece*, publicat în numărul precedent al „României literare”: „Vizita în România a lui Adam Michnik mi-a oferit prilejul unor confruntări amicale cu marele dizident polonez pe tema arhivelor Securității. După cum se știe, Adam Michnik este adeptul tezei conform căreia dosarele de urmărire nu trebuie deschise, pentru că singurul lucru pe care-l putem afla din ele e «adevărul Securității.» Michnik ar putea să aibă dreptate. Nu există nici o garanție că ceea ce se află în filele mucegăite din beciurile poliției politice reprezintă adevărul obiectiv. [...] Cei care-au îmbrățișat această poziție în cazul României sunt fie naivi, fie au o agendă ascunsă în spatele unor sofisme transparente ca o gaură în covrig. Nu poți să te aperi de efectele pe termen lung ale muncii Securității «punând o șapă de beton peste această hazna», după cum propune prietenul meu Vasile Popovici. Din simplul motiv că duhoarea haznălei s-a întins pe întreaga suprafață a societății românești și efectele ei trec prin delicata «șapă» a co-autorului Proclamației de la Timișoara. Atâta vreme cât nu vom înfrunta «adevărurile Securității» va plana deasupra tuturor o bolnăvicioasă ambiguitate. Nu voi ști dacă managerul X sau ministrul Y face tâmpenii pentru că e incapabil sau pentru că e șantajat”. ■ Cronici literare: □ Sorin Lavric scrie despre „Obiectivul” Noica, o prezentare a volumului *Constantin Noica în arhiva*

Securității, selecția și îngrijirea textelor de Dora Mezdrea, texte introductive de Gabriel Liiceanu și Andrei Pleșu, Ed. Humanitas, 2009: „Condiția ca un intelectual să supraviețuiască morții este ca posteritatea să-i pomenească viața. În privința lui Noica, putem fi liniștiți: filozoful are o posteritate sigură pe care insinuările detractorilor nu o pot micșora”. □ Cosmin Ciotloș semnează *Arta programării textuale*, o cronică literară la *Replace all (Colcăiala)* de Ioan Lăcustă, Ed. Polirom, 2009: „Odată ingineria depășită, avem deja de-a face, la fostul desantist Ioan Lăcustă, cu o adevărată artă a programării textuale”. □ În textul *Un avatar romantic* aflăm părerea lui Gheorghe Grigurcu asupra volumului *Fortăreața* de Miron Kiropol, Ed. Timpul, 2009: „Aparent anacronică, lira lui Miron Kiropol, una dintre cele mai importante pe care le avem azi, se întoarce cutezător spre un glorios moment poetic, cel al romantismului german. Pe strunele ei prind ființă nu o dată imagini muzicale ce sintetizează energia creatoare la modul unei voluptuos-dureroase eliberări de materie, a producerii unei atmosfere a spiritului (Jean Paul numea muzica o «poezie a aerului»)”. □ Geo Vasile prezintă *Elegii negre* de Radu Cange, Ed. Tibo, 2008: „Nici vorbă de act stenic, creator, masculin, diurn, și nici de extaz feminin lunar, ci de o presimțire a împreunării cu arhetipul androgin, întrepătrundere între nedesăvârșirea omului și perfecțiunea autosuficientă, mortală a sferelor” (*Înger strămtorat*). □ Simona Vasilache scrie *Călătorii scrise*, un text de întâmpinare a volumului colectiv *Deux migrants de l'écriture. Panait Istrati et Felicia Mihali*, 2008, colecția Imago a Universității din Calabria, îngrijit de Gisèle Vanhese, volum în care „fiecare din cei șaisprezece colaboratori ai volumului încearcă, în franceză și italiană, să găsească «structurile antropologice ale imaginarului» (una din mizele întregii colecții), să afle care e patria literară a acestor călători dintr-o limbă în alta”. □ Bogdan Mihai Dascălu semnează *Pierdut în tranziție*, o recenzie la romanul *Garsoniera din pădurea de macarale* de Dan Chișu, Ed. DaKino: „În ciuda discrepanței vizibile dintre ce spune și cum spune Dan Chișu, romanul prezintă drama societății noastre postrevoluționare, în care toți actorii, cei plecați în străinătate, cei rămași aici ori reprezentanții sistemului comunist, sunt obligați să trăiască în uriașa pădure a macaralelor, ce îi înconjoară la tot pasul. Și nici nu mai interesează dacă personajele au sau nu au un corespondent în viața reală. Căci ele o transcend și dau întregului un caracter de parabolă”. □ Tudorel Urian publică *Lecția lui Adam Michnik*, o recenzie la *Mărturisirile unui disident convertit* de Adam Michnik, prefață de Vladimir Tismăneanu, postfață de Josef Tishner, traducere și note de Sabra Daici, Ed. Polirom, 2009: „Autorul discută cu multă familiaritate fapte și declarații ale unor actori politici din Polonia regimului comunist, despre care în România puțini sunt cei care să știe ceva. *Mutatis mutandi*, este ca și cum ar apărea în Polonia o carte în care s-ar discuta foarte nuanțat despre Verdeț, Niculescu-Mizil și Leonte Răutu, să zicem. Dincolo de acest aspect, cartea face o - să recunoaștem, dureroasă pentru noi - incursiune în climatul politic și intelectual polonez din anii '80 și oferă spectacolul gândirii mereu surprinzătoare a lui Adam Michnik. În ultimă

instanță, această antologie de texte publicate în presa poloneză poate fi citită și ca un extraordinar eseu despre vină și iertare. [...] Adam Michnik este un autor ale cărui cărți ar trebui să devină lectură obligatorie pentru toți politicienii români”. □ Teodor Vârgolici scrie despre *Studii de Ovidiu Papadima*, editate de I. Opreșan: „Cu prilejul Centenarului nașterii lui Ovidiu Papadima, un eminent discipol al său, istoricul literar I. Opreșan, a readus în circulație trei din fundamentalele lucrări ale marelui nostru cărturar, însoțindu-le de substanțiale prefețe, la Editura Saeculum I.O.”. □ Ioan Holban consideră volumul *Locomotiva Noimann* de Nichita Danilov, Ed. Polirom, *Un roman al dedublării*: „Între poeți, Nichita Danilov se ia foarte în serios ca prozator; și trebuie luat în serios pentru că, deja, *Nevasta lui Hans, Mașa și Extraterestrul, Tălpi. Șotronul și Locomotiva Noimann* reprezintă un capitol important al prozei noastre contemporane”. ■ Despre poezia Anei Blandiana scrie Constantin Trandafir în *Confesiune continuă*: „O poezie care se bizuie atât de mult pe contemplația melancolică și ceremonioasă, chiar și când clamează stări de neliniște, se află oarecum la distanță de reflexiile artificiale, problematizării și structurii livrești. Adevărat că în lirica Anei Blandiana «meditațiile», atâtea câte sunt, pun uneori stăpânire, cu sensibilități desuete ori trâmbe retorice, pe confesiunea când vibrant-afectivă, când numai prinsă în alint”. ■ Alex. Ștefănescu revine la *Coupe-Papier* cu textul *O cupă de șampanie pentru Micaela Ghițescu*, în care reproduce textul scris de Doina Cernica cu prilejul lansării unei cărți scrise de Micaela Ghițescu, la Lisabona; în a doua parte a textului aflăm răspunsul de ce Alex. Ștefănescu și-a intitulat ultima carte *Cum te poți rata ca scriitor*. ■ Cosmin Ciotloș, Angelo Mitchievici și Anamaria Pop stau de vorbă cu Péter Esterházy, „*Eu nu am probleme umane, ci probleme de elaborare*”: „C.C./A.M.: *Ce aduce nou, ce aduce diferit propria dumneavoastră literatură, literatura est-europeană în cadrul literaturii și culturii europene?* P.E.: În primul rând, problema are un segment extrem de personal. Problema este că nu sunt nici Goethe, nici Schiller, cum nu sunt nici Peter Handke, dar nu sunt nici Cărtărescu, nici Caragiale. Aș putea spune că lipsa de talent și calitatea proastă pe care eu o reprezint n-ar putea-o nimeni reprezenta. Asta e legitimarea continuității literaturii. [...] Eu nu sunt un mare analist al propriilor mele texte așa că nu pot să-mi dau seama. Dar bănuiesc că reprezint ceva care e foarte legat de limbă și în același timp vin din Europa Centrală și de Est, din Ungaria, și sunt foarte legat de istorie. [...] C.C./A.M.: *Ce crede domnul Esterházy că leagă literatura română și literatura maghiară în noul context cultural european?* P.E.: După părerea mea încă nu se vede. Deocamdată nu ne vedem foarte bine nici unul pe celălalt. Deoarece conform reflexului obișnuit nici vecinii nu se prea văd. Românii cunosc mai repede literatura franceză și engleză și noi, maghiarii, literatura germană, decât unii pe alții. În Ungaria, la Budapesta se organizează în fiecare an un festival internațional al cărții. Anul acesta România a fost invitată de onoare. În opinia mea, a fost extraordinar, a fost foarte bine. Au apărut multe traduceri, au fost de față și autorii, i-am putut vedea nemijlocit și am putut să

vedem și cărțile lor. [...] Societățile din Europa de Est sunt într-o situație destul de proastă. Literatura are întotdeauna posibilități, șanse mult mai bune decât realitatea. Poate că din elementele acestea comune să se dezvolte ceva, dacă nu chiar această lipsă”. ■ Grete Tartler prezintă *Poezia de limbă germană a evreilor din Bucovina*, semnalând *Die Buche. Eine Anthologie deutschsprachiger Judendichtung aus der Bukowina*, antologia alcătuită de Alfred Margul-Sperber. Editată din opera postumă a acestuia de către George Guțu, Peter Motzan și Stefan Sienerth, Editura IKGS, München 2009. ■ O nouă *Scrisoare din Paris* scrisă în 1991 de Lucian Raicu poartă titlul *Proust și scotocitorii de biografii*. ■ Mihai Zamfir glosează tematic *Rivalul lui Eminescu*, adică despre Al. Macedonski. □ Versuri de Adrian Popescu și Emil Brumar. ■ În rubrica sa, Constanța Buzea publică trei poezii scrise de Liliana Armașu. ■ În *Ochiul magic* citim: □ *Cenzura în democrație*: „Remarcabil articolul lui Horațiu Pepine (*Votul obligatoriu și istoria posibilă*) din numărul pe iulie al «Ideilor în dialog». Ar trebui să-l citească toți cei care se declară adepți ai introducerii legale a obligativității prezenței la vot”. □ *Seriale în loc de articole*: „Revista «Cronica» este plină de texte interminabile, publicate sub formă de serial. În nr. 5 din 2009, chiar articolul de pe prima pagină, intitulat *Parler de la pluie et du beau temps* de Valeriu Stancu poartă mențiunea I (unu roman, n.n.), de unde rezultă că va continua în numerele viitoare, nu se știe cât. [...] Există și cazuri când un text este numerotat ca episod dintr-un episod al unei lucrări. Paginile 30-31 sunt ocupate de partea a III-a din partea a VIII-a a scrierii *Cuba - «insula misterioasă»*. N-ar fi de mirare ca și numele revistei să devină cândva serial. Astfel un număr ar putea să poarte titlul *Cr, altul - on, altul - ica*”.

11 iulie

● [„**Suplimentul de cultură**”, nr. 236] La decesul lui Dumitru Irimia apare un interviu în paginile *In memoriam*, realizat de Cristina Hermeziu, „*Am avut norocul să întâlnesc, în toți anii, studenți cu care să merg pe același drum*”. ■ Doris Mironescu îl prezintă pe *Radu Pavel Gheo și publicul lui*, un comentariu la *Numele mierlei* de Radu Pavel Gheo, Ed. Polirom, 2008: „Nu cred că publicul lui Gheo este singurul existent astăzi în România, după cum nu consider nici că literatura «mare» exclude din start o receptare ceva mai hedonistă. Alături de scriitorii de marcă, de marii ficționari ai unei epoci, trebuie să existe și alți scriitori, de obicei destinați succesului comercial, a căror plajă de adresabilitate este mai largă decât secta simplilor cititori de literatură. Cu puțină toleranță – virtute apreciată în toate scrierile lui Radu Pavel Gheo –, vom înțelege că ambele tipuri scriitoricești sunt necesare pentru construirea unui climat literar cât mai larg și mai respirabil”. ■ În *Avanpremieră* citim un fragment din Johnny Panic și Biblia Viselor de Sylvia Plath, traducere de Anacaona Mândrilă-Sonetto. □ La rubrica *Semnal* sunt recomandate volumele *Amintirile peregrinului apter* de Valeriu Anania, Ed. Polirom și *Basmе de pe Tigru și Eufrat*, selecție, traducere și note

de George Grigore, Ed. Polirom. ■ Sub titlul *Basm și poezie*, Bogdan Romaniuc face o cronică de întâmpinare la volumul *Basmul Prințesei Repede-Repede* de Emil Brumaru și Veronica D. Niculescu, Ed. Polirom: „*Basmul Prințesei Repede-Repede* îmbină armonios poezia și proza. Cei doi autori reușesc cu succes să pună cap la cap cele două genuri și să monteze un întreg omogen, compact, din care nu poți scoate nici un vers și nici o frază”. □ Alături apare și un interviu cu cei doi scriitori, realizat de Bogdan Romaniuc și intitulat *Emil Brumaru: „Nu m-am gândit niciodată la eventualul cititor sau la cititoarea de azi, de mâine, de anțărț...”*: „- «*Povestea pentru adulți*» promisă pe copertă, în afara unor imagini mai «decoltate», este de fapt un basm plin de poezie, cu zmei, pitici, prințese și ciupercuți. A fost acesta un truc, o încercare de a atrage atenția cititorilor? - **Veronica D. Niculescu**: Nu, doar un avertisment pus de redacție la final. Totuși, nu-i un basm pentru copii. Iar unele ilustrații sunt, într-adevăr, mult mai decoltate decât povestea. Îi mulțumesc lui Emil Brumaru pentru libertatea și încrederea oferite în alcătuirea basmului. Scrisul meu este egoist – nu arăt niciodată nimănui ceea ce scriu, nu particip la cenacluri, nu susțin lecturi, nu public tot. M-am temut trimițându-i așa de repede, de pe o zi pe alta, textele asupra cărora știam că voi reveni la infinit. Dânsul nu a intervenit însă niciodată pe partea de proză, cum nici eu, evident, n-am intervenit pe versuri. O mențiune: în proză am inclus și trei-patru fragmente din vechi și dragi dialoguri comune de pe blog, mult prelucrate – omagiu începuturilor. Mulțumiri redactorului cărții, Gabriel Cheșcu, și Editurii Polirom care a dăruit basmului o rochie așa de frumoasă. - **Emil Brumaru**: Adăugarea sintagmei «O poveste pentru adulți» e sugestia redactorului cărții care, probabil din pudoare, nici nu-i divulgat în caseta volumului! Imaginile ce vi se par puțin «decoltate», sunt, de fapt, versiunea hard a basmului în viziunea domnului Mircia Dumitrescu. În basme trucerile nu țin, acolo se întâmplă numai lucruri normale! De exemplu: un izvor are barba verde! Țsta e truc? Deloc! Toată lumea se întâlnește, când vrea și când nu vrea, pe trotuare, prin fața chioșcurilor de ziare, în librării, prin ganguri, cu anumiți balauri având diverse capete, buzunarele șiroiesc de ceață și suspine, cravatele sunt legate de gât ca să nu zboare cu tot cu sufragerii, zânele dau iama prin piețele de zarzavaturi ca să cumpere lobode fragede, bune de dres, la gust și la aromă, bălțuța umană a ciorbilor... Basmul e culmea firescului! Te dai, dezinvolt, de trei ori peste cap în Piața Unirii și ajungi fericit la balamuc. Minunat! Nu e cumplit de normal? Capeți prieteni ce-ți aduc portocale și minole, ceasuri cu zgărduță, flașnete minuscule, biloanțe, cioburi de sifon și scoici, enciclopedii de halva, icre de manciuria, ciuperci marinate, somon și batog, de-ți vine să citești numai Cehov corespondând elegiac cu Lika! Posibil ca fiecare din noi să avem o profundă dorință amoroasă de-a fantaza, încredințați veșnic într-un final blând, cu castraveciori murați pe cerul gurii și perne dodoloațe sub cap. În fond, *viața-i un Brotak!*”.

13 iulie

● [„Adevărul”, nr. 5905] Nicolae Manolescu se ocupă de *Paradoxuri religioase*. ■ Nicoleta Zaharia și Dan Bolcea realizează un interviu cu Radu Călin Cristea, „Muzeul Literaturii nu e curat 100%”: „- Este muzeul acum curat 100%? – Nu și nici nu va fi prea curând. Muzeul a fost conceput de pe la începuturile sale ca un fel de rentă viageră pentru o parte dintre scriitori sau pentru rudele acestora. Lucrurile s-au mai schimbat între timp și mă bucur să vă spun că am avut șansa de a lucra împreună cu câțiva colegi admirabili, serioși, muncitori, receptivi, competenți, cum să zic, normali. [...] – Pentru Centenarul Noica ați pregătit 70.000 de euro? – Centenarul Constantin Noica se va desfășura pe 16 iulie. M-am consultat cu Directorul interimar Chișu și, la o vagă evaluare, costurile proiectului nu au cum să depășească vreo 2.000 de euro. Eu sunt atacat în schimb, în același registru absurd, că deja m-aș fi folosit de 70.000 de euro pentru proiectul Noica. La ceea ce ați putut vedea și dumneavoastră pe pereții acelei expoziții încropite, Centenarul Eugène Ionesco nu putea costa, pentru numele lui Dumnezeu, 75.000 de euro! Pur și simplu nu a avut loc o Conferință Internațională «Paul Celan». Asta nu înseamnă totuși că n-aș fi comis un «jaf» de 82.000 de euro”. □ În cadrul interviului fostul director al MNLR se pronunță și despre *Oameni-problemă în Muzeul Literaturii*: „- Cine sunt persoanele incompetente din muzeu? – Am încercat să mă bizui pe ceea ce consideram că ar putea încropi în timp o echipă. Una din aceste persoane a fost doamna Ofelia Creția, șefa Departamentului Expoziții, care, împreună cu colegul ei Ioan Cristescu, și-a asumat răspunderea realizării revistei «Manuscriptum», de la sumar până la tipărire. [...] Ei bine, nu știu unde să ascund de rușine acest număr din «Manuscriptum» unde numele lui Paruit apare de vreo 15 ori în transcrierea greșită de «Alain Parnit». Un literat care nu știe cine a fost Alain Paruit are, cred, o problemă gravă de lectură și de amplasament cultural. – V-a mai nemulțumit cineva? - O altă investiție personală a fost în sus-menționatul Ioan Cristescu, altfel cu bune recomandări din partea unor scriitori cunoscuți. Dânsul m-a convins să implicăm muzeul într-un proiect ambițios dedicat împlinirii a 10 ani de la vizita în România a Papei Ioan Paul al II-lea. Urma ca la un moment dat să organizăm în muzeu o seară specială, cu un concert de muzică clasică și lecturi din versurile Papei Woytila. Ioan Cristescu a hălăduit pe neștiute coclauri pentru punerea în operă a proiectului său. Partea proastă a fost că, după o absență de câteva săptămâni îngăduită de mine în baza convenției amintite, domnul Cristescu a uitat total de muzeu, explicându-mi ulterior ceva foarte nebulos legat de o ceartă între Biserici care ar fi exclus MNLR din calendarul comemorării...”.

14 iulie

● [„Adevărul”, nr. 5906] Continuă seria de texte despre situația de la MNLR. Dan Bolcea semnează *Conflict amplificat la Muzeul Literaturii*: „Ofelia Creția îi impută, la rândul ei, fostul director, mai multe decizii pe care le consideră

nepotrivite. Ea atrage atenția asupra unui parteneriat public-privat semnat între Radu Călin Cristea și Asociația Națională a Cluburilor de Turism pentru Tineret, care a presupus derularea sumei de 74.870 de euro pentru organizarea unei conferințe la Casa de Cultură din Bușteni. [...] Ofelia Creția mai semnaleză că în decembrie 2008, tot în parteneriat cu firmele deținute de Aurel și Ioan Borșan, a fost editat un calendar al Muzeului Literaturii care nu și-a atins utilitatea. [...] Șefa secției Expoziții din MNLR mai amintește că tot la finalul lui 2008, fostul director a organizat manifestarea «Turism și literatură», cu aceleași firme, ale lui Ioan și Aurel Borșan. Evenimentul a presupus o deplasare de trei zile la un hotel din Sinaia». □ Alături apare și replica lui Radu Călin Cristea, „Regulile jocului meu sunt altele”: „[...] A reîncepe să mă apăr de aceleași calomnii și insulte grosolane ar însemna să devin părtașul unui scandal rușinos, altfel întreținut cu o tipică naturalețe de doamna Creția și de convivii acesteia. Mă retrag jenat dintr-o interesantă dezbateră privind muzeele Bucureștiului, care capătă, prin proaspăta contribuție a doamnei Creția, note de foarte joasă trivialitate. Regulile jocului meu sunt altele. Îmi cer scuze în numele atâtor angajați serioși și onorabili ai MNLR pentru inacceptabila coborâre a imaginii muzeului în materia fetidă a unei bălăcărelii publice nedemne de imaginea pe care se străduiesc s-o conserve cât mai imaculată”.

● [„Revista 22”, nr. 29 (1010)] Alexandru Matei revine la rubrica *Vedere din stânga* cu textul *Așteptați un moment romantic*, vă rog: „Romantismul e un exemplu de concept la care trebuie revenit pentru a-l înțelege și a ne înțelege atunci când îl întrebuițăm, dar comunismul și nazismul trebuie tratate la fel: ca niște teme de discuție, pornind nu de la dorința noastră (frustrare, răzbunare, ură), ci de la locul lor de origine și trecând prin drumul pe care l au străbătut în lume și în timp”. □ Adrian G. Romilă semnează *Conservator în postmodernitate*, o cronică la *Elegii conservatoare* de Mihail Neamțu, Ed. Eikon, 2009: „Coborând teologia «la firul ierbii», în câmpul defrișat spiritual al lumii globalizate, Mihail Neamțu ne îndeamnă să privim lucrurile cu ochelarii creștinului inteligent, deschis și responsabil. *Elegiile conservatoare* reprezintă un studiu al moravurilor omului recent, dar și un manual de supraviețuire într-un timp care pare uneori că și-a pierdut busola”.

15 iulie

● [„Adevărul literar și artistic”, nr. 982] Marius Chivu publică *Literatură urban-glossy*, o recenzie la *opere cumplite, volumul unu* de Florin Piersic Jr., Ed. Humanitas, 2009: „Scrisă limpede, cursiv și alert, uneori cu subiecte inedite și finaluri imprevizibile, literatura lui Florin Piersic jr. n-are defecte vizibile, dar nici calități ascunse”. [v. și recenzia lui Marius Chivu din „Dilema veche”, nr. 282, 9 iulie 2009]. ■ Din secțiunea *Pe scurt* reținem: □ *Un roman „Bestiar”*: „Bestiar”, primul volum de povestiri pe care Julio Cortázar (foto), (1914-1984), unul dintre cei mai importanți autori sud-americani, la semnat cu adevărul

său nume, a apărut în limba română, la editura Polirom”. □ *Femeile lui Mihail Sebastian*: „Femeile pe care le portretizează Mihail Sebastian, fie că poartă numele Renée, Marthe sau Arabella, devin «figuri literare memorabile», a scris cotidianul spaniol «ABC». Fiecare dintre cele șase personaje feminine, reunite în cele patru povești din volumul *Femei (Mujeres)*, reprezintă «ipostazele erotismului feminin din lume»”.

● **[„Luceafărul de dimineață”, nr. 24-25 (896-897); nr. de pagini: 24]** În rubrica *Viața culturală* este anunțat *Concursul Național „Literatura modernă” Ediția I, 29 octombrie 2009*: „Editura Pământul, în parteneriat cu Consiliul Județean Argeș, Biblioteca Județeană Argeș «Dinicu Golescu», Uniunea Scriitorilor din România - Filiala Pitești, Centrul Cultural Pitești, revistele «Cafeneaua literară» și «Argeș» organizează, în Municipiul Pitești, în perioada 29 octombrie - 1 noiembrie 2009, prima ediție a concursului național «Literatura modernă»”. ■ Dan Cristea publică *Istorie, cronică, poezie și meditație*, o cronică literară la *Cartea șoptelor* de Varujan Vosganian, Ed. Polirom, 2009: „Povestitor excepțional de înzestrat, având forța comunicării persuasive și subtila penetrare a analistului în materie de stări de conștiință, Varujan Vosganian scrie deopotrivă o proză poetică (uneori chiar excesiv poetică), meditativă și profundă, alegând atașamentul față de memoria identitară drept calitate principală. Populată cu personaje reale, cum ne asigură scriitorul, cartea reconstituie episoade istorice dintr-o istorie suferindă, dar și portretul unui destin colectiv și individual, proiectat pe dramatismele și erorile secolului care a trecut. O carte precum un «memento»”. ■ Paul-Gabriel Sandu semnalează apariția volumului *Dansatoarea* de Mori Ōgai, Ed. Humanitas: „Narațiunea lui Ōgai are farmecul și precizia unei fotografii. O fotografie care surprinde întâlnirea dintre două culturi și viziuni despre lume - cea japoneză și cea occidentală - în fond, radical diferite, ce par totuși, pentru o clipă, că pot conviețui, că valorile lor pot fi puse laolaltă. Numai că, așa cum într-o fotografie abia o privire atentă poate cuprinde semnificația întreagă a unui gest, ceea ce pare a fi o bună întâlnire se dovedește a fi un eșec definitiv și total”. ■ Constantin Stancu recenzează *Urna cerului* de Octavian Doclin, Ed. Anthropos, 2008: „Scrișul lui Octavian Doclin nu este unul gratuit, majoritatea poemelor au fost scrise în Biserică, o Biserică parcă absolută, dincolo de ritualurile proprii, sub presiunea unei stări de har, unice, cuvintele care au poposit în mintea poetului s-au țesut în poeme”. ■ În *Matei Călinescu și paradoxurile recitării* Adrian G. Romilă scrie despre *Cinci fețe ale modernității*: „Cu o uriașă bibliografie teoretică discutată, cu oscilații deconcertante între aridul discurs sistematic și scriitorul exercițiu impresionist, cartea despre recitare a lui Matei Călinescu mi-a reamintit, într-o modernitate în plină tabloidizare, despre plăcerea lecturii. Efortul de a supune hermeneutica literară unei analitici atât de riguroase, de complexe și, totodată, de captivante în ilustrare îl așază pe creatorul lui Zacharias Lichter printre cei mai importanți teoreticieni literari de pe mapamond. Cu atât mai bine și pentru noi, autohtonii, aș adăuga, cu mândrie”. ■ Gabriel Chifu semnează *O*

carte care întrece așteptările, un comentariu la *Ultimele însemnări ale lui Mateiu Caragiale însoțite de un inedit epistolar precum și indexul ființelor, lucrurilor și întâmplărilor în prezentarea lui Ion Iovan*: „P.S. Bucuria lecturii acestei cărți este multiplă. Țin să remarc una din fețele poliedrului: cartea reprezintă și o panoramă a României politice și literare dinainte de al doilea război; galeria de portrete este memorabilă și formidabil de savuroasă, mai ales că aproape toți cei portretizați sunt nume de patrimoniu care apar aici în cu totul altă lumină decât aceea cu care ne-au obișnuit manualele”. ■ Felix Nicolau publică în secțiunea *Critica literară* textul *Cărțile douămiiste. Portret de grup*: „Eseul de față are în vedere ingrediente paratextuale și organizatorice: copertă, titlu și intertitluri sau cicluri, prefețe, postfețe și considerații de pe coperta a patra. Nu am pretenția să fiu exhaustiv sau obedient față de clasamentele «canonice», apelez la câteva volume reprezentative, mai mult sau mai puțin valoroase, în ordine cronologică, pentru a putea vedea cum s-au transformat cărțile poezilor tineri pe parcursul a mai mult de un deceniu”. Urmează o listă de patruzeci de autori, pornind de la volumul *Galeria de singurătate* de Mariela Rotaru, Ed. Pontica, 1992. Concluzii: „Cartea de poezie arată altfel azi, semn că Generația 2000 a ajuns capitol de istorie literară. Poeții încearcă alte metode de promovare a cărților lor și nu se mai sudează atât de ușor în grupări. Ceea ce nu înseamnă că modele poetice ar fi dispărut. Cartea românească de poezie, ca artefact, mi se pare, oricum, cu un pas înaintea poeziei propriu-zise. Persistă deocamdată prea multă retorică și literaritate. Tranzitivitatea beneficiază în lumea literară de la noi doar de o condiție de tranzit”. ■ În *Dramaturgul-romancier* Mircea Ghițulescu scrie despre romanul *Sindromul de panică în Orașul Luminilor* de Matei Vișniec: „Fiind jumătate jurnal intim, Matei Vișniec cade și el în păcatul auto referinței ca Mircea Cărtărescu care cita în *Orbitor* «o pagină genială pe care am scris-o ieri». Doar că la Vișniec este vorba de o pagină care i-a schimbat destinul, și anume poemul *Corabia* (o corabie care se cufundă anevoie, asemenea comunismului). Nu aici este tare Matei Vișniec, ci în modul său de a fi himeric și logician necruțător în același timp. Sau în arta sa veche și fascinantă de a amesteca autorii cu personajele lor, de a vorbi atât de cuceritor despre creierul lingvistic în care se ceartă șapte limbi deodată asemenea unor bestii”. ■ Horia Gârbea comentează *Cărțile săptămânii* în *Viciul stă întotdeauna în comportarea celorlalți*: □ Tudor Octavian *Povestiri alese*, 2 vol., Ed. Jurnalul Național: „Ne-ar interesa o nuvelă, un roman, măcar o povestire de 10.000 de semne, nu doar de 2.000, ivite din talentul lui. Oare poate Tudor Octavian să scrie așa ceva? N-o fi curios el însuși cum îi va ieși un altfel de text? Până când vom avea o mostră, să acceptăm ce ni se dă, pentru că, realmente, în ceea ce face, scriitorul excelează și poate da aceea refuză să încerce o formulă cu reușită incertă”. □ Mircea Pețean – *Câmp minat*, Ed. Limes: „Trecut prin toate ciururile poeziei, ajuns la însingurarea înțeleaptă, dar refuzând resemnarea și închiderea într-o formulă, Mircea Pețean este un încă tânăr poet și un bunic de inevitabil succes!”. □ Viorel Ștefănescu, *Portretul scriiturii*, Ed. Fundația

Culturală Antares: „Poate că a sosit momentul ca autorul nostru, cam risipitor cu scrisul său, să ne dea un volum mai omogen și mai profund decât o selecție de recenzii, pentru ca vocația lui reală să se împlinească într-o lucrare de anvergură pentru care deține excelente virtualități”. □ Ion Maria, *poziția lotus*, Ed. Vinea: „Pe scurt, Ion Maria este poet, dar uneori, atunci când se încapățânează să ne atragă atenția că stă în lotus, încetează să mai fie”. □ Ion Horea, *Versuri și rever-suri/ Vers et revers*, Ed. Cartea Românească: „Poezia lui Ion Horea, clasicizantă, senină, se înseninează acum și mai tare, încât așteptăm cu interes justificat volumul prin care își va sărbători intrarea între nonagenari și apoi pe cel de la centenar!”. □ Melania Cuc – *Dantela de Babilon*, Ed. Nico: „Se vede că textul e compus «din prima» și urmărește o teză mizând pe un loc comun al literaturii de senzație: oameni foarte diferiți captivi într-o situație limită”. ■ Apare o informare *De la Asociația Scriitorilor București*: „Asociația Scriitorilor București anunță că la data de 8 iulie 2008, după evidențele ASB, membrii cuprinși în lista de mai jos au plătit cotizația cel puțin pe anul 2008 și, ca urmare, au drept de vot la viitoarele alegeri, din luna septembrie 2009. ASB adresează tuturor membrilor rugămintea de a verifica listele și, în cazul în care nu figurează pe liste, deși au plătit cotizația, să anunțe acest lucru la Asociație [...]. Membrii care nu au achitat cotizația sunt rugați să o achite, cel puțin pe anul 2008 și anteriorii, pentru a putea alege și a fi aleși la adunările generale din toamnă. [...] Toate adunările generale ale secțiilor ASB vor avea loc în perioada 3-22 septembrie 2009”. ■ Alexandru George publică *Revenind la discuții (IV)*: „O grupare a scriitorilor în jurul unei reviste nu e de recomandat, dar, în *Istoria...* sa, Călinescu o recunoaște ca posibilă în unele cazuri și-și structurează materialul și pe această variantă. Problema rămâne deschisă și pentru istoriografia actuali, dar firește numai pentru literatura română scrisă în libertate; în comunism o revistă nu era o grupare de spirite libere care-și alegeau un simplu «manager» sau o personalitate de prestigiu pe bază de idealuri, de proiecte comune; în comunism deveniseră niște slujbași culturali în subordine, uneori, într-un climat cazon, nu de colegialitate. Acum, însă, tinerii prezumtivi producători de opere magistrale sunt absolut liberi să și le publice, ba chiar dau năvală. Ce va face istoriograful literar și criticii nu e treaba mea să prevăd, ci doar să le recomand justa măsură: nici extazul, dar nici injuria cu pietre”. ■ Andra Rotaru stă de vorbă cu Robert Șerban, *Cu o carte frumoasă ai o relație tandră și sofisticată*: „- Care au fost noutățile editoriale cu care editura Brumar a «atacat» acest târg de carte, Bookfest? - Am «cucerit», la Bookfest 2009, doar cu strategie, fără luptă, o poziție excelentă, ca amplasament și ca suprafață. Ne-am consolidat poziția de editură foarte atentă la conținutul și îmbrăcămintea cărților sale. Noutăți de... atac. Două apariții în colecția care are ca titlu un... semn și formatul pătrat, *Alungând tristețea, ca Paganini*, de Gellu Dorian, și *Dezorbirea*, de Lucian P. Petrescu (o surpriză plăcută, autorul fiind cunoscut ca prozator). Tot noutăți, în colecția *Poeți români contemporani*, au fost *Scot cavaleria*, de Vladimir Udrescu (un debutant matur), *Noaptea instinctelor*, de Ștefan Bolea (poet care

scrie dur, ofensiv, șocant), *L-am luat deo-parte și i-am spus*, de Daniel D. Marin (e cea mai bună carte a sa, confirmându-i ascensiunea valorică), *Inima tuturor lucrurilor*, de Michael Martin. Am lăsat la sfârșit *Imn hăituit de bărbați*, antologia trilingvă a distihului românesc, întocmită și ilustrată de Ion Barbu, o carte-spectacol, în care versuri tulburătoare, purtând semnătura a peste 50 de poeți din toate timpurile, au fost transcrise și ilustrate, pe trupuri goale de femei. O nebunie, nu alteceva!”. ■ Ștefania Coșovei realizează un interviu cu Adam Puslojić, *Prietenia este un vis comun*: „- *Considerați că, în actualul context european, vremea discursului poetic a trecut sau a fost depășită de discursul politic?* - Nu. Pentru că, din fericire, este vorba despre două entități care nu sunt opuse și nu se contrazic. Ele merg paralel, uneori chiar au o traiectorie comună, atunci când poezia «comentează» viața socială, dar nu și invers, pentru că «intervenția» factorului politic poate să devină violentă și nedreaptă. Nu mă refer numai la perioada comunist-socialistă, proletcultistă, ci la timpul nostru, care este mult mai complex și delicat. Chiar și intervenția de gen și discurs poate să fie periculoasă. Arta în genere trebuie să rămână «neutră» și discursul ei să fie cuget liber și gest independent. Ca poet, dacă nu mint, eu am mereu dreptate, pe când omul politic ajunge la dreptate numai atunci când realizează ceva concret și pozitiv, cu efect uman, într-adevăr”. ■ Eugen Octav Popa publică eseu *De la estetica la retorica umorului*. ■ Stelian Tăbăraș scrie despre *Eminescu și Herodot*. ■ Citim *Fruclul zemos* de Constantin Ciucă, un fragment din romanul *Regele cu pene*, în curs de apariție la Ed. Cartea Românească. ■ Apar versurile lui Cassian Maria Spiridon. ■ Mircea Ioan Casimcea publică *Istoria mondială a sexului*. ■ Lucian Perța semnează noi parodii (Roxana-Diana Baltaru). ■ În *Atelier feminin de euro-literatură* citim poeziile scrise de Monica Pavani, Suzana Tratnik, Mirela Șuia Strugaj, Anna T. Szabó, Ioana Ieronim, Thorunn Vladimarsdottir.

16 iulie

● [„Adevărul”, nr. 5908] În dosarul *Martor în comunism*, sub titlul *Marin Preda, la pachet cu povești de șantier*, Florentina Țone publică un grupaj de texte: □ „Dar o carte bună se obține cu efort și umilințe, mai cu seama în ultima bucată de viață a regimului comunist, când îndeplinirea planului librărilor, mai umflat de la an la an, atrăgea după sine sumedenie de tactici ne-ortodoxe ale librarilor de a scăpa de «cărțile de stoc», cele care nu se vindeau în niciun fel”. □ „Umpluturi”, *nervi și vociferări*: „Vânzarea la pachet a cărților era cea mai obișnuită metodă a librarilor de a scăpa de ceea ce nu avea căutare. Marina Munteanu, șefa Librăriei Mihail Sadoveanu, detaliază: «Ceea ce s-ar fi putut atunci numi bestseller, o carte care se presupunea că va fi căutată, era vândută la pachet cu lucruri complet nevandabile, într-o pungă de plastic erau puse cartea bună și cartea de umplutură și asta era». □ *Bătăie pe cărțile valoroase*: „Impresia generală e că bătălia pe cărți venea din faptul că tirajele erau reduse ca dimensiuni, în realitate, în Epoca de Aur, cărțile aveau tiraje considerabile. Cererea depășea însă orice așteptări, iar

cărțile bune aproape că se evaporau. Și asta și pentru că, în anii comunismului, să cumperi o carte bună nu presupunea un efort financiar atât de mare”.

• [„Cultura”, nr. 28 (232)] Editorialul lui Augustin Buzura poartă titlul *Valențele urii*: „Am crezut că Revoluția va veni cu orice altceva, dar nu cu minciună și ură. Libertatea a fost un pretext pentru denigrare și jaf. Dosarele Securității, uriașele depozite de ură, de jeg și minciună sunt mai eficiente astăzi decât atunci când au fost întocmite”. □ Editorialul are și un P.S.: „Aflu cu mare întârziere dintr-un cotidian central că Mircea Cărtărescu suferă din cauza urii. Două ar fi sursele acestei suferințe: 1. Că face parte dintre «intelectualii din ce în ce mai puțini» asupra cărora se îndreaptă o ură «monstruoasă a lumii românești», o ură împotriva celor care «se exprimă în favoarea unei anumite persoane și a unei anumite direcții». Și nu orice ură, ci chiar «întreaga mizerie și întreaga ură adunată în subconștientul național». Jeluire care mă duce involuntar cu gândul la primii creștini sau, mai încoace, la bătrânii ilegaliști comuniști. [...] 2. Că unii nu ar beneficia de ură. «Securiștii de azi nu au nimic cu Ion Cristoiu, cu Răzvan Theodorescu, cu Augustin Buzura, cu Adrian Păunescu». Ce ar trebui să ne facă aceștia și pentru ce, Mircea Cărtărescu nu ne spune. Dincolo de asta, întrebarea subînțeleasă e foarte simplă: dat fiind faptul că securiștii de azi ne ignoră, nu pot să nu mă întreb din care categorie face parte cel ce mă determină să scriu acest *post scriptum*? Căci nu e prima oară când mă agresează... Glumesc, desigur, dar în loc să-și plângă atât de patetic suferința, ar face mai bine să priceapă că și cu banii luați și cu sufletul în rai nu se prea poate. Doar o ordonanță de urgență sau un decret – care nu par chiar atât de imposibile în zilele noastre – l-ar putea proteja de răuvoitori. Adică de cei ce nu înțeleg sensul profund al sacrificiului pentru țară”. ■ În *Revista revistelor C. Stănescu* publică *Urletul*, un comentariu la eseul lui Dan Grădinaru (*Sat versus oraș*) publicat în „România literară”, nr. 25. ■ *Cultura literară*: □ Daniel Cristea-Enache semnează *Brașov Tranzit*, o cronică literară la *Oameni obosiți* de Andrei Bodiș, Ed. Paralela 45, 2008: „Cu potențialul unui poet remarcabil (dintre aceia ce lasă o urmă adâncă într-o generație, dacă nu într-o literatură), el pare că se reține, pentru a nu păși cumva alături de calea «tranzitivă» a grupului de la Brașov. Poezia nu se face însă în grup, ci numai pe cont propriu. E posibil ca aceste pagini curățate din *Oameni obosiți*, pe care le citim cu plăcere, dar care nu ne rămân în memorie, să reprezinte o fază tranzitorie în evoluția lui Andrei Bodiș (versificator inteligent și talentat) spre un Andrei Bodiș mai curajos și mai performant”. □ Oana Pughineanu semnează *Futurismul: un eșec fascist. Fascismul: un eșec futurist*, un articol despre legăturile mișcării avangardiste și sistemul fascist italian. □ În *Dragoste, moarte și speranță în Las Vegas* Rodica Grigore scrie despre *Leaving Las Vegas* de John O'Brien, traducere și note de Radu Pavel Gheo, Ed. Polirom, 2007, considerând că romanul este „o carte profundă și emoționantă având curajul să rostească cu glas tare câteva dintre marile adevăruri ale lumii americane a ultimului deceniu și jumătate, mai cu seamă pe acelea referitoare la imensa singurătate care, chiar și într-un mare oraș

– sau, de ce nu, mai ales acolo – domină, adesea, totul, dovedindu-se a fi marea stăpână a vieții și, deopotrivă, a morții”. □ George Neagoe semnează *Cu mâinile (ne)curate*, o recenzie la *Șase feluri de a muri* de Marius Oprea, prefață de Zoe Petre, Ed. Polirom, 2009: „*Șase feluri de a muri* înseamnă o trecere pe furiș a documentelor în literatură. Marius Oprea îi împiedică pe cititori să-și dea seama când se rătăcesc în imaginar. Volumul întreține curiozitatea de la un cap la celălalt. *Șase feluri de a muri* este o carte specială, căreia, momentan, nu-i găsesc termen de comparație”. □ Al. Cistelean publică a doua parte din *O aventuristă: Alice*, continuându-și serialul de articole despre Alice Călugăru. □ Constantin Coroiu marchează 110 ani de la nașterea lui Hemingway cu textul *La curțile Singurătății*: „Există două mari Singurătăți, aproape perfecte, în aceasta lume: Singurătatea puterii și Singurătatea scrisului. M-am înfiorat când, după ce am urcat pe o alee străjuită de arbori tropicali pe colina unde se află vila lui Hemingway, am avut senzația că am ajuns chiar la curțile Singurătății”. ■ *Din nou despre Noica* scrie Eugen Simion, în subsecțiunea sa *În ariergarda avangardei*: „L-am mai întâlnit de câteva ori pe Constantin Noica după acea seară memorabilă cu Marin Preda și am păstrat de la el câteva scrisori în legătură, între altele, cu editarea (facsimilarea) caietelor lui Eminescu. Voia să transmită această temă cuiva din generațiile mai tinere și se gândise, am remarcat, și la mine”. Articolul vine și cu un *P.S.* în care se atrage atenția asupra unei confuzii regretabile: „Profit de această ocazie pentru a semnala D-nei Dora Mezdrea (autoarea volumului de documente Noica scoase din arhivele Securității, publicat de data aceasta la Humanitas) faptul că la pagina 178 se strecoară o confuzie de nume pe care ar fi fost datoare s-o prevină și, în cele din urmă, s-o lămurească într-o notă din subsolul paginii”; este vorba de confuzia criticului Eugen Simion cu un personaj care se semna tot „Eugen Simion”, dar și cu pseudonimul Eugen Iacob, fost redactor la „Cronica” și apoi la „Lupta de clasă” și la „Contemporanul”. □ În *Ultima singurătate* Mircea Iorgulescu scrie despre volumul lui Augustin Buzura, *Raport asupra singurătății*, Ed. Polirom, 2009: „Romanul cu ștreangul morții de gât, *Raport asupra singurătății* pare să se petreacă înăuntrul unui creier bântuit. Tot ceea ce se întâmplă – și se întâmplă multe – ar putea fi citit și în cheie onirică, enorm vis ori mai degrabă cinematecă interioară funcționând non stop și precedând stingerea finală”. □ Despre *Ion D. Sîrbu – Conferințele experimentale și vocația totalității sau despre anii de teatru și scenă al unui fost muncitor cu brațele în Delta Dunării* scrie Nicolae Coande: „Din cercetările întreprinse până acum, ca și din precizările făcute în lucrarea *Istoria Teatrului Național din Craiova* (Firescu & Gheorghiu, Scrisul Românesc, 1978), știm că între 1965 și 1972, Ion D. Sîrbu, la acea dată de un an secretar literar al teatrului craiovean, a organizat și susținut un număr de 36 de conferințe «experimentale». Conferințele, despre teatru și poezie, au fost inițiate de cel ce dorea să pună realmente umărul la revitalizarea unei instituții cu un bun potențial artistic, care nu strălucea, însă, la capitolul inovație sau experiment artistic-intelectual”. ■ În acest număr *Cultura vă recomandă*: □ Daniel

Cristea-Enache despre *Opere I Julien Ospitalierul* de Emil Brumaru, prefață de Alex. Ștefănescu, Ed. Polirom, 2009: „Paradoxul face ca Emil Brumaru să fie mai apreciat, astăzi, pentru textele mai slabe și mai triviale scrise preponderent în ultimele două decenii, decât pentru poemele excepționale cuprinse între *Versuri* (1970) și *Ruina unui samovar* (1983). Citiți-le (sau recitiți-le) în antologicul *Julien Ospitalierul*”. □ Mihai Iovănel despre *Secta gânditorilor de estradă* de Dan Petrescu, Ed. Polirom, 2009: „Cartea n-are nevoie de recomandare, dar o recomand din toată inima”. □ Andrei Terian despre *Cvasitratat de/ spre literatură. A fi mereu în miezul realului* de Marin Mincu, prefață de Bogdan Crețu, postfață de Ștefan Borbély, tabel cronologic de George Popescu, Ed. Paralela 45, 2009: „În cele 936 de pagini ale cărții sunt și câteva lucruri bune”. □ Cătălin Sturza despre *Andrenergic!* de Sebastian A. Corn, Ed. Millennium Press, 2009: „*Andrenergic I* a fost publicată pentru prima oară în 1994, într-un număr din «Jurnal SF». Pentru mine, această nuvelă este prototipul cyberpunk al celui mai reușit roman science fantasy al lui Corn, *Imperiul marelui graal* (Ed. Diasfera, 2004)”. ■ În rubrica *Ars combinatoria* Cornelia Maria Savu semnează partea a doua din *Maratonul din foaiere*, despre evenimentul organizat în foaierele Teatrului Național de Operetă „Ion Dacian” din București, organizat în noaptea între vineri și sâmbătă (3-4 iulie), o noapte de poezie și jazz: „Un proiect de cursă lungă produs de EuroCultur art și Open Art, cu sprijinul Uniunii Scriitorilor din România. Și girat de doi manageri care au știut unde și când să apară și cum să pună în evidență protagoniștii, adică Dan Mircea Cipariu și Ioan Cristescu. Chiar în vremuri de criză, când investiția e pe sponci (optimist spus!) s-au găsit și sponsori ce dau încredere că mecenatul autohton în domeniu e încă viu”. ■ La ancheta revistei *Dramaturgia românească în fugă după un loc pe scenă* în acest număr răspunde Doru Moțoc (*Dramaturgia românească e ignorată programatic*), care la întrebarea „De ce credeți că dramaturgia românească de azi, cu mici excepții, are șanse atât de mici să treacă de pe foara de hârtie sau folderul din computer pe scenă? Textele care se scriu nu au aderență la public? Deranjează prin limbaj? Care ar fi motive?” răspunde: „Dramaturgia românească de azi răzbate pe scenă pentru un motiv cât se poate de simplu: nu este cunoscută. Directorii de teatre nu citesc iar instituția secretariatului literar (acolo unde, cel puțin formal, mai există!) a fost marginalizată, punctul său de vedere necontând, practic, la alcătuirea repertoriilor. Suntem martorii unei epoci în care alcătuirea repertoriilor depinde, aproape exclusiv, de o opțiune regizorală sau alta. Iar aceste opțiuni nu vizează programe estetice sau preferințe de gust, ci, adesea, sunt generate de mărunte interese personale. Și, de ce să nu recunoaștem, uneori dramaturgia românească e ignorată programatic, invocându-se un pretins «minorat» al literaturii noastre. În schimb, piesuțele străine, cu adevărat minore, sunt promovate cu un entuziasm demn de o cauză mai bună. Nici măcar piesele premiate nu se bucură de interesul regizorilor. Câte din ele au fost jucate? Câte au fost susținute printr-o strategie promoțională adecvată? Foarte puține. Desigur, criteriul

aderenței la public este de luat în seamă. Din această perspectivă, e de observat că unele texte (chiar dintre cele premiate!) au calități literare, dar n-au virtuți scenice. Sunt proză dialogată. Iar tematic pot interesa juriile, nu și publicul larg. Dar asemenea texte sunt excepția, nu regula”. ■ În secțiunea *Cultura istoriei* Dan Berindei scrie *Din problemele Academiei Române*, amintind, printre altele, problema finanțării Academiei Române versus celorlalte academii existente în România (Academia oamenilor de știință și alte Academii de ramură): „Este însă păcat că în loc să se consolideze un for academic prestigios, care va împlini - în 2016 - 150 de ani de existență, s-au investit sume foarte importante în Academii amintite. Cu mult mai potrivit ar fi fost să se creeze, după modelul altor Academii europene, o Academie tânără în subordinea Academiei Române, în care să fie aleși de către aceasta și pe temeiul regulilor ei de elecțiune, cu indemnizații, pe termen de cinci sau opt ani, tineri specialiști valoroși având sub 35 de ani. În acest răstimp, dintre ei unii ar putea fi aleși în Academia Română, celorlalți în-cetându-le mandatul la termenul stabilit. Pe această cale s-ar face față fenomenului de îmbătrânire accentuat în societatea umană și s-ar proceda la o adevărată și serioasă selecție a valorilor. Oricum, Academia Română trebuie sprijinită în eforturile ei, și nu umilită. Ca societate savantă apolitică, dar apărând interesele națiunii în ansamblul ei, i se cuvine sprijin și cinstitură”. □ În rubrica *Presa internațională* Teodora Dumitru semnează *Geografie sau cultură*: „Trimestrialul francez «Commentaire», numărul de primăvară/ 2009, volumul 32/ nr. 125 conține o substanțială secțiune de *Politică mondială*, unde și-a găsit loc și un interviu-conversație luat de Francis Fukuyama istoricului și economistului David Landes (tradus din engleză). Două eminențe cunoscătoare discută, pun diagnostice și dau verdicte unor nexuri imposibil de gândit pentru profani”. □ Cătălin Sturza scrie în rubrica *Sensuri & nonsensuri* despre receptarea morții lui Michael Jackson în România și în străinătate.

● [„Dilema Veche”, nr. 283] Alex. Leo Șerban coordonează discuțiile despre *Copyright & (Co)piraterie*, la care participă Slavenka Drakulić (scriitoare și jurnalistă croată), Miron Ghiu, Matei Martin, Andra Matzal, Adrian Mihalache, Mihail Radu Solcan, Eugen Vasiliu și Constantin Vică. ■ Claudiu Constantinescu notează apariția volumului *Prep* de Curtis Sittenfeld, traducere și note de Roxana Boboc și Ana-Maria Lișman, Ed. Polirom, 2009: „În 2005, când Curtis Sittenfeld debuta cu acest *Prep*, romanul a fost catalogat drept un *De veghe în lanul de secară* la feminin. Poate fi și așa, dar nu cred că acesta e principalul lucru care îl face interesant, mai ales că nici scriitura nu e atât de acroșantă, nici personajul, atât de atașant ca în cazul cărții lui Salinger”. ■ În *Dilema veche vă recomandă* Radu Cossașu propune: „Serghei Dovlatov, *Compromisul* (traducere din limba rusă de Margareta Sipoș, Editura Humanitas, Colecția «Cartea de pe noptieră», 2009). Cum se scria, se gândea și se bea, între 1973 și 1976, la ziarul «Sovietkaia Estonia». Stilistic și mai ales bahic, un Charles Bukowski al epocii Brejnev, cu poveștile și minciunile ordinare ale nebuniei zilnice. Ritm rapid, eficacitate, simplitate

inteligentă, farmec cât cuprinde, căci, vorba lui, «se-ntâmplă ca din onoare să nu mai rămână nimic, dar farmecul să se fi păstrat. Eu l-am cunoscut, imaginați-vă, pe fermecătorul șef al închisorii din Mordovia...»". ■ În *Lauda de sine* citim: „Volumul *Regăsirea intimității* (Cartea Românească, 2008) publicat de colega noastră Simona Sora a luat patru premii, după cum urmează: Premiul pentru debut al revistei «Observator cultural», martie 2009; Premiul pentru exegeză în proza românească, oferit în cadrul «Colocviilor Romanului Românesc Contemporan», Alba-Iulia, 24-25 aprilie 2009; Premiul de debut al revistei «România literară», mai, 2009; Premiul pentru cartea de debut al Uniunii Scriitorilor pe anul 2008. Și anul nu s-a încheiat...”. ■ Lucia Terzea-Ofrim semnează *Alchimia suferinței*, o cronică la *Pascal, Frida Kahlo et les autres..., ou quand la vulnérabilité devient force* de Charles Gardou, Editions Érès, 2009: „Desigur că profesorul Charles Gardou a ales doar câteva exemple care să ilustreze nebănuitul potențial deținut de fragilitate, felul în care orice situație dificilă poate fi răsturnată, imposibilitatea de a trasa granițe între normal, patologic, genial”. ■ În secțiunea *Cu ochii-n 3,14*, cub semnătura M. C., citim: „«Cotidianul» scria în ediția de luni despre un denunț la DNA împotriva lui Eugen Simion, care a cheltuit pe scanarea manuscriselor eminesciene peste doua milioane de dolari, în condițiile în care astfel de proiecte costa în Europa câteva sute de mii de euro, iar apoi pot fi descărcate gratuit de pe net. Eugen Simion, această Monica Iacob-Ridzi a culturii române!”.

● [„**Observator cultural**”, nr. 225 (483); nr. de pagini: 32] Din pagina *La zi* reținem informațiile: □ *A fost*: „□ *Lansare Cartea șoaptelor*. Romanul *Cartea șoaptelor* de Varujan Vosganian, recent apărut în Colecția «Fiction Ltd.» a Editurii Polirom, a fost lansat la Muzeul Țăranului Român, joi, 9 iulie, în Sala «Horia Bernea». Au prezentat Nicolae Breban, Ștefan Agopian, Paul Cernat și Eugen Negrici, cel care a așezat cartea printre textele identitare ale poporului armean: [...]. □ *De Ziua Franței parlons d’amour*. Humanitas Multimedia a lansat marți, 14 iulie, la Librăria Kretzulescu, audiobook-ul Alexandre Dumas fiul – *Doamna cu camelii* (în lectura Rodicăi Mandache). Au participat istoricul Neagu Djuvara, criticul de teatru Marina Constantinescu, scriitorul Dan C. Mihăilescu și actrița Rodica Mandache. [...] □ *Lectură publică Jochen Schmidt*. Scriitorul german Jochen Schmidt a susținut la Iași o lectură publică marți, 14 iulie, la Cafeneaua La Corniche din Moldova Mall. Autorul a citit trei scurte povestiri comice din ultima sa carte, *Mein wichtigsten Körperfunktionen (Cele mai importante funcții ale organismului meu)*. □ *Va fi*: „*Centenar «Constantin Noica»*. Joi, 16 iulie 2009, începând cu ora 13.30, va avea loc, în Rotonda Muzeului Național al Literaturii Române, Centenarul «Constantin Noica (1909-1987)». Sunt invitați: acad. Eugen Simion, Marin Diaconu, Stan V. Cristea, Valentin Coșereanu. Amfitrionul manifestării este Lucian Chișu. Vor fi prezentate volumele *Noica și Securitatea* (I) (ediție îngrijită de Dora Mezdrea, Editura M.N.L.R.), *Modelul cultural Noica* de Marin Diaconu (Editura Fundația Națională pentru Știință și Artă), *Constantin Noica – Repere bio-bibliografice* de Stan V. Cristea (Editura

RCR Editorial), *Constantin Noica și aventura facsimilării manuscriselor eminesciene* de Valentin Coșereanu (Editura M.N.L.R.). Întâlnirea va fi ilustrată cu fotografii din arhiva Editurii Humanitas și cu pagini din corespondența aflată în arhiva M.N.L.R., într-un proiect expozițional realizat de Ofelia Creția”. □ *Colocviul anual al Asociației de Literatură Generală și Comparată din România*: „În zilele de 11 și 12 iulie, s-a desfășurat la Alba Iulia colocviul anual al Asociației de Literatură Generală și Comparată din România, care a reunit reprezentanți ai principalelor centre universitare din țară, precum și profesori din învățământul preuniversitar. Tema colocviului – *Mai are un viitor istoria literaturii?* – a adus laolaltă unele dintre cele mai importante nume din critica, istoria și teoria literară românească. Alături de președintele ALGCR, Paul Cornea, printre participanți s-au numărat și Mircea Anghelescu, Mircea Braga, Mircea Martin, Eugen Negrici, Cornel Ungureanu, Ioana Both, Adriana Babeți, Andrei Bodiș, Ion Pop, Paul Cernat și mulți alții. În cadrul colocviului s-au acordat și Premiile ALGCR pentru cea mai bună carte de teorie literară și pentru cea mai bună carte de literatură comparată pe 2007 și 2008. Premiul pentru cea mai bună carte de teorie literară din 2007 a revenit Rodicăi Ilie pentru volumul *Manifestul literar. Poetici ale avangardei în spațiul cultural romanic* (Editura Universității Transilvania din Brașov, 2008). Pentru cea mai bună carte de literatură comparată din 2007, premiul nu s-a acordat. Pentru 2008, Horea Poenar a câștigat Premiul pentru cea mai bună carte de teorie literară, cu volumul *Semnul celor patru. O teorie a interpretării* (Paralela 45, 2008). Tot pe anul 2008 s-au acordat două premii pentru cea mai bună carte de literatură comparată: Alexandru Matei, *Ultimele zile din viața literaturii* (Cartea Românească, 2008) și Mirela Roznoveanu, *Civilizația romanului. De la Ramayana la Don Quijote* (Editura Cartex, 2008)”. □ *Texte, la al doilea număr*: „Revista «Texte», apărută cu sprijinul Atelierului «Tudor Vianu» și al Asociației Green Art Line, anunță lansarea celui de-al doilea număr. Dacă primul număr a dedicat grupajul tematic unor articole ce puneau în discuție teoria literară și rolul ei de-a lungul timpului, acest al doilea număr își restrânge aria de interes asupra unui subiect ce nu a încetat să suscite interesul: memoria”. ■ Andreea Răsuceanu semnează *Biblioteca de vară*, recomandând mai multe volume prin scurte prezentări ale conținutului: *Eu și Kaminski* de Daniel Kehlmann, traducere de Corina Bernic, Ed. Humanitas, 2009; *Ucide Arbitrul* de Frații Presniakov, traducere de Frații Vakulovski, Ed. Art, 2009; *Roza din Alexandria, un caz Carvallho* de Manuel Vázquez Montalbán, traducere de Ileana Scipione, Ed. Art, 2009; *Oamenii cărții* de Geraldine Brooks, traducere de Sorana Munteanu, Ed. Leda, 2009; *Mere* de Richard Milward, traducere de Ciprian Șiușlea, Ed. Pandora-M, 2009; *Bestiar* de Julio Cortázar, traducere de Tudora Șandru-Mehedinți, Ed. Polirom; □ Mai sunt recomandate articole semnate de Martin Amis, Peter Kemp, un număr din „New York Times” (toate dedicate lui John Updike). □ La final este discutată problema traducerii în România: „În general, în România, pentru a vinde un autor valoros, acesta trebuie să fie deja un nume

cunoscut, lucru mai puțin valabil pe piața internațională de carte unde un tânăr prozator are șansa de a deveni imediat cunoscut și «cumpărat» de un public larg încă de la primul roman, iar exemple sunt destule și editurile românești au încercat să impună astfel de autori și la noi. Cu mai mult sau mai puțin succes... Iar ceea ce se vinde bine în afară, se vinde și la noi, în general”. ■ Cu ocazia apariției volumului *François Truffaut: Bărbatul care iubea filmele* de Magda Mihăilescu, Ed. Curtea Veche, 2009 Mihai Fulger realizează un interviu cu autoarea cărții, „*Truffaut m-a fascinat, dar și intrigat*”: „- Pentru că volumul dumneavoastră nu include un «Argument» explicit, vă rog, răspundeți-mi succint: de ce o carte despre François Truffaut? - Aparțin generației care a avut norocul să aibă 20 de ani în anii '60, epoca fierberii cinefile, în siajul freneziei criticilor de la «Cahiers du Cinéma», deveniți, între timp, autorii Nouvelle Vague. Din familia acestora, Truffaut, criticul cel mai agresiv, violent, «irecuperabil», se spunea, potolit apoi, odată cu trecerea în spatele camerei, m-a fascinat, dar și intrigat. Mi s-a părut întotdeauna că opera sa mai mult ascunde decât arată. Serge Daney îl numea «Dr. Jekyll și Mr. Hyde». Mi-am zis că ar fi un exercițiu profitabil să trec pragul farmecului, împreună cu iubitorul de film, pentru a desluși misterul unei opere cinematografice esențiale ale secolului al XX-lea. Asta ar fi, foarte pe scurt”. ■ Cezar Gheorghe semnează *Dreptul de a gândi diferența*, o prezentare a volumului *Hai să furăm pepeni* de Nora Iuga, Ed. Polirom, 2009: „Ar fi interesant de analizat mai pe larg fascinația exercitată de omul și scriitoarea Nora Iuga asupra tinerei generații. Până când o asemenea analiză va fi făcută, nu ne rămâne decât să citim *Hai să furăm pepeni* pentru a ne putea păstra dreptul de a gândi diferența și anormalitatea”. ■ Sub titlul *Mai mult decât literatură* Paul Cernat publică o cronică literară la *Cartea șoaptelor* de Varujan Vosganian, Ed. Polirom, 2009: „*Cartea șoaptelor* e o carte admirabil scrisă (cu o responsabilitate impresionantă), o carte «identitară» cu valoare universală, dar și o lecție pentru mulți dintre prozatorii noștri consacrați sau în curs de afirmare. Recuperând, în contul literaturii și al culturii române, memoria traumatică a armenilor din secolul al XX-lea, ea scoate din zona «șoaptelor» un subiect dureros și sensibil, oferind, totodată, o experiență de lectură pe care numai literatura majoră o poate genera. Iar literatura majoră este, întotdeauna, mai mult decât literatură”. ■ Magda Răduță analizează *Cimitirul Buna-Vestire sau când pamfletul se face roman*: „Mult mai mult decât alte volume ale lui Tudor Arghezi, *Cimitirul Buna-Vestire* s-a aflat frecvent în atenția lecturilor critice ale deceniilor 8 și 9. O explicație, una singură, nu credem să fie – mai degrabă, mai multe, venite din zone diferite: o apariție a romanului într-o colecție populară și într-un tiraj verosimil doar pentru vremurile acelea bizare (BPT, 1968, 80.175 de exemplare); centenarul nașterii lui Arghezi, când revistele literare aleg, pentru numerele lor omagiale, lecturi «originale» și «inedite», privilegiind, cum era și firesc, proza; o recitare a fostului poem în proză drept roman fantastic și alegoric după apariția volumului al treilea din *Arca lui Noe* de N. Manolescu și polemica înaltă pe care ultimul o poartă cu N. Balotă

pornind de la statutul literar al ultimei părți a romanului: e utopie negativă sau nu? E final religios sau laic?”. ■ Sorana Ghitea debutează cu eseu *Ipostaze ale romanului colectiv. De la Femeia în roșu la Rubik*: „Romanul colectiv pare să evolueze destul de rapid în numai douăzeci de ani. Se trece de la un roman colectiv clasic la ceva cu totul deosebit. Metamorfoza se face, după cum am văzut, pe toate palierele. De la tipul de narațiune la abundența ei, de la abundența personajelor la caracteristicile lor, de la subiect la tehnici. Ambele abordează senzaționalul (caracteristică inerentă se pare a romanului colectiv), dar în mod diferit. *Rubikul* e romanul cub, e romanul multiperspectivelor, romanul fețelor care vorbesc fiecare pe limba ei și care sunt prin câteva fire epice, romanul caleidoscop care îmbină epicul cu muzica, cu poezia și cu grafica. Este romanul generației care l-a scris”. ■ Ovidiu Pecican discută despre *Primitivism, modernism* pornind de la articolul lui Hayden White *Primitivismul și modernismul*, text apărut în volumul *Modernism și antimodernism. Noi perspective interdisciplinare*, coordonat de Sorin Antohi, Ed. Cuvântul, 2008: „Cu alte cuvinte, așa cum primitivismul nu poate fi corect înțeles decât într-o complementaritate cu modernismul, tot la fel de valabilă se dovedește și reciproca. Hayden White preferă să constate continuitățile dintre premisele îndepărtate – și, aparent, radical diferite – ale spiritului modern decât ruptura pe care, nu o dată, reprezentanții săi o proclamă, în numele complexității”. ■ În *Despre nerăbdare în lumea literaturii Fiction și Science Fiction*, care apare la cititori, autori și traducători, scrie câteva propoziții Michael Haulică. ■ Suplimentul revistei poartă titlul *Gloria Bistrița*. Citim: □ În articolul *Camera* Dan Coman scrie despre cum l-a cunoscut pe Viorel Paraschivoiu, iar în 2000 felul în care și-a schimbat numele. □ Cristina Ispas publică *Dansul mecanic al după-amiezei*, un comentariu la poezia lui Dan Coman: „Dacă ar fi să căutăm un model mitologic, desigur sublimat, îndepărtat, pentru actantul liric din poezia lui Dan Coman, acesta nu ar fi nicidecum Orfeu (aedul prin excelență), ci Oedip cel indisociabil de enigmă (de un Sfinx simbol al libidoului exacerbant). În aceeași ordine, comparantul animal (pisici, câini, oi, vulpi, vaci etc.), infiltrat permanent în discurs, aparent ininteligibil, ca simplu potențator al expresiei, ar intra în explicația psihanalitică dezvoltată de Jung, în care simbolul animal poartă chipul libidoului sexual”. □ Doina Ioanid semnează *Când poezia e poezie*, un comentariu la *Dicționarul Mara* de Dan Coman: „O lume mică vine spre cititor, cu spaimele ei abia domolite și cu bucuriile mărunte, vine cu imagini puternice, care se mișcă firesc unele spre altele, curg și se susțin, într-o osmoză care nu-i este proprie decât poeziei autentice. Iar rezultatul este un poem care te absoarbe, te trage după el, într-o viziune tandră a lumii, dar fără dulcegării”. □ Versuri de Ana Dragu, Dan Coman, Marin Mălaicu-Hondrari, Florin Partene. □ Florin Partene publică *Din agendă*. □ În *Intimitatea locuibilă* Teodora Coman scrie despre poezia lui Florin Partene: „Când pătrunzi într-un univers în care te împresoară un «aer copt», în care carnea are prospețimea pâinii, în care se poate locui în toate cele patru camere ale inimii deodată... Ei bine, într-un univers care

pare a avea asemenea atribute ale intimității feminine descoperi, cu surprindere, un habitat masculin”. □ un cristian realizează un interviu cu Gavril Țărmure, *M-au păcălit să-nvăț pe de rost Cartea de iarnă și asta m-a apropiat de poezia contemporană*, despre Editura Charmides: „- *Ca editor, ce planuri editoriale v-ar tenta?* - Aș fi foarte fericit să pot edita cât mai multe cărți ale tinerilor pentru că aceștia se impun mai greu datorită inerției și a prejudecăților majorității administratorilor culturali, indiferent că sunt editori sau șefi ai altor instituții. Mă interesează în acest moment căutarea, prospețimea și nu edițiile definitive”. □ Ana Dragu semnează *Stăpânița*. □ În *Noblesse oblige* Radu Vancu prezintă volumul *Păpușa de ceară* de Ana Dragu: „*Păpușa de ceară* e o carte dură și blândă, crudă și tandră, desfigurată și frumoasă”. □ Oana Cătălina Ninu semnează „*Inima mea e tristă ca un urs grizzly*”. *Despre poezie și femei*, articol despre creația lui Marin Mălaicu-Hondrari: „O poezie care se înscrie, parțial, în marea tradiție a modernității europene, dar care se individualizează tocmai prin straniețea ei, în contextul poeziei române contemporane”. □ Despre cartea lui Marin Mălaicu-Hondrari (*Cartea tuturor intențiilor*) scrie Silvia Dumitrache în *Toate „intențiile” duc la literatură*: „A-i înțelege pe scriitorii care au preferat moartea în detrimentul unei existențe ce devenise insuportabilă nu semnaleză obligatoriu o perspectivă marcată de dezamăgirea ce își caută o rezolvare și o justificare în gestul disperat întâlnit atât de frecvent, de-a lungul timpului, în rândul scriitorilor. Dimpotrivă, narațiunea lui Marin Hondrari dezvăluie o voce lucidă, care analizează, uneori cu o surprinzătoare răceală, diferitele moduri prin care scriitorii au ales să se despartă de viață”. □ Marin Mălaicu-Hondrari publică *Fotografii pe care aș fi vrut să le am*. □ Mai apar și scurte dialoguri între un cristian și Ana Dragu și și între Ana Dragu și Marin Mălaicu-Hondrari.

● **[„Tribuna”, nr. 165]** În rubrica *Info* citim: □ *Festival-concurs de poezie „Costache Conachi” – ediția a XVII-a; lucrările pot fi trimise până în data de 15 septembrie 2009* -: „În zilele de 2-3 octombrie 2009, Casa de Cultură a Municipiului Tecuci organizează cea de a XVII-a ediție a Festivalului-concurs de poezie «Costache Conachi», la care pot participa tineri creatori de poezie în vârstă de până la 35 de ani, care nu au publicat în volum. [...] Vor fi acordate următoarele premii: Marele premiu – 700 lei; Premiul I – 500 lei; Premiul II – 400 lei; Premiul III – 300 lei. Vor mai fi oferite premii din partea unor edituri sau reviste literare. Câștigătorii vor fi invitați la Tecuci, în zilele de 2-3 octombrie 2009. Cazarea, transportul și masa (diurna) vor fi suportate de organizatori”. □ *Festival-concurs Internațional de Poezie „Avangarda XXII” – ediția a IX-a; lucrările pot fi trimise până în data de 3 august 2009* - (v. „Tribuna”, nr. 165/2009). ■ Este anunțat și *Concursul Național de Poezie și Eseu „Octavian Goga” – ediția a XV-a; lucrările pot fi trimise până la data de 17 august 2009* -: „Pentru omagierea operei și personalității poetului și luptătorului pentru crezul național Octavian Goga, Direcția pentru Cultură, Culte și Patrimoniu Cultural Național a Județului Cluj, Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii

Tradiționale Cluj și Muzeul Memorial «Octavian Goga» Ciucea organizează, în colaborare cu Primăria și Consiliul local Ciucea, cea de-a XV-a ediție a Concursului Național de Creație Literară «Octavian Goga». Concursul se desfășoară pe două secțiuni - poezie și eseu - și este deschis tuturor creatorilor de literatură din țară, membri sau nu ai unor asociații profesionale, indiferent dacă au volume publicate”. ■ Apare și anunțul pentru *Concurs Național de Proză scurtă și Eseu „Pavel Dan” – ediția a XIV-a; lucrările pot fi trimise până la data de 17 august 2009* -: „Pentru omagierea operei unuia dintre cei mai valoroși prozatori români, Pavel Dan, Direcția pentru Cultură, Culte și Patrimoniul Cultural Național a Județului Cluj și Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Cluj organizează, în colaborare cu Consiliul Județean Cluj, Casa Municipală de Cultură Turda, Primăria și Consiliul local Turda, Primăria și Consiliul local Tritenii de Jos, cea de-a XIV-a ediție a Concursului Național de Proză Scurtă și Eselu «Pavel Dan». Concursul este deschis tuturor creatorilor de literatură din țară”. ■ Ștefan Manasia semnează editorialul *Despre părintele lui Zacharias Lichter*: „La 24 iunie, Matei Călinescu s-a stins din viață în Bloomington, Indiana, SUA. Tonul calm, înțelept și elegiac al ultimelor sale scrieri ne îngăduie azi posibilitatea unei tristeți decente, «demne». De altfel, în delirul lor morbid michaeljacksonian, ziarele și televiziunile românești nici n-au văzut în trecerea în neființă a acestui exemplar cărturar un «eveniment». Ceea ce, recitind la întâmplare din bogata-i operă literară și științifică, se poate vedea lesne: o uriașă pierdere – etică și estetică – a literelor române”. ■ Tot în pagina dedicată editorialului citim și *Paravanul „Criza”* de Sergiu Gherghina și Doina Roșoga. ■ În *Cărți în actualitate* citim: □ Octavian Soviany semnează *Lumea văzută din Primul Cer*, o prezentare a volumului *Cărțile vieții* de Dan Perșa, Ed. Cartea Românească, 2009: „Fără a arhaiza excesiv, autorul scrie colorat, adeseori cu umor, dovedindu-se perfect stăpân pe mijloacele sale și realizând un roman cu adevărat exemplar și din punctul de vedere al scriiturii. Odată cu *Cărțile vieții*, el ne dă certitudinea unui prozator de mare calibrul, care stăpânește aproape la perfecțiune lecția ficțiunii postmoderniste”. ■ În *Eu vs Text* Anca Ursu scrie despre *Intermezzo II. Graziella* de Marin Mincu, ediția a II-a revăzută, Ed. Polirom, 2008: „Meritul suprem al cărții este – cum și-ar dori orice romancier – că te proiectează într-o ficțiune atât de atrăgătoare, prin autenticitate, confesiune și inedit, încât o preferi «realității reale»”. □ Ion Pop revine la *Istorie literară* cu textul *Virgil Gheorghiu. Momentul avangardist*. □ Ovidiu Pecican semnează *Aventura teatrului nostru*, notând apariția volumului *Istoria literaturii române. Dramaturgia* de Mircea Ghițulescu, Ed. Tracus Arte, 2008: „Din păcate, însă, până în ultima perioadă, criticii care s-au pronunțat în legătură cu dramaturgia au fost, prin excelență, profesioniști ai literaturii în cel mai larg înțeles al acestei noțiuni, nebeneficiind de o specializare în domeniul criticii teatrale. Dintr-un punct de vedere, deci, cartea lui Mircea Ghițulescu este și un manifest pentru critica teatrală ca opțiune constantă și consecventă, presupunând o ieșire din diletantismul critic tradițional al spiritului

capabil să deceleze binele și contraperformața în domenii plurale”. ■ Laszlo Alexandru publică partea a doua din *Amintiri cu cântec*: „Nicolae Manolescu mai are însă și alți prieteni cu reputație tulbure, a căror amintire se străduiește s-o tămâieze acum, după ce-au trecut în neființă. Unul dintre aceștia este Mihai Botez, evocat afectuos în succesivul număr al revistei «Lettre Internationales» (ediția română, primăvara 2009). [...] Îndurerata lamentație finală a lui Nicolae Manolescu, din însemnările lui memorialistice («Unul dintre cei mai importanți disidenți români este astăzi aproape uitat»), rămâne mai curând lipsită de acoperire. După decesul aceluia, survenit în 1995, au vuit zierele că fostul disident anticeaușist devenise colaborator al Securității și că se ocupa cu spălarea banilor murdari ai oculte instituții, pe continentul american. Și totuși, până la epifania dejecțiilor camuflete prin arhivele explozive, o școală generală din București poartă, în zilele noastre, numele lui Mihai Botez”. □ Bíró Béla semnează eseu *Posibilitatea unei ironii naratoriale în romanul Ion al lui L. Rebreanu*. ■ Ioan-Pavel Azap stă de vorbă cu poetul și traducătorul Attila F. Balázs, „*Nu există literatură provincială, există doar literatură bună și proastă*”: „- În România există această (mai mult sau mai puțin accentuată) «polarizare» capitală – provincie. Sunt exemple – și nu cu titlu de excepție – de scriitori căror cotă a crescut semnificativ odată ce s-au strămutat din provincie în București (există exemple la îndemână și din Cluj!), fără a scrie neapărat mai bine după acest pas. Vreau să spun că ei erau la fel de buni scriitori și până la momentul respectiv, dar vizibilitatea lor a fost mai mare, mai ales printre confrății critici, din clipa în care au devenit «capitaliști». Nu știu dacă e vorba aici de un complex de inferioritate al provinciei/provincialului sau de un complex de superioritate al capitalei. Cum vezi tu lucrurile privite din această perspectivă? - E drept, în capitală sunt concentrate majoritatea instituțiilor culturale - edituri, redacții, medii, presă, ministere, muzeu literar etc., care atrag scriitorii. Însă în ciuda acestui fapt, numai o treime a elitei literaturii și culturii românești se află în București. Două treimi trăiesc și creează în centre culturale precum Cluj, Timișoara, Iași, Brașov, Târgu Mureș, Oradea etc. Traducând peste 50 de poeți din elita liricii românești, m-am convins că 60-70% dintre poeții de seamă trăiesc în așa zisa provincie. În conducerea Uniunii Scriitorilor din România și în managementul altor instituții, provincia nu e reprezentată pe măsură. Asta nu e deficitul capitalei, ci mai mult complexul de inferioritate și pasivitatea celor din provincie. [...] – *Dat fiind tendința globalizantă (sunt voci care susțin că benefică și, totodată, alte voci, că, în egală măsură, dăunătoare - dar asta e deja o altă... întrebare!), crezi că, mai devreme sau mai târziu, «efectul Babel», înțelegând prin aceasta amestecul limbilor, va fi anihilat?* – Globalizarea e dăunătoare nu numai culturii, efectele se simte peste tot, le simțim și noi pe pielea noastră. Noi intelectualii trebuie să fim pe fază. Mediile și presa au ajuns în mâinile celor care beneficiază de zestrea globalismului. Mulțimea se poate manipula ușor. Efectul Babel există de multă vreme, nu există nici o limbă pură. Noile expresii sunt identice aproape în fiecare

limbă, se preiau expresiile tehnice - în primul rând din engleză. Dar atât. Nici limbile, nici culturile naționale nu o să dispară. Limbile literare vor păstra chiar și arhaismele. Dacă ar fi să dispară culturile și limbile, omenirea ar avea de pierdut mult prea mult. Nu mă tem de asta. Nici cartea nu va dispărea, oamenii se întorc ciclic la valorile adevărate, la moștenirea culturală, la identitatea națională. Turnul Babel se construiește, dar nu va fi turnul amestecului limbilor și culturilor, dimpotrivă - turnul multiculturalismului, în care fiecare cultură își va păstra identitatea și farmecul. Așa să fie!”. ■ În *Fruntea cetății clujene* Vianu Mureșan scrie despre *Elite clujene contemporane* de Cristian Colceriu, Ed. Clear Vision, 2009: „Neajunsul incompletitudinii și selecția capricioasă a câtorva dintre figurile prezentate în cartea sa, nu știrbesc, totuși, meritul uriaș al lui Cristian Colceriu, de-a ne fi oferit singura oglindă, deocamdată, în care clujenii își pot vedea chipurile alese. Ține de respectul de sine al urbei să le onoreze, să le recunoască și să le poarte recunoștința pentru ceea ce au făcut, pentru ceea ce sunt, în ciuda vitregiilor pe care au fost nevoite să le învingă de-a lungul celor câteva decenii de muncă și viață, necesare compunerii unei personalități de excepție”. ■ Cu privire la *Magia și științifico-fantasticul* ne ține la curent Jean-Loup d'Autrecourt: „Literatura științifico-fantastică a funcționat astfel ca un suport de substituție a discursului magic, care va alimenta prin urmare invențiile și descoperirile științifice. De aceea, imaginea savantului ca *ucenic-vrăjitor* sau ca Frankenstein contemporan, nu are nimic arbitrar, pentru că s-a constituit din această relație ambiguă care există între știință și ficțiune, între ceea ce este adevărat și ceea ce este imaginat, între ceea ce ființează și ceea ce ar putea ființa”. □ Lorin Ghiman semnează *Tablouri vii, pe pipăite*, o prezentare a volumului *Tablouri vii* de Pierre Klossowski, Ed. Tact, 2009: „Citite *dinspre ceilalți* (căci scrise fără orice rânduială auctorială, deci scrise *pentru ceilalți*), textele lui Klossowski reunite în *Tablouri vii* oferă șansa de-a pipăi, aproape, printre cuvinte, o stofă spiritualizată și fragilă”. □ În rubrica sa Ing. Licu Stavri scrie despre *Fenomenul Michael Jackson*: „Dar cum își va aminti omenirea de Jacko?, se întreabă Jon Pareles într-un articol din «The International Herald Tribune». Superstarul a fost (și rămâne) un paradox. Va dăinui el în amintirea oamenilor ca extrem de talentatul *showman* care se pricepea de minune să țeasă din muzică, dans, lumini și mișcare o irezistibilă vrajă, ori ca omul retras și temător, care din când în când își acuza cu amărăciune propriii suporteri de faptul că nu a reușit să-și realizeze ambiția supremă, aceea de a crea un album care să se vândă mai bine decât campionul *Thriller*?”. ■ În secțiunea dedicată artei plastice Ion Cristofor semnează *Poezia sub „fascinația realității”*, notând apariția volumului *Păpușa din iarbă* a lui Cornel Vana, Ed. Diotima, 2009: „Exercițiile sale lirice, de exorcizare a disperării existențiale, sunt montate într-o viziune personală, în care pendulul rostirii oscilează mereu între calmul meditativ și exasperarea insului ce-și cercetează cu atenție abisurile interioare”. ■ La proză apare *Tom & Jerry* de Andrei Mocuța, fragment din volumul *Porcilorator*, „în curs de apariție la editura Brumar”. ■ Versuri

de Ion Lupu. ■ Șerban Foarță revine la *Emoticon* cu *Poeta vates ca poet privat*: „De când poetul nu mai e un *vates*, nu numai că vaticinațiile sale sunt, îndeobște, niște false prorociri (și nu am în vedere, aici, nici «viscerală», obscura premoniție à la Kafka, nici, mai cu seamă, – strict speculativă – prognoza, justă, în manieră Valéry), dar până și urările-i de bine au, pasămite, darul să deoache, să facă, nu o dată, ursuzluc (ca vânătorilor, să zicem, și altor bravi superstițioși!), – ceea ce face din acesta, din bietul nostru urător (pe post de, uneori, poet privat), o cobe și o piață rea”.

17 iulie

● [„**Adevărul**”, nr. 5909] George Rădulescu realizează un interviu cu Ana Blandiana, „*Sper să continue controlul Uniunii Europene pe Justiție*”: „- *Cât va trebui să mai treacă, în opinia dumneavoastră, până să avem o societate așezată?* - Cred că pot să vă răspund destul de ferm: după ce justiția va fi justiție, iar școala își va găsi un rost Justiția este însă esențială, clasa politică depinde de ea. Acum Justiția depinde de clasa politică. Iar felul catastrofic în care funcționează Justiția dă posibilitate clasei politice să fie ceea ce este. În măsura în care Justiția nu se va reforma... Sper că acest control al UE va continua și nu se va opri decât atunci când se vor vedea schimbări reale. [...] - *De ce tinerii nu mai au dorință de schimbare?* - Ceea ce mi se pare grav este că majoritatea nu mai au repere intelectuale, ca să nu mai vorbim de cele morale. Un profesor de la Arhitectură mi-a spus că, în timp ce preda stilul bisericilor construite de Ștefan cel Mare, i-a venit să întrebe în ce secol a domnit acesta. Și din tot amfiteatrul n-a știut nimeni, iar când le-a reproșat au spus că pot găsi oricând pe Google. Asta e greșeala de bază; Google poate să-ți dea informații, dar nu poate să-ți dea viziunea. Dacă habar nu ai care sunt structurile acestei lumi, criteriile, Google nu este decât o pleavă, neîntrebuințabilă, de date”.

● [„**România literară**”, nr. 28] Numărul se deschide cu editorialul *Romanul polițist*, de Nicolae Manolescu: „Recitind literatura română pentru *Istoria critică*, am descoperit faptul că avem, ieri ca și azi, foarte puține romane polițiste. [...] N-am nici o explicație pentru carența polarului în literatura noastră. O anume influență asupra intrigii romanești, romanul polițist a exercitat mereu, la noi ca și aiurea, chiar dacă n-am avut un Dostoievski cu al său *Crimă și pedeapsă*. Printre cele mai valoroase romane actuale se numără și două de factură polițistă, *Animale bolnave* de Nicolae Breban și *Duminica mironosițelor* al Danei Dumitriu. Nu-mi dau seama în ce măsură discreditul genului la noi se datorează părerii proaste a lui Camil Petrescu”. ■ Aflăm despre *Nominalizări pentru Premiile Prometheus*: „Juriul, format din: Andrei Pleșu – președinte, Livius Ciocârlie (secțiunea literatură), Dumitru Avakian (secțiunea muzică), Aurelia Mocanu (secțiunea arte vizuale) și Alexandru Dabija (secțiunea artele spectacolului), a desemnat nominalizării Marilor Premii Prometheus pentru Opera Omnia și Oprea Prima ,ediția a VIII-a, 2009. [...] Nominalizării pentru Opera Omnia sunt:

secțiunea literatură: Gabriela Adameșteanu, Nicolae Breban, Ileana Mălăncioiu; [...] Nominalizații pentru Opera Prima sunt: *secțiunea literatură*: Svetlana Cârstean, Corina Sabău, Simona Sora; [...] În luna septembrie juriul va stabili finaliștii, câte unul pentru fiecare secțiune, iar în luna octombrie, la Clubul Prometheus, vor fi desemnați câștigătorii Marilor Premii Prometheus”. ■ Solomon Marcus se pronunță *În apărarea proprietății intelectuale*: „Furtul intelectual a devenit o adevărată plagă socială. Proprietatea intelectuală, calitatea de autor sunt tot mai frecvent călcate în picioare. Cum s-a ajuns la această situație? Într-un articol publicat în urmă cu câțiva ani în «România literară» analizăm rădăcinile acestui fenomen în sistemul nostru educațional. Până la o anumită vârstă, un copil poate crede că o poezie de Coșbuc devine a lui prin simplul fapt de a o fi transcris în caietul său cu propria sa mână. Vine apoi cu ea la o revistă și o propune spre publicare. Acest simpatic scenariu al naivității infantile, simptom semnificativ al dificultății de a face educația ideii de proprietate intelectuală, ar trebui să ne alarmeze atunci când s-a constatat că el se prelungește, în multe cazuri, dincolo de vârsta copilăriei. [...] Prima competiție internațională de detectare a plagiatului a avut loc în urmă cu câteva săptămâni iar rezultatul ei a fost comunicat la 25 iunie 2009, fiind semnalat și în câteva ziare din Germania. Câștigătorul competiției: cercetătorul român Cristian Grozea (chrisg@phobos.ro), de la Universitatea din București. [...] Nu putem intra aici în tehnica abordării, bazată pe folosirea anumitor parametri textuali. În orice caz, calculatorul promite a fi un aliat de nădejde în detectarea plagiatului. [...] Se poate observa că detectarea plagiatului pune probleme similare celor care se referă la identificarea autorului unui text de paternitate controversată. Despre importanța acestei probleme în cultură, în mod special în cultura română, s-a scris mult, le-am consacrat un spațiu amplu în *Întâlnirea extremelor* (Ed. Paralela 45, București, 2005), iar colegul meu, Liviu P. Dinu, a publicat două articole pe această temă în «România literară», în care a prezentat propriile sale cercetări în această direcție”. ■ Ioana Pârvulescu se adresează Martei Petreu cu întrebarea *Chiar așa de vinovat?*: „Încredințez aceste foi unui om tânăr, care le va primi cu bună-credință și le va citi așa cum ar sta de vorbă cu el însuși», scria Mihail Sebastian în *Ultimul cuvânt* din *Cum am devenit huligan*. Își punea toate speranțele în această lectură cinstită. Din păcate pentru el, odată cu volumul *Diavolul și ucenicul său: Nae Ionescu - Mihail Sebastian* (Polirom, 2009), destinul antum care l-a urmărit pe Sebastian după publicarea cărții *De două mii de ani...*, transformarea lui în obiect de scandal, riscă să se repete și postum. În loc să fie înțeles la nivel uman și judecat în prezentul său istoric atât de nuanțat și de neclar, este încuiat într-o celulă ideologică și transformat în argument pentru demonstrarea unei teze. Mai rău, judecata și condamnarea se fac din perspectiva omului de azi, pentru care apele s-au limpezit. [...] Dragă Marta (dacă memoria nu mă înșală am stabilit cândva acest fel de adresare între noi, în rarele ocazii când am vorbit), cartea ta este cel mai sistematic exercițiu de demonizare pe care l-am citit în ultimii ani și mi-e greu să cred că l-ai publicat.

L-ai transformat, cu metodă, păstrând o aparență academică, pe Sebastian într-un demon (fie și în devenire), om de nimic. O lectură superficială, făcută pe «căldură mare», ar putea să se lase orbită de multele tale note, de citatele scoase din context și puse în altă ramă, și de siguranța cu care vorbești, cam greu de îndurat la un cercetător. Nici un fel de neclaritate și nici o umbră de îndoială nu te macină. Viața nu e ideologie, dragă Marta, și nici matematică. Calculele nu sunt așa de simple. [...] Nu îmi plac polemicile. Se poate greși acuzând sau apărând. În ce mă privește, apărarea mi se pare preferabilă, în chestiunile alunecoase. Îi voi apăra și pe Sebastian, sperând să te conving că nu greșesc, totuși. Îi datorez această apărare, pentru că te-a făcut să înțeleg despre ce înseamnă a fi om și a avea prieteni”.

■ Cronicile literare: □ Grete Tartler semnează *O diaristă europeană*, o prezentare a volumului *Două jurnale față în față* de Mariana Șora, ediție îngrijită și postfață de Lia Ghimpu, prefață de Cornel Ungureanu, Ed. Cartea Românească, 2009: „Sunt pagini apropiate de poezie, care prind, vrăjesc - trepidare pe loc a aripii de albină”.

□ În *Dincolo de aparențe* Gheorghe Grigurcu scrie despre *Fragmente din năstrușnica istorie a lumii de Gabriel Chifu trăită și tot de el povestită*, Ed. Ramuri, 2009: „Fantezia atât de larg desfășurată țintind levitația, decorporalizarea, «tehnica» alchimică reprezintă, firește, o tentativă sublimată de adaptare a inadapabilului. Un surogat de adaptare, am fi înclinați a aprecia. Dar fiind o eliberare din captivitatea inadapării prin expresie, nu constituie oare o autenticitate? Cartea lui Gabriel Chifu e în felul acesta o încântătoare mostră a unei libertăți câștigate prin elaborarea textului”.

□ Tudorel Urian publică *Postmodernism liturgic*, o recenzie la *Casa teslarului* de Ioan Pinteș, Ed. Cartea Românească, 2009: „Versurile lui Ioan Pinteș pot părea pe cât de originale, pe atât de bizare și chiar vulgare celor cantonați definitiv în aerul rarefiat al unui anumit tip de versificație religioasă. Tinerilor furioși din ziua de azi s-ar putea să li se pară că, dimpotrivă, prea este impregnată cu miros de smirnă. Cu siguranță însă, din citirea ei decomplexată, toată lumea ar avea numai de câștigat”.

□ Cosmin Ciotloș vine cu o nouă cronică literară, *Anonimatul celebrității*, ocupându-se de volumul *SMS* de Bogdan Dumitrescu, Ed. Polirom, 2009: „Excelent în idee, insuficient conturat în carnație, el este, la debut, destul de singur între prozatorii momentului. Dar, deocamdată, este!”.

■ Centenarul Constantin Noica este marcat prin textul lui Sorin Lavric, *Vocația lui Noica*: „Când ai găsit o formulă personală de descriere a lumii, nu te mai poți desprinde de țesătura ei interpretativă. Precum un paing care nu mai poate privi lumea decât prin ochiurile pânzei secretate, filozoful nu mai poate să perceapă universul decât prin prisma schemelor dialectice. Identificarea este totală și de aici impresia de abstragere superioară pe care Noica o lăsa celor din jur: absorbit pe dinăuntru de răsturnări speculative, Noica era învăluit într-o obnubilare salvatoare din punct de vedere psihic”.

■ În rubrica *Istorie literară* Traian D. Lazăr scrie despre *Liviu Rebreanu. Ultimele zile*.

■ Florin Manolescu transmite o scrisoare, *Viceversa la viceversa* adresată lui Ștefan Cazimir, ca o reacție la articolul *Caragiale „obscur”* din numărul

precedent. □ Elisabeta Lăsconi semnaleză volumul *În numele porcului* de Pablo Tusset, traducere și note de Cornelia Rădulescu, Ed. Humanitas Fiction, 2009, un roman care „ascunde sub aparența de policier o ficțiune serioasă despre căderea omului, despre discreția și fragilitatea Binelui, despre imposibilitatea de a separa, de a identifica și de a pedepsi Răul”. ■ Versuri semnate de Adela Popescu, Nicolae Ungureanu, Dumitru Velea și Emil Brumar. □ În rubrica *Amintiri Alex. Ștefănescu* publică *Jocuri și jucării de altădată*, o listă „structurată naiv-lexicografic” scrisă de tatăl său. □ În *Avanpremieră editorială*, Antoaneta Ralian traduce un fragment din *Memorii* scrise de Tennessee Williams, aflate în pregătire la Editura Minerva. □ Micaela Ghițescu traduce *Lentul crepuscul al casei* de João Bigotte Chorão. ■ Cronicarul comentează în *Ochiul magic*: □ *Pasiunii de –o viață*: „Două interviuri de citit în numărul 482, din 9 iulie, al «Observatorului cultural». Primul, luat de Ovidiu Șimonca, prin e-mail, Martei Petreu, despre *Diavolul și ucenicul său: Nae Ionescu - Mihail Sebastian*, cartea ei recent lansată la Bookfest. [...] Altă frăție, cu alți sfinți, e mișcarea de la «UNU». Despre ea e vorba în al doilea interviu, între Mihai Plămădeală și Florin Colonaș, care a făcut, în bună măsură, cu puțință apariția unui album de lux, de care se fac răspunzători Michael Ilk, colecționar german de origine română, și Vladimir Pană, fiul lui Sașa, dedicat exclusivistei reviste de avangardă. [...] Și, ca să contrazicem numărătoarea cu care începeam, un al treilea interviu e luat de Doina Ioanid lui Pierre Housieaux, președintele Asociației Paris Historique, cu prilejul unei mese rotunde la ICR, pe tema patrimoniului urban”. □ *Ce se întâmplă la MNLR?*: „Citim în «Adevărul» din 13 iulie a.c. un interviu cu dl Radu Călin Cristea, «fost director» al Muzeului Național al Literaturii Române. De ce «fost»? Pentru că, aflăm din «Adevărul», dl Radu Călin Cristea a fost eliberat din funcția de director prin «hotărâre judecătorească». În prezent Muzeul este condus de dl Lucian Chișu, director interimar. E în curs de organizare un concurs pentru ocuparea funcției de director la care dl Radu Călin Cristea nu știe dacă va candida. Încă nu s-a hotărât”.

18 iulie

● [„Suplimentul de cultură”, nr. 237] Pe prima pagină se anunță *A venit vacanța mare*: „«Suplimentul de cultură» întră odată cu acest umăr în vacanța de vară. Următoarea ediție a revistei va apărea pe 29 august. La buna recitare!”. ■ Publicația dedică două pagini cronologiei și a bilanțului *Ministerul Culturii în „Era Supărăcioșilor”*: *6 luni de mandat*. Textele sunt publicate de Răzvan Chiruță (*O jucărie prea mare pentru Paleologu*), Iulia Blaga (*Ministrul exprimării spontane*) și Constantin Vică (*Răspunsul la criză: Google*). □ Iulia Blaga semnează *Visul numit Triffaut al Magdei Mihăilescu*, notând lansarea volumului *François Truffaut, bărbatul care iubea filmele*. ■ În *Avanpremieră* citim un fragment din *Viitorul libertății. Democrația neliberală în Statele Unite ale Americii și în lume* de Fareed Zakaria, traducere de Doris Mironescu. ■ Elena Vlădăreanu realizează un interviu cu Varujan Vosganian, „*Fiecare familie are*

o Carte a șoaptelor. *Ceea ce nu avem întotdeauna este povestitorul*”: „- Cartea șoaptelor este, mai ales, o carte a morților și a casei. Care este importanța morților și a casei în cultura armeană? - Cum spunea bunicul meu: noi nu ne deosebim prin ceea ce suntem, ci prin morții pe care fiecare îi plânge. Casa este egală cu universul, sînt cele două mărimi infinite. E ca numărul alef al lui Borges. Să știți însă că această *Carte a șoaptelor* nu este numai o carte despre armenii din România. Este și o carte despre românii din România. Despre toată căutarea zadarnică de sine din acel secol XX, care s-a născut bătrîn, ca Benjamin Button al lui Scott Fitzgerald”. □ Bogdan-Alexandru Stănescu publică partea a doua din *Abel Tiffauges, extended mix*, o recenzie la *Binevoitoarele* de Jonathan Littell, Ed. Rao, 2009. ■ În *Semnal* este anunțat volumul *Cât de mult o iubim pe Glenda* de Julio Cortázar, Ed. Polirom. ■ Despre Nichita Stănescu scrie Daniel Cristea-Enache (*Nichita*): „Oricât de dureroasă ar fi operațiunea pentru admiratorii lui fideli și (mai grav) necondiționați, personajul cu acest nume trebuie odată desprins de opera sa, pentru ca mitologia urbană și poezia veritabilă să-și urmeze, fiecare, traiectoria specifică. Fără text, fără pagina de volum autonom sau de antologie lirică, trăsăturile omului fermecător s-ar șterge treptat din memoria culturală. Nu *Nichita* dă valoare și durată lungă versurilor pe care le parcurgem, ci acestea vor face să se vorbească în continuare despre el”. □ Bogdan Romaniuc publică „*Haremul imaginar*” al lui Tom Kastelka, o recenzie la *Ghețarul* lui Șerban Tomșa, Ed. Cartea Românească, 2009: „Personajele lui Șerban Tomșa își derulează amintirile într-un ținut misterios, de unde nu pot ieși decât cu ajutorul imaginației și al poveștilor”. Același Bogdan Romaniuc obține un interviu de la autorul volumului recenzat, „*Ghețarul este, poate, printre ultimele romane românești de mari dimensiuni*”: „- Spuneți că «cea mai mare miză a unui roman e viața». Care ar fi atunci miza poeziei? - Da, cea mai mare miză a unui roman este viața, dar nu văzută ca o supraviețuire de azi pe mâine. E viața trecută prin filtrul unor idei, iluminată de niște revelații. Realismul dur și-a consumat ultimele experiențe valabile artistic odată cu remarcabila operă a lui Radu Aldulescu. Deschiderea către grotesc, comic și fantastic, într-o formulă originală, este unul dintre pariurile *Ghețarului*. Așa cum alții se concentrează pe scriitură sau pe conflict, eu mi-am îndreptat atenția asupra unui personaj care nu poate viețui normal în societate, dar poate trăi cu succes în plan literar. Tom înțelege că suferă de complexul lui Leonardo, acela de a lăsa neterminate toate lucrurile începute. Dacă l-aș fi făcut conștient de toate implicațiile actelor sale, ar fi ieșit schematic și răsuflet. E mai bine ca personajul să fie dus la vale de apele epicului... Este evident, pentru mine, că miza mării poeziei nu va fi niciodată mimesis-ul, ci absența, virtualitatea și negativitatea lucrurilor, cum ar spune domnul Nicolae Manolescu. Dumneavoastră, ieșenii, care ați dat cei mai mari poeți din literatura română, știți, cu siguranță, acest lucru. Tom trăiește virtual fiindcă are o structură de poet ratat, care pune în viața sa ceea ce ar fi trebuit să scrie. În cazul său, funcțiile vieții și ale literaturii se inversează...”. ■ Pe lista recomandărilor librăriei

Cărturești primul loc îl ocupă *Seducătoarea din Florența* de Salman Rushdie, Ed. Polirom, iar volumul este prezentat pe scurt în nota *Din Florența lui Machiavelli în cea a familiei de Medici*: „Cu toate că ne lăsăm cucerți de fermecătoarea eroină a cărții, cu toate că cel ce ține în mână firele multicolore ale narațiunii pare a fi un ins misterios cu aerul unui nobil, cu măiestria unui scamator și misiunea unui diplomat, adevărata partitură a seducției este interpretată, ca întotdeauna, de Rushdie însuși, care îmbină harul unui povestitor oriental cu talentul plastic și bogăția de nuanțe ale unui miniaturist”.

19 iulie

● [„Adevărul”, nr. 117] În *Căldură mare, curat murdar* Florin Iaru atrage atenția asupra problemelor pe care le-a sesizat. Reținem: „2. Pun pariu că nu știți, Adrian Păunescu e... profesor (!) la «Spiru Haret», cu doctoratul lui cu cântec, cu tot. Chiuituri, balade, că mai mult de *Totuși iubirea*, Păunescu n-are habar. De aia e firească - în sensul cel mai rău al cuvântului - enervarea lui clocotindă și nestăvilită: ministreașă îi ia pâinea de la gură! Îi gonește liota de studenți-complici ai celei mai mari escrocherii de la «Caritas» încoace”. □ În *Seducătorul din Mumbai* Radu Paraschivescu scrie despre *Seducătoarea din Florența* de Salman Rushdie, Ed. Polirom: „Salman Rushdie forjează o alianță între istorie și fabulă peste care presară un strop de pulbere fantastică”. □ Dan Bolcea publică două articole în dosarul dedicat istoriei Premiului Nobel pentru Literatură: articolul *Al șaptelea Nobel pentru Franța* este despre André Gide, iar în *Scriitorul cu o viață tumultuoasă* citim despre Cesare Pavese.

20 iulie

● [„Adevărul”, nr. 5911] Nicolae Manolescu oscilează *Între talk și show*, analizând „problema talk-show-urilor”. ■ Nicoleta Zaharia semnează „*Sfatul înțelepților*” de la *Institutul Cultural Român*: „Consiliul de conducere este numit o dată la patru ani și, după ce președintelui ICR, H.-R. Patapievic, i-a fost prelungit mandatul în ianuarie, se impunea și primenirea acestui for, cu funcție de consiliu de administrație. Acesta, conform legii, se întrunește de două ori pe an să aprobe bugetul și să stabilească strategia instituției, în restul timpului, consiliul delegă atribuțiile de conducere comitetului director. Cei 14 membri noi ai Consiliului sunt Paul Cornea, Daniela Zeca-Buzura, Sorin Ioniță, Dan Dediu, Matei Câlția, Alexander Baumgarten, Constantin Pivniceru, Grigore Arsene, Cristiana Russu, Ulpiu Vlad, Ana Maria Zahariade, Aura Corbeanu, Gabriel Chifu și Valeriu Stoica”.

21 iulie

● [„Revista 22”, nr. 30 (1011)] În *Secolul leninismului* Ioan Stanomir prezintă volumul *Ordinea mondială după leninism. Eseuri în onoarea lui Ken Jowitt*, editori Vladimir Tismăneanu, Mars Morjé Howard, Rudra Sil, Ed. Curtea Veche,

2009: „Studiul comunismului, în descendența studiilor lui Ken Jowitt, devine o parte din exercițiul, delicat și de durată, al edificării unei societăți fondate pe primatul libertății. Istoria ideilor și a formelor sociale este convocată în acest efort colectiv de exorcizare. Iluziile lasă loc, gradual, unei viziuni care mizează pe moderație, pluralism și civism democratic. Pulsunile populiste de astăzi pot fi citite ca o prelungire a veacului leninist”.

22 iulie

• [„Adevărul literar și artistic”, nr. 983] Romulus Căplescu realizează un interviu cu Magda Mihăilescu, „*Când eram studentă, Truffaut cucerea Cannes-ul*”, la apariția volumului *François Truffaut, bărbatul care iubea filmele*. □ Marius Chivu publică *Roman polițist cu porc*, o recenzie la *În numele porcului* de Pablo Tusset, traducere de Cornelia Rădulescu, Ed. Humanitas, 2009: „*În numele porcului* este un roman cu o intrigă suficient de enigmatică și de originală pentru a-i satisface pe amatorii de romane polițiste, dar și destul de cultural, prin dialogurile inteligente și prin referințele literare, pentru a fi gustat și de cei mai puțin pasionați de misterele crimei. Un roman de vacanță (aproape) perfect”. ■ În secțiunea *Pe scurt* citim: □ *În așteptarea unui roman*: „Coperta noii cărți a controversatului scriitor Dan Brown (foto), *The Lost Symbol*, a fost dezvăluită public, ca parte a unui plan de marketing editorial care promovează volumul prevăzut a apărea în librăria la 15 septembrie, într-un prim tiraj de 6,5 milioane de exemplare”. □ *Premiile Uniunii Europene pentru literatură*: „Uniunea Europeană a decernat recent primele ei Premii pentru Literatură, care promovează diversitatea culturală și dialogul intercultural din Europa, odată cu desemnarea primilor 12 laureați, ale căror opere vor fi prezentate la viitoarea ediție a Târgului de carte de la Frankfurt. Cei 12 laureați sunt din Austria, Croația, Franța, Ungaria, Irlanda, Italia, Lituania, Norvegia, Polonia, Portugalia, Slovacia și Suedia”. □ În *Adevăruri de altădată* este reluat *Inventatorul de umbre*, un articol de Tudor Arghezi, publicat în „Adevărul literar și artistic” în 1927.

23 iulie

• [„Adevărul”, nr. 5914] Ioana Bogdan îl interviuează pe Radu Paraschivescu, „*Iată un proiect care merită*”, o analiză a colecției „100 de cărți pe care trebuie să le ai în bibliotecă”: „- *Ce părere aveți despre colecția «100 de cărți pe care trebuie să le ai în bibliotecă»?* – Mă bucur să văd că «Adevărul» face manevre de reculturalizare. Efortul e spectaculos, mai ales dacă mă gândesc la investiția enormă din spatele lui (lucru pe care cititorul obișnuit nu se grăbește să-l facă). Altfel spus, ziarul pierde bani pentru ca publicul să câștige literatură. Iată un proiect care merită complimente, așa că i le fac – și asta nu fiindcă scriu la acest ziar. Pe de altă parte, decidenții au realizat un artificiu de omologare reciprocă: ziarul pune în valoare colecția, iar colecția atrage atenția asupra ziarului. La un singur lucru aș umbla: la slogan. Nu cred că *Uragan asupra Europei* sau *Somnul*

de veci sunt cărți pe care «trebuie să le ai în bibliotecă». De câteva secole, a devenit foarte greu să scrii cărți indispensabile».

● [„Cultura”, nr. 29 (233)] C. Stănescu revine la *Revista revistelor* cu două texte: □ *Căpitanul*, despre serialul *Garda de Fier* al lui Mircea Horia Simionescu, publicat în revista „Litere”: „După ce a afalt din Cartea albă a Securității că ar fi făcut parte din organizația tineretului legionar Frățiile de cruce, dl Mircea Horia Simionescu, decepționat, și-a pierdut iremediabil încrederea în puterea «documentelor de necontestat» de a contribui la obținerea adevărului despre «cele ce s-au întâmplat în istoria țării»: valoarea «documentelor de necontestat» este compromisă până la falsificare de emitentul acestor documente, respectiv, de furnizorii unor informații eronate prin care se încearcă trecerea autorului *Ingeniosului bine temperat* în «haita celor cu vederi de extremă dreaptă» deși, spune el, «am fost totdeauna animat de convingeri democratice, net opuse». □ *Maria, fata lumii...*: „Un captivant serial despre *întâmplări ciudate cu Geo Bogza* publică Doru Moțoc în «Forum - V», revistă de cultură din Râmnicu Vâlcea”. ■ Angela Martin adresează din nou *O întrebare pentru Kjell Espmark*: „*Angela Martin: S-a spus, nu o dată, că filmul va fi sfârșitul literaturii. Ce credeți, există, într-adevăr, acest pericol?* Kjell Espmark: Când a apărut fotografia, nu puțini spuneau că acest medium va însemna moartea picturii. Predicție vană, cum știm cu toții. Fiindcă din contra, pictorii s-au inspirat adesea din fotografie. Cred că legătura dintre film și literatură este analogă. Cele două arte au trăit efectiv în bună simbioză. [...] Nu, literatura nu va fi lichidată de film. Dimpotrivă, ea iese mai bogată din această competiție. Și dispune de o limbă pe care filmul nu i-o poate decât invidia”. ■ În paginile *Culturii literare* citim: □ Rodica Grigore semnează *Despre înfrângerile învingătorilor*, o semnalare a volumului *Floarea-soarelui oarbă* de Alberto Méndez, traducere de Cătălina Constantinescu, Ed. Leda, 2008: „Volumul acesta, privit în ansamblu, demonstrează, fără doar și poate, deosebita capacitate a lui Alberto Méndez de a aborda în cheie proprie și într-o cu totul altă tonalitate marea temă a lumii spaniole a ultimelor decenii, consecințele Războiului Civil, dar, deopotrivă, perfectă înțelegere de către autor a mecanismelor prozei scurte, nu întâmplător, el însuși vorbind, la decernarea Premiului Setenil, despre «necesara întoarcere la povestire», în descendența lui Borges, Cortázar și Carver, precum și rara capacitate a scriitorului de a se situa mereu de partea celor convinși, asemenea lui Carlos Piera, citat chiar în epigraful cărții, că istoria «trebuie asumată»”. □ În *Cursa după Marele Graal* Cătălin Sturza scrie despre volumul *Andrenergic!* de Sebastian A. Corn, Ed. Millenium Press, 2009: „Deocamdată, această nuvelă din «Jurnal SF», editată pentru prima oară în volum în 2009, e o reflecție originală despre cuceritorii unei lumi în care pe orizontală nimic nu mai poate fi cucerit: tot ceea ce le mai rămâne de făcut Tamerlanilor moderni e să cucerească de sus în jos, în spațiile virtuale de pe Internet sau chiar în propriile lor minți”. □ George Neagoe (*Vise și bizarerii*) prezintă *Mama Sonya* de Nichita Danilov, Ed. Curtea Veche, 2008: „Nichita Danilov rescrie mituri,

reîntrebuințează tipare narrative, inventează întâmplări și personaje aberante. Scriitorul își orientează proza spre trei direcții. Una ar fi a viselor urâte și a tranșelor, alta a unui realism băntuit de ființe halucinante și de comportamente patologice, iar ultima a livrescului”. □ Al. Cistelecan își continuă serialul despre Alice Călugăru în a treia parte a textului *O aventuristă: Alice*. □ Sub titlul *Timpuri noi* Nicoleta Sălcudeanu comentează volumul *Timpuri noi. Secvențe de literatură română* de Daniel Cristea-Enache, Ed. Cartea Românească, 2009: „Dacă felxiunea și flexibilitatea ideii apar distrofiate, expertiza sa e în schimb una spațială, oepra se rearticulează în dimensiunea sa extrinsecă, judecata de gust este una a totalității, iar nu a eșantionului și descompunerii pe elemente. Aceasta se observă mai cu seamă în critica de poezie, care se supune îndeobște unor instrumente mai delicate. În lipsa instrumentarului de pătrundere, de forare în text, dar și de control al inefabilului, criticul se menține într-o zonă securizantă, dar nu și securizată din punctul de vedere al adecvării, atâta vreme cât metadiscursul se lasă contaminat de discursul în sine. [...] Talentul cel mai de seamă al tânărului critic este capacitatea de cuprindere, de selecție și de sinteză. Se poate spune că «lista» sa este una aproape infailibilă și reprezintă un catalog aproape complet al literaturii române contemporane”. ■ Eugen Simion revine la *În ariergarda avangardei* cu textul „Cu Eminescu [de mână] la DNA”: „Datorită dezvăluirilor făcute de Ioana Bot în «Dilema Veche» și «calmul său dilematic» (cu care se gratulează pentru a marca, desigur, obiectivitatea, selenitatea și temeinicia spiritului său), procuratura română s-a pus în mișcare și cercetează cazul. Aflu toate aeste vești proate pentru mine din «Cotidianul», care publică în numărul din 11 iulie a.c. un articol cu titlu incendiar (*Eugen Simion merge cu Eminescu la DNA*) semnat de Andra Matzal. Deduc de aici că, intrigat de ceea ce spune Dna Bot despre ediția pe care Academia Română tocmai a încheiat-o, un tânăr om de afaceri din Timișoara, Mircea Popescu, membru al Partidului Național Liberal, a făcut un denunț penal contra faptelor săvârșite, zice el, de «numitul Eugen Simion, cu domiciliu necunoscut». Faptele sunt luate din articolele Dnei Bot și Constantin Vică, specialist, după câte înțeleg, în informatică, colaborator, și acesta, al revistei «Dilema Veche»... Care va să zică, ideile circulă rapid în lumea românească și «calmul dilematic» are efecte imediate în cancelariile Direcției Naționale Anticorupție. [...] Văzând unde vor să mă ducă «eminescologă» de la Cluj și colaboratorii săi, i-am trimis domnului Doru Bușcu, director-editorial al «Cotidianului» - o scrisoare cu rugămintea de a o publica în paginile ziarului, în locul și cu dimensiunile cuvenite. Intenția mea nu este aceea de a mă apăra (căci, după opinia mea, nu am de ce să mă apăr), ci de a încerca să lămuresc ceea ce alții au reușit cu sau fără «calm dilematic» să încurce și să producă o detestabilă confuzie. Nu știu dacă și când «Cotidianul» va publica răspunsul meu, așa că, în așteptarea acestui miracol (bazat pe un drept moral respectat în lumea democratică europeană), reproduc aici datele esențiale ale textului, cu unele corecturi și completări, cred, utile cititorilor «Culturii». Din textul transmis „Cotidianului”, un răspuns la

articolul *Eugen Simion merge cu Eminescu la DNA* semnat de Andra Matzal, reținem: „Din acest articol aflu că am fost denunțat la «Direcția Națională Anticorupție» pentru vina de a fi cheltuit «o grămadă de bani» (peste două milioane de dolari) pentru un proiect, dacă nu totalmente inutil, cel puțin – așa cum precizează ziarul d-voastră pe pagina întâi - «cu utilitate limitată». Este vorba de publicarea în facsimil a celor 14 000 de pagini de manuscris rămase de la Eminescu și donate de Maiorescu la îneputul secolului al XX-lea Bibliotecii Academiei Române. Academia Română a publicat, într-adevăr, în facsimil aceste pagini deteriorate, în ideea de a le conserva și de a le pune la dispoziția cercetătorilor într-o copie performantă, reluând un proiect inițiat cu 30-40 de ani în urmă de Constantin Noica. Tipărirea, precedată de o operație dificilă de scanare și «restaurare» a manuscriselor a început în 2004 și s-a încheiat cu două luni în urmă (15 iunie 2009). Rolul meu în acest proiect de interes național pentru cultura română a fost acela de coordonator. Reușind să-l ducem până la capăt (prin contribuție esențială a graficianului Mircia Dumitrescu, profesor la Institutul de Arte Plastice și a dnei Gabriela Dumitrescu, cercetătoare la Biblioteca Academiei Române), n-am așteptat, se înțelege, răsplata jertfei patriotice, dar nu m-am așteptat, trebuie să recunosc, nici să fiu denunțat la DNA pentru că, tipărind caietele eminesciene, aș fi adus daune mari bugetului național. Nu știu în ce măsură pot îndrepta această injustiție ce mi se face din neștiință sau cu rea credință, dar doresc să fac următoarele precizări: 1) Ziarul d-voastră, dând crezare denunțului penal scris de un oarecare om de afaceri din Timișoara, comunică publicului românesc că am cheltuit peste «două milioane de dolari» cu facsimilarea acestor manuscrise. Fals. Interesându-mă la serviciile de contabilitate ale Academiei Române și la Monitorul Oficial (care a tipărit aveste facsimile) , am aflat că toate cele 14 000 de pagini, strânse în 35 de volume, (tiraj 750 de exemplare pentru fiecare volum) au costat aproximativ 608 000 de euro. [...] 2) Denunțul penal al omului de afaceri din Timișoara, membru al Partidului Național Liberal (cum aflu din «Cotidianul»), precizează că «numitul Eugen Simion a coordonat, condus și administrat» acest proiect. Autoarea articolului din «Cotidianul» reia această informație și-i dă o conotație evident negativă pentru mine. Răspuns: am inițiat și am coordonat științific, recunosc, acest proiect, dar de administrat l-au administrat serviciile financiare competente ale Academiei Române, ale Editurii Academiei Române (pentru volumele II-VI), contabilitatea Bibliotecii Academiei Române. Și, în urma controalelor făcute de Curtea de Conturi, s-a dovedit că «administrarea» a fost corectă. 3) Pentru cei care cred că m-am îmbogățit în urma acestui proiect, cum lasă să se înțeleagă denunțatorul meu (și cum se grăbește să citeze «Cotidianul»), vreau să precizez că «numitul Eugen Simion», coordonatorul ediției de facsimile, n-a încasat niciun leu. Credeam că acest fapt se înțelege de la sine. [...] 4) Tot din ziarul d-voastră aflu că un colaborator al «Dilemei vechi», dnul C-tin Vică, crede că CD-urile care însoțesc cele 35 de volume și care reproduc în facsimil manuscrisele lui Eminescu sunt «moarte din start» pentru că, zice el,

sunt nefuncționale și ilizibile și că ele au costat 2,41 milioane de dolari. [...] Îmi dau seama că dl. Constantin Vică face o confuzie enormă. CD-urile care însoțesc ediția de facsimile nu constituie o ediție electronică, sunt doar niște «martori» pentru cei care vor să confrunte paginile «restaurate» din facsimile cu manuscrisele lui Eminescu, așa cum arată ele după aproape 150 de ani... Costul unui CD este de aproximativ 3 euro și toate costurile intră în suma anunțată... [...] 5) Rămâne în discuție utilitatea sau inutilitatea acestui proiect. Ioana Bot, citată ca specialist eminescolog și martor de bază al acuzării de către omul de afaceri din Timișoara în denunțul său penal, este de părere (în «Dilema Veche») că preloarea facsimilelor este egală cu aceea a fotografiilor făcute la nunți, botezuri și înmormântări. Este punctul ei de vedere și sper ca istoria să-l înregistreze ca atare. Am discutat în altă parte această opinie, după mine, surârinzătoare (ca să nu zic aberantă) pentru un om de cultură, dar nu este locul să aduc, aici, argumenter noi pentru a o respinge... [...] 6) Mai trebuie să spun că cele 35 de volume se distribuie gratuit, printr-o decizie a conducerii Academiei Române, marilor biblioteci publice (județene, academice, universitare). Multe au venit să le ridice, altele așteaptă să le trimită Academia Română. Academia nu poate face însă acest lucru pentru că experiența volumelor costă enorm. Așa că așteaptă în continuare pe cei interesați să vadă și să cerceteze aceste manuscrise într-o haină nouă. Manuscrisele propriu-zise nu mai pot fi consultate de nimeni. Gradul lor de vulnerabilitate este mare. [...] Este și rațiunea pentru care Constantin Noica a început în anii '60-'70 bătălia pentru facsimilarea acestor caiete. N-a reușit, cum se știe. Am crezut că putem duce noi acest proiect la capăt și, când aveam sentimentul că am reușit, constat că am săvârșit, cum s-a văzut, o gravă, impardonabilă culpă... Visul lui Noica este trimist, dar, la DNA, de o filologă de la Cluj și de un tânăr om de afaceri din Timișoara, justițiar și liberal, îngrijorat că risipim banii statului cu aceste «inutile» hârtii... 7) N-aș fi răspuns, domnule director, la toate aeste false informații, inadvertențe, insinuări de tot felul, acă ziarul pe care-l conduceți nu le-ar fi preluat, amplificat și comentat tendențios, fără să verifice exactitatea lor, aducându-mi astfel grave prejudicii morale și intelectuale. Dacă aș fi un om bogat, aș lua «gluma proastă» în serios și v-aș da în judecată, cerându-vă ca daune materiale și morale suma de 2,41 milioane de dolari pe care domnul Vică, doamna Bot, împreună cu redactorea dumneavoastră Matzal, cosnideră că am cheltuit-o degeaba din bugetul statului, dar cum nu sunt, aștept de la dumneavoastră scuze publice pentru in justiția pe care mi-o faceți difuzând fără să verificați astfel de vorbe defaimatoare. [...] Cu speranța că promisiunea dumneavoastră va fi respectată, vă rog să primiți, domnule director, cele cuvenite”. Aici se sfârșește scrisoarea trimisă „Cotidianului”. În continuare, Eugen Simion adaugă: „8) Pentru cei care vor să știe mai mult despre acest proiect, repet, de interes național, vreau să adaug cele semnalate mai înainte, următoarele precizări, pornind de la comentariile apărute în «Dilema Veche» (nr. 278) semnate de aceeași Dnă Ioana Bot sub titlul *Nervi academici, calm dilematic*. Ce-mi place aici este acest «calm

dilematic» pe care îl reclamă specialistă în eminescologie atât de arogantă când este vorba de alții (un exemplu: «adaug că specialiștii continuă să tacă despre această măreață realizare, cu excepția lui Mihai Cimpoi, N. Georgescu și C. Barbu – înturpări inegale ale aceluiași „tip de eminescolog” despre care am scris cu alte ocazii»). Nu știu în ce ocazie și ve-a scris Dna Bot despre tipurile de eminescologi, dar constat, aici, că ironia ei, ca și aroganța ei, este greoaie și plicticoasă. Ea atacă în aceeași manieră și pe oamenii politici care au susținut proiectul Eminescu: [...]. Nu-i cunosc pe oamenii politici care au legitimat proiectul pe care nu mai prididește să-l combată Dna Ioana Bot, dar dacă au existat și există, țin să-i felicit. Au făcut un lucru pozitiv. Cunosc însă un om nepolitic care, într-un moment al existenței sale, și-a asumat integral această temă și, cum am arătat mai înainte, s-a luptat între 1968-1978 cu inerția, birocrăția și prostia românească, încercând să salveze manuscrisele lui Eminescu. Este vorba, s-a înțeles, de C. Noica. Eminescoloaga de la Cluj îl uită sau îl ocolește «dilematic», tot dilematic. Nu-l citează niciodată când vine vorba, în intervențiile ei, de utilitatea sau (după ea) inutilitatea proiectului Eminescu. [...] 9) [...] Cele 14 000 de pagini din *Caietele lui Eminescu* pot fi, acum, consultate în bibliotecile publice sau acasă, în varianta că le-am putut cumpăra de la Biblioteca Academiei Române. Costul unui volum (ce reprezintă, îmi spun cei care țin contabilitatea acestui proiect) este de aproximativ 100 RON (un milion de lei vechi). [...] 10) Punând aceste întrebări care, după mine, nu trebuiau niciodată puse în limba română când e vorba de Eminescu și de manuscrisele sale, mă cuprinde, deodată, o imensă oboseală. Parcă este un blestem. Când reușim să facem ceva, ne supărăm, protestăm, brâfim la infinit, publicăm articole firoscose prin gazete și, când epuizăm aceste mijloace, fâsim câte un om de afaceri, tânăr și liberal, care dăce un «denunț penal». Ce se întâmplă cu lumea românească? [...] 11) Pentru cei care cred, ca «Dilema Veche», că tipărend în facsimil *Caietele lui Eminescu*, ne-am aflat în treabă și, în plus, am devalizat bugetul României în criză, mai notez următoarele: a) De ce francezii s-au grăbit să publice, în 29 de volume, în facsimil, caietele lui Paul Valéry, un autor mai tânăr cu aproximativ 50 de ani decât Eminescu? (vreau să spun că splendido, memorabilele caietele ale esteticianului francez nu erau atât de amenințate, ca manuscrisele lui Eminescu, de distrugere). De ce? b) Înainte ca Academia Română să pornească acest proiect, a existat, îndată după 1990, o încercare de a tipări aceste facsimile: aceea făcută de Dl. Gabriel Liiceanu, în colaborarea cu Monitorul Oficial. Încercare ratată. Am reușit noi după zece ani. Sau, ca să nu se supere nimeni, a reușit (o dată cel puțin în viața lui publică) Mihai Eminescu... c) Pe cel care semnează «denunțul public» (Mircea Popescu din Timișoara, tânăr om de afaceri, interesat de femei și de prietenii simpatice – cum scrie el pe Internet) îi aduc la cunoștință un amănunt pe care, probabil, nu-l cunoaște: cele 14 000 de pagini în facsimil au fost tipărite, toate, la Monitorul Oficial care este o Regie de Stat și, potrivit legilor în vigoare, varsă în bugetul statului la sfârșitul fiecărui an 45% din câștigurile sale. Se adaugă la acest procent

impozitele inevitabile, așa că, mă informează cei care țin contabilitatea acestei instituții, veniturile și impozitele ajung la 75%. Fantezia denunțatorului meu este, ca și a celor care i-o cultivă, neagră, anșurdă și înșositoare pentru spirit. Miroase a diversiune. Rămâne doar întrebarea dacă Eminescu și cei ce vor să facă ceva pentru opera lui merită aceste mizerii morale”. ■ *Cultura vă recomandă*: □ Daniel Cristea-Enache despre *Căderea în lume* de Constantin Țoiu, ediția a IV-a, prefață de Marius Miheț, Grupul Editorial Art, 2007: „O carte excepțională, modelând și interpretând timpul (istoric și familial) fără ca romanul, ca atare, să dateze în vreun fel”. □ Andrei Terian despre *V. Voiculescu: măștile căutării de sine (o hermeneutică a orizonturilor creației)* de Mircea Braga, Ed. Academiei Române, 2008: „O carte onestă, lipsită de eroism, dar cu atât mai convingătoare sub raport critic”. □ Mihai Iovănel despre *Mentaliștii* de Florin Manolescu, Ed. Cartea Românească, 2009: „E o plăcere să citești o carte de felul acestei culegeri de «nouă povestiri incredibile»: deh, lucrurile gratuite...”. □ Cătălin Sturza despre *Rock me Adolf Adolf Adolf* de Silviu Genescu, Ed. Bastion, 2009: „Un volum de povestiri S.F.-cyberpunk surprinzător de bun al unui prozator român destul de zgârcit cu textele publicate, care a debutat în anii '80”. ■ Sub titlul *DGLR par lui-même (I)* citim articole: □ Șerban Axinte, *O lucrare definitivată, dar nu definitivă*: „O viitoare ediție ar fi bine să lămurească mai multe chestiuni de istorie literară rămase încă nedesluite. Mă refer la absența unor date de o importanță mai mare sau mai mică, în funcție de necesitățile celui ce folosește dicționarul. [...] Mi-aș mai dori ca dimensiunea articolelor să fie un criteriu de valorizare în sine. Există situații în care unui anumit scriitor i s-a acordat mai mult spațiu decât arfi meritat, din punctul meu de vedere. Tot la fel, am găsit și articole schematică despre autori de certă valoare. [...] Scriitorii contemporani, absența/ prezența acestora în dicționar iscă cele mai ample comentarii în presa de specialitate. Este cumva firesc. Provocarea actualității e mai incitantă decât cea a istoriei. Cel puțin pentru unii. La acest capitol am remarcat nereguli ce puteau fi evitate ușor. Am depistat existența unor autori ce aparțin ultimei generații afirmate, o generație răsărită în preajma anului 2000, dar cu realizări notabile după 2003, anul la care se opresc bibliografiile dicționarului. [...] Având drept punct de pornire *Dicționarul literaturii române de la origini până la 1900*, după cum a recunoscut Eugen Simion în mai multe rânduri, prezentul *Dicționar general al literaturii române* este, în opinia mea, cea mai importantă lucrare de acest gen din cultura română. Până la apariția unui alt instrument de lucru, mai complet și mai corespunzător realităților noastre, sociale și științifice, îl avem pe acesta”. □ Nicolae Bârna, *Omul (nu?) poate să facă un lucru la toți să placă*: „Nu îndrăznesc să spun – departe de mine gândul!... – că e fără cusur, că e necriticabil. Cred doar că – neuitând să luăm în calcul și complexitatea întreprinderii, și particularitățile contextului în care ea s-a desfășurat – e mai degrabă bun, decât ratat. Ba chiar destul de bun. Așa după cum au constat-o, din rândul comentatorilor exigenți și onești, spiritele echilibrate, structural mai puțin prepuielnice. Iar criticile radicale

ori devastatoare pot fi dezamorsate prin simplul apel la bun simț, prin semnalarea și învederarea însușirilor și valențelor pe care, de fapt, acest mult înjurat dicționar le are, fără ostentație, dar cu certitudine. [...] Bineînțeles că defilarea opinenților critici – mai mult ori mai puțin velicoși, mai mult ori mai puțin onești – ar putea continua, ca într-o snoavă populară sau într-o reprezentare de «teatru pe butoaie». Dar ar putea continua și «punerea lor la punct» amicală, refutarea cordială a susținerilor lor prăpăstioase. Nu prin «forța» invectivei, ci prin învederarea, discretă dar fermă, a calităților pe care acest dicționar atât de discutat totuși le are”. □ Oana Soare, *Un proiect ajuns la final*: „În fine, am căutat și eu să descoper unele dintre hibe (reale) semnalate de unii critici: nu am descoperit vreo absență notabilă în acest ultim volum de dicționar, iar articolele despre unii ideologi (Ion Vitner, aici) nu frapează negativ nici prin ton pamfletar, dar nici printr-o stilistică edulcorată. Inerentele erori bibliografice urmează, sper, să fie reverificate și corectate chiar de autorii articolelor, pentru următoarea ediție a dicționarului”. ■ Constantin Coroiu scrie textul omagial *Cehov – „scepticul nemântuit” – 105 ani de la moarte* -: „Dacă ar fi trăit în România tranziției spre nicăieri, Cehov ar fi fost pus la zid pentru apolitism, iar revizionistilor de canoane și ierarhii de la noi le-ar fi pricinuit oarecare frustrări, chiar o deposedare a obiectului muncii, de vreme ce – atrage atenția Sorina Bălănescu - «Cehov este și rămâne Cehov, ierarhizările nu-l ridică și nu-l coboară»”. ■ În secțiunea *Cultura vizuală* Dan Mircea Cipariu scrie despre *Moștenirea lui Jecza*. ■ În *Presa internațională* Teodora Dumitru citește „Cahiers du cinéma” și reține un interviu cu Tarantino (*Istoria după Tarantino*).

● **[„Dilema Veche”, nr. 284]** În dosarul coordonat de Andrei Manolescu, numit *Civilizația selenistică*, citim printre altele despre *Luna la Eminescu* de Selma Iusuf. ■ În *Dilema veche vă recomandă* Radu Cosașu scrie: „Bedros Horasangian, *Miss Prffumado și alte femei* (Editura Leda, 2009). 13 femei din toata lumea (nici una din România!), 13 nuvele de o volubilitate bine controlată, de o muzicalitate încântătoare a accelerațiilor epice, 13 amoruri, când gingașe, când crude, montate impecabil în debandada «Actualităților» terorizante. Dragostea la vreme de *Breakeing Alert*. Cel mai bun volum de nuvele stricte, fără fasoane de roman, din câte am citit în ultima vreme. Un Bedros revenit în forma lui do zile mari, aceea din *Enciclopedia armenilor*, pe care câți au deschis-o?”. ■ Marius Chivu semnează *Trupoezii*, un articol despre proiectul lui Ion Barbu, *Imn hăituit de bărbați: o antologie de distihuri*, Ed. Brumar, 2008: „Pentru cei cărora le-ar trece prin cap să vadă aceasta *body-poetry* ca pe un act sexist ce exploatează și expune indecent trupul femeii, trebuie menționat că acest compendiu de istoric corporală a distihului românesc este gândit și ca un act de conștientizare a comerțului de carne vie din Republica Moldova”. ■ În rubrica *Trecerea prin reviste* sub semnătura M. Ș. citim *Povestiri despre om sau regăsirea lui Noica*: „În 2009 se împlineste un secol do la nașterea lui Constantin Noica. După o viață marcată de ani de domiciliu forțat, de închisoare și apoi de ostracizare și reclusiune în

perioada comunistă, filozoful a avut parte și de o posteritate zbuciumată. Din vreme în vreme, după cum bătea vântul ideologic, au apărut puseuri de acuze: ba de afinități legionare și nostalgii naționaliste ba de complicitate post-carcerală cu regimul comunist și chiar de simpatie față de ceaușism. În toata această febră a interpretărilor simplificatoare, riscăm să uităm, în contextul evaluării postume, tocmai ceea ce l-a definit și îi supraviețuiește: cărțile sale. Un demers pe care se încumetă să-l facă revista «Idei în Dialog», numărul 7 (59) din iulie 2009, care, la centenarul Noica, publică două eseuri dedicate filozofului de la Păltiniș: *Ecouri vagi în posteritate* (Dumitru Daba) și *Un Hegel pe înțelesul oamenilor* (semnat de Sorin Lavric)”.

● [„**Observator cultural**”, nr. 226 (484); nr. de pagini: 32] Rubrica *La zi vine cu noi informații*: □ *A fost*: „*Lansare François Truffaut*. La Sala «Elvira Popescu» a Institutului Francez din București, Curtea Veche Publishing a lansat luni, 13 iulie, volumul *François Truffaut, bărbatul care iubea filmele* semnat de Magda Mihăilescu. Lansarea a fost urmată de proiecția ultimului film al cineaștului francez, *Vivement Dimanche*”. □ *Va fi*: „*Literatura română la Stockholm*. În perioada 20 iulie - 31 august, prestigioasa librărie Hedengrens organizează, în parteneriat cu ICR Stockholm, o miniexpoziție foto a fotografului suedez Cato Lein. Fotografiiile expuse îi reprezintă pe câțiva dintre scriitorii români traduși în limba suedeză: Nina Cassian, Mircea Cărtărescu, Adela Greceanu, Claudiu Komartin, Herta Müller, Filip Florian, Ioan Es. Pop, Gabriel Liiceanu și Gabriela Melinescu. Librăria va amenaja și un spațiu destinat traducerilor din literatura română în suedeză și în alte limbi de circulație internațională”. ■ Despre problemele în învățământ și scandalul „Spiru Haret” aflăm din editorialul *Azilul de noapte sau Republica Bondrea?*, semnat de Carmen Mușat. ■ Cezar Gheorghe semnează *Poezia e la Bistrița*: „După cum ați aflat din numărul trecut, revista «Observator cultural» a fost invitată la *Festivalul de Poezie și Muzică de cameră Bistrița 2009* (16-19 iulie). Cele trei zile de lansări, evocări, muzică, discuții și lecturi publice au demonstrat încă o dată importanța descentralizării spațiului cultural autohton. [...] Au citit în cadrul Festivalului Adrian Popescu, Ana Dragu, Florin Partene, Daniel Bănuțescu, Doina Ioanid, Oana Cătălina Ninu, Ion Mureșan, Octavian Soviany, Dan Sociu, Teodor Dună, Romulus Bucur, Constantin Acosmei, Adela Greceanu, Cosmin Perța, V. Leac și Ioan Pinte. Senzația personală a fost aceea a unui festival organizat în mod profesionist, a unui loc în care nivelul fiecărui poet este dat de poezia pe care acesta o scrie”. ■ *Reacții ale invitaților* la Festivalul de la Bistrița au consemnat Silvia Dumtirache și un cristian: Maria Răducanu, Eugen Vutescu, Marius Beteag, Anita Hartig, Daniel Bănuțescu, Adela Greceanu, Vasile Leac, Mircea Ardeleanu, Iolanda Malamen, Ion Mureșan, Octavian Soviany, Constantin Acosmei, Oana Cătălina Ninu, Florin Partene, Ana Dragu. □ Apar și *Reacții ale organizatorilor*: Gavril Țărmure, Marin Mălaicu-Hondrari, Dan Coman. ■ Alexandru Matei anunță că *Istoria literaturii din România s-a (re)unit la Alba-Iulia*: „În perioada 11-12 iulie, Universitatea «1

Decembrie 1918» Alba Iulia și Asociația de Literatură Generală și Comparată din România, cu sprijinul Consiliului Județean Alba și al Bibliotecii Județene «Lucian Blaga», a organizat Colocviul Asociației de Literatură Generală și Comparată din România, cu tema *Mai are un viitor istoria literaturii?*, având peste 50 de invitați de la majoritatea centrelor universitare din România, inclusiv private, dar și din învățământul preuniversitar. Titlurile secțiunilor: «Statutul istoriei literaturii», «Pornind de la E. Lovinescu și G. Călinescu», «Istoria literaturii și canonul», «Istoria literaturii în context internațional» (tocmai la această secțiune au fost absenți doi din trei contributori anunțați!), «Despre *Istoria critică a literaturii române*», «Istoria literaturii și științele umane», «Istoria literaturii și învățământul» (excepțională secțiune, din păcate prea puțin dezbătută la noi și despre care nu mai am loc să glosez acum; am remarcat aici în special poate comunicarea Sandei Cordoș) și «Teoria istoriei literaturii». La sfârșitul colocviului, profesorul Paul Cornea a fost ales președinte de onoare al A.L.G.C.R., în vreme ce Mircea Anghelescu a devenit președinte în exercițiu, iar Delia Ungureanu, secretar. [...] În sfârșit, colocviul de la Alba-Iulia a confirmat insistența cu care literații români – bătrâni, dar și tineri – se lasă angrenați în jocuri de prestigiu auctorial. Această insistență a fost consacrată printr-o secțiune specială dedicată *Istoriei critice* a lui Nicolae Manolescu, dar demonstrată și de discuțiile conexe asupra ei. [...] Poate să pară deplasată comparația, dar nu este această *Istorie critică* un soi de Casa Poporului, din perspectiva raportului dintre un autor și o colectivitate chemată să-i recunoască statutul fondator?». ■ Despre acest Colocviu scrie și Paul Cernat în *Despre trecutul, prezentul și viitorul istoriei literaturii*: „În ansamblu, Universitatea din Alba Iulia s-a dovedit o excelentă gazdă, în pofida bugetului «de criză», care nu a mai permis achitarea билетelor de călătorie ale invitaților. Organizarea a funcționat impecabil, cadrul discuțiilor – desfășurate în clădirile din vechea cetate – a fost unul pe măsură, iar cina – luată într-un restaurant «medieval» amenajat într-o fostă pulberărie din zidul Cetății – a contribuit, suplimentar, la atmosfera deopotrivă distinsă și destinsă a Colocviului. [...] Faptul că România pare să fi rămas unul dintre ultimele refugii ale istoriilor «generaliste», «de autor» și «de la origini până în prezent» e de natură să ne pună pe gânduri. Altfel, fără îndoială, atât istoria literară cât și istoria literaturii au un viitor, dar acesta nu mai poate fi imaginat decât în cadrul unei paradigme conective, integratoare; rămâne de văzut doar dacă avantajele promise nu se vor transforma în tot atâtea motive de nostalgie după vechea ordine». □ Revista anunță și *Premiile A.L.G.C.R.* (v. rubrica *La zi*, nota *Colocviul anual al Asociației de Literatură Generală și Comparată din România*, revista „Observator cultural”, nr. 225 (483)). □ Bianca Burța-Cernat semnează *În vacanță cu Radu Tudoran*, recomandând volumul *Toate pânzele sus!*: „De ce o recitesc cu plăcere?! Nu doar din nostalgie: 1. Pentru că e literatură de bună calitate (nu paraliteratură, cum se afirmă); 2. Pentru implicațiile (etice) pe care le are în contextul apariției sale”. □ Dinu Bălan trimite o *Scrisoare deschisă adresată scriitorului Petru*

Popescu, subintitulată *Cine v-ar mai putea citi în România?*: „M-ați întrebat care ar fi potențialii cititori de literatură din România, înainte de a vă lansa romanul *Supleantul*, în toamna acestui an. Dincolo de politica editurii unde îl veți publica, trebuie să țineți cont de câteva aspecte ale receptării de carte din țara noastră. [...] Problemele de receptare au devenit acute. Suntem deficitari din punct de vedere cultural ca linie de dominanță/influență în societate și, ca management. Suntem sub dominația audio-vizualului (preferăm televizorul și emisiunile de calitate îndoielnică), iar lectura este aproape de cota zero. Consumăm la întâmplare fără simț critic, fără atitudine, fără efort, fără o minimă organizare (o promovare profesionistă de carte ar veni efectiv în întâmpinarea lectorilor, căutând să seducă prin vizual, grafică și mesaj expresiv). Eu predau la liceu și simt la adolescenți această stare de fapt. [...] Talente tinere există cu grămada. Nu asta e problema. Numai că ele se ratează (nu știu să se autoadministreze cu succes, așa cum ați făcut dvs), iar boema și pesimismul înseamnă noua condiție a intelectualului de azi. Mai are el credibilitate și o condiție socială onorantă? De aceea, elitiști ca Liiceanu există pentru că le lipsesc contracandidații pe măsură, care în Occident sunt cu nemiluita. De aici insularitatea și valoarea lor excepțională made în Romania. De vină pentru această stare de lucruri este instinctul de supușenie al românilor care nu se formează prin muncă și profesionalism, ci asistă pasiv la ridicarea câtorva elite. De aici xenofobia la adresa străinului mereu descărcăreț și de succes. Deci să nu vă așteptați că veți fi primit cu aplauze în România”. □ La rubrica *Avanpremieră* apare un fragment din *Johnny Panic și Biblia Viselor* de Sylvia Plath, traducere și note de Anacaona Mîndrilă-Sonetto. ■ În *Blogosfrrr!* (I) Michael Haulică scrie despre articole apărute în mediul online despre literatura SF. ■ Suplimentul revistei în acest număr are ca temă *Vera Călin? Jurnal din anii 2008 și 2009*, sub titlul *O supraviețuitoare*. □ Textul introductiv îl semnează Geo Șerban, *Sub cerul Californiei*: „Dincolo de standardele existenței imediate, bate pulsul timpului convertit în durată personală. Pe fereastra de la care Vera Călin, fecund lucidă, controlează ce se întâmplă afară, dau buzna amintirile într-o devălmășie a trecutului cu prezentul, fără nostalgii inutile, fără spaima că n-ar mai fi nimic în față, doar tributară întrebării inevitabile de nu cumva a sosit vremea transparențelor supreme, sintetizate într-un capitol legitim al catastrofului hărăzit tuturor: De senectute. Peste treizeci de ani de emigrație culminează într-un cuvânt, robust, întrucât înțelege să lichideze reziduurile iluziilor conjuncturale – supraviețuirea”.

24 iulie

● [„**România literară**”, nr. 29] Noul *Editorial* al lui Nicolae Manolescu dezbate *Timpul „șifonat” al istoriei literaturii*: „Sunt tot mai convins că istoria literaturii nu trebuie privită ca o fotografie, cum ne sugerează formula găsită de Tudor Vianu, deși istoricul este cu adevărat, dacă îl raportăm la marele spațiu-timp care crește în urma lui, un fotograf la minut, ci cu un film derulat cu încetinitorul,

într-un ritm insesizabil chiar și pentru ochiul din spate al aparatului. Și care, din când în când, fixează într-un stop cadru imagini niciodată văzute înainte”. □ Mircea Mihăieș se întreabă *Chiar: de ce n-am avut un Havel?*: „Am înțeles multe din mecanismele care au făcut posibil eșecul decomunizării jumătății umilite a Europei citind noua carte a lui Václav Havel, *Pe scurt, vă rog!* (Editura Curtea Veche, 2009.) [...] Cartea de față completează într-o manieră acut personală un traseu politic, moral și intelectual fascinant. Cuprinzând perioada imediat premergătoare căderii comunismului, a președinției de treisprezece ani, acoperind și doi ani din intervalul de după ieșirea din politica activă, *Pe scurt, vă rog!* este un veritabil ghid în interstițiile lumii politice și culturale ale unui răstimp cu adevărat istoric”. ■ Ioana Pârvulescu vine cu a doua parte a textului cu care se adresează Martei Petreu, *Tabloidizarea lui Sebastian*: „Titlul tău, *Diavolul și...*, este cel care a generat titlul meu. Și, până la urmă, Marta, despre care diavol vorbim? Despre cel al Inchiziției? Despre cel care vrea răul și face binele, din literatura universală, despre cel ghiduş din literatura română, despre cel cu coarne și coadă, despre care? Un cercetător trebuie să-și definească termenii, un gazetar din categoria pomenită în titlul meu, nu. Cred însă că nu ți-aș fi scris aceste scrisori dacă nu m-ar fi surprins alte două caracteristici ale aceluiași tip de gazetărie, prezente în cartea ta: cea mai jenantă e luarea peste picior, paragraf cu paragraf, a lui Sebastian. Am crezut întotdeauna că în deontologia unui cercetător trebuie să fie o atitudine fair play, de respectare a personajului de care te ocupi. Și a doua: nu-i dai niciodată cuvântul ca să se apere, deși prilejuri ar fi fost destule, cauți în el numai ce ar stârni curiozitatea unui public avid de rău”. ■ Comentarii literare: □ Sorin Lavric semnează *Malefica proliferare lexicală*, un comentariu la *Din spatele pleoapelor – Te x Te* de Petru-Vladimir Pătulescu, Ed. Paideia 2008. □ Sub titlul *Mai mult cu stilul* citim cronică literară semnată de Cosmin Ciotloș la volumul *Opere II. O viață cu Stan și Bran. Sonatine* de Radu Cosașu, Ed. Polirom, 2009: „L-am suspectat pe Radu Cosașu, la fiecare nouă lectură, că este unul dintre autorii perfecționiști fără simbrerie, dintre acei stilști cărora frazele le ies impecabile din prima încercare. Mi-am imaginat manuscrisele lui curate și între rânduri, și pe manșete. O emoționantă pagină dedicată doamnei Sass (care, dactilografiindu-i prozele, i-a pus nu o dată ordine în numeroasele ajustări făcute cu creionul) mă infirmă. Ce contează? Și-ntr-un caz, și-n altul, tot cu un prozator excepțional avem de făcut!”. □ Alex. Ștefănescu se ocupă de volumul *Fără canguri* de Lucia Verona, prefață de Cornelia Maria Savu, Ed. Tracus Arte, 2009: „Toate textele din volum ar trebui, de fapt, menționate. În afară de inventivitate în conceperea subiectelor, Lucia Verona se remarcă prin dinamism narativ, printr-un umor subtil, de limbaj și de situații, prin capacitatea de a crea, încă de la primele fraze, iluzia de viață, prin arta de a încheia exact când trebuie o narațiune” (*Lucia Verona și computerul*). □ Prima parte a recenziei lui Gheorghe Grigurcu poartă titlul *Cercul literar între două manifeste* și se ocupă de volumul *Cercul Literar de la Sibiu/ Cluj. Deschidere spre Europeism și Universalitate* de Dan Damaschin,

Ed. Zenit, 2009: „Solida monografie închinată Cercului Literar de la Sibiu a lui Dan Damaschin ne îngăduie a trece în revistă, din nou, avatarurile acestei importante grupări literare românești, revelatoare în înalt grad asupra împrejurărilor istorice de cele mai multe ori nefavorabile din jumătatea de veac în care s-a înscris”. □ Maria Cogălniceanu se ocupă de *O carte unică*, o prezentare amplă a volumului *N. Steinhardt și paradoxurile libertății* de George Ardeleanu, Ed. Humanitas, 2009: „Nu vom găsi nimic din obișnuitul didactic prăfuit al exegezelor monografice. Masivul volum subintitulat cu modestie «o perspectivă monografică» este opera celui mai competent cercetător de până acum al vieții și operei steinhardtiene, care epuizează izvoarele arhivistice existente în diferite depozite și care apelează chiar și la «arhivele orale», necunoscute până de curând”. □ Tudorel Urian semnează *Cu Stalin printre manele*, o recenzie la *Stalin, cu sa-pa-nainte* de Radu Țuculescu, Ed. Cartea Românească, 2009: „Din păcate, ca și în cazul altor autori cu domiciliul în provincie, sau care se țin departe de bârfele și coteriile literare (Dan Perșa sau Alexandru Ecovoiu, de pildă), despre cărțile sale se vorbește mult mai puțin decât ar merita. Cu siguranță locul său (și al romancierilor menționați) în proza românească de după căderea comunismului ar trebui reevaluat”. □ În *Elegiile risipirii* Grete Tartler semnaleză volumul *Alungând tristețea ca Paganini* de Gellu Dorian, Ed. Brumar, 2009: „Savanta montură pe care Gellu Dorian o conferă drept sprijin «unicei strune» face din cartea sa un căluș cizelat cu finețe și totodată puternic: suportul menit să susțină până la capăt concertul”. □ În *Invitație la dialog* Simona-Grazia Dima comentează *Zbor aproape de pământ*, eseuri de S. Damian, Ed. Hasefer, 2008: „Prin demersul său, S. Damian dorește să ia un vâl de pe ochii intelectualului român, să alunge orice iluzie privitoare la validitatea unor opțiuni nocive și fără viitor, pe alocuri încă vii în spațiul tănuț al unei afectivități investite cu prestigiul vechimii, al unui anumit tip de tradiție, privit ca o moștenire «de familie». Un halo ce nu poate însă nici înnobila, nici aduce beneficii pe termen lung”. □ Iulia Iarca publică *America nu crede în lacrimi*, o prezentare a volumului *America! America!* de Marius Oprea, Ed. Cartea Românească, 2008: „Atunci când abordează chestiuni politice, trecute sau prezente, ia o atitudine serioasă și creditabilă, iar când scrie poeme este un poet care trăiește liric. Așadar, se pare că Marius Oprea și-a consolidat un renume de autor, dar cu două roluri într-un tot deosebit și care nu se influențează reciproc”. ■ Alex. Ștefănescu exclamă *Ce rușine!*: „Iată însă că în viața noastră literară atacarea furibundă, cu intenție distructivă – de obicei, de către autori mediocri – a oricărei realizări demne de respect sau de admirație nu mai reprezintă doar un accident. A devenit *o practică curentă*. Nu s-a ajuns (încă) la un asasinat propriu-zis, dar autorul este, totuși, asasinat în efigie, prin insulte, și, mai ales, este călcată în picioare, cu ură, opera lui. Mă uimeau și mă îngrijorau, la început, asemenea reacții, luam atitudine (protestând public împotriva denigrării lui Eminescu, a lui Zoe Dumitrescu-Bușulenga, a lui Mircea Cărtărescu, a lui Horia Roman Patapievici, a lui Gabriel Liiceanu, a lui Adrian Păunescu și a altora),

dar treptat m-am blazat, constatând că mă număr printre pușinii, foarte pușinii, care protestează. [...] S-a întâmplat însă de curând ceva care m-a luat prin surprindere. Cu toată blazarea la care am ajuns, nu mi-aș fi închipuit niciodată, nici în momentele mele de dispoziție sumbră, că ediția anastatică a manuscriselor eminesciene, realizată din inițiativa lui Eugen Simion, va fi primită cu adversitate. [...] Credeam, cu o naivitate de nevindecat, că toți iubitorii de literatură se vor bucura, că Eugen Simion va fi sărbătorit etc., etc. În loc să se întâmple așa, o cercetătoare din Cluj, *eminescolog*, Ioana Bot, a declanșat, printr-un articol abil și fals, o întregă campanie de punere la zid a ediției. Iar campania a culminat cu reclamarea lui Eugen Simion, «pentru faptele săvârșite» la DNA, de către un necunoscut în lumea literaturii, Mircea Popescu, din Timișoara, care prin acest gest își va câștiga o tristă notorietate. N-o să fac acum greșea să iau în considerare argumentația prozaică și sofisticată a Ioanei Bot, întrucât această argumentație se desfășoară în gol, fără legătură cu ediția în discuție (căreia i se reproșează, după logica lui Marian Vanghelie, că este ceea ce este și nu o ediție comentată). Nici n-o să refac raționamentele meschine ale lui Mircea Popescu referitoare la banii cheltuiți cu facsimilarea manuscriselor. Lucrurile sunt de fapt mult mai simple. Lada cu manuscrise eminesciene lăsate de Titu Maiorescu, în 1902, Academiei Române, unică și foarte greu accesibilă, s-a *multiplicat*. [...] Ce suflet trebuie să aibă cineva ca să denigreze o asemenea realizare sau ca să îl denunțe pe coordonatorul lucrării pentru «faptele săvârșite»? Au fost multe acțiuni rușinoase în viața noastră publică de-a lungul anilor, dar aceasta le întrece pe toate”. ■ *Ion Călugăru Lipscanii în timpul crizei din 1929* este comentat printr-o notă ascrisă de Dumitru Hîncu. ■ Este anunțat decesul lui *Iuliu Rațiu (1930-2009)*: „Uniunea Scriitorilor din România și Asociația Scriitorilor București anunță cu adâncă tristețe încetarea din viață a scriitorului Iuliu Rațiu, membru al Comitetului Director al Asociației Scriitorilor din București”. □ Claudia Voiculescu semnează necrologul la decesul lui Ion Pogorilovschi (1938-2009), primul în România care a susținut o teză de doctorat consacrată lui Brâncuși. ■ Nora Iuga scrie *L-ați cunoscut pe Gherasim Luca?*, un reportaj despre două festivaluri literare: unul organizat la Berlin pe 20 mai, unde au participat și Mircea Cărtărescu, Ernest Wichner, Dan Lungu, Dumitru Țepeneag, Rodica Binder, Daniel Bănuțescu; celălalt, organizat la Bremen între 18 și 22 iunie, unde autoarea textului a stârnit interes menționând numele lui Gherasim Luca. ■ Versuri de Ștefan Ioanid și Emil Brumar. □ În secțiunea *Confesiuni* Gina Sebastian Alcalay publică *Eu și pisicile*. □ Citim *De la fereastra casei mele* de Urs Widmer, traducere de Nora Iuga. □ În traducerea lui Șerban D. Ionescu apare *Tărâmul pustirii*, o nouă traducere din T. S. Eliot. ■ *Ochiul magic*: □ *Administrația față cu literatura*: „În toate gările mari există, mai nou, un stand de reviste din toată lumea, dintre cele la care, înainte de 1989 nu puteai decât să visezi. Cronicarul a descoperit pe coperta uneia dintre ele, «Sciences et avenir», numărul pe iunie/iulie, numele lui Michel Serres, între altele autorul cărții *La légende des anges*, așa că a plătit pe loc prețul destul

de piperat, 14 lei. A meritat, pentru că revista e bine scrisă și pare o îmbinare între cele două tipuri de cunoaștere blagiană, cea care distruge și cea care sporește tainele lumii. Filozoful Michel Serres, membru al Academiei franceze, profesor la Sorbona și la Stanford, unde a predat cursuri de istoria științei e de partea... literaturii. Interviuul său este pus sub titlul: *Ucideți povestea și n-o să mai existe știința*. Cităm și traducem, pentru cititorii noștri, partea cea mai savuroasă din acest interviu”. □ *Vocile tristeții*: „Găsim în «Apostrof», numărul 7/2009, chiar în centrul revistei, un *in memoriam* Matei Călinescu. Semnează Ion Vianu, Ștefan Borbély, Sanda Cordoș și Laura Pavel. În josul unei file, întregind îndoliata familie literară, facsimilul unei dedicații către Marta (Petreu) și Doru (Vartic), pe *Tu, elegii și invenții*, urmată de un poem, ca o presimțire, despre timp și scăderi. *Până când?* e întrebarea care-l încheie și căreia paginile îndureraților prieteni îi dau, vai, răspuns. Deși omul din amintirile lor nu s-a consumat, și nici nu se grăbește să o facă”. □ *Eșecul unei ziariste*: „Elena Vlădăreanu povestește cu draci - în «Suplimentul de cultură» nr. 233/ 2009 - cât de greu îi vine în fiecare an să meargă la Neptun ca să își facă o idee despre Festivalul Internațional «Zile și Nopti de Literatură»: [...] De ce trebuie să aștepte, oare, cititorul că o ziaristă se oprește întâi la ai săi înainte de a se duce să se documenteze, că pleacă târziu de acasă și nu ajunge la destinație etc. etc.? Mai rămânea ca ea să ne explice pe larg că o rodea un pantof, că îi era cald, că pe drum s-a certat cu un taximetrist ș.a.m.d.”.

26 iulie

● [„*Adevărul*”, nr. 118] Continuă dosarul despre Premiul Nobel pentru Literatură, de data aceasta Victoria Anghelescu scrie despre T. S. Eliot (*Un Premiu Nobel anglo-american*) și Nikos Kazantzakis (*11 ani pe lista de așteptare*).

27 iulie

● [„*Adevărul*”, nr. 5917] Nicolae Manolescu scrie *Despre intoleranță*. ■ Apare nota *Audiobookuri Humanitas, la Rompetrol*: „Începând cu 1 august, cărțile de ascultat editate de Humanitas Multimedia vor putea fi cumpărate din benzinăriile Rompetrol. Astfel, șoferii îi vor putea avea ca parteneri de drum pe Mircea Cărtărescu, Aleksandr Pușkin, pe Edgar Allan Poe sau pe Gabriel Liiceanu, câțiva dintre autori cuprinși în oferta cărților audio”.

28 iulie

● [„*Adevărul*”, nr. 5918] În *Cele trei nume ale pisicii* Victoria Anghelescu notează apariția *Cartea lui Moș Oposum despre Pisicile Poznașe* de T. S. Eliot, Ed. Humanitas: „Cartea cuprinde 15 poeme despre psihologia și viața socială a pisicilor”.

● [„*Revista 22*”, nr. 31 (1012)] Pe prima pagină este publicat apelul *Contra imposturii universitare*: „Noi, subsemnații, universitari, cercetători, oameni de cultură, am luat la cunoștință cu stupeoare de încercarea unor politicieni importanți,

ca Mircea Geoană, președintele PSD și al Senatului, de a mușamaliza și atenua scandalul din jurul universității private «Spiru Haret», ca și de tentativa, aparținând însuși președintelui României, de a sugera că acest scandal are ca substrat o luptă pentru influență între universitățile de stat și cele private. [...] Cerem și susținem demersurile Ministerului Educației și Cercetării de a verifica funcționarea Universității «Spiru Haret» și a altor universități private sau de stat care s-ar putea afla în situații asemănătoare. Cerem ca toate diplomele de la Universitatea «Spiru Haret», obținute la programe de studii neacreditate în ultimii trei ani (de când există actuala formă a Legii acreditării), să fie considerate valabile numai în mod provizoriu, și anume pe o durată de 4–5 ani, definitivarea lor urmând să fie condiționată de un nou examen de licență susținut la o facultate acreditată. Cerem tuturor politicienilor și partidelor politice să se abțină de la presiuni și de la deturnarea anchetelor în scopuri electorale. Cerem Parchetului să se sesizeze în cazul Universității «Spiru Haret». Considerăm că, în absența unor astfel de măsuri energice, dar necesare, învățământul universitar românesc, fie el privat sau de stat, va fi discreditat fără drept de apel, iar impostura, nonvaloarea și ilegalitatea vor fi astfel răsplătite”. Semnatari: Andrei Cornea, Andrei Oișteanu, Andrei Pleșu, Gabriel Liiceanu, Radu Filipescu, Alina Mungiu-Pippidi, Andrei Pippidi, Livius Ciocârlie, Ion Vianu, Ana Blandiana, Romulus Rusan, Tom Gallagher, Zoe Petre, Mihaela Miroiu, Radu Bercea, Cristian Pîrvulescu, Rodica Palade, Dan Perjovschi, Armand Goșu, Andreea Pora, Ioan Stanomir, Dragoș Paul Aligică, Sorin Vieru, Smaranda Vultur, Rodica Culcer, Mircea Florian, Șerban Foartă, Anca Manolescu, Vintilă Mihăilescu, Leon Volovici, Florin Iaru, Daniel Vighi, Adrian Cioroianu, Renate Weber, Mihnea Berindei, Paul Cornea, Adriana Babeți, Alex. Leo Șerban, Ioana Pîrvulescu, Aurora Liiceanu, Marius Oprea, Ștefan Borbély, Smaranda Enache, Ovidiu Pecican, Bogdan Ghiu, Ioana Both, Călin-Andrei Mihăilescu, Liviu Rotman, Iulia Motoc, Filon Morar, Maria Bucur, Radu Gabrea, Magda Cârneci, Liviu Antonesei, Raluca Alexandrescu, Dorin Tudoran, Gheorghe Schwartz, Simona Sora-Constantinescu, Marcel Tolcea, Alexander Baumgarten, Eugen Ciurtin, Mirel Bănică, Michael Shafir, Viorel Marineasa, Vasile Docea, Lucica Iancu, Bogdan Suceavă, Adrian Niculescu, Ștefan Andreescu, Cristian Ciocan, Luminița Munteanu, Ștefan Vianu, Eugen S. Teodor, Horea Murgu, Lidia Vianu, Răsvan Lalu, Nicolae Hurduc, Adrian Neculau, Claudiu Crăciun, Paul Bruszanowski, Filip-Lucian Iorga, Constantin Geambașu, Ana-Maria Mihail, Maria-Corina Nicolae, Marian Popa, Mircea Dumitru, Flavius Solomon, Cristian Luca, Silvia Marton, Laura Lazăr Zăvăleanu, Nicu Gavriluță, Constantin Arcu, Oana Marinescu, Doina Condrea-Derer, Peter Derer, Ana Maria Zahariade, Marina Mureșanu, Oana Fotache, Roxana Utale, Daniela Ionescu, Corina Popescu, Mihaela Irimia, Aida Ferat Postolache, Alexandra Ionescu, Alexandru Duțu, Maria-Elena Tataram, Luciana Alexandra Ghica, Oana Boșca-Mălin, Ionela Băluță, Ileana Băciu, Andrei Niculescu, Andrei Muraru, Győző Zsigmond, Oana Băluță, Claudia Maria Udrescu, Sorin Baiasu,

Octavia Nedelcu, Adrian Basaraba, Sergiu Miscoiu, Loredana Nabar, Aurelian Muntean, Ruxandra Ivan, Antoaneta Olteanu, Mihaela Grancea, Cezar Birzea, Mihaela Voicu. ■ Serenela Ghițeanu semnează *Ionesco, un testament cu probleme inutile*: „Controversa privind centenarul nașterii lui Eugène Ionesco are la bază o teribilă neînțelegere. Dacă fiica acestuia, Marie-France Ionesco, nu vrea să-și vadă tatăl omagiat în România ca scriitor român și intervine în evenimentele culturale de gen din acest an, românii care îi ripostează dur greșesc și ei. Întâi, idiosincraziile doamnei Marie-France Ionesco față de România sunt o problemă personală a domniei-sale și nu ar trebui comentate pe malurile Dâmboviței. E o discuție care nu are rost. Este adevărat că noi, românii, avem obiceiul să ne recunoaștem valorile - mai cu seamă pe cele care au reușit în străinătate - după ce acestea s-au petrecut din această viață, dar cazul lui Eugène Ionesco este o excepție. [...] Prin urmare, care e problema în acest scandal (cum altfel?) cu centenarul? Pretenția fiicei scriitorului ca numele tatălui său să fie ortografiat în limba franceză, dat fiind că acesta a devenit celebru scriind în franțuzește și trăind la Paris, ni se pare acceptabilă, deși ortografierea sa în limba română ni se pare, de asemenea, inofensivă. Dar putem să respectăm dorința unicei sale fiice și, în același timp, a celei care diriguiește moștenirea sa literară. Pe de altă parte, pretenția ei ca românii să îl joace prefăcându-se că uită că e anul centenarului, *comme si de rien n'était*, ni se pare nedreaptă. [...] Model, deci, cultural și uman, Eugène Ionesco aparține cu siguranță întâi lumii întregi, înainte de a aparține Franței și României”.

29 iulie

● [„Adevărul literar și artistic”, nr. 984] Sub titlul *Poezii scrise pe femei*, Marius Chivu comentează volumul *Imn hăituit de bărbați: o antologie de distihuri românești*, un proiect de Ion Barbu, Ed. Brumaru, 2008: „Pentru cei cărora le-ar trece prin cap să vadă această body-poetry ca pe un act sexist ce exploatează și expune indecent trupul femeii, trebuie menționat că acest compendiu de istorie corporală a distihului românesc este gândit și ca un act de conștientizare a comerțului de carne vie din Republica Moldova”. ■ Rubrica *Pe scurt* vine cu știri noi: □ *Un Graham Greene inedit*: „Un cercetător francez a descoperit un roman neterminat semnat de maestrul genului polițist, Graham Greene. Textul, intitulat *The Empty Chair*, este una dintre primele tentative scriitoricești ale lui Greene și a fost găsit în arhivele Universității din Texas”. □ „*Biblia viselor*” are o ediție românească: „Volumul de proză *Johnny Panic și Biblia Viselor*, semnat Sylvia Plath (foto), a apărut de curând la Editura Polirom, într-o traducere realizată de Anacoana Mândrilă-Sonetto”.

30 iulie

● [„Cultura”, nr. 30 (234)] *In memoriam Leszek Kolakowski* semnează Ana Petrache (*Agenția de convertire. Câteva repere prin gândirea lui Leszek*

Kolakowski), Bogdan Duca (*Leszek Kolakowski. In memoriam*), Paul-Gabriel Sandu (*Leszek Kolakowski? „Exorcismul gnoseologic” și încercarea de sinucidere a culturii europene*). □ La Revista revistelor C. Stănescu anunță: „Apostrof” după 20 de ani: „Născută din capul Martei Petreu și botezată oficial de Mircea Dinescu în scurtul răstimp de romantism revoluționar când poetul macilor dizidenți s-a trezit președinte al Uniunii Scriitorilor, revista «Apostrof» este unul din cele mai sigure și prestigioase repere culturale ale literaturii române de azi”. ■ În secțiunea *Cultura literară* citim: □ Irina Georgescu semnează *Lupte de coridă*, o recenzie la *Cartea tuturor intențiilor*, ediția a II-a, de Marin Mălaicu-Hondrari, Ed. Cartea Românească, 2008: „În *Cartea tuturor intențiilor*, suntem martori ai unei permanente stări de gol, în fața căreia moartea nu poate decât să întârzie la întâlnire, să fabrice piste greșite, să deschidă ferestre spre cer sau să danseze în valuri de gaze psihopompe, prin simple priviri în abis, acolo unde personajele se gâtuie pentru o ultimă respirație”. □ Al. Cistelean publică a patra parte din serialul său despre Alice Călugăru, *O aventuristă: Alice*. □ Luminița Duțu semnează „Aniversarea unui an de cenaclu” (I), oferind cititorilor stenograma întâlnirii Cenaclului de la Muzeu, la care au participat Daniel Cristea-Enache, Radu-Ilarion Munteanu, Ion Zubașcu, Rozalia Grozea, Antoaneta Spinzi, Lorena Păvălan Stuparu, Livia Dimulescu, Gabi Sonnenfeld, Ioana Sandu, Delia Oprea, Maximilian Spinzi, Tudorel Urian. La întâlnire Radu-Ilarion Munteanu a citit *Trei siluete*. □ În *Repetabila lectură și canonul literar* Constantin Coroiu evocă dezbaterea organizată „cu ani în urmă” la Ed. Polirom în jurul volumului *A citi a reciti. Către o poetică a (re)lecturii* de Matei Călinescu, moderată de Alexandru Călinescu. □ Rodica Grigore publică *Lectura și lecțiile istoriei*, notând apariția volumului *Cititorul* de Bernhard Schlink, traducere de Ana Mureșanu, prefață de Dumitru Radu Popa, Ed. Polirom, 2009: „O lectură esențială, de natură a spune câteva adevăruri esențiale cu privire la imposibilitatea ființei umane de a se detașa totul de condiționările istoriei și ale trecutului tragic”. □ Nicolae Mecu semnalează *O ediție furată*: „Editura Adevărul holding a publicat de curând, în colecția «Biblioteca Adevărul» și sub deviza «Construiește-ți biblioteca împreună cu Adevărul», volumul George (sic!) Călinescu, *Enigma Otiliei*, 476 p., unde textul romanului este urmat pe ultima pagină a cărții de un fel de notă asupra ediției, intitulată *Către cititor* și semnată «Editorul». [...] Căutare zădarnică: numele «editorului» nu apare nicăieri. Am revenit atunci la nota *Către cititor* tipărită pe nu mai mult de (aproape) o pagină, în care mă așteptam să găsesc expuse principiile filologice urmate de presupusul alcătuitor al ediției. [...] Argumentele «editorului» îmi sunau atât de cunoscute încât am crezut o clipă că respectivul este un avatar al meu, o «variantă», ca să zic așa (la nevoie voi pune față în față migălita mea *Notă asupra ediției* și atât de dezinvolta *Către cititor*). Spre a scăpa de strania impresie, am început să citesc textul romanului, colacionându-l cu cel al versiunii publicate de mine și mergând în primul rând la ceea ce reprezintă ireductibilului acesteia. Rezultatul investigației este clar: actuala ediție de la

Adevărul holding reia textul ediției mele, fără a face nicio mențiune în acest sens”. Urmează argumentele pentru această declarație, prezentate punctual. □ Mihai Cimpoi declară *Caietele Eminescu: valoare națională și universală*: „Ediția facsimilată a *Caietelor* lui Eminescu impune imaginea culturală a României în dialogul valoric pe care l-a deschis integrarea noastră europeană”. ■ Apare partea a doua din *DGLR, par lui-même*: □ Daniel Cristea-Enache, *DGLR și adamismul românesc*: „Inițiatorul acestui proiect monumental și coordonatorul general al Dicționarului a scris în repetate rânduri despre «adamismul românesc». În absența faptelor, discursul despre netemeinicia românească, despre veșnicile noastre amănări, alibiuri, justificări sezoniere și istorie, se înscrie tot în registrul retoric. O dată cu adamismul autohton, repetabila lui deplorare a căpătat deja o frumoasă tradiție. Iată însă că Eugen Simion a rupt acest cerc vicios al eseisticii seducătoare pe marginea lucrurilor nefăcute. Nu printr-un alt discurs din serie, în aceeași culoare jubilatîv-pesimistă, ci forțând aproape neomenește (în orice caz, neromânește) ca acest Dicționar să se facă”. □ Cristina Balinte, *DGLR – finish cu prelungiri*: „Realizarea Dicționarului, în acești ultimi cinci ani, a însemnat un efort considerabil. Pentru mine este o experiență câștigată, nu irosită. Dincolo de orice stilizări din afară, îmi privesc nostalgic primele articole, îmi descopăr stângăciile. Astăzi, sigur, aș fi scris altfel, aș fi găsit formulări mai potrivite. Cu toate acestea, articolele respective păstrează ceva din aceea care eram în 2002, 2003, 2004, 2005. Îmi asum nemulțumirile. Atât s-a putut atunci. Vine ea ediția a doua!”.

● **[„Dilema Veche”, nr. 285]** Adina Popescu se ocupă de dosarul *Republica Socialistă România, azi*, la care participă Mirel Bănică, Adrian Cioroianu, Iulian Comănescu, Florin Dumitrescu, Radu Pavel Gheo, Tudor Giurgiu, Dan Perjovschi, Radu Paraschivescu, Andrada Rădulescu, Alexandru Solomon, Cătălin Tolontan. ■ Claudiu Constantinescu semnalează apariția volumului *Mecanica inimii* de Mathias Malzieu, traducere de Mihaela Toma Udriște, Ed. Nemira, 2009: „*Mecanica inimii* nu-ți dă bătăi de cap, ci niște ciupituri de cord, care îți dibuiesc uitare corzi sensibile”. ■ *Dilema veche vă recomandă*: □ Radu Cosașu: „Liviu Bîrsan, *Asylant* (Editura Curtea Veche, 2009). Orb, nu în Gaza, ci în Berlin, după căderea Zidului, orb din Vatra Luminoasă, hoț din magazine (specialitatea: pungi cu pește congelat băgate în chiloți...), obsedat sexual exigent, Herr Orbesson e un romancier dintre aceia care îmi plac: se luptă - pe față și cu o vigoare stilistică incontestabilă - să nu apară sentimental și, din fericire, nu izbutește. Pagini foarte bune, bune, slabe, pe o experiență de viața de la melodrama groasă la tragicul tăios. Cel mai ușor ar fi să spui că e, desigur, o carte inegală. La dracu’! *Asylant* trebuie citit, Herr Orbesson te urmărește bătând în asfalt cu bastonul lui alb și dur”. □ Marius Chivu: „«Părinții mei n-au văzut niciodată marea. Bunicii mei au fost cu toții țărani, nici ei n-au văzut marea. Poate că nimeni, niciodată, din neamul meu n-a văzut marea. Poate că eu am fost cel predestinat, poate că de-a lungul întregului corp crescut în timp al neamului meu dorința de a vedea marea a

trecut din generație-n generație, cum urcă firicelul negru prin carnea transparentă a corniței de melc pentru ca, ajuns în vârf, să devină ochi» - un splendid text despre Marea Neagră și despre exilul lui Ovidiu, intitulat *Pontus Axeinos*, text destinat unei antologii germane ce urmează să apară la Suhrkamp și pe care Mircea Cărtărescu îl publica în avanpremieră în ediția de vară (nr. 70) a «Lettre Internationales». ■ Revista publică *Idei despre modernitate și postmodernitate* de Matei Călinescu, precizând: „Fragmente dintr-o conferință ținută în 2007. Varianta integrală o puteți citi în «Dilemateca», nr. 39, care va apărea pe 1 august”.

● [„**Observator cultural**”, nr. 227 (485); nr. de pagini: 32] Informații din cultură apar în rubrica *La zi*: □ *A fost: „Întâlnire cu Gheorghe Florescu*. În săptămâna 20-26 iulie, Editura Humanitas a prilejuit o întâlnire la Librăria Kretzulescu, cu Gheorghe Florescu, care și-a prezentat cartea apărută în 2008, *Confesiunile unui cafegiu*. Zilnic, între orele 17.00-19.00, publicul a putut afla pe viu povestea acestei cărți”. □ Ovidiu Șimonca semnează editorialul *Două femei care îl vor trage în jos pe Traian Bănescu*. ■ Scandalul în jurul Universității „Spiru Haret” este detaliat în *Scandalul USH continuă*. Citim scrisoarea trimisă de Adriana Popescu, director ICR Berlin, un interviu cu Liviu Papadima, decan al facultății de Litere – Universitatea București, realizat de Ovidiu Șimonca și intitulat „*Trebuie să se dea un semnal că așa nu se mai poate*”. □ Silvia Dumtirache semnează *A trăi pentru a-ți reaminti*, un articol despre Amos Oz și romanul său autobiografic *Poveste despre dragoste și întuneric*: „În căutarea unui sens, a iluziei că timpul poate fi înșelat prin fotografierea unor instantanee care să rămână în memorie ca o certitudine a propriei existențe, personajele lui Amos Oz nu fac decât să arate că obstinția de a păstra amintirile intacte este un demers înșelător și adesea sortit eșecului. Totuși, în contextul destrămării permanente, sigure și tăcute, a tot ceea ce este în jurul nostru, Amos Oz pare a sugera că, în definitiv, apelul la amintiri, înșelător cum este el, e singura posibilitate de a rămâne conștienți de capcana timpului”. ■ În secțiunea *Ceea ce ne desparte* Vasile Ernu îi răspunde lui Bogdan-Alexandru Stănescu prin *De la escrocul estetic la el politic*: „În contextul inuman al Gulagului, poezia are o funcție salvatoare. Este cea care le aduce un pic de umanitate, îi reumanizează, este cea care are o funcție politică de restabilire a relațiilor umane dintre deținuți. Ce legătură are această observație cu Nabokov? Înainte de a da un răspuns, o să mai formulez o întrebare: dacă în «iad» poezia are o funcție politică, oare care este funcția ei în «rai»: politică sau estetică?”. ■ Gabriela Gheorghisor scrie despre „*Romanul-fantomă*”, o analiză a romanului *Nesfârșitele primejdii* de Mircea Horia Simionescu: „*Nesfârșitele primejdii* este cel mai complex și mai spectaculos metaroman al lui Mircea Horia Simionescu și, deopotrivă, «un text paradigmatic pentru un întreg gen literar al postmodernismului românesc» (Ion Simuț)”. ■ Mihail Vakulovski dialoghează cu Dumitru Crudu, „*Pictesz pe pagină speranțele și bucuriile mele*”, marcând debutul în proză al scriitorului, cu apariția romanului *Măcel în Georgia*: „- *Deci în romanul tău mișună personaje despre care chiar nu știai... Au apărut cronici*

la carte, discuții pe site-uri sau bloguri? Cum ți se par primele reacții? - Printre cronicile despre carte am dat și de unele aparținându-i unui critic foarte important, care a avut vreo patru reacții la cartea mea, și toate se băteau cap în cap, încât nu mai știai ce să crezi: când mințea și când spunea adevărul? În rest, mă bucur că nu-i cunosc pe cei mai mulți dintre cei care au scris despre mine. Ba chiar mai mult decât atât, nici nu știam că vor scrie”. ■ Mirela Vișan publică eseu *De la Soljenițin la Steinhardt: Gulagul între suferință mărturisită și credință*: „Soljenițin este un mărturisitor, iar «când mărturia își întâlnește însă scriitorul, spune Monica Lovinescu, începe o sărbătoare a spusului». O astfel de sărbătoare este Soljenițin. Și Steinhardt. Și toți cei care nu mai sunt. Căroră, după cum spune Psalmul, le suntem datori să-i lăsăm să se odihnească mai înainte de a se duce și de a nu mai fi...”. ■ Apare *Laudatio pentru Gerhard Csejka și Caius Dobrescu* de Ulf Stolterfoht, cu ocazia *Premiului pentru Poezie Europeană*. Traducerea îi aparține lui Cristian Cercel: „Exceleța traducerii lui Csejka stă însă în aceea că se sinchisește prea puțin de asemenea exclusivism. El produce un text ritmic fără cusur, dar care nu face niciodată impresia a ceva rodat, rutinier, familiar, ci, din contră, a ceva extrem de deschis, extrem de provocator și de ofensiv. [...] Subliniez aici încă o dată: *Odă liberei întreprinderi* reprezintă și un act de îndrăzneală «intelectuală», ba mai mult, socială ori chiar politică; iar faptul că aceste două tipuri de îndrăzneală sunt strâns legate, poate chiar de nedespărțit, reprezintă, din punctul meu de vedere, cea mai importantă îndrăzneală pe care și-o asumă acest volum de poezii”. ■ Michael Haulică revine la rubrica sa cu partea a doua din *Blogosfrrr!*. ■ Apare suplimentul *Răzvan Țupa. Poeticile cotidianului*: □ Nota introductivă: „Prima sută de ediții din proiectul lui Răzvan Țupa s-a dus. Imaginat inițial ca un mix între trupe rock și poezie, edițiile experimentale au lăsat loc întâlnirilor poetice. Dacă prioritate au avut inițial scriitorii douămiști, în timp, criteriile s-au schimbat, întâlnirile căpătând o acoperire pe harta poetică (și nu numai) a oricărei vârste. Săptămână de săptămână, în sezon, la «emisiunea de club» a lui Țupa se întâmplă lucruri. Interviu, proiecții, happeninguri, lansări. Într-un circuit literar normal, n-ar fi ceva neobișnuit. Aici, însă, *Poeticile cotidianului* sunt o excepție pe care n-o putem pasa într-o știre, fie ea și televizată”. □ Răzvan Țupa semnează *Poezie acum*: „Cei 1500 de cititori garantați de conturile mele din rețelele sociale de pe internet sunt o concurență căreia cu greu îi pot face față ofertele unei edituri românești de azi. Textele vor putea să fie citite gratuit. Iar pentru cititorii care sunt în stare să-ți plătească poezia, cărțile se pot face manual. [...] Lansarea seriei de întâlniri *Poeticile Cotidianului* este un demers dedicat inițial literaturii celor mai recentți debutanți în literatura română. Muzică live, recitaluri și discuții cu autorii catalogați drept «Generația 2000» au oferit prilejul familiarizării cu individualitățile conturate la linia de start a literaturii. Fiecare ediție a *Poeticilor cotidianului* a avut ca invitați scriitori care au prezentat propriile scrieri și pozițiile pe care le adoptă față de cea mai concretă actualitate”. □ Smaranda Șchiopu semnează un interviu cu Răzvan Țupa, „*Ideea de star-system*

în literatură e foarte păguboasă”: „- *Ce urmăresc Poeticile?* - Să ofere o alternativă la varianta de lectură pur și simplu. Eram sătul de cenacluri în care se comentau lucrurile scrise și trebuia să venim cu ceva care să pună poezia în altă lumină și să trecem la un tip de discurs performativ. Adică nu să agațe publicul, publicul ar fi venit oricum, dacă tu aveai un eveniment care să funcționeze regulat. [...] - *Ce presupune conceptul de poetică relațională?* - Poezia nu e doar ceea ce se întâmplă într-un fel acceptat de toată lumea: poezia e scrisă pe hârtie, poezia e într-un volum, dar mi se pare că poezia a fost, nu doar în ultimii ani, ci dintotdeauna, mai mult decât un simplu produs editorial. Și că acceptarea ideii de poezie ca specializare a unei edituri, a unei colecții e doar o mică parte din ceea ce poate să fie poezia. Și atunci, pe mine m-a interesat să mă concentrez asupra zonei care e trecută cu vederea. Și zona asta este contactul, întâlnirea, acolo unde nu mai vorbim despre poet ca despre un emițător de mesaj, de discurs, ci vorbim despre poet ca un context, ca o situație în care se întâlnesc mai multe evenimente, mai multe persoane, mai multe lucruri care își schimbă sensul, care capătă un sens de moment, să spunem. De la asta am ajuns la tot felul de lucruri care, mi-am dat seama, au mers în paralel și cu dezvoltarea tiparului, cu decăderea tiparului, schimbarea zonei în care funcționează scriitorul din zona tiparului în zona virtuală. Pe mine m-a interesat foarte mult chestia asta cu caligrafia sau cu cărțile dinaintea tiparului, am văzut expoziții și mi-am dat seama că întotdeauna cărțile au fost făcute în funcție de ultimele descoperiri tehnologice, chiar și atunci când erau făcute în mănăstiri. Era foarte important, în afară de textul propriu-zis, și felul în care ei se implicau în realizarea produsului respectiv. Era mereu o întâlnire între omul care făcea lucrul ăsta și textul propriu-zis”. □ În *Utopia comunicării* Cristina Ispas scrie despre poezia lui Răzvan Țupa: „Chiar dacă teoria pe care Răzvan Țupa o înserează uneori în, altelei printre texte, ale cărei deziderate ar fi transgresarea granițelor dintre literatura cultă și cea de consum, folosirea canalelor de difuzare a mesajului publicitar pentru poezie, o mereu reluată punere în scenă, o exploatare a puterii mnemotehnice a textului de advertising, a valențelor lui incantatorii etc., nu te convinge neapărat”.

31 iulie

● **[„România literară”, nr. 30]** *Editorial* lui Nicolae Manolescu se ocupă cu *Educația tinerelor fete*, discutând despre *Madame Bovary* și „caracterul etnografic, mai pronunțat decât mi-l aminteam, al romanului lui Flaubert”. ■ Pornind de la prezentarea anchetei organizată de revista „Le Monde” asupra culturii generale pe care a făcut-o în nr. 25/ 2009 al revistei Dumitru Hîncu, Rodica Topor publică textul *Cultura generală*: „În cele ce urmează mă refer la câteva măsuri simple ce vizează încercări de stopare a decăderii culturii și care impun o anumită urgență, în fața ofensivei din ce în ce mai violente a unei contraculturi de tip inferior, agramată, violentă, ce sfidează adevăratele valori. În această direcție, activismul cultural promovat de Vianu ar putea fi un punct de reper”. Concluzia: „Nivelul

modului nostru de viață a coborât atât de jos încât poate amenința însăși fibra noastră națională... Se impune să facem ceva!”. □ Mircea Mihăieș revine la rubrica sa cu întrebarea *Ce-ați zice de un fan-club Cărtărescu?*: „În ultimii nouăsprezece ani n-am recenzat decât jucăria plină de farmec numită *De ce iubim femeile*. E oarecum ironic, pentru că autori precum Cărtărescu trebuie încurajați mai ales acum, când au pornit-o pe drumul gloriei. Adică pe drumul singurătății. Simt această absență de la datorie ca pe un abandon vinovat. E o eroare să-l lăsăm pe cel mai important scriitor român în viață pradă sictirului superior al condeierilor care se extaziază la cel mai plicticos făcător de fraze ce-și expune furunculii, dar se prefac a nu vedea proiectul coplesitor al operei lui Mircea Cărtărescu. Îmi place Cărtărescu pentru că e strălucitor în absolut fiecare din segmentele creației. Nicolae Manolescu, primul critic care a avut intuiția valorii sale, ar fi fost fericit să-și rescrie cronică din 1981, la debutul în volum ca poet, extinzând-o și la proză, și la critică literară, și la jurnal, și la jurnalism. A făcut-o, de altfel, în capitolul pe care i-l dedică în *Istoria critică a literaturii române*. [...] Astfel arată evenimentele istorice sub pana unui mare scriitor. Ca la Mallarmé, totul e destinat, calculat, blestemat să sfârșească într-o carte”. ■ Ioana Pârvulescu, în *Cuvântul și cuvintele lui Sebastian*, continuă să se adreseze Martei Petreu: „M-am lămurit, pe măsură ce am avansat în lectură, unde e problema: nu atât în omisiunea informațiilor (uneori e și aceasta), cât în faptul că pe cele care îți convin le dezvolți și le amplifici adjectival, le faci vizibile și le deformezi în favoarea ideii tale, iar pe celelalte, care-l ajută pe Sebastian, care te dezmint, le consemnezi atât de în treacăt și de neconvingător, uneori răsturnate în defavoarea lui, încât devin greu sesizabile pentru un cititor nevizat. Tocmai de aceea cartea ta mi se pare un joc manierist plin de capcane”. Urmează două întrebări adresate Martei Petreu, împreună cu răspunsuri ample, pline de analiză și exemplificări făcute de Ioana Pârvulescu: „1. De ce a scris Sebastian, un evreu, la «Cuvântul», care azi, în mintea cititorilor, e doar un ziar de extremă dreaptă? Dacă am înțelege bine, răspunsul tău e: fiind ucenicul lui Nae Ionescu, era și el de extremă dreaptă moderată. Ce-o mai fi și asta? Să vedem. [...] În șapte ani de scris nu chiar zilnic, dar de vreo două-trei ori pe săptămână, Sebastian are, poate, vreo cinci articole discutabile, eventual blamabile, din vreo mie. La «Cuvântul» scria de toate, iar în politică era de cele mai multe ori împotriva încălcării legii (era student la Drept, apoi avocat) și împotriva violenței. Articolul citat de tine, *Omul cu revolverul*, chiar asta e, un articol împotriva violenței și mă uimește că îl citești pe dos. Cu o asemenea lectură, orice cuvânt poate deveni un cap de acuzare. [...] Cartea ta e făcută din adevăruri unice, dar reluate mereu, enunțate în formulări de tipul «e clar că...», «e fără echivoc», «sigur că...», «vădit». Pentru tine o fi clar, pentru mine mai puțin. 2. De ce a publicat prefața? Răspunsul tău: din masochism, din supunere față de «stăpân». Iată: «romanul este unul, repet, de dragoste și supunere a discipolului în fața „stăpânului”». Adugi, legat de conținutul prefeței, «adică, la o declarație masochistă, un răspuns de stăpân sadic». Pentru răspunsul tău îți

iei o seamă de «argumente» din relația între personajele din romanul *De două mii de ani*, într-o halucinantă și totală echivalare cu persoanele din realitate. [...] În încheiere câteva citate adunate de pe o singură pagină concluzivă, 255. [...] Eu, una, am rămas fără grai. La asemenea fraze, nu mai are rost să replic”. □ Textele-scrisori au următoarea concluzie: „M-am străduit să fiu limpede, să-ți aduc contraargumente răspiccate, ceea ce nu e ușor la o carte la care aproape fiecare paragraf ar trebui discutat. Puteam să-ți imit tonul și metodele psihanalitice, dar am refuzat o asemenea cale. De ce ai ales-o tu nu pot, în ruptul capului, să înțeleg! L-am apărut pe Sebastian cum am putut eu mai bine. În caz că n-am reușit să fiu convingătoare, vina e a mea, nu a lui. Dacă tu crezi în continuare că analiza ta e perfectă, incontestabilă, atunci nu-ți pot ura decât ca, într-un viitor oarecare, o altă Marta Petreu să-ți analizeze ție viața și scrisul, exact așa cum ai făcut-o tu, aici, cu Sebastian. Cu tristețe, una din cititoarele cărții *Diavolul și ucenicul său: Nae Ionescu - Mihail Sebastian*”. ■ Cronici literare: □ Sorin Lavric semnează *Filosoful întrupării*, o recenzie la *Constantin Noica în amintirile și mărturisirile unui preot ortodox* de Constantin St. Dogaru, Ed. Paralela 45, 2008, spunând că „persoana unui preot aduce o virtute pe care filosoful, chiar dacă o respectă, nu o poate asimila în gândirea lui. E vorba de har. Harul unui preot nu desființează autoritatea unui filosof, dar o împinge în penumbră, relativizând-o. De aceea, dialogul nu se poate lega decât dacă amândoi se așază pe un teren de neutralitate: filosoful îi recunoaște preotului harul fără să-l problematizeze, iar preotul îi binecuvântează filosofului vocația, încurajând-o. [...] Cartea părintelui Dogaru, acum preot la biserica «Sf. Vasile cel Mare» din Ploiești, reușește să depășească nu doar adversitatea tradițională dintre concept și har, dar izbutește să ofere un exemplu de înrudire împăcată: căci dialogul cu Noica nu e circumstanțial și nici de politețe lustruită”. □ Cosmin Ciotloș revine cu o cronică literară la *Exercițiu de sinceritate* de Ion Vianu, Ed. Polirom, 2009: „Interesul unei cărți ca *Exercițiu de sinceritate* vine în primul rând din metodă și abia apoi din informație. De altminteri, însăși mărturia, expusă cu o întârziere de trei decenii, e livrată aici cumva sofistic. În sensul că, pe parcursul reconstituirii faptelor, și mai ales a emoțiilor de atunci, evidența devine eventualitate. În loc de *așa e*, Ion Vianu îl preferă, cât se poate de rezonabil, pe *ca și cum*”. □ Alex. Ștefănescu spune *Ce frumos se joacă un erudit!*, comentând volumul *Fată frumoasă*, poeme de dragoste și amor de Cristian Bădiliță, Ed. Vinea, 2009: „Puțini critici mai sunt în stare să se apropie cu seninătate de versurile lui Cristian Bădiliță. Cu pamfletele lui violente, poetul le-a rănit multora sensibilitatea. Dintr-o nostalgie a dreptății absolute, el a făcut numeroase nedreptăți. Dar dacă ai o anumită larghețe sufletească, dacă poți să-l cuprinzi în mintea ta pe acest mereu surprinzător autor cu toate manifestările lui, nu se poate să nu vezi că el poartă o aureolă, a celui ales, și că intransigența lui furibundă, îndreptată uneori în direcții greșite, exprimă oroarea de mediocritate și impostură”. □ Gheorghe Grigurcu publică a doua parte a textului *Cercul literar între două manifeste*, o recenzie la volumul *Cercul literar*

de la Sibiu/ Cluj. *Deschidere spre Europeism și Universalitate* de Dan Damaschin, Ed. Zenit, 2009: „Cea mai onest orientată și mai amplu documentată scriere de până în prezent consacrată Cercului Literar, cartea lui Dan Damaschin e o teză de doctorat, purtând un immanent aer academic, o sobrietate aulică. Nădăjduim că autorul său ne va înțelege dacă îi vom aminti că o foarte îmbelșugată materie a rămas în afara paginilor d-sale docte, acribioase, cu un partizanat bine filtrat”. □ În *O iubire de poveste* Tudorel Urian recenzează *Basmul Prințesei Repede-Repede* (o povestire pentru adulți) de Emil Brumaru și Veronica D. Niculescu, Ed. Polirom, 2009: „Înainte de a-l seduce pe potențialul cititor textul este un exercițiu de comunicare și seducție reciprocă a co-autorilor săi. O scriere lejeră ca un șpriț de vară, adresată deopotrivă copilului și perversului care - mărturisit sau, mai degrabă, nu - coabitează în fiecare dintre noi”. ■ Al. Săndulescu publică *Remember*, textul prin care semnalează apariția volumului *A fost odată George Muntean*: „Mai toți evocatorii din această impunătoare antologie omagială au ținut să menționeze și să insiste, pe bună dreptate, asupra unei calități esențiale a lui George Muntean, și anume generozitatea, altruismul, devotamentul și afecțiunea pentru prietenii pe care-i prețuia. [...] Asemenea texte ar trebui publicate separat, aici părând rătăcite printre zecile de nume care bat bine peste sută. În marele devotament pentru soțul și mentorul ei, Adela Popescu a supralicitat sumarul”. □ În rubrica *Istorie literară* Teodor Vârgolici scrie despre *Revistele lui B.P. Hasdeu*, prezentând volumul *România. Revistă ebdomadară*, Ed. Vestala, ediție critică de I. Oprișan: „Este un veritabil act de cultură, al cărui scop principal este acela de a le salva de la deteriorare, prin deasa lor consultare în Biblioteca Academiei Române, și de a oferi cercetătorilor și celor interesați posibilitatea cunoașterii lor fără dificultăți”. ■ Tot în rubrica *Istorie literară* găsim și textul *Prozatorul Biedermayer: Slavici* de Mihai Zamfir. □ În acest număr continuă dezbaterea între Florin Manolescu și Ștefan Cazimir pe seama nuvelei *Două lozuri* scrisă de Caragiale; în acest număr cuvântul îl are Ștefan Cazimir cu textul *În replică* intitulat *Loturi și comploturi*. ■ Ion Pop face un portret lui *Nicolae Țone și Nicolae Tzone*: „Nu e foarte ușor să scrii despre poezia lui Nicolae Țone: fragilul dig de cuvinte ale întâmpinării știe deja că are în spate imense valuri verbale, mereu dezlănțuite, neconținut alimentate de curenți subterani și spărgându-se la suprafața retorică în ample jerbe de spume și stropi recuperați în vâltoare, ca să izbucnească iarăși. O stare de spirit fericită, necenzurată de rezerva conștiinței (auto)ironice îngăduie în discursul pletoric vecinătăți ale trăirilor fruste și aluviuni livrești transportate de avântul notației confesive și al imaginației”. □ Apare *In memoriam Sergiu Grossu*: „Uniunea Scriitorilor din România și Asociația Scriitorilor București anunță cu durere trecerea în eternitate la data de 25 iulie 2009 a scriitorului Sergiu Grossu”. ■ O *Scrisoare din Paris* este semnată de Lucian Raicu (scrisă în 1991) și intitulată *Întâlnire Pascal-Descartes*. ■ Versuri de Ileana Mălăncioiu și Emil Brumaru. □ În *Avanpremieră editorială* apare *Despre frumos și creație*, un fragment din volumul *Semne de lângă drum* de Ivo Andrić,

în curs de apariție la Ed. Curtea Veche și în traducere de Drăgan Stoianovici. □ Dinu Flămând traduce versuri de Álvaro Solís. ■ Elisabeta Lăsconi semnează *Întâlnirea cu Dublinul*, despre apariția a două volume: *Disperare* de Vladimir Nabokov, traducere și note de Veronica D. Niculescu, Ed. Polirom 2009 și *Scandalul* de Shusaku Endo, traducere și note de Andreea Sion, Ed. Polirom, 2009: „Cele două romane, *Disperare* și *Scandalul*, confirmă vitalitatea arhetipului pe care proza romantică l-a ilustrat generos și obsesiv”. □ În rubrica *Meridiane*, printre altele, găsim nota *Resurecțiile lui Sherlock Holmes*: „Cu ocazia a 150 de ani de la nașterea lui Arthur Conan Doyle (1859-1930), numărul de vară (iulie-august) al revistei «Le Magazine Littéraire» publică un articol cu titlul *Aniversar, dragă Watson*, consacrat de Alexis Brocas vieților și morților personajului scăpat de sub controlul creatorului său și care-li continuă și azi, sub alte condeie, ingenioasele anchete”. ■ Cronicarul revine la *Ochiul magic*: □ *A doua odisee*: „A existat odiseea pre-decembristă a Dicționarului Zaciu - Papahagi - Sasu, odiseea alcătuirii și nepublicării acestei importante lucrări în timpul comunismului, generată de impedimentele politico-ideologice, de timorările factorilor decizionali, de malversațiunile nemulțumiților de felul cum erau reprezentați în *Dicționar*. Există însă și odiseea, mai puțin cunoscută, a publicării *Dicționarului* în era post-decembristă: primele două volume la Editura Fundației Culturale Române, celelalte două la Editura Albatros. Dificultățile au fost de alt ordin decât cele dinainte, dar tot mari. Materia întregă trebuia să fie revăzută, informația adusă măcar până la momentul decembrie 1989. Colectivul de autori între timp se dispersase, trebuia realcătuț. Se petrec apoi morțile neașteptate ale lui Marian Papahagi și Mircea Zaciu, Aurel Sasu rămânând singur pe baricada *Dicționarului*. Acestor noi avataruri ale *Dicționarului Scriitorilor Români* le este consacrat, în parte, volumul de corespondență inedită Aurel Sasu - Mircea Zaciu, apărut în 2008 la Editura Paralela 45. Un substanțial și avizat comentariu îi consacră acestei cărți criticul Ștefan Borbély în revista «Contemporanul ideea europeană», numărul din iulie 2009”. □ *Jurnalul Verei Călin*: „Admirabilă (și invidiabilă !) inițiativa «Observatorului cultural» (nr. 226 a.c.) de a publica în Supliment ample fragmente din Jurnalul Verei Călin (anii 2008, 2009). Prezentate de Geo Șerban, fragmentele cuceresc prin sinceritate și directitate, prin harul evocării și pregnanța portretisticii”. □ *Viața și litera*: „Multe, ca de obicei, pagini de pus deoparte din ediția de vară a revistei «Lettre internationale». Deschide numărul un text inedit al lui Cioran, *De la France*, avanspremieră dintr-un volum în curs de apariție la Editura L’Herne”.

[IULIE]

• [„Apostrof”, nr. 7 (230); nr. de pagini: 24] Numărul se deschide cu secțiunea *Café Apostrof* din care aflăm mai multe știri scurte, nesemnate: □ *Premiul Papahagi* (v. „Observator cultural”, nr. 221 (479)/ 2009). □ *Comunicate*: „În data de 17 iunie 2009, a avut loc ședința ordinară a Comitetului Director al USR, ședință prezidată de președintele Uniunii. În urma discutării proiectelor depuse pentru finanțare pe semestrul II al anului 2009, s-a hotărât amânarea finanțării tuturor proiectelor ce ar fi urmat a fi plătite din taxa de timbru, întrucât încasările din această taxă pe anul 2009 întârzie. Comitetul a luat în discuție acordarea unor indemnizații de merit, protocolul Uniunii Scriitorilor cu Editura Polirom, posibilitatea unor modificări de salarii pentru angajații cu retribuții mici. □ Miercuri, 17 iunie 2009, a avut loc ședința Consiliului Uniunii Scriitorilor din România, prezidată de președintele Uniunii, dl Nicolae Manolescu. Consiliul Uniunii a validat propunerile Comisiei de validare pentru anul 2009 și a rezolvat contestațiile depuse de unii dintre candidații care nu au fost validați anterior. Aceasta a fost ultima ședință a Consiliului din actualul său mandat. În continuare, a avut loc Conferința Uniunii, care a avut pe ordinea de zi amendarea Statutului USR și adoptarea unui nou mandat. După dezbaterile propunerilor de amendare pe articole și stabilirea, în fiecare caz, a variantei dorite de majoritatea celor prezenți, Conferința, cu norma de reprezentare 1 la 25 de membri ai USR, a adoptat cu o largă majoritate textul unui nou statut. Conferința a delegat Consiliul Uniunii să organizeze noi alegeri, pentru fiecare dintre comitetele filialelor și pentru delegații la Conferința USR ce va alege noul președinte, alegerile pe filiale fiind fixate în decursul lunilor septembrie și octombrie 2009, iar Conferința Națională de alegeri în cursul lunii noiembrie 2009. □ În urma reuniunilor Comisiei de validare a Uniunii Scriitorilor din anul 2009, Comisia a propus Consiliului USR, la ședința din 17 iunie 2009, iar acesta a hotărât să fie admiși ca membri în Uniunea Scriitorilor următorii autori din Filiala Cluj: Ion Antoniu, Mircea Arman, Diana Cozma, Iulia Cubleşan, Elisabeta Donca Kirschmajer, Tatiana Dragomir/ Tatiana Ițoiaie, Farkas Wellman Endre, Jancsó Miklós, Laura Poantă, Ilie Sălceanu, Daniela Sitar Tăut, Felicia Șerban”. ■ Din *Festivitate la Uniunea Scriitorilor* aflăm câștigătorii premiilor USR (v. „România literară”, nr. 25, 26 iunie 2009). ■ Aflăm despre *Festivalul Internațional „Lucian Blaga”*: „Joi, 14 mai 2009, în organizarea Societății Culturale «Lucian Blaga», s-a desfășurat, la Cluj, cea de-a 19-a ediție a prestigiosului festival. Pe lângă un recital de poezie – moderat de Horia Bădescu – și vernisajul Salonului de Primăvară al Scriitorilor, au avut loc lansări de carte (volumul retrospectiv *Meridian Blaga în lumină 9*, cu peste 120 de studii despre opera blagiană; *Jurnalele Corneliiei Brediceanu-Blaga*, editate de Dorli Blaga; cartea electronică *Lucian Blaga* ș.a.) și s-au decernat premiile festivalului”. ■ Sunt anunțate și *Premiile „Poesis” – 20 de ani, 2009*: „La Satu Mare au avut loc festivitățile *Zilele Culturale Poesis – 20 de ani*. Au fost prezenți

scriitori din țară și străinătate. Redacția revistei sătmărene a acordat în acest an următoarele premii: • Opera Omnia: Dumitru Țepeneag și Adam Puslojić, Marele Premiu *Poesis* – 20 de ani: Nichita Danilov, Critică literară: Gheorghe Glodeanu, Eseu: Marius Ghica, Studiu monografic: George Ardeleanu, Premiul Ady Endre: Gaál Áron, Premiul Gh. Bulgăr: Gheorghe Mocuța, Reviste de cultură: «Apostrof» și «Arca» – pentru 20 de ani de excelență literară”. ■ Irina Petraș publică *Hai să vorbim!*, o cronică literară la trilogia *Asimetria durerii* de Adam Puslojić, Ed. Proema, 2008: „Adam Puslojić este un personaj, o apariție, o făptură de șocantă expresivitate, imposibil de trecut cu vederea ori de uitat. Eugen Simion vorbește, descriindu-l, despre un «amestec de asprime țărănească și lumină mistică». Fantast și boem, mulcomit în vremea din urmă, Adam Puslojić este un neguțător ambulant de poezie și un constructor de apartenență în numele aceleiași poezii”. ■ Secțiunea *Cu ochiul liber* vine cu mai multe recenzii: □ Mihaela Ursa publică prima parte din *Întoarcere la roman*, un comentariu la volumul *Gândirea romanului* de Toma Pavel, traducere din franceză de Mihaela Mancaș, Ed. Humanitas, 2008: „Toma Pavel are darul de convinge nu numai prin coerența argumentelor, ci și prin maniera contaminant entuziastă de a reveni asupra unor lecturi supracanonizate sau, după caz, aruncate în desuetudine tocmai de «memoria voluntară și selectivă care, în diverse epoci, a servit nevoile polemice ale noilor curente»“. □ Constantina Raveca Buleu semnează *Leccióni critice ale memoriei*, o recenzie la *Oameni și cărți* de Gabriel Dimisianu, Ed. Cartea Românească, 2008: „Comentariile critice succinte, consistente ideatic, precum și aprecierile obiective de istorie literară pigmentează fericit un jurnal cultural savuros și rafinat, creat din miezul lumii prezentate, bogat în imagini de istorie literară și conștient de intervențiile complementare și bidirecționale ale existenței cotidiene. Adoptând ipostaza de personaj în detrimentul celei de instanță infailibilă, obiectiv (atât cât poate fi cineva din interior), echidistant și neresentimentar, Gabriel Dimisianu oferă o lecție de adevăr (chiar dacă este un adevăr filtrat de experiența personală) și de memorie critică”. □ În *Succesul ca blestem* Gelu Ionescu prezintă *Cu dinții de lână. Jurnal 1978-1983* de Livius Ciocârlie, Ed. Humanitas, 2008: „Am citit falsul (pe jumătate) jurnal al lui Livius Ciocârlie în trei zile. Cunoșteam aproape toți protagoniștii, chiar și multe referințe; nu știu cum vor fi citit acei care cunosc numai numele prezentelor și fața lor trecătoare. Ceea ce ar putea fi memorabil pentru aceștia și (de presupus) pentru cei care vor veni ar fi un «patetism al derizoriului» cu care Ciocârlie își impregnează cartea, un fel (uneori strepezit) de a glumi cu mizeriile materiale ale vieții cotidiene sau chiar cu unele impasuri din viața de zi cu zi, cea publică sau cea de familie. Cititorul ce trece însă și dincolo de coperti poate simți vibrația (neîntreruptă) a celor «nenumite» sau abia presimțite”. Textul se încheie cu următorul P.S.: „Cum spuneam, apar și eu ca personaj în *Dinții de lână*. Câtva timp, cu numele semnăturii de mai sus. Apoi, odată cu apariția mea la Radio Europa Liberă – pe care el o socotește de proastă inspirație –, devin... Geluțu. Tot așa îmi spune de mulți ani și directoarea revistei de față. În jurnalul lui Mircea

Zaciu, în care folosește pentru a mă numi un pseudonim cu care am corespondat cu Ion Vartic, și anume Tonio Kröger, de la un moment dat devin... Tonino. Matei Călinescu mă «mângâie» uneori cu... Gelianu, Roger Cîmpeanu îmi spunea Gelișu, la fel și Cosașu. Dacă vreau să iau lucrurile în serios, așa cum le ia Livius Ciocârlie, ar trebui să constat că am o vocație a diminutivului (pe care el ar putea-o invidia). Sau, mai grav, o ieșire ratată din vârsta cea mai fragedă...”. □ Despre opera eseistică a lui Ștefan Borbély, Iulian Boldea semnează *Fascinația eseului*: „Preocupările critice și eseistice ale lui Ștefan Borbély se înscriu într-un dublu registru tematic: literatura română, prin cronici literare ale unor cărți mai mult sau mai puțin semnificative ale actualității, și literatura comparată și universală, prin eseuri și studii temeinice, bine articulate teoretic, cu o deschidere conceptuală amplă, dar și cu resorturi analitice riguroase”. ■ *Dosarul* revistei din acest număr este dedicat lui Matei Călinescu: □ Ion Vianu, *Despărțirea*, rememorare a ultimei întâlniri cu criticul: „Era tânăr, în depline puteri. Parcă nici n-ar fi fost bolnav. În timp ce se îndepărta, mi-am adus aminte că se împliniseră chiar în zilele acelea șaiszeci de ani de când eram prieteni și tot atunci mi-a trecut prin minte că ne vedeam pentru ultima oară”. □ Ștefan Borbély, *În dimineața de Sânziene...*: „Primind vestea morții sale, prima mea reacție a fost aceea de a spune că s-a stins în dimineața de Sânziene, la exact nouă zile de la împlinirea vârstei de 75 de ani. Numerele fac parte din economia ocultă a *Noapților de Sânziene*, de Mircea Eliade. Să fi știut destinul să rostuiască totul după o logică ascunsă? Poate că ei s-au și întâlnit deja în cer, convorbind liniștit despre asemenea coincidențe...”. □ Sanda Cordoș, *Ore clujene*: „[...] vestea morții sale m-a lovit cu brutalitate și m-a făcut să mă gândesc, încă o dată, că pentru ea nu suntem niciodată cu adevărat pregătiți. O veste care mi-a cernit sufletul, cum se spune, cu o metaforă în felul ei foarte precisă: pentru că o greutate de cenușă s-a așezat, înecăcioasă, în coșul pieptului. În minte, în schimb, de atunci, din seara de 24 iunie (astăzi e o săptămână de când am aflat, am primit invitația să scriu, amân mereu), rulează constant un film cu Matei”. □ Laura Pavel, *Reîntoarcerea scriitorului, reîntoarcerea personajului*, referindu-se la romanul *Viața și opiniile lui Zacharias Licher*: „Parabolele din roman, pline de corespondențe intertextuale, inclusiv referințe nietzscheene, sunt tot atâtea fragmente autonome, putând prolifera la infinit, ca tot atâtea cercuri hermeneutice. Miticul traseu circular, invocat de dansul și râsul profetului Zarathustra al lui Nietzsche, îi este propriu și lui Licher. *Eul* autoproclamat al anacronicului Zacharias e transsubiectiv, arhetipal. Sau, cum singur se definește, el e *masca măștilor*, emblema eternei reîntoarceri. Licher poate fi înțeles – mai ales prin dimensiunea sa transumană, de flacăra transcendentă, etern rotitoare – ca un *El Aleph* al lui Matei Călinescu”. ■ Ion Mușlea publică *La moartea lui Alain*, un *in memoriam* la decesul lui Alain Paruit. □ În *Puncte de reper* Mircea Moț scrie *Despre un anumit fel de lene*, un eseu despre *Povestea unui om leneș* de Ion Creangă. ■ Din *Avangarda rusă*, Leo Butnaru traduce poezii ale lui Aleksandr Arhanghelski. □ Tot poezii, dar proprii, sunt prezenți Adriana

Teodorescu și Ovidiu Pecican. □ La proză Adrian Buzdugan semnează *Luneta lui Ropa*.

● [„Ateneu”, nr. 6-7 (478-479), nr. de pagini: 32] Din *Breviar* reținem: □ *Festivalul Internațional de Poezie „Avangarda XXII” Ediția a IX-a, Bacău, 2009* (v. „Tribuna”, nr. 165/ 2009). □ V. Savu, *Conferințele Bibliotecii Județene „C. Sturdza” Bacău. Mihai Eminescu în canonul occidental: without love*: „La cea de-a șasea ediție a Conferințelor Bibliotecii, în care s-a adus un omagiu poetului național, invitați de onoare au fost scriitorii Theodor Codreanu (renumit eminescolog) și profesorul Nicolae Georgescu. Conferința susținută de distinsul Theodor Codreanu a purtat titlul *Eminescu și canonul occidental*. Theodor Codreanu s-a axat pe demontarea acțiunilor de demitizare a lui Eminescu, aducând ca argumente citate din marii critici ai literaturii române. [...] În continuarea conferinței s-au lansat volumele: *Cartea trecerii – boala și moartea lui Eminescu* de Nicolae Georgescu și *Carte tristă și încălțită* de Pr. Teofil Bradea. Cele două cărți au fost prezentate de Ioan Neacșu, respectiv Marius Manta. La 120 de ani de la moartea poetului, încă ar mai trebui să meditam adânc la remarca eminescologului Theodor Codreanu: «Despre Mihai Eminescu vorbim mult și îl înțelegem puțin». Și cel mai probabil niciodată nu vom putea ajunge să-l iubim în măsura cu care el Poetul a Iubit”. □ Aceași Violeta Savu (V.M.S.) semnează *Poetul Emilian Marcu – prozator în romanul „Suburbii municipale”*: „La Filiala Bacău a Uniunii Scriitorilor din România s-au adunat în seara unei frumoase zile de vară, pe 26 mai 2009, o mână de scriitori dintre care n-au lipsit nume de prestigiu: Ovidiu Genaru, Sergiu Adam, Al. Dobrescu, Dan Perșa, bun amfitrion fiind și de această dată poetul Calistrat Costin. Cu acest prilej a fost lansat volumul al treilea al romanului *Suburbii municipale* semnat de Emilian Marcu, cunoscut și recunoscut până acum ca poet, sonetist de marcă”. ■ Cronici literare: □ Carletta-Elena Brebu semnează *Lumina de peste veacuri sau iubirea ca antidor al alienării*, prezentând cititorilor *Despre omul nobil. Cupa din care bea regele*, tratate de Meister Eckhart, traducere de Gabriel H. Decuble, Ed. Humanitas, 2009: „Ca un mesaj înalt, de la un om care și-a depășit cu mult veacul în care a trăit, tratatele lui Eckhart sunt astăzi mai viabile ca oricând deoarece ele nu vizează un sistem doctrinar aservit vreunui plan sau interes uman, ci ating zonele cele mai pure ale ideaticii creștine fără să facă vreo clipă abstracție de caracterul aplicabil, pragmatic, la modul înalt”. □ În *Mincu. Marin Mincu* Adrian Jicu scrie despre *O panoramă critică a poeziei românești din secolul al XX-lea* de Marin Mincu, Ed. Pontica, 2007: „Cine vrea să-și facă idee despre ce înseamnă poezia românească din secolul al XX-lea poate oricând să pornească de aici. Însă mai important mi se pare un alt aspect. Acela că, prin acest volum, se confirmă ceea ce mulți știu și prea puțini recunosc: faptul că Marin Mincu este cea mai autorizată voce în materie de critică a poeziei pe care o avem în prezent”. ■ La rubrica *Autori și cărți* sunt prezente noi recenzii: □ Emanuel Nicolae prezintă *Apărarea și ilustrarea poeziei* de Vasile Spiridon, Ed. Timpul, 2009: „Deocamdată, așa arată o secvență

din poezia română în viziunea lui Vasile Spiridon de acum câțiva ani (când capitolele cărții au apărut în revista «Convorbiri literare» sub forma unor cronici sau comentarii literare). Fapt care nu exclude posibilitatea ca, altădată, el să ne propună un alt tablou, cu o altă «scenografie» și cu alte personaje”. □ Loredana Beleacov prezintă *Scrisori pentru Ema* de Loreta Popa, Ed. Semne, 2009: „Loreta Popa aduce ceva nou prin cartea sa. Deoarece e o carte scrisă cu dragoste și care dă celui ce o citește mult de gândit, pentru a descoperi înțelesurile profunde ale fiecărui întâmplări povestite, ale fiecărui «personaj» prezentat. Loreta Popa ne arată că universul uman este o compoziție pe care oamenii o creează ca lume printr-un pod al sufletelor ce se împletesc între ele într-o țesătură de iubire”. □ Violeta Savu recenzează *Trauma arlechin* de Eliza Nicolaina, Ed. Brumar, 2008: „În trauma arlechin plutește senzația de vid, de gol sufletec, claustrarea este accentuată printr-o poetică a staticului”. □ Marius Manta scrie despre *Tăcerea de clopot* de Ioan Petru Viziteu, Ed. Fundației Culturale Cancicov: „Scrisul lui Ioan Petru Viziteu e mărturia unei intelectualități preocupată de a-și reformula după diverse formule, mai mult sau mai puțin alchimice, propria-i devenire, nerenunțând însă pentru nicio clipă la marea posibilitate a într-asemănării”. □ Adrian Jicu prezintă *Poziția lotus* de Ion Maria, Ed. Vinea, 2008: „Sintetizat într-o singură frază, acest nou volum este unul cu caracter mai degrabă programatic, despre drama și singurătatea poetului”. □ Oana Buhosu recenzează *Jurnal* de Oana Pellea, Ed. Humanitas, 2009: „Deși lipsită de experiență scriitoricească, Oana Pellea reușește să surprindă prin naturalețea stilului. Fără false încercări de a impresiona, în fraze scurte, cu propoziții eliptice, cu un scris aproape anticalofil”. □ Victoria Huban semnează articolul *Un eseist al senzualității: Felix Aderca*. ■ În rubrica *Arte & meserii* Constantin Călin publică a doua parte din *Reveniri la Bacovia*: „La Bacău, ideea că Bacovia e «mare poet» a introdus-o, într-un context delicat, fără a-l numi, Gr. Tabacaru, protectorul său, prin articolul *În disprețul contemporanilor*, dar nimănui nu cred că i-a fost greu să ghicească la cine se referea”. □ Vasile Spiridon arată în ce constă *Tentația universalizării*: „Două tendințe contradictorii caracterizează ethosul, modul de viață și de a gândi al intelectualilor. Pe de o parte, seriozitatea care poate să ducă la spiritul necondiționat al căii cele drepte și chiar la pavoazarea ei, căci intelectualul coabitează cu politicul și deci și cu Puterea. Acest fapt duce nu numai la respect față de Putere, dar poate degenera și în fanatism. O altă tendință, care este opusă, este ironia critică, de care a dat dovadă cu mari riscuri Salman Rushdie când a scris *Versetele satanice*. Spiritul ludic, cu regulile lui laxe, poate să cadă, în ochii anumitor persoane și îndeosebi în ochii credincioșilor, pe panta deriziunii și a profanării”. ■ Este omagiat *Al. Săndulescu – 80*. Pe lângă date bio-bibliografice, în pagină citim *Despre literatura epistolară* de Dinu Pillat, text scris în 1973, referitor la ediția *Scrisorilor inedite* ale lui Duiliu Zamfirescu, îngrijit de Al. Săndulescu și un fragment din *Constantin Beldie*, scris de Al. Săndulescu. ■ Lăcrămioara Loredana Beleacov își expune opiniile despre romanul autohton în

Literatura și societatea: „Există, probabil, o explicație a faptului că e greu ca romanul să se dezvolte (competitiv afară) în România. Nu este vorba câtuși de puțin de talentul scriitorilor, deoarece talente am avut și avem cu duiumul. Nu mai știu cine, parcă Eugen Uricariu [sic!], deplângea, sau mai degrabă presăra o undă de dispreț față de romancierii români (de parcă el n-ar fi), pentru faptul că noi nu avem un Tolstoi. Nici nu-i nevoie să avem un Tolstoi, dar de ce nu avem scriitori care să pătrundă fără probleme în așa zisa «literatură universală», adică pe piața cărții din toată lumea, nu?”. □ Dan Perșa revine la rubrica *Pe grătar... și-un alter ego* cu articolul *Teama de diavol*: „Rândurile următoare încearcă să fie o completare a unei teorii, pe care Octavian Soviany o propune în cartea sa de la Editura «Pontica», *Textualism, postmodernism, apocaliptic*. Sau nu atât o completare, cât o mutare de accent față de cel pus de autorul cărții. Suma reprezentărilor e comună. Interpretările însă diferă...”. □ Despre *Enigmaticul Conte de Lautréamont* scrie Emil Nicolae, pornind de la romanul *Cântece de toamnă. Romanul vieții lui Lautréamont* de Ruy Câmara, traducere de Iulia Baran, Ed. RAO, 2008: „Nu e de mirare, așadar, că pe fondul interesului resuscitat astăzi față de avangarda artistică romanul lui Guy Câmara [sic!] se bucură de un mare succes. Pe de altă parte, nu sunt de omis talentul, imaginația și acribia documentară a autorului”. □ În *Lumea ca un pavilion de ceai* Marius Manta scrie despre *Foc în pavilionul de ceai* de Ellis Avery, Ed. Humanitas, 2008: „*Foc în pavilionul de ceai* este acea carte în paginile căreia, într-un mod ce ține în mod evident de miraculos, felul de a povesti specific romanelor – fluviu, cu care literatura anglo-americană ne-a obișnuit, se combină cu tușele fine ale trăirilor asiatice, cu simboluri ce iau naștere pentru încă o dată, doar pentru a împărtăși cititorului momente de o grație nemaîntâlnită”. ■ Ion Fercu publică partea a doua din *Seraficul Aleoșa*, serial de articole despre *Frații Karamazov* de Feodor Dostoievski”. ■ Revista publică textul câștigătoarei premiului pentru proză, Mihaela Dordea (*Remember*), odată cu premiile revistei la Festivalul – Concurs „Eusebiu Camilar – Magda Isanos” de la Udești (Suceava), Ediția a XIV-a, 2009. ■ Sunt publicate și versurile scrise de Daniela-Maria Varvara, care a primit premiul revistei la cea de a XXVI-a ediție a Concursului Național de Poezie și Interpretare critică a operei eminesciene *Porni Luceafărul...*, Botoșani – Ipotești, 06-07.06.2009. ■ Citim versuri de Anca Mizumschi și Arthur Porumboiu. ■ Revenind la *Gaură-n cer*, C. D. Zeletin publică *Până la Michelangelo...* ■ Apare un fragment de roman scris de Robert Marius Dincă, *Îngeri*. ■ Leo Butnaru revine cu partea a șasea din *Carnet polonez*. ■ Sorina Munteanu semnează traducerea versurilor lui Nikiforos Vretakos, publicate sub titlul *Poetul fanteziei libere*.

● [„*Caiete Critice*”, nr. 5-6-7 (259-260-261); nr. de pagini: 198] Revista comemorează *Centenarul Constantin Noica*: Numărul se deschide cu rubrica *Fragmente critice* în care citim *Zece scrisori către Cioran* de Eugen Simion, ocupându-se de scrisorile trimise de Constantin Noica către Emil Cioran și publicate de Constantin Barbu: „Zece epistole care, în fapt, sunt zece mici eseuri

despre... Despre ce? Despre orice, de la stilul de existență la idealul geometric și, de aici, la filosofie și la universul formelor”. □ În rubrica *Document Dora Mezdrea* oferă informații despre *Constantin Noica în arhiva Securității*: „Documentele ne înfățișează un personaj împresurat: o întreagă rețea informativă mișună împrejurul lui Constantin Noica, dublată de una de agenți și de ofițeri; sunt puse la lucru mijloace de tehnică operativă, precum mai multe servicii ale Direcției I din Consiliul Securității Statului; nu sunt uitate filajul, perchezițiile și intervenția unor oficialități de cel mai înalt rang”. După studiul introductiv sunt publicate *Documente* din arhiva Securității. □ În paginile dedicate *Corespondenței* găsim scrisorile lui Constantin Noica trimise lui Petru Comarnescu, Stéphane Lupasco și Emil Cioran. □ Valentin Coșereanu publică *Eu le ofer o șansă de-a rămâne*, intervenția orală susținută la Muzeul Național al Literaturii Române București cu ocazia Centenarului Noica, o evocare a primei întâlniri cu filozoful Constantin Noica la Ipotești în 1984, când filozoful a înmănat „Caietele Eminescu” pentru a fi facsimilate. □ Marin Diaconu, *Noica în fața lui Eminescu*: „Pentru Constantin Noica, Eminescu este (doar) un Urias pe înălțimea și pe adâncimea căruia și va și ne va edifica, va dura și înălța propriul sistem filosofic. Până la deplina edificare, Noica va mai trece prin rostirea românească, prin modelul ontologic românesc și prin fundamentala devenire într-o ființă”. ■ Citim cronici literare, dedicate volumelor despre Constantin Noica: □ În *Complementarea operei filosofice* Al. Surdu scrie despre *Modelul cultural Noica*, editat de Marin Diaconu, Ed. Fundația pentru Știință și Artă: „La Centenarul nașterii lui Constantin Noica legenda este intrată în adormire și se înalță Opera. O probează sesiunea de comunicări științifice organizată de Facultatea de Filozofie din București, cu prestigioși dascăli și cercetători; a potențat sesiunea omagială organizată în aula Academiei Române, cu eminenți gânditori academici și o dovedește și volumul de studii filosofice (de peste 600 de pagini) apărut sub egida Institutului de Filozofie al Academiei Române. Tot cu prilejul acestui centenar, Marin Diaconu – cunoscut istoric al filosofiei românești și editor al lui Nae Ionescu, Mircea Vulcănescu, Emil Cioran și Constantin Noica – a avut ideea de a aduna într-o carte o parte din memorialistica privitoare la gânditor și scriitor. I-a invitat să depună mărturie pe mulți dintre cei care l-au cunoscut pe filosof, printr-o relație mai îndelungată și mai profundă ori l-au vizitat pentru un sfat, un îndemn. Nu-i amintesc aici pe toți cei peste 40 de colaboratori la volumul *Modelul Cultural Noica*, ci doar pe câțiva, fie mai cunoscuți lui Noica, fie nouă. Dintr-o altă generație vin Mihai Șora, Al. Paleologu, Simina Mezincescu, Sandra și Măriuca Vulcănescu, Eleonora Cioran ori Mircea Handoca. [...] Un grup de profesori și cercetători rememorează întâlniri cu Noica în anii '60 și '70, precum sunt: George Anca, Petre Anghel, Angela și Victor Botez, Mircea Braga, A. Brumaru, Octavian Chețan, Ion Dur, Gheorghiuță Geană, Petru Ioan, Ion Papuc, Eugen Simion, Anca Sârghie sau Elena Solunca. Un alt grup de colaboratori este al celor porniți spre a fi printre «cei 22»; depun mărturie: Emilia Guliciuc, Andrei-Justin Hossu, Dan

Negrescu, Șerban Nicolau sau Traian Dinorel Stănciulescu. Din păcate, prea puține sunt studiile privitoare la viziunea filosofică a lui Constantin Noica; aici sunt doar cele semnate de Florica Diaconu, Laura Pană și Alexandru Surdu.” □ Viorel Cernica semnează *Sistemul rostirii filosofice românești*, o prezentare a volumului *Comentarii la rostirea filosofică însoțite de câteva gânduri despre Constantin Noica* de Alexandru Surdu, Ed. Kron-Art, 2009: „Evocările din final sporesc sentimentul apropierii cititorului de lucrările lui Constantin Noica, al prețuirii operei acestuia, sentiment de altfel cultivat de către Alexandru Surdu în tot demersul său din cartea despre rostirea filosofică românească și despre Noica, filosoful”. □ Lucian Chișu scrie despre *Introducere la miracolul eminescian* de Constantin Noica, publicat în ediții succesive (1992, 2003): „Dincolo de profunzimea clară a limbajului filosofic din textele semnate de Constantin Noica, de variația comparațiilor și tehnicilor persuasive de care se încarcă aceste texte, cel puțin la fel de penetrantă este lecția pe care ne-o oferă. Noica dă în aceste texte măsura unui patriotism nețărnut. Eminescu, iubire, patriotism, iată trei cuvinte demonetizate care ar trebui reinventate fiindcă, așa cum spunea un mare istoric al poporului nostru, savant al cărui destin a fost dintre cele mai tragice, noi înșine, românii, am fost un miracol. Un miracol istoric perfect conservat în lada cu manuscrise a lui Eminescu”. □ Despre *Constantin Noica. Repere bibliografice* de Stan V. Cristea, Ed. RCR Editorial, 2009 scrie Ana Dobre în *Constantin Noica – rostirea într-o devenire*: „Timpul are răbdare și lucrează pentru Constantin Noica. O dovedește și cartea lui Stan V. Cristea, extrem de utilă pentru mai buna cunoaștere a personalității și operei sale”. ■ Diana Șimonca Oprîța stă de vorbă cu Bartolomeu Anania despre N. Steinhardt, „*S-a botezat «din apă viermănoasă și har fulgerător»*”: „- Perioada în care el a început să scrie e o perioadă de o deosebită efervescență culturală. El vorbește în primul rând de Vulcănescu, pe care îl consideră un spiritus rector al epocii. I-ați găsi un loc lui Steinhardt în această galerie – Dinu Pillat, Alexandru Paleologu, indianistul Sergiu Al. George? Credeți că are un loc aparte sau se încadrează perfect în modelul generației? - Da, în sensul că este un exemplu rar, rarisim, de mare cărturar care devine călugăr și slujitor al Bisericii. Tot prin anii '92-'93, nu mai țin bine minte când, am fost invitat la o masă rotundă cu Andrei Pleșu, moderată de Teodor Baconsky, care lucra atunci în televiziune, la TVR 1. Andrei Pleșu a venit cu tema a intelectualului în Biserică. El făcuse un fel de portret-robot al intelectualului care pătrunde în Biserică și își pierde intelectul, și-l pervertește, devine un om banal. L-am ascultat până la sfârșit și știu că atunci, în replică, i l-am citat pe Steinhardt. Iată un mare intelectual care a devenit călugăr foarte smerit, ca fiu al Bisericii, dar care nu a pierdut absolut nimic din zestrea lui intelectuală, din cultura lui, din talent. Pleșu nu a avut replică. Important este că el și-a căutat credința în mai multe formule, ceea ce-i face cinste, inclusiv în formule necreștine, iar când a ajuns la formula creștină, a avut de ales pentru că s-a întâmplat de la Dumnezeu să fie în celulă cu oameni de mai multe confesiuni. Aceasta o

cunoaștem din Jurnalul lui. Era acolo un călugăr ortodox, părintele Mina Dobzeu, deținut politic la Jilava, cred că în aceeași cameră în care am stat și eu; camera 3 era pentru intelectuali... *În camera 18 a fost botezul...* Da. Și era și un catolic, iar el a ales ortodoxul. Și s-a botezat, cum zice el, «din apă viermănoasă și har fulgerător», cam așa ceva... «...*turnată dintr-un ibric bont.*» Așa, da. Așa era, am trecut pe acolo și știu cum era apa de la Jilava. O beai ca să nu mori de sete, că altfel... Așa încât sigur că este un moment foarte, foarte important al vieții lui, al istoriei noastre, al culturii românești și al Bisericii”. Interviuul a fost realizat la 26 ianuarie 2004. ■ Despre *Eminescu* scriu: □ N. Georgescu, *Eminescologia, la ora exactă*: „Ceea ce se numește, de vreo 50-60 de ani, «eminescologie», are mai mult pretenția de a fi expresia unei științe. Nu există știința ca atare, în sensul că nu are instituțiile aferente necesare. Nu există în nomenclatorul național de meserii și profesii acea de «eminescolog». [...] Așa cum se petrec lucrurile astăzi, de câțiva ani buni eminescologia se derulează la zile fixe prin județe. Mai exact, prin județele cu pretenții culturale ale țării, adică, de regulă, acelea în care există filiale ale Uniunii Scriitorilor. Am participat la câteva asemenea petreceri ale lui Mihai Eminescu (peste ani al morții sau al nașterii) și pot depune mărturie, ca să zic așa, că s-a instituit un fel de ritual constând din câteva momente fixe ce se regăsesc mai peste tot. [...] Cel mai greu lucru va fi, probabil, după această scanare magnifică a manuscriselor eminesciene, să redefinim eminescologia ca știință. În ce va consta această știință de acum înainte? Avem întreg câmpul scrisului la dispoziție, o adevărată horbotă de forme, cu posibilitatea pe care ne-o oferă calculatorul de a mări fiecare centimetru pătrat cât dorim putând, astfel, să înțelegem sensuri noi, ascunse celor două sau trei perechi de ochelari complete de Perpersicius cu lupe de diferite mărimi care l-au făcut pe editor să-și mute aproape cu totul lumina interioară din ochi – în pagină”. □ Tudor Nedelcea, *Eminescu și Macedonski sau drama unei polemici inutile*, discutând despre nemulțumirea gazetarului Eminescu de felul cum își îndeplinește sarcinile *funcționarul public* Al. Macedonski, dar și despre conflictele apărute în spațiul literar, referindu-se la epigrama semnată de Al. Macedonski”. □ Ioana Vasiliu analizează studiile lui Tudor Vianu din perioada postbelică interesate de legăturile operei eminesciene cu literatura universală. (*Comparatism versus sociologism în studiile lui Vianu despre Eminescu*). □ În *Eminescu for and against* Ion Oltean discută despre doi poli opuși în recepția operei eminesciene, ajungând până la epoca postcomunistă: „În revista «Dilema» din 28.02 – 05.03.1998 se remarcă printre altele o reacție netă la viziunea tradițională despre Eminescu. Mulți dintre detractori nu merită o atenție. În schimb, am remarca poziția lui Z. Ornea, care, fără să-l coboare pe Eminescu de pe soclul meritat reproșează apologeților lui adorația excesivă de bușând în idolatrie. H. R. Patapievici avansează în acest context o sintagmă bubuitoare, după unii, dar care după noi în loc să apară ca o luare de poziție este mai mult o constatare, o lacrimă. Analizând această lacrimă opinentul introduce în discursul său sintagma «cadavrul din debara». La prima vedere s-ar părea că

e vorba de o atitudine pamfletară anti-Eminescu. În realitate, înțelegerea ei se susține chiar inspirându-se din Eminescu”. ■ În secțiunea *Comentarii* citim G. Călinescu și critica creatoare de Ov. Ghidirmic, discutând despre relația între creație și critică și referindu-se și la opera critică și la opera literară a lui G. Călinescu. ■ Revista publică în paginile sale lucrările de la *Colocviile Călinescu*, unde a fost *În dezbateri: Criza culturii critice și a canonului literar în dezbateri*: □ Nota introductivă este semnată de Dan Mircea Cipariu: „A treia ediție a Colocviului Național G. Călinescu față cu noua critică literară a pus în discuție problema crizei culturii critice și a noului canon. Moderatorii acestei ediții au fost academicienii Eugen Simion și Dan Hăulică. Cu acest prilej, au fost lansate volumele V și VI de *Publicistică* ale lui G. Călinescu, volume coordonate științific de cercetătorii Nicolae Mecu și Oana Soare, editate de Academia Română și Fundația Națională pentru Știință și Artă. Primarul sectorului 2 București, Neculai Onțanu, a oferit gratuit celor 20 de tineri critici literari din toată țara prezenți la colocviu volumele V și VI din *Publicistica* lui G. Călinescu. De altfel, invitații la acest eveniment au primit numărul 8 din 2008 al revistei «Caiete critice» cu dosarul dezbaterilor de la colocviul de anul trecut. Acad. Eugen Simion a moderat dezbaterile *Criza culturii critice?*, iar acad. Dan Hăulică a fost moderatorul discuțiilor despre *G. Călinescu și noul canon în critica literară actuală*. Invitații Colocviului: Cristina Balinte, Bianca Cernat, Teodora Dumitru, Oana Soare, Paul Cernat, Mihai Iovănel, Cătălin Sturza, Răzvan Voncu, Marius Miheț (Oradea), Oana Draia (Deva), Alex Goldiș, Andrei Simuț, Iulia Micu (Cluj), Șerban Axinte (Iași), Bogdan Crețu (Iași), Andrei Terian (Sibiu), Crina Bud (Baia Mare), Carmen Raluca Șerban (Piatra Neamț), Xenia Karo (Craiova), Adrian Jicu (Bacău). «La criza culturii critice, a canonului în literatură, pun umărul, deopotrivă, scriitorii și criticii literari, cititorii și cei care vând ori cumpără produsul cultural numit literatură. Instituția adulată ori contestată a cronicii literare pare că și-a pierdut impactul într-o lume aflată la propriu într-o criză socială, de sistem, economică și financiară, și, cel mai dureros, identitară. Ne dorim prin acest colocviu să aflăm ce îi unesc și îi despart pe tinerii criticii literari de la noi în lupta canonică și literară», a declarat Dan Mircea Cipariu, coordonatorul colocviului *G. Călinescu față cu noua critică literară*”. □ Eugen Simion, *Un mare creator nu poate fi apărat decât judecându-l drept*: „Spun mereu și vă spun și dvs., oameni tineri: un mare creator nu poate fi apărat decât judecându-l drept, spunând totul despre el și opera lui... Cine îl judecă pe Sadoveanu numai după *Mitrea Cocor* și *Păuna mică* greșește pentru că lângă aceste scrieri execrabile, regretabile, există celălalt Sadoveanu, proprietarul unui imens ținut imaginar. Greșesc și cei care, vorbind de autorul *Crengii de aur*, *Zodia Cancerului* nu spun un cuvânt despre compromisurile mari, grave, impardonabile făcute de Sadoveanu după 1945... Creatorul este întreg cu performanțele și erorile sale”. □ Adrian Jicu, *G. Călinescu – oportunism sau compromis?*: „Se tot discută pe la colocvii, în anchete sau în dezbateri despre soarta literaturii în general și despre cea a criticii în particular. În realitate,

dincolo de vorbe, dincolo de intenții nobile, este greu de luptat împotriva unei realități. Motiv pentru care, și de această dată, paseismul s-a dovedit soluția la îndemână. Discuțiile s-au mutat în perioada interbelică și imediat postbelică, ridicându-se câteva probleme (din fericire) interesante”. Urmează comentarii pe marginea intervențiilor participanților la discuție, pentru ca apoi să se ocupe de publicistica lui G. Călinescu, pe marginea volumelor apărute: „Dincolo de orice speculație posibilă, important este un singur lucru: că G. Călinescu a scris mai departe. Articolele conjuncturale rămân, așa cum le numea el însuși, «maculatură», false acte de curtoazie ideologică, în vreme ce cu adevărat valoroase sunt cele din a doua categorie, în care abordează probleme de estetică, istorie și critică literară sau literatură. Dincolo de mitizare și demitizare, de evaluări și reevaluări, de acuzații și încercări de a-l apăra, prefer un Călinescu genial, deși controversat, unui Călinescu onest, dar lipsit de operă”. □ Andrei Terian, „*Ermeticul*” G. Călinescu: „Așadar: în care dintre aceste categorii se încadrează Călinescu? Este el un «raționalist», un «ermetic» sau un «mistic»? Întrebarea e reductivă, deoarece e evident că autorul eseului *Domina bona* are câte ceva din fiecare; de aceea, ar fi mai potrivit să ne întrebăm nu care dintre cele trei ipostaze domină, ci când se manifestă fiecare din ele”. □ Cristina Balinte, *G. Călinescu și Camil Petrescu. O întrecere gazetărească în muncă*: „Pentru această intervenție, am izolat două secvențe din dezbaterile desfășurate cu îndârjire în presa vremii – problema «condiției scriitorului» și susținerea stabilizării monetare – urmărind în paralel comportamentul abordării folosit de ambii protagoniști”. □ Bogdan Crețu, *Călinescu între compromis și naivitate*: „A rămâne scriitor era imposibil la începuturile comunismului fără a-ți fi plătit obolul. Iar G. Călinescu era, în primul rând, un scriitor și abia apoi un simplu cetățean. Dacă ar fi fost silit să renunțe la poziția sa publică de pățimaș al cărții, Călinescu ar fi fost anulat și ca persoană. Nu e un alibi al compromisului său; este, cel mult, o tristă cauzalitate”. □ Daniel Cristea-Enache, *Cei trei Alecși și generația tânără*, un comentariu la conferința lui Dan C. Mihăilescu susținută la Onești, la *Zilele călinesciene*, „în care ataca frontal chestiunea criticii literare”: „Cine sunt însă *cei trei Alecși* care au deturnat destinul criticii de azi și, prin consecuție, al literaturii care ar fi avut nevoie de ea? Sunt, în înșuruirea lui Dan C. Mihăilescu, Alex. Cistelean, Alex Goldiș și Alexandru Matei. De la bun început, avem aici o eroare de distribuție. Sunt puși la un loc doi esești care nu fac critică literară de întâmpinare (Alex. Cistelean și Alex. Matei) și un critic care nu face eseistică (Alex Goldiș). Indiferent de opinia lui Dan C. Mihăilescu despre ei, cei trei Alecși nu fac parte din aceeași categorie. [...] Dincolo de aceste întrebări legitime pe care mi le-au stârnit intervențiile lui Dan C. Mihăilescu (critic cu care, în treacăt fie zis, am cele mai cordiale relații umane), a mai fost un punct din teoria sa cu care nu sunt nicicum de acord. În caracterizarea tinerei generații, el pornea frecvent de la două-trei nume de scandalagii literari. Ca să-și susțină teza decăderii criticii și moravurilor literare, invoca în mod repetat aceste nume, făcând completamente abstracție de

zecile de autori reprezentativi pentru generația tânără”. □ Nicolae Mecu, *Perdeaua de fum a iluziilor*: „A-l cataloga pe Călinescu drept trădător al generației sale și profitor al noului regim – e la îndemâna oricui. Important este să vedem ce l-a determinat să facă pasul, să înțelegem lucrurile în context și în complexitatea lor de nuanțe contradictorii. Or, din punctul ăsta de vedere, mi se pare că jurnalistica politică a lui Călinescu este paradigmatică pentru situația unui intelectual de maximă talie și de bune intenții care a încercat un *modus vivendi* cu comunismul”.

□ Oana Draia, *Anton Holban în receptarea călinesciană*: „Citind textele lui G. Călinescu despre opera lui Anton Holban (și aici avem în vedere atât articolele apărute în reviste literare, cât și paginile din *Istoria* sa) regăsim o poziție moderată a criticului care vede și apreciază nivelul intelectual, sclipirea de talent, sensul personal al scriiturii care se așteaptă a fi «germinat», dar nu pregetă să amendeze carențele, minusurile întrevăzute chiar și în operele izbutite”.

□ Raluca Șerban Neclad, *G. Călinescu despre Blaga, poetul*: „Pe Lucian Blaga, ca poet, G. Călinescu nu l-a citit cu prea mare entuziasm, apreciindu-l mai mult ca filozof [...] În prezent, poezia lui Lucian Blaga beneficiază de una dintre cele mai complexe exegeze, aplicate scriitorilor noștri canonici, suscitând în continuare interesul cercetătorilor. Însă în cadrul acesteia, contribuția călinesciană își are locul său important, prin conturarea acelei viziuni senzoriale, cu aspirații metafizice, cu tendințe de eterizare, pe care o propune poezia lui Blaga”.

□ Șerban Axinte, *Despre avantajul de a fi în criză*: „În ultimii ani au apărut numeroase lucrări absolut necesare culturii noastre. Rediscutarea periodică a canonului și, implicit, a literarului aduce foloase indiscutabile actului critic, a cărui obiectivitate rezultă din suma mai multor subiectivități. Bineînțeles, există, au existat mereu anumite derapaje, abdicări conjuncturale de la principiile fundamentale și elementare ale spiritului critic. Nu de puține ori, extraliterarul, extraesteticul a încercat să se impună cu forța și autoritatea normei. Uneori a reușit, dar nu pentru multă vreme. [...] *Acel* Călinescu a fost nevoit să treacă printr-un linșaj public pentru ca a deveni, nu după foarte multă vreme, *acest* Călinescu”.

■ Marin Diaconu publică o continuare la *Eugen Ionescu. Texte recuperate*: „*Ce ești d-ta?*” (semnat Criton, „Atitudinea”, I, 2, 1 nov. 1933, p. 5), *Critica literară* (semnat Ion Stănescu, „Credința”, an II, nr. 52, 6 febr. 1934, p. 3), *Mărturisirile bătrânilor* („Credința”, II, 57, 11 febr. 1934, p. 4), *Elena Vavilyna* (semnat M. Ionescu, „Arta și Omul”, II, 9-11, mai 1934, p. 164), *Contra teatrului* („Naționalul”, an I, nr. 37, 24 iun. 1934, p. 3), *Căldurile și cultura* („Credința”, II, 194, 28 iul. 1934, p. 4), *Construcții* („Credința”, an II, nr. 206, 11 aug. 1934, p. 4), *Mizerabilii* („Credința”, II, 212, 1 aug. 1934, p. 4), *Poezia actuală și marele public*, *Carnet literar [I]*, *Curier literar* (semnat E., „Critica actualității”, an I, nr. 5, 9 martie 1935, p. 2), *Carnet literar [II]* (semnat E., „Critica actualității”, an I, nr. 7, 23 martie 1935, p. 2), *Cugetările, aforismele metaforele unui adolescent de la Brașov*.

■ Virgil Tănase revine la *Carnet parizian* cu textul „*Cum ai mânca clătite*”, o expunere despre proza lui A. P. Cehov la colocviul de literatură

comparată a societății Sigismondo Malatesta. □ În secțiunea *Cultură și economie* Maria Moldoveanu semnează *Conceptul-cheie – Eminescu – despre orizontul cultural al tinerilor jurnaliști*, prezentând rezultatele anchetei printre studenții Facultății de Jurnalism la Universitatea Hyperion din București, care au fost întrebați despre Eminescu și cultura română: „Lecturile lor literare - parte a culturii generale - datează din anii de școală preuniversitari, rareori din îndeletnicirile de loisir. Curricula universitară nu le modelează nici gândirea logică, nici limbajul, nici capacitățile creative. În aceste condiții, numai dorința de a reuși, șansa de a lucra sub îndrumarea unui maestru (atâția câți mai sunt în presa actuală), lecturile intense și sistematice le pot susține tenacitatea și aspirațiile profesionale, responsabilitatea pentru cuvintele scrise și, nu în ultimul rând, stima de sine ca profesioniști și oameni de cultură”.

• [**„Contemporanul – Ideea Europeană”, nr. 7 (688)**] Pe prima pagină apare *Scrisoare deschisă Domnului Prim Ministru Emil Boc Apelul pentru salvarea culturii române vii – 2009*: „Atitudinea sfidătoare a guvernelor care s-au perindat la putere după 1989, ne face să vă solicităm imperios: revederea drastică a atitudinii Guvernului României față de cultura scrisă; alocarea unui buget de 2% din PIB culturii (suma de 0,19% alocată este, spuneam, incalificabilă, și va prejudicia irecuperabil domeniul culturii scrise; argumentul «nu există bani pentru cultură», «e criză mondială» este jenant); revederea Legii sponsorizării, care la ora actuală e departe de a încuraja sprijinirea literaturii române vii; scutirea de impozite pentru drepturi de autor a membrilor Uniunilor de Creație (un model, în această ordine de idei, este Irlanda); inversarea proporției dintre bugetul alocat Direcției Patrimoniu a Ministerul Culturii, Cultelor și Patrimoniului Național/ MCCPN și cel alocat culturii scrise în favoarea literaturii/ culturii scrise (e știut că circa 75% din banii alocați culturii revin susținerii patrimoniului; este de la sine înțeles că scriitorii români nu se opun salvării patrimoniului național, cu condiția ca sumele alocate să nu impiețeze, atât de grav cum au făcut-o până în prezent, asupra literaturii române); sprijinirea prin MCCPN a programelor destinate culturii scrise: editarea celor mai reprezentative reviste de cultură din teritoriul național, programe de editare de carte românească, traduceri din scriitorii români în limbile de circulație, turnee, conferințe naționale și internaționale, lecturi publice etc. Solicităm imperios ca literatura vie – prin care s-a conservat tradiția de structurare a statului român modern și prin care se susține identitatea națională azi, în plin taifun al globalizării – să nu mai fie tratată laolaltă cu divertismentul, artele spectacolului, dansul, arte nelipsite, de bună seamă, de importanță. În consecință, cultura scrisă să aibă un capitol de buget separat. [...] Prin noi, prin marile valori românești, țara noastră, în timp, poate să-și schimbe imaginea în lume, care, se știe, este, la ora actuală, negativă. «Noi» înseamnă cărțile noastre. Tablourile, sculpturile, spectacolele noastre. «Noi» înseamnă revistele naționale: «Contemporanul», «Convorbiri Literare», «Oglindă literară», «România literară», «Timpul», «Steaua», «Familia», «Vatra», «Manuscriptum», «Dacia Literară», «Cronica»,

«Viața Românească», «Poesis». Și altele. «Noi» înseamnă editurile noastre. Toate aceste instituții sunt la limita subzistenței, a dispariției. Îndemnăm la solidaritate colegii din presă, Radio și TV. Numai fiind solidari, vom deveni puternici”. Scrisoarea este semnată de Federația Editorilor și Difuzorilor de Carte din România (FEDCR), Asociația Publicațiilor Literare și Editurilor din România (APLER), Asociația Revistelor și Publicațiilor Europene (ARPE), Fundația Culturală Ideea Europeană, Fundația Libra, Revista „Contemporanul. Ideea Europeană”, „Convorbiri literare”, „Cronica”, Editura Timpul. ■ Sunt anunțate Premiile „Poesis” – 20 de ani, 2009, iar comentariul *Tribul Poesis la 20 de ani* este semnat de Aura Christi: „Tribul Poesis – un trib care își urmează vocația de ziditori de litere. De constructori de instituții într-o Românie grăbită să-și batjocorească valorile. O Românie incapabilă de a-și face de circa două decenii autostrăzile, de a-și termina bibliotecile, blocurile mușcate de paragină, de a-și onora/respecta artiștii, romancierii, poeții, prozatorii, sculptorii, muzicienii... Când spun «Poesis» sau George Vulturescu sau Dumitru Păcuraru, implicat, spun prietenie, cultul prieteniei, cultul vocației, cultul lucrului bine făcut... Adică ceea ce numesc eu fabuloasa aventură unică: Literatura. Tratată ca vocație. Și, da, ca destin”. ■ Nicolae Breban publică *Deodată moartea a ieșit din paginile cărților...* □ Irina Petraș semnează *După vânzare sau promisiuni de trecut*, un text despre Ioan Lăcustă, cu scurte comentarii la volumele *Cu ochii blânzi*, *Cărți poștale cu stupi*, *Precum cuvântul peste închipuire*, *Liniște. Povestiri din viața mea*, *După vânzare*. ■ Nicolae Balotă revine cu un eseu despre John Steinbeck și romanul *Șoareci și oameni*. ■ Mara Magda Maștei publică un nou fragment din *Cioran și generația tânără*, sub titlul *Cioran și Eugen Ionescu*. ■ Cronici literare: □ Ștefan Borbély semnează *Un roman de formare*, un comentariu la romanul *Casa din întuneric* de Aura Christi, Ed. Euro Press Group, 2008: „Alternanța de planuri, liniile de comunicare dintre simbolic și real domină romanul *Casa din întuneric* al Aurei Christi, titlul pretându-se, și el, unei interpretări hermeneutice adecvate. Romanul, care captivează, nu se poate citi ingenuu, ci doar prin lentila unei pregătiri intelectuale speciale, prin intermediul căreia el își relevă atât forța narativă, cât și esențele subtile, elevate”. □ În *H. Sanielevici, la o nouă lectură* Răzvan Voncu scrie despre *Dinastia Sanielevici. Prințul Henric, între uitare și reabilitare* de Adrian Jicu, Ed. Cartea Românească, 2008: „Desigur, cartea lui Adrian Jicu nu e perfectă. O oarecare neglijență în redactare îi poate fi imputată ici-colo, aparatul critic fiind și el perfectibil. Dar calitatea ideii critice – ajutată fiind și de o expresie suplă, inteligentă și limpede – ne impune deja o voce critică demnă de toată atenția. A reuși să îl recuperezi pe H. Sanielevici, astăzi, nu e o întreprindere la îndemâna oricui, iar Adrian Jicu a reușit-o cu un aer firesc, de exercițiu curent, care impune”. ■ Liubița Raichici scrie despre *Vasko Popa*: „Vasko Popa a avut cele mai mari șanse de-a obține Nobelul dintre toți scriitorii spațiului iugoslav, între anii '70 și '90. Iar mult discutata alegere pe care a făcut-o Popa pentru limba sârbă în detrimentul limbii române, are de-a face, indiscutabil,

cu disponibilitățile vaste ale culturii iugoslave, la dată aceea”. ■ În *Cărți celebre comentate de Marian Victor Buciu* citim: □ *Ingeniosul bine temperat* (Dicționar onomastic, 1969, *Bibliografie generală*, 1970, *Jumătate plus unu*, 1976, *Breviarul* (1980, *Toxicologia*, 1983) de Mircea Horia Simionescu: „«Tetralogia» nu este doar o comedie a literaturii, ci o experiență mai largă, cvasi-completă, în aspirație, a remodelării ei în fragmente atât de diferite, care compun întregul prin desfășurare. Ea ajunge o ficțiune a ficțiunilor, istorică și poetologică. Nu face distincție între vechi și nou, tradiționalism și modernism, mimetism și experimentalism”. □ *Ostinato*, 1971, roman, de Paul Goma: „*Ostinato* rămâne primul succes al realismului său politic. El este un roman politic emancipat, în comparație cu cele publicate în țară, în care ficțiunea despre societatea închisă în Gulag simulează documentul. Un asemenea model de roman referențial ca *Ostinato*, cu tehnici narative moderne, ar fi ajuns să schimbe cursul prozei în literatura română contemporană. Cartea era consolatoare pentru cititorii condamnați de falsul generalizat și deturnarea unor întregi domenii, de la istoriografie la mass-media”. ■ Iolanda Malamen realizează un interviu cu Aura Christi, „*Apăr o carte batjocorită*”, pe tema plagiatului de către Adevărul Holding (*Jurnalul* lui Lev Tolstoi): „*Iolanda Malamen: Cazul Fundația Culturală Ideea Europeană – S.C. Adevărul Holding S.A. este cunoscut deja de către organisme mass media. Cum de s-a ajuns la situația asta?* Aura Christi: În toamna anului trecut, Fundația Culturală Ideea Europeană – Editura Ideea Europeană a avut, ca de obicei, un stand la Târgul de Carte Gaudeamus, unul dintre cele mai longevive Târguri de Carte din țară, creația lui Vladimir Epstein. Ne aflam la acest prestigios salon de carte, în pavilionul ROMEXPO, iar Vlad, cum îi spunem noi, m-a întrebat, la un moment dat, unde se află standul nostru. I-am răspuns că e în fața... Adevărului. «Așa să rămâneți!» a replicat Vlad. La același târg, cineva mi-a atras atenția că Editura Adevărul Holding a editat *Memoriile* lui Lev Tolstoi. Am fost uimită: autorul *Annei Karenina* n-a scris memorii. La finele lunii iulie anul trecut compania Adevărul Holding (AH îi spunem în redacție), a contactat-o pe Janina Ianoși, cerându-i dreptul de reproducere a *Jurnalului* tolstoian. Precizez că Janina Ianoși a făcut selecția și traducerea *Jurnalului* (au apărut până la ora actuală trei ediții, ultima, cea mai completă, a văzut lumina tiparului sub auspiciile Editurii Ideea Europeană), asistată fiind de domnul profesor Ion Ianoși, autorul aparatului critic și al prefetei. Selecția este realizată după *Opere complete* (ediția jubiliară) în 90 de volume, Moscova-Leningrad, 1928-1958, mai exact, pe baza celor 13 volume de jurnal din respectiva ediție, volumele 46-58 (apărute între 1934 și 1958), pe parcursul a doi ani; Janina și Ion Ianoși au consultat suplimentar și volumele 19 și 20 din ediția de *Opere* în douăzeci de volume, Moscova, 1965. Ediția academică, devenită între timp rară, nu există nici la Biblioteca Academiei Române, nici la Biblioteca Națională a României. Copyrightul pentru *Jurnalul* tolstoian îl deține Fundația Culturală Ideea Europeană. Am refuzat să cedăm dreptul de reproducere al acestui opus de 1124 de pagini, fiindcă aveam un proiect: centenarul

magului de la Iasnaia Poliana – 2010, și intenționam – i-am promis domnului profesor Ianoși – să reedităm jurnalul în prestigioasa noastră Colecție 100 de capodopere, unde au văzut lumina tiparului cărți semnate de Rilke, Țvetaieva, stă să apară Goethe, Nichita Stănescu, Breban, Dostoievski și Tolstoi. Deocamdată. Ediția AH este cvasiidentică cu ediția Ideea Europeană. *Memoriile* «traduse» de un individ necunoscut, probabil inexistent, «Ghenadi Strungar» («personaj» care nu știe nici rusă, nici franceză, nici germană!), coincid, așadar, în proporție covârșitoare cu *Jurnalul* propriu-zis. AH a renunțat la prefață, la aparatul critic, iar o bună parte din note le-a introdus – la modul scandalos, ca să nu spun amatoristic – în textul așa-ziselor memorii, nerespectând ediția originală, textul tolstoian. În realitate, ediția AH este o ediție vandalizată. [...] - *Ce face revista «Contemporanul»?* - Revista condusă de acad. Nicolae Breban încearcă să reziste în momente grele pentru cultura română, care s-a trezit peste noapte în plină criză, fără să beneficieze – precum cultura franceză, de pildă – de măsuri de protecție. Cultura vie va fi extrem de afectată și își va reveni cu o reală dificultate din această perioadă nu tocmai agreabilă. Apelez la limbajul litotei”. Acest dialog a fost preluat din „Ziua”, 29 mai 2009. □ Corneliu Șenchea semnează *Cronica unei iubiri imposibile... dar împărtășite*, un text despre Elena Văcărescu și Regele Ferdinand. ■ În *Correspondență din Heidelberg* citim Breban și treptele seducerii erotice de S. Damian: „Nicolae Breban deține renumele că e, în sfera literaturii, un expert în descrierea firelor care leagă bărbatul de femeie, antrenați în războiul dintre sexe. Se pot pomeni din suita de romane profiluri feminine, pe toate treptele seducerii erotice. La cota de sus, purtată de o aprigă sete de autonomie, eroina renunță la traiul tihnit, convențional, riscând autosfășierea pentru a păstra o superioritate a vanității disprețuitoare (E.B. din *În absența stăpânilor*). Mai jos, pe un alt palier, destrămarea rezistenței femeii, neputincioasă totuși în fața îndărătniciei celuilalt, tenace și absurd în implorarea de adorator (Tonia din *Don Juan*). Galeria se îmbogățește substanțial în *Ziua și noaptea*, cu toate că romanul pare sechestrat de tema amoralismului, cu năpastele sale”. □ Ovidiu Morar scrie despre *Temperanța insurgentului Petre Stoica*: „Demersul artistic al lui Petre Stoica relevă un insurgent cuminte, însă nicidecum în sensul peiorativ al termenului. Căci refuzul său de a-și împinge în *extremis* îndrăzneala de a sfida convențiile și tiparele consacrate nu trebuie privit ca un gest de prudență, ci reprezintă în fond atitudinea unui spirit sceptic-lucid în fața spectacolului caducității și zădărnicii universale. Pe de altă parte, bănățeanul urmărit de nostalgia unei ordini originare destrămate nu putea accepta pe de-a-ntregul nici jocul gratuit-benign, nici dezagregarea modernistă, după cum nici în viața reală nu se putea resemna cu pierderea completă a reperelor axiologice într-o lume des-centrată, haotică prin excelență. Atitudinea sa estetică e în același timp și una etică”. ■ Rodica Grigore recenzează *Ochii de câine albastru* de Gabriel García Márquez, traducere și prefață de Tudora Șandru Mehedinți, Ed. RAO: „Pornind, de cele mai multe ori, de la o imagine vizuală – cel puțin așa mărturisește autorul însuși în repetate rânduri – poate de

aici venind și extraordinara lor putere de sugestie, povestirile din volumul *Ochi de câine albastru* reușesc să-i convingă chiar și pe cei mai sceptici că realitatea, după cum îi place lui García Márquez să repete, nu se sfârșește la prețul roșiilor. Și nici nu se va sfârși câtă vreme vom mai ști să citim”. ■ Despre *Corporalitate și fiziologie. Cei doi Cioran – scriitorul și omul*, scrie Simona Drăgan: „Eseul meu urmărește, în arhivele corporalității cioraniene, nu atât acel mod specific cioranian de a ancora gândirea în fiziologie, în detrimentul rațiunii, cât mai ales o dezvoltare contradictorie, pe două coordonate/vârste, a scriiturii corporeale cioraniene: de la corpul irațional, mistic și expresiv descoperit de moderni, la disciplina autoimpusă prin medicalizare, sport, diete sau odihnă, specifică mai ales maturității”. □ În *Pisici, arici, tanka, inefabil* Irina Ciobotaru scrie despre *Eleganța ariciului* de Muriel Barbery, Ed. Nemira, 2009: „Fără să emită ambiția de a configura un răspuns superior problemelor existențiale, preferând stilul aforistic celui filosofic și ironia subtilă rigidității docte, Muriel Barbery propune cititorului un savuros exercițiu de sinceritate cu sinele, în căutarea frumosului”. ■ În *Ființă sfârșind*, Adriana Teodorescu recenzează *Năluciri* de J. Bernlef, traducere și note de Gheorghe Nicolaescu, Ed. Humanitas, 2008: „Discursul romanului e o alunecare treptată, voită, în fragmentarism. Aceasta pentru că el se vrea nu atât povestirea unei lumi, cât acea lume însăși expusă, instituită. Fragmentul ajunge, spre sfârșitul cărții, deschis până la limita toleranței: e o formă deschisă ce cuprinde un conținut la rândul său deschis”. ■ În rubrica *Fictura*, Doina Ruști scrie despre *Misiunea trandafirului*. □ Din proză citim *Magie africană* de Emil Rațiu. □ Kopi Kyçyku traduce un fragment din romanul *Angelus novus* de Bashkim Shehu.

● [„**Convorbiri literare**”, nr. 7 (163)] Revenind la rubrica *Atitudini* Cassian Maria Spiridon publică *Matei Călinescu și fețele modernității*: „Excelentul critic și eseist Matei Călinescu, de curând plecat dintre noi, propune, prin *Cele cinci fețe ale modernității*, o carte fundamentală pentru înțelegerea socio-culturală a pașilor modernității în ultimul veac și jumătate, propunând un edificiu teoretic admirabil, marcat de certitudinile erudiției”. □ Dora Pavel obține un interviu de la Gheorghe Grigurcu, *Unicitatea fiecăruia dintre noi, condiția sa cu o cosmică reverberație*, un fragment dintr-un volum de dialoguri în pregătire – v. *O provocare adresată destinului*, Gheorghe Grigurcu, convorbiri cu Dora Pavel, Ed. Pleiade, 2009. ■ La ancheta revistei *Istoria literaturii române postbelice între premise și realizări* (v. „Convorbiri literare”, nr. 1 (157)) în acest număr răspund: □ Loredana Opăriuc: „5. O istorie a literaturii este un manual uriaș (fără îndoială, unele mai reușite decât altele) și, după cum prea bine știm, nimeni nu a ajuns specialist în domeniu parcurgând manuale, ci bibliografia pe baza căroră s-au realizat acestea. Dincolo de metaforele sau analogiile facile care au devenit un fel de brand Alex. Ștefănescu, literatura nu se confruntă cu nici un potop care să o amenințe cu dispariția, în afară de timp. [...] Pe de altă parte, este firească alegerea, chiar dacă avem de-a face cu o arcă mai încăpătoare sau dacă anumite

«specii» sunt nedreptățite. Are și Noe dreptul la capricii. [...] 7. Este o nefericită risipă de cerneală a demonta o carte sau a minimaliza un autor. [...] Absențele din istoriile recente ale literaturii confirmă, încă o dată, inevitabila subiectivitate, dar nu pot fi mai semnificative decât prezențele, deși este cam irelevantă comparația”. □ Livia Iacob: „4. Nu toate istoriile literare publicate în ultimii douăzeci de ani reușesc să ne transmită confortabilul sentiment de încredere în valorile estetice ale literaturii române. Dimpotrivă, unele excesiv laudative ne îndepărtează de o cât mai aplicată și indispensabilă conștientizare a erorilor, în vreme ce altele, denigratoare, au, din păcate, și o miză divergentă în raport cu cea care s-ar impune în context, estetizantă. [...] 5. Cumpărându-mi cartea lui Alex. Ștefănescu, tatăl meu îmi mărturisea că a fost uimit de calitatea excepțională și de numărul mare de fotografii pe care le-a putut admira aici, fapt ce-l făcea să considere că *Istoria literaturii române contemporane* este și un frumos obiect decorativ, dar și un prețios material de informare. Nu cred că se înșela, dar nici nu cred că spunea adevărul... Păcătuind chiar prin monumentalitate, această istorie rămâne, fatalmente, prizoniera propriei ambiții, pe undeva chiar din pricina dorinței auctoriale de a o asemăna cu biblica arcă: ea nu reușește să salveze tot ce ar fi demn de salvat din literatura română contemporană tocmai pentru că se ocupă și de ceea ce, în conformitate cu rigorile esteticii, nu ar fi demn de păstrat. [...] 6. [...] Cred cu tărie că Nicolae Manolescu, alături de mulți alții, nu s-a considerat nici o clipă unul dintre zecile de cartografi care au alcătuit o imaginară geografie critică a literaturii române. Aceasta și pentru că orgoliul său de critic creator, de formator de opinii și generator de noi direcții atât în literatură, cât și în eseistica, istoria și critica literară este îndreptățit, meritele lui nu pot fi tăgăduite, în ciuda unei, ca s-o numim elegant, lipse de măsură”. □ Irina Mavrodin scrie despre Alexandru Vona în *A vorbi în castiliana veche*. ■ Elvira Sorohan publică prima parte din *Cicero și Antonius, Seneca și Nero în scrisorile lui Petrarca*. □ Mircea A. Diaconu scrie despre monografia *Irinei Mavrodin. Cioran sau marele joc*, volum apărut la Institutul Cultural Român, 2007: „Din ce cauză «cel mai mare stilist francez» este analizat aproape exclusiv ca gândire? Cum anume descompunerea (proiectarea în fragmente) generează continuitate și sens? Prin ce anume textul lui devine literatură? Ce continuitate poate fi între *biografia* Cioran și *textul* Cioran? Iată câteva întrebări despre Cioran, acest spațiu al ambiguității și uimirii, care fac obiectul unei cărți scrise uneori tulburător, într-o scriitură nu numai devotată, ci și pasionată”. ■ Ioan Holban se ocupă cu *Nordul ca o saga a lumii și fînței*, un comentariu la *Alte poeme din Nord* de George Vulturescu: „Nordul e semnul de identificare al unui poet adevărat, cu o personalitate distinctă, complex și original, căutând calea poeziei în vremea pietrei, între stâncile, fiarele, stihiiile și fulgere despre Miază-Noapte”. ■ Textele *In Memoriam Dumitru Irimia* semnează: □ Ioan Milică, *Domnul profesor Irimia (21 octombrie 1929 – 3 iulie 2009)*: „Prin plecarea vremelnică la cele veșnice, domnul Irimia a trecut din viață în legenda țesută cu mîgală și deferență de multe generații de studenți, discipoli și colaboratori iar

această mare trecere este, cu adevărat, numai un privilegiu al creatorilor de școală”. □ Ana-Maria Minuț, *Mărcile stilului Dumitru Irimia*: „Profesorul Dumitru Irimia, care ne-a învățat să facem distincția, din perspectiva fenomenal/ esențial/ original, între *vreme*, *timp* și *eternitate*, rămâne, prin tot ce ne-a dăruit, printre noi și în noi”. ■ Revista marchează *Centenar Constantin Noica*: Anton Adămuț (*Noica și parabola fiului risipitor*), Adrian G. Romilă (*Noica și argumentul unui destin: împotriva „eternilor săteni ai istoriei”*), Maria Cogălniceanu (*La școala filosofului Constantin Noica*). ■ La rubrica *Inedit* Liviu Leonte restituie textul unor rugăciuni ale lui *Constantin Negruzzi*, găsite în depozitul Bibliotecii Centrale „Mihai Eminescu” din Iași. □ Cristian Livescu se referă la *Daniel Corbu sau spectacolul precarității*: „O dorință mereu reînnoită de a-și transfigura identitatea, de a fi «altul» decât cel din realitatea obișnuită, ne face să reconstituim cu interes traseul poeziei lui Daniel Corbu, autor recunoscut în mediul generației optzeciste, pentru teatralitatea romanțioasă imprimată poemelor sale”. ■ Constantin Dram scrie despre *Jane Rostos și romanul IQ*: „Sunt lucruri reușite în mare parte de Jane Rostos, fapt care ne face să urmărim cu interes tot ce se va întâmpla cu destinul său scriitoricesc, convinși de continuarea proiectului romanesc”. ■ Apare *Sic iubeo, sic volo (III)* [sic!] de Dan Mănuță, serialul de articole despre *Proza română contemporană* vol. I-II de Ioan Holban, Ed. Achi Books, 2008: „Dar nu mă înșel deloc atunci când afirm că Ioan Holban este singurul nostru autor de istorie literară concepută la standardele discuțiilor actuale în materie. Nu cred că mă înșel nici dacă susțin că tot el este printre puținii citiți de studenții de la litere, al căror interes față de «ionic, doric și corintic» este în deteriorare accelerată”. ■ Adrian Dinu Rachieru publică partea a doua din *Poeți din Basarabia. Voci feminine*: □ „*Schimbarea la față*” – Valeria Grosu: „Încearcă, așadar, să ne învețe lecția echilibrului, împăcând, cum ne anunța chiar la start, chipul cu sufletul...”. □ *Marcela Benea – prin „Desișul memoriei”*: „În fond, ea rămâne credincioasă «temelor promoției», ilustrându-le merituos-competitiv, credem, cercetând lumea «cu a inimii neadormită ureche»”. □ *Ludmila Soviețchi sau confesivitatea cenzurată*: „Mixând sentimentul istoriei cu aura basmică, aducând la rampă figuri reale sau legendare, poeta vibrează și pledează, de fapt, pentru statornicie (deși trecutul se năruie), cântă «iubirea mea de fiecare zi», învingând timpul, propune ca simbol coagulant o regăsire visată, desferecând - străină de orice vitalism incendiar - izvoarele unui lirism stagnant, din păcate”. ■ În *Veghea vameșului* Vasile Spiridon prezintă *Jurnal infidel*, vol. V din *Opere complete*, Ed. Allfa al lui Bujor Nedelcovici: „Lucrurile îi sunt foarte clare lui Bujor Nedelcovici în privința statutului jurnalului: scrierea diaristică rămâne *a priori* infidelă, deoarece este întreprinsă cu gândul că va fi cândva publicată. În schimb, îi poate fi celui care se îndeletnicește cu acest exercițiu de consecvență scripturală un suport moral și spiritual, un prilej de meditație și de exprimare ideatică din care să fie evitată dezvăluirea intimității degradate de multe ori în sentimentalism”. ■ Cu recenzia *Între texte și contexte*, Daniela Petroșel se ocupă de *Manifestul literar. Poetici*

ale avangardei în spațiul cultural romanic de Rodica Ilie, Ed. Universității „Transilvania”: „Manevrând o masă mare de informații, prezentul studiu a anihilat în întregime prezența auctorială creatoare, iar opțiunile personale sunt travestite în deziderate profesionale. Rodica Ilie nu e vizibilă în text decât ca regizor care pune în mișcare mulțimi de idei culturale, retorice sau istorice”. □ În *Vladimir Ghika și cortina de fier* Andrei Brezianu notează apariția volumului *Fratelui meu din exil: epoca stalinistă în România în scrisorile Monseniorului Vladimir Ghika, prinț, preot și martir*, Ed. Galaxia Gutenberg, 2008: „Regăsim în el - descrisă fără artificii, în stil direct - atmosfera societății bucureștene la momentul când, asupra țării, cobora implacabil Cortina de Fier, iar vechea Românie se transforma într-un stat polițienesc”. □ Emanuela Ilie semnează *Ioan Radu Văcărescu: despre Dreptul la melancolie*, volum apărut la Ed. Axa, 2009: „Grație haloului melancolic, poetul devine apt să dea, atât locurilor și obiectelor, cât și sentimentelor, o suavitate aparte, o lumină difuză, care le integrează într-o ordine existențială și poetică aparte. Imponderabilele universului exterior și interior capătă, astfel, contururi dintre cele mai atrăgătoare într-o poezie înțeleasă, în fond, ca exercițiu al stilizării cotidianului, al convertirii lui în himeră”. □ *Lirismul cu care conviețuim...*, articol semnat Henri Zalis, se referă la volumul de versuri *Dansul cocoșului decapitat* de Ion V. Strătescu: „Lirism social cu sens profund moral. Departe de a fi o calitate minoră, este virtutea acestei plachete instructive sub varii aspecte. Ele recomandă un artist ce refuză evaziunea sau punerea între paranteze a realității în interminabilă tranziție, s-ar deziice de sine cel care îi surprinde resorturile bolnave fie și atunci când, de la preocupări la posibilități, desenează cu *Dansul cocoșului decapitat* propriul portret”. ■ Gellu Dorian notează debutul lui *Stoian G. Bogdan – Chipurile*, volum apărut în 2009, premiat cu Premiul pentru Poezie la Concursul de manuscrise organizat de Uniunea Scriitorilor pe anul 2008: „Un poet autentic, talentat, de viitor acest SGB, care ar putea fi foarte bine și BGS, fără să se schimbe cu ceva situația!”. ■ În rubrica *Istorie literară* citim prima parte din *E. Lovinescu și teoria formelor fără fond* de Antonio Patraș. □ Constantin Coroiu marchează 110 ani de la nașterea lui Ernest Hemingway (*Hemingway – 110*). □ Chris Tănăsescu publică prima parte din *Psaltiri pe sticlă. Citindu-i în oglindă pe Dosoftei și Șerban Foarță*, referindu-se la volumul *Carte a psalmilor pe stihuri retocmită acum de Șerban Foarță*, 2007: „Nu atât discuția acestor paralele surse la cei doi poeți m-a incitat pe mine, sau raportarea fiecăruia dintre ei la diferite versiuni și limbi de redactare (să semnalăm aici doar asimetricul fapt prin care un «livresc» ca Foarță a avut o arie lingvistică mai restrânsă de inspectat decât «folcloricul» Dosoftei, lucru de altfel normal având în vedere diferența diametrală între cele două momente istoric-culturale), cât mai ales faptul că versiunea lui Foarță apare (și) printr-o confruntare-dialog cu cea a mitropolitului întemeietor de literatură”. □ Despre *Eminescu în spotul editării științifice* scrie Liviu Papuc, discutând volumul *Eminescu – Orizonturi succesive* de Aurelia Rusu, Ed. Clusium, 2006: „În ceea ce ne privește, un singur regret: că nu am avut

răgazul de a ne apleca asupra acestui op esențial, bine conturat, ceva mai devreme”. ■ Mircea Platon revine cu *O fantomă bântuie România: Vladimir Tismăneanu*: „Dorind să-l ajut pe dl Tismăneanu să-și facă o autocritică onestă în fața colectivului, voi încerca, în cele ce urmează, să semnez poziția dl Tismăneanu la diferite monete ale ultimelor două decade”. □ Gheorghe Fedorovici semnează *Bunătațea tâlharului nedrept*, o reacție la articolul lui Horia-Roman Patapievici, *Adam Michnik și etica iubirii*, „Evenimentul Zilei”, 25 iunie 2009: „După cum se poate vedea, dl. Patapievici nu face altceva decât să manipuleze ideologic creștinismul. Riemen este făcut să cadă de acord cu Steinhardt iar Michnik cu Papa Ioan Paul al II-lea tocmai pentru a lăsa impresia că și reciproca este adevărată: Steinhardt îl aprobă pe Riemen, Papa pe Michnik”. □ Dan Ciachir scrie *În preajma micii revoluții culturale*, discutând despre epoca ceaușistă și perioada 1968-1971, până la apariția „Tezelor din iulie”. ■ Liviu Pendefunda publică eseu *Misticismul în literatură*: „Așa cum este definit și studiat în ordinul tradițional rosicrucian, el constituie o cale culturală și spirituală permițând oricărei ființe umane o mai buna cunoaștere a adevăratei sale naturi și înțelegerea scopului existenței. Astfel, misticismul este un suport privilegiat pentru a duce la bun sfârșit un demers spiritual și pentru a înflori în diferitele planuri ale ființei. Tort acest demers științific asupra creației literare demonstrează că misticismul reprezintă oglindirea legilor prin care Inteligența divină se exprimă în toată Creația și în omul însuși”. □ Nicolae Crețu vine cu prima parte a eseului *Topos-ul „bolii” și sensul romanului: Pavilionul canceroșilor vs. Muntele vrăjit*. ■ Marius Chelaru notează apariția volumului *Funeralii nesfârșite* de Visar Zhiti, traducere de Luan Topciu, Ed. Leda, 2009: „Prefer să îl văd și cred ca este un volum nu închinat morții, ci vieții omului, trecerii prin lume, o «poveste» în culori dificil de «analizat» despre sufletele celor ale căror vieți au fost torturate fără milă dar și fără noimă, scrisă de un om care a cunoscut o experiență terifiantă în închisorile comuniste, în care încă mai sălășluiesc, pare-se, o parte din amintirile, din trăirile acelor timpuri”. □ Revista anunță *Concursul Național „Literatura modernă” Ediția I, 29 octombrie 2009*, organizat de Ed. Pământul, în parteneriat cu Consiliul Județean Argeș, Biblioteca Județeană Argeș „Dinicu Golescu”, Uniunea Scriitorilor din România – filiala Pitești, Centrul Cultural Pitești, revistele „Cafeneaua literară” și „Argeș”. ■ Se anunță: *Centrul Cultural „Reduta” organizează Concursul Național de Poezie „Carmen Patriae” a VII-a ediție (7 noiembrie 2009) având ca temă: Dragostea de țară*. ■ Sub semnătura lui Peregrinus, în *Panoramic editorial* aflăm ce e nou la *Edituri ieșene/ autori ieșeni*: □ *Dacă totuși vine primăvara.../ Chociaż wiosna wróci...*, ediție polono-română, antologie de poezie, traducere de Alexandru G. Șerban, Ed. Performantica, 2009: „Poem ele celor șapte [...], unii afirmați înainte, alții după al doilea război mondial, în perioada comunistă, așadar din perioade diferite, relevând factori diverse ale discursului poetic dintr-o țară, greu încercată de istorie, ca și a noastră – cu o literatură marcată de religios, pot să ofere cititorului român o imagine a frumuseții,

spiritualității și bogăției poeziei poloneze contemporane”. □ Leonard Gavriliu, *Aventuri pe Siret*, ediția a II-a revăzută, Ed. Moldopress, 2008: „Sunt pagini de literatură memorialistică scrise cu har, antrenant și fluent, subtil, uneori îmbrăcat în haina spontaneității, alteori și a nostalgiei, îmbogățit de reflecțiile și felul de a vedea lumea al omului de cultură”. □ Maria-Elena Cușnir, *Clipirile adâncului*, Ed. Cronica, 2009: „Este o poezie care degajă impresia de delicatețe, dar nu de fragilitate, semănând întrucâtva cu o «zugrăvire» în imaginile versului a sentimentelor și trăirilor autoarei”. □ *Vă iubesc/ I love you. O carte despre Irina Izverna*, coordonator: Irina Mavrodin, Ed. Revistei „Convorbiri literare”, 2008: „O carte despre viața unui om interesant, cu proiecte deosebite, plecat prea repede dintre noi”. □ Michael Crichton, *Next*, traducere de Constantin Dumitru-Pălcuș, Ed. Polirom, 2007: „O carte interesantă, fără un final «clasic», care, în ciuda ritmului pare, poate, construită mai mult pentru a ne atrage atenția asupra felului în care riscăm să ne afectăm ireversibil viitorul dacă nu înțelegem ce poate și ce nu poate face știința, și până unde ne-ar putea duce puterea banului”. □ Dionisie Vitcu, *Bongoase și chisnovații din capu' meu*, Ed. Panfilius, 2009. □ Vasile Larco, *Semnalul de alarmă*, Ed. Rocad Center, 2009. □ Gheorghe Bălăceanu, *Pilule contra devierilor de caracter*, Ed. PIM, 2009. ■ În *Vitrina cărților* Emilian Marcu prezintă volumele, oferind și note, de la „mai puțin acceptabilă” până la „excepțională”: □ Nicolae Cârlan, *M. Eminescu în context bucovinean, studii și materiale*, ediția a doua, revizuită și adăugită, Ed. Lidana, 2009 („foarte bună”): „Poetul în posteritatea bucovineană, cartea lui Nicolae Cârlan, *M. Eminescu în context bucovinean* se înscrie ca o nouă contribuție la păstrarea corectă a actualității lui Eminescu mai ales acum când destule voci blazate îl au mai aproape de interes pe un poet minuscul din BANGA-BU, decât pe cel care reprezintă însăși națiunea română, specificul ei național fundamental, da care par amarnic a se mai rușina”. □ Claudia Partole, *Viața unei nopți sau Totentanz*, Ed. Pontos, 2009 („foarte bună”): „Drama exodului exterior ce s-a petrecut cu mulți dintre semenii noștri după 1990 dar mai ales drama din interiorul sufletului, iată cum se poate defini acest jurnal al unei menajere care poartă un titlu celinienian: *viața unei nopți sau Totentanz* pe care îl publică poeta și prozatoarea de la Chișinău Claudia Partole”. □ Universul Prieteniei, *Primăvara, Toamna*, Ed. As S, 2008 („foarte bună”): „«Universul prieteniei» căci așa se numește această societate, și-a propus să editeze în patru volume, patru anotimpuri, poeți mai ales, care din diverse motive, deși unii sunt nume care au circular și circulă prin presa literară, nu au debutat, încă, în volum”. □ Marian Nicolae Tomi, *Jogging cu...*, Ed. Grinta, 2008 („foarte bună”): „Este o poezie a marilor întrebări pentru care, însă, răspunsul se află mereu în altă... carte”. □ Virginia Mircea, *Vise, îngeri, amintiri*, Ed. Cadran Politic, 2009 („bună”): „*Vise, îngeri, amintiri* este cartea unei autoare care caută și găsește frumosul în aproape fiecare loc și încearcă, cu generozitate, să-l ofere cititorului”. □ Cornel Galben, *Personalitățile Bacăului*, Ed. Corgal Press, 2008 („foarte bună”): „Ase menea cărți fac cinste și realizatorului și sponsorului dar

și editorului pentru că sunt de maximă utilitate nu numai pentru localnici ci și pentru ceilalți doritori de informații”. □ Dorin Bocu, *Portalul timizilor*, Ed. Rafet, 2009 („bună”). □ Doru Ciucescu, *Peste Prut și mai departe...*, Ed. Junimea, 2009 („foarte bună”): „Cartea este o bună pledoarie pentru a cunoaște un popor, cu cele bune dar și cu cele rele ale sale”. ■ Sunt anunțate *Premiile Uniunii Scriitorilor din România – Filiala Bacău* (v. „România literară”, nr. 26/ 2009). ■ În acest număr semnează versuri Ion Beldeanu, Florin Caragiu și Daniel Mureșan. ■ Din proză citim *Din umbra munților Borta* de Gheorghe Mocanu. ■ Olimpia Iacob traduce versurile lui John Ash.

● [„Cronica”, nr. 7 (1575)] *Poem de iulie este Avem timp...* de Octavian Paler. ■ Valeriu Stancu publică partea a patra a editorialului *Parler de la pluie et du beau temps*. ■ Tudor Ghiddeanu revine cu partea a treia din *Eonul Noica al Europei*. ■ Gh. Macarie continuă cu *Dialog epistolar Ion Irimescu – Ioan Bârleanu și alți contemporani*. ■ Daniel Corbu scrie despre *Nobelul pe Bahlui*: „Una dintre marile obsesii ale unei bune părți a scriitorilor români, în afară de cea a îngrijirii cu mijloace specifice a gloriei sau gloriolei, este Premiul Nobel. Adică o recunoaștere internațională pământeană, după o «carieră literară» în care ai revoluționat și ai îmbogățit cu originalitatea ta literatura lumii. Dar nu știm cum se face că nu cei autentici râvnesc o astfel de recompensă, ci foarte mulți «băieți de cartier» ai literaturii de azi (fără prea mult talent, chiar fără circumcizii) râvnesc acest premiu, despre care vorbesc la nesfârșit, se zvârcolesc în somn, au adevărate coșmaruri. La întruniri scriitoricești, în speță la toate festivalurile urbane și rurale din țară (unde, între timp, la perfectă înțelegere cu confrății organizatori, ridică toate premiile în diplome și bani , probabil un firesc antrenament pentru Nobel), aruncă mreața vorbei pentru a atrage o stranie captatio benevolentiae”. ■ În *Cutezanța celui de lângă noi* Ion Hurjui recenzează *Imaginarul apocaliptic* de Vasilian Doboș, Ed. Opera Magna, 2008: „*Imaginarul apocaliptic* al lui Vasilian Doboș impune o lectură performantă, o citire și o recitare care dă adevărata valoare a unor texte mai noi și mei vechi, înțelesul lor în vremea când au fost scrise și înțelesul lor actual, o sinteză valoroasă pentru contemporani și pentru urmașii lor”. ■ Traian Diaconescu îl prezintă pe *José María Paz Gago. Un mare poet spaniol contemporan*: „Volumul de poezie scris de Gago și tradus, în mod inspirat, de Christian Tămaș, poartă titlul incitant *Manual pentru îndrăgostirea prințeselor* și are ca temă iubirea în viața omului modern. Acest volum este organizat pe microcicluri care reflectă ipostaze ale iubirii de la faza întâlnirilor promițătoare la finalul întâlnirilor ratate. Gago nu transfigurează iubirea din epoci revoluate, carnală sau spirituală, ci drama omului contemporan în căutarea iubirii pure, plene, utopice, într-o lume în care spiritul coboară la materie, iar sentimentele autentice sunt obnubilate, mistificate, corupte”. ■ George Ceaușu realizează pagina *Literaturile imaginarului*, unde citim despre *Treptele realității față în față cu imaginarul descriptiv sau narativ*. ■ Emanuela Ilie îl prezintă pe Liviu Pendefunda cu *Cele mai frumoase poezii de dragoste*, Ed. Fundației Culturale

Poezia, 2008: „Deocamdată, este cât se poate de clar că, dincolo de aparențele înșelătoare ale universului vizibil, compiatorul *Celor mai frumoase poezii de dragoste*, poet ale cărui tribulații filosofice nu sunt conjuncturale, a descoperit un fundament liric, în care erosul este plasat într-o poziție privilegiată”. □ Pagina *In memoriam* găzduiește *Agnesa Roșca sau măsura de mărgăritar a poeziei de Tudor Palladi*: „Între odă și replică, între imn și îndemn, între evocare și elegie, poezia solară a dnei Agnesa Roșca va da o ripostă vehementă, indirectă, scrierilor amfigurice și ambetante (practicate altcândva nu numai de o generație sau alta), fără a părăsi fondul autohton, tezaurul «formelor» naționale, filonul lor folcloric legate de dor și de pământ, de om și de vis, de clipă și de frământ, de dragoste, de tradiții și de cultul statornic al anumitor simboluri ce țin de ideea de neam, de cea de istorie, de etos și de logos”. ■ Versuri de Sorin Roșca. ■ Marius Chelaru revine la rubrica *Literatură universală* oferind cititorilor *Poezie persană veche – Rūdakī*. ■ Valeriu Stancu traduce poeziile scrise de Anise Koltz.

● **[„Dilemateca”, nr. 38]** Editorialistul Mircea Vasilescu are în vedere *Avantajele crizei*: „Pe lângă obișnuitele lansări «în rafală», făcute mai degrabă pentru presă decât pentru publicul prezent în hărmălaia târgului, Bookfest a adus anul acesta câteva noutăți la capitolul «marketing & vânzări». «Semn de criză» - au scris ziarele. Posibil, dar e mai degrabă un lucru bun. Reduceri de 10-20% se făceau și în alți ani, dar acum au apărut și alte tehnici de a stimula vânzările: «cumperi 3 și plătești 2», «totul cu x lei», ba chiar și *buy back*, la Editura Tritonic – cine aduce o carte veche capătă reducere la una nouă”. ■ În *Bazar* citim: □ *Holden Caulfield la 76 de ani*: „Judecătoarea federală Deborah Batts din New York a fost contactată de avocatul scriitorului J. D. Salinger pentru a bloca publicarea traducerii americane a romanului *60 Years Later*, semnat de autorul suedez Fredrik Colting sub pseudonimul John David California. La audiere, unde retrasul Salinger n-a fost prezent, judecătoarea Deborah Batts s-a declarat «deranjată de similaritățile substanțiale» pe care cartea suedezului le are cu celebrișimul roman *De veghe în lanul de secară*”. □ *J. K. Rowling acuzată de plagiat*: „Grupul editorial Bloomsbury a respins acuza de plagiat adresată în 2004 scriitoarei J. K. Rowling, de către fiul unui scriitor de romane *fantasy*, pe nume Adrian Jacobs, decedat în 1997, falit și aproape necunoscut, într-un spital londonez”. □ *Augsburg câștigă Colecția Brecht*: „Orașul Augsburg a dobândit, de la moștenitorii autorului german, o vastă colecție Bertolt Brecht. Documentele din patrimoniu au fost prezentate pe 12 iunie, în prezența fiicei poetului născut în 1898 la Augsburg, Barbara Brecht-Schall”. □ *Arundhati Roy inaugurează Festivalul de Literatură din Berlin*: „Autoarea indiană de best-seller-uri Arundhati Roy (*The God of small Things*) va deschide cea de-a noua ediție a Festivalului Internațional de Literatură din Berlin. Între 9 și 19 septembrie, sunt așteptați 140 de autori, din 50 de țări”. □ *Târgul de Carte se va ține, până în 2022, la Frankfurt*: „Târgul de Carte va continua să fie găzduit, până în anul 2022, de orașul Frankfurt am Main – a stabilit noul contract încheiat între administrația Târgului, *Uniunea Burselor*

Germane de Carte și Orașul Frankfurt”. □ *Moscova comemorează a 210-a aniversare a lui Pușkin*: „La 210 ani de la nașterea lui Alexandr Pușkin, întemeietorul literaturii ruse moderne, muzeul moscovit care îi poartă numele a inaugurat două expoziții comemorative extraordinare”. □ *Dan Stanciu, publicat în Franța*: „L’Harmattan și-a îmbogățit recent seria «Levée d’Ancre» (consacrată poeziei contemporane) cu o antologie de versuri semnată de Dan Stanciu - *Les témoins oraculaires*”. □ *Povestitorii de la Șosea*: „Pe 16 iunie au debutat, la Clubul Țăranului Român de la MȚR, lecturile publice din literatura română contemporană. Numite simplu «Povestitorii de la Șosea», lecturile literare, pregătite de multă vreme de Mirela Florian și prezentate de directorul MȚR, Vintilă Mihăilescu, au avut ca protagoniști doi dintre cei mai cunoscuți tineri prozatori de azi: Lucian Dan Teodorovici și Florin Lăzărescu”. □ *Iulian Tănase premiat în Germania*: „Iulian Tănase, Ostap Slyvynskij (din Ucraina) și Lidija Dimkovska (din Macedonia) sunt laureații de anul acesta ai premiului pentru poezie «Hubert Burda»”. □ *10 autori din Germania, Austria, Elveția ...*: „Centrul de Carte Germană s-a prezentat la Bookfest cu un catalog cu zece autori contemporani din Germania, Austria și Elveția”. □ *312.750 de euro pentru un manuscris al lui Saint-Exupéry*: „Manuscrisul *Au centre du désert*, pe care Antoine de Saint-Exupéry l-a scris la scurt timp după o prăbușire cu avionul în deșertul libian, a fost licitat pentru 213.750 de euro”. ■ În acest număr *Dilemateca vă recomandă*, semnat de Simona Sora: □ „*Micul Pateric* povestit și ilustrat pentru copii de Părintele Savatie Baștovoi (Editura Cathisma, 2008), o antologie din *Patericul Egiptean, Limonariu, Proloage și Viețile Sfinților* repovestite de mereu surprinzătorul Savatie Baștovoi nu doar cu talent scriitoricesc, ci și cu har”. □ „Proaspătul debut (întârziat) al lui Bogdan Dumitrescu, *SMS*, o minunată carte de *mesaje-text*, scrise în ultimii 20 de ani, într-un stil extrem de personal și cu un talent incontestabil”. ■ Fernanda Osman prezintă dosarul *Evul Mediu comunist: Bestiarul*, în care urmărește descrierile din *Dicționarul de simboluri* și reprezentările animalelor în poezia din perioada comunistă. ■ Paul Cernat vede în Claudiu Komartin *Un estet al cruzimii*, în recenzie la *Un anotimp în Berceni*, Ed. Cartier, 2009: „Prin *Un anotimp în Berceni* el capătă greutate, devenind ceva mai mult decât o certitudine de prim-plan a celei mai noi poezii”. ■ Adriana Stan semnează *Minunile de fiecare zi*, un comentariu la *Iepurele de martie* de Dana Catona, Ed. Leda, 2008: „Personal și inventiv, *Iepurele de martie* este, per ansamblu, un debut substanțial”. ■ În *Povești, mistere* Luminița Corneanu scrie despre *Mentaliștii* de Florin Manolescu, Ed. Cartea Românească, 2009: „*Mentaliștii* este o carte mustind de fantezie, care se citește cu plăcerea cu care citim la vârsta adolescenței cărțile lui Jules Verne”. ■ Despre volumul lui Dan Perșa, *Cărțile vieții* (Ed. Cartea Românească, 2009) scrie Gabriela Gheorghisor în *Imnul vieții și poezia deșertăciunii*: „Vesele și triste, *Cărțile vieții* reconfirmă ingeniozitatea autorului, un prozator înzestrat cu fantezie, inteligență narativă și virtuozitate stilistică”. ■ Apar două comentarii despre *Ordinea naturală a lucrurilor* de António Lobo

Antunes, traducere de Micaela Ghișescu, Ed. Humanitas, 2009: □ Elena Crașovan: „Minunarea străfulgerată de moarte, într-o sintaxă necenzurată, guvernată doar de ritmul halucinatoriu al amintirii”. □ Alexandru Budac: „Totul zboară, fiecare făptură posedă o pereche de aripi, nici un obiect nu are greutate. Doar perspectivele asupra evenimentelor sunt multiplicare ameteitor, până când vasele memoriei se fac țândări și nu rămâne decât tăcerea caselor părăsite. Autorul a pătruns în ele și a furat pentru noi această minunată poveste”. ■ Codrin Liviu Cuțitaru semnalează apariția volumului *Stupul* de Camilo José Cela, traducere de Ioana Zlotescu, Ed. Polirom, 2009 (*Un roman obiectivist*): „Ne aflăm în fața unuia dintre cei mai importanți prozatori europeni postbelici și, simultan, în fața unei opere epice fundamentale, deschizătoare de drumuri noi în experimentalismul (post)modern continental”. ■ Sub titlul *Ananasul hermafrodit* Gabriela Glăvan scrie un comentariu la *Sexul cireșilor* de Jeanette Winterson, traducere de Ana Chirițoiu, Ed. Humanitas, 2009: „Fracturat și contradictoriu, indecent, cum sunt adesea glumele bune, romanul lui Jeanette Winterson oferă delicii și surprize, asemeni unui fruct exotic abia descoperit”. □ Adina Dinițoiu publică *La umbra florilor de cireș*, o prezentare a volumului *Vechiul oraș imperial* de Yasunari Kawabata, traducere de Anca Focșeneanu, Ed. Humanitas, 2009: „Romanul lui Kawabata surprinde - cu un minunat echilibru al păstrării tradiției și al imixtiunii noului, de sorginte occidentală - transformările socio-economice și de mentalitate pe care le trăiesc locuitorii din Kyoto”. □ În *Chemarea străbunilor* Florin Irimia prezintă volumul *Știri de acasă* de Annie Proulx, traducere de Ana Constantinescu, Ed. Leda, 2009: „Asul lui Proulx e însăși scriitura sa, atmosfera narativă pe care o creează și cu care seduce instantaneu”. □ Ștefania Mihalache publică *Drogul tuturor drogurilor*, o prezentare a volumului *Noapți de cocaină* de J. G. Ballard, traducere de Oana Frantz, Ed. Polirom, 2009: „Explorările sale marchează intersecția dintre uman și societatea hipertehnologizată a viitorului, preocupare care îl situează în avangarda curentului cyberpunk”. ■ În *Critică veselă* Cosmin Borza recenzează *Cum te poți rata ca scriitor. Câteva metode sigure și 250 de cărți proaste* de Alex. Ștefănescu, Ed. Humanitas, 2009: „Fără a putea deveni un *spiritus rector* de factură maioreșciană (deși anxietatea influenței modelului e evidentă), lipsit de vocația teoretizării sau a analizelor profesionale, criticul de la «România literară» alege să «râdă orgiastic» Căci, într-adevăr, simț al umorului deține destul. Iar când nu apelează la calambururi facile ori la insinuări sexiste, unele formulări sunt chiar inspirate și împlinesc proiectul alexștefănescian: stârnesc râsul”. □ Michael Haulică semnează *Saga Heeche*, notând apariția *Dincolo de orizontul albastru* de Frederik Pohl, traducere de Mihai-Dan Pavelescu, Ed. Nemira, 2009. □ Florina Pîrjol publică *Fragmente dintr-un discurs îndurerat*, o recenzie la *Jurnal de doliu* de Roland Barthes, traducere de Em. Galaicu-Păun, Ed. Cartie, 2009: „De fapt, această carte tristă, dezamăgitoare pentru unii, este doar despre neputință și nesupraviețuire. Atât”. ■ În *Încă un cod* Iaromira Popovici comentează *Codul Shakespeare* de Jennifer Lee Carrell, traducere de Corina Iulia

Dobrotă, Ed. Rao, 2009: „Multitudinea numelor, a detaliilor, a citatelor shakespeariene și a speculațiilor îți oferă un exercițiu intelectual plăcut. Deși, uneori, romanul pare cam sec și lipsit de viață, are clasă și nu e lipsit de suspans”. ■ *Surdina traumei* își intitulează Răzvan Petrescu comentariul la *Balada tristei cafenele* de Carson McCullers, traducere de Mirella Acsente și Maria Valer, Ed. Leda, 2008: „Surdina traumei, a disperării este așezată magistral, amintind de marii maeștri ai prozei scurte”. ■ Sunt prezentate ofertele editurilor Polirom, Cartier, Niculescu, Art. ■ Revenind la rubrica sa, Ion Vianu scrie despre *Apărarea Lujin* de Vladimir Nabokov, Ed. Humanitas, 2004: „Firește că frumusețea, ca și adevărul, stă în detaliu, iar schema psihanalitică este numai un schelet pe care se inserează neîntrecuta carnație a povestirii”. ■ La ancheta lui Marius Chivu despre *Personajul-animal favorit* răspund: Adriana Babeți, Marius Chivu, Livius Ciocârlie, Adela Greceanu, Marin Mălaicu-Hondrari, Claudiu Komartin, Antoaneta Ralian, Radu Vancu, Elena Vlădăreanu. ■ În rubrica *Meridiane* Ioana Nicolaie publică *Despre prieteni și cărți. Târgul Internațional de Carte de la Torino, 2009*: „A XXII-a ediție a Târgului Internațional de Carte de la Torino avea să se desfășoare între 14 și 17 mai. Ana Maria Sandu, Filip Florian, Petru Cimpoșu, Doina Ruști, Lucian Dan Teodorovici și Ioana Nicolaie formau echipa României. La Torino se mai aflau însă și alți autori români: Liliana Corobca, Andrei Oișteanu și Dan Lungu. În penultima zi a sosit și criticul Al. Cistelean cu fiul său, doctorand la Roma, Alex. Cistelean”. □ Andra Rotaru și Marius Chivu dialoghează cu Dumitru Radu Popa, „*Literatura e o prioritate subterană, invizibilă, impalpabilă câteodată*”: „- *Vă mai tentează România sau sunteți definitiv americani?* – România nu intră, pentru mine, în termeni de tentație. Nu m-am simțit mai puțin român când, pentru 600 de dolari mi s-a luat cetățenia, și nici când, pentru numai 50 de dolari era să mi-o capăt înapoi, dacă consulița în post atunci nu ar fi decis să lase lucrurile baltă și să se mărite cu un american, dispărând astfel de pe radar. Sunt mai bine de doisprezece ani de atunci și n-am auzit un cuvânt despre cererea mea, cu acte atașate în toată regula. Ca să glumesc și eu: poate nu mai e România tentată de mine! Pe hârtie, nu sunt altceva decât american – dar hârtiile nu contează. Îmi scriu literatura în românește, am acolo, în țară, atâtea amintiri, atâtea prieteni și, mai de curând, atâtea morminte”. ■ Petre Răileanu prezintă *Splendorile decadenței*, notând evenimentul apariției a trei cărți scrise de Emil Cioran în librării franceze, simultan. Articolul se ocupă de manuscrisul *De la France*: „*De la France* este un spectacol de inteligentă, o antologie de formule memorabile și de uimitoare intuiții. Publicarea acestui text inedit coincide cu un moment în care «declinul Franței» pare a fi devenit un subiect la moda, atrăgând și voci de peste Ocean, dezbaterea rămânând însă la nivelul «produselor», condamnată să nu depășească logica raporturilor de putere și perspectiva competiției comerciale”. □ Apare un fragment din *Desfășurarea acțiunii* de John Barth, traducere de Anca Stoiculescu. ■ Interviu cu John Barth este realizat de Anca Stoiculescu, „*Totul depinde de următoarea poveste pe care*

o ai de spus”: „- Afirmăți undeva că «existăm în măsura în care următoarea poveste pe care o spunem este bună», iar în Himeră am întâlnit o frază aproape similară. Care ar fi locul acestei ultime cărți de povestiri în opera dvs., dat fiind că întregul volum *Desfășurarea acțiunii întrețese poveștile unor oameni zbuciu-mați, ajunși la vârsta senectuții, cu jocul artei narațiunii?* - Imaginea narativă pe care o apreciez cel mai mult este aceea a Șeherezadei, căci situația în care se găsește ea, literal vorbind, este o situație comună tuturor povestitorilor. Viața ei este mereu în cumpănă: nu este de ajuns că a spus o poveste bună sau o duzină de povești bune, totul depinde de următoarea poveste pe care o are de spus. Cred că aici intervine «angoasa continuării», pe care unii critici au identificat-o în opera mea; în orice caz, este ceva ce mă obligă să țin, în continuare, povești. [...] După ce a fost publicată *Desfășurarea acțiunii*, am scris, printre altele, un eseu despre draga de Șeherezada (pe care îmi place să mi-o imaginez pensionară, ca și mine), eseu ce va apărea în introducerea unei noi ediții americane a celor *1001 de nopți*, iar bătrânică îmi cam dă ghes să mă încumet din nou în Tărâmul Ficțiunii. Rămâne de văzut”.

• [„**Idei în Dialog**”, nr. 7 (58); nr. de pagini: 48] Dan C. Mihăilescu publică *Douămiismul și „România literară”*: □ „*Bilanțul douămiismului*” în „*Vatra*”: „Bilanț prematur? Da și nu. Dacă te apuci ca madam Zoe Trahanache să numeri steagurile, rezultă vreo patru, cinci nume în poezie, cred că nici unul ca lumea în proză (atenție: pentru mine Filip Florian, Florina Ilis, Doina Ruști nu sunt încadrabili în estetica douămiistă, așa ca Ioana Baetica, Adrian Șchiop, Ionuț Chiva, Claudia Golea și comp.) - ca să nu mai vorbesc de teatru -, critica și istoria literară stând cel mai bine (inclusiv la capitolul autojustificării estetice a noilor autori). Dacă, însă, ești de acord că fiecare deceniu definește (și se legitimează cu) anume așteptări, tendințe, orientări și, în cele din urmă, chiar stiluri, vei fi obligat să accepți că între debutul lui Traian T. Coșovei, Cristian Popescu și Claudiu Komartin există niște schimbări de accent semnificative, ca și în cazurile unor Nichita, Mazilescu, Mariana Marin, ori Breban, Gheorghe Crăciun și Filip Florian, sau Eugen Simion, Marian Papahagi, Radu G. Țeposu, Alex Goldiș, ori Dana Dumitriu, Adina Kenereș, Florina Ilis... [...] Toate bune și frumoase până ce ajungem în patul lui Procust, unde toate se vor recalibrate potrivit voinței monocentrat-generaționiste a exegetului. Asta se întâmplă cu cel de-al treilea volet al serialului *Direcții în literatura română de după 1990* semnat de Bogdan Crețu în «Convorbiri literare» din luna mai 2009. Totul e răscoit, ciumpăvit, asortat ca să intre în turbinca tânărului impetuos pentru care, de pildă, toată critica optzecistă stă sub semnul eșecului. Un soi de Bogdan Lefter al anilor '80, dar pe invers acumă”. □ *USR versus SSR și războiul de la „România literară”*: „În urmă cu o lună și ceva m-am trezit cu un telefon de la o agenție de știri cum că dacă ar fi nimerită schimbarea denumirii Uniunii Scriitorilor în Societatea Scriitorilor Români. Iaca poznă, mi-am zis, încolo le-avem pe toate! Dar, în definitiv, de ce nu? De vreme ce este vorba de o revenire la forme interbelice, o recuplare cu

tradiția, să se facă, am zis. Dulce inconștientă, numele tău e prostie! Ei bine, la câteva ceasuri după, a început țopăiala telefonică, în cunoscuta noastră autoisterezizare fatalistă. «Manolescu vrea să distrugă Uniunea!» [...] După câteva zile de ceață mentală, în «Observator cultural» nr. 218 din 28 mai - 3 iunie 2009 a apărut *Scrisoarea deschisă către conducerea URSS* a lui Sorin Mărculescu, aproape simultan cu editorialul semnat de Gabriel Dimisianu (*URSS sau URSS?*) în «România literară» nr. 21 din 29 mai. [...] Era clar că oamenii știau mai mult(e), am și auzit diverse interpretări, dar nu colportajul e rostul rândurilor de față, Ce m-a frapat a fost rezistența lui Gabriel Dimisianu (o personalitate literară care numai de frondism, rebeliune și spirit belicos nu poate fi suspectată) exprimată chiar în revista condusă de Nicolae Manolescu. Nu e tare?!? Și iată că tot atunci mi-a fost dat să citesc, pe căi ocolite, cu câteva săptămâni întârziere, scrisoarea adresată de Alex. Ștefănescu în 20 mai lui Nicolae Manolescu, cel care plănuiase schimbarea radicală a redacției «României literare». Văzând, probabil, ineficiența revistei «Noua literatură», președintele URSS s-a gândit s-o aducă pe Luminița Marcu [...] la fosta revistă condusă de George Ivașcu, să-l pună redactor-șef pe Alex. Ștefănescu, să-i păstreze pe Marina Constantinescu și Cosmin Ciotloș, dar să se dispenseze de Gabriel Dimisianu, Ioana Pârvulescu, Adriana Bittel, Tudorel Urian. Asta după renunțarea la colaborarea lui Daniel Cristea-Enache, lamentabila punițiune despre care am scris aici luna trecută. [...] Parcă semnul interogativ de mai sus va fi fost emanat în eter, că numai ce am văzut o nevăzută: în «România literară» din 12 iunie apare, după tăceri seculare, un editorial semnat de Nicolae Manolescu despre *Statutul scriitorilor*. Din el nu se înțelege absolut nimic concret. Numai finalul ne mângâie patern pe creștet, ca pe niște oligofreni: «Dacă scriitorilor li se pregătește într-adevăr ceva este un statut mai bun pentru toți». [...] Miercuri 17 iunie, când avea loc Conferința mult și sulfuros comentată, m-am întâlnit pe holurile prăfoase, kafkiene, catacombare ale Uniunii cu mai mulți scriitori participanți. [...] Nu-i vorbă, tot bârfind noi jucăuș-resemnat «ca băieții» pe holuri, am aflat ceva surzător precum lozinca «Votați Soarele» de odinioară. Nu doar că indemnizațiile *de merit*, cele vreo sută, se acordă din capul locului pe criteriul *vârstei* (astfel încât numai sexagenarii pot avea acces la ele, ceea ce este un criteriu de azil, nicidecum de justă concurență), dar și că unul dintre beneficiarii acestora (între multe alte nume discutabile) este însuși Vasile Băran!».

□ *Despre juriul URSS, cu melancolie*: „Și, uite-așa, în aceeași zi de miercuri 17 iunie au trecut patru ani în care – experiment unic și irepetabil! – Uniunea Scriitorilor a avut aceeași componență a juriului: Gabriel Dimisianu, Cornel Ungureanu, Daniel Cristea-Enache, Mircea M. Diaconu și Dan C. Mihăilescu. Cinci critici cu fibră conservatoare, cinci ADN-uri antinormice, oameni legați de rădăcini foarte diferite, de geografii literare, definiții profesionale și grupări intelectuale cât se poate de variate, dar pentru care legea au constituit-o exclusiv bunul-simț moral și estetic, echilibrul între antiteze, judecata măsurată și decizia îndelung cumpănită”.

□ *Bookfest 2009*: „Infinit mai respirabilă, omenească și

plăcută, atmosfera târgului de vară din acest an. Inițial am pus faptul pe seama reducerii numărului de vizitatori - prea aveam loc de palavre colective în centrul aleilor -, dar mi s-a spus că acesta a rămas același, că vânzările au crescut. A scăzut însă numărul standurilor, ceea ce a lărgit considerabil culoarele menite socializării noastre bezmetice, vioaie, tandre, hachițoase, interesate, încercănate, vanitoase ș.a.m.d.”. ■ Cu titlul cunoscutului poem al lui Mallarme (*După-amiaza unui faun*), Daniel Cristea-Enache scrie despre *Opere, I. Julien Ospitalierul* de Emil Brumaru, prefață de Alex. Ștefănescu, Ed. Polirom, 2009: „Cu cine seamănă de fapt Emil Brumaru? Cu cine poate fi el comparat în mod pertinent? Cu un poet literalmente extraordinar, original și singular, care nu mai este obligat să-și semneze paginile pentru a fi recunoscut: Emil Brumaru”. ■ Revista marchează *Centenar Noica*: □ Dumitru Daba, *Ecouri vagi în posteritate*: „Centenarul nașterii lui Constantin Noica se suprapune și cu împlinirea a două decenii de când putem să gândim și – mai ales – să ne exprimăm liber opiniile, inclusiv cele referitoare la omul cu acest nume și la creația sa. După 1990 am asistat la o consternantă schimbare de atitudine atât în raport cu persoana, cât și cu opera. Dacă putem înțelege (nu și accepta) faptul că cetățeanul C. Noica i s-a intentat practic un al doilea proces (după cel de tristă amintire din anii '50), în care acuzele – generate de frustrări întemeiate sau, mai ales, mimate – vizau când «legionarismul» din tinerețe, când «colaboraționismul» post-carceral cu autoritățile naționalist-comuniste (ba chiar «evazionismul» și «colaborarea nu doar în idei – sic! – cu fosta Securitate»), mai greu se pot înțelege unele situații apărute în (chiar) câmpul eminent al filozofiei sau în cel complementar al științei”. □ Sorin Lavric, *Un Hegel pe înțelesul tuturor*: „Citind *Povestiri despre om*, nu poți decât să regreti că Hegel și-a îngropat ideile în etanșitatea unui jargon irespirabil, un jargon din cauza căruia *Fenomenologia spiritului* nu mai este citită azi aproape de nimeni. În schimb, cartea lui Noica poate fi citită, ba chiar poate fi parcursă cu delicii estetice subtile. S-o citim cu convingerea că, în zilele noastre, nimeni nu mai poate da o interpretare atât de frumoasă unei cărți atât de grele”. ■ În *Tensiunea ideilor* Iulian Boldea scrie despre Gabriel Liiceanu: „Opera lui Gabriel Liiceanu se împarte, cu o relativă ușurință, în studii filozofice, eseuri moral-politice și texte cu caracter literar-memorialistic. [...] Paginile eseistice ale lui Gabriel Liiceanu, cu încărcătura lor conceptuală și cu vibrația trăirii ideilor, se impun, deopotrivă, prin elevație spirituală și voință de claritate formală”. ■ În rubrica *Profil* Luiza Palanciuc semnează *Ego scriptor: Mariana Șora, la ieșire*: „*Mon cœur mis à nu*. Sub această expresie ar putea sta întreaga operă a Marianeii Șora: nu *inima dezvăluită* (așa cum a fost trădat Baudelaire în limba română), ci *sufletul în palmă*. Căci există, în această operă, o generozitate funciară, pe care literele noastre (împovărate de vidul atâtor orgolioase credințe în sine) nu o practică spontan și destins, ori au îngropat-o de mult sub tribulații conjuncturale”. ■ Christian Crăciun publică *Pământul transparent*, o cronică la volumul *Despre omul din scrisori. Mihai Eminescu* de Dan C. Mihăilescu, Ed. Humanitas, 2009: „Dan C. Mihăilescu

are din plin acea «plaisir du texte», este printre pușinii oameni pe care-i știi care după o viață de lecturi pantagruelice nu simte nici un pic de satsisire sceptică față de literatură (sau cel puțin o maschează foarte bine), devorează în continuare cu o bucurie adolescentină (de aceea se și adresează de foarte multe ori direct celor foarte tineri, inclusiv în această carte) cantități incredibile de texte și-și împărtășește sinteza lor ultimă care este bucuria. De aici distanța ironica față de «metodologii», ceea ce nu exclude nicicum și niciodată rigoarea în plierea pe text și pe context”. ■ Citim un poem de Petre Stoica. ■ Vladimir Tismăneanu revine cu partea a șaptea din *Revoluțiile din 1989. Cauze, semnificații, consecințe*. ■ Ioan Stanomir semnează *Adam Michnik despre democrație, demnitate și moderație*, o recenzie la *Mărturisirile unui disident convertit* de Adam Michnik, traducere și note de Sabra Daici, prefață de Vladimir Tismăneanu, postfață de Józef Tischner, Ed. Polirom, 2009: „Se poate spune că filosoful polonez imaginează o gramatică a moderației inflexibile, gramatică în economia căreia acceptarea compromisului de parcurs nu afectează credința de durată în primatul salvator al libertății. Desprinderea de comunism înseamnă, înainte de toate, o desprindere de radicalismul liberticid și îmbrățișarea politicii la scară umană”. ■ Și Horia-Roman Patapievici scrie despre Adam Michnik (*Confruntarea cu trecutul: soluția Michnik*): „La Michnik este extraordinar efortul dureros de a rămâne fidel unei idei de societate care nu este doar o idee, ci este în mod ireductibil o experiență a vieții trăite în onoare și demnitate. Chiar și în opțiunile sale etice cele mai impopulare, simțim la Adam Michnik camaradul încercat care nu a trădat niciodată”.

• [„**Noua literatură**”, nr. 26] Apar recomandări editoriale: □ Pedro Gálvez, *Testamentul lui Seneca*, traducere de Coman Lupu, Ed. ALLFA, 2009 (semnat L. M.): „Cartea lui Pedro Gálvez, despre Seneca, urmează îndeaproape sursele din Tacit și Suetoniu, cărora, de altfel, le și mulțumește într-un epilog simpatic prin onestitate”. □ Miguel Delibes, *Cinci ore cu Mario*, traducere de Tudora Șandru-Mehedinți, Ed. RAO, 2009: „Deopotrivă relaxantă și plină de informații stilizate literar”. □ Steven Saylor, *Vălul profesiilor*, traducere de Veronica Șerbănoiu, Ed. ALLFA, 2009 (semnat L. M.): „Are accente de reală inteligență psihologică, e bine scrisă și, mai ales, foarte bine tradusă”. □ Fernando Pessoa, *Cartea neliniștirii*, traducere, prefață și note de Dinu Flămând, Editura Humanitas (semnat L. M.): „Publicarea într-o ediție spectaculoasă la Editura Humanitas Fiction a *Cărții neliniștirii* de Fernando Pessoa, în extraordinara traducere a lui Dinu Flămând, este un eveniment”. □ Douglas Coupland, *Miss Wyoming*, traducere de Cristina Barbu, Ed. Humanitas, 2009 (semnat G. D.): „Chiar dacă e construit din clișee de la un capăt la altul, *Miss Wyoming* poate fi o lectură plăcută pentru cei pasionați de dedesubturile showbizului american, deși pentru acest lucru îl recomand mai călduros pe Joey Goebel, cu *Torturați-l pe artist*”. ■ În editorialul *Alex. Ștefănescu propune închiderea revistei „Noua literatură”*, după ce dă un citat din articolul lui Dan C. Mihăilescu (v. „Idei în Dialog”, nr. 58, iulie

2009, rubrica *Viața literară*), Luminița Marcu răspunde punctual: „Această scrisoare scrisă și semnată de Alex. Ștefănescu, redactor-șef al revistei «România literară», scrisoare adresată președintelui USR Nicolae Manolescu, circulă de ceva timp în lumea literară. Deși în această scrisoare sunt pomenite, și nu întâmplător, numele meu și al revistei «Noua literatură», nu am avut inițial intenția de a-i acorda atenție. [...] □ Dar iată că această «scrisoare privată» a apărut în presă. Și nu oriunde, ci în revista «Idei în dialog», citată parțial și comentată de Dan C. Mihăilescu. Cum cuvintele lui Alex. Ștefănescu devin astfel publice și numeroși cititori inocenți le pot lua de bune (așa cum i s-a întâmplat, presupun, și lui Dan C. Mihăilescu), se impun câteva precizări. □ Nu mi s-a făcut niciodată o propunere oficială de revenire la «România literară». Dacă Nicolae Manolescu a avut sau are acest gând, așa cum pare să știe Alex. Ștefănescu, faptul m-ar onora. Dar eu am plecat de la «România literară» în septembrie 2002, într-o împrejurare în care Alex. Ștefănescu a avut un rol major. Incompatibilitatea totală dintre mine și acest personaj al vieții literare românești face neplauzibilă orice revenire a mea într-un grup care îl conține, cu toată prețuirea sinceră pe care o am pentru revista «România literară» și pentru mulți dintre cei de acolo. [...] □ Revista «Noua literatură» a apărut în urma unui concurs de proiecte, inițiat de USR în vara anului 2006. Proiectul revistei «Noua literatură», prezentat de mine împreună cu graficiană Mihaela Șchiopu, a câștigat. Proiectele pierzătoare pot fi consultate, probabil, la sediul USR, pentru a se constata justetea deciziei juriului. Revista «Noua literatură» apare de trei ani neîntrerupt. Cheltuielile pe care Uniunea Scriitorilor le face cu revista «Noua literatură» sunt modeste. Revista are doar doi redactori, iar tiparul, executat la o firmă din provincie, cu costuri minime, pentru toate cele 1.000 de exemplare, mă îndoiesc că depășește salariul unui redactor-șef de săptămânal literar. De asemenea, fondurile obținute de la AFCN, în urma unor repetate aplicații de succes, au susținut în repetate rânduri apariția acestei reviste. [...] Caracterizările neargumentate emane de Alex. Ștefănescu mi se par însă neavenite și ele jignesc munca unei echipe și a tuturor colaboratorilor revistei «Noua literatură». [...] □ Mă întreb, de asemenea, cum poate Alex. Ștefănescu, care se presupune că ar trebui să știe cum funcționează o instituție serioasă ca USR, să propună «redirecționări» de fonduri cu asemenea nonșalanță. Insinuarea că președintele USR ar putea comite «redirecționări» de fonduri dintr-un coș în altul, după capriciile și după aprecierile cuiva care-i trimite scrisori, nu e numai prostească, ci și foarte jignitoare pentru adresant și pentru instituțiile implicate. [...] □ E limpede că mă bucur de antipatia constantă a lui Alex. Ștefănescu. Dar faptul că, pe baza acestei antipatii, Alex. Ștefănescu construiește scenarii care implică susțineri financiare, intenții pe care nu le posed, desființări de reviste etc., este o gravă greșeală. Sper că, după cele precizate de mine aici, nimeni nu va mai putea pretinde inocență în lectura scrisorii lui Alex. Ștefănescu”. ■ Ana Chirițoiu obține un interviu de la Rui Zink, „*Cărțile mele nu aparțin doar imaginației mele, ci și timpului lor; esența lor este politică*”, cu ocazia participării scriitorului

la festivalul *Zile și Nopti de Literatură* de la Neptun: „- A.C.: *Ca să ne întoarcem la Neptun, cum vi s-a părut festivalul? Ați cunoscut mulți scriitori, atât români, cât și străini. V-a plăcut sau v-a displicut cineva în mod special?* - R.Z.: La astfel de întâlniri ajungi mereu să-ți crezi micul tău Neptun. Ține mai degrabă de interacțiunea umană decât de acordul artistic. Nu pot să spun că mi-a displicut cineva anume, deși probabil că sunt oameni cu care nu m-aș fi înțeles prea bine dacă am fi ajuns să ne cunoaștem. Cred că e important să știi că, atunci când inviți scriitori străini la un astfel de festival, faci o investiție foarte bună, fiindcă ei vor deveni, chiar și fără să vrea, ambadori ai culturii tale. Acum voi citi mai mulți scriitori români, mi-am notat nume și titluri; se creează rețele care nu știi unde duc. Nu că m-aș întoarce acum în Portugalia ca partizan al culturii române; nu așa merg lucrurile. Dar acum am o legătură ombilicală cu România, iar de aici se pot naște multe alte lucruri. Nu știi cum voi ajunge să fiu agentul unor scriitori români, fiindcă așa merg lucrurile. Așa s-a întâmplat și în cazul meu: Micaela Ghițescu și Anca Milu-Vaideseșgan s-au dus la acest editor, care nu mă știa, și i-au spus despre cărțile mele că sunt așa și pe dincolo și că merită traduse. Au funcționat ca niște agenți. Ca niște îngeri păzitori ai cărții. Și le sunt foarte recunoscător”. □ Volumul lui Rui Zink, *Banca de rezerve* este prezentat de Ana Chirițoiu în *Așa merg lucrurile*: „Cel mai uimitor lucru este versatilitatea scriitorului Rui Zink, care pe parcursul celor trei sute de pagini trece cu ușurință de la roman de atmosferă la roman social, de la patetism la ironie și de la relații familiale la monologuri experimentale”. ■ Ana Chirițoiu și Gruia Dragomir stau de vorbă cu Joey Goebel, „*Mainstream-ul nu mă place prea mult, iar establishment-ul literar crede că nu sunt demn de-a fi luat în serios*”, scriitor premiat la festivalul *Zile și Nopti de literatură* din Neptun: „- A.C.: *Ai primit și premiul festivalului de la Mangalia, iar cărțile tale au fost nominalizate la câteva premii atât în America cât și în Europa, și pe unele le-ai și câștigat.* - J.G.: În America nu am câștigat nimic, nici măcar un meniu de la Kentucky Fried Chicken. Dar poate o să câștig aici o porție, am văzut că aveți câteva fast-food-uri KFC prin București. - G.D.: *Dar cum îți explici faptul că în Europa ești atât de laudat, iar în America nu ești băgat în seamă?* - J.G.: O să încerc s-o spun cât mai draguț posibil. America nu este cunoscută pentru pasiunea ei pentru lectură, și, din câte știu eu, în Europa, literatura - și mă refer la literatura cu «l» mare, nu la *Twilight* sau la alte prostii cu vampiri - este vie și o duce bine. Majoritatea situațiilor în care mă găsesc în Europa sunt evenimente literare, lansări de carte, evenimente organizate de uniuni ale scriitorilor, așa că ajung într-o sferă de energie intelectuală, care poate îmi influențează într-o oarecare măsură percepția. Dar un alt motiv pentru care am mai mult succes în Europa este că am un editor nemaipomenit în Germania, de fapt în Elveția, cu un departament foarte bun de literatură străină, care a reușit să-mi vândă drepturile de traducere în multe țări, printre care și România. Reputația lor extraordinară s-a răsfrânt și asupra mea. Americanii pur și simplu nu citesc atât de mult, iar atunci când pun mâna pe o carte vor de

la ea sex și crime, sunt obsedați de senzațiile fizice, orice le cere să gândească un pic nu se vinde prea bine - așa stau lucrurile”. □ În *Showbiz, Punk-rock și politică cu Joey Goebel* Gruia Dragomir scrie despre romanele autorului, oferind cititorilor o scurtă bio-bibliografie a scriitorului. ■ În articolul *Cultura pop – I’m lovin’ it*, Ana Chirițoiu anunță editarea volumului *Nașterea culturii pop. Underground, feminism, lifestyle, hacktivism: avangarde culturale și lupte sociale între pop și politică* de Marius Babias, traducere de Cristian Cercel, Ed. IDEA Design & Print, 2009. ■ Răzvan Mihai Năstase publică recenziile *Povestiri dintr-o altă lume*, la volumul de proză *Psihonautică* al lui Paul Doru Mugur, Ed. Curtea Veche, 2009: „De fapt, tot volumul are un aer magic. Pare că vine de pe o altă lume (și chiar vine!), nimic nu pare a fi nelalocul lui și aduce un suflu nou și proaspăt în proza românească contemporană”. □ În *Summa ethilica* Marieva Ionescu prezintă *Monstrul fericit* de Radu Vancu, Ed. Cartier, 2009: „Punctul forte al primei părți a volumului este o ambiguitate atent cântărită a discursului, a dezvăluirilor, menținerea lor într-o zonă de *entre-deux* care-l face să nu cadă în clișeic, în ultraconfesiv sau în previzibil, la fel cum băutorul experimentat știe când să se oprească, adică exact când începe să vadă realitatea altfel fără totuși a-i deranja și răni pe cei din jur (ideal exprimat de mai multe ori printre rânduri)”. □ Florin Irimia semnează *Comuniune*, un comentariu la *Oamenii cărții* de Geraldine Brooks, traducere de Sorana Munteanu, Ed. Leda, 2009: „Însă dincolo de intriga captivantă, *Oamenii cărții* merită citită și pentru mesajul ei implicit, o pledoarie pentru toleranță și pentru diversitate”. □ Cristina Chevereșan anunță *Un Babel plutitor*, semnalare a volumului *Indignare* de Philip Roth, traducere de Radu Pavel Gheo, Ed. Polirom, 2009: „Roth cuprinde într-un op de mici dimensiuni tragedia personală, disputa conceptuală, drama de familie, observația socio-politică fără a da senzația de sufocare, de aglomerare insuportabilă a informației”. ■ Luminița Marcu concluzionează: „Grupa de traducători bursieri ai Institutului Cultural Român cu care am avut bucuria să mă întâlnesc în acest început de vară a fost una dintre cele mai performante. Nu doar pentru că majoritatea sunt familiari cu peisajul cultural românesc, ci, în primul rând, pentru că nivelul limbii române pe care o vorbesc și o scriu este unul spectaculos. Ca de fiecare dată, nu-mi pot reprima întrebarea: de ce limba română? Le-am propus să scrie mici proze biografice despre întâlnirea lor cu această limbă îndepărtată și exotică, dacă o privim dinspre Finlanda, de pildă. Mai jos puteți citi câteva dintre răspunsurile lor, pentru care le mulțumesc, în primul rând ca româncă. Programul Institutului Cultural Român de a coagula tinerii care, în țările lor, au început, la un moment dat, să învețe limba română, este unul dintre cele mai benefice pe termen lung. Un program care merită sprijin și vizibilitate”. La această invitație au răspuns Satu Lehtniemi (Finlanda), Mauro Barindi (Italia), Helni Ekman (Finlanda), Antonio Marillo (Spania). ■ Apare dosarul *Cărți/ scriitori care au schimbat lumea*: „Dosarul de față a pornit dintr-o logică comunitară amestecată cu un început de *reader’s response* față de cărțile care animă ocazional

spiritele cititorilor autohtoni. Și, mai-nainte, față de cauzele care coagulează lumea culturală, parcă de fiecare dată inconsistent și de fiecare dată nu până la capăt. Dar despre aceste lucruri vom vorbi altă dată. Spiritul afirmativ al revistei, de la care nu vrem să facem excepție, în ciuda subiectelor «grele», ne-a împins, ca și alte dați, spre evazionism. Ne-am gândit imediat, în contrapondere, la scriitorii străini care au mișcat lumea - de obicei lumea lor, fiindcă la noi ecourile unor Vonnegut, Ellis, Rosa Montero, Rodrigo Garcia sau ale scriitoarelor feministe au ajuns estompate, ca într-o încăpere căptușită cu vată. Dar despre *readership*-ul local și despre cărțile care îl mișcă și cum, într-un număr viitor”. □ În *Bibliografie obligatorie pentru șefii de stat* Gruia Dragomir recomandă 1984 și *Ferma animalelor* de George Orwell, *Minunata lume nouă* de Aldous Huxley, *It Can't Happen Here* de Sinclair Lewis, *Fahrenheit 451* de Ray Bradbury, *Portocala mecanică* și 1985 de Anthony Bruggess: „Eu unul cred că ar trebui să se scrie și o distopie (sau mai degrabă o utopie) în care politicienii de pretutindeni să fie obligați să bifeze o serie de lecturi obligatorii, în mare parte distopii, din care să tragă învățături, pentru a nu se transforma în exemple de societăți absurde despre care să se scrie non-ficțiunii distopice”. □ Ana Chirițoiu scrie *Din nou despre feminism*: „Mă întreb foarte des de ce rezonanța feminismului nu se face auzită în România nici măcar în mediile academice. De ce nu avem o critică feministă, studii feministe, de ce traduceri - atâtea câte sunt - din scriitoare feministe rămân fără ecou, și mai ales de ce majoritatea celor care au habar de feminism își camuflează abil cunoștințele, ca pe o excentricitate puțin jenantă, bună de ținut cel mult pentru articole și lecturi, niciodată de exersat în viața de zi cu zi. Ce fel de autosuficiență culturală ne face să ne amuzăm de corectitudinea politică fără s-o fi practicat vreodată?”. Din literatura autohtonă recomandă *Din istoria feminismului românesc* de Ștefania Mihăilescu, Ed. Polirom, 2002. □ Mihaela Michailov recomandă *Rodrigo García – teatrul ca măcelărie*. □ Apare și un schimb de mesaje între revistă și Andrei Codrescu: „Nu există scriitori (sau cărți, suluri sau incizii-n piatră) care au schimbat lumea (mare). Exista lucrări care au cristalizat o lume, de obicei în momentul când era pe cale de dispariție sau transformare radicală”. □ Simona Popescu, *Formare, transformare...*: „Până la urmă, fiecare dintre noi este suma schimbărilor prin care a trecut. Mici, mari, infinitezimale sau radicale. Și lumea noastră, la fel. Cărțile au rostul lor aici...”. □ Adrian Buz, *Literatura care mișcă mentalul unui timp*: „Cred că o discuție despre impactul literaturii își are rostul, cu măsurile și cu nuanțele ei. Exemplificări aiurea în lume în acest sens se găsesc cu duiumul”. ■ Gruia Dragomir semnează *Lost and found*, o prezentare a volumului lui John Haskell, *American Purgatorio*, Ed. Farrar, Straus and Giroux, 2005: „Pare o poveste tragică, plină de suferință și de tristețe, dar nu este deloc lipsită de umor”. ■ Ioana Gruia publică *Poezia, ultima casă a milei*, o semnalară a volumului *Casa de misericordie* de Joan Margarit, Ed. Visor, 2007, volumul care a primit Premiul Național de Poezie (Spania): „Un poem ne ajută puțin, foarte puțin, să suportăm durerea și lipsurile. Dar nu există nimic

altceva, și dacă acest lucru este trist, mult mai triste sunt intemperiiile vieții fără versuri, afirmă autorul”. ■ Ana Chirițoiu și Dragomir Gruița semnează „Traducătorul și exilul sunt asemănătoare, pentru că ești exilat undeva între limbi și între state”, un interviu povestit cu Sean Cotter, traducător de literatură română: „Sean spune că o consecință a atacurilor de la 11 septembrie e că în America a început să se trezească interesul pentru alte culturi, așa că, în timp, numărul traducerilor din alte literaturi ar putea să mai crească”. ■ Elena Drăghici scrie *Despre blogul „O carte într-o frază”*. ■ Apare anunțul *Concurs pentru acordarea Premiului Literar Internațional „Insula Europea”*: „Scriitorii cu vârsta sub 35 de ani, cetățeni ai Uniunii Europene, care au publicat în țara de origine, după 31 ianuarie 2008, o operă în proză (roman sau culegere de povestiri), scrisă într-una dintre limbile oficiale ale UE și care nu a apărut sau nu se află în curs de traducere în Italia, sunt invitați să participe la prima ediție a premiului internațional literar «Insula Europea». Premiul este organizat de Asociația «Pro Loco» di Bastia Umbra, în colaborare cu Asociațiile «NUBE - Nuova Biblioteca Europea» și «Voci di Babele». Juriul concursului va fi format în principal din tineri specialiști ai universităților din Padova și Perugia, membri ai asociațiilor colaboratoare (doctori și cercetători la facultățile de limbi și literaturi străine)”. ■ Ana Chirițoiu traduce *La pământ* de Joan Harvey și *Femeia lui Mousafa* de Kule Hemmings, preluate din „«SmokeLong» este o revistă trimestrială care publică proză scurtă”.

• [„Orizont”, nr. 7 (1522)] *Cu Alte „întoarceri înapoi”*, Cornel Ungureanu scrie despre timișorenii de pretutindeni: „2). *Crișu Dascălu, în colivia belgrădeană*. [...] Teoreticianul Dascălu îl supune la grele încercări pe poet și pe romancier (căci Crișu Dascălu e și romancier, autor al unei cărți care a ajuns la mine pe căi ocolite, *Zei locuiesc lângă Olimp*). *Colivia belgrădeană*, ultima aventură poetică a teoreticianului, se deschide cu o mărturie de iubire, rostită astfel: [...]. 3.) *Tudorel Urian, între literatură și politică*. Încă nu înțeleg sau nu vreau să înțeleg de ce televiziunile și revistele nu îl așează pe analistul Tudorel Urian pe scaunul din față al dialogurilor. Să-i refuze pe mai toți cărturarul? [...] Portretul lui Mihai Șora face parte dintr-un eseu publicat de Tudorel Urian în volumul *Cealaltă literatură*. E o carte frumoasă despre literați și oameni politici, carte despre care nici eu și nici prietenii mei nu ne-am găsit răgaz să scriem vreo vorbă. Și asta, cu atât mai mult cu cât Tudorel Urian a rămas singurul care urmărește și comentează, din jilțul său de la «România literară», aparițiile de carte timișoreană. (Un jurnalist frenetic ne informează că dl. Tudorel ar profita, în alcătuirea tezei, de secretara dlui ministru Paleologu. Altul, mai bine sau mai prost informat, crede că dl. Ministru beneficiază de secretara dlui Tudorel ca să afle, cu un ceas mai devreme știri despre opera ilustrului său tată.) 4). *Lucian P. Petrescu, după 25 de ani*. În volumul colectiv *Gustul livezii* apărut la editura Facla în 1985, debutanții se numesc Iosif Costinaș, Dana Dinu, Gheorghe Jurma, Florian Mihalcea, Alexandru Moraru, Ovidiu Pecican, Lucian P. Petrescu, Nicolae

Rotaru. [...] *Dezorbirea*, ultima carte a lui Lucian P. Petrescu e o operațiune de purificare a jurnalelor, a confesiunilor, a notelor zilnice. Scriitorul nu se deziluzionează, el trece mai departe”. ■ Din *Copyright* reținem: □ Șerban Foartă revine cu versurile *Hypohippocampus*. □ Știri din *Uniunea Scriitorilor din România. Filiala*: „□ 26 iunie. A avut loc lansarea trilogiei lui Adam Puslojić, *Asimetria durerii, Trecerea surâsului, Cânt posibil*, tipărită de editura Proema din Baia Mare. Despre performanța tipografică, dar și despre rolul academicianului Adam Puslojić, scriitor bilingv și tâlmăcitor de cursă lungă au vorbit Adrian Dinu Rachieru, Marcel Turcu, Slavomir Gvozdenovici, Alexandru Peterliceanu, directorul editurii Proema, dr. Radenkovici, consul al Republicii Serbia la Timișoara, Cornel Ungureanu. În încheierea întâlnirii, poetul, traducătorul, omul de cultură a evocat prietenia sa cu Nichita Stănescu, Petre Stoica și Anghel Dumbrăveanu, repere ale devenirii sale literare. □ 3 iulie. Constantin Buiciuc și-a lansat volumul *Oglinda lui Narcis*, masivă culegere de foiletoane și eseuri dedicate literaturii din Banat în ultimele trei decenii. Despre harnicul animator cultural, despre criticul și istoricul literar din Lugoj au vorbit Rodica Bărbat, Viorel Marineasa, Lucian Alexiu, Adriana Weimer, Cornel Ungureanu ș.a. □ 10 iulie. Filiala din Timișoara a Uniunii Scriitorilor l-a aniversat pe filozoful și poetul Corneliu Mircea (65 de ani) și a lansat volumul de poezii al Laurei Mircea. Despre importantul rol în viața culturală a orașului, dar și despre vocația tinerei poete au vorbit IPS Nicolae Corneanu, Mitropolitul Banatului, Cornel Ungureanu, Maria Țenchea, Lucian Alexiu, Marcel Turcu, Tiberiu Mircea. În încheierea întâlnirii, Corneliu Mircea a evocat relația sa cu filozoful Constantin Noica, importanța Centenarului Noica în cultura română și și-a manifestat încrederea în viitorul filozofiei”. □ *Timișoara în cărți*: „□ În 26 iunie, elegantul spațiu al 700 *Coffee & Lounge* din City Bussines Center, a găzduit lansarea volumului apărut la Editura ICR, *Povestea vieții noastre. Artiști români plecați în lume*, de Adriana Cârca. În prezența unui foarte numeros public, au vorbit despre carte și despre experiența regăsirii Timișoarei Mircea Mihăieș, Viorel Marineasa, Adriana Babeți, Adriana Cârca, Robert Șerban (moderatorul întâlnirii) și o parte din artiștii intervievați: Coriolan Babeți, Doru Covrig, Valeriu Sepi, Eugen Gondi, Georgine Cares, Ingeborg Meyer. [...] □ *Festivalul de jazz de la Gărâna* a inclus, și în acest an, datorită inițiativei lui Marius Giura (directorul Festivalului), un moment dedicat cărții. Astfel, un public extrem de numeros, a putut urmări nu doar concerte excepționale preț de trei zile, ci și lansarea câtorva volume. Sâmbătă, 18 iulie, pe scena festivalului au urcat scriitorii: Marcel Tolcea, Daniel Vighi, Marius Chivu, Adriana Babeți și Nicolae Strâmbeanu. Au fost prezentate celor peste o mie de oameni, în deschiderea concertelor, volumele *Prozac. 101 pastile pentru bucurie*, de Adriana Babeți (Editura Polirom, 2009), *Psaltirea profană*, de Nicolae Strâmbeanu (Editura Brumar, 2009) și *Povestea zilelor noastre*, de Adriana Cârca (Editura ICR, 2009)”. □ Cornel Ungureanu semnează *In memoriam dr. Alexander Krischan (1921-2009)*. ■ Apare *Dreptul cititorului de a nu citi*, un fragment din

dialogul între Matei Călinescu și Robert Șerban, din emisiunea *A cincea roată*, Televiziunea Analog, Timișoara, iunie 2006, transcriere de Oana Doboși: „R.Ș.: *Care ar fi drepturile unui cititor?* M.C: Primul drept al unui cititor este de a nu citi. Este un drept fundamental al cititorului. Asta o spune un scriitor francez contemporan, Daniel Pennac, care discută și el problema aceasta a cititorului. Lectura este, în primul rând, un mod de petrecere a timpului care intră în concurență cu alte moduri de petrecere a timpului. Vorbesc acum nu de lectura de informație care este necesară pentru oricine: pentru un inginer, pentru un informatician ș.a. Există aspectul acesta informativ al lucrării, să vezi ce și cum. Citim pentru informație cum am citi un manual de utilizare tehnologic. Eu vorbesc de lectura personală, de plăcere sau poate, nu neapărat de plăcere. Un profesor mai trebuie să citească și multe lucruri care nu-i fac plăcere, printre altele o mulțime de eseuri ale studenților care nu sunt foarte bune, cărțile colegilor care nu sunt toate foarte bune. Ideal vorbind, este un mod de petrecere a timpului, este un sacrificiu, sacrifici ceva: timp, ore. Când citești un roman îți ia 8 ore, 10 ore. E adevărat că îți umple anumite goluri în timp, dar pe de altă parte acest timp nu se mai întoarce. Deci trebuie să existe un interes profund în ceea ce citești. Oamenii trebuie învățați să citească, pentru că nu știu să citească, chiar dacă știu mecanica cititului. R.Ș: *Care ar fi regulile de bază ale cititului?* M.C: Regula de bază este să citești atent sau cu o atenție potrivită pentru textul pe care îl citești. De pildă, dacă citești un roman polițist nu trebuie să fii prea atent. Pentru că dacă ești prea atent, îl distrugi. Ța trebuie să îl citești ceva mai repede. De pildă, la un Tolstoi trebuie să fii foarte atent, pentru că acolo cuvintele contează foarte mult. Acest tip de atenție și de absorbție pot fi obținute dacă citești pentru un anumit scop care să nu fie neapărat un scop practic. Când ești student scopul practic este să știi cartea respectivă, să răspunzi la examen etc. Dar există și o latură de plăcere în asta, adică unii o simt, alții nu o simt. [...] R.Ș: *Se poate să te opui canonului?* M.C: Se poate. Te opui în mod spontan. De pildă, îmi povestea un tânăr englez că pentru el Shakespeare, îi părea rău de asta, fusese distrus de școală, de faptul că fusese obligat să citească în școală mai multe piese ale lui Shakespeare. Manualul poate distruge, deși la noi se crede că a fi în manual este o mare chestie! Uneori e foarte bine să nu fi în manual, ci să fii citit fiindcă vor oamenii să te citească. Am scris o cârtică despre Mateiu Caragiale și deplângeam faptul că acum Mateiu Caragiale este predat în școli. Spuneam că era mult mai bine când nu era predat în școli și oamenii îl citeau așa”. ■ În *Radicalism și demonism. Nae Ionescu, M. Sebastian și extremismul revoluționar* Vladimir Tismăneanu comentează *Diavolul și ucenicul său: Nae Ionescu – Mihail Sebastian* de Marta Petreu, Ed. Polirom, 2009: „În anumite privințe, cartea este și istoria prietenilor unei generații pierdute, rătăcite, supliciate, a pasiunilor pentru mișcări politice născute din resentiment abisal și speranțe apocaliptice. La stânga și la dreapta s-au țesut în acei ani prietenii întemeiate pe spirit anti-filistin, pe expectații mesianice, pe vise nesăbuite (a se vedea cartea lui Marci Shore, *Caviar and Ashes*,

despre generația lui Aleksander Wat, Jaroslaw Iwaskiewicz și Julian Tuwim). Unele afirmații nu mi s-au părut suficient de argumentate, există o tentație didactică (ușor de înțeles) și, în anumite momente, o înclinație spre apodictic. [...] În ansamblu, avem de-a face cu o lucrare de o luminoasă onestitate și de un admirabil curaj spiritual, un exercițiu remarcabil de restituire dezinhibată a unor adevăruri nu întotdeauna comode, însă mereu necesare”. ■ Grațiela Benga semnează *Retrăițele*, o recenzie la *Biruința unei iubiri. Dinu & Nelli Pillat. Pagini de corespondență*, cuvânt înainte de Horia Roman Patapievici, ediție îngrijită de Monica Pillat, Ed. Humanitas, 2008: „O întreagă poezie a peisajului se decupează din rândurile lui Dinu, ale lui Nelli sau ale Piei, cu aleile și copacii de la Miorcani, cu nucul din fața casei bucureștene sau cu pământul străin, tocit și fremătător, în care Pia pare să caute umbrele ce i-au ocrotit copilăria. Dar scrisorile captează și formele răului polimorf, durerea pierderii casei, umilințele, supraviețuirea pe muchie de cuțit. Sau suferințele lui Șerban Cioculescu, Argezi și Vasile Voiculescu ori confluențele biografice dintre familia Pillat și George Călinescu. Căci nu doar povestea unei iubiri este cuprinsă în acest epistolar despre care se pot scrie multe alte pagini, ci și mărturia fărâmițării unei lumi, bucată cu bucată”. ■ Elena Crașovan vede în *Istoria literară – o partitură cu virtuozii și multiple interpretări*: „În zilele de 11 și 12 iulie 2009 s-a desfășurat la Alba Iulia Colocviul Național al Asociației de Literatură Generală și Comparată din România, cu tema *Mai are un viitor istoria literaturii?*. Întrebarea-titlu s-a dovedit, încă de la primele comunicări, retorică, deoarece criza istoriei literaturii a fost unanim recunoscută, dar s-a precizat totodată și caracterul ei benefic”. Sunt pe scurt prezentate comunicările participanților. □ Sunt anunțate *Premiile A. L. G. C. R.*: „În 11 și 12 iulie a.c., s-au desfășurat la Alba Iulia lucrările celui de-al 11-lea colocviu al Asociației de Literatură Generală și Comparată din România, prin strădania Universității «1 Decembrie 1918», cu sprijinul Consiliului Județean Alba și al Bibliotecii Județene «Lucian Blaga». Au participat la colocviul *Mai are un viitor istoria literaturii?* peste 50 de cadre didactice din mediul academic și preuniversitar, cercetători științifici, doctoranzi, studenți. După două zile de comunicări și dezbateri, un juriu alcătuit din prof. univ. dr. Paul Cornea, prof. univ. dr. Mircea Braga, prof. univ. dr. Mircea Martin, prof. univ. dr. Mircea Angheliescu, prof. univ. dr. Cornel Ungureanu, prof. univ. dr. Ioana Both, prof. univ. dr. Liviu Papadima, lect. univ. dr. Paul Cernat a acordat premiile A.L.G.C.R. pe anii 2007 și 2008 pentru teorie literară și literatură comparată. Profesorul Paul Cornea a predat conducerea Asociației profesorului Mircea Angheliescu, iar Adunarea Generală a decis în unanimitate ca dl. Paul Cornea să devină președintele de onoare al A.L.G.C.R. Secretar al Asociației a fost numită prep. drd. Delia Ungureanu. *Premiul A.L.G.C.R. pentru teorie literară pe anul 2007*: Rodica Ilie, *Poetica manifestului literar. Aspecte ale avangardei române*, Editura Universității Transilvania, Brașov, 2007; *Premiul A.L.G.C.R. pentru literatură comparată pe anul 2007*: nu se acordă; *Premiul A.L.G.C.R. pentru teorie literară pe anul 2008*:

Horea Poenar, *Semnul celor patru. O teorie a interpretării*, Editura Paralela 45, Pitești, 2008; *Premiul A.L.G.C.R. pentru literatură comparată pe anul 2008: ex aequo*: Mirela Roznoveanu, *Civilizația romanului*, Editura Cartex, București, 2008 și Alexandru Matei, *Ultimele zile din viața literaturii*, Editura Cartea Românească, București, 2008. *Diploma de excelență a A.L.G.C.R* a revenit revistei «Caietele Echinox» din Cluj, condusă de Corin Braga”. ■ În *Recuperări majore* Claudiu T. Arieșan prezintă volumele: *Persecuția împăratului Iulian Apostatul Împotriva creștinismului* de Ioan Rămureanu, ediție și prefață de dr. Vasile Bîrzu, Ed. Anastasis, 2009; *Despre sfințele icoane. Contra ereticilor iconomahi* de Sf. Teodor Studitul, traducere, introducere, note de Teodosie Paraschiv, Ed. Fotini, 2008; *Humorul ca sentiment vital* de Harald Höffding, traducere de Val. Panaitescu, Ed. Institutul European, 2007; reeditări *Cinci cărți din Biblie în traducerea lui Petru Creția și Ahile sau Despre forma absolută a prieteniei. Ariel sau Despre forma pură a libertății*, Ed. Humanitas. ■ Gabriela Glăvan îl omagiază pe Ilie Gyurcsik, la împlinirea vârstei de 70 de ani (*Scrisoare către un gentleman*). ■ În *Proză gonflabilă* Alexandru Budac scrie despre *Viața unui șef de departament povestită de fiul său Superman* de Șerban Anghene, Ed. Cartea Românească: „M-am întrebat cât de jos trebuie să cobor ștacheta și cât de indulgent s-ar cădea să fiu cu un debutant. În textul lui Șerban Anghene frazele sunt clare, autorul nu abuzează de «barbarisme», există câteva tentative de a mixa și submina mai multe convenții romanești, referințele sunt variate, de la benzi desenate și filme la politică, algebră și proza lui Michael Ende. Să mă bucur de atât? Anghene a scris un roman care se pliază foarte bine pe trend și pe așteptările cititorilor, însă publicul cititor autohton nu este nici sofisticat, nici fidel autorilor români, ca să nu mai spunem cât e de firav. Nu cred că el se mai lasă amăgit de această inflație de proze cu pretenții, despre care se poate afirma orice și nimic în mod special”. ■ Apar scurte prezentări de carte: □ *Vechiul oraș imperial* de Yasunari Kawabata, traducere și note de Anca Focșeneanu, Ed. Humanitas, 2009: „Detaliul (culinar, botanic, cromatic, arhitectural, de viață intimă) poartă întotdeauna semnificații nebănuite. Prinzi câteva, cele mai multe îți scapă, mai ales dacă nu ești familiarizat cu mentalitatea niponă, însă plăcerea lecturii nu are de suferit”. □ *Ada sau ardoarea. O cronică de familie* de Vladimir Nabokov, traducere de Horia Florian Popescu, Ed. Polirom, 2008: „Pe argintăria memoriei, madlenele abia așteaptă să fie savurate, aripile fluturilor se colorează în nuanțele toaletelor Adei, iar traducerea lui Horia Florian Popescu nu cunoaște zăgaz”. ■ Viorel Marineasa semnează *Identități multiple, suprapuse*, o recenzie la *Povestea zilelor noastre. Artiști români plecați în lume* de Adriana Cârceu, Ed. Institutul Cultural Român, 2009: „Sunt interviuri de personalitate, făcute cu aplomb, dar și cu dragoste, ceea ce dă volumului statutul unui consistent material de studiu pentru cei ce vor să se specializeze în jurnalistică de performanță”. □ Alături apare *Să faci o carte (I)* de Adriana Cârceu, un jurnal despre demersurile sale în a scrie *Povestea zilelor noastre*. □ Alexandru Ruja scrie despre *O teză de doctorat din vechime*, o

prezentare a lucrării *Andrei Mureșanu, studiu de literatură română transilvană* de Valeriu Braniște, Ed. Galaxia Gutenberg, 2009, ediție și prefață de Ion Buzași: „Ca valoare, interpretare critică și întinderea spațiului de cercetare istorico-literar, monografia realizată de istoricul literar Ion Buzași rămâne un reper”. ■ În *Copilărie prădată* Radu Ciobanu prezintă cartea *Regele alb* de György Dragomán, traducere de Ildikó Gábos-Foarță, Ed. Polirom, 2008: „Când evaluăm «produsul finit», ne interesează în asemenea cazuri autenticitatea și veridicul în ordine artistică. Iar importanța romanului lui György Dragomán stă deopotrivă în imaginea autentică și veridică a lumii totalitare văzută și percepută din perspectivă infantilă, ca și în revelarea procesului insidios de prădare a copilăriei, în același regim, de tot farmecul ingenuității sale”. ■ Despre volumul *Simetria de temut* de Tracy Chevalier (Ed. Polirom, 2009) se pronunță Cristina Chevereșan în *Revoluționarul din vecini*: „În mare, scriitoarea nu se abate considerabil de la rețeta testată. De această dată, însă, ținta principală sunt iubitorii de poezie, irezistibil atrași de promisiunea formulată chiar din titlu”. ■ Rodica Binder publică *In memoriam* la decesul filozofului Leszek Kołakowski. ■ Oana Doboși revine cu un nou *Buletin de știri Ariergarda*: „□ Membri ai atelierului de proză Ariergarda (Daniel Vighi, Viorel Marineasa, Alexandru Potcoavă, Tudor Crețu, Borco Ilin, Adela Dragomir, Oana Doboși) au fost prezenți în luna iulie la Festivalul Internațional Gărâna Jazz. Participarea la festival va avea ca finalitate o carte despre Gărâna ca spațiu al turismului cultural. Cartea va avea trei capitole: *Jurnal de Festival*, *Muzica textului* și *Muzică în text*. De asemenea, vor fi cuprinse și poze din cadrul festivalului făcute de fotografii Camil Mihăiescu și un CD cu un film realizat de Gheorghe Șfaițer. □ În perioada 21-26 iulie aceeași echipă a atelierului de proză, împreună cu invitații săi: Caius Dobrescu, Miruna Vlada, Octavian Soviany, Moni Stănilă, Vasile Dan, Ioan Matiuț, a organizat tabăra de literatură și turism cultural de la Lipova: *Expediții în spații pustii*. În fiecare zi, am parcurs câte un traseu în împrejurimile Lipovei: dealurile Lipovei - cu principala oprire satul Spata, Munții Zărândului – satul Obârșia și Valea Troașului. De asemenea, am organizat seri de lectură la Cetatea Șoimoș și la Mănăstirea Maria Radna”. ■ Despre Festivalul de la Gărâna scriu: □ Caius Dobrescu, *Jazzul, gulașul și providența*: „De mare efect și originalitate în întregul caleidoscopic al Festivalului de la Gărâna este faptul că unul dintre simbolurile sale centrale (specialiștii în marketing și relații publice ar trebui să-i spună *logo*) este bunul, încercatul, bătrânul și totuși mereu tânărul Gulaș. Există, probabil, multe festivaluri de jazz în univers, cel puțin prin acele locuri unde principala preocupare a oamenilor este alta decât supraviețuirea imediată (vezi Liberia, Coreea de Nord...), dar mă îndoiesc că va mai fi fiind unul care să aibă drept emblemă nobiliară Cazanul cu Gulaș!”. □ Marius Chivu, *Un fel de miracol*: „Festivalul de la Gărâna e adictiv, e un viciu care a prins la câteva mii de români care traversează întreaga țară pentru a petrece trei zile într-o poiană plină cu bușteni, de unde se întorc fericiți. De-asta zic că e un fel de miracol”. ■ În paginile numite *Remember Mircea Nedelciu* apar: □ Mircea Cărtărescu,

Marele Mircea: „Ca toată lumea, am acceptat și eu, întotdeauna, un fel de preeminență a lui Nedelciu asupra mea. Când eram mai mulți Mircea undeva numai lui i se zicea Mircea pur și simplu. Ceilalți deveneam automat Cărtărescu sau Mihăieș... Nimeni nu l-a privit vreodată cu dispreț și nici nu l-a contestat, deși trecutul lui nu este fără pată. De fapt, Mircea a fost singurul lider adevărat al generației '80, singurul iubit și respectat, singurul impus de la sine, liniștit, fără luptă sau rezistență”. □ Cornel Ungureanu, *Starea de așteptare*: „După 1989 Mircea Nedelciu intrase în lumea nouă care părea chiar lumea lui. Dar acum era vorba despre alte alianțe și despre altă alură, poate chiar despre altă energie de șef: războinică. Era momentul lui de cumpănă între împlinire și neîmplinire. A murit prea tânăr ca să nu mă gândesc că și el ar putea fi un simbol al neîmplinirilor noastre”. □ Robert Șerban, *Identitatea cu probleme*: „Am pus pe hârtie cuvintele de până aici în urmă cu 10 ani, când Mircea Nedelciu a trecut la cele veșnice. Poate că ar fi trebuit să scriu o proză în care să fie vorba despre un adolescent ce are probleme cu identitatea. Care întâlnește un domn cu o voce aparte, sigură, de actor Italian”. □ Adriana Babeți, *Zâmbetul lui. Și răsul*: „La seminarul de psihologia creației, m-au întrebat cât timp am petrecut de fapt împreună cu cei doi Mirci ca să scriem *Femeia în roșu* și am răspuns că, vreme de trei săptămâni, am stat zi de zi cam 16 ore, ba în documentare la Comloș și Lunga, ba risipiți prin camere ca să clămpănim la mașinile de scris câte 10 pagini zilnic, în câte trei exemplare, ba împrăștiați prin curte ca să citim ce-a primit fiecare, ba adunați pe terasă ca să mâncăm și să discutăm, ba cutreierând străzile vechi din Timișoara, fără să scoatem un cuvânt. [...] În plus, Mircea Nedelciu, pe care l-am ridicat la rang de șef, fiind prozator cu acte, zâmbea și râdea de cum făcea ochi. Zâmbetul lui hâtru și bun îmi dădea putere, fiindcă pe atunci eram mereu praf și pulbere”. □ Ion Buzera, *Falsele amendamente*: „Era o plăcere să-l citești pe Mircea Nedelciu înainte de 1989! Și după aceea, fără îndoială, dar ceea ce a făcut el, prin prozele scurte și romanele publicate în deceniul predecembrist (împreună cu alți optzeciști: Gheorghe Crăciun, Ioan Groșan, Cristian Teodorescu, Sorin Preda, Daniel Vighi etc.), nu va putea fi evaluat – ca impact, reconstrucție identitar-literară, dereglare a unei «ordini» foarte bine stabilite – decât de o istorie literară care va reuși să se responsabilizeze în sensul adjudecării unor instrumente analitico-teoretice care, deocamdată, îi lipsesc aproape cu desăvârșire”. □ Nicolae Coande, *Memoria lui Shakespeare*: „După ce s-a stins, optzeciștii nu au mai fost ce păruseră a fi sub coordonarea lui. Dispăruse acel arc butant pe care se ținea un edificiu construit cu greu. ASPRO a «decăzut», iar liderii și-au tras sereleuri și au mizat pe capital cultural, mai mult decât pe aura și «absența» care fac din scriitorii de vocație unicate într-o istorie culturală și socială. Nu toți pot avea carismă – așa, ca Mircea Nedelciu”. ■ În rubrica *Duplex* Cristina Chevereșan prezintă volumul *Cold Mountain* de Charles Frazier, iar Adina Baya scrie despre ecranizarea acestuia. ■ Daniel Vighi publică *La cazan*, fragment din romanul *Trilogia Timișoara*, 2. *Robinson Crusoe*, *Ana Manani* și *soldatul Švejk*. ■ Citim versurile de Gheorghe

Vidican. ■ Apar *Însemnări din caietul rozé*, scrise de Gabriel Timocanu. ■ Revista publică și proza scurtă de la *Gărâna jazz 2009*: Alexandru Potcoavă (*Insomnia*), Borco Ilin (*Valea lupului în podul palmei*).

● [„Tomis”, nr. 7 (472)] În *Creditorial* citim *Viața și opiniile lui Matei Călinescu* de Bogdan Papacostea: „Acesta nu este un ferpar sau o încercare a unei biografii a regretatului M. Călinescu, ci, mult mai modest, o scurtă dare de seamă despre întâlnirea formatoare dintre mine și cărțile autorului amintit. [...] Domnul Matei Călinescu este un autor rar, în primul rând prin umanitatea care se degajă din cărțile sale. Faptul că a plecat puțin dintre noi, nu face decât să ne atragă în plus atenția asupra acestui gen de raritate în lumea literelor”. ■ Sergiu Miculescu marchează în continuare *Anul internațional Eugen Ionescu*, de data aceasta prin articolul *Avangarda după Eugen Ionescu*: „Cum am văzut, Ionescu ține la distanță termenul de avangardă. Inaderența trebuie pusă pe seama faptului că avangarda, în ochii lui, e un concept impur, legat (deseori, anexat) de realități și momente istorice față de care se simte cum nu se poate mai străin.) Avangardismul este revendicat atât de militantismul revoluționar, dar și de doctrine estetice care îl sufocă în corsetul normativ al manifestelor. De aceea Ionescu, natură autentic avangardistă, își va căuta, atât în anii '30 în România, cât și mai târziu în Franța, un drum propriu, care să-i asigure libertatea de mișcare față de orice grupare. Ceea ce mai mult întâmplarea va face să se numească *teatrul absurdului*, nu va avea un program și nu se va constitui într-o grupare”. ■ Felix Nicolau revine la rubrica *Ieșiți din tipare!* cu *Chestii serioase, nu talent*, o cronică la *Călușarii* de Violeta Ion, Ed. Vinea, 2008: „Scriitura se încheagă ca o pastă bine frământată, derapările poeticești sunt rare. Nu atât o descriere a stării de lucruri dintr-o țară tristă într-un anumit moment istoric, cât o dezamorsare a pitorescului și a senzaționalului printr-un stil curat, bazat pe brevități și proprietate a termenilor. Cu asemenea abilități, scriitoarea ar putea să transforme Las Vegas-ul în apa morților sau locul în care nu s-a întâmplat nimic și nimeni nu s-ar supăra”. ■ În *Jurnal din anii ciumei* Alina Spînu recenzează volumul colectiv *Anii '90 și bucureștenii* de Șerban Anghelescu, Gabriela Cristea, Vlad Manoliu, Carmen Mihalache, Petre Popovăț, Ed. Paideia, 2008: „Gestul activării memoriei afective prin această proustiană paradă a eu-rilor vorbitoare poate părea unul tardiv. Este posibil ca impactul asupra cititorului să fi fost mai mare dacă s-ar fi consemnat la cold toate aceste mărturii. Sau poate că era necesară o distanță în timp. Oricum demersul întreprins constituie un act firesc într-o societate normală, indiferent că nu este vindecată complet de bubele comunismului, constituie un document social ce trebuie avut în vedere”. ■ La rubrica *Starea poeziei* Ștefania Mincu scrie despre volumul *Efebul de la Maraton*, Ed. Minerva, 2000, astfel marcând un an de la dispariția lui Cezar Ivănescu: „Don Cezar nu experimentează în limbaj, ca alți congeneri, ci se lasă dominat și aproape anihilat de starea ce se impune limbajului printr-o condiție ontologică fatală și insuportabilă: aceea de a avea trup și a ne naște muritori”. ■ Claudiu Komartin se află în *Căutarea buclelor pierdute*, un

articol despre volumul de debut al lui Dan Mihuş, *AutoDaFe*, Ed. Pontica, 2008: „Tumult şi control este combinaţia pe care mizează în ce are mai bun Dan Mihuş în prima lui carte, şi care mi se pare alea pe care va merge şi mai departe, către o confirmare deplină pe care o aştept încordat şi plin de curiozitate”. ■ S. Spătaru prezintă *Agonie şi ecstasy* în secţiunea *Cronici paranormale*, relatare despre volumul lui *The Agony and the Ecstasy* de Irving Stone: „De unde totuşi atâta agitaţie pentru un roman destul de ingenios, ticsit de inginerii şi perversiuni textuale, cu iy hagiografic şi vocaţie metafizică şi de polar, dar nu mai grozav ori mai inspirat ca altele?”. ■ Daniel Clinci revine la *Nobel Prize Losers* cu un text despre Jorge Luis Borges, intitulat *Bibliotecarul orb*. ■ Rubrica *Între_vederi* vine cu o nouă anchetă: „Tomitanii au fost curioşi să afle cum vă închipuiţi cititorul/cititoarea dumneavoastră model...”. Răspund: □ Augustin Ioan: „Cititor model sunt aceia care nu doar parcurg – mecanic, sau superficial – ceea ce a scris, ci mai cu seamă aceia care se angajează cu ideile formulate într-un text (mă refer la textele de opinie, nu neapărat la cele de factură academică); nu am pretenţia să şi reacţioneze *în scris*, ca replică la cele scrise, deşi eu mă angajez personal atunci când semnez şi asum un punct de vedere, dar mă aştept, de la cititorul-model, să reacţioneze chiar şi faţă de sine, ca instanţă personală, în raport cu ceea ce primeşte ca informaţie sau ca interpretare”. □ Dumitru Ungureanu: „Nu m-am învăţat minte, şi-am continuat să-mi imaginez că personajele despre care scriu pot fi chiar reale. Dar cititoarea mea ideală n-a mai coincis cu vreo eroină anume, închipuită de mine. Ea *este* (în) toate eroinele mele”. □ Mădălin Roşioru (*Premiul Nobel pentru Pace fie, cititorule!*): „La ce texte fioroase, intertextualiste, dedalice şi abracadabrante (baroce e puţin spus!) mă simt în stare să perpetrez – de cele mia multe ori, cu vădit sadism şi sânge rece, cititorul/cititoarea model ar trebui să fie, înainte şi mai presus de toate (nicio grijă, isprăvesc imediat!), un model de maximă răbdare. Apoi un model de inteligenţă şi sofisticare, fireşte”. □ Daniel Clinci: „Lectorul meu ideal este un amestec de pensionară patetică pierzând timpul în faţa blocului, spărgând seminţe şi făcând parte dintr-o reţea secretă de informaţii şi spionaj care cunoaşte tot ce mişcă în cartier, şi un grup de tineri melomani, absolvenţi eminenţi ai vreunei şcoli de arte şi meserii, care, din plictiseală şi lipsă de activitate, învârt şi apasă potenţiometrele aparatului de sunet a autoturismului, întotdeauna spre «polul opus», spărgând seminţe şi făcând parte dintr-o asociaţie a jucătorilor de cărţi şi table fără nici un folos, adică o organizaţie non-profit”. □ Lucia Dărămuş (*Cititorul ideal are pelicula cărţii în cap*): „Cititorul ideal are pelicula cărţii în cap, fiind oricând gata să se joace pe text”. □ Paul Aretzu: „În privinţa cititorului meu, mi-l doresc să fie concomitent şi asemănător şi cât mai diferit faţă de mine, un fel de *eu critic*”. ■ În *Dicţionar Apocrif* Adrian G. Romilă glosează pe tema *Aventură marină*: „Romanele de aventuri marine sunt, de regulă, legate de lecturi ale copilăriei. Rezonăm mai bine, în copilărie, la înlănţuirea rapidă de întâmplări nemaiauzite, la intriga uşor facilă, la surprizele fantastice ale unei călătorii pe apă”. ■ În rubrica *Revizitări* Claudiu Komartin

semnează *După Vonnegut*, un comentariu la *Bun venit printre măimuțe* de Kurt Vonnegut, Ed. Humanitas: „*Bun venit printre măimuțe* este un volum de povestiri pline de haz și de previziuni ce par, la câteva decenii de la scrierea lor, mai neli-niștitoare decât oricând. O carte de citit și de dat mai departe!”. ■ *O Scurtă istorie a intelectualului* îl tentează pe Dan Mihaș în rubrica *Buda Books*, în cadrul căreia face o prezentare a volumelor *Tunelul* de Ernesto Sabato și *Crimă și pedeapsă* de F. M. Dostoievski. ■ Valentin Ispas semnează *Vitraliu*: „Ediția din luna iunie a Revistei «Tomis» a fost lansată duminică, 28 iunie a. c., la Asociația Filatelicilor *Tomis*. Cu aceasta ocazie, mai vechiul prieten al publicației noastre, Gheorghe Stănescu, ne-a prezentat cea mai recentă apariție editorială a sa, *Dobrogea, istorie în imagini*, un album de carte poștală ilustrată”. ■ În secțiunea dedicată teatrului din Constanța, *Poveștile Thaliei Ex-Ponto*, Luana Luban publică partea a doua din *Cehov, doctorul sufletelor omenești*. ■ Noile *I.C.R. News* apar sub titlul *Hărți mentale către corpul cunoașterii* și sunt semnate de Valentin Ispas. Reținem *Poezii europeni merg la Geneva*: „Din 1995 Festivalul Internațional de Poezie de la Genova reprezintă cea mai importantă manifestare de gen a Italiei, câștigând în acest an Premiul Ministerului italian pentru Bunuri și Activități Culturale pentru cea mai bună promovare a poeziei. Ediția din acest an, cea de-a XV-a, s-a desfășurat în perioada 11-21 iunie. [...] La invitația directorului artistic al manifestării, Claudio Pozzani, Institutul Român de Cultură și Cercetare Umanistică de la Veneția a devenit partener oficial, urmând să organizeze și să susțină anual participarea României. În acest an, secțiunea «European Voices», destinată poezilor din țările membre ale Uniunii Europene, a fost axată pe trei serii de poezie (13, 14 și 15 iunie), Adela Greceanu reprezentând țara noastră la Genova”. □ Daniel Clinci revine la *Revista presei* cu *Vorbe, nu fapte!*: „Revista «Cultura» rămâne aceeași publicație interesantă, dar oarecum în întârziere față de fenomenul cultural de la noi. Astfel, putem citi în paginile sale o cronică la volumul *O panoramă critică a poeziei românești din secolul al XX-lea*, semnată de Petrișor Militaru, precum și o recenzie a cărții lui Horea Poenar, *Semnul celor patru*, aparținând lui Andrei Terian. Cum ambele volume au apărut cu un an în urmă, priza revistei la actualitatea literară este deficitară, cu toate ca această recenzie a lui Terian mi-a atras atenția în mod deosebit. *Semnul celor patru* a lui Horea Poenar este un volum despre care, personal, am ezitat să scriu, însă dl. Terian se pare că a reușit să surprindă cu exactitate faptul că această carte este o ratare strălucită și îl felicit cu această ocazie pentru inițiativa sa. [...] Cornel Ungureanu demonstrează cât de bine se pricepe la literatură în paginile revistei «Orizont» (29 mai 2009), probabil cu speranța că n-o să citească nimeni ineptiile pe care le debitează. [...] Cum se face că producem numai intelectuali care preferă să elucubreze pe niște teme absolut plate, să elaboreze teorii încifrate pe care să nu le înțeleagă nimeni și fragmente critice în care metaforele și limbajul pretențios și înlemnit predomină, încă nu am înțeles, însă este cert că ne urmăm vocația istorică devenită ghid al existenței pe aceste plaiuri mioritice: vorbe, nu fapte!”. □ În *Text pistols. Pariuri*

Tomis apar versurile lui Teodor Dună. ■ În rubrica *Artistocrat* Mădălin Roșioru semnează *Cartea descotorosită*. ■ Apar versuri de Mădălina Nica, iar George Vasilevici semnează *Copilul din orbită*. ■ Rubrica *Atelier de traducere* găzduiește *O săptămână din viața trepidantă a unui tânăr holtei* de Pascale Merriau, traducere de Ion Roșioru. □ Mihail Vakulovski traduce din Daniil Harms, iar Veronica Bălă traduce versurile lui Dannie Abse.

● [„**Viața Românească**”, nr. 6-7] Editorialul este semnat de Dumitru Radu Popa și comemorează *Tienanmen 20 – o istorie personală*. ■ Elisabeta Lăsconi revine la secțiunea *Cărți paralele* cu *Gotic târziu și absurd timpuriu*, un articol despre *Melancolica moarte a Băiatului-stridie* de Tim Burton, traducere de Marius Chivu, Ed. Humanitas și *Pagini bizare* de Urmuz: „Absurdul timpuriu al lui Urmuz și goticul târziu al lui Tim Burton se întâlnesc într-o suprarealitate sau infrarealitate în care domnesc Grotescul, Coșmarul și Ludicul. Prima traversare a lumii lor imaginare prin lectură dă iluzia jocului, a doua aduce revelația grotescului, a treia naște dorința de a te trezi din coșmar și suspiciunea că revenit în stare de veghe vei descoperi dincolo de suprafața lumii cunoscute visul rău ce stă la pândă... adică alt coșmar”. ■ Eseurile acestui număr sunt semnate de: □ Ana Stanca Tăbărași, *Sau-sau: Observații terminologice și istoria receptării*, despre prezența lui Kierkegaard în România. □ Corina Ciocârlie, *Minunata lume nouă: Hermann Broch: un traveling pe ruta Köln-New York*, un eseu despre romanul *Somnambulii* de Hermann Broch: „În paginile romanului, marea traversare e descrisă ca o deprindere dureroasă dar necesară, consubstanțială stării de somnambulism”. □ Maria-Gabriela Constantin, *Ulise în satul global – noua mobilitate a omului modern în era globalizării*: „Noua condiție a noului om postmodern este mișcarea. Mai amplă ca înainte, mai diversificată ca oricând, ea cuprinde mase tot mai mari”. □ Ali Shehzad Zaidi, *Dimensiunile mitice ale călătoriei în „Cizmarul din Hydra” de Mihai Niculescu*: „Eliade, care era conațional și prieten al lui Niculescu, avea în vedere un nou tip de literatură fantastică, ce ar fi urmat să asimileze descoperirile moderne din psihanaliză, religie și etnologie. [...] *Cizmarul din Hydra*, text care tinde să dea impresia de vis, reprezintă întru totul acest nou tip de literatură”. □ Iolanda Malamen dialoghează cu Gheorghe Schwartz, *Omul s-a schimbat prea puțin în cei 2500 de ani*: „- I.M. *Cu ce ochi privești literatura care se scrie acum în România? Sunteți ca sa spun așa, cu informația la zi?* - G.S. Nu pot fi cu informația la zi, mai ales ca 90% din ceea ce citesc este pentru *Cei O Sută*. Dar bineînțeles că mă interesează ceea ce se întâmplă în jurul meu. Când privesc din interiorul acvariului literatura care se scrie acum în România, sufăr ca scriitor – adică la fel ca orice om superorgolios - că neonul este mereu astfel fixat încât să lumineze doar un mic colț din interior. (În nici un caz colțul meu.) Pe urma, uitându-mă din partea cealaltă a sticlei, văd ca niciodată în viața *Celor O Sută* ierarhiile zilei n-au fost și ierarhiile cele care să dăinuie. Dar, parcă mai mult ca oricând, românii trăiesc acum doar pentru prezent: așa în economie, așa în politică, așa în cultură. Parcă a dispărut orice speranță

escatologica. Oare cum se poate viețui așa? - I.M. *Ce precumpănește în mentalitatea scriitorului român? Dar în cea a criticului?* - G.S. Este întrebarea de care mi-a fost frică. Ea mă întoarce într-o realitate iluzorie din care fac tot mai multe eforturi spre a mă salva. Sunt și eu scriitor, poate mai orgolios decât ceilalți – am și o carte care se numește *Paranoia Schwartz* –, altfel nu aș fi avut nebunia de a mă aventura în proiectul *Celor O Sută* (proiect care, odată ce am ajuns la *Al Optzecilea*, nu mai poate fi numit proiect ci certitudine). Ca să nu intru iar în veșnicile mele polemici, prefer să renunț, măcar de data asta, la răspuns”. ■ Apar *Cronici literare*: □ Vitalie Ciobanu semnează *Noua literatură din Basarabia – Exigențe fertile*, un comentariu la *Cerc deschis. Literatura română din Basarabia în postcomunism* de Maria Șleahțițchi, Ed. Timpul, 2007: „Sobră și temeinică, atentă și conștiincioasă, Maria Șleahțițchi ne-a dăruit o carte prin care sperăm, o dată în plus, că noua literatură din Basarabia – postcomunistă nu doar cronologic, ci mai ales ca substanță ontologică și repudiere a limitelor – va fi dorită, căutată și consumată de publicul român, stimulând totodată apariția altor panorame critice și deschideri interpretative”. □ În textul *Între comedia și comedia literaturii* Bogdan Crețu se referă la *Inerții de tranziție, altruisme & alte bahluvuni literare* de O. Nimigean, Ed. Vreamea: „O Nimigean este un independent. De aceea e și un singuratic, care își cultivă tristețile și dezamăgirile, spasmele de dispreț ori de melancolie într-o manieră cumva histrionică. Nu mă decid ce să apreciez mai întâi: impetuozitatea stilistică ireproșabilă a scrisului său sau verticalitatea?”. □ În *Exilul fără adaptări excesive*, Crina Bud prezintă *Emigranții Carter* de Sanda Golopenția, Ed. Paideia, 2008: „Dintre toate formele exilului analizate fastuos sau exact, cu ancorări lingvistice, învăluri simbolice și țintiri (precedate de țintuiri) existențiale, una singură este respinsă: *exul mentis* (exilarea din spațiul propriei minți)”. □ Despre *Recuperarea sensului în poezia lui Gheorghe Grigurcu* scrie Elisabeta Bogătan în recenzia sa la volumul *Muzeu* de Gheorghe Grigurcu, Ed. Limes, 2008: „Poezia lui Grigurcu corespunde, conform încercării de teoretizare făcute de Nichita Stănescu în *Necuvintele*, canonului poeziei aflate pe cea mai înaltă treaptă de artă poetică, cea în care transmiterea ideii poetice se face, mai mult decât prin imaginile poetice prime, directe, prin ceea ce răzbate de dincolo de cuvinte, o întregă încercătură de emoții, idei, sentimente: prin necuvinte”. □ În „*Cartea morții*” *livrești* Viorica Răduță scrie despre *Cartea tuturor intențiilor* de Marin Mălaicu-Hondrari, Ed. Cartea Românească, 2008: „Autorul pare prins în formula cărții eșuate. Se realizează un exil tipic al omului de azi, obosit de moartea proiectată, livrescă. Multele trimiteri la sinucideri conving, dar și mai multă viață fără noimă e petrecută prin locuri neamprentate, goale”. □ În *Pallady și scrisul* Mihai Sorin Rădulescu notează apariția volumului *Pallady scriind. Jurnale, scrisori, însemnări*, ediție îngrijită de Dana Crișan, Ed. Compania, 2009: „Orice însemnare, oricât de mică, își poate dovedi la un moment dat utilitatea. Este meritul d-nei Dana Crișan, de la Muzeul Național de Artă din București, de a fi reunit în acest volum mărturiile scrise rămase de la marele pictor”. □ Paul

Aretzu semnează *Scrisul icoanelor*, o prezentare a volumului *Icoana, imaginea nevăzutului Elemente de teologie, estetică și tehnică* de Ioana Caragiu, Ed. Sophia, 2005. ■ *Cronica traducerilor*: □ Rodica Grigore semnează *Thomas Wolfe. Capcana geniului și vocația mării literaturi*, o semnalare a romanului *De la moarte până-n zori* de Thomas Wolfe, traducere de Anca-Gabriela Sîrbu. Ed. Polirom, 2008: „A fost considerat, pe rând, genial, impresionant, unul dintre cei mai originali și străluciți scriitori ai secolului XX, sau, dimpotrivă, plictisitor, redundant, lipsit de substanță și de structură”. □ Andi Bălu scrie despre *Salman Rushdie – Versetele satanice*, volum apărut la Ed. Polirom, tradus de Dana Crăciun: „*Versetele satanice* dezvăluie complexitatea problematicii existențiale fără a pierde claritatea arhitectonică”. ■ Din *Miscellanea* reținem: □ *ComunicatUSR*: „La data de 17 iunie 2009, a avut loc ședința ordinară a Comitetului Director al USR, ședință prezidată de președintele Uniunii. În urma discutării proiectelor depuse pentru finanțare pe semestrul II al anului 2009, s-a hotărât amânarea finanțării tuturor proiectelor ce ar fi urmat a fi plătite din taxa de timbru întrucât încasările din această taxă pe anul 2009 întârzie”. □ *Apelul Congresului Național de Poezie, ediția a III-a, Botoșani, 5-7 iunie 2009* (v. „Luceafărul”, nr. 18 (890)/2009). □ Horia Gârbea, *In Memoriam Alain Paruit*: „Uniunea Scriitorilor din România și Asociația Scriitorilor București anunță cu durere încetarea din viață, la 9 iunie a.c., la Paris, după o lungă suferință, pe care și-a purtat-o cu demnitate, Alain Paruit”. □ Ion Zubașcu, *Albumul pe care poezia îl merită*: „Nu am fost la evenimentul elitist de la Iași, din zilele de 29 noiembrie – 1 decembrie 2008, anunit atât de altfel *Prima petrecere cu poezie, prieteni și...trufe de ciocolată*, dar am în față albumul senzațional scos de editura Eis Art-Academia de Poezie Iași, care depune mărturie că acolo s-a întâmplat ceva cu adevărat ieșit din comun: o întâlnire între poeți de valoare și un public avid de poezie, care ar trebui să fie cel mai firesc lucru din lume (într-o țară normală și într-o lume normală, desigur), dar în urma căreia toți au avut sentimentul, scriitori, public, ziaristi, ca s-a întâmplat ceva epocal”. □ Ion Zubașcu, *Un profesionist de presă la revista „Argeș”*: „Venirea prozatorului optzecist Dumitru Augustin Doman la conducerea revistei literare «Argeș», în calitate de redactor-șef, de câteva luni încoace, a transformat publicația piteșteană într-un climat literar în care libertatea de expresie a adus pe piață o avalanșă de gazete ieșite din matcă, în toate provinciile României, care seamănă mai degrabă cu aluviunile nămolose pe care le rostogolește peste țărături un torent primăvărat, după topirea zăpezilor”. □ Virgil Borcan, *O poezie care nu se citește: „Per speculum. În aenigmat*. E primul lucru care îmi vine în minte, (răș)citind poemele lui Ștefan Ioanid, din două (câte am la îndemână) volume spațiate pe 10 ani: *Prolegomenele morții* (Cartea Românească, 1998), respectiv *Subteranele Fundației* (Paideia, 2008)”. □ *Zilele revistei „Acolada”*: „La Satu Mare, în 11-12 mai 2009, a avut loc prima ediție a «Zilelor revistei „Acolada”», la cel de al treilea an de apariție al deja bine cunoscutei reviste literare. [...] În concluzie, participanții au subliniat fără excepție succesul primei ediții a «Zilelor

revistei „Acolada”» exprimându-și dorința de a reveni cât mai des pe meleagurile satmarene cu ocazia unor viitoare ediții”. □ În *Revista presei literare* Liviu Ioan Stoiciu scrie despre ultimul număr al publicațiilor „România literară”, „Observator cultural”, „Convorbiri literare”, „Axioma”, „Luceafărul de dimineață”, „Pro Saeculum”, „Argeș”. ■ Un *Breviar editorial realizează Eugenia Țarălungă*: □ *Portret de cuvinte* de Andrei Ileni, Ed. Tribuna, 2008: „Apariția unui volum de poezie la o editură ca Tribuna spune din capu’ locului ceva despre acel autor”. □ *Locul în care întorc tramvaiele* de Andrei Novac, Ed. Timpul, 2008: „Cum Andrei Novac are numai jumătate din vârsta poetului care a înfăptuit *Portretul de cuvinte* sus-menționat, să zicem că timp ar mai fi pentru vădirea poeziei, nu se știe niciodată”. □ *excursie într-o minte violentă* de Cristian Sturza, Ed. Vinea, 2008. □ *poemul matriță* de Dan Mircea Cipariu, Ed. Brumar, 2008: „Undeva, nu în Bucureștiul cartierelor clonate, ci chiar în inima lui, există un calcan (despre clonarea căruia încă nu avem știință) pe care e un grafiti cu *poemul matriță*”. □ *România noastră. Convorbiri berlineze* de Virgil Nemoianu și Sorin Antohi, Ed. Muzeul Național al Literaturii Române, 2009: „O carte densă, de o înaltă ținută, urmărind traseul existențial și intelectual al lui Virgil Nemoianu de la «Formarea unui umanist în România anilor 1940-1960» până la epoca globalizării și a canoanelor – mai mult sau mai puțin – ospitaliere”. □ *Arta comparației. Articole, eseuri și studii de literatură română și comparată* de Dumitru Chioaru, Ed. Limes, 2008: „Cronicile deja publicate de Dumitru Chioaru în presa culturală par, cu asupra de măsură comparativ cu ale unor nume mult mai frecvent vehiculate, a nu-și fi pierdut actualitatea și prospețimea [...]”. □ *Cineva care nu mă cunoaște umblă pe străzi* de Constantin Abăluță, Ed. Limes, 2008. □ *Melancoliei portugheze* de Diana Adamek, Ed. EuroPress Group, 2007. □ *Fără canguri* de Lucia Verona, Ed. Tracus Arte, 2009. □ *Brâncuși altcum* de Mariana Șenilă-Vasiliiu, Ed. Tiparg, 2008: „Departate de encomiastice studii rigide, eseurile de față evidențiază etica și crezul artistului – raportate, vai!, la cele ale societății de atunci sau de acum”. ■ Sunt publicate versuri inedite de Nichita Stănescu. ■ Apare partea a doua din *Odihna* lui George Banu, traducere de Ileana Littera. ■ Proza este semnată de Nichita Danilov (*O plimbare până la palat și înapoi*), Ioan Radu Văcărescu (*Moartea lui Omu*), Nicolae Stan (*Hipnoza*, fragment din romanul *Mai mult ca zăpada*), Carmen Firan (*Poterism întârziat*, fragment din romanul *Umbra pierdută*), Geo Vasile (*David Cernica, acte impure*, fragment de roman). ■ Semnează versuri Constantin Abăluță, Gheorghe Izbășescu, Petruț Pârvescu. ■ Dumitru Țepeneag revine la *Literatura română în scrisori*, publicând corespondența sa cu Nicolae Breban. ■ Luiza Palanciuc traduce *Imagini ale Franței* de Paul Valéry, iar Rodica Grigore traduce *Juan Miró: pictură și antipictură. 1927-1937* de Valery Oişteanu. □ Prezentată de Marian Drăghici, Rodica Ion debutează cu poemul *ce scriu când nu pictez*.

AUGUST

2 august

• [„Adevărul”, nr. 119] Victoria Anghelescu scrie noi articole despre câștigătorii și perdanții Premiului Nobel pentru Literatură: William Faulkner (*Nobelul lui Faulkner a fost amânat un an*) și Aldous Huxley (*Un lider al gândirii moderne*).

3 august

• [„Adevărul”, nr. 5923] Nicolae Manolescu publică *Oameni cari au fost: doctorul Dan Setlacek*.

5 august

• [„Adevărul”, nr. 5925] Raluca Preda și Iulia Bunea urmăresc scandalul de la „Cotidianul” iscat de publicarea unui material despre colaborarea scriitorului Petru Romoșan cu Securitatea (*Verdict: cenzură la „Cotidianul” și Scriitorul Petru Romoșan, un turnător de mare artă*).

• [„Adevărul literar și artistic”, nr. 985] Marius Chivu semnează *Cea mai misterioasă crimă*, o prezentare a *Rashomon*, Ryunosuke, Akutagawa, audiobook în lectura lui Ștefan Sileanu, traducere de Ion Caraion, Ed. Humanitas, 2008. ■ În rubrica *Pe scurt* citim: □ *Cimpanzeul nominalizat la Booker*: „În cursa pentru cel mai râvnit premiu literar britanic se află volumul de memorii al cimpanzeului devenit celebru pentru rolurile sale din *Tarzan*. Publicat inițial anonim, volumul *Me Cheeta* a fost scris de James Lever, care a intrat foarte bine în pielea primatului puternic marcate de anii petrecuți în strălucitoarea lume a Hollywoodului”. □ *Jurnalul lui Soljenițin, publicat*: „Văduva celebrului scriitor a anunțat că urmează să apară un volum de însemnări pe care autorul *Arhipelagului Gulag* le-a făcut în timp ce lucra la *Roata Roșie. Jurnalul romanului*, titlul anunțat de soția sa, propune o imagine diferită a criticului intelectual, surprins în ipostaze care scot la iveală numeroasele întrebări cărora le căuta răspunsuri”. ■ Rubrica *Adevăruri de altădată* găzduiește *Portretul lui Neville Chamberlain*, un articol scris de Martha Bibescu în „Adevărul literar și artistic” din 1937. Rubrica este semnată de Eliza Zdru.

6 august

• [„Adevărul”, nr. 5926] Iulius Cezar scrie în continuare despre scandalul în jurul lui Petru Romoșan, *Metoda Securității: lupul în blană de oaie*: „Una dintre metodele folosite de Securitate pentru «penetrarea» opoziției din diaspora a fost fabricarea disidenților. Scriitorul Petru Romoșan (52 de ani) se înscrie și el pe lista disidenților suspecti. A fost racolat la 27 septembrie 1987, iar în 1988, soția sa, Adriana Keneres, a reușit să fugă în Franța. Tot în 1988, Securitatea îi «realizează» angajamentul. La scurt timp, la 23 august 1988, Romoșan a fugit din țară, dar, rătăcindu-se în Ungaria, cum spune el, s-a întors și s-a predat. Fără

a fi arestat preventiv, ca toți ceilalți fugari, a fost eliberat pentru a fugi din nou, după numai trei săptămâni. A ajuns în Franța. Era «disident»”. ■ Sunt publicate și reacțiile din spațiul public, *Nistorescu, pus la colțul presei*: „Primii care au ieșit la rampă au fost Dorin Tudoran, unul dintre cei mai cunoscuți disidenți ai regimului Ceaușescu, și scriitorul Mircea Mihăieș. Ieri a fost rândul lui Vladimir Tismăneanu, acuzat de Cornel Nistorescu că ar face parte dintr-un «comando politic răsfirat în presă sau în cercetare, pentru a servi interesele președintelui»”. ■ Nicoleta Zaharia publică *Viața în cimitirul de pe „Tărâmul Făgăduinței”*, o semnalare a apariției romanului *Fiica groparului* de Joyce Carol Oates, Ed. Curtea Veche: „Romanul s-a aflat pe lista finaliștilor pentru National Book Critics Circle Award pentru ficțiune, în 2007”. ■ Citim nota nesemnăată *Mircea Cărtărescu în deschidere de festival*: „Festivalul Internațional de Poezie de pe Insula suedeză Gotland se va deschide, la 24 august, la sediul Institutului Cultural Roman din Stockholm, în cadrul Salonului de Poezie, în prezența scriitorilor romani Mircea Cărtărescu și Ioana Nicolaie”.

● [„Cultura”, nr. 31 (235)] Augustin Buzura publică editorialul *Zădărnice*: „Mă obsedează un reportaj de la Biblioteca Națională în care cărțile zac printre șobolani și exremente. Imagini paralizante căci, indiferent prin câte dificultăți și crize ar trece o țară, o conducere inteligentă, responsabilă nu-și distruge memoria, trecutul, spiritul, adică identitatea și viitorul. România este o țară prea săracă încât să-și poată permite conducători chiar și mediocri. Dar și acest adevăr a fost spus. Textele noastre nu sunt, în realitate, decât niște sticle aruncate pe mare în speranța că le va găsi cineva la timp. Scrii și le încredințezi mării ca să atragi atenția asupra unui pericol cu toate că știi dinainte rezultatul. Scrii ca să scrii. Pentru că nu ai încotro. Sigur sunt și alte motivări, deși rezultatul este același”. ■ C. Stănescu revine la *Revista revistelor* cu textul *Amintiri cu Noica*, notând fragmene din volumul *Jarul din zăpada sclipitoare. Revederi cu Noica* (în curs de apariție) publicate de Gabriel Petric în „Cafeneaua literară”, iunie 2009. ■ Folosind drept pretext apariția volumului *François Truffaut. Bărbatul care iubea filmele* de Magda Mihăilescu, prefață de Serge Toubiana, Ed. Curtea Veche, 2009, Mihai Iovănel realizează un interviu cu autoarea: „*Această artă operează cu instrumente enigmatice*”, oferind cititorilor în această primă parte a interviului „cum se putea forma cineva comme critic de film în deceniile postbelice, pornind de la experiența personală”. ■ În secțiunea *Cultura literară* citim: □ Prima parte a aritcolului *Genocid* prin care Daniel Cristea-Enache recenzează romanul *Cartea șoaptelor* de Varujan Vosganian, Ed. Polirom, 2009: „Meritul prim al romanului scris de Varujan Vosganian rezidă chiar în caracterul său românesc. *Cartea șoaptelor* se înscrie în logica testimonială, aglomerând și grupând date și evenimente consumate, figuri cunoscute din epocile trecute (într-o pagină apare ca personaj, văzut la doi pași, și tânărul Nicolae Ceaușescu!) plus elemente concrete din sferile reunite ale istoriei și geografiei, politicul și religiosul. Însă această abundență de date și fapte nu intră în câte un expozeu plicticos sau în lungi digresiuni eseistice”.

□ Constantin Coroiu prezintă *Scrisorile lui Cioran*, o consemnare a volumului *Scrisori către Wolfgang Kraus 1971-1990*, volum alcătuit și tradus de George Guțu, Ed. Humanitas, 2009: „Inedita și consistenta corespondență nu ne revelă esențialmente un alt Cioran față de cel pe care-l știm, atât cât îl știm, în primul rând din opera sa, dar și din literatura confesivă, îndeosebi interviuri («Am devenit cunoscut prin interviuri sinistre»)”. □ Eugen Simion revine la subsecțiunea *În ariergarda avangardei*, publicând prima parte din *Iluziile literaturii și cârtelele criticii*, un comentariu la volumul *Iluziile literaturii române* de Eugen Negrici, Ed. Cartea Românească, 2008: „Iritat, exasperat, criticul își propune să demaște ceea ce el numește «efervescenta mitogenetică» din cultura noastră tânără și complexată și să dărâme până la ultimul chirpici «ciupercăria idolilor»... Cu alte vorbe, să demistifice ceea ce câteva generații de critici (de la Măiorescu încolo) au mitizat cu bună intenție sau cu rău gust estetic. [...] Un proiect, așadar, de demitizare generală, un studiu amplu, purificator, care să doboare mentalitățile, idiosincraziile, complexe, frustrările și, încă o dată, miturile ce ne țin departe de adevăr și ne fac să ne vedem că trăim într-o eternă iluzie”. □ Cătălin Sturza semnează dosarul *Zgomot urban*, pornind de la un articol publicat în „Daily Mail”, semnat de A. N. Wilson, cu ocazia 30 de ani de la apariția walkmanului. Părerea despre zgomotul orașelor și a diferitelor gadgeturilor care devin „un instrument de alienare, de izolare a individului” (după părerea lui A. N. Wilson) se pronunță Ștefan Tiron (Megatron, curator), Ana Petrache (docorand în filozofie), Călin Torsan, Adriana Mocca (actriță), Cosmin Manolache (prozator), Cristina Clopot (redactor „Mixul de Cultură”). □ Luminița Duțu publică a doua parte din articolul *Aniversarea unui an de cenaclu (II). Cronică de cenaclu – 25 iunie 2009*, publicând *Impresii despre cenaclu*, printre care și părerile lui Tudorel Urian, Ion Zubașcu și Daniel Cristea-Enache.

● **[„Dilema Veche”, nr. 286]** Marius Chivu semnează *Femei cu înlocuitori*, o cronică la *Miss Perfumado și alte femei* de Bedros Horasangian, Ed. Leda, 2009: „Monologurile, sentimentele, gesturile și, în cele din urmă, destinele lor sunt, în general, interșanjabile, pentru că femeile din aceste proze au, în primul rând, o identitate onomastică, sunt mai degrabă niște fanteze cu nume străine cărora naratorul le împrumută aceeași voce, plimbându-le dintr-un oraș în altul. Deși situațiile și contextele variază suficient de mult, psihologia femeilor rămâne nesondată, este explicită sau comună, relațiile cu bărbații n-au profunzime, sunt doar niște situații, iar morțile sunt sugerate sau anunțate laconic în ultima frază pentru un minim echivoc și un efect cât mai dramatic”.

● **[„Observator cultural”, nr. 228 (486); nr. de pagini: 32]** Din rubrica *La zi reținem*: □ *Norman Manea a primit Legiunea de Onoare*: „Ca o recunoaștere a talentului deosebit și a unei opere «fără concesi, vigilentă și umanistă», Ministerul francez al Culturii i-a acordat lui Norman Manea Legiunea de Onoare, cu titlul de «Commandeur de l’Ordre des Arts et des Lettres», se arată într-un comunicat BardCollege”. □ *S-a stins profesorul Henryk Mistowski, întemeietorul românisticii*

poznaniene: „Profesorul Henryk Mistewski, întemeietorul Secției de românică la Universitatea «Adam Mickiewicz» din Poznan și unul dintre cei mai activi româniști polonezi din ultimele decenii, s-a stins la Poznan, în vârstă de 79 de ani”. □ Andreea Răsuceanu semnează *S.O.S. strada Mântuleasa!*, invitând cititorii să semneze petiția „împotriva unui turn de 17 etaje pe strada Mântuleasa”. □ În grupajul *Comuniștii au pierdut Republica Moldova* sunt inserate articole de Iulia Popovici („*Vă rog, fără panică! Republica Moldova nu pleacă nicăieri*”), Ioana Paverman (*Moldova și problemele ei*), un interviu cu Nicoleta Esinencu („*Noi vrem în UE, așa naționaliști, xenofobi, antisemiți și ortodocși cum suntem*”, interviu realizat de Iulia Popovici), Mihnea Blidariu (*De la dărâmarea unei dictaturi la construirea libertății*). ■ Paul Cernat publică *În căutarea Mitteleuropei pierdute*, o cronică la *Modernitatea conservatoare. Aspecte ale culturii Europei Centrale* de Adrian Lăcătuș, Ed. Universității Transilvania din Brașov, 2009: „Ca și monografia despre Urmuz, *Modernitatea conservatoare...* pare a fi o piesă, încă una, dintr-un proiect intelectual mai amplu, asumat nu doar cognitiv, ci și existențial. În definitiv, autenticitatea personală implică trăirea până la capăt a ideilor”. ■ Silvia Dumtirache semnează *Fața întunecată a presei la Heinrich Böll*, o prezentare a volumului *Onoarea pierdută a Katharinei Blum sau cum se iscă și unde poate duce violența* de Heinrich Böll, traducere de Mariana Șora, Ed. Polirom, 2009: „*Onoarea pierdută a Katharinei Blum sau cum se iscă și unde poate duce violența* ridică nu doar problema nedreptății pe care o poate suferi o persoană în interacțiunea cu justiția, ci și cea a abuzului de care poate da dovadă presa prin implicarea în viața privată”. ■ Apare *Pasiunea lui Mihail Sebastian pentru Proust* de Dana Pîrvan-Jenaru, fragment din studiul *Mihail Sebastian – critic literar*. □ Romulus Bucur scrie *Despre un erou civilizator: Gheorghe Crăciun*: „Mai pot evoca o mulțime de astfel de întâmplări. Trăsăturile generale care se desprind de aici se văd, totuși, cu claritate: seriozitate, muncă îndârjită, generozitate. Toate în slujba literaturii și cu prietenie dezinteresată față de cei care se ocupă cu ea. Adică trăsături ale unui erou civilizator”. ■ În *Popescu senior* Geo Șerban îl evocă pe Radu Popescu. ■ În *Restituiri* Țicu Goldstein oferă cititorilor *Inedit Fondane*. □ Volumul *Cărturari greci în Țările Române (secolele XIV-XIX). Dicționar biografic* de Elena Lazăr, Ed. Omonia, 2009, prezentat fără semnătură recenzentului: „Examinarea atentă a surselor românești și a celor grecești, de la cele contemporane cărturarilor până la lucrări de ultimă oră, a permis creionarea unui portret care încearcă să respecte cu strictețe rigorile dicționarului enciclopedic”. ■ Mihaela Ciobanu și Viorica Pâtea traduc eseul *Ana Blandiana – o poetică a umilinței* de Joaquín María Aguirre Romero, cu precizarea: „Acest articol a fost scris cu prilejul lansării cărții Anei Blandiana – *Proiecte de trecut*”. Reținem: „*Proiecte de trecut* este o operă din care putem învăța cu aceeași modestie și bucurie cu care autoarea descoperă lucrurile mari și mici ale vieții, privind în locul nostru, simțind în locul nostru până când va veni ziua în care vom fi învățați să recunoaștem această tăcere profundă, până când

vom fi învățat s-o alcătuim în jurul nostru și ne vom putea înțelege fără ajutorul cuvintelor, doar prin lumina din privire și din zâmbet”. □ Apare *Anatomia unei descoperiri: manuscrisele de la Qumran între memorie și istorie* de Mădălina Vârtejanu-Joubert, cu următoarea precizare: „Conferință pronunțată în cadrul Atelierului Avansat de Studii Iudaice de la București, 28 martie 2009, Colegiul Noua Europă, organizat de Cristina Ciucu și Mădălina Vârtejanu-Joubert”. □ Sanda Golopenția publică *Viața noastră cea de toate zilele*, „Fragment din volumul în pregătire la Editura Curtea Veche, în colecția «Actual»”. □ Michael Haulică realizează un interviu cu Marian Coman, „*Mă încâpățânez să văd părțile bune*”: „- Crezi că literatura asta – SF, fantasy, fantastică, speculativă, cum vrei să-i zici – e suficient de vizibilă la noi? Am văzut că ai intervenit pe blogul lui Lucian Dan Teodorovici într-o discuție, având tocmai acest subiect. - Am intervenit pe blogul lui L. D. Teodorovici pentru că detest prejudecățile. Mai ales atunci când ele își fac simțită prezența în spațiul public, tocmai într-o dezbatere despre literatură și artă, adică taman acolo unde nu prea ar avea ce căuta. Nu ar avea ce căuta fiindcă te aștepți de la oamenii care au devorat câteva rafturi bune de cărți să aibă mintea deschisă. Or, afirmații de genul «literatura SF de la noi din țară este scrisă și citită de tineri care, odată cu maturizarea, reușesc să înțeleagă că aia nu e literatură», ca să îl citez pe unul dintre comentatorii articolului respectiv, se cer taxate. Ele trădează nu numai prejudecata, înrădăcinată pe lipsa de informație și de cultură, cât mai ales un defect tipic românesc, acela de a ne pronunța pe subiecte despre care nu avem habar. Și dacă în discuțiile despre fotbal, politică și sex ne-am obișnuit să acceptăm astfel de intervenții, nu ar fi rău ca, măcar în zona literară, să încercăm să păstrăm – oricât de ciudat ar suna – contactul cu realitatea. Și ca să mă întorc la întrebarea ta, cred că întreaga literatură română contemporană, cu câteva excepții, bineînțeles, este lipsită de vizibilitate, iar literatura română de gen suferă cel mai mult la acest capitol”.

7 august

- [„**Adevărul**”, nr. 5927] Mihaela Iacob publică *Șmecherii în numele lui Mihai Eminescu*: „Vizitatorii Memorialului de la Ipotești sunt deseori surprinși de aerul de talcioc țărănesc. Mii de obiecte deteriorate și fără valoare istorică împânzesc complexul muzeal. [...] Majoritatea exponatelor au fost cumpărate de prin consignații sau din satele din apropiere. Un audit comandat de Consiliul Județean Botoșani arată că șefii Memorialului Ipotești au plătit sume uriașe pentru aceste achiziții”.

- [„**România literară**”, nr. 31] În editorialul său, Nicolae Manolescu discută despre *Traviata*. ■ Mircea Mihăieș revine la rubrica sa *Contrafort* cu întrebarea *Care e cea mai proastă carte românească?*: „Trecând în revistă operele «canonice», n-am nici o ezitare să-mi afirm profunda antipatie față de *Craii de Curtea Veche*. [...] Am scris cândva despre personajul Mateiu Caragiale și am parcurs mare parte din bibliografia critică a operei sale. L-am recitit și nu-mi venea să-mi

cred ochilor: cartea mi s-a părut o catastrofă. O lectură de maturitate m-a pus în situația unui auto knock-out: citeam pagină după pagină și eram șocat de cât de prost scrisă se dovedea «capodopera» lăudată la unison tocmai pentru presupusa ei calofilie!».

□ Adresându-se de această dată lui Șerban Foarță, Ioana Pârvulescu întreabă *Este Ion Barbu șaradist?*: „De ce te-am ales pe tine ca destinatar al acestei scrisori? Pentru că ești poet, pentru că ai scris o carte cu frumoase trasee hermeneutice, *Eseu asupra poeziei lui Ion Barbu*, și pentru că ai un simț ludic înalt, care, cum vei vedea, ne va fi de folos. De ce am ales tocmai poemele ermetice și nu, să spunem pe cele din *Uvedenrode* sau *Isarlik* sau *După melci*, care ne sunt amândurora mai aproape de suflet? Tocmai pentru că aici, în poemele ermetice, oglinda versului arată chipuri de cititor foarte diferite, dacă nu chiar opuse”.

■ Cronici literare: □ Sorin Lavric semnează *Leacuri împotriva urâtului*, semnalând apariția volumului de *Aforisme asupra înțelepciunii în viață* scrise de Arthur Schopenhauer, traducere de Titu Maiorescu, ediție îngrijită și postfață de Teodor Vârgolici, Ed. Vestala, 2008.

□ Cronica lui Cosmin Ciotloș poartă titlul *Documente de epocă* și se referă la *Anii treizeci. Extrema dreaptă românească* de Z. Ornea, Ed. EST, prefață de Nicolae Manolescu: „Independent de context, cercetătorul e imun la ideologii. Valența aceasta decurge direct din faptul că le cunoaște ca nimeni altul. *Anii treizeci. Extrema dreaptă românească* e departe de a susține o pledoarie și tot atât de departe de a insinua un rechizitoriu. Așa încât studiul acesta beneficiază nu numai de o bună situare științifică, dar și de o corectă poziționare politică”.

□ În *Recitindu-l pe Alexandru Paleologu*, Gheorghe Grigurcu recenzează volumul *Interlocuțiuni*, ediția a II-a, Ed. Cartea Românească, 2009: „Departate de morga autorității suverane, de prezumția omniscienței, de pozitivismul transferat pe meleagul umanioarelor, de gauchismul perfid ori numai bornat care a făcut atâtea ravagii, autorul *Interlocuțiunilor* se plasează în spațiul unei inteligențe acute, gata a sfâșia vălurile prejudecăților, orientate de un moralism pururi chemat în ajutor. Un moralism sceptic, dar mai cu seamă jubilent”.

□ Cu *Manual de supraviețuire* Tudorel Urian semnalează volumul *Prozac. 101 pastile pentru bucurie* de Adriana Babeți, Ed. Polirom, 2009: „În mod firesc, volumul Adrianei Babeți, *Prozac. 101 pastile pentru bucurie*, este o carte inegală ca valoare și cotă de interes. Când ești obligat să scrii săptămână de săptămână fix 3500 de semne, nu poți fi tot timpul inspirat și plin de idei. De aceea, unele dintre texte sunt pline de învățăminte sau foarte captivante (eșantioanele de mai sus sunt doar câteva exemple foarte elocvente), în vreme ce peste altele se poate sări fără nicio pagubă”.

□ Elisabeta Lăsconi semnează *Palimpsest inițiatic*, prezentând volumul *celălalt trup* de Milorad Pavić, traducere de Mariana Ștefănescu, Ed. Paralela 45, 2009: „Milorad Pavić se amuză să construiască și o teorie a romanului ca bufet suedez din care cititorul ia ce pofteste. Dincolo de joc însă, cred că se ascunde altceva. În fond, ce-l singularizează între atâția mari scriitori contemporani? Cred că Pavić încearcă să întoarcă romanul și literatura la funcția ei originară, cea inițiatică: să instruiască și să reveleze”.

■ În secțiunea *Comentarii critice*

Dinu Bălan publică *Petru Popescu – istoria unei receptări*: „O analiză tematică și de stil riguroasă demarcă o matrice comună. În scrierea tuturor romanelor sale, el este un povestitor redutabil. Concluzia limpede este că Petru Popescu este același atât în România comunistă, cât și în SUA. Contextul ideologic din România și cel specific *entertainment*-ului din Occident, la care romancierul a trebuit să se adapteze, au născut receptări critice paradoxale în România. Publicul cititor însă este același. Un public avid de o proză sinceră, viguroasă, tânără și experimentală. O analiză temeinică reface *nexus*-ul întregii sale opere care înseamnă autenticismul scrierilor sale”. □ Sub semnătura lui Alexandru Petria aflăm de *Un caz de plagiat*: „Anul trecut, scriitorul Aurel Podaru din județul Bistrița-Năsăud s-a aflat în centrul unui scandal. Se vorbea că ar fi plagiat din Șolohov, scriitor sovietic laureat al Premiului Nobel, care a fost și el, culmea!, acuzat de însușirea textelor altora. Atunci Podaru a susținut într-un e-mail care a ajuns și la mine: [...]”. Urmează e-mailul menționat, în care Aurel Podaru susține că plagiatul său este rezultatul unui pariu cu Ion Radu Zăgoreanu, plagiatul respectiv fiind descoperit nu de lumea literelor ci de un „simplu țăran din Runcu Salvei”. Alexandru Petria se aventurează în lectura paralelă a volumului *Proasta de Claudia*, proză scurtă de Aurel Podaru, Ed. Limes, 2004 în paralel cu romanul *Străinul* de Albert Camus, traducerea Georgeta Horodincă, 2002, depistând alte exemple de plagiat.

■ Radu Călin Cristea trimite redacției o *Lămurire*: „Am încetat relațiile contractuale cu Muzeul Național al Literaturii Române (MNLR) prin Dispoziția nr. 881 din 26.06.2009 a Primarului General Sorin Oprescu. S-au luat astfel notă de anularea de către instanțele judecătorești a concursului desfășurat în perioada 09-23.01.2008 pentru ocuparea postului de director general al MNLR rămas vacant în urma decesului lui Alexandru Condeescu. Mai explicit: am câștigat concursul organizat de Primărie în ianuarie 2008, am devenit director general al MNLR, un alt candidat a dat în judecată Primăria (și nu pe mine) invocând niște vicii de procedură în desfășurarea concursului, instanța i-a dat câștig de cauză, concursul a fost anulat și a atras după sine și anularea contractului meu de management la sfârșitul lui iunie a.c. Nici nu am fost demis, nici nu mi-am dat demisia. [...] Ulterior însă, de pe niște bloguri imunde, ca și de pe terasa autointitulatei *Cafenele literare* patronate de poetul E. Suciu, au decolat mai multe jalnice scenarii legate de despărțirea mea de MNLR, care au reușit totuși să stârnească o ușoară confuzie în comunitatea literară. Acesta și nu altul este adevărul. Director interimar al MNLR până la organizarea unui nou concurs este criticul și istoricul literar Lucian Chișu”. □ Revista publică *Interviu inedit cu Simone Boué* „Nu cred deloc că-i scăpa frumusețea lumii”, interviu fiind făcut de Gabriel Liiceanu în data de 18 noiembrie 1994. Interviul este introdus prin următoarea notă scrisă de Gabriel Liiceanu: „Trebuie să mărturisesc că îmi pusesem speranțe mari în interviul acesta. Însă n-am reușit să aflu lucruri deosebite de la Simone, despre cel pe care îl avusesese alături vreme de cincizeci de ani. O discreție fundamentală o împiedică «să-și dea drumul» și senzația stranie pe care

am avut-o pe tot parcursul discuției a fost aceea că stăteam de vorbă cu Simone despre vecinul ei de palier. Într-un fel a fost consecventă sieși, rămânând învăluită în nevăzutul ei. Și totuși, Cioran apare, din cele câteva scene evocate, viu și «văzut de aproape».

□ Din interviu reținem: „G.L. *Eliade lucra atunci la Consulatul din Lisabona*. S.B. Exact. Și în pachetele pe care le primea se găseau mai ales țigări Camel. Ei bine, cu un pachet de țigări pe care îl vindea la ușa unui bar de noapte, Cioran putea să-și plătească chiria pe o lună. Extraordinar, nu? Îmi mai aduc aminte de ceva din perioada aceea. Sub masa la care scria, Cioran ținea o valiză, pregătită în orice moment pentru cazul în care ar fi fost mobilizat, în țară la el. Știam că atunci când plecase îi spusese atașatului militar: «Puteți conta pe mine. Știu că, în caz de ceva, numai eu sunt cel care mai poate salva situația.» Oricum, vederea acelei valize, pe care Cioran stătea cu picioarele în timp ce scria, mă îngrozea de fiecare dată. Avea o manieră cu totul specială de a vedea lucrurile... [...] G.L. *A avut dificultăți în a face trecerea de la o limbă la alta?* S.B. A avut în măsura în care, ca mulți români - asta l-am auzit pe el spunând-o - credea că știe franceza. Or, a început prin a-și da seama că nu era cazul. Și-a consultat unul dintre prieteni, căruia îi dăduse manuscrisul, și tipul i-a spus că trebuie rescris totul. Cioran a fost teribil de vexat...”

□ Din *Meridiane* reținem nota *Dragomán la porțile Occidentului*: „Se numește György Dragomán. E pe jumătate român, pe jumătate ungar. E un om tânăr. A publicat în limba maghiară, la o editură budapestană, un roman intitulat *Regele alb*. Romanul a fost tradus până acum în 27 de limbi, între care și în românește, la Ed. Polirom. În Germania e pe primul loc în topul cărților de ficțiune. În Franța a fost editat de Gallimard”.

■ Versuri semnează Ion Murgeanu și Emil Brumaru. □ În rubrica *Jurnal* citim *Tristeți de primăvară* de Radu Ciobanu, despre *Aprilie 1996*. □ Mirela Stănciulescu publică *Poveste cu scriitori*. □ Apar *Impresii de călătorie* de Ovidiu Genaru: *Etna, Muntele Magnific*. □ În traducerea lui George Iaru citim un fragment din povestirea *Străina* de Serghei Dovlatov, *O tânără de familie*.

■ Cronicarul comentează în *Ochiul magic*: □ *Opiniile Despinei*: „Deși se prezintă ca o instanță a lucidității, «Observator cultural» are (numeroase) momente când își suspendă spiritul critic. Așa se întâmplă în nr. 227/ 2009 al revistei, în care Gabriela Gheorghisor folosește un instrumentar filosofico-literar pretențios, pentru a ridica în slăvi un roman ludic, ușor plictisitor, al lui Mircea Horia Simionescu, *Nesfârșitele primejdii*”.

□ *Teme fierbinți*: „O disecție a temelor fierbinți, scandaloase, pe ici, pe colo, propune numărul 458, din 30 iulie, al «Observatorului cultural». Problema Spiru Haret (și nu de vizionarul ministru e vorba, ci de universitatea care l-a recuperat spre a-l vâri în scandal), dezbătută într-un interviu cu decanul de la Litere (Universitatea București) Liviu Papadima, care-i răspunde lui Ovidiu Șimonca de ce, împreună cu alți mulți profesori de la stat, susține cauza ministerului. [...] Alt palier, altă discuție, despre situația politică din Republica Moldova. Textul unei eleve din Chișinău, Maria-Paula Erizanu, de 17 ani, e un jurnal de revoluție”.

8 august

• [„Adevărul”, nr. 5928] Mihaela Iacob continuă cu dezvăluiri de la Memorialul de la Ipotești. *Eminescu a îmbogățit familia directorului de la muzeul Ipotești*: „La 5 decembrie 2006, Valentin Coșereanu, directorul Memorialului Ipotești, a bătut palma cu evaluatorul Ioana Coșereanu. Aceasta trebuia să inventarieze, timp de doi ani, peste 1.700 de piese din muzeu, primind pentru acest serviciu 175.053 de lei. [...] Inspectorii mai susțin că Ioana Coșereanu a încasat toți banii, fără să-și facă treaba. După primul an, ea expertizase doar 12 obiecte din cele 1.700 pentru care fusese tocmită. [...] Consiliul Județean a trimis poliției concluziile raportului și l-a suspendat ieri din funcție pe Valentin Coșereanu. Până la finalizarea cercetărilor, acesta va fi simplu angajat al Memorialului Ipotești”.

■ În *Ați comandat un trecut?* Radu Paraschivescu scrie despre *Vânzătorul de trecuturi*, romanul lui José Eduardo Agualusa, Ed. Leda, traducere de Anca Milu-Vaideșegan: „Vânzătorul de trecuturi se achită de sarcini, dar știe că există un lucru pe care nu-l poate schimba: memoria clientului. Ea rămâne aceeași. Or, în momentul când ficțiunea țesută în jurul solicitantului se ciocnește de realitate, lucrurile scapă de sub control”.

9 august

• [„Adevărul”, nr. 120] Grigore Cartianu semnează *Scriitorul de sub munte*: „Coincidență reconfortantă la sfârșit de iulie: două reviste, «Dilemateca» și «Formula As», au publicat megainterviuri cu Filip Florian, unul dintre puțini scriitori adevărați ai României actuale. Ambele dialoguri respiră un aer curat, de munte, și o filozofie de viață pe care doar pasiunea și-o poate da”. ■ În acest număr despre câștigătorii și perdanții Premiului Nobel pentru Literatură scrie Eliza Zdru. Ea prezintă cititorilor pe Bertrand Russell (*Nobel pentru fondatorul filosofiei analitice*) și pe Dylan Thomas (*Dylan Thomas, un poet surprinzător*).

10 august

• [„Adevărul”, nr. 5929] Mihaela Iacob revine cu noi informații despre *Memorialul Ipotești, condus în familie*: „Memorialul Ipotești are peste 40 de angajați. De la grădinar până la directorul instituției de cultură, mai bine de jumătate dintre angajați sunt rude de diverse grade. O comisie a Consiliului Județean Botoșani a început să verifice, în urmă cu două săptămâni, legalitatea angajărilor și gradele de rudenie ale funcționarilor pentru a stabili dacă nu a fost încălcată legea privind incompatibilitatea”. ■ În *Muieți-s posmagii?* Nicolae Manolescu scrie despre dezinteresul populației de a ieși la vot.

11 august

• [„Adevărul”, nr. 5930] Victoria Anghelescu publică *Utopiile umanității*, născând recenta apariție a romanului *Urania* de J.M.G. Le Clézio la Ed. Art: „Întâlnim și aici, ca și în *Deșertul*, o dublă narație, situată în două planuri temporale, și

revolta autorului față de război, de inechitățile sociale, de toate tarele umanității. Cele două planuri ale poveștii se întâlnesc în utopie”.

● [„**Revista 22**”, nr. 33 (1014)] Serenela Ghițeanu semnează *Noica sau ingenuitatea aplicată*, o cronică la *Constantin Noica în arhiva Securității*, editor Dora Mezdrea, Ed. Humanitas, 2009: „Volumul cuprinzând documente de arhivă, din 1965 până în 1978, nu reproduce decât o parte dintr-un imens dosar de urmărire al cărui «obiectiv» a fost Constantin Noica”.

12 august

● [„**Adevărul literar și artistic**”, nr. 986] Marius Chivu semnează *Treisprezece femei*, o recenzie la *Miss Parfumado și alte femei* de Bedros Horasangian, Ed. Leda, 2009: „Comportamental sau psihologic vorbind, originea personajelor și specificitatea orașelor în care trăiesc este inexistentă, acestea fiind doar niște mărci culturale adăugate cu forța, niște înlocuitori ficționali care sfârșesc prin a da femeilor o identitate clișeu, iar povestirilor, un fals aer cosmopolit”. ■ Din rubrica *Pe scurt* reținem: □ *Pynchon lovește din nou*: „Unui dintre abonații conștanțo ai nominalizărilor la Nobel, Thomas Pynchon (foto), a publicat de curând mult-așteptatul roman *Inherent Vice*”. □ „*Urania*” lui *Le Clézio*, în română: „Publicat în 2006, romanul laureatului Nobel de anul trecut reia experiența scriitorului din perioada în care a trăit în Mexico, pe care o folosește pentru a construi imaginea unei utopii”. ■ Andra Matzal realizează și dosarul *Literatura multimedia, un preludiu continuu*: „Poezii recreate din spam, biopoezii, poeme interactive, complicate structuri hipertextuale, versuri construite după formula jocurilor video, pentru a aminti doar câteva dintre formele poeziei noilor media. Deși crearea unor asemenea mostre de literatură este la îndemâna oricui, softurile fiind, de cele mai multe ori, gratuite și foarte ușor de folosit, spatul poetic românesc se dovedește foarte reticent în fața acestor mijloace noi, foarte puțini artiști și scriitori aruncându-se spre noile terenuri de joc. [...] «Cine vrea să „prindă” ceva să ciulească urechea, să se lupte să facă liniște! Arta, poezia, producția de mesaj devine ceva continuu, permanent, dar indistinct, pentru care trebuie, dacă consideri că merită, să te lupți cetățenește. Artistul nu poate impune nimic. El trebuie, doar, să producă neîncetat, să asigure „fundalul”», încheie Bogdan Ghiu. [...] Romulus Bucur a ajuns să folosească noile medii ca o extindere a celor «vechi», iar în ceea ce privește metodele, se declară îndatorat lui Tristan Tzara”. □ *Videopoemele, cele mai răspândite*: „Una dintre cele mai active subspecii ale poeziei multimedia s-a dovedit, în spațiul românesc, videopoemul. În plină cultură dominată vizual, asaltată de estetica videoclipului, poemul construit pe suport audio-video a atras nume ca Sorin Dinco, Mugur Grosu și Eva Pervolovic”. □ *Poezia Google, la câteva clicuri distanță*: „Autorul, cu toate notele de subsol care îi delimitează noul statut, este Constantin Vică, poet și jurnalist care, la începutul anului trecut, s-a ocupat de experimente de «poezie Google». Altfel spus, «am urmărit cum ansa Google paginile și încercarea mea a fost să pun într-o formă

poetică rezultatele paraconsistente pe care motorul de căutare le oferea. Astfel de experimente sunt intenționale (extrag doar elementele care mă interesează dintr-un fond care răspunde unei intenții - stringul de căutare) și controlate», explică Vică, precizând că «tehnologia și poezia sunt mai apropiate decât credem, ambele sunt activități de modelare și transformare a unui input informațional într-un output acțional». ■ În *Adevăruri de altădată* Eliza Zdrucă oferă cititorilor *Careu de portrete*, un fragment dintr-un articol scris de E. Lovinescu, „Adevărul literar și artistic”, 1937.

13 august

● [„Adevărul”, nr. 5932] Nicoleta Zaharia dialoghează cu Neagu Djuvara, „*Totul în viața mea a fost întâmplător*”, anunțând apariția volumului *Amintiri și povești mai deocheate*: „- Este o carte-testament? - Nu, deloc. Fiindcă o să mai continui să povestesc chestii din astea la întâmplare. E o carte accidentală, care va dezvălui că bătrânul Neagu Djuvara e, așa cum voia Ceaușescu să fie țara, multilateral dezvoltat”.

● [„Cultura”, nr. 32 (236 Revenind la rubrica sa, în articolul *Cartea unei prietenii*, C. Stănescu notează ecoul în presă a volumului *Diavolul și ucenicul său: Nae Ionescu – Mihail Sebastian* de Marta Petreu: „Tocmai când un articol temeinic al lui M. Iovănel din «Cultura» și serialul îndurerat și revoltat al Ioanei Pârvulescu din «România literară» începuseră, după lungi ezitări, să mă convingă, spre marele meu regret, de pornirea cam inexplicabil de pătimășă a Martei Petreu contra lui M. Sebastian - «fratele» simbolic al cunoscutului filozof, cum a rezultat dintr-o alocațiune emoționantă susținută de acesta în urmă cu ani buni la Templul Coral din București -, se întâmplă să citesc, mai întâi în «Orizont», iar acum în «Evenimentul zilei», articolul *Extazul demonismului: Nae Ionescu, M. Sebastian și extremismul revoluționar* de Vladimir Tismăneanu, articol se mă aruncă înapoi în teribila dilemă din care prăea că tocmai începusem să ies”. ■ În *Cultura literară* citim: □ Daniel Cristea-Enache publică a doua parte a articolului *Genocid*, despre romanul *Cartea șoptelor* de Varujan Vosganian, Ed. Polirom, 2009: „Indiferent de terminația numelui autorului și a primilor săi cititori, *Cartea șoptelor* e un roman foarte bun, dens, dar și alert, ingenios compozițional și excelent scris – lucruri cu care publicul larg și critica de întâmpinare vor cădea, de această dată, de acord”. □ Constantin Coroiu publică a doua parte a textului *Scrisorile lui Cioran*, despre volumul *Scrisori către Wolfgang Kraus (1971-1990)*, alcătuit de George Guțu, Ed. Humanitas, 2009: „Subliniam în prima parte a acestor însemnări, săptămâna trecută, că cele 160 de scrisori și evocările din jurnalul lui Wolfgang Kraus ne apropie mai mult de omul Emil Cioran, fără a proiecta cine știe ce lumini inedite asupra operei. Ceea ce nu înseamnă că nu trebuie să ținem cont de ele la o nouă lectură a literaturii sale care e una a unui mare scriitor și a unui filosof cu o seducătoare imaginație a ideilor”. □ Eugen Simion vine cu a doua parte a textului *Iluziile literaturii și cârtelele criticii*, un comentariu la

volumul *Iluziile literaturii române* Eugen Negrici, Ed. Cartea Românească, 2008: „Dar să revin la păreri autorului privitoare la clasici și la modelul clasicității... Ce-aș putea să-i răspund? Că nu are dreptate și că pune din nou strâmb chestiunea modelului în literatură? Faptul este de ordinul evidenței”. □ În textul *Primul în catalog* George Neagoe recenzează *Chipurile* de Stoian G. Bogdan, Ed. Cartea Românească, 2009: „Volumul lui Stoian G. Bogdan opărește simțurile. Autorul este, cel puțin acum, primul în catalogul poezilor din 2009. Ar fi minunat dacă niciun rid n-ar atinge *Chipurile*”. □ Rodica Grigore (*William Golding. Complexitatea aparentei simplități*) semnaleză apariția volumului *Împăratul muștelor* de William Golding, traducere de Constantin Popescu, Ed. Humanitas, 2008, considerând că romanul „convince la mai multe niveluri ale interpretării, funcționând și ca un veritabil document contrar pentru o posibilă istorie a ideilor consacrate cu privire la modernitate și la valorile acesteia, proza lui William Golding dovedindu-se a fi mult prea complexă pentru a putea fi redusă la o interpretare unică și schematică, depășind atât domeniul antropologiei sau psihologiei primitive, cât și pe acela al unei simpliste alegorii politice, personajele sale, chiar copii fiind, trecând dincolo de notația caracterologică de natură să simbolizeze doar eternele tentații ale luptei pentru putere”. ■ Apare *Ce rușine!* de Alex. Ștefănescu, introdus prin următoarea notă: „Dintr-o greșeală de tehnoredactare, textul care urmează a apărut în «România literară» fracturat (o mare parte a lui a fost publicată în nr. 29 al revistei, iar finalul și-a găsit loc în nr. 30). Întrucât mulți cititori n-au înțeles nimic din această creare involuntară a două episoade asimetrice, reproduc textul, integral, în revista «Cultura» mulțumindu-i d-lui Augustin Buzura pentru ospitalitate”. □ Din text reținem: „Cu toată blazarea la care am ajuns, nu mi-aș fi închipuit niciodată, nici în momentele de dispoziție sumbră, că ediția anastatică a manuscriselor eminesciene, realizată din inițiativa lui Eugen Simion, va fi primită cu adversitate. [...] Ce motiv ar putea avea cineva să profaneze o asemenea izbândă? Credeam, cu o naivitate de nevindecat, că toți iubitorii de literatură se vor bucura, că Eugen Simion va fi sărbătorit etc. etc. În loc să se întâmple așa, o cercetătoare din Cluj, *eminescolog*, Ioana Bot, a declanșat, printr-un articol abil și fals, o întreagă campanie de punere la zid a ediției. Iar campania a culminat cu reclamarea lui Eugen Simion, «pentru faptele săvârșite» la DNA de către un necunoscut, în lumea literaturii, Mircea Popescu, din Timișoara, care prin acest gest își va câștiga o tristă notorietate. [...] Ce suflet trebuie să aibă cineva ca să denigreze o asemenea realizare sau ca să îl denunțe pe coordonatorul lucrării pentru «faptele săvârșite»? Au fost multe acțiuni rușinoase în viața noastră publică de-a lungul anilor, dar aceasta le întrece pe toate”. ■ Este publicată a doua parte a interviului realizat de Mihai Iovănel cu *Magda Mihăilescu: Această artă operează cu instrumente enigmatice*, cu prilejul apariției volumului *François Truffaut. Bărbatul care iubea filmele* de Magda Mihăilescu, prefață de Serge Toubiana, Ed. Curtea Veche, 2009: „*M.I.: Ați scris o carte în care, lucru rar în critica de film, insistați pe analiza (tehnică) a*

cinema-ului drept cinema. În (prea) multe dintre cronicile pe care le citeșc perspectiva e a unor cititori de romane, care iau din cinema doar scenariul. E în acest fenomen un simptom al deprofesionalizării criticii de cinema sau doar un compromis cu publicul larg (acea fantasmă, vai, atât de des țintită și atât de rar nimerită), care ar fi miop în fața jargonului? M.M.: Critica, așa cum tine ea să fie parctată la noi, nu se deprofesionalizează, se transformă în altceva, nici măcar în jurnalism de cinema, ci într-un soi de colocvialitate generalizată, de comunicare a unor umori, țâfne («Mi-a plăcut... m-am plictisit»), nu opinii. Critica de film devine o subspecie bagatelizată a ceea ce francezii numesc «la littérature du moi». Eu îi spun, în glumă, «Cinémoi». Ne place, nu ne place, asta e”. ■ Cătălin D. Constantin realizează dosarul *Traducerile din literatura română contemporană*: „De câțiva ani, scriitorii români au început să fie traduși, literatura română contemporană pătrunde pe piața internațională de carte. Timid, se spune. Dar și un drum de o mie de mile începe cu primul pas. Doina Ruști, Anca Maria Mosora și Dan Lungu, scriitorii ale căror cărți au apărut în traducere, răspund întrebărilor dosarului din acest număr al revistei «Cultura». Li se adaugă răspunsurile traducătorilor cărților lor, Roberto Merlo și Laure Hinckel, și al agentului literar Livia Stoia, care o reprezintă pe Anca Maria Mosora. Iulia Dondorici, al cărei articol deschide dosarul, este agent literar în spațiul de limbă germană. Întrebările adresate scriitorilor: 1. Cum a început povestea traducerii dumneavoastră? Ce cărți ale dumneavoastră au fost traduse? 2. Cum percepeți relația cu publicul străin? E publicul străin mult diferit față de publicul din România? 3. Care este relația cu editorul dumneavoastră? 4. Care e relația cu traducătorul? 5. Trăim – se tot repetă această afirmație – într-o țară mică, cu o literatură minoră, fără tradiție prea îndelungată. E ieșirea pe piața internațională de carte o ieșire din acest spațiu minor? 6. Au fost gândite cărțile dumneavoastră pentru publicul român sau pentru un public foarte larg, indiferent de țară? În ce măsură cartea dumneavoastră tradusă e alta față de cartea gândită în română?”. Răspunsuri: □ Iulia Dondorici, „S-au creat oarecum condițiile pentru intrarea literaturii române pe piața de carte germană”: „Încercarea de a impune literatura română pe piața din Germania nu e un lucru ușor. Și aceasta din mai multe motive. În general, interesul editurilor germane interesate de literaturile este-europene e scăzut. [...] În cazul românesc – se putea altfel?! – intervin însă unele dificultăți suplimentare. [...] În primul rând, instituțiile culturale din aceste țări au creat programe funcționale de susținere a literaturilor lor. Teoretic, și Institutul Cultural Român are un set întreg de programe de susținere financiară a cărții românești în străinătate. La o privire mai atentă însă, regulile după care funcționează ele sunt foarte complicate, extrem de birocratizate și inflexibile, astfel că în practică mult prea puține proiecte pot fi realizate din aceste fonduri. [...] În ceea ce privește liteatura română, editurile germane – și nu numai ele – se confruntă cu un deficit enorm de informație. Cum aproape nici o editură germană nu are lectori de limbă română, alegerea cărților se face pe baza unor fragmente traduse și a materialului

informativ (dosar de presă etc.) existent în limba germană sau engleză. Aici, materialul tipărit se reduce la cei «20 de scriitori contemporani» și la câteva ale CD-uri și broșuri sărăcăcioase editate de ICR București. [...] Vizibilitatea lor în ansamblu pieței de carte germană este aproape inexistentă. De fapt, singurul scriitor cât de cât vizibil pe piața germană în acest moment este Mircea Cărtărescu, după publicarea Zsolnay a primului volum din ciclul *Orbitor* și de către Suhrkamp a traducerii volumului *De ce iubim femeile*, ca și a unui volum de proze mai vechi. E greu de apreciat în ce măsură opera lui Mircea Cărtărescu are succes la publicul larg, dar ea reprezintă un incontestabil succes de critică și, deci, de imagine pentru literatura română”. □ Doina Ruști, „*Scriu pentru români și am credința că voi fi receptată ca scriitor român*”: „1. [...] Dar adevărata ieșire în lume a constituit-o traducerea romanului *Zogru*. Editorul bulgar, Georgi Grozdev a văzut prezentarea făcută în catalogul Polirom, i-a plăcut și a preluat dreptul de traducere. Nu l-a interesat finanțarea din partea ICR, ceea ce mi s-a părut foarte măgulitor. [...] Recent am primit o propunere de traducere, pentru același roman, în italiană. Profesorul Roberto Merlo, doctor în literatură română, la Universitatea din Torino, a tradus cu studenții săi un fragment din *Zogru*, apoi a vrut să-l traducă integral pentru o editură italiană. [...] 3. În general, editorii sunt amabili și evaluativi. [...] 4. Traducătorii buni sunt foarte greu de găsit, iar eu îi ador pe cei pe care am avut norocul să-i întâlnesc. Vasilka Aleksova vine des în România, unde are numeroase colaborări și cunoaște foarte bine cultura noastră, fiind profesor de literatură română la Universitatea din Sofia. Iar Roberto Merlo are o teză de doctorat excepțională despre spiritualitatea românească și este informat la zi cu ceea ce se petrece la noi. [...] 5. Eu nu cred că este o ieșire, ci doar un moment în care se mai vorbește și despre noi. 6. Cărțile mele scrise și nescrise se adresează publicului român. Eu scriu pentru români și am credința că voi fi receptată ca scriitor român. Nimeni nu caută scriitori englezi care se scrie pentru a fi citați de o anume nație”. □ Roberto Merlo, *La Zogru mi-a plăcut deîndată fînța din centrul povestirii*: „Personal, apreciez capacitatea de a *construi* literatura, abilitatea de a ști inventa sau de a identifica o schemă în lucruri, evenimente, povești, precum – la nivele și în modalități întru totul diferite – în *Zogru* Doinei Ruști [...] sau în *Întâlnirea* Gabrielei Adameșteanu [...]. Pentru mine, literatura constă în primul rând în jocul minții cu fantezia, atât a autorului cât și a cititorului, ceea ce nu înseamnă neapărat evadare, ușurătate sau (cum ar fi spus regretatul Laurențiu Ulici) «vocație esopică», dimpotrivă. Ajunge să ne gândim la poveștile fantastice ale Anei Blandiana, recent traduse în italiană de Marco Cugno”. □ Apar fragmente din *Despre soartă în romanul Zogru de Doina Ruști*, cronică de Bojidar Kuncev în „Literaturi Balkani”, Sofia, 1/ 2009, traducere din bulgară de Vasilka Aleksova. □ Anca Maria Mosora, „*Relația cu agenția care mă reprezintă este una dintre cele mai plăcute relații profesionale pe care am trăit-o până acum*”: „1. Povestea traducerii cărților mele a început în 2006, când am participat cu romanul de debut, *Arhanghelii nu mor*, la un festival de literatură din Bratislava. Cu un format atipic,

festivalul își propunea mai cu seamă punerea în contact a autorilor cu editori din Italia, Germania, Franța și Cehia. Editorii cehi și italieni au intrat apoi în dialog cu agenția care mă reprezintă, Agenția literară *Livia Stoia*, și, în scurt timp, au fost achiziționate drepturile *Arhanghelii nu mor*. În 2007, după apariția celei de-a doua cărți, *Reallity Game Show*, agenția a vândut editorului ceh drepturile de traducere și publicare și pentru acest titlu. [...] 3. Contactul meu cu editorul nu este unul direct, ci întotdeauna mediat de agenta mea. Aș putea vorbi despre relația cu agenția care m-a reprezentat și care mă reprezintă în continuare. Este una dintre cele mai plăcute relații profesionale pe care am trăit-o până acum. [...] 4. Nu am avut nici o relație cu traducătoarea cărților mele. Nici nu știu dacă ar fi fost cazul. 5. Răspunsul meu este nu, pentru că nu consider că ne aflăm într-o țară mică, cu o literatură mică. Niciodată nu am fost adepta acestei împărțiri destul de simpliste a literaturii. Și chiar dacă ar fi așa, nu ieșirea pe piața internațională ar transforma nesemnificativul în ceva de valoare. Doar calitatea a ceea ce se scrie ar putea-o face. [...] 6. Nu aș putea să vă răspund în ce măsură cărțile cele două despre care vorbiți – cea gândită și scrisă în română și cea tradusă – diferă. Aș tinde să cred că nu diferă. Cât despre public, nu am avut în minte unul anume. Cărțile mele le-am scris pentru oricine își va dori vreodată să le citească”. □ Livia Stoia, *Agenția are și un portofoliu de autori români pe care îl reprezintă în străinătate*: „Agenția Literară Livia Stoia (fosta Agenție literară SUN) are o vechime de aproape șase ani, fiind înființată în decembrie 2003. Agenția reprezintă în România edituri, agenții literare și autori individuali din Marea Britanie, SUA, Germania, Franța, Olanda, Italia, Spania și America Latină, Canada, Rusia, Turcia, Australia. Este reprezentant exclusiv în România și Republica Moldova al agenției *DS Rights and co-editions*, organizând co-producții pentru publicarea cărților ilustrate. Agenția are și un portofoliu de autori români pe care îl reprezintă în străinătate. Anca Maria Mosora este unul dintre autorii noștri favoriți, nu doar datorită cărților ei minunate pe care le reprezentăm, dar și pentru că este o persoană de o calitate umană specială”. □ Dan Lungu, „*Nu cred că e bine să gândești până la capăt o carte atunci când o scrii*”: „1. Povestea a început cu lansarea colecției «Ego. Proză» de la Polirom la Bookfest-ul bucureștean. Acolo, în sala în care am citit un fragment din *Raiul găinilor*, se aflau fără ca eu să am habar, o editoare franceză, Jacqueline Chambon, și o tânără traducătoare, Laure Hinckel. [...] Tot la Jacqueline Chambon a apărut *Sunt o babă comunistă!*, iar de curând am semnat contractul și pentru *Cum să uiți o femeie*. Succesul din Franța, atât cât a fost el, mi-a deschis calea către traducerea în alte limbi. Fără îndoială, aici trebuie adăugat contextul european favorabil și mai ales politica Institutului Cultural Român de a promova, mai nou prin Centrul Național al Cărții, cultura română în lume. [...] 4. Cu mici excepții, traducătorii cărților mele sunt tineri sau foarte tineri. De regulă, avem o corespondență bogată, încercând să lămurim tot felul de lucruri. Nu de puține ori ne amuzăm. Cred că fiecărei generații de scriitori îi corespunde o generație de traducători, care au cam aceleași gusturi, aceeași cultură și mai ales

același stil de comunicare. 5. [...] Nu știm care sunt exact consecințele de bătaie lungă ale ieșirii noastre pe piața internațională, însă cred că e bine să o facem. S-ar putea ca în mod subtil scriitorii români să-și schimbe viziunea și chiar cititorii autohtoni să-și schimbe poziția față de ei. Ca să nu mai vorbim de atenția, atitudinea și instrumentarul criticii de la noi, care pot suferi metamorfoze spectaculoase. [...] 6. Eu sunt unul dintre acei sriitori din categoria egoiștilor, atunci când scriu cartea, mă gândesc doar la mine. Dacă nu-mi place o frază, nu pot trece mai departe. Abia când e gata cartea mă pot gândi și la public. Fără îndoială orice traducere schimbă forma cărții”. □ Laure Hinckel, „*Râd și acum amintindu-mi unele secvențe din cartea aceasta*”: „Traduc din literatura română din 2004. Am început cu traducerea cărții lui Andrei Pleșu *Despre îngeri* și, aproape concomitent, am tradus cartea lui Dan Lungu *Raiul găinilor*. Altfel, de vreo doi ani traduceam din presa românească. [...] M-am amuzat grozav citind și apoi traducând cartea. Râd și acum amintindu-mi unele secvențe din cartea aceasta. Apoi traducerea pentru celelalte cărți a venit de la sine, dar mi-a plăcut foarte mult *Sunt o babă comunistă*. Au fost și pasaje dificile de traducere. Trebuia să aduc în fața cititorului francez cartea în toată prospețimea ei, cu toată ironia ei, erau secvențe specifice românești și zic eu că la acestea am reușit foarte bine pentru că am petrecut doisprezece ani în România, și am citit și «Cațavencu» și am vorbit cu prietenii mei de aici care sunt haiși, deci nu am avut cum să nu prind și umorul lui Dan Lungu. Contextul politic și cultural al romanului – aici este miza lui mare – nu mi-a scăpat”. ■ Dan Berindei semnaleză *Probleme ale învățământului*: „Doamna ministru Ecaterina Andronescu a anunțat apropiata introducere a obligativității liceului. Măsura nu poate decât să ne bucure, dar totodată să ne îngrijoreze. Doamnei ministru îi revine o misiune foarte grea. Problemele cu care se vede confruntată sunt fără îndoială deosebit de complicate și răspunderea îi este uriașă. Nu este vorba de a rezolva una dintre problemele cu care se confruntă alți miniștri și are privesc mai ales reconstruirea și integrarea materială a țării în comunitatea europeană, ci îi revine să privigheze și să îndrume pregătirea viitorilor cetățeni al acestei țări și totodată oameni ai veacului al XXI-lea. [...] Sistemul actual de învățământ trăiește de ani de zile sub obsesia de a imita și aplica modele din afară, fără a se ține seama de procesele trecute și de necesitățile specifice interne, de experiența noastră de un veac și jumătate. [...] O problemă îngrijorătoare o reprezintă și treptata restrângere a materiilor predate sau a unora dintre ele. Dacă un absolvent de liceu de astăzi nu va avea cunoștințe mai bogate decât un absolvent a patru clase gimnaziale de altă dată nu se mai justifică prelungirea învățământului mediu obligatoriu! [...] Problema cadrelor didactice, a nivelului lor de pregătire, a capacității lor, dar și a locului ocupat de ei în societate și implicit a salarizării lor este o altă problemă cu care este confruntat învățământul nostru și de care depinde evident mersul înainte al țării”. ■ În secțiunea *Cultura ideilor* Oana Pughineanu pune întrebarea *A negat ceva futurismul?!*, o lucrare în care se analizează demersurile, evoluția și filozofia futurismului. ■ Din *Presa*

internațională Cătălin Sturza reține articolul *Ucide Google cultura generală?*, scris de Brian Cathcart și publicat on-line pe www.moreintelligentlife.com, care face parte a publicației „The Economist”: „N-o să găsiți fenul acesta de eseu în presa românească, fie ea culturală sau nu. Este eseu cultural și în același timp e o anchetă, un articol de investigație. Singurul reproș ar fi acela că eseu deviază de la subiectul culturii generale în epoca Google și bate pasul pe loc în zona quiz-urilor englezești” (*Ucide Google-ul cultura generală? Apropo de Herodot...*).

● **[„Dilema Veche”, nr. 287]** Stela Giurgeanu coordonează dosarul *E destul atât: Mitică*, la care participă Mugur Ciomăgeanu, Iulian Comănescu, Dan C. Mihăilescu, Adina Popescu, Eleonora Sava, Bogdan Voicu. ■ Claudiu Constantinescu recomandă *Ucide arbitrul!* de frații Presniakov, traducere de Mihail și Alexandru Vakulovski, Ed. Art, 2009: „«Dosarele» acestea ale lui X, perfect terestre și nostim formulate, bat moneda forte a romanului. Că arbitrul nici n-o să moară contează mai puțin”.

● **[„Observator cultural”, nr. 229 (487); nr. de pagini: 32]** Numărul se deschide cu noi informații din cultură. Reținem: □ *Va fi: „Te așteptăm în librărie!* Joi, 13 august, ora 17.00, la Orange concept store, Calea Victoriei nr. 41, va avea loc lansarea oficială a campaniei *Te așteptăm în librărie!*. Inițiată de către Editura Herald, campania se va desfășura până pe 1 noiembrie 2009 și va avea acoperire națională, fiind susținută de peste 120 de librării din toată țara. La masa rotundă care va fi organizată cu ocazia lansării campaniei vor lua parte reprezentanți ai asociațiilor profesionale, precum și coordonatorii mai multor rețele de distribuție locală și națională”. □ *Rezultatele Sesiunii de finanțare AFCN:* „Administrația Fondului Cultural Național a anunțat miercuri, 5 august, rezultatele finale ale Sesiunii de finanțare acordate, în 2009, revistelor și publicațiilor culturale. Au primit finanțări nerambursabile următoarele publicații: «Studia Archaeus», «Korunk», «România literară», «Pavilion Nr. 13», «IDEA. Artă+societate», «Studia Asiatica», «Omăgiu – Remix Culture Magazine» (ediția a XIV-a, «Arhitectura») (nr. 77-79/2009), «Transsylvania Nostra» (numărul 4/2009), «Secolul 21», «22 URBS», «Bucureștiul cultural», «Arhitect», «Martor» (nr. 14/2009), Intermezzo, Revista Man.in.fest (nr.3/2009), Revista muzeelor, Observatorul cultural, Napsugár (editarea suplimentului), «Convorbiri literare», «Noua Literatură», «Vatra», «Apostrof». Valoarea finală a finanțărilor acordate se ridică la suma de 679.999,56 de lei. Comisia de evaluare și de selecție a fost formată din Alexander Baumgarten, Alexandru Cistelean, Peter Demeny, Caius Dobrescu, Liviu Papadima, Ruxandra Demetrescu, Elena Vlădăreanu, conform procesului-verbal din 18 mai 2009, redactat în ședința Consiliului Administrației Fondului Cultural Național”. ■ În loc de editorial apare *Despre niște diplome false* de Mihail Sebastian, articol din „Rampa”, 30 martie 1935. ■ Situația politică este comentată de Bedros Horasangian (*Fața și reversul*), Marius Ghilezan (*Dugheana lui Bondrea*), Bogdan Suceavă (*Clasa politică își bate joc de destinul copiilor noștri?*), Mihnea Blidariu (*Către români*), Liviu Ornea (*Ce e rău și ce*

e bine). ■ Revista continuă campania pentru strada Mântuleasa publicând: un interviu cu Maria Berza realizat de Andreea Răsuceanu („*Multe clădiri istorice au fost distruse iresponsabil, pentru profit*”), Geo Șerban (*Samsarii imobiliari, moștenitorii dictatorului*) și o scrisoare care „reprezintă o sinteză a deficiențelor legislative și funcționale ale protejării patrimoniului construit în România” (*Inițiativa pentru protejarea patrimoniului construit*). ■ Claudiu Sfirșchi-Lăudat publică *Dintr-un epistolar închipuit. Scrisoare către Jeni Acterian*. ■ Paul Cernat semnează *Manele pentru umbra lui Stalin*, o cronică la *Stalin, cu sapa-nainte* de Radu Țuculescu, Ed. Cartea Românească, 2008: „Scrisă de un prozator deplin stăpân pe mijloacele lui de expresie, cartea are suspans fără a cădea în facilități și folosește senzaționalul fără a eșua în senzaționalism, driblând cu finețe rețetele postcomuniste de succes. Chiar dacă fără anvergura din *Povestirile mamei bătrâne*, ea are toate atuurile menite să impună, în sfârșit, atenției un autor versatil și complex, aflat în prima linie a prozei noastre contemporane”. ■ Ioana Orleanu publică *Sebastian și inchiziția posterității. Mic studiu de patimologie literară*, un comentariu la volumul *Diavolul și ucenicul său: Nae Ionescu – Mihail Sebastian* de Marta Petreu, Ed. Polirom: „Pe scurt: un psiholog ar putea sugera că autoarea l-a privit și descris pe Sebastian printr-o prismă interioară rigidă, compulsivă, pseudo-justițiar-vindicativă, reușind astfel, în mod paradoxal, printr-un studiu aprofundat, așezat pe o bază documentară lărgită, să-i falsifice și mai rău imaginea. E și asta o performanță, nu-i așa?”. ■ Din *Revista presei franceze* reținem nota *Boris Vian și André Gide, recitiți și în vacanță*, semnată A. D.: „E încă vacanță și avem răgaz să recitim, să ne întoarcem la numere mai vechi din presa străină, să recuperăm pagini ratate. Printre ele s-ar număra două dosare excelente, unul consacrat lui André Gide (în «Le Magazine Littéraire» din martie 2009), iar celălalt lui Boris Vian (în numărul pe aprilie al revistei «Lire»)”. ■ În *Avanpremieră* citim *Noile mitologii*, un fragment din volumul coordonat de Jérôme Garcin, traducere și note de Mona Țepeneag, Ed. Art. ■ Iulia Popovici realizează un interviu cu Sarah Waters, *Despre literatură, lesbiene și pisici*: „- Credeți că literatura queer a intrat, în ultima vreme, în mainstream? - Aici, în Marea Britanie, a avut loc în ultimii ani un fel de schimbare culturală. Ideea de «literatură engleză» pare să se fi deschis, oarecum, incluzând tot felul de voci nontradiționale, iar scriitorii gay și lesbiene au avut cu siguranță de câștigat din asta. Societatea britanică, de asemenea, e mult mai gay-friendly decât va fi fost vreodată: homofobia încă există, dar există și parteneriate civile, iar homosexualii sunt relativ bine protejați juridic. Această «normalizare» a vieții homosexuale a contribuit la faptul că o parte a literaturii queer a căpătat audiențe largi. Uneori sunt uimită de câți cititori am printre tradiționaliști. Am totuși impresia că e vorba de un ciudat fenomen englezesc. În alte țări, de exemplu, cred că încă sunt cunoscută drept o scriitoare lesbiană. E păcat. Țin foarte mult la cititorii mei homosexuali, dar în ceea ce mă privește, temele despre care scriu – identitate, dorință, trădare, pierdere – sunt cât se poate de universale”. ■ În

rubrica sa Michael Haulică publică un dialog cu Marian Truță, *Sefeul românesc, un organism viu*: „- Cum vezi sefeul românesc în vara lui 2009? - În evoluție. De câțeva vreme autorii români au început să intre din ce în ce mai des pe piață. Nu știu care sunt cauzele, poate dorința editorilor de diversificare, poate calitatea în creștere a sefeului românesc. Sper ca impulsul acesta să dureze. De altfel, SRSFF are ca obiectiv pe termen lung sprijinirea sefeului românesc. Încercăm să atragem atenția asupra autorilor români, asupra textelor lor. Ne dorim, de asemenea, și să descoperim viitorii autori de succes ai sefeului românesc”. ■ Doina Ioanid stă de vorbă cu Laure Hinckel, „*Încerc să fac în așa fel încât scriitorii români să fie mai bine cunoscuți în Franța*”: „- Cum e să fii traducător în Franța? Poți să supraviețuiești din traduceri? - Peste tot în lume, traducătorii sunt destul de prost plătiți. În plus, în fiecare zi trebuie să-și apere drepturile: semnătura, dreptul de a avea un contract în regulă. Anul trecut, am organizat împreună cu ICR Paris și cu ATLR (Association des traducteurs de littérature roumaine) două zile de atelier internațional, la care au participat 17 traducători de limba română, veniți din 14 țări. A fost un bun prilej pentru a împărtăși experiențele și a vedea care sunt problemele cu care ne confruntăm. Nu este foarte ușor nicăieri, până la urmă. Important e să ne respectăm meseria și să știm să ne facem respectați prin profesionalism”. ■ Apare suplimentul numit *Keful celor de la Tiuk!*: „«Tiuk!» este o revistă de cultură care apare din iarna lui 2001, doar pe Internet, la adresa www.tiuk.reea.net (toate numerele sunt aici, «k-așa au ei kef»). O revistă web cu foarte multe rubrici (inclusiv pentru cititori), foarte multă informație, foarte multe nume, foarte multe chestii. «Tiuk!» este titlul unei povestiri a lui Daniil Harms, devenit mottoul revistei, o povestire care poate fi citită oricând (și de oriunde!) pe site. «Tiuk!» e o revistă făcută de plăcere, cu chef – prietenia, libertatea, hedonismul și calitatea superioară fiind trăsăturile care adună redacția”. □ În traducerea lui Mihail Vakulovski citim povestea *Tiuk!* de Daniil Harms. □ un cristian realizează interviul cu Mihail Vakulovski, „*Nu mi plac cei care fac interviuri-tenis, în care se simt «egali» cu cei pe care-i intervieveză*”: „- Ce aduce nou «Tiuk!» față de celelalte reviste electronice pe care știu că le-ai «parcurs»? - Chiar dacă s-ar putea să nu mă crezi, nu ne-am propus să aducem cu orice preț ceva nou, deși asta, inevitabil, (ni) se întâmplă, și datorită echipei care s-a adunat la «Tiuk!». Internetul ne dă foarte multă libertate, calitate și stare pe care o folosim sută la sută, asta poate pentru că și ei, acestei libertăți, îi place cu noi. Pe lângă calitate și hedonism, diversitatea speciilor și a domeniilor – interesându-ne tot ce e interesant, nu numai din literatură și nici măcar nu numai din cultură –, avem rubrici de istorie recentă (*Afganeș* de Alexandru și *Foametiuk* de Alexei Vakulovski, interviuri cu supraviețuitoarea foamei de după cel de-al Doilea Război Mondial și cu veteranii din războiul din Afganistan, *Pagini basarabene*), de istorie politică (portrete de securiști – *Pișa-ne-am pă mormântul lor* de Marius Oprea, care și-a făcut doctoratul pe această temă și știe), de atitudine (*Antiteze* de L. I. Stoiciu, *E vremea să te lași de scris* de al. vklvsk), existențiale pă bune, deci de viață, cum

sunt *Scrisoriuci pă bune*, un cenaclu altfel rău de tot – «CenaKLU KLU» –, editorialul, la care am renunțat între timp, în fiecare număr era un nou antimanifest, *anketiuk*, ancheta revistei, care adună oameni foarte interesanți și foarte diferiți, *tiuKestionare...* Dintre rubricile «de cultură», aș menționa *My 3*, care are 3 trepte, cuprinzând trei tipuri de scriitori: 1. foarte cunoscuți, cum sunt Florin Iaru, Marta Petreu, Liviu Ioan Stoiciu (antologie, interviu inedit, fotografii, texte noi, eseu despre, jurnal...), 2. tineri, însă deja «afirmați», cum sunt Ștefan Baștovoi, Iulian Frunțașu, Constantin Acosmei (antologie, texte noi, eseu despre) și 3. foarte tineri și foarte buni, ca Nicoleta Esinencu, Mihnea Blidariu, George Mureșan...». □ un cristian stă de vorbă și cu Alexandru Vakulovski, „*Stau lângă mama, mă bucur să lucrez la o revistă. Și cam atât cu bucuria*”: „- *La București, în urma unei petiții on-line inițiate de Mugur Grosu, semnată de peste 1.500 de oameni și înmănată într-o formă oficială Administrației prezidențiale, ai primit un răspuns privind urgentarea soluționării cererii de redobândire a cetățeniei române. Concret, ce s-a întâmplat de atunci?* - Nu am primit nici un răspuns. Mi s-au cerut câteva declarații, plus cazierul moldovenesc și cel românesc. Le-am trimis, și de atunci e liniște”. □ Dan Perjovschi semnează *Politica pe termen lung*, urmat de *Chestionarul lui Mihail Vakulovski*; la întrebările răspunde Dan Perjovschi. □ Smaranda Șchiopu publică *Obiectiv – Tiuk! – un joc pentru oameni mari*, o prezentare a istoricului și a conținutului revistei. □ Despre impresiile sale scrie un cristian în *Subiectiv – Tiuk! – ce fractură!*. □ Alexandru Vakulovski semnează *Acasă, în casa de nebuni*. □ În *Una-i în vizită și alta-i cu viză permanentă* Dumitru Crudu îl întreabă pe Mihail Vakulovski: „Ce poți face mai mult în România decât în Republica Moldova, astfel încât să nu te întorci acasă?”, iar Mihail Vakulovski răspunde: „Totdeauna mi-e dor de Basarabia, însă lipsa aproape totală de perspective de la noi mă face să rămân deocamdată printre străini, care-mi oferă mai mult din toate punctele de vedere”. □ Citim *Reacții TIUK*, semnate de Leo Butnaru, Bogdan Suceavă, Liviu Ioan Stoiciu, Roman Tolici, Daniel Pișcu, Răzvan Țupa, Dan Sociu, Mihai Vieru, Vladimir Bulat, Șerban Foarță, Radu Pavel Gheo.

14 august

● [„**România literară**”, nr. 32] În editorialul său Nicolae Manolescu scrie *Despre sadism în literatură*: „Dacă sadismul s-ar defini exclusiv prin agresivitate și perversiune sexuală, nu s-ar înțelege de ce dintr-un personaj sulfuros, pe care unii îl consideră până în ziua de azi odios, care a petrecut peste un sfert de veac în închisoare, scriindu-și principalele opere la Bastilia, marchizul de Sade a devenit, la aproape două secole de la moarte, unul dintre cei mai mari prozatori francezi, editat în «Pleiade» și subiect a numeroase studii și biografii. Nici în literatură sadismul n-ar valora cine știe ce dacă ar fi vorba doar de atât”. ■ Nicolae Georgescu semnează *Eminescologia, la ora exactă*, un text amplu împărțit în: *I. O știință fără oficanți, II. Centrul și marginea, III. Eminescu și Bizanțul și IV.*

Dissolve et coagula. Din text spicuim: „După anul 1989 lucrurile au sărit în aer, despre Eminescu s-a mai vorbit întrucâtva, dar despre eminescologie - niciodată. O știință anunțată fulgurant într-un supliment de dicționar academic, la final de eră comunistă, preluată inertial în limbajul științific de după 1989 -, dar o știință fantomatică. A venit, poate, timpul să ne întrebăm dacă este cazul să ardem în piețe publice acel dicționar pentru cuvântul de foc pe care-l conține - sau dacă, dimpotrivă, vom găsi că o știință serioasă, aplicată, pozitivă este necesară. [...] Eminescu al marginilor este mult mai interesant, mult mai viu. La Vaslui, la Suceava (nu și la Botoșani, acolo este o defulare centristă), la Pitești, Alexandria, Brăila, Galați, Craiova, Turnu Severin etc. - se dezbate mitul omului, mitul fascinant al operei, mitul magnetic al biografiei. [...] Dacă provincia a reușit ceva împotriva centrului, asta a reușit: să obțină afirmația apăsătoare că integrarea europeană nu înseamnă dizolvare culturală, ci se oprește la finanțe, economie, turism lucrativ, migrațiune a formelor de muncă, structuri politice - culturile naționale trebuind să fie, însă, protejate. La ora de față și centrul este obligat să înghită acest adevăr - el, centrul, care abia așteaptă să scrie și să gândească franțuzește, englezește, chiar nemțește (deși e cam greu!...), să se lanseze în lumea mare prin indivizii lui tot unul și unul, să scape de încorsetările cuvintelor balcanico-danubiano-carpato-pontice. [...] Cel mai greu lucru va fi, probabil, după această scanare magnifică a manuscriselor eminesciene, să redefinim eminescologia ca știință. În ce va consta această știință de acum înainte? Avem întreg câmpul scrisului la dispoziție, o adevărată horbotă de forme, cu posibilitatea pe care ne-o oferă calculatorul de a mări fiecare centimetru pătrat cât dorim putând, astfel, să înțelegem sensuri noi, ascunse celor două sau trei perechi de ochelari complete de Perpersicius cu luche de diferite mărimi care l-au făcut pe Editor să-și mute aproape cu totul lumina interioară din ochi - în pagină. [...] Iată visul bizantin al lui Noica împlinit de Eugen Simion astăzi: multiplicarea și răspândirea, acestea sunt imperativele salvării culturale. Această lecție a istoriei ar trebui predată și d-nei profesoare Ioana Bot - și celor care găsesc inutil sau prea costisitor gestul academic de azi. Se mai întreabă cineva cât a costat corabia care a transportat manuscrisele Iliadei (vreo 1400 la număr!) de la Bizanț la Venetia, cât au primit marinarii etc. Are fapta istorică preț material?!”. ■ Ioana Pârvulescu publică în rubrica sa răspunsul lui Șerban Foarță, *Parada șaradelor*. ■ Cronici literare: □ În *Sfârșitul oratoriei* Sorin Lavric semnaleză apariția volumului *Arta oratoriei* de Cicero, ediție bilingvă, traducere din latină, studiu introductiv și note de Traian Diaconescu, Ed. Saeculum Vizual, 2007. □ Cosmin Ciotloș semnează *O cale de acces*, o cronică literară la *Dincolo de literatură* de Lucian Raicu, antologie și comentarii de Carmen Mușat, Ed. Hasfer, 2008: „Paginile, parcurse fiecare după gradul ei de interes, sunt îndeajuns pentru a norma intervalele trăirii, ale mărturisirii și, mai ales, ale interpretării. Pur și simplu, Raicu citește scriind. Ceea ce reprezintă pentru alții sublinierile, notițele abreviate, acoladele, trimiterile, conspectele e pentru el direct comentariul aplicat”. □ Gheorghe Grigurcu publică

a doua parte din textul *Recitindu-l pe Alexandru Paleologu*, o recenzie la *Interlocuțiuni*, ediția a II-a, Ed. Cartea Românească, 2009: „Al. Paleologu găsește nimerit a se pune sub egida lui Caragiale, cinicul. E adevărat, făcând apel la o motivație contradictorie, în cuprinsul aceluiași text, ce ne poate pune în gardă asupra presupusei lor afinități”. □ În *Radiografia unui dezastru* Tudorel Urian scrie despre *România mea. Conversații berlineze* de Virgil Nemoianu și Sorin Antohi, Ed. Muzeul Național al Literaturii Române, 2009: „*România noastră* de Sorin Antohi și Virgil Nemoianu este o carte incitantă, menită să pună întrebări și să deschidă unghiuri noi spre înțelegerea unei perioade foarte complicate din istoria recentă a României. O carte amară (Virgil Nemoianu regretă în câteva rânduri deceniul pierdut – 1990-2000 – pentru a scrie, din perspectiva experienței sale americane, articole de ziar și cărți, complet ignorate de cei care ar fi trebuit să le valorifice în actul de guvernare), plină de adevăruri dureroase, mai utilă astăzi românilor decât la vremea purtării dialogului. O discuție intelectuală de mare ținută, din care orice om inteligent ar putea trage profit”. ■ În *Sublinierile autorului* Gheorghe Moga analizează romanul *Sindromul de panică în Orașul Luminilor* de Matei Vișniec: „Atrage atenția de la prima pagină a romanului faptul că autorul evidențiază grafic unele cuvinte. Nu ne referim la puținele cuvinte străine sau la numele proprii ale publicațiilor, străzilor din Paris, ci la unele cuvinte ce dobândesc o semnificație aparte. Sunt subliniate prin italice cuvintele legate de experiența exilului: *a pleca, a ieși, a trece, a rămâne*, verbe care, folosite cu noile sensuri, nu mai au nevoie de complement circumstanțiale [...]”. ■ Ion Boldea scrie despre critica lui Mihai Zamfir în *Cealaltă față a criticii literare*: „Critic literar a cărui operă nu a fost, cum s-a mai spus, până acum comentată la justa ei valoare, Mihai Zamfir ne expune, prin ansamblul operei sale, cealaltă față a criticii literare: dezinteresată de biografism și factologie, atrasă de fluxul și refluxul formelor literare, fascinată mai degrabă de devenirea interioară a textului literar, de arhitectura sa inefabilă, dictată de recurențe și lentori, de metamorfoze ale expresiei și rezonanțe fastuoase ale ideii”. ■ Alex. Ștefănescu publică fragmente din volumul în pregătire *Un scriitor, doi scriitori*: □ *Magister ludi*: „Laurențiu Ulici știa să se joace. Nu mă gândesc numai la jocurile propriu-zise - bridge, șah, table, poker - la care nu avea egal în lumea scriitoricească, ci și la gândirea lui combinativă, la practicarea curentă a paradoxului, la arta construirii unor teorii fanteziste. [...] Era amuzant să-l ascuți dezvoltând teorii - literare sau politice - cu o inepuizabilă plăcere a construcției fanteziste de idei. Fiecare discuție cu el era și un joc, în care lui îi revenea rolul de *magister ludi*”. □ *Ce înseamnă să citești cu pasiune*, un text despre L.M. Arcade și romanul său *Poveste cu țigani*, despre care spune: „Romanul mă plictisea de moarte, iar autorul, după fiecare paragraf, mă fixa cu privirea, obligându-mă să dau din cap aprobator. Mi se făcuse milă de mine”. □ *Respirație bouche à bouche*: „Eugen Uricaru, Ion Mircea, Cornel Ungureanu, Vasile Dan și Alex. Ștefănescu - aceasta a fost componența grupului de scriitori care în 2001 a plecat într-o vizită în China. [...]

Era o căldură umedă. În zare se vedea Muntele de Jad. Deodată, lui Cornel Ungureanu i s-a făcut rău. Pământiu la față, a căzut într-o rână, apoi s-a lăsat pe spate, lent și (aparent) definitiv, ca și cum ar fi fost lovit de apoplexie. Ne-am speriat cu toții, groaznic. [...] Exact în acel moment de inacțiune deznădăjduită din partea noastră, de undeva, nu știu de unde, și-a făcut apariția o femeie frumoasă, cu păr lung, care a luat repede și energic primele măsuri de resuscitare a celui căzut. [...] La întoarcerea în România Cornel Ungureanu a scris și a publicat o carte cu titlul *A muri în Tibet*". ■ Ioana Revnic se întreține cu *Adrian Popescu*: „*Bucovina paternă, Transilvania maternă, Umbria spirituală m-au modelat interior*”: „- *Ați scris, în repetate rânduri, despre întâlnirile fericite care v-au modelat destinul literar. V-aș ruga să le reamintiți.* - Da, m-au modelat literar unele întâlniri fericite, de pildă «Echinoux» anilor '68, dar și cei doi ani de dinainte, anii de cenaclu studentesc. Șansa de a ne afla ca prin minune împreună, bucuria întâlnirii cu alții ca tine a fost imensă... Eram un grup de tineri de la Filologia clujeană, Marian Papahagi, Eugen Uricaru, Ion Mircea, Dinu Flămând, regretatul Marcel Constantin Runcanu, prea repede dispăruta Olimpia Radu, Petru Poantă, Vincențiu Iluțiu, Ion Maxim Danciu, Zoltán Rostás, Ioan Peianov, Virgil Mihaiu, admirabilii Peter Motzan și Franz Hodjak, toți gata să scriem dezinteresat, cu plăcere, despre ceea ce consideram esențial, hotărâți să nu trișăm, să nu parvenim. Să fim pe măsura paginilor publicate sau imaginate. Un prieten de atunci e Nicolae Prelipceanu, cel care m-a prezentat poezilor bucureșteni, lui Petre Stoica, lui Virgil Mazilescu, lui Dorin Tudoran, lui Marius Robescu, lui Mircea Dinescu, lui Ion Drăgănoiu - pe Nichita, pe Mircea Ciobanu și pe Florin Mugur, pe criticii Dan Cristea, Mircea Iorgulescu, Mircea Martin i-am cunoscut mai târziu. La Neptun, prin anii '75, i-am cunoscut pe G. Dimisianu, Alex. Ștefănescu, Gabriel Chifu, trei prezențe solare de atunci pentru mine. Dar cel care mie mi-a dat un statornic impuls spre rigoare a fost Ion Pop, așa cum Angela, soția mea, m-a învățat să nu judec pe nimeni după aparențe. Ion Pop a fost asistentul nostru întâi, apoi redactorul-șef, devenit firesc directorul ideal al revistei «Echinoux», alături de Marian Papahagi și Ion Vartic. Pot spune că Ion Pop a marcat etapa maturizării mele intelectuale, așa cum Aurel Rău, înlesnindu-mi debutul în revista pe care o conducea, m-a lansat, practic, iar Marian, m-a ajutat să-l conving pe rectorul Universității pentru străini din Perugia să-mi pot vedea visul cu ochii, student o lună în Umbria, în 1976". ■ *O scrisoare inedită de la Elena Văcărescu* adresată soției lui Const. Antoniaide este prezentată de Mihai Sorin Rădulescu. ■ Elena Lazăr (sub semnătura E.L.) scrie despre *Nikos Kazantzakis și destinul operei sale*, referindu-se la un Congres organizat în cinstea scriitorului grec în țara natală, la final spunând: „Deschiderea arhivei și publicarea operelor inedite vor readuce în atenția cititorilor de azi un autor ideal, prin multitudinea genurilor pe care le-a abordat, pentru epoca postmodernă". ■ În *Bref* citim: □ *Sade și Beigbeder*: „Cine a fost marchizul de Sade știu mulți. Beigbeder e un romancier francez contemporan atât în vogă, încât cititorii «României literare» au auzit cu siguranță de el

în paginile revistei, dacă nu i-au citit chiar cărțile traduse în românește. Dacă îi alăturăm acum numele al lui Sade, este pentru că i s-a întâmplat recent să fie, ca marchizul pe vremuri, cenzurat. Așadar, nu la 1800, ci la 2000. [...] Într-o carte care-i va apărea la toamnă, *Un roman francez*, Beigbeder relatează cum a fost arestat pentru că a fost prin trăgând pe nas cocaină. [...] Șeful de la Grasset i-a cerut lui Beigbeder să îndulcească hapul. Și Beigbeder, care face figură de *bad boy* al noii literaturi franceze, s-a supus. De unde se vede că un pic de minte tot are”. □ *Călătorii pe Lună*, nota nesemnată, din care aflăm cum a fost marcată împlinirea a 40 de ani de la aselenizare în lume. ■ În rubrica *Meridiane* găsim mai multe note, ne semnate: □ *Nemuritorul anonim*: „Academia văzută de unul din Cei Patruzeci este titlul cărții publicate sub anonim la Ed. Le Cherche Midi de unul din membrii de pe Quai Conti. Autorul cu identitate necunoscută se amuză să dezvăluie cu umor câteva secrete ale venerabilei Academii Franceze fondate în 1635”. □ *Centenar Malcolm Lowry*: „La 20 iulie s-au împlinit o sută de ani de la nașterea lui Malcolm Lowry, autorul capodoperei *Under the Volcano*, romanul din 1947, tradus și reeditat mereu de atunci în toată lumea”. □ *Războiul dicționarilor*: „Pe o piață slăbită de criză, cele două dicționare de categorie grea din Franța, Robert și Larousse, dau o luptă inedită pentru edițiile din 2010”. □ *Jurnalul lui Valéry Larbaud*: „Editura Gallimard a investit într-un proiect costisitor și despre care știa că nu va aduce profit: publicarea integrală a jurnalului ținut între 1901 și 1935 de către Valéry Larbaud, într-o ediție critică (text stabilit, note și prefață de Paule Moron)”. ■ Versuri de Fevronia Novac și Emil Brumaru. □ În rubrica *Jurnal* citim *Călătorie în Țara Kangurului* de Ilie Rad. □ Elena Lazăr traduce *Gânduri despre România și greci* de Georgios D. Poukamisas, în *Avanpremieră editorială*. □ Gabriela Melinescu traduce din meditațiile publicate în volumul *Cuțit și fluviu* scris de Eva Ström. ■ Din *Ochiul magic* reținem: □ *Antologică*: „Un interviu care nu trebuie ratat este cel acordat de Andrei Pleșu ziariștilor de la «Adevărul» și apărut în numărul din 7 august. Un mic fragment (care să deschidă apetitul cititorilor) pornește de la mania lui Dan Puric de a cita: [...]”. □ *Parfumul trecutului*: „În numărul 5 al prea puțin cunoscutei reviste «Spații culturale» care apare la Râmnicu Sărat putem găsi, printre altele, evocarea unui scriitor aproape uitat, Octavian Moșescu, poet și prozator, editor el însuși, cândva, al unor publicații locale ca «Vestala», 1915-1916, «Râmnicu Sărat», 1919, «Foaia Râmnicului», 1920. Autorul evocării, Florentin Popescu, [...]. În același număr este inclus și un fragment din memoriile (publicate anterior în volum) ale lui Al. Săndulescu, care a urmat cursurile Liceului «Regele Ferdinand» din Râmnicu Sărat între 1940-1948”. □ *C.V.-ul lui Marin Ioniță*: „Cu prilejul împlinirii vârstei de optzeci de ani, cuceritorul, prin franchise și umor, scriitor Marin Ioniță (cândva, emul al lui Nicolae Labiș, la Școala de Literatură), își schițează - în revista «Argeș» nr. 7/ 2009 - un C.V. care poate fi opus, ca model de simplitate, autoironie și bun-gust, autoglorificărilor pline de prețiozități la care recurg alți autori în împrejurări similare”.

16 august

• [„Tribuna”, nr. 167] Numărul se deschide cu textul lui Claudiu Groza, *Trei reviste din Ardeal. Familia, Caiete Silvane, Mișcarea literară*: „Plin de tentante texte, pe diverse subiecte și tonuri, este numărul 6/ 2009 al revistei orădenă «Familia», condusă încă de poetul Ioan Moldovan – număr care ne-a parvenit, iată, abia acum, însă e musai de consemnat. Primul articol ce atrage atenția e chiar editorialul lui Ioan Moldovan, *Familia 20*, o rememorare ușor nostalgică a celor două decenii postrevoluționare ale venerabilei publicații. [...] Poetului Cezar Ivănescu îi este dedicat un consistent grupaj (mai mult de o treime din conținutul revistei) în «Mișcarea literară», nr. 1/ 2009. Cele 60 de pagini cuprind eseuri critice și evocări al scriitorului, un interviu realizat de Viorel Ilișoi, din 1997, texte postume și scrisori ale lui Cezar Ivănescu și o notă bibliografică, alături însă de câteva poeme inedite și de un studiu al scriitorului despre *Cel mai iubit dintre pământeni* de Marin Preda, în cheie mistică”. ■ George Jiglău semnează editorialul *Republica Moldova, o țară suspendată între Est și Vest*. ■ În acest număr sunt prezentate *Cărți în actualitate*: □ Octavian Soviany publică *Acuplarea cu moartea*, un comentariu la *Crize* de Domnica Drumea, Ed. Vinea, 2004: „Crezând că se iubește cu Revoluția, Domnica Drumea se iubește astfel de fapt, în frumoasele, foarte frumoasele sale poeme de dragoste, cu moartea, într-o acuplare disperată și convulsivă”. □ În *Monstrul (de)construit* Moni Stănilă comentează *Monstrul fericit* de Radu Vancu, Ed. Cartier, 2009: „Astfel *Monstrul fericit* combate ideea că un astfel de volum ar fi doar o poveste despre beții și nimic mai mult. Descoperim aici mai degrabă un poem de iubire, o luptă de supraviețuire în istoria personală a poetului. De aceea, dacă spun în final că această carte este mai mult decât o odă bahică, nu e suficient. Cred că e mai corect să spun că este o carte pe care nu aș fi vrut să o ratez”. □ Ion Cristofor semnează *Însemnările de călătorie ale lui G. Mosari*, o recenzie la *Almanahul călătoriilor mele* de G. Mosari, Ed. Sigma, 2009: „Îmbinând notația directă, pe viu, cu fermecătoare digresii livrești, spiritul sintetic cu fina observație morală, G. Mosari rămâne un maestru al jurnalului de călătorie, cu nimic mai prejos decât ilustrații înaintași ai literaturii noastre. Într-un guvern alcătuit după alte criterii decât culoarea politică, juristul, gazetarul și scriitorul G. Mosari ar fi putut ocupa cu strălucire un post de ministru al turismului. Modest, se mulțumește cu un fotoliu de onoare în breasla scriitorilor de limbă română din Țara Sfântă”. □ Despre *Traduceri și traducători* scrie G. Leoveanu, felicitându-l pe Attila F. Balázs pentru două antologii reușite de traducere a lirici românești: *Szabadulas a gettobol (Eliberarea din getou)*, editura Ab-Art, 2008 și *Egy zacsko cseresznye (O pungă cu cireșe)*, editura Ab-Art, 2009: „Prin intermediul traducerilor și, implicit, al traducătorului, cele două limbi se integrează unei societăți universale în cadrul căreia toți oamenii se aud și se înțeleg pentru că în limbile lor deosebite ei își spun aceleași lucruri. Se conferă pe această cale încă o dată garanția unității spirituale a omenirii, iar demersul editurii AB-ART, condusă de editorul și

traducătorul Balázs F. Attila, reprezintă un pas hotărât de europenizare culturală pentru care merită aprecierile, felicitările și toată grațitudinea noastră”. ■ Corina Boldeanu analizează poetica lui *Mircea Dinescu. Din realitățile unui contemporan*: „Stabilind el însuși un salt de la candoarea nemulțumirii inițiale la revolta finală asumată, poetul redă nu doar variațiile lumii care îl condiționează, ci, mai ales, modulațiile imaginii acestei lumi în funcție de modificările sale interioare. În ultimă instanță, utilizând parcă tehnica romanescă a oglinzii purtate de-a lungul unui drum, el exprimă conflictul conștiinței individuale cu constrângerile istorice și, finalmente, succesul acestei conștiințe care nu-și revendică schimbarea sistemului obtuz, ci simplul fapt de a nu se fi lăsat pe deplin dominată de acesta”. ■ În *Rațiunea, cenzura, societatea* Horia Lazăr pornește de la cenzură în concepția lui Jacques Derrida pentru a oferi o prezentare a volumului *Le livre noir de la censure* de Emmanuel Pierrat, Ed. Seuil, 2008. ■ Revenind la *Istorie literară* Ion Pop publică prima parte din *Moldov – scrisori către Geo Bogza*. □ Ovidiu Pecican semnează *Șoptind armeneste*, o prezentare a volumului *Cartea șoptelor* de Varujan Vosganian, Ed. Polirom, 2009: „Cu atâtea interesante calibrări, era greu să îi iasă lui Varujan Vosganian o carte lipsită de interes, mai cu seamă că scrisul lui este artistic, el nefiind un căznit Ion Lăncrănjan pe care îl salva, literar vorbind, doar încăpățânarea de a spune apăsător câteva adevăruri tăcute de alții. De aici însă și până la a socoti *Cartea șoptelor* o apariție extraordinară este o cale destul de lungă. Cum se poate bănui deja, fără a minimiza rezultatul creator al romancierului finanțist de la Uniune, eu n-am să o fac”. ■ Laszlo Alexandru îl evocă pe Giovanni Papini, *O personalitate complexă*: „Cuvintele entuziaste ale lui Mircea Eliade la adresa cunoscutului scriitor italian sunt destinate să scoată în evidență tocmai latura imprevizibilă a unui mare spirit rebel. Cu inteligența tăioasă a contestatarului neîmblânzit, Giovanni Papini a abordat cele mai diverse forme de expresie literară, de la poezie la proza scurtă, de la meditațiile autobiografice la romanul de introspecție, de la eseurile filosofice disacratorii la biografiile pline de sevă ale unor personalități (Isus, Sfântul Augustin, Dante ș.a.)”. □ Despre *Artă și adevăr* scrie Vlad Mureșan: „Arta este aliata spiritului uman, nu adversara stabilității lui, și asta tocmai pentru că arta nu e străină de faptul că *adevărul este singurul nostru reazem*. Și în orice caz, potențialul emancipator al artei derivă din potențialul emancipator al adevărului. Pentru că *logos*-ul artei nu este decât proiectarea adevărului în sensibilitate. Frumosul este adevărul care *arde*”. □ Oana Pughineanu semnează *Mitul mașinii într-o lume pre-oedipiană*, analizând manifestele futuriste și poziția mașinii în cadrul acestei mișcări. ■ Revista anunță *Concursul Național de poezie, proză, eseu „Literatura Modernă” - ediția I; lucrările pot fi trimise până în data de 1 septembrie 2009* -: „Editura «Pământul» - în parteneriat cu Consiliul Județean Argeș, Biblioteca Județeană «Dinicu Golescu» Argeș, Filiala Pitești a Uniunii Scriitorilor din România, Centrul Cultural Pitești, revistele «Cafeneaua literară» și «Argeș» - organizează în perioada 29 octombrie -1 noiembrie 2009 prima ediție a

Concursului Național «Literatura Modernă». Intră în concurs volume originale nepublicate de poezie, proză și eseu (literar, estetic, filozofic). Concursul are două secțiuni: debutanți și profesioniști, indiferent de vârstă. În concurs se pot înscrie creatori români din țară și din diaspora, membri sau nemembri ai U.S.R., care scriu în limba română. Editura «Pământul» va edita manuscrisele câștigătoare, 200 de exemplare revenindu-i gratis autorului la data festivității de premiere. [...] Prezentarea la ridicarea premiului este obligatorie. În caz de neprezentare, câștigătorul își pierde dreptul asupra volumelor publicate. Câștigătorii cedează dreptul de autor Editurii Pământul pentru 1.000 de exemplare sau pe o perioadă de un an pe bază de contract”. □ Ing. Licu Stavri semnează *Dame Muriel Spark, subiect de biografie*: „În cea de a doua jumătate a secolului XX, Muriel Spark (1918 – 2006) a fost cu certitudine regina neîncoronată a prozei scoțiene. Romanele sale nu prea voluminoase, majoritatea cu finalitate satirică, se caracterizează prin eleganța stilului, prin ironie, concizia portretizării și un umor negru tipic britanic. [...] În timpul vieții, Muriel Spark a refuzat să-și dea consimțământul pentru publicarea unei biografii scrise de Martin Stannard. Ulterior, Penelope Jardine, executor testamentar, a refuzat și ea. Or, într-un număr recent din «The Daily Telegraph», Peter Allen anunță apariția în luna iulie a acestui studiu biografic la care Stannard a lucrat 17 ani: *Muriel Spark – The Biography*”. ■ Din proză citim *Camera de dincolo...* de Mircea Pora, din ciclul *Proze din Anii de pasaj*, cu precizare că „Titlul textului mi-a fost sugerat de poetul Eugen Bunaru”. ■ Semnează versuri Mircea Pașcariu. ■ În rubrica sa Șerban Foartă publică *F. M.*

17 august

● [„Adevărul”, nr. 5932] Nicolae Manolescu publică *Woodstock, contracultura și poliția chineză*.

18 august

● [„Revista 22”, nr. 34 (1015)] Revista prezintă *Aurul suferinței* de Monica Pillat, un text introdus printr-o notă semnată de Romulus Rusan: „Una dintre temele Școlii de Vară de la Sighet a fost evocarea procesului Noica–Pillat, de la începutul căruia a trecut o jumătate de secol. Cercetătorii Gheorghe Ardeleanu și Dora Mezdrea s-au ocupat de circumstanțele procesului, respectiv de dosarul de Securitate al lui Constantin Noica. Membri ai familiei Noica, precum și oameni care l-au cunoscut în detenție sau în alte împrejurări au schițat un portret uman al filosofului. Despre Nicolae Steinhardt au vorbit același prof. Gheorghe Ardeleanu și – de asemenea – martori de la Rohia. În ce îl privește pe Dinu Pillat, fiica scriitorului (condamnat la 25 ani pentru un roman acuzat de subversiune) a trimis o emoționantă amintire, pe care o publicăm în continuare”.

19 august

● [„Adevărul”, nr. 5937] Georgiana Stroe realizează un interviu cu Martin Cid, *Cele șapte păcate ale lui Eminescu*, o convorbire despre romanul *Eminescu și cele șapte păcate*: „- De ce ați scris o carte despre Eminescu? - Am dedicat doi ani din viața mea pentru studierea vieții și operei lui Mihai Eminescu. Biografia lui mi se pare fascinantă. Am asistat la numeroase conferințe referitoare la traiectoria sa ca scriitor, am citit aproape toate cărțile care au fost publicate despre el. Am vrut ca operele lui Eminescu să fie mai cunoscute în Spania și cea mai viabilă cale de a face acest lucru era să îl transform în personajul principal al unui roman. Am ales să scriu o carte despre Eminescu nu numai pentru că este cel mai reprezentativ poet român, ci pentru că este un suflet universal”.

● [„Adevărul literar și artistic”, nr. 987] Nicoleta Zaharia arată: *Neagu Djuvara se destăinuie*, un articol în care notează apariția volumului lui Neagu Djuvara *Amintiri și povești mai deocheate*, Ed. Humanitas: „Prima oară, poveștile lui Neagu Djuvara au apărut în revista «Plai cu boi». Apoi, fiindcă multă lume îl dojenea («Dom'le, ești un om bătrân, cu o anumită reputație, ești istoric, filosof al istoriei, memorialist, ce te bagi la chestii d'astea?»), a devenit mai reticent/ a luat hotărârea de a trimite manuscrisul Editurii Humanitas pentru a fi publicat numai «După moartea mea!»”. ■ În *Orașul și graffierii*, Marius Chivu scrie despre *Graffiti. Arta străzii pe cinci continente* de Nicholas Ganz, traducere de Andra Matzal, Ed. Vellant, 2008. ■ În rubrica *Pe scurt* apar noi informații din literatura universală, *Neil Gaiman, laureatul Hugo*: „Autorul celebrei serii fantasy *Zei americani* a primit curând premiul Hugo, una dintre cele mai prestigioase distincții ale literaturii SF, pentru cel mai bun roman, *The Graveyard Book*”. ■ Victoria Anghelescu scrie despre celebra lucrare lui Constantin Brâncuși: „*Domnișoara Pogany*” ajunsă la tribunal din dezinteres. Acuzând dezinteresul statului român, separat apar scurte articole despre istoricul vânzării disputate a lucrării: *Între Casa Christie's și tribunalele lumii și Ideologie comunistă și meschinărie negustorească*. ■ Rubrica *Adevăruri de altădată* oferă cititorilor un articol de Mihail Sadoveanu apărut în „Adevărul literar și artistic” din 1937, *Amintiri despre Franța*. ■ Eliza Zdruc scrie despre *Urmuz* în secțiunea *Vă mai amintiți de...*

20 august

● [„Cultura”, nr. 33 (217)] Editorialul *Prețul răbdării* este semnat de Augustin Buzura: „Aveți răbdare, se reformează! Și asta se aude cam de peste o sută de ani, de când ne și aflăm în criză, iar moravurile locului, obiceiurile proaste, în loc să se corecteze se extind, căci țara a căzut pe mâna diletanților. De fapt, câtă vreme se pot cumpăra diplome, doctorate, titluri științifice, la ce ne mai trebuie școală adevărată, specialiști adevărați în pas cu lumea? Iar apoi, cum poți pune în practică o reformă, chiar dacă ar fi foarte serioasă, din moment ce lipsesc banii și oamenii pregătiți la nivelul exigențelor timpului în care trăim?”. ■ C. Stănescu revine la

Revista revistelor cu articolul *Un cărturar ardelean*, un comentariu la articolul omagial scris de Horia Bădescu în „Steaua” dedicat lui Constantin Cubleșan, la împlinirea celor 70 de ani. ■ În *Cultura literară* apar: □ Daniel Cristea-Enache semnează *Un dușman al poporului*, un comentariu la volumul *Frica și pânda* de Florin Constantin Pavlovici, Ed. Muzeul Național al Literaturii Române, 2009: „Cartea recentă își sfidează titlul: nu prin eroismele de paradă întâlnite la alți memorialiști, dar prin refuzul încăpățânat, consecvent de stabilire a vreunui raport de colaborare cu Sistemul și cu reprezentanții lui”. □ Nicolae Iliescu publică *Dicționare, antologii, terasamente, tendințe, greieri...*, ocupându-se de apariția *Dicționarului General al Literaturii Române*: „Principala acuză scornită și care ar încovoia, vezi Doamne, întreaga construcție a DGLR-ului este una de ordin ideologic. Canonul ce trebuia tors din contextul visceral al momentului. Dar s-a schimbat oare canonul, acela moștenit de la Călinescu citire? [...] Criteriul DGLR nu a fost nici acela ca orice autor al cel puțin unei cărți, nici acela ca automat toți membrii Uniunii Scriitorilor să figureze de drept! Toate erorile vor fi negreșit remediate la a doua ediție”. □ În *Femei în țara bărbaților* Rodica Grigore prezintă *Stâlpi de sare* de Fadia Faqir, traducere de Ioana Văcărescu, Ed. Leda, 2009: „Rezervele formulate la adresa prozei Fadiesi Faqir sunt, la o analiză atentă, îndreptățite în mare măsură, fapt evident mai cu seamă în romanul *Stâlpi de sare*, mai experimental decât altele, în sensul că toate datele esențiale sunt expuse în primele maxim cincizeci de pagini ale cărții, fie că e vorba de amănuntele istorice legate de perioada Mandatului Britanic, fie de evoluția vieții celor două eroine, Maha și Um Saad, ale căror povești, deși diferite, se dovedesc a fi, practic, complementare”. □ Constantin Coroiu semnează *Titluri care repovestesc lumea*: „A lua în stăpânire, a întemeia presupune a identifica, a numi. Titlul ne poate da sentimentul deschiderii unor priveliști inedite, al cuceririi și recuceririi unor noi țărâmurii. Un volum care să continue, eventual pe criteriul genurilor sau al domeniilor ilustrate, numai titluri, fără nici un comentariu, ar putea fi fastuos și, firește, captivant”. □ În *Exegeza Cercului Al. Cistelecan* scrie despre critica din Cercul de la Sibiu, pe marginea volumul *Cercul literar de la Sibiu*, scris de Petru Poantă și publicat la Ed. Ideea Europeană, ed. a II-a în 2006: „Miracolul produs de *Manifest* e că a dat, totuși, identitate grupului, deși acesta lupta cu fantome. Din această perspectivă, e cel mai eficient manifest din literatura noastră. Modelul pur de manifest: ținte căzute, curaj mare, victorie răsunătoare”. □ Eugen Simion publică partea a treia din *Iluziile literaturii și cârtelele criticii*, un comentariu la volumul *Iluziile literaturii române* de Eugen Negrici, Ed. Cartea Românească, 2008: „Numai noi, latinii din Răsărit, cârtitori neobosiți, ne simțim vexați că Eminescu stă în calea orgoliilor noastre și încercăm să-l ucidem ritualic cu săgețile zeflemei noastre - , luând ca pretext cretinismele didactice și jurnalistice care cresc ca vegetația parazită în jurul statuilor... Un critic adevărat -, sunt nevoit să spun, a câta oară? – nu poate face această imensă confuzie... Din nefericire, Eugen Negrici n-o ocolește, așa că, în cele din urmă, tot combătând o iluzie, ajunge să

treacă în tărâmul denigratorilor... Scrie, în consecință, pagini false, pagini triste”.

□ Cătălin D. Constantin semnează *Un Oblomov parizian și fotografiile strămoșilor săi*, o analiză a romanului *Aurul negru* de Cezar Petrescu și a personajului Boldur Iloveanu: „Opțiunea literară a lui Cezar Petrescu e clară. Dar toate defectele romanului sunt involuntar parodiate: convingerile și intuițiile autorului merg în sens invers, iar acestea din urmă depășesc cu mult, ca realizare, talentul său literar”. ■ În secțiunea *Cultura mozaic* Dan Mircea Cipariu semnează *Umbra lui Petre Stoica. La Jimbolia*, un reportaj despre zilele petrecute la Jimbolia, în Tabăra De Creație Vizuală. ■ Cornelia Maria Savu revine la *Ars combinatoria* cu textul *Antițușeriada*, notând apariția volumului de publicistică *Revanșa chipurilor* de Nicolae Coande, Ed. Măiastra, 2009 și spunând că volumul „este o lecție de jurnalism, fără discuție”. ■ În *Sensuri & nonsensuri* citim *Click pe Dilema veche* de Alex Matei, un articol în jurul disputelor în „Dilema veche”: „Nu credeam să ajung să citesc un text în care Marius Chivu se va război cu Mihail Neamțu și, mai ales, cu Traian Ungureanu. Deși nu mi se pare deloc anormal ca un critic – și poet – tânăr să se sature la un moment dat de bisericile construite în piața publică de primul și de baletul somnambulic al ultimului, pe bază de hipnotice băseștiene. Dar în această dispută intervine, arbitru, chiar Andrei Pleșu”.

● [„**Dilema Veche**”, nr. 288] Marius Chivu semnează *Înapoi în prezent*, o cronică la *Întoarcere în secolul 21*, de Ioana Pârvulescu, Ed. Humanitas, 2009: „Minunată povestitoare, capabilă să scrie în registre diverse, curioasă, manierată și, mai ales, sensibilă, inteligentă, discret reflexivă și profund livrescă, scriind elegant și cu finețuri feminine, cu umor și cu un simț liric sau, după caz, ironic al detaliului, publicistica Ioanei Pârvulescu este una dintre cele mai culte și mai șarmante cărți de vacanță ale acestei veri. Și, poate cel mai important, face ca secolul XXI să pară suportabil”. □ Andra Rotaru realizează un interviu cu Marin Mălaicu-Hondrari, „*Un scriitor are nevoie de hârtie și creion*”: „- Credeți că e necesar, pentru un scriitor, să nu creadă în timpul unui eșec, și nici în cel al succesului? Sunt bune «exercițiile de umilință» din când în când? - Exercițiile de umilință sunt obligatorii. Mai ales la noi, unde sunt puține cazuri de laudă care să nu fie deșănțata. Din fericire, sunt tot mai puține cazuri de atacuri urâte. Ar trebui să încetăm să mai considerăm exercițiul critic îndreptat asupra scrierilor noastre drept un atac la persoană. - Când la *Colocviile Tinerilor Scriitori de la Alba Iulia ați sosit dvs.*, Dan Coman, Ana Dragu și Florin Partene, toată lumea a spus că «a venit grupul de la Bistrița». Unde încep și unde se termină asemănările și deosebiriile dintre voi? - Asemănările țin de bibliotecă, de cărțile pe care le citim, de nevoia de literatură. Deosebiriile țin de nevoia de a face literatură. Îmi place să cred că fiecare dintre noi patru face poezie în felul său, personalizat, conștient, asumat, uneori cu încrâncenare, cu mari îndoieli, alteori ajutat de autoironie și de constatarea că totul nu e altceva decât un hohot de râs universal”.

● [„**Observator cultural**”, nr. 230 (488); nr. de pagini: 32] Din pagina *La zi aflăm*, printre altele: □ *A fost*: „*Teatru în vitrină*. Sâmbătă, 15 august, la

Librăria Humanitas (Krețulescu) din București, seria reprezentațiilor inedite, începute în iulie, prin dramatizarea *Falsului autostop* de Milan Kundera, a continuat cu punerea în scenă a unui alt clasic al literaturii universale, Dino Buzzati”. □ *Va fi: „Mircea Cărtărescu și Ioana Nicolaie, la Gotland*. Cea de-a 16-a ediție a Festivalului Internațional de Poezie de pe insula suedeză Gotland se deschide pe 24 august, la ora 18.30, la sediul Institutului Cultural Român de la Stockholm, în cadrul Salonului de poezie. Vor participa scriitorii români Mircea Cărtărescu și Ioana Nicolaie, poetul și traducătorul suedez de origine chineză Li Li, poetul, artistul și traducătorul Magnus William-Olsson, traducătoarea Inger Johansson, precum și editorul și traducătorul Jonas Ellerström, în calitate de moderator. Festivalul va continua pe insula Gotland, în perioada 27-30 august. Printre invitații din acest an se numără poeții Giannina Braschi (Puerto Rico/ New York), Ann Jäderlund (Suedia), Tomi Kontio (Finlanda), Birute Mar (Lituania), artiștii Mikael Lundberg și Agnes Monus (Suedia) și muzicianul Emilio Estrada (Cuba). Principalul organizator al Festivalului este Centrul Baltic pentru Scriitori și Traducători de la Visby”. □ Ovidiu Șimonca semnează editorialul *Patapievici, Băsescu și ura*: „Am citit săptămâna trecută, în «Evenimentul zilei», un text năucitor al lui Horia-Roman Patapievici, intitulat *Cultura democratică și consensul urii*. Trecem peste faptul că Horia-Roman Patapievici, funcționar al Statului român în serviciul României, ar trebui să se abțină de la comentarii politice partizane. Să acceptăm, totuși, că domnia sa simte nevoia să se exprime civic. [...] Dar să consideri, cum face domnul Patapievici, că toți cei care nu-l mai vor președinte pe Traian Băsescu, sau îl critică, sunt atinși de ură e prea mult. Să găsești similitudini între «ura» față de Traian Băsescu și ura «din mediile antisemite, în Germania anilor '20», e deja hiperdimensionat”. ■ Sub titlul *Vacanța, ca o pagină de literatură* revista publică un grupaj de reportaje semnate de Geo Șerban (*Austria, din goana autocarului*), Călin-Andrei Mihăilescu (*Un New York care nu suferă amânare*), Sorana Man (*Peisaj marin*). ■ Și Cătălin Sturza publică un reportaj despre *Cofetărie, librărie, sală de cinema* în București. ■ Adina Dinițoiu semnează *Antieroul și Supermenul*, o recenzie la *Viața unui șef de departament povestită de fiul său Superman* de Șerban Anghene, Ed. Cartea Românească, 2009: „Prima surpriză plăcută, la lectură – în ciuda unui titlu deconcertant (comercial, spune autorul cărții) și a extremei tinereți a scriitorului – este că Șerban Anghene are talent literar, scrie cu o mână sigură: are, de la prima pagină, fraza și tonul just, construiește o serie de simboluri pe care știe să le manevreze pe parcursul cărții, să le organizeze în interiorul unui univers realisto-imaginar, la rândul lui bine structurat și coerent cu el însuși. Date în măsură să indice un prozator talentat și promițător”. ■ În *Povestiri înaripate* Bianca Burța-Cernat scrie despre *Amintirile peregrinului apter. Nuvele și povestiri* de Valeriu Anania, prefață de Mircea Muthu, cronologie de Ștefan Iloaie, *Opere* vol. III, Ed. Polirom, 2009: „Prozele din *Amintirile peregrinului apter* sunt, implicit, niște povestiri despre

magia Poveștii. Aerul lor parcă atemporal arată, de fapt, că ele au fost scrise nu doar pentru cititorii unei epoci anumite, ci și pentru cititorii anilor ce vor veni. Aceasta pentru că sofisticările narative se perimează, Povestea viguroasă, limpede, niciodată”. □ Silvia Dumitrache publică *Recviem pentru o lună de august*, semnalând volumul *Tristano moare* de Antonio Tabucchi, traducere de Vasile Mitu, Ed. Polirom, 2009: „Traseul vieții sale se va profila printre lungile digresiuni pe diverse teme, adesea cursul relatării părănd un simplu delir, printre considerații despre vise și chiar printre fragmente de discurs despre concretul imediat, mizer, de pildă, despre starea sănătății sale”. □ Claudiu Sfirșchi-Lăudat revine cu *Dintr-un epistolar închipuit. Scrisoare către Ion Negoițescu*. □ Liana Saxone-Horodi semnează *Am citit cu smerenie*, prezentând *Jurnal 2003-2009* de Oana Pellea, Ed. Humanitas, 2009: „După ce am citit *Jurnalul* și m-am convins că așa este, mărturisesc că aș fi fericită să mă pot considera printre prietenii ei. Nu-mi trebuie mult, mă mulțumesc și cu puțin”. ■ Nora Iuga este prezentă în pagina *In memoriam Constantin Virgil Bănescu* cu evocarea *A murit micul Poet: „Cei mediocrii nu l-au iubit pe Bobiță. Pe el l-a iubit POETUL!”*. Urmează versurile lui Constantin Virgil Bănescu. □ Bogdan-Alexandru Stănescu revine la *Ceea ce ne desparte* cu un răspuns lui Vasile Ernu, *Dostoievski Profetul și dublul său*: „Mi-am dat seama că mi-ar fi extrem de ușor să construiesc paralela între *Dublul* lui Dostoievski și *Disperare* al lui Nabokov. Poate vom ajunge și acolo”. ■ Revista publică *Rămas-bun literaturii și destrămarea ideologiilor* de William Marx și *Ce nu s-a schimbat după 1989* de Alexandru Matei, „variantea prescurtată” a intervențiilor la dezbateră *Cultura franceză – cultura română. După douăzeci de ani*, organizată de Institutul Cultural Român din Paris. □ Michael Haulică stă de vorbă cu Lucian Merișca, *SF, Speculație Filozofică, Simulare Ficțională...: „- Lucian, cum a fost cu propunerea de nominalizare la «Hugo»? În țară, știrea a apărut în mai multe variante: că a fost doar o propunere, că a fost chiar nominalizată... hai să lămurim un pic lucrurile. - Nu cunosc toate mecanismele tradiționale ale acordării «Hugo» Award. Dacă nominalizarea este un proces, atunci, da, am fost nominalizat. Dacă este o etapă strictă, atunci am fost recomandat pentru Premiul «Hugo». Interesant este însă că am fost propus de către americani (nu de către români – se putea și asta!), alții decât cei care au semnat contractul cu mine și m-au publicat; și să nu uităm că jazzul și SF-ul sunt considerate (de americani) ca făcând parte din patrimoniul lor național – e de mirare deci să fie propus un nonamerican”*.

21 august

• [„Adevărul”, nr. 5939] Nicoleta Zaharia publică *Amos Oz scrie despre viață și moarte*, anunțând că în septembrie va apărea o nouă carte a scriitorului, la Ed. Humanitas: „Personajul central al operei lui Amos Oz este un scriitor anonim, care îi transformă pe oamenii din jurul lui în personaje ale unei cărți fictive. Le dă nume la întâmplare și plămăiește pentru ei diverse profesii. *Rime despre viață*

și moarte urmărește opt ore din viața acestui scriitor care vede în toți oamenii pe care-i întâlnește eroi de roman”.

● **[„România literară”, nr. 33]** În acest număr editorialistul Nicolae Manolescu arată *Cât Balzac este în Ion Ghica*: „E curios că Balzac a fost atât de rar pomenit în legătură cu Ion Ghica (de la a cărui întâie ediție a *Scrisorilor către Vasile Alecsandri* se împlinesc 125 de ani). Proza descriptivă și istorică a acestuia din urmă e tributară în mai multe privințe aceleia balzaciene”. ■ Mirela Stănciulescu întreabă *Mai este nevoie de ficțiune?*: „Dacă ne luăm după numărul de vizitatori și cumpărători de la târgurile de carte, este limpede că există interes pentru lectură. Dar dacă ne uităm la titlurile cărților cumpărate, vedem că foarte puține sunt cele de beletristică. Lumea cumpără cărți practice, distractive sau informative. Literatura își pierde treptat înțelesul creativ și își dobândește un înțeles lucrativ. [...] Ca autor de ficțiune, nu pot să nu constat că în ultima vreme ficțiunea este într-un mare declin, și cred că ea trebuie apărată. Altfel, ar fi ca și cum *reality show*-urile ar lua cu totul locul filmelor artistice”. ■ Ioana Pârvulescu publică a doua parte a textului *Este Ion Barbu șaradist?*, întrebare adresată lui Șerban Foarță. ■ Cronicile literare: □ În *Împlinirea unui suflet* Sorin Lavric semnalează *Memorii* de Valeriu Anania, Ed. Polirom, 2008: „Prin franchețea fără tertipuri a mărturisirilor cuprinse și prin ținuta adeseori nemăsluită a adevărilor spuse, cartea are o înălțime pe care astăzi, într-o epocă atât de previzibilă sub unghiul ideilor ce urmează a fi spuse, nu o mai întâlnim”. □ Cosmin Ciotloș semnează *O istorie promițătoare*, o cronică literară la *O istorie a literaturii române*, Partea întâi, de Manuela Tănăsescu, Ed. Saeculum I. O: „Informată, dar fără să controleze date cu totul noi, speculativă, dar fără har eseistic, riguroasă, dar fără acribia rutinei filologice, *Istoria* Manuelei Tănăsescu este, la acest prim volum, doar una dintre multele istorii. Ea promite marea cu sarea, însă se scurge, aproape toată, printre degete. Ca apa de ploaie”. □ Într-un text scurt, intitulat *Cărțile unei adolescente*, Simona Vasilache prezintă cititorilor pe tânăra Andreea-Iulia Simion (Andreea-Iuliana Țanț) care „la 13 ani, are deja trei scurte romane publicate”. □ Gheorghe Grigurcu publică a reia, ultimă parte a recenziei *Recitindu-l pe Alexandru Paleologu*, referindu-se la volumul *Interlocuțiuni*, ediția a II-a, Ed. Cartea Românească, 2009: „Oricât pare sedus de bravada lucidității, a inteligenței mereu exaltate sub raportul lor de inconformisme performante, Alexandru Paleologu e, în miezul personalității sale, un generos, un samaritean, apropiat, mai mult decât pare la prima vedere, de religiosul, sentimentalul său prieten, N. Steinhardt pe care l-a admirat. Autorul *Interlocuțiunilor* ni se înfățișează drept un spirit solar, în hedonismul și în lărga sa comprehensiune, luând cu o mână și dăruind cu două”. □ În *Personalități românești, spirit european* Grete Tartler semnalează trei apariții editoriale: *Dicționar biografic de istorie a României*, coordonator Dan Stoica, Cuvânt înainte de Dinu C. Giurescu, Ed. Meronia, 2008; *Dicționar de istorie a României* de Stan Stoica, Vasile Mărculeț, Vasile Valentin, Valentina Bilcea, cuvânt înainte acad. Dinu C. Giurescu, Ed. Meronia 2007;

Statele Uniunii Europene, Mică enciclopedie, grup de autori, Ed. Meronia, 2007.

□ Tudorel Urian semnează *Ispitele istoriei mici*, un comentariu la volumul *Neamul Noica* de Nicolae Șt. Noica, cuvânt însoțitor de Andrei Pleșu, Ed. Cadmos & Asociația Kultura, 2009: „Ca metodologie, volumul urmărește, cronologic, fiecare ramură a arborelui genealogic al familiei Noica. Toate personajele (de ordinul sutelor) au mica lor istorie devenită legendă și preluată ca atare de generațiile tot mai noi”. ■ Apare *In memoriam Constantin Virgil Bănescu*, născut în 1982: „Prin dispariția prematură a talentatului și activului scriitor Constantin Virgil Bănescu, literatura noastră și lume aliterară, colegii care l-au apreciat suferă o grea pierdere”. □ Alex. Ștefănescu revine cu încă un fragment din volumul în lucru *Un scriitor, doi scriitori*, de această dată intitulat *Alte întâmplări cu scriitori*, povestind întâmplările și întâlnirile sale cu scriitorii Nicolae Velea, Ștefan Bănuțescu, Constantin Țoiu și Adrian Păunescu. ■ În rubrica *Istorie literară* Mihai Sorin Rădulescu încearcă să răspundă la întrebarea *De ce „Apunake”?*, ocupându-se de opera și viața lui Grigore Cugler. □ În *Inedit* citim jurnalul lui George Pruteanu „*Fereastra luminată*”, transmise de Nina Pruteanu. ■ Dumitru Hîncu scrie despre *Zaharia Stancu și presa din timpul războiului*, în rubrica *Document*. ■ În secțiunea *Polemici* Florin Manolescu publică *I. L. Caragiale față cu liber-schimbismul*, un răspuns la articolele scrise de Ștefan Cazimir *Caragiale obscur* (nr. 26 al revistei, 3 iulie) și *Loturi și comploturi* (nr. 30 al revistei, 31 iulie): „Oricum ar fi, prestația din articolul *Loturi și comploturi* urmează, până la un punct, unul din traseele logico-retorice frecventate de sofiști. Aidoma acestora, dl Cazimir pleacă de la o temă pe care o acceptă într-o primă jumătate de frază (prioritatea identificării lozurilor câștigătoare), pentru a trece foarte repede la o altă temă (refuzul de a vedea în funcționarul-bancher un escroc), pe care o desfășoară pe larg, într-un întreg articol. Iar pentru ca discursul acesta numai în aparență rațional să devină și mai «convincător», el este acompaniat de un discurs emoțional. Nu numai că n-are dreptate, dar cel combătut mai este și încrezut etc., etc. Strategia aceasta retorică se numește pe latinește *ignoratio elenchi*, iar pe românește, în «traducerea» neaoșă a lui Ralea, așa îmi trebuie dacă stau de vorbă cu o tuberculoasă. Pe de altă parte, procedul aplicat în secvențele de demonstrație în care sunt ignorate argumente folosite de cealaltă parte poartă denumirea de simulare în psihologie și de manipulare prin omisiune în teoria comunicației. Iată o performanță de care nu l-aș fi crezut capabil pe dl Ștefan Cazimir. Chiar dacă la un moment dat dânsul a contribuit în mod hotărâtor la înființarea Partidului Liber-Schimbist”. ■ Sunt prezentate două volume din literatură străină: □ Geo Vasile semnează *Romanul cu o sută de voci*, o prezentare a volumului *La voia întâmplării* de Claudio Magris, Ed. RAO, 2005: „O răsfrângere a naufragiului ideilor bulversând întreg veacul XX, cu ideologiile sale și dispersia identității omului, teme reperabile în întreaga operă a lui Claudio Magris”. □ De romanul *Pasiune* de A. S. Byatt, traducere de Virgil Stanciu, Ed. Nemira, 2009 se ocupă Elisabeta Lăsconi în *Romanul ca romance (sau invers...)*: „Bogăția epică a romanului are strategii narative și

registre stilistice pe măsură, ieșite și unele și altele dintr-o imaginație debordantă și o fantezie a livrescului cum puține există într-o vârstă postmodernă a literaturii ce nu duce lipsă de scriitori inventivi și erudiți în egală măsură. Un amalgam al genurilor și al speciilor, un mozaic al stilului dă romanului o încărcătură halucinantă, urmărind parcă să pună la încercare nesațul unui cititor dornic de înnoire și de schimbare, pretențios peste măsură datorită culturii ce i-a modelat gustul și exigența”. ■ În secțiunea *Meridiane* găsim mai multe note nesemnate: □ *Recitind-o pe contesă*, notând că „colecția «Bouquins» a reeditat în trei volume opera completă a contesei de Ségur, însoțită de un dicționar de 250 de pagini și de corespondența autoarei cu editorul ei”. □ *Kerouac și strămoșul breton* semnaleză că scriitorul Jack Kerouac a fost „descendent direct al lui Urbain-François Le Bihan de Kervoac, fiu al «principalului burghez» din Helgoat, care în 1720, după ce a fost acuzat de furt, a fugit în America pentru a scăpa de consecințe”. □ *Stevenson inedit*: „Michel Le Bris, creatorul festivalului «Étonnants Voyageurs» de la Saint-Malo, care și-a ținut anul acesta cea de-a 20-a ediție, e pasionat de personalitatea și opera lui Robert Louis Stevenson (1850-1894). Studiind multă vreme toate arhivele scriitorului britanic [...] Le Bris a sfârșit prin a descoperi la Huntington Library, în California, manuscrisul unui roman de tinerețe necunoscut al lui Stevenson, căruia îi lipsește ultimul capitol. [...] Intitulat *The Hair Trunk or the Ideal Commonwealth*, romanul inedit va apărea la Gallimard anul viitor”. □ *Singurătatea numerelor prime*: „Tânărul italian Paolo Giordano, născut în 1982 la Torino, doctorand în fizică teoretică, i-a făcut un debut răsunător anul trecut în lumea literară, primul lui roman, *Singurătatea numerelor prime*, devenind un best-seller cu peste un milion de exemplare vândute în Italia până acum. Traduceri sunt în pregătire în numeroase țări (cea franceză a apărut deja din aprilie la Seuil și a acut cronici entuziaste)”. □ *Asterai*, romanul lui Omri Teg’ Amlak Avera, „un roman autobiografic scris cu forță și simplitate, mărturie, parabolă și poveste despre o lume cu destin dramatic”. □ *Praf*: „Adrián N. Bravi e argentinian dar a ales să trăiască în Italia și să scrie în limba țării de adopție. Noul său roman, *Praf*, e o poveste morală cu inflexiuni absurde, un răspăr cu modele literare de azi”. ■ Semnează versuri Eugenia Țaralungă, Constantin Hrehor, Emil Brumaru. ■ *Ochiul magic*: □ *Despre N. Steinhardt*: „În cel mai recent număr, 4, al revistei lunare de cultură și spiritualitate românească, «Tabor», editată de Mitropolia Clujului, Albei, Crișanei și Maramureșului, sunt incluse studii demne de interes consacrate personalității și operei lui N. Steinhardt”. □ *Bibliografie obligatorie*: „Revista «Caietele INMR» este expresia directă a efervescentei activității desfășurate de Institutul Național pentru Memoria Exilului Românesc, sub conducerea lui Dinu Zamfirescu. În nr. din iulie 2009 al acestei publicații care reușește să activeze memoria noastră colectivă, atât de înclinată spre somnolență, sunt reproduse, printre altele, transcrierile unor înregistrări ale dezbaterilor declanșate de lansările unor cărți publicate de INMR. Una dintre ele, Sursele Securității informează, cuprinzând note informative, din dosarele deținute în prezent de

CNSAS, referitoare la personalitățile aflate în exil, reprezintă, în opinia cercetătoare Mihaela Toader, «o pagină de istorie ce va completa istoria sistemului comunist din România»". □ *Inteligență în stare pură*: „Lăudabil prin multe, ultimul număr al revistei «Dilemateca» (anul IV, nr. 39, august 2009) se cuvine remarcat o dată în plus pentru excelentul eseu al regretatului Matei Călinescu, *Idei despre modernitate și postmodernitate: ieri și azi*". □ *Un om de bază*: „S-a scris, e drept, dar nu s-a scris destul despre rolul catalitic pe care l-a avut transferul neobositului *un cristian* în redacția «Observatorului cultural». Dacă e să spunem lucrurilor pe nume, acesta nu e doar o achiziție reușită, ci de-a dreptul o investiție profitabilă. Căci din rândurile zgomotoasei tinere generații, *un cristian* e singurul care, asumându-și o postură secundară, a făcut mai mult decât oricine altcineva pentru ceea ce înseamnă, în lumea literelor, imagine. N-a avut ambiții literare, dar le-a încurajat totdeauna pe ale altora. Nu și-a publicat nici un rând de poezie, proză sau critică literară, dar i-a publicat, în carnetele editate în regie proprie, pe ceilalți”.

23 august

• [„*Adevărul*”, nr. 122] Eliza Zdru revine la dosarul dedicat Premiului Nobel pentru Literatură cu două intervenții: *Un Nobel pentru supremația Franței* (François Charles Mauriac) și *Anna Ahmatova, marea poetă a Rusiei*.

24 august

• [„*Adevărul*”, nr. 5941] Nicolae Manolescu revine la rubrica sa cu un articol despre *23 August 1944*. ■ Ana-Maria Niculae scrie despre *Gaudeamus Mamaia: cozi la cărțile „Adevărul”*: „La Târgul de Carte «Gaudeamus» de la Mamaia participă 51 de expozanți. Cărțile au o reducere de până la 50%, iar cumpărătorii pot găsi și volume la prețul de 10 lei. Târgul a fost deschis joi seara în fața clădirii Radio Vacanța din Mamaia și se încheie astăzi. La standul *Adevărul*, s-au format cozi încă de la primele ore ale deschiderii”.

25 august

• [„*Revista 22*”, nr. 35 (1016)] Codruț Constantinescu semnează *Dovezile îngropării unei lumi*, o recenzie la *Istoria comunismului din România. Documente – Perioada Gheorghe Gheorghiu-Dej (1945-1965)* de Mihnea Berindei, Dorin Dobrințu, Armand Goșu, Ed. Humanitas, 2009: „Dacă epoca terorii brute este documentată suplimentar prin acest volum, nu ne rămâne ducut sa așteptăm cu nerăbdare documentele terorii difuze și megalomaniei totale”.

26 august

• [„*Adevărul literar și artistic*”, nr. 988] Marius Chivu publică *Găinile preferă Pink Floyd*, notând apariția volumului *În capătul laboratorului, pe stânga* de Edouard Launet, traducere de Raluca Dincă, Ed. Art, 2009. ■ În secțiunea

Pe scurt citim: □ *Ce nu știam despre William Golding*: „Memoriile lui William Golding (foto), autorul romanului *Împăratul muștelor*, vor apărea într-o ediție îngrijită de John Carey, profesor emerit de literatură engleză la Oxford University. Cartea, numită *Bărbați și femei acum*, la care Golding a lucrat 20 de ani, dezvăluie informații uluitoare din viața lui William Golding, unele chiar șocante”. □ „*O pasăre pe sârmă*”, în italiană: „Dreptul de traducere pentru romanul *Pasăre pe sârmă* de Ioana Nicolaie a fost cumpărat de una dintre cele mai cunoscute edituri italiene, Alberto Castelvechi”. ■ Articolul lui E. Lovinescu, *Numele și pseudonimele* citim în rubrica *Adevăruri de altădată*, articol inițial apărut în „Adevărul” din 1937.

27 august

● [„Adevărul”, nr. 5944] Andra Matzal face anunțul: *Paulo Coelho, invitat în paginile „Adevărul”*: „Ferm convins că literatura trebui să ajungă la cititorii ei, indiferent de mijloace, Coelho a ajuns la o înțelegere cu editorul său american, astfel încât săptămânal, unul dintre romanele sale poate fi citit gratuit pe site-ul său personal”. ■ Reținem și două note: □ *Garcia Lorca, deshumat*: „Mormântul unde se presupune că ar fi fost îngropat scriitorul spaniol Federico Garcia Lorca, alături de alte victime executate în timpul Războiului civil, va fi deschis. Hotărârea guvernului regional andaluz a fost aprobată de urmașii lui Lorca, singura condiție fiind ca rămășițele poetului să nu fie identificate niciodată”. □ *O nouă serie „Lemony Snicket”*: „Celebra serie inițiată de scriitorul Daniel Handler, a cărei primă ecranizare i-a avut în distribuție pe Jim Carrey (foto) și pe Meryl Streep, va continua cu alte patru volume. Potrivit editorului american Egmont, cărțile vor apărea în 2012. Primele trei titluri dedicate orfanilor Baudelaire s-au vândut în peste 60 de milioane de exemplare”.

● [„Cultura”, nr. 34 (238)] În secțiunea *Cultura polemică* apar două texte despre lipsa polemicilor și existența doar atacurilor la persoană: □ În *Drumeții în calea lupilor* Bogdan Duca este preocupat că „Intelectualul public român nu este suficient de curajos ca să se poată duela. Nu! Viețuiește în haite alcătuite din prieteni buni, talibani credincioși și mercenari. Iar dacă aceste haite beneficiază de protecție politică, cu atât mai bine. Haita îi permite să scrie și să își difuzeze ideile. Haita îl protejează, îi oferă pâinea cea de toate zilele și îi oferă și iluzia valori”. Drept exemplu este luat „cazul Tismăneanu”: „Unul din cei care se pare că s-a dedicat atacării lui Vladimir Tismăneanu este domnul Mircea Platon, un tânăr eseist român ce a reușit performanța de a își face propria haită. O haită construită pe același principiu ca și celelalte haite din cultura română: sfășierea adversarului. Iar domnul Mircea Platon, ca lupt tânăr, are dinți suficient de puternici ca să sfășie”. □ Aurelian Giugăl scrie *Când iraționalul triumfă*, prezentând controversa în jurul articolele scrise de Traian Ungureanu (blog personal, *When The Music's Over*) și Mihail Neamțu (*Declinul apusean la moartea unui idol*, site-ul Hotnews.ro) și reacția mediatică la decesul lui Michael Jackson, inclusiv

reacțiile lui Marius Chivu din „Dilema Veche” nr. 283 – 17 iulie 2009 și Andrei Pleșu: „Ani la rândul diverși intelectuali autohtoni (și nu numai) au fost oripilați de limbajul propus românilor din «România Mare» și de al său de nelipsit Alcibiade. Propun un exervitiu de imaginație elementară. Citiți articolul lui Mihail Neamțu și încercați să înlocuiți numele Michael Jackson cu unul dintre personajele din spațiul public autohton și la final în loc de Mihail Neamțu să scrieți Alcibiade. Credeți că articolul ar fi bun de tipat pentru «România Mare» sau poate pentru «Tricolorul?»”. □ Nicolae Coande scrie despre *Comunismul sau geniul ca acces de tuse*. ■ C. Stănescu scrie în *Revista revistelor* despre răspunsurile la ancheta despre starea presei după 20 de ani de la căderea comunismului, publicată de către Magda Grădinaru și Raluca Dumitru pe site-ul agenției NewasIn (*Caracudi – a patra putere*). ■ În secțiunea *Cultura literară* citim: □ Daniel Cristea-Enache semnează *Un dușman al poporului (II)*, o recenzie la *Frica și pânda* de Florin Constantin Pavlovici, Ed. Muzeul Național al Literaturii Române, 2009: „Într-un mod logic, și cu atât mai terifiant, perspectiva ideologică anexează și aceste insule de gândire liberă. Procesul se vede destul de clar în *Frica și pânda*, chiar dincolo de intențiile autorului. Florin Constantin Pavlovici se răzbună pe ideologia care i-a malformat viața inversându-i, pur și simplu, termenii”. □ Eugen Simion revine cu partea a patra a textului *Iluziile literaturii și câtelile criticii*, despre *Iluziile literaturii române* Eugen Negrici, Ed. Cartea Românească, 2008: „Din această încăpere a oportunistului românesc nu putea lipsi, în imaginația d-lui Eugen Negrici, G. Călinescu, marele Satan, marele regizor, marele manipulator al literaturii... Și, la drept vorbind, cum ar fi putut lipsi când, facem ce facem, și ne lovim de opiniile lui despre clasici și moderni?... *Iluziile literaturii române* se configurează, în esență ca un eseu împotriva lui. Ideea de la care pleacă autorul este că toate relele, toate nevolniciile, toate vulgaritățile pornesc în critica românească de la acest critic față de care unii (printre care mă prenumăr) arată admirație și stimă literară. Ei, bine, nu. [...] Sunt și alte idei, judecăți de valoare, comentarii care mă despart de Eugen Negrici în *Iluziile* sale. Mă despart, mai ales, în ideea lui de bază că suntem năpădiți de mituri și de «mizeria noastră spirituală» și că, dacă traversezi literatura română, te întâmpină peste tot: «lichelismul, invidia, miticismul, vanitatea bolnavă...» Or fi, nu zic, și aceste maladii, dar n uele au făcut cultura română și nu ele caracterizează în esență spiritualitatea românească. Trecând peste alte exemple de falsă percepție estetică și morală, închei repetând ceea ce am scris mai înainte că, voind să demistifice literatura română, Eugen Negrici n-a reușit, în fapt, decât s-o mai mistifice o dată într-un pamflet lung, obositor...”. Articolul este datat 21.VII.2009. □ În *Clipa și durata* Constantin Coroiu scrie despre Edgar Reichmann: „Ceea ce a scris cu competență și devoțiune timp de decenii, Edgar Reichmann în «Le Monde» constituie o autentică operă; un exemplu de popularizare în străinătate a culturii și literaturii române”. □ Rodica Grigore semnează *Henry Fielding. Dincolo de satiră*, o prezentare a volumului *Jonathan Wild* de Henry Fielding, traducere de Corneliu Rudescu, Ed. Nemira,

2007: „În *Jonathan Wild*, de pildă, Fielding reușește atât să spună povestea protagonistului, cât și să dea impresia că, alături de cititor, ascultă el însuși această poveste, demonstrând că marea lecție din *Don Quijote* de Cervantes a fost pe deplin învățată”. □ Irina Georgescu semnează *Intensiv și extensiv: soft și hard*, un comentariu la volumul *Stările intense* de Oana Cătălina Ninu, Biblioteca de poezie, o producție un cristian, mai 2009: „Ca exercițiu, stările Oanei Cătălina Ninu sunt induse. Dar intensitatea lor pălește odată cu obosirea privirii. Textul se strangulează în punctele în care ar trebui să se regenereze. Din nefericire, *Stările* sunt strivite chiar de greutatea proiectului lor”. □ George Neagoe publică *Destinatar: Marin Sorescu*, semnalând *Marin Sorescu în scrisori*, vol. I, de George Sorescu și Emil Istocescu, Ed. Autograf MJM, 2009: „Cu această carte îl redescoperim pe Marin Sorescu. Calitatea volumului s-ar îmbunătăți dacă ar fi eliminate numeroasele și deranjantele greșeli de tehnoredactare. Le sugerez editorilor să transcrie integral scrisorile. Altfel, munca lor nu s-ar dovedi riguroasă. Nu-mi rămâne decât să aștept continuarea proiectului”. ■ În *Cultura memoriei* Simona Șerbănescu scrie despre *Canonizarea unui mare domn și cărturar român: Sfântul Voievod Neagoe Basarab*, cu ocazia numirii Voievodului Neagoe Basarab în rândul sfinților la data de 26 septembrie 2009. ■ Apare prima parte a dosarului *Literatură și actualitate* realizat de Andrei Terian: „1. Este literatura un subiect de actualitate? Cum vi se pare că gestionează în momentul de față presa de larg consum evenimentele literare de prim-plan? 2. Cine construiește așa-zisa «actualitate literară» autohtonă? Jocul forțelor socioculturale de la nivel macro, tendințele literare occidentale, criticii de autoritate, scriitorii de talent ori doar linia de mijloc a produselor literare dintr-o anumită epocă? 3. Este actualitatea un garant al valorii unei opere literare sau doar un indicator al înscrierii ei într-un anumit timp și spațiu? Care e, cu aite cuvinte, raportul dintre actualitate și calitate? 4. Cât de «actuală» este literatura noastră contemporană? Care considerați că sunt notele definitorii ale literaturii românești «actuale» (nu doar contemporane)? 5. Cum priviți teza lovinesciană a «mutației valorilor estetice»? Ce formule, scriitori și opere importante din ultimul secol vi se par din ce în ce mai atinse de inactualitate după 1989? Și care au revenit în actualitate?”. Răspund: □ Ion Pop, „Între „actualitate” și valoare estetică: „1. Dacă n-a dispărut cu totul din atenția publică, literatura nu mai este, totuși, cu adevărat un «subiect de actualitate». Cum lucrurile se decid mai ale spe micul ecran, unde vitrina literară e destul de rar și avar comentată (cu excepția postului TVR Cultural, cu profilul specializat pe care i-l știm), se poate deduce că de la o vreme cartea de literatură e destul de neglijată. Or, cum dovedește popularitatea emisiunii lui Dan C. Mihăilescu de la ProTv, *Omul care aduce cartea*, ca să pătrundă în publicul larg, veștile despre literatura din iemdiata apropiere ar trebui să se transmită mai des pe posturile cătuate tocmai de acel public mai larg, care, urmărind emisiuni mai degrabă îndepărtate de domeniul literaturii, ar da, vrând-nevrând, și peste câte o prezentare de carte și ar avea toate șansele să-l atragă și să o mai caute. Din păcate, canalele private au

alte treburi, ele trebuie să ne bombardeze cu reclame interminabile la produse care n-au aproape niciodată nimic de-a face cu cultura și mai degrabă o sabotează, căci întrerup brutal și pentru intervale nepermise de mari chiar și cele mai dramatice filme sau emisiunile cele mai captivante, care ar cere o anumită corectitudine a vizionării. Radio România Cultural își face, în genere, bine treaba, nu doar prin *Revista literară radio*, dar audiența lui e, prin forța lucrurilor, ceva mai redusă decât a posturilor comerciale. La rândul lor, revistele literare de ținută ajung la un public foarte restrâns. [...] 2. Cred că toți factorii numiți de Dv. participă – sau ar trebui să participe – la conturarea a ceea ce numim «actualitate literară». [...] Dintr-o perspectivă mai largă, sintetică ori de istorie literară, «actualitatea» o dă, desigur, și media scrisului, acea «linie de mijloc» mai cuminte, poate, și mai supusă unor convenții ale actualității, lucrând diligent la «ilustrarea» unui anumit puls al vremii, mai puțin febril, mai constant și mai de «durată lungă». [...] Sincronizarea cu tendințe literare, europene sau nu, intră, desigur, în calificarea gradului de «actualitate» al unui produs literar. Dar sunt și sincronizări cu moda, cu acea parte a modernității și actualității care pentru Baudelaire, de pildă, era numai o «jumătate», a doua fiind «eternul» - care e, cum știm, doar o sumă de posibilități de actualizare periodică, aleatorie adesea și ea și condiționată de multe conjuncturi, a «generalului uman», «universalului» etc. 3. Mi se pare evident că «actualitatea» nu devine în mod automat și un garant al valorii. A te situa «în pas cu vremea», a evita anacronismele și convenționalizările grave ale literaturii sunt atitudini salutare în principiu, însă destulă literatură proastă este, la supragăță, foarte bine sincronizată cu un anumit timp și pare bine instalată în spațiu, adică e atentă la factorii ce pot asigura succesul imediat de piață, abordând superficial teme la ordinea zilei, făcând concesii gusturilor celor mai frivole. [...] 4. Am spus deja că primele cărți de proză autohtonă, de exemplu, păreau și, într-o anumită măsură, chiar erau «actuale». Au intrat apoi într-un con de umbră, unde cred că vor și rămâne, cele mai multe. [...] Literatura română actuală cred că începe să atragă tocmai prin apropierea de mediile mai «umile», de o umanitate de fiecare zi, printr-un anumit umor și ironie relativizante, prin unele accente de înșolit, ca să nu zic fantastic, care pigmentează, în proză, nararea faptului cotidian. Poezia mai nouă, destul de monotona tematic imediat după Revoluție și ștearsă stilistic, începe să dea semne de învioreare și diversificare, menținându-se însă în plin proces de căutare a «autenticității», într-un discurs majoritar «tranzitiv», vizând o comunicare mai destinsă cu cititorul. 5. În linii mari, E. Lovinescu avea, desigur, dreptate atunci când reflecta asupra schimbărilor care au loc în receptarea unor opere literare, fie și dintre cele mai valoroase. Orizonturile de așteptare diferă de la epocă la alta, confruntarea perspectivei actualității cu tradiția cunoaște firești tensiuni și grade diverse de simbioză și interferență prin care se poate prelungi sau nu viața acelor opere. [...] S-au retras mai degrabă în umbră scrierile care au fost obligate să răspundă unor comenzi exterioare, conjuncturale. De revenit în actualitate au revenit chiar spectaculos scriitori precum Mihail Sebastian sau M.

Blecher, textele avangardei literare, ca să dau doar câteva exemple. Mă întreb dacă un scriitor rău primit de G. Călinescu, cum e Cezar Petrescu, n-ar merita, totuși, o anumită reintrare în scenă. Această mișcare de intrare-ieșire în și din sfera interesului «actual» e destul de greu de aproximat și de evaluat la noi din cauza contextului socio-cultural încă viciat de defctuoasa funcționare a multor «instituții», începând cu cea editorială, lipsită de o politică limpede de repunere în circuit a unor scriitori și cărți românești față de care școala ar trebui, cea întâi, să poată trezi o anumită sensibilitate a elevilor. S-au schimbat, evident, și gusturile cititorilor de azi. Pentru generațiile tinere anumite teme și stiluri, ba chiar cartea tipărită, în sine, nu mai prezintă gradul de interes al «celeilalte» lumi”. □ Adrian Lăcătuș, *Știri din capsula literară*: „În cadrul industriei culturale autohtone, literatura scrisă în limba română reprezintă o ramură aproape nesemnificativă. În orice caz, nu e un sector care să introducă în actualitate, în logica pieței, o imagine a literaturii. [...] Altfel, literatura română ca instituție își are bula ei în care respiră, capsula ei în care își definește morfologia și actualitatea. Uniunea, revistele, premiile, istoriile literare (una singură, de fapt), câteva edituri sunt elementele ce compun această instituție. Factorii externi: economici, politici, sociali, culturali o perturbă destul de puțin și ea este conservatoare, mult mai conservatoare decât cultura (în sensul larg al științelor sociale) din jurul ei. Este oarecum surprinzător (pentru mine cel puțin) atașamentul voluntar al tinerilor scriitori și critici la aceste instituții și discursuri moștenite, folosirea jargonului și participarea entuziastă la un vetust joc de societate. Multora dintre aceștia nelipsindu-le nici familiaritatea cu nișele cele mai dinamice ale culturii populare globale și nici talentul. Dacă actualitatea e un concept temporal, îmi imaginez inaderența sferei literare la ceea ce se află în afara ei mai ales într-o dimensiune spațială, manifestându-se mai mult ca izolare, autonomie și autotelie”. □ Alexandru Matei, *Primă de casare literară (pentru înnoirea parcului de carte)*: „Principala problemă a raportului dintre literatură și actualitate este tocmai canalul în care constă: presa. În acest moment, presa este un instrument major al capitalului, rolul ei este să facă, direct sau indirect, bani, prin atragerea de partea brandurilor a cât mai mulți consumatori. [...] Poezia nu are altă șansă decât să producă personaje. Marius Ianuș, poate Stoian G. Bogdan, sau – dar era prea discret – Constantin Virgil Bănescu, poetul care s-a sinucis de curând, sunt toți personaje. Pe alt plan, personaj e și Adrian Păunescu... Proza are, însă, șanse mult mai mari de afirmare, pentru că există o piață a romanului (acum în scădere, spun editorii), care are zone de intersecție cu piața de presă glossy. Ca prozator, e foarte important să îți adaptezi agenda proprie celei sociale – Doina Ruști a făcut asta în *Lizoanca*, vreme de câțiva ani prozatorii ieșeni au scris «despre» comunism – sau celei intimiste, care e mereu actuală în revistele colorate pentru femei. Așa au vândut și s-au afirmat Ioana Baetica, Cecilia Ștefănescu, Claudia Golea, Ioana Bradea, dar și, prin investigații și experimente mai sofisticate, Alexandru Vakulovski, Ionuț Chiva. [...] Industria culturală înglobează literatura doar în măsura în care aceasta este în stare să ofere

figuri, voci, iangini personale capitalizabile. De aceea, mult mai simplu este, dacă vrei să vinzi o carte, să fii vedetă de televiziune sau, măcar, figură politică (vedetă prin procură). Mihaela Rădulescu, Mihai Găinușă, Robert Turcescu, Loredana Groza, Varujan Vosganian și alții vând bine nu neapărat pentru că scriu bine, sau în ciuda faptului că, poate scriu bine (viața bate întotdeauna literatura). Acum există, desigur, și o actualitate literară, numai că ea e foarte puțin actuală în sine. Pentru că dinamica socială are totuși inerție, nu vom spune acum că politica literară românească este, în 2010, inexistentă. Sunt jocuri de culise, revistele «cui va», tactici de putere, cred că nu sunt eu cel mai în măsură să vorbesc despre ele din interior. Mizele nu pot fi socotite decât în raport cu ierarhia personală a valorilor. Nu cred că ea e aceeași în cazul lui Daniel Cristea-Enache sau a ta, Andrei Terian (mor după adresarea asta directă à la Marin Mincu!...) [...] Cât despre competențele reale, ele chiar nu contează foarte mult. Citesc recent că Alex. Ștefănescu este un mare critic, de pildă și mă întreb ce înseamnă astăzi să fi «mare»... [...] Cred că nu ne mai rămâne decât să înființăm o primă de casare literare, prin care orice carte mai veche de patru ani va fi răscumpărată cu 5 lei, dacă posesorul va demonstra că tocmai a cumpărat o carte nouă de cel puțin 20 de lei. În cazul acesta, reeditările devin garantele valorii. Dar e vorba în primul rând tot de o valoare comercială...” □ Claudiu Turcuș, *Actualitatea literaturii române – o carte la ziar*: „1. Literatura – ca expresie/ reprezentare a unei epoci culturale – este întotdeauna de actualitate. Dar ea nu mai este și *un subiect* de actualitate. Acum o concurează criza economică, comisiile parlamentare care investighează corupția la nivel înalt, Liga Campionilor, dezbaterea furtunoasă a legii educației, accidentele rutiere monstruoase și zilnice etc. – subiecte mult mai «actuale». Când lumea se prăbușește nu e vreme de ficțiune, pare a spune societatea contemporană. [...] Bănuiesc că prin *presă de larg consum* înțelegeți tiraje de peste două sute de mii de exemplare. Aici presa românească este la început: câte un interviu cu un scriitor sau articole de popularizare când se primește vreun premiu sau se traduce vreo carte. [...] Deocamdată sutnem în faza cărților publicate împreună cu ziarul («Jurnalul național», «Cotidianul», «Adevărul») – experiment de marketing care demonstrează că literatura poate fi vandabilă. 2. Fără îndoială că politicile editoriale sunt decisive. Scriitorii sunt și produsul acestor *jocuri* culturale. Cei valoroși au nevoie de o imagine, iar diletanții de un suport care să le susțină lipsa de substanță. [...] Cert este că scriitorii nu se pot impune prin ei înșiși, au mare nevoie de editori dispuși să investească și apoi de critici care să-i legitimizeze. [...] De fapt, nici nu avem acele produse de mijloc în literatura noastră actuală. Cum nu avem profesori de mijloc, muzicieni de mijloc, politicieni de mijloc sau jurnaliști de mijloc. Adică acei profesioniști, deceți/ serioși fără impulsuri inovatoare, pragmatici fără a cădea în ridicol. [...] 3. Actualitatea în sine nu garantează nimic pentru că poate fi mimată. Un scriitor nu devine valoros pentru că este «actual». E invers. [...] 4. Dacă scriitorii români vor continua să fie traduși, aș spune că menținem o cotă de actualitate onorabilă.

[...] Pe de altă parte, la nivel tematic perioada de după 1990 a cunoscut o *de-tabuizare* semnificativă prin explorarea ironică/ satirică a istoriei comuniste recente și a tranziției postdecembriste. Prozatori ca Petru Cimpoeșu, Horia Ursu, Radu Aldulescu, Dan Lungu, Bogdan Suceavă sau Petre Barbu particularizează această direcție. De asemenea, *revigorarea poveștii* s-a produs odată cu proza Florinei Ilis, a lui Filip Florian și Bogdan Popescu. Poezia actuală din ultimul deceniu a tematizat ruptura (interioară a) individului/ lumii. Raportat la acest nucleu, douămiiștii ajung pe de o parte la un hiperrealism în care lumea devine un marasm existențial – mizerabilism, patologie sexuală, degradarea vieții de familie/ studenție (Marius Ianuș, Elena Vlădăreanu, Dumitru Crudu), iar pe de alta la sublimarea stilistică a acestui imaginar – metaforizare/ simbolizare supralicită (Claudiu Komartin, Dan Coman). Cele două direcții ipostaziază, practic, două limite (una retorică, iar cealaltă stilistică), însă paradoxal, cei mai valoroși sunt aceia care găsesc punctul de echilibru al propriului exces (mizerabiliștii T. S. Khasis & Dan Sociu; neoexpresioniștii Teodor Dună & Ștefan Manasia). 5. [...] *Mutația nu implică progresul* – constată ideologul -, ci produce numai o variație, iar valoarea trebuie omologată în funcție de criteriile interne epocii, iar nu pe considerente atemporale. Tocmai de aceea, unii scriitori își pierd actualitatea, iar alții pot fi redescoperiți. De exemplu, Ion Barbu (prin *Joc secund*) și Mihail Sadoveanu (mai ales romanele istorice, mai puțin *Hanul Ancuței*) sunt profund inactuali. În contrast cu ei, Max Blecher (vezi articolul din recenta *Istorie critică...* a lui Nicolae Manolescu), Mateiu Caragiale (reamintiți-vă recentul top-literar), George Bacovia/ Mircea Ivănescu (revalorizați odată cu apariția conceptului de poezie tranzitivă), Emil Brumaru (după publicarea *Infernalei comedii*) – au revenit în actualitate. Ar merita, cred, readuse în prim plan (chiar reeditate) scrierile din anii șaptezeci ale lui Nicolae Breban (*Bunavestire*), George Bălăiță (*Lumea în două zile*) sau D. R. Popescu (*Vânătoarea regală*). ■ Cătălin Sturza (Ct. S.) scrie despre *Pleșu & Neamțu vs Puric & Hurezeanu. Două polemici din dreapta*: „Nu mă pronunț cu privire la cine are dreptate (deși aș tinde să îmbrățișez argumentația dlui Neamțu cu privire la deriva trustului Realitatea-Cașavencu). Mihail Neamțu, e un fapt știut, este unul dintre ciscipolii lui Andrei Pleșu. Nu este o insinuare malițioasă aici, este o realitate pe care nici dl Pleșu, nici dl Neamțu nu o vor nega. Nu susțin că ar fi vorba despre un atac sincronizat al celor doi intelectuali împotriva lui Dan Puric și a lui Emil Hurezeanu. Coincidența e, însă, interesantă: polemicele din dreapta sunt, după observațiile mele, mai rare și mai puțin virulente decât cele din stânga. De regulă, stânga este mai dezbinată și mai predispusă la răfuiele între confrăți. Nu se întâmplă prea des, de partea cealaltă, ca spiritele cosnervatoare să se angajeze în dueluri letale. Dreapta intelectuală din România ține mai mult la aparențe și se străduiește să își păstreze, cel puțin la suprafață, ideea de unitate. La finalul acestor polemici credibilitatea unor personaje conservatoare din linia întâi va avea, fără îndoială, de suferit...”. ■ Tot Cătălin Sturza (Ct. S.) semnează „*Reader's Digest*” și

parizerul pensionarilor: „«Reader’s Digest» e, se pare, următoarea mare victimă a crizei economice mondiale. Editorul american a declarat faliment, în speranța de a scăpa, sub protecția legii, de datorii. După ceea ce am văzut eu din activitatea editurii «Reader’s Digest» în România, nu e o veste care să-mi stârnească vreun regret. [...] O învălmășeală de pliante, promisiuni și «premii» care te obligă să mergi la bancomat și la poștă, la capătul căreia te trezești cu și mai multe hârtii și cu griji & cheltuieli pe care nu le-ai cerut. De altfel, în America acest așa-zis sistem de marketing direct a fost sancționat în justiție iar editura a fost obligată să returneze banii cititorilor păcăliți (aflați mai multe de aici, de aici și de aici). Pentru pensionarii creduli care constituie o mare parte a țintelor «Reader’s Digest» România, aceasta se cheamă o speranță deșartă de a câștiga tardiv la loteria vieții, irosindu-și puținele economii”.

● **[„Dilema Veche”, nr. 289]** Andrei Pleșu revine la *nici așa, nici altminteri* cu *Texte comentate*: „Când Sainte-Beuve și Cioran își dau un diagnostic de non-apartență nu e pentru că nu au criterii, înclinații, preferințe, repulsii. E pentru că nu cred în identitatea obținută prin asociere. Pentru că refuză aglutinarea sufletească în beneficiul unui «front» colectiv”. ■ Claudiu Constantinescu scrie despre *Și hipopotamii au fiert în bazinul lor* de Jack Kerouac și William S. Burroughs, traducere și note de Ciprian Șiulea, Ed. Polirom, 2009: „Fiecare dintre cei doi autori își are personajul-portavoce, iar acestea istorisesc - alternând perspectiva - nouă zile și zece nopți din viața newyorkeză a grupului lor, cu nenumărate figuri meteorice și relații accidentale”. ■ În rubrica *Trecerea prin reviste*, sub semnătura S. S. citim *Sufletul rusesc și zâmbetul lui Mircea Nedelciu*: „În urmă cu câteva săptămâni, «Orizontul» timișorean i-a evocat, în același număr, pe Matei Călinescu și pe Mircea Nedelciu. Iar dacă Mircea Nedelciu a avut parte de un adevărat dosar neconvențional și substanțial, în care ne-au fost reamintite nu doar cărțile, ci și influența sa tonică și decisiva asupra celor care i-au stat în preajmă. Matei Călinescu a fost prezent prin transcrierea câtorva fragmente din acea minunată emisiune intitulată *A cincea roată* și moderată de Robert Șerban la televiziunea Analog din Timișoara”. □ Marius Chivu publică textul *Când cei morți au o sâmbătă numai a lor*, dedicat în memoria *Magdalenei Boiangiu*. ■ Cristina Hermeziu stă de vorbă cu Magda Cârneci, director ICR Paris, „*Fapte artistice curajoase, cu gust românesc*”: „- Proiectul «Café poèmes de Paris» a avut un real succes. S-au strâns aproape 200 de poeme, iar ICR și-a creat o vizibilitate deloc de neglijat între atâtea alte oferte culturale. Cum vă explicați succesul acestui proiect? Mai este încă poezia o valoare latentă a spiritului uman și e suficient să o stârnești cu grație și inteligență pentru ca ea să răsară, în ciuda sufocantelor preocupări de natură pragmatică și pozitivistă? – Aș zice că poezia nu e o valoare latentă, ci o nevoie perenă a spiritului uman care, grație ei, poate avea un acces firesc și la îndemână la stări mai fine și mai înalte. Poezia hrănește în noi mecanisme psihice și spirituale încă puțin cunoscute, dar vitale, de care atârnă poate evoluția speciei noastre. Dacă nu te lași copleșit de pragmatismul

și de pozitivismul din jur, ci invitați oamenii să aibă curaj și încredere în virtuțile poeziei și să le manifeste spontan, așa cum am făcut noi cu concursul «Café poèmes de Paris» desfășurat în 26 de cafenele pariziene, realizezi ce așteptare există și ce resurse nebănuite se manifestă în mulți oameni. Concursul se va termina cu o expoziție, o broșură cu poemele cele mai bune, traduse din toate limbile în franceză, și cu transformarea ICR Paris într-o cafenea cosmopolită în seara lansării lui”.

● **[„Observator cultural”, nr. 231 (489); nr. de pagini: 32]** Carmen Mușat semnează editorialul *Dacă Băsescu nu e, nimic nu e...*: „Ceva s-a stricat iremediabil în alcătuirea noastră. Ni se pare firesc ca președintele să intervină în actul de justiție, ba chiar avem impresia că datoria noastră cetățenească este să-i cerem imperativ să o facă, dar ne indignăm ipocrit și acuzăm «practici staliniste» atunci când o comisie parlamentară își permite (pentru că legea i-o permite) să ancheteze public activitatea unui ministru”. □ Problemele educației sunt discutate de Bogdan Suceavă (*Studii în vremuri de criză*) și Caius Dobrescu (*Reforma educației și avertismentul lui Budai-Deleanu*). ■ Sub titlul *Drumul egal al fiecărei zile – ecouri în presa de limbă franceză* revista oferă fragmente din articole și comentarii apărute cu ocazia publicării volumului *Vienne le jour* de Gabriela Adameșteanu, traducere de Marily Le Nir, Gallimard; articole semnează Stéphanie Dupays (*Zile de așteptare în România*, „Le Monde”, 19 iunie 2009), Claire Devarrieux (*Roman*, „Libération”, 18 iunie 2009), Thierry Guichard (*Prețul care trebuie plătit*, „Le Matricule des Anges”, iulie-august 2009), Gabrielle Napoli (*Să te desprinzi fără să trădezi*, „La Quinzaine littéraire”, 16-30 aprilie 2009), Corina Ciocârlie (*Gabriela Adameșteanu: portret de grup cu o domnișoară*, „Tageblatt”, 12 iunie 2009), și un text nesemnat (*O Românie de plumb*, „La liberté”, 4 aprilie 2009). Articolele sunt traduse de Doina Ioanid. □ În *Memorialistică* apare „*Dragostea care ne-a ținut împreună*” de Monica Pillat. ■ Mirela Vișan scrie despre *Corespondența Piei Pillat: o mărturie despre iubire*, un articol despre *Sufletul nu cunoaște distanțele* de Monica Pillat, volumul în care e adunată corespondența Piei Pillat Edwards cu familia sa: „Pagini tragice sau de o sensibilitate extremă, poetice sau în care se conturează dimensiunea romanescă a propriei mărturisiri, de căutare, fericire, jale sau devorate de un mare dor, *Sufletul nu cunoaște distanțele* este, înainte de toate, o autentică mărturie despre iubire”. ■ În *Virtualități evazioniste* Paul Cernat scrie despre volumul *SMS* de Bogdan Dumitrescu, Ed. Polirom, 2009: „Insuficient de pregnant pentru a-l impune, dar suficient de interesant pentru a atrage atenția asupra lui, *SMS* anunță un prozator notabil în zona valorificării fantastice a universului manipulării prin imagine. Dacă Bogdan Dumitrescu nu-și va extinde, prin recidive pe măsură, demersul prozastic, el riscă să rămână o efemeridă de talent. Din fericire, deține resursele artistice necesare pentru a ne convinge, cândva, de contrariul”. □ Dana Pîrvan-Jenaru publică *Vigoarea pasiunilor omenești*, o prezentare a volumului *Cercul nebunilor* de John Cowper Powys, traducere de Antoaneta Ralian, Ed. Humanitas, 2009: „*Cercul*

nebunilor este un roman grandios, ce ne dezvăluie un scriitor maximalist care împletește cu abilitate în corpul textului numeroase teme majore (iubirea, creația, moartea, familia, religia, natura, destinul, nebunia), Powys fiind în același timp un stilist desăvârșit”. ■ Andreea Răuceanu semnează *Cum se recunosc adevărații impostori*, o semnalare a volumului *Sentimentul de impostură* de Belinda Cannone, traducere de Adina Dinițoiu, Ed. Art, 2009: „Fie că ne bănuim sau nu de impostură, un examen de tipul celui pe care-l propune cartea Belindei Cannone nu poate fi decât binevenit pentru igiena mentală a fiecăruia”. □ Sabra Daici traduce *Alfabetul lui Leszek Kolakowski*, selecția textelor fiind făcută de Aleksandra Klich. □ Revenind la rubrica sa, Michael Haulică scrie despre scriitorii care în 1995 au publicat antologia *Motocentauri pe acoperișul lumii*, Karmat Press, și evoluția lor: Sebastian A. Corn, Dănuț Ivănescu, Don Simon, Doru Stoica, Cătălin Ionescu. ■ În suplimentul *Celebrul Animal* citim despre: „Cea mai creativă mișcare literară de după 2000 a pus în mișcare o revistă («Ca și cum»), o editură (Hartmann), un post de radio (Plictisitor) și o colecție de tricouri. Povestea *Celebrului Animal* spusă chiar de cei care au inventat-o și au lipit-o pe străzile Aradului face obiectul acestui supliment”. □ Nesemnat, apare *Codul Celebrului Animal*. □ În *Salinger la coada la poșta redacției* citim un e-mail trimis de un cristian lui Vasile Leac: „Iată de ce, cu acordul tău și al celorlalți, aș vrea să ne oprim pe îndelete asupra celor cinci direcții: – *Celebrul animal*, ca mișcare, cu un cod, o anumită conduită, un anumit gen de promovare (lecturi publice, afișaj stradal) și un mixt literar-extraliterar (înțeleg că unii membrii s-au retras din jocul literar, văzându-și de drum); – «Ca și cum», revistă literară supravegheată de CA. Color, plină de interviuri și de texte literare, fără cronici și fără ierarhie redacțională, vândută într-o rețea de distribuție oficială; – Radio Plictisitor, radio de lecturi din clasici; – Editura Hartmann, editură dezvoltată de mișcare; – Colecția de tricouri (super calitate, super ambalaj, super modele)”. □ Urmează *10 fumigații pentru literatură*, nesemnat. □ Despre volumul lui Vasile Leac, *Lucian*, scrie Cristina Ispas în *Lucian, ființele fâlfâitoare și roboții din pachete goale de țigări*: „Nu este vorba de absurdul expus de Constantin Acosmei cu grad maxim de cinism, nici de cel în care se blochează experiențele existențiale ale lui Ioan Es. Pop și nici de cel mai exhibiționist avangardist. Este vorba, de data aceasta, de absurdul căutării exasperate a unui sens, într-o situație când imposibilitatea găsirii lui este mai evidentă (pentru toți ceilalți) ca niciodată”. □ Apare un interviu cu Vasile Leac, *Celebrul Animal. Ficțiune. V. Leac: „- Cum v-ați apucat de Celebrul animal? Alături de câteva proiecte independente, gen «tiuk», «Fracturi» sau «Club literar», ai pus umărul (urias) la ceea ce s-ar putea delimita de alte generații. Pentru că, spre deosebire de generațiile deja fixate, douămiismul (il numim așa din inerție) nu a avut forța financiară (în primul rând) de a-și promova proiectele și de a-și tipări publicațiile (pentru că, iată, cărțile s-au tipărit, cum s-au tipărit, prin editurile oficiale). Ca și cum este oricând o revistă valabilă, iar faptul că ați ajuns să aveți și un stand la târgurile de carte, n-a fost chiar puțin, în condițiile în care totul a fost pe banii*

voștri. V-ați atins scopurile? Vreți să refaceți acele proiecte sau rămâne istorie literară? - Acum mi se pare că totul s-a petrecut cu foarte, foarte mult timp în urmă; dacă încep să derulez filmul, întâmplările din perioada respectivă mi se par mici ficțiuni, de fapt, totul se transformă de la un moment dat în ficțiune. Până și memoriile sunt supuse acestui virus, nu ai cum să verifici adevăratul din memorii, jurnale. În roman doar o parte dintre personaje sunt reale, și asta poate fi doar o coincidență, restu-i ficțiune. Să revin: a fost cea mai frumoasă joacă la care am participat, tot ce am făcut am făcut din plăcere, din dragoste. Era o nebunie totală; și acum, dacă mă întrebi «din dragoste pentru cine?», nu aș ști să-ți răspund, poate de dragul jocului, clar. Cred că pentru toți cei din *Celebrul animal*, perioada aceea rămâne de neuitat; eram creativi, ne bucuram sincer de ideile trăznite ale vreunuia dintre noi, ce mai: a fost cândva etc., etc. Acum ce-aș putea spune despre bani – făceam chetă, asta la început, mai primeam câte o sponsorizare, ne descurcam. Nu știu dacă ne-am atins scopurile, tot ce am făcut nu am făcut cu un scop anume, nu am urmărit nimic, vroiam doar să scoatem o revistă literară care, speram noi, putea fi citită cap-coadă, nu de specialiști, ci de oameni care iubesc cititul. De fapt, și cele mai multe reacții le-am avut din partea necunoscuților, a tinerilor, oameni care citesc țăcăneli. Poate c-o să reluăm cândva proiectul, normal, într-o altă formă, cine știe. Dacă nu, o să rămână o amintire plăcută, în nici un caz istorie literară. Cu așa ceva se ocupă specialiștii”. □ Diana Geacăr semnează *Cum știe să tacă celebrul animal*: „Nu știu să spun despre lucrurile minunate pe care le-au făcut, vor fi alții mai pricepuți, memoria mea este pur afectivă”. □ Sub titlul *Celebrul animal istorie orală* citim un interviu cu Vasile Leac și Kata (Cătălin Lazurca) „- *De ce și de unde Celebrul animal?* - Kata: Cred că citeam mult Gellu Naum în perioada aceea. Și aveam în librărie *Copacul animal*. Mie așa mi se pare că s-a născut titulatura. Leac zice c-am văzut la un moment dat, în Pitești, o firmă, *Haiducul Intim*, și că de aici ne-a venit. Însă, eu îmi aduc aminte că treceam prin Pitești pentru că veneam de la București, unde lansasem primele tricouri și primele 2-3 numere din revista care-l avea deja pe frontispiciu pe C.a.. După cum vezi, e ceva obscur în fiecare variantă”. □ Tibi Adelman publică *Am fost paharnicul C.A.*: „Se mai adaugă, sub cortina unei guerile literare, un gust dubios de bun, un magnetism estetic deșănțat și niște priviri extrem de deocheate. E masca prin care a păcălit exegeții cei mai abili. «Grupare anarhico-literară», «falanster ideologic» – ceea ce au definit aceștia. Fals!”. □ Cristina Lazurca spune în *Și Andreea?*: „De la apariția romanului, mi s-a întâmplat, adeseori, să asist la chestionarea lui Cătălin de către cunoscuți. Una dintre întrebările cele mai frecvente era cam cât la sută din roman este adevărat și cât la sută este ficțiune”. □ Apare *Un chestionar* la care răspunde Cătălin Lazurca. □ Oana Cătălina Ninu semnează *Celebrul animal supravegheat de el însuși*: „Ca și gruparea *Celebrul animal*, romanul omonim e un fel de seismograf. Stranii acțiuni minimale, urmate de mari cutremure”. □ Bogdan Postăveanu spune *Cum se scrie o poezie cu plești*, iar Sorin Neamțu publică

Mămăliga lui Iacob și celebrul animal. □ Cătălin Lazurca semnează *Numai și numai literatură*: „N-am luat nimic cu asalt, ca să zic așa, la modul avangardist. Stimulați de o cât se poate de cuminte poftă de lectură, ne propusesem pur și simplu să scoatem o revistă puristă, strict literară. Mai mult, plină doar de texte literare, fără articole critice ori de opinie”. □ un cristian publică *Fără gloria olimpică*: „Idealiști și generoși, liberi și independenți, cei de la *Celebrul animal* au închis o epocă și au rămas fideli unui fel de a înțelege literatura. Fără cicluri olimpice sau congrese locale”.

28 august

● [„*Adevărul*”, nr. 5945] Nicoleta Zaharia revine cu articolul *Coelho va scrie despre fericire în „Adevărul”*, anunțând că scriitorul va semna cinci articole în ziar.

● [„*România literară*”, nr. 34] În editorialul său Nicolae Manolescu întreabă *Ce-ai făcut Ioane?*: „Cunoaștem câteva cazuri, în istoria literaturii, de farse făcute unor scriitori. De obicei lipsiți de umor. Au avut parte de ele însă și unii plini de umor. [...] Pășania colaboratorului permanent al cotidianului «Ziua» (v. 24 august) este legată de o parodie a scriitorului György Spiro, publicată în ediția română din vara 2009 a revistei «Lettre Internationale». Autorul este o figură proeminentă a literaturii maghiare de azi. Textul parodiază cu umor birocrăția din UE, privitoare la accesarea de fonduri europene. [...] Odată textul luat în serios, Ioan Groșan se dezlănțuie împotriva «tartorilor proletcultiști ai stalinismului» de la comisie care i se par chiar mai înguști la minte decât «„Niculaie” Moraru, Iosif (sic!) Vitner și Silviu Brucan»”. ■ Anunț: *Concurs Internațional de poezie*: „Concursul, purtând numele poetului Grigore Vieru, urmează să se desfășoare în cadrul Festivalului Internațional «Grigore Vieru», care va avea loc în perioada 9-12 octombrie 2009 la Iași și Chișinău, în organizarea Editurii «Princeps Edit», a Primăriei Iași și Primăriei Chișinău. Concursul își propune descoperirea și sprijinirea tinerilor poeți de limbă română din România, Republica Moldova și din alte țări. Pot participa tineri poeți până la 30 de ani, care nu sunt membri ai Uniunii Scriitorilor din România sau ai altor uniuni de creație și care nu au volume individuale publicate. [...] Juriul, format din personalități marcante ale literaturii române de dincoace și de dincolo de Prut, va acorda următoarele premii: Marele Premiu «Grigore Vieru», constând în publicarea cărții premiate în 500 exemplare; Premiul I – 500 lei; Premiul II – 400 lei; Premiul III – 300 lei. La acestea se vor adăuga premiile unor importante reviste literare din România și din Republica Moldova”. ■ Ioana Pârvulescu publică ultima parte a textului *Este Ion Barbu șaradist?*, întrebare adresată lui Șerban Foarță. ■ Citim cronică literară: □ Sorin Lavric semnează *Estropiații melomani*, o prezentare a volumului *Muzicofilia. Povestiri despre muzică și creier* de Oliver Sacks, traducere de Anca Bărbulescu, Ed. Humanitas, 2009. □ Cosmin Ciotloș publică *Atlas de comparativă urbană*, o cronică literară la *Orașul și literatura*, volum coordonat de Dumitru Chioaru,

prefață de Paul Cornea, Ed. Art, 2009: „Sunt nu mai puțin de 26 de comunicări în *Orașul și literatura*, grupate în două secvențe. Ce le separă e, cum bine remarcă Paul Cornea, anvergura investigațiilor. Dacă în prima (*Orașul în literatură*) se întâlnesc preponderent viziuni teoretice, problematizări comparatiste sau panorame istorice, cea de-a doua (*Orașe imaginare, orașe reale*) actualizează, particularizează și exemplifică în mic modelele schițate anterior. În termeni de discurs, diferența se stabilește între sinteza aplicată și comentariul de carte. [...] În ce are mai bun, studiul lui Caius Dobrescu se apropie nu o dată de viziunea detașată politizată a lui Pascale Casanova dintr-o carte ca *Republica mondială a literelor*. De pildă atunci când anulează rivalitatea orgolioasă cu care filologii de cursă lungă privesc ascensiunea mediatică. [...] Tot foarte interesant e și eseul lui Ștefan Borbély, *Percepții ale orașului funest în Antichitatea greacă*. [...] Mircea Martin trasează liniile directoare ale unei istorii a orașului în poezia română. Câteva precizări sunt memorabile (cum ar fi saltul peste literatura târgurilor de provincie, prea partizană în negativismul ei sau identificarea tentațiilor ruralului la câțiva cetățeni pursânge din anii '70) fără nici un alt comentariu. Încercarea lui Romulus Bucur de duce proiectul lui Mircea Martin un pas mai în față, incluzând adică gruparea optzecistă, e destul de neconcludentă. [...] Lucid până la vibrația frazei, Andrei Terian pledează în apărarea unei afirmații imprudente a lui Nabokov. [...] Despre Ion Pop radiografiind Parisul lui Ilarie Voronca nu cred că mai e nimic de spus. Specialistul are întotdeauna ultimul cuvânt. [...] Sub așteptări mi se pare însă Cornel Ungureanu, atunci când confundă, intenționat și repetitiv, tema cu pretextul. Într-o carte intitulată, mă văd nevoit să repet, *Orașul și literatura*, acesta publică, simultan, o descriere a Nădlacului, un necrolog în memoria lui Ondrej Stefanko și o suită de considerații despre centru și margine într-o utopică Europă fără granițe. Mă feresc să mai citez”. □ Despre *Mic tratat de psihologie* de Șerban Foarță, Ed. Humanitas, 2008, scrie Gheorghe Grigurcu în articolul *În obiectiv, pisica*: „Joel Dehasse, autorul unui *Ghid practic pentru educarea pisicilor* (Ed. Polirom, 2007), ne informează că «există mii de cărți despre pisici». N-am fi bănuț, dar ne permitem prezumția că *Micul tratat de psihologie*, scornit de gustul și devoțiunea lui Șerban Foarță, merită, chiar în acest context, o specială atenție, întrucât avem a face cu o contribuție minuțioasă și totodată scilicet în meandrele alcătuirii sale compozit-unitare, cu un profil negreșit personal, sugerându-ne un calambur galic, între chat și chatoyment! Mișcându-se de-a lungul și de-a latul literaturilor, poetul s-a oprit la referințele pisicești cu o duioșie pe care umorul n-o diluează ci o conservă precum o «metodă» de ordin moral”. □ *În scene din viața cotidiană* Tudorel Urian scrie despre *Cum să uiți o femeie* de Dan Lungu, Ed. Polirom, 2009: „Fără a fi o capodoperă (din punctul meu de vedere unele relatări din comunitatea de pocăiți ar fi putut fi scurtate, fără pagube majore pentru consistența ficțiunii) este acel gen de carte solidă, egală cu sine, care marchează opera scriitorilor cu adevărat importanți”. ■ Vladimir Simon scrie eseistic despre *Cartea și computerul*: „Conversia digitală și portabilitatea în mediu virtual sunt

benefice pentru opera muzicală, întrucât, fără să atenteze la integritatea ei, îi asigură o receptare globală. Cartea, însă, transpusă în formate digitale și plimbată prin internet își pierde identitatea și integralitatea. Nu mai are început și sfârșit, e efemeră, parte a unui uriaș palimpsest al haosului. Toată lumea, agramați, furioși, genii, însingurați scriu, șterg, copiază, caută pe internet”. ■ În *Coupe-Papier* Alex. Ștefănescu publică *Justițiarul uitat*, marcând 20 de ani de la moartea lui Marin Nițescu: „M. Nițescu și-a făcut, oricum, datoria. Rămâne de văzut acum cum vom reacționa noi în continuare. Și mai ales dacă generațiile postcomuniste, care se vor afirma de acum încolo, vor avea discernământul necesar pentru a înțelege ce s-a întâmplat înainte de 1989. [...] De exemplu, s-a repetat ideea falsă că scriitorii mari care au făcut compromisuri sunt mai vinovați decât autorii minori. Această teză, psihanalizabilă, exprimă de fapt dorința obscură a emițătorilor ei de a coborî de pe soclu personalitățile ilustre, de a găsi un pretext nobil pentru «pedepsirea» celor al căror prestigiu i-a intimidat ani la rând”. ■ Ocupându-se de *Mihail Sebastian și România interbelică*, de fapt discutând despre volumul *Diavolul și ucenicul său: Nae Ionescu și Mihail Sebastian* de Marta Petreu, Ed. Polirom, 2009, Ovidiu Pecican își expune opiniile sub titlul *Tabuizare, mitificare, transparență*.: „Cum Marta Petreu, conștientă de efectele inflamabile ale unei asemenea revelații, și-a blindat lectura din «celălalt Sebastian» printr-o abundență de citate, faptele în sine nu mai puteau fi negate. Refutarea s-a făcut, deci, fie în numele insuficienței (sau inadecvatei) armături teoretice a demersului, fie acuzându-se o lectură excesivă, marcată de răstălmăciri și lipsă de nuanțe (subiectivism hermeneutic), fie în numele unei lipse umane de înțelegere și toleranță (în numele principiului *errare humanum est!*). După cum știm însă de la debutantul Eugen Ionescu, din *Nu*, o carte poate fi lăudată sau înjurată, după placul și umorile criticului, pentru exact aceleași motive, nicio problemă. De aceea, mai importante sunt consecințele mai larg culturale pe care o apariție de acest fel le poate avea. [...] Un alt serviciu pe care cartea Martei Petreu îl face culturii române de astăzi este depășirea inhibiției corectitudinii politice. Relevarea antisemitismului robust al multora dintre liderii de opinie interbelici prețuiți pentru alte calități ale prestației lor intelectuale (anvergura operei de scriitor și istoric al religiilor la Eliade, profunzimea scepticismului și rafinamentul expresiei eseisticii la Cioran, anvergura subversivă a modelului paideic și originalitatea filosofică non-marxistă a filosofiei lui Noica), a creat un complex, mărturisit sau nu, admiratorilor acestuia, determinându-i, pe unii, să se piardă în tentative inutile și contraproductive de a-i spăla de păcate”. ■ La *Restituiri* Ilie Rad se ocupă cu *Recuperarea unui scriitor Lucian Boz*, anunțând la final: „Voi propune o teză de doctorat despre activitatea literară și publicistică a lui Lucian Boz, contribuind și pe această cale la integrarea completă a scriitorului în universul culturii române”. ■ Oana Boșca-Mălin prezintă *Premiul Internațional Mondello*, iar anul acesta printre premianții se află și Smaranda Elian care a tradus operele complete Giordano Bruno. ■ Semnează versuri Elena Ștefoi și Emil Brumaru. □ Citim un fragment din *Povești*

impertinente de Andrei Cornea, volum în pregătire la Ed. Humanitas. □ În *Avanpremieră editorială* citim *Istoria romanțată a unui safari* de Daniela Zeca, în curs de apariție la Ed. Polirom, introdus printr-o notă de Alex. Ștefănescu: „Romanul Danielei Zeca se remarcă printr-o construcție epică bine articulată și, în același timp, grațioasă. [...] Ritmul, energic susținut, de la prima la ultima pagină, este totuși calm și sigur, transmițând cititorului sentimentul că tot ceea ce urmează să se întâmple este inevitabil”. □ Tot în *Avanpremieră editorială* citim în traducerea lui Emanoil Marcu *Povestiri filosofice* de Jean-Claude Carrière. ■ *Ochiul magic*: □ *Ionel Teodoreanu n-a fost învățătorul lui Marin Preda* de Carmen Focșa, în care se spune că „pe prima pagină a unui alt cotidian, de apreciable tiraj: vorbind despre marele scriitor Marin Preda, printre altele, autorul articolului afirmă: «Învățătorul său, Ionel Teodoreanu, i-a simțit totuși potențele intelectuale și sensibilitatea acerbă». Învățătorul lui Marin Preda s-a numit Ion Teodorescu, dar, chiar dacă atât numele, cât și prenumele ar fi coincis cu cele ale autorului romanului *La Medeleni*, ar fi trebuit făcute precizările menite să prevină confuziile”. □ *Sus la munte, sus la munte*: „În căutare de publicații pentru *Ochiul magic*, Cronicarul a dat peste una din Sibiu, «autointitulată», cum se spune, «Cenaclul de la Păltiniș», o «revistă lunară de cultură și civilizație». Redactor-șef: Valentin Leahu. În luna august a ajuns la numărul 3, număr a cărui temă este *Noica/ impactul social*. Fiind «Anul Noica» n-am ezitat s-o citim. Redacția este alcătuită, în mare parte, din sibieni. Deși, pe ansamblu, revista este ușor eclectică, și nu se vede decât prea puțin legătura cu numele de pe copertă, ea nu e scrisă de diletanți. Mai mult, are simț critic. □ *Nu ratați!*: „...interviul din «Dilemateca» pe august luat lui Filip Florian de Marius Chivu, intitulat *Literatura e o boală în sensul cel mai bun al cuvântului*. Este un interviu luat de un om curios să vadă ce-i cu scrisul și dat de un scriitor care și-a păstrat discreția și normalitatea, într-o lume în care calitățile enumerate aici au devenit marfă rară. Unul care nu intră în jocurile literare și-și vede de scris”. □ *Actualitatea de mâine*: „Cel mai recent număr al revistei clujene «Tribuna» (179/ 16-31 august) ne propune, la rubrica intitulată *Cărți în actualitate*, o cronică a unui volum de debut apărut în urmă cu cinci ani. Nu-i vorba, Octavian Soviany discută pertinent placheta Domicăi Drumea, dar defazajul nu-i ușor de trecut cu vederea”. □ *Poet și om de afaceri*: „La mare, la mare - vorba cântecului - fetele sunt goale, dar standurile Târgului de Carte Estival de la Mangalia - nu. Ele gem de cărți bune, trimise de (aproape) toate editurile importante din țară. Cad guverne, se declanșează crize economice, dar Gigi Todor, poet și om de afaceri (ca Arthur Rimbaud, însă simultan, nu succesiv), inițiatorul, acum 18 ani, al acestui târg și proprietarul lui, nu abandonează cursa”. □ *DNA are șanse să rămână în istoria culturii*: „Cronicarul i se asociază cetățeanului responsabil din Timișoara care l-a reclamat pe acad. Eugen Simion la DNA, pentru cheltuirea banilor statului cu publicarea ediției anastatice a manuscriselor eminesciene. I se asociază făcând un nou denunț, îndreptat de data aceasta împotriva lui Mihai Eminescu (pe numele său adevărat - Eminovici Mihail -),

care și-a permis să încredințeze fără acte o ladă cu valori de patrimoniu unei persoane neautorizate, Titu Maiorescu. Acesta, la rândul său, pentru eschivarea de la plata TVA, a trecut lada - în 1902 - în grija Academiei Române, având probabil informații că Eugen Simion va ajunge peste un secol președinte al acestei instituții. Iată cum totul se leagă! A venit vremea ca DNA să renunțe la investigațiile inutile referitoare la averile de miliarde de dolari ale îmbogățitorilor de după 1989 și să se ocupe de lucruri cu adevărat serioase, cum ar fi această mafie din istoria culturii române, din care fac parte cel puțin Mihai Eminescu, Titu Maiorescu și Eugen Simion”.

29 august

● [„Adevărul”, nr. 5946] Știrea despre prezența lui Coelho în paginile ziarului este din nou actualizată, de data aceasta sub semnătura Andrei Matzal, *Lecții de filozofie cu Paulo Coelho*: „Celebrul autor brazilian se va regăsi, începând de luni, în paginile ziarului «Adevărul», unde va publica cinci articole preluate din cotidianul «O Globo»”.

● [„Suplimentul de cultură”, nr. 238] C. Rogozanu descrie *Locurile unde am citit cărțile*, articol în care notează unde a citit volumele: *Schiță pentru o autoanaliză* de Pierre Bourdieu, traducere de Bogdan Ghiu, Ed. Art; *Scrisori de la Londra* de Julian Barnes, traducere de Traian Bratu, Ed. Nemira, 2006, *Anul morții lui Ricardo Reis* de Jose Saramago, traducere de Mioara Caragea, Ed. Polirom. ■ Daniel Cristea-Enache publică *Profesorul Chevorchian (I)*. ■ În *Toate jocurile, jocul* Bogdan Romaniuc notează apariția volumului *Cât de mult o iubim pe Glenda* de Julio Cortázar, traducere de Lavinia Similariu, Ed. Polirom, 2009: „*Cât de mult o iubim pe Glenda* poate fi citit și ca un joc, un joc cu femei și pisici, un joc cu iubirea și răzbunarea, un joc cu fantasticul și miraculosul, prezent de altfel în viața noastră de zi cu zi”. ■ În *Avanpremieră* citim un fragment din *Lucruri transparente* de Vladimir Nabokov, traducere de Anca-Gabriela Sîrbu. ■ În *Semnal* este recomandat volumul *Cinema* de Angelo Mitchievici, Ed. Polirom.

30 august

● [„Adevărul”, nr. 123] Eliza Zdru scrie noi articole despre câștigătorii și perdanții Premiului Nobel pentru Literatură: Winston Churchill (*Un Nobel literar pentru un politician*) și Henry Miller (*Scandal și inovație literară*).

31 august

● [„Adevărul”, nr. 5947] Nicolae Manolescu se arată interesat de *Turismul montan*. ■ În acest număr citim primul articol semnat de Paulo Coelho, *Ce este fericirea?*.

[AUGUST]

● [„Acolada”, nr. 7-8 (22-23), din acest număr se schimbă nr. de pagini: 28] Magda Ursache semnează *Turtele (II)*: „Numai că, la noi, doar unii sunt deculpabili, numai căderile unora sunt explicabile și scuzabile; pe alții îi condamnă chiar pe nedrept, cu nepăsare. Vinovăția unora e prescriptibilă, a altora – imprescriptibilă”. □ Despre Moldova scrie Gheorghe Grigurcu în articolul *În definitiv, un pământ românesc*. ■ În *Suferința care construiește* Ana Blandiana scrie despre Școala de Vară organizată la Sighet, în cadrul Memorialului Victimelor Comunismului și al Rezistenței: „Întrebarea pe care nu pot să nu mi-o pun este cum pot fi coroborate cele două tipuri de informații despre nivelul intelectual al generației tinere: cele primite intermediat și vorbind despre o realitate de-a dreptul dramatică și cele descoperite nemijlocit în contactul cu adolescenții ajunși la dezbaterile de la Sighet. Desigur, pentru ca răspunsul să fie corect, trebuie recunoscută diferența de dimensiuni dintre cele două fragmente ale generației despre care vorbim: mia de adolescenți educați în Memorialul Victimelor Comunismului este doar o picătură în marea milioanei de tineri pentru care istoria nu există și care, din lipsă de repere, nu au cum să înțeleagă ceea ce trăiesc”. ■ Gheorghe Grigurcu publică *Un moralist*, o cronică literară la volumul *Cârja lui Sisif* de Nicholas Catanoy, Ed. Aula, 2007: „În pofida manierei d-sale juculare, Nicholas Catanoy nu e mai niciodată facil, ci acut chiar în fervoarea «jocurilor» spiritului, amabile chiar când par rebarbative, pe o variată gamă ce totuși trasează conturul unei personalități”. ■ În rubrica sa Gabriel Dimisianu recenzează volumul li Gabriel Chifu, *Fragmente din năstrușnica istorie a lumii de Gabriel Chifu trăită și tot de el povestită*: „Din fragmentele însumate se configurează o lume, ca într-un roman, lumea trăită și povestită de Gabriel Chifu, purtătoarea unei încărcături afective reactivată. O lume neidilică dar nimbată de melancolie, de prea omenești și perfect explicabile nostalgii” (*O lume de povestit*). ■ În *C. Noica în căutarea ideilor* Barbu Cioculescu semnalează apariția volumului *Despre lăutărism*, Ed. Humanitas, 2008: „Mai ambițios decât ne-am fi închipuit, Constantin Noica nu lasă să treacă anul fără să scoată o carte de sub teasc, starea de trecut în neființă nereprezentând un obstacol, [...]. Nota asupra ediției ne avertizează că e vorba de trei studii elaborate cu decenii în urmă, edite, însă de dureroasă actualitate, texte «gândite în spiritul aceleiași teme dominante: cultura de elită»”. ■ Constantin Trandafir semnează *George Bălăiță. Parabola lumii disonante*, o recenzie la volumul *Lumea în două zile*: „Scriitorul pune sub lupă și înregistrează masiv, *au ralenti* sau cu acceleratorul. Dacă n-am ști că năvala realului reprezintă chiar miezul unei poetici asumate, *Lumea în două zile* ar lăsa impresia supraaglomerării și, în consecință, că selecția operează anevoios. Imaginația luxuriantă se întâlnește, la scriitorii de acest fel, cu genul povestirii și cu puterea de concentrare asupra lucrurilor simple”. □ *Locuitor în „fantezia clipei”* este un comentariu la volumul lui Ion Beldeanu *Chiar dacă?*. Semnatarul textului este Adrian Țion: „Regretabilă

este includerea în volum a variantelor unor poeme. Se vede că poetul nu se poate despărți de conotațiile stârnite prin reasezarea unor versuri”. ■ În *Revenirea istoriei* Ilie Constantin discută despre volumul *Strategie și relații internaționale în timpul războiului rece și după* de Guillaume Parmentier, Ed. Complexe. ■ Sub titlul *Tabloul patologiei umane (I)* Sorin Lavric scrie despre *Șase maladii ale spiritului contemporan* de Constantin Noica. ■ Angela Furtună publică a treia parte a articolului *De la iluzia anticomunismului la halucinația anistorică*, un comentariu la volumul *Iluzia anticomunismului. Lecturi critice ale Raportului Tismăneanu*, volum coordonat de Vasile Ernu, Costi Rogozanu, Ciprian Șiulea, Ovidiu Țichindeleanu, Ed. Cartier, 2008: „Nu ne putem reține, aici, o meditație pe seama retardului intelectual din Cetate pe fundalul căruia, iată, au loc evenimente istorice epocale, dar fără ecoul meritat: nu numai imaturitatea societății civile din România post-decembristă, ci și prelungirea nefirească a stadiului ei de germinație, au putut genera o anume timiditate de percepție a Raportului. E o dovadă, aceasta, că *omul nou* comunist încă viază, bombănind abulic sau nerecunoscător în fața cheii socratice, maieutice, a maestrului de rațiune ce te ajută să fii ceea ce ești deja”. ■ Adrian Dinu Rachieru prezintă un nou poet din Basarabia, „*În pușcăria paradisului*”: *Iurie Bojoncă*: „Un rebel orgolios, așadar, «necumințit», străin de politicile de grup și obsesiile generaționiste, Iurie Bojoncă își construiește un merituos destin literar pe *cont propriu*. Ceea ce va impune, și în clasamentele de-acasă, necesare reevaluări și recalibrări”. În continuare citim versurile acestui scriitor. ■ În secțiunea *Reevaluări* Nicolae Florescu evocă *1948 – an de răscruce în destinul românesc*: „Doar la câteva zile, numai două calendaristic, în realitate *trei* din punctul de vedere al apariției publicației, doar la trei zile, așadar, după abdicarea forțată a Regelui Mihai I, în editorialul «Națiunii», G. Călinescu semnează primul articol consacrat centenarului pașoptist (*1948, an care amintește o dată glorioasă, adăugând o sută la anul revoluției 1848!*). Primul dintr-o serie, dar și întâiul dintr-o campanie publicistică menită să justifice ideologic anexarea tradiției istorice la procesul de instaurare a dictaturii comuniste în România și de confiscare a drepturilor și libertăților naționale în folosul unui regim totalitar de expresie și extracție ruso-sovietic”. ■ Revista publică a doua parte a anchetei *A citi/ A scrie*: „- Ce legătură există în conștiința și în activitatea dvs. între lectură și scris? – Cum comentați celebra vorbă a lui Valéry Larbaud după care lectura ar fi «un viciu nepedepsit»? – A evoluat raportul lectură-scris de-a lungul vieții dvs.?”; în acest număr răspund: □ Irina Petraș, ...*Nu cred că aș fi mai cu capul în nori din cauza lecturilor*: „1. [...] E adevărat că nu pot trasa prea clar granița, dar nu cred că aș fi mai cu capul în nori din cauza lecturilor. Dimpotrivă. Am o fire foarte practică și conectată la real, să zicem, chiar dacă într-un fel personal și liber. Cititul nu m-a împiedicat de la nici o meștereală, e altă față dintre mai multele fețe ale vieții mele, nicidecum în scandal ori în divorț unele cu altele. Cel mult, scris-cititul vitraliază celelalte gesturi, le dă o altă adâncime. [...] 2. Am auzit adesea «vorba» cu viciul nepedepsit. Nu-mi place

din cale afară. E de discutat enorm aici ce e acela un viciu, după care dintre mai multele «morale» judecăm culpa, cine are căderea să pedepsească, la o adică. Eu nu cred, de altminteri, nici în păcat – un cuvânt născocit de biserici pentru a ține în frâu, după plac și în numele unor interese «nepedepsite», relația omului cu lumea și cu propriul său trup muritor... Un viciu poate fi definit ca aplecare a ta prin care faci rău altora. Dacă numai tu ești prins în ecuație, fără urmări rele pentru ceilalți – e ok! Mai pe scurt, îmi scapă umorul și schepsisul spusei cu pricina... [...] 3. [...] De-o bucată de vreme încoace, cititul meu vrea să redevină de plăcere, ca în copilărie, iar scrisul, un lucru foarte personal, o întoarcere spre sine tot mai avară. Îmi construiesc tot mai atent «norocul de a citi doar cărți bune», împinsă de o acută urgență a *mărturisirii* – nevoia de a povesti în lungi paranteze despre relația mea cu cărțile, dar și locurile, cu oamenii, cu timpurile”.

□ Radu Țuculescu, *Fiecare perioadă pedepsind anumite lecturi și-a conturat profilul*: „Nu pot spune exact dacă datorită lecturii m-am apucat de scris. Asta ar însemna că la început a fost simpla dorință de a imita? [...] Lectura e un viciu nepedepsit.... sună extrem de poetic dar... au existat perioade (ciclice!) în istoria omenirii când... acest viciu fu al naibii de rău pedepsit. Desigur, fiecare perioadă pedepsind anumite lecturi și-a conturat profilul «specific», dar tortura avea același efect și aceeași motivație. În asemenea situații, fiecare dintre noi ar fi putut deveni o carte. [...] Între scrisul meu și lectură există o adevărată legătură organică. Se petrece cam ceea ce se petrece între vasele comunicante. Se alimentează reciproc. În fond, și atunci când îți recitești propriile pagini... tot lectură se cheamă, nu?”.

■ În rubrica *Zigzaguri* Constantin Călin publică mai multe texte scurte, printre care și *O „moarte clasică”*, despre decesul lui Constantin Ciopraga (2 februarie 2009). □ Mariana Șenilă-Vasilii scrie despre *Cazul Vera Muhina* (I): „Printre artiștii ruși sacrificați în numele realismului socialist, sculptorița Vera Muhina face figură aparte. Ea este considerată nu doar tipul creatorului înregimentat cu arme și bagaje în tabăra oportuniștilor, ci și reprezentantul său cel mai important”.

■ Sub titlul *Mirador* și semnătura Bel Ami apar următoarele note: □ *O ipoteză șocantă*: „În «România literară» nr. 28/ 17 iulie 2009, Traian D. Lazăr aduce în discuție o ipoteză destul de șocantă cu privire la cauza morții lui Liviu Rebreanu”.

□ *Nichita Stănescu inedit*: „«Viața Românească» nr. 6-7/ 2009 reține atenția prin materiale extrem de interesante, începând cu evocarea prin impresii personale a evenimentelor sângeroase din Tienanmen (1989) a lui Dumitru Radu Popa, continuând cu versurile inedite ale lui Nichita Stănescu dedicate filozofului Mihai Șora, cronica literară (*Recuperarea sensului în poezia lui Gheorghe Grigurcu* de Elisabeta Bogățan), poemele semnate de Constantin Abăluță și proza lui Nichita Danilov”. □ *Președintele bou în viziunea unui ministru*, semnând articolul lui Adrian Țion (*Armăsarii presei*) apărut în „Tribuna”, nr. 164/ 2009, unde „vorbind despre «poznele» oamenilor politici, se referă și la un actual ministru”, Theodor Paleologu. ■ *Taina poetului Ion Buzdugan* este dezvăluită de C. D. Zeletin, aflată de la Ion Buzdugan în ultima lună de viață a acestuia: Buzdugan despre planul

exact al operațiunilor rusești prin care s-ar fi produs cucerirea prin arme a garnizoanei românești, iar regele Ferdinand asasinat. Informându-l pe Rege, drept recompensă a cerut o proclamație prin care „să asigure plugarii din tranșee că vor primi pământ!”. ■ Constantin Mateescu publică a treia parte din *Cum să fugim de-acasă*. ■ Luca Pițu comunică noi date din dosarul său (*Ars documenta bene legendi*). ■ Sunt publicate versuri de Mariana Filimon și Ion Davideanu. ■ Revista vine cu *Mărturii fel de fel*, un fragment din romanul *Chemarea sinucigașilor* de Radu Ulmeanu, „în curs de apariție”. ■ Șerban Foarță traduce versuri scrise de T.S. Eliot în limba franceză. ■ În *Voci pe mapamond* Olimpia Iacob traduce poeziile lui Graham Vivian Lancaster.

● [„Apostrof”, nr. 8 (231), nr. de pagini: 32] În *Café Apostrof* citim despre Ion D. Sîrbu – 90 de ani de la naștere: „În perioada 17-27 iunie, la Craiova, au avut loc manifestările culturale *Ion D. Sîrbu – posteritatea scriitorului: 90 de ani de la naștere, 20 de ani de la moarte*. Proiectul a fost realizat prin contribuția Uniunii Scriitorilor din România – Filiala Craiova, a Universității din Craiova – Facultatea de Litere, precum și a Teatrului Național «Marin Sorescu», iar finanțatorii au fost Consiliul Județean Dolj și Loteria Română. Debutul manifestărilor, inițiate de scriitorul Ioan Lascu, director de proiect, s-a produs cu un ciclu de conferințe cu tema *Ion D. Sîrbu – secretar literar la Naționalul din Craiova*, cu aportul lui Mircea Cornișteanu, Emil Boroghină, Ioan Lascu, Nicolae Coande, Toma Velici. [...] Omagierea lui Ion D. Sîrbu a continuat la Biblioteca franceză «Omnia», unde au avut loc lucrările colocviului național pe tema *Raporturi valorice și estetice stabilite între opera antumă și opera postumă a lui Ion D. Sîrbu*. Au participat scriitori, universitari și cercetători din Iași, Pitești, Petroșani și Craiova: Nicolae Oprea, Mihai Barbu, Marian Boboc, George Popescu, Toma Grigorie, Mircea Moisa, Ioan Lascu, Nicolae Coande, Doru Nicolae Pătru, Toma Velici, Flori Bălănescu, Dumitru Augustin Doman etc. La manifestări a participat ca invitat de onoare soția scriitorului, doamna Elisabeta Sîrbu. La finalul simpozionului a fost citit un text scris de Paul Goma special pentru acest moment. Comunicările participanților urmează să fie publicate într-un volum intitulat *Caietele Colocviului Național Ion D. Sîrbu*”. □ Despre *Zilele Clujului* scrie Lukács József. ■ Marta Petreu publică *Portret Andrei Marga* în rubrica *Puncte de reper*: „Filosofia pe care o practică Andrei Marga este mai ales cea din afara liniei romantice (aceasta din urmă, mult mai bine prizată în România). Acum, prin pătrunderea în spațiul religiei, al antropologiei și al teoriei valorilor, prin contactul cu autori precum Rosenzweig, profesorul Marga dă semne că se apropie de stilul și temele filosofice care interesează tradițional spațiul culturii românești”. □ Paul Mihalache semnează eseu *Multilingvism în Uniunea Europeană*: „Conducătorii Uniunii Europene sunt schimbați o dată la cinci ani. Ce vom face? Vom schimba și limba unică o dată la cinci ani pentru a mulțumi pe toată lumea? Cum credeți că ar accepta francezii ca parlamentarii lor europeni să vorbească engleza după bătăliile de la Poitiers și Crécy sau după Trafalgar și Waterloo? Sau englezii să

accepte germana după blitz-ul asupra Londrei și bombardamentul de la Coventry? Vedem ce patimi și violențe declanșează un meci internațional de fotbal și ne putem imagina că o națiune mare și orgolioasă ar accepta așa o «jignire» ca limba altei națiuni să fie considerată mai importantă ca a ei? Bun, să găsim altă variantă, care să nu trezească patimi și orgolii: esperanto. Dar esperanto nu este o limbă funcțională, în ea nu se pot exprima fără echivoc legile, hotărârile și actele Uniunii Europene. Să așteptăm până va fi pusă la punct și-abia apoi vom reveni la aceasta. Pot însă să propun o soluție mai potrivită! O limbă care nu e europeană, ca să nu stârnească invidii, este vorbită de cei mai mulți oameni de pe glob, este veche și rodată: chineza!... Intențiile celor care propun – într-o formă sau alta – instituirea unei limbi unice europene pot fi – până la proba contrară, cel puțin – foarte bune, dar realizarea se va dovedi o utopie. Iadul e pavat cu bune intenții...” ■ *Despre povestirea cu tâlc* este cronică literară a Irinei Petraș la romanul *Marañon sau Adevărata istorie a descoperirii Lumii Noi* de Ruxandra Ivănescu, Ed. Cartea Românească, 2008: „Interesul/ farmecul romanului de față stă în abila, delicata răsturnare de perspectivă. Mitul e adus în scenă prin amănunțită, documentată și, deopotrivă, fantasmată demitizare, iar ritualul coboară din solemnitatea figurilor consacrate, de prim-plan, în lumea secundă, dar nicidecum secundară a făcătorilor cvasianonimi și gureși ai istoriei”. ■ În *Cronica teatrală* citim *Tompa vs. Ionesco* de Ovidiu Pecican, o cronică la piesa *Cântăreța cheală* în regia lui Tompa Gábor, pusă pe scenă la Teatrul Național din Cluj: „*Cântăreța cheală* de la Naționalul clujean se dovedește, astfel, un Ionesco fără Ionesco, dar cu mult Tompa și beneficiind de o garnitură de actori excelentă”. ■ Din secțiunea *Cu ochiul liber*: □ Mihaela Urșă publică partea a doua din *Întoarcerea la roman*, o recenzie la *Gândirea romanului* de Toma Pavel, traducere de Mihaela Mancaș, Ed. Humanitas, 2008: „De remarcat este faptul că istoria romanului nu poate fi, pentru Toma Pavel, decât o istorie a receptării, respectiv a felului în care romanul a fost «gândit» de la o epocă la alta. Presupunerile sale despre schimbările de interes ale scriitorilor și ale criticilor se organizează în jurul receptării (fie ea publică sau specializată)”. □ Iulian Boldea semnează *Textualism, hiperconștiință, artefact*, un comentariu la volumul (*Poemul din carton*) *Urme de distrugere pe Marte* de Bogdan Ghiu, Ed. Cartea Românească, 2006: „Poemele lui Bogdan Ghiu preiau din recuzita postmodernismului nu doar autospecularitatea exacerbat intelectualistă, dar și predispoziția spre reportajul *poietic*, spre aventura scriiturii care își refuză premeditat inocența, fiind, mai degrabă, fascinată de conștiința impurității revelațiilor lirismului ontofag, din care orice reprezentare metafizică pare a se fi retras, subzistând doar o epifanie a textului ca prezență și absență totdeodată”. □ În *Ochi existențialist și imagine publicitară* Adriana Teodorescu scrie despre *Imagini frumoase* de Simone de Beauvoir, ediția a doua, traducere de Ileana Vulpescu, Ed. Paralela 45, 2005, considerând că acest roman „aduce în lumea imaginilor existențialiste nuanțe întineritoare acum, la o relectură a romanului său din 1966, pe fundalul unui existențialism osificat, cu capcanele

unei măduve pândind sartrian înnegrită în clișeu”. □ Rodica Marian semnează *Sărbătoarea întoarcerii la sine*, o recenzie la *Izgonirea din iad* de Andrei Fischof, Ed. Euro Press, 2008: „Versurile și gândurile din cartea cu titlul *Izgonirea din iad* au – în credința mea, în sensul cel mai bun, adică valoros – elementele-cheie ale unei propedeutici pentru existența de dincolo, fiind și o *răfuială șoptită* cu tot ceea ce dincoace rămâne imperfect”. ■ În acest număr găsim *Dosar: Emil Cioran*: □ Letiția Ilea semnează traducerea *Sunt un autor de fragmente: Convorbire cu Laurence Tacou*, interviu preluat din volumul *Cahier Cioran*, Ed. de l’Herne, 2009; interviul a fost realizat la Paris, 1 august 1987: „*Laurence Tacou: Sunteți considerat un moralist, ce părere aveți despre asta?* C.: Nu e bine. Moralistul, acesta e un cuvânt care are acest sens numai în franceză. Moralistul, în toate limbile, înseamnă tipul care se ocupă de morală. În Franța, moralistul e cel care reflectează asupra omului și care scrie fragmente. (*râsete*) Asta e moralistul francez, Pascal, Chamfort... Nu are același sens în engleză, e un termen specific francez. *Moralistul e tipul care scrie fragmente și care bate câmpii. (râsete) Eu sunt un autor... cum să spun oare? Sunt un autor de fragmente.* Am scris cărți care nu sunt fragmente, dar genul meu e mai degrabă fragmentul, care e și un gen de leneș. Pentru că am remarcat că la început, în sfârșit, prima carte pe care am scris-o în franceză, *Tratat de descompunere*, nu e un fragment, e o carte care se susține. Am scris două sau trei care nu sunt cărți de moralist, dar pe măsură ce m-am dezgustat de scris, am scris din ce în ce mai multe fragmente, și acum aproape că nu mai pot scrie altceva. E un semn de oboseală, într-un anume sens. [...] *L. T.: Dar ați fost uneori pe punctul de a fi, cum să spun, contaminat de credință?* C.: Da, am fost la un pas de acest risc... (*râsete*) Asta e tot ce pot să spun. Acum, știți, în ce mă privește, tata era preot. Tata era credincios și atât, mama nu era, dar se prefăcea. La șaisprezece ani, eram ateu în mod violent. Tata avea obiceiul să spună Tatăl Nostru înainte de masă, o ștergeam de fiecare dată, mergeam la closet. Citisem niște cărți ateiste. Însă după ce am citit enorm despre religie, pentru mine, mistica e ceva foarte frumos și profund. *Consider că extazul este maximumul pe care o ființă îl poate atinge pe pământ, extazul te apropie de Dumnezeu și chiar devii Dumnezeu, e extraordinar.* Am cunoscut asta, dar erau niște extaze care frizau nevroza, nu niște extaze propriu-zis religioase... dar care ar fi putut fi. Este starea supremă care se poate atinge. O să vă uimesc, am cunoscut patru în viața mea, e totuși ceva. [...] *L. T.: Civilizația occidentală a ajuns la capătul posibilităților sale?* C.: Nu la capăt, nu chiar la capăt, dar coboară panta, nu din motive politice. E mai profund, mult mai profund, e vorba de uzură. Scriitorii nu pot crea pentru totdeauna. Există o limită, cobori panta. În ce privește civilizațiile, e absolut clar, nu merită să negăm, nu merită! Simptomele decadenței sunt perceptibile. Toată lumea e conștientă de asta. Evident, nu e chiar atât de ușor de acceptat, pentru că nu poți să-i pui pe oameni în fața absenței viitorului lor. Fenomenul este totuși relativ îndelungat, poate fi înregistrat, dar... e ca o agonie foarte lungă. [...] *L. T.: Credeți că islamul este o civilizație în plin avânt?*

C.: Da, da, neapărat. Foarte stimulată din interior. Pentru că, în fond, să crezi că Dumnezeu se ocupă de tine e ceva enorm în existența cuiva și încă și mai mult în cea a unei comunități, a unei națiuni. Asta se numește mesianism. Să crezi că toate acestea au o bază profundă, că Dumnezeu e cu tine, și Occidentul... Nu uitați vremea cuceririlor religioase, a tuturor acelor escapade spre Orient, pentru a elibera mormântul lui Isus din Orient. E o nebunie, dar tocmai asta-i vitalitatea. [...]

L. T.: *Unde în lume vedeți dezvoltându-se forme de civilizație?* C.: După mine, America Latină este moștenitoarea civilizației europene, dar nu o compar cu Orientul, absolut deloc! Nici nu se poate! Cu siguranță nu! Evident că viitorul aparține unor țări precum China...

L. T.: *Românii își simt afinități cu o anumită națiune?* C.: România are o situație specială. Mă situez numai din punctul de vedere al civilizației occidentale. Franța a avut o evoluție normală. A trecut prin toate fazele pe care trebuie să le traverseze o mare civilizație. Toate fazele, asta e foarte important. De aceea, dacă vorbim despre o decădere franceză, e numai în planul istoriei universale, ca decadența romanilor, ca un declin normal și aproape sănătos, dacă putem spune așa. (*râsete*) Pentru că e inevitabil. O decadență este reală atunci când nu se poate face nimic, se poate numai reduce viteza. E un proces fatal. Trebuie să spun că sunt poate fatalist în viziunea mea asupra istoriei. Francezii nu sunt, pentru că sunt raționali, ei cred că omul poate orice. Eu poate că sunt fatalist, dar cred că există fenomene care sunt într-adevăr fatale, nu se poate face nimic". □ Dieter Shlesak, *Stația terminus a istoriei. Mărturii ale unei prietenii necunoscute: Emil Cioran și Benjamin Fondane*, fragment din volumul („în curs de apariție”) *Martori la limita cunoașterii: Studii, eseuri și portrete*, traducere de Cosmin Dragoste: „Cioran și Fondane se cunoscuseră la Paris în 1941, prin intermediul lui Stéphane Lupasco și s-au întâlnit de mai multe ori în locuința lui Cioran, între 1941 și 1944, întâlniri pe care Cioran le zugrăvește în micul său eseu 6, *rue Rollin*: «Îl vizitam adesea (îl cunoscusem în timpul ocupației), având mereu intenția de a rămâne numai o oră și îmi petreceam la el întreaga după-amiază, din vina mea, bineînțeles, dar și dintr-a lui: vorbea plin de entuziasm, iar eu nu aveam curajul, dar nici nu doream, să întrerup un monolog ce mă epuiza și mă entuziasma». Despre aceste discuții nu se cunosc lucruri decât din eseul lui Cioran și din scrisori, precum și din mai multe interviuri". ■ Ioana Scoruș publică *Sartre, Ștefan Bolea și psihanaliza*, o reacție la textul lui Ștefan Bolea, publicat în numărul 6 al revistei, intitulat *O lectură antipsihiatrică a lui Sartre*: „Așadar, voltele pe care le descrie Ștefan Bolea în articolul său din «Apostrof» rămân niște forme fără fond, nefiind întemeiate nici măcar dpdv al unei minime cunoașteri a domeniului în care își plasează discursul. A trage, cu orice preț, niște concluzii pe care le dorești pertinente din interiorul unui domeniu pe care nu-l deții nici măcar în linii vagi ține de ceva mai mult decât de diletantism. Poate că ar fi mai util să ne apropiem de domeniul necunoscut cu mai multă precauție și mai mult bun-simț, un bun-simț funciar fără de care lucrul de calitate este imposibil". ■ În *Avangarda rusă* citim versuri de Aleksandr Kviatkovski și

Vladimir Narbut, în traducerea lui Leo Butnaru. ■ Versuri semnează Letiția Ilea, Emanuel Guralivu, Lucia Dărămuș. ■ Din proză citim *Apologia fumatului* de Raluca Marchiș și *Sunt îndrăgostită, nu și idioată* de Ana Ludușan.

● [„Ateneu”, nr. 8 (480)] În *Breviar* citim: □ *Premiile Filialei Bacău a U.S.R.* (v. „România literară”, nr. 26/ 2009). □ Silviu Claudiu Mihai, *Pescăruș la vămile imaginarului*: „Profesorul Vasile Rusu a fost privat de bursa Humboldt. A fost împiedicat să călătorească. I-au fost refuzate contactele științifice. Dar, mai ales, i-a fost răpit timpul creației. Teza de doctorat, considerată de Constantin C. Giurăscu o strălucită lucrare științifică și studii de istorie modernă care tocmai au apărut la Editura Casei Corpului Didactic Bacău, într-o ediție îngrijită de Gheorghe Cliveti și de autorul acestor rânduri dau măsura singulară a unei disponibilități intelectuale de excepție. De un lucru însă nu s-au putut atinge. De sufletul lui. De inima lui. De iubirile lui. [...] O viață de om a rămas deschisă până într-o dimineață de iarnă, când pescărușii se avântă în larg cu atâta sete de viață, cu atâta poftă de zbor, încât nu mai știi cine e mai înalt, cu atât e mai adânc, de sunt adevărate: marea, muntele ori poate, singuri pescărușii sfărâmând cu imaterială cruzime lanțul imaginarului”. ■ Cronici literare: □ În *Discriminarea, limba universală a urii* Carletta-Elena Brebu prezintă *Sunetul cuvintelor*, roman scris de Amulya Malladi, Ed. Corint, 2009: „Fără să aibă strălucirea și aerul elevat al romanelor aparținând marilor autori francezi, fără să dețină robustețea frazei și forța de redare caracterologică a creatorilor ruși de roman, fără enigmaticul demn din literatura de expresie engleză, totuși, aflăm în *Sunetul cuvintelor* feminitatea plină de acuratețe a construcției naratologice, conturul captivant al unei povești de iubire, imposibilă în felul ei, ca toate marile iubiri și, ceea ce este mai important, există o amprentă clară a interferențelor culturale, ca un soi de edificiu pe care s-au arborat mai multe drapeluri...”. □ Adrian Jicu este de părere că volumul *Bacăul cultural. File de istorie. Partea I* de Liviu Chiscop, Ed. „Grigore Tabacaru”, 2009 - *Un semieșec*: „Și la nivel interpretativ și la nivel stilistic, *Bacăul cultural* suferă. Exprimările sunt greoaie, retorice, cu repetiții supărătoare și fraze înălțătoare, [...]”. ■ Rubrica *Autori și cărți* vine cu noi recenzii: □ Violeta Savu prezintă *În către pierdere* de Ioan Mușlea, Ed. Eikon, 2009: „*În către pierdere* e un fel de jurnal poetic al unui om chinuit de spaimele *Morții*, care se arată în fel și fel de chipuri, spaime ce capătă dimensiuni coșmarești. Moartea este percepută nu ca o trecere în altă dimensiune, ci drept o fatalitate cumplită. Citim confesiunile unui om trist, sceptic și profund dezamăgit de imoralitatea lumii”. □ Lăcrămioara Loredana Beleacov scrie despre *Erezii marine* de Nicolae Motoc, Ed. Ex Ponto, 2009: „Poet și constructor de arhitecturi poetice înnoitoare de sens, Nicolae Motoc devine un exemplu pentru cum poate cineva să câștige un pariu cu literatura. Prin crez neabătut în poezie și în destinul poetului”. □ Nicolae Florean semnalează volumul *Noaptea instinctelor* de Ștefan Bolea, Ed. Brumar, 2009: „Ștefan Bolea scrie o poezie subversivă, un text cu aparențe reflexive, dar cu autentică valoare tranzitivă. E o călătorie spre

centru, un drum «de-a-ndoaselea», sorescian. E o sfidare a răului prin rostirea sa, în virtutea ideii că numai ce e material e distructibil”. □ Ioan Dănilă recenzează *Prințesa din Harduf* de Iulius Iancu, Ed. Columna, 2009: „Registrul în care vorbește cu noi este dictat de sobrietate, chiar decență, măcar pentru faptul de a fi abordat tema bolii. Nimic din retorica ziaristică nu-l sâcâie pe cititor”. □ Daniel Nicolescu se ocupă de antologia *33 de poeți greci contemporani*, selecție și traducere de Sorina Munteanu, Ed. Fundației Culturale „Cancicov”, 2008: „În concluzie, *33 de poeți greci contemporani* rămâne o carte fundamentală pentru deschiderea culturii române către lirica grecească de astăzi și pentru zidirea sufletească a cititorilor. Prima treaptă spre perfecțiunea traducerii s-a produs, urmează desăvârșirea, la care, cu siguranță, Sorina Munteanu aspiră”. □ Adrian Botez comentează *Poeme din Transilvania* de Eugen Evu, Ed. Polidava, 2008: „Eugen Evu este, cum am mai spus-o și cu alte ocazii, Poetul prin excelență – fie că scrie pe verticală ori pe orizontală «poeseistică», fie că sparge, hiperbolic, «baloane» pamfletare (și atunci chiar se învârtește Maëlström-ul!), fie că face recenzii (unde apare mantia mistică - regală, pontificală, justițiară - totdeodată, dar cu farmecul originarității mitice! - a lui Manu sau Minos)”. □ Adrian Jicu se pronunță asupra volumului *Daimonul din debara* de Mircea Bujor, Ed. Studion, 2008: „În concluzie, *Daimonul din debara* confirmă că ne aflăm în fața unui poet de largă acoperire (prin preocupările sale diverse), care, paradoxal, scrie o poezie elitistă. Ceea ce este, în egală măsură, un avantaj și un dezavantaj în condițiile superficialității lumii în care trăim”. ■ Dan Perșa revine la rubrica sa *Pe grătar... și-un alter ego* cu textul *Scriitorul și duhovnicul*, despre „părintele duhovnic Arsenie Papacioc, la Mănăstirea Sf. Ana din Techirghiol”. ■ Gabriela Gîrmecea prezintă corespondența lui Mihail Sebastian cu Petru Comarnescu: „S-au păstrat la Muzeul Literaturii Române doar patru scrisori. Unele dintre acestea adresate lui Petru Comarnescu conțin referiri la preocupările sale literare. Nu sunt multe detalii, pentru că Mihail Sebastian afirmă că le-a redactat în grabă” („*Trebuie să sperăm într-o reînălțare a spiritului omenesc*”). ■ În rubrica *Arte* Carmen Mihalache (*Teatrul din cărți*) scrie despre volumul *Teatrul și cărțile lui* de Mircea Morariu, Ed. Universității din Oradea, 2009. □ Constantin Călin publică partea a treia din *Reveniri la Bacovia*: „A remarca absența poetului într-o împrejurare, sau uitarea lui în alta, e de asemenea semn de prețuire. După ce s-a mutat la București, Bacovia n-a oferit aproape deloc ocazii celor din urbea natală să se vorbească despre el”. ■ Viorica Răduță semnează *Cărtărescu, alt Arcimboldo, textual*, o analiză a *Levantului*: „*Levantul* modifică formele poetice, de-a lungul și de-a latul lor, tocmai pe linia *ana-morphae*-lor (textuale). Cărtărescu ajunge la catoptrică, una de proiecție literară a «liricelor» noastre, pe care le exagerează, micșorează, le reconstituie, prin urmare, dintr-un nou unghi-viziune, pe fundalul *Țiganiadei*, dar cu un alt fel de epic, unul scos din strâmbarea în propriul tom a referenților livrești”. □ În *A treia ceașcă de ceai* Marius Manta scrie despre *Cartea ceaiului* de Okakura Kakuzo, Ed. Nemira: „Gândită în contextul economic, politic

dar mai ales al deschiderii culturale japoneze de la început de secol XX, *Cartea ceaiului* pare să rămână lectura obligatorie pentru orice iubitor al acestei arte”. ■ Ion Fercu îi compară pe *Cioran și Dostoievski* în rubrica sa *Cogito*, prezentând atât opiniile lui Emil Cioran despre Dostoievski, cât și punctele în care cei doi se întâlnesc: „Cioran îl prețuiește atât de mult pe Dostoievski, încât își alege și prietenii în funcție de acest reper: «Când am aflat despre el că e total impermeabil și la Dostoievski și la Muzică, am refuzat, în ciuda marilor sale merite, să mă mai întâlnesc cu el. Îi prefer de departe un arierat sensibil la primul sau la cea de a doua (Emil Cioran, Eseuri, Editura Cartea Românească, București, 1988, pag. 319)»”. ■ Sub titlul *Meridianul Turner* Marius Manta descrie călătoria sa în Ungaria și întâlnirea cu Joseph Mallord William Turner. ■ Semnează versuri Mihaela Mocanu și Tudor Misdolea. ■ C. D. Zeletin publică *Somnul nefericirii, somnul fericii*. ■ La proză, Radu Aldulescu este prezent cu *Mărturii tulburătoare*. □ Leo Butnaru publică partea a șaptea din *Carnet polonez*.

● [**„Contemporanul – Ideea Europeană”, nr. 8 (689)**] Nicolae Breban scrie despre *Moartea cea cu două fețe*. □ Irina Petraș revine la rubrica sa cu articolul *Cartea unor întâlniri epistolare*, un comentariu la volumul *De amicitia* de Ilie Rad, scrisori de la Ștefan J. Fay, Ed. Accent, 2009, prefață de Irina Petraș: „Ni se propune aici o carte de citit mai întâi pe nerăsuflete și de recitit apoi pe îndelete. O mărturie a unei vieți deloc ușoare, dar, fără îndoială, pline și împlinite. Tot ce scrie Ștefan J. Fay este *confesiune, document* și, în sensul cel mai înalt al cuvântului, *manifest*”. ■ În eseu *Darul narațiunii savuroase* Nicolae Balotă scrie despre Anthony Trollope. ■ Mara Magda Maftעי publică un nou fragment din volumul *Cioran și tânăra generație*, intitulat *Cioran și Noica*. ■ Cronici literare: □ Ștefan Borbély semnează *Sinteza unei vieți*, o cronică la *Scriitori români de science fiction* de Cornel Robu, Ed. Casa Cărții de Știință, 2008: „În ciuda repetițiilor dictate de dorința de exhaustivitate, cartea în limba română și engleză a lui Cornel Robu se citește cu imens folos, mai ales acum, când Internetul respiră, în forme diversificate, aproape aceeași atmosferă”. □ Răzvan Voncu publică *O antologie fundamentală*, un comentariu la antologia *Unviersitas. Un cenaclu așa cum a fost...*, coordonator Mircea Martin, Ed. MNL, 2008: „Diversitatea formulilor literare, atmosfera unei epoci dure, dar deloc neinteresante, anecdotică ședințelor de cenaclu, portretele de scriitori, intervențiile «seniorilor» invitați de Mircea Martin să citească și să asculte, în fine, adevărata pedagogie literară derulată în plină epocă a falsurilor și mistificărilor, toate acestea merită cu prisosință o dezbatere critică amplă și sistematică. În orice caz, antologia îi invită pe istoricii literari la reconsiderări de profunzime”. ■ Aura Christi publică *Între Razumihin și Sonata lui Vinteuil*, notând apariția *La umbra fetelor în floare* de Marcel Proust, traducere de Radu Cioculescu, Ed. Leda/ Corint, 2008: „Spectaculoasă la Proust – un nietzschean în esență! – este *mișcarea interioară*, nu rareori abruptă, de fiecare dată pregătită însă, din punct de vedere epic, fără reproș, *mișcarea* ca să nu spunem ruptura (ar fi un pic forțat totuși), intervenită în anumite personaje

înfățișate în primii timpi românești drept cu totul altceva: [...]”. □ Irina Ciobotaru situează volumul *Casa teslarului* de Ioan Pinte (Ed. Cartea Românească, 2009) *Între poezie și rugăciune*: „Din poezia lui se «întreau» respirația și prezența lui Dumnezeu care nu vorbește prin cuvânt, ci prin oameni, îngeri, sfinți, morminte, pietre, zăpezi, ierburi verzi, pechinezi, fiare, muzică, istorie, literatură, mituri. Tăcerea calmă, bogată, benefică, vindecătoare, a unei astfel de tainice comunicări se convertește într-o poezie copleșitoare prin smerenie și prin onestitate”. ■ Constantina Buleu scrie despre *Selecția miturilor. Eliade*: „Mircea Eliade apreciază că pentru omul primitiv sacrul înseamnă putere. Prin faptul că mitul povestește o istorie sacră, relatează un eveniment care a avut loc în timpul primordial, este povestea unei faceri și vorbește numai despre ceea ce s-a întâmplat pe deplin, el furnizează imaginea celei mai indiscutabile realități și, implicit, a celei mai indiscutabile surse de putere și de valoare a ei”. ■ Marian Victor Buciu scrie despre *Poezia românească în „Istoria critică...”*, analizând acest aspect în *Istoria* lui Nicolae Manolescu: „Secolul XIX poetic, cu prelungire considerabilă și în secolul XX, este mai cu seamă unul învălmășit în clasicism și romantism, tradiționalism și parnasianism. Mimetismul apare, de-a valma, creativ și decreativ, emulativ și epigonic. Sunt aici prezentați poeți originali, anticipatori, de relație, dar chiar și poeți calificați cu franchețe drept nuli. Poeții eclecticici sau monocorzi există prin evaluări critice ambivalente. Piscurile poeziei sunt parcurse acum nu doar prin lectura directă, dar și prin raportarea la alte lecturi care au ecranat și redimensionat opera și autorul”. Constantina Buleu scrie despre *Selecția miturilor. Eliade*: „Mircea Eliade apreciază că pentru omul primitiv sacrul înseamnă putere. Prin faptul că mitul povestește o istorie sacră, relatează un eveniment care a avut loc în timpul primordial, este povestea unei faceri și vorbește numai despre ceea ce s-a întâmplat pe deplin, el furnizează imaginea celei mai indiscutabile realități și, implicit, a celei mai indiscutabile surse de putere și de valoare a ei”. Constantina Buleu scrie despre *Selecția miturilor. Eliade*: „Mircea Eliade apreciază că pentru omul primitiv sacrul înseamnă putere. Prin faptul că mitul povestește o istorie sacră, relatează un eveniment care a avut loc în timpul primordial, este povestea unei faceri și vorbește numai despre ceea ce s-a întâmplat pe deplin, el furnizează imaginea celei mai indiscutabile realități și, implicit, a celei mai indiscutabile surse de putere și de valoare a ei”. □ Michael Shafir semnează *Un „desuet” (sau actualitatea lui Ronetti Roman)*: „Unul dintre cazurile cele mai interesante în ce privește atât binomul identitate vs. identificare, cât și pendantul său inclusivism vs. exclusivism îl reprezintă în România cazul lui Ronetti-Roman. S-a făcut acesta, așa cum de multe ori ne sunt prezentate lucrurile (inclusiv de către Nicolae Manolescu în recenta sa *Istorie critică a literaturii române*), avocatul asimilaționismului? Și dacă da, care a fost reacția intelectualilor români ai epocii sau recepția lui Ronetti-Roman de către critica literară de mai târziu la această pretinsă pledoarie? A meritat această reacție calificarea de «Afacere Dreifuss a spiritualității românești» pe care i-a atribuit-o Felix Aderca? În sfârșit, se mai cuvine,

poate, a ne întreba dacă Manolescu are dreptate atunci când afirmă că «După al Doilea Război, problema evreiască a dispărut din spațiul public, și, odată cu ea, și drama lui Ronetti-Roman»». ■ Maria-Ana Tupan prezintă *Întâlniri Est-Vest*, o prezentare a volumului *When the World Turned Upside Down. Cultural Representations of Post-1989 Eastern Europe* de Kathleen Starck, Cambridge Scholars Publishing, 2009: „Antologia lui Kathleen Starck oferă, prin critica unor reprezentări culturale, un context, nu numai dialogului dintre Est și Vest în noile condiții ale existenței Uniunii Europene, dar și studiilor legate de schimbările de paradigmă și de mișcarea de idei într-o civilizație tot mai globalizată și hibridă”.

■ Cătălin Enache scrie despre *Ulrich von Wilamowitz-Moellendorff* și *Introducere în tragedia greacă din 1875*. ■ Simona Drăgan semnează *Cioran și mitul trupului*: „În realitate, întrebarea zilnică pe care și-o pune omul Cioran nu este ce s-ar face fără infirmitățile lui, ci dimpotrivă, cum să procedeze ca să scape de ele. Și aici se află marea contradicție dintre scriitor și om”.

■ Adriana Teodorescu semnează eseul *Să fii Oblomov*: „Să fii Oblomov. Să te retragi ca un animal hăituit din lume înspre numele tău, să fii propriul tău semn fără să-ți pese de cum te-au întins prin istorie alții”.

□ Ștefan Borbély publică *Narziss și Goldmund*, fragment „Din vol. *Pornind de la Nietzsche*, în curs de apariție la Editura EuroPress Group”.

□ Rodica Grigore notează apariția volumului *Pe drum* de Jack Kerouac, traducere de Cristina Felea, Ed. Polirom, 2009: „Ca punct de plecare – biografic, ca să-i zicem așa – *Pe drum* se axează pe o serie de călătorii făcute de autor între 1948 și 1950, de-a lungul și de-a latul Americii. Dar, așa cum se va vedea și în carte, e vorba, mereu, nu atât de imaginea de azi a unei călătorii care implică, într-un mod mai mult sau mai puțin evident, ideea de voiaj (cel mai adesea de plăcere), ci de veritabile experiențe inițiatice ce pun în prim plan mai cu seamă semnificația de căutare, căci, deși lucrul acesta pare greu de realizat sau de conceput în secolul vitezei, personajele lui Kerouac se află, de la început și până la sfârșit, într-o veritabilă «questa», menită nu atât a le arăta frumusețile pitorești ale peisajelor Statelor Unite, ci de a le dezvălui calea spre sine”.

■ Despre romanul *Frații Karamazov* scrie Dumitru Bălan în *Dostoievski și ultima sa capodoperă*. □ În *Corespondență din Spania citim Amintiri cu Arghezi la Madrid* de Eugenia Dumitru: „Am aflat că în primăvara asta, mai precis în luna mai, în România s-a celebrat sub o formă sau alta poetul Tudor Arghezi. S-a întâmplat pentru prima oară ca după șase ani de la deznădăcinarea mea, după umilințe îndurate și «dureri înăbușite» cu grijă, cum spunea maestrul Arghezi, un miracol. Mi-am dat seama după atâția ani de Spanie, că în inima și în subconștientul meu trăiam în fiecare clipă acasă, în România, gândeam la fel ca acum șase ani, mă întorsesem în timp și în spațiu, teoria lui Albert Einstein era palpabilă, se materializase prin mine, eram prezentă și teribil de emoționată, în casa poetului Tudor Arghezi de la Mărțișor”.

□ Marin Radu Mocanu așază în raporturi adverse *Societatea civilă vs. gândirea politică*, referindu-se la problema finanțării culturii, făcând o prezentare a reacției din presă („Observator cultural”, „Contemporanul”, „Cultura”). ■ În

Bref găsim scurte note, nesemnate, despre starea finanțelor în cultură: *2% din PIB culturii este vital necesar, În plină criză financiară... deputații sunt mână spartă cu banii publici*, ca sursă este citată Luminița Pârvu de la hotnews.ro; o comparație între *Cultura în Franța, cultura în lume... și Cultura în România*. ■ Versuri de Mariana Criș și Jeana Morărescu. ■ Din proză este publicat *Doar Dumnezeu are dreptul să judece* de Gheorghe Schwartz, fragment din romanul *Cei o sută – secretul Florența*. □ Apar versurile de Marina Țvetaieva, traduse de Leo Butnaru. □ Rodica Grigore traduce poezia lui Michael Ondaatje.

● [„**Contrafort**”, nr. 7-8 (177-178)] Vasile Gârneț publică editorialul *Epistole către prieteni*: „Îi răspund printr-o *scrisoare deschisă* lui Mircea Cărtărescu - reputat scriitor român -, care, într-un comentariu din ziarul «Evenimentul zilei», unde are o rubrică săptămânală, se declară învins de atmosfera toxică, corozivă, pe care au instalat-o fostele structuri securist-comuniste în viața politică românească. Copleșit de amărăciune, autorul constată că «*Războiul este pierdut și nu mai e nimic de spus*», că Traian Băsescu, președintele pe care l-a susținut alături de alți intelectuali de seamă, n-ar mai trebui să candideze la alegerile prezidențiale din toamnă, pentru că oricum nu va putea schimba nimic chiar dacă le câștigă, fiind în continuare sabotat de aceiași dușmani politici”. □ Din scrisoarea deschisă, intitulată *Dreptul nostru la tristețe*, reținem: „Am citit cu îngrijorare comentariul tău din «Evenimentul zilei», intitulat *Confesiunile unui învins*. M-a tulburat amărăciunea dizolvantă și disperarea acestui text, care iese de sub pana unuia dintre cei mai importanți scriitori români contemporani. Articolul relevă deruta și oboseala care s-au instaurat în societatea românească la toate nivelele în această perioadă grea și bulversantă a crizei economice. O criză pe care țara împreună cu clasa politică n-au prevăzut-o și căreia, se pare, nu reușesc să-i facă față. Îți înțeleg perfect dezamăgirea și dezgustul față de clasa politică românească. Îți înțeleg sila față de detractorii tăi, tot mai vulgari și mai insistenți. Însă, dragă Mircea, cred că faci o mare greșeală declarându-te «învins», dincolo de sentimentele tale din acest moment. Sunt și locuri mai nefericite decât România... Mă gândesc la mesajul pe care îl transmiți prin textul tău. E un mesaj de descurajare și abandon”. ■ Grigore Chiper semnează *Câteva personaje în căutarea unui autor*, o cronică literară la *Viața unei nopți sau Totentanz. Jurnalul menajerei* de Claudia Partole, Ed. Pontos, 2009: „Romanul respectă legile verismului italian. Ar lipsi poate o bucată de pavaj din peninsula: reperul concret, locația, de care sentimentele aeriene să fie legate ca de o ancoră. În ciuda lipsei de descrieri, neglijate și de alți tineri autori, și a unor mici lapsusuri de redactare, cartea conține rețeta de-a atrage cititorul, chiar și pe cel îndepărtat de librărie și de bibliotecă”. ■ În *Sinteza culturală cantemiriană* Alexandru-Florin Platon semnaleză *Les Cantemir: l'aventure européenne d'une famille princière au XVIIIe siècle* de Ștefan Lemny, Éditions Complexe, 2009: „Cine o răsfoiește poate constata, cu destulă ușurință, cât de frapant evocă cele două personaje de care se ocupă Ștefan Lemny (Cantemir tatăl și fiul), ceea ce s-a numit, cu referire la cel de-al XVIII-lea

veac, «europenizarea» Răsăritului (un fenomen simetric celui de «inventare» a Europei de Est, despre care a vorbit, mai demult, Larry Wolf) și, pe un plan mai general (la care voi reveni imediat), cât de mult influențează, uneori, amplasarea (chiar spațială) a istoricului perspectiva sa asupra trecutului”. □ Vitalie Ciobanu semnează *Romanul-thriller sau viața la ruleta rusească*, o recenzie la romanul *Vitali* de Adrian Sângeorzan, Ed. Curtea Veche, 2008: „O lipsă de ostentație programatică. O scriitură din care parcă a fost evacuată orice urmă de egocentrism auctorial. O lume captivantă, debordantă, clocotitoare, de thriller cinematografic... Nu știi cât de departe a vrut să ajungă Adrian Sângeorzan cu *Vitali* – americanii au obsesia drumului, a cursei, plăcerea *to be on the road* – dar pariul autenticității l-a câștigat”. ■ Revenind la *Puncte de reper*, Eugenia Bojoga scrie despre *Bilingvism, semilingvism și planificare lingvistică*. ■ În *Memoriile între cerere și ofertă* Tamara Căraș scrie despre *Memoriile* lui Valeriu Anania, Ed. Polirom, 2008: „Deși nu există memorii corecte, memoriile individuale oricum spun ceva important, întrucât adevărul istoriei nu e niciodată singular, unic, infailibil. Iar *Memoriile* lui Anania ne permit să spunem că, deși nu există memorii corecte, există memorii exemplare”. □ Petru Negură publică *Rostirea indicibilului sau visul orfic al scriitorului fără literatură*, o prezentare volumului *Jurnal de doliu* de Roland Barthes, traducere de Emilian Galaicu-Păun, Ed. Cartier, 2009: „Repetitiv, fragmentar, discontinuu, *Jurnal de doliu* nu este mai puțin o operă în sine, împlinită, rotundă, desăvârșită”. ■ Apare partea a doua a *Chestionarului „Contrafort”* intitulat *De ce își pune omul întrebări?*. Răspund: □ Mircea Cărtărescu: „3. Da, de nenumărate ori. Asta a fost posibil doar pentru că scrisul nu e o meserie. Nu există frezori-rabotori fericiți. [...] 6. Nimeni nu vrea să scrie «opere monumentale». Fiecare vrea să se exprime pe sine, în zece, o sută sau o mie de pagini, cât îi iese. Pentru asta îți trebuie un contract, e adevărat, dar cu tine însuși, pactul e doar cu marea forță din tine și din fiecare dintre noi. [...] 25. Îmi place toată poezia, cu excepția majorității cărților de versuri”. □ Ioana Ieronim: „3. Sunt de multe ori fericită în meseria scrisului. E o formă specială de fericire, care poate să pară și altceva decât fericire - concentrare, căutare, «ascultarea» materiei, lumii, glasurilor de exprimat. [...] 6. Nu se pune problema, din punctul meu de vedere. Un asemenea pact ar însemna, în demersul creator, un element exterior care nu ține de creație. Pentru mine, opera este de o natură organică, lăuntrică, nu m-ar interesa un cadou exterior, un adaos «din altă parte». Noi conținem în noi, fiecare, și binele, și răul. Și potențialul unor intensități «peste fire». Provocarea este apelul la propriile forțe. [...] 25. Sunt deschisă către mai multe formule poetice și consider poezia un mediu extraordinar de expresie tocmai prin diversitatea ei, de când există pe pământ (deodată cu omul)”. □ Irina Nechit: „3. Da, când am scris ciclul *Câinele Poet*. [...] 6. NU. Nu cred că prezint interes pentru vreun Mefisto, lui i se pare că eu sunt naivă. [...] 25. Încerc să înțeleg și să accept diferite formule poetice, pentru a nu mă simți depășită de ele”. □ Dan C. Mihăilescu: „3. Scrisul m-a fericit întotdeauna. Nu știu – încă nu știu! - dacă

la fel de mult precum cititul. Însă cu adevărat fericit, ca în transă, mi-am scris numai cartea de debut, pe la 24-25 de ani. [...] 6. Niciodată, cu nici un preț. [...] 25. Mi-am răpus acnea adolescenței cu Baudelaire, Rimbaud, Lautréamont și Dylan Thomas. Ca student am campat în Eminescu și Hölderlin *via* Heidegger-Noica, în Rilke și Blaga, după care ori de câte ori mi-e dor de-o fărâmă de lirism sapiențial cobor (sau urc, depinde de moment, de stare) la Shakespeare, unde e *totul*". □ Liliana Armașu: „3. Fericită și, în același timp, cumplit de tristă... Atunci când scriu, poezie în special, am senzația că mi se dezvăluie, iată-iată, un mare mister... Dar, trezindu-mă din reverie, ia-l de unde nu-i. [...] 6. Dar oare e posibil să scrii o operă monumentală în urma unui «pact faustic»? Nu cunosc asemenea exemple. Eu aș fi mulțumită să fi scris ori să scriu de acum încolo măcar un text bun, fără anumite condiționări. [...] 25. Din orice formulă poetică îmi place să descopăr un mesaj, o idee revelatoare, mai pretențios spus, îmi place poezia născătoare de poezie". □ Alex. Ștefănescu: „3. Da, în repetate rânduri. [...] 6. Nu. Dar nu pentru că sunt prea pur ca să închei o înțelegere cu diavolul, ci pentru că performanța literară n-ar mai reprezenta un merit al meu. Aș fi ca și cum aș lucra cu negri! [...] 25. Poezia bună. Nu contează formula folosită de poet, contează rezultatul pe care îl obține. Și încă ceva, îmi place nu să citesc, ci să ascult poezie, citită cu glas tare de cineva a cărui față să n-o văd. Îmi imaginez Paradisul ca pe un loc în care aș asculta la nesfârșit poezie". □ Marian Drăghici: „3. Da, de fiecare dată când mi-a ieșit un poem nou și adevărat. Asta se numără pe degetele de la mâini, cred. Hai, și pe cele de la un picior. Întâlniri cu îngerul poeziei, unele; cu demonul ei negru-negru, celelalte. Firește, dominația e de negru – fir-ar să fie! (Doamne, apără și păzește!) [...] 6. Nu, chiar nu. Rolul de «instrument», asumat printr-un «pact faustic», miroase de departe nu atât a pucioasă, cât a impostură. [...] 25. Poezie să fie. Indiferent de formule discursive. Lirismul textelor sacre, dar și al unor pagini geniale din Thomas Wolfe, să zicem, bate la fund, ca poezie, valori întregi de pseudoexaltați delirici. «Dacă aș vorbi în limbi omenești și îngerești...» – cu acest vers se deschide poemul meu preferat, cel mai mare din literatura lumii, la *1 Corinteni 13* (păreră la care aderă cu entuziasm, după ce i l-am «recitat», și Ioan Buduca)". □ Vasile Gârnet: „3. Da, am fost de multe ori fericit. [...] 6. Nu e nevoie să închei tocmai un pact, e suficient să reactivez «zonele faustice» ale ființei mele. [...] 25. Sunt deschis pentru mai multe vârste de lectură ale poeziei bune". ■ *Scriitori polonezi la „Contrafort”*: □ Alex Cosmescu semnează *Piotr Bednarski. Identități construite*, o prezentare a romanului *Zăpezile albastre* de Piotr Bednarski, traducere de Carmen-Luiza Săvescu, Ed. Humanitas, 2008: „E un roman despre măsura în care poți să-ți construiești o identitate în condiții în care ești forțat să ai identitatea pe care o vor alții, despre curaj, despre modalități de a-ți cultiva libertatea interioară, despre *frumusețe*, despre înțelegere și iertare și acceptare, despre faptul de a fi împreună – și cum îi schimbă asta pe cei care au o relație". □ Vitalie Sprânceană publică *Un militant pentru normalitate*, un comentariu la *Mărturisirile unui disident convertit de*

Adam Michnik, traducere de Sabra Daici, Ed. Polirom, 2009: „E un jurnal de bord al călătoriilor periculoase prin tenebrele actului facerii unei democrații reale această carte a lui Michnik și deci, e mai degrabă o ciornă a unui zidar care pune cărămidă pe cărămidă, decât proiectul grandios al unui inginer. Un fel de perspectivă democratică la firul ierbii”. ■ Efimia Țopa semnează *Petru Zadnipru, regăsit în arhivă*: „În 1987, prin bunăvoința doamnei Vanda Zadnipru, jurnalistă, soția scriitorului, arhiva lui Petru Zadnipru a intrat în posesia Muzeului de Literatură. Această arhivă se compune din mai multe mape voluminoase, dispune de un număr impresionant de unități muzeale (manuscrise, acte, documente, blocnotesuri, caiete, scrisori, cărți poștale, invitații, telegrame, cărți cu dedicații...), materiale ce ne oferă informații prețioase, care vin să completeze fericit imaginea celui care a fost poetul Petru Zadnipru”. ■ În *Cronica traducerilor* Răzvan Mihai Năstase publică *Reviste, ziare și cărți*, o semnalare a romanului *Dreptate fără lege – Cei patru justițiar* de Edgar Wallace, traducere de Ștefania Țârcomnicu, Ed. Crime Scene Publishing, 2009: „Nu avem de-a face aici cu o poveste clasică, care începe cu o crimă, continuă cu o anchetă și sfârșește cu un deznodământ surprinzător și greu de anticipat. Ordinea acestor elemente ale narațiunii este delimitată de Edgar Wallace, care preferă să prezinte de la bun început și făptașii, și crima viitoare, necunoscuta fiind în cazul de față modul în care se va duce la bun sfârșit asasinatul”. ■ *Literatura germană contemporană*: □ Vasile Gârneț traduce un interviu apărut în „Die Zeit”, decembrie 2008 cu scriitorul Michael Krüger: „Die Zeit: Cum scrieți? M. K.: Scriu doar de mână, pentru că vreau să am o legătură directă cu pagina, să simt – așa cum se spune – vibrația cuvintelor în vârful degetelor, să mă încred că mai dispun de acel rezervor de creație care este numai al meu. Scriu întotdeauna de mână, chiar și necrologurile. Îmi fac multiple notițe, unele lungi, altele de doar câte o propoziție, dar care e foarte importantă pentru scrisul meu. Am numeroase carnețele cu asemenea însemnări și de multe ori apelez la ele. Nu le poate citi nimeni altcineva, pentru că am un scris indescifrabil, chiar eu am uneori probleme în a descifra ceea ce-am scris”. □ Marcel Gherman traduce un poem al scriitorului Michael Krüger. ■ Prezentarea și traducerea din Bernard Lichtenberg sunt semnate de Olga Corețchi. ■ În rubrica *Noutăți* sunt semnalate volumele *Aliatul uitat al lui Hitler. Ion Antonescu și regimul său, 1940-1944* de Dennis Deletant, Ed. Humanitas, 2008; *Diavolul și ucenicul său: Nae Ionescu – Mihail Sebastian* de Marta Petreu, Ed. Polirom, 2009 și *Johnny Panic și Biblia Viselor* de Sylvia Plath, traducere și note de Anacoana Mindrila-Sonetto. ■ Versuri semnează Ion Hadârcă și Alex Cosmescu. ■ Leo Butnaru publică în rubrica sa *Never say never again*. ■ În *Avanpremieră editorială* citim *Sex & Perestroika* de Constantin Cheianu. ■ La proză este publicată partea a patra din *Voci 2 sau misterioasele sfere* de Vladimir Beșleagă.

● [„Convorbiri literare”, nr. 8 (164)] Cassian Maria Spiridon semnează editorialul *Tortura cea de toate zilele (I)*, despre condamnarea comunismului, pe marginea volumului *Tortura pe înțelesul tuturor* de Florin Constantin Pavlovici:

„Aceste repetate demersuri sunt încă departe de a deveni realitate. Nici impresionanta literatură memorialistică, atât emoțional cât și cantitativ, publicată după '89 nu pare a clinti Sistemul, un Sistem care continuă și în prezent să refuze condamnarea tortionarilor și disculparea victimelor”. ■ L. D. Clement poartă o convorbire cu Ion Beldeanu, „*Poezia pe care o practică unii înseamnă, de fapt, o înșiruire de vorbe*”: „- *Ce s-ar putea spune, deci care e opinia dv. despre poezia românească de azi și ce credeți despre viitorul acesteia?* - Recent, un amic iubitor de poezie, după cum declară el, îmi vorbea deloc încântat despre traiectoria poeziei actuale arătându-se nedumerit de modul în care unii și nu puțini dintre cei care o practică, par tot mai dezinteresați de textele pe care le semnează. Nu-i nicio noutate în ceea ce afirm: e suficient să deschizi revistele literare ori să răsfoiești volumele de versuri întâlnite (ce-i drept, greu de găsit, deoarece chestiunea respectivă devine o adevărată aventură) spre a ajunge la această concluzie. Poezia pe care o practică mulți dintre aceștia reprezintă, însumează, de fapt, o înșiruire de vorbe. De multe ori, ca să nu spun întotdeauna, fără nicio relație între ele, relație logică, țin să precizez”. ■ Bogdan Mihai Mandache intervieveză pe Nicolae Busuioc, „*Timpul trăit și dialogul cu sine*”: „- *Să revenim totuși la un subiect ceva mai optimist. Scrisul e un mister, așa cum se spune?* – Se pare că da. Oricum, scrisul e rezultatul unui travaliu special, e un dar sau har venit de nu știu unde, sigur e un text cu viață sau fără, este efectul credinței în atotputernicia verbului. El nu poate fi înlocuit cu nimic, nici măcar cu torentul năucitor al imaginilor de pe sticla televizorului, noua găselniță a planetei. Pentru o bună parte din oameni rămân, ca modele, operele ilustrațiilor în materie, arta esențialului, a simbolului, a ideii concentrate. Cum să nu crezi în discursul tulburător și întăritor deopotrivă, în țesăturile dramatice perfecte, în fertilizarea spiritului? Scrisul trece dincolo, în semnificație, vizionar și lumină, în nașterea clipelor inefabile, în chemarea timpului etern. Scrisul comprimat în gânduri cu dimensiuni nemărginite”. ■ La ancheta revistei *Istoria literaturii române postbelice între premise și realizări* (v. „Convorbiri literare”, nr. 1 (157)) răspund: □ Antonio Patraș, *Estetic și cultural în istoria literară*: „Dacă prestigiul istoriei literare pare să fi pălit cu mai bine de jumătate de veac în urma, la noi genul pare să trăiască abia acum perioada sa cea mai fastă, concomitent cu superfetația de scorneli pretins teoretizante pe marginea unui așa-zis «postmodernism autohton» - ceea ce dovedește că, psihologic, nu am depășit vârsta entuziasmului copilăresc față de faptele eroice și a admirației temătoare pentru cărțile cu cotorul gros. Ne lasă indiferenți trudi-torii anonimi, documentariștii, devoratorii de arhive, pe care ne-am obișnuit să-i ironizăm mecanic, înainte de a-i lăsa să vorbească și de a-i asculta cum se cade. Ce mai contează exactitatea unui citat, fastidioasa paradă bibliografică, în lipsa, de la sine presupusă, a «spiritului»? Doar critica e o formă de creație cu nimic mai prejos ca oricare alta, și de aceea nu se cuvine să cerem criticului să fie obiectiv sau prea erudit”. □ Adrian G. Romilă: „2. Mi-e greu să dau un răspuns, câtă vreme nu am parcurs acribios toate sau măcar cele mai importante «istorii

literare» din ultimii douăzeci de ani. Dar dacă ele nu se conformează axiologiilor mele, nu-i nimic, ba dimpotrivă, cu atât mai bine. Dacă am ceva de spus, de obiectat, nu am decât să semnalez în scris asta sau, ceea ce nu mi-ar fi chiar la îndemână, să scriu și eu o «istorie» a mea. Mi-e teamă că axiologia noastră contează atât cât contează semnătura noastră”. ■ În titlul *Poezie și rugăciune* Irina Mavrodin scrie despre *Când s-au fost spus îngerii* de Traian Vasilcău, Ed. Epigraf, 2009, volum „[...] care cuprinde superbe poeme rostitoare/ rotitoare de mister divin, poeme venite spre mine într-o bună zi de vară plină de cerească lumină, îmi dă parcă un ordin căruia trebuie să mă supun: să fac efortul de a gândi ceea ce simt, citindu-le”. □ Elvira Sorohan este prezentă cu partea a doua din *Cicero și Antonius, Seneca și Nero în scrisorile lui Petrarca*. ■ Alexandru Zub scrie despre *Eminescu și identitatea națională*: „Recenta comemorare a Poetului, la douăsprezece decenii de la moarte, se cuvine reținută sub mai multe aspecte. Primul, cel mai de seamă ar putea fi încheierea operației de facsimilare a *caietelor*; sugerată încă de N. Iorga, subînțeleasă de G. Călinescu și concepută efectiv de C. Noica, într-un timp deloc prielnic unei asemenea restituții. Din fericire, ideea a găsit în criticul Eugen Simion nu numai acel entuziasm cărturăresc indispensabil pentru realizarea proiectului, dar și voința necesară pentru a-l duce la capăt, în plină recesiune și în condiții nu tocmai favorabile. Academia Română a putut marca deci momentul, cu discreție și demnitate, cum a făcut și în alte ocazii analoge, convinsă fiind că celebrarea marilor valori este o datorie inalienabilă. Trebuie spus, pe de altă parte, că societatea civilă a fost destul de reținută în gesturi comemorative, poate sub înrâurirea tabloidelor dispuse mai curând să persifleze și să batjocorească”. □ George Popa semnează *Eminescu – autoportretul genului*: „Ca atare, Eminescu se cere a fi înțeles în perspectiva acestei antinomii: împăcarea și neîmpăcarea dintre eul intramundan și spiritul pur supramundan – conflict dialectic reflectat într-o operă unică, precum unic a fost și geniul său”. ■ Ioan Holban scrie despre Aurel Rău (*O poveste cu pământ și cer*): „Recuperând, uneori, baladescul generației sale în forma unor colinde adaptate, Aurel Rău rămâne un poet al decorului, al drumurilor și satului transilvan în ceea ce are el esențial: în povestea de pământ și cer, de lucruri și stele”. ■ În *Poezia și istoria literară* Cristian Livescu scrie despre Congresul Național de Poezie desfășurat la Botoșani cu tema *Poezia și istoria literaturii române*: „Câteva concluzii ale întrunirii de la Botoșani: - poezia română își scrie singura propria istorie; - o pânză de tăcere se așterne peste o bună parte a poeziilor ieșiți de sub «odioasa dictatură»; - conflictul dintre generații, respectiv între moderniști, optzeciști și post-optzeciști, s-a sleit, s-a temperat; - au lipsit săgețile aprige, veninoase și orgoliile precipitate de valorizare, preferindu-se discuțiile calme, constructive, ținta atacurilor fiind istoria literară, ingrătă și îngâmfată cu casta poezilor; - vagi atacuri au fost îndreptate spre forurile oficiale; - poezia a devenit o formă de rezistență în lumea de azi, o lume din ce în ce mai melancolică și mai paseistă, pe fondul unei sărăcii spirituale, difuzate cu viteza crizei”. ■ Constantin Dram

semnează *Un fel de roman polițist și alte implicații*, o cronică la *Niște domni în pijama* de Eugen Hrușcă: „Cu o încheiere ce nu ține de rigorile romanului polițist, cu suficiente pagini de comentariu și descriții reușite, cu creionări spumoase de portrete umane, cu o replică finală a personajului principal care se referă la încăpățânarea unui copil de a folosi vocabula «domni» în loc de «tovarăși», deoarece așa l-a învățat bunica, romanul lui Eugen Hrușcă nu face decât să amintească, inclusiv în ultima secvență, că structura de *policier* a fost mai degrabă un pretext, bun, ce-i drept, pentru a dezvolta un roman cu mai multe ambiții decât arată la o primă vedere”. ■ Dan Mănuță publică *În căutarea certitudinii*, o cronică la *Hieroglifele poezilor* de Emanuela Ilie, Ed. Timpul, 2008: „Înțelegem mult mai bine poziția Emanuelei Ilie dacă, citindu-i volumul, constatăm că ne aflăm în fața unui procedeu de mult izgonit de foiletonism, anume revenirea la ceea ce se numește «concepția de viață» a poetului pentru a descifra modul în care acesta și-a așezat amprenta pe lumea imaginilor”. ■ Adrian Dinu Rachieru scrie despre *Doi gladiatori*: □ *Leo Butnaru – un „gladiator” rafinat*: „Genofag, cu vrerea totalității, intergeneraționist (cum l-a văzut M. Cimpoi), iubind fanatizat *scris-cetitul*, muncitor (deși nu e slujbaș), profesionist de cursă lungă, Leo Butnaru e stăpânit de «iluzia de a învinge»”. □ *Un „provocator”: Eugen Cioclea*: „Un furios scuturându-se de sentimentalisme, vrând să corecteze mioritismul – o eroare matricială (v. *Recurs la baladă*), Eugen Cioclea se vrea «dizolvat» în cărțile sale”. □ Vasile Spiridon semnează *În patru vânturi*, o recenzie la *Cartea șoptelor* de Varujan Vosganian, Ed. Polirom, 2009: „Varujan Vosganian absoarbe în pasta narativă a recentei sale cărți odiseea refugiaților pe care România i-a naturalizat după marele exod ce a urmat primului genocid a secolului trecut, comis de turci, pe care apoi regimul comunist i-a (retro)cedat scopurilor anexioniste ale sovieticilor. Memoria identitară a armenilor din secolul trecut este reîmprospătată deopotrivă istoricește (pornind de la mărturisiri orale și scrise) și ficțional, întrucât această etnie a avut rareori răgazul de a se regăsi pe sine, fie că a fost numită exilată, apatridă, refugiată ori repatriată”. ■ În *Phantasma. Happening despre imaginar* Daniela Petroșel scrie despre *Concepte și metode în cercetarea imaginarii*. *Dezbaterile Phantasma*, volum coordonat de Corin Braga, Ed. Polirom, 2007: „Avem de-a face cu o continuă căutare de metodă, mereu adulmecată, nicidecum definitiv supusă, iar din această continuă hăituire se naște un convingător proiect pluridisciplinar. Este o carte despre virtuțile dialogului intelectual, despre capacitatea acestuia de a ne activa latențele și de a ne debarasa de convingerile ce mult prea des ne încarcerează”. ■ Emanuela Ilie semnează articolul *Poetul, călăul și Triunghiurile cu pupilă albastră*, o cronică la *Triunghiuri cu pupila albastră* de Valeriu Stancu, Ed. Timpul, 2009: „Eul scriptor al acestora se situează, de la bun început, în unghiul privilegiat care îi oferă posibilitatea de a (cali)grafia atât celestul accesibilizat (*suburbiile cerului*), cât și terestrul amorțit de impietate, conservându-și amintirea nostalgic îndurerată a unui timp al beatitudinii și statorniciei”. □ În *Paul Gottfried: despre arta memoriilor ca punct de plecare* Mircea

Platon notează apariția volumului lui Paul Gottfried, *Encounters: My Life with Nixon, Marcuse, and Other Friends and Teachers*, Ed. ISI Books, 2009: „Există, în ultimul timp, la nivel «global», semne ale unei realineri, ale unei alianțe conservator-stângiste care poate constitui o provocare credibilă la supremația dreptei globalist-corporate neoconservatoare. *Bildungsroman-ul* lui Paul Gottfried ne poate ajuta să pășim cu dreptul pe acest drum”. ■ Ioan Țepelea semnează *La „fântâna” veșniciei*, un articol despre volumul *Izgonirea din iad* de Andrei Fischhof, Ed. Europress, 2008: „Îmi vin în minte cuvintele lui Marin Sorescu, cel care considera creația poetică echivalentă cu un fel de cercetare științifică, atunci când spunea ca datorită intuiției, ea poate chiar depăși fenomenul propriu-zis al cercetării. Sunt forțe aparte, umane, cu care nu te joci. Și, poate că vom mai reveni asupra creației poetice a lui Andrei Fischhof, care ne-a surprins atât de intens cu peisajul vizionar și ideatic al experienței poetice, cu *semnul* i-am zice oarecum și cazon, dar și autentic, frust al zicerii sale lirice”. ■ Gellu Dorian notează debutul lui *Emanuel Guralivu – Trupul meu dimineța*, Ed. Vinea, 2008: „Adoptând simplitatea ca un prim clement al comunicării directe, poeziile lui Emanuel Guralivu din această primă carte, definesc, chiar din titlu, o descriere concretă, nu numai a «trupului dimineța», adică la începutul luminii solare, ci și a ființei, în care poetul nu ascunde taine, ci decodifică eredități paterne, uneori, care-l definesc”. ■ Antonio Patraș publică partea a doua din *E. Lovinescu și teoria formelor fără fond*. ■ Livia Cotorcea scrie despre *Dostoievski în viață și în operă*. □ Elena Vulcănescu se ocupă de *Valeria Micle Sturdza*. ■ Chris Tănăsescu ajunge la partea a doua din *Psaltiri pe sticlă. Citindu-i în oglindă pe Dosoftei și Șerban Foarță*. ■ Despre *Mateiu I. Caragiale și epoca sa* scrie Ion Potolea. ■ Constantin Parascan revine cu *Istoria Junimii postbelice (XLI)*. ■ În *Teatrul ca parabolă gestuală* Carmelia Leonte scrie despre Emil Botta: „Jocul care s-a vrut exterior, mască boemă, își impune regulile într-un mod dictatorial. Poetul, amețit de somn, nu mai are nici o autoritate”. ■ Liviu Papuc publică *Din nou înregimentarea lui Eminescu*: „În timp, Eminescu a fost înregimentat, în calitatea sa de *lider* spiritual al românilor, în slujba unor cauze dintre cele mai diverse (vezi numărul din luna mai al «Convorbirilor»), considerându-se că prezența sa alături conferă greutate, temeinicie, viabilitate unor atitudini partinice”. ■ Nicolae Crețu publică partea a doua din eseu *Topos-ul „bolii” și sensul romanului: Pavilionul canceroșilor vs. Muntele vrăjit*. ■ Marius Chelaru notează că a apărut în română *Tărâmul fâgăduinței* de Chris Abani, traducere de Bogdan Nicolau, Ed. Niculescu, 2007: „O carte primită cu interes, premiată, discutată, despre o lume pe care autorul, deși trăitor în SUA la vremea când a scris-o, nu a dorit să o uite”. ■ În *Panoramic editorial* aflăm ce e nou la *Edituri ieșene/ autori ieșeni*, sub semnătura lui Peregrinus: □ Adi Cusin, *Umbra punților*, ediție realizată de Fraga Cusin și Daniel Corbu, Princeps Edit, 2009: „O carte de versuri profunde, frumoase și care, cred, în felul cum este alcătuită, poate crea și celor care nu au citit până acum din poezia sa, o imagine despre un autor original, cu un univers liric complex, unul din marii

poeti ai urbei noastre - spun asta nu doar pentru că aici s-a format ca poet, ci și pentru că aici s-a simțit «acasă», deși viața i-a purtat pașii prin multe locuri și, în cele din urmă, aici a ales să odihnească”. □ Vasile Sarman, *Altare cu candele stinse din Iașul de altădată*, Ed. Timpul, 2009: „O carte scrisă cu aplecare, documentată, despre Iașul «vechilor zidiri», despre incendii, cutremure, epidemii, dar și despre greșelile și chiar ignoranța edililor orașului”. □ Elif Shafak, *Bastarda Istanbulului*, Ed. Polirom, 2007: „O carte interesantă, prin care Elif Shafak (care a fost acuzată de «ofensă la adresa identității turce» din cauza modului în care a abordat unele aspecte legate de trecutul Turciei, fiind achitată «din lipsă de probe») arată de ce au fost voci care au văzut-o drept un posibil concurent al lui Orhan Pamuk”. □ Valentin Ciucă, *Artă și vocație. Propilee estetice, Doru Maximovici*, Ed. ART XXI, 2009: „Un album care întărește, în același timp, și impresia pe care mi-a lăsat-o, din cărțile de poeme, Doru Maximovici - a unui om pentru care, între altele, întrebările sunt un mod de a (re)construi/ (re)înțelege viața, iar imaginile (metaforele) sunt haine pentru înțelesurile pe care le oferă celor care vor să le atingă cu gândul”. □ *Căutător de destine. Pușa Roth în dialog cu Dorel Vișan*, Ed. Ars Longa, 2008. □ Constantin Coțovanu, *Clas-obscur. Oglinzi aburite*, Ed. Alfa, 2008: „Poemele sunt uneori versificări ale unor stări, autorul căutând rima și un anume ritm interior (pe alocuri frizând și modele populare), fie, alături, conciziunea distihului”. □ Shaul Carmel, *Fabuloasa licornă*, Ed. Cronica, 2009.

■ Laurian Stănescu scrie despre *Varujan Vosganian – Cartea șoptelor*: „Nu știu dacă a fost halucinație sau nu, dar când am închis cartea m-am cutremurat. Picături din fuioarele cu apă vie, care nu erau altceva decât viețile și morțile celor atinși, rămăseseră pe mâinile mele. Și atunci m-an cutremurat a doua oară, ca un om după înviere. Cartea plânsese pe mâinile mele”. ■ Dumitru Vacariu semnează *Un poem închinat vieții: Fragmente de viață de Valeriu D. Cotea*: „Lirismul, îngemănat cu un umor de cea mai bună calitate, îndeamnă nu o dată cititorul să reia anumite pasaje”. ■ Antonia Bodea este preocupată *Despre „starea de rezonanță” în viziunea poetică a lui Andrei Fischof*: „Andrei Fischof se manifestă ca poetul cu un ton liric aparte, neîncadrabil prin strictețea rigorii în nici o școală literară, însă posedând o neobișnuită forță a harului creator, a verbului zămislior de nesfârșite universuri suprapuse, având ca emblemă interioară o pasăre cu o ramură de măslin anunțând tărâmul proaspăt și incandescent al Poeziei adevărate”.

■ În *Vitrina cărților* Emilian Marcu prezintă volumele, oferind și note, de la „mai puțin acceptabilă” până la „excepțională”: □ Nicolae Gheran, *Arta de a fi păgubaș. Târgul Moșilor*, Ed. Bucureștilor, 2008 („foarte bună”): „O lume de câștigat este dezlănțuită în această Artă..., o lume la care ne putem raporta prin această oglindă a timpului numită memorie, oglindă care la Nicolae Gheran strălucește atât de frumos”. □ *Umbletul cuvintelor. Prozatori turdeni*, Ed. Limes, 2009, antologie de Aurel Podaru („foarte bună”): „Demersul lui Aurel Podaru este cu atât mai laudabil pentru că a reușit să antologheze din cei zece prozatori pagini memorabile care dau sens și greutate acestui umblet ai cuvintelor care, se vede treaba că nu

este în zadar”. □ Constantin Ostap, *Povestiri despre Iași și despre ieșeni*, Ed. Vasiliana 98, 2008 („foarte bună”): „Strădania lui Constantin Ostap este cu atât mai lăudabilă cu cât ne face să vedem cum viața pulsează în arterele Iașului mereu tânăr și că, fie că vrem, fie că nu, și noi, prin memoria lui putem deveni istorie”.

□ Dionisie Vitcu, *Bongoase și chiznovății din capul meu*, Ed. Pamfilius, 2009 („foarte bună”): „Rari, tot mai rari autori, dispuși «să se facă de răs» făcându-ne să mai și râdem într-o lume dureros de tristă, cu aciditate în peniță și cu umor în călimară așa cum este scriitorul și actorul Dionisie Vitcu”.

□ Marin Ifrim, *Circum stanțe*, Ed. Rafet, 2009 („foarte bună”): „Circum stanțele lui Marin Ifrim devoalează încă din titlu starea polemică pe care este pregătit să o declanșeze în paginile sale. Nu este compusă din articole de circumstanță cum eronat (intenționat) să se înțeleagă, ci multe dintre ele sunt adevărate baricade, luări de poziție fermă asupra unor fenomene produse în plan cultural și în mod cu totul special, în plan literar”.

□ Vali Boncu Constantin, *Pașii destinului*, Ed. Ateneul scriitorilor, 2008 („bună”): „Romanul *Pașii destinului* se înscrie cu mare succes în seria de scrieri tip saga românească, scrieri ce urmăresc destinul fabulos și adesea fracturat al unei familii coborând și urcând treaptă cu treaptă pe șirul lung al vieților atât de complicate, pe linie maternă și paternă, pe arborele genealogic, prin diverse zone ale țării și adesea chiar și peste graniță”.

□ Ștefan Al-Sașa, *Parodii*, Ed. Libertas, 2009 („foarte bună”): „Să te tot ții neamule la câtă lirică sunt dispuși *auctorii* să emane pe cap de cititor! Ștefan Al-Sașa lucrează, până una alta, cu materialul clientului, nu-i așa?”.

□ Cristina Onofre, *Poeme din țara scaunului cu trei picioare*, Ed. Tipoart, 2007 („bună”): „Este o pendulare între descriere și lirism pur, pendulare care ne face să citim mai cu atenție această carte, fie și pentru a vedea câtă dreptate au avut cei care s-au întrecut prin multiplele laude și osanale despre poezia ei”.

□ Angela Scarlat, *Drumul alternativ*, Ed. Alma Mater, 2008 („mai puțin acceptabilă”): „Adevărat că un alt posibil drum alternativ trebuie să-și propună și să-și găsească Angela Scarlat, dar un drum care să nu fie alternativ cu poezia ci chiar, dacă se poate, drumul de aur al poeziei”.

■ Revista publică Regulamentului celei de-a XXVII-a ediții a „*Saloanelor Liviu Rebreanu*” Festival Național de Proză „*Liviu Rebreanu*”, care va avea loc la Bistrița, 27-29 noiembrie 2009, Regulamentul privind „*Colocviile George Coșbuc*” Festivalul Național de Poezie „*George Coșbuc*”, Bistrița, cea de-a XXV-a ediție, 16-18 octombrie 2009, Regulamentul Festivalului Internațional de Poezie de la Sighetu Marmației, care se va desfășura în perioada 1-3 octombrie, precum și anunțul că în luna octombrie Asociația Culturală „*Agatha Grigorescu Bacovia*” din Mizil organizează a treia ediție a Concursului Național de Literatură „*Agatha Grigorescu Bacovia*”.

■ Apar trei *In memoriam* din partea Uniunii Scriitorilor: Sergiu Grossu, Ion Pogorilovschi și Constantin Virgil Bănescu.

□ Începând cu acest număr revista distribuie *Castelul cu incunabule* de Remus Valeriu Giorgioni, Biblioteca revistei „Convorbiri literare”.

■ Gheorghe Grigurcu revine cu *Între manieră și manierism*.

■ Versuri de Aurel Ștefanachi, Ilie Vodăian, Ștefan Amariței, Simona Dumitrache.

□ Din proză citim *Concertul de Haendel* de Radu Negrescu-Șuțu și *Zodia răzvrătirii* de Cristi Lavin. □ Olimpia Iacob traduce versurile lui Aeronwy Thomas și Peter Thabit Jones.

● [„Cronica”, nr. 8 (1576)] *Poem de august* aparține lui Dan Laurențiu, *Ascultă*. ■ Valeriu Stancu semnează „*De la musique avant toute chose*”: „Tema ediției din acest an a prestigiosului Festival Internațional de Poezie de la Struga - Macedonia (cunoscut și sub numele «Serile Poetice de la Struga») este legată de relația dintre «poezie și muzică». O temă atât de generoasă, încât, deși i-a preocupat pe creatorii dintotdeauna și de oriunde, nu a putut fi epuizată nici până astăzi. De s-ar fi plictisit creatorii de ea, atunci nu ar mai fi fost temă a unei întâlniri rostuite sub semnul poeziei, al prieteniei și, inevitabil, al muzicii. Și pentru că organizatorii festivalului mi-au propus o intervenție pe această temă, de la o vreme mă întreb ce aș putea spune despre «poezie și muzică», fără să repet ce-au spus alții și fără să mă scald în truisme și în citate”. ■ Gh. Macarie este prezent cu partea a treia din *Dialog epistolar Ion Irimescu – Ioan Bârleanu și alți contemporani*. ■ Ion Hurjui prezintă cititorilor revistele „Dunărea de Jos” și „Revista Medicală Română”, și recenzează volumul *Sudul târziu* de Claudia Voiculescu, Ed. Vremea, 2008 (*Poezie confesivă*): „Din prefața citată rezultă însă că și Liviu Grăsoiu nu are decât cuvinte de laudă la adresa poeziei scrisă de Claudia Voiculescu. Ceea ce este desigur meritul poetei. Noi, fiindcă ne-a oferit cartea, ne grăbim să o semnalăm cititorilor și să-i invităm să o citească pe una dintre poetele cu personalitate în poezia feminină actuală”. ■ Șerban Cionoff semnează *Poem al drumului vieții către moarte*, o recenzie la *Dulce-amar ca pelinul* de Ștefan Mitroi, Ed. Fundației Culturale Libra, 2009: „Om al satului, prin simțire și nu doar prin simplu accident biografic, Ștefan Mitroi a scris un roman-poem greu de egalat în spațiul literaturii noastre de azi. În egală măsură, el a lansat o provocare pe care, vrea sau nu, trebuie să și-o asume. Mă gândesc la ce uluitoare materie umană și, prin asta, literară, zace în istoria, încă nescrisă, a satului românesc din ultimele două decenii”. ■ Emanuela Ilie îl omagiază pe *Ion Beldeanu – 70: Numărând corăbiile eșuate ale finței...* cu o recenzie la volumul *Chiar dacă?*, Ed. Art Press, 2008: „Una dintre mărcile bine cunoscute ale poeziei sale, interogația explicită, plasată strategic, în puncte nodale ale discursului liric, nu lipsește spre exemplu nici din această carte; dimpotrivă, capătă o funcție privilegiată, resorbind, practic, neliniștile și interogațiile esențiale ale poetului și redifuzându-le, într-un regim lapidar, purificat de excesul de imagism liric”. ■ Tudor Ghideanu semnează partea a treia din studiul său *Eonul Noica al Europei*. □ În secțiunea *Cuvântul care ne unește* sunt publicate versuri de Slavco Almăjan, George Astaloș, Vasile Barbu, Ioan Baba, Ștefan Baștovoi, Ion Miloș, Pavel Gătăianțu, Adam Puslojić, Shaul Carmel, Arcadie Opaît, Arcadie Suceveanu, Vasile Tărățeanu, Valeriu Matei, Emilian Galaicu-Păun, Nicu Ciobanu, Alexandru Husar, Constantin Ciopraga, Aura Christi, Grigore Vieru. ■ În rubrica *Literaturile imaginarii* citim *Ce contează* de Mălina Anițoaiei și Dan Merișca și *Analfabeți*

și *analfabeție* de George Ceaușu. ■ Ion Hurjui e prezent și cu versuri. ■ Marius Chelaru revine la *Literatură universală* cu un text al scriitorului kosovar Nexhat Rexha (*Din „timpul goliciunii”*) și oferă traduceri din *Poezie contemporană din Balcani* și *Poezie arabă contemporană*. ■ Poeziile semnate de Claudine Helft sunt traduse de Valeriu Stancu.

● [„**Dilemateca**”, nr. 39] În *Bazar* citim: □ „Centenarul Eugen Ionescu (1909-1994) a fost celebrat luna trecută la sediul Institutului Cultural Român din Budapesta prin organizarea expoziției tematice «Absurdul în arta plastică — Omagiu lui Eugen Ionescu», care a cuprins lucrări de sculptură, pictură, grafică și artă decorativă inspirate de personalitatea și opera dramaturgului născut la Slatina, lucrări create de peste 40 de artiști plastici selectați de Filiala din Timișoara a UAP”. □ *Premiul Principe de Asturias*: „Ismail Kadare (n. 1936), unul dintre cei mai importanți scriitori contemporani, nominalizat, în ultimii zece ani, de patru ori la Premiul Nobel, a primit în ziua de 24 iunie marele premiu spaniol Principe de Asturias pentru literatură, acordat de Fundația «Principe de Asturias» persoanelor și instituțiilor a căror activitate constituie o contribuție importantă la cultura universală în domeniile literaturii și lingvisticii”. □ *Inventor of love*: „În septembrie va apărea la Editura Black Widow Press traducerea în limba engleză a volumului lui Gherasim Luca *Inventatorul iubirii și alte scrieri (Inventor of love and other writings)*. Traducerea este semnată de Julian și Laura Semilian, având o introducere de Andrei Codrescu și un eseu de Petre Răileanu”. □ *Tot Banatul...*: „Recent a apărut, la Editura Academiei Române, volumul coordonat de profesorul timișorean, de la Universitatea de Vest, Victor Neumann *Identitate și cultură. Studii privind istoria Banatului*”. □ *Continuarea romanului lui J. D. Salinger nu va apărea în SUA*: „Autorul cult nord-american J. D. Salinger, în vârstă de 90 de ani, a câștigat în fața instanței: continuarea scrisă de suedezul Fredrik Colting a faimosului roman *De veghe în lanul de seară* nu va apărea în SUA”. □ *Henning Mankell – ambasador*: „Autorul de romane polițiste Henning Mankell va fi ambasadorul primului Premiu pentru literatură al Uniunii Europene”. □ *Premiul Paul Celan decernat lui Esther Kinsky*: „Premiul Paul Celan, în valoare de 15.000 de euro, acordat pentru o traducere excepțională în limba germană, a fost acordat, anul acesta, lui Esther Kinsky, pentru traducerea din poloneză a romanului *Neliniștea* al Olgăi Tokarczuk - au declarat reprezentanții Fondului pentru Literatură Germană din Darmstadt”. ■ Apar noi propuneri de lectură la rubrica *Dilemateca vă recomandă*: □ Marius Chivu: „Stéphane Audeguy, *In memoriam. Mic tratat de morți celebre* (trad. Ion Doru Brana, Editura Nemira)”. □ Simona Sora: „Minunatele *101 pastile pentru bucurie*, intitulate *Prozac*, în care Adriana Babeți adună micropovestirile pe care le-am putut citi de-a lungul ultimilor ani la rubrica «Secretul Adrianei» din «Suplimentul de cultură», flancate de câteva povestiri în care prozatoarea de mare clasă își lasă loc de desfășurare”. □ Radu Cosașu: „Stelian Țurlea, *În absența tatălui* (prefață de Dan C. Mihăilescu și postfață de Daniel Cristea-Enache, Editura Leda, 2009)”. □ Claudiu

Constantinescu: „Savatie Baştovoi, *Nebunul* (ediția a treia adăugită, Editura Cathisma, 2009). O poveste senină, cu miros de mirodenii și tămâie, despre un sfânt care avea și simțul umorului, și pe cel al ridicolului”. ■ Din 3, 14 tecta reținem nota semnată S. S.: „Dezolantă scrisoarea deschisă trimisă de Marie-France Ionesco ziarului «Evenimentul zilei» pe 10 iulie! Luptându-se cu toată lumea, fiica dramaturgului respinge sărbătorirea centenarului lui Ionesco la București, colând niște citate din opera tatălui, fără context și mai ales fără înțelegere. Marie-France Ionesco ar trebui să citească, sau măcar să răsfoiască, una dintre cele mai importante cărți scrise vreodată despre Eugène Ionesco, și publicată la OXUS Éditions, cea semnată de Matei Călinescu, care numai de «recuperare patriotardă» n-ar fi putut fi acuzat”. ■ Revista publică dosarul *Idei despre modernitate și postmodernitate: ieri și azi* de Matei Călinescu, traducere de Matei Pleșu. Dosarul este introdus printr-o notă semnată S. S.: „Matei Călinescu rămâne nu doar unul dintre cei mai importanți critici români postbelici (după unii, cel mai important), dar și una dintre rarele conștiințe scriitoricești, intelectuale, omenești fără de care cultura română ar fi profund diminuată. [...] «Dilemateca» publică textul ultimei conferințe ținute de Matei Călinescu, la ICR București, în mai 2007: *Ideas of Modernity and Postmodernity: Yesterday and Today*. Cuprinzătorul eseu nu poate reface însă atmosfera creată de Matei Călinescu atunci, vorbind despre «modernitatea ultimă», nici baloul său propriu de căldură, de generozitate și, mai ales, de constantă atenție pentru ceilalți”. ■ Ioana Bot prezintă *Un caz de criptocomunism postmodern*, o critică la *Istoria „canonică” a literaturii române* de Th. Codreanu, Princeps Edit: „Însă demonstrația lui Th. Codreanu se împleticește, înainte de a ajunge la asemenea «finețuri», în mîlul teoriilor complotului antiromânesc, rezultatul fiind că demonstrația «științifică» își pierde orice credibilitate. În schimb, e foarte evident «ce-l mîna pe el în luptă» - explicațiile autorului pentru tot răul pe care N. Manolescu ar încerca să îl facă literaturii române vorbesc, involuntar, despre obsesiile imaginarului cultural românesc, pe care glazura lucie a iubirii de neam și țară nu le acoperă întru totul”. ■ Adriana Stan semnează *În mintea lui Eminescu*, o recenzie la *Știm noi cine a fost Eminescu? Fapte, enigme, ipoteze* de Iliana Gregori, Ed. Art, 2008: „Deterministă, perspectiva sa e una de stringentă actualitate în condițiile în care ideea maioreșciană a genialității abstrase a servit, pentru mai bine de un secol, inflamărilor hermeneutice de un encomiasm jenant”. □ În *Cu Mara, prin (i)realitatea imediată* Gabriela Gheorghiușor scrie despre *Dicționarul Mara* de Dan Coman, Ed. Cartier, 2009: „Chiar dacă *Dicționarul Mara* conține o poezie minimalistă, Dan Coman rămâne un poet autentic prin capacitatea sa de a transforma vederea în viziune”. ■ Paul Cernat publică *Armenologie literară*, o cronică la *Personaje armenesti în literatura română* de Anaïs Nersesion, Ed. Ararat, 2009: „Demersul autoarei ar putea fi extins, de altfel, și asupra memorialisticii, continuând filioane deja deschise. Avem, până una-alta, o binevenită carte de pionierat în domeniu, care se citește cu plăcere și cu folos”. □ Cosmin Borza recenzează

Coada de Dragoș Voicu, Ed. Cartea Românească, 2009 (*O victimă a brand-ului*): „În condițiile date, mă tem că, după ce demersul estetizării vieții din comunism va da cu adevărat semne de oboseală, Dragoș Voicu va fi uitat. Păcat de alegoria cozii la «tacâmuri»”. □ Alexandru Matei semnează *O poezie a masculinității*, un comentariu la *Chipurile* de Stoian G. Bogdan, Ed. Cartea Românească, 2009: „Pe trunchiul poeziei românești contemporane ieșite din beat-ul american, expresionismul german și suprarealismul francez, ramura *Chipurilor* se altoiește solid”. ■ În *Basmul sau discursul* Elena Crașovan semnaleză apariția volumului *Seducătoarea din Florența* de Salman Rushdie, traducere de Dana Crăciun, Ed. Polirom, 2009: „Excesul ornamentalului, tonalitățile de realism magic fac parte dintr-o joacă de virtuozi al scrisului. Dacă ignorați discursul de dragul basmului, vă veți delecta cu o lectură precum cele din *O mie și una de nopți*”. □ Ștefania Mihalache publică *Perioada micilor reparații*, prezentând romanul *Ziua Independenței* de Richard Ford, traducere de Iulia Gorzo, Ed. Humanitas, 2009. □ Michael Haulică scrie despre *Cartea Soarelui Nou (I). Umbra torționarului* Gene Wolfe, traducere de Irina Horea, Ed. Leda, 2009: „Indiferent în ce gen am încadra cartea asta, indiferent cât s-a străduit Wolfe să împace și publicul, și autoritatea critică, dar și editorul (despre toți aceștia vorbind la un moment dat, când aseamănă scriitorul și arta scrisului cu torționarul și execuțiile sale), cititorul rămâne mut, ca în fața unei revelații...”. ■ Volumul lui Alex. Leo Șerban, *4 decenii, 3 ani și 2 luni cu filmul românesc* (Ed. Polirom, 2009) este comentat de: □ Alexandru Budac, *Pentru câțiva cineaști în plus: „În 4 decenii, 3 ani și 2 luni...*, Alex. Leo Șerban dovedește cu aplomb și fără *parti pris* ca merită să fi alături de filmul românesc din rațiuni ce nu țin de patriotism, ci de pragmatism, de recompensa câtorva cineaști în plus”. □ Florin Barbu, *Estetalș*: „Pentru că este impunător de sigur pe gusturile și pe sentințele sale, Alex. Leo Șerban nu a menționat data și publicația în care au apărut, inițial, textele. Și trebuie spus că nici unul dintre acestea nu suportă vreo modificare, oricât de mică: toate sunt articulate fără cusur, astfel că volumul este impecabil în construcție, iar succesiunea articolelor are, indiscutabil, ritm, tăietură și montaj cinematografic”. ■ Florina Pîrjol semnează *România lor*, o recenzie la *România noastră – conversații berlineze* de Virgil Nemoianu și Sorin Antohi, Ed. Muzeului Național al Literaturii Române, 2009: „Iată o carte teribil de incomodă, care va stârni, în mod cert, controverse, dacă nu cumva o să fie măturată discret sub preșul anonimatului”. □ În *Summa cum laude* Mihail Nemațu notează apariția *Summa theologica (I)* de Toma d’Aquino, traducere de Alexander Baumgarten, Ed. Polirom, 2009. ■ Alexandru Ofrim semnaleză *Literatura artistică a medicilor*, vol. I-II de Mihail Mihailide, Ed. Viața Medicală Românească, 2009 (*Medicii nu scriu doar rețete*): „Cele două substanțiale volume semnate de Mihail Mihailide invită la o mai bună cunoaștere și recunoaștere a versantului umanist al profesiei de medic, cel care o înobilează”. ■ Răzvan Petrescu semnează *Roman noir culinar*, o recenzie la *Manualul canibalului* de Carlos Balmaceda, Ed. Ilinca Ilian, Ed. Vellant, 2008:

„Semnificative sunt ironia (tot de tip Carpentier, decisivă ca o katana) și ideea cărții: violența fără limite care zace în oameni și poate conduce la inimaginabile atrocități - printre ele, canibalismul”. ■ În *Născut în Beirut (o fantezie)* Florin Irimia prezintă *Jocul lui De Niro* de Rawi Hage, traducere de Irina Valnovski, Ed. Leda, 2009. ■ Sunt prezentate ultimele apariții ale editurilor Art, Cartier și Polirom. □ Luminița Voina-Răuț realizează un interviu cu Andrés Barba, „*Să optez pentru o viață normală sau să mă dedic scrisului sinucigaș?*”, în urma vizitei scriitorului spaniol la Institutul Cervantes din București, când a lansat romanul *Sora Katiei* în traducerea Luminiței Voina-Răuț, Ed. Vellant: „*În cărțile tale apare des o trăsătură de caracter, care devine aproape obsesivă: slăbiciunea, De ce?* - Conștiința slăbiciunii îmi pare a fi un prim semn de maturitate. Să ai convingerea că nu-ți poți menține cu propria forță nici relațiile, nici locul în lume, că depinzi în mod constant de alții, că ești o persoană failibila, că te înșeli mereu. E ca și cum conștientizându-ti slăbiciunea, îți conștientizezi și supraviețuirea. Prin simțul umorului, prin simțul ridicolului. Fără descoperirea propriei slăbiciuni, fără înțelegerea slăbiciunii celorlalți și fără indulgența față de greșelile celorlalți nu se poate trăi”. ■ Marius Chivu stă de vorbă cu Filip Florian, „*Literatura e o boală în sensul cel mai bun al cuvântului*”: „- *După două romane publicate, ești unul dintre cei mai titrați scriitori români contemporani. Te sperie acest lucru, te suprasolicită?* - Ar fi ceva aici, nu știu dacă spaimă neapărat, poate un sentiment că-ți alunecă pământul sub picioare. Eu sunt destul de conservator și duc o viață monotonă, mai precis mi-am găsit de mult o anume stabilitate interioară, știu sigur ce-mi place și ce nu-mi place, nu simt nevoia unor schimbări. Or, toată povestea asta publică e un soi de agitație, de sminteală, și într-un fel îmi atinge tipul calm de viață cu care sunt obișnuit. Acum e vară și am o perioadă pe gustul meu, liniștită, pe urmă, inevitabil, lumea se va îndepărta de momentul în care a apărut *Zilele regelui* și totul se va calma. Așa că nu pot să zic că sunt disperat, am un control mare asupra mea și asupra vieții mele...”. ■ Marius Chivu organizează ancheta *Ce citești PR-iștii vara asta?* la care răspund Roxana Boboc (Ed. Trei), Oana Boca (Ed. Polirom), Luciana Ciovică (Ed. Art), Ramona Crăciun (Ed. Humanitas Multimedia), Alina Dolea (Ed. Curtea Veche), Oana Dumitru (Ed. Vellant), Claudia Fitcoschi (Ed. Cartea Românească), Teodora Ivan (Ed. Nemira), Igor Mocanu (Ed. Cartier), Roxana Petrescu (Grupul Editorial Corint), Tiberiu Stamate (Ed. Paralela 45). ■ Vasile Dem. Zamfirescu publică *Inevitabilul resentiment*, un text despre *Rugați-vă pentru fratele Alexandru* de Constantin Noica, Ed. Humanitas, 2008: „Nici urmă de tumult sufletesc de vreun fel. Nici furie, nici leziune narcisică pentru că era umilit, ci o gândire care inventa pozitivul situației negative”. ■ Despre *Cum scria Nabokov* scrie Ion Vianu: „Proza lui Vladimir Nabokov este un deliciu pentru cei care s-au eliberat de literatura «de idei», simțind plăcerea de-a se bucura de scrierea «frumoasă»”. ■ Iulian Tănase semnează *Ce-am căutat și ce-am găsit în Germania*, un articol despre perioada 26-28 iunie, petrecută la Offenburg, unde a primit „o bursă din partea domnului

Hubert Burda”. ■ Apar fragmente din *Antropologia corpului și modernitatea* de David Le Breton, traducere de Liliana Rusu.

● [„**Idei în Dialog**”, nr. 8 (59): nr. de pagini: 48] În rubrica sa (*Viața literară*) Dan C. Mihăilescu publică prima parte a articolului *Din contextele unui verb securistic: a colabora*: „La început, totul era simplu în intenții pentru textul de luna aceasta: encomion picant și bine aromat pentru Constantin Noica. În acest iulie, Noica putea să împlinească suta de ani! La Humanitas a apărut un tandru și catifelat volum de evocări (Gabriel Liiceanu, Andrei Pleșu, Alexandra Dragomir, Andrei Cornea, Sorin Vieru, Ioana Pârvolescu, Sorin Lavric ș.a.) împreună cu un *Constantin Noica în arhivele Securității* al neobositei, niciodată îndeajuns recompensatei Dora Mezdrea, cea care a tipărit un Noica echivalent și la Muzeul Literaturii, în seria *Nae Ionescu și discipolii săi în arhiva Securității* (după tomurile dedicate lui Nae și Mircea Eliade). [...] Altminteri privind lucrurile, un moment bun pentru generația '27, dat fiind că tot acum au apărut la Paris eseul inedit *Despre Franța* al lui Cioran, traducerea *Schimbării la față a României* de către Alain Paruit, cu prefața Martei Petreu, excepționalul număr din «Cahiers de l'Heme» dedicat lui Cioran, ca și înverșunatul eseu, de-o sagacitate *fioroasă*, al aceleiași Marta Petreu despre Mihail Sebastian ca «slugă» fără crâcnire a «stăpânului» Nae Ionescu: *Diavolul și ucenicul său: Nae Ionescu - Mihail Sebastian*, editura Polirom. [...] Dacă redutabila partitură s-ar fi desfășurat cu echilibrul și înțelepciunea de care a beneficiat «trecutul deocheat» al lui Cioran, cu acel cuminte bemol care să elimine *înverșunarea* aproape umorală în favoarea sobrietății comprehensive, totul ar fi fost bine. Așa însă, mi-e teama ca rezultatul demersului să nu devină, din imbatabil, direct contraproductiv”. □ *Un mănunchi de cărți încercănate*: „Numai că, alături de titlurile menționate, m-am trezit dintr-o dată înconjurat de o rotire de cearcăne livrești fie vinovate, fie acuzatoare, drăcești la fibră sau copleșitoare prin suferințele la care cinismului nostru nu-i este dat să ajungă fără autoexorcizare și penitență. Doi frați, două destine în chip nedrept despărțite și obligate a se disocia într-un diabolic joc al aparențelor devenite, după caz, miez sau țintă: Mihail și Nicolae Fărcășanu, în impresionanta ediție a Piei Bader Fărcășanu, *Izgonirea din libertate* (INMER, prefață de Nicolae Florescu, postfață de Dinu Zamfirescu). [...] *Urme pierdute, urme regăsite. Cazul Silviu Crăciunaș*, ediție realizată de Dinu Zamfirescu, Dumitru Dobre și Iulia Moldovan la Editura Militară, un caz aiuritor prin anvergura patologiei colaboratorului, care nu doar că semnează supus pactul diabolic, dar ajunge cu voluptate mercantilă un adevărat Iuda consilier al aparatului represiv - confin al turnirelor malefice în care excela Ion Caraion și se exersa flexibil Marian Popa. La polul opus Florin Constantin Pavlovici, care, după *Tortura pe înțelesul tuturor* (editura Cartier, 2001), vine acum în seria «Deșertul roșu» de la MNLR cu dosarul personal deschis la 17 august 1968, *Frica și pânda*. Tot în «Deșertul roșu» de la Muzeul literaturii (unde a apărut și Dora Mezdrea cu primul volet din *Noica și Securitatea*) apare un tulburător volum de evocări semnat de Tertulian Langa: *Trecând prin*

*pragul tăcerii. O carte document. Din tainița rusească la Malmaison, la Ministerul de Interne, la Pitești, Văcărești, Jilava, Aiud, Gherla, Galați și Insula Mare a Brăilei, 1948-1964. În sfârșit, la editura Patmos apar acum extrase din DUI-ul părintelui Arsenie Boca de la Mănăstirea Sâmbăta, Obiectivul «Bratu», cu studiul introductiv semnat de Valeriu Manea». □ „Iar îi apărăm pe turnători?»: „Prin urmare, «Iar îi apărăm pe turnători?» - are dreptul să exclame exasperat Mircea Mihăieș (v. «România literară», nr. 27 din 10 iulie). Nicidecum. Dar. [...] Deschidem dosarul etalat de Dora Mezdrea și ne întrebăm: ce-ar fi fost să rămână și Noica la Paris după sfatul Monicăi Lovinescu. [...] Dar Noica nu vrea simpla, sterila răzvrătire. El vrea operă culturală *acasă*, construcție, continuitatea Ideii românești, nu risipire în *afară*. [...] Alegând România și concubinajul cu Leviathanul, Noica a contrabalansat perfect rostul și rolul celorlalți «naiși» plecați din țară. Bineînțeles că oricine poate alege: să-l condamne ori să-l absolve - argumentele sunt la fel de tari pentru ambele decizii -, dar asta numai *după* ce va fi înțeles rostul luptei lui. Lupta pentru ființa românească, împotriva «nemerniciei» și «nimicniciei» care îndeobște o caracterizează». □ *Când ești înconjurat, nu te mai poți uita decât în sus*: „La pagina 904 din *Istoria critică a literaturii române*, Nicolae Manolescu vorbește tocmai despre «aplecarea lui Noica spre compromisul util. Monica Lovinescu i-a consacrat un comentariu foarte sever. Nici un intelectual român din anii comunismului n-a fost mai contradictoriu decât Noica, de o inteligență uriașă, dar care nu e scutită de la fel de uriașe prejudecăți, cultivat ca nimeni altul, dar fără nici cel mai mic simț de discernământ, ascunzând sub o modestie vicleană un orgoliu covârșitor. Unele documente recente din arhiva CNSAS îl arată gata de o colaborare nu doar de idei cu fosta Securitate». Asta o spune omul căruia, când i-am vorbit despre dosarul de informator de celulă al lui George Ivașcu, mi a replicat cu un larg surâs atoateincăpător «aaaa, păi asta nu-i nimica pe lângă ce mi-a povestit Ivașcu despre faptul că a avut misiuni speciale în străinătate, despre care nu știau decât Gheorghiu-Dej și Drăghici!»! Așadar, George Ivașcu, providențialul protector, nu este «contradictoriu». ■ *Apare In Memoriam Matei Călinescu*: □ Ion Vianu, *Despre prietenie, cu Matei*: „Dialogul nostru a fost neîntrerupt, șaiszeci de ani. Era prin viu grai dar și în minte, când despărțirea a pecetluit soarta noastră. Pentru mine, deocamdată uitat aici, el va continua, în gând îi pun întrebări, așteptând cu curiozitate răspunsul lui care nu mai vine. Cum nu mai vin nici perplexitățile de altădată”. □ Vladimir Tismăneanu, *Profesorul de la Bloomington: Paradoxal-persuasivul Matei Călinescu*: „Îmi vine extrem de greu să-l evoc în câteva rânduri pe intelectualul rasat, omul de mare gingășie sufletească, ființa nobilă care a fost Matei Călinescu. Mintea mea refuză să admită că Matei nu mai este aici, printre noi, fata mereu să găsească o explicație, paradoxal-persuasivă, pentru ceea ce adeseori ni se pare că ține de imperiul absurdului”. □ Daniel Cristea-Enache, *Matthew*: „Înainte de a dispărea dintre noi, Matei Călinescu a scris o carte: *Portretul lui M* (Editura Polirom, 2003). M este, a fost Matthew Călinescu, fiul reputatului critic și teoretician literar;*

un copil chinuit, născut sub semnul încâlcit-funest al unei «constelații» de boli și care și-a găsit sfârșitul înainte de a fi împlinit 26 de ani. Cum se poate scrie despre o asemenea tragedie?”. □ Luiza Palanciuc, *În incertitudinea timpului plin*: „Modelul intelectual pe care îl impune Matei Călinescu înseamnă desprinderea marginalitate, de simptomul periferiei, de raportarea la falsul trecut glorios în care sunt (încă) închiși comentatorii literari. Or, a te fixa, din capul locului, împotriva unei moșteniri, a refuza, implicit, să urmezi modelul acesteia, nu înseamnă, totuși, a anula raportul cu trecutul”. ■ Virgil Ciuomoș publică *Nostalgia fiului risipitor*, text care apare cu următoarea notă: „Scrisoare deschisă adresată lui Gabriel Liiceanu cu prilejul inaugurării noului sediu al librăriei «Humanitas» de la Cluj și al lansării ultimului său volum, *Scrisori către fiul meu*”. Reținem: „Mă grăbesc, așadar, să profit de acest nou loc de pasaj pe care l-ai creat tu însuși - librăria «Humanitas» de la Cluj -, pentru a-ți împărtăși câteva gânduri răzlețe, singurele apropiate contextului. Ultimele tale *Scrisori...* marchează, văd bine, o anume consolidare a locului - fără de loc, de fapt - de unde ne vine, în genere, discursul. Cum s-a mai spus, Logosul purcede mereu din Tatăl, cel nevăzut, dar auzit”. ■ Marian Victor Buciu semnează *Manolescu și optzeciștii. Încercarea unui compromis critic*: „Din întreaga prezentare a istoriei criticii românești, mă opresc aici doar la ceea ce s-ar putea numi încercarea unui compromis critic și canonic cu optzeciștii N. Manolescu se vede constrâns și convins de existența a două paradigme literare în comunism și, cu siguranță, cel puțin un deceniu mai apoi. De aceea se arată dispus să încheie un pact ori, mai exact, un compromis, încetând polemica ce ținea compromiterea; paradigma modernistă (unificând toate curentele modernismului tare, dar și avangardismul împreună, chiar, cu tradiționalismul) și paradigma postmodernistă (mult mai simplu și restrâns reprezentată) ar forma un unic canon. (Post)modernist, așa să fie și așa să se numească, iată, cu un termen compus și forțat, și fortuit, și fără o reală paritate morfosintactică. [...] Pe cât se poate, literar, prevedea, disputa nu doar că nu se va încheia, dar ea se va aprinde și mai tare. Ce lasă de la el istoricul literar actual? Mai nimic sau chiar nimic. El nu e în fapt decât un parior pe un compromis viitor, și nu un agent franc al acestuia. Se vede totul din felul în care îi citește pe criticii optzeciști sau ai optzeciștilor”. □ În *Romantism, regenerare și identitate națională* Ioan Stanomir recenzează *Originile romantismului românesc* de Paul Cornea, Ed. Cartea Românească, 2008: „Sinteza realizată de Paul Cornea este una ce convoacă, în armonie hermeneutică, sociologia literaturii, istoria literară, istoria mentalităților și istoria intelectuală. Ceea ce se naște, grație acestui demers înnoitor, este o nouă viziune asupra obiectului literar, o viziune ce pune accentul pe intenția de contextualizare și care face apel la obligația reconstituirii unui spațiu social și politic”. ■ Revista publică versuri de Sorin Vieru. □ În *Viața în bandaje* Daniela Magiaru notează apariția volumului *Baltazar. Autobiografie* de Sławomir Mrożek, traducere de Stan Velea, Ed. Curtea Veche, 2009: „Străbatem, așadar, alături de autor un drum ce traversează o carte circulară. Avem - și noi,

și scriitorul - timp să plonjăm în secvențele readuse la suprafață ale trecutului, cu atât mai mult cu cât paginile sunt însoțite de fotografii cu portrete din lumi apuse: fascinante stampe ale unor biografii și povestiri uitate”. ■ Cristian Vasile semnează *Simulacrul unui proces comunist*, o recenzie la *Episcopul, Hitler și securitatea* de William Totok, colecție coordonată de Stelian Tănase, Ed. Polirom, 2008: „Pe urmele unor istorici precum Ovidiu Bozgan, Ioan-Marius Bucur, Gabriel Catalan și Dănuț Doboș, William Totok continuă o operă necesară de reconstituire a istoriei comunității catolice în perioada comunistă. *Episcopul, Hitler și Securitatea...* este, poate, un exemplu de cum ar trebui editat un volum de documente: erudiție, grijă pentru contextualizare și conceptualizare, aparat critic bogat și nuanțare, un studiu introductiv cuprinzător”. □ Mihail Neamțu scrie despre *Pedagogia lui Noica*: „Cu toate și, mai ales, dincolo de acestea, autorul *Tratatului de ontologie* rămâne un reper inconturabil pentru oricine iubește astăzi demnitatea conceptului, bogăția metaforei, înțelepciunea anticilor, știința de carte și limba română”. ■ Horia-Roman Patapievici semnează *Adaptarea la exil*: „În 2005, Matei Călinescu a publicat, sub titlul *Un fel de jurnal*, o selecție de jurnalele ținute între 1972 și 1981. Alegerea acestor ani nu este arbitrară: 1972 este anul în care Matei Călinescu a părăsit țara, 1981 este anul în care a primit cetățenia americană. Jurnalul acoperă, așadar, răstimpul unei adânci prefaceri sufletești, perioada adoptării exilului și a adaptării la el. În datele sale esențiale, identitatea lui Matei Călinescu rămâne aceeași. Dar accentele, nuanțele, constrângerile inefabile, distribuția imponderabilelor se schimbă”.

● [„**Noua literatură**”, nr. 27] Revista recomandă: □ *O istorie a comunismului în România*, Manual pentru liceu, Mihai Stamatescu, Raluca Grosescu, Dorin Dobrințu, Andrei Muraru, Liviu Pleșa, Sorin Andreescu, Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România, Ed. Polirom, 2009 (semnat L. M.): „Manualul este realmente inteligent, necontaminat de discursul justițiar, cu foarte multe amănunte, fragmente, fotografii, cu analize echilibrate, și cred că va fi o alegere pe care elevii n-o vor regreta”. □ *Antologia rușinii după Virgil Ierunca*, Nicolae Merișanu, Dan Taloș (editori), Ed. Humanitas, 2009 (semnat L. M.): „Probabil că această carte ar trebui cumpărată de cât mai mulți oameni, cel puțin pentru simbolul pe care îl reprezintă, și anume acela al unui trecut cercetat, deschis, asumat, chiar și cu părțile lui cele mai rușinoase. În acest sens, *Antologia rușinii* este o carte salutară. Pe de altă parte, ca demers clarificator, nu știu dacă funcționează”. □ Enrique Vila-Matas, *Parisul nu are sfârșit*, traducere, prefață și note de Ileana Scipione, Ed. RAO, 2006 (semnat A. C.): „O carte care neutralizează fricile abstracte, romantismul provincial și dramatisme de toate felurile, dar care te face să-ți dorești să scrii și, mai ales, să citești”. □ George Orwell, *Omagiu Cataloniei*, traducere de Radu Lupan, prefață de Vladimir Tismăneanu, Ed. Polirom, 2009 (semnat G. D.): „În acest caz nu este vorba despre o ficțiune, ba dimpotrivă, îl veți avea pe Orwell cât se poate de dezgolit și de pe față, pentru că *Omagiu Cataloniei* este un fel de jurnal, unul cât se poate de pe bune”. ■

Editorialul *Joburi* este scris de Luminița Marcu: „De multe ori, la capătul puterilor fiind, îmi aud prietenii scriitori zicând: mă duc la corporație! Dar nu se duc. Eu însămi mă gândesc de multe ori cam câți bani a[putea câștiga într-o multinațională cu efortul de diplomație pe care îl depun ca să mă feresc de loviturile piezișe ale celor mai stiliști dintre scriitorii României. Exact ale aceluia care se plâng de mitocănia urbană și apoi o practică din greu, în culise”. □ Ana Chirițoiu semnează *Lumea a treia merge în vacanță*, un comentariu la *Asylant* de Liviu Bîrsan, Ed. Curtea Veche, 2009: „Liviu Bîrsan are intuiția să nu problematizeze tema mai mult decât este cazul, prin scurte comentarii la obiect, pe jumătate în glumă, ci s-o expună aproape nud, povestind-o, într-un amestec reușit de patetism reținut și cinism lucid, de ironie și căldură, ca și când ar fi vorba despre o carte dedicată unor foști prieteni - nelipsită deci și de un aer picaresc, fie el și dezvrăjit”. □ În *Poezie simplă* Răzvan Mihai Năstase comentează *Fragmente dintr-un mozaic necunoscut* de Marina Dumitrescu, Ed. Vinea, 2009: „Poemele Marinei Dumitrescu nu uimesc prin formulă, nu aduc nimic nou unui curent literar sau unei mișcări, dar reușesc totuși performanța de-a nu fi simple pașișe sau prelucrări ale unui soi de a face poezie tot mai rar în zilele noastre. Avem de-a face în ansamblu cu un volum scris cu sinceritate, fără pretenții, fără ifose și fără cusururi prea stridente”. ■ Marieva Ionescu scrie textul *Chip chirip*, un comentariu la *Chipurile* de Stoian G. Bogdan, Ed. Cartea Românească, 2009: „SGB deține o impresionantă siguranță de sine, și în felul cum scrie, și în interiorul a ceea ce scrie: lasă de înțeles, mereu, mai mult decât spune, sau mai bine zis povestește tot felul de catastrofe mai mici sau mai mari de care ghicim, fără să ne arate (sau arătându-ne doar când vrea el), că îi pasă. Joaca aceasta cu o limită extrem de fină este cea care face în primul rând din *Chipurile* un volum de debut reușit”. ■ În *Seducătorul scrisului* Florin Irimia scrie despre *Seducătoarea din Florența* de Salman Rushdie, traducere de Dana Crăciun, Ed. Polirom, 2009: „Seducătoarea din Florența este o bijuterie literară a cărei șlefuire, recunoaște creatorul ei, a necesitat o muncă îndelungată de cercetare, însă rezultatul a meritat cu prisosință așteptarea”. ■ Sub titlul *Un secol de povești*, Cristina Chevereșan recenzează *Jurnal în piatră* de Carol Shields, traducere de Ariadna Grădinaru, Ed. Humanitas, 2008: „Neconcordanțe, scăpări, fabulații sunt inserate cu bună știință într-un roman plin de farmecul dulce-amărui al trecerii anilor, gândurilor, oamenilor”. □ Alina Purcaru publică *Poveste despre armeni și întuneric*, un comentariu la *Cartea șoaptelor* de Varujan Vosganian Ed. Polirom, 2009: „În cartea lui Varujan Vosganian istoria se topește în literatură, iar aceasta se întoarce la fapte, la vorbe și la vise din trecut. Nu cu rigoarea cronicilor, și nici cu patimă resentimentară, ci cu îndârjirea de a depune mărturie și de a preschimba puținul rămas în aurul pierdut”. □ Gruia Dragomir semnează *Singuri acasă cu Mihai Bendeac*, semnând volumul *Împăratul muștelor* de William Golding, traducere de Constantin Popescu, în lectura lui Mihai Bendeac, Ed. Humanitas, 2008: „Se vede că Mihai Bendeac e actor cu oarece experiență, e alert, e băgat în priză, își schimbă

intonația, e versatil, ba chiar pe alocuri ai impresia că ascuți de fapt o piesă de teatru radiofonic, nu o simplă lectură. Totuși, pentru cei care au citit deja cartea, audiobook-ul nu seamănă deloc cu originalul”. ■ Apare dosarul *Opinii: scriitorul și jobul lui*. Nota de introducere este semnată A. C.: „Grupajul de mai jos a pornit de la încercarea de a pune în scenă o dezbatere despre joburile pe care scriitorii sunt de obicei nevoiți să le aibă în afară de scris; o dezbatere, din păcate, actuală în contextul dintotdeauna al inexistenței practice și instituționale a jobului de scriitor și în acela recent al crizei care dinamitează locuri de muncă și taie bugete culturale. Mulți dintre invitații la dezbatere erau, însă, în concediu - un *statement* în sine, semn că au într-adevăr (alte) joburi. În plus, o dezbatere pe această temă n-ar fi putut să ocolească statutul scriitorului în România, de unde discuția s-ar fi complicat cu detalii despre drepturile de autor, despre relațiile autorilor cu editurile, despre necesitatea existenței unor agenți literari etc. - o serie de teme pe care urmează să le abordăm în viitorul apropiat. Ar fi fost de făcut și o discuție despre relația dintre scris și alte joburi - dacă acestea sunt un rău necesar doar din punct de vedere financiar sau și inspirațional, poate. [...] Ar mai fi de lămurit și din ce anume trăiesc scriitorii când spun că trăiesc din scris - drepturi de autor, traduceri, texte pentru presă, conferințe? Deocamdată, însă, câteva opinii despre relația dintre scris și bani sau despre jobul de scriitor și alte joburi care pot porni dezbateri ulterioare”. La dosar participă: □ Robert Șerban, *Cifre și litere*: „Atâta timp cât tirajele unor romane românești de succes se zbat între 1.500 și 4.000 de exemplare, nu avem cum să vorbim despre literatură ca despre o marfă”. □ Cosmin Manolache, *Îmi iau banii de la o instituție care se ocupă cu trecutul*: „Aș vrea să mă scutur zdravăn, să văd ce cade din mine cu adevărat, să le cern pe toate ce-s ale mele, să știu de ce am făcut asta. De ce scriu. Dar, zău, nu am curajul. Nu am curajul decât să spun că sunt un impostor, de fapt, și că asta costă”. □ Ștefania Mihalache, *Tensiune*: „Nu cred că a fi scriitor în România poate fi un job și nici nu cred că acest lucru va deveni posibil într-un viitor mediu îndepărtat. Ce lipsește, cred, este o piață de carte mult mai dezvoltată, și de aici discuția urmează mai departe un lanț al slăbiciunilor destul de bine cunoscut: puterea financiară a editurilor, promovarea literaturii contemporane, educarea gustului public în sensul unei receptări mult mai vivace”. □ Adrian Schiop, *Provizorat*: „Nu știu dacă se poate trăi din scris în România - se poate dacă te bagi la scenarii și scrii mizerii pentru televiziune (se putea înainte de criză, acum nu știu dacă se mai poate, nu cunosc exact cât a căzut piața scenariilor pentru producții locale). Însă cred că asta ar putea să te strice puțin ca scriitor”. □ Andra Matzal, *Jurnalismul cultural vs piața de muncă*: „Ca și când nu ar fi de ajuns faptul că, în cele mai multe cazuri, contractele de muncă sunt făcute românește - astfel încât pot fi ușor fentate, iar angajatul se trezește descoperit -, jobul de jurnalist cultural pe vremuri de criză se dovedește foarte expus la fluctuațiile politice”. □ În *Prima parte din cele 20.000 de plicuri gonzo* Gruia Dragomir recomandă *The Proud Highway: Saga of a Desperate Southern Gentleman 1955-1967* de Hunter S. Thompson:

„The *Proud Highway* este mai mult decât un volum de scrisori, se citește aproape ca un roman, pentru că după cele 650 de pagini personalitatea flamboaiantă a lui Thompson ajunge să-ți rămână *embedded* pe sub piele, ajungi să gândești ca el sau să te trezești că pe aragazul din bucătărie îți fierbe o oală de bere de casă, o experiență cum nu se poate mai gonzo”. □ Ioana Gruia se ocupă de *Cărțile și Mediterana, cărțile și Bucureștiul*, articol despre *Sertarele exilului. Dialog cu Leon Volovici* de Norman Manea, Ed. Polirom, 2008: „Misoginia nu e o problemă a femeilor, așa cum homofobia nu e o problemă a homosexualilor sau, ca să revin la *Sertarele exilului*, antisemitismul nu e o problemă a evreilor. Sunt problemele societății”. ■ În rubrica sa *Dosar literar de expat* Ruxandra Ana publică *În glumă despre stereotipuri serioase*, prezentând cititorilor pe scriitoarea Marina Lewycka și romanul ei *Scurtă istorie a tractoarelor în limba ucraineană*, traducere de Fraga Cusin, Ed. Polirom, 2006: „I s-ar putea reproșa Marinei Lewycka ușurința cu care abordează subiecte «grele», umorul cu care tratează situații dintre cele mai serioase, dar tocmai lejeritatea scriiturii și comicul spumos le fac abordabile, «citibile» și extraordinar de apropiate de cotidian, de imediatul care ar putea fi, în orice moment, al oricărui dintre noi”. □ Despre bloguri literare scrie Elena Drăghici în *White Noise, puțină muzică și mai multă literatură*. ■ În rubrica *Populi box* un fragment din volumul *SMS* de Bogdan Dumitrescu este comentat de „neliterații”. Pagina a fost realizată de Dragomir Gruia. ■ În rubrica *Teasing editorial* este transcris un fragment din *Legături de sânge* de Ceridwen Dovey, traducere de Bogdan Perdivară, Ed. Trei. ■ Citim *Aspiratorul (proză)* de Eduard Tăutu. □ Apare și un fragment din *O călătorie în jurul lumii* de Bogdan Suceavă.

● [„**Orizont**”, nr. 8 (1523)] Cornel Ungureanu notează *Aniversări, doar un pic întârziate*: „1) *Despre Leonard Gavrilu* revista noastră n-a scris de câteva decenii, deși a fost primul patron al sectorului critic al revistei noastre. Prin anii 50 era poet, reporter, dar și cronicar literar, ins cu autoritate în cenaclu, dar și în viața Filialei scriitorilor. [...] Sunt pseudonimele lui Leonard Gavrilu, divulgate abia în cele cinci volume de *Judecăți critice (2004-2009)*, cărți care dau seamă despre rodirea cărturarului și a criticului, după opt decenii de viață și scris. 2) *Gheorghe Azap - 70*. [...] Învie, prin scrisul său, tradiții care au murit – personalități care, odinioară, au dat vitalitate și rost barocului bănățean. Nu știu dacă mulți rețin numele satului în care s-a retras poetul, dar știu că acolo, în acel cotlon al lumii bănățene, trăiește și scrie poetul Gheorghe Azap. 3) *Gheorghe Jurma, între profesori și discipoli*. Nu cunosc prea mulți critici sau discipoli istorici literari care să urmeze culoarul desenat de cei care i-au fost profesori. [...] Conducător de cenaclu, ziarist, prozator, critic și istoric literar, Gheorghe Jurma este animator de excepție și prin editura *Timpul* – instituție definitorie pentru trecerea prin cultură a unui cărturar cu vocația construcției. [...] 4) *Ionel Bota* s-a fixat de vreo trei decenii în Oravița și, fiindcă a publicat multe cărți inegale, monografii în care grila teoreticianului permitea avalanșa unor superlative șocante pentru cititorul liniștit, s-a trecut prea ușor peste volumele sale de poezie: vii, cu partituri

expresioniste citabile, cu viziuni deloc comune autorilor de serie din preajmă”.

■ Din secțiunea *Copyright* reținem: □ Șerban Foarță dedică lui Dușan Petrovici și Andrei Pleșu versurile *Dublă aniversare*. □ Cornel Ungureanu publică *In memoriam Valeriu Leu (1957-2009)*, intitulat *Sub semnul unei scurte despărțiri*: „Cred că eșecul meu cel mai mare a fost că n-am reușit să-l conving să se mute la Timișoara. [...] Și dacă și Nicolae Bocșan regretă că n-a reușit să-l mute la Cluj, într-o școală realizată de marii profesioniști ai acestei științe, Reșița, Carașul, Banatul se pot sprijini pe demersurile sale – cele mai bune din ultimele decenii. A rămas în centrul acestei lumi, care avea nevoie de un sfânt al ei. În vremurile acestor infinite risipe, Valeriu Leu devine, pentru noi, un reper. Până la întâlnirea care va fi, să ascultăm această rodnică vorbire”. □ Un omagiu aduce și Otilia Hedeșan, *Valeriu, adică istoricul Valeriu Leu*: „Viziunea lui Valeriu despre Banat era una infinit mai complexă și mai răscolitoare, însă, din păcate, timpul nu a mai avut răbdare ca el să o ducă la bun sfârșit”. □ *Uniunea Scriitorilor din România. Filiala Timișoara*: „«Von der Heide», 100. Organizată de Primăria orașului Jimbolia, de Asociația Șvabilor jimbolieni din Germania și de Muzeul presei «Sever Bocu», aniversarea revistei a devenit emoționantă prin felul în care a subliniat construcția culturală gândită de Petre Stoica, omagiat în comunicările consacrate revistei. Gândit de dr. Walter Engel și de Petre Stoica în urmă cu un an, simpozionul trebuia să ilustreze (și) felul de a fi a Muzeului Presei, excepționala realizare a lui Petre Stoica. Deschis de primarul Jimboliei, Kaba Gabor și de Josef Koch (Asociația șvabilor jimbolieni din Germania) simpozionul a beneficiat de comunicările realizate de Vali Corduneanu, coordonator al Muzeului Presei, de Walter Engel, autor al unui șir de cărți consacrate presei de limbă germană din România, de Cornel Ungureanu și Hans Vaștag, dar și de o expoziție «Von der Heide», gândită și realizată de același dr. Walter Engel”. ■ Sub titlul *S.O.S. Alexandru Budac* scrie despre volumul lui Bogdan Dumitrescu, *SMS*, volumul de debit apărut la Ed. Polirom: „Povestirile lui Bogdan Dumitrescu îți dau senzația că au fost abandonate în faza de schițe: mai multe idei interesante, câteva paragrafe reușite, titluri cu lipici și zeci de pagini unde numai autorul știe ce-a vrut să spună (deși, nu bag mâna-n foc). [...] Am spus luna trecută că debuturile literare din ultimii ani sunt, cu puține excepții, catastrofale. Încă mai aștept să mi se infirme convingerea”. ■ Sunt semnalate volumele: □ *Ragtime* de E. L. Doctorow, traducere de Antoaneta Ralian, Ed. Leda, 2007: „Narațiunea bate uneori cam mult înspre relatarea documentaristică, însă romanul lui E. L. Doctorow trebuie degustat pe îndelete”. □ *Cinci cărți din Biblie*, traducere de Petru Creția, Ed. Humanitas, 2009: „Comentariile ce însoțesc traducerile sunt erudite, clare, de bun-simț, mai apropiate de speculația filosofică decât de teologie. După ce ai închis cartea înțelegi că a fi un mare poet (sau profet, în vechime, era același lucru) nu constituie niciodată un păcat”. □ *Flatland* de Edwin A. Abbott, Ed. Bastion, 2008: „Descriind dintr-o perspectivă insolită lumile posibile, cu diferențele dintre societăți, atât de greu de gândit, *Flatland* obligă la revizuirea

reprezentărilor pe care le avem despre lumea «noastră» sau despre alte universuri posibile, cvadridimensionale”. □ *Perfecțiunea absolută a crimei* de Tanguy Viel, Ed. Bastion, 2008: „Povestea clasică! În plus, tonul elegant, crud și nostalgic (amintind de filmele noir ale anilor '50), regretele pentru ceea ce ar fi putut fi «perfecțiunea absolută a crimei» și măruntele banalități care dejoacă cele mai iscusite planuri. O lectură palpitantă”. □ Elena Crașovan scrie *Din nou despre „Epoca de aur” (în dulcele stil realist-magic)*, o prezentare a romanului de debut *Coadă* a lui Dragoș Voicu, Ed. Cartea Românească: „Amestecul de amintire reală și intarsii fabuloase, grotescul și umorul, dialogurile, alternanța epic-poematic, creionarea personajelor, scenele memorabile contrabalansează punctele slabe ale structurii. Coadă este o carte bine scrisă, o lectură «de plăcere», de «râsu-plânsu», cel puțin pentru cei care «știu»”. □ În *Anotimpurile lui Komartin* Tudor Crețu comentează *Un anotimp în Berceni* de Claudiu Komartin, Ed. Cartier, 2009: „Din punctul meu de vedere, «figurile» cu mesaje care nu pot fi descifrate se înscriu în fondul peren de locuri comune. Din păcate, Komartin dezvoltă în exces clișeul. Ar fi fost, cred, mai bine *indescifrabil* sau, pur și simplu, mesaj *extratextual*. Oricum, partea cea mai greoaie e, evident, cea cu pentru a-l descifra – un simplu aditiv textual. [...] Cei trei autori «de Cartier», formează un desant al anului 2009. *Biographia litteraria* e peste *Monstrul fericit*, iar *Ghinga* peste *Dicționarul Mara*. Doar în cazul lui Komartin, e vorba de cea mai bună carte de până acum. Sigur, volumele lui Vancu și Coman sunt, în primul rând, cărțile unor experiențe: alcoolul și paternitatea. Crescendoul acestei generații s-a cam temperat. Dintre cei care contează, cei mai mulți sunt la al treilea titlu (publicat sau în pregătire). Lipsesc, în continuare, cărțile mari, care să însemne ce a însemnat *Ieșirea fără ieșire* pentru nouăzecism sau *Levantul* pentru generația 80. Dar, până una alta, nici zilele, nici autorii n-au intrat în sac sau nu și l-au deșertat pe deplin”. ■ Gheorghe Mocuța publică *Felix Nicolau: un roman al cuplului în tranziție*, comentariu la *Tandru și rece* de Felix Nicolau, Ed. Cartea Românească, 2007: „E un roman de suprafață, în cheie frivolă, fără pretenția unor adâncimi, dar cu destule subtilități, un roman complice al timpului nostru, cu eroi ai timpului nostru. Talentul de prozator al lui Felix Nicolau îl depășește cu mult pe poet. E o carte care îl face mult mai vizibil și mai competitiv și îl introduce în circuitul național”. ■ În prima parte a articolului *Carte și bibliofilie* Claudiu T. Arieșan semnalează volumele: Claudio Moreschini, *Istoria filosofiei patristice*, traducere Alexandra Cheșcu, Mihai-Silviu Chirilă, Doina Cernica, Ed. Polirom, 2009; Sf. Ambrozie cel Mare, *Tâlcuiri la Facere*, III, traducere Andreea Stănciulescu, Ed. Cartea Ortodoxă și Egumenița, 2009; Bogdan Petriceicu Hașdeu, *Scrieri istorice*, vol. I-II, ediție critică de I. Oprișan, Ed. Vestala, 2008; Nicolae Corneanu, *Pe aripile cuvântului*, Ed. Învierea, 2009. ■ Alexandru Ruja prezintă *Ediții Bibliofile*, semnalând apariția *Căutătorul de comori* de Ștefan Baciu, Ediție bibliofilă de Elena Fluerașu, Ed. Muzeului Literaturii Române: „Se întâlnesc în el poezia confesivă, psalmul sau rugăciunea, lirica subțiată de imixtiunea erosului, dar și

o poezie a deschiderii expresioniste, pe o linie ce se va dovedi, în timp, una a modernității în spațiul literar european. Poeziile exersează rigorile unei construcții echilibrate, înainte de a atinge distorsunile de forme din volumele ulterioare”. ■ În *Umbra și modelul* Daniela Magiaru scrie despre antologia de teatru polonez *Made în Poland*, antologie și postfață de Iulia Popovici, prefață de Roman Pawlowski, Ed. Art, 2008: „Cele șase piese nu surprind la nivel tematic sau compozițional. Ele sunt mai degrabă fișe de consemnare a unei realități lesne identificabile. Iubirea, bătrânețea, identitatea — teme mari — sunt consumate în drame mici. Ritmul pieselor e fie prea alert, fie prea lent, astfel încât nu provoacă la lectură o emoție specială. Limbajul e violent, dar virulența e și ea împrumutată direct din stradă. Personajele rămân în cele mai multe cazuri doar contururile cărora le lipsește consistența. Poate pentru că nu o au nici modelele reale”. ■ În rubrica *Duplex* Cristina Chevereșan comentează volumul *P.S. I Love You* de Cecelia Ahern, iar Adina Baya se ocupă de ecranizarea romanului. □ Ilinca Ilian traduce *Falsificări* de Marco Denevi, fragmente din volumul omonim, în curs de apariție la Ed. Bastion. ■ *Lucruri transparente* ale lui Vladimir Nabokov sunt traduse de Anca-Gabriela Sîrbu. □ Apar versuri de Octavian Soviany și poeme de Miruna Vlada. □ Adriana Cârnu publică partea a doua din notițele sale jurnalistice, *Cronică sentimentală Să faci o carte*. ■ Andrei Mocuța publică *Tom & Jerry*, fragment din volumul *Porcilorator*, în curs de apariție la Ed. Brumar. ■ Citim un fragment din romanul *Moartea lui Bunny Munro* de Nick Cave, în traducerea lui Ciprian Șiulea.

● [„Poesis”, nr. 221-222-223; nr. de pagini: 156; Ilie Sălceanu nu mai face parte din redacția revistei] Editorialul *Cum te poți rata chiar dacă ești scriitor?* este semnat de Dumitru Păcuraru: „Ca să te ratezi ca scriitor trebuie să ai avut cândva, în tinerețe, talent cu carul, dar din varii motive, lene, beție, nepăsare să te fi lăsat de scris. Dincolo de orice considerente, o carte precum cea scrisă de Alex. Ștefănescu este extrem de utilă. Fără îndoială, în pânza de păianjen țesută în jurul mediocrității au fost prinși și autori onești, unii chiar scriitori talentați. Lipsa de documentație a criticului este evidentă de pildă în cazul scriitorului I. N. Vreau să închei aceste rânduri cu constatarea, amară într-un fel, că, din păcate, cartea lui Alex. Ștefănescu nu va deveni un instrument de lucru al sutelor de edituri care tipăresc la greu cărți fără valoare literară, dar pe banii bieților autori, ratați ca scriitori după standardele lui Alex. Ștefănescu”. ■ Cronicile literare: □ Marian Victor Buciu semnează *Breban, poet*, despre *Elegii parisiene* de Nicolae Breban, reeditat în 2006, un fragment din monografia *Voința și puterea de creație: opera lui Nicolae Breban*, „în pregătire”. □ În *Nichita Danilov: despre castitate și alți câțiva demoni* Emanuela Ilie comentează *Centură de castitate*, Ed. Cartea Românească, 2007: „În ceea ce mă privește, cartografierea teritoriului liric delimitat de purtătorul *Centurii de castitate* mi-a întărit o convingere mai veche: l-aș încadra oricând pe autorul ieșean într-un *top five* al poeziei optzeciste. Nu atât pentru felul în care ilustrează genul proxim, cât pentru diferența specifică,

revelatorie”. □ Ionescu Ionuț semnează *Anghel Dumbrăveanu – un poet al privirii*: „Pentru a ajunge la deschiderea originară, dată de limbaj asupra lumii, trebuie să te smulgi din acest efort, să renunți la contemplație și să *spui*, aducând la suprafață, ceva în cuvinte, restul rămânând, poate, o tăcere fecundă. Anghel Dumbrăveanu este un poet al privirii care se străduiește să «tacă» în pragul unei mirări proprii”.

□ Jeana Morărescu scrie despre volumul lui *Ion Cocora*: „*Va fi o fugă*”, volum apărut la Ed. Palimpsest, 2007: „Ion Cocora - ca poet format în faza preintâmpinatorie a «postmodernismului» nu e un poet ce ar putea viza un «logos transcendent al lumii». Este dimpotrivă, chiar m mod apăsător, un poet *non-transcendental*”.

□ Vlad Zbârnciog publică „*Nu numai «arfe», dar și bănuite muzici solare...*” (*A. Codru*), despre creația lirică a lui Anatol Codru: „În poezia lui se întrepătrund, fuzionează, se completează două modalități, două registre poetice: în unul vibrează statornic și constant sufletul neamului, neam care vine dintr-o preistorie, din rădăcina unor strămoși ce au trăit în vremuri imemorabile, iar în celălalt se face evident un univers de o cu totul altă structură - un spirit inovator de un limbaj și o structură moderne, de o imaginație imprevizibilă, grație cărora poetul reflectează atent și profund asupra destinului neamului românesc”.

□ Adriana Iliescu scrie despre *Specia Jurnal și perspectiva actorială: Gheorghe Glodeanu, Max Blecher, editura Limes, Cluj-Napoca*: „Autorul monografiei a avut dreptate când a comentat scrisorile, din perspectiva prozei literare, fiindcă ele sunt o completare a «viziunii viziunii» și de fapt, sunt tot pagini *de jurnal*, scrise cu convingerea că vor fi publicate, cândva. «*Eul biografic*» este aici mai puternic decât «*eul fictiv*» dar, după atâția ani, adică acum, când cititorii par a fi mai interesați de geneza romanelor, e bine să afle ceva despre chinurile creației”.

□ Viorica Răduță găsește *Stări temperate în Triunghiul Bermudei*, volum semnat de Doina Cetea, Ed. Dacia: „Ca și cunoscuta Constanța Buzea, Doina Cetea se află în candoare, în liniște voită, ca o constantă prelungire a firii sale în duhul naturii, totul sub stare de s(p)unere a plinului, un fel de mister blagian, *taină* recurent plasată în inima poeziei sale”.

□ În *Poeme cu Degetele timpului* Ion Cristofor recenzează volumul lui Dan Brudașcu, Ed. Sedan, 2009: „Uneori acid și ironic, alteori nostalgic și sentimental, realist și prozaic, Dan Brudașcu ni se descoperă prin volumul *Degetele timpului* ca un poet neliniștit, bântuit deopotrivă de certitudinile și incertitudinile epocii sale, convingător în cele mai multe dintre fațetele lirismului său polimorf”.

□ Grigore Codrescu se pronunță despre volumul lui *Ion Cozmei – Pacient la vama destinului*: „Deschis spre formule poetice variate, Ion Cozmei oferă, cu generozitate și talent, cititorului, ipostaze neașteptate ale creației sale; poemul nostalgiei fugare, poemul ironic sau «realist», poezia marcată eseistic sau elegiacă, precum și poemul trăirilor sacre, ori cel supus unei biografii de sub amenințarea destinului alcătuiesc un itinerar poetic ce-l situează pe autor între creatorii autentici din teritoriul limbii române”.

□ Viorel Mureșan scrie despre *Substantive la plural sau textul care se scrie în văzduh*, un comentariu la *O carte răsfoită de vânt* de Maria Pal, Ed. Casa Cărții de Știință, 2008: „Că *O carte răsfoită de vânt* nu poate

fi repetată în traiectoria aceluiași creator, e un lucru ce trebuie spus. Poemul în proză e o specie ostenitoare și mult prea mofturoasă ca să nu sleiască mâna care odată i-a dat viață . Revenirea la vers ar putea fi o nouă aventură ademenitoare”.

□ Bogdan Mihai Dascălu publică *Vârsta lui nici-încolo-nici-încoace*, despre *Casa din întuneric* de Aura Christi, Ed. EuroPress, 2008: „Intenția vădită a autoarei este aceea de a explora personajele până în adâncul firii lor, astfel încât nu acțiunea să stea în prim-plan, ci caracterele”. □ Gheorghe Mocuța semnează *Eugenia Groșan: între fascinația vieții și criza de adaptare*, o recenzie la *Pași în timp* de Eugenia Groșan, Ed. Mirador, 2009: „La nivelul formei, poeta ezită între ritmul interior și poezia cu rimă; ea se exprimă direct, sincer, colocvial, făcând mărturisiri, apelând la cântec, la memorie, la descântec. Are o apetență culturală dar nu abuzează de simboluri sau metafore. Va trebui să facă efortul de a se sincroniza cu estetica generației 90, căreia îi aparține biologic”. ■ Ștefan Vlăduțescu aduce în prim plan *Doi poeți craioveni*: □ 1. *Mircea Moisa: Seninătatea gânditoare*, despre volumul *Eu trec domestic*, Ed. Ramuri, 2001: „Postura domestică de bază este aceea de a fi un gânditor ce a înțeles și că este și cum este trecător. De aceea, eul liric se vede autoscopice ca epuizabil, perisabil și precar”. □ 2. *Valentin Dascălu: Elegie pentru lucruri efemere*, volumul *Urma șarpelui pe stâncă*, Ed. Cellina, 2008: „Dincolo de configurația generică, avem de a face în mod specific cu un lirism situat, pe de o parte, în afara unor inerțiale livrești complexe de hiperoriginalitate și, pe de alta, plasat dincolo de teama neagră a prejudecății că este neoriginal să repeți ceva în poezie”. ■ Gabriel Argeșeanu se întreține cu Marius Daniel Popescu, „*Într-o literatură puternică, șefii culturali sunt scriitorii și nu ceilalți*” – *consideră scriitorul Marius Daniel Popescu (MDP), laureat în Elveția cu premiile literare „Robert Walser” și „Rilke”*: „- *Considerați că actuala deschidere a criticii și editurilor din țară spre ceea ce scrieți, se poate traduce ca fiind o recuperare a scriitorul Marius Daniel Popescu pentru literatura română?* - Până acum am avut patru critici literare foarte bune în țară, legate de *Simfonia lupului*, însă nu cred că aceasta reprezintă o «deschidere» a criticilor noștri în ceea ce privește observarea, analiza și interpretarea muncii mele literare de până acum. Sunt luat în seamă precum un scriitor ce a produs senzație și atât. Dacă în occident am fost invitat să-mi prezint «literatura» în cel puțin o sută de locuri, în țară NIMENI nu m-a invitat să vorbim, să discutăm, să analizăm ceea ce se întâmplă cu mine sau cu literatura noastră sau cu literatura, în general. Editurile din țară, cred ca ele sunt deschise persoanei mele, cărților mele, au tot interesul sa mă integreze în programul lor editorial, editurile nu mai funcționează ca înainte, ele nu mai sunt «sub tutelă», editurile noastre sunt mult mai avansate decât critica literară din țară, mult mai deschise și mai întreprinzătoare, editurile încep să-și joace adevăratul rol, acela de a descoperi scriitori”. □ Adalbert Gyuris stă de vorbă cu Traian Vasilcău, „... *poeme care erau sufletul meu transfigurat în oglinda iubirii*.”: „- *Adalbert Gyuris: - Se deosebesc poeziile din Moldova de cei din România sau chiar din alte părți?*- Traian Vasilcău: Importantă întrebare.

Va trebui să fie pe măsura ei și să-i caut un răspuns pe potrivă. Toți artiștii din România când evoluează la Chișinău remarcă întotdeauna publicul spectator, mai bine zis și scris: afecțiunea acestuia pentru mesajul artistic, pentru fiorul sufletului necontrafăcut și pentru melosul românesc al Inimii. La fel sunt și puținii poeți adevărați rămași ai Basarabiei. În ei plânge dorul de Țara întreagă, se revoltă starea de înstrăinat al sorții și numai nădejdea în dreptatea cerească le mai dă puteri să continue zborul etern de Pasăre Phoenix, care și e până la urmă simbolul edificator și concludent al nostru, al celor semănați de istorie între Prut și Nistru să ne ducem veacul cu gândul veșnic de-a ne regăsi sub cer. Poeții din Moldova au o sensibilitate aparte, un verb mai cantabil și un plâns mai cutremurător decât alți poeți: din România sau din alte părți de spirit poetic. Locuind într-o rană a istoriei, cei însuși au luat chip de câte-o rană și nu-i mai vindecă nici un poem”.

■ În rubrica *Atitudini critice* Boris Marian își intitulează intervenția cu titlul folosit de Eugen Ionescu, *Nu*: „Pot fi acuzat de lipsă de modestie, că recurg la titlul ales de Eugen Ionescu, în 1934, este chiar aroganță. Dar vreau să spun un NU, stării actuale a literaturii, fără ca eu să fiu un scriitor de frunte, nici istoric literar, care este mai de frunte decât oricare scriitor, că el ne propulsează și ne îngroapă. Iată, mi-am făcut deja dușmani printre istoricii literaturii. Am citit cu atenție voluminoasa istorie a lui G. Călinescu, i-am admirat stilul, omul era un mare scriitor, am admirat mai puțin subiectivismul său, nealterat, desigur, de nici o prejudecată, dar subiectivism oricum, apoi, în ultimi ani am citit mai multe istorii, a lui Marian Popa (o carte de telefoane, cu multe erori și o discriminare etnică, exprimată deschis), a lui Alex. Ștefănescu și a lui Nicolae Manolescu. Fiecare istoric și critic literar are, evident, un drept inalienabil la opinie, dar obiectivitatea, principiul «sine ira et studio», pe care istoricii și-l propun din antichitate, trebuie să fie repere obligatorii. Nu cred că nemulțumirile, criticile aduse ultimilor doi autori, oameni cu multă greutate în lumea scriitorilor sunt toate... subiective. Există și un motiv mai serios și anume, selecția după niște criterii care nu au fost nicicum enunțate într-un cuvânt înainte. Desigur, de gustibus..., dar un istoric nu se bazează numai pe gust, dacă un domnitor, un rege, un prinț, un erou popular nu este pe placul unui istoric nu înseamnă că istoricul trebuie să-l șteargă de pe listă”.

□ În aceeași rubrică apare și *La ce bun poetul...* de Liviu Ioan Stoiciu: „La doi ani, la Botoșani, Gellu Dorian adună poeți și critici la un Congres Național de Poezie (CNP). În 2009 («an de criză financiară și economică pe plan mondial și național», te doare capul; în România, criza asta pare a fi un pretext pentru a se plăti polițe, tăindu-se într-o veselie sponsorizările îndreptate spre cultură, spre pildă) CNP a ajuns la a III-a ediție. Congresul de Poezie a fost încheiat, pe 6 iunie, cu un recital-concurs al poezilor invitați (36 au dorit să participe la el), câștigat de Ioan Moldovan. Tema colocviului CNP din acest an s-a intitulat *Poezia și istoria literaturii române*. Având o «comunicare scrisă», am fost pus să o citesc – preiau aici din ea ultima parte: istoriile literare «critice» sunt pe val? Pentru nici 200 de ani de conștientizarea actului literar, de

ce să ne plângem: avem se pare de toate dinspre partea critică. Așa cel puțin lasă impresia criticii de la noi. Ce ne lipsește e scriitorul român care să fie rămas reper în literatura universală și, eventual, un premiat Nobel pentru literatură”. ■ În partea a doua din *Jurnal pe „Drumul străinătății”*, Gheorghe Glodeanu realizează un eseu despre Paul Miron și volumul *Drumul străinătății*, Ed. Cartea Românească, 2006. □ În *nicolae (magnificul): între cap de operă și capodoperă?* Daniela Sitar-Tăut scrie despre Nicolae Tzone și *Capodopera maxima*: „Viziunile funambulești, spectrale, conjugă expresionist paradisiacul și infernalul, într-un halou depresiv, subsumat futilității, nimicniciei sorții care poate fi însă metamorfozată prin reconstrucție narcisiacă. Dualitatea dintre idem și ipse converge înspre o megalomanie ubicuă, reflectată ironic și deseori condescendent față de sine”. ■ Grațian Jucan revine la secțiunea *Istorie literară* cu *M. Eminescu și literatura orientală*. □ Tot Grațian Jucan publică și *Note amabile*: „E curios cum un savant așa de mare ca Ion Filipciuc, originar din Costișa - Rădăuți, îmi face observații și îmi impută lipsuri în medalionul pe care i l-am dedicat lui Alexandru Bogza într-una din cărțile publicate de mine”. ■ Nicholas Catanoy semnează *Iepurii lui John Updike*. □ Sub titlul *Culoarea expresiei: cursuri la 5 Cwmdonkin Drive* apare un interviu cu Peter Thabit Jones, preluat din „Quadrant Magazine Literature”, June 2003 – Volume XLVII, Number 6 – Australia, tradus de Olimpia Iacob. ■ Apare *In memoriam: Matei Călinescu*: □ Găsim o *Bibliografie*. □ G. V., *Matei Călinescu – Premiul pentru Opera Magna la Satu Mare, 2006*: „La ediția a XVI-a a Zilelor Culturale «Poesis» (25-26-27 mai 2006) l-am avut ca invitat pe profesorul Matei Călinescu. Îl întâlnisem sporadic la București și Neptun, eram copleșit de personalitatea sa, dar cărțile lui, parcurse și adnotate, îmi sprijineau genunchii”. □ *Matei Călinescu – „În tunelul magic al poeziei”*, nesemnă: „Dacă «poetica lecturii» se întemeiază, în concepția lui Matei Călinescu, pe «conceptul recitării» (*A citi, reciti*), viața e un concept complet doar prin re-trăirea amintirilor. E o poezie a unui *flux cu două direcții*: dinspre viață spre cel absent-plecat-mort, și dinspre cel absent spre cel în viață”. ■ Se relatează despre cum au decurs *Zilele Culturale Poesis*: □ Apare cuvântarea lui prof. univ. dr. Nicolae Oprea la decernarea titlului *Doctor Honoris Causa (Dumitru Țepeneag, oniricul)*. □ Urmează și *Șotron* de Ioan Groșan. □ Ed Pastenague traduce franceză un poem de Sorin Mărculescu. □ Despre *Vocile Irinei Mavrodin* scrie Marius Ghica. □ *Premiile „Poesis” – 20 de ani – 2009*: „1. Opera Omnia – Dumitru Țepeneag și Dr. Honoris Causa al Universității de Vest «Vasile Goldiș» - Arad, filiala Satu Mare 2. Opera Omnia – Adam Puslojić 3. Marele Premiu Poesis – N. Danilov 4. Premiul de Excelență – Irina Mavrodin 5. Critică Literară – Gheorghe Glodeanu 6. Esu – Marius Ghica 7. Studiu Monografic – George Ardeleanu 8. Premiul «Ady Endre» - Gáil Áron (Ungaria) 9. Premiul «Gh. Bulgăr» - Gheorghe Mocuța 10. Revistă de Cultură - «Apsotrof» (20 de ani); «Arca» (20 de ani)”. ■ Semnează versuri Laurian Lodoabă, Liviu Ioan Stoiciu, Amelia Stănescu, George Calcan, Maia Cristea-Vieru, Adalbert Gyuris, Remus Giorgioni, Olimpiu Nușfelean, Irina

Georgescu, Viorel Tăutan, Gheorghe Izbășescu. ■ În *Biblioteca Poesis* citim *Ziua a treia* de Attila F. Balázs, traducere de Hanna Bota. ■ Apare partea a treia din *Pantumuri portugheze*: Angela Radu și Ion Roșioru traduc versuri de José Lucas de Barros și Frederico García; Luiza Păvălucă și Ion Roșioru traduc pe Mardilê Friedrich Fabre, Dirceu Marcelino și pe Angela Bretas. ■ Versurile de Paul Celan traduce Marian Nicolae Tomi. ■ Revista publică *Poezia erotică germană scrisă de bărbați*: versurile lui Arnfield Astel, Norbert Esser, Erich Fried, Dieter Fringeli, Walter Helmut Fritz, Günter Bruno Fuchs, Günter Grass, Hans Ulrich Hirschfelder, Ernst Jandl, Reiner Kunze și Erich Mühsam sunt traduse de Mircea M. Pop. □ *Din atelierul unui traducător de poezie. Mică antologie expresionistă* aparține lui Simion Dănilă. În prima parte a acestei antologii sunt redat versuri de Jakob van Hoddis, Ernst Stadler, Paul Boldt, Max Herrmann-Neisse. În partea a doua apar Gottfried Benn, Georg Trakl, Alfred Lichtenstein, Klabund (Alfred Henschke), Ernst Blass, Else Lasker-Schüler. ■ Poemele lui Carls Torner sunt traduse de Jana Balacciu Matei. □ Lucian Perța revine cu noi parodii la versurile lui Daniel Bănulescu, Marta Izsac, Ioan Pavel Azap, Daniel Corbu, Lucian Tămaș, Nicolae Băiuț, Florica Bud.

● [„Steaua”, nr. 7-8 (729-730), nr. de pagini 130] Adrian Popescu scrie despre *Un colocviu lusitan*: „Urmând colocviului dedicat lui Lucian Blaga, anul trecut, ICR Lisabona a organizat comemorarea unui alt clujean, regretatul italianist și inițiator al studierii literaturii portugheze și braziliene în România anilor '70, Marian Papahagi. Directorul ICR Lisabona, poetul și traducătorul, specialistul în jazz, Virgil Mihaiu, el însuși apropiat colaborator al lui Marian Papahagi, în perioada de glorie a *Echinoxului*, a avut idea fericită de a-i invita pe Ion Pop, directorul amintitei publicații, un poet, critic și profesor ce nu cred că mai are nevoie să fie prezentat, pe fiul italianistului, Adrian Papahagi, distins universitar, și pe soția eminentului intelectual de anvergură europeană, dispărut acum 10 ani la Roma, d-na Lucia Papahagi, bibliotecară la Accademia di Romania, loc de referință, care a cunoscut o nouă strălucire culturală prin energia celui care s-a stins în 1999”. ■ Sub semnătura S.D.C. aflăm mai multe detalii despre acest *Colocviu*: „Din România au fost invitați prof. univ. dr. Ion Pop, poetul Adrian Popescu (care împreună cu primul director al ICR Lisabona, Virgil Mihaiu, au făcut parte din gruparea revistei «Echinox», botezată astfel de către însuși cel aniversat), dr. Adrian Papahagi, continuator al tradițiilor cărturărești ale familiei, și doamna Lucia Papahagi, actualmente bibliotecară la Accademia di Romania din Roma. Având în vedere buna reputație de care se bucură numele lui Marian Papahagi în mediile academice italiene, ICR Lisabona a invitat – în premieră – Institutul Italian de Cultură din Lisabona să colaboreze la realizarea evenimentului. Așa se explică faptul că discursurile inaugurale au fost rostite de către doamna Giovanna Schepisi, directoarea ICIL, și dr. Virgil Mihaiu, directorul ICRL. A urmat o prelegere doctă și plină de farmec, datorată strălucitului om de cultură și diplomat Lauro Barbosa da Silva Moreira, ambasador al Braziliei pe lângă

CPLP (Comunitatea Țărilor de Limbă Portugheză). [...] Venită special de la Coimbra, unde conduce Institutul de Studii Italiene al uneia dintre cele mai vechi universități din lume, profesoara dr. Rita Marnoto l-a evocat pe Marian Papahagi în comunicarea intitulată *M.P. – românul care vorbea portugheza*. [...] Dr. José Esteves Pereira, profesor la Universidade Nova din Lisabona și director al masivei publicații academice «Cultura», a elogiat contribuția lui Marian Papahagi pe linia inițierii studiilor luso-brazilianistice în România. Ion Pop și Adrian Papahagi au realizat un adevărat tur de forță, fiecare cu câte două referate, prezentate în limbile franceză și italiană: *Discours sur la méthode* și *Le ragioni di essere di Marian Papahagi* (Ion Pop), respectiv *Marian Papahagi et la culture luso-brésilienne* și *Marian Papahagi, traduttore della Divina Commedia* (Adrian Papahagi). La rândul său, Adrian Popescu a glosat pe marginea raporturilor dintre Marian Papahagi și spiritul roman. [...] Simion Doru Cristea și Virgil Mihaiu au evocat cu multă căldură personalitatea lui Marian Papahagi, în contextul general al vieții culturale românești, cu accent asupra rolului său în menținerea și înflorirea atmosferei universitare și de creație literar-artistică specifice Clujului. Emoționantă a fost și intervenția soției lui Marian Papahagi, care a amintit momentul înființării grupei de limba portugheză la Facultatea de Litere a Universității clujene în 1972, când s-a aflat alături de Virgil Mihaiu printre primii studenți români ce frecventau un asemenea curs”. ■ Textele despre Marian Papahagi sunt semnate de Virgil Mihaiu (*Strălucitor destin, pe nedrept frânt*), Fernando Couto e Santos (*Marian Papahagi și literaturile de limbă portugheză*, traducere de Ioan Pop-Curșeu) și Simion Doru Cristea (*Palpări afective*). ■ *Centenar Constantin Noica* este marcat prin articolul *Homo europaeus, o reflecție nicasiană asupra culturii europene* de Cătălin Buciumeanu, ocupându-se de volumul *Modelul cultural european*, scris de Constantin Noica și publicat în limba română în 1993, Ed. Humanitas, inițial apărut la Ed. Kriterion în 1988, în limba germană *De dignitate Europae*, traducere de Georg Scherg. ■ Despre Adrian Marino scriu: □ Mircea Braga, *Adrian Marino sau controlul proiectului imposibil*: „Între *Introducere în critica literară* și ultimul volum din *Biografia ideii de literatură* trecuseră mai bine de 30 de ani. Un nou proiect de o asemenea amploare nu-și mai avea timpul. După '89, se dorește întors către aspirațiile din tinerețe, resuscitându-și preocupări în ordinea ideologiei politice, la confluența acesteia cu tensiunile liberale și democratice ale culturăului”. □ Simona Pop, *Adrian Marino și experiența închisorilor comuniste*: „Cu excepția mărturisirilor trunchiate pe care le putem aduna de prin unele articole, corespondența particulară sau de prin cărțile sale postdecembriste, nu avem nici un material în care fostul deținut politic Adrian Marino să vorbească despre cei opt ani de închisoare (1949-1957) sau despre cei șase ani de deportare în Bărăgan (1957-1963). Aceeași discreție este păstrată și în legătură cu perioada de reintegrare socială de după eliberare, sau cu cea în care nu avea drept de semnătură, reabilitarea sa juridică realizându-se abia în 17 iulie 1969. Conform testamentului, mai multe detalii vor fi date publicității la cinci ani de la moartea sa, prin editarea

unui volum de memorii intitulat *Viața unui om singur*, volum în care Adrian Marino promite că va clarifica toate aspectele din viața sa asupra cărora a păstrat mereu o maximă discreție”. ■ Apare un interviu cu Matei Călinescu, realizat de Ruxandra Cesereanu, intitulat *Despre Mircea Eliade și I. P. Culianu*, cu următoarea precizare: „La moartea lui Matei Călinescu, remarcabil om de cultură, comparatist de excelență, eseist, prozator, publicăm fragmente dintr-un dialog realizat în 2002”: „*Ruxandra Cesereanu: În cartea Despre Ioan P. Culianu și Mircea Eliade. Amintiri, lecturi, reflecții ați afirmat că încercând să-i înțelegeți pe Eliade și pe Culianu, încercați, în același timp, să vă înțelegeți și pe dumneavoastră. În ce măsură, deci, Eliade și Culianu, analizați de Matei Călinescu, trimit cititorul chiar la identitatea dumneavoastră de eseist, comparatist și memorialist?* Matei Călinescu: Cartea mea e, într-un fel, o scriere «ocasională» în sensul că s-a născut din încercarea de a așterne câteva pagini de amintiri despre Ioan Culianu, pentru un volum colectiv omagial. Dar despre Culianu, s-a dovedit curând, nu puteam scrie fără să vorbesc și despre maestrul lui recunoscut și multă vreme adorat, Mircea Eliade. Iar cu Mircea Eliade avusesem, după plecarea mea din România în 1973, o relație intermitent mai apropiată sau mai detașată, dar mereu fascinantă, punctată de numeroase vizite la Chicago și de revederi cu el și cu soția sa, vara, la Paris, ca și de un număr de eseuri despre opera lui, publicate de-a lungul anilor (dintre care trei, apărute între 1979 și 1988, figurează în Addenda volumului). Aproape fără să-mi dau seama, cele câteva pagini despre Culianu s-au înmulțit până la o sută, apoi la două sute, apoi... La un moment dat m-am oprit și am început să tai necruțător și să rescriu – unele părți au fost rescrise și condensate, sper că nu se vede, de trei sau chiar de patru ori. Așa am ajuns la cele o sută de pagini ale «eseului memorialistic» care dă titlul cărții. Dimensiunea autobiografică e, cred, vizibilă chiar și în paginile de pură exegeză critică: un cititor atent (mai degrabă ideal decât real, căci rari sunt cititorii atenți, și încă mai rari cei care parcurg atent o scriere recentă) va observa, bunăoară, că (re)lectura povestirii *Nouăsprezece trandafiri* e, de fapt, povestirea a trei lecturi, ilustrând trei momente din autobiografia mea de cititor. Da, felul cum citim ne exprimă și orice lectură serioasă poate fi – o știm de la Proust – și principiul unei lecturi de sine. Ce am încercat să înțeleg despre mine însumi scriind această carte? Între altele, multe altele, mai mărunte sau mai importante: de ce până la urmă n-am scris cartea despre literatura lui Eliade pe care proiectam s-o scriu în anii '70? Motivul principal, așa cum îmi apare el astăzi, este că multă vreme nu mi-am dat seama de caracterul deliberat enigmatic, precis ambiguu (nu e un paradox) și, așa zice, calculat «anamorfotic» al literaturii lui Eliade începând cu *Nuntă în cer* (1938) și mereu mai dezvoltat în povestirile fantastice de după 1945. Simțeam că îmi scapă ceva, ceva poate important, eram mereu nemulțumit de interpretările mele. Dar oare astăzi sunt mai avansat? Căci enigmele lui Eliade, de multe ori ascunse cu mare grijă și ingeniozitate (ca în *Nouăsprezece trandafiri*), nu se deschid decât spre alte enigme și mai greu descifrabile”. ■ Texte omagiale dedicate

lui Matei Călinescu semnează: □ Florin-Ștefan Morar, *Matei Călinescu și Comparatismul ca meta-știință*: „Din punctul de vedere al istoriei sale, una din trăsăturile fundamentale ale Comparatismului este, în mod paradoxal, aceea de știință fără identitate stabilă, de știință în perpetuă criză. Varietatea curentelor teoretice, proteismul metodologic, lipsa unei teorii coerente, toate duc la crearea unei percepții vagi asupra disciplinei. De aceea, cred, orice prezentare, fie și parțială, este nevoită să adreseze suișurile și coborâșurile, bucelele și capcanele acesteia. În această idee, în ceea ce urmează, aș dori să prezint activitatea de comparatist a lui Matei Călinescu în contextul problemelor specifice, atât trecute cât și mai recente, pe care Comparatismul le ridică”. □ Laura Pavel, *Interpretare și scepticism – paradoxul lui Zacharias Lichter*: „Un scepticism al oricărui gest interpretativ, un scepticism salvator însă, chiar etic, câtă vreme nu-și abuzează «obiectul» supus interpretării, și nu pretinde a întrupa un unic sens, un inviolabil adevăr. Hermeneutul și teoreticianul literar Matei Călinescu, autorul celebrei cărți despre relectură, *Rereading* (1993), ajunsese deja, o dată cu romanul său de tinerețe, *Viața și opiniile lui Zacharias Lichter*, la această înțelepciune a scepticismului dindărătul oricărei tentative de a face sens prin interpretare”. ■ Ruxandra Cesereanu stă de vorbă cu Stelian Tănase despre recentul său *Maestro, un roman cinematografic*: „*Ruxandra Cesereanu: Sex și televiziune este una din formulele «psihistorice» aplicate astăzi României. Cum se descurcă un romancier înăuntrul acestei formule? Cum prelucrează trivialitatea, de pildă?* Stelian Tănase: Cine aplică formula despre care vorbiți? E o conspirație? Există un grup de interese care lucrează asupra «bieteii noastre țărișoare», aplicându-i o terapie de șoc, asaltând-o cu vulgarități, sex, manele & telenovele și kitsch? Mai curând lumea înconjurătoare are aceste caracteristici. Ea are o combustie mai mare decât oglinda ei, televiziunea – massmedia în general. Slăbiciunea, aș spune, toxicitatea televiziunii, vin din altă parte: (produsă chiar de statutul ei): imaginea. Imaginea este infinit mai puțin decât cuvântul. Asistăm la o simplificare a universului omului contemporan, prizonier al imaginii, la un regres în ordinea cunoașterii. Aici abstracția (care este un «rezumat» al lucrurilor cunoscute), experiența transmisă numai prin cuvânt, este extrem de rarefiată. Absența conceptelor datorată reducerii «gândirii» la privire, este extrem de periculoasă. Este o aventură în care ne-am aruncat de vreo 50 de ani, și cred că vom regreta asta, firește dacă între timp nu ne autodistrugem. În ce privește «trivialitatea», nu e nimic de spus după Chaucer, Boccaccio și mai ales Rabelais, autorii mei favoriți. Concret totuși, *Maestro* este îndatorat lui Céline, Henry Miller și Bukowski. În ultimii douăzeci de ani i-am citit și răscitit și le sunt dator. Nu am vrut să traduc această trivialitate, am dorit să fie antidotul vulgarității din jur, care ne ia cu asalt fără milă, fără întrerupere”. ■ Ion Pop scrie despre *Un „om ciudat”*: *Sesto Pals*, pseudonimul lui Simion Sestopali. ■ Apare un interviu cu Matei Călinescu, realizat de Ruxandra Cesereanu, intitulat *Despre Mircea Eliade și I. P. Culianu*, cu următoarea precizare: „La moartea lui Matei Călinescu, remarcabil om de cultură, comparatist de excelență,

eseist, prozator, publicăm fragmente dintr-un dialog realizat în 2002”: „*Ruxandra Cesereanu: În cartea Despre Ioan P. Culianu și Mircea Eliade. Amintiri, lecturi, reflecții ați afirmat că încercând să-i înțelegeți pe Eliade și pe Culianu, încercați, în același timp, să vă înțelegeți și pe dumneavoastră. În ce măsură, deci, Eliade și Culianu, analizați de Matei Călinescu, trimit cititorul chiar la identitatea dumneavoastră de eseist, comparatist și memorialist?* Matei Călinescu: Cartea mea e, într-un fel, o scriere «ocazională» în sensul că s-a născut din încercarea de a așterne câteva pagini de amintiri despre Ioan Culianu, pentru un volum colectiv omagial. Dar despre Culianu, s-a dovedit curând, nu puteam scrie fără să vorbesc și despre maestrul lui recunoscut și multă vreme adorat, Mircea Eliade. Iar cu Mircea Eliade avusesem, după plecarea mea din România în 1973, o relație intermitent mai apropiată sau mai detașată, dar mereu fascinantă, punctată de numeroase vizite la Chicago și de revederi cu el și cu soția sa, vara, la Paris, ca și de un număr de eseuri despre opera lui, publicate de-a lungul anilor (dintre care trei, apărute între 1979 și 1988, figurează în Addenda volumului). Aproape fără să-mi dau seama, cele câteva pagini despre Culianu s-au înmulțit până la o sută, apoi la două sute, apoi... La un moment dat m-am oprit și am început să tai necruțător și să rescriu – unele părți au fost rescrise și condensate, sper că nu se vede, de trei sau chiar de patru ori. Așa am ajuns la cele o sută de pagini ale «eseului memorialistic» care dă titlul cărții. Dimensiunea autobiografică e, cred, vizibilă chiar și în paginile de pură exegeză critică: un cititor atent (mai degrabă ideal decât real, căci rari sunt cititorii atenți, și încă mai rari cei care parcurg atent o scriere recentă) va observa, bunăoară, că (re)lectura povestirii *Nouăsprezece trandafiri* e, de fapt, povestirea a trei lecturi, ilustrând trei momente din autobiografia mea de cititor. Da, felul cum citim ne exprimă și orice lectură serioasă poate fi – o știm de la Proust – și principiul unei lecturi de sine. Ce am încercat să înțeleg despre mine însumi scriind această carte? Între altele, multe altele, mai mărunte sau mai importante: de ce până la urmă n-am scris cartea despre literatura lui Eliade pe care proiectam s-o scriu în anii '70? Motivul principal, așa cum îmi apare el astăzi, este că multă vreme nu mi-am dat seama de caracterul deliberat enigmatic, precis ambiguu (nu e un paradox) și, aș zice, calculat «anamorfotic» al literaturii lui Eliade începând cu *Nuntă în cer* (1938) și mereu mai dezvoltat în povestirile fantastice de după 1945. Simțeam că îmi scapă ceva, ceva poate important, eram mereu nemulțumit de interpretările mele. Dar oare astăzi sunt mai avansat? Căci enigmele lui Eliade, de multe ori ascunse cu mare grijă și ingeniozitate (ca în *Nouăsprezece trandafiri*), nu se deschid decât spre alte enigme și mai greu descifrabile”. Ioan Pop-Curșeu publică partea a doua din studiul său *Eugen Lovinescu: Lecturi eminesciene. Însemnări de psihanaliză... textuală*. ■ Raluca Lazarovici semnează *Personajele lui Mircea Eliade față cu hierofania*: „Există, fără îndoială, o polaritate a celor două optici – rațional-realistă și fantastico-mitică, dar rareori pot fi identificate personaje care să se încadreze în stare pură în acestea, fie într-un sens sau în celălalt, fără a prezenta nuanțe subtile de

diferențiere și, mai ales, care să nu migreze pe cele două axe. Se impune deci un nou și mai generos mod de caracterizare a personajelor în proza fantastică a lui Eliade, ca posibilă alternativă la bipolarismul exegezei tradiționale”. ■ În „*Ticăloșia pitorească*” Doru George Burlacu scrie despre mentalitatea românilor pornind de la scrierile lui Vasile Alecsandri: „Sintagma pe care o propunem în capul acestor însemnări îi aparține lui V. Alecsandri și se află în cuprinsul uneia dintre prozele lui, *Balta-Albă*, în care vedem, de altfel, nu doar un nostim amuzament, ci un veritabil exercițiu imagologic, de vreme ce avem de a face cu un pictor francez dispus să ofere un nou tablou al eternei și veșnic fascinantei României *pitorești*. E un atribut indispensabil pentru înțelegerea propriului nostru specific, care face să fim căutați înainte de a fi cunoscuți sau, mai exact, descoperiți”. ■ Teodor Tihan stă *De vorbă cu academicianul Marius Sala*, oferind cititorilor o convorbire *Despre mari valori ale culturii românești*, anume Al. Rosetti și Iorgu Iordan. ■ Despre *Breban, dramaturg* scrie Marian Victor Buciu: „Imaginea autorului și a operei s-a constituit altfel decât au fost străduințele scriitorului. Mai întâi a existat autorul de teatru, apoi a apărut romancierul, dar ieșirea la lumina publică n-a ținut seama de aceste priorități. La 20 de ani, așadar în plin realism socialist, Breban a scris «câteva piese, proaste» (cf. interviul din «Arca», nr. 2, februarie 1990, apud *O utopie tangibilă, convorbiri cu Nicolae Breban*, antologie de Ovidiu Pecican, p. 138). Înainte de *Francisca*, a scris piese de teatru, pierdute de câteva teatre (*Sensul vieții (Memorii II)*, Polirom, 2004, p. 32)”. ■ Aflăm, pe scurt, dintr-o notă nesemnată (*Gellu Naum lansat la Veneția*): „Pe 11 iunie a avut loc la Institutul Român de Cultură și Cercetare Umanistică de la Veneția (orașul cel mai suprarealist cu puțință din Europa) lansarea unei masive antologii bilingve Gellu Naum *La quinta essenza. A cincea esență* apărute recent în Italia, la Editing Edizioni, Treviso. Volumul cuprinde o amplă cronologie a operei marelui scriitor suprarealist, precum și un eseu introductiv, ambele aparținând italianistului și criticului Geo Vasile. Au luat cuvântul directoarea Institutului, Monica Joița, prof. Silvana Tamiozzo de la Universitatea Ca’ Foscari și criticul Nicola Cecconi”. ■ Florin Mihăilescu discută despre *Gândirea romanului* de Toma Pavel, Ed. Humanitas, 2008, traducere de Mihaela Mancaș (*Cum gândește romanul*): „Ca orice carte serioasă, validă și substanțială, *Gândirea romanului* este pe deasupra și deosebit de incitantă, invitând la o discuție cu mult mai aplicată și mai amănunțită decât am putut purta în cadrul restrâns al acestui articol. Cercetarea lui Toma Pavel este mai presus de toate remarcabilă prin acuratețea ei științifică și prin rara bogăție a documentației istorice și literare. Regretabil pentru noi rămâne doar faptul că, în afara unei simple mențiuni incidentale a lui Max Blecher (p. 406), într-o carte de peste patru sute de pagini, doidora de nume de opere și de autori, nu întâlnim nici cea mai mică prezență a unui, fie el și singur, scriitor român. Orice comentariu în această privință ni se pare absolut de prisos. Motivul îl va înțelege cu siguranță oricine, mai cu seamă fiind vorba de un autor atât de stimat și de apreciat ca Toma Pavel, sau mai exact,

ne cerem scuze, *Thomas Pavel*". ■ Cronici literare: □ Doru Pop semnează *Steinhardt provocatorul*, un comentariu la *Nicolae Steinhardt și paradoxurile libertății* de George Ardeleanu, Ed. Humanitas, 2008: „G. Ardeleanu își întemeiază cartea pe studierea a nenumărate documente, atât din arhiva Steinhardt de la Rohia, cât și pe o serioasă cercetare prin tenebroasele documente ale fostei Securități. Structurată pe trei capitole majore (biografia, relația lui Steinhardt cu Securitatea și temele literare steinhardtienne) cartea este construită pornind de la o abordare clasică”. □ În *Bare necessities* Felix Nicolau recenzează *Nevoi speciale* de Dan Sociu, Ed. Polirom, 2008: „Nu povestea importă foarte tare, ci reflecțiile asupra ei. O luciditate tristă și plină de ea, în același timp. Evenimentele în sine sunt senzaționale: droguri, sex în trei, tot felul de experimente artistice, amintiri de spital și de Botoșani. Felul cum sunt relatate, însă, face ca tensiunea să fie cât mai laxă. Senzaționalul se domolește. Ceea ce se obține este o pastă fără gugu-loaie, care se întinde uniform, devenind netedă și lucioasă. Cititorul poate deschide cartea unde vrea el. Senzația la lectură este aceeași”. □ Victor Cubleşan publică *Liderul de la Kremlin și unealta sa agricolă*, notând apariția volumului *Stalin cu sapa-nainte* de Radu Țuculescu, Ed. Cartea Românească, 2008: „*Stalin, cu sapa-nainte* nu e chiar la înălțimea precedentelor romane, deși își onorează firma. Pe de altă parte nimeni nu mănâncă șerbet de trandafiri de foame, iar la capitolul plăcerea lecturii Radu Țuculescu rămâne, și în aceste pagini, un campion”. ■ Titu Popescu scrie despre *Esteticul ca îndepărtare de natură*: „Plăcerea estetică apare în momentul încercării de corporalizare a unui imposibil presimțit, ca efect al acestui proces, ca parte integrantă a acțiunii creatorului. Această stare de plăcere dinamizează sentimentul operei, căreia îi conferă individualitate și autonomie. Simbolizarea și originalitatea îi asigură statutul estetic, iar mecanismul interior de funcționare îi asigură durabilitatea. Opera, așadar, este rodul individualității manifestate ca generator miraculos de artă. Întrebarea este dacă tot ce place e frumos. Stările afective declanșate de plăcere au o complicată mecanică interioară, dar, în principiu, ele adoptă, prin personalizare, tot ce le-a determinat. Este evident că nu toate plăcerile declanșate sunt și sentimente estetice – adică cele care nu izvorăsc din artă”. □ Constantin Cubleşan recenzează *Dramaturgia românească în perspectiva critică*, ocupându-se de ediția revăzută a volumului *Istoria literaturii române. Dramaturgia* de Mircea Ghițulescu, Ed. Tracus Arte, 2008: „*Istoria literaturii române. Dramaturgia* de Mircea Ghițulescu este astfel o propunere originală de anvergură în evaluarea și reevaluarea a două secole de creație dramaturgică românească, atât de necesară și de utilă în momentul de față”. □ Sub semnătura Mătușa Iulia și Condeierul citim *Operațiunea „Palierul”*, un text despre revista „Tribuna”: „Cum de la sosirea noastră aici (acum mai bine de nouă ani) relațiile cordiale dintre cele două reviste s-au manifestat preponderent în afara (hm) unui «cadru organizat», ne-am propus să prezentăm cititorilor noștri fideli venerabila redacție concurentă, scop în care colegii noștri, tușica Iulia și Condeierul au fost trimiși vizavi în misiune de spionaj. Aceste rânduri sunt un

rezumat al muncii lor sub acoperire”. ■ Din secțiunea *Cărți*: □ Marius Conkan scrie despre *Trei debutanți*: Svetlana Cârstean, *Floarea de menghină*, Ed. Cartea Românească, 2008 („Întregul volum privat de lirism constituie, în fond, o confesiune pe mai multe planuri, de la cel al muncitorului perspectivat în relația sa ombilicală cu menghina, până la femeia-fetiță care își contemplă corporalitatea”), Emanuel Guralivu, *Trupul meu dimineața*, Ed. Vinea, 2008 („În cazul lui Emanuel Guralivu, eu aștept, bănuiesc că și alții, o mai puțină condensare a materialului poetic. Altfel, poezia lui va fi ininteligibilă și riscantă pentru cititorul actual, care așteaptă să îi oferi aproape totul pe tavă”) și Dan Herciu, *Taxa pe viciu*, Ed. Casa Cărții de Știință, 2009 („Un întreg repertoriu lirico-manelist, cu inconsistente tușe suprarealiste (căci, nu-i așa, e la modă!) și cu injecții metaforizante în exces, transformă poezia lui Dan Herciu într-un soi de organism deficitar, care se auto-consumă fără a re-crea nimic”). □ În *Despre metodă* Ana Maria Tăut se ocupă de *Reuniuni anuale a cronicilor literare* de Ovidiu Pecican, Ed. Limes, 2008: „Recenzentul citește cărți interesante, are colegi de calitate. Totul e ok. Singura problemă e că pare, uneori, puțin prea ok. [...] În același timp, încercat fiind de nedumeriri de tipul «nu știu dacă e important să avem capodopere», «nu știu dacă X e poet mare sau nu» etc., domnul Pecican ajunge să practice o critică literară care, pentru a parafraza pe cineva, face ca toate vacile să pară cam de aceeași culoare”. □ Ana Maria Tăut semnează și *Lección de poezie a lui Miron Kiropol*, un comentariu la *Fortăreața*, Ed. Timpul, 2009: „Miron Kiropol pare mai degrabă să își imprime, într-un limbaj semi-articulat, himerele pe hârtie. Spre deosebire de dânsul, nu sunt deloc sigură nici că aceasta e calea, nici că poezia este o sesiune de terapie în public. Lirica domnului Kiropol este, dincolo de aceasta, cvasi-ininteligibilă, iar prin ininteligibil nu mă refer la ermetic. Este greu să stabilești conturul ideatic al unei poezii, să-i găsești centrul. Și nu cred că aceasta a fost intenția poetului”. □ În *Cum se scrie o carte despre cum se scrie* Olga Ștefan comentează *Cât de departe am mers* de Vasile Baghiu: „Dificil de încorporat într-o sentință hermeneutică, volumul *Cât de departe am mers* este, totuși, unul care, sub aparența lui «zen», duce un demers de conservare și reinterpretare a câtorva teme tari, poetul având intuiția de a camufla cu ingeniozitate aproximațiile și speculațiile de natură metatextuală în discursul relaxat și cvasi-coloquial al genurilor paraliterare clasice (confesiunea diaristică) și chiar post-moderne (corespondența virtuală)”. □ Anca Ursa publică *Teleromânia: radiografia și diagnostic*, notând apariția volumului *Teleromânia în 10 zile*, coordonat de Ioan Drăgan și Diana-Maria Cismaru, Ed. Tritonic, 2008: „Pe cât de captivantă, erudită și diversificată este această carte la nivelul conținutului, pe atât de incompletă, chiar deficitară apare la nivelul formei. În primul rând lipsește o concluzie generală a studiilor, o tușă finală, legitimatoare. În lipsa ei, chiar dacă «episoadele» sunt structurate conform unui plan inițial, rămâne impresia de eclecticism. Alt minus ar fi corpul de literă mic și implicit caracterul de document înghesuit, aproape ilizibil. Trecând peste lipsurile formale, cartea este o cercetare plină de

rigurozitate, dar fără să devină aridă. O citim empatic, pentru că toți suntem inevitabil personaje ale *mediacrației*". □ *Alba Iulia și Viena* este titlul recenziei lui Iuliu Pârvu la volumul *De la Alba Iulia la Viena* de Ironim Muntean, Ed. Unirea, 2008: „Este evident, pentru un cititor avizat, că Alba Iulia și Viena au în cartea lui Ironim Muntean un statut simbolic, chiar dacă neafișat ostentativ. Aceasta e nu numai cea mai avantajoasă grilă de lectură a sa, ci și cea corectă, în spiritul în care a gândit-o autorul”. □ Constantin Buiciuc scrie despre *Poemele-clepsidră ale Adrianei Weimer*, pe marginea volumului *Clipa – infinit*, Ed. Marineasa, 2009: „Utilizând un lexic relativ restrâns, mergând pe drumuri bătătorite, oferindu-ne poemele cu un glas șoptit, etalând o transparență în niciun fel colorată de concretețea realului, Adriana Weimer reușește și prin cel mai recent volum al său să creeze un inconfundabil și coerent univers personal, în care locul central îl ocupă sentimentul, înconjurat de un spațiu propriu al devenirii”. □ În *Lucian Georgiu – poetul minerilor* Ion Buzași se ocupă de *Fără personalități îi frig în istorie*, Ed. Dokia, 2008: „Intimele lui Lucian Georgiu sunt versuri de album, versuri de dragoste, cu transcrierea sensibilă a stărilor sufletești, între care dominante sunt tristețea și nostalgia. De aceea, cele mai multe poezii din album sunt elegii sau pasteluri care se colorează elegiac”. ■ Cu titlul *Viața e prima urgență acum*, Horia Bădescu adnotează două volume de poezie a lui Gérard Bayo, *Il y a une mente su monde qui passe*, Ed. Casa Cărții de Știință, 2008 și *Pas Encore*, ediție bilingvă, versiunea germană de Rüdiger Fischer, Verlag im Wald: „Ireductibil Gérard Bayo, ireductibil demersul pe care ni-l propune în ultimele două volume de poezie. Exemplară această lecție de conștiință poetică, pe care ne-o oferă aici, așa cum a făcut-o însă de la prima sa carte, reamintindu-ne, mereu și mereu, natura condiției noastre umane”. □ Despre volumul *Din metafizica transmodernului* a lui Ion Popescu-Brădiceni se pronunță Teodor Vidam: „Într-un eon în care «sub masca modernității i-a ampolare pseudo-cultura», iar mijloacele mass-media întrețin un climat al unor opinii nelegitime și nejustificate, cultivarea normalității, a consistenței, a creativității autentice, a unor repere axiologice sigure, reprezintă îndemnul și chemările unui transmodernism pe care Ion Popescu-Brădiceni ni-l recomandă ca o soluție viabilă”. ■ În rubrica *Teatru* Anca Hațiegan semnează *Cântăreața cheală, superlativ*, o cronică a piesei scrise de Eugen Ionescu jucate la Teatrul Național din Cluj-Napoca, în regia lui Tompa Gábor. ■ Aurel Rău publică proza *Doi ofițeri*. ■ Revista publică versurile scrise de Andreea Mihalcea, premiata de revista „Steaua” la Festivalul Național de literatură „Magda Isanos”, Ediția a XIV-a, organizat la Suceava, 2009. □ Alte versuri semnează Toma Grigore, Ion Maria. □ Apare *Mașina de cusut* de Ioan Radin. ■ Mihnea Măruță publică *Nu știu nimic. Jurnal de la Athos*. □ În rubrica sa *Oglinda retrovizoare* Vasile Igna publică *Din Dealul Feleacului*. □ Horea Porumb revine cu *La nubieni – jurnal de călătorie*.

● [„Tomis”, nr. 8 (473)] În *Creditorial* Bogdan Papacostea scrie despre *Subiectul cultural al anului*: „Subiectul cultural al anului ori scandalul cultural

al anului? Mare parte din răspuns depinde de suma folosită de echipa coordonată de dl. Eugen Simion pentru realizarea «vizului lui Noica»: facsimilarea integrală a manuscriselor eminesciene. [...] Constantin Vică numește proiectul dl. Eugen Simion «o glumă proastă, din bani publici», iar Ioana Bot se întreabă de ce copiile realizate după manuscrisele eminesciene nu sunt măcar accesibile gratuit pe internet, preferându-se o variantă greoaie, nevandabilă și aproape inaccesibilă a publicării manuscriselor: 40 de volume a 50 de euro bucata. [...] E trist că în vreme ce prin alte spații culturale astfel de proiecte ajung la o binemeritată împlinire, la noi trebuie să poarte pecetea precarității și a lipsei de anvergură. După această ratare monumentală cât va trebui să mai așteptăm, oare, pentru o ediție care să respecte cu adevărat moștenirea eminesciană?”. ■ Revenind la marcarea *Anului internațional Eugen Ionescu* Sergiu Miculescu publică *O filozofie din fărâme*: „Instinctivul, haoticul, *asistemicul* Ionescu, nu putea fi decât alergic, în materie de filozofie, la sistemele de gândire elaborate”. □ În *Fenomenul Jacko* este marcat decesul lui Michael Jackson: Bogdan Papacostea (*Michael Jackson a plecat puțin*), Washington Rucker (*Secretul lui Michael Jackson...*, traducere din limba engleză de Mădălin Roșioru), Dan Mihuț (*Întrebări fără răspuns*), Daniel Clinci (*Masca lui Michael*), Valentin Ispas (*Extraterestrul*). ■ *Complicat de simplu*, articol de Felix Nicolau, este o cronică la romanul *Soni* de Andrei Ruse, Ed. Tritonic, 2008: „Surprinzător pentru mine a fost că, deși de o bună bucată de vreme întregisem și eu corul celor care își doreau un roman cu *story* puternic, fără îmbârligături, după lectură mi-am cam schimbat părerea. Asta nu înseamnă că mi-aș dori întoarcerea la dantelăriile stilistice și metafizice ale romanelor șaptezeci și optzeciste. În niciun caz! Dar nici rețetarul școlilor de *creative-writing* americane, răsfânt și asupra Europei, nu are niciun chichirez. Pentru că, în cele din urmă, contează mult mai mult inovația narativă și stilistică, decât povestea în sine. Povești avem toți, însă nu suntem capabili să le spunem *altfel*. Doar din *story* nu iese un roman”. ■ Maria Alexe întreabă *Există o proză feminină în Basarabia?*, oferind o analiză a romanului *Venetica* de Adriana Șalari: „Interesant este felul în care autoarea reușește să creeze o imagine a unei epoci dure în care contururile nu sunt deloc tăioase, ci parcă estompate de tonul duios-malițios al evocării. Sunt imagini în care personajele par îmbătrânite înainte de vreme, au o aură deja vetustă, de parcă și atunci autoarea/ eroină ar fi anticipat dispariția lor”. □ *Omul de lângă noi*, de Luciana Dărămuș este o recenzie la *Dansul câinilor* de Mariana Bojan, Ed. Casa Cărții de Știință: „Proza are ceva straniu în ea, nelăsându-te să-i anticipezi neapărat finalul povestirii, pentru că *Dansul câinilor* (*Dansul câinilor*; Mariana Bojan, Casa Cărții de Știință), nu este tocmai un roman, neavând structura acestuia, ci e o carte de proză scurtă, povestirile având legătură între ele doar prin unele personaje, nefiind legate în adâncime, de firul poveștii care se țese tainic exact ca în roman”. □ În *Starea poeziei* Ștefania Mincu scrie despre *Aurel Pantea*, cu ocazia apariției volumului *Negru pe negru*, Ed. Limes, 2009: „Rar s-a mai văzut în poezia noastră sau poate deloc — un poet

la care conștiința morții, înregistrată nu la modul patetic și nici fascinat sau terifiat, ci doar «cu stupeoare și indiferență» totale să capete un relief atât de concret și de implacabil întrupat precum la Aurel Pantea”. ■ La rubrica *Atelier de traducere* este inserată prima parte din eseu *Avangardă și kitsch*, semnat de Clement Greenberg și tradus de Daniel Clinci: „Poetul sau artistul de avangardă încearcă, de fapt, să-l imite pe Dumnezeu, creând ceva valabil doar prin propria existență, în felul în care natura este valabilă, în felul în care un peisaj - nu imaginea sa - este valabil estetic; ceva dat, increat, independent de semnificații, similitudini sau originale. Conținutul urmează să fie dizolvat complet în formă, în așa fel încât opera de artă sau literatură să nu poată fi redusă în totalitate sau în parte la nimic decât la sine însăși”. ■ În secțiunea *Nobel Prize Losers*, același Daniel Clinci se referă la *Versetele explozive*, un text despre Salman Rushdie. ■ În rubrica *Între_vederi* la întrebarea „Tomitanii au fost curioși să afle cărui scriitor contemporan i-ați pune portretul pe bancnota de 1.000 RON” răspund: □ Dumitru Ungureanu: „Numai unul? Sunt destui ale căror figuri figurează... la figurat, desigur, acolo: Gabriel Liiceanu, Calin Vlasie, Nicolae Tzone etc! E drept, în calitatea lor de editori, ceea ce s-ar putea să nu le convină în posteritate! Dar în actualitate nu cred că strâmbă din nas...”. □ Mihail Gălățanu: „Fănuș Neagu, Luca Pițu, Horia Patapievici, Mircea Cărtărescu, Ioan Es. Pop, Daniel Bănuțescu, Lucian Vasilescu, Alex. Ștefănescu, Eugen Simion, Nicolae Manolescu, Ion Mureșan, Nichita Danilov, Gheorghe Grigurcu, Marian Drăghici, Răzvan Voncu și... încă alții”. □ Robert Șerban: „Pe Mircea Vasilescu l-aș pune pe bancnotă. El a fost declarat cel mai sexy intelectual român în viață, așa că aș acționa în consecință”. □ Mădălin Roșioru (*Banii n-au miros, dar trebuie să aibă cultură!...*): „Deci, răsturnând întrebarea cu roțile-n sus, nu contează cui i-aș pune figura pe bancnotă, ci bancnota pe figură. Care vrei, bă, să fii primul? Care te dai măreț? Dacă nu, rămâne cum am stabilit: primarele care este. Sau oricare alt om politic, să-l văd în dificultatea de a se fura de unul singur...”. □ Paul Aretzu (*Față și revers*): „La întrebarea ingenioasă, recunoaștem, a revistei «Tomis», *cărui scriitor contemporan i-ați pune fața pe 1.000 Ron*, răspunsul este de domeniul evidenței: scriitorii nu prea fac multe parale. Așa că de ce ar sta fața lor pe bancnote?”. □ Dumitru Crudu: „Lui Gheorghe Crăciun, întrucât îl consider cel mai important scriitor de după 1989 încoace”. □ Bogdan Papacostea: „Pentru ipotetica nefericită bancnotă de un miriad de RON mă gândesc la o variantă echivalentă a monumentului euro, aplicată scriitorului valah: un portret compozit, un nas de colo, un ochi de dincolo și unul de-aiurea, cu riscul asumat, se înțelege, al ceacărității, limba ascuțită a vreunui tip micuț și negricios, nasul borcănat și împodobit cu vinișoare al altuia, obrazul fin al unui poet genial, genele, sprâncenele, mustața, enfin, o ficțiune care să poată satisface pe toată lumea într-un mod în care *Istoria...* dlui Nicolae Manolescu n-a reușit s-o facă”. □ Nicolae Iliescu: „Răspunzând cu oarece umor la provocarea dumneavoastră, cel mai indicat ar fi ori să nu se dea nici o poza clară, să hie așa, ca la facebook când lipsește fotografia, ori să se execute un

portret din mai mulți autori, fruntea de la Cutare, bărbia de la Cutărescu, ochii de la Cutăreanu, carura, umerii de la Cutarovici și fundalul cu Ateneul, Columna sau, mai știi, Tropaemul de la Adamclisi, care sade și pe stema giudețului domniilor voastre!”. ■ În rubrica sa *Dicționar Apocrif* Adrian G. Romilă scrie despre *Bacovia – Plumb*: „Principiul poetic? Cu mijloace puține - asocierile epitetice și metaforice seamănă frapant între ele, la distanțe mari - rostirea bacoviană dă naștere instantaneu unei lumi aflate mereu la limita dintre naștere și distrugere. Ea trece prin geneză în același timp în care apocalipsa stă gata să se producă, astfel că întâlnim mereu, în prezent, haosul”. □ Beatrice Lăpădat semnează *M este pentru Matei*: „Sunt convinsă că există destui oameni care, fără a fi avut posibilitatea să afle până acum despre scriitorul român, ar fi fost încântați să afle măcar acum cine a fost acesta și ce a făcut. Dar exilul lui Matei Călinescu continuă în România și după trecerea sa în eternitate. Rămâne o ceată de filologi care se întreabă grav de ce stau oamenii să urmărească diverse creiere schizofrenice la televizor în loc să își aducă, în felul convenit unui om de cultură, omagiul față de acesta”. □ În *Buda Books* Luana Luban publică *Hemingway en herbe*, recomandând cititorilor *Adio, arme* de Ernest Hemingway. ■ Știrile din rubrica *I.C.R. News* pe care le transmite Valentin Ispas, apar sub titlul *Itinerariu românesc*. Reținem: □ *Omagiu absurdului ionescian*: „În 2009 omagiem pe eminentul om de cultură Eugen Ionescu (1909-1994), la 13 noiembrie împlinindu-se 100 de ani de la venirea sa pe lume în orașul Slatina. Scriitorul și dramaturgul Eugen Ionescu, calificat de către criticii și istoricii literari din România și din întreaga lume drept pionierul literaturii universale a absurdului, a manifestat un interes deosebit și pentru artele plastice, pentru curentele artistice inovatoare din perioada interbelică. [...] La invitația Institutului Cultural Român din Budapesta, filiala din Timișoara a U.A.P. a marcat centenarul prin organizarea unei expoziții tematice intitulată *Absurdul în arta plastică – Omagiu lui Eugen Ionescu*, care cuprinde lucrări de sculptură, pictură, grafică și de artă decorativă a 40 de artiști inspirate din personalitatea complexă și de opera valoroasă a lui Eugen Ionescu”. □ *Scriitorii și portretele lor*: „O miniexpoziție foto cu portrete ale scriitorilor români contemporani poate fi vizitată, până la sfârșitul acestei luni, în prestigioasa librărie Hedengrens din centrul Stockholmului. Acestea sunt realizate de către fotografii suedeze Cato Lein și îi reprezintă pe câțiva dintre scriitorii români traduși în limba suedeză: Nina Cassian, Mircea Cărtărescu, Adela Greceanu, Claudiu Komartin, Herta Müller, Filip Florian, Ioan Es. Pop, Gabriel Liiceanu și Gabriela Melinescu. Cu această ocazie, Hedengrens a amenajat un spațiu destinat traducerilor din literatura română în suedeză și în alte limbi de circulație internațională”. ■ Cu *Variațiuni pe teme vechi*, Daniel Cinci realizează o *Revista preseii*: „Numărul 223 al «Observatorului cultural» este deosebit de interesant și de variat, așa cum această revistă n-a mai reușit să fie de ceva vreme. Atras, desigur, de fotografia lui N. Manolescu lângă tomul sau recent și de întrebarea de pe prima pagină («Ce-ar mai fi de spus despre *Istoria* lui Manolescu?»), l-am urmărit pe Paul

Cernat care revine asupra problemei, dar și pe Șerban Axinte, cel care ne vorbește despre «promisiunile neonorate ale proiectului monumental». [...] Numărul din mai al revistei «Familia» ne propune câteva teme deosebit de interesante, de la cea mai exploatată în ultimul timp, blogurile, până la discuția pornită de la volumul lui Dan C. Mihăilescu, *Despre omul din scrisori*”. □ Monica Tamaș traduce *Cea de-a treia noapte* de Natsume Sōseki. □ În *Sex pistols. Pariuri Tomis* apar versuri de Sorin Despot. □ George Vasilevici semnează *Copilul din orbită* în rubrica *Artistocrat*. □ Mihail Vakulovski traduce poeziile lui Daniil Harms.

● **[„Vatra”, nr. 7-8 (460-461)]** Dan Culcer prezintă dialogul său cu Illyés Gyula, intitulat *1978: o punte nevăzută*. ■ În *Autoportret în oglindă*, Ștefan Borbély face analiza nuvelei *Ultima vară a lui Klingsor* de Hermann Hesse. ■ În *Romanticul manierist* Al. Cistelean semnalează apariția *Yin Time* de Emilian Galaicu Păun, traducere în germană de Hellmut Seiler, POP Verlag, 2007: „Contradicția funciară dintre hieratism și barochism, dintre decantarea esenței și producția de detalii, se rezolvă printr-un fel de vampirism diacronic al viziunii. Deși pare extensiv și expansiv, principiul scriiturii e, la Galaicu-Păun, unul extrem de restrictiv”. □ În continuare citim *De la poet la poet – o părere personală despre volumul lui Emilian Galaicu-Păun*, *Yin Time* de Michael Zoch, postfața la volumul apărut în limba germană: „Întâia impresie este de întindere nesfârșită, de bogăție și arhaic. În textele sale te copleșesc depărtarea, spațiul, întinderea și bogăția, arhaicul”. ■ Cronicile literare: □ Evelina Oprea semnează *Delete și de la capăt*, o cronică la *Nasturi în lanul de porumb*, antologie de poezie, Ed. Brumar, 2008: „[...] volumul nu patentează neapărat o formulă de creație unitară, ci adună poeți inegali ca notorietate sau valoare și sensibilități diferite: anxioși, indiferenți, tensionați, lucizi, atinși de nevroză, visători, entuziaști, nesiguri, amuzați. Afectat, marginal, sălbatic, apostol al autenticității, aflat în căutarea clipei de grație se declară și premiantul clasei, Vlad Moldovan: [...]. Aceeași acuratețe și limpezime în transpunerea realității, în eufemizarea și transfigurarea ei se observă și la Claudiu Komartin, poezia lui trecând prin prefaceri importante. [...] Deși nu lipsită de forță, poezia Cristinei Ispas se metamorfozează într-o direcție asemănătoare. [...] Tot în *pole-position* se află și lirica lui Radu Vancu. Aburind de alcool, versurile exprimă o nevoie acută de aneantizare intelectuală, «calea regală» către iubire, poezie și «redempțiune». [...] Celelalte voci din volum se surdinizază în plan secund nu atât prin timbrul apropiat determinat de prozaizarea discursului, prin curtarea acelor teme care fac din acești scriitori douămiiști cu acte în regulă (nebulia, crizele, moartea, mizeria etc), sau prin notația ce se dorește de grad zero”. □ În *Întoarcerea estetismului* Cosmin Borza comentează *Întoarcere în secolul 21* de Ioana Pârvulescu, Ed. Humanitas, 2009: „Se prea poate ca recitind *Întoarcere în secolul 21*, Ioana Pârvulescu să constate că a încălcat câteva legi. Literaturizând obsesiv lumea, ba chiar relația cu sine și cu cărțile, Ioana Pârvulescu nu scrie nici literatură, nici cronică socială, nici critică estetică. Își amenajează doar un «turn de fildeș», a cărui arhitectură arborescentă

va fi cu greu înțeleasă de ceilalți”. □ Claudiu Turcuș publică *Stelian Tănase – douămiist?*, o recenzie la *Maestro. O melodramă*, Ed. Polirom, 2008: „Kitsch pornografic în veșminte de melodramă, sublimat artificial de spasme intertextuale, apoi experiment eșuat în faza de montaj (cele două culoare narative – cinematografic și confesiv – nu duc nicăieri), romanul lui Stelian Tănase nu se ridică, cu excepția câtorva fraze, peste încercările mult mai tinerilor și necultivaților săi colegi (pseudo)mizerabiliști Ioana Bradea, Claudia Golea ori Ionuț Chiva”. ■ În *Cum să trăiești cu o femeie necredincioasă* Cristina Timar compară tema iubirii la Alberto Moravia (*Cum să trăiești cu o femeie necredincioasă*), Alexandru Vlad (*Pas de deux*) și Mircea Cărtărescu (*Gemenii*): „Dacă mitul fericirii prin iubire pare complet ruinat și compromis în cele trei texte, mitul scriiturii pare să se înalțe biruitor dintre ruine. Textul are ultimul cuvânt. Ceea ce rămâne e scriitura, căci scriitura este totul și «totul este scriitură», după cum avea să afirme Mircea Cărtărescu în *Levantul*”. ■ Al. Cistelean propune *Introducere la o antologie*, un cuvânt introductiv pentru dosarul *Poezia italiană de azi*: „Speranța noastră e oarecum dublă; pe de o parte, sperăm să fi oferit cititorului român o imagine complexă și articulată asupra poeziei italiene; pe de altă parte, sperăm – și nu doar în secret – ca inițiativa noastră să treacă și în paginile unei reviste italiene; ar fi, deci, un schimb de antologii, dacă și italienii sunt, cât de cât, curioși de poezia noastră”. □ Dosarul se deschide cu studiul scris de Giuliano Ladolfi, *Poezia italiană contemporană (Ruptura de paradigmă decadentistă)*, tradus de Corina Dîmbean. □ În *I. Etapa postmodernității* Giuliano Ladolfi prezintă scriitorii Cesare Viviani (prezentarea scriitorului este tradusă de Veronica Buta, versurile sunt traduse de Ștefan Damian), Valerio Magrelli (prezentarea scriitorului este tradusă de Veronica Buta, versurile sunt traduse de Al. Cistelean), Giuseppe Conte (prezentarea scriitorului este tradusă de Corina Dîmbean, versurile sunt traduse de Al. Cistelean), Milo De Angelis (prezentarea scriitorului este tradusă de Veronica Buta, versurile sunt traduse de Al. Cistelean), Gianni D’Elia (prezentarea scriitorului este tradusă de Corina Dîmbean, versurile sunt traduse de Ștefan Damian), Flavio Santi (prezentarea scriitorului este tradusă de Corina Dîmbean, versurile sunt traduse de Adrian Popescu); Luciano Ladolfi îl prezintă pe Maurizio Cucchi (traducerea prezentării aparține lui Alex. Cistelean, versurile sunt traduse de Ioan Milea), Antonio Riccardi (traducerea prezentării aparține lui Alex. Cistelean, versurile sunt traduse de Al. Cistelean), Alessandro Ceni (prezentarea scriitorului este tradusă de Veronica Buta, versurile sunt traduse de Veronica Buta), Antonella Anedda (prezentarea scriitoarei este tradusă de Veronica Buta, versurile sunt traduse de Veronica Buta), Andrea Ponso (prezentarea scriitorului este tradusă de Al. Cistelean, versurile sunt traduse de Ștefan Damian). □ În *II. Dincolo de secolul XX* Giuliano Ladolfi prezintă scriitorii Umberto Fiori (prezentarea scriitorului este tradusă de Veronica Buta, versurile sunt traduse de Ioan Milea), Fabio Pusterla (prezentarea scriitorului este tradusă de Veronica Buta, versurile sunt traduse de Adrian Popescu), Riccardo Ielmini (prezentarea

scriitorului este tradusă de Veronica Buta, versurile sunt traduse de Ioan Milea), Federico Italiano (prezentarea scriitorului este tradusă de Veronica Buta, versurile sunt traduse de Adrian Popescu), Alessandro Rivali (prezentarea scriitorului este tradusă de Veronica Buta, versurile sunt traduse de Al. Cistelecan), Davide Brullo (prezentarea scriitorului este tradusă de Veronica Buta, versurile sunt traduse de Ioan Milea); Luciano Ladolfi scrie despre Edoardo Zuccato (prezentarea scriitorului este tradusă de Veronica Buta, versurile sunt traduse de Ștefan Damian), Simone Cattaneo (prezentarea scriitorului este tradusă de Veronica Buta, versurile sunt traduse de Alex. Cistelecan), Andrea Temporelli (prezentarea scriitorului este tradusă de Veronica Buta, versurile sunt traduse de Al. Cistelecan); □ Prezentarea lui Giuliano Ladolfi și traducerea versurilor îi aparține lui Al. Cistelecan; Claudiu Komartin prezintă și traduce din Andrea Inglese, iar numărul a fost ilustrat de Maurizio Ceccato. ■ În secțiunea *Cu cărțile pe masă* citim: □ Andrei Moldovan semnează *Rebreanu și Rebreonii*, un comentariu la *Neamul Rebrenilor către Liviu* de Ilderim Rebreanu, Ed. Academiei Române, 2008: „Volumul îngrijit de Ilderim Rebreanu, cu mai multe puncte de interes decât am reușit eu să arăt aici, pare să deschidă șirul de volume dedicat corespondenței indirecte a scriitorului, după cum a afirmat în câteva rânduri Niculae Gheran, realizatorul ediției critice a scrierilor integrale ale lui Liviu Rebreanu. Ar urma să apară dialogul epistolar cu soția sa, Fanny, pe seama căruia au circulat și mai circulă încă multe legende, apoi numeroasele scrisori ale colegilor de breaslă, care ar constitui o altfel de imagine a vieții culturale interbelice, dar mai cu seamă ale culiselor ei. Abia după toate astea, având la îndemână o asemenea bogăție documentară, exegeza rebreniană ar putea cunoaște o nouă etapă, superioară din toate punctele de vedere”. □ În *Săpături în cimitirele subterane* Nemes M. Nándor scrie despre *Catacombe. Aici totul e viu* de Florin Caragiu, Ed. Vinea, 2008: „Limbajul poetic meditativ-religios, plin de simboluri, este transpus în versuri ce surprind prin energie artistică, rafinament și înțelepciune”. □ Florin-Corneliu Popovici se ocupă de *Didactica Nova*, în vol. *Proze* de Radu Petrescu, Ed. Eminescu, 1971: „Turnul de imagini pe care-l clădește Radu Petrescu și în care se întâlnește cu propriul eu, cu propria sa imagine, ne ajută să cunoaștem un scriitor profund, însetat de Lumină și de Idee”. ■ Iulian Boldea revine la rubrica *Lecturi* cu articolul *Ion Bogdan Lefter față cu postmodernismul*: „Ion Bogdan Lefter este unul dintre cei mai înzestrați critici literari și esești ai generației sale. Stilul său critic se caracterizează, sumar vorbind, prin erudiție, prin cunoașterea impecabilă a conceptelor și prin vocația sintetică, incontestabilă. Teoretician al postmodernismului, Ion Bogdan Lefter se și consideră, în fapt, un reprezentant al acestei orientări. De altfel, cum s-a mai spus, literatura română modernă e privită și analizată de critic tot în grilă postmodernă. Conceptul de modernism, pe care criticul îl analizează în *Recapitularea modernității*, e dedus mai degrabă din evoluția teoriilor și a percepțiilor critice care au conturat fizionomia conceptului. [...] În ciuda caracterului lor uneori didacticist, alteori excesiv fragmentar,

studiile lui Ion Bogdan Lefter s-au impus prin tensiunea ideatică și vibrația intelectuală incontestabilă, prin puterea de cuprindere sintetică a unui material extrem de vast și, adesea, greu de controlat”. ■ Secțiunea *Cartea străină* vine cu două articole: □ Rodica Grigore scrie despre *William Trevor. Din nou, Irlanda...*, prezentând *Tăcerea din grădină* de William Trevor, traducere de Virgil Stanciu, Grupul Editorial Corint, 2008: „Desigur, William Trevor a fost și rămâne, după cum el însuși a subliniat în repetate rânduri, mai cu seamă un excelent autor de proză scurtă, mecanismele și strategiile narative ale povestitorului fiind, de altfel, evidente nu o dată și în romanul de față”. □ Liliana Truță semnează *Ce mai e de făcut în paradis după orgie?*, semnalând volumul *America* de Jean Baudrillard, Ed. Paralela 45, 2008: „Deși în primele pagini pare a fi un jurnal de călătorie, *America* devine treptat o incursiune în lumea unui spațiu cultural nici mai bun, nici mai rău decât cel european, ci pur și simplu total diferit, privit prin ochii dilatați ai analistului care ezită între o atitudine de mirare continuă și fascinație”. ■ Andrei Pop debutează în „Vatra” cu eseul *În Peștera lui Polifem*, iar prezentarea debutantului intitulată *Un viitor nume puternic al eseisticii... internaționale* este semnată de Virgil Podoabă. □ Tema eseului: „Voi începe cu ce este neobișnuit în alegerea și tratamentul lui Homer de către Adorno, după care analizez un episod cu semnificație ca atare pentru filozof, fuga lui Odiseu și a marinarilor săi din peștera ciclopului Polifem. Închei expozeul cu greutatea acestei interpretări, pe care le dezvolt prin introducerea unei a doua interpretări, pe linii diferite. Termin cu o meditație despre felurile de subiect și de individ presupuse de arhaismul filozofic și despre valoarea contextului ales (homerice)”. ■ Ruxandra Cesereanu publică eseul *Corăbiile nebunilor în Maestrul și Margarita*. ■ Alex Goldiș publică eseul *Rolul călinescianismului în recuperarea autonomiei esteticului*: „Dacă termenii de știință, teorie sau filozofie au fost grav compromiși în cele două decenii de realism socialist, ei vor fi acceptați doar cu mari rezerve în critica românească din anii '60-'80. Trauma atât de severei ideologizări a literaturii a făcut ca un model antiștiințific, antiteoretic și anistoric să guverneze toată gândirea critică a acestei perioade. Călinescianismul se configurează acum nu numai ca exemplu al izolării radicale a literarului de toate celelalte valori, ci și ca model absolut de anti-conceptualism”. ■ Georgeta Moarcăș face aprecieri despre *Poezia lui Aurel Pantea*: „Poemele lui Aurel Pantea sunt aproape întotdeauna fragmente ale unei singure drame în două acte care se joacă în adâncurile corpului și spiritului său. Sondarea propriului abis somatic și psihic, înregistrarea proceselor de degradare care se petrec în străfundurile subiectului este contrabalansată de o energie de sens invers, ce izbucnește pe neașteptate și transcende limitele date”. □ Liana Cozea publică partea a doua din *Trecute vieți de Doamne și de Domni*, despre *Umbre și lumini. Amintiri unei prințese moldave* de Maria Cantacuzino Enescu, ediția a doua, revăzută, traducere de Elena Bulai, ediție, prefață, note, tabel cronologic și indice de C. Th. Ciobanu, Ed. Aristarc, 2005: „Veritabil roman de familie sunt aceste amintiri care comentează, analizează, interpretează o epocă,

recreând caractere, schițează memorabile portrete, aduc în prim-plan conflicte care nu doresc a fi rezolvate”. ■ În traducerea lui Dan H. Popescu apare *I. Deconstrucția operei* de Frederic Jameson, primul capitol din *Postmodernism or the Cultural Logic of Late Capitalism*, volum apărut în 1991. □ Ion Zubașcu publică „*Ei au făcut o singură greșeală. M-au lăsat în viață*” – transmisie de la lansarea volumului *Amintiri din portbagaj*. Din culisele unei diversiuni – Răpirea din Irak – de *Ovidiu Ohanisean*, la care au participat Sorin Roșca Stănescu, Louis Lazarus, Marius Oprea, Emil Constantinescu. ■ Din *Talmeș-balmeș* reținem: □ Sub semnătura lui Viorel Burlacu se anunță Regulamentul Festivalului-concurs de poezie „Costache Conachi”, ediția a XVII-a, organizat de către Consiliul Județului Galați, Centrul Cultural „Dunărea de Jos” și Primăria municipiul Tecuci Casa de Cultură, și care va avea loc în zilele de 2-3 octombrie 2009. □ Aflăm că se va desfășura și *Concursul național „Literatura modernă”, Ediția 1, 29 octombrie 2009* la Onești, organizat de Editura Pământul. □ Primăria municipiului Onești și Biblioteca municipală „Radu Rosetti” organizează *Concursul național de proză scurtă „Radu Rosetti”, ediția a XI-a 2009*, iar premiera avea loc în data de 30 octombrie 2009. ■ Versuri semnează: Simona Grazia Dima, Vasile Igna, Emilian Galaicu Păun, Paul Tumanian, Adrian Zalmora, Grigore Șoitu. □ Gheorghe Crăciun revine cu *Jurnal – 1977-1978*. ■ Ion Mureșan scrie în rubrica sa despre *Un protest bărbătesc*. ■ La proză, Bedros Horasangian este prezent cu *Isabelle*. ■ În rubrica *Sens giratoriu* Ciprian Vălcan scrie eseu *Filosofi și tigri*. □ A. Lăcătuș traduce versurile lui Jeremy Hawkins. ■ Apare *Păinjeniș* de Nichita Danilov („Vatra”, nr. 1-2/2009) „citit de Lucian Perța”.

SEPTEMBRIE

1 septembrie

● [„Adevărul”, nr. 5948] Cel de-al doilea articol semnat de Paulo Coelho pe care îl publică ziarul poartă titlul *Cele două picături de ulei*.

● [„Revista 22”, nr. 36 (1017)] Rodica Palade realizează un interviu cu Tia Șerbănescu, *Dacă nu e caracter, nici credibilitate nu e*, o convorbire despre jurnalism și situația mediatică în preajma alegerilor. ■ Cristian Vasile semnează *Memorii incomplete*, o cronică la *Memorii* de Valeriu Anania, Ed. Polirom, 2008: „Dincolo de foloasele documentare, literare și spirituale ale lecturii, îl regăsim în memorii (și) pe ierarhul de după 1993, orgolios, lipsit uneori de smerenie, care scindează din pură vanitate și din calcul politic bisericesc o eparhie de tradiție precum Mitropolia Ardealului. Poate una dintre cauze este și lipsa de vocație mistică a memorialistului. Probabil, după 1993, timp de un deceniu, literatura română a pierdut un mare memorialist și istoric al trecutului recent bisericesc și «a câștigat» un prelat stăpânit de demonul naționalismului - care l-a torturat întreaga viață – într-o eparhie ce avea nevoie de mai mult calm interconfesional și de o restituire a istoriei furate după 1948”.

● [„Tribuna”, nr. 168] Despre corupție scrie Alexandru Vlad în editorialul *Un coșmar*. ■ Un *Contraeditorial* publică Ștefan Manasia, *Poate stârni uragane o picătură-n oceanul de pixeli?*: „Nu mă omor după bloguri. De multe ori nu le pot citi nici pe cele recomandate de prieteni inteligenți. Pe de altă parte, nici nu le consider atât de nocive pe cât le-nfierează Cassandrele culturii-române-de-hârtie. (Portret robot: intelectual, părul coliliu, aerian în internautică, dornic de o tectonică înghețată și-n timp suspendată...). [...] Pe toată viermuiala asta, ieșită din cornul abundenței al vreunui berbec dement, redacția mă somează să lipesc și blogul meu. O picătură – deocamdată inodoră, incoloră și insipidă – în oceanul de pixeli. Voi ce ziceți, pas?”. ■ În *Cărți în actualitate* citim: □ Octavian Soviany semnează „... câte n-au fost prea devreme în viața mea”, o prezentare a volumului *același cer ce nu e* de Constantin Virgil Bănescu, Ed. Vinea, 2006: „Odată cu Constantin Virgil Bănescu dispăre dintre noi unul din sufletele frumoase ale poeziei. S-a dovedit la fel de precoce în moarte ca și în viață, ca și în literatură”. □ În *O lume nu prea confortabilă* Anca Ursa comentează *În către pierdere* de Ioan Mușlea, Ed. Eikon, 2009: „Până la urmă nu există o lege că trăirea artistică trebuie să fie una pozitivă. Atâta timp cât textul te trage în el, te pune pe gânduri și te face să trăiești intens o stare, fie ea neliniște și tulburare, înseamnă că și-a făcut datoria pe deplin”. □ În secțiunea *Cartea străină* Vianu Mureșan semnează *Jakob Taubes și literatura străină*, prezentând volumul *Escatologia occidentală* de Jakob Taubes, traducere de Magdalena Anghelescu, Ed. Tact, 2008: „Aplicațiile lui Taubes la modelul cultural apocaliptic sunt mult mai diverse decât am putea arăta într-o simplă cronică de carte. Cei interesați le vor afla lecturând-o. Ceilalți pot reține doar ideea cărții, că Occidentul cultural prin marii lui teologi și filosofi,

vizionari sistematici, își clădește istoria pe un model escatologic, adică valorifică timpul ca drum ce duce către salvare, ceea ce echivalează ieșirii din lume. Izbăvirea nu e în lumea aceasta pentru că însăși lumea va fi distrusă la final, lume în esența ei rea”. □ Horea Poenar publică prima parte din *Monsters Inc. Nomadism și teorie literară*: „Detașarea teoreticianului, deziderat necesar pentru istoria interpretării până târziu în modernism, l-a apropiat, pe urma unei dorințe mai mult sau mai puțin secrete, de figura omului de știință. În felul acesta, lectura, judecata critică și constituirea unui set de valori și a unui canon identitar puteau primi aparența unei legitimări solide și a unei funcționalități păzite de relativism. Teoria literară se reduce, într-o asemenea viziune, la un set de concepte aranjate precum tacâmurile”. ■ În *Cenzura și viața intimă* Horia Lazăr pornește de la cărțile lui Marcela Iacob: „Cenzurarea vieții intime, cu referiri insistente la sexualitate, e forma originală a cenzurii morale”. ■ Ion Pop publică partea a doua din *Moldov – scrisori către Geo Bogza*. □ Ovidiu Pecican scrie despre *Metampsihoză, arhetipal și istorie în Adam și Eva lui Liviu Rebreanu*. ■ Laszlo Alexandru continuă să scrie despre *Giovanni Papini în O personalitate complexă*. □ Monica Danci publică eseul *Beckett sau inocența teatrului absurd*: „Absurdul vine dintr-un abandon deliberat al regulilor, o depreciere a limbajului care nu mai e decât un element subordonat unei imagini poetice cu dimensiuni multiple care înglobează, de asemenea, simultan, elemente vizuale, mișcare și lumină, fuziune a materiei și formei, poezie care survine din imagini scenice concrete și directe, statutul de non-realitate al vizibilului corespunzând celui de realitate al invizibilului. Literalitatea arată în loc să spună”. ■ Despre *Evazionismul activ* scrie Sergiu Gherghina: „Evazionismul este tendința manifestată în artă de a cultiva evadarea din realitățile sociale, îndepărtarea de cotidian. În urmă cu aproape patru decenii, în Imposibila întoarcere, Marin Preda reflecta asupra evazionismului la nivel literar și social. Cunoscut drept un adept al reflectării fidele a realității în scrieri, îi critica pe cei care în locul abordării problematicilor veritabile preferă utilizarea unor aglomerări de cuvinte și imagini goale de conținut. Abordarea subiectelor banale prin metafore și a esteticului de dragul esteticului este și astăzi prețuită dacă observăm ascensiunea unor adevărați idoli ai mulțimilor ce se mulțumesc cu crearea unor emoții comerciale (un exemplu este Coelho). Evazionismul literar își găsește originile în cel social, ce caracterizează societatea de astăzi mai mult decât pe cea de la începutul anilor '70 din care Preda relatează. Evazionismul social este, în forma sa cea mai întâlnită, unul activ. [...] Încurajarea discursurilor fără fond și a personajelor fără idei politice (vezi alegerile europene din 2009) determină o evadare permanentă din social la nivelul reprezentanților, o amânare continuă a abordării problemelor”. ■ Mircea Ghițulescu trimite un drept la replică la recenzia lui Ovidiu Pecican la *Istoria literaturii române. Dramaturgia*, Ed. Tracus Arte, 2009 – ediția a doua (recenzie publicată în nr. 165, 16-31 iulie): „Cartea este o istorie analitică a literaturii române de la început până astăzi și nu a spectacolului, nici a atmosferei teatrale de la Junimea, Cercul de la Sibiu sau a

prieteniilor literare în general. Singura intenție, ușor de sesizat de altfel, a fost analiza textelor dramatice într-o manieră atractivă și valorizatoare. [...] Nu eu am împrumutat de la Nicolae Manolescu structurarea lucrării în *Monografi, Profiluri și Dicționar* ci, probabil, dimpotrivă, așa cum dovedește ediția apărută la Editura Albatros cu nouă ani înainte de *Istoria* lui Nicolae Manolescu. Nu am nici o afinitate cu lucrările de compilație ale lui Liviu Malița care a semnat două colecții de procese verbale de la viziunile Comisiei ideologice descoperite prin dulapurile Teatrului Național din Cluj și tipărite în două volume universitare. Dacă s-ar apuca să le adune din toată țara, Malița ar avea în curând o operă de o sută de volume. Numai să aibă timp să le transcrie. Este un foarte prost exemplu, cel puțin pentru mine. Eu îl prefer pe George Călinescu [sic!]. De aici înainte discursul vexat al lui Ovidiu Pecican trece în delir semidoct: de ce nu e prezentă Eta Boieriu care a tradus o antologie de comedie italiană, de ce nu e prezent Doinaș care a tradus *Faust* (aici se înșală, Doinaș e prezent dar trebuie să-l descoperi), de ce, hodoronc tronc, nu e prezent Alex. Ștefănescu care (cacofonia se potrivește) este de asemenea prezent, dar altfel decât îl știe Ovidiu Pecican. Și întrebările puteau continua: de ce nu este Leon Levițchi, Radu Beligan, Alice Georgescu pentru că și ea traduce din franceză ca și Aurel Ștefănescu bravul actor de la Târgu Mureș care și el traduce din ceva, dar mai ales Ioan Barac autorul primei traduceri din *Hamlet*? Îmi cer scuze că am provocat o asemenea stare de disconfort cu această carte dar sunt și remedii: înapoi la Liviu Malița”. □ Ing. Licu Stavri se întreabă: *Este identitatea europeană amenințată de musulmani?*: „Câteva cărți recente trag un semnal de alarmă, anunțând că Europa riscă să fie «colonizată» de musulmani și transformată în «Euarabia». Pankaj Mishra, eseist și romancier născut în statul Uttar Pradesh, cunoscut pentru studiul sociologic dedicat vieții în micile orașe indiene *Butter Chicken in Ludhiana* (*Pui cu unt în Ludhiana*) și colaborator frecvent al prestigioasei «New York Review of Books», se întreabă în «The Guardian» din ce cauză a apărut o astfel de «teorie a conspirației» și cum se face că n-a fost, deocamdată, contestată serios”. Despre *Zodii în cumpănă – vara 2009* scrie Adrian Țion: „Referindu-se la revista culturală pe care mă grăbesc s-o semnalez cititorilor «Tribunei», nonagenarul Alexandru Frâncu, un român «trăitor de șase decenii la Rio de Janeiro», afirmă răsplat, cu o admirație nereținută, într-o scrisoare adresată redacției din Oradea: «„Zodii în cumpănă” nu este o revistă. E o enciclopedie!» Cine este acest Alexandru Frâncu? Un succint portret spiritual reușește să-i facă poetul și publicistul Octavian Blaga, redactor responsabil al publicației, la rubrica îndreptată de obicei spre a comenta, intransigent și ironic, diverse derapaje în ridicol ale mânuitorilor condeiului, *Cacoethes scribendi*”. ■ Alexandru Ștefan scrie *Despre „Henric IV” de Luigi Pirandello (tentativă analitică în versuri)*. „Au spus mulți critici deseori, de-i cred nu știu a zice/ Că Pirandello-i admira, pe Hegel, Kant și Nietzsche/ Și de aceea mă gândesc, s-a hotărât a scrie/ De «Henric IV» – un actor cuprins de nebunie!”. □ În *Correspondență din Lisabona* Virgil Mihaiu informează despre

*Teatru-dans plecând de la „Adolescentul miop”, spectacol prezentat la Institutul Franco-Portughez, iar realizatori și interpreți au fost Romulus Neagu și Graeme Pulleyn, pe muzica interpretată de Luis Pedro Madeira. ■ Versuri de Dușan Petrovici. ■ În rubrica sa Șerban Foarță scrie *Subrisio saltat (misivă către Ștefan Manasia)*: „Dragă Ștefan, frumoasa de alături n-a fost nicicând iubita mea, – după cum, bineînțeles, nu-s eu acela, din păcate, pe-ai cărui umeri bătrânești, dar fermi, își sprijină tandru antebrațele-i de față și, mai la vale, delicatele-i falange. Bătrânul, încă verde, e Paul Fort (de-al cărui nume mă despart un a, un ă și o sedilă)”.*

2 septembrie

● **[„Adevărul”, nr. 5949]** În acest număr textul semnat de Paulo Coelho poartă titlul *Clipa magică*. ■ Andra Matzal publică *2.000 de documente Rebreanu, la vânzare*: „În total, aproximativ 2.000 de obiecte și documente aparținând familiei Rebreanu, mare parte dintre ele concentrate în jurul scriitorului, sunt puse astăzi la vânzare. Ilderim Rebreanu, fiul lui Tiberiu Rebreanu, cel mai mic frate al scriitorului, spune că a luat această decizie de teamă ca arhiva să nu se distrugi după moartea sa”.

● **[„Adevărul literar și artistic”, nr. 989]** Marius Chivu semnează *Câte ceva despre secolul 21*, o recenzie la *Întoarcere în secolul 21* de Ioana Pârvulescu, Ed. Humanitas, 2009: „Minunată povestitoare, capabilă să scrie în registre diverse, curioasă, manierată și, mai ales, sensibilă, inteligentă, discret reflexivă și profund livrescă, scriind elegant și cu finețuri feminine, cu umor și cu un simț liric sau, după caz, ironic al detaliului, Ioana Pârvulescu scoate din publicistica sa una dintre cele mai culte și mai șarmante cărți de vacanță ale acestei veri. Și, poate cel mai important, face ca secolul 21 să pară suportabil”. ■ Andra Matzal vine cu recomandări: □ *Nu ratați! John Gray „Câinii de paie”, Editura Humanitas, 2009*: „Unul dintre filosofi politici cu greutate din Marea Britanie, Gray face nihilismul să roșească prin cartea sa, recent apărută la Editura Humanitas”. □ *De ratat! Denis Robert „Fericirea. Jurnalul unei pasiuni”, Editura Trei, 2009*: „După ce ai parcurs, la pas cu personajele, toate infernurile, ajungi la final la fel de sărac ca la începutul lecturii”. ■ Din rubrica *Pe scurt aflăm*: □ *Romane pe aeroport*: „Scriitorul Alain de Botton (foto) a fost invitat de conducerea Aeroportului Heathrow să-și instaleze un birou într-unul dintre terminalele edificiului”. □ *Premiile pentru Literatură*: „La 28 septembrie, Comisia Europeană, Federația Librarilor Europeni, Federația Editorilor Europeni și Federația Asociațiilor Europene de Scriitori vor acorda, la Teatrul Flagey, Premiul pentru Literatură al Uniunii Europene. Distincția va fi primită de 12 autori din cele 12 țări selecționate pentru ediția din acest an: Austria, Croația, Franța, Ungaria, Irlanda, Italia, Norvegia, Polonia, Portugalia, Slovacia și Suedia. România va participa la următoarea ediție a acestui premiu”. □ *Cultura română în Spania*: „La versiunea spaniolă a «The Guardian Hay Festival», ce prilejuiește anual întâlniri între literați, muzicieni, cineaști, jurnaliști și istorici de talie internațională, România va fi reprezentată de Gabriela Adameșteanu, care

va susține joi, 24 septembrie, o rundă de interviuri. Evenimentul este realizat cu ajutorul Editurii Random House Mondadori care publică versiunea spaniolă a romanului *O dimineață pierdută*. Vineri 25 septembrie, creatori și jurnaliști din mai multe țări participă la o dezbateră cu tema *20 de ani fără Cortină de Fier în Europa*. ■ În *Adevăruri de altădată* găsim *Interviu cu Sadoveanu*, publicat inițial în „Vittel Journal” și preluat de „Adevărul” în 1937. ■ Alina Purcaru scrie despre Split în reportajul *Orașul care a fost un palat imperial*.

3 septembrie

● [„Adevărul”, nr. 5950] Penultimul articol semnat de Paulo Coelho pe care îl publică ziarul poartă titlul *Țiganii și Maica Sfântă*. ■ Andra Matzal continuă să urmărească decizia lui Ilderim Rebreanu de a vinde documentele scriitorului. *Rebreanu, la proba amintirilor*: „La 1 septembrie, în ziua când se împlinesc 65 de ani de la moartea lui Liviu Rebreanu, ultima verigă din lanțul familiei care mai poartă acest nume spune entuziasmat că «Multe nu se știu despre Liviu...». Drept dovadă, scoate din biblioteca micului muzeu pe care l-a deschis chiar la el în casă, în comuna Bogdana (Teleorman), opt caiete scrise ordonat de mână”.

● [„Cultura”, nr. 35 (239)] Editorialul *Reforma continuă* este semnat de Alfred Bulai: „Una din marile plăceri ale politiciii infantile, ale politiciii incapabile de a gestiona universul administrativ al unei țări este bucuria, adusă aproape de orgasm, a reformei. Incapacitatea de a înțelege de ce lucrurile merg prost, de a aceleași instituții și aceleași cadre normative eficiente la alții sunt deficitare la noi vor duce la ideea simplă că ele trebuie reconstruite de la zero. [...] În orizontul apropiat al lunii septembrie, Guvernul ne anunță că urmează să își asume răspunderea pe un pachet legislativ privitor la învățământ. Desigur, încă nu știm exact forma finală, pentru că doi miniștrii, așa este în coaliție, au păreri diferite despre ce trebuie făcut. Fostul ministru Miclea și actuala ministă Andronescu au, în mod firesc, reformele lor personale în minte, ce nu par să se împace”. □ În *Revista revistelor* citim *Apunake* de C. Stănescu, o prezentare a rubricii lui Mihai Sorin Rădulescu din „România literară” și articolul său care „se ocupă de lămurirea unui aspect aparent secundar din opera unui avangardist din rândul doi al literaturii române: *De ce «Apunake»?*, respectiv pseudonimul bizar pe care și l-a lipit numelui cel care a fost Grigore Cugler”. ■ Angela Martin pune *O întrebare pentru Kjell Espmark*: „Angela Martin: *Vorbeam data trecută despre competiția dintre literatură și film. Îmi spuneți că în niciun caz literatura nu va avea de pierdut din această confruntare, că, dimpotrivă, va ieși «mai bogată», ea dispunând de «o limbă pe care filmul nu i-o poate decât invidia». Întorcându-ne acum spre teatru și film și gândindu-ne la modalitățile lor de expresie, la limbajul lor specific, credeți că există și între ele o competiție? că există anumite lucruri realizabile, adică posibile doar în film nu și pe scenă? Sau invers? Kjell Espmark: [...] În realitate, însă, cele două forme artistice nu trebuie să fie dușmane, poate nici chiar concurente. Din punctul meu de vedere, ele se completează reciproc*

într-un mod interesant, tocmai prin faptul că fiecare dintre ele oferă soluții la care cealaltă nu accede”. ■ În *Cultura literară* citim: □ Daniel Cristea-Enache semnează *Afară e bine*, o prezentare a volumului *Blank* de Vlad Moldovan, Ed. Cartea Românească, 2008: „Deși e un volum de debut, *Blank* arată un peot pe cât de tânăr, pe atât de experimentat. Cu Vlad Moldovan, Gabi Eftimie (*Ochi roșii polaroid. Acesta este un test*, 2006), Andrei Doboș (*Mănăstur Story*, 2007) și alți câțiva, se pare că existe viață și după «milenariști»”. □ În *Vraja literaturii* Rodica Grigore scrie despre *Vraja iernii* de Helen Dunmore, traducere de Laurențiu Dulman, Ed. Leda, 2008: „*Vraja iernii* este, însă, dincolo de orice posibile neajunsuri, determinate, în mare măsură, tomăi de «vraja» exercitată de marele model literar la care autoarea se raportează constant, o carte (parțial) reușită, fiind imposibil de tăgăduit muzicalitatea discursului narativ și subtilul joc al nuanțelor pe care Dunmore îl stăpânește excelent, chiar dacă și pe acesta l-a deprins, în datele esențiale, tot de la Emily Brontë”. □ În *Cultul memoriei* Constantin Coroiu scrie despre Valeriu D. Cotea și volumele sale *Profiluri în timp* și *Vidra – Poarta Vrancei*, și volumul colectiv *Omăgiu înaintașilor*. Autorul textului spune că aceste volume „se citesc cu un interes și cu intensă participare sufletească, fiindcă sunt, mai înainte de toate, scrise cu sinceritate și cu respect pentru adevăr”. □ Irina Georgescu semnează *Episoadele nopții*, o prezentare a volumului *Noaptea instinctelor* de Ștefan Bolea, Ed. Brumar, 2009: „Pervers și cinic, jetul nervos al lui Ștefan Bolea rămâne un simplu discurs, despuiat de orice semnificație, odată cu revelarea frustrărilor pe canapeaua psihanalitică”. ■ Apare a doua parte a dosarului *Literatură și actualitate*, organizat de Andrei Terian. În acest număr răspund: □ Paul Cernat, *Actualitatea nu este un pseudonim al valorii*: „1. Literatura (mai) este încă un subiect de actualitate, dar într-o mult mai mică măsură decât înainte-vreme. Explicația acestui declin stă în diminuarea rolului ei social/ formativ – aflat în relație directă cu prăbușirea importanței social/ formative a umnismului tradițional – și în progresiva ei decuplare de factorul politic și moral. «Presa de larg consum» gestionează «evenimentele literare de prim-plan» mai ales în funcție de vizibilitatea publică a acestora. Dacă volumul cutare e scris de o personalitate cu vizibilitate politică și mediatică, dacă tema lui e legată de actualitatea socială stringentă, vreo controversă în jurul unui monstru sacru al culturii românești sau (mai rar) internaționale, dacă e cu «dezvăluiri» politice fierbinți din epoci recente ș.a.m.d. el are șanse să strânească dezbateri și în această categorie de presă. [...] 3. Într-un sens, toate operele de valoare sunt, de fapt, sincrone, iar afirmația nu e un clișeu răsuflat. Oare nu mai citim de plăcere *Don Quijote* pentru că nu e «cu computere»? Să fim serioși. [...] Mă tem că, în loc să facem un efort de înțelegere în profunzime a ceea ce epocile trecute au diferit față de epoca noastră, noi ne grăbim să le «actualizăm» procustian. A căuta în ele modele și antimodele e absolut firesc și dezirabil, cu condiția să nu le manipulăm fraudulos în beneficiul unor agende «actuale»... 4. E greu de spus, câtă vreme nu avem de-a face doar cu o actualitate a problematicii/ subiectelor, ci și

cu o actualitate a formelor/ formulelor literare (considerate a fi în acrod cu, să spunem, epistema epocii, cu «noua ei structură», după vorba lui Camil Petrescu). În sens larg, literatura nu prea are cum să «întoarcă spatele» actualității – chiar dacă o face, reacția ei constituie un simptom al aceleiași actualități refuzate. [...] Cărțile cele mai reușite mi se par a fi, de aceea, mai curând cele care abordează trecutul mai mult sau mai puțin apropiat, nu cele focalizate exclusiv pe actualitatea imediată. Să fie oare vorba doar de o problemă de perspectivă? 5. Fără îndoială, anumite opere ies pentru o vreme sau definitiv din zona de interes a cititorilor și a criticilor și se «fanează», altele revin după perioade mai lungi sau mai scurte de eclipsă, fiind reactualizate de sensibilitatea epocii. Textele sunt, în definitiv, organisme spirituale care se nasc, îmbătrânesc și mor (multe sunt născute moarte sau efemeride), dar uneori, deseori, mai și revin la viață când fâșesc un mediu propice”. □ Al. Cistelean, *Un „buletin literar” bine făcut*: „Mă tem însă că v-ați referit la literatură în baza unui concept mai tradițional, care presupune că literatura e ceva de citit, nu de trăit. Din acest punct de vedere (retrograd eminent), sigur că nu e. Actualitatea (nu numai a noastră, nu-i cazul să facem paradă de românism specific) e pur mediatică. Iar literatura nu face față principiului de mediatizare. Literatura nu face știre. Toată literatura română de azi, strânsă falangă compactă, nu-i așa de atractivă mediatic, de incitantă și de simpatică pe cât e, să zicem, doamna ministru Elena Udrea. [...] Oricum, dacă actualitatea nu e interesată de literatură, e interesată literatura de actualitate. Nu doar proza, ci și poezia cultivă redundanța imediată cu actualitatea. (Poate nu face chiar bine insistând așa de fanatic; s-a văzut ce succes imediat au avut romanele «istorice» pe care le-au încercat tinerii scriitori în ultima vreme). Cărțile noastre sun, în fond, ziare mai de calitate și mai groase, dar, firește, mai puțin spectaculoase. Ca să fiu drept, eu cred că acest handicap de actualitate a literaturii e simplă problemă de marketing. Și literatura poate prinde buletinele de știri, oricât de mare ar fi concurența pe piață. Sigur, nu chiar primele știri, dar poate egala buletinul meteorologic. E destul pentru asta un «buletin literar» bine făcut”. □ Ion Bogdan Lefter, *O mulțime de „actualități”*: „În imediat, literatura furnizează «noutăți» pe bandă rulantă. Cele mai evidente aparțin fluxului de apariții editoriale: se scriu și se tipăresc mereu cărți, mai bune sau mai proaste, încât avem tot timpul «prospături» de citit. [...] Cine construiește așa-zisa «actualitate literară» autohtonă? Depinde de context, de «sportul» mediatic. În marile tiraje și pentru marile audiențe (de fapt destul de restrânse, prin raportare la totalul populației de la noi), «actualitatea literară» există doar în zilele celor două mari târguri de carte bucureștene, «Bookarest»-ul/ «Bookfest»-ul din mai-iunie și «Gaudeamus»-ul din noiembrie, sau atunci când cineva își amintește de veșnicele aspirații ale culturii române la un Premiu Nobel și mai pune de-o «anchetă» la temă. Nimănu-i nu-i pasă cu adevărat, deci nimeni nu «face jocurile». [...] Marea majoritate a revistelor intelectuale se rezumă la recenzarea cărților recente, eventual organizând și dezbateri pe teme – nu pe subiecte (e o diferență!) - «de actualitate», funcție și de fantezia

inițiatorilor. O veritabilă piață a noutăților și a ideilor literare nu avem, deși «materia primă» există. În locul unor poli de autoritate, de influență, de «putere» care să impună modele, modelele, subiectele și temele «la zi», funcționează o pluritate haotică de instanțe mai mult ori mai puțin prestigioase: critici, scriitori, grupări, reviste. O fragmentare de câmp care explică de ce nu avem în România de azi evenimente literare de anvergură, cu ecouri durabile, nici dezbateri autentice, cu miză și cu efect. [...] Dacă e să aproximăm peisajul general al perioadei, aș mai introduce – însă – un criteriu: cel al structurării retroactive a imaginii; altfel spus, cum anume va fi descrisă în viitor literatura primelor noastre decenii postcomuniste? Răspunsul meu, dincolo de detalii și de împărțirea în etape mai scurte, sună cam așa: diminuare a producției scriitoricești originale, cu puține cărți bune, foarte bune și capodopere; confuzii conceptuale, scăderi ale mediei de profesionalism în rândurile noilor «valuri» de scriitori tineri, reculuri de evoluție structurală a câmpului literar; totuși, o perioadă de consolidare a post-modernității, de filtrare și de relansare, cu câțiva autori majori în generațiile medii și vârstnice și cu câțiva tineri promițători, dintre care se vor alege numele cu greutate ale epocii...” ■ Angela Martin coordonează dosarul *Starea bibliotecilor din România*: „Statisticile de tot felul, dar și experiența fiecăruia dintre noi ne conduc la constatarea că, în genere, lumea de azi citește mai puțin decât în trecut. Globalizarea a adus printre altele spațiul virtual, digitalizarea, dar efectele acestei noi soluții sunt deseori perverse. În orice caz, în România, ele au apărut pe fundalul dispariției masive a bibliotecilor și al unui analfabetism în creștere. În comunism, bibliotecile erau funcționale; existau peste tot: în orașe, la sate, în școli, în parcuri, în stațiuni de vacanță; existau chiar și biblioteci volante. Erau bine aprovizionate. Cu toată oferta puternic impregnată ideologic, nu erau nefrecventabile. Astăzi numărul lor este într-o scădere îngrijorătoare. Unele locații sunt cu totul impropii, în timp ce altele au primit o cu totul altă destinație. Mulți dintre angajați nu sunt pregătiți pentru acest domeniu. Colecțiile s-au învechit. Nu sunt bani de achiziții. Ce pot face, în situația dată, bibliotecarii, ce ar trebui să facă bibliotecile, care este astăzi statutul social al acestor importante instituții publice? Acestea și altele, mai detaliate, sunt întrebări pe care le adresăm în continuare invitaților noștri, considerând că ele constituie un suport minimal pentru o astfel de dezbateră”. Întrebările: „1. Considerați că Legea Bibliotecilor, care a suportat din 2002 încoace mai multe modificări - completări și actualizări - inclusiv prin Ordonanțe de Urgență, este, în sfârșit, suficient de modernă, de adecvată momentului pentru ca, în temeiul ei, să-și îndeplinească misiunea lor bibliotecile românești? 2. Ce schimbări majore inspiră în sistem strategiile elaborate de Comisia Națională a Bibliotecilor? Există, de pildă, o deosebire între «Strategia Națională de Dezvoltare a Bibliotecilor în perioada 2004-2007» - și «Direcțiile strategice de dezvoltare ale sistemului de biblioteci din România» (2008-2010), o deosebire esențială vreau să spun, pe care bibliotecarii noștri să o resimtă nu doar ca pe o obligație, ci mult mai mult, la modul concret, ca pe un

suport profesional? 3. Cum credeți că va putea fi implementat, în ce ne privește, conceptul european privind bibliotecile, în condițiile unui buget de (sub)subzistență? Cu atât mai mult cu cât acest concept european presupune modernizarea infrastructurii, diversificarea serviciilor, programe de perfecționare profesională, parteneriate interne și internaționale etc? 4. Ce se întâmplă cu bibliotecile noastre sătești? Dintre care unele, de bine de rău, funcționau înainte de Revoluție, fie și pripățite prin sediile CAP-urilor? Beneficiază ele de locații noi? În ce condiții își servesc cititorii? Cât de bine (sau de rău) stau cu achizițiile de carte? De cine depinde, în fapt, destinul lor? 5. Există standarde comune privind serviciile pe care le oferă bibliotecile publice și există măcar o comunicare între bibliotecile municipale, sătești și școlare? 6. Cine stabilește la noi viziunea generală asupra surselor de informare? Asupra selecției și transferului de informație în sistem și asupra serviciilor? Cum se gestionează informația? Există o metodologie comună pentru a o face accesibilă utilizatorilor? 7. Având în vedere că astăzi bibliotecarul este obligat să își exercite competența în două culturi: în cea tradițională și în cea informațională, o întrebare vine de la sine: cum pot selecta, iar apoi prelucra eficient și cu discernământ unii bibliotecari informația, când în mult prea multe cazuri, se știe, nu sunt calificați, nu posedă studii de specialitate, ci doar studii medii? 8. Dacă lectura scade, într-adevăr, o dată cu numărul cititorilor, așa cum se spune, care credeți că vor fi în viitor poziția și rolul bibliotecii în comunitate? Va mai fi ea o instituție «de importanță strategică»? Va rămâne un refugiu cultural și identitar? Va deveni un avanpost informațional? 9. În cât timp credeți că vom avea o bibliotecă digitală națională, aptă să se integreze în biblioteca digitală europeană? 10. Cum resimiți, ca profesionist al cărții, drama (de fapt, tragedia) prin care trece acum Biblioteca Națională a României? Ați putea propune o soluție salvatoare? 11. Ce motive de satisfacție aveți în activitatea pe care o desfășurați? Aveți, pe de altă parte, vreo îngrijorare privind viitorul bibliotecii pe care o reprezentați?” Răspund Doina Popa, Președinte al Asociației Naționale a Bibliotecarilor și Bibliotecilor Publice din România și al Comisiei Naționale a Bibliotecilor („*Nu cred că în viitorul apropiat bibliotecile vor deveni o prioritate*”...), dr. Florin Rotaru, Director general Biblioteca Metropolitană București („*A fost aruncată în ridicol și inițiativa bibliotecii naționale digitale*”), prof. Nicolae Sârbu, Directorul Bibliotecii Județene „Paul Iorgovici” Reșița („*Ca o corabie beată pe nisip artificial*”).

● **[„Dilema Veche”, nr. 290]** Andra Rotaru obține un interviu de la Adriana Babeți, „*Dacă dandysmul a fost o istorie, amazoanele vor fi o poveste*”: „- *Cum a fost să scrieți alături de Mircea Nedelciu și de Mircea Mihăieș?* - A fost o imensă șansă și o imensă bucurie, pentru că lucrul timp de trei săptămâni la cele peste 500 de pagini manuscrite a fost un joc superb între prieteni. Nu ne-am certat niciodată, n-am avut orgolii (deși eram naturi total diferite) pentru că am făcut totul fără încrâncenare, din plăcere. În fiecare seară, după câte 10 pagini bătute la mașină (băieții, mai cu spor, eu, destul de chinuit), ni le corectam fără cruțare,

tăiam, scriam pe margine cuvinte nu prea măgulitoare, cinam voiși și a doua zi ne puneam pe îndreptat tot ce nu plăcuse celorlalți. A fost raiul pe pământ ca experiența de scris colectiv. [...] - *Ce subiecte vă incită atenția în momentul de față?* - Atenția mi-e gata incitată de prin 1980, de amazoane. Ca și cartea despre dandysm, și cea despre războinice e scrisă «la comandă», pe temă dată. Dar subiectul m-a prins și, fără să lucrez non-stop la el, s-a închegat într-un volum la care mai finisez unele detalii. Dacă dandysmul a fost o istorie, amazoanele vor fi o poveste. Sper să nu dezamăgesc prea mult în această nouă ipostază, de amazonolog de serviciu. Și, în paralel, mă lupt cu un volum la care lucrez de ani buni, al treilea din seria celor despre bărbații efeminați și despre femeile virile: o carte despre seducție, dedicată epistolarelor amoroase ale scriitorilor”. ■ Marius Chivu semnează *Degețica*, o cronică la *Basmul Prințesei Repede-Repede (o poveste pentru adulți)* de Emil Brumaru și Veronica D. Niculescu, ilustrații de Mircea Dumitrescu, Ed. Polirom, 2009: „Tandemul scriitoricesc se reflectă nu doar la nivel stilistic, însăși structura basmului implică două paliere și două «viteze» narative. Veronica D. Niculescu a scris basmul propriu-zis — acțiunea, personajele, descrierile și dialogurile - o proză cu lentoarea-i specifică, cu fraze muzicale și cu detalii bizare și pline de umor, în timp ce Emil Brumaru a scris sonetele ce însoțesc și marchează epicul, refrene lirice încărcate de senzualitate și erotism, versuri delicat-luxuriante în maniera bine cunoscută. Cele două scriituri sunt acordate armonios și întrețin un efect dramatic mai rar la un basm”.

● **[„Observator cultural”, nr. 232 (490); nr. de pagini: 32]** Din rubrica *La zi reținem*: □ *O campanie de succes a revistei noastre*: „Numerele 486 și 487 ale revistei «Observator cultural» au cuprins materiale dedicate unei străzi bucureștene cu o istorie aparte, amenințate de ridicarea unui turn de 17 etaje, care i-ar fi stricat atât alinierea, cât și farmecul remarcat de Mircea Eliade în nuvela *Pe strada Mântuleasa*. Ridicarea turnului fusese aprobată în virtutea unui Plan Urbanistic de Detaliu, în pofida faptului că strada aparține Zonei protejate nr. 22, reunind un număr de 12 clădiri considerate monumente istorice. [...] În urma lansării unei petiții online, semnate de arhitectul Marina Echeriu, revista «Observator cultural» a realizat o amplă anchetă, iar o serie de ONG-uri, dar și alte mijloace media s-au alăturat protestului, organizând o campanie împotriva construirii turnului. Aceasta s-a soldat cu abrogarea proiectului de către Consiliul local al Primăriei Sectorului 3”. □ *Mircea Cărtărescu și Ioana Nicolaie – un succes suedez răsunător*: „Prezenți la Salonul de Poezie de la ICR Stockholm și la Festivalul Internațional de Poezie de pe Insula Gotland, între 27 și 30 august, Mircea Cărtărescu și Ioana Nicolaie au repurtat un succes răsunător, salutat de ziarele suedeze și comentat extrem de favorabil de mai multe emisiuni de știri culturale sau pe blogurile unor scriitori importanți. Ediția din 24 august a cotidianului suedez «Dagens Nyheter» a plasat evenimentul de la ICR Stockholm pe locul I în topul celor mai interesante evenimente culturale ale zilei, în timp ce cotidianul «City» din aceeași dată l-a inclus între primele nouă întâlniri literare stockholmmeze

din această toamnă. ■ În loc de editorial revista publică *De reciti. Polemicile* de Camil Petrescu, din *Teze și antiteze*, Editura Cultura Națională, 1936. ■ În „*A ști și a nu uita pentru a nu repeta*” revista semnaleză: „Institutul Național pentru studierea Holocaustului din România «Elie Wiesel» a lansat un prim număr dintr-o revistă dedicată studiilor despre Holocaust, avându-l ca director pe Mihai E. Ionescu, pe George Voicu în calitate de redactor-șef, pe Alexandru Florian, redactor-șef adjunct, și pe Sorana Munteanu, secretar de redacție”. □ Bianca Burța-Cernat semnează *Arahne, firul Ariadnei și pânza textului*, o cronică la *Prozac. 101 pastile pentru bucurie* de Adriana Babeți, Ed. Polirom, 2009: „*Prozacul* Adrianei Babeți este, în fond, (și) o carte în care vedem cum se țese, pas cu pas, narațiunea. Doar că, foarte grijulie, scriitoarea nu și-a lăsat firele la vedere, cum neglijent procedează alți autori de proză autoreferențială, dând impresia că textul curge de la sine, fără întortocheri «tehnice»”. □ Roxana Eichel publică *Între legitimarea compromisului și recuperarea autenticității*, o prezentare a volumului *Viața din visele lui Suhanov* de Olga Grushin, traducere de Irina Bojin, Ed. Leda, 2007: „Dincolo de tehnicile narative și de alternanța planurilor, miza romanului Olgăi Grushin rămâne ambiguă, părând să oscileze între o intenție de justificare a pactului dezonorant cu regimul comunist și o blamare discretă, neverbalizată, implicită”. ■ În *Cercetarea comparată a textelor cenzurate* Dan Culcer anunță: „Revista «Asymetria» proiectează adunarea unei documentații în acest domeniu, dar singura cale este apelul către autori, cei care posedă manuscrisele a căror autenticitate poate fi garantată chiar de către cei ce le-au produs”. ■ Irina Georgescu semnează *Memoria poveștilor*, o cronică la *Arta de a fi păgubaș. Târgul Moșilor* de Nicolae Gheran, Ed. Biblioteca Bucureștilor, 2008: „Cartea este unică prin caracterul inedit al recuperării Bucureștiului prin povești. Amintirile, deși fără intenții de document istoric, pot umple multe goluri în regăsirea târgului bucureștean”. ■ Apar două texte despre George Bacovia: în primul, semnat de Roxana Sorescu (*Receptare la vârf. George Bacovia (4 septembrie 1881 – 22 mai 1957)*), găsim citate din DGLR și *Istoria...* lui Nicolae Manolescu, iar cel de al doilea este un eseu semnat de Doina Ioanid (*31 august 2009, București, zi de toamnă ploioasă, cu Bacovia alături*). □ Geo Șerban revine la *Recurs la memorie cu Încă o filă pentru George Muntean*, notând apariția volumului *A fost odată George Muntean (remember)*, ediție alcătuită de Adela Popescu, Ed. Palimpsest, 2008: „La împlinirea a cinci ani de la dispariția sa, energica lui soție, poeta Adela Popescu, a mobilizat prieteni, apropiați fideli, o adevărată cohortă de suflete generoase, ce-și aduc contribuția, în filele cuprinzătoare tipărituri, ca memoria celui regretat să se perpetueze. A daug încă o modestă filă”. ■ Luigi Bambulea publică prima parte din *Poezie recentă*: □ *Argument*: „Fiindcă intervenția de față nu are ca obiect de focalizare poezia română a ultimelor decenii, mă voi limita aici la a evidenția premisele unei abordări simultan diacronice și sincronice a poeziei ultimilor debutanți, în funcție de reperul invocat, dar și prin localizarea în raport cu poezia mai vârstnicilor confrăți. Cu o

specificare, de natură tehnică: prin referențialitate înțeleg aici suma de raportări la alteritate, precum și suma de atitudini față de lumi posibile și lumi ficționale; pentru cunoscătorul poeziei, este evident că în centrul acestor abordări poetice stă privilegiata raportare la real, la imaginar și la metafizic”. □ *Propunere pentru milenarism, ca generație*: „Din punctul meu de vedere, este evident faptul că, pe de o parte, debutanții din jurul anului 2000 stau sub semnul unei negări a utopiei artei, ca expresie a unei crize radicale a gândirii moderne tari. Această atitudine estetică va sfârși prin negarea statutului privilegiat al artistului, deci prin afirmarea gălăgioasă a unei pretenții de autenticitate care, odată ideologizată, a devenit un autenticism frust; acest autenticism e opus: a) în mod substanțial, discriminării ierarhiei intelectuale, promovate de modernism, b) în mod formal, artificialității jocului poetic – estet, calofil, manierist, intertextual, livresc, ironic, ludic – al optzeciștilor. Pe de altă parte, estetica ce le e comună douămiștilor e suplimentată de o poetică, la rândul ei, unitară (subliniată sistematic în cadrul unei anchete realizate de Daniel D. Marin, publicată în «Cuvântul» din luna iunie 2009, și, pe alocuri, în dosarul lunii martie al revistei «Vatra», coordonat de Alex Goldiș, focalizat asupra unui «bilanț al douămiismului»). Cei care o contestă acuză, în fapt, diversitatea de stiluri poetice, făcând o confuzie între stil și poetică și pierzând din vedere faptul că, în interiorul unei singure poetici, e posibilă diversitatea de stiluri (proba cea mai la îndemână venind dinspre cele mai unitare generații de creație ale literaturii române: generația modernistă și generația optzecistă). [...] Cei care – asemeni Biancăi Cernat sau lui Radu Vancu – sunt de părere că există mai degrabă o literatură a anilor 2000 decât o generație unitară douămiistă resimt, în fond, sensibilul numitor comun al unei atitudini estetice (în ultimă instanță, existențiale) din jurul anilor 2000, care s-a propagat în poezia scrisă înainte și, mai ales, după această dată. Există, deci, rațiuni deopotrivă extraestetice și estetice care legitimează conceptul milenarismului, în defavoarea celui (capricios și restrictiv) de douămiism (fapt pe care l-a demonstrat Alexandru Matei în citatul dosar din «Vatra»)”. □ În *Ceea ce ne desparte* Vasile Ernu răspunde lui Bogdan-Alexandru Stănescu prin întrebarea *Care este funcția poeziei în „rai”*?: „Sintetizând simplist: teza mea e într-un total dezacord cu ideea de literatură propovăduită de Nabokov. Când în «iad» viața e pe cale să dispară din cauza vidului politic, iar în «rai» «tronul gol» «suspendă opera și actul», făcându-l de negândit, poezia este cea care vine să îndeplinească o funcție eminamente politică. Vidul politic care pune în pericol viața în cele două regimuri este salvat de poezie. Poezia «suspendă activitatea» biologică, economică și socială obișnuită, dezvăluindu-i, astfel, omului noi posibilități ale ființei”. ■ „*Textualism socialist*” și „*rezistență prin cultură*” în proza anilor '80 este o temă dezbătută de Adina Dinițoiu: „În corespondența dintre Mircea Nedelciu și Gheorghe Crăciun e prezentă – în nuce – convingerea (plină de speranță, de entuziasm atunci, extrem de criticată după 1989) că scriitorii se pot opune regimului comunist opresiv chiar pe terenul și cu mijloacele literaturii, că literatura sofisticată, literatura de «mare

calitate» trezește conștiința socială și politică a cititorului și subminează *statu quo*-ul, cu vorbele lui Nedelciu”. ■ Ioana Orleanu semnează „*Suntem împresurați*” sau *impostura psihiatriei* „*lăutărești*”: „Pe scurt: ne aflăm aici în fața unei duble imposturi, pentru că (1) neliniștitul domn Patapievici nu este psihiatru, ci pacient, și (2) sofismele Domniei sale nu sunt psihiatrie, ci jalnică propagandă. Intelectualul înregimentat poate fi director de institut, secretar de stat, ministru, orice, dar nu și intelectual. Pentru că, prin înregimentare (și, cu atât mai mult prin funcția datorată «lui Vodă»), își pierde libertatea judecății, adică: esențialul”. □ Alexandru Matei publică *Ură ieftină, la ofertă (contra indignare pentru cunosători)*: „Aceasta e soarta discursului public astăzi: să intensifice afecte, grijuliu să înlocuiască la vreme teme pentru a nu dezinteresa, ca hiturile în topurile difuzate de media. Intuiția alienării discursului intelectual românesc în condiții de democrație capitalistă o are însă, de timpuriu, într-o carte publicată în urmă cu unsprezece ani, Caius Dobrescu. În *Modernitatea ultimă*, el dedică o suită de eseuri felului în care cultura română ilustrează și prelucrează figura eroului. Profunzimea analitică a lui Caius Dobrescu este rară printre intelectualii români, eseurile lui putând sta fără probleme alături de cele ale oricărui teoretician american al culturii din ultimele decenii (Stephen Greenblatt, de pildă, cel care dă numele metodei *new historicism*)”. ■ Tudor Jebeleanu dialoghează cu Mioara Cremene, „*Am cunoscut multe vieți și mulți oameni importanți*”, în care găsim rememorarea perioadei comuniste, informații despre moartea lui Nicolae Labiș și cum a ajuns scriitoarea în Franța. □ Ovidiu Drăghia anunță *Liternet publică volume noi*: „După o perioadă liniștită, fără noutăți de librărie, editura electronică Liternet publică două volume proaspete: *Portrete-robot cu texte cu tot* de Șerban Foartă și *Ninsoarea electrică* de Traian T. Coșovei”. În continuare apar fragmente din recenzii și câte un fragment din aceste volume. ■ Michael Haulică scrie *Despre amânare*, referindu-se la amânarea apariției volumelor. ■ În *Revista presei străine*, sub semnătura A. D., apare interviul cu Alain Finkielkraut realizat de Aude Lancelin („*Le Nouvel Observateur*”, 27-2 septembrie 2009), cu ocazia apariției noului volum *Un coeur intelligent*.

4 septembrie

● [„*Adevărul*”, nr. 5951] Ultimul articol al lui Paulo Coelho este intitulat *Cum a fost pacificat orașul*. ■ Eliza Zdru prezintă oferte editurilor Polirom, Humanitas, Nemira și Rao în *Cele mai noi titluri ale toamnei literare*.

● [„*România literară*”, nr. 35] În editorialul din acest număr Nicolae Manolescu scrie despre *Cărțile care ne duc la pierzanie*: „Nu vreau să mi se ia în nume de rău (sunt pățit!) și de aceea nu de cei care le citesc, ci de cei care le scriu. Nu duc lipsă de exemple de cărți care i-au dus la pierzanie pe atâția scriitori”. ■ Scriind despre *Rating și tiraje pe vii, bolnavi și morți* Ioan Holban face o radiografie a programelor TV care profită pe urma tragediilor oamenilor cunoscuți – de la divorțul Mihaelei Rădulescu până la decesul lui Petre Stoica. ■ Apar cronici

literare: □ Cosmin Ciotloș comentează *Amintiri și povești mai deocheate* de Neagu Djuvara, Ed. Humanitas, 2009: „Stilul lui Neagu Djuvara amintește de lanca lui Ahile. El deoache, el descântă de deochi. Din multe anecdote (cu perdea mai transparentă sau mai opacă), nici una nu e propriu-zis rușinoasă. Mai degrabă decât să înroșească obraji, acestea descrețesc frunți. Trivialitatea e limitată etimologic”. □ Gheorghe Grigurcu scrie despre *Poezia lui Aurel Rău*, recenzând volumul *Lucruri și stele* apărut în 2003 la Ed. Palimpsest: „Evitând o sintaxă a exultanței, a rupturilor spectaculoase la treapta discursului, poetul e nu mai puțin marcat de o atare stare conflictuală pe care o putem urmări, mai curând decât printr-o vizualizare directă, prin efectele sale. Acestea țin de o sensibilitate estetică, indusă cu sistem, impusă cu tenacitate, nu ca un snobism, căci ea angajează așijderea resurse ale autenticității, ci ca o modificare legitimă de «stare civilă». Prin opțiunea estetizării, Aurel Rău își schimbă buletinul de identitate literară”. □ Tudorel Urian publică *Un Pateric armenesc*, ocupându-se de volumul *Cartea șoptelor* de Varujan Vosganian, Ed. Polirom, 2009: „Fundamentală pentru identitatea comunității armene din România, *Cartea șoptelor* este fără îndoială romanul cel mai complex publicat la noi în ultimii ani. O poveste de viață și de moarte la ale cărei episoade cititorul va rămâne să mediteze multă vreme după ce va fi isprăvit de citit ultima pagină”. ■ *Scrierile lui Ștefan Bănuțescu, în câteva eșantioane*, este eseul Ioanei Revnic: „Astfel că, extinderea - într-o monografie - a concluziilor la care am ajuns constituie nu numai un imperativ asumt, ci mai ales un semn al fidelității mele față de operă. Dacă, la început, apropierea de scrierile bănuțesciene a semănat, în ceea ce mă privește, cu o... căsătorie din interes, *relectura și reinterpretarea* acestora s-a transformat într-o declarație de dragoste pe care i-o adresez, în postumitate, acestui scriitor aproape uitat”. □ Alex. Ștefănescu revine la *Coupe-Papier* cu textul *Iconoclastie*: „Mă bucur că volumul *Iluziile literaturii române* n-a avut succesul pe care a mizat probabil autorul. Îl admir în continuare (este adevărat, fără entuziasmul de altădată) pe Eugen Negrici, mă declar sedus de sarcasmul lui aristocratic, din viața de fiecare zi, dar era rău dacă această carte pueril-negativistă plăcea cititorilor. Ar fi fost un semn că societatea românească s-a degradat ireversibil. În zadar acra revistă «Observator cultural» - atât de străină de literatură - a încercat să facă un eveniment din apariția ei. În loc să declanșeze o discuție pasionantă, a reușit doar să creeze un moment de agitație propagandistică, repede uitat”. □ În continuare sunt depistate „lipsurile” culturii române: „Și totuși, totuși, în cultura română este încă la modă demitizarea. [...] În primul rând, se constată o extindere hazardată a noțiunii de mit. Mulți esești demitizează nu numai mituri propriu-zise, ci și prejudecăți, clișee de gândire, sloganuri propagandistice, ritualuri, ceremonii, moravuri, practici curente, proverbe, aforisme, superstiții, obsesii, preferințe artistice etc. etc. [...] În al doilea rând ar merita să reflectăm - eventual cu sarcasmul unor moralști - asupra grijii demitizatorilor de a se referi exclusiv la convingerile celor dinaintea lor, în conformitate cu o logică a «progresului» (mit marxist!), conform căreia prezentul este automat superior trecutului.

Eseiștii de azi ridiculizează «miturile» de ieri, fără să ia vreodată în considerare propriile lor «mituri», cum ar fi OZN-urile, fenomenele paranormale, zodiile, medicina homeopatică sau talk-show-urile”. □ Textul se încheie cu următorul P.S.: „În ceea ce-l privește pe Eminescu, mai gravă decât demitizarea lui, este înstrăinarea multora dintre noi de opera extraordinară pe care ne-a lăsat-o. Lipsa de entuziasm și chiar ostilitatea manifestate față de ediția anastatică a manuscriselor sale, realizată din inițiativa lui Eugen Simion, ilustrează această înstrăinare. [...] S-au făcut auzite în ultima vreme voci care susțin că această poezie s-a demodat. Nimic mai fals. De fapt, noi suntem depășiți de această poezie. Pe verticală. Ea a rămas la aceeași înălțime, în timp ce pe noi comunismul ne-a doborât, scufundându-ne în prozaism și promiscuitate. [...] Nu este suficient, deci, să vorbim la aniversări despre Eminescu. Nu este suficient nici măcar să-l citim. Trebuie să ajungem să avem o altă stare de spirit, ca în vremurile noastre bune. Abia după ce ne vom reconstitui civilizația distrusă de comunism vom redeveni cititori ai poeziei lui”. ■ Continuă polemica între Florin Manolescu și Ștefan Cazimir pe marginea operei lui I. L. Caragiale. În acest număr, Ștefan Cazimir publică *Liber-schimbismul și tuberculoza*, o reacție la articolul lui Florin Manolescu, *I. L. Caragiale și liber-schimbism* (nr. 33, 21 august 2009), concluzionând: „Încă două vorbe și am încheiat: disputa pe tema *Două loturi* poate continua un timp nedefinit, spre plictiseala cititorilor revistei, până când cel mai inteligent va ceda. Recunosc, cu toată modestia, că nu eu aș putea fi acela”. □ În rubrica *Istorie literară* Constantin Trandafir scrie despre *Alecu Russo, spiritul critic și contemplația*. ■ Continuând serialul *Scriitorii în Arhiva CNSAS*, revista publică *Ion Barbu în arhiva operativă a Securității*, semnat de Ioana Diaconescu. ■ În *Restituiri* citim *Nicolae Iorga despre Polonia* de dr. Nicolae Mareș. □ Mircea Lăzăroniu semnează *Mult chinuitul Maurice Sachs*, pornind de la volumul *Le Sabbat* de Maurice Sachs, Gallimard: „Mă tem că sunt infime șansele să îl vedem tradus în română pe Sachs, prea excentric, prea puțin vandabil. Și înaintea crizei, prioritate au avut fel și fel de mărunțișuri contemporane. Bucureștenii pot găsi *Le Sabbat* la Institutul Francez”. ■ Dintre note nesemnate din *Meridiane* reținem: □ *Să-l mai inviți și altă dată*: „În iulie 1969, Norman Mailer este oaspetele NASA la zborul lui Apollo 11 spre lună. Revista «Life» îl însărcinase să scrie un amplu reportaj. [...] Reprezentanții agenției nu aveau cum să-i bănuiască atracția pentru bizar și nici maliția morbidă. *Cântecul călăului*, romanul despre un condamnat la moarte care nu suportă amânarea execuției, va apărea doar peste zece ani. Așa că au surpriza să constate cât de puțin caz (haz, nici atât) face Mailer de prima călătorie pe lună și de protagoniștii ei”. □ *Arta titlului*: „Cu toată dificultatea de a găsi un titlu nerevendicat de nici un editor, despre care a mai fost vorba în paginile noastre, autorii inventează titluri care mai de care mai minunate sau mai bizare, mai exacte sau mai poetice, mai amuzante sau mai serioase. Iată câteva alese aproape la nimereală de pe rafturile de la FNAC. Extraordinara trilogie *Millennium* a suedezului Stieg Larsson (din care cititorii români au putut citi primele două tomuri și sunt în așteptarea

celui de al treilea, în pregătire tot la Editura TREI), are, pentru fiecare volum, un titlu extrem de incitant. Primul este *Bărbați care urâsc femeile*. Al doilea: *Fata care s-a jucat cu focul* în fine: *Regina din castelul curenților de aer*. Mary Ann Shaffer și Annie Barows au scris împreună un roman intitulat *Cercul literar al amatorilor de curățat gullii*. *Ți-am dat inima mea* se cheamă un roman al celebrei autoare de cărți polițiste Mary Higgins Clark și care nu e unul de dragoste, ci, firește, tot unul polițist. Emmanuel Carrère pare sigur de faptul că poate povesti și *Alte vieți decât a mea*. Scriitorii din generațiile trecute nu ezitau nici ei când era vorba să pună pe copertă titluri interesante. Neconținută întrecere dintre *Ahile și broasca țestoasă* nu e în definitiv unul de invidiat mai ales ca titlu al unui eseu? Nu mi-e rușine nici cu *Diavolul și ucenicul său*, eseu de Martei Petreu. Dar *Conu Leonida față cu reacțiunea* al lui Caragiale? □ *Irène Némirovsky, între două războaie și două crize*: „A fost reeditat de curând la Grasset romanul *David Goldner* al scriitoarei de origine rusă, dar de limbă franceză, Irène Némirovsky, despre viața cosmopolită de pe Riviera franceză în pragul mării crize mondiale din 1929”. □ Despre *Festivalul Enescu, ieri și azi* scrie Dumitru Avakian, subliniind că acest festival „aduce o benefică promovare a imaginii țării, a noastre a tuturor. De noi depinde cum vom ști să îngrijim această imagine, acest eveniment festivalier considerat la ora actuală – inclusiv de presa europeană – a fi unul dintre cele mai prestigioase de acest fel”. ■ Semnează versuri Gelu Vlașin și Emil Brumar. □ În *Avanpremieră editorială* citim în traducerea lui Emanoil Marcu *Jurnalul unui amant bătrân* de Marcel Mathiot. ■ Din *Ochiul magic* reținem: □ *Carevasăzică*: „Într-un număr recent al revistei «Cultura» (34/ 27 august), înzestratul publicist Cătălin Sturza găsește de cuviință să lămurească o dată pentru totdeauna chestiunea formării acuzativului cu prepoziție în limba română”. □ *Un număr reușit*: „«Convorbirile literare» din iulie 2009 cuprinde un grupaj comemorativ dedicat profesorului Dumitru Irimia. Fidelul și reputatul eminescolog, decedat pe 3 iulie, a crescut la Iași o generație de filologi cărora a știut să le insuflă interesul pentru opera lui Eminescu”. □ *Eminescu în limba lui Poe*: „Traducerile lui Adrian G. Săhlean din poezia lui Eminescu încep să cucerească America. Cele mai recente apariții care se bucură de succes sunt CD-ul *Eternal Longing, Impossible Love*, editat de Global Arts (vezi www.global-arts-inc.org) și volumul atașat CD-ului, intitulat la fel. CD-ul oferă posibilitatea de a asculta poeme eminesciene în interpretarea cunoscutului actor american Jeremy Geidt (pe un fond muzical asigurat de pianistul Horia Mihail), iar cartea, bilingvă, ilustrează admirabila artă de traducător a lui Adrian G. Săhlean”.

5 septembrie

● [„Adevărul”, nr. 5952] Radu Paraschivescu publică *Romkistan*, o semnalară a volumului *Explozia întârziată a fructelor de mango* de Mohammed Hanif, Ed. Leda, traducere de Gabriel Pavel Honciuc, volumul care „scanează mecanismele puterii pakistaneze din vremea lui Mohammed Zia-ul-Haq”.

● [„Suplimentul de cultură”, nr. 239] În *Forța centripetă* Bogdan-Alexandru Stănescu notează apariția volumului *Jurnal de doliu* de Roland Barthes, traducere de Em. Galaicu-Păun, Ed. Cartier, 2009. ■ Bogdan Romaniuc publică *Un jurnal al fericirii*, o recenzie la *Exercițiul de sinceritate* de Ion Vianu, Ed. Polirom, 2009: „Dincolo de viața plină de neajunsuri, de situația umiltoare prin care oamenii erau adesea obligați să treacă, înclin să cred că mărturisirile lui Ion Vianu alcătuiesc mai curând un jurnal al fericirii (în sensul dat de Steinhardt), decât o istorie a durerii”. ■ Tot Bogdan Romaniuc semnează și interviul cu Ion Vianu, „*Cartea mea ar trebui să trezească vocația «spovedaniei»*”: „- Este Exercițiul de sinceritate un soi de spovedanie? - Da, este un soi de spovedanie laică. M-am săturat de micii lași care se dau drept victime, pentru că toți, cu excepția unor sfinți, laici sau religioși, am comis mici lașități, am profitat de sistem în mai mică sau mai mare măsură. Nu mai suport viziunea cvasi-maniheistă a unei armate de victime în fața unor centurii de călăi. Cartea mea ar trebui să trezească vocația «spovedaniei». Dar nu-mi fac mari iluzii, societatea noastră e cufundată în cinism. «Totul e cufundat în fariseism», spune Pasternak”.

6 septembrie

● [„Adevărul”, nr. 124] Nicolae Manolescu publică *În sfârșit!*: „Am aflat că Adevărul Holding și alte trusturi de presă au decis să sisteze colaborarea cu distribuitorul Rodipet. Mai mult, că au decis să-l dea în judecată ca să-și recupereze datoriile de peste un milion de euro. Era și timpul! Rodipet trăiește pe spinarea presei românești de douăzeci de ani”. ■ În paginile dedicate Premiului Nobel pentru Literatură citim despre Ernest Hemingway (*Un Nobel pentru literatură și viață*) și Thornton Wilder (*Valorile americane*), sub semnătura Victoriei Anghelescu.

7 septembrie

● [„Adevărul”, nr. 5953] Victoria Anghelescu semnează *Paulo Coelho, de la hipiot la scriitor celebru*, anunțând că Ed. Humanitas va lansa pe 15 septembrie romanul *Învingătorul este întotdeauna singur*: „Paulo Coelho este unul dintre cei mai citați scriitori ai lumii. Cu peste 100 de milioane de exemplare vândute în 150 de țări, tradus în 66 de limbi, autorul a intrat în Cartea Recordurilor de două ori: în 2003, la Târgul de Carte de la Frankfurt, pentru că a semnat cele mai multe exemplare, în limbi diferite, ale romanelor sale, și în 2008, pentru *Alchimistul*, carte tradusă în cele mai multe limbi de pe glob”.

8 septembrie

● [„Adevărul”, nr. 5954] Andra Matzal arată în ce au constat *Ecourile lui Paulo Coelho printre cititori din România*: „După cum era de așteptat, *Alchimistul*, unul dintre modelele bestsellerului contemporan, a avut cea mai mare priză la publicul autohton, având un tiraj de 138.000 de exemplare. *Veronica se hotărăște să*

moară îl secondează la capitolul cifre, romanul fiind editat în 101.000 exemplare, urmat de *La râul Piedra am șezut și-am plâns*, apărut în 93.000 de exemplare”.

● [„**Revista 22**”, nr. 37 (1018)] Revista anunță: „Începem în acest număr dezbaterea pe marginea volumului *Diavolul și ucenicul său: Nae Ionescu-Mihail Sebastian* al Martei Petreu, apărut anul acesta la Editura Polirom”. □ Primul text în această dezbatere îi aparține lui Paul Cernat, *Actualitatea cazului Sebastian*: „Pasionant și pasional, necesar și nedrept, volumul are meritul de a deschide o discuție importantă. Din păcate, subiectivitatea și umorile poetei au triumfat asupra obiectivității istoriografului, dezechilibrând-o. Nu documentarea, ci interpretarea documentelor este viciată. Sigur, în urma acestei demascări psiho-politice, imaginea lui Sebastian ca model exemplar de atitudine nu mai poate fi extinsă, naiv, și asupra perioadei 1929–1933, ci se va reduce strict la deceniul 1935–1945, surprins în *Jurnal*. Demitizarea a reușit – numai că e vorba de o demitizare, prin părțile esențiale, falsificatoare. Când publicistica lui Sebastian va fi editată integral și vor apărea studii mai calme pe această temă, *Diavolul și ucenicul său...* va fi privit precum *Uitarea fascismului...* după apariția studiilor despre Eliade, Cioran și Ionescu semnate de Matei Călinescu, Florin Țurcanu sau Marta Petreu. Oricum, dacă nu îl mai putem invoca pe «primul» Sebastian ca etalon de corectitudine politică pentru vremurile noastre, îl putem simpatiza în continuare pentru vulnerabilitățile lui prea umane, de victimă «neinocentă» și solitară a propriilor iubiri, iluzii și deziluzii”.

9 septembrie

● [„**Adevărul**”, nr. 5955] Și în acest număr apar informații despre Paulo Coelho; Dan Bolcea semnează *Călătorie în lumile lui Paulo Coelho*: „În toamna anului 2005, scriitorul brazilian a vizitat Transilvania și Bucureștiul, fiind inspirat pentru un roman pe care l-a intitulat *Vrăjitoarea din Potobello*, lansat la nivel mondial în 2006”.

● [„**Adevărul literar și artistic**”, nr. 990] Marius Chivu prezintă volumul *Platon și ornitorincul într-un bar...* de Thomas Cathcart și Daniel Klein, traducere de Adriana Bădescu, Ed. Nemira, 2009 cu titlul *Filosofia în 250 de bancuri*: „Cu cât râzi mai bine, cu atât e mai mult de înțeles – cam asta ar fi morala filozoficilor”. ■ Găsim noi știri în secțiunea *Pe scurt*: □ *Generația A preia ștafeta*: „Douglas Coupland (foto), scriitorul canadian care a pus în circulație, prin romanul său, sintagma «Generația Y», a revenit de curând pe piața cărților cu un nou volum. *Generația A*, publicat de curând în Canada, spune povestea a cinci personaje prinse într-o lume dezumanizată, în care internetul se află pe ultima sută de metri în cursa pentru controlul umanității”. □ *Record la Târgul de Carte*: „Derulat în luna august în capitala Scoției, cel mai mare festival internațional de carte din lume a sfidat anul acesta criza economică. La cele 750 de evenimente, în cadrul cărora au participat aproximativ 800 de scriitori din întreaga lume, s-au vândut, potrivit «The Guardian», aproape două milioane de bilete”. ■ Dan Bolcea

realizează dosarul *Intelectualii sub lupa Securității*, anunțând filmul *Supravegheat de Securitate. Anii '70- '80* de Nicolae Mărgineanu: „Gabriel Liiceanu. filosof, directorul Editurii Humanitas, are cea mai spectaculoasă prezență în documentar. El arată de unde a pornit supravegherea lui și cum i s-au montat microfoane în casă. Nicu Covaci, liderul grupului Phoenix, vorbește despre primul contact cu un ofițer de Securitate”. Despre film vorbește și regizorul lui, în „*Umorul de aici e pe muchie de cuțit*”, dar aflăm și despre *Studentul rebel Nicu Covaci*. ■ În *Adevăruri de altădată* citim *Biografii și comentarii*, articol scris de Izabela Sadoveanu, apărut în „Adevărul” din 1937.

● [„**Luceafărul de dimineață**”, nr. 26 (898)] În rubrica *Viața culturală* citim: □ *Scriitorii din România și Azerbaidjan strâng legăturile*: „În perioada 2-9 august 2009, o delegație a Primăriei sectorului 2 din București, condusă de domnul primar Neculai Onțanu, a vizitat Republica Azerbaidjan la invitația Fundației Heydar Aliyev. Din delegație a făcut parte și președintele Asociației Scriitorilor din București, Horia Gârbea. Delegația a întâlnit numeroase personalități azer printre care și pe președintele Uniunii Scriitorilor din Azerbaidjan, Anar Rzyaiev (pseudonim literar al domnului Heydar Aliyev)”. □ *Adunări generale de alegeri ale secțiilor Asociației Scriitorilor București*: „În ziua de 3 septembrie a avut loc, la sediul Uniunii Scriitorilor, Adunarea Generală a Secției de Critică a Asociației Scriitorilor București. A fost prezentat raportul de activitate pe ultimii patru ani și au fost alese noile organisme de coordonare ale secției. Membrii prezenți l-au ales ca președinte al secției pe Gabriel Dimisianu care va face parte și din ConsiliulUSR alături de Daniel Cristea-Enache, Dan Cristea și Mihai Zamfir, aleși cu același prilej”. □ *Concursul de literatură „Dimitrie Bolintineanu”*: „Fundația «Dimitrie Bolintineanu» vă invită la concursul de literatură anual ce poartă numele autorului din Bolintin, ajuns acum la ediția a XVII-a. Participanții trebuie să nu fi publicat anterior un volum de literatură. Ei trebuie să trimită grupaje de poezie, texte de proză și eseuri, acestea din urmă consacrate operei lui Dimitrie Bolintineanu, [...]”. ■ Dan Cristea publică *Farmecul evidențelor sau de la literă la spiritul textului*, o cronică literară la *Dicționar subiectiv al personajelor lui I. L. Caragiale* de Gelu Negrea, Ed. Cartea Românească: „Există, așadar, un farmec al evidențelor și el poate fi gustat din plin în lucrarea mai mult decât merituoasă a lui Gelu Negrea”. ■ Felix Nicolau semnează *Un blazat cu geniu simpatic*, o recenzie la *Antipoeme* de Gelu Diaconu: „Mereu atent la ce se întâmplă pe scena poetică (era să zic politică, ptiu!), Gelu Diaconu preia tehnici și forme fără complexe. Își permite, însă, pentru că le umple cu un conținut numai al lui”. ■ În *Poemele din casa teslarului* Adrian G. Romilă recenzează *Casa teslarului* de Ioan Pinteș, Ed. Cartea Românească, 2009: „Poemele lui Ioan Pinteș reușesc și aici să conserve religiosul în carnea aparent lipsită de spirit a cotidianului, dovădind că referințele urbane sau haloul boem nu sunt obligatoriu refractare exprimării metaforice a credinței”. ■ Ovidiu Florea publică *Ego pentru umanitate*, un comentariu la *Secta egoiștilor* de Eric-Emmanuel Schmitt, Ed. Humanitas: „Deși

traducerea e deficitară (se folosesc termeni perimați: «caldarâm», «plămădit», «slobozie»), iar rezumatul de pe ultima copertă e mai mult decât facil, nu trebuie să fim opriți de nici un impediment în lectura unei cărți mitice”. ■ În *Sângele albastru* Sorin Lavric prezintă cartea *Neamul Noica* de Nicolae St. Noica, cuvânt însoțitor de Andrei Pleșu, Ed. Cadmos, 2009: „Parcurgând cartea lui Nicolae Șt. Noica, rămâi cu senzația că ai pășit pe culoarele unui muzeu de distinsă atmosferă umană, și înțelegi că, fără aristocrație, o națiune își pierde caracterul organic”. ■ *Cărțile săptămânii* sunt comentate de Horia Gârbea cu titlul *Între antologii și volume antologice*: □ Centrul Român Pen – *Mi-ar trebui un șir de ani/ It Might Take Me Years*, antologie de Constantin Abăluță, Ed. Casa cărții de știință: „Printre autorii prezenți se numără Ana Blandiana, Mircea Dinescu, Gabriel Chifu, Mircea Ivănescu, Mihail Gălățanu, Adrian Popescu, Nicolae Prelipceanu, ca și regretatul Petre Stoica. Titlul este preluat de la un poem de Vasile Baghiu. Rămâne să sperăm că nu ne va trebui un șir de ani ca să avem și alte lucrări de același fel prin care să putem da măcar o idee despre literatura noastră”. □ *Maratonul de poezie și jazz 2009*, Ed. Tracus Arte: „În luna iulie a acestui an s-a desfășurat, în foaierea Teatrului de Operetă un maraton nocturn de poezie și jazz, organizat de fundația Euroculturart condusă de Dan Mircea Cipariu și de Open Art condusă de Ioan Cristescu. [...] Volumul este consistent și util, el trasează un contur interesant al poeziei de azi în interiorul căruia stau alături într-o diversitate de modalități poeți sexagenari, decanul antologiei fiind Constantin Abăluță, și tineri precum Florina Zaharia, cea mai tânără dintre cei 23”. □ Marin Sorescu, *Trei dinți din față*, Ed. Jurnal Național și Ed. Art: „Acest unic roman realist al lui Marin Sorescu nu este mai prejos decât opera sa lirică și dramatică”. □ Dan Perșa, *Cărțile vieții*, Ed. Cartea Românească: „O fină ironie însoțește scriitura și pune întreaga istorie, cunoscută sau imaginată, totalitatea biografiilor ilustre, sub semnul zădărniciilor și relativității de la care viața nu se poate sustrage”. □ Ștefan Bolea, *Noaptea instinctelor*, Ed. Brumar: „O poezie «de cap» și nu de inimă care dezvăluie potetului calități de prozator. Aș paria că după ce va atinge pragul celor 30 de ani ne vom întâlni cu primul său volum de povestiri, probabil horror”. ■ Bogdan Ghiu publică *Eminescu, puterea minorului*: „Suntem anti-eminescieni nu din rațiuni de istorie a literaturii, de stil liric, ci pentru că suntem mai «poeți» decât poetul. Pentru că nu ne folosim resursele expresiv-creatoare decât pentru a ne minți”. ■ Alexandru George apare cu *Revenind la discuții*: „Acum, îndată după Eliberare și în perioada de optimism de câțiva ani, au apărut o puzderie de publicații; ziarele și-au pus la dispoziție coloanele; toate orientările politice, chiar dacă înclinau spre conservatorism au promovat «noul» pentru a și-l face aliat și a întreține un echivoc. Deși păreau un rod al «revoluției», ele s-au dovedit măcar lipsite de fantezie, deoarece au preluat titlul unor vechi publicații, sperând că le va aduce și o virtute (în fond, retrogradă): prestigiul; «Literaturul» și «Gândirea», «Litere» și «Jurnalul literar» sunt în această situație. (Un caz special, care poate fi doar de megalomanie, este revista lunară «Contemporanul - Ideea europeană» a lui N.

Breban, ceea ce te lasă să crezi că personajul a acționat la botez sub imperiul mentalității totalitare din comunism, nu după cea a diversității din noua lume în care am pășit și în care unii văd doar haos și incoerență). Mulțimea de manifestări voit independente face imposibilă periodizarea pe generații sau gruparea câte uneia în jurul unei reviste”. Textul se încheie cu următorul *P. S.*: „Mă văd obligat, deși cu multe regrete, să semnez un incident care privindu-mă pe mine, angajează relațiile mele cu alți scriitori de importanță mult mai mare. Anume în «Luceafărul de Dimineată» pe copertă, la sumar, a apărut înștiințarea că la p. 7 se găsește un articol al meu despre recent apăruta *Istorie critică* a lui N. Manolescu. Numai că la locul respectiv se găsește altceva, partea a II-a dintr-un serial în care tratez despre dificultățile scrierii unei istorii literare cu referire mai ales la I. Simuț. Țin să fac această rectificare deoarece eu n-am reușit să-mi cumpăr importanta carte a lui N. Manolescu, nu am citit-o în acel grad care să-mi permită o «critică» pe care nici nu m-aș grăbi să o întreprind. Mi-am făcut doar o idee prin bunăvoința unor prieteni, ceea ce mi-a îngăduit să o consult; am refuzat public de mai mult ori invitațiile unor redacții, deoarece vâlva iscată de apariția ei a degenerat într-un adevărat scandal în care nu găsesc de cuviință să mă angajez. Când lucrurile se vor calma, dacă mai am zile și mă mai țin puterile, voi scrie poate despre ea, pentru că o consider un monument literar, dar și un moment final în evoluția istoriografiei noastre de un anume tip”. ■ Andra Rotaru publică reportajul *Jurnal de carte-palat*, notând evenimentul 4x4 Instalația de cArte, proiect inițiat de Dan Mircea Cipariu și Mihai Zgondoiu, desfășurat în perioada 27 iulie – 4 august la Mogoșoaia. ■ Dinu Flămând prezintă și traduce poemele lui Rodolfo Alonso. ■ Lucian Perța publică parodii (Florica Bud).

10 septembrie

● [„Adevărul”, nr. 5956] Despre lansarea noului roman al lui Paulo Coelho scrie și Andra Matzal în *Sodoma și Gomora s-au mutat la Cannes*: „Pentru parabolă sa despre decadența lumi în care ne mișcăm, Coelho a ales drept «teren de luptă» Festivalul de Film de la Cannes, care concentrează, în fiecare an, vectorii opulenței”.

● [„Cultura”, nr. 36 (240)] Augustin Buzura semnează editorialul *Forța mahalalei*: „De când s-au făcut atâtea comitete și comisii pentru a limita hoția și corupția, se fură mult mai bine. Și cu mare grabă, căci nu se știe dacă «se rupe sau nu se rupe» coaliția. Iar, în acest climat de totală iresponsabilitate, de fușereală și prost-gust, au fost aruncate pe piață două sintagme cu același înțeles: «modernizarea României» și «reformarea statului». Cele ce se întâmplă cu Învățământul, cu Justiția, cu poliția sau reducerea salariilor, șomajul și sărăcia copleșitoare par să fie etape ale reformei, ale modernizării”. ■ C. Stănescu revine la *Revista revistelor* cu textul *Maestrul Zuppermann*, notând că în „Nord literar”, revistă din Baia Mare, apare un dialog cu Cezar Ivănescu, realizat de Vasile Proca. ■ În *Cultura literară* apar: □ George Neagoe semnează *Vizionare plăcută*, o prezentare

a volumului *Sindromul de panică în Orașul Luminilor* de Matei Vișniec, Ed. Cartea Românească, 2009: „*Sindromul de panică în Orașul Luminilor* e ca o sacoșă exagerat de încărcată, care, până la urmă, se rupe. Nu ai cum să recuperezi lucrurile căzute, întrucât s-au rostogolit în toate direcțiile. Deși ai impresia că ai recuperat destule, îți rămân foarte puține”. □ Daniel Cristea-Enache publică prima parte din *Documente, argumente*, o recenzie a volumului *Oglinzi paralele* de Dan Mănuță, Ed. EuroPress Group, 2008: „În stitlul său exact și cumpănit, Dan Mănuță taxează în repetate rânduri aberațiile protocroniste (Eminescu, precursor al lui Einstein!) și, mai mult decât atât, îl readuce pe omul multilateral sau deplin al culturii noastre în perimetrul artei lirice, unde este cu adevărat excepțional”. □ Nicoleta Sălcudeanu semnează *Normalitatea ca excepție*, un comentariu la *Milan Kundera. Teme, variațiuni și paradocuri terminale* de Horia Ursu, Ed. Eikon, 2008, considerând că lucrarea „reprezintă o parcurgere exhaustivă a întregii creații kunderiene, cu excepțiile sugerate de Kundera însuși, și cu inserturi din lucrările sale estetice. Precum se vede, deși apărută în anul 2008, cartea a fost întâmpinată cu amuțită discreție. Se pare că s-a bucurat de doar două recenzii, în «Tribuna» clujeană amândouă. Vina însă îi aparține autorului în întregime. E scoasă într-un tiraj confidențial și împărțită amicilor. S-a sugerat necesitatea retipăririi într-o nouă ediție, la o editură mai vizibilă, și chiar publicarea ei, în traducere, în Franța”. □ În *Carnet de conservator* de Adriana Stan îl prezintă pe Adrian Lăcătuș cu noul său volum *Modernitatea conservatoare: aspecte ale culturii Europei Centrale*, Ed. Universității „Transilvania”, 2009: „Unul din puținii tineri intelectuali capabili să se plaseze într-un orizont larg al dezbaterii filologice, punând la bătaie argumente eteroclitice în bazele unei culturi temeinice, Adrian Lăcătuș promite în continuare, cu condiția de a-și depăși faza de distribuire inegală a accentelor, o carte mare”. □ Rodica Grigore publică *Speranțe și așteptări*, o semnalare a volumului *Marile speranțe* de Charles Dickens, traducere de Cristina Jinga, Ed. Leda, 2007: „Dickens știe, în *Marile speranțe*, cum să evite melodrama sentimentală, rămânând cu toate acestea mereu deschis exprimării sentimentelor, dar și cum să eludeze schematicismul psihologic sau al acțiunilor, fără a complica excesiv textul, apropiindu-se chiar de o neașteptată profunzime a unui realism psihologic care, cel mai adesea, a scăpat analizelor critice care i-au fost dedicate”. □ Eugen Simion revine la subsecțiunea *În ariergarda avangardei* cu textul *Lectura, un „viciu” pe cale de dispariție?*, o încercare de a răspunde unei doamne profesoare de română despre problema cititului și lectura elevilor. Pe lângă enumerarea paradoxurilor și potențialele soluții la problema cititului, Eugen Simion dă și un sfat: „g) îmi permit să dau un sfat tinerilor cititori: nu vă pierdeți timpul citind literatura de consum (biografiile vedetelor, de pildă, sau cărțile despre scandalurile politice ori chiar cărțile sociologilor, politologilor care bat apa în piuă și pun, cu o biografie înspăimântătoare, banalitatea în concepte), acestea dispar repede, se învechesc de la o săptămână la alta; nu stați, apoi, toată seara cu ochii la televizor pentru că, așa cum zice un om de televiziune celebru

– Bernard Pivot – cine stă două ore pe zi în fața televizorului este pierdut pentru cultură; ținând cont de toate clauzule, situațiile și posibilitățile citate mai înainte, aș reformula astfel propoziția lui Pivot: cine-și pierde timpul citind nimicurile, efemeridele literaturii, nu are timp să citească operele fundamentale, capodoperele ei... Adică acelea care ne educă, ne subțiază și ne înalță spiritul, pregătindu-l astfel pentru marile confruntări care ne așteaptă în viață. Pe scurt: literatura nu ne ajută să câștigăm bani și să trăim mai bine, dar ne ajută să respirăm mai ușor și să descoperim nufărul splendid care se ridică din apa măloasă a existenței...”.

□ Constantin Coroiu semnează *În Siberia, cu lecturile de acasă*: „Trebuie să mărturisesc că, de nu aș fi citit romanele lui Valentin Rasputin și ale lui Cinghiz Aitmatov, călătoria mea în Siberia ar fi fost lipsită de acea trăire, de acea emoție profundă, în afara cărora orice drum, fie el și într-un univers fabulos, nu înseamnă decât o simplă și obositoare deplasare în spațiu”. ■ În acest număr *Cultura vă recomandă*: □ Teodora Dumitru despre *Dicționarul General al Literaturii Române*, coordonator general Eugen Simion, Editura Univers Enciclopedic, 2009, vol. VII T-Z: „Deznodământul unui proiect de amploare, care și-a depășit u mult vecinii de vaterogorie. Va fi surclasat probabil doar de DGLR, ediția a II-a”. □ Daniel Cristea-Enache despre *Cum te poți rata ca scriitor. Câteva metode sigure și 250 de cărți proaste* de Alex. Ștefănescu, Ed. Humanitas, 2009: „O carte savuroasă, la primul nivel, și tristă în fond despre un sfert de mie de cărți rizibile. Grafomania autohtonă poate fi constatată și demontată, dar ea se numără printre bolile fără leac”. □ Andrei Terian despre *Revoluția radială. O critică a conceptului de postmodern dinspre înțelegerea plurală și deschisă a culturii burgheze de Caius Dobrescu*, Ed. Universității „Transilvania”, 2008: „Adevărata teză de doctorat a lui Caius Dobrescu. În orice caz, una care se citește mai repede și mai cu folos”. □ Mihai Iovănel despre *Cum să devii un Nimeni. Mecanisme notorii, branduri personale și piața media din România* de Iulian Comănescu, Ed. Humanitas, 2009: „O carte unică în genul ei (genul fiind «cărți inteligente cu autori români despre media din Ro»)”. ■ Apare partea a doua a dosarului coordonat de Angela Martin, *Starea bibliotecilor în România*. În acest număr la dezbateri participă Teodor Ardelean, Director Biblioteca Județeană „Petre Dulfu”, Baia Mare („*Deocamdată, în acest domeniu, avem un sistem feudal...*”), Ligia Mirișan, Director Biblioteca Județeană „Gheorghe Șincai”, Oradea („*Responsabilitatea este a noastră, a tuturor*”), Florica Pop, Manager Biblioteca Județeană Sălaj („*Dacă nu ne schimbăm mentalitatea, vom deveni, cu siguranță, un depozit*”). ■ Sub titlul „*N-ar face rău nici unei muște*”. Un nou raport asupra banalității răului Ovidiu Victor Olar scrie despre volumul *N-ar face rău nici unei muște. Criminali de război judecați la Haga* de Slavenka Drakulić, traducere din limba engleză Catrinel Pleșu, Ed. Curtea veche, 2008, volum în care ziarista și scriitoarea croată a urmărit cinci luni procesele pentru crime de război de la Haga. ■ Cristina Rusiecki publică *Scurte observații pe marginea unei dezbateri*, încercând să tragă concluzii în urma dosarului *Dramaturgia românească de azi în fugă*

după un loc pe scenă, dosarul publicat în numerele 27 și 28 ale revistei. ■ În *Anecdote comuniste* Mihai Iovănel prezintă volumul *Hammer & Tickle. A History of Communism Told through Communist Jokes* de Ben Lewis, 2008: „Volumul nu e o simplă culegere de bancuri, ci chiar o istorie cronologică a comunismului: Lewis folosește anecdotele ca șperaclu pentru deciptarea istoriei politice, a liderilor, a mentalităților ș.a.m.d.”.

● [„**Dilema Veche**”, nr. 291] Claudiu Constantinescu recenzează *Înainte de bărbați* de Nina Bouraoui, traducere de Ana Antonescu, Ed. Nemira, 2009: „Scriitura fluidă, cu volburi mătăsoase și calde, străine oricărei fandoseli, practică un soi ciudat de exactitate - deopotrivă nemiloasă și melancolică. Și isteță adeseori, când se încheagă în formulări memorabile”. ■ În *Dilema veche vă recomandă* Radu Cosașu propune: „Petru Popescu, *Prins* (pafață de Alex. Ștefănescu, Editura Curtea Veche, Colecția «Jurnalului național», 2009). Mai poate fi bun, în 2009, un roman apărut în urmă cu 40 de ani, un debut în 1969, cu viza, bineînțeles, a cenzurii? Un tânăr inginer bucureștean e anunțat de doctor că va muri în câteva luni dintr-o tumoare cerebrală. El se va speria de moarte și va găsi puterea să se îndrăgostească în ultimele zile de viață. Nu-i vor sta pe cap nici partidul, nici guvernul, nimic din clișeele realismului socialist și nici din poncifele criticii, care atribuiau valoare doar literaturii anticeaușiste. Stil, frază, atmosfera unui București cum nu a avut nimeni înainte de Floreasca lui Cărtărescu. Entuziasmant de rezistent”. ■ În *Omul recent, varianta italiană* Alex. Leo Șerban scrie despre *Barbarii. Eseu despre mutație* de Alessandro Baricco, Ed. Humanitas, 2009: „Fiind, la origine, foiletoane, textele lui Baricco sunt relativ scurte, remarcabil de limpezi și savant pigmentate cu suspansuri și «va urma»-uri. Sunt introduse de trei «epigrafe» care explică geneza eseurilor”.

● [„**Observator cultural**”, nr. 233 (491); nr. de pagini: 32] În rubrica *La zi citim*: □ *Protest*: „Revista «Observator cultural» protestează public față de maniera neprofesionistă în care AFCN înțelege să trateze operatorii culturali de pe piața autohtonă. Legislația privind finanțarea culturală rămâne, după ani de dezbateri, la fel de stufoasă, confuză și imposibil de aplicat. Dacă la aceste impedimente se adaugă dezinteresul și incompetența funcționarilor care administrează fondurile publice destinate instituțiilor culturale, înțelegem de ce ajungem în situația în care finanțări destinate unui an se restrâng la doar două luni și de ce sumele acordate «norocoșilor» câștigători există numai pe hârtie. Modul în care sunt concepute dosarele de solicitare a finanțării presupune ca toți operatorii culturali să «ajusteze» cifrele și cheltuielile, iar contribuția proprie ce trebuie motivată depășește uneori de patru ori suma acordată de finanțator. Ținând cont de toate acestea și deși suntem, teoretic, beneficiari ai unei finanțări AFCN, refuzăm să legitimăm, prin semnarea unui contract, un mecanism ineficient, profund birocratic, al cărui mare succes este de a pune bețe în roate instituțiilor culturale – mergând până la pericolul dispariției unor publicații (vezi cazul revistei «Memoria»)”. □ *S.O.S. Revista Memoria*: „Înființată în noiembrie 1990, «Memoria

– Revista gândirii arestate» (editată de Fundația Culturală Memoria sub egida Uniunii Scriitorilor din România) își anunță, într-un comunicat de presă, incapacitatea de a-și continua activitatea, după neincluderea ei pe lista câștigătorilor de către Comisia de evaluare și selecție a finanțărilor acordate de Administrația Fondului Cultural Național și, mai apoi, de Comisia de Judecare a Contestațiilor”.

□ *Cinci secole și jumătate de București, la Praga:* „Cu ocazia celor 550 de ani de la prima atestare documentară a orașului București, Institutul Cultural Român din Praga organizează, între 9 septembrie și 2 octombrie, *Luna 9 a Bucureștiului* în Praga. [...] Desfășurat sub înaltul patronaj al Ministerului Culturii din Republica Cehă și al Ambasadei României în Republica Cehă, ansamblul de manifestări reunește diverse instituții, asociații și muzee: Muzeul Național de Istorie a României, Muzeul Național al Literaturii Române, Teatrul Nottara, Facultatea de Muzică a Universității de Vest din Timișoara, Centrul Național al Cinematografiei, Arhiva Națională de Filme, Cinemateca Română, Asociația «Bucureștiul meu drag!». Sunt invitați: Eugen Negrici, Gheorghe Lazăr, Irina Sârbu și PurAnima, Bogdan Movileanu, Narcis Dorin Ion, Răzvan Țupa, Oana Cătălina Ninu, Mugur Grosu, Domnica Drumea, Marius Ianuș și Cosmin Perța, Vlaicu Golcea, Bucharest AV”.

□ *Ieudul fără ieșire, în ediție suedeză:* „În perioada 22-26 septembrie, Ioan Es. Pop se va afla în Suedia, la invitația ICR Stockholm, pentru lansarea volumului de versuri *Ieudul fără ieșire/ Ieud utan utgang*, publicat în limba suedeză la Editura Tranan, în traducerea lui Dan Shafran, într-un tiraj de 1.200 de exemplare. Programul aparițiilor publice ale lui Ioan Es. Pop va include o lectură la Salonul de Poezie de la ICR Stockholm, împreună cu poetul suedez Johan Jönson, și două lecturi în cadrul Târgului de Carte Bok&Bibliotek de la Göteborg (joi, 24 septembrie, pe scena Uniunii Scriitorilor volumul va fi lansat în prezența lui Henrik Nilsson, iar vineri, 25 septembrie, în Aula pentru Poezie va fi făcută o lectură din versurile lui Ioan Es. Pop, în limbile română și suedeză)”. ■ Editorialul *În absența societății civile* este semnat de Doina Ioanid: „După douăzeci de ani de la căderea comunismului, românii au cam uitat să ia atitudine, au uitat că drepturile și responsabilitățile trebuie să meargă împreună. Se mulțumesc să asiste neputincioși, somnolenți, la halimalele politicianilor. Poate că e timpul să ne trezim. Poate că fiecare dintre noi, prin acțiunile sale, oricât de neînsemnate, poate contribui la constituirea societății civile. Poate”. ■ În *Restituiri (?) în cultura română* Nedeea Burca discută despre „articolul publicat în revista «Timpul», în numărul său din 8 august 2009, semnat de dna Luiza Palanciuc și de dl Mihai Șora” despre Benjamin Fundoianu: „Pentru moment, țin să precizez doar că atitudinea dnei Luiza Palanciuc mi se pare revoltătoare prin stridentă și obrăznicie! Domnia sa este nemulțumită de prestația dlui Țicu Goldstein, care «a îndrăznit» să intre pe un teritoriu despre care și-a făurit falsa impresie că i-ar aparține în totalitate! Chiar dacă proximitatea dlui Mihai Șora nu poate fi decât inspiratoare – de cultură, de educație, de bun simț, de erudiție nu te poți molipsi ca de gripă... Și este cu totul și cu totul neadecvat să faci din

țințar armăsar, cramponându-te de o eroare... de tipar, altminteri, corectată ulterior!”. ■ Paul Cernat arată că *Mihnea Rudoiu merge mai departe*, o cronică literară la *N-are momentan titlu* de Mihnea Rudoiu, Ed. Curtea Veche, 2009: „Toate romanele sale suferă de aceleași neajunsuri: autodereziașnea șmecherească a tonului (care împinge întreaga materie narativă în zona puștismelor) și incapacitatea de a se opri la timp (care îl face să greșească mereu dozajul stilistic și să dilate până la plictiseală aceleași trucuri & cogitații dezabuzate, «filozofic»—miștocare, despre societate, lume, viață, armată, familie și relațiile dintre sexe, cu trimeri la Platon, Max Weber și Karl Popper). *N-are momentan titlu* pare să ne avertizeze începând de la... titlu că apetitul autodistructiv are, totuși, un caracter programatic”. ■ În *La început a fost povestea* Silvia Dumitrache scrie despre *Seducătoarea din Florența* de Salman Rushdie, traducere de Dana Crăciun, Ed. Polirom, 2009: „Rushdie, după o tehnică la care apelează cu succes în cărțile sale, reușește să mențină suspansul prin numeroase intercalări ale firelor narrative, niciodată începând o poveste acolo unde se sfârșește alta”. ■ Sorana Ghitea publică *Literalitatea lui William Burroughs*, o prezentare a volumului *Prânzul dezgolit* de William S. Burroughs, traducere de Sorin Gherghuț, Ed. Paralela 45, 2006: „Farmecul cărții este și unul de limbaj, însă, prin traducere, se pierde. Mai mult decât în alte cazuri, se produce o privare de limbaj, prin translație, pentru că Burroughs apelează cu mare succes la varietăți argotice sau chiar hibride lingvistice (de pildă, engleza pidgin), pentru a putea transcrie mai plastic diversitatea”. ■ În *Povestea unui cenaclu. Despre cum se mai poate scrie azi istorie literară* Raluca Dună notează apariția volumului *Universitas. A fost odată un cenaclu...*, coordonator Mircea Martin, Ed. Muzeul Literaturii Române, 2008: „Substanțiala «antologie literară» din cuprinsul volumului ne convinge, în orice caz, că mulți dintre poeții și prozatorii care au citit la Universitas sunt certe valori ale literaturii române, iar faptul că unii dintre ei recunosc importanța acestei etape, fie doar (și mai ales) datorită încurajării și recunoașterii acordate atunci de către Maestru, este un argument suficient pentru a citi această antologie ca pe o «poveste» care are și acum un sens și chiar și un final fericit”. ■ Andreea Răsuceanu semnează *Viața (mai) deocheată a unui globtrotter aristocrat*, o prezentare a volumului *Amintiri și povești (mai) deocheate* de Neagu Djuvara, ilustrații de Andrei Gamareț, Ed. Humanitas, 2009: „Micul volum e recomandat tuturor celor care vor să-și înceapă toamna cu o carte ce le va stimula, cu siguranță, atât prin scriitură, cât și prin prezentare, apetitul pentru exercițiul lecturii, pierdut, poate, peste vară”. ■ În rubrica *Istorie literară* citim *Alexandru Ciorănescu – după zece ani* de Mircea Anghelescu: „Pentru a omagia această figură de savant umanist – celebră în lume, dar încă prea puțin cunoscută la noi –, Facultatea de Litere a Universității din București și Asociația de Literatură Generală și Comparată din România organizează în Capitală, la începutul lunii noiembrie, un colocviu cu participare internațională. O manifestare similară va organiza, la Târgoviște, Universitatea Valahia și Asociația Scriitorilor Târgovișteni, iar Editura Bibliotheca

din Târgoviște va lansa o bibliografie completă a operei savantului și un volum de *Eseuri europene*". ■ Revista publică dosarul *Teorie literară de anticipație* în care găsim trei articole despre volumul *Plagiatul prin anticipație* de Pierre Bayard: □ Irina Georgescu, *Scrisori către plagiatori: anticiparea unor reacții*: „Textul lui Pierre Bayard – oricât de paradoxală părea să fie teoria plagierii și a citirii textelor în diacronie inversă – oscilează între polul pozitiv și cel negativ al cărților necunoscute, parcurse, evocate sau uitate. Recuperarea sensului global se face nu prin iluzia retrospectivă, ci, mai ales, prin lipsa de teoretizare a conceptelor, adică prin neputința de a folosi instrumente adecvate pentru o analiză pertinentă a întregului”. □ Alexandra Florescu, *Teoria literară la limita verosimilului*: „Această teamă și reticență față de latura ludică a literaturii determină discrepanțele dintre obiectul literatură și teoriile literaturii: un obiect mobil și alunecos prins într-un sistem de ipoteze, analize, metode, instrumente, toate abstractizate. Paradoxurile lui Bayard sunt paradoxurile literaturii, iar evidențele cu care lucrează aparțin teoriei”. □ Alexandru Matei, *Adevărul cu distanță. Mobila dansează prin casă*: „Într-adevăr, există regimuri de adevăr, raționalități diferite și lumi ficționale. La limită, ele sunt individuale și, gândind astfel, nu facem decât să reîncercăm o monadologie fără Dumnezeu. Numai că istoria literară nu e o istorie opusă celei evenimentiale, ci diferită de ea (iar alteritatea, aici, depășește puterea de semnificare a limbajului). Plagiatul prin anticipație nu schimbă cu nimic datele problemei: timpul predicat de el e invers, dar același. Are o direcție contrară celei general acceptate”. ■ În rubrica sa Michael Haulică scrie despre *Creative writing*: „De o vreme, pe site-ul SRSFF, Mihai-Dan Pavelescu publică compilații de articole și însemnări postate pe diverse site-uri și bloguri, care au ca subiect exact această problemă: cum să scrii ca să fii publicat. [...] Știu, toți scriitorii români sunt geniali. Diferența o fac cei care mai și știu cum se face treaba asta cu scrisul...”.

11 septembrie

- [„Adevărul”, nr. 5957] Andra Matzal continuă seria de articole dedicate scriitorului brazilian *Paulo Coelho scrie mai critic ca niciodată*: „Spre deosebire de cele mai multe texte ale lui Coelho, *Învingătorul este întotdeauna singur*, publicat original în 2008, nu se dă înapoi când vine vorba de amendat moravurile unei lumi ridicate pe post de templu al egoului”.

- [„România literară”, nr. 36] Editorialul lui Nicolae Manolescu poartă titlul *Patriotismul criticului*: „Într-un serial întins pe câteva numere din revista «Cultura», E. Simion îl execută pe Eugen Negrici pentru a fi îndrăznit să denunțe *Iluziile literaturii române*. trec peste faptul că autorul serialului împinge revolta lui de bun cetățean până la a-l blestema pe colegul său lipsit de respect față de valorile naționale, ca să spun că n-am nici cea mai mică intenție de a-i lua apărarea lui Eugen Negrici. [...] Problema mea este una de principiu și constă în următoarea întrebare: de ce continuă să fie insuportabilă pentru criticul român ideea că nu

avem neapărat o mare literatură și care, s-ar putea, să nu răspundă în toate cazurile nobilelor noastre pretenții? E. Simion nu e nici primul, nici ultimul critic care suferă de angoasa diminuării meritelor marilor scriitori din trecut. De fiecare dată când, după 1989, s-a vorbit de revizuire, tocmai el, monografistul lui E. Lovinescu, acela care a introdus în literatura noastră conceptul cu pricina, a protestat cu multă ardoare. [...] După protocronismul anilor '70 și fantoma lui resuscitată din anii '90, mă tem, mai mult ca de orice, de patriotismul criticului român. Mă deprimă ideea de a fi nutrit iluziile de care ne învinuiește Eugen Negrici, dar mă disperă incapacitatea de a ne-o asuma, fie și numai ca ipoteză critică. Criticul român are nevoie astăzi de un proces cinstit de conștiință". ■ Solomon Marcus scrie despre *A fi vizibil în cultură*, împărțind textul în mici subcapitole: *Prezența slabă pe scena culturală a lumii; Cei care triumfă fără a fi promovați de altcineva; O colaborare care avea să facă istorie; De la Olivier Messiaen la Tudor Vuza; Paradigma ritmică în cultura românească; Un fizician de primă mărime pătrunde în forță în lingvistică; Provocarea lui Gheorghe Păun: Este celula biologică un posibil calculator?; Un studiu de caz: Românii în semiotică*. Din text reținem: „Mulți (probabil majoritatea) dintre cei activi în cultura românească sunt absenți de pe scena culturală a lumii sau prezența lor este atât de slabă, încât trece neobservată. Se mulțumesc cu orizontul local, acesta mergând, în cel mai bun caz, până la contextul național. Dar cultura nu este, prin natura ei, de interes global? [...] O mentalitate păguboasă, dar destul de răspândită, este aceea de a considera că lucrurile care privesc specificul românesc au șanse mici de a fi acceptate într-o revistă internațională sau la o editură internațională. [...] Vom prezenta câteva cazuri de afirmare superlativă în cultură a unor români care nu au luat calea promovării (de către alții, în special de către o instituție), ci s-au confruntat nemijlocit cu exigențele celor mai importante reviste și edituri. Nu voi alege pentru ilustrare științele grele, unde situația aceasta este frecventă, ci mă voi referi la situații de colaborare a așa numitelor științe exacte cu domenii din afara lor: matematică, informatică, muzică; fizică, lingvistică; matematică, informatică, biologie". ■ În acest număr Ioana Pârvulescu se adresează lui Răzvan Petrescu publicând articolul *Malpraxis*: „Hipocrate - amintește doctorul Hațieganu - le cere medicilor șapte calități: aptitudine, educație, morală, studiu permanent, iubire de muncă, de oameni și de sănătate. M-a izbit, dragă Răzvan, cât de mult poate să semene acest portret de medic ideal - sau, de ce nu, real - cu criticul ideal sau, de ce nu, real! Cu excepția discreției, care nu cred că e relevantă în meseria de critic, și a «iubirii de sănătate» care nu e obligatorie, tot restul se potrivește perfect. [...] Dragă Răzvan, în ce te privește, spun cu mâna pe inimă, că n-ai căzut niciodată în această greșală sau ispită, nu știu cum să-i zic. Dimpotrivă, ai pus pixul pe locul bolnav al cărților pe care le citești, spre binele și bucuria noastră. Eu, una, te citesc întotdeauna cu mare plăcere, umorul și rafinamentul tău sunt reconfortante". ■ Apar cronici literare: □ Sorin Lavric semnează *Colocviul de la Putna*, articol în care prezintă *Caietele de la Putna. Epoca noastră: tensiunea*

etic-estetic, Fundația „Credință și Creație”, Ed. Nicodim Caligraful, vol. 2, 2009: „Anul acesta între 19 și 22 august, simpozionul a avut ca temă În căutarea absolutului: Eminescu, cu Geo Șerban, Cornel Ungureanu, Ion Pop, Gheorghică Geană și Elvira Sorohan în pielea protagoniștilor. Însă leit-motivul care a absorbit atenția și timpul participanților a fost reprezentat de facsimilarea manuscriselor lui Eminescu. Ceea ce părea irealizabil pe vremea lui Iorga sau Noica - cărturarii care au atras atenția asupra nevoii de a reda fidel laboratorul de creație eminesciană -, ceea ce suna a încăpățănare deșartă din partea unei culturi incapabile să ducă la capăt proiecte mari -, țelul acesta irealizabil s-a realizat: manuscrisele lui Eminescu au fost în sfârșit tipărite integral, iar omul care are meritul de a fi realizat irealizabilul, criticul literar Eugen Simion, primește acum răsplata efortului său. Potrivit dictonului cinic, răsuflat prin abuz și totuși adevărat prin frustra surprindere a realității, acela că nici o faptă bună nu rămâne nepedepsită, Eugen Simion are parte acum de ingratitudea celor care au ajuns nu numai să conteste rostul publicării manuscriselor, dar chiar să-l învinuiască pe critic de folosirea banilor în interes propriu. [...] Sincer vorbind, câtă obtuzitate poți avea ca să pui la îndoială publicarea în facsimil a scrisului lui Eminescu? Câtă îngustime de creier poți dovedi ca să ajungi să invoci rațiuni contabilicești menite a arăta că, publicându-l pe poet, risipești banii în vânt? Cât de nemernic trebuie să fii acolo, în sinea ta, ca să ridici glasul protestând în fața unei asemenea «inutilități»?”. □ Cosmin Ciotloș publică *Retori și limbuși*, o cronică literară la *Negru pe negru* de Aurel Pantea, Ed. Limes, 2009: „Poezia lui Aurel Pantea nu reprezintă atât o supraviețuire într-un infern terestru, cât o etichetă elocventă lipită pe geamul unui terariu. Să nu ne lăsăm amăgiți de puzderia de mълuri, clise, bolboroseli vulcanice, ape infecțioase și flăcări gazoase din *Negru pe negru*”. □ În *Rebreanu în oglindă* Gheorghe Grigurcu pornește de la volumul *Liviu Rebreanu prin el însuși* de Niculae Gheran și Andrei Moldovan, Ed. Academiei Române, 2008, dar mai mult prezintă propria viziune asupra lui Liviu Rebreanu, decât ce prezintă volumul. □ Tudorel Urian semnează *Vremea îndoielilor*, o recenzie la volumul *Celelalte povești de dragoste* de Lucian Dan Teodorovici, Ed. Polirom, 2009: „Lucian Dan Teodorovici este un excelent povestitor. Volumul său *Celelalte povești de dragoste* este cea mai bună carte de proză scurtă pe care am citit-o în ultimii ani”. □ Nadia Pandrea publică recenzia *O carte emoționantă*, ocupându-se de volumul *Lasă zilei scărba ei* de Ștefan Dimitriu, Ed. Vremea, 2009 și considerându-l „nu numai cartea de vârf a unui autor, ci - credem noi - și una din cărțile de vârf ale literaturii noastre contemporane”. □ În *studii de antropologie* Constantin Eretescu pe scurt scrie despre volumul *Ioana Andreescu. Eseu despre proză și studiile sale de antropologie* de Iordan Datcu, Ed. Grai și Suflet – Cultura Națională, 2009. □ Elisabeta Lăsconi discută despre două volume semnate de Julio Cortázar: *Bestiar*, traducere și note de Tudora Șandru Mehedinți, Ed. Polirom, 2009 și *Cât de mult o iubim pe Glenda*, traducere de Lavinia Similaru, Ed. Polirom, 2009: „Dacă *Bestiar* îl cucerește pe cititorul care îl descoperă acum pe Cortázar și îl recucerește

pe cunosător, *Cât de mult o iubim pe Glenda* are darul de a incita pe oricare dintre ei. A citi, a înțelege, a interpreta devin provocări ce nu se pot încheia. Scriitorul argentinian, în ipostaza de creator al fantasticului, are darul de a reinventa și a se reinventa continuu” (*Cât de mult îl iubim pe Julio*). ■ În *Corespondență din Stockholm* Gabriela Melinescu transmite *Când ai nevoie de iubire*: „Salonul de poezie al Institutului Cultural Român din Stockholm și-a reluat activitatea pe 24 august cu sala arhiplină pentru că poeții invitați au fost unii de primă mână: în primul rând Ioana Nicolaie și Mircea Cărtărescu, apoi poeți foarte cunoscuți în Suedia: Li Li și Magnus William Olsson, prezența de traducătoarea Inger Johansson și de poetul și editorul Jonas Ellerström, care a condus programul cu siguranța și competența binecunoscută. Acești poeți vor participa de asemenea la Festivalul de poezie din Visby”. ■ Alex. Ștefănescu publică un nou fragment din volumul *Un scriitor, doi scriitori*, sub titlul *Din nou întâmplări cu scriitori*, de această dată relatând cum l-a cunoscut pe Marin Sorescu și despre ultima sa întâlnire cu scriitorul, apoi despre sfaturile primite de la Grigore Vieru cum să cucerește o femeie, cum a fost găzduit de Matei Vișniec la Paris și despre Emil Brumaru, pe care l-a vizitat în timp ce acesta a fost internat la Socola. ■ În rubrica *Restituiri* citim *Scrisori de la Cornel Regman*, adresate lui Ion Buzași. ■ Este publicat *In memoriam Damian Necula (1937-2009)*: „Uniunea Scriitorilor din România anunță cu tristețe încetarea din via a poetului și prozatorului Damian Necula”. ■ Apar și informații din *Asociația Scriitorilor din București*: □ *Ședința Secției de Critică*: „În ziua de 3 septembrie a avut loc, la sediul Uniunii Scriitorilor, Adunarea Generală a Secției de Critică a Asociației Scriitorilor din București. A fost prezentat raportul de activitate pe ultimii patru ani și au fost alese noile organisme de coordonare ale secției. Membrii prezenți l-au ales ca președinte pe Gabriel Dimisianu, care va face parte și din Consiliul USR alături de Daniel Cristea-Enache, Dan Cristea și Mihai Zamfir, aleși cu același prilej. Au fost desemnați și delegații secției la conferințele ASB și USR”. □ *Ședința Secției de Literatură pentru Copii și Tineret*: „În ziua de 8 septembrie, s-a desfășurat ședința Secției de Literatură pentru Copii și Tineret a Asociației Scriitorilor din București. Participanții l-au ales în unanimitate ca președinte al secției pentru următorii patru ani pe Ion Hobana care va face parte și din Consiliul USR”. □ „Celelalte ședințe ale secțiilor Asociației Scriitorilor din București se vor ține în zilele de 14 septembrie (*Traduceri*), 18 septembrie (*Dramaturgie și Teatrologie*), 21 septembrie (*Poezie*) și 22 septembrie (*Proză*). Conferința Asociației Scriitorilor din București va avea loc luni 2 noiembrie a.c., iar Conferința Uniunii Scriitorilor, luni 23 noiembrie”. ■ Adrian George Săhlean publică textul *Ce facem cu Eminescu? – reflecții de traducător -*: „Am urmărit cu mâhnire în ultimul deceniu dezbaterile din țară legate de Eminescu. «Libertatea de expresie» post-revoluționară a acoperit un spectru foarte larg: alături de idolatrizări ce nu acceptă critica, s-a recurs la detractări puerile (Eminescu a fost impus de comuniști); aparent subtile (este el oare relevant pentru modernitate?; este el poet «național»), sau

exclusiv politizante (Eminescu a fost antisemit; a fost reacționar etc.). [...] Într-un astfel de context, nu e de mirare că Institutul Cultural Român, ca interfață culturală cu străinătatea, și-a pus problema eficacității promovării lui Eminescu. [...] Argumentul irelevanței este greu de acceptat altfel decât prin contaminare emoțională. ICR-ul are menirea constitutivă să reprezinte cultura română, în ansamblul ei, cu ceea ce a avut și are valoros și identificabil românesc. Patrimoniul cultural nu este negociabil pe criteriul cererii și ofertei de piață! [...] Dar cum îl facem cunoscut pe Eminescu și, mai ales, prin ce? Ar trebui să fie evident (și nu este!) că, în contrast cu Enescu (care comunica direct, prin muzică) sau Brâncuși (prin vizual) Eminescu nu poate fi promovat decât prin intermediul traducerilor de calitate (credibile). Voi prezenta în continuare realitatea tristă a traducerilor eminesciene în engleză. [...] Intervenția instituțiilor culturale și a guvernului este absolut imperativă dacă Eminescu mai înseamnă ceva pentru români. Mi-e teamă însă că mentalitatea «globalistă» - ce a democratizat accesul la informație, dar a redus simțitor discernământul și importanța tradițiilor literare - cât și criza economică mondială vor fi scuze suficiente ca românii să nu facă nimic”. ■ Din *Meridiane* reținem următoarele note nesemnate: □ *Antologie bilingvă Iannis Ritsos*: „La douăzeci de ani de la schimbările politice din Europa de Est și la o sută de la nașterea poetului, Editura Omnia, își propune să îndrepte acest neajuns, oferind o panoramă pe cât posibil completă a creației lui Ritsos din anii treizeci până în deceniul al optulea al secolului XX”. Antologia bilingvă va fi realizată de Tudor Dinu. □ *Duras în Pléiade*: „O echipă de specialiști lucrează la editarea romanelor Margueritei Duras în prestigioasa colecție Pléiade, renumită și pentru profesionalismul cu care sunt alcătuite edițiile”. ■ Versuri semnează Dușan Petrovici și Emil Brumaru. □ În *Avanpremieră editorială* citim *Nimicul de temut* de Julian Barnes, fragmente din romanul în curs de apariție la Ed. Nemira, traducere de Mihai Moroiu. ■ Cronicarul revine la *Ochiul magic*: □ *Otrava presei literare*: „În ancheta găzduită de revista «Acolada» (Satu Mare, iunie 2009) pe tema relației dintre scris și lectură, Livius Ciocârlie și Liviu Ioan Stoiciu dau răspunsuri inspirate. Amândoi au acel simț al realității care le împrumută o luciditate dezarmantă”. □ *False atribuții*: „În revista de la Târgoviște «Contrasens» (nr. din 7 iulie a.c.), primită recent la redacție, dăm peste fragmente din același abracadabrant *Interviu cu Dumnezeu*, atribuit lui Octavian Paler fără să fi fost al lui. Ne întrebăm ce e mai rău în materie de literatură: să îți se fure ceva ce-i al tău sau să îți se dea ceva ce nu este?”. □ *Teatrul de revistă Stelian Tănase*: „Cu sau fără baze reale, pisica moartă a pornografiei a tot fost, destulă vreme, aruncată peste gardul generației 2000. Atât de des încât, dacă dăm crezare celor auzite, tinerii autori par să fi inventat, pur și simplu, genul. Ca și cum până la ei cuvintele care nu apar în DEX și scenele care nu se petrec la lumina zilei n-ar fi fost consemnate în scris, cu delicii mai mult sau mai puțin vinovate. Iată de ce merită salutat o dată în plus echilibrul critic cu care Claudiu Turcuș comentează în ultimul număr al revistei «Vatra» (7-8/ 2009) un recent roman al lui Stelian Tănase”.

12 septembrie

● [„Adevărul”, nr. 5958] În *Șobolan de bibliotecă* Radu Paraschivescu scrie despre romanul *Firmin* de Sam Savage, Ed. Polirom, traducere de Vali Florescu: „Fiecare e liber să interpreteze cum vrea povestea duioasă și totuși ironică a lui Sam Savage: metaforă a vieții ca roman, omagiu la adresa bibliotecii sau pur și simplu rapsodie a iluziilor”.

● [„Suplimentul de cultură”, nr. 240] La vizita lui Leonard Cohen Luiza Vasiliu publică articolul *Cohen, a doua oară în România*. ■ Este anunțat că va apărea în curând la Ed. Polirom volumul *Țara mlaștină și alte poeme* de Seamus Heaney, traducere de Dan Sociu. ■ În *Avanpremieră* citim *Medgidia, orașul de apoi* de Cristian Teodorescu. ■ Bogdan-Alexandru Stănescu semnează *Poeme pe cer, cadavre în pivniță*, un comentariu la *O stea îndepărtată* de Roberto Bolaño, traducere de Alina Cantacuzino, Ed. Curtea Veche, 2008: „Trecerea din normalitate în oroare se face cu atâta subtilitate, încât de multe ori te întorci, dai pagina înapoi, pentru a înțelege unde și când s-a făcut această trecere. Dar, dacă ne gândim puțin, cam ăsta e și modul în care lucrează istoria”. ■ În *Semnal* sunt anunțate volumele *Grădina raiului* de Ernest Hemingway, traducere de Ionuț Chiva, Ed. Polirom și *Lucruri transparente* de Vladimir Nabokov, traducere de Anca-Gabriela Sîrbu, Ed. Polirom. ■ În *Cronică de familie* Daniel Cristea-Enache scrie despre romanul *Proprietatea și posesiunea* de Petru Dumitriu: „Înainte de a pleca în lungul său exil occidental, Petru Dumitriu oferă așadar României Socialiste un roman de moravuri decadente, impecabil construit și scris, cu profunzimi de mare proză și cu certe valențe cinematografice. Cum deja știm, cadoul romancierului a fost refuzat; mai exact, luat și aruncat în pivnițele nefrecventabile ale literaturii noastre postbelice. Merită să-l recuperăm de acolo”. ■ Bogdan Romaniuc publică *Fantasmele cinematografului*, o recenzie la volumul *Cinema* de Angelo Mitchievici, Ed. Polirom, 2009: „Fiecare dintre povestirile lui Angelo Mitchievici, ca orice text cinematografic, pleacă de la o imagine vizuală”. ■ Bogdan Romaniuc realizează și un interviu cu Angelo Mitchievici, „*Imaginile sunt adevărații proiecționiști ai filmului prozei*”: „- *Ce imagini vizuale v-ar veni în minte dacă ar fi să vorbim despre punctele de plecare ale celor 10 povestiri din Cinema?* - Sunt câteva, și cititorul le poate găsi și singur în volum. Ca și madelainele lui Proust, ele nu au o importanță în sine, important este către ce conduc ele, nu ce «gust» au. Aceste imagini sunt adevărații proiecționiști ai filmului prozei, în sine nu reprezintă nimic, poate doar locuri în sala de cinema care nici nu poartă un număr măcar”.

13 septembrie

● [„Adevărul”, nr. 125] Nicolae Manolescu publică *Refuzul memoriei*: „Exact acum 70 de ani, Germania lui Hitler și Rusia lui Stalin își împărțeau, ca pradă convenită de război, Polonia. Între 1 septembrie și 1 octombrie 1939, soarta tânărului încă stat polonez era pecetluită. Întâlnirea recentă de la Gdansk a prim-miniștrilor

din Europa a trecut aproape neobservată. Caracterul ei comemorativ n-a făcut-o atât de interesantă în ochii politicienilor încât să fie onorată de prezența șefilor de stat”. ■ În paginile dedicate Premiului Nobel pentru Literatură citim despre Halldór Laxness (*Nobel pentru afirmarea Islandei*) și Jorge Luis Borges (*Poetul umbrelor*), sub semnătura Elizei Zdru.

14 septembrie

● [„Adevărul”, nr. 5959] Dan Bolcea publică *Bulgarii, interesați de literatura română de azi*, notând traducерile în limba bulgară din romanele lui Cezar Paul-Bădescu *Tinerețile lui Daniel Abagiu și Luminița, mon amour*: „Versiunea în limba bulgară a celor două romane, *Tinerețile lui Daniel Abagiu și Luminița, mon amour*, a fost realizată de Vanina Bojikova, care a mai tradus, printre altele, tot ce a apărut de Mircea Cărtărescu în bulgară (primele două volume din *Orbitor, De ce iubim femeile și Nostalgia*)”.

16 septembrie

● [„Adevărul”, nr. 5961] Andra Matzal semnează *O nouă lovitură în industria cărții*: „*Simbolul pierdut*, cel mai recent volum al lui Dan Brown, a fost lansat în Statele Unite, urmând ca la sfârșitul acestui an să fie publicat și în România”.

● [„Adevărul literar și artistic”, nr. 991] În *Basm poetic XXX* Marius Chivu scrie despre *Basmul Prințesei Repede-Repede (o poveste pentru adulți)* de Emil Brumaru și Veronica D. Niculescu, Ed. Polirom, 2009: „Erotismul bine temperat al sonetelor se datorează sublimării fanteziilor erotice, aluziilor vag obscene și camuflării în metafore. Datorită acestui erotism cu cheie, basmul devine un fel de parabolă despre sfârșitul castității. Un fantasy ludic & lubric servit rafinaților ca un cocktail afrodisiac!”. ■ *Pe scurt* aduce noi informații: □ *Coetzee, finalist la Booker*: „Laureat de două ori al valorosului Man Booker Prize, scriitorul sud-african laureat la Premiul Nobel, J. M. Coetzee (foto), figurează din nou pe lista autorilor din vizorul competiției”. □ *Scriitori români în Suedia*: „Ioan Es. Pop, György Dragomán, Carmen Francesca Banciu și Dan Coman vor participa, la finalul lui septembrie, la cel mai important târg de carte din Scandinavia. Poezia lui Ioan Es. Pop și romanul *Regele alb* al lui Dragomán vor fi prezentate publicului de la Bok & Bibliotek din Göteborg, unde vor avea loc și două discuții organizate de Institutul Cultural Român din Stockholm”. ■ Textul lui George Mihail Zamfirescu despre *Maria, regina sincerității* publicat în „Adevărul” din 1937 citim în *Adevăruri de altădată*.

● [„Luceafărul de dimineață”, nr. 27 (899)] Din *Viața culturală* aflăm că *Ion Hobana* a devenit președintele Secției de literatură pentru copii și tineret a ASB: „În ziua de 8 septembrie, la sediul Uniunii Scriitorilor, a avut loc Adunarea Generală a Secției de literatură pentru copii și tineret a Asociației Scriitorilor București. Cei prezenți l-au ales ca președinte al secției, în unanimitate, pe scriitorul Ion Hobana”. ■ *In memoriam*: „Uniunea Scriitorilor din România anunță cu

deosebită tristețe încetarea din viață a poetului și prozatorului Damian Necula”. ■ În *Romanul lui Camil Dan Cristea* notează apariția romanului *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război* de Camil Petrescu în colecția „Biblioteca pentru toți”, Ed. Jurnalul Național. ■ Adrian G. Romilă publică *Amintiri dintr-o copilărie*, o recenzie la *Lampa cu căciulă* de Florin Lăzărescu: „Naratorul-personaj derulează și aici evenimentele cu plăcerea nebună a celui care știe să stoarcă esența prozastică din fiecare amintire, oricât de mărunță, punând-o de fiecare dată sub un titlu atractiv”. ■ Geo Vasile semnează *De la Guinizelli la Vittoria Colonna*, o semnalarea volumului *Il soneto italianp dle medioevo e del rinascimento/ Sonetul italian în evul mediu și în renaștere*, Ed. Humanitas 2008. ■ În *Diavolul și ucenica sa* Ioan Buduca scrie despre volumul *Diavolul și ucenicul său: Nae Ionescu – Mihail Sebastian* de Marta Petreu, Ed. Polirom, 2009: „Ce a făcut Marta Petreu în *Diavolul și ucenicul său* (în aplauzele multor minți luminate ale zilei de azi) stă mărturie la nebunia colectivă pe care o trăim: suntem în stare să căutăm stângă și dreaptă peste tot. Cum ar fi oare sexul de stângă? Dar bolile de dreapta?”. ■ Horia Gârbea prezintă *Cărțile săptămânii* în *Dincolo și dincoace de logică. Reciclarea vinovăției și Alien 4*: □ Gellu Dorian – *Alungând tristețea*, Ed. Brumaru: „Gellu Dorian știe să fleteze ochiul și urechea unui cititor dornic de simetrii vizuale și sonorități și se bucură - ca Paganini - de propriile sale virtuozități”. □ Eugen Evu – *Vânătoarea de curcubeie*, Ed. Hestia: „În acest volum, Eugen Evu scrie două tipuri de texte: o poezie muzicală, cu sonorități tradiționaliste, și una de reflecție”. □ Sorin Cerin – *Nemurire*, Ed. Paco: „Sorin Cerin a început cu romane groase de consum, în stil american, și a ajuns la cărți subțiri de cugetări, în ipostaza de romancier, autorul apărea plauzibil. Maximele pe tema «nemuririi», în număr de 856, sunt prea multe și mărunte”. □ Andrei Zanca – *Oprirea*, Ed. Grinta: „Poezia lui Andrei Zanca e neliniștitoare ca «muzele» lui Chirico, iar modelul arborelui este acela al grafului din matematici sau al fractalilor care definesc conturul frunzei”. □ Marin Radu Mocanu – *Bolnav din Dragoste*, Ed. M. D.: „Piesele lui Marin Radu Mocanu, acum adunate, în număr de trei, în acest volum, sunt scrise de un dramaturg care știe ce este teatrul și, mai ales, știe ce «era» teatrul”. □ Ion Bobe – *Claca*, Ed. Semne: „Autorul are un evident simț al umorului și al replicii. Totuși, textele sunt prea succinte și tema e expedită rapid printr-o întorsătură în poantă”. □ Nicolae Bunget - *Naravu' național*, Ed. Semne: „Pe scurt, nobilă și .ingenioasă mai mult în intenții decât în realizare, comedia nu se ține. Și ceea ce nu se ține putem pentru ca să zicem că a căzut”. ■ Alexandru George publică partea a doua din *Revenind la discuții*: „Unii cred că adevărata revizuire o operează istoriile literare, sau tablourile unei epoci - eventual nefericit numitele de Al. Piru panorame, prin care de fapt se încurajează fixismul pe baze pretins «canonic». Eu nu sunt de acord cu această iluzie care ascunde o manevră nocivă - motiv pentru care voi reveni”. ■ În *Tristețea grafomaniei fără orizont* Sorin Lavric scrie despre Gabriel García Márquez. ■ În redacție ajunge mesajul *Revista „Memoria” în dificultate*, prin care se înștiințează publicul că revista

nu a primit fonduri pentru a continua apariția din partea Comisiei de evaluare și selecție a finanțărilor acordate de Administrația Fondului Cultural Național. ■ Citim *Adevărul și (sau) credibilul* de Paul Goma, fragment din volumul *Scrisuri, I*, în curs de apariție la Ed. Curtea Veche. ■ În rubrica *Remember* revista publică *Două proze de Marius Tupan*, „Din volumul de proze scurte în manuscris, intitulat *Relatări crude*”. ■ Ioan Evu publică poeme, Lucian Perța revine cu noi parodii (Cassian Maria Spiridon).

● [„*Tribuna*”, nr. 169] Numărul se deschide cu textul omagial *Ion Brad la 80 de ani*, scris de Petru Poantă: „El a fost nu doar crescut și educat într-o etică a altruismului, ci are în chip natural înclinația de a ajuta și de a face bine semenului său”. ■ Oana Pughineanu semnează editorialul *Creierul femeii împotriva feminismului*: „Zilele trecute mă «delectam» citind minunata carte a lui Steinbeck, *Perla*. Am redescoperit în ea descrierea unui gen de univers-capsulă, care la noi a fost descris cu o mare acuratețe de Slavici, deși mulți continuă să vadă în el nimic mai mult decât un scriitor «tezist». În fine, credeam că citind o carte intitulată *Creierul femeii* și scrisă de un doctor într-ale neuroștiinței voi scăpa de «gustul amar» al primei printr-o doză adecvată de «realitate». [...] Citind cartea lui Louann Brizendine mi-am dat seama că tot ce știusem până atunci se referea în mod special la creierul masculin, binecuvântat cu o stabilitate hormonală de granit pe întreg parcursul vieții. În plus cercetările dedicate creierului feminin abia încep să se dezvolte, medicii începând să găsească de puțin timp interesant inconvenientul pe care îl ocoleau de decenii: «Profesorul, de sex masculin, mi-a desconsiderat întrebarea (legată de experimente cu femele), precizând: „Nu folosim niciodată femele în contextul studiilor noastre – ciclul lor menstrual ne-ar da peste cap toate datele”»”. ■ În acest număr *Cărți în actualitate* sunt: □ Sorana Ionășanu semnează *Calvarium, Clavaria, Cluj...*, o prezentare a romanului *Calvarium* de Andrei Simuț, Ed. Bastion, 2009: „Andrei Simuț reușește să se plaseze în unghiul cel mai favorabil contemplând astfel un traseu de viață al unei perioade agitate, de început de independență și libertate general acceptat, sesizabil prin lumea personajelor captată într-o pânză de păianjen și prin «ochii triști care nu mint niciodată». Ingrediente bine echilibrate, amănunte examinate cu atenție în prealabil, surprind parcă «două epoci ce își dau întâlnire» și se contopesc în creionarea de sentimente contradictorii, haotice, imprecis definite, ale unui personaj «care a obosit brusc și reia ca un spectator stupefiat scenele inconștiente jucate până nu demult»”. □ În *Cântecul asasinului* Octavian Soviany scrie despre *Lumea ți-a ieșit așa cum ai vrut* de Șerban Axinte, Ed. Vinea, 2006: „Filmul experienței domestice e însă fisurat permanent de vocile «irealului», iar lumea care se configurează în aceste poeme stă tot timpul sub amenințarea catastrofei fatale, astfel încât autismul lui Șerban Axinte e solidar cu angoasele unui spirit retractil, care nu izbutește să-și construiască o carapace suficient de impenetrabilă, are fobia spațiilor deschise, presentimentul primejdiei iminente: [...]”. ■ Despre *Dicționarul neconvențional al scriitorilor evrei de limbă română* de Al. Mirodan

scrie Ion Cristofor în *Un fabulos dicționar neconvențional*, notând apariția literelor G-H la Ed. Minimum din Tel Aviv: „Dicționarul lui Al. Mirodan e un veritabil spectacol de idei, un prețios depozit de documente și mărturii, un magazin universal din care vizitatorul, uimit și încântat la tot pasul, nu iese niciodată cu mâna goală. Aștept cu maximă curiozitate următorul volum al acestei cărți extraordinare, urându-i benedictinului autor (ce a făcut, de trei decenii încoace, mai mult decât vreo câteva institute culturale adunate la un loc) multă sănătate și putere de muncă, într-o izbândă finală a *Dicționarului neconvențional*, un monument de devoțiune și pasiune pentru adevărata cultură. Apariția acestui ultim volum constituie un eveniment editorial, în fața căruia ne scoatem, cu respect, pălăria”. ■ Rodica Marian discută despre volumele scrise de Alexandra Medrea, *Semne, Seminte și Elipse sau sagacitate în lumea poetică a reflexivității*, volumele apărute la Ed. Casa Cărții de Știință (*Seminte* în 2005, *Signes* în 2007 și *Ellipses* în 2009): „Ele culeg din valurile gândului și-ale trăirii gesturi poetice de-o caldă, fremătătoare delicatețe, precum niște emblematice semne de carte, întotdeauna trecute prin suflet, dar și de o senină profunzime, care transcende în adâncime tragismul. Toate sunt scurte poeme, întrucâtva asemănătoare cu haiku-ul, în sensul esențializării unui gând, unui moment, unui sentiment, care însă nu vizează notația pitorească ori cea de simplă trăire lirică, ci mereu sensul suveran reflexiv (mai pregnant ca expresie în al doilea și al treilea volum), confirmând astfel mai vechea mea intuiție că autenticele creații poetice sunt, înainte de toate, pietre de hotar într-o altă lume, adiacentă poeziei, cea a meditației, devenită astfel un fel de realitate în universul cunoașterii”. ■ Horea Poenar publică partea a doua din *Monsters Inc. Nomadism și teorie literară*: „Interpretarea nu se mai face în numele literaturii (idee aproape romantică), în numele textului (idee văzută acum drept o iluzie a Noii Critici), ci în numele unor valori asumate cinice, constituite cu conștiința distorsiunii, asemenea oricărei forme de rasism (cum crede Spivak) sau de proto-fascism (cum cred Deleuze și Guattari). Pentru justificarea acestui cinism al rațiunii critice e nevoie, așadar, de un monstru. Vechiul clișeu - *somnul rațiunii naște monștri* – trebuie întors, urmând sugestia din *Anti-Oedipus*. În fapt, *vegheea rațiunii naște monștri*. Nomadul e noul monstru. [...] Nomadul e ceea ce sistemul nu poate explica/ nu poate prinde prin strategiile proprii, prin aparatul de Stat. În felul acesta, el pune în pericol stabilitatea identităților, a ierarhiilor, geografia fetișurilor care permit o economie socială ce protejează anumite privilegii, întreținerea unor iluzii ce operează ca realitate. E de observat însă că nu e vorba aici de înțelegerea facilă a postmodernității (repetarea obsesivă a unor cuvinte de tip Bau-Bau, care n-a încetat în România nici după atâția ani: relativism, critică, deconstrucție etc.)”. ■ Ion Pop revine la rubrica *Istorie literară* cu prima parte a textului despre „*Superromanul*” lui Victor Valeriu Martinescu, analizând romanul *Cocktail*, prima dată tipărit în 1933. ■ Ovidiu Pecican scrie despre *Narațiunea detectivă și naratorul detectiv (I)*, text scris pe marginea intervenției lui George Arion publicată în „Familia”, nr. 10 (479), octombrie 2005,

despre lipsa criticii literare la genurile polițiste, horror sau științifico-fantastice: „Nu pot decât să regret că alți prozatori români contemporani, specializați în *thriller*-uri sau *policier*-uri – mă gândesc la Rodica Ojog-Brașoveanu, la Haralamb Zincă, Petre Sălcudeanu sau, de ce nu, la excentricul Leonida Neamțu - nu au lăsat meditații similare, care ar fi îmbogățit ereditatea autohtonă a unui gen cu contribuții teoretice de interes și i-ar fi conferit acestuia un plus de legitimitate”.

■ Laszlo Alexandru publică ultima parte din *O personalitate complexă*, cele trei părți fiind „Prefața volumului *Dante viu*, de Giovanni Papini, în curs de apariție la Ed. Pergamon din Bistrița”. ■ Mihaela Nicolae publică un eseu *Despre utopie în literatura română*: „În literatura română, cariera utopiei, ca gen literar, este vag conturată. La fel se întâmplă și cu distopia. Explicația este destul de dificil de găsit, în condițiile în care se poate spune că în literatura occidentală utopia și formulele ei negative constituie baza imaginarului ficțional și a canonului literar. Așa cum arată Lăcrămioara Petrescu, dacă în literatura vestică *antiutopia* apare ca o relativizare firească a *utopiei*, în literatura română *antiutopia* a apărut fără ca modelul, utopia, să se fi manifestat”. ■ Dan Brudașcu publică prima parte din *România și Polonia între cele două războaie mondiale. Contribuții la o istorie a legăturilor româno-polone în perioada interbelică*: „Amplourea și complexitatea acestor legături au beneficiat și de implicarea, încă din primii ani de după Primul Război Mondial, din partea română, a unor importante personalități ca Octavian Goga, Nicolae Iorga, Lucian Blaga, Aron Cotruș, Liviu Rebreanu, Grigore Nandriș, compozitorul și dirijorul George Georgescu etc.”. ■ Ovidiu Pecican publică replica la scrisoarea lui Mircea Ghițulescu, *Un discurs vexat*, publicat în umărul anterior: *Ghițulescu atractiv și valorizator*: „Întâi că socotește istoria literară a lui Nicolae Manolescu o imitație după cartea proprie. Apoi îi face un rechizitoriu lui Liviu Malița, autor de monografii din activitatea căruia dl. Ghițulescu remarcă doar antologiile de documente (pentru istoricul dramaturgiei românești rezultă că a le alcătui pe acestea e și la îndemâna oricui, și irelevant), incriminând preocupările arhivistice ale acestuia. Ajungând, în fine, și la mine, emite opinia că delirez semidoct, nepăsându-i că astfel cade singur în ridicol (nu polemizăm cu deliranții și semidoctii decât dacă stăm pe aceeași treaptă de luciditate cu ei). [...] Caracterul cosmoidal al viziunii ghițulesciene din *Istoria literaturii române. Dramaturgia* (2008) devine, în sfârșit, evident de-a binelea atunci când, jignit de «delirul» meu «semidoct», Mircea Ghițulescu nu pricepe – sau respinge, pur și simplu – de ce îi reproșez că nu se ocupă de eforturile unor scriitori notabili (Blaga, Eta Boeriu ș.a.) de a transpune într-o haină românească strălucită dramaturgia altora, străini. Un raționament elementar arată că, dacă accepți să socotești operă originală adaptările autohtone după alții, din altă parte, cu ce teamei lași pe dinafară traducerile de mare performanță din același domeniu? Să le iei în seamă nu este doar o dovadă de respect față de truda acelor, ci și, în ce te privește, o mărturie a coerenței unei concepții și a supunerii la același criteriu”.

■ Cătălin Bobb discută *Problemele „hermeneuticii fenomenologice” în filosofia*

lui Ricœur. ■ Ing. Licu Stavri semnează *Cele mai grozave doamne detectiv*: „□ [...] Iată însă că ziarul londonez «The Times» a avut ideea năstrușnică să-i ceară lui Adrian McKinty, el însuși autor de thrillere (*Fifty Grand*, *Cincizeci de bătrâne*) să întocmească o listă cu cele mai bune 10 doamne-detectiv din literatura (cvasi) contemporană. Este vorba, se înțelege, de o listă subiectivă, iar autorul ei își invită cititorii să reacționeze. O reproducem mai jos, gândindu-ne că e o joacă literară la fel de distractivă ca oricare alte. Ca la un concurs de frumusețe (acesta nu este unul, deși este vorba despre doamne), McKinty își redactează lista cu capul în jos, începând cu ultima poziție: □ Locul 10: Kinsey Milhone, protagonista seriei de crime alfabetice ale americancei Sue Grafton (*A Is for Alibi* a fost tradusă și la noi). [...] □ Locul 9 în clasamentul lui McKinty este ocupat de o eroină de serial TV, și încă un serial pentru copii, celebrul *Scooby Doo*. Este vorba de Velma Dinkley, [...]. □ Locul 8: Cordelia Gray, care apare în romanul timpuriu al britanicei P. D. James *An Unsuitable Job for a Woman* (*O slujbă nepotrivită pentru o femeie*) și, după zece ani (1982), în *The Skull beneath the Skin* (*Craniul de sub piele*). □ Locul 7: Jessica Fletcher, din nou o eroină a audiovizualului. Serialul american *Murder, She Wrote* (difuzat la noi cu titlul *Verdict: crimă*) [...]. [...] □ Locul 6: Nancy Drew, eroina a peste 200 de romane ieftine populare, de autori anonimi, vândute la concurență cu seria de povestiri despre «Hardy Boys». [...] □ Locul 5: Dr. Kay Scarpetta, eroina romancierii americane Patricia Cornwell. [...] □ Locul 4: Precious Ramotswe. Poate cu excepția Botswanei, tocmai țara în care se petrec romanele care o au ca personaj principal, greu se vor găsi locuri populate de oameni care să nu fi citit măcar o carte de scoțianul Alexander McCall Smith (capul de serie, No. 1 *Ladies Detective Agency*, a apărut și în românește, la «Polirom»). [...] □ Locul 3: Inspector Detectiv Jane Tennison. Fascinantul personaj creat de Linda LaPlante i-a adus un Edgar Award pentru primul sezon al serialului *Prime Suspect*, în care Helen Mirren face un rol deosebit de convingător. [...] □ Locul 2: Dr. Hilary Tamar, personaj creat de scriitoarea Sarah Caudwell, care a murit în anul 2000 de cancer, cu puțin înainte de lansarea celui de al patrulea (și ultimul) roman al ei, *The Sibyl in Her Grave* (*Sibila în mormânt*). [...] □ Locul 1: Miss Jane Marple, cunoscuta detectivă amatoare a Agatei Christie, o fată bătrână ce locuiește într-un colț idilic al Angliei rurale, de unde rezolvă cu inteligență, profundă cunoaștere a psihologiei și tact, crimele cele mai teribile. [...] □ Dacă putem face o propunere inspirată de *policier*-urile românești, opțiunea noastră merge către Melania Lupu, extravagantul și memorabilul personaj al Rodicăi Ojog-Brașoveanu (o excelentă romancieră *qua* romancieră, pe nedrept uitată astăzi)”. ■ În rubrica *Structuri în mișcare* Ion Bogdan Lefter publică *Fișier de spectacole: Trei montări cu Ștefan Radof* (plus o secvență cu/și de Livius Ciocârlie), notând prezentările *Nemuritorul* la teatrul Nottara, după textul lui Gheorghe Săsărman și în regia Brigettei Drotloff (iulie 2008), piesa *Platonov*, tot la Nottara, pus în scenă de Vlad Massaci (19 februarie) și *Azilul de noapte*, teatrul Metropolis, regia de Mircea

Marin (3 iunie). ■ Șerban Foarță publică *Hedera Felix* în rubrica sa *Emoticon*.
■ Aurel Sasu publică *Jurnal de vacanță*.

17 septembrie

● [„Adevărul”, nr. 5962] Despre romanul *Simbolul pierdut* de Dan Brown scrie Dan Bolcea în *Dan Brown intră în culisele masoneriei americane*: „În 2003. Dan Brown a publicat *Codul lui Da Vinci*. Cartea a fost vândută în 81 de milioane de exemplare. La șase ani distanță, autorul a ieșit pe piața editorială cu un nou volum, *The Lost Symbol (Simbolul pierdut)*, în curs de apariție și la Editura RAO). Conform editorului, *The Lost Symbol* este o «cursă mortală într-o lume reală, înțesată de coduri, secrete și adevăruri nevăzute»”.

● [„Cultura”, nr. 37 (241)] În rubrica dedicată temelor media apare și un articol de Bogdan Duca (*Despre jurnalism, „moguli” și... minunatul Caragiale*) în care autorul notează „câteva considerații critice” asupra articolului semnat de Mihail Neamțu, *Criza jurnalismului și deficitul democratic*, apărut în „Idei în Dialog”, pornind de la „mass-media din vremurile noastre”: „Dezbateră dintre domnii Horia-Roman Patapievici și Mircea Badea este, din punctul meu de vedere, cel puțin interesantă. Ca de obicei, domnul Patapievici scrie un text excelent, la nivel de idei, dar neinspirat dacă ținem cont de context. De ce spun aceasta? Domnia sa scrie un frumos text despre necesitatea decenței și despre refuzul împuticiunii dezbaterilor politice de la noi. Ceea ce este ok! Dar domnia sa scrie acest text în context electoral și de pe o poziție în mod clar lipsită de neutralitate. [...] Pentru domnul Neamțu, însă, vinovați de felul de a fi al mass-media românești sunt... «mogulii». Ei sunt cei care, din interese obscure, obligă sau plătesc conștiințele jurnaliștilor să scrie «ce trebuie» și nu ceea ce este adevărat. [...] Interesante sunt considerațiile domnului Mihail Neamțu față de presa culturală de la noi. Cotidienele noastre au niște pagini culturale «splendide, dar... care lipsesc cu desăvârșire», ca să îl citez pe Caragiale. Avem în schimb reviste culturale, destul de multe, poate chiar prea multe, ținând cont de faptul că nu puține dintre ele trăiesc doar racordate la perfuzia și așa amărâtă a bugetului de stat. [...] O altă chestiune din textul domnului Mihail Neamțu pe care doresc să o amendez este cea a modelelor. Domnul Mihail Neamțu propune niște modele jurnaliștilor români. Primul personaj la care se raportează este Mihai Eminescu. Desigur, respect opțiunea domnului Neamțu de a se raporta la jurnalistul Mihai Eminescu. Din punctul meu de vedere însă, publicistica lui Eminescu nu poate fi considerată un model. Marele poet, al cărui talent literar nu îl contest (și nici nu sunt în măsură de a o face) a fost un jurnalist agresiv, antisemit și deloc înțelegător față de valorile liberalismului clasic. [...] Alt model propus a fost cel al lui Pamfil Șecariu, pe care domnul Mihail Neamțu îl opune unui Sorin Roșca-Stănescu, probabil. Ceea ce uităm prea ades e faptul că activitatea jurnalistă a lui Pamfil Șecariu nu a fost deloc una diferită de cea a «mogulilor» de la noi. [...] Alt nume de model din trecut, propus de domnul Neamțu, este cel al lui Tudor

Arghezi, care totuși a fost un colaboraționist (acuzat și condamnat pentru trădare) în anii Primului Război Mondial – fapt ce invalidează moral, din punctul meu de vedere, orice demers public ulterior. [...] Desigur, pe lista domnului Mihail Neamțu apar și nume onorabile, precum cel al lui Mihail Fărcășanu și cel al lui Mircea Vulcănescu. Dar să nu uităm totuși că aceste penițe, ca și multe voci de jurnaliști decenti de acum, erau înghițite de o mare de voci agresive și de stilouri înveinante, fie că privim spre stânga, unde aveam scriitura agresiv-vulgară a lui N. D. Cocea, fie că privim spre dreapta și spre extrema dreaptă, unde teologi și poeți rafinați, precum Nichifor Crainic, își deversau vulgaritatea, sau filosofi erudiți, precum Constantin Noica sau Emil Cioran, elogiau femeia legionară ca pe o «nouă Antigona» sau laudau nazismul”. ■ În *Revista revistelor* C. Stănescu publică *O seamă de despărțiri...*, în care C. Stănescu scrie despre recenzia lui Marius Miheț la volumul *Timpuri noi. Secvențe de literatură română* de Daniel Cristea-Enache. ■ În *Cultura literară* citim: □ În *Iris Murdoch. În mrejele ficțiunii* Rodica Grigore scrie despre *Castelul de nisip* de Iris Murdoch, traducere de Nadina Vișan, Ed. Polirom, 2008, considerând că autoarea reușește să-și transforme scrierile „în veritabile romane de idei, în buna descendență a lui Huxley, chiar dacă, e adevărat, fără a atinge vreodată capacitatea de sinteză a acestuia”. □ Irina Georgescu semnează *Cartea lui Teodor*, o recenzie la volumul *Păpușa de ceară* de Ana Dragu, Ed. Charmides, 2008: „În esență, poemele sunt slab ancorate la mal. La o furtună, năvoadele se diseră, poezia se sparge de stânci: versurile, putrezite și ele, se dislocă și plutesc în derivă pe mări aglomerate, îmbâciste de strategii poetice similare. Brutalizat, «teodor» devine odios, iar amintirea despre el, funestă. Volumul Anei Dragu ar fi putut fi mai slab, dar curajos tocmai prin faptul că-și arată slăbiciunile”. □ George Neagoe publică *Vârsta de fier*, un comentariu la *Pădurea metalurgică* de Radu Andriescu, Ed. Cartea Românească, 2008: „Greu de perceput estetic, *Pădurea metalurgică* e o carte labirintică, prolixă pe alocuri. Radu Andriescu își ratează volumul deoarece, în afară de inteligență și de unele comparații surprinzătoare, cititorul nu găsește altceva”. □ Despre *Clasicii și Timpul* scrie Constantin Coroiu, un text în care este omagiat George Bacovia, apoi se discută despre *Impostură și profanare* cu referire la filmografia și literatura rusă, ca la final să se facă observații pe marginea dosarului despre timp, publicat într-o „revistă de știință și cultură din Franța” la finalul anului 2000. □ Eugen Simion revine la subsecțiunea *În ariergarda avangardei* cu prima parte a textelor dedicate lui *Eugen Ionescu la Vichy*, intitulat „Sunt un evadat în uniforma gardianului”. ■ *Cultura vă recomandă* în acest număr: □ Teodora Dumitru despre *Bărbatul care iubea filmele* de Magda Mihăilescu, Ed. Curtea Veche, 2009: „*Bărbatul care iubea filmele* m-a obligat să caut, să văd și să revăd filmele lui Truffaut cu un interes vecin cu obsesiunea. Și acesta n-a fost decât începutul”. □ Andrei Terian despre *Negru pe negru* de Aurel Pantea, prefață de Al. Cistelecian, Ed. Limes, 2009: „Un poet care a ratat aproape tot, inclusiv istoriile literare. Mai puțin poezia”. □ Daniel Cristea-Enache despre

Cartea șoaptelor de Varujan Vosganian, Ed. Polirom, 2009: „Peste cinci sute de pagini citite pe nerăsuflete, dar cu creionul în mână. Un roman al memoriei istorice, la rândul lui memorabil”. □ Mihai Iovănel despre *Cum te poți rata ca scriitor. Câteva metode sigure și 250 de cărți proaste* de Alex. Ștefănescu, Ed. Humanitas, 2009: „Scriere capitală a lui Alex. Ștefănescu”. ■ Daniel Cristea-Enache coordonează dosarul *Internet pentru literatură*: „Se discută tot mai mult, în ultima vreme, despre dinamica trecerii publicațiilor din sfera tiparului tradițional spre zona online. Suntem într-o fază tranzitorie, în care ziarul tipărit și ziarul pe net coexistă. Procesul este mult mai vizibil (spun specialiștii) în Occident și în Statele Unite decât într-o Românie care a redescoperit, abia după decembrie 1989, magia paginii calde de ziar liber. Constat însă că tonul proiectiv-optimist al celor care analizează această (trans)mutare pe net a publicațiilor diferă sensibil de tonalitățile catastrofice ale celor care, referindu-se la fenomenul analog de pe piața editorială, deplâng viitoarea moarte a cărții de hârtie. Simplificând, ziarele se pot muta fără mari probleme în mediul virtual, nu însă și cărțile, căroră ne place să le răsfoim paginile și să le respirăm cernelurile... În dosarul deschis de «Cultura» (pe hârtie și pe site, deopotrivă!), mi-am propus să provoc câteva minți deschise, mobile și disociative, de oameni care știu sau vor să știe în ce fel internetul poate ajuta cărțile și, implicit, literatura în ansamblul ei. Internetul, obligatoriu, sufocă și omoară cartea tipărită, întrerupând cursul tradițional al istoriei literare, sau el poate funcționa și ca un instrument, un stimul, un adjuvant, un nou mediu propice al literaturii? La modul concret: ce s-a făcut până acum, pe piața culturală românească, pentru ca internetul să ajute realmente literatura? Și ce s-ar putea face de acum încolo, dacă ar exista fondurile necesare și oamenii potriviți?”. La dezbateră participă: □ Iuciat, cititoare, *Internetul nu e diavolul*: „Nu știu de ce trebuie internetul să ajute literatura, nu știu dacă televiziunii i s-a pretins una ca asta când a apărut. [...] Sigur că ajută. Chiar foarte mult. Pe scriitori îi ajută să ajungă la publicul lor mai repede, mai ușor și mai direct. Pe cititori îi ajută să afle tone de informații despre cărțile care îi atrag. Pe critici îi ajută să-și difuzeze opiniile. Pe librari să vândă. Pe bibliotecari... nu știu. Dacă literatura cere *mai mult* ajutor din partea internetului, atunci problema e chiar a literaturii, nicidecum a acestei rețele care oferă și ea ce poate. Mă îndoiesc foarte tare că va dispărea vreodată cartea pe hârtie. Probabil vor dispărea dicționarele pe hârtie, unele manuale, unele cărți de specialitate, unele tipuri de romane comerciale – se pot transfera pe ecrane fără nici o pierdere pentru nimeni. Vor fi folosite edițiile electronice în scopuri legate de cercetare, pentru funcția de *search* sau ale facilități. Multe romane comerciale, care nu solicită altceva decât o lectură rapidă, liniară, pot fi citite fără probleme de pe un aparat portabil – *literatura* nu va păți nimic din cauza asta”. □ un cristian, blogger, *Revanșe virtuale*: „Două lucruri simple: 1. Ajutorul pe care internetul îl poate da lecturii poate fi mai important decât ajutorul pe care, să zicem, literatura l-ar da internetului. Cel puțin în primă fază. Pentru că, evident, pe internet se va muta, încet-încet, toată arhiva culturală, iar peste mai puțin de

10 ani, aproape sigur, revistele vor avea, dacă nu ediții integrale, cel puțin ediții simultane (tipăritură și virtual). [...] 2. Internetul nu e un capăt de drum pentru tipar. Pot citi de pe ecran, pot asculta la căști, dar nu pot renunța la un obiect. Cel puțin în acest moment. [...] Ce se poate face? Nu mă interesează la nivel general. Ar trebui o strategie națională, ar implica niște costuri și, ca idee, ar trebui organizată de taticieni. Adică oameni care știu de ce se face un lucru, nu doar cum se face. În principiu, mizez pe îmbunătățirea produsului pe linie personală”. □ Nesemant, *Măsurile anti-criză ale Guvernului Jalbă*: „Să eliminăm cuvântul «cultură». Să ne limităm la «piața cărții» (titluri, autori, editori, distribuitori, șoferi). Așadar, o afacere care trebuie să scoată un oarece profit. Ultima dată când am verificat, România era o țară plină de inși ruți de foame (credeți-mă, și eu sunt), iar toată lumea ne vrea binele, adică să citim. Excelent! Dacă ne întrebi ce dorim noi de la viață, răspunsul predominant va fi: «casă, mașină și piscină», nici vorbă de «lecturi». Pe editori sper că mai degrabă i-ar încânta dacă titlurile lor s-ar vinde, iar partea cu cititul să fie lăsată drept desert. Dacă ar fi să stau «cu ochii larg închiși»: Actorii de pe această senă să se trezească din somnul celor aproape 20 de ani post-epoca-de-aur, să învețe repede și bine abecedarul meseriei (pentru că prăpastia dintre diletantism și cei ce se apropie de normalitate este adâncă). Anumiți prozatori să își bage degetul în gură, să nu mai țipe că au eșuat din cauza editurii x care nu i-a promovat. Să își direcționeze frustrările înspre scrierea unor volume din ce în ce mai bune. Să nu mai aud faptul că Mircea Cărtărescu a ajuns unde este pentru că a fost ajutat de Editura Humanitas. Să înceteze unii critici literari cu lauda prietenilor și să încerce (ca variație) deparțajarea scriitorilor pe criterii de valoare. Să vină Amazonul în România ca să rezolve problema distribuției de carte (deși nu prezentăm interes, piața este prea mică). Editurile să renunțe la practica raportărilor mincinoase de tiraje vândute. Bazele de date ale distribuitorilor de carte să fie interconectate pentru o evidență «transparentă» a stocurilor de carte și a *vânzărilor*. Membrii asociațiilor editoriale de profil să abandoneze jocul de-a împinsul pe scări. Să fie lansat Catalogul online Books in Print programat de către Asociația Editorilor din România pentru sfârșitul anului 2009. Clasicii să fie digitalizați (Caragiale et co.) și distribuiți în mod gratuit cu sprijinul MCC și/ sau al Academiei. Să existe site-uri decente ale autorilor contemporani importanți și ediții multimedia reprezentative. Editurile să aibă, printre preocupări, și o prezență online la un standard minimal. Să fie introduse pe piață volume în format electronic (deocamdată exagerat de scumpe, chiar și pentru americani). Să se renunțe la orgolii și la baterile cu pumnul în piept de genul: «Știi câte am făcut eu pentru cultura română?» Să vină odată AC/DC în România. Vă rog să mă iertați pentru balivernele de tânăr furios. Visez să am cuțitul și furculița adânc înfipite în friptură, dar masa la care m-am așezat duce lipsă de scaune și, vai, numărul de tacâmuri este limitat”. □ Victor Jalbă-Șoimaru, tehoredactor, revista „Capital”, *Diminețile unei vedete porno*: „Ce a făcut Victor Jalbă-Șoimaru, la modul concret, până acum, pe piața culturală românească,

pentru ca Internetul să ajute realmente literatura? Din nefericire nimic, și sunt cât se poate de sincer și serios. Literatura nu poate fi ajutată, nu trebuie ajutată. Se descurcă ea și singură. Atât doar să fie creată. Această sarcină cade în mâinile unor inși cu indicativul 245116 în nomenclatorul de meserii, situați fix între «schimbător fise changeur (cazinou)» și «scriitor vagoane». Ați ghicit, este vorba de scriitori”. □ Victor Kapra, consultant new & emerging media, *Un instrument puțin costisitor*: „Vin cu un exemplu de reușită autohtonă în folosirea internetului drept catalizator al consumului de carte în rândul tineretului. Inutil să mai spun că întreprinderea nu aparține statului, ci unui grup independent, format din indivizi cu vârste în jurul a 25 de ani și condus de un antreprenor la fel de tânăr, Andrei Roșca. Site-ul *bookblog.ro* este un jurnal colectiv care conține recenzii de carte, autofinanțându-se prin contracte de promovare a editurilor. (Din păcate, această colaborare a sosit la iveală în câteva ocazii și niște comportament de buticar din partea unor edituri). [...] Internetul este cea mai mare revoluție tehnologică de la apariția mașinilor cu abur și modifică fără excepție orice domeniu al activității umane. Această realitate nu ar trebui să sune neapărat dramatic pentru că ascunde niște oportunități extraordinare, inclusiv pentru literatură”. □ Mihai Iovănel, *Legende urbane*: „Sunt două lucruri diferite în legătură cu internetul: (i) cărțile și (ii) publicațiile. În ce privește cărțile, e destul de simplu: internetul vinde cărți. Internetul ajută editurile să scurtcircuiteze procesul de difuzare tradițional de librării și chișcuri. [...] În privința publicațiilor, netul e o problemă în măsura în care furnizează cititori-neplătitori. Cel care cumpără un exemplar dintr-o revistă sau ziar aduce bani; cel care o citește pe net e un client de categoria B, întrucât, în măsura în care publicitatea *online* vehiculează sume mult mai mici decât cea *paper*, cititorii pe net nu prea aduc venituri. [...] În România, termenii sunt în mare aceeași: internetul vinde cărți și îngroapă publicații. Diferența față de piața occidentală stă în incapacitatea (de până acum, cel puțin) de a genera calitate «anonimă», pe altă filieră decât cea tradițională a publicațiilor pe hârtie sau a universității. Teoria spune că bloggingul demonopolizează accesul la exprimare, producând discurs alternativ, liber și de calitate; că dă glas anonimilor care în sistemul anterior nu ajungeau să acceseze mijloacele de exprimare, și că acest glas sună bine. Or, până acum nu s-a întâmpalat așa ceva (vorbesc acum exclusiv despre blogurile de cărți). Practica a infirmat teoria”. ■ Cătălin Sturza realizează un interviu cu Toader Paleologu, „*Accentul pus pe sacrificiu nu este de foarte bună credință: mi se pare mai onest să-ți recunoști ambiția*”, cu ocazia apariției volumului *Era supărăcioșilor*, Ed. Curtea Veche și lansat la Bookfest, 2009: „*Ct. S.: Cultura română este centrată pe capitală. Aș spune că e un model care vine din vremuri mai vechi, din timpul comunismului – concentrarea într-un singur punct și într-un singur oraș. Există pseranța unei descentralizări culturale, și nu numai la nivel instituțional? Ridicarea provinciei la nivelul Bucureștiului e ceva lacare am putea, cândva, să sperăm?* T.P.: Acest lucru nu vine numai din trecutul comunist, ci și de dinainte. România s-a construit prin imitarea modelului francez

unde, tot așa, capitala e supradimensionată. Pe de altă parte, sunt lucruri de foarte bună calitate care se întâmplă în provincie, și trebuie subliniat acest fapt. La Sibiu, de pildă, există muzee foarte bune, un teatru foarte bun, un festival internațional de teatru recunoscut peste tot; Iașul, la fel, are o vitalitate culturală și intelectuală cu totul aparte. Nu trebuie neglijată dimensiunea universitară foarte importantă în orașe precum Cluj și Iași. [...] Problema pe care o ridicați dvs e mult mai amplă; transferarea unor bugete de la Ministerul Culturii la consiliile județene nu va rezolva, sub nici o formă, această deficiență de fond care ține și de gradul de cultură al autorităților locale, de modul în care ele înțeleg să valorizeze patrimoniul și cultura. Există o serie întreagă de alte aspecte care nici nu pot fi modificate de către Ministerul Culturii. Fără îndoială, însă, o mai exhitabilă distribuție a accesului la cultură constituie un deziderat fundamental. [...] *Ct. S.: Ați stabilit, totuși, în acest mandat anumite priorități care țin de personalitatea ministrului. Una dintre acestea este patrimoniul, fapt dovedit și de lansarea la Bookfestul din 2009 a primului volum din Cartea neagră a patrimoniului. Va fi aceasta o temă dominantă, reprezentativă pentru mandatul dvs?* T. P.: Am vorbit mult despre patrimoniu și, mai exact, despre patrimoniul construit, pentru că, ne aflăm într-o situație de criză. Eu nu consider, altfel, sub nici o formă că ministrul Culturii ar trebui să se ocupe numai de asta. Aș fi bucuros să nu mă mai ocup de patrimoniul construit, să văd cum lucrurile merg de la sine în acest domeniu și să mă pot concentra pe proiecte care ar purta marca mea personală. Însă, așa cum am mai spus-o, sunt un ministru pompier. Încerc să reacționez la niște situații scandaloase de distrugere a Bucureștiului, de distrugere a patrimoniului construit din alte orașe ale țării. Această insistență pe patrimoniu este reflecția unei situații de criză, în acest domeniu”. Despre volumul *Era supărăcioșilor* reținem următoarele întrebări/ răspunsuri: „*Ct. S.: Într-un eseu despre Montaigne, publicat în același volum, atințeți chestiunea ambiției temperate și a rolului jucat de ambiție într-o carieră publică. În acest mandat, care este ambiția lui Toader Paleologu?* T.P.: Reconstitui, întâi, puțin contextul acestui eseu. Mulți intelectuali care se implică în politică spun că «se sacrifică». Firește, politica implică un sacrificiu, trebuie să te trezești devreme, să stai la ședințe, să semnezi mormane de acte și de hârtii. Nu e întotdeauna foarte plăcut. Cred însă că accentul pus pe sacrificiu nu este de foarte bună credință și de aceea mi se pare că e mai onest să-ți recunoști ambiția. [...] De aceea mă cam agasează intelectualii care spun că ei sunt total dezinteresați, că doar se sacrifică atunci când acceptă o funcție publică. Nu, eu recunosc că într-adevăr această funcție corespunde unei ambiții pe care o am, însă încerc, pentru mine în primul rând, să-mi canalizez această ambiție către serviciul binelui comun și, în consecință – sper, cred -, ambiția mea nu e de o natură vulgară. *Ct. S.: Atingeți, în aceeași carte, fenomenele patologice ale realității românești. Bănuiesc, pe de altă parte, că dacă realitatea românească s-ar reduce la patologic nu ați mai fi aici. Există și părți benigne ale realității românești care vă leagă de această funcție și de acest context?* T. P.: Adaugă încă ceva, despre seria de

articole *Metehne românești*. Ele sunt scrise cu o anumită bunăvoință, e o atitudine amuzată și binevoitoare față de aceste metehne. Nu vorbesc despre defectele românești cu aerul încruntat, îmbufnat și inchizitor al altor autori. Nu duc România lipsă de procurori, inchizitori și de spirite îmbufnate. Eu, dimpotrivă, am încercat mereu să fie în scrisul meu și în atitudinea mea publică moderat, îngăduitor, amuzat. Iar acele metehne pe care le-am enumerat le cred foarte prezente în societatea românească, însă, firește, viața în România are și părțile ei amuzante și plăcute”. ■ Cornelia Maria Savu recine la rubrica sa cu textul *Risc extrem – instalația de poezie*, prezentând „Instalația de cArte” de la Palatul Brâncovenesc de la Mogoșoaia, lansată pe 6 septembrie, la care au participat Andra Rotaru, Florina Zaharia, Dan Mircea Cipariu și Robert Șerban și artiștii Marian Dobre, Francisc Chiuariu, Mihai Zgondoiu și Simona Vilău. Autoarea spune că „«4x4. Instalația de cArte» mi se pare cel mai inspirat și încheat experiment artistic, de arte, de atitudine, de concept al anului 2009”.

● [**„Dilema Veche”, nr. 292**] În dosarul *Comunismul după 20 de ani* coordonat de Matei Martin textele și opiniile sunt semnate de George Banu, Adrian Cioroianu, Eugen Istodor, Adam Michnik, Alina Mungiu-Pippidi, Martin M. Simečka, Marian Țuțui. ■ Marius Chivu semnează *Coadiseea*, o cronică la *Coadă* de Dragoș Voicu, Ed. Cartea Românească, 2009: „Scris simplu, limpede și dinamic, așadar cu instinct, dar grăbit și fără consistență, populat de personaje pitorești conturate fin din câteva tușe și condimentat cu mult umor, nu neapărat cu nostalgie, dar ușor schematic și preponderent anecdotic, alternând realismul-documentar cu fantezii cvasi-alegorice și cu secvențe poematice, dar prea eterogen, *Coadă* este un roman pe cât de agreabil, pe atât de inegal. Felia de viață și de umanitate pe care Dragoș Voicu o decupează din epocă, cu destul talent, este însă neprețuită. Compensează, dar, mai ales, promite”.

● [**„Observator cultural”, nr. 234 (492); nr. de pagini: 32**] Pagina *La zi* vine cu noi informații: □ *A fost: „□ C’arthé*. În strada C.A. Rosetti, nr. 38, ap. 2, s-a deschis prima librărie de carte franceză din București. Librăria-ceainărie C’arthé, un loc intim și rafinat, dedicat ceaiului și cărții, gustului bun și artelor, are ca specific declarat literatura contemporană. [...] □ *Lectură Malika Mokeddem*. La Old School a avut loc joi, 10 septembrie, o lectură literară având-o ca invitată pe scriitoarea franceză de origine algeriană Malika Mokeddem. Ea a citit fragmente din romanul său *Femeia interzisă* (Grasset, 1993), apărut recent în limba română la Editura IBU Publishing (traducere de Cristina Radu)”. □ *Va fi: „□ Recital «Gloria Bistrița»*. Muzeul Național al Literaturii Române reia proiectul Seri de literatură și muzică de la cafeneaua Muzeului, inițiat de Ioan Cristescu în anul 2004. Prima întâlnire din sezonul 2009 va avea loc vineri, 18 septembrie, ora 18.00, și va cuprinde recitaluri de poezie ale unor tineri poeți din Bistrița, sub genericul «Gloria Bistrița», consacrat de revista Observator cultural. Vor participa: Ana Dragu, Dan Coman, Marin Mălaicu Hondari, Florin Partene. Muzica: Mircea Tiberian. Amfitrioni: Traian T. Coșovei și Ioan Groșan. [...] □

Un nou sezon al conferințelor TNB. Duminică, 20 septembrie, ora 11.00, la Sala Atelier a Teatrului Național București, Gheorghe Florescu, autorul *Confesiunilor unui cafegiu*, cartea anului 2008 la Editura Humanitas, va susține prima conferință din noua stagiune: *Ceaușismul citit în zațul ceștii de cafea*. Alături de autor se vor afla cafegii Ion Caramitru și Dan C. Mihăilescu. □ *Pro și contra la ICR.* Institutul Cultural Român și Fundația «Calea Victoriei» vă invită marți, 22 septembrie 2009, începând cu ora 18.00, la dezbateră cu titlul *Există o tradiție a modernității românești?*. Dezbateră – desfășurată în cadrul programului Pro și contra la ICR, coordonat de Sorin Cucera – va avea loc la sediul ICR din Aleea Alexandru, nr. 38, și va fi moderată de Ștefan Vianu. Participanți: Horia-Roman Patapievici, Ion Stanomir, Caius Dobrescu, Horațiu Pepine”. □ *Cicerone Ionițoiu – Memorii:* „Joi, 10 septembrie, la Muzeul Municipiului București, Editura Polirom a lansat primul volum – dintre cele trei proiectate – al *Memoriilor* lui Cicerone Ionițoiu”. ■ Carmen Mușat semnează editorialul *Sechelele mentalității comuniste:* „Am anunțat, săptămâna trecută, că refuzăm să legitimăm, prin semnarea unui contract cu AFCN, un mecanism ineficient și profund birocratic. Nu acuz pe nimeni de rea-voință sau de corupție, ci de incompetență și indolență crasă. Cum altfel ar putea fi catalogată activitatea unei instituții publice care, deși anunță că primește în iulie cereri de finanțare pe 3 (trei) luni – august, septembrie, octombrie –, reduce perioada de finanțare la 2 (două) luni (septembrie, octombrie) prin tergiversarea redactării contractelor? Cum toate calculele au fost realizate pentru a justifica cheltuieli făcute în trei luni, e aproape imposibil să demonstrezi că banii primiți (pe hârtie) pentru acest interval pot fi cheltuiți în doar două luni! E adevărat că ni s-a sugerat să semnăm contractul oricum, căci vom vedea noi cum ajustăm, din mers, cifrele. Nu vi se pare inadmisibil? Ca să nu mai vorbim de ridicolul situației – finanțările anuale se reduc, în fond, la 8 săptămâni, și acelea greu de decontat, câtă vreme cifrele din fișele de antecalcul (completate de beneficiar) diferă de cele înscrise în fișele de postcalcul, redactate de funcționarii AFCN după ce jurizarea s-a încheiat”. ■ Sub titlul *Lectoratele de limba română, în pragul desființării?* apare o scrisoare adresată comisarului Leonard Orban, semnată de Romanița Constantinescu, lector de limba română, Universitatea din Heidelberg și o scrisoare ministrului Educației, Cercetării și Inovării, doamnei Ecaterina Andronescu, semnată de mai mulți lectori de limba română. ■ Bianca Burța-Cernat semnează *Asylant, un roman inegal*, un comentariu la *Asylant* de Liviu Bîrsan, Ed. Curtea Veche, 2009: „Dacă ar reuși să-și tempereze apetitul pentru senzațional(ism), Liviu Bîrsan ar putea deveni un prozator de luat în considerație. *Asylant* e o carte mai puțin închegată și cu mai multe vicii de structură decât romanul de debut. Liviu Bîrsan este un prozator cu potențial, dar care nu a scris încă romanul care să convingă și să tulbure”. ■ Adina Dinițoiu publică *Decadentism literar în cheie postmodernă*, un comentariu la *Cinema (povestiri)* de Angelo Mitchievici, prefață de Paul Cernat, Ed. Polirom, 2009: „Angelo Mitchievici se dovedește un prozator complex și subtil, un imaginativ

și un livresc, care-și cunoaște probabil riscurile: pe de o parte, excesul stilistic, digresiunea care-și pierde coerența, iar pe de alta, o anumită deficiență în planul fabulei, al narativului. Dacă la decadenți întotdeauna ceva transcende textul – regretul după un anume trecut nobiliar, de Ancien Régime, un anume paseism, istoric și politic –, se poate spune că la Angelo Mitchievici nimic nu e dincolo, totul se consumă în discursul fantasmatic, jouisseur și autosuficient, marcând o vârstă postmodernă a decadentismului”. ■ În *Lucrurile de care ne pasă și poezia. Mic tratat de înțelegere* Irina Georgescu scrie despre *Poezia. Teze, ipoteze, explorări* de Alexandru Mușina, Ed. Aula, 2008: „Demersul lui Alexandru Mușina este folositor ca o lecție de literatură comprimată într-un articol de presă. Sistematic cu orice preț în folosirea unor concepte pe care se străduiește să le definească, Alexandru Mușina riscă să fie redundant”. ■ În rubrica *Istorie literară* citim *Looking for the King. Despre o metodă de istorie literară în mediistica românească* de Laura Mesina, textul fiind dedicat „În memoria profesorului Dan Horia Mazilu (20 aprilie 1943 – 16 septembrie 2008)”. ■ Roxana Sorescu publică prima parte din *Cazul Sebastian. Nuanțe*, ocupându-se de volumul *Diavolul și ucenicul său: Nae Ionescu – Mihail Sebastian* de Marta Petreu, Ed. Polirom, 2009: „Lucrarea provoacă un efect tot atât de puternic ca și publicarea *Jurnalului*. Numai că toți comentatorii se ocupă de felul în care prezintă Marta Petreu faptele, și nu de faptele însele. Toată lumea reinterpretează citatele Martei Petreu, singurele la îndemână, și emite judecăți asupra autoarei. Deocamdată nimeni nu poate arăta dacă citatele sunt, într-adevăr, cele mai semnificative, și care e raportul dintre fragment și întreg. Comentatorii comentează comentariul Martei Petreu, nu obiectul comentariului. Li se arată luna cu degetul, iar indignarea vizează degetul. Vânturarea de vorbe va continua până când ne vom afla în prezența obiectului cercetat, adică până când se va publica, integral și cu serioase note de istorie literară, tot ce a tipărit Sebastian între 1926-1934. Abia atunci vom ști dacă Marta Petreu are dreptate și dacă severitatea ei se justifică. [...] Am citit la Biblioteca Academiei cea mai mare parte a articolelor lui și ale lui Nae Ionescu din «Cuvântul». O lectură captivantă, incitantă în cel mai înalt grad (înțeleg de ce exegeții a scris în starea de spirit în care a scris: s-a contaminat de radicalism – invers – de la obiectul său de studiu). Depun mărturie: imaginea pe care o propune Marta Petreu asupra tânărului Sebastian e corectă – «un antipașoptist convins, un antidemocrat pe față (antiliberal înverșunat și permanent, antițărănist convins – în măsura în care ziarul său era antițărănist); la fel, el a fost cuprins de starea «revoluționară» a epocii și a locului; a fost un antihitlerist ingenios, a simpatizat fascismul mussolinian și pe revoluționarii spanioli. . . , a fost un antieuropean rece și, complementar, un înflăcărat adept oraganicist al autarhiei României»“. ■ Revista comemorează *Centenar Max Blecher. Lecturi în prezentul imediat*: □ Cezar Gheorghe, *Mintea și corpul – o singură realitate*: „Luciditatea creierului devine luciditatea corpului. Nimic nu poate fi mai real decât acuratețea simțurilor. Prin importanța pe care o acordă inteligenței viscerale, Max Blecher este cel mai

«realist» scriitor român”. □ Doina Ioanid, *Cartea-cicatrice*: „*Inimi cicatrizate se numără printre cărțile pe care le-aș numi existențial-esențiale, pentru că îți transmit o otravă subtil distilată, otrava celui care a îndrăznit să vadă «irealitatea imediată»*. Experiența bolii, a apropierii de moarte dizolvă contururile lucrurilor, ducând treptat la disoluția a tot ceea ce ne-am obișnuit să numim «rea-litate»“. □ Doris Mironescu, *Trei secvențe din irealitatea imediată*, analizează scene din capitolul al doilea și al cincilea din *Întâmplări din irealitatea imediată*. □ Andreea Răsuceanu, *Teatrul-muzeu Max Blecher*: „Cultivator al denotativelor puternice, al stridențelor stilistice, al luxuriei verbale organizate în jurul unor imagini emblematice, Blecher țese, dincolo de pânza fină, de suprafață, a autobiografismului, un tip de imaginar ce ține de mecanismele suprarealismului”. □ Gheorghe Chiriță, *Tirania obiectelor*: „Ritmul interior al lui Blecher propune o sensibilitate maladivă, obiectele frumoase din cele trei microromane ale sale sunt puține, dar sunt descrise cu o caligrafie a stilului dictată de sensibilitatea hipertrofiată a acestuia”.

■ Apare dosarul *11 septembrie în literatură*: „Ziua de 11 septembrie 2001 a arătat că războiul cu terorismul a devenit lung și complicat, iar civilizația este mereu cuprinsă de amenințări globale. 11 septembrie a devenit și un subiect pentru literatură. Noua «ciocnire a civilizațiilor» își pune amprenta pe literatura occidentală”: □ Maria Andrei, în *Ce s-a schimbat după „Ziua în care totul s-a schimbat”?*, oferă scurte prezentări ale prozei scrise cu tematica 9/11, de la nuvele până la roman grafic/ benzi desenate. □ Iulia Popovici semnează *9/11 – teatrul politic, azi*, prezentând cum dramaturgia a abordat evenimentul.

■ Ovidiu Șimonca realizează un interviu cu Micaela Ghițescu, „*Îmi pare rău că oprim revista*”, despre situația revistei „Memoria”: „- *Cum vă explicați că în 2009 n-ați mai primit nici un ban de la AFCN?* - Și în 2007, și în 2008, și în 2009, Fondul Cultural Național a avut exact aceeași grilă de punctaj, fără nici o schimbare. Proiectele noastre, pentru fiecare dintre cei trei ani, au fost identice. Cu aceeași grilă de punctaj, cu același proiect, în 2007 și 2008 ni s-a acordat o subvenție, iar în 2009 am fost depunctați. Trebuia să ajungem până la 80 de puncte ca să primim subvenția, și anul acesta am primit 63. [...] - *Ce înseamnă, din punctul dvs. de vedere, dispariția revistei «Memoria»?* - Era singura revistă care mai putea să aducă, prin documente și prin memorii ale unor persoane care trăiesc sau care au trăit și ni le-au lăsat nouă, informații despre perioada comunistă și despre suferințele pe care le-am pățit în acea perioadă. Era singura revistă care a publicat, din 1990, mărturii despre perioada comunistă. Noi puteam să continuăm, avem materiale. Recent, am primit pentru următorul număr, pe care doream să-l scoatem dublu – că iese mai ieftin decât numerele simple –, jurnalul unei doctorițe de la țară despre modul în care s-a făcut colectivizarea, ce bestialități s-au produs în comuna unde era doctorița acea doamnă. A stat cineva și l-a copiat la computer, era scris de mână. Ne pare foarte rău că nu-l mai putem publica. Noi am publicat mărturii, cu precădere ale oamenilor simpli, despre ororile comuniste. Am avut și colaboratori tineri, în special studenți de la Cluj ai Ruxandrei Cesereanu, de la Facultatea de

Jurnalism, care ne-au făcut materiale de sinteză, pe baza mărturiilor. Dar avem și documente, inclusiv de la Parlamentul European, care primea, în anii '80, plângeri din partea românilor. Iar concluzia, cuprinsă în documente, era: «Degeaba intervenim la președintele Ceaușescu, nu vom primi nici un răspuns, nu vrea să dialogheze cu noi»“. ■ Revenind la rubrica sa, Michael Haulică întreabă *Există o generație 2000 în SF?*: „Ne-am obișnuit să vorbim despre generații literare, despre optzeciști, nouăzeciști, douămiiști... Dar e corectă această împărțire, pe decade? Nu cumva ceea ce se întâmpla prin '98-'99 era cam același lucru cu ce se întâmpla prin 2002-2004? Nu cumva autorii sunt aceiași?»“.

18 septembrie

● [„Adevărul”, nr. 5963] Dan Bolcea și în acest număr scrie despre *Dan Brown, superstarul literaturii de consum*: „Scriitorul american a găsit rețeta de a scrie bestseller: a combinat faptele cu teoriile și știința cu arta și religia, într-un iureș misterios, apelând la criptografie”.

● [„România literară”, nr. 37] Numărul se deschide cu editorialul semnat de Nicolae Manolescu, *Cititorii care ne conduc*: „Presa franceză a descoperit de curând o fotografie veche datând de mai bine de treizeci de ani. Publicată în «Paris Match» în vara lui 1977, după ruptura dintre comuniștii lui Georges Marchais și socialiștii lui François Mitterand, când cu faimosul Program comun, fotografia îl înfățișează pe cel dintâi în costum de baie, pe plaja de la Moriani, absorbit de lectura unui exemplar din *Zoro* în B.D. [...] Literatul din mine crede în adevărul unui cunoscut proverb astfel reformulat: spunem ce citești, ca să-ți spun cine ești!”. ■ Adresându-se de data aceasta lui Mihai Zamfir, Ioana Pârvulescu publică *Noroc picat din cer*, un text despre Alexandru Macedonski, folosind ca pretext un studiu scris de Mihai Zamfir și publicat în paginile revistei. ■ Se anunță o nouă rubrică – *Curs practic de cenzură literară*, semnată de Livius Ciocârlie. Primul text al noii rubrici poartă titlul *Cât de negru a fost dracul* și se ocupă de retipărire a volumului autobiografic *Clopotul scufundat* la Ed. Cartea Românească în 1988 care a fost „drastic cenzurat”. ■ Din cronicile literare reținem: □ Sorin Lavric semnează *Surprizele selecției*, o prezentare a volumului *Ceasornicul orb* de Richard Dawkins, traducere de Simona Mudava, Ed. Humanitas, 2009. □ Cosmin Ciotloș publică *Un roman de fițe*, o cronică literară la *N-are momentan titlu* de Mihnea Rudoiu, Ed. Curtea Veche, 2009: „Are și n-are dreptate Paul Cernat să măture pe jos cu cel de-al treilea roman al lui Mihnea Rudoiu. Căci pentru a face asta cronicarul «Observatorului cultural» îi pune acestuia în gură niște ambiții de care eu unul, sincer să fiu, nu-l cred în stare pe tânărul autor. Cu alte cuvinte, îl ridică ideologic atât cât să aibă apoi de unde-l prăbuși estetic. [...] În definitiv, Mihnea Rudoiu e un Mihail Drumeș cu public nu neapărat mai evoluat, dar, oricum, mai mofturos”. □ În rubrica sa *Coupe-Papier* Alex. Ștefănescu publică *Un mare om*, o semnalare a volumului *Memorii. Din țara sârmelor ghimpate* de Cicerone Ionițoiu, prefață de Marius Oprea, ediție îngrijită

de Cosmin Budeancă și Andrei Lascu, Ed. Polirom, 2009: „În volumul de *Memorii* recent apărut, Cicerone Ionițoiu își povestește viața, dar povestește, simultan, și ce soartă a avut România după instaurarea cu forța, de către ocupanții sovietici, a comunismului. Este ca și cum istoria recentă a României ar face parte din biografia sa. Și chiar face parte. În conștiința lui Cicerone Ionițoiu este cuprinsă întreaga suferință a românilor”. □ Gheorghe Grigurcu revine cu *O carte despre Cameleonea*, prima parte a recenziei la volumul *Perfectul acrobat. Leonte Răutu. Măștile răului* de Vladimir Tismăneanu și Cristian Vasile, Ed. Humanitas, 2009: „Am citit de curând cu mare interes o carte semnată de Vladimir Tismăneanu și Cristian Vasile, care încearcă a-i reconstitui figura și traiectul biografic, în temeiul unei bogate documentații și a unei interpretări lipsite de complezență. Vom încerca la rândul nostru, slujindu-ne de datele oferite de către cei doi autori, a schița imaginea acestui personaj demonic, care a prigonit ca nimeni altul viața culturală a României, nefăcând decât să alterneze «măștile răului» în funcție de circumstanțe”. □ În *Duhul lui Ceaușescu* Tudorel Urian scrie despre *Fanotma. Schițe, nuvele, povestiri* de Daniel Drăgan. prefață de Adrian Lesenciuc, Ed. Arania, 2009: „La prozatorul Daniel Drăgan ochiul este mai important decât urechea. Dialogurile sunt rare și, de cele mai multe ori, expeditiv, fără mari veleități stilistice. Personajele comunică economic, doar atât cât este strict necesar pentru a se face înțelese. În schimb, descrierile sunt ample, precise, uneori pline de poezie”. □ Teodor Vârgolici scrie despre *Un eseu monografic* scris de Mircea Popa, *Victor Papilian*, Ed. Eikon: „Eseul monografic al lui Mircea Popa se situează la loc de cinste alături de contribuțiile anterioare ale lui Mircea Zăciu, Constantin Cubleşan, Dumitru Micu și Titus Bălașa, care au conturat distinct profilul lui Victor Papilian, au readus în circulație o bună parte a operei sale și au scos la lumină unele scrieri inedite”. □ Elisabeta Lăsconi semnează *Eseul ca dar prețios*, semnalând apariția volumelor scrise de Belinda Cannone *Sentimentul de impostură*, traducere de Adina Dinițoiu, Ed. Art, 2009 și *Tirumful prostiei (mic tratat despre prostia inteligenței)*, traducere de Ion Doru Brana, Ed. Nemira, 2008: „Cele două cărți traduse ale Belindei Cannone semnaleză că se estompează pragul între publicul ultraspecializat, compus din filologi, și unul eterogen, cu preocupări și interese variate, între o paradigmă literară strictă și una culturală, incertă în granițele ei, între un tipar precis, clar de structurare și unul ludic, alunecând spre epic și liric”. ■ Apare nota nesemnăată *Act reprobabil*: „După cum reiese dintr-un comunicat de presă pus în circulație de revista «Memoria», această publicație de extraordinară valoare culturală, educativă și simbolică, din care au apărut până în prezent 67 de numere format carte, pe parcursul a 19 de ani, riscă să nu mai apără, întrucât a pierdut sprijinul financiar acordat de Administrația Fondului Cultural Național. În comunicat se arată: «Comisia de evaluare și selecție a proiectelor înaintate AFCN pentru finanțare (Alexander Baumgarten, Alexandru Cistelean, Péter Demény, Caius Dobrescu, Liviu Papadima, Ruxandra Demetrescu, Elena Vlădăreanu), comisia de judecare a contestațiilor (Bíró Béla,

Paul Cernat, Mircea A. Diaconu) au considerat că este destul: nu ne mai trebuie trecut, nu ne mai trebuie amintirea suferințelor, a jertfelor și a eroismului, nu ne mai trebuie *memorie*.» Refuzarea cererii de finanțare a revistei «Memoria» reprezintă ceva mult mai grav decât un accident într-o activitate funcționarească sau un capriciu al unor evaluatori și anume un atentat la conștiința societății românești, o complicitate cu cei care acționează pentru mankurtizarea ei. Toți cei menționați ca membri ai comisiei de evaluare și ai comisiei de judecare a contestațiilor (printre care, ce tristețe!, se numără și oameni de indiscutabilă valoare) au acum obligația morală să explice opiniei publice de ce au întreprins sau au încurajat prin pasivitate acest act reprobabil”. ■ Cititorii sunt informați despre *Alegeri la Secția de traduceri a ASB*: „În ziua de 14 septembrie, la sediul Uniunii Scriitorilor, a avut loc Adunarea Generală a Secției de traduceri a Asociației Scriitorilor București. Membrii secției, prezenți în număr mai mare decât la secțiile care au organizat adunări până acum, au ales ca președinte al secției pe Irina Horea, care va face parte din ConsiliulUSR alături de scriitorii Peter Shragher, Sorin Mărculescu și Simona Cioculescu. Din Comitetul Director al secției vor mai face parte în următorii patru ani, alături de președinte, șase traducători. În cadrul discuțiilor care au avut loc cu acest prilej, traducătorii prezenți s-au referit cu precădere la onorariile foarte mici plătite de editori traducătorilor de literatură. Poetul Sorin Mărculescu a făcut mai multe observații pe marginea noului Statut al Uniunii, propunând câteva modificări. Reamintim că adunările următoare ale secțiilor vor avea loc astfel: Dramaturgie - 17 septembrie ora 10, la sediulUSR, Poezie și Proză 21 și 22 septembrie orele 9.30, ambele la Teatrul Nottara, Sala Mare. Conferințele de alegeri ale ASB și USR vor avea loc în zilele de 2 noiembrie, respectiv 23 noiembrie 2009”. ■ Mihai Zamfir scrie despre C. Dobrogeanu-Gherea în *De la Marx citire*, articol publicat în rubrica *Restituiri*. ■ În rubrica *Inedit găsim I. D. Sîrbu Scrisori către Maria Graciov*. ■ Grație Simonei Cioculescu apare *Un studiu inedit de Șerban Cioculescu. Miorița și Mircea Eliade*. Studiul este introdus printr-o notă semnată de Simona Cioculescu: „Șerban Cioculescu admira romanul *Maitreyi*, pe care-l considera o capodoperă, dar admira și vasta operă eliadestă din domeniul istoriei religiilor. Faptul acesta reiese cu claritate din eseu *Fascinație*, redactat în martie 1982 și rămas nedescoperit în arhiva sa. Ideea de a aplica noțiunea de fascinație baladei *Miorița* i-a venit criticului în urma lecturii «interesantisimelor» *Fragmente dintr-un Jurnal* de Mircea Eliade. Demonstrația criticului legată de cuvintele-cheie din text, este, la rândul ei, - credem - foarte convingătoare. Eliade s-ar fi bucurat s-o citească!”. ■ În *Polemici*, Florin Manolescu adresează *Două întrebări* lui Ștefan Cazimir, continuând dezbaterea pe marginea operei lui I. L. Caragiale. ■ În rubrica *Meridiane*, sub semnătura J.B.M. citim despre *Poeți români în limba catalană*: „Semnificativă ni se pare în acest sens inițiativa Instituției Literelor Catalane din Barcelona de a organiza, de un deceniu, seminarii de traducere de poezie. [...] Aici au fost auzite, și «interpretate», în 2004, și primele voci din poezia românească, în

persoana poetelor Denisa Comănescu și Ioana Ieronim. Rodul celor patru zile de colaborare întru traducerea poeziilor lor s-a concretizat, ca și în cazurile anterioare, într-un volumaș, *Els estels cauen a terra* (Cad zmeie pe pământ) editat de instituția organizatoare și dăruit iubitorilor de poezie. Un an mai târziu, un ciclu de 10 poeme ale Anei Blandiana apărea, într-o respectată revistă, «Reduccions», publicată, începând din 197 [sic!], de Editura Eumo, a Universității din Vic, cu sprijinul guvernului catalan de la Barcelona și al fundației unei bănci private. [...] Vara aceasta, în numărul dublu, 93/ 94 (334 pag.), recent apărut, consacrat unui foarte iubit poet și patriot catalan, Augustí Bartra (1908-1980), un Walt Whitman al Catalunyei, obligat în anii dictaturii franchiste, să trăiască exilat în Republica Dominicană, Cuba, Mexic, SUA, și-au aflat loc încă 12 poezii din trei autori români: Ileana Mălăncioiu, Virgil Mazilescu, Ioan Es. Pop. Traducerea aparține unui bun cunoscător al limbii și culturii noastre, Xavier Montoliu, sosit în urmă cu 15 ani, ca lector de catalană la București”. ■ Versuri semnează Carmen Elisabeta Puchianu și Emil Brumar. □ În traducerea lui Leo Butnaru citim eseu *Istoria frumuseții sovietice* de Igor Irkevici. □ Simona-Grazia Dima semnează prezentarea *William Ross – iubirea ca fatalitate* și traduce poemul *Un alt cântec pe aceeași temă*. □ În rubrica sa Constanța Buzea publică *Din poemele unui pictor – Filip Kōlō*. ■ Apar noi comentarii în *Ochiul magic*: □ *Prietenul la nevoie se cunoaște*. „În revista «Timpul» din august 2009 scriitorul Andrei Zanca își povestește cu amărăciune neverosimila experiență de care a avut parte pe 26 decembrie 1989, când, coborând din casă spre a cumpăra Carpați fără filtru de la debitul de tutun din gara Sighișoarei, a fost săltat de o echipă militară și dus la sediul Miliției din gară. Lipsit de buletin și neputând să le risipească ofițerilor bănuiala că au în fața ochilor un terorist periculos, Andrei Zanca găsește ideea salvatoare: îl roagă pe maiorul de miliție să sune la liceul la care era angajat atunci, pentru a primi confirmarea adevăratei sale identități de la colegii de muncă. [...] Cum vi se pare reacția colegului? Cronicarul o consideră emblematică pentru o anumită latură morală a unora dintre români. Comentariul lui Andrei Zanca la această amară experiență o puteți citi în paginile revistei”. □ În *contrast*: „A apărut, cu o punctualitate altădată neatinsă, nr. 8-9 al «Vieții Românești» (lunile august-septembrie). Un număr care îmbie la lectură prin numele colaboratorilor prezenți în sumar cu proză, poezie, eseuri, cronici literare și de artă, traduceri”. □ *Elegie pentru căruțele cu roți de lemn*: „În «Flacăra lui Adrian Păunescu» (nr. 33-34) găsim, ca pe un dar nesperat, pagini de jurnal de dată recentă semnate Fănuș Neagu”. ■ Numărul se încheie cu o scrisoare semnată de Marius Dobrin, *Din fericire, trăiește!*: „Am citit abia acum articolul *Căutându-l pe Bălcescu la Palermo* semnat de Mihai Sorin Rădulescu în numărul 6/ 2009 al «României literare». La final, între notele explicative, am descoperit menționat numele doamnei Sanda Georgescu, nepoata de frate a lui V. G. Paleolog. În articol se folosește epitetul «regretată» în legătură cu doamna Georgescu. Din fericire, domnia sa este încă în viață, ba chiar împlinește în aceste zile 90 de ani”.

19 septembrie

● [„Adevărul”, nr. 5964] Radu Paraschivescu publică *Șobolan de bibliotecă*, o prezentare a romanului *Răget de șoarece* de Leonard Wibberley, Ed. Humanitas, traducere de Luana Schidu: „Însuși titlul cărții semnalează o nepotrivire flagrantă. Doar în desenele animate mai vezi cățeluși care scot mugete de cascadă înfuriată. [...] Dar dacă un șoarece poate să emită răgete de stăpân al savanei și să fie luat în serios, înseamnă că politica îi transformă pe Stan și Bran în doi oameni profund serioși”. ■ Nicoleta Zaharia anunță că *Salman Rushdie vine în România*: „Salman Rushdie, autorul controversatului roman *Versetele satanice*, a confirmat venirea sa în România, în perioada 23-26 noiembrie. Editura Polirom, care i-a lansat scriitorului invitația prin intermediul actriței Monica Bârlădeanu, se va ocupa de organizarea evenimentului. În prezent, editura se află în discuții cu Salman Rushdie în ceea ce privește programul final al vizitei, care va cuprinde conferințe, întâlniri cu cititorii și presa, ceai cu scriitorii români și o excursie în Transilvania”.

● [„Suplimentul de cultură”, nr. 241] Apare știrea *E oficial: Rushdie în România*: „Salman Rushdie, unul dintre cei mai importanți scriitori ai momentului, a confirmat venirea în România, în luna noiembrie a acestui an (23-26 noiembrie). Vizita va include câteva evenimente în București (conferințe, întâlniri cu cititorii și presa, ceai cu scriitorii români), precum și o scurtă excursie în Transilvania – în acest moment, Editura Polirom se află în discuții cu celebrul scriitor și eseist britanic de descendență indiană cu privire la programul final al vizitei”. ■ În *Avanpremieră* citim *Prin Perdea* de Aurora Liiceanu. ■ Sub titlul *În care Cioran aduce puțină liniște între doi prieteni* C. Rogozanu scrie despre *La Neant roumain. Un entretien/ Neantul românesc. O convorbire* de Emil Cioran, Luca Pițu, Sorin Antohi, Ed. Polirom, 2009: „Este o carte spre care nu trebuie să vă îndreptați cu mari așteptări de exeget sau cu dorința de a lămuri tainele titanului din Coasta Boacii. Pot garanta pentru umanitatea unui text fără cap, fără coadă, dar cu foarte mult miez. Miez pe care nici nu și-l conține: a se vedea povestea celor doi, Pițu și Antohi, filtrul prin care eu cel puțin am parcurs întâlnirea cu Cioran”. ■ În *Semnal* este recomandată *Istoria romanțată a unui safari* de Daniela Zeca, Ed. Polirom. ■ În *Don Stephano* Bogdan Romaniuc prezintă *Regele cu pene* de Constantin Ciucă, Ed. Cartea Românească, 2009: „Cavalerii lui Constantin Ciucă amintesc însă și de personajele pitorești care traversează romanul lui Ioan Groșan, *O sută de ani de zile la Porțile Orientului*”. ■ Bogdan Romaniuc realizează și un interviu cu Constantin Ciucă, „*Când îți apare o carte ai impresia că ai devenit buricul pământului*”: „- *Don Stephano – Don Quijote. Vorbiți-ne puțin despre această asocieră care îi este servită cititorului chiar din primele pagini ale romanului Regele cu pene.* - Dacă în lumea asta nu ești suficient de precaut să visezi, atunci viața ta devine dezgustător de mecanică și obositor de predictibilă. Trăiești ca un mecanism și mori la fel cum se defectează un mecanism. Don Quijote, ca prototip de visător și totem al schizoizilor de tot felul, este singurul personaj din iconografia pe care o avem la îndemână care are puterea să te transforme din

mecanism în ființă. Iar eu am vrut ca personajele mele să pară ființe. Mai departe e simplu. Sau, poate nu e...”.

20 septembrie

● [„Adevărul”, nr. 126] Nicolae Manolescu scrie *Din nou despre refuzul memoriei*: „Însemnările mele de astăzi se puteau intitula la fel de bine *Cum se rescrie istoria*. În acest început de toamnă, aniversăm și alt eveniment important decât începutul războiului mondial la care mă refeream săptămâna trecută, și anume două decenii de la căderea Zidului Berlinului. Și aceasta a prilejuit o polemică”. ■ În paginile dedicate Premiului Nobel pentru Literatură citim despre Juan Ramon Jimenez (*Nobel pentru „poetul poezilor”*) și Giuseppe Ungaretti (*Profetul ermetismului*), sub semnătura Elizei Zdru.

22 septembrie

● [„Revista 22”, nr. 39 (1020)] Tema suplimentului „22 Urbs” (anul XVI, nr. 279) este *Memoria urbană*, iar printre semnatarii textelor se numără Rodica Culcer, Paul Cernat, Andrei Cornea.

● [„Bucureștiul cultural”, nr. 23 (86)] Pe prima pagină a suplimentului „Revistei 22” citim *Renașterea criticii – renașterea critică* de Al. Cistelean: „Nu numai că aproape toți criticii care au dezertat (strict din critică, se-nțelege) s-au întors pocăiți la post, dar golul temporar lăsat de excursiile lor prin alte cariere și domenii a fost repede umplut de o nouă generație. Cu această generație ceva nu-i, totuși, în regulă. Ea s-a apucat de critica literară exact când aceasta era mai puțin atractivă și mai deplin anonimă. Nici că se putea penitență mai potrivită pentru cine-și dorea glorie sau notorietate. Dar dacă s-a apucat în astfel de condiții, la bază trebuie să fi stat o dragoste sinceră de literatură; dragoste adevărată, din acelea care îndură până biruie. [...] Tocmai efortul de obiectivitate (cât a fost) i-a ridicat în fruntea seriei pe Daniel Cristea-Enache și Paul Cernat. Dar lângă ei stau, deși încă fără cărți, cel puțin trei critici de vocație stridentă: Andrei Terian (care vine îndată cu o carte excepțională despre Călinescu; întocmai așa: excepțională), Alex Goldiș și Mihai Iovănel. Nu fac (din păcate) un recensământ al tinerilor critici, dar există deja nume distincte și voci clare: Mihaela Ursa, Luminița Marcu, Teodora Dumitru, Bianca Burța-Cernat, Simona Sora, Gabriela Gavril, Adriana Stan, Bogdan Crețu, Dragoș Varga, Radu Vancu, Costi Rogozanu, Antonio Patraș. [...] Le-aș adăuga acestora cel puțin trei «leneși» (cu dublă vocație: și de critici, și de leneși): Adrian Lăcătuș, Rareș Moldovan și Nicoleta Cliveț. De adăugat imediat și nume precum Claudiu Turcuș, Georgeta Moarcăș, Cosmin Ciotloș, Cristina Timar, Ștefania Pop sau Călin Crăciun. Aproape de critica literară, dar mai aproape de teoria literară sau de istoria literaturii stau Horea Poenar, Cătălin Ghiță, Ioan Pop-Curșeu, Alexandra Ciocârlie, Iulian Costache, Codrin Liviu Cuțitaru, Gabriel Troc, Rodica Ilie”. ■ Paul Cernat semnează *Cercul Literar se întoarce la Cluj*, o cronică la *Spiritul critic la cercul Literar de la Sibiu*,

coordonator Sanda Cordoș, Ed. Accent, 2009: „Focalizarea strictă asupra miezului tare al «cerchismului» – spiritul critic, înțeles în toate accepțiile sale – a făcut ca textele să se organizeze în jurul temei precum pilitura de fier în jurul unui magnet permanent. Iar ideile puse în joc și abordările incitante au plasat simpozionul la antipodul oricărui convenționalism ce transformă dezbaterile universitare de acest tip într-un ritual plicticos și conformist. Fiecare invitat a avut ceva semnificativ de expus: o perspectivă insolită de abordare, o descoperire istorico-literară, o nouă viziune interpretativă, o recontextualizare aventită sau o revizuire critică oportună”. ■ Andrei Terian publică *G. Călinescu și regula jocului*, un fragment din *A cincea esență. Sistemul critic al lui G. Călinescu*, în curs de apariție. ■ Dana Pîrvan-Jenaru semnează *Despre literatură, cu dragoste*, o recenzie la *Lucian Raicu. Dincolo de literatură*, antologie și comentarii de Carmen Mușat, Ed. Hasefer, 2008: „Antologia este una compactă și are drept criteriu de selecție tocmai reflectarea nuanțată a «spiritului creator» în cărțile lui Lucian Raicu și care își răsfăță discret cititorii, făcându-i părtași drumului fascinant pe care acesta l-a străbătut cu multă inteligență, dar mai ales cu multă sensibilitate, în aventura sa prin lumea mereu expansivă și nicidecum «țeapănă» a cărților”. ■ Bianca Burța-Cernat publică eseu *Înainte de Ionesco, despre Ciudata viață a poetului de Anișoara Odeanu*, Ed. Munca și lumina, 1942: „În *Ciudata viață a poetului* (1942), Anișoara Odeanu pune în mișcare, cu focuri de artificii și giumbușlucuri de clown pe jumătate deprimat, artileria ușoară a ironiei, ia cu asalt locul comun al literaturii, în ambiția de a-l epata pe burghez. Autoarea se războiește parodic cu miturile literaturii «mari», pândite de primejdia clișeului, și în primul rând cu cele optimiste, solar-inaugurale, de sorginte romantică”. ■ Daniel Cristea-Enache publică un fragment din volumul *Lyrice magna. Eseu despre poezia lui Nichita Stănescu*, în pregătire la Ed. Curtea Veche.

23 septembrie

• [„**Adevărul literar și artistic**”, nr. 992] Marius Chivu scrie despre *Coadă de Dragoș Voicu*, Ed. Cartea Românească, 2009: „Scris simplu, limpede și dinamic, așadar cu instinct, dar grăbit și fără consistență, populat de personaje pitorești conturate fin din câteva tușe și condimentat cu mult umor, nu cu nostalgie, dar ușor schematic și preponderent anecdotic, alternând realismul-documentar cu fanteziile cvasialegorice, dar prea eterogen, *Coadă* este un roman pe cât de agreabil, pe atât de inegal. Felia de viață și de umanitate pe care Dragoș Voicu o decupează din epocă, cu destul talent, este însă neprețuită. Compensează, dar, mai ales, promite”. ■ Aflăm noi informații în secțiunea *Pe scurt*: □ *Memoriile lui Hemingway, ecranizate*: „Volumul de memorii *A Moveable Feast*, scris de Ernest Hemingway (foto), va fi adaptat în curând pe marele ecran pentru prima oară. Mariel Hemingway, nepoata marelui scriitor american, va fi atât protagonistă, cât și producătoare a acestui lungmetraj”. □ *Prima librărie de carte franceză*: „Prima librărie de carte franceză din Capitală a fost inaugurată la parterul Institutului

Francez, aceasta urmând să prezinte publicului peste 2.000 de titluri. Noua librărie este inclusă în rețeaua Cărturești, fiind cea de-a zecea din lanțul de magazine”.

● **[„Luceafărul de dimineață”, nr. 28 (900)]** Din *Viața culturală* reținem: □ *Premiile Asociației Scriitorilor București pe anul 2009* [sic! e vorba de premiile pe anul 2008]: „În ziua de 15 septembrie 2009, juriul, compus din Eugen Simion, Dan Cristea, Alex. Ștefănescu, Tudorel Urian și Radu Voinescu, a hotărât laureatii premiilor pentru cărți apărute în 2008. Proză: Dan Stanca, *Cei calzi și cei reci* (Editura Cartea Românească); Poezie: Mihail Gălățanu, *Poeme amniotice* (Editura Limes), Mariana Filimon, *Iarba de mare* (Editura Nouă); Critică: Traian T. Coșovei, *Poezii marilor orașe* (Editura Muzeul Literaturii Române), Octavian Soviany, *Apocaliptica textului* (Editura Palimpsest); Traduceri din literatura universală: Geo Vasile – *Longobardul de Marco Salvador* (Editura Polirom), Iulia Baran – *Cântece de toamnă* de Ruy Câmara (Editura Curtea Veche); Copii și tineret: Sânziana Popescu, *Călătoria lui Vlad pe Celălalt Tărâm* (Editura MediaMorphosis); Premiul special: Janina Ianoși, pentru traducerea volumului *Proză* de Marina Țvetaeva (Editura Ideea Europeană); Debut: Cătălina Cadinoiu, *Nuferii mor în cadă* (Editura Cartea Românească), Oana Soare, *Petru Dumitriu & Petru Dumitriu* (Editura Academiei); Premiul Opera Omnia: Ileana Mălăncioiu. Juriul a hotărât ca premiul pentru dramaturgie să nu se acorde în acest an”. □ *Zilele Europei în Mexic*: „În perioada 25 septembrie - 3 octombrie 2009, la invitația Ambasadei României în Mexic, poeta Andra Rotaru va participa la Festivalul internațional Zilele Europei în Mexic, secțiunea literatură, ca urmare a unei selecții realizate de către juriul festivalului”. ■ Felix Nicolau publică *Manifeste literare nouăzeciste și (post)douămiiste*: „Ultimii douăzeci de ani au fost rodnici în emiterea de manifeste și programe. Mi se pare și normal. Odată cu pluripartitismul postcomunist, era firesc ca scriitorii să aibă libertatea de a se organiza în partide literare. Totalitarismul mai tolera o anumită varietate creatoare, dar nu vedea cu ochi buni lansarea unor programe care să stabilească reguli exclusiviste”. □ *Nouăzecismul*: „*Delirionismul* sau manual concentrat despre cum să nu rămâi blocat în realitate este propunerea Ruxandrei Cesereanu pentru a evita termenul de neo-onirism. Oricum, important este ca scriitorul să se rupă de realitate, să treacă înspre altceva. Delirionismul este o formă de evazionism care, pe lângă vis, conține «o alterare mult mai intensă a realității, un vis mult mai traumatizant»”. □ *Douămiismul*: „Chiar de la începutul *Manifestului deprimist*, Gelu Vlașin declară ritos că poezia rămâne «defularea personală a unei trăiri la nivel existențial». Cu alte cuvinte, nu imitație și nu bagatelizare. Nu manieră, nu minimalism”. ■ Mariana Criș semnează *La rampă: Dramaturgia*, o recenzie la *Istoria literaturii române. Dramaturgia*, ediția a doua, de Mircea Ghițulescu, Ed. Tracus Arte, 2008: „O lucrare amplă, rodul unor ani de lectură și fișe, scrisă cu acribie și care aduce în fața noastră existența a două secole de literatură cu un caracter aparte. Fiindcă dramaturgia este un gen literar care are ca funcție puterea de a fi rostită”. ■ În *Viața lui Petrarca: grandoare și decadență* Geo Vasile

semnalează *Copistul* de Marco Santagata, traducere de Doina Condrea Derer, Ed. Humanitas, 2008. ■ În *Tristețile Oanei* Constantin Stan notează apariția *Jurnalului* de Oana Pellea. ■ *Cărțile săptămânii* sunt prezentate de Horia Gârbea în *Marta Petreu și mucenicul său. Din interbelic cyberspațiu și de la Kabul la Salva*: □ Marta Petreu – *Diavolul și ucenicul său: Nae Ionescu – Mihail Sebastian*, Ed. Polirom: „Scandalul moral nu e provocat de atitudinea reală a lui Sebastian, nici de Marta Petreu, ci exclusiv de mistificatorii autorului blândului *Joc de-a vacanța*, aceștia mai mult sau mai puțin interesați”. □ Emil Lungeanu – *Războiul din Lună*, Ed. Tracus Arte și *Bețe în roate*, Ed. Ghepardul: „Emil Lungeanu e un virtuoz al farsei, dar mai ales aceea descrisă mai sus, despre conspiratorii șahiști, este dovada că poate depăși acest nivel, ceea ce probabil își propune”. □ Paul Doru Mugur – *Psihonautica*, Ed. Curtea Veche: „Fragmentat, echivalent cu schimbarea rapidă a situțiilor, succint ca o succesiune de e-mailuri între oameni grăbiți, eliptic, textul său impresionează și impune”. □ Pașcu Balaci – *Fluierul de oțel*, Ed. Risoprint: „Dramaturg experimentat, Pașcu Balaci găsește un ton impresionant, dar fără emfază. Avem, alături de altele ale aceluiași autor, o piesă istorică bună, reprezentabilă, dar și plăcută lecturii”. ■ În rubrica *Remember* Octavian Soviany publică *Despre bucate și rânduială*, un articol dedicat lui Octavian Stoica și *De-ale gurii din bătrâni*: „Căci, în paginile acestei cărți, îmbinând erudiția și evocarea aburită de lirism, iar acribia documentaristului cu scriitura rafinată a unui stilist de excepție, autorul reușește să realizeze nu doar o adevărată enciclopedie a gastronomiei românești tradiționale, ci și o mică bijuterie literară”. ■ Alexandru George publică partea a treia din *Revenind la discuții*: „În perioada ultimă a comunismului se populariza noțiunea de «textolog», de ins în stare să reproducă și să verifice un text, deci altceva decât editorul îngrijitor de ediție, deși uneori se confunda cu acesta. Recrutarea unor asemenea specialiști de sacrificiu a devenit acum aproape imposibilă”. ■ Andra Rotaru realizează un interviu cu Augustin Frățilă, *N-a fost zi să nu plătesc prețul aventurii mele existențiale...: „- Participați la festivaluri de literatură unde întâlniți și noii reprezentanți ai poeziei tinere. Cum vi se pare poezia tinerilor, aveți preferințe, nemulțumiri? - Ar fi cumplit să particip la festivaluri în care m-aș întâlni dor cu... optzeciști! Ar fi ca-ntr-un cenaclu postum! Mă bucur ori de câte ori aflu despre un poet tânăr, mă interesează ce scrie, mă bucur enorm mai ales când «simt» câteva (măcar) versuri care să-mi zbârnâie în creier - în ideea că acolo unde există o perlă, mai sunt și altele - nu mă grăbesc să-i judec și să-i îndosariesc în buni și răi, aștept (ceea ce trebuie să învețe și ei să facă, chiar dacă e al dracului de greu!) să vină... Poemul, acela! Am mereu în minte replica lui Nichita, într-o dimineață târzie, când eu și Sorin Dumitrescu îl ironizam că-și pierde vremea cu tot felul de caietele pe care le primea de la pubere poetese, iar el ne-a spus: *bătrâneilor - dacă trece Eminescu prin casa mea și eu nu sunt atent?!* Așa că: surfez bloguri de poezie, citesc reviste de literatură nouă, răsfoiesc volume despre care aflu prin târg - nu sistematic, e-adevărat, dar nu trec peste ceea ce mi se arată în cale fără a arunca*

un ochi; sunt chiar invidios (!) uneori când văd - chiar într-o masă de text rezidual sau monden sau teribilist - versuri excepționale la un Țupa, Ianuș, Potcoavă, Komartin, Urmanov, Bobe, Vlădăreanu (chiar dacă nu ader emoțional neapărat la mesajul cu pricina), Rotaru, Vlada, Ninu sau, mai nou, «Cezara» respectivă, super-premiată (căreia, între noi fie vorba, nu prea înțeleg de ce-i «pute» așa de rău viața literară, cum a declarat recent într-un interviu la Radio Cultural!), Gherguț sau Baros - ultimii doi făcând parte din tagma «activiștilor» culturali, mai degrabă, fără a insinua conotația derizorie a termenului...». □ Alături citim *Peștera bolii* de Augustin Frățilă. ■ Prof. drd. Mihaela Nicolae scrie despre *Ion D. Sîrbu despre răs și alți demoni*: „Dorința mărturisită a lui Ion D. Sîrbu este să stârnească râsul contemporanilor «cu materiale recondiționate din trecutul nostru»”. ■ Rubrica *Dintre sute de catarge* găzduiește versurile lui Octavian Mihalcea. ■ În acest număr Lucian Perța parodiază pe Ioan Evu.

24 septembrie

● [„Cultura”, nr. 38 (242)] Angela Martin semnează editorialul *România – capitala Bucureștilor*: „Am observat de ceva vreme – dar acum îmi pare că se manifestă cu mult mai variate intensități – antipatia concetățenilor noștri trăitori în provincie față de bucureșteni. Las la o parte clasamentul pe regiuni, căci înainte de orice trebuie să ne preocupe, cred, originea acestui sentiment național, amploarea pe care o ia și eventualele lui consecințe, chiar dacă aparent îndepărtate. Mă întrebam zilele trecute, urmărind la televizor imagini și comentarii legate de «Zilele Bucureștilor», dacă mai există în lume un caz similar: ca atât de mulți cetățeni ai unei țări să-și deteste capitala”. ■ Aurelian Giugăl (*Reformă fără reformă sau despre proiectul de transformare a învățământului*) spune despre noul proiect de lege privitoare la învățământ: „Punctele tari, puține, includ depolitizarea funcției directorului de școală, incompatibilitatea dintre plagiat și cariera didactică (plagiatul la români se manifestă plener în varii situații, iar cei care plagiază ocupă funcții deosebite în peisajul unversitar românesc și nu numai), alocarea a 7% din PIB pentru educație (6% pentru învățământ și 1% pentru cercetare). În rest, o maree de banalități și de idei reambalate, marile probleme ale învățământului fiind în continuare neglijate”. ■ Și Ilarion Țin (*Intelectualii lui Bănescu și politicile AFCN*) publică text pe temă politică, despre munca ministrului Theodor Paleologu: „Care-i rolul unui ministru plasat într-o poziție cheie? Să finanțeze DOAR periodicele care aduc servicii partidului din care face parte și Președintele, în consecință. Sau care sunt conduse de persoane aflate în anturajul celor două entități expuse anterior. Așadar, în tabelul cu rezultatele sesiunii de finanțare pentru reviste culturale 2009, fășim două publicații ale Institutului de Istorie a Religiilor condus de Andrei Pleșu («Studia Archaeus» și «Studia Asiatica»), revista «România Literară» condusă de Nicolae Manolescu și revista «22» editată de Grupul de Dialog Social. Studiile privind spațiul asiatic sunt foarte importante pentru cultura română, trebuie să recunoaștem... Ca și investițiile în revista «22»,

unde scriu majoritatea «intelectualilor lui Bănescu». Curată imparțialitate politică, domnule ministru Paleologu! [...] O adevărată «golănie» este excluderea de la finanțare din fondurile AFCN a periodicului «Memoria – Revista gândirii arestate». Timp de douăzeci de ani, aici s-au publicat cele mai importante mărturii ale foștilor deținuți politici din perioada comunistă. Răsfoind colecția «Memoriei», generația tânără poate afla cu lux de amănunte ce a însemnat comunismul în cel mai brut mod. De la suferinzi acestui regim, cei care și-au sacrificat tinerețea și sănătatea pentru idealurile democratice. Ori, ce le oferă domnul Paleologu, în schimb: studii despre Asia. Haideti domnilor pedeliști, că sunteți de tot răsul!».

■ C. Stănescu revine la rubrica sa cu textul *Femei celebre*, ocupându se de „Jurnalul literar”: „În ultimul număr al «Jurnalului literar» (aprilie-iunie 2009), rubrica lui I. N. Manzatti readuce în scenă două femei celebre al căror uriaș talent a cucerit lumea: Elvira Popescu și Virginia Zeani”. □ În partea articolului *Paul Goma n-a plecat în exil...* citim: „Avanpost singuratic al recuperării valorilor românești din exil, «Jurnalul literar» al lui Nicolae Florescu reface pe această cale spirituală harta României literare așa cum fusese ea în hotarele de odinioară și cum o realizase, în monumentala sa întreprindere, G. Călinescu. [...] Neobosit și mereu aflat la datorie în foișorul său cât pentru o barză din Casa Scriitorilor, Nicolae Florescu și-a editat recent primul volum cu titlul rubricii care i-a adus de-a lungul anilor dacă nu mai mulți, măcar tot atâția averdări câți prieteni poate el avea: *Înapoi la Aristarc*. O rubrică în care pe mulți i-a supărat. O rubrică prin care, preluând modelul mizantropului conservator al Bibliotecii din Alexandria, și-a mărturisit implicit cultul nedezmintit față de patronul spiritual al revistei, G. Călinescu”.

■ Apare continuarea dosarului organizat de Daniel Cristea-Enache, *Internet pentru literatură.02*. În acest număr citim intervențiile: □ Cătălin Sturza, realizator al emisiunii *Cultura.net*, România Cultural, „Clubul blocului F4”: „I) În ceea ce privește promovarea literaturii, Internetul poate avea, și de obicei are, fără îndoială, un rol cât se poate de benefic. E o platformă ieftină de promovare pentru edituri și e un loc unde oricine poate încerca critica literară cu degetul, deschizând un blog despre cărți. i) Editurile își deschid site-uri și librării on-line – cel mai interesant portal autohton de acest fel pe care l-am văzut în ultima vreme este www.libhumanitas.ro. Sunt proiecte comerciale, desigur, făcute, să vândă cărți fără a trece prin sistemul librăriilor și al retailerilor și scutind, astfel, adaosuri mari. [...] Aceste platforme, cu blogurile aferente, sunt un rezultat al unei gândiri de marketing, și unele reușesc, cred, să fie eficiente, să aducă vânzări. Totuși, în privința conținutului cultural ele sunt încă precare – editurile și ziarele care experimentează cu astfel de instrumente trebuie să înțeleagă că nu e suficient să deschidă un blog, trebuie să-l și întrețină. [...] ii) Blogurile de cărți s-au înmulțit, în ultima vreme, precum ciupercile. E un lucru bun, atâta timp cât ele sunt echivalentul on-line al cluburilor de amatori care se adună în jurul unei pasiuni comune. [...] Ceea ce lipsește, totuși, este acel eșanton de bloguri literare de calitate, care să constituie un reper. Blogul de referință, *The New York Times Book*

Review al blogurilor românești, lipsește cu desăvârșire. [...] iii) În mod interesant, a scrie despre cărți pe Internet nu se reduce la ceea ce filologii numesc critică literară. [...] Aceste bloguri au valoarea lor, ele îndrumă cititorii spre cărțile din librărie și găzduiesc/ moderează discuții uneori pasionale, alteori avizate despre cărți. [...] iv) Cât despre piața cărții, ea nu va fi afectată de digitalizarea patrimoniului cultural pe care o încearcă unele programe europene și unele mari companii din domeniul IT. [...] Pentru mine, cel puțin, o carte scanată nu e satisfăcătoare decât în măsura în care pot avea acces rapid la anumite informații din cuprinsul ei, folosindu-mă, eventual, de un motor de căutare. Foarte greu pot citi o carte cap-coadă pe Internet. [...] Cât despre România, aceasta ar trebui, cred, să facă eforturi pentru a se alătura bibliotecii virtuale «Europeana», inițiată de Comisia Europeană, achiziționând tehnologia ce ar putea permite, pentru început, scanarea unei părți a cărților din Biblioteca Națională. II) Există genuri literare «naive», născute pe Internet. Vocile avangardiste spun deja că textul n-umai are sens în absența *hyperlink*-urilor și a conținutului multimedia – cărțile viitorului vor avea text, context, sunete și imagini. [...] Am văzut, recent, un proiect românesc intitulat *Complexul Europa*, un roman foileton scris pe Internet de cinci autori – Dan Sociu, Adrian Schiop, Mitoș Micleușanu, Vera Ion și Răzvan Exarhu. [...] Nu cred, așadar, că vom asista la o calamitate, nici în ceea ce privește cărțile, nici în privința ziarelor și a revistelor tipărite ce se mută *on-line*. O amenințare ar putea veni, totuși, din partea unor curente de opinie precum cel lansat de magnatul Rupert Murdoch, ce proclamă că presa tipărită e istorie, că ziarele se vor muta pe net și că, prin urmare, cititorii vor trebui să plătească pentru a le citi. E o idee care ar putea afecta însuși fundamentul Internetului, ce presupune informație liberă și *hyperlink*-uri care conduc, instantaneu, la informație. Dar domnul Murdoch nu cred că are, totuși, dreptate și ziarele nu se vor muta, cu totul, pe Internet. Iar dacă publicațiile vor începe să introducă taxe pentru fiecare articol vizualizat, cu siguranță că bloggerii se vor grăbi să le ia locul, dovedindu-se ma iprolifici și mai inteligenți ca niciodată”. □ Nicu Ilie, tehnoredactor & webmaster, *Huminternetul sau Despre cum e cu puțință ceva vechi*: „Obiectiv vorbind, cartea de hârtie are multe lucruri să reproșeze internetului. Dar criza ei nu a început cu Apple sau Bill Gates iar problemele ei de adaptare sunt numeroase și greu de soluționate. În mod paradoxal, ceea ce ucide cărțile este chiar iluminismul pe care ele, cândva, l-au provocat. Democratizarea societăților, alfabetizarea în masă și tehnologiile de entertainment, propunând o cantitate uriașă de opere de o intensivitate diferită, au dus la porționarea pe nișe din ce în ce mai destructurate a publicului de carte. [...] Ca să răspund într-un final și temei acestui dosar despre cum internetul poate ajuta literatura: portaluri culturale credibile (una-două bucăți), încurajarea unor platforme mai protejate cu drepturile de autor (ex. e-paper), coalizarea unor publicații din nișa culturală (rivale în interiorul ei), promovarea unei etici financiare (reguli de bună purtare, cum ar fi un click pe reclama de pe siteurile culturale). Plus pași făcuți și mâini întinse spre populația modală, în

special spre adolescenți. Și acum un «the end» sentențios: carte de hârtie e dusă, Obiectual și funcțional, ea e legată de nevoile sociale ale evului mediu (pe care le-a reflectat Gutenberg) și de posibilitățile tehnice ale primei industrailizării. Cartea va fi peste 20 de ani ca un timbru sau ca un talger de argint: un obiect gustat doar de colecționari. Se va vorbi atunci despre arta tipografică, În ceea ce privește arta literară, singura ei șansă e găsirea unei căi de a coabita cu internetul”.

□ Răzvan Penescu, redactor LiterNet.ro, „*Scriitorul de la 3*”: „Presupunerea că internetul poate sau trebuie să sprijine literatura mi se pare greșită din start. Internetul și literatura sunt într-o relație similară cu cea dintre tipografie și literatură. Tipografiile nu ajută literatura, tipografiile multiplică niște pagini, dintre care unele (un procent infim, de fapt) sunt pagini de literatură. În ce privește discuția despre «internet vs. tipar», e o falsă (și deja cam plictisitoare) discuție. [...] De fapt cei care vor să citească, citesc, iar cei care nu vor să citească, găsesc mii de scuze. E foarte simplu. Pe scurt: literatura să facă bine să se ajute singură să iasă din punctul de maximă platitudine în care a ajuns, în parte obligată de edituri prea hulpave pentru a se opri din publicarea în 25 de țări simultan a oricărui gunoi, înainte să își piardă toți cititorii. Internetul poate să difuzeze cărțile, dar nu poate obliga oamenii să citească. Doar scriitorii buni pot face asta”.

□ Mihaela Iancu, jurnalist și redactor LiterNet.ro, *Poveste și muncă*: „Culmea e că problema e de fapt invers. Adică, singura care poate ajuta literatura în relație cu internetul e literatura. Suportul trebuie să arate disponibilitate, să-și promoveze deschiderea și posibila importanță în timp, dar doar literatura foarte bună pusă pe un asemenea suport va da legitimitate Internetului. [...] Internetul și cartea pot fi prieteni. Or, nu înțeleg de ce s-a început transmiterea aestei «previziuni catastrofice» cu Internetul în post de ucigaș al poveștilor. Oameni buni, ne schimbăm doar hainele, sufletul rămâne același. Pe mine mă plictisește teribil «dilema asta existențială»”.

■ În secțiunea *Cultura literară* citim: □ Daniel Cristea-Enache publică *Documente, argumente (II)*, o recenzie la *Oglinzi paralele* de Dan Mănuță, Ed. EuroPress Group, 2008: „Critica lui Dan Mănuță e pe două planuri, o critică filologică, de istoric și cronicar al edițiilor, și una strict literară, centrată pe figura spiritului creator eminescian”.

□ Eugen Simion publică a doua parte din *Eugen Ionescu la Vichy (II)*. „*Sunt un evadat în uniforma gardianului*”.

□ Nicolae Bârna semnează *O carte în răspăr*, o prezentare a volumului *Clavarium* de Andrei Simuț, Ed. Bastion, 2009: „Ei bine, cartea lui Andrei Simuț nu prea corespunde așteptărilor. E în răspăr față de cuvintele zilei. Prezintă, la prima vedere, aspectul așa-zis morocănos, depreciaț prin reacție la supralicitările din trecut, căzut în dizgrație, al cărții de proză serioase și profunde, moderniste (*horribile dictu!*) ori serios postmoderniste (iarăși, *horribile dictu!*). [...] Un succes indubitabil, deși în răspăr față de *trend*-urile zilei. Nu și față de exigențele literaturii de calitate”.

□ Constantin Coroiu semnează *Sunetul și cuvântul*: „Toate drumurile istoriei, bune și rele, au pornit *din* sau au trecut *prin* Europa. Cineva spunea că fără Europa, lumea ar fi ca nelumea...”.

■ Teodora Dumitru semnează traducerea *Unde am*

greșit. *Ungaria înainte și după căderea comunismului*, un interviu amplu cu G. M. Tamás, realizat de Chris Harman și apărut în „International Socialism”, issue 123 în data 24.VI. 2009. ■ În *Cultura ideilor citim Luxul cimitirului și al memoriei. Lecția de etică a neuitării a Monicăi Lovinescu*, text semnat de Ovidiu Olar, pe marginea antologiei *Etica neuitării* de Monica Lovinescu, antologie și prefață de Vladimir Tismăneanu, Ed. Humanitas, 2008: „Deși deloc suficient, s-a scris mult și uneori bine pe marginea modului în care a gândit totalitarismul (indiferent de culoarea lui) Monica Lovinescu. Personal, nu mă consider calificat să intervin în discuțiile specialiștilor”. ■ În secțiunea *Cultura vizuală* Dan Mircea Cipariu publică *În bucătăria unui Maestru*, semnalând albumul *Horia Damian. Opere din muzeele și colecțiile românești, 1930-1946* de Radu Varia. ■ Numărul se încheie cu următorul mesaj: „Redacția revistei «Cultura» îi urează domnului Augustin Buzura, de ziua sa, multă sănătate și putere de muncă. La mulți ani!”.

● [„Dilema Veche”, nr. 293] Alex. Leo Șerban coordonează dosarul *Răul și răutatea*, la care participă Gabriela Adameșteanu, Svetlana Cârștean, Iulian Comănescu, Norbert Dodille, Andreea Esca, Mihaela Iancu, Aurora Liiceanu, Anca Manolescu, Anamaria Marinca, Dan C. Mihăilescu, George Onofrei, Horia-Roman Patapievi, Ioana Pârvulescu, Răzvan Penescu, Iulia Popovici, Ana Maria Sandu, Corina Șuteu, Cătălin Tolontan. ■ Claudiu Constantinescu prezintă volumul *Nocturne. Cinci povești despre muzică și amurg* de Kazuo Ishiguro, traducere și note de Vali Florescu, Ed. Polirom, 2009: „N-are cum să nu vă placă acest volum de *Nocturne...*, cu melancoliile lui rafinate, puse pe notele unor existențe ce gravitează, invariabil, în jurul muzicii”. ■ În *Dilema veche vă recomandă* Simona Sora spune: „Citiți ultimul volum apărut în românește al trilogiei *Millennium* de Stieg Larsson, *Castelul din nori s-a sfărâmat* (traducere și note de Elena-Maria Morogan), măcar ca să aflați ce s-a întâmplat cu hackerița secolului, Lisbeth Sulander, iar dacă aveți nevoie de un stimulent ca să vă încumetați la cele aproape 900 de pagini, mergeți pe 24 septembrie la Grădina Verona-Cărturești să vedeți o lansare teatrală cu Dan C. Mihăilescu invitat special”. ■ Din *Știri nebăgate în seamă* reținem *Scandal diplomatic la Frankfurt*: „Invitatul de onoare al Târgului de Carte de la Frankfurt este China. Decizia de a acorda literaturii chineze un spațiu special de expunere la actuala ediție a fost luată acum doi ani, în urma unor discuții aprinse: se reproșa lipsa de deschidere și nerespectarea dreptului la libera exprimare. Cu mai puțin de o lună înaintea deschiderii oficiale a Târgului (care începe pe 14 octombrie), organizatorii au vrut să ofere presei de specialitate o avanpremieră a evenimentelor de la standul Chinei, în cadrul unui simpozion internațional la care au fost invitați oficiali guvernamentali și scriitori chinezi. Tema simpozionului, coorganizat în parteneriat cu guvernul Republicii Populare Chineze era tocmai democratizarea țării. Încă din perioada de pregătire, oficialii chinezi au anunțat organizatorii târgului că nu acceptă ca la simpozion să participe doi scriitori: e vorba de disidenții Dai Qing și Bei Ling. Președintele Târgului de Carte a fost pus, pentru prima dată – spune

el – într-o situație de șantaj. Și a cedat: decât să riște un boicot total din partea delegației oficiale chineze, a preferat să nu-i mai invite pe cei doi indezirabili. Numai că, până la urmă, Dai Qing și Bei Ling tot au apărut la simpozion, invitați de PEN-Club Germania. Blocaj total, bâlbe și grimase încurcate: președintele târgului, Jurgen Boos, a trebuit să-i informeze pe partenerii chinezi că disidenții au apărut fără știrea sa; ba chiar, ceva mai târziu, s-a simțit obligat să le pronunțe numele și să-și ceară scuze că nu i-a invitat. Una peste alta, simpozionul s-a transformat într-un adevărat scandal diplomatic”.

● **[„Observator cultural”, nr. 235 (493); nr. de pagini: 32]** Noile informații aflăm din rubrica *La zi*: □ *A fost*: „□ *Poezie și jazz la MLR*. Sâmbătă, 19 septembrie, în cadrul Zilelor Bucureștiului, Muzeul Literaturii a găzduit, timp de o noapte, poezie și muzică. Alături de un recital Maria Răducanu și Mircea Tiberian, au avut loc lecturi publice, susținute de Denisa Comănescu, Iolanda Malamen, Dan Coman, Florin Iaru, Marin Mălaicu-Hondrari, Lucian Vasilescu, Ioan Es. Pop, Paul Vinicius, Traian T. Coșovei. [...] □ *Lectură Paul Morand*. Ambasada Franței în România, Institutul Francez din București și Librăria Cărturești au organizat luni, 21 septembrie, lectura textului *Route de Paris à la Méditerranée* de Paul Morand, susținută de Michel Favory de la Comedia Franceză. Lectura a fost urmată de inaugurarea Librăriei Cărturești de la Institutul Francez din București”. □ *Va fi*: „□ *Trilogia Millennium*. Joi, 24 septembrie, ora 19.00, la Librăria Cărturești (Grădina Verona) are loc un eveniment special: o întâlnire teatrală cu Stieg Larsson, cu ocazia lansării volumului *Castelul din nori s-a sfărâmat*, ultimul din trilogia Millennium (Editura Trei, traducere din suedeză și note de Elena-Maria Morogan). Invitat special este Dan C. Mihăilescu. [...] □ *Margento la European Poetry Slam*. Pe 30 septembrie, trupa Margento va deschide prima ediție a festivalului European Poetry Slam, care se va desfășura în perioada 30 septembrie - 4 octombrie, la Berlin”. □ *Salman Rushdie vine în România*: „Între 23 și 26 noiembrie, Salman Rushdie va veni în România. Vizita sa va prilejui o serie de evenimente în București (conferințe, întâlniri cu cititorii și cu presa, ceai cu scriitorii români), precum și o scurtă excursie în Transilvania. Editura Polirom – care, prin intermediul actriței Monica Bârlădeanu, l-a invitat în România pe celebrul scriitor și eseist britanic de descendență indiană – a tradus în limba română zece dintre romanele lui Salman Rushdie și două volume de eseistică. *Luka and the Fire of Life*, ultima lucrare semnată de Salman Rushdie, republicată încă în volum, se află în curs de traducere și va apărea în colecția «Biblioteca Polirom», în vreme ce *Copiii în miez de noapte*, cel mai premiat roman al lui Salman Rushdie, este în curs de ecranizare, scriitorul fiind implicat în scrierea scenariului; mai mult decât atât, el va interpreta și rolul unui personaj”. □ *Gabriela Adameșteanu, la Madrid și Segovia*: „ICR Madrid, ca membru al Rețelei Institutelor Culturale Europene (EUNIC), a invitat-o pe scriitoarea, eseista și jurnalista Gabriela Adameșteanu la cea de-a IV-a ediție a Festivalului Hay din Segovia (2009). Pe lângă participarea la dezbaterile și întâlnirile din cadrul

Festivalului, intitulat «20 de ani fără Cortină de Fier în Europa», scriitoarea va participa și la prezentarea romanului său *Dimineața pierdută/ Una mașina pierdută*, recent tradus la Editura Lumen, prin programul de subvenții «20 de autori» (CENNAC-ICR)». ■ În loc de editorial apare *De recitit. Toate școalele...* de I. L. Caragiale, 1907. *Din primăvară până-n toamnă. Câteva note din Politice*, Ed. Dacia, 2000. ■ Traducătorul Victor Scoradeț a primit Medalia „Goethe”; cu această ocazie revista publică *Laudatio pentru Victor Scoradeț* de Dea Loher și *Cuvinte de mulțumire* de Victor Scoradeț. ■ Oana Cătălina Ninu publică *Să nu-ți faci chip cioplit*, o recenzie la *Chipurile* de Stoian G. Bogdan, Ed. Cartea Românească, 2009: „Bineînțeles, vocația lui Stoian G. Bogdan este proza, pentru că în cazul *Chipurilor* forța volumului este cuantificabilă în miligrame de narațiune. Bineînțeles, toate acestea nu opresc *Chipurile* să fie, probabil, cel mai bun debut în poezie al acestui an”. ■ Despre volumul lui Stoian G. Bogdan se pronunță și Paul Cernat în *Viața ca-n Chipurile*: „Citită însă fără idei preconcepționate, cartea – bulversantă – dezvăluie un poet capabil să surprindă, ca-ntr-un album hiperrealist, episoade nebunești și «chipuri» greu de uitat ale declasașilor care i-au marcat existența, victime deloc inocente într-o lume ieșită din țâțâni. O lume pe lângă care poemele negre ale lui Ioan Es. Pop din Ieudul... sau Pantelimon... par abstracte și ceremonioase, livrești și estetizante”. ■ Geo Șerban revine la *Recurs la memorie* cu textul *Ion Marin Sadoveanu – aidoma eroilor din romane*. ■ Bogdan Suceavă răspunde *De unde se inspiră Ioana Diaconescu?*: „Prezentăm în rândurile următoare ce s-a preluat în «România literară» în septembrie 2009 dintr-un articol publicat în «Observator cultural» în septembrie 2005 (preluare fără ghilimele, fără a semnaliza citatele, dar cu neașteptate pociri). Recent, Ioana Diaconescu a publicat în nr. 35, din 4 septembrie 2009, al României literare, articolul intitulat *Ion Barbu în arhiva operativă a Securității*. Am parcurs pasaje întregi ale respectivului articol cu un sentiment de neobișnuită familiaritate. Îmi amintesc foarte bine perioada când am scris, împreună cu Vladimir Boskoff, articolul pe care noi l-am intitulat *Povestea «spațiilor Barbilian» sau ce s-a mai întâmplat după Joc secund*, apărut în numărul 286 al «Observatorului cultural», din 15 septembrie 2005. [...] În articolul Ioanei Diaconescu, idei întregi sunt expuse în aceeași ordine ca și în articolul nostru, datele și referințele sunt cele pe care le-am indicat noi, iar în articolul nostru aceste date apar pentru prima oară. O astfel de preluare ar fi meritat citarea sursei, dar Ioana Diaconescu nu o face”. ■ În rubrica sa Ovidiu Pecican publică *Patru lei tineri interbelici*, o semnalare a monografiei *Filosofia social-politică a generației '27. Mircea Vulcănescu, Mircea Eliade, Constantin Noica, Emil Cioran* de Mugur Voloș, Biblioteca Revistei „Familia”, 2008: „Fără a da răspunsuri noi și a deschide perspective inedite asupra subiectului, Mugur Voloș repertorizează salutar problematica și soluțiile fiecăruia dintre cei urmăriți, într-o abordare sintetică și, în principiu, corectă, pregătitoare de nou: adus în viitor fie de sine, fie de alții”. ■ Roxana Sorescu publică partea a doua din *Cazul Sebastian. Nuanțe*, despre volumul *Diavolul și ucenicul său*:

Nae Ionescu – Mihail Sebastian de Marta Petreu, Ed. Polirom, 2009: „Cartea Martei Petreu are, printre numeroasele ei merite, și pe acela de a provoca o discuție nouă despre Sebastian, o discuție care să țină seama de toate datele vieții personale și publice a acestuia. Prin tonul său ferm, determină răspunsuri. Cred că abia de acum încolo, biografia de evenimente și biografia interioară ale lui Sebastian devin posibile și mai interesante ca niciodată. E o carte care marchează o dată în istoria noastră literară, de aceea consider un noroc posibilitatea de a participa la discuția pe care o deschide”. ■ Ovidiu Șimonca realizează un interviu cu Ion Vianu, „*Lumea românească a ținut cu mine*”, cu ocazia apariției volumului *Exercițiul de sinceritate*: „- *Ce v-a făcut să vă așezați la masa de scris în 2006 și să scrieți acest Exercițiu de sinceritate?* - Ceea ce m-a stimulat să scriu despre vremea care a precedat plecarea mea din România a fost discuția din jurul dosarelor Securității din 2006: acele revelații, acei oameni politici, acei jurnaliști care au apărut ca informatori. Mărturisesc că mă vedeam ca un om absolut curat, dar am început să meditez la trecutul meu și am descoperit că avea și diferite pete. Acest proces, de retrăire a trecutului, a devenit pasionant. Am trecut la o generalizare: oare nu ar trebui, noi toți, să reflectăm la trecutul nostru, înainte de a discuta despre trecutul altora? Poate am avea o mai mare autoritate să vorbim dacă ne-am limpezi, noi înșine, propriul trecut”. ■ Marius Haulică scrie despre *Proza scurtă* în literatura SF: „De ce proză scurtă? Că doar n-o fi singurul motiv acela că «așa ne-am obișnuit»?! Cel puțin doi autori au scris suficiente romane, care ne-ar putea îndemna să presupunem că, de-acum înainte, cariera lor se va baza exclusiv pe roman: Liviu Radu și Sebastian A. Corn. De ce continuă să scrie proză scurtă? De ce Dănuț Ungureanu scrie în continuare și proză scurtă? Poate pentru că proza scurtă continuă să rămână fascinantă. Poate pentru că e o provocare, uneori mai mare decât romanul”. ■ Adina Dinițoiu realizează un interviu cu Malika Mokkedem, „*Marea m-a învățat să iubesc deșertul de care am fugit*”: „- *Romanul care a fost publicat recent în limba română, L’Interdite/ Femeia interzisă (IBU Publishing, 2009), a apărut în Franța, la Éditions Grasset în 1993, în urmă cu 16 ani. Biografia dumneavoastră seamănă mult cu povestea eroinei. Prezențați-ne puțin contextul nașterii și al receptării acestei cărți în Franța.* - *L’Interdite/ Femeia interzisă* este cel de-al treilea roman al meu, înaintea lui a apărut *Les hommes qui marchent*, care înfățișează povestea familiei mele și, prin intermediul ei, parțial, pe aceea a Algeriei. După *L’Interdite/ Femeia interzisă* a urmat *Le Siècle des sauterelles*. Printre circumstanțele care m-au determinat să scriu cartea era faptul că în Algeria începuseră să se manifeste o serie de violențe. [...] Cartea a fost extrem de bine primită, mai întâi, cred, pentru că a apărut la o mare editură (Grasset). Succesul pe care l-a avut acest roman mi-a schimbat viața. Pentru că, din acel moment, scriitura a devenit, cu adevărat, pentru mine un mijloc de rezistență. Am devenit conștientă de impactul scriiturii asupra celorlalți – nu numai asupra algerienilor, dar și în genere de puterea ei de a explica lumii (sunt tradusă în mai multe limbi) complexitatea unei situații, precum cea a Algeriei.

Lucrul a devenit important chiar și în viața mea: totul s-a reconfigurat în existența mea, după cartea aceasta, urmând o axă esențială, și anume aceea reprezentată de scris”.

25 septembrie

● **[„România literară”, nr. 38]** În editorialul său Nicolae Manolescu scrie despre *Drepturile istorice ale lui Titu Maiorescu*: „Modelul maiorescian a funcționat mai bine în critică, nu totdeauna bineînțeleasă. În schimb, în filosofia socială (deși a predat numai istoria filosofiei), a fost unanim contestat. Teoria formelor fără fond, cea mai celebră din istoria noastră, a fost calul preferat de bătaie al antimaiorescienilor, de la Iorga, dar și Lovinescu, maiorescian, el, la G. Munteanu, M. Ungheanu și Al. Dobrescu. [...] Cât despre actualitatea tezei criticului de acum un veac, a scris un eseu original H.-R. Patapievicu într-un număr din «Idei în dialog» de anul trecut. Ce curios să constatăm că Maiorescu, profesorul de literatură al nostru, al tuturor, așteaptă încă să fie repus în drepturile sale istorice”.

■ Solomon Marcus semnează *Cruzimea istoriei*, un text despre Ion Barbu, pornind de la articolele semnate de Ioana Pârvulescu și Șerban Foarță din numerele anterioare. ■ Și Ion Pop scrie despre Ion Barbu, motivat de textele semnate de Ioana Pârvulescu și Șerban Foarță (*Încă o dioptrie*). ■ În *Contrafort* Mircea Mihăieș pune întrebarea *Pe cine a iubit Roland Barthes?*, o analiză a volumului *Journal de deuil*, Éditions du Seuil/ Imec, 2009 în care „Roland Barthes ilustrează marea temă a doliului ca formă de autocentrare paroxistică: nu aflăm prea multe lucruri despre mama dispărută, dar aflăm aproape totul despre trăirile îndoliatului. Cei doi ani de suferință consemnați în *Jurnal* înfățișează repertoriul perfect controlat literar al unei minți obișnuite să despice firul în patru”. ■ Cu textul *Examenul de maturitate la scriitori* Ioana Pârvulescu se adresează lui Mircea Cărtărescu: „Din câte îmi amintesc, dragă Mircea, primul tău roman, *Visul* l-ai scris abia după 30 de ani (l-ai republicat sub o formă ușor modificată, *Nostalgia*, la aproape 40 de ani), iar marele tău roman, *Orbitor*, l-ai încheiat după 50 de ani. Crezi că l-ai fi putut scrie înainte de această vârstă, să zicem la 26 de ani, înainte de a trece printr-o serie de experiențe personale și istorice care să-ți lumineze sau să-ți întunece mereu alte fețe ale lumii? Eu mă îndoiesc. Mă îndoiesc că, oricâtă imaginație ai avea - iar tu ai una de o luxurianță și o bogăție de nuanțe cum n-am mai văzut - ți-ar fi fost accesibile acele adevăruri personale și generale pe temelia cărora stă romanul bun”. ■ Citim cronici literare: □ Sorin Lavric semnează *Scrisul etimologic*, semnalând apariția volumului *Instrucțiuni filosofice* de Vasile Lucaciu, ediție îngrijită de Vianu Mureșan și Diana Grigoriu, Ed. Dacia, 2007. □ Cosmin Ciotloș publică *Romanul nimănui*, o cronică literară la *Regele cu pene* de Constantin Ciucă, Ed. Cartea Românească, 2009: „Dacă n-ar fi fost precedat, la distanță de numai câteva luni, de un volum de versuri, romanul *Regele cu pene* ar fi reprezentat meritoriu debutul literar al lui Constantin Ciucă. Așa însă, luând notă de existența unei cărți pe care nu știu câți au văzut-o vreodată (se numește

Eu și restul opus și a fost publicată la Editura Marist din Baia Mare), trebuie să mascăm cu aer doct curiozitatea în fața apariției, din senin, a acestui autor între prozatorii de la Cartea Românească”. □ Gheorghe Grigurcu publică a doua parte a textului *O carte despre Cameleonea*, o recenzie la *Perfectul acrobat. Leonte Răutu. Măștile răului* de Vladimir Tismăneanu și Cristian Vasile, Ed. Humanitas, 2008. □ Tudorel Urian semnează *Ruleta vieții*, o recenzie la volumul *Lista lucrurilor care obsedează* de Alexandra Târziu, Ed. SemnE, 2009: „Plin de *qui-pro-quo-uri*, întâlniri strani, coincidențe la limita credibilului, identități surpriză și răsturnări de situații, presărat cu o discretă pudră suprealistă, romanul Alexandrei Târziu, *Lista lucrurilor care obsedează* este o carte densă, puțin barocă, dar foarte interesantă. O ficțiune insolită despre metodele de supraviețuire ale românilor de ieri și de azi scrisă cu măiestria unui prozator încercat”. ■ Alex. Ștefănescu revine cu textul *Cicerone Ionițoiu și lupta cu amnezia*: „Articolul meu din numărul trecut despre Cicerone Ionițoiu și lupta lui de o viață cu amnezia colectivă a avut un neașteptat de mare ecou. Am primit numeroase e-mail-uri de la cititori ai revistei dornici să-și exprime admirația față de un om care, cu sănătatea șubrezită în închisori, ca deținut politic, continuă și azi, la 85 de ani, cu o dârzenie rar întâlnită, să povestească lumii întregi ce a însemnat comunismul. Cei care susțin că nu trebuie să se mai vorbească despre istoria noastră recentă sau se înșeală, pur și simplu, pentru că le lipsește o pregătire intelectuală elementară, sau o fac cu un scop, servind interesele unor grupuri. Cum să nu fie nevoie să mai vorbim? [...] Reacția care m-a impresionat cel mai mult a fost aceea a lui Cicerone Ionițoiu însuși. Fostul deținut politic, care a publicat până în prezent mii de pagini despre victimele terorii comuniste, mi-a dăruit două pagini scrise de mână, inedite, despre un episod plin de dramatism din viața lui. Ele prezintă interes ca document, dar și ca literatură, având o remarcabilă expresivitate și fiind greu de uitat. Transcriu aceste două pagini pentru cititorii «României literare»”. ■ Apare nota nesemnată cu informații *De la Uniunea Scriitorilor*: „În urma alegerilor desfășurate în perioada 15-22 septembrie în cadrul Filialelor USR din Craiova, Timișoara, Cluj, Iași și al secțiilor ASB (poezie, proză), au fost desemnate noile organisme de conducere ale acestora, după cum urmează: □ *Craiova* Președinte: Gabriel Coșoveanu; Membrii în Consiliul Uniunii Scriitorilor: Gabriel Chifu, Paul Aretzu; Comitetul de Conducere al Filialei: Paul Aretzu, Ionel Bușe, Ioan Lascu, Florea Miu, Jean Băileșteanu, Bucur Demetrian. □ *Timișoara* Președinte: Cornel Ungureanu; Membri în Consiliul Uniunii Scriitorilor: Lucian Alexiu, Paul Eugen Banciu, Marian Odangiu, Mircea Mihăieș; Comitetul de Conducere al Filialei: Lucian Alexiu, Paul Eugen Banciu, Slavomir Gvozdenovici, Mircea Mihăieș, Marian Odangiu, Adriana Babeți, Francisc Barany, Annemarie Podlipny, Marcel Tolcea, Alexandru Ruja. □ *Cluj* Președinte: Irina Petraș; Membri în Consiliul Uniunii Scriitorilor: Doina Cetea, Adrian Popescu, Ovidiu Pecican, Marta Petreu, George Vulturescu, Mircea Opreț, Szilágyi István; Comitetul de Conducere al Filialei: Doina Cetea, Ion Cristofor, Ovidiu Pecican, Ion Vartic, Mihai Dragolea,

Karácsonyi Zsolt, Ion Pinte, George Vulturescu. □ *Iași* Președinte: Cassian Maria Spiridon; Membri în Consiliul Uniunii Scriitorilor: Valeriu Stancu, Lucian Vasiliu, Ioan Holban, Mircea A. Diaconu; Comitetul de Conducere al Filialei: Valeriu Stancu, Ioan Holban, Gellu Dorian, Daniel Corbu, Constantin Dram, Mircea A. Diaconu, Marius Chelaru, Nichita Danilov, Adrian Alui Gheorghe, Adi Cristi. □ *București Secția de Poezie* Președinte: Dan Mircea Cipariu. Vicepreședinte: Bogdan O. Popescu; Membri în ConsiliulUSR: Varujan Vosganian, Nicolae Prelipceanu, Liviu Ioan Stoiciu, Gelu Vlașin, Gheorghe Istrate; Comitetul de conducere al Secției: Traian T. Coșovei, Cornelia Maria Savu, Denisa Comănescu, Nicolae Prelipceanu, Bogdan O. Popescu, Mariana Filimon, Aura Christi, Gelu Vlașin, Grigore Șoitu. □ *Secția de Proză* Președinte: Constantin Stan; Vicepreședinte: Aurel Maria Baros; Membri în ConsiliulUSR: George Bălăiță, Nicolae Breban, Ștefan Agopian, Gabriela Adameșteanu; Comitetul de Conducere al Secției: Iulian Neacșu, Mircea Constantinescu, Ștefania Coșovei, Mariana Sipoș, Nicolae Iliescu, Aurel Maria Baros, Valentin Hossu Longin”. ■ În *Inedit* citim *Scrisori de la Lucian Boz. Corespondență cu Ioan Miclău*, prezentare și adnotare de Ilie Rad. ■ Al. Săndulescu scrie despre familia Pillat – *O mare familie de scriitori* în rubrica *Restituiri*. ■ În rubrica *Istorie culturală* găsim textul lui Mihai Sorin Rădulescu *Despre un portret al domniței Zoe Ghika*. ■ Muguraș Constantinescu realizează interviu *Cu Ana Maria Machado despre literatura pentru copii: „Care este importanța premiului Andersen pentru dumneavoastră? Vă situați altfel în raport cu literatura mondială pentru copii de când sunteți laureata acestui premiu? - Sunt două mari deosebiri. Prima este că astăzi, după premiu, sunt editori străini care contractează cărțile mele pentru publicare fără să le citească mai înainte. A doua este un fel de carte de vizită. Sunt prezentată nu doar ca «scriitoare braziliană», ci și ca «laureată Andersen», ceea ce îmi dă șansa de a atrage uneori o anumită privire, o curiozitate, o atenție deosebită, înainte de a fi aruncată în marea pubelă a exotismului”*. ■ Adriana Bittel realizează pagina cu informații literare și culturale de pe mapamond. Reținem: □ *Un catalan la Paris*: „Carlos Ruiz Zafón e un scriitor catalan care scrie în spaniolă și trăiește la Los Angeles. Primul lui roman, *Umbra vântului*, tradus în mai multe limbi, inclusiv în românește (la Editura Polirom, în 2005), a fost un best-seller. Au fost vândute în toată lumea unsprezece milioane de exemplare. Un tiraj mai mare dintre scriitorii spanioli n-a avut decât Cervantes”. □ *Nici vampirii nu mai sunt ca odinioară*: „În 1897, irlandezul Bram Stoker publica romanul care avea să nască o întregă literatură și filmografie vampirică de impact popular, *Dracula*. [...] Nu la fel se întâmplă cu vampirii de azi din saga *Twilight* de Stephenie Meyer, veritabil fenomen mondial cu priză la adolescenți. Vampirii ei sunt efebi pe care sângele uman nu-i mai tentează, au un suflet și reprezintă o generație de băieți fără identitate masculină forte”. □ *Antunes publicist*: „De la sfârșitul anilor '90, António Lobo Antunes a avut, timp de un deceniu, o rubrică în revista săptămânală cea mai apreciată de portughezi, «Visao». Ca și în cazul altor renumiți scriitori,

această obligație jurnalistică «alimentară» poartă pecetea talentului și a inteligenței, depășind astfel soarta publicisticii efemere și rezistând și la lectura în volum. *Carte de cronici IV* e o dovadă că aceste texte pe teme variate luminează opera romanească a scriitorului de 67 de ani din unghiuri neașteptate”. ■ În traducerea lui Radu Ștefănescu apar *Sonetele lui Shakespeare într-o nouă versiune românească*. □ Versuri semnează Eugen Bunaru și Emil Brumaru. ■ În *Ochiul magic* citim: □ *Pașii noștri*: „Revistele, după cum se știe, sunt făcute pentru răsfoit. Îți alegi din ele numai rubricile care-ți plac sau articolele care te interesează. Sunt rare cazurile când o revistă te obligă, prin calitatea articolelor ei, s-o citești în întregime. O asemenea performanță reușește numărul din septembrie al revistei «Idei în Dialog». Cronicarul o recomandă pe toată, iar dacă ar fi să aleagă un singur articol din ea, l-ar alege - nu din spirit colegial, ci independent de acesta - pe cel al lui Sorin Lavric, *Timpul de înjumătățire*”. □ *Triumful talentului*: „Un banc bun relatează cum, aflați într-un elicopter pe o ceață teribilă în dreptul unui zgârie-nori, câțiva militari americani au scris pe o pancartă câteva cuvinte disperate. Unde suntem? întrebau aceștia. Imediat, tot pe o pancartă, răspunsul celor din clădire a venit prompt: într-un elicopter. Peste puțin timp, echipajul ajungea nevătămat la sol, exact pe eliportul prevăzut în foaia de parcurs. Cum au reușit să se redreseze? Și-au dat seama că imobilul cu pricina era sediul central al IBM. Motivul? Numai niște informaticieni erau în stare să dea răspunsuri atât de corecte, dar și atât de nepractice. E primul lucru care-ți vine în minte citind, în «Observatorul cultural» (numărul 492/ 17 septembrie) dialogul dintre Ovidiu Drăghia și Andrei Gheorghe, studentul care a făcut vâlvă recent prin asamblarea, în mediu virtual, a celui mai lung poem din lume”.

26 septembrie

● [„Adevărul”, nr. 5970] Radu Paraschivescu semnează *Cu gluma pe moarte călcând*, o semnalare a volumului *Nimic de temut* de Julian Barnes, Ed. Nemira, traducere de Mihai Moroiu: „Cu sau fără această sincronizare funebră, eseuul lui Barnes este o privire lucid-glumeată asupra a ceea ce va să vie. Iar pe scriitor nu e cazul să-l înfierăm pentru apostazie, voluptăți iconoclaste sau fluierat în biserică. Cred, în schimb, că la sfârșitul lecturii ne putem întreba dacă nu cumva alegem religia fiindcă ne e teribil de frică”. ■ În *O mie și una de cărți* Grigore Cartianu scrie despre *1001 de cărți de citit într-o viață*, coordonator Peter Boxall, Ed. Rao, 2007: „Ca orice enciclopedie, și aceasta are vulnerabilitățile ei. Cea mai supărătoare este ponderea acordată scriitorilor anglo-americani și nedreptățirea celor francezi, ruși sau latino-americani. Una peste alta însă, volumul este un excelent instrument de lucru”.

● [„Suplimentul de cultură”, nr. 242] Despre lecturi organizate de Muzeul Țăranului Român scrie Alina Purcaru în *Normalitatea începe cu lecturile publice. Plătite*: „Până acum au fost trei întâlniri, gândite cu câte doi scriitori invitați și un moderat (Simona Sora la primele două, Marius Chivu la ultima). Au citit, în

iunie, Lucian Dan Teodorovici și Florin Lăzărescu, a urmat Mircea Cărtărescu și, după o pauză de vară, întâlnirile s-au reluat săptămâna trecută, cu T. O. Bobe și Răzvan Petrescu. [...] Următoarea e deja programată pe 14 octombrie, când va citi și va da piept cu cititorii Radu Cosașu. Cea care le organizează își dorește prozatori români de primă mână, chiar dacă editurile, din motive financiare, sunt mai ezitante când vine vorba de o susținere concretă a invitaților care figurează în propriile portofolii. Un următor pas de dorit ar fi ca, din când în când, pe lângă români, să poată invita și străini, măcar dintre scriitorii vecinilor noștri”. ■ În *Avanpremieră* citim *Inamici publici* de Michel Houellebecq și Bernard-Henri Lévy, traducere de Daniel Nicolescu. ■ În *Trezirea la moarte – mic tratat intim de tanatologie* Bogdan-Alexandru Stănescu scrie despre *Nimicul de temut* de Julian Barnes, Ed. Nemira, 2009: „Julian Barnes este autorul ideal a ceea ce avertizează Tim Adams pe coperta a patra că citim: cel mai picant manual de self-help pe care trebuie să-l citești înainte să mori”. ■ În *Semnal* este anunțat volumul *Prin perdele* de Aurora Liiceanu, Ed. Polirom. ■ Daniel Cristea-Enache publică prima parte din *Go:teborg*, despre Târgul de Carte din Suedia: „Prima zi a Târgului a început, din punctul meu de vedere, pe scena Uniunii Scriitorilor din Suedia, unde Ioan Es. Pop (nume care nu mai necesită recomandări speciale) a discutat cu jurnalistul și scriitorul suedez Henrik Nilsson pe marginea traducerii *Ieudului fără ieșire* la Editura Tranan. [...] După un eveniment ce se anunța interesant, dar la care n-am participat, fiindcă rula exclusiv în frumoasa limbă suedeză (o discuție despre «Literatura Europei de Est după 20 de ani de la căderea Zidului»), am asistat la punctul culminant al programului româno-suedez din prima zi a Târgului. E vorba despre decernarea Premiului «Marin Sorescu», oferit, anual, unui scriitor sau artist plastic suedez. Momentul organizat a fost bine gândit și substanțial: destui spectatori, mai multe nume sonore de pe scena culturală suedeză și un premiant, Peter Handberg, încă-tânăr și bine instalat în preferințele publicului și ale criticii”. ■ Florin Irimia publică *Un viitor strălucit*, o prezentare a volumului *Indignare* de Philip Roth, traducere de Radu Pavel Gheo, Ed. Polirom, 2009. ■ Bogdan Romaniuc semnează *Gog, rege din Magog*, o recenzie la *Gog* de Giovanni Papini, traducere de Ileana Zara, Ed. Polirom: „Romanul *Gog* este considerat a fi una dintre cele mai bune cărți ale scriitorului, după *Un om sfârșit*. Ironia este prezentă în ambele texte, dar în *Gog* aceasta este completată de umor”. ■ Din *SDC vă recomandă* reținem: □ *Opera Omnia pentru Ileana Mălăncioiu*, premiul acordat de Filiala Scriitorilor București. □ *Cartea șoptelor va fi tradusă în spaniolă*: „La numai trei luni de la apariția romanului *Cartea șoptelor* de Varujan Vosganian la Editura Polirom (colecția «Fiction Ltd.»), editorul spaniol Pre-Textos a achiziționat drepturile de publicare a acestuia în limba spaniolă. Varianta în limba spaniolă a romanului, *El libro de los susurros*, va apărea cel mai târziu la începutul anului 2011”.

27 septembrie

• [„Adevărul”, nr. 127] Nicolae Manolescu publică *O lecție de demnitate*, referindu-se la alegerea unui nou director general al UNESCO, care a revenit ambasadoarei Bulgariei, Irina Bokova. ■ În paginile dedicate Premiului Nobel pentru Literatură citim despre Albert Camus (*Nobel pentru autorul „Ciumei”*) și Agatha Christie (*Regina romanului polițist*), sub semnătura lui Dan Bolcea.

28 septembrie

• [„Adevărul”, nr. 5971] Ion Cristoiu semnează *România ca un burdihan imens*, comentând romanul *The Great Fortune* scris de Olivia Manning, publicat în 1980 și a cărui acțiune se petrece în România în preajma celui de-al Doilea Război Mondial.

30 septembrie

• [„Adevărul literar și artistic”, nr. 993] Marius Chivu publică *Realism la superlativ*, o semnalare a volumului *Ziua Independenței* de Richard Ford, traducere de Iulia Gorzo, Ed. Humanitas, 2009: „Ca și primul volum, *Ziua Independenței* este un roman cu un dramatism intrinsec, dar și cu umor, cât se poate de inteligent, scris și construit impecabil cu mijloacele cele mai fine ale realismului irizat reflexiv (arta dialogului la Richard Ford este de neegalat), un road-novel postexistențialist, mai amănunțit, dar, totodată, mai dinamic și cu o componentă socială mult mai apăsată decât în prima parte”. ■ Din secțiunea *Pe scurt aflăm*: □ *Llosa, călător prin lumi complexe*: „Scriitorul peruan Mario Vargas Llosa (foto) a câștigat Premiul Internațional pentru eseuri Caballero Bonald 2009, în valoare de 30.000 de euro, pentru cartea sa *El vlaje a la ficción*, o operă în care analizează viața și opera lui Juan Carlos Onetti”. □ *Premiul care desființează granițe*: „Scriitorul și traducătorul suedez Peter Handberg a fost distins cu Premiul «Marin Sorescu» pe anul 2009, în cadrul unei ceremonii organizate săptămâna trecută la Târgul de Carte Bok & Bibliotek de la Göteborg, pentru modalitatea în care îmbină propriile opere literare cu efortul de traducător. Premiul «Marin Sorescu» a fost instituit în 2007 de către Institutul Cultural Român de la Stockholm și se acordă anual unui scriitor sau artist plastic suedez care «desființează granițe și creează locuri de întâlnire». ■ Rubrica *Adevăruri de altădată* găzduiește articolul lui Șerban Cioculescu *Zaharia Stancu: „Taifulul”*, apărut în „Adevărul” din 1937.

• [„Luceafărul de dimineață”, nr. 29-30 (900-901) [sic!]; nr. de pagini: 24] În rubrica *Viața culturală* apare o informare de la *Biroul secțiilor Asociației Scriitorilor din București*, unde aflăm „noile organe de conducere” în urma alegerilor desfășurate în luna septembrie. ■ Revista dedică o pagină lui Stelian Tăbăraș: *Ultima nocturnă*: □ „Uniunea Scriitorilor din România și Asociația Scriitorilor București anunță cu profundă tristețe încetarea din viață, joi, 24 septembrie, a prozatorului Stelian Tăbăraș”. □ Redacția revistei, *Noapte bună*,

Stelian Tăbăraș: „Peste mai puțin de două luni ar fi împlinit 70 de ani.. Se bucura de viață în pofida unei lungi suferinți, avea în pregătire o carte, privea lumea cu liniște și seninătate. Nici cu el timpul nu a mai avut răbdare... De aproape 10 ani colaborează cu revista «Luceafărul». Folosim verbul la prezent pentru că, iată, ultimul articol de la rubrica pe care a ilustrat-o săptămânal cu texte elevate, de aleasă ținută publicistică, apare la câteva zile după ce Stelică a trecut în neființă. L-a scris cu puține ore înainte ca inima sa generoasă să zvâcnească într-o ultimă bătaie”. □ Ultimul text lui Stelian Tăbăraș, *Zile de retrăit*: „În decembrie 1989 eram la Sinaia, încercând să valorific pentru scris ultimele rămășițe ale unui concediu amânat (de fapt, am și apucat, până în 22 decembrie, să închei o navelă, *Urmele de azi-dimineață*). Fratele meu insista să ascult «Europa Liberă»; așa am aflat ce se întâmplă la Timișoara. Se zvonise deja că, acolo avea loc un adevărat măcel”. ■ Dan Cristea publică *Lecturile unui poet-critic*, o cronică literară la *Poezii marilor orașe* de Traian T. Coșovei, Ed. Muzeul Literaturii Române, 2008: „Inteligentă, scrisă cu nerv și exprimând deopotrivă distanța ironică și entuziasmul, critica de poezie a lui Traian T. Coșovei merită toată atenția celor dispuși să afle o confruntare cu o bună parte din poezia română contemporană”. ■ Horia Gârbea semnalează *Cărțile săptămânii în Despre poeți, numai bine! Mai greu cu prozatoarele...*: □ Dan Iancu – *Tata, doar fotografii*, Ed. Egal: „Dan Iancu are abilitatea să convertească durerea personală, bine camuflată de altfel, într-un hiperrealism care se convertește în stranietate și generalitate”. □ Paul Sân-Petru – *Alchimia Muzelor*, Ed. Art XXI: „Oricât de sfioase și admirative ar fi comentariile lirice ale lui Paul Sân-Petru, ele abuzează cert de lipsa acordului ilustrului pictor”. □ Dinu Ianculescu – *În așteptarea Timpului știut*, Ed. Casa Cărții de Știință: „Poezia lui Dinu Ianculescu oferă cititorului care o poate citi fără prejudecata actualității cu orice preț o reală delectare”. □ Ion Zubașcu – *Omul disponibil*, Ed. Brumar: „Cartea lui Zubașcu este viabilă prin forța mărturisirii afirmative (înainte de a fi cineva sau ceva, trebuie să fii pur și simplu) și impresionează pentru că are gustul indescriptibil al vieții trăite care poate deveni oricând, privită din unghiul potrivit, poezie”. □ Boris Marian – *154 sunete*, Ed. Granada: „Poeziile lui Boris Marian, că se cheamă «sunete» sau altfel, că au rimă sau nu, că sunt izbutite sau rămân doar notații pentru sine, la care cititorul poate ridica din umeri, se revarsă inegal, având ca singură constantă dorința de a comunica liric a autorului”. □ Fevronia Novac – *Ophelia Is Wearing Perfume*, Nova International Publishing House: „Poezia Fevroniei Novac este un act de libertate, de mobilitate spirituală și are o senină gingășie”. □ Christina Wittelsbach – *Confuzie seducătoare*, Ed. Dominor: „Fiecare rând este o perlă de kitsch. În rest, dragostea învinge!”. ■ Felix Nicolau publică partea doua din *Manifeste literare nouăzeciste și (post)douămiiste*: „Utilitarismul lui Adrian Urmanov, așa egocentric («eu sunt poemul utilitar») și cazon cum apare el, a fost unul dintre cele mai modeme manifeste lansate după 2000. Modem atât în scriere, cât și în intenții. Atașat ca prefață la *Poemele utilitare*, Pontica, 2003, manifestul ridică probleme de teoria

comunicării și de advertising. [...] Radu Vancu dedică eseul *Poezie și individualitate* lui O. Nimigean și lui Dan Sociu. Faptul că nu crede în manifeste poetice nu mă miră. Nici eu nu cred în ele decât ca fermenți pentru mișcarea de idei”. □ *Post-douămiism*: „Despre boierism (2006) n-aș vrea să scriu prea mult, întrucât am luat parte activă la construcția lui. Dincolo de balastul conceptual, ca să nu mai zic de cel ideologic-literar, manifestul avea ca țintă repudierea manierelor din poezia tânără, a sarcasmului, a teribilismului și a tezismelor de tot felul. Era vizată în principal poezia, dar nu erau trecute cu vederea nici celelalte genuri. [...] În 2005 este publicat în «Ziarul de Mureș» *Manifestul Cenaclului din Turn*. Subiectul: Războiul poezilor. La prima vedere, pare o ceartă între tineri și bătrâni. Cei mai tinerii (căci ei scriu manifeste) dau impresia, paradoxal, că s-au izolat într-un turn de fildeș. [...] Un manifest simpatic este *NU-NU-ismul* (2006), subintitulat «artă comunală». Adrian Grauenfels înțelege prin nunuism o «formă de gândire post-dadaistă, deschisă iubitorilor de absurd și hedonism mental». Aș zice că e foarte puțin «post» în această teoretizare și mult *dada*”. □ *Manifeste vesele ori pseudo-manifeste*: „Recenzând volumul de poezii al lui Ion Maria, *Balane zburând*, Editura Patmos, 2002, Tudor Negoescu vorbește despre manifestul sufletismului. [...] Un avangardist anarhist în teorie este Petre Fluerașu, care lansează *Manifestul partidului literar român*”. □ *20 de ani de manifeste*: „1998-2008 este probabil cea mai prolifică perioadă în teoretizări de acest gen. Credem sau nu în generații literare, rămâne de discutat. Interesant este că radicalizarea pozițiilor adverse a fost întreprinsă chiar de creatori. Dacă ar fi fost doar acțiunea criticilor, aș fi considerat că procesul a fost artificial, didacticist și alimentat de orgoliu”. ■ Andra Rotaru realizează un interviu cu Liviu Antonesei, *Debutul prea târziu a ucis niște cărți în mine*: „- Ați trăi întreaga viață înconjurând lumea și scriind? Credeți că e posibil să trăiți astfel? - Da, cred că este posibil așa ceva, au și fost scriitori care au făcut asta - de la Somerset Maugham și Graham Greene la Lawrence Durrell și Henry Miller. Cred că aș putea face și eu asta, deși înclinația mea ar merge mai degrabă și către păstrarea unor puncte fixe, în care să revin ca în niște porturi, periodic, pentru câte o bucată de timp dedicată scrisului, să spunem Creta, Cracovia, Londra și chiar Iași!” ■ Alexandru George publică în rubrica sa *Capodoperele nu prea rentează*: „În ziua de 3 septembrie 2009 a avut loc ședința Secției de Critică și Istorie literară a Asociației Scriitorilor din București. [...] Lipsa de interes a dominat și întrunirea noastră: o participare minimă, în fond, nestatutară, față de cei care numericește figurau în «secție» cu drept de vot sau nu, căci o parte nu-și plățiseră cotizațiile și nu aveau drept de vot. Dar, în afară de program și de dările de seamă, care au spus mult mai multe prin propria lor nulitate, a luat cuvântul venind din sală domnul N. Manolescu, care s-a revărsat într-un discurs fluviu, de cu totul alt interes, plin de informații asupra situației Uniunii, dar și a perspectivelor de viitor. [...] Chiar și marii scriitori de succes americani, în ciuda unei situații materiale asigurate, își dublează veniturile prin activități bine remunerate, para-artistice, gazetăria intrând în

această categorie, dar și scenariile cinematografice, programe de TV etc. Noi suntem încă departe de această (fericită?) situație, dar prin treptata îmbogățire și prin progresul integrării măcar în Europa, scrisul românesc își va găsi mai multe debușee”. ■ În rubrica *Memorialistică* apare *Remember Marin Preda* de Mircea Micu. ■ Sub titlul *S.O.S. Dramaturgie contemporană!* apare o scrisoare deschisă adresată Parlamentului României: „Din inițiativa scriitorului Ștefan Caraman, dramaturgi din toate generațiile s-au hotărât să se adreseze Parlamentului României cerându-i să inițieze și să adopte un act normativ care să ofere producției autohtone de text de teatru șansa pe care o merită. Secția de Dramaturgie a Asociației Scriitorilor București s-a alăturat acestui demers”. □ Publică versuri Alexandru Mușina, Cătălina Cadinoiu. ■ Lucian Perța vine cu noi parodii (Octavian Mihalcea). ■ Apare un fragment din *Medgidia, orașul de apoi* de Cristian Teodorescu. ■ Rubrica *Dintre sute de catarge* găzduiește *O lideră anonimă* de Constanța Roșoiu.

[SEPTEMBRIE]

● [„Acolada”, nr. 9 (24)] Magda Ursache semnează *În inima absurdului*: „Am crezut posibilă, în acel Decembrie, o metanoia, am sperat în sucirea minții (abuzate, îmbolnăvite de dogmă) înapoi, cu 180 de grade. N-a fost să fie. Trăim o realitate mai irațională decât realitatea comunistă, iar speranțele noastre s-au prefăcut în tocătură de hamburgher-Țiriac”. □ Gheorghe Grigurcu se ocupă de *Avatarurile unei ideologii*: „După douăzeci de ani «democratici», ne dăm seama că mentalitatea comunistă mai dăinuie și în România. În decembrie 1989, puterea a fost preluată de eșalonul doi al nomenclurii care și-a asigurat avantaje politice și pecuniare decurgând chiar din pilda detestaților «capitaliști». Vechii securiști și activiști, ca și acoliții lor au dispus cei dintâi de premisele unei îmbogățiri rapide, ale unui afacerism neînfrânat de legile exagerat permissive ori neaplicate”. ■ Ana Blandiana încearcă să răspundă la întrebarea *Cum se scrie un poem?*: „În măsura în care ceea ce scriu nu este mai mult decât literatura, sau chiar altceva decât literatura, nu merită efortul, nu mă interesează. În orice caz literatură și poezie nu mi s-au părut niciodată sinonime. Literatura este ceva făcut din cuvinte, poezia, dimpotrivă, se scrie cu grija, cu spaima de a nu folosi prea multe cuvinte. Un alt răspuns posibil al ciudatei întrebări este, de fapt, o condiție: pentru a fi poezie, un poem se scrie cu frică de literatură, cu spaima de a nu deveni un profesionist al acesteia”. □ Gheorghe Grigurcu publică *Ingenuitate și anxietate*, o cronică literară la volumul *Făcutul meu cuvântul. Mon sort le mot* de Constanța Buzea, traducere de Miron Kariopol, Ed. Grinta: „Sensibilitatea congeneră, un har al transunerii migăloase și concomitent proaspete, o recuperare a nucleelor emotive ori melodice ale producției în chestiune, acestea sunt calitățile de

netăgăduit ale traducătorului ce-l dublează pe bardul trăitor pe malurile Senei”.

■ Despre *Cazul Sebastian* scrie Gabriel Dimisianu, menționând și volumul *Diavolul și ucenicul său: Nae Ionescu – Mihail Sebastian* de Marta Petreu, Ed. Polirom, 2009 și *Jurnalul* lui Mihail Sebastian: „Totul e sprijinit însă la Marta Petreu pe argumente indislocabile, pe citări ample care nu-i dezminț niciodată aserțiunile. Reproșurile că citează arbitrar, care i s-au adus, că procedează prin scoaterea din context, că interpretează tendențios citatele nu stau în picioare. În fond, cartea Martei Petreu, stârnitoare de controverse, îl reproiectează pe Sebastian pe orbita celei mai fierbinți actualități. Ce alt bine mai mare poate aștepta un scriitor de la un critic?”. □ În *Poeți, poeți...* Barbu Cioculescu prezintă *Labirint fără Minotaur* de Simona Grazia Dima, Ed. Ideea europeană, 2008, carte „alcătuită din două volete, cel dintâi dedicat mai cu seamă liricii noastre din ultimul deceniu, iar secundul unei serii de medalioane ale unor mari poeți universali, cu toate reprezentând osârdia criticului literar Simona-Grazia Dima într-o perioadă de matură creativitate”. ■ În rubrica numită *Cvasicritice* Octavian Soviany semnează articolul *La cea mai joasă temperatură*, despre *Poeme alese, 1975-2008* de Romulus Bucur, Ed. Aula, 2008: „Găsești în asemenea texte aproape toate achizițiile poeziei mai noi (începând, să zicem, de la avangardele interbelice), pe care Romulus Bucur le întrebuițează, cu ingeniozitate desigur, dar și cu ceva din dezabuzarea unui spirit sceptic, care nu mai crede în nicio retorică. Așa se face că micile nostalgii sau reveria melancolică și, până la urmă poezia însăși devin aici (ca la mulți dintre poeții grupului 80) obiectul bagatelizării sau al deriziunii, o deriziune mai curând blândă decât sarcastică, fiindcă poetul nu are vocația nihilistă a avangardiștilor de odinioară, e blazat și nu revoltat. Oricum contribuția lui la configurarea unui nou concept de poeticitate, care se realiza la începutul anilor 80, rămâne esențială., iar influența sa asupra ultimelor promoții poetice (recunoscută de altfel) ține de domeniul evidenței”. □ În *Mișcarea prozei*, sub titlul *Doina Rușii. Istorii și fantome*, Constantin Trandafir prezintă volumul *Fantoma din moară*: „Romanul *Fantoma din moară* se vrea mai ambițios, dar în general este de același nivel valoric cu *Zogru*, evident cu momente superioare, dar și cu scăderi pe alocuri. S-ar putea să fie numai o percepție personală, de dragul povestirii pure, din inapetența față de digresiuni și de răsfățuri tendențioase”. □ Despre volumul *Europe: la nouvelle donne stratégique* de Pascal Chaigneau scrie Ilie Constantin. □ Maria Cogălniceanu se ocupă de *Panait Istrati văzut de Boris Souvarine*, semnalând cartea *Panait Istrati et le communisme*, Édition Champ Libre, 1981. ■ Adrian Dinu Rachieru scrie despre *Poeți din Basarabia*, prezentându-l cititorilor „*Sentimentalismul ironic*”: *Aureliu Busuioc*: „Mucalit, galanton, pus pe farse, pozând într-un «bătrânel așezat», ispitit, totuși, de mondenități, Aureliu Busuioc este un boier al spiritului”. Articolul este însoțit de versurile scriitorului. □ Angela Furtună publică a patra parte a articolul *De la iluzia anticomunismului la halucinația anistorică*, despre volumul *Iluzia anticomunismului. Lecturi critice ale Raportului Tismăneanu*, volum coordonat de

Vasile Ernu, Costi Rogozanu, Ciprian Șiulea, Ovidiu Țichindeleanu, Ed. Cartier, 2008: „*Jată un autor care caută tenebrele superioare*, îmi zic. L-am numit aici pe Adrian-Paul Iliescu. *Tenebrele superioare*, noaptea despre care vorbea Hegel, sunt noaptea în care toate vacile sunt gri. Urmând această logică, Adrian Paul Iliescu ține să aplice, în cadrul secțiunii sale din volumul *Iluzia anticomunismului* un fel de *sentință cosmică* din perspectiva căreia, chipurile, *mișionarii anticomunismului sunt incapabili să judece comunismul*. Demonstrația sa e plină de dușmănie profesionalizată, sau, dacă vrei, resentiment profesionalizat, deși inițial, atunci când admite principiul necesității și importanței condamnării regimului comunist, [...]”. ■ Nicolae Florescu revine la *Reevaluări* cu a doua parte a articolului *1948 – an de răscruce în destinul românesc*: „Sărbătorirea centenarului pașoptist a evidențiat și mai pregnant atunci modul de a privi comunist evenimentele istorice și tradițiile naționale însușite samavolnic de regimul instaurat la putere cu tancurile sovietice”. □ Tudorel Urian scrie despre Atelierul național de poezie *Serile de la Brădiceni*, ediția a XIII-a, organizată în perioada 7-8 septembrie, intitulându-l *Toamna la Brădiceni*,: „Așa cum mă așteptasem încă dinainte de a pleca, primul șoc cultural a fost cel al întâlnirii cu faimosul ansamblu al monumentelor lui Brâncuși. [...] Al doilea șoc al sejurului meu în Gorj mi-a fost produs de împrejurimile orașului Târgu Jiu. Auzisem, ca toată lumea, de Hobița, dar nu-mi imaginasem emulația culturală din localități precum Târgu Cărbunești (unde am descoperit o superbă bibliotecă și un muzeu Arghezi și unde maestrul Gheorghe Grigurcu și-a făcut un fel de reședință de vară, Drăgoiești (localitate mirifică, înobilată de existența unor mori de apă vechi de secole și ai cărei locuitori se mândresc cu o uliță cu patru scriitori), Brădiceni, comuna în care a învățat Brâncuși în ciclul primar și micuța biserică în care a fost botezat. [...] Bine ancorati în literatura și arta secolului XXI, gorjenii știu să-și prețuiască trecutul și să-și pună în evidență valorile cu care i-a binecuvântat Dumnezeu. Pentru mine prima descindere în județul Gorj a avut o valoare aproape inițiativă”. ■ Apare prima parte din *Un fel metafizic de a fi medic*, un interviu cu C. D. Zeletin, președintele Societății Medicilor Scriitori și Publiciști din România realizat de Alice Țuculescu: „– *Într-o lume obsedată mai curând de bani și de amuzamentul ieftin, cărei categorii de cititori vă mai puteți adresa?* - Mă adresez celor asemănători și celor superiori mie. Nu fac operă de apostolat, ci o permanentă probă de fidelitate față de mine însumi. Stau cu ochii la piscuri și în această privință sunt ca iepurele: urc ușor și cobor greu... - ...*Păcat că nu aveți mai mulți tovarăși de drum. Bunăoară, medicii tineri mai fac, azi, parte din primul eșalon al elitei intelectuale?* - Să încep cu alfa ca să ajung la omega... Atâta vreme cât există facultăți de Medicină în care se intră fără concurs și în care oficiază profesori adunați cu arcanul; când, ajunși medici, foștii studenți eludează competiția deschisă ori joacă pe scena societății un calp libret de intelectual sau excelează în catapulta politică, la ce omega să mă aștept?!... Dacă, totuși, există – și sunt convins că există – acești tineri de prim eșalon au ei, oare, tăria morală de a rezista

funcțiilor publice grație cărora mimează elitismul intelectual?! Între auxiliarele a avea și a fi, nu-l preferă ei pe cel dintâi?!...”. ■ Sub titlul „*Atât Eliade, cât și Brâncuși au urmărit realizarea de modele universale de creativitate culturală*”, Alina Lungu realizează un interviu cu regizoarea italiană Letteria Giuffrè Pagano pe marginea spectacolului *Coloana infinită* de Mircea Eliade: „- *De ce ai ales Mircea Eliade cu textul lui dramatic despre Constantin Brâncuși? Există un mesaj special, actual, în această operă puțin cunoscută?* - Soțul meu este un specialist în opera lui Eliade. Din întâmplare, într-o zi am văzut în biblioteca lui o veche publicație și i-am cerut, mirată, să-mi vorbească despre ea. M-a atras repede *Coloana infinită*, chiar ascultând pe loc traducerea primelor fragmente. De aici până la traducerea completă pasul a fost scurt și odată avut textul în italiană am început să lucrez asupra spectacolului. M-a sedus tema tratată: sterilitatea, blocajul creativ, neproducerea artistică și repetarea obsesivă a formelor pe care Brâncuși, aflat în culmea carierei sale, le-a urmat pentru două decenii, în ultima perioadă a vieții. Există aici două nuclee: pe de o parte, presupusa sterilitate creativă, pe de altă parte, repetarea aceluiași forme, a aceluiași module. Știm din biografiile artiștilor că adesea se ajunge la un blocaj creativ, pentru unii este o dramă, un preludiu al morții, în unele cazuri ajungându-se la sinucidere, dacă ne gândim la Rothko, pentru alții, succesul odată atins, faptul nu creează neplăceri vieții confortabile și faimei deja obținute. Cazul lui Brâncuși este anormal: se pare că faptul nu-l îngrijorează și repetă aceleași opere ca și cum ar fi ceva natural. Eliade pune întrebări asupra motivațiilor acestei alegeri și încearcă să găsească răspunsuri. - *Textul original al lui Eliade e compus din trei acte, cu mai multe personaje simbolice. Spectacolul tău propune o perspectivă diversă, este un spectacol monolog, folosind mai multe limbaje artistice. Care e procesul creativ, genetic, al acestui spectacol? Cum ai lucrat cu textul original?* - Eliade a scris această piesă în trei acte, în 1970. În text sunt prezente indicații scenice foarte precise privind scenografia, luminile, detaliile. Personajele, multe, sunt propuse ca interlocutori ai sculptorului, permit povestirea, intuirea dramei. Important este personajul fetei care apare în primul act și se întoarce, neschimbată, în al treilea, alături de un Brâncuși de acum bătrân și obosit. În timp ce citeam textul pentru prima dată, înțelegeam deja că, dacă pe de o parte piesa este ireprezentabilă, pe de alta sugestiile pe care mi le dădea Eliade erau foarte clare și astfel am acceptat «provocarea». Am început să lucrez la adaptarea ei, o muncă atentă și meticuloasă care a durat trei luni. În fapt, aceasta a fost faza cea mai lungă a gestației. Textul, în spectacolul meu, este măsurat, dar niciun cuvânt nu a fost schimbat față de original și, ca într-o sinteză, e prezent tot, de la început la sfârșit. Era pariul meu, voiam un Eliade total, inalterat, dar *pentru* scenă. Trama subtilă care susține *reprezentarea* își are rădăcinile în concepția mea greacă despre teatru. Există într-adevăr un prolog, un corp central, un epilog. Evident, a trebuit să fac niște alegeri și să urmez ideea de fond pe care o aveam despre reprezentare. Apoi a sosit momentul muncii cu actorul”. ■ Revista publică a treia parte a anchetei A

citi/ A scrie: „- Ce legătură există în conștiința și în activitatea dvs. între lectură și scris? – Cum comentați celebra vorbă a lui Valéry Larbaud după care lectura ar fi «un viciu nepedepsit»? – A evoluat raportul lectură-scris de-a lungul vieții dvs.?”; în acest număr răspund: □ Octavian Doclin: „1. Inseparabilă, ba, aș spune, osmotică. 2. Poate mult prea... pedepsit, știut fiind că mai sus pomenita relație *te pedepsește* să scrii. 3. Nu în esență, c în unul de fundamentele extensiei scrisului meu”. □ Valeria Manta Tăicuțu: „1. Dincolo de aspectul ei de «plăcută zăbavă», lectura, însoțită de înțelegere, înseamnă un act conștient, capabil să te modifice comportamental, spiritual, afectiv. Devii cititor de profesie cel mai ades din întâmplare, prin fericita întâlnire dintre o carte și conștiința ta, adică dintre un produs spiritual și expresia cea mai înaltă a psihismului tău, reflectarea cu înțeles, mijlocită prin experiența practicii și a cunoașterii prealabile. Scriitor este acela care depășește «formularea înțelegerii», adică a opiniei structurate prin argumente pe marginea cărților parcurse, cel care depășește stadiul de căutare a altor cuvinte destinate a împărtăși convingeri și judecăți întâmplătoare și începe să se exprime pe sine, cu sinceritate liminară, cum cerea Camil Petrescu. [...] 2. Odată câștigat de lectură, cu greu te mai desprinzi te ea. Lectura dă dependență, are aceeași influență pe care o au stupefiantele și, prin intermediul ei, evadezi într-un univers față de care cel real, în care viețuiești fizic, începe să devină anost, fără sens, fără gust și fără culoare. [...] Evoluția tehnicii și a informaticii i-a oferit omului modern alte vicii, tot nepedepsite, și la fel de cronofage cum a fost socotit, până nu de mult, cetitul cărților. 3. [...] Le sunt recunoscătoare lecturilor, dar nu pot ignora că mi-au făcut destul de mult rău pentru că, dacă aș aduna toate orele, zilele, lunile în care n-am făcut altceva decât să citesc, s-ar aduna ani buni: pierduți, spun unii. Poate că da, poate că nu...”. □ În *Zigzaguri* Constantin Călin trimite, printre altele, un *Răspuns domnului Șerban Foarță:* „[...] pe un ton bine strunit, de curiozitate și îndoială, domnul Șerban Foarță întreabă: «de cât de mulți?» Un prim răspuns: din secolul trecut, de când am redactat capitolul *Epoca lui Sensitiv* al lucrării care avea să fie teza mea de doctorat despre Bacovia, – lucrare amânată până n-a mai fost chip și susținută, din obligație didactică, în vara anului 2000. Anterior acestei date, am publicat capitole din ea în «Ateneu» (*Etica lui Bacovia*, 1974; *Ideea de Bacău*, 1981; *Liceu, Lecturi obligatorii, lecturi libere, Epoca lui Sensitiv*, 1987), «Orizont» (*Bacovia și avangarda literaturii române*, 1975), «Luceafărul» (*Despre geneza «Lacustrei»*, 1981), «Cronica» (*Alte locuri*, 1981) etc. La tema Bacovia, creadă-mă domnul Șerban Foarță (sau, pentru eliminarea oricărui dubiu, uite-se în bibliografiile alcătuite de domnul Liviu Chiscop și de doamna Marilena Donea), sunt vechi. [...] Emanatie a unei surprinzătoare susceptibilități, *Precizarea* domnului Șerban Foarță umbrește, prin bănuieli și insinuări, o muncă pe care – sper că-mi amintesc totul bine – am desfășurat-o cinstit. Acesta e, într-adevăr, un motiv de mândnire!”. □ Despre *G.M. Zamfirescu sau sentimentul neașezării* scrie Alina Dragoș. ■ Sorin Lavric publică a doua parte a articolului *Tabloul patologiei umane* în care se ocupă de *Șase*

maladii ale spiritului contemporan de Constantin Noica. ■ În *Desene în peniță* Constantin Mateescu scrie *Despre Kant și arta militară*, cu subtitlul *Recrut în '49*. ■ Luca Pițu continuă cu publicarea amănuntelor din dosarul său de la CNSAS, sub titlul *Munci „delicate” pentru parteneri conjugali*. ■ Viorel Rogoz publică *Etnologul român în „epoca de aur”. I. Către CNSAS (detalii în legătură cu DUI nr. 771, „Relu”)*. □ Radu Mareș semnează *10 însemnări despre Soljenițin – Pavilionul canceroșilor (I)*. ■ Mariana Șenilă-Vasiliu publică a doua parte a articolului *Cazul Vera Muhina*. ■ Versuri publică Virgil Diaconu și Marta Izsak. ■ Șerban Foarță traduce din T.S. Eliot. ■ Din proză citim *Îngerășul din calculator* de Adrian Țion. ■ În *Itinerarii plastice* Pavel Țușară semnează *Gabriela Melinescu, între joc și contemplație*: „Congruența narativă și expresivă a fiecărei lucrări în parte, coerența de ansamblu a expoziției și bogăția informației plastice consacără, în Gabriela Melinescu, un pictor autentic și inconfundabil. Și dacă ar fi să facem, totuși, o trimitere la poeta Gabriela Melinescu, cea care o precede copios, cel puțin în conștiința publică, pe pictorița cu același nume, aceasta ar fi o afirmație cu aer de axiomă: artistul care s-a afirmat indiscutabil într-un limbaj anume este ferit aprioric de amatorism, atunci când recurge și la un limbaj complementar, de înseși mecanismele interioare ale creației care l-a consacrat”. În *Voci pe mapamond*, proză de Jacques Jouet, traducere de Gabriela și Constantin Abăluță.

● [**„Apostrof”, nr. 9 (232)**] În *Café Apostrof* aflăm despre *Adunări generale de alegeri ale secțiilor Asociației Scriitorilor București*: „În ziua de 3 septembrie a avut loc, la sediul Uniunii Scriitorilor, Adunarea Generală a Secției de critică a Asociației Scriitorilor București. A fost prezentat raportul de activitate pe ultimii patru ani și au fost alese noile organisme de coordonare ale secției. Membrii prezenți l-au ales ca președinte al secției pe Gabriel Dimisianu, care va face parte și din ConsiliulUSR, alături de Daniel Cristea-Enache, Dan Cristea și Mihai Zamfir, aleși cu același prilej. Au fost desemnați și delegații secției la conferințele ASB șiUSR. Marți, 8 septembrie, după închiderea ediției, s-a desfășurat Adunarea Generală a Secției de literatură pentru copii și tineret a Asociației Scriitorilor București. Celelalte adunări de secții se vor ține la datele de 14 septembrie (Secția de traduceri), 18 septembrie (Secția de dramaturgie și teatrologie), 21 septembrie (Secția de poezie) și 22 septembrie (Secția de proză). Conferința Asociației Scriitorilor București va avea loc luni, 2 noiembrie, iar Conferința Uniunii Scriitorilor luni, 23 noiembrie”. □ Valentin Moldovan scrie despre *Minunatul popas în Oaza Desfătărilor sau Despre îngeri și povestași*: „Eram în Oaza Desfătărilor. Cam așa arată conacul de la Polul Cultural Cetatea, girat de Maria și Mircea Dinescu, unde atelierul de proză *1001 de zile și de nopți*, gândit și legiuit de Ruxandra Cesereanu (de un an și jumătate încoace, cu studenții de la Facultatea de Litere a Universității «Babeș-Bolyai»), a fost găzduit cu generozitate între 6 și 16 iulie 2009”. □ Irina Petraș publică *O îngânare sau, poate, o înțepire*, o cronică literară la volumul de poezie *În către pierdere* de Ioan Mușlea, Ed. Eikon, 2009:

„Avem a face cu traducerea insistentă (îngânată?) în poem a existenței ca suspendare între cel puțin două comandamente simultane și opuse. Semnalele Realului (cu majusculă în cartea sa) sunt confuze, derutante, polifonice. Interpretarea lor nu poate fi ultimă și definitivă, socoteala existențială dă un *rest* deloc confortabil”. ■ În *O poveste de dragoste* Marta Petreu scrie despre Edgar Reichmann și romanul său *Rachel*: „Edgar Reichmann ne vorbește, în această carte, despre complicațiile lumii trecute și prezente, despre intoleranțele ei stupide, pledând, în limba prozei, cu nu puțină ironie, pentru virtuțile moderației”. ■ Secțiunea *Cu ochiul liber* vine cu numeroase texte: □ Vladimir Tismăneanu și Cristian Vasile semnează *Fascism, teatru și istorie. Marietta Sadova și Garda de Fier*, un comentariu la comunicarea *Fascism and Drama: The Case of Marietta Sadova and Iron Guard* prezentată de Cristina Bejan, doctoranda la Universitatea Oxford (nu se specifică în cadrul cărei conferințe sau prilejul acestei comunicări; este notată data – „Miercuri, 15 aprilie 2009”), considerând lucrarea „o pasionată schiță a portretului celei care a fost actrița și regizoarea Marietta Sadova (1897-1981)”. □ În *Atenție: drum accidentat!* Gelu Ionescu scrie despre volumul *Diavolul și ucenicul său: Nae Ionescu – Mihail Sebastian* de Marta Petreu, Ed. Polirom, 2009: „Cartea Martei Petreu – la o reeditare care, în locul ei, aș face-o – ar avea (cred) de eliminat repetițiile și unele insistențe interpretative care nu sunt întotdeauna necesare, odată ce citatul e concludent. Sau unele suprainterpretări: de pildă, fragmentul privitor la Nae Ionescu, camarila și Mihail Sebastian. Cartea e scrisă «la cald» și ar trebui puțin «răcită» (eliminarea unor adjective cum e, de exemplu, «îndrăcit») – stilul ei, uneori sclipitor, are în el și ceva neli-niștit, cum e și persoana autoarei. E o carte care o reprezintă și prin capacitatea de muncă, și prin capacitatea de încadrare a subiectului în epocă. Și prin pasiune și inteligență. Este, fără îndoială (în ceea ce mă privește), expresia ambiției, a dorinței de a-și impune valoarea – indubitabilă – în tot ceea ce scrie sau tipărește – o activitate de invidiat: ceea ce creează inimiciții. Nu e singurul caz în «glorioasa» noastră istorie literară”. □ Iulian Boldea semnează *Memorie și adevăr*, o recenzie la *Scrisori către fiul meu* de Gabriel Liiceanu, Ed. Humanitas, 2008: „Funcționând pe «principiul iederei», al circumscrierii unui mozaic de trăiri, gesturi și revelații ale sinelui, *Scrisori către fiul meu* e un document spiritual și autobiografic de excepție”. □ Cristian Vasile publică *Despre centrismul umanist*, prezentând volumul *România noastră: Conversații berlineze* de Virgil Nemoianu și Sorin Antohi, Ed. Muzeul Național al Literaturii Române, 2009: „*România noastră: Conversații berlineze* este un dialog care reprezintă și o sfidare a multor tabuuri, o carte conținând atât afirmații premonitorii (inclusiv despre criza economică occidentală, p. 155-158), cât și reușite schițe de portret pentru câțiva cărturari din a doua jumătate a secolului trecut (spre exemplu, Vlad Georgescu, p. 43- 44; Nichita Stănescu, p. 25-26). Timpul va arăta dacă propunerile profesorului româno-american privind definirea umanismului românesc și schimbarea canonului vor fi îmbrățișate sau nu de o masă critică a lumii intelectuale

autohtone”. □ În *Un model pentru universitate* Sonia Pavlenko discută despre *Challenges, Values and Vision: The University of the 21st Century* de Andrei Marga, Ed. Presa Universitară Clujeană, 2009: „În societatea actuală, universitățile trebuie să își stabilească misiunea și funcțiile, să le evedențieze în cadrul societății din care fac parte; să se adapteze provocărilor globale sau să construiască «noua universitate». Prezentul volum constituie o lectură fundamentală pentru un asemenea demers”. □ Constantina Raveca Buleu semnează *Un profesionist al prozei*, semnalând apariția romanului *Raport asupra singurătății: Primul caiet* de Augustin Buzura, Ed. Polirom, 2009: „În fluiditatea scriiturii, romancierul supune fiecare mișcare sufletească unei hermeneutici pluridisciplinare, fiecare segment al istoriei trăite fiind filtrat psihic, psihanalizat în virtutea instinctului profesional, reflectat în contextualizări istorice, comentarii filosofice sau fragmente de literatură universală. Această îmbinare rafinată trădează omul de cultură și etalează virtuțile intelectualului condiționat să acopere explicativ toate câmpurile posibile într-un discurs literar eterogen totuși, dar captivant și desăvârșit sub aspect estetic”. □ Ioana Crăiuțu publică *Despre Mircea Handoca și Mircea Eliade*, un comentariu la *Jurnalul inedit al lui Mircea Eliade* de Mircea Handoca, Ed. Grafnet, 2005: „Dl Mircea Handoca este și aici, ca în articolele sale din presă, neplăcut impresionat de discutarea permanentă/ obsesivă a trecutului politic al lui Eliade. Cred că greșește. Boala secolului al douăzecilea, totalitarismul (în ambele lui variante, și de extremă dreaptă, și de extremă stângă), trebuie clarificată și pentru Eliade (care a fost tentat de legionarism) ca pentru orice alt autor. Trebuie să știm cât de grav a fost atins de ea și cât timp a durat. Și, de fapt, știm, jurnalul integral ar putea însă aduce noi probe, probabil favorabile lui Eliade, pentru discutarea acestui caz complicat și celebru”. □ Al. Olosutean semnează *Clujul în oglindă*, un comentariu la volumul de interviuri *Clujul în ritm e vals imperial? Interviuri* de Radu Constantinescu, Ed. Casa Cărții de Știință, 2009: „Radu Constantinescu este un intervievator profesionist, căci plin de curiozitate și de entuziasm față de interlocutorii săi. În oglinda cărții sale, Clujul este un oraș în care se întâmplă o mulțime de lucruri, care de care mai interesante”. □ Vasile Voia publică *Modernitatea conservatoare*, prezentarea volumului *Aspecte ale culturii Europei Centrale* de Adrian Lăcătuș, Ed. Universității Transilvania din Brașov, 2009: „În fine, maturitatea discursului critic, calitatea scriiturii (apreciabile performanțele stilistice și lingvistice ale textului), vocația comentariului filosofic etc. fac din volumul lui A. Lăcătuș o carte remarcabilă și de succes”. ■ În aceeași secțiune, *Cu ochiul liber*, Al. Olosutean semnaleză *Patru cărți noi*: □ *Unchiul Rudolf* de Paul Bailey, traducere de Marius Chivu, Ed. Humanitas, 2009: „Un roman fără pretenții, scris alert, a cărui acțiune se petrece în toată Europa, inclusiv în România, acoperind o lungă perioadă istorică, din anii interbelici până la aceia ai tranziției. [...] Scrisă cu eleganță și economie, cartea poartă dedicația: «Pentru Norman și Cella Manea»”. □ *Noaptea instinctelor* de Ștefan Bolea, Ed. Brumar, 2009: „Poezia lui Bolea se bazează pe ritmul larg. Înjurătura

nu cred că-i priește, nici împetriștea cu sintagme englezești. În schimb, «gândacul lui Kafka» pe care și-l îndeasă «cât mai adânc în creier» îi priește de minune”. □ *Pasiune* de A. S. Byatt, traducere de Virgil Stanciu, Ed. Nemira, 2009: „Cartea, un pic lungită, este frumoasă și te face să visezi. Există în om o «nevoie de ficțiune», spunea Matei Călinescu la unul din cursurile pe care le-a ținut la Facultatea de Litere din Cluj pe la începutul anilor 2000. Ei bine, acest volum satisface nevoia de ficțiune a sufletelor noastre”. □ *Despre omul din scrisori: Mihai Eminescu* de Dan C. Mihăilescu, Ed. Humanitas, 2009: „Simpatice și ingenioase sunt paginile în care autorul, pe urma codurilor pasionale ale epocii, identifică aerul comun pe care îl au eroii romanului epistolar cu... personajele lui Caragiale. O carte plăcută deci, care își atinge ținta pe care și-a propus-o. Așteptăm următorul «om din scrisori» al culturii române”. ■ Ovidiu Pecican semnează eseul *Fantasme cruciate*: „În cercetările de până astăzi referitoare la Garda de Fier s-a subliniat mereu caracterul particular al acestei mișcări politice în raport cu fascismul și nazismul, față de care a afirmat mari afinități. Unii dintre istorici au atribuit această originalitate surselor teologice ortodoxe ale mișcării, în timp ce alții au văzut în aceeași dimensiune mai degrabă o erezie. În cele ce urmează nu îmi propun decât să arăt în ce măsură o asemenea impresie s-ar putea dovedi eronată, căci trăsăturile doctrinare care au încurajat asemenea estimări se regăsesc și în spațiul catolic medieval”. ■ Articolul lui Viorel Ștefănescu, *Critificiunea și măștile lui Platon*, poartă subtitlul *Omagiu lui Matei Călinescu și lui Radu Săplăcan*: „Pentru mine, problemele conexe critificiunii sunt deopotrivă teoretice și practice. În plus, mă cam irită suficiența unor intelectuali români de azi care vorbesc (și scriu) despre ea în spirit de grup sau de generație, de parcă ar fi inventat-o ei. Or, dată fiind axioma lui Mallarmé, *critifiction* au făcut, dintotdeauna, toți cei ce scriu povești despre literatură, cum fac și eu acum, adică metaliteratură sau «criptică» literară (cum spunea Radu Săplăcan)”. ■ Revista anunță *Concurs național de dramaturgie*: „Teatrul Național «Marin Sorescu» anunță concurs pentru dramatizarea unei opere literare semnate de scriitorul Ion D. Sîrbu. Concursul este deschis tuturor scriitorilor români din țară și din străinătate. Cea mai valoroasă dramatizare a *Jurnalului unui jurnalist fără jurnal*, de Ion D. Sîrbu, va fi pusă în scenă în stagiunea următoare a Teatrului Național din Craiova, în regia lui Mircea Cornișteanu. Lucrările vor putea fi trimise pe adresa Teatrului Național «Marin Sorescu», Craiova, str. Al. I. Cuza, nr. 11, cod 200585, la Secretariatul literar, în perioada 15 septembrie - 31 decembrie a.c.”. ■ În acest număr apar trei evocări *In memoriam*: □ *Iuliu Rațiu*: „Uniunea Scriitorilor din România și Asociația Scriitorilor București anunță cu adâncă tristețe încetarea din viață a scriitorului Iuliu Rațiu, membru al Comitetului Director al Asociației Scriitorilor din București. [...] Prin dispariția, tocmai în pragul împlinirii vârstei de 81 de ani, a lui Iuliu Rațiu, unul dintre decanii Uniunii Scriitorilor, presa și literatura din România, cele pentru copii în special, suferă o pierdere ireparabilă, iar colegii săi trăiesc momentul unei extrem de dureroase despărțiri”. □ *Ion*

Pogorilovschi: „Uniunea Scriitorilor din România și Asociația Scriitorilor București anunță cu profund regret încetarea din viață a scriitorului și criticului de artă Ion Pogorilovschi. [...] Prin dispariția doctorului Ion Pogorilovschi, critica de artă și eseul filosofic se despart de un cercetător și un creator de valoare, iar breasla literară suferă o dureroasă pierdere”. □ *Damian Necula*: „Uniunea Scriitorilor din România anunță cu deosebită tristețe încetarea din viață a poetului și prozatorului Damian Necula. [...] Prin dispariția poetului și prozatorului Damian Necula, literatura română suferă o grea pierdere”. ■ Publică versuri Ileana Mălăncioiu, Gellu Dorian, Andrei Zanca, Ștefan Bolea. ■ Din proză citim *Scrisori din Lacul Negru* de Minerva Chira.

● [„*Ateneu*”, nr. 9 (481)] Pe prima pagină apare poezia lui Ovidiu Genaru (*Sfântul Bacovia*). ■ Cornel Galben se întreține cu *Mircea Dinutz*: „*Rămân al Bacăului prin toată ființa mea...*”: „- După dispariția regretatului Alexandru Deșliu ai primit misiunea, deloc ușoară, de a prelua revista fâurită de acesta, «*Pro Saeculum*». Ai primit-o ca pe o provocare sau ai considerat că experiența câștigată ca redactor-șef la «*Oglinda literară*» și, ceva mai devreme, de coordonator la «*Revista noastră*», te îndreptățește să duci mai departe ștafeta? - Am moștenit o revistă de o aleasă ținută, cu un colectiv stabil de colaboratori, cu o excelență primire în afara județului Vrancea. Am avut-o alături, în acești doi ani, pe doamna Nina Deșliu, care a preluat asupra-și toate obligațiile manageriale, asigurând legătura cu o parte a colaboratorilor noștri și corespondența ritmică, difuzarea revistei. În rest, lectura și selecția materialelor, sumarul pentru fiecare număr, corectura, atragerea unor colaboratori sunt sarcini pe care mi le-am asumat. Doi oameni au făcut o revistă. Spun asta fără să minimalizez sprijinul colegilor noștri aflați la Iași (Constantin Coroiu), Timișoara (Maria Nițu), Cluj-Napoca (Lucia Dărămuș), București (Florentin Popescu)... Sunt semne că revista își va înceta apariția din motive financiare și nu numai... O spun cu toată tristețea”. ■ Cronicile literare: □ Carletta-Elena Brebu semnează *Istории în istorie*, un comentariu la *Cărțile vieții* de Dan Perșa, Ed. Cartea Românească, 2009: „Consider că punctul forte al acestei recente creații epice constă în densitatea afectivă, plasată elegant într-un limbaj neaș de epocă (efect greu de obținut fără un exercițiu asiduu în arta scrierii, caracterizant marilor scriitori). [...] În plină putere creatoare, aflat la vârsta marilor împliniri, Dan Perșa este garanția unei literaturi autentice”. □ În *Ovidiu Genaru, reloaded* Adrian Jicu discută despre *Trandafir cu venele tăiate* de Ovidiu Genaru, Ed. Vinea, 2008: „Există în scrisul său o siguranță cum numai cei care au trăit cu adevărat și au înțeles ceva din viață pot avea. *Trandafiri cu venele tăiate* confirmă, de fapt, că Ovidiu Genaru rămâne unul dintre cei mai importanți poeți contemporani și chiar postbelici”. ■ La rubrica *Autori și cărți* sunt recenzate: □ Violeta Savu prezintă *L-am luat deoparte și i-am spus* de Daniel D. Marin, Ed. Brumar, 2009: „Se observă lesne o evoluție a autorului în construcția frazei lirice, mai multă siguranță în expunere, versurile fiind rotunde, iar exprimarea curată și limpede. Un pericol viitor pentru Daniel D. Marin ar fi însă

autopastișarea, alunecarea în manierism. Oricum, el e un autor care merită urmărit”. □ Cornel Galben comentează *Arca lui Petrarca* de Mihai Merticaru, Ed. Fundației Culturale „Poezia”, 2008: „Deși nu toate cele 65 de sonete sunt reușite, deși sintagmele nu sunt întotdeauna fericit alese, deși invențiile lexicale («să ne înzeie», «muguriada») ori cuvintele neaoșe («strochi», «jarișe», «vrej», «găjbi», «ghers», «firfiric») nu se armonizează mereu în cadrul poemului, nu puțini vor gusta ironia sa șfichiuitoare”. □ Adrian Jicu scrie despre *Un expirat în Agora* de Victor Mitocaru, Ed. PIM, 2009: „Dincolo de anumite stereotipii și de caracterul de balast al unora dintre paginile cărții, ea merită reținută prin atitudinea tranșantă a autorului, prin capacitatea de a puncta năravurile lumii în care trăim și prin pledoaria, mai ales implicită, pentru normalitate, pentru adevăr și pentru cultură”. □ Adrian Botez recenzează *Degetele timpului* de Dan Brudașcu, Ed. Sedan, 2009: „Măcar și pentru această luciditate, fie și pentru aceste semnale de alarmă, atât de acute – confirmând, «sotto voce», că mai există *funcția de Poet-Hristos* – volumul lui Dan Brudașcu trebuie să fie citit cu empatie, căci ne descrie, de fapt, condiția noastră tragică și soarta noastră posibil catastrofică...”. □ Marius Manta semnaleză apariția volumului *Istorie cu miroazne și crustă* de Marian Rădulescu, Ed. Raluca, 2009: „Rețetele prezentate nu sunt deloc dificile pentru omul modern. Pentru realizarea bucatelor promise, Marian Rădulescu aduce în prim-plan marea experiență a oamenilor pe care probabil i-a îndrăgit cel mai mult de-a lungul vieții: ciobanii”. ■ Elena Ciobanu scrie despre *Sylvia Plath în „lumina pură a panicii”*, semnalând apariția volumului de povestiri *Johnny Panic și Biblia Viselor* de Sylvia Plath, Ed. Polirom, traducere de Anacoana Mîndrilă-Sonetti: „Problema cu Sylvia Plath este că, indiferent de cât de experimentat cititor ai fi, al ei sau al literaturii în genere, continui să rămâi mut în fața absolutei, aproape violentei sincerității a trăirii poetice care iese la suprafață și în aceste povestiri, în momentele halucinante ale «purei lumini a panicii», singura care îi oferă scriitoarei acces pe teritoriul lui Johnny Panic, demonul, zeul, tatăl, moartea, spectrul, fiara care și acum se uită la noi de după luna, arborii de tisă și sârma ghimpată ale unei mari poezii”. ■ *Centenar Marius Mircu* este marcat cu textul *Aniversarea „ca un tentant imbold în viață”* de Ioan Dănilă: „Opera lui Marius Mircu încă așteaptă să fie evaluată. În special literatura pentru copii, dar și scrierile de după 1987 (anul părăsirii României, pentru Israel) se cer (re)citite și așezate în contextul literaturii române”. ■ Emil Nicolae publică eseu *De fapt, cine a fost Mihail Sebastian?*, comentând volumul *Diavolul și ucenicul său: Nae Ionescu – Mihail Sebastian* de Marta Petreu, Ed. Polirom, 2009: „Degeaba i-am reproșat Martei Petreu toate lucrurile înșirate mai sus (chiar dacă își asumă «descrierea» lor): ele există în publicistica de tinerețe a lui M. Sebastian, oricum am învățat-o, și precizez că nu sunt deloc un efect al «suprainterpretării», cum s-au grăbit deja să scrie unii. Ar fi fost mai bine să rămână «ascunse» articolele cu pricina? Nu cred, iar o ediție completă și critică a publicisticii politice a lui M. Sebastian devine o necesitate. Dezbaterea trebuie împinsă acum dincolo de cartea Martei

Petreu, pentru a lămuri câteva chestiuni esențiale, chiar dacă terenul pare sensibil și riscant: [...]” □ Constantin Călin semnează partea a patra din *Reveniri la Bacovia*: „În timpul vieții, la Bacău, Bacovia a fost sărbătorit numai de două ori. Prima dată în ziua de 19 ianuarie 1925, cu ocazia celei de-a doua conferințe a Ateneului Cultural, înființat cu o săptămână înainte. [...] A doua oară, în Bacău, Bacovia a fost sărbătorit la 10 iulie 1947, adică după 22 de ani. Cetățenii săi nu și-au adus aminte de el nici când a împlinit 50 de ani, nici când a împlinit 60”. ■ Apare scurtă știre, fără autor: *In memoriam George Bacovia*: „Acesta este titlul simpozionului organizat de Complexul Muzeal «Iulian Antonescu» Bacău, în colaborare cu Teatrul «Bacovia», Colegiul Național «Ștefan cel Mare» și Universitatea «Vasile Alecsandri», ambele din Bacău, la aniversarea a 128 de ani de la nașterea poetului. În ziua de 17 septembrie, la Casa Memorială «George Bacovia» au susținut comunicări despre universul bacovian profesoarele Aurica Băbuțanu, Ioana Maria Băitanu și conf. univ. dr. Ioan Dănilă, programul simpozionului fiind întregit de două recitaluri de poezie”. □ În *Co-lecție de periodice Vasile Spiridon* discută despre *Poezia românească în tranziție (1944-1948)* de Ana Selejan, Es. Cartea Românească, 2007: „Cercetând presa literară a vremii, autoarea surprinde spectacolul dramatic al cenzurării și anihilării intimității, visării, erotismului, dezabuzării, spiritului boem și al altor sentimente care țin dintotdeauna de poeticitate și de autonomia esteticului. Se demonstrează cum a avut loc, în fapt, sfârșitul diversității poetice – considerată elitist-restrictivă ca adresabilitate, putere de receptare și influență ideologică –, ce fel de experiență poetică a substituit-o, de către cine și prin ce tip de imaginar și orientare”. □ Dan Perșa revine la rubrica sa cu textul *Olimpianismul critic*: „Modelul criticului literar olimpien este, cu siguranță, secretarul de partid comunist, care nu suportă să fie contrazis, blamat, pus la îndoială. Asta se vede și din faptul că, de obicei, criticii olimpieni au o anumită vârstă. Sunt pe cale de dispariție, ce e drept. Pe de altă parte, cu toată confuzia pe care o induc, este nevoie de ei. Societatea are nevoie de oameni a căror fermitate pare de nezdruncinat. Ei oferă repere, sunt un soi de stâlpi de susținere. Dar, așa cum spuneam, atunci când demersul lor pierde din vedere valoarea, ceea ce înseamnă că judecata critică nu le mai funcționează, devin un soi de marionete ale propriilor umori”. □ Marius Manta semnează *maja desnuda, opera supremă*, o prezentare a romanului *Maja desnuda* de Vicente Blasco Ibáñez: „*Maja desnuda* ar putea fi citită voit metatextual. Totuși, printr-o perfidă inginerie instrumentată de uneltele re-construcțiilor artificiale, am putea fi văduviți de «plăcerea textului», de plăcerea împărtășirii acelei povești de dragoste ce transcende timpul”. Sunt oferite trei moduri de a privi romanul: *dinspre Dickens, dinspre Cervantes și dinspre Shakespeare*. ■ Despre *Premiul pentru literatură al Uniunii Europene* ne informează Doina Cmeciu, Europe Direct Bacău: „2009 este primul an când Uniunea Europeană acordă premiul pentru literatură unui număr de doisprezece scriitori din cele douăsprezece țări selectate: Austria (Paulus Hochgatterer), Croația (Mila Pavićević), Franța (Emmanuelle

Pagano), Irlanda (Karen Gillece), Italia (Daniele Del Giudice), Lituania (Laura Sintija Ėerniauskait), Norvegia (Carl Frode Tiller), Polonia (Jacek Dukaj), Portugalia (Dulce Maria Cardoso), Slovacia (Pavol Rankov) Suedia (Helena Henschen) și Ungaria (Szécsi Noémi), pentru cărți publicate între anii 2004-2009. [...] Ceremonia de acordare a premiului va avea loc la Teatrul Flagey din Bruxelles, pe 28 septembrie 2009, fiind încadrată de alte două evenimente culturale importante la nivel european: conferința *Cultura în mișcare* (28 septembrie) și *Forumul Cultural European* (29-30 septembrie). Alături de personalități din domeniul literaturii, al culturii, în general, al vieții politice, va fi prezent și scriitorul Henning Mankell, patron onorific al premiului, simbol al scriitorului contemporan european, care a fost tradus în 41 de limbi și ale cărui romane au fost vândute în peste treizeci de milioane de exemplare”. ■ Sunt redată poezii de Lucia Dărămuș și Florin Muscalu (poezii postume). ■ Revenind la rubrica *Gaură-n cer*, C. D. Zeletin este prezent cu *Taie poala și fugi...* ■ Din proză citim *Z 21* de Ion Fercu, un fragment de roman. ■ Leo Butnaru revine cu partea a șaptea din *Carnet polonez*.

• [„**Caiete Critice**”, nr. 8-9 (262-263); nr. de pagini: 124] Numărul se deschide cu rubrica *Fragmente critice* în care Eugen Simion publică *Lista lui Kundera*, inspirat de două eseuri pe care Milan Kundera le-a publicat în volumul *Une rencontre*, Ed. Gallimard, 2009: „Înțeleg îngrijorarea lui Kundera, dar nu mă mir prea tare de «listele negre» care circulă azi și nici de această «listă de aur», cum îi zice el cu ironie, desigur, întocmită de hebdomadarul parizian. «Liste negre» în care figurează, din motive diferite, mari scriitori ca Céline și Brecht și «liste de aur» în care nu figurează Proust și, în genere, nu figurează niciun scriitor, niciun compozitor, niciun filosof... Kundera are dreptate să se întrebe dacă nu cumva Europa spiritului a dispărut și în locul ei au apărut croitorii de lux și oamenii cu nasul fin (parfumerii) care reprezintă azi excelența spiritului?”. ■ Cronici literare: □ În *Petru Dumitriu și Adversarul său* George Neagoe scrie despre *Petru Dumitriu & Petru Dumitriu. O monografie* de Oana Soare, Fundația Națională Pentru Știință și Artă, 2008: „Dincolo de atributul exhaustivității – inevitabil de sesizat la întâlnirea cu fiecare pagină a contribuției Oanei Soare – trebuie remarcată viziunea aleasă de autoare pentru a discuta opera romanescă a lui Petru Dumitriu. Analizele încearcă să identifice elementele care provin din concepția scriitorului despre literatură. [...] Ar mai fi destule de spus despre studiul Oanei Soare, însă eu nu pot să vorbesc despre cărțile pe care nu le citesc, și aici mă refer la romanele și la eseurile lui Petru Dumitriu din exil. Această monografie își va găsi cu dificultate un recenzent pe măsură”. □ Ileana Mihăilă semnează *Les Roumains en 1777, vus par le chevalier Louis-Félix Guinement de Kéralio*, un tekst despre volumul *Historie de la guerre entre les Russes et les Turques*, care în ediția a doua din 1777 conține un întreg capitol care se referă la provinciile române. □ Dumitru Micu publică prefața la romanul *Noaptea Sfântul Andrei* de Ion Dragoș Vicol: „Roman istoric, prin coordonatele structurii epice, *Noaptea*

Sfântului Andrei umple spațiul jalonat de acestea cu elemente de legendă, de basm, de etnografie, cu produse ale fanteziei colective și ale celei individuale, a romancierului. Acestea nu sunt, evident, de natură a valida științific scrierea, dar, în virtutea talentului cu care sunt valorificate literar, procură o lectură antrenantă” (*Un roman al etnogenezei române*). ■ Gabriela Gîrmacea stă de vorbă cu Octavian Sava, „Profesorul care m-a examinat era chiar Mihail Sebastian”. Convorbitorul rememorează perioada liceului, când profesorul i-a fost Mihail Sebastian: „- *Despre activitatea sa didactică se știu foarte puține lucruri*. - Ceea ce e curios e că în memoriile lui nu povestește nimic despre elevii lui. Pomenește doar despre un coșmar, pe care îl are și spune că într-o cameră cu un ofițer german se afla elevul Coșoi, care îl striga Hechter, iar el s-a cutremurat la acest vis. Mi s-a părut foarte curios pentru că elevul Coșoi nu strălucea prin nimic. Era un ilustru necunoscut în clasă. Singurul lui merit care îi adusesese o oarecare popularitate în clasă era un cântec: «Ce-a pățit Coșoi?! Și-a rupt pantalonii noi.» De ce l-a visat tocmai pe el? De ce-l pomenește în memorii? De ce nu pomenește nimic despre colegii lui, profesori, care nu erau remarcabili? Nu cred că i-a plăcut profesia de dascăl. Și mai avea ceva oricât ar părea de curios, expunerile lui erau deseori întrerupte de un «Ăăă». Și clasa, în loc să respecte tăcerea profesorului, de multe ori făcea «Ăăă». Asta nu înseamnă că lecțiile lui nu erau interesante. Noi, elevii lui, am fost cuceriiți. Odată s-a îmbolnăvit și în locul lui a venit fratele, Beno, care era profesor de franceză. Beno nu ne fusese profesor. Era un bărbat foarte frumos și elegant. Ne-a vorbit despre Freud. Pentru noi, asta a fost un lucru extraordinar. Cam astea sunt amintirile mele despre Sebastian. După război a venit Mircea Șeptilici la școală și ne-a vorbit despre el, despre piesele lui. Am fost foarte tulburați. Noi eram încă elevi atunci când s-a întâmplat nenorocitul de accident. - *Credeți că a fost asasinat?* Nu. Nu cred. Mai târziu, după ce a început procesul Pătrășcanu, sigur Sebastian ar fi fost inculpat. Atunci am fi putut să vorbim de arestări, de nenorociri, de toată povestea asta. Cred că în anul în care a murit el e prematur să vorbim de așa ceva. Nici Belu Zilber, cu care el a fost prieten, nu mărturisește că a fost asasinat. Nu văd motivația. Adevărul este că el este autorul manifestului *Vine armata roșie*. A fost un manifest care a circulat în jurul datei de 23 august și se pare că el a fost autorul”. Interviuul a fost realizat în 2005. ■ În rubrica *Document* Oana Safta prezintă un *Laborator de creație: Mihail Sebastian – Orașul cu salcâmi*: „Din manuscrisul existent la Biblioteca Academiei Române lipsesc fragmentele publicate anterior în presă, în schimb, apar două capitole și numeroase alte pasaje pe care autorul le-a eliminat din structura finală a romanului său. Varianta păstrată la B.A.R. se prezintă sub forma a 136 de foi dictando, lipite și cartonate, scrise cu cerneală neagră. Caligrafia este citeață, îngrijită. Numerotarea paginilor de către autor nu corespunde numărului de foi, căci au fost extrase fragmentele publicate în presă. Capitolele nu au titluri, ci sunt numerotate cu cifre romane”. ■ Tot în rubrica *Document*, Mircea Coloșenco face referiri la semnificații precum *Semn, semnificație, simbol în tradiția populară. Frăția-de*

cruce, Sărutul păcii, Zile nefaste: „Tradiția populară românească, este plină de taine, de semne-semnificații-simboluri pline de miez spiritual cu cheie inițiativă. În cercetarea noastră, ne-am propus descifrarea doar a trei dintre ele, întrucât au devenit adevărate ritualuri dintr-o moștenire universală fără a-și pierde conotațiile inițiale”. ■ Marin Diaconu continuă cu *Eugen Ionescu. Texte recuperate*. În acest număr găsim: *Alegerea d-lui Lovinescu la Academie* („Facla”, an XVI, nr. 1598, 29 mai 1936, p. 2), *Constantin Stere* („Rampa”, an IV, nr. 10-12, 4 iulie 1936, p. 8), *Alegorii* („Facla”, an XVI, nr. 1752, 25 mai 1936, p. 1), *După înmormântarea lui Sir Basil Zaharoff* („Facla”, an XVI, nr. 1763, 7 decembrie 1936, p. 1), *Anton Holban* („Reporter”, an V, nr. 424, ianuarie 1937, p. 4), *Situația scriitorului* („Vremea”, an X, nr. 508, 10 octombrie 1937, p. 9), *Jean Giono și actualitatea* („Rampa”, an XXVII, nr. 6008, 7 martie 1938, p. 1, 2), *De 14 iulie* („Viața românească”, an XXXI, nr. 8, August 1939, p. 133-135), *Francezii și dinamismul urii* („Viața românească”, an XXXI, nr. 8, August 1939, p. 136-137), *Vechea așezare se prăbușește* („Viața românească”, an XXXI, nr. 9-10, Septembrie-octombrie 1939, p. 158-160). ■ În secțiunea *Comentarii* semnază: □ Ion Brad, *Dan Hăulică: O personalitate inconfundabilă:* „Cred că proba cea mai dificilă a tentativei mele încăpățanate de-a prinde în ramele unui portret, sub forma evocărilor bazate doar pe documente originale, inedite, este aceea dedicată lui Dan Hăulică. De ce? m-ar putea întreba oricare dintre cititorii acestor pagini, poate și unii dintre prietenii noștri comuni, cu care ne-am înfrățit semnăturile, din tinerețile îndepărtate, prin revistele și publicațiile celei de-a doua jumătăți a secolului al XX-lea. Secol în care, spun unii critici și istorici literari, opera principală a colegului nostru Dan Hăulică ar fi fost tocmai revista de literatură și artă care purta titlul celui mai zbuțuit secol al mileniului trecut. Ar fi adevărat dacă am sta să numărăm toate volumele din colecția revistei — câteva rafturi de bibliotecă! — și le-am compara cu cele vreo 10-15 titluri de cărți originale, albume, antologii și sinteze importante semnate de Dan Hăulică. Dar nimeni n-are dreptul să uite prezența publică a savantului și curajosului tânăr, descins din Iași universitar și cărturăresc, la București, în toate marile și adeseori dificilele bătălii pentru înnoirile necesare în literatura și artele plastice din România, abia scăpată din rigorile și îngustimile stalinismului, pentru popularea spațiilor urbane și locurilor istorice cu statui și opere de artă monumentală”. □ Alexandra Ciocârlie, *O dilemă a scriitorilor în exil:* „Nu trebuie argumentat de ce majoritatea scriitorilor exilați își pun cu acuitate problema limbii în care se vor exprima. Dacă e să luăm în discuție doar confesiunile unor literați stabiliți la Paris în perioada comunistă, se observă insistența cu care ei revin acestei probleme. Trecerea la o altă limbă nu în comunicarea uzuală, ci în creația artistică a fost, pentru cei mai mulți, una din încercările exilului. [...] Chiar dacă mare parte a autorilor din exil au preferat să se integreze vieții literare franceze, unii au continuat să scrie în română și să se adreseze unui prezumtiv cititor viitor. Opțiunea existențială a exilului a implicat și o opțiune literară”. Articolul este exemplificat prin însemnările lui Virgil

Ierunca, Sanda Stolojan, George Astaloș, Paul Goma, Dinu Flămând, Matei Vișniec, Dumitru Țepeneag, Virgil Tănase, Ilie Constantin, Petru Dumitriu, Bujor Nedelcovici, George Pruteanu. □ În *Posteritatea istratiană* Lucian Chișu scrie despre ecoul vieții și operei a lui Panait Istrati din timpul vieții până la contemporaneitate. ■ În rubrica *Negru pe alb* apar două texte: □ N. Georgescu scrie despre *Ioana Bot și pathema eminesciană*, un comentariu la volumul Ioanei Bot *Mihai Eminescu, poet național român. Istoria și anatomia unui mit cultural*, publicat în 2001: „Atingându-mă în trecere de numele D-nei Ioana Bot în legătură cu reacția dumisale la facsimilarea manuscriselor eminesciene, îmi revăd, din scrupule de atelier, fișele pe care mi le-a prilejuit – și revin asupra clasificării în care am încadrat-o (desigur, provizoriu). «Puținiștii» sunt, pentru mine, cei care excelează cu câte puțin din toate; le-am dat numele de la cărțile unor specialiști care se ilustrează, de regulă, în alte domenii decât acela al specialității lor, dar câștigă un argument al autorității «la ei acasă». Puține, subțiri, aducând în domeniul limbii, de pildă, informații de peste tot («Puțină aritmetică» etc.), cenzurând acerb, citând enorm din autori cât mai îndepărtați și necunoscuți, bazându-se pe conceptele altora, pe schemele și teoriile altora pe care le adaptează la realități despre care scriu, câștigând notorietate și exercitându-și-o energic etc. [...] De ce-am inclus-o pe Ioana Bot în categoria «Puținiștilor»? Iată de ce: din anul 2001, de când a scos cartea aceea fulgurantă: *Mihai Eminescu, poet național român, Istoria și anatomia unui mit cultural* (Ed. Dacia) o tot aștept să revină cu precizări, cu sinteze cât de cât cuprinzătoare, cu îndreptări cel puțin – și văzând că marea creația a dânsi a devenit, apoi, pipeta cu otravă din revista «Dilemateca» i-am făcut această imagine de așteptare. Să ne înțelegem: eu îi accept și chiar îi respect pe așa-ziii detractori ai lui Eminescu pentru un singur lucru, că nu-l citează pe Eminescu. Atâta timp cât stau departe de opera lui, pot zice orice pe de lături, discută imagini și se sting în zona epifenomenelor. Pe de altă parte, atunci când îți iei acest rol de demolator îți revine o responsabilitate deosebită, aceea de a pune ceva în loc. [...] Rar mi-a fost dat să parcurg texte cu atâtea inexactități, lacune informaționale, partipriuri. D-na Ioana Bot luptă cu o tenacitate infantilă să schimbe o realitate care este foarte puternic configurată altfel decât o vede dânsa. Vorbește în câteva rânduri de «cercetare», «cercetarea noastră». Poate așa se numește la «ei» bășcălia. Nu poți să faci dintr-o stâncă – nici castel de nisip, nici grămadă de noroi. E stâncă, și gata. Avem bibliografii, există studii, documentele sunt încă în arhive și biblioteci. Dânsa încearcă, și aici ca și în «Dilemateca», să dizolve șinele de cale ferată cu... pipeta de otravă. Cred că este o inadecvare în fișele mele: nu între «puținiști» trebuia s-o încadrez, ci la imitatorii acestora. Orice umbră are pen-umbre, în fond. Cât despre facsimilarea manuscriselor eminesciene, împotriva căreia se ridică acum, acțiunea crește din acea atmosferă de laborator creată în jurul lor în perioada interbelică: este cel mai frumos vis al culturii române, un mit adevărat, încheiat, împlinit. Corabia s-a desprins de țârm, această hulă pe uscat n-o mai poate opri. Otrăvești marea cu

pipeta...”. □ Narcis Zărnescu, *Anton Pann, un politolog moralist*: „Transcendența lui *homo religious* și *homo politicus* nu poate fi regăsită, așadar, decât în orizontul lui *homo ludens*. Anton Pann intră, astfel, în literatura română ca unul dintre primii moralști și politologi *avant la lettre*, pe linia lui Dimitrie Cantemir”. ■ Eugen Simion invocă personalitatea lui *George Emil Palade*, cu ocazia omagiului organizat de către Fundația Națională pentru Știință și Artă în colaborare cu Institutul de Biologie și Patologie Celulară „N. Simionescu” al Academiei Române. Revista publică și *Notă asupra inițiativei prof. George E. Palade privind promovarea și formarea unei noi generații de specialiști și manageri în economie, inginerie și cercetare, necesari României în noile condiții ale trecerii la economia de piață*, datată 27. 11.2007 și semnată de prof. dr. ing. Marius Guran, Fost Consilier prezidențial (1990-1996). ■ Viorel Barbu revine la rubrica *Știință și filozofie* cu textul *Marele Război și prăbușirea vechii Europe*, discutând despre impactul Primului război mondial asupra transformării sociale și politice a Europei. ■ În rubrica sa *Carnet parizian* Virgil Tănase scrie *Nu există artă fără dorința de a comunica*, pornind de la o piesă regizată de Radu Afrim și jucată de o trupă din Timișoara la sala Berthier a teatrului Odeon din Paris: „Spectacolul, de o vulgaritate care își distruge, prin exces, orice virtuți expresive, est mai ales semnul unei boli contagioase care se răspândește cu simptome notabile în cultura românească de azi. Molimă adusă, cred, cel puțin în parte, de notorietatea zurbavă pe care o dau unora și altora câteva manifestări ocazionale din Occident unde publicul adevărat este înlocuit, pentru o zi, două sau trei cu «specialiști» care-și zgârnă meningele căutând senzuri nu în ceea ce văd ci în secrețiile rănilor mentale pe care și le provoacă. [...] Spectacol al libertății de creație înțeleasă ca disponibilitate a celulelor care se desprind dintr-un organism și-o iau fiecare hăisa, piesa prezentată de Teatrul de stat din Timișoara la sala Berthier refuză orice comunicare; ea este bolboroseala cuiva care n-a ajuns la semne, la cuvinte, la limbajul articulat. Aceasta este, poate, o mândrie la «kilometrul zero al culturii», în orașul de pomină care se laudă cu libertatea pe care a adus-o țării, dar nu e mai puțin adevărat că, privit mai de departe, mai de la periferia unde mă aflu, un asemenea spectacol pare mai degrabă simptomul unui cancer (care și el este expresia unei libertăți celulare) agravat de provincialism”. ■ La secțiunea *Cultură și economie* Petre Gheorghe Bârlea întreabă *Dispariția limbilor – catastrofă umană sau formă naturală de schimbare lingvistică?* ■ Rubrica *Artă și spectacole* vine cu o recenzie semnată de Dana Duma (*Truffaut, un mit cinesfil*) la volumul *François Truffaut. Bărbatul care iubea filmele* de Magda Mihăilescu, Ed. Curtea veche, 2009: „Nici un cineast nu a livrat atât de generos cheia de acces între viața și opera sa, nu a a mers atât de departe în declarația de dragoste făcută propriei profesii. Tocmai de aceea Magda Mihăilescu și-a intitulat cartea *François Truffaut. Bărbatul care iubea filmele*, o incursiune într-o operă care colcăie de repere și citate cinesfile, în care autobiografia e sinonimă cu cinefilia. Merită, deci, stimați cinefili, să parcurgeți neapărat paginile acestei cărți dedicate aceluia unic cineast

care susține că «filmele sunt mai armonioase decât viața»». □ În aceeași secțiune Călin Căliman omagiază „*Doi vecini*” de 50 de ani, filmul făcut de Geo Saizescu, singura adaptare inspirată din opera lui Tudor Arghezi: „În *Jurnalul unui bătrân lup de cinema*, primul volum dintr-o suită memorialistică ajunsă acum în pragul celei de a șasea apariții, regizorul (și scriitorul!) Geo Saizescu istorisește împrejurările care au condus la realizarea filmului *Doi vecini*”.

● [„**Contemporanul – Ideea Europeană**”, nr. 9 (690)] Numărul se deschide cu un *Comunicat de presă* intitulat *Ideea Europeană și lecția dată Adevărul Holding*, semnat Fundația Culturală Ideea Europeană și datat 24 iulie 2009: „Soluția Curții de Apel în unul dintre procesele intentate de Fundația Culturală Ideea Europeană (FCIE) împotriva societății S.C. Adevărul Holding S. A., în cazul denumit de presa națională «cazul Tolstoi», este favorabilă Fundației Culturale Ideea Europeană în sensul că instanța de recurs a menținut dispozițiile date de instanța de fond, mai puțin în ceea ce privește cheltuielile de judecată pe care le-a redus la jumătate (1223,9 lei). [...] *Tribunalul București a dispus, în data de 17 februarie 2009, sistarea distribuției și a difuzării vol. Memorii (vol. I-II) de Lev Tolstoi, în trad. lui Ghenadi Strungar, apărute la Editura Adevărul Holding*. Tot atunci Tribunalul București a respins cererea de retragere a volumelor de pe piață. Decizia judecătorească nu era definitivă. *Adevărul Holding a făcut recurs și l-a pierdut, fiind astfel obligat, prin hotărâre judecătorească definitivă, să suspende distribuția și difuzarea titlului menționat până la pronunțarea finală în procesul de fond*. Următoarea înfățișare în procesul de plagiat intentat de FCIE este în data de 3 septembrie. Precizăm, de asemeni, că la sesizarea Oficiului Român pentru Drepturi de Autor (ORDA), Inspectoratul General al Poliției a dispus, în primăvara acestui an, *începerea urmăririi penale a S.C. Adevărul Holding*. Le mulțumim colegilor de breaslă, colegilor din presa scrisă pentru solidaritate”. ■ Nicolae Breban publică primul fragment din volumul *Trădarea criticii*, cu subtitlul *Sau o încercare de a-mi înțelege timpul, cultura din care provin și spiritul ei, în actualitate*. ■ Irina Petraș comentează două volume: □ *Maria Pal, Cu lumina în palme, versuri (2009)*: „Versurile Mariei Pal, câteodată secondate de desenele autoarei, par să-și ajungă. Cuprinderea lor între copertele unei cărți e mai degrabă gestul ivit din dorința de ordine și bună rânduială decât din cea de comunicare. Expresia de sine, monotonă și de o cuminenție ne-prăfuită, se consumă toată în pagină, între eu și tu. Cititorul se poate recunoaște în acest monolog cu două fețe, dar nu-și poate reprimă sentimentul intruziunii. Și el, de altminteri, potențator al lecturii”. □ *Dan Herciu, Taxa pe viciu, versuri (2009)*: „Materia verbală și existențială își răspund într-un pas legănat, mărunț, de swing, rupt după plac și hărțuit cu un umor mereu de bună calitate. O gureșenie de om dedat tăcerilor prelungi, despicări blând-acide ale vălurilor ființei, deplasări metaforele avare, un rest de grimasă bacoviană trecută prin rictusul ironic sorescian condimentează dorința de a (se) comunica și de a atinge expresia coerentă, cu sens, a «gândurilor lui herciu», destinate deocamdată anonimatului”. ■ Nicolae

Balotă este prezent cu eseu despre *Jurnalul pentru Stella* de Jonathan Swift. ■ Ion Ianoși semnează *Paricidul ideologic*: „La oameni, civilizația, religia, morala au îngădit puseurile instinctuale. Le-au îmbunătățit, dar nu le-au stins. Ele n-au încetat să explodeze în războaie globale sau locale. Conflictele opuneau clanuri, generații, vârste. Se înfruntau «părinți și copii». Cultura a immortalizat paricidul. Stau mărturie Sofocle, Shakespeare, Dostoievski. Psihanaliza le-a disecat textele. Tema obsedează în continuare artele și filosofia”. ■ Apar două cronici literare: □ Ștefan Borbély publică *Un înțelept*, o cronică la volumul *Eseuri despre iubire și divinitate* de Silviu Lupașcu, Ed. Paideia, 2008: „Utopia înnobilării rasei umane prin spiritualizare traversează multe pagini scrise de către Silviu Lupașcu, fără ca ele să devină invitații la prozelitism. Oricum, autorul se cere a fi cunoscut mai bine: trăind la marginea sistemului, el spune multe lucruri esențiale, atipice și profunde, prin care centrul acestuia ar putea deveni mai bun...”. □ Răzvan Voncu notează *Încă un debut în critica literară*, comentând *Petru Dumitriu & Petru Dumitriu. O monografie* de Oana Soare, Academia Română, Fundația Națională pentru Știință și Artă, Institutul de Istorie și Teorie Literară „G. Călinescu”, 2008: „Nici faptul că autoarea se lasă adesea dominată de subiect, nici structura neunitară a cărții nu constituie obiecții absolute, mai ales că monografia, în ansamblul ei, e bună. Există însă și o deficiență pe care nu o putem ignora și care penalizează serios întregul demers: este vorba de felul în care sunt interpretate biografemele identificate și explicitate. Oana Soare are mereu tendința de a interpreta «în sus», în favoarea scriitorului, niște biografeme care pot fi, absolut toate, interpretate și «în jos», în defavoarea lui. [...] Ceea ce nu ne împiedică, evident, să vedem jumătatea plină a paharului. Oana Soare a reușit o carte bună, excelent documentată și, într-o parte a ei, bine scrisă. Cu alte cuvinte, un debut demn de a fi semnalat”. ■ Irina Ciobotari prezintă sub titlul *Călătorie în spațiile intermediare*, o recenzie la *Amintirile peregrinului apter* de Valeriu Anania, Ed. Cartea Românească, 2009: „În esență, semnele și rănile sunt o «problemă» de credință, la fel ca viața, îngerii și mântuirea. Rămâne ca nuvelele și povestirile din *Amintirile peregrinului apter* să fie citite în cheia fantasticului, a ludicului, a credinței. Autorul nu impune căi de lectură și creează, în preajma istorisirilor cu mănăstiri, monahi și monahii, domnitori și domnițe, vanități și umilințe, aerul dens al libertății fericite de a trăi, de a crede, de a căuta și afla prezența reală a îngerului călăuzitor”. ■ Maria-Ana Tupan întreabă: *Modernism versus avangardism?*: „Dacă nu acceptăm interpretarea modernismului ca pe o mișcare cu multiple fațete, în care o epistemologie înrudită a inspirat, atât atitudinea deferentă față de tradiție, materializată în aluzivitate literară și intertextualitate, cât și radicalismul iconoclast, care absolutiza autonomia actului creator, liber de orice determinare din spațiul extins al culturii, ajungem să punem la îndoială o veche concepție despre un «spirit al timpului» care ar opera ca factor stilistic modelator în fiecare fază a culturii și civilizației”. □ Cornel Ungureanu scrie despre *Ana Simon, perioada de trecere*, concluzionând cu următoarea informație: „Ca toate să fie depline în cea mai frumoasă dintre

lumile posibile, să mai scriu că numele Anei Simon lipsește din *Dicționarul general al literaturii române* (realizat de Academia Română) cât și din toate dicționarele cineaștilor, scrise în ultimele două decenii de erudiții noștri filmografi”. □ Apelând la titlul *Cartea memoriei* Paul Aretzu scrie despre *Cartea șoaptelor* de Varujan Vosganian, Ed. Polirom, 2009: „*Cartea șoaptelor* este un roman complex, de o mare forță narativă, dens, combinând admirabil ficțiunea cu memorialistica și cu documentarul, conținând o caracteristică exotică, realizând o tensionată panoramă istorică și (auto)biografică, cu multe întrebări, cu multe sugestii, știind să dezvolte eposul spre dimensiunea poetică sau meditativă. Preluând o imagine proprie autorului, această insolită și remarcabilă carte are savoarea și generozitatea rodiei, fiind o unitate de semințe diferite”. ■ Bogdan Mihai Dascălu publică *S. Damian, veșnic tânăr și ferice*, un text omagial cu ocazia zilei de naștere a criticului, evocând momentul în care l-a cunoscut. ■ Marian Victor Buciu continuă cu analiza *Poezia românească în „Istoria critică... ”* de Nicolae Manolescu, referindu-se la *Simbolismul și Poezia modernistă*: „Poezii simboliste sunt expediate. Simbolismul a pus problema unei poetici importate înainte de a fi importante. Împrumutul a fost refuzat de critica românească. N. Manolescu îi amintește doar pe Ibrăileanu și Trivale”. Iar despre *Poezia modernistă* autorul articolului spune: „Noul istoric literar constată aceeași diversitate de forme la nu puține individualități poetice, dar ce refuză altora își acordă lui însuși. Preferă să rămână la etichetări, cu și mai puțin în numele unor curente, fiind aproape total dezinteresat de (re)conceptualizări. Poezia, pe care aș vrea să o numesc aici indirectă (la care istoricul literar nu ezită să se refere), așadar poezia prozatorilor, dramaturgilor ori a criticilor, cu rare excepții, ajunge repudiată”. ■ Michael Shafir publică partea a doua din „*Un „desuet” (sau actualitatea lui Ronetti Roman)*”. ■ Adriana Teodorescu descoperă *Oblomov. Postmodern, de mântuit* în romanul scriitorului belgian Jean-Philippe Toussaint, analizând romanele *Baia și Ziua în care l-am întâlnit pe Jérôme Lindon*, traducere de Mariana Neț, Ed. Limes, 2009: „Aici, oblovismul, perfect recognoscibil, se adecvează discursului postmodern aderând la structura sa fragmentară, parțializantă și lucrul nu trebuie să surprindă, oblovismul în sine e *moale*, docil în paralelismul său mundan”. ■ Rodica Grigore scrie despre *Jocul cu mărgelile de sticlă* de Hermann Hesse, traducere de Ion Roman, Ed. RAO, 2008: „Citarea numelui lui Hesse în majoritatea situațiilor în care, în cercurile intelectuale, se vorbește despre progresul prin cultură și prin permanentul recurs la meditație a devenit, așadar, un soi de deprindere, nu întotdeauna dublată de cunoașterea reală – și mai rară fiind cunoașterea până la capăt! – a semnificațiilor profunde ale celebrului său roman, *Jocul cu mărgelile de sticlă* (1943)”. ■ În *Corespondență din SUA* apare comunicarea ținută la Societatea de Poeți și Artiști Suprarealiști (SPAS-USA) susținută de Valery Oișteanu, *Avangarda română din diaspora sub norul amneziei*, traducere de Nadia Brunstein. ■ Mihaela Albu publică eseul *Presa literară a exilului românesc: revista „Luceafărul”*, referindu-se la seria inițiată de Virgil Ierunca și

Mircea Eliade. ■ Aura Christi scrie despre *Mogo(șoai)*. ■ În *Fictura* apare *Călătoria* de Doina Ruști.

● [„*Contrapunct*”, nr. 1-3, anul XX, revistă de literatură și arte. Apare sub egida Uniunii Scriitorilor; format: A4, nr. de pagini: 32; director: Ioan Vieru; colegiul editorial: Liviu Antonesei, Barbu Cioculescu, Ioan Mihai Cochinescu, Bogdan Ghiu, Gheorghe Grigurcu, Ion Mureșan, Liviu Ioan Stoiciu, Radu Țuculescu; redactor-șef: Marilena Preda Sânc] La decesul lui *Matei Călinescu* (1934-2009) revista publică fragment din *Amintiri în dialog*, Matei Călinescu – Ion Vianu. ■ Despre volumul *Vișelul cel gras. Romanul vișelului și al umbrei* de Alexandra Titu, Ed. Marineasa se pronunță: □ Cornel Ungureanu, *Alexandra Titu, dinspre Timișoara*: „În proza Alexandrei Titu vișelul cel gras nu e jupuit cu grăbire. Dimpotrivă, autoarea filmează totul cu încetinitorul”. □ Ion Murgeanu, *Romanul vișelului și al umbrei*: „Mult talent și infinită înțelepciune venită de la o femeie, care în ultimii ani și-a asumat existența printr-un eroism sui-generis”. □ Petre Tănăsăoica, *Între realitatea mitului și mitul realității*: „Treceți peste tot ce am scris aici și citiți cartea. E fascinantă. Nu vă va plăcea cu siguranță cum a fost construită de editor, cu oglinda paginii care lasă textul să se revolte și aproape să dea pe dinafară, cu o hârtie nepotrivită, cu un format nepotrivit, în fine, concepută ca de un începător în ale meseriei de editor”. □ Sorina Ianovici-Jecza, *Vișelul cel gras*: „Volum straniu, cu o construcție stufoasă, în care realismul contextual, pasajele carnavalești ori parodice se împletesc cu numeroase insertii lirice, *Vișelul cel gras* este, înainte de toate, cartea unui bun observator al percepțiilor senzoriale”. ■ Liviu Antonesei scrie despre *Istoria literaturii române după Nicolae Manolescu*: „Încercând, prin urmare, să concluzionez provizoriu, pentru că este în curs!, asupra acestei vaste dezbateri mai mult «de fapte» decât «de idei», aș putea spune următoarele: 1. Da, sinteza d-lui Nicolae Manolescu este «subiectivă», chiar «nedreaptă», dar e cum nu se poate mai firesc în cazul unei opere «de autor». E adevărat, Preda iese diminuat, Breban la fel, nu mai vorbesc de Goma, dar «apărătorii» ar trebuie să elimine nedreptățile nu declarativ, ci prin exegeze serioase aplicate operelor celor nedreptățiți! [...] 2. Cred că paradigma lovinesciană, ridicată la culme de *Istoria...* lui Călinescu, avea nevoie de un final. Că era deja epuizată mi se pare limpede, dar mai trebuia și încheiată. Este ceea ce și-a propus dl. Manolescu și cred că este bine că și-a propus D-sa asta, devreme ce a avut, probabil, cea mai consistentă contribuție la instalarea canonului literar încă în funcțiune. [...] 3. În principiu, cu această carte, epoca istoriilor integrale «de autor» ale literaturii române, scrise din perspectivă exclusiv estetică, s-a cam încheiat. Va trebui de acum să ne apucăm și noi de ceea ce culturile serioase practică de peste o jumătate de secol – de elaborarea sintezelor academice adevărate, redactate de colective de specialiști în domenii și epoci, în care literatura nu va mai fi «extrasă» din context, ci din contra va fi integrată în toate contextele necesare – general cultural, istoric, politic, internațional etc.”. ■ Nicolae Havriliuc semnează *Un poet posticonar. Debutul editorial al lui Sebastian Popovici*, un text

de istorie literară. ■ Bogdan Iorga publică *Șprițuri de vară – omagii acidulate aduse lui Boris Vian* -. ■ Radu Țuculescu traduce versurile scriitoarei elvețiene Katharina Lanfranconi.

● [„Convorbiri literare”, nr. 9 (165)] Cassian Maria Spiridon publică partea a doua din *Tortura cea de toate zilele: „Tortura pe înțelesul tuturor* a lui Florin Constantin Pavlovici ne amintește (oare cu cât folos?) de tortura cea de toate zilele administrată de aparatul represiv al comunismului biruitor, la orașe și sate, asupra întregului popor, de la instaurarea regimului comunist de către tancurile sovietice până la prăbușirea acestuia în sângerosul decembrie 1989”. ■ Protosinghelul Ioan Cojanu realizează un interviu cu Nicolae Stroescu Stănișoară, „*Filosofia trebuie să se inspire din gândirea religioasă și nu invers*”. Convorbirea a avut loc în 1999, pentru revista „Epifania”. ■ La ancheta revistei *Istoria literaturii române postbelice între premise și realizări* (v. „Convorbiri literare”, nr. 1 (157)) în acest număr răspund: □ Theodor Codreanu: „5. E frumoasă și de toată lauda metafora lui Alex. Ștefănescu. Dar oricât ar fi privit el de atent și de sus harta literară a romanității, nu știu dacă n-a luat în Arcă și mărunțișuri, lăsând pradă valurilor frumuseți pentru care n-a avut ochi. Altfel spus, le-a condamnat să se salveze singure. S-ar putea ca acestea să o facă mai bine, înotând în valuri decât prăjindu-se la soare pe Arcă. Nicolae Manolescu, ajutor al cărții *Arca lui Noe*, a lăsat și el pradă potopului autori canonici precum Constantin Virgil Gheorghiu, Adrian Marino, Grigore Vieru, Constantin Ciopraga, Constantin Virgil Negoită, ca să nu mai continui *lista*”. □ Cristian Livescu: „7. Sunt de acord cu N. Manolescu: câteodată absențele din unghiul de abordare definesc mai bine rolul criticului, care are o armă devastatoare pentru veleitari - ignorarea mediocrității. Sigur că există și omisiuni «strategice»: a-i ignora pe cei pe care, deși talentați, îi știi sau îi bănuiești de o moralitate îndoielnică, malefică și care nu merită să «stea», să-și afle locul în literatura adevărată. [...] Prin utilizarea dreptului de a ignora, N. Manolescu a dat o lovitură unei fracțiuni din Uniunea pe care o conduce și care nu merită nici măcar pomenită în bibliografie. Din păcate, s-ar putea ca această atitudine să-l coste la apropiatele alegeri. Vorba veche: «mediocri, mediocri, da' mulți!»”. ■ În *Scriitori, vinuri și brânzeturi* Irina Mavrodin scrie despre experiența sa în traducerea literaturii românești în Franța: „Tema aceasta comportă două subteme: *traducerea*, și *publicarea* într-un context editorial străin, controlat de un orizont de așteptare străin, ce funcționează într-o mecanică indisociabilă, dar eu, aici, din motive lesne de înțeles, le voi disocia mai întâi în mod metodic, pentru a le reuni apoi în funcționarea lor”. ■ Elvira Sorohan analizează *Jocul și etica ironiei în nuvela lui Petru Cimpoșu*, referindu-se la *Fenomenologia invizibilului*: „Cum se vede, într-o singură nuvelă, Petru Cimpoșu a izbutit să reflecte spiritul timpului trăit ante și post decembrist. Și, o ultimă întrebare: ce s-ar fi întâmplat dacă, în societatea românească actuală, toți responsabilii cu propaganda sau toți securiștii și turnătorii s-ar fi călugărit?”. ■ Basarab Nicolescu scrie despre *Eugène Ionesco și logica contradicției*, o analiză

a *Victimelor datoriei* în contextul *Logicii și contradicției* de Stéphane Lupasco. ■ Despre volumul lui Valeriu Anania și Aurel Sasu, *Despre noi și despre alții*, Ed. Curtea Veche, 2009 se pronunță Alexandru Zub în *Discurs confesiv și alteritate*: „Noile date și reflecții din volumul scos împreună cu Aurel Sasu o întăresc sensibil, solicitându-ne *ipso facto* adeziunea. Discursul confesiv și cunoașterea alterității se vădesc și aici complementare”. ■ Mircea A. Diaconu semnează *Caius Dobrescu? Anti-castalia, un nou început?*, un articol despre romanul *Teză de doctorat*, Ed. Polirom, 2007: „Caius Dobrescu își proiectează cititorul într-un spațiu labirintic și infernal, jucându-se cu registrele limbii, cu ipotezele textuale, cu planurile virtuale în care se mișcă cu siguranță și forță”. ■ În *Cel care cioplește fuiere lui Dumnezeu* Ioan Holban scrie despre Ioan Petraș: „Ioan Petraș este umil dintre acei (puțini) poeți care au regăsit această, memorie a Ființei, iar *calea de acces* către Paradisul pierdut, unde era locuit de transcendență, rămâne poemul însuși, *vehicul*, obiect exterior al cuvântului, dar și întrupare a sinelui mai profund: [...]”. ■ Despre *Poezia lui Matei Călinescu* scrie Cristian Livescu, referindu-se la trei volume de versuri și calea poetică pe care teoreticianul a abandonat-o: „Teoreticianul l-a redus pe poet la tăcere, deoarece vocea acestuia nu s-a mai făcut auzită după succesul amplei și aprofundatei exegeze”. ■ Constantin Dram semnează *De la Urliga la Cotroceni și retur*, o recenzie la romanul *Zodia maimuțelor* de Constantin Vremuleț, Ed. Saga, 2009: „Ca să realizeze propria-i construcție narativă, romanul propune (dincolo de o întreagă sumă de istorii și sub-istorii ce alcătuiesc, în fapt, toată materia narativă) două povești detașabile, interesante și cu merite de necontestat, ele în sine putând deveni, după cum am spus, piese distincte de roman”. ■ Dan Mănucă publică *Noica și arheologia cuvântului*, o cronică la *Constantin Noica. Repere biobibliografice* de Stan V. Cristea, RCR Editorial, 2009: „De această dată, Stan V. Cristea realizează o premieră absolută, întrucât despre Noica – născut în Vitănești – Teleorman – nu exista, până acum, nici o lucrare de acest fel”. ■ Adrian Dinu Rachieru semnează „*Cămașă în flăcări*” a lui Andrei Țurcanu, notând apariția a două volume de poezie în 2008 – *Plânsul centaurului* și *Estuar*: „Plonjând într-o atmosferă sumbră, apăsătoare, făcând inventarul unor trăiri acute (trase în sintagme memorabile), Andrei Țurcanu explorează o lume a aparențelor evidențind supliciu spațiilor închise”. ■ În *Tema de oamenii din hotar* Vasile Spiridon recenzează *Povestiri cu ușa deschisă* de Ovidiu Moceanu, Ed. Aula, 2009: „Prozator înzestrat cu forță de surprindere și prelucrare a amănuntului luat din zonele de uzură ale cotidianului, Ovidiu Moceanu are scriitura și construcția personajelor bine controlate și articulate, astfel încât straniul și bizareria relevantă izbucnesc de sub carapacea realității familiare”. ■ Daniela Petroșel publică *Vintilă Horia și exilul de după exil*, o cronică la *Vintilă Horia. Un scriitor contra timpului său* de Georgeta Orian, Ed. Limes, 2008: „Studiul încearcă să fixeze reperele semnificative ale scrisului lui Vintilă Horia, plecând de la premisa – formulată cu precauții legate de simplitatea ei – că «Vintilă Horia nu are locul său, încă, foarte bine

definit, în istoria noastră literară»". ■ Daniel Cristea-Enache scrie despre *Un scriitor „reacționar”*, o recenzie la *Viața pe un peron* de Octavian Paler, Ed. Litera, 2009: „Eventualele obiecții legate de *nerealismul* romanului cad alături de miza prozatorului și de formula cărții sale. Un proces în toată regula se desfășoară aici: o succesiune strânsă de silogisme și sofisme, mărturii frisonante și depoziții sumbre, pledoarii în care o întreagă problematică a umanului este abordată și asumată”. ■ Antonio Patraș publică *Hermaia sau lecția de poezie. Îndreptar pătimas*, o cronică la *Hermaia* de Chris Tănăsescu, Ed. Vinea, 2009: „*Hermaia* e o compoziție alchimic-dodecafonică, de amploare wagneriană, care-și așteaptă, încă, cititorii”. ■ În *Fantasticul și moartea simbolică* Liviu Pendefunda scrie despre poezia lui Grigore Vieru: „Vieru e un spirit disarmonic față de timpul trăirii sale, este un îndrăgostit de plai, cosmicul fiind evocat numai pentru a susține apartenența sa «exagerat» patriotică la acest plai prin similitudinea hermetică, deși permanent în interiorul sufletului său a existat o armonie - delirul luând aspectul circumstanței”. ■ Henri Zalis publică partea a doua din *Coordonata ispășirilor crude*, continuare a textului apărut în „Convorbiri literare” nr. 4/2009, despre Eusebiu Camilar: „Imaginarul la Eusebiu Camilar identifica negrul ca nuanța ultimă a câmpul lui vizual. Negrul este viril și viu”. ■ Despre Dumitru Țepeneag scrie Constantin Coroiu în *Mărturia unui dezrădăcinat*: „Cel mai important, mai imprezizibil și, totodată, cel mai consecvent și, nici vorbă, cel mai memorabil personaj al lui Dumitru Țepeneag este Țepeneag însuși”. ■ Emanuela Ilie semnează *Un energumen. Petru Aruștei*: „La fel de mult ca și pictura, poezia lui Petru Aruștei datorează foarte mult unei vocații a tragicului, ce transformă practic aproape fiecare frază în mediul perfect de emergență al unui expresionism autentic, de profunzime”. ■ Chris Tănăsescu publică *Noaptea instinctelor, zorii construcției poetice*, un comentariu la *Noaptea instinctelor* de Ștefan Bolea, Ed. Brumar, 2009: „[...] *Noaptea instinctelor* este cartea unui poet tânăr cu o reală forță a viziunii și cu o promițătoare putere de expresie, o carte a cărei complexitate este un fapt cu totul încurajator în contextul actual, scrisă de un poet care foarte probabil va evita primejdia auto-clișeizării în formula alienării și a (auto-)anihilării, și va avansa pe un drum al construcțiilor ample și multini-velate ocolind pericolul tezismului și al sistemului”. ■ Loredana Opăriuc semnează *Marius Oprea – un autor al timpului nostru*, notând apariția volumelor: □ *America! America!*, Ed. Cartea Românească, 2008: „Poezia-hrană (rostul ei în vremuri sărace?) trădează un ideal religios pe care autorul este foarte conștient ca nu-l poate atinge, iar mărturisirea de pe coperta a patra completează, în această privință, versurile volumului”. □ *Adevărata călătorie a lui Zahei*, Ed. Humanitas, 2008: „*Adevărata călătorie a lui Zahei*, apărut la editura Humanitas, cuprinzând și fragmente apărute anterior în periodice, nu este doar o carte de istorie, ci și de morală, în sensul regăsit al cuvântului, fără ca obiectivitatea informației să fie afectată de izbucniri retorice inutile, și chiar o carte de rugăciune pentru odihna veșnică a celor care au suferit prea mult pe nedrept”. ■ Gellu Dorian notează că

a debutat *Diana Dumitraciuc – Sunt ca să fiu*, Ed. Axa, 2009: „Un poem al singurătății și disperării poetei, în a cărei carte găsim speranța unei promisiuni poetice de viitor”. ■ Constantin Parascan revine cu *Istoria Junimii postbelice (XLII)*. ■ Liviu Papuc scrie despre *Eminescu în esperanto*. ■ Viorella Manolache semnează *La masa tratativelor: „Hoinarul” lui Bauman vs. „Vagabondul” lui Doinaș*. ■ Nicolae Crețu revine cu partea a treia a analizei *Topos-ul „bolii” și sensul romanului: Pavilionul canceroșilor vs. Muntele vrăjit*. ■ Marius Chelaru scrie despre volumul *Bastarda Istanbulului* de Elif Shafak, Ed. Polirom, 2007, iar concluzia articolului este cea pe care am putut citi în numărul anterior, în rubrica semnată de Peregrinus: „O carte prin care Elif Shafak ne arată de ce sunt fost [sic!] voci care o văd drept un posibil concurent al lui Orhan Pamuk”. ■ Despre toamna literară franceză și activitatea editorială din Franța scrie Simona Modreanu în *Discreție și calitate*. ■ În *Panoramic editorial* aflăm ce e nou la *Edituri ieșene/ autori ieșeni*, sub semnătura lui Peregrinus: □ *Scriitori și publiciști ieșeni contemporani. Dicționar 1945-2008*, Nicolae Busuioc, Florentin Busuioc, Ed. Vasiliana '98: „Concluzionând, cei doi autori au reușit să ducă la bun sfârșit un demers nu lesne de îndeplinit, un instrument de lucru util și o bază de date necesară și binevenită”. □ Oltița Cântec, *Teatrografii*, Ed. Timpul, 2008: „*Teatrografii* poate fi privită și ca un mozaic interesant de idei, detalii, analize despre teatru, creatori, actori, tot ce înseamnă acest spectacol, publicul (piesa de teatru este scrisă/ jucată pentru public sau pentru critică), despre tot felul de subiecte din această lume fără îndoială atractivă, fascinantă, de la musicalul american la ideea de teatru național și modul de întrebuintare, imaginea scenica văzută ca un «vehicul al multiculturalității» la entropia criticii contemporane ori diverse alte observații, descrieri ș.a.”. □ Florin Dochia, *Șarpele dezaripat*, Ed. Princeps Edit: „Un poet care încearcă să-și contureze versul cu parcimonie de mijloace stilistice, și să-și aleagă cât mai atent cuvintele”. □ Jane Rostos, *IQ*, Ed. Universitas XXI, 2009: „Pe scurt, autoarea descrie o nouă societate, utopică, în care nu doar relațiile, ci și piramida socială se stabilește funcție de IQ-ul indivizilor”. □ Guido Cervo, *Semnul lui Attila*, traducere de Vasile Mitu, Ed. Polirom, 2008: „O lectură interesantă, fluentă, o călătorie în vremuri de legendă, despre oameni care s-au înfruntat, și rezultatul confruntării lor are o semnificație deosebită pentru ce a însemnat istoria Europei”. □ Aurel Brumă, *Atins de aripă de înger*, Ed. Performantica, 2008. □ Dan Moisii, *Și mâine e o zi*, Ed. Samaia, 2007. ■ În *Vitrina cărților* Emilian Marcu prezintă volumele, oferind și note, de la „mai puțin acceptabilă” până la „excepțională”: □ *Autografe pentru Bucovina literară, 2000-2009*, Ed. Mușatinii, 2009 („foarte bună”): „68 de poeți contemporani s-au reunit, sau mai bine zis au fost reuniți, în această antologie realizată de poetul Ion Beldeanu, redactor șef al revistei «Bucovina literară», revistă care de curând a sărbătorit 40 de ani de la prima apariție”. □ Ionel Necula, *Aurel Cioran, fratele din leprozerie*, Ed. Criterion publishing, 2009 („foarte bună”): „Multele informații ordonate și prezentate vin să pună în valoare relația fundamentală ce a existat între cei doi

frați Cioran”. □ Stan V. Cristea, *Constantin Noica – repere biobibliografice*, Ed. RCR Editorial, 2009 („foarte bună”): „Probitatea științifică de care dă dovadă autorul ne îndreptățește să credem că s-a realizat o lucrare de mare utilitate”. □ Dumitru Spătaru, *Buna Vestire*, Ed. Arters, 2009 („foarte bună”): „Iată că poezia capătă consistență fie și descriind motivele religioase pe care autorul le trăiește la intensitate maximă”. □ Petru Frăsilă, *De la ziarist interzis la libertatea de a candida pentru Parlamentul României*, Ed. Universitas XXI, 2009 („foarte bună”): „Mai devreme sau mai târziu adevărul va ieși la suprafață. Cartea lui Petru Frăsilă este un bun argument pentru asta”. □ Vasile Diacon, *Berea la români*, vol. I-II, Ed. Tipo Moldova, 2009 („foarte bună”). □ Francisca Stoleru, *Povești de adormit părinții*, Ed. 24 ore, 2009 („bună”): „*Povești de adormit părinții* este un bun manual pentru sufletul copiilor”. □ Gheorghe Vicol, *Flori de salcâm*, Ed. George Tofan, 2009 („bună”): „Într-o ținută grafică generoasă, antologia *Flori de salcâm* de Gheorghe Vicol este un bun exemplu de cum se poate scrie literatură pentru copii, de cum se poate face o bună mediatizare a ceea ce este curat și pur, sincer și inocent: copilăria”. □ Alice Rosentzweig, *Scrisori către mine*, Ed. 24 de ore, 2009 („bună”): „Este un debut care ne îndeamnă să așteptăm cu interes cărțile ce vor urma”. ■ Revista publică *Regulamentul de organizare și acordare a Premiului Național de Poezie „Mihai Eminescu” pentru Opera Prima*, - Ediția a XI-a. ■ Este publicat și Regulamentul pentru *Festivalul Național de Poezie „Nicolae Labiș” Ediția a XLI-a, 2009*, ■ Apare înștiințarea *Scriitorul și ziaristul Mihai Leoveanu a încetat din viață*. ■ Cu acest număr revista distribuie *Privighetori împăiate* de Nicolae Dabija, Biblioteca revistei „Convorbiri literare”. ■ Gheorghe Grigurcu publică noi maxime sub titlul *Bunăvoința cinismului*. ■ Versuri semnează George Stanca, Ciprian Manolache, Andrei Patraș, Boris Marian, Virgil Andronescu, Grigore Gherman. ■ Din proză citim *Necesitate și întâmplare* de Constantin Nicoară și *Un yankeu la curtea regelui Arthur* de Daniel Dragomirescu. ■ Apare *Pe marginea lecturii «Băiatul și capul leului» de Peter Thabit Jones* de Vincent Celemente, traducere de Olimpia Iacob.

● [„Cronica”, nr. 9 (1577)] *Necuvintele* lui Nichita Stănescu sunt declarate *Poem de septembrie*. ■ Valeriu Stancu scrie despre *Struga Poetry Evenings/ Les Soirées Poétiques de Struga*: „Pe podiumul înălțat pe Podul Poeților au luptat cu emoțiile și cu microfoanele peste 30 de creatori, câte unul pentru fiecare țară reprezentată în acea seară. Numai din România au fost aleși doi invitați : Carolina Ilica și cu mine. Probabil în semn de prețuire pentru autorul *Necuvintelor* și pentru poezia română (reprezentată la festival și de poetul și traducătorul Dumitru M. Ion). După ce i s-a dat Cezarului ce e al Cezarului, adică după ce scriitorul sloven Tomaž Šalamun, laureatul acestei ediții, și-a susținut recitalul, au mai citit în «noaptea dintre ape»: Vesna Acevska (Macedonia), Hugues Labrusse (Franța), Elcin Isgenderzadeh (Azerbaidjan), István Turczy (Ungaria), Peter Waugh (Marea Britanie), Carlos Ernesto García (El Salvador), Anja Utler (Austria), Germain Droogenbroodt (Belgia), Luca Benassi (Italia), Milan Richter (Slovacia), Monika

Rinck (Germania), Rodolfo Häsler (Cuba), Sayed Gouda (Egipt/ Hong Kong), Serghei Gloviuk (Rusia), deși la festival au fost prezenți mult mai mulți creatori – peste 80, din vreo 60 de țări, în afara scriitorilor macedoneni. [...] Faptul că reprezentanții Ambasadei României la Skopje au strălucit prin absență nu m-a scandalizat prea tare, căci deja m-am obișnuit – tot participând la fel de fel de manifestări culturale în afara granițelor – cu nepăsarea atașatului (a)cultural față de imaginea pe care creatorii români o promovează țării lor în străinătate. Atașajii culturali români parcă ar fi făcuți toți pe același calapod (de fapt, chiar așa e!) : aroganți, indolenți, inculți, îngâmfați, ineficienți, adevărați activiști de partid din vremurile care azi ar trebui să fie caduce”. ■ Emanuela Ilie semnează *Poeți ieșeni de top: Radu Andriescu*: „Actantul liric (să păstrăm, încă, sintagma, deși, se va vedea și mai departe, se poate vorbi, pe secțiuni întinse din poezia lui Radu Andriescu, de o coincidență între eul real și eul auctorial care îl așează în avangarda biografismului autenticist douămiist), e, cum altfel?, inteligent, erudit, detabuizat, semiboem, revoltat – ce-i drept, mai mult în surdină – împotriva rigidelor convenții, de orice fel ar fi ele – academice, literare, comportamentale etc.”. ■ Sub titlul *Carte-tezaur, cinste cui te-a păstrat!* Cătălin Bordeianu oferă cititorilor informații din colecțiile de carte rară a Bibliotecii Județene „Gh. Asachi” din Iași. ■ Cornel Udrea semnează *Cronică deloc anacronică Aterizare veselă la... Glodeni*, o cronică la *Miracolele de la Glodeni* de Mihai Batog-Bujeniță, Ed. Ars Longa: „*Miracolele de la Glodeni* este romanul exemplar al unui scriitor de (cu) umor, substanțial și puternic colorat de fapte și oameni ușor de recunoscut, fiind ei contemporani cu conștiința noastră colectivă”. ■ Versurile semnează Rafila Radu și Aurel Ștefanachi. ■ În *Literaturile imaginarului* apar *Povestire* de Lucian Merișca și *Strania poveste a Aurorii Lucinda și a biografului său* de Felicia Ceaușu. ■ Carmen Ionică tălmăcește *Ce dulce e persana* de Mohammad Ali Jamalzadeh, iar prezentarea și notele sunt semnate de Marius Chelaru. ■ Marius Chelaru oferă cititorilor *Poezie din Balcani*. ■ Valeriu Stancu traduce poezia lui Carlos Ernesto García.

● [„**Dilemateca**”, nr. 40] Din *Bazar* reținem: □ *Herta Müller, în cărți pentru Buchpreis*: „Toamna se numără... premiile literare. Deutscher Buchpreis (cel mai important premiu pentru carte germană) este oferit anul acesta pe 12 octombrie. Printre nominalizați se află și scriitoarea de origine română Herta Müller. Ea a fost inclusă pe lista nominalizaților cu romanul *Atemschaukel* publicat recent la prestigioasa editură Hanser”. □ *O pasăre pe sârmă apare în traducere italiană*: „Una dintre cele mai cunoscute edituri italiene, Alberto Castelvechchi, a achiziționat drepturile de traducere pentru romanul *O pasăre pe sârmă* al Ioanei Nicoale”. □ *Arundhati Roy la Festivalul de Literatură din Berlin*: „Scriitori din India, Ungaria, Pakistan, Anglia, Franța, Irlanda și Germania vor participa, între 9 și 20 septembrie, la Festivalul Internațional de Literatură de la Berlin. Printre oaspeții cei mai de seamă se află Arundhati Roy, autoare cunoscută pentru romanul său *Dumnezeul lucrurilor mărunte*, dar și pentru acțiunile sale politice prin care

a avertizat asupra pericolelor globalizării”. □ *Apărarea lui Kundera*: „Filozoful Guy Scarpetta l-a apărat pe Milan Kundera până la capăt, chiar și atunci când au apărut dedicațiile scriitorului ceh pentru celelalte două personaje implicate în scandal, pe care Kundera spunea că nu le-ar fi cunoscut niciodată”. ■ Noi propuneri găsim în *Dilemateca vă recomandă*: □ Radu Cosașu: „Adam Michnik, *Mărturisirile unui disident convertit* (prefață de Vladimir Tismăneanu, postfață de Jozsef Tischner, traducere și note de Sabra Daici, Editura Polirom, 2009)”. □ Claudiu Constantinescu: „*Povestirile mortale* ale lui Mihai Găinușă (Editura Polirom, 2009). Citite chiar și pe 15 septembrie, vă vor face să vă simțiți într-o vacanță inspirată”. □ Marius Chivu: „Cea mai teribilă imagine a vieții de dincolo de moarte, în romanul *Indignare* de Philip Roth (traducere de Radu Pavel Gheo, Editura Polirom)”. ■ Romulus Mînecan publică dosarul Istoria... *lui G. Călinescu în ancheta ministerială*: „În 1942, anul următor apariției *Istoriei literaturii române de la origini până în prezent* a lui G. Călinescu, Ministerul Culturii Naționale și al Cultelor primește o reclamație la adresa istoricului literar, din partea urmașilor scriitorului Alexandru Davila - care pretind că figura acestuia ar fi fost calomniată de portretul ce i se face în *Istorie...* Este o reacție diferită de receptările critice sau de verdictele cititorilor «simpli» - dar episodul în sine ne poate ajuta să deschidem o poartă către o epocă și - mai ales - către o anumită mentalitate”. În cadrul dosarului citim *Raport asupra lucrării* Istoria literaturii române de la origini până în prezent a *D-lui G. Călinescu* alcătuit de Dumitru Popovici. ■ În *Poezie, meserie...* Ioana Bot comentează volumele lui Ion V. Strătescu (*Dansul cocoșului decapitat*, Ed. Vinea, 2008), Robert Mîndroiu (*Efectul de peliculă*, Ed. Vinea, 2006) și Robert Furman (*Migrație spre albastru*, Ed. Eminescu, 2008): „Convinsi că s-au născut poeți, asemenea autori nu mai consideră că trebuie să și învețe să scrie - e destul să știe să publice”. ■ Despre *Modernitatea conservatoare. Aspecte ale culturii Europei Centrale* de Adrian Lăcătuș, Ed. Universității „Transilvania”, 2009 se pronunță: □ Cosmin Borza, *Antimodernii lui Adrian Lăcătuș*: „Astfel, dacă se dorește un simplu demers de popularizare/ exemplificare a implicațiilor laturii conservatoare a modernismului în spațiul central-european, cartea lui Lăcătuș constituie o reușită. [...] Pe de altă parte, dacă *Modernitatea conservatoare* își propune decelarea unor invarianți ai Mitteleuropei, atunci cred că studiul necesită o a doua ediție, revizuită, în care măcar concepția lui Compagnon să devină o referință, eventual polemică. Sau, cine știe, fiecare are dreptul să-și teoretizeze propriii antimoderni”. □ Adina Dinițoiu, *Modernitatea conservatoare a Europei Centrale*: „În decuparea acestei modernități conservatoare, autorul depășește vechile unelte ale comparatismului - căutarea «temelor» și «motivelor» comune -, aducând la zi cercetarea în domeniu printr-o analiză teoretico-culturală de o anvergură largită, atingând domeniul filozofiei și al studiilor culturale”. ■ Florina Pîrjol semnează *Prozacul nostru cel de toate zilele*, o recenzie la *Prozac. 101 pastile pentru bucurie* de Adriana Babeți, Ed. Polirom, 2009: „Îmi place că e foarte serioasă, fără să fie rigidă și că are cu adevărat forță,

fără să fie lipsită sau rușinată de propria-i feminitate. Iar textele ei publicistice, apărute în «Suplimentul de cultură» și adunate deja în două volume până acum, completează un profil scriitoricesc destul de eclectic și - ce bine! - deloc plictisitor». ■ Despre *François Truffaut, bărbatul care iubea filmele* de Magda Mihăilescu (Ed. Curtea Veche, 2009) scrie Alexandru Budac în *Travelling arrière*: „Magda Mihăilescu se apropie cu delicatețe de arta lui Truffaut, ca și cum ar atinge cu o mânășă catifelată cercurile vieții din secțiunea unui arbore sequoia”.

■ Paul Cernat publică *Erotic fantasy*, o cronică la *Basmul Prințesei Repede-Repede (o poveste pentru adulți)* de Emil Brumaru și Veronica D. Niculescu, Ed. Polirom, 2009: „Copilărindu-și rafinat formulele, Emil Brumaru și Veronica D. Niculescu aduc un omagiu iubirii adulte printr-o carte încântătoare, mustind de poezia perversităților candidă și galante”.

■ În *Apoteoza minciunii* Mihail Neamțu notează apariția *Arhipelagul Gulag* (3 volume) de Aleksandr Soljenițin, traducere de Nicolae Iliescu, Ed. Univers, 2008: „Reeditarea cărții *Arhipelagul Gulag* ne reamintește profunzimea verdictului cu care Soljenițin a definit esența metafizică a proiectului comunist: minciuna”.

■ Codrin Liviu Cuțitaru semnează *Depresie și suicid. Modelul estetic*, o semnalare a volumului *Johnny Panc și Biblia Viselor* de Sylvia Plath, traducere de Anacaona Mîndrilă Sonetto, Ed. Polirom, 2009: „Aici, Plath reface, pe segmente epice scurte și în registre narative diferite, experimentul autoscopic nevropat din poeme și din roman”.

■ Florin Irimia publică *Mereu bine și împăcat cu sine*, o prezentare a romanului *Ziua Independenței* de Richard Ford, traducere de Iulia Gorzo, Ed. Humanitas, 2009.

■ În *Hrana ca literatură* Ștefania Mihalache scrie despre *Firmin. Aventurile unei vieți subterane* de Sam Savage, traducere de Vali Florescu, Ed. Polirom, 2009: „Debutul târziu al lui Sam Savage aduce pe scenă un personaj căruia îi stă în față o carieră strălucită: este un șobolan literat”.

■ Michael Haulică scrie despre *Programatorul divin* de Robert J. Sawyer, traducere de Mihai-Dan Pavelescu, Ed. Leda, 2009 (*Pistolul lui Sawyer*): „Un roman cu extraterestri poate fi exploziv, te poate purta prin galaxii, pe planete îndepărtate, prin războaie, dar poate fi și (aparent) liniștit, desfășurându-se (cel puțin în primele trei sute de pagini) într-un birou. Ideile pot fi mărețe chiar și într-un sertar, de fapt”.

■ În *Ziarul scris cavalește* Alexander Baumgarten recenzează *Diavolul și ucenicul său: Nae Ionescu – Mihail Sebastian* de Marta Petreu, Ed. Polirom, 2009: „Cartea convinge: citatele articolelor lui Sebastian dezvăluie un imitator îndrăgostit al Profesorului, pe care ultimul îl folosește isteț pentru a crea cupluri armonice în numere ale gazetei sale”.

■ Adriana Stan publică *Iubirea „prin simțuri”*, o cronică la *Straja dragonilor. Memorii 1921-1941* de I. Negoieșcu, Ed. Humanitas, 2009: „Autobiograful își încălzește anticamera morții cu un *binterland* protector, redescoperind eul infantil ce simte lumea baroc, e atras de mitologia obiectelor, portretizează fastuos și se lipește de figuri formatoare, multe dintre ele pe jumătate fantasmatică”.

■ Adina Popescu semnează *O telenovelă pentru fete de 12 ani*, un comentariu la *Amurg* de Stephanie Meyer, traducere de Laura Frunză, Ed. Rao, 2008: „Romanul lui

Meyer are un singur merit: surprinde toate stereotipurile și tiparele adolescenței, încadrând în poveste majoritatea prototipurilor acestei vârste”. ■ Iaromira Popovici scrie despre *Pe urmele lui Harry Winston* de Lauren Weisberger, traducere de Luminița Gavrilă, Ed. Polirom, 2009: „Universul celor trei prietene se învâрте în jurul bărbaților, carierei, modei, ieșirilor, țigărilor, alcoolului, Internetului... Și se conturează printr-o modalitate simplă: veșnicul dialog”. ■ Găsim ofertele editurilor Niculescu, Cartier și Polirom. ■ Marius Chivu realizează un interviu cu Paul Bailey, „*România a schimbat cursul vieții mele de scriitor*”: „- *Mulți romancieri englezi - printre care Martin Amis sau Julian Barnes - au scris în ultimii ani ficțiuni inspirate de istoria recentă a Europei de Est. Cum vă explicați acest interes?* - Martin Amis folosește Rusia doar ca fundal, atât, cât despre *Porcul spinos*, romanul lui Julian Barnes situat în Bulgaria, nu l-am citit încă. În ceea ce mă privește, cele două romane ale mele plasate în România și în Anglia - *Kitty și Virgil* și *Unchiul Rudolf* - n-ar fi existat dacă n-aș fi vizitat țara voastră «tristă, plină de humor», atunci, în 1989. [...] - *Ați dedicat romanul Unchiul Rudolf, Cellei și lui Norman Manea; când și cum v-ați cunoscut?* - Am citit *Despre clovni* imediat ce am ajuns acasă după prima mea vizită în România și am fost amuzat și îngrozit aflând cum se trăia sub acești Macbeth, dacă i-aș putea numi așa pe soții Ceaușescu. Apoi am fost solicitat de către editorii «Times Literary Supplement» să recenzez romanul lui Norman Manea *Plicul negru*, lucru pe care l-am și făcut într-un text destul de lung. Câteva săptămâni mai târziu am primit o scrisoare de mulțumire de la Norman din New York. Apoi, timp de mai multe luni, am devenit prieteni prin corespondență, iar când Norman și Cella au venit la Londra, i-am invitat la cină. Ne-am revăzut de câteva ori la New York și la Roma și ținem legătura prin telefon sau prin e-mail”. ■ În rubrica *Document* Maria Cristina Goje publică *Scrisori către Liviu Petrescu*, trimise de către Florin Mugar. ■ Marius Chivu organizează ancheta despre *Personajul favorit din literatura română*, iar din răspunsuri aflăm că Marius Chivu îl preferă pe Sandu din romanele și prozele lui Anton Holban, Bogdan Crețu îl favorizează pe Pașadia din *Craii de Curtea-Veche*, precum și Dan C. Mihăilescu, care îi numește pe toți „patrulateri” din acest roman (Pașadia, Pantazi, Pirgu și Povestitorul), iar Gabriela Glăvan și Simona Sora optează pentru protagonistul lui Max Blecher din *Întâmplări în irealitatea imediată* (Walter). Luminița Marcu declară că personajul preferat e Ion al lui Liviu Rebreanu, Irina Petraș alege pe Doamna T. a lui Camil Petrescu, Andrei Terian îl numește pe Fred Vasilescu din *Patul lui Procust*, iar Cornel Ungureanu spune că personajul literar preferat este Alexandru Finți (*Ucenicul neascultător* de George Bălăiță). ■ Vasile Dem. Zamfirescu se întreabă *Sex sau Eros?* analizând *Schițe erotice* de Florin Ardelean, Ed. Arca, 2008: „Avansez ipoteza că personajul principal poate fi satisfăcut sexual, mândru de performanțele sale virile, dar că este, totuși, nefericit”. ■ În *Soljenițin, dreptul la utopie* Ion Vianu scrie despre volumul *Le phénomène Soljénitsyne* de Georges Nivat, Fayard, 2009: „Georges Nivat, profesor emerit de literatură rusă la

Universitatea din Geneva, este cel mai bun cunoscător al operei lui Soljenițin și, totodată, un istoric al ideilor, un intelectual cu vaste perspective umaniste”. ■ Petre Răileanu publică *Gherasim Luca (București, 1913 – Paris, 1994). Ontopoetica sau calea trans-suprarealistă*: „Cititorul acestui autor reputat drept intraductibil este repede antrenat în subteranele luminoase ale operei sale, prins în capcanele pe care textul le multiplică la fiecare pas. Căci opera lui Gherasim Luca funcționează asemenea unui enorm palimpsest, unde mai multe straturi de semnificații și registre de stil coexistă într-o simultaneitate derutantă”. ■ Apare un fragment din *Jurnal de babord* de Radu Niciporuc.

● [„**Idei în Dialog**”, nr. 9 (60); nr. de pagini: 48] Dan C. Mihăilescu publică partea a doua a textului *Din contextele unui verb securistic: a colabora*, pornind de la cazul lui Petru Romoșan: „Aici este (repet oarecum ce spuneam acum câteva luni, când scriam în acest loc despre fatala duplicitate C. Stănescu - M. Costea) marea noastră problemă: nu atât scociorârea, gâtuirea sau lapidarea împricinărilor sunt de vizat în cazuri precum Carol Sebastian, Sorin Antohi, Andrei Corbea, mitropolitul Nicolae Corneanu, Cornel Todea, Petru Romoșan ș.a.m.d., cât examinarea contextului care i-a murdărit, expunerea necruțătoare a recursorilor, a sistemului. Câtă vreme oameni ca Nicolae Pleșiță continuă să-și exfolieze grandomania mârânească, afirmând nesmintit că ei au fost coloana vertebrală a României, în vreme ce noi visăm să descoasem «povestea lui Mircea Dinescu» și să mai aruncăm la coșul ghilotinei câteva capete de victime mai mult sau mai puțin inconștiente, nu vom face decât să ne plătim singuri execuția și să ne merităm destinul (b)ovin”. □ *Revenind la Noica*: „Uitați-vă la zecile de raportori din dosarul Noica. Unii sunt eșantioane de psihopatologie, de rea-voință și invidie răzbuunătoare”. □ *Nicolae Fărcășanu și Silviu Crăciunaș, două destine antipodice*: „Da, o să avem, sper, mult de vorbit despre ce va să zică a *colabora*. Închei cu nevinovată nostalgie: păi, dacă Marian Popa și-a publicat notele informative drept capitole de istorie literară, iar cele cinci sute de pagini ale cărții cu Crăciunaș se sorb mai ceva ca *L’espion venait du froid*, Petru Romoșan de ce nu și-ar tipări rapoartele, și-ar scrie memoriile și ne-ar lumina, împreună cu Emil Hurezeanu, în cazul Negoiteșcu?!”. ■ Daniel Cristea-Enache semnează *Cum a devenit huligan. Despre „extremistul” Mihail Sebastian*, prima parte a cronicii la *Diavolul și ucenicul său: Nae Ionescu – Mihail Sebastian* de Marta Petreu, Ed. Polirom, 2009: „Utilizând același câteva citate (le vom vedea în a doua parte a cronicii) și interpretându-le la limită, uneori contrar sensului ironic dat de Sebastian (v. *Omul cu revolverul* un exemplu de *misreading*), eseista glosează consistent, introducându-și repertoriul de teme în frazeologia alertă și spumoasă a unui publicist extrem de mobil. Ca un făcut, «extremistul de dreapta moderat» imaginat de Marta Petreu îi scapă cercetătoarei din mânășă chirurgicală, evitând prin câte o piruetă, o metaforă neașteptată sau o imagine umoristică insolită repartizarea forțată pe care intenționa să i-o dea autoarea”. ■ Pia Brânzeu publică studiul „*Românism*” și „*românisme*” în context european: „Studiul de față încearcă să

analizeze o posibilă relație între idea de «spirit european» sau «europenism» și cea de «românism» în contextul integrării României în Europa. Voi încerca să găsec un element comun între cele două concepte, element care ar putea motiva un loc al românilor în Europa, câștigat pe drept prin calitățile «europene» de care ar da dovadă. Dacă cele două nu se intersectează deloc, ar trebui să ne punem întrebarea ce căutăm în Uniunea Europeană și care ar trebui să fie strategiile politicianilor noștri pentru viitor”. ■ În *Ultimul Fondane* Dorin Ștefănescu scrie despre *Le Lundi existentiel* de Benjamin Fondane, Editions Du Rocher, 2004: „Eseul lui Fondane ne arată un gânditor subtil, familiarizat cu temele vii ale filosofiei dintotdeauna, conectat – până la ardoare – la dialogul filosofic dominat la acea dată de dezbateră în jurul existențialismului abia născut (Sartre publică *L'Être et le Néant* în 1943)”. ■ Apare un poem de Eugenia Țarălungă. ■ Ioan Buduca scrie despre *Joseph de Maistre*. ■ Vladimir Tismăneanu publică partea a opta din *Revoluțiile din 1989. Cauze, semnificații, consecințe*. ■ Dragoș Paul Aligică semnează *Controversele Tismăneanu. Câteva observații*: „Câteva note, majoritatea într-un registru pur constatativ, privind controversele publice din jurul lui Vladimir Tismăneanu. Am organizat aceste note în jurul a trei teme: Tismăneanu politologul, Tismăneanu intelectualul public și persoana Vladimir Tismăneanu”.

● [„**Noua literatură**”, nr. 28] Revista recomandă volumele: □ Niccolò Ammaniti, *Cum vrea Dumnezeu*, traducere de Gabriela Lungu, Ed. Humanitas (semnat A. C.): „O carte densă, îmbibată de o violență construită atent, până la cele mai mici detalii, de la violența abstractă care plutește în aer până la cea concretă a relațiilor dintre oameni - detalii redade fidel de traducerea curgătoare. Relațiile dintre părinți și copii capătă nuanțe noi, se golesc de patetisme și de convenții și devin lucide, tăioase, dar cu atât mai emoționante”. □ Laura Restrepo, *Delir*, traducere de Gabriela Ionescu, Ed. Humanitas, 2006 (semnat L. M.): „Am descoperit astfel cea mai frumoasă carte a acestei veri. Care m-a pus pe gânduri cu privire la felul în care unii sud-americani rămân în umbră, iar alții devin figuri mitice”. □ Guillermo Martinez, *Despre Roderer*, traducere de Florentina Hojbotă, Ed. Humanitas, 2008 (semnat L. M.): „Cu greu aș putea spune despre o carte atât de sumbră, de tristă, de ciudată că poate fi o carte de ținut pe noptieră. Dar fiecare cu noptiera lui”. □ Ryu Murakami, *Piercing*, traducere de Mihaela Butnariu, Ed. Polirom, 2009 (semnat G. D.). □ Irvine Welsh, *Dacă ți-a plăcut școala, munca o să-ți placă și mai mult*, traducere și note de Ciprian Șiualea, Ed. Polirom, 2009 (semnat A. C.): „*Dacă ți-a plăcut școala...* pare manifestul discret al unui nou umanism, în care oamenii se împacă cu poveștile care i-au consumat”. ■ Luminița Marcu semnează editorialul *Noua literatură română în limbi străine*: „Cred că orice om normal are doza lui normală de patriotism, nu ai cum să pretinzi că nu ții la țara ta, că nu te înduioșezi, departe fiind, când auzi sau când întâlnești semne românești. Dar de-aici și până la a ține cu dinții de o identitate definitivă și de o limbă anume, e cale lungă. Mai ales când vezi că ele nu funcționează, că identitatea

respectivă te trage în jos, iar limba te îngroapă. Nu pentru că ele în sine ar fi mai slabe sau mai urâte sau mai puțin expresive decât altele. Asta este o prostie. Potențialul românei e identic cu acela al englezei sau al spaniolei. Doar că sistemul literar românesc nu funcționează normal. Iar identitatea ta românească nu e susținută, nu e protejată în nici un fel la nivel de societate. Mi se poate răspunde că se încearcă. Aș putea să răspund înapoi că viețile individuale ale scriitorilor români curg mai repede decât curge dezvoltarea României ca țară și a literaturii române ca literatură competitivă pe plan european. Așa că scriitorul singur trebuie să facă ceva pentru el însuși”. ■ La apariția cărții *Viața unui șef de departament povestită de fiul său Supermen*, Ana Chirițoiu realizează un interviu cu Șerban Anghene: „- A.C.: *E o carte scrisă cu o lupă care deformează. Eu am bănuț că tu ți-ai amintit toate poveștile pe care ți le spuneau ai tăi despre viața lor, iar când te-ai apucat s-o scrii n-ai mai cerut confirmări, ai scris ce-ți aminteai tu din amintirile lor.* - Ș.A.: Când am scris-o am încercat să nu fiu eu cel de acum, ci eu cel de atunci, cel care a auzit poveștile, dar în timp ce scriam cartea, pe unele le-am reauzit, pentru că la noi în familie ele au o greutate destul de mare și se repetă. Avem o istorie personală intens evocată. Iar atunci când le-am auzit m-am bucurat de ele. Sunt ca un fel de instrument de auto-analiză și de permanentă afirmare. Dar în carte nu am stat să explic că de fapt nu e așa, sper să se înțeleagă că este vorba despre un instrument subiectiv, care deformează”. ■ Apare *10 scriitori în proiectul „100 To Warch”*. Proiectul, cofinanțat de ICR prin Programul Cantemir, va fi lansat în această toamnă. Nota introductivă este semnată de Luminița Marcu: „Am participat de-a lungul verii la realizarea unui proiect pe care trebuie să spun că îl invidiez. Mi-ar fi plăcut să-mi fi venit mie ideea și să fi avut puterea și răbdarea să-l duc la bun sfârșit. Tom Wilson, englez de origine, stabilit de mulți ani în România, cunoscut în mediile alternative, mai ales în cele muzicale, scriitor de articole el însuși (de menționat rubrica din «ELLE») și activ în industria muzicală, împreună cu câțiva prieteni, au avut ideea creării unui site și a unui album cu cei mai buni 100 de tineri artiști români, cei mai interesați, cei mai vizibili, cei mai vandabili în afara granițelor... Artiști însemnând creatori de artă din toate zonele, inclusiv literatură. Sigur că opțiunile sunt subiective, sigur că se vor supăra mulți, sigur că postura de selecționer e ingrătă. Dar cu scrupule și cu dorința de a împăca pe toată lumea și mai ales cu aceea de a fi iubit de toată lumea, nu se poate urni absolut nimic. Așadar eu am fost chemată să aleg 10 scriitori și dramaturgi români, după cum cred eu de cuviință. Aș mai fi avut încă cel puțin 20 de invitat. M-am gândit în primul rând, așa cum m-am gândit și în cazul revistei, să invit oameni activi. Nu neapărat premiați, nu neapărat omologați de diverse foruri. Oameni în care cred, care mi se par interesați. Pe care aș paria oricând. Cu care nu mi-ar fi rușine să particip în orice proiect, nu doar aici. Interviurile care urmează sunt o parte a acestui proiect și le puteți citi aici într-o avanpremieră a proiectului coordonat de Tom Wilson și cofinanțat de Institutul Cultural Român prin Programul Cantemir. Site-ul și albumul se vor

lansa în curând”. Urmează interviurile: □ *Filip Florian & Matei Florian*: „- *Cum a fost să scrieți împreună? Mai aveți alt proiect de scris în comun?* - Filip: Să scrii cu Matei e nemaipomenit. Asta e tot ce pot să spun. Proiecte comune nu avem, dar nouă ideile ne vin din senin, așa că, n-am nici o îndoială, ceva vom mai face împreună într-o bună zi. - Matei: Dincolo de dragostea care ne leagă, mai departe chiar decât dragostea pentru literatură, pentru magia uitată a unor povești, cred că cel mai important lucru atunci când am scris *Băiuței* a fost bucuria. Bucuria și libertatea totală de a ne redescoperi unul pe altul, de a scrie împreună, fără încorsetări sau reguli impuse, fără termene limită, crâcneli sau obiecții, de a scrie pur și simplu, de a ne cufunda cât mai adânc în povești știute și neștiute ca într-o apă vrăjită. Și, ca orice lucru vrăjit, sunt convins că va mai veni o vreme, poate nu acum, dar cândva, când vom simți nevoia să o luăm de la capăt, împreună”. □ *Adrian Schiop*: „- *Crezi că România e pregătită pentru excentricitate - atât în cărți, cât și în realitate? Cum a reacționat critica la cartea ta?* - Nu e pregătită, dar asta nu prea contează, pentru că cea mai mare parte a comportamentului excentric, ca și a cărților excentrice, sunt la rândul lor superficiale, copiind excentricități de-a gata, de import. Nu e chiar așa de sigur că artiștii fac un job bun. Cât despre carte - unora dintre critici le-a plăcut, altora nu”. □ *Ana Maria Sandu*: „- *Cum te simți printre ceilalți scriitori români tineri? Îți știi? Ți se pare că e un moment bun pentru literatură?* - În anii 2000, istoricul pierde teren în fața ficțiunii și putem vorbi despre o normalizare în plan literar: și din punct de vedere cantitativ și calitativ. Romanele tinerilor scriitori sunt foarte diferite: reinventează lumea, tratează teme ale tranziției, abordează teme identitare sau se ocupă de obsesii livrești. Așa cum spuneam, aveam de-a face cu formule românești, subiecte și teme extrem de diferite. Dintre scriitorii tineri aflați «pe val» i-aș aminti pe: Filip și Matei Florian, Dan Lungu, Răzvan Rădulescu, Ion Manolescu, Dan Lucian Teodorovici, Cecilia Ștefănescu, T. O. Bobe etc. Faptul că scriitorii români au început să fie traduși, să circule, înseamnă că literatura română contemporană a ieșit din zona unui «specific local» păgubos”. □ *Vasile Ernu*: „- *Spune-mi trei idei principale despre România pe care vrei să le discuți în cărțile tale viitoare.* - Cartea mea următoare e chiar acum la redactare și va fi publicată în curând. Intenționasem să acord mai mult spațiu lucrurilor legate de România, dar la un moment dat mi-am dat seama că nu prea pot să scriu atât de multe despre asta. România nu e prea interesantă când vine vorba despre subiectele care mă preocupă pe mine acum. De pildă, scriu despre condiția politică a vampirilor, specifică periferiei imperiilor. Nosferatu, mortul viu, starea anume de a trăi între și între e specifică unei anumite tipologii culturale. Mă preocupă și establishment-ul intelectual românesc, care se comportă ca un soi de șaman: în loc să cerceteze temeinic trecutul recent și să încerce să-l înțeleagă, intelectualii proferează blesteme și vrăji. Un alt subiect care mi se pare foarte interesant și despre care încerc să scriu este complexul spațial românesc și relația sa cu vecinătatea”. □ *Gianina Cărbunariu*: „- *Când scrii o piesă sau când o pui în scenă,*

te gândești la România? Există mentalități pe care vrei să le schimbi în România?
- Mă gândesc la lucrurile care se petrec în jurul meu, fie în România, fie altundeva. Dar cred cu toată tăria că dacă începi să vorbești despre lucrurile care-ți sunt apropiate, despre lucrurile care au impact asupra ta, ai șansa să atingi un context mai larg. Da, mă gândesc la România, pentru că am ales să trăiesc și să lucrez aici. Ca orice artist, vreau să schimb ceva și sper să fac asta prin fiecare proiect de care mă ocup, dar trăiesc și cu teama că nu voi reuși să schimb nimic. Nu știu dacă teatrul poate să schimbe mentalități sau dacă arta în general poate să aibă un impact atât de radical. Dar pot măcar să pun niște întrebări - pentru mine, pentru actorii cu care lucrez, pentru publicul meu”. □ *Mihaela Michailov*: „- *Spune-mi un subiect la care te gândești pentru o piesă viitoare*. - Un monolog despre cea mai dificilă frumusețe - bătrânețea - pentru Coca Bloos și o piesă despre doi copii care dispar”. □ *Paul Doru Mugur*: „- *Te vei vedea vreodată drept scriitor american? Sau ți-e de ajuns să fii un scriitor român, care scrie în limba română?* - După cum am spus, îmi place foarte mult să scriu în limba română și nu-mi propun să scriu prea curând în engleză”. □ *Ruxandra Ana*: „- *Consideri că angajamentul tău față de o cultură alternativă se înscrie într-un trend general?* - Da, într-o oarecare măsură. Simt că aparțin unui grup de «nomazi» care nu sunt neapărat dezamăgiți de culturile din care provin, dar au nevoie de ceva în plus, de ceva «extra» care să-i facă să meargă mai departe, să descopere, să facă conexiuni. E ca atunci când folosești condimente. Poți trăi fără ele, dar sunt un pariu câștigat dacă ai chef de experimente. Am de gând să mă întorc în București într-o bună zi, pentru că orașul are multe de oferit și e un loc de joacă excelent. Doar că deocamdată prefer terenul de joacă polonez”. □ *Saviana Stănescu*: „- *Ce te șochează în primele clipe când te întorci în România?* Totul este mai mic: clădirile, peisajele, propriile mele gânduri și aspirații. Mi se strânge inima”. ■ Ana Chirițoiu semnează *Procesul inadaptării*, o recenzie la *Femeia interzisă* de Malika Mokeddem, traducere de Cristina Radu, IBU Publishing, 2009: „*Femeia interzisă* ar fi putut fi un minunat roman despre tranziția procesuală, plină de contradicții, temeri și confuzie, o temă tot mai actuală în contextul globalizării hrănite din presiuni de conformare, însă rămâne doar un roman nereușit despre inadecvare”. ■ Răzvan Mihai Năstase publică *Metisaje balcanice*, o cronică la *Pași pe graniță – studii despre imaginarul românesc al frontierei* de Romanița Constantinescu, Ed. Polirom, 2009: „*Pași pe graniță* este exact ceea ce și-a dorit autoarea ei să fie. O carte-bricolaj despre lumea granițelor. O demonstrație de erudiție pasionată (e drept, nu pentru oricine și pasionantă). O lectură compusă, numai bună pentru niște vremuri în care cititorul simte nevoia unui număr cât mai mare de ingrediente, de stimuli și de condimente literare pentru a mai gusta plăcerea unei cărți. Cred însă că totuși, cu o mai atentă redactare și cu o grupare a capitolelor și a tematicilor, volumul ar fi putut căpăta și mai multă coerență, ceea ce i-ar fi putut crește atât anvergura, cât și impactul”. ■ În cronică *Prin ochiul bătrânului* Marieva Ionescu scrie despre *Bătrânul. O divină comedie* de Cosmin Perța, Ed. Charmides,

2009: „Dacă *Bătrânul. O divină comedie* este, cum am spus, un obiect poetic rotund și foarte spectaculos, care nu ar putea fi nici amendat și nici îmbogățit, poate că *Bocete și jelanii* ar fi avut încă și mai multă pregnanță dacă ar fi fost un proiect de mai mare amploare: ar fi fost interesant de urmărit pe spații mai mari stilul acela despre care vorbeam la început, foarte bine adecvat titlului”. ■ Florin Irimia semnează *România, numele tău e India*, semnalând apariția volumului *Tigrul alb* de Aravind Adiga, traducere de Irina Iacobescu, Ed. RAO, 2009: „Un roman epistolar, o autobiografie, o parodie a manualului de reușită în viață, o confesiune, o satiră acerbă adusă status-quo-ului indian, *Tigrul alb* este mai presus de toate o carte tristă plină de umor, un umor sec, fascinant, contagios, umorul celui care știe că nimic nu se va schimba vreodată așa încât dacă nu vrea să înnebunească va trebui să rădă, din ce în ce mai tare și din ce în ce mai mult, și mai des, despre tot, despre orice, până ce hohotele de râs vor acoperi plânsul conștiinței, anihilând-o pe deplin”. ■ Cristina Chevereșan publică *One Man Show*, un articol la apariția volumului *Ziua Independenței* de Richard Ford, traducere de Iulia Gorzo, Ed. Humanitas, 2009: „Richard Ford explorează multitudinea de conexiuni posibile în contextul aparent restrâns al unei perioade din viața unui om. Indivizi cu care interacționează personal și profesional, tipuri de relație, reacții și emoții aferente, dorințe reprimite și impulsuri incontrollabile”. ■ Alina Purcaru semnează *Proza dandy, un spectacol cu riscuri*, o cronică la *Cinema. Povestiri* de Angelo Mitchievici, Ed. Polirom, 2009: „Să fie real, să fie pe bune, să fie despre viața aici și acum și în primul rând să fie o poveste. Cam așa arată noua ordine a prozei românești de azi, iar Angelo Mitchievici, la vârsta debutului în proză, cu volumul de povestiri *Cinema*, știe bine toate astea, se ferește de pluton și plusează”. ■ În *Eminescu în vremea sa* Tiberiu Stamate scrie despre *Știm noi cine a fost Eminescu? Fapte, enigme, ipoteze* de Iliana Gregori, Ed. Art, 2009: „Carte de mistere intelectuale, *Știm noi cine a fost Eminescu? Fapte, enigme, ipoteze* este un must read pentru cine vrea să «descifreze» un scriitor român din secolul romantic, încă nedatat”. ■ Gruia Dragomir prezintă două volume în articolul *În afara legii: William Burroughs & Jack Kerouac, Și hipopotamii au fiert în bazinul lor*, traducere de Ciprian Șiualea, Ed. Polirom, 2009 și *The Job. Interviews with William S. Burroughs*, Daniel Odier, Penguin Classics 2008: „Ambele cărți, *Și hipopotamii...* și *The Job*, pe lângă faptul că sunt obiecte sfinte pentru toți *beatnic lovers* sau *beatnik wannabes*, ne prezintă un scriitor care și-a făcut un adevărat *trademark* din sintagma «în afara legii» (*outlaw*) și a creat din ea un lifestyle pe care mulți alții, în ciuda încercărilor de-o viață, n-au reușit nici măcar să-l imite”. ■ În *Cuvintele trăiesc între rânduri* Ioana Gruia scrie despre *Bajo la alfombra* de Ángeles Mora, 2008: „Fiecare poem spune o poveste, într-un ton conversațional, complice. Ángeles Mora face parte din generația numită de critica spanioli «poezia experienței». Este vorba despre o poezie care caută dialogul cu cititorii și complicitatea lor”. ■ În rubrica sa Ruxandra Ana semnează *Traduceri și traducători de literaturi mici*, un interviu cu Joanna

Kornas-Warwas despre munca traducătorului. ■ Apare *Uptown Corner (fragment)* de Ștefania Mihalache: „Fragmentul de mai sus face parte din antologia de proză scurtă editată de revista «Noua literatură» care urmează să apară în toamnă. Vom include și în numerele următoare fragmente din prozele care alcătuiesc volumul”.

■ Ana Chirițoiu traduce eseu scris de Joan Harvey, *Luca în Utah*.

● [„**Orizont**”, nr. 9 (1524)] Cornel Ungureanu scrie *Despre ultimii patru ani ai Filialei, pe scurt*, „segmente din Raportul la Adunarea generală a Filialei”: „Se împlinesc, în octombrie 2009, 60 de ani de la întemeierea Filialei US din Timișoara și a revistei «Scrisul bănățean», din 1964 «Orizont», 60 de ani de la existența Cenaclului «Semenicul» din Reșița, cu publicația «Semenicul», 100 de numere ale revistei «Reflex», și am putea numi și alte reviste din Banat așezate între fericite aniversări – «Knijevni Jivot», «Stafette», «Banat», «Orient latin», «Anotimpuri literare», «Jurnal literar» ș.a. [...] Avem o Uniune a scriitorilor care îi apără pe scriitori și care, în cele mai multe rânduri, le exprimă interesele. Relația cu Comitetul director al Uniunii scriitorilor, realizată în special prin Mircea Mihăieș, participarea la conducere prin Mircea Mihăieș și membrii Filialei în Consiliul Uniunii scriitorilor au fost firești și funcționale. Conducerea Uniunii s-a implicat în definirea și realizarea proiectelor noastre, în reabilitarea Casei Franyó și a sediului din Pța Sf. Gheorghe 3. Am reușit, și grație participării active a lui Lucian Alexiu, să primim în Uniunea Scriitorilor autori definiții pentru literatura de azi din Banat. Adriana Babeți, Marika Pongracz Popescu și Annemarie Podlipny, Slavomir Gvozdenovici și Marian Odangiu au realizat, printr-o implicare uneori excepțională, relații ale scriitorilor filialei noastre cu scriitori din Ungaria, Austria, Germania, Serbia. [...] Creșterea numărului membrilor filialei, primirea unor scriitori a căror competență în domenii în care Timișoara are o tradiție, obligă viitorul comitet să acorde o atenție specială domeniilor s.f., dar și a literaturii dialectale. O secțiune consacrată literaturii țărănești ar putea dezvolta, împreună cu Muzeul satului, inițiative de cercetare și creație deosebite. [...] Problema Uniunii scriitorilor, prin urmare a Filialei noastre, rămâne aceea de a supraviețui, cu patrimoniul intact, cu drepturile pentru scriitori obținute de-a lungul timpului”. ■ Din secțiunea *Copyright* reținem: □ *Uniunea Scriitorilor din România. Filiala Timișoara. Adunare generală de alegeri*: „Adunarea Generală a Filialei timișorene a Uniunii Scriitorilor din România, care a avut loc miercuri, 16 septembrie, în Sala mare a Casei «Adam Müller-Guttenbrunn» din Timișoara, a ales noua conducere a Filialei Uniunii Scriitorilor. Președinte – Cornel Ungureanu. Membrii Comitetului de conducere a Filialei: Lucian Alexiu, Adriana Babeți, Paul Eugen Banciu, Baranyi Ferenc, Slavomir Gvozdenovici, Marian Odangiu, Mircea Mihăieș, Annemarie Podlipny, Alexandru Ruja, Marcel Tolcea. Membri în Consiliul Național al Uniunii Scriitorilor din România: Lucian Alexiu, Paul Eugen Banciu, Mircea Mihăieș, Marian Odangiu. Au fost aleși, de asemenea, delegații Filialei la Conferința Uniunii Scriitorilor din România”. □ *Stagiunea de toamnă*: „□ Prima zi de vineri din septembrie a coincis, pentru membrii Filialei

timișorene a U.S.R., cu debutul întâlnirilor literare din stagiunea de toamnă a acestui an. Sărbătorit, în cea dintâi ședință, a fost poetul Eugen Evu la împlinirea a 65 de ani, prilej cu care i-au fost prezentate și cele mai recente volume: *Vânătoarea de curcubeu. Poeme*, Editura Hestia, 2009 și *A treia carte a întâlnirilor*, Editura Columna, 2009. Au vorbit despre cărțile menționate, dar și, mai pe larg, despre activitatea autorului, scriitorii Cornel Ungureanu, Paul Eugen Banciu, Radu Ciobanu, Lucian Alexiu, Ion Scorobete, Maria Nițu, Ion Urdă, prieteni și apropiați ai celui invitat. □ Tot un moment sărbătoresc l-a constituit și ședința din 26 septembrie a.c., prilej de a marca, la împlinirea a șaizeci de ani de la înființarea filialei timișorene a U.S.R., primirea în breasla scriitoricească a cincisprezece noi membri – poeți, prozatori, traducători: Liliana Ardelean, Elisabeta Bogățan, Nicolae Borlovan, Ionel Bota, Simona Dana Constantinovici, Ildikó Gábos, Ion Ghera, Ionel Iacob Bencei, Octavia Nedelcu, Luminița Niculescu, Laurențiu Nistorescu, Andrei Novac, Aurel Mioc, Dana Percec, Dana Nicoleta Popescu. □ În ultima decadă a lunii august mai mulți scriitori, membri ai filialei timișorene a U.S.R., reprezentând cenaclul literar german «Stafette», au participat, la Karlsruhe, la întâlniri cu publicul german. Au fost prezentate, între altele, un volum al prozatoarei Maria Pongrácz-Popescu, în traducerea Iuliei Schiff, poeme de Constantin Gurău în tălmăcirea scriitoarei Ilse Hehn, precum și pagini de poezie semnate de Lorette Brădiceanu-Persem, versuri și proză de Bianca Barbu, Senta Barbu etc. Scriitoarea Annemarie Podlipny-Hehn a prezentat activitatea cenaclului «Stafette», cele paisprezece antologii care ilustrează activitatea din ultimii cincisprezece ani a membrilor acestuia, precum și volumele recent apărute, între care o culegere de proze purtând semnătura lui Robert Tari. La aceste manifestări a participat și doamna Dagmar Șiclovan, directoarea Forumului German din Timișoara”. □ Șerban Foarță publică versuri sub titlul *Galben*. □ Sun anunțate premiile de la *Concursul de proză scurtă „Florin Bănescu”*: „Un juriu format din Lucian Alexiu, Paul Eugen Banciu, Elena Crașovan, Viorel Marineasa și Cornel Ungureanu a luat în discuție prozele trimise la *Concursul de proză scurtă „Florin Bănescu”* și a decis următoarele: Premiul I: Miruna Vlada; Premiul II, ex aequo: Bogdan Cazacu și Eliana Popeți; Premiul III, ex aequo: Ionuța Natalia Iorga și Andreea Peptan Mențiuni: Nicoleta Pap și Diana Geacă”. ■ În *Dosar Steinhardt* citim: □ Interviu cu Virgil Câdea realizat de Diana Șimonca-Oprîța, *Omul și construcția interioară* (v. ...*ne întâlnim din când în când, pentru că el venea la biserica Sf. Silvestru să-l vadă pe părintele Galeriu*, „Caiete Critice” nr. 4 (258), 2009). □ Interviu cu Alexandru Paleologu realizat de Diana Șimonca-Oprîța, *Fără teamă, despre admirație* (v. „*Când l-am văzut... ne-am împrietenit din primele cinci minute*”, „Caiete Critice”, nr. 1-2-3 (255-256-257), 2009). □ Interviu cu George Ardeleanu realizat de Adrian Sabău, *Paradoxul Steinhardt: „A.S.: Cum îl percepeți dumneavoastră pe Steinhardt din perspectiva destinului său postum?* G.A.: E o postumitate fericită, ca să zic așa. E o postumitate meritată și care contrabalansează destinul antum. Spre exemplu *Jurnalul*

fericirii, care are un destin mai mult decât dramatic. Confiscat în 1972, autorul anchetat. Rescris din memorie. Restituit în '75, trimis la M. Lovinescu și V. Ierunca din dorința de a se publica. Clandestinizările, despre care vorbește V. Ciomoș în prefețele edițiilor succesive publicate la Dacia. A doua confiscare în '84. Imposibilitatea de a se publica în România. Diverse deversări ale unor fragmente din *Jurnal* în alte texte, care au fost publicate. Moartea autorului înainte de a-și vedea publicată cartea. În fine, apariția cărții în '91 și destinul ei, care reechilibrează dramaticul antum al acesteia”. ■ În *Procurorul de serviciu* Vasile Popovici scrie despre *Diavolul și ucenicul său: Nae Ionescu – Mihail Sebastian* de Marta Petreu, Ed. Polirom, 2009: „Vor fi cu adevărat satisfăcătoare științific aceste revizitări ale trecutului atunci când vor pune față în față forțele care se înfruntau în epocă, înlănțuite în logica lor extremistă și când întregul context va fi redesenat în linii fine. Până atunci, eseuri ca acesta nu sunt altceva decât o răfuială inoportună cu trecutul – dintr-o perspectivă tendențioasă. Pentru a contextualiza trebuie curaj, cultura, simțul nuanței și un refuz îndârjit al prejudecăților. Nu e cazul eseului de față”. ■ Elena Crașovan publică *Suprafață și profunzime*, o recenzie la *Două jurnale față în față* de Mariana Șora, Ed. Cartea Românească, 2009: „Excesivul, multitudinea lucrurilor începute, a experiențelor relatate, a mărunțișurilor cotidiene, istovirea, dorul... compun toate o nuditate copleșitoare și deschid către un spațiu tainic, într-o intimitate tulburătoare pentru cititor: nu doar prin diversitatea lecturilor, ci mai ales prin profunzimea experienței și a redării ei în scris. Nu voyeurism (precum e de găsit în alte jurnale) provoacă însemnările acestui volum, ci o minunată însoțire în ritmul vieții, de altcineva trăită, cu atâta generozitate împărtășită”. ■ *La locul potrivit* este titlul comentariului scris de GrațIELA Benga la volumul *Mentaliștii* de Florin Manolescu, Ed. Cartea Românească, 2009: „Incredibile, cum sugerează și titlul volumului, povestirile lui Florin Manolescu nu sunt deloc neconvingătoare. Dimpotrivă. Pe tărâmul imaginar pe care îl propune, scriitorul se află la locul potrivit. Cu excepția *Mașinei timpului*, cu o compoziție ce se fisurează pe alocuri și cu un protagonist a cărui voce distonează, celelalte povestiri au tot ce le trebuie pentru o rețetă de succes: un conținut nărăvaș, atent strunit din hățurile narative, evoluție surprinzătoare, personaje cu osatură tipologică bine formată, inspirație și meșteșug. Pe lângă toate acestea, elegante jocuri narative și un ritm perfect adaptat al povestirii. Dar, mai ales, un stil – de un ineputabil, reverberant magnetism. Cu distincția lor gravă și cu umorul fin, povestirile din *Mentaliștii* încântă”. ■ Sub titlul *Fumatul ucide* Alexandru Budac scrie despre volumul lui Angelo Mitchievici, *Cinema*, Ed. Polirom, 2009: „Îmi plac autorii care sfidează genurile și cărora nu le poți pune etichete pe cărți, însă în *Cinema* nu găsești nici povestiri, nici nuvele, nici microromane, ci doar niște texte lungi și teribil de plicticoase. Câteva dintre ele încep bine, Mitchievici pare să țințească sigur spre o anumită atmosferă și să adauge mister personajelor, apoi lucrurile o iau razna. Prozele scapă de sub control, iar autorul nu poate să le confere dinamism. Descrierile sunt repetitive

(aproape toate femeile au mers săltat de balerină, natura foșnește mereu, ploile tot cad peste orașe mohorâte), dialogurile târăgănează inutil, protagoniștii nu mai isprăvesc cu introspecția. Una dintre metehnele literaturii noastre a fost, dintotdeauna, credibilitatea personajelor, gradul lor de palpabilitate, dacă pot spune așa. N-am să înțeleg niciodată obsesia multor scriitori români pentru jargonul pseudofilosofic, de parcă și-ar dori ca personajele lor să se facă de râs la conferința de fenomenologie. Mitchievici nu face rabat, ba din contră, supralicitează”. ■ Sunt semnalate pe scurt volumele: □ *Floare de noapte, floare de bar* de Lea Jacobson, traducere de Andreea Popescu, Ed. Humanitas, 2009: „Miza nu e detaliul picant, ci spectaculosul conflict dintre culturi. Din păcate, cartea are atâta stil cât îi este necesar unui ghid turistic. O ureche de prozator ar fi făcut minuni cu asemenea peripeții”. □ *De la religie la filozofie* de F. M. Cornford, traducere de Laurian Kertesz, Ed. Herald, 2009: „Autorul demonstrează că între religia Greciei arhaice și excepționala gândire speculativă inaugurată de presocratici există o continuitate, mai degrabă decât o ruptură. Întregul demers urmează o linie argumentativă de o erudiție, eleganță și suplețe greu de găsit astăzi în universități”. ■ În partea a doua din *Carte și bibliofilie* Claudiu T. Arieșan semnalează volumele: Theofil Simenschy, *Dicționarul înțelepciunii. Cugetări antice și moderne*, ediție și prefață de I. Opreșan, Ed. Saeculum Vizual, 2008; Sf. Grigorie al Nyssei, *Despre înțelesul numelui de creștin. Despre desăvârșire. Despre iubirea față de săraci*, traducere de T. Bodogae și O. Căciulă, *Despre rugăciunea Domnească și Despre Fericiri* de D. Stăniloae, Ed. Institutului Biblic; Jean Chevalier, Alain Gheerbrant, *Dicționar de simboluri. Mituri, vise, obiceiuri, gesturi, forme, culori, numere*, traducere coordonată de Micaela Slăvescu și Laurențiu Zoicaș, Ed. Polirom, 2009; *Carmina Burana* traducere de Dan Negrescu, Ed. Paideia, 2009. ■ Tudor Crețu în *Licărul marginii* scrie despre Viorel Manasia: „Prima ediție a debutului lui Manasia a trecut aproape neobservată. Abia după trei ani, reeditarea la Vinea l-a impus ca poet de prim-plan”. ■ Alexandru Ruja notează că a apărut *Rilke în ediție bilingvă*, adică *Gedichte – Poeme* de Rainer Maria Rilke, traducere de Ștefan Munteanu, volum îngrijit de Simion Dănilă, Ed. Amphora/ Ed. Mirton, 2009: „Expresia poetică de o dezarmantă simplitate din lirica lui Rilke ascunde în ea o tănuită multitudine simbolică. Impactul poeziei lui Rilke în literatura europeană a fost unul puternic și a dus la modificarea sensibilității poetice. Expresionismul ca o nouă orientare în modernitatea lirică europeană își are în Rainer Maria Rilke pe unul din artizanii și reprezentanții săi esențiali”. ■ Christina Zarifopol-Illias semnează *Matei Călinescu: memoria in aeterna*: „Într-o lume în care atât de mulți aleargă după proverbialul sfert de oră de celebritate, Matei Călinescu a fost un constructor solitar și discret. A lăsat în urmă o operă majoră, menită să dăinuie și să inspire, care tâlmăcește modalitățile de percepție a modernității, cu toate provocările și dilemele ei. A mai lăsat în urmă o mulțime de prieteni, de foști colegi și studenți, precum și publicul larg al cititorilor săi, adică pe toți cei ale căror vieți le-a influențat și îmbogățit și cărora

nu va înceta niciodată să le lipsească. *Requiescat in pace!*”.

- În rubrica *Duplex* Cristina Chevereșan comentează volumul *Wonder Boys* de Michael Chabon, iar ecranizarea romanului este comentată de Adina Baya.
- Daniel Vîghi semnează *Prima zi: nici nu am șervețele, nici batistă nu am*, „Proză prilejuită de tabăra Asociației culturale Ariergarda, Lipova 2009, cu tema *Spații în paragină*”.
- Robert Șerban publică *O zi dintr-o rezidență literară*.
- Revista anunță: „Robert Șerban își va lansa, la Târgul Internațional de Carte de la Frankfurt, volumul *Heimkino, bei mir*, apărut, la începutul acestui an, în Germania, la Pop Verlag, în traducerea lui Helmut Seiler. Evenimentul va avea loc la standul României (stand 5 0 C916), vineri, 16 octombrie, de la ora 16, și va fi moderat de scriitorul și editorul Traian Pop Traian”.
- În rubrica *Egografii* citim *Le-am notat cândva* de Mircea Pora.
- Mihai Murariu publică *Nader*.
- Citim poezii de Ionuț Ionescu și poemele lui Eugen Evu și Andrei Novac.
- Florian Mihalcea publică *Floria unui oraș fericit*, dedicat „În memoria Alexandrei Indrieș”.
- Clarisa Lima traduce *Nici o privire* de José Luis Peixoto.

- [„Steaua”, nr. 9 (731), nr. de pagini: 66] Editorialul *Lectura, text și supratext* este semnat de Adrian Popescu: „Trei decenii nu doar de dictatură anticulturală, de relativă libertate a spiritului, imposibil de oprit, doar supravegheat, amenințat de ideologia partinică. Paradoxala conviețuire a contrariilor, un sistem când mai permisiv, când mai rigid, aveau ca efect o continuă provocare la libertate... Oricum, lectura era un act de formare, de autoformare, de maturizare, iar scrisul profesionalizat o replică la non-valoare, la politizare, astfel că textul literar implica, subteran, un subtext, o atitudine de împotrivire, de pe poziții estetice, la limbajul primar al tezelor, directivelor, direcțiilor ideologice ale vremii”. Editorialul se încheie cu următoarea precizare: „Reflecțiile de mai sus sunt începutul unei comunicări, ținute cu ocazia colochiului și recitalului de poezie *Rondul de noapte*, de la Bistrița, iulie, 2009, evenimente culturale organizate de Biblioteca județeană, prin Olimpia Pop și Mircea Măluț, Asociația Bibliopolis, editura Eikon. Au fost prezenți la recital, printre alți numeroși autori, Gabriel Chifu, Ion Mureșan, Aurel Rău, Lucian Vasiliu, George Vulturescu, Dumitru Chioaru, Gelu Vlașin, Gavril Moldovan, Nicolae Bosbiciu, Virgil Rațiu, Alexandru Cristian Miloș, David Dorian, Veronica Ganea, Vasile George Dâncu”.
- Roxana Rîpeanu traduce *Întâlnirea mea cu Marian Papahagi* de Rita Marnoto.
- Ruxandra Cesereanu publică *Dadaism, postumanitate, șah*, un dialog cu Andrei Codrescu, marcând apariția volumului *The Posthuman Dada Guide*, Princeton University Press, 2009: „R.C.: The Posthuman Dada Guide ar putea fi înțeleasă nu doar ca o istorie liberă și concentrată a dadaismului, ci și ca o antropologie a acestuia. De ce ai simțit nevoia unei recapitulări cu tendință? Te consideri a fi un dadaist postuman? Sau ești un dadaist din și prin instinct? A.C.: Am avut două idei: 1. dadaismul există în toată cultura contemporană și este parte vie din toate artele moderne, și 2. dada este singura mișcare artistică ce mai interesează tinerii în secolul 21, de la activitățile teatrale de la Cabaret Voltaire până la post-punkerii. O privire grăbită

asupra geografiei spiritului modern și postmodern dezvăluie imediat prezența vie a mișcării dada – e inima, să zicem, care bate fără întrerupere în fiecare rebeliune artistică de un secol încoace. Am vrut să pun și două întrebări: 1. de ce nu ruginește dada? și 2. care-i rolul dada în postumanitate? Răspunsul parțial e că dada nu ruginește pentru că nu poate fi capturată și pusă-n muzeu, evită (și refuză) definițiile, și nu are stil definitoriu. (E ușor de muzeumumificat suprarealismul care are un singur «look»; e mai greu cu dada care are multe chipuri). Cu toate astea, dada a fost ignorată de universitari și de istorici iar eu am vrut să înțeleg de ce; nu-i mare mister: vitalitatea nu place colecționarilor și analiștilor, fiindcă ei preferă chestii moarte. Eu nu-s dadaist decât în New Orleans; în California sunt realist-magic; în Baton Rouge sunt realist. În toate ipostazele sunt magellanist: în dada am descoperit un teritoriu vast, evident, larg răspândit și necunoscut. Este ca și cum ai descoperi aerul: cine a descoperit aerul? [...] R.C.: *Ghidul tău postuman și Dada face un mare serviciu culturii române: le reamintește americanilor cât de extravagant, inteligent, avangardist și fermecător era Bucureștiul interbelic (și nu numai). Care a fost până acum reacția cititorului american față-n față cu prestația românească de odinioară, captivantă tocmai prin și pentru sincretismul ei?* A.C.: Amuzant e comentariul unui prieten pictor, mare amator al operelor dada, care mi-a zis – «e un pic naționalistă istoria ta»; prin aceasta voia să spună că perioada românească e detaliată în comparație cu alte episoade (mai dragi lui) din viața lungă a mișcării. Dar exact în asta stă noutatea cărții pentru cercetătorii americani: material inedit cules și comentat de Paul Cernătescu și Andrei Oișteanu, preluat de mine, material care demonstrează vitalitatea, inteligența și farmecul de care vorbești, dar și faptul că fenomenul dada are rădăcini puternice în cultura română”. ■ Ioan Pop-Curșeu publică prima parte din *Recitindu-l pe Vasile Lovinescu*: „A întreprinde, astăzi, o analiză la rece a operei lui Vasile Lovinescu, «mag» fascinant și inclasabil, ale cărui scrieri risipite mi se par extrem de semnificative pentru circumscrierea personalității aparte a ezoterismului românesc, înseamnă a evita pe de o parte discursul demistificator, ultra-raționalist, al celor care nu cred în forțe și energii mai presus de puterile omului, iar pe de altă parte discursul adulator, ultranaționalist, practicat de intelectuali fără simț critic, incapabili să ceară izbânzile unei hermeneutici scilicet de fantazările lipsite de teme. Gândirea lui Vasile Lovinescu, în același timp tradiționalistă și revoluționară, aplicată alchimiei, magiei, istoriei sacre, mitologiei, simbologiei, literaturii, dă rezultate fertile și deconcertante, perfect argumentate și în cel mai înalt grad fanteziste, de la caz la caz”. ■ Coriolan Horațiu Opreanu scrie despre *Hadrian Daicoviciu*: „Se împlinesc 25 de ani de la dispariția incredibilă și profund nedreaptă a unui om care merita să prindă vremurile noastre. Sau, mai bine zis, vremurile noastre ar fi avut nevoie de el. Nu pot să nu mă gândesc câte lucruri ar fi fost astăzi altfel în lumea arheologiei românești, ce traiectorie diferită ar fi putut avea mulți dintre noi dacă Hadrian Daicoviciu ar fi trăit”. ■ Suzana Lungu și Cristina Vidruțiu informează cititorii despre *Tabăra de*

scriere creativă *O mie și una de nopți*: „În perioada 5-17 iulie, sub îndrumarea Ruxandrei Cesereanu, s-a desfășurat la Portul Cultural Cetate, cu sprijinul poetului Mircea Dinescu și al Mariei Dinescu, tabăra de scriere creativă *O mie și una de nopți*. Unul dintre cele mai recente proiecte ale Centrului de Cercetare a Imaginarului *Phantasma*, din Cluj, workshopul a avut ca punct de plecare poveștile Șeherezadei, propunându-și să dezvolte personaje și istorisiri abandonate în textul original. Provocarea a constat pe de o parte în a însuși ritualul și constantele stilistice ale povestașilor de odinioară, iar pe de alta în a concura virtuozitatea și fantezia acestora, păstrând bineînțeles decorul și cutumele lumii arabe”.

■ Despre *Istoria conceptelor în viziunea lui Matei Călinescu* scrie Alex. Virastău: „Îmi propun în cele ce urmează să prezint câteva teme ale studiilor lui Matei Călinescu. Volumele la care mă voi referi sunt alese în funcție de preferințe subiective și mă va interesa mai degrabă metodologia, fără a avea pretenția de a urmări toate demonstrațiile. Știm foarte bine că modernitatea literară și istoria conceptuală au reprezentat obiectul și metoda privilegiate ale cercetării lui Matei Călinescu, dar preocuparea pentru modernitatea culturală a fost însoțită de o discuție substanțială a celui alt termen antonimic: categoria estetică a clasicismului”.

■ Ștefan Damian publică *Însemnări despre Imaginea Sfintei Fecioare în literatura Italiei*, notând apariția volumului *Maria nella letteratura d'Italia* de Neria De Giovanni, Ed. Libreria Editrice Vaticana, 2009: „Antologia Neriei De Giovanni, beneficiind, cum spuneam, de o documentată și sintetică *Introducere*, este prevăzută și cu scurte prezentări ale autorilor, ceea ce îi oferă cititorului o viziune de ansamblu nu doar asupra literaturii de argument marian, ci și asupra întregii istorii a literaturii italiene întrucât cei mai importanți dintre autorii acesteia și-au legat numele și de unul dintre cele mai puternice și rezistente argumente literare care și-a dovedit trăinicia prin secole: Maria”.

■ Ion Taloș scrie despre *Un prieten al culturii române Artur Greive*: „Născut la 25 aprilie 1936, în Aachen, Artur Greive s-a stins în locuința sa din Niederpleis (Sankt Augustin), în zorii zilei de 14 martie 2009, după o scurtă, dar grea suferință. Prin plecarea lui dintre noi, limba și cultura română au pierdut pe unul dintre cei mai de seamă specialiști și pe unul dintre cei mai devotați sprijinitori pe care i-a avut în ultimele decenii în spațiul de limbă germană, iar autorul acestor rânduri a pierdut un mare prieten, unul ale cărui valori erau: respectul pentru familie și profesie, iubirea față de adevăr, prietenia statornică, muzica, sportul, bucuria de a trăi”.

■ Sub semnătura I. P. C. (Ioan Pop-Curșeu) apare *Despre farmecul Clujul*, o scurtă recenzie la volumul *Clujul în ritm de vals imperial* de Radu Constantinescu, Ed. Casa Cărții de Știință, 2009: „Variatatea subiectelor culturale abordate, de la cele de strictă actualitate la valorile «etern», calitatea anecdotelor care dau – nu de puține ori – culoare și savoare cărții fac din *Clujul în ritm de vals imperial* o lectură extrem de plăcută și de instructivă. Nu doar pentru clujeni, chiar dacă în primul rând pentru ei”.

■ În *O călătorie în real* Doru George Burlacu scrie despre scrisoarea pe care o trimite Ion Ghica prietenului său Vasile Alecsandri despre *Călătoria*

de la București la Iași înainte de 1848: „Document de incontestabilă valoare artistică, grație vervei pline de umor a protagonistului – excelent narator și rafinat portretist –, textul prozei lui Ion Ghica reprezintă și un savuros document de epocă ce reunește câteva pitorești fapte din viața vechii lumi românești pe cale de «așezare», la început de veac XIX”. ■ Florin Mihăilescu publică *Modernitatea pro și contra*, un comentariu la *Antimodernii* de Antoine Compagnon, Ed. Art, 2008, traducere de Irina Mavrodin și Adina Dinițoiu, prefață de Mircea Martin: „Șase teme sau figuri constante structurează și definesc antimodernitatea, în multitudinea și varietatea luxuriantă a manifestărilor sale eminentamente franceze: contrarevoluția, antiiluminismul, pesimismul ca viziune morală și existențială, obsesia păcatului originar în plan teologic, estetica sublimului și, în fine, stilul vituperăției sau al imprecăției. Antoine Compagnon descoperă, urmărește, analizează și comentează acești factori de configurare a atitudinii antimoderne, ilustrându-și cheia hermeneutică exclusiv în teritoriul culturii franceze”. ■ Apar cronici literare: □ Doru Pop semnează *Cum s-a întâlnit sadicul cu masochistul (în istoria recentă)*, o cronică la *Diavolul și ucenicul său: Nae Ionescu și Mihail Sebastian* de Marta Petreu, Ed. Polirom, 2009: „Excelent documentată, scrisă brutal și chiar nemilos pe alocuri, cartea Martei Petreu reprezintă cel mai bine care este finalitatea demersului gândirii critice (rară la noi!). Un volum polemic, a cărui valoare constă nu doar în natura provocatoare a ipotezelor, cât mai ales în metoda științifică și probitatea intelectuală pe care se bazează”. □ În *Efectul Mara în interiorul și în afara poeziei* Mihaela Ursa comentează *Dicționarul Mara – ghidul tatălui 0-2 ani* de Dan Coman, Ed. Cartier, 2008: „Triplu articulat, *Dicționarul Mara* ghidează mai mult decât o lectură poetică sau o transformare artistică, el explică (în sensul cel mai impropriu al cuvântului) o înnoire existențială. Dincolo de orice joc, el accesibilizează o întreagă zonă semantică puțin vizitată la noi și o face absolut impresionant”. □ Victor Cubleşan se ocupă de *Calvarium* de Andrei Simuș, Ed. Bastion, 2009: „Chiar înainte de a fi ajuns la jumătatea celor 400 de pagini care alcătuiesc *Calvarium*-ul lui Andrei Simuș a devenit foarte limpede pentru mine că acest roman nu este în nici un caz unul dintre cele destinate a face valuri și vogă, dintre cele capabile să stârneasă pasiuni critice sau să înregistreze succese de librărie. Pe de altă parte, din rațiuni ținând de un subiectivism profund și asumat, e genul de roman pe care l-am străbătut cu plăcere și savoare”. ■ Valentin Chifor publică *O generoasă arcă a prieteniei*, semnalând volumul *A fi sau a nu fi antrenor/ Singur printre actori* de Mircea Bradu, Ed. Arca, 2008: „*A fi sau a nu fi antrenor/ Singur printre actori* este o carte - mărturie care scoate din uitare momente singulare din tumultul stadioanelor, din careul miraculos al teatrului. Toți aceia care iubesc spectacolul (teatral, fotbalistic, uman) reconectați acum cu un segment prodigios de istorie culturală (destine, cariere, întâmplări nostime, ridicole, dramatice), vor avea, neîndoind, mari delicii de lectură, retrăind prin ochii sufletului, imaginației și minții clipe privilegiate, unice”. ■ Titu Popescu semnează *Morală cristică și imaginație*

narativă, un comentariu la *Isus* de Eugen Cojocaru, Ed. Crigurx, 2008: „Ambiția cărții este mare, atât în ce privește conținutul propriu-zis, cât și mijloacele prin care se realizează ca fapt literar. Din acest din urmă punct de vedere, *Isus* este cartea cea mai bine scrisă a autorului – dialoguri verosimile, descrieri de natură concentrate, reînvierea documentată a traseelor biblice și a stării geo-politice de acum două milenii, mobilitatea nucleelor narative”. ■ Apare *Din nou de vorbă cu academicianul Marius Sala*, interviu realizat de Teodor Tihan, cu următoarea precizare: „Continuăm discuția pe care am avut-o cu câțva timp în urmă cu acad. Marius Sala, aducând în atenție și câteva dintre problemele pe care le-am considerat importante nu doar pentru specialiști, ci și pentru alți vorbitori ai limbii române”. ■ Viorel Cacoveanu întreabă *Unde sunt librării de odinioară?*: „Azi, datorită «democrației» rău înțelese, lucrurile s-au schimbat radical. A dispărut librarul, locul lui l-a luat vânzătorul de carte. Au dispărut marile librării, au fost silite să plece în bejenie din sediile de centru. De ce? Banul dictează noii stăpâni, noii patroni, ei și nefericita economie de piață (nu ea ne-a aruncat oarbă în criza economică cumplită de azi?) ne spun de ce avem nevoie, ce ne trebuie și ce nu! Afacerea e suverană. Librării vând cărți – evident, nu toți – la fel ca tovarășii lor care vând cartofi, legume sau haine vechi”. ■ Apare *Cartea cu semne* de Nae Antonescu, iar fragmentul este introdus cu o notă semnată de Grigore Scarlat: „La un an de la trecerea în eternitate a istoricului și criticului literar Nae Antonescu (1921 – 2008), fiica sa din Italia, Monica, descoperă în casa părintească un caiet pe care scrie: *Cartea cu semne*, un fragment de roman uitat, se pare nu numai de timp, dar și de Nae Antonescu. Cred că datează de la sfârșitul anilor 1970”. ■ Sub titlul *Tablouri pariziene 2009* citim versuri de Aurel Rău. ■ Versuri publică și Grigore Scarlat. ■ Vasile Igna revine la rubrica sa cu *A abandona și a pierde*. ■ Eugen S. Cucerzan semnează *Revanșa de la Charybda*.

● [„Tomis”, nr. 9 (474)] Bogdan Papacostea semnează *Criză și caracter în Creditorial*: „Inteligență, spuneam, talent și, din păcate, o înfiorătoare lipsă de principii - iată elementul de unitate al crizei românești. Dincolo de neajunsurile financiare și economice pe care le presupune o conjunctură nefericită ca aceasta, rămâne deschisă pentru noi marea, ultima problemă a lipsei de caracter”. ■ Sergiu Miculescu publică *Eu, Eugen Ionescu!* în contextul *Anului internațional Eugen Ionescu*: „Problematica eului suferă totuși, la dramaturgul Ionescu, o viabilă schimbare de accent, în sensul echilibrării raportului ipseitate/ alteritate. Stridența eului tumultuos afișat în «perioada românească» este estompată de un interes tot mai pregnant pentru ceilalți”. ■ Felix Nicolau semnează *Dumitru Crudu în Kuala-Lumpur*, o cronică la volumul *Măcel în Georgia* de Dumitru Crudu, Ed. Polirom, 2008: „Am rămas cu strania impresie că după 100 de pagini intru într-un buluc de personaje și situații din care n-o să mai ies niciodată. Asta pe de o parte. Pe de altă parte, am trăit cu senzația că pot anticipa tot ce va urma, că țin în mână frâiele narațiunii ca și cum aș fi producătorul, nu beneficiarul ei. Și asta m-a înfrustrat. Pentru că dintre pagini se detașează ceva artificial, un decoct plin de

conservanți literari, în pofida talentului dramatic al autorului”. ■ În *Distopii românești* Daniel Clinci scrie despre *Utopia negativă din literatura română* de Bogdan Crețu, Ed. Cartea Românească, 2008: „*Utopia negativă din literatura română* se dovedește, astfel, un volum echilibrat și instructiv, camuflând un cercetător care știe să manevreze atât textul, cât și propriul discurs, un critic precaut (chiar și când nu se impune), însă percutant. Întreprinderea lui Bogdan Crețu sfârșește prin a convinge, cu toate carențele asupra cărora am atras atenția aici și care nu sunt deloc neglijabile. În fond, o mai mare atenție acordată conceptelor, structurilor narative și ideologice nu poate fi decât fertilă”. ■ Beatrice Lăpădat publică *Balul Memoriei*, un comentariu la *Straja dragonilor. Memorii 1921-1941* de Ion Negoïtescu, ediție îngrijită de Ion Vartic, cuvânt înainte de Ioana Pârvulescu, Ed. Humanitas, 2009: „Dincolo de orice, în urma acestei lecturi rămâne sentimentul plăcut că Ion Negoïtescu dă o demonstrație de mărinimie și demnitate, fără a le îmbrăca în haina unui fals eroism”. ■ Ștefania Mincu semnează *Cât de departe „merge” poezia*, o recenzie la volumul *Cât de departe am mers* de Vasile Baghiu, Ed. Limes, 2008: „Scrisul însuși are o anumită inutilitate pentru acest poet cinstit. Baghiu nu este un împătimit al metafizicii scrisului”. ■ În *Soare, fragil, străveziu* Claudiu Komartin scrie despre *Materie și ale sentimente* de Adriana Tudor Gătan, Ed. Marineasa: „Mai spontană și mai disponibilă pentru cinisme și răbufniri specifice scriiturii viscerale era ATG în prima ei carte, iar expresia sa pare acum sărăcită de câte ceva din ambele calități pe care le demonstra la debut: pe de o parte, calofilia, cu excesele tipice unei scriituri «frumoase», iar pe de altă parte, micile cruzimi tentate de coborârea în visceral (o coborâre mediată de cele mai multe ori de mișcări învăluitoare sau de gesturi delicate de autocenzură)”. ■ Daniela Luca semnează *Paradoxul de a supraviețui*, un comentariu la *Cartea tuturor intențiilor* de Marin Mălaicu-Hondrari: „O carte a tuturor formelor de sinucidere și, ca un fel de oglindire în sine însuși, despre scriitorii care s-au sinucis, un discurs-caleidoscop sau discurs-itinerar, semi-inconștient, în care naratorul nu are nume. îl regăsim peste tot în persoana I singular, încorporat în literă, până la final, printre celelalte personaje - obiecte ale *Self*-ului”. ■ Despre *Dystopii atipice. Perspectivele și ipotezele unei re-lecturi* scrie Olga Ștefan: „Ceea ce îmi propuneam era investigarea componentelor distopice și cyberpunk ale imaginarului liric actual, precum și impactul spațiilor virtuale - care înlesnesc difuzarea pe canale alternative a acestor texte - asupra noului mod de percepere a limbajului poetic. Ideea de la care porneam și care mi se pare, în continuare, după consultarea mai multor texte de natură teoretică și de proveniență străină mediului literar autohton, relevantă este invadarea recuzitei imagistice a liricii ultimilor ani de o serie de elemente care se revendică din zona cyberpunk și a distopiilor cyberpunk. Nu-mi arog statutul de «pionier» în tratarea unei atare viziuni, riscantă și susceptibilă de valențe suprainterpretative: Bogdan Crețu a intuit fertilizarea terenului «poeziei» de atare imagini de sorginte anti-utopică într-o analiză aplicată pe volumul din 2003 al Ruxandrei Novac în cartea lui,

Anti-utopia în literatura română". ■ Alina Costea semnează *Comunismul, la feminin*, un articol despre volumul *Tovarășe de drum. Experiența feminină în comunism* de Dan Lungu și Radu Pavel Gheo, Ed. Polirom, 2008: „Cu umeri sau fără umeri, volumul *Tovarășe de drum*, se constituie într-o mărturie importantă, cu valoare sociologică și oferă o lectură foarte plăcută”. ■ Miki Vieru se ocupă de *Tendențe textualiste: o bătălie a conceptelor*: „Generația 80 niciodată nu a dus lipsă de aparat critic. Atât din partea congenerilor critici (Al. Cistelean, Virgil Podoabă, Mircea Mihăieș, Ion Bogdan Lefter,) și a direcției paralele a poezilor majoritatea cu studii filologice (Mircea Cărtărescu, Traian T. Coșovei, Nino Stratan, Bogdan Ghiu, Alexandru Mușina etc.), cât și din partea criticilor deja consacrați (Nicolae Manolescu, Eugen Negrici, Marin Mincu, Ion Negoitescu, Eugen Simion, Cornel Regman, Radu G. Țeposu). Bătălia de concepte între cei care constituie aparatul critic de forță al literaturii se dă încă”. ■ Aura Cumita Waschke publică *Sfertul istoriei*, o prezentare a volumului *Cealaltă jumătate a istoriei. Femei povestind* coordonat de Zoltán Rostás și Teodora-Eliza Văcărescu, Ed. Curtea Veche, 2008: „Volumul de istorie orală, *Cealaltă jumătate a istoriei - Femei povestind*, aduce o contribuție esențială în cunoașterea societății românești a secolului XX, pentru că abia prin cunoașterea ei ne-o putem explica, înțelege și apoi dezvolta strategii de reconsiderare privind statutul și rolul femeii în societate, de reconsiderare a conceptului de muncă din sfera privată și cea publică precum și a relației individ-stat, și nu în ultimul rând, a propriilor drepturi și libertăți”. ■ În *Japonia, între șoguni și modernitate* Alina Costea semnaleză *Ultima concubină* de Lesley Downer, Ed. Humanitas, 2008: „*Ultima concubină*, o poveste adevărată, un basm frumos de citit în călătorie, de luat pe plajă, de pus sub birou, la capul patului, de savurat pe îndelete, fără orgolii de cititor profesionist, cu sinceritate și multă plăcere”. ■ În *Atelier de traducere* găsim partea a doua a eseului *Avangardă și kitsch* de Clement Greenberg, în traducerea lui Daniel Clinci. ■ În rubrica *Nobel Prize Losers* Daniel Clinci scrie despre Mihail Bulgakov, *Maestrul și tătuca*. ■ Despre *Mit* scrie Adrian G. Romilă în *Dicționar Apocrif*: „Gândirea modernă, determinată de hermeneutica relativistă și mai ales de abordarea concurențială a paradigmelor teoretice, a privit mitul ca pe orice altă filozofemă umană”. ■ Bogdan Papacostea semnează *O vizită creativă în Parcul Îngerilor: Conacu' lu' Dinescu*, un articol despre tabăra de scriere creativă *O mie și una de nopți*, sub îndrumarea Ruxandrei Cesereanu, organizată în perioada 5-17 iulie la Portul Cultural Cetate, cu sprijinul lui Mircea Dinescu și al Mariei Dinescu: „Rigoarea Ruxandrei ne-a pus pe toți la treabă și uite-așa au ieșit niște cenacluri literare de toată frumusețea în care fiecare povestire era corectată, ajustată și înfrumusețată la comun. În pauzele dintre festinuri am și scris, deci, și simt nevoia să subliniez acest fapt, ca să se știe că nu ne-a fost deloc ușor”. ■ Din *La Cernăuți, unde istoria românilor se șterge* de Raluca Șerban-Naclad aflăm: „Colocviul *În căutarea absolutului Eminescu*, desfășurat la Mănăstirea Putna, în perioada 19-22 august și dedicat Maicii Benedicta acad. Zoe

Dumitrescu-Buşulenga, s-a finalizat cu o călătorie spirituală la Cernăuți. În zilele colocviului s-a vorbit mult despre spiritul național care l-a animat întotdeauna pe Eminescu, despre interesul său față de identitatea românilor, mai ales a celor rămași peste granițe, în urma nedreptăților istorice”. ■ În *Revista presei* citim *Marele romancier rugbyist & micul comentator sportiv* de Daniel Clinci: „Dl. Paul Cernat scrie în «Observatorul cultural» din 23.07.2009 o recenzie elogioasă la romanul *Cartea șoaptelor* a lui Varujan Vosganian. Nu știu dacă este o tentativă de a se compromite, nici dacă este una de partizanat cu anumite urmări pozitive pentru cariera publicistului și nici măcar dacă este vorba despre românescul «a se pune bine cu». Este cert că Paul Cernat îi dedică mai multe cuvinte de laudă lui Vosganian decât oricărui alt scriitor contemporan. [...] Dezamăgirea mea la lectura articolului nu a fost însă suficientă: la comentariile negative de pe forumul revistei, dl. Cernat a sărit ca ars pentru a-și proteja statutul și articolul, ceea ce, din nou, nu s-a mai întâmplat în trecut. De ce ține atât de mult Paul Cernat să se apere în această situație nu ne poate răspunde decât domnia sa”. ■ În *Text pistols. Debut Tomis* revista propune versurile lui Mihai Dușescu. ■ George Vasilevici revine la *Artistocrat* cu *Vișeptol-CINA*. ■ Apare *Cortázar și bețivul rus*, introdus printr-o notă de Bogdan Papacostea: „Unul dintre colaboratorii revistei noastre, mare iubitor al scrierilor lui Cortázar, a ajuns, printr-un concurs de împrejurări, în casa memorială din Paris a celui care a scris *Șotronul*. În timpul turului prin muzeul Cortázar, aflat, după cum se știe, pe Rue du Hoax, a zărit într-o mică vitrină o pagină destul de șifonată, înnegrită de scrisul inconfundabil al autorului. A îndrăznit să se apropie de vitrină și, într-un moment prielnic, a fotografiat manuscrisul cu telefonul mobil. Lectura lui ulterioară l-a pus în fața a ceea ce pare să fie o notiță dintr-un jurnal ficțional, rămasă inedită până acum. Știind că prozatorul argentinian are mulți admiratori printre cititorii revistei «Tomis», ne-a dăruit această traducere spre publicare, cu dorința de a-i păstra anonimul în această privință, pentru a evita eventualele complicații apărute în chestiunea drepturilor de autor. I-am respectat dorința și, iată, vă oferim acest splendid text pe care l-am intitulat *Cortázar și bețivul rus*”. ■ Citim *(Bri)colaje transtextuale...* de Jean-Luc Hennig, traducere de Mădălin Roșioru. ■ Rubrica *Jurnale/ Memorii* găzduiește *Argonaut pe marea interioară* de George Vrană.

● **[„Viața Românească”, nr. 8-9]** Numărul se deschide cu articolul semnat de Nicolae Prelipceanu, *O criză mai veche*: „O întâmplare tristă face ca, oarecum în momentul când izbucnea scandalul Ridzi pe scena publică, politica se amesteca și în viața unei redacții literare, spulberând pe poetul care era redactor șef și pe unul dintre principalii săi colaboratori, un critic stimabil nu numai în orașul îndepărtat de București unde se desfășoară neplăcuta poveste. E vorba, dacă nu ați ghicit, de revista «Familia» de la Oradea, continuatoarea celei care, în urmă cu un secol și aproape jumătate, l-a debutat pe Eminescu. [...] S-a întâmplat că revista fiind finanțată de Consiliul Județean, președintele acestuia s-a gândit așa: cine dă banii trebuie musai să și decidă și atunci a făcut în așa fel încât să dea o

vagă tentă de legalitate demiterii redactorului șef, excelentul poet și făcător de revistă Ioan Moldovan, și să-și pună omul său. Și, cu un drum, l-a îndepărtat și pe criticul literar Ioan Simuț, profesor la Universitatea din oraș, de la revistă. [...] Până la urmă, Ioan Moldovan a fost repus în funcție dar un semnal tot i s-a dat că «mușchii» politicienilor dictează, iar nu trecutul de aur sau prezentul mai mult decât onorabil. A fost reprimat și criticul Ioan Simuț, dar și lui i s-a dat semnalul de mai sus. Tuturor. Cu câțva timp în urmă, de altfel, un alt scriitor orădean, poetul Traian Ștef, a fost înlăturat de la direcția Bibliotecii județene, unde făcuse minuni”. ■ Victor Neumann publică *Elitele și problema modernizării României*, „Acest text este un fragment dintr-un studiu ce abordează ambivalențele culturale și politice ale României și rostul schimbării paradigmei culturale”. ■ În acest număr eseurile sunt semnate de: □ Dumitru Radu Popa, *Harold Pinter, maestrul teatrului deschis și al... controverselor*: „Era în Harold Pinter un spirit neobosit care căuta deschideri, drumuri și soluții noi în tot ceea ce practica. N-a întârziat multă vreme ca prezența lui să devină remarcată și comentată în asemenea măsură încât să fie considerat de către mulți drept cel mai mare dramaturg britanic contemporan”. □ Constantin Pricop, *Inima lui Danko pe Google*, un eseu despre *Bătrâna Izerghil* de Maxim Gorki: „Am aflat chiar detalii surprinzătoare. Gorki ar fi auzit povestea în Basarabia și n-a făcut decât să o preia și să o prelucreze... În 1894. N-am văzut dovezi științifice ale unui asemenea împrumut, doar alegații. Dar așa o fi”. ■ În *Cărți paralele* Elisabeta Lăsconi semnează *Pastorale moderne*, un articol despre romanele *Daphnis și Chloe* de Longos, *Thalassa* de Alexandru Macedonski și *Tumultul valurilor* de Yukio Mishima: „Întâlnirea lor peste numeroase bariere poate fi un consolator omagiu, semn că eternitatea nu este vidul sau golul care soarbe fără cruțare, definitiv, ci plinul din bogăția căruia pot țâșni surpriza unor întâlniri neobișnuite. Cum este cea dintre micile romane, cărora li s-au atribuit paradoxal aceleași calificative – «poem în proză», creație lirică, poem filosofic, pe care le-am considerat pastorale moderne”. ■ *Centenar Eugen Ionescu* este marcat prin textul lui Cornel Ungureanu, *Eugen Ionescu, între geografia și istoria literaturii*. Textul este împărțit în patru părți: 1) *Anișoara Odeanu, exerciții de sinucidere*, 2) *Olga Caba: alte femei, alți bărbați, alte iubiri*, 3) *Pentru o mai bună înțelegere a lui Ionescu. Și a lui Pavel Dan. Canibalii*, 4) *Eugen Ionescu, Pavel Dan și „globalizarea” lumii țărănești*. ■ Iolanda Malamen realizează un interviu cu Mihaela Urșu, *Scriitopia este țara mea de adopție*: „- Iolanda Malamen: Mihaela Urșu, faci parte dintr-o promoție de critici, esești și teoreticieni literari, o spun fără rezerve, constant valoroasă. Poți să-i faci un portret cât mai aproape de realitate? - Mihaela Urșu: Din păcate nu ne remarcăm, ca generație, prin coeziune, ceea ce face orice portret imposibil. Am început să scriem imediat după 1990, în studenție, mai puțin ca redactori de reviste studențești (de pildă, eu n-am fost niciodată echinoxistă, pentru că reverența mea față de ideea de «Echinox» era prea mare) ci mai degrabă ca și colaboratori ai revistelor de cultură care ne-au primit (în cazul meu «Steaua» și «Tribuna» de la Cluj, apoi

«Apostrof» și «Vatra»). [...] - I.M. *Cât de motivat mai poate fi în azi «criticul de întâmpinare»?* - M.U. Cred că ultima lui grijă este slujirea aparițiilor editoriale și că tot felul de rațiuni ale politicilor culturale prevalează asupra celor strict, să spunem... apostolice. Dacă este vorba despre criticul de sistem, cum numesc eu teoreticianul literar, chiar nu știu ce motivații ar putea avea în afara celor pur personale, de ridicare a unei construcții iluzorii pe care o găsește – pentru motive donquijotești – absolut necesară. Aceștia din urmă sunt, dacă mai este nevoie de precizare, mult mai puțini decât cronicarii”. ■ Citim *Cronici literare*: □ Vitalie Ciobanu semnează *Territoria – drepturi de posesiune literar-identitară*, o cronică la *Territoria* de Oleg Garaz, postfață de Ovidiu Mircean, Ed. Limes, 2007: „Cartea sa, prefăcută de Ovidiu Mircean și prezentată, inspirat, pe ultima copertă de Ruxandra Cesereanu, are o densitate a ideilor și un patos al ecorșeului pe care nimeni din emulii săi inter-riverani, mai tineri sau mai vârstnici, nu le-au atins”. □ În *Bunul ieri* Simona Vasilache scrie despre *Sufletul nu cunoaște distanțele*, corespondența Piei Pillat, volum îngrijit de Monica Pillat, Ed. Humanitas, 2009: „Nu despre depărtări geografice – deși scrisorile călătoresc, prin incredibile tertipuri, din capitală ori provincie spre Franța sau Regatul Unit – e, în primul rând, vorba. Ci despre filtrele pe care teama, tristețea, singurătatea le pun în fața sentimentelor”. □ Viorica Răduță scrie despre *Ioan Moldovan și „interioarele” sale*: „Metatextura, intertextul sau parafraza, procedee de postmodernitate ale scriiturii I. M., nu au vitalitatea tipului Mușina, Cărtărescu, spectaculoși în preluări, prelucrări, parodie, ci o linie mai apropiată lui Ion Stratan, cu expresiile mecanice ale suspensiei vieții noastre tot mai «nebune», mai eronate/ eșuate. Drama nu stă în narațiunile cotidiene, ci în astă șoptire grea, controlată tocmai în metrica târătoare, în «avatarul» s(u)punerii de către un alter, multiplicare, prin urmare, datorată discursului, aleatorie”. □ Florin Caragiu comentează *Cartea psalmilor* de Paul Aretzu: „Avem înaintea o rugăciune textualizată, un text irigat de apa Cuvântului ce pătrunde seminal în interstițiile gândirii și o aduce în acea stare de liniște și transparență favorabilă unei transmiteri operante în dinamica transfuziilor dintre text și viață. Cuvântul devine atractorul stării poetice, care face viu trupul textual. Autorul nu operează prin reducere, ci prin amplificări scripturale, nu mizează pe o schematizare simbolică a realului, ci din angajarea totală a ființei iradiază acel atât de necesar câmp rezidual care creează atmosfera realului textual”. ■ În „*Ceva în plus*” în dialog cu Mihai Șora Nicoleta Dabija scrie despre volumul „*Despre toate și ceva în plus (de vorbă cu Leonid Dragomir)*” de Mihai Șora, Ed. Paralela 45, 2006: „Deschiderea spre dialog, îndemnul pe care-l oferă prin propriul exemplu, de a aduce spre cultură și descoperire de sine tinerii anonimi, ajutându-i să-și găsească propriul nume, propriul destin, încercând deopotrivă să ridice nivelul cultural al comunității în care trăiește ar trebui să facă din Mihai Șora un maestru la care am putea fi mult mai atenți, poate astfel lăsându-l o vreme pe Noica să se odihnească și reținându-ne curiozitatea de la «maestrul contrafăcut», Alexandru Dragomir”. ■ Grațiana Benga semnează *Cum*

e să fii centaur, o recenzie la *Filosofia pe înțelesul centaurilor* de Ciprian Vălcan, Ed. Napoca Star, 2008. ■ Secțiunea *Cronica traducerilor* găzduiește articolul *Scrisori și călătorii* de Rodica Grigore, o prezentare a volumului *Se face tot mai târziu. Roman sub formă de scrisori* de Antonio Tabucchi, traducere de Mihai Minculescu, Ed. Polirom, 2008: „Fără îndoială, în ceea ce privește formula romanescă, scriitorul italian se raportează la o ilustră tradiție literară, avându-și originile în perioada iluministă și nu numai, dar știe, de asemenea, să ia necesara distanță față de aceasta și să-și plaseze întregul demers sub semnul unor simbolice călătorii, cu toate implicațiile lor inițiatice”. ■ Ion Zubașcu revine la rubrica *Atitudini* cu textul *Argumente cinice pentru noi speranțe*: „În paralel cu acțiunile culturale de anvergură de la Craiova, care au marcat 90 de ani de la nașterea scriitorului I. D. Sîrbu (despre care scrie poetul Nicolae Coande la *miscellanea*), artistul multimedia Ion Barbu a inițiat la Petrila, localitatea natală a prozatorului, o serie de manifestări mai puțin convenționale, dedicate aceluiași eveniment, cum ar fi happeningul «25 de apariții ale Sîrbului pe soclul ex-soldatului sovietic», «Prima defilare din Petrila de după ultima a trupelor sovietice eliberatoare» (între Casa memorială I. D. Sîrbu și Primăria orașului), sau lansarea «Premiilor anuale I. D. Sîrbu/ 15 versus România». Redau mai jos câteva propuneri personale pentru aceste insolite premii”. Propunerile, cu scurte explicații sunt: *Diploma pentru ceva, nu cineva*; *Titlul de senilissim*; *Diploma de băutor cu taxă inversă*; *Opera omnia: nici prea-prea, nici foarte-foarte*; *Titlul de răpăducătorul anului*; *Diploma de deștept, dar prost ca orice deștept*; *Titlu de doctor în claustrologie*; *Distincția obrazului călit*; *Ordinul demagog de vitrină & latrină*; *Diploma de marxist harmonic*; *Titlul de debil estetic*; *Certificat de boală numită cezarie*; *Foaia de diabet politic*; *Titlul de turnătorissim*; *Propunere finală*: „*Steaua României*” *pentru fundamentalism în speranță*. ■ Din *Miscellanea* reținem: □ Nicolae Coande, *Ion D. Sîrbu – posteritatea scriitorului*: „În iunie, la Craiova, au avut loc manifestări culturale prilejuite de punerea în practică a proiectului *Ion D. Sîrbu – posteritatea scriitorului. 90 de ani de la naștere, 20 de ani de la moarte*. Proiectul a fost realizat prin contribuția Uniunii Scriitorilor din România – Filiala Craiova, Universitatea din Craiova – Facultatea de Litere, Teatrul Național «Marin Sorescu»”. □ Marian Drăghici, *Gellu Naum în Cetatea Dogilor*: „Ne-a vizitat la redacție, proaspăt întors din Italia, distinsul traducător, critic și, mai nou, prozator (debutat în VR, 6-7) Geo Vasile. Ca să ne povestească, pe viu, înaintea jurnalelor și revistelor, cum pe 11 iunie avusese loc la Institutul Român de Cultură și Cercetare Umanistică de la Veneția (orașul cel mai suprarealist cu puțință din Europa, spune domnia-sa) lansarea unei masive antologii bilingve Gellu Naum *La quinta essenza. A cincea esență* apărute recent la Editing Edizioni, Treviso”. □ Nicolae Prelipceanu, *Maratonul de poezie și jazz*: „Neobositul președinte al Secției de Poezie a Filialei București a Uniunii Scriitorilor, Dan Mircea Cipariu, este din nou, după «Trenul regal» de anul trecut (ce regal!), organizatorul unui eveniment cu poezia-n frunte. Maratonul de poezie și jazz s-a desfășurat în

foaierul mare al Teatrului de Operetă. 24 de poeți au intrat în antologia pe care a scos-o cu acest prilej, în condiții grafice, datorită lui Mihai Zgondoiu, și nu numai grafice, excelente dl Ioan Cristescu, la editura sa. Iată poeții, în ordinea intrării la recital: Traian T. Coșovei, Ion Mureșan, Nicolae Prelipceanu, Constantin Abăluță, Ioan Es. Pop. Liviu Ioan Stoiciu, Denisa Comănescu, Florin Iaru, Eugen Suciu, Mihail Gălățanu (care, până la urmă, a intrat numai în antologie, nu și la recital), Augustin Frățilă (care a și cântat, acompaniat de propria-i chitară, melodii pe versuri de poeți cunoscuți, între care la loc de cinste Nichita Stănescu), Lucian Vasilescu, Nichita Danilov, Paul Vinicius, Cornelia Maria Savu, Octavian Soviany, Bogdan Ghiu, Bogdan O. Popescu, Adrian Suciu, Anca Mizumschi, Andra Rotaru, debutantul Daniel Kara, Florina Zaharia, Dan Mircea Cipariu. Prezantatori: Dan Mircea Cipariu și Ioan Cristescu”. □ Ion Zubașcu, *Apostrof, Poesis, Arca – 20 de ani*: „La sfârșitul primăverii 2009, trei reviste literare românești au împlinit 20 de ani de existență, fiind născute odată cu intrarea sub zodia libertății a literaturii noastre, după evenimentele din 1989, care au adus măcar o schimbare certă, din noianul de speranțe investite în ele: libertatea cuvântului. Deși apărute în trei puncte geografice diferite, Cluj, Satu Mare, Arad, cele trei noi publicații literare, ajunse acum la vârsta tinereii lor maturități responsabile, au câteva puncte în comun, care pot da o serie de sugestii semnificative despre ansamblul literaturii române”. □ Ion Zubașcu, *Dinescu parodiat în integrum*: „Cu noul său volum de versuri, *La bună dispoziția Dumneavoastră*, lansat la Bookfest 2009, poetul Liviu Capșa reușește o performanță demnă de o imaginară Guinness Book a literaturii române: toate piesele cărții sale de 88 de pagini sunt parodii după opera unui singur autor, Mircea Dinescu, a cărui operă mustind de sensuri pamfletare grave a fost remixată în registrul «eroi-comic-satiric», vorba lui Deleanu, sub sigla cunoscutului deziderat al lustrației din anii 90, *restitutio in integrum*. E de prisos să spun, cred, că lansarea de la Bookfest la standul Editurii Vinea a fost, în ton cu cartea, o... parodie de lansare”. □ Ion Zubașcu, *Iolanda Malamen – cinci volume de interviuri*: „Poeta, prozatoarea și jurnalista Iolanda Malamen se află la jumătatea parcursului, cu unul dintre cele mai utile proiecte editoriale ale literaturii române. Ambiția scriitoarei e să publice zece volume de interviuri cu scriitorii români de azi, care ar putea fi pentru cercetătorii de mâine «un manual de lucru orientativ, al istoriei literare din deceniul 2000-2010», după propria mărturisire. Cu volumul cinci, *Scris și de scris*, apărut recent cu sprijinul editurilor Tracus Arte, București, și Charmides, Bistrița, Iolanda Malamen a ajuns la mijlocul traseului, proiectul său amintind prin anvergură și seriozitate de acela al lui George Arion, care a publicat în 1999 *O istorie a societății civile românești în interviuri*, lucrare masivă, în două volume de format mare, cuprinzând dialoguri realizate de scriitor în revista «Flacăra», cu valori românești afirmate în special înainte de 1989”. □ Monica Patriche, *Singurătatea matematicianului*: „Volumul, apărut la Editura Academiei, 2008, preia discursul de recepție al domnului academician Solomon Marcus la primirea în Academia Română, împreună cu

răspunsul domnului academician Marius Iosifescu”. □ Nicolae Stoie, *Revelația unui debut amânat*: „După două pagini semnate (sub pseudonim) în «România literară» (la intervale scurte, pe parcursul anului 2007) și o pagină de poezie, sub numele real («Astra», ianuarie 2009), Vladimir Udrescu se restituie pe sine momentului poetic actual, prin ceea ce s-ar putea numi, din punct de vedere editorial (*scot cavaleria*, Editura Brumar, 2009, colecția Poeți români contemporani), un debut amânat”. □ În *Revista presei literare* Liviu Ioan Stoiciu scrie despre „Orizont”, „Verso”, „Poesis”, „Timpul”, „Arca”, „Bucovina literară”. ■ Apare și un nou *Breviar editorial* de Eugenia Țarălungă, tot în *Miscellanea*: □ *Probă de viață* de Radu Florescu, Ed. Conta, 2008: „«E uriașă, în fond, discrepanța dintre valoarea poeziei lui Radu Florescu și spectacolul receptării ei» spune, pe bună dreptate, criticul Mircea A. Diaconu despre cel de-al șaptelea volum de versuri al autorului”. □ *Cele trei grații* de Naomi Ionică, Cristina Popa, Georgiana Rusuleț, Ed. Aula, 2008: „Ca volume de sine stătătoare, debuturile nu ar fi avut poate prea mare însemnătate, dar prin grupajele cu pricina [...] cele trei debutante au găsit o modalitate onestă de a răzbate spre «lumina tiparului», o lumină mult mai la îndemână acum decât în vremurile comuniste, când volumele colective erau o formă de a masifica ceea ce este individual și unic: creația fiecărui autor”. □ *Literatura în totalitarism. 1954. Anul glorioșului deceniu* de Ana Selejan, Ed. Cartea Românească, 2009. □ *La bună dispoziția Dumneavoastră (parodii după Dinescu)* de Liviu Capșa, Ed. Vinea, 2009: „Un gen prizat, până la un punct, firește”. □ *Lupta daimonului cu demonii. O sută șapte întrebări despre femeia creștină pentru Aurelian Titu Dumitrescu* de Pr. Nicolae Constantin, Ed. Semne, Ed. Vinea, 2009. □ *prin ochii împăturiți peste lume* de Lucian Tămaș, Ed. Dacia, 2008: „Poetul scrie ca și cum ar face respirație gură la gură, fiecare vers devine crucial, salvator sau fatal: [...]”. □ *Mama mea moarte* de Viorica Răduță, Ed. Casa Cărții de Știință, 2008. □ *Ghețarul* de Șerban Tomșa, Ed. Cartea Românească, 2009. ■ În *Avanpremieră editorială* citim *Camionul bulgar* de Dumitru Țepeneag, fragment din romanul omonim. ■ Din proză citim: Constantin Stan (*Gde Buharest*, fragment din romanul omonim, Ed. Polirom), Dragoș Ghițulete (*Sufleorul*), Adrian Buzdugan (*Zborul cantalogului*), Ștefan Jurcă (*Alți pictori, alte expoziții*). ■ Revista înființează o nouă rubrică, *Mica antologie poetică VR*, introdusă printr-o notă semnată de Marian Drăghici, *O nouă rubrică. Diavolul pe sticlă și la teatru*: „Inițierea acestei rubrici de poezie este o reacție la lucrarea diavolului în domeniu. Nici mai mult, nici mai puțin. Am să ilustrez enormul enunț prin două cazuri luate din viața palpabilă”. Primul poet publicat în această rubrică este Cosmin Perța. ■ Semnează versuri Mihai Gheorghiu, Ioana Greceanu, Clelia Ifrim, Gabriel Stănescu. ■ Versurile lui David Baker sunt traduse de Chris Tănăsescu, iar Constantin Abăluță și Lidija Dimkovska traduc versurile scrise de Lidija Dimkovska.

OCTOMBRIE

1 octombrie

• [„Cultura”, nr. 39 (243)] Augustin Buzura semnează editorialul *Starea de fapt*: „Toate «evenimentele» au devenit cât se poate de previzibile, întocmai cum erau odinioară cuvântările lui Ceaușescu: orice gazetar, cu o minimă experiență, le putea scrie, pe un colț de masă, între două beri, singura necunoscută fiindu-i doar localitatea în care urma să fie rostite. Cu toate astea, oricât ar părea de absurd, la două decenii de la tragicul său sfârșit, după potopul de înjurături și condamnări spuse și scrise în ciuda comunismului condamnat cu mânie capitalistă de noii profitori ai revoluției, el continuă să rămână un model nedeclarat pentru o parte însemnată a politicienilor de azi”. ■ Din secțiunea *Cultura literară*: □ Daniel Cristea-Enache semnează *Ceva de trăit*, o recenzie la *Nevoi speciale* de Dan Sociu, Ed. Polirom, 2008: „Câteva experiențe fundamentale (alcoolul, drogul, sexul, scrisul) și puțină viață consumată cu ele, ceva de trăit, dar nu foarte mult și nici prea intens: e suficient ca un creier ingenios și pervers să proceseze și să reconfigureze totul. Poate că acesta e și motivul pentru care *Nevoi speciale* este net superior precedentului *Urbancolia*. În locul unei narațiuni penibile, apare acum un ghem de opțiuni și posibilități narative, atrăgând atenția asupra motorului și rezervorului lor mintal”. □ Mihai Iovănel publică *Aproape de Truffaut*, un comentariu la *François Truffaut, bărbatul care iubea filmele* de Magda Mihăilescu, Ed. Curtea Veche, 2009: „E o carte și nu un volum de culegere: o carte scrisă dintr-o pasiune necircumstanțială pentru cinema și pentru unul din autorii lui majori”. □ În *Despre iubire și literatură* Rodica Grigore prezintă *Scris pe trup* de Jeanette Winterson, traducere și note de Vali Florescu, Ed. Humanitas, 2008: „Ceea ce salvează însă cartea de excesul de livresc este, poate, mai cu seamă faptul că Jeanette Winterson are intuiția de a stabili o permanentă paralelă între iubire și pierdere, ca și între limbajul erotic și cel menit a exprima sentimentul acut al înstrăinării, al incapacității stabilirii unei comunicări reale, al pierderii de orice fel”. □ Revenind la *În ariergarda avangardei* Eugen Simion publică *Zece scriitori către Cioran (I)*: „Constantin Barbu publică într-o broșură scoasă la Craiova zece scriitori trimise de Noica (între 1931-1940) lui Cioran. Nu dă alte informații despre circumstanțele în care au fost scrise sau n-am dat eu peste ele”. □ Pavel Țugui publică *Debutul publicistic al lui G. Călinescu – Adăugiri și comentarii necesare* -, notând că „Alcătuirea ediției *Opere. Publicistică*, în cadrul planului de cercetare al Institutului de Istorie și Teorie Literară «G. Călinescu» - Academia Română, a repus în discuție problema *debutului publicistic* al lui G. Călinescu”. ■ Constantin Coroiu semnează *Scriitorul față cu „puterea și adevărul”*, un text despre Titus Popovici: „Titus Popovici este, fără îndoială, un spirit ludic, care, din păcate, confundă adeseori jocul superior, eventual cu efecte estetice la nivelul operei, cu joaca”. ■ Cătălin Sturza recenzează două volume: □ *Mentaliștii* de Florin Manolescu, Ed. Cartea Românească, 2009: „Pe de o parte,

Mentaliștii este un joc gratuit și grațios cu modele literare, cele mai evidente fiind Maurice Leblanc (seria Arsène Lupin) și Arthur Conan Doyle (seria Sherlock Holmes). Pe de altă parte, punctul de convergență al povestirilor este chiar destinul României, de-a lungul secolului XX”. □ *SMS* de Bogdan Dumitrescu, Ed. Polirom, 2009: „*SMS*, volumul de debut literar al lui Bogdan Dumitrescu, pare targetat pe oamenii care lucrează în publicitate/ în firme. Textele sunt extrem de scurte – angajații de azi, nu-i așa, au foarte puțin timp să citească”. ■ Revista publică fragmente din jurnalul lui George Pruteanu. „*Eram ca doi nebuni de culori diferite*”, cu mențiunea *Inedit*. ■ Sub titlul „*O binecuvântată Mânie*”, Ovidiu Olar scrie despre *Opinii sincere și pernicioase ale unui rău patriot* de Nicolae Iorga, traducere, introducere și note de Andrei Pippidi, Ed. Humanitas, 2008: „Spelndid traduse, prezentate și adnotate de Andrei Pippidi, cele două serii văd din nou lumina tiparului, după o lungă aventură editorială”. ■ Cătălin Sturza realizează un interviu cu Malika Mokeddem, „*Durerea este esențială, este ceea ce împărtășim cu ceilalți, mai mult decât bucuria*”, cu ocazia apariției volumului *Femeia interzisă*, Ed. Ibu, tradus în română: „*Ct.S.: Un citat din Femeia interzisă pe care l-am reținut: «Durerea este liantul cel mai puternic al umanității, mai important decât orice ranchiună». Este avesta destinul profund al Algeriei sau este o obsesie a personajelor dumneavoastră? M.M.: Cred că durerea este cea care provoacă războaiele, le desăvârșește, dar ne face și mai inteligenți și mai sensibili, câte nu ne învață durerea! Durerea fizică, trebuie să știi ce înseamnă să suferi în corpul tău. Cum vrei să înțelegi umanitatea și să fii scriitor dacă nu poți resimți ceea ce poate să simtă un personaj, căruia trebuie să îi dai viață? Un scriitor este asemănător unui Dumnezeu, pentru că are nevoie să învețe înainte. Pentru a da corp personajelor sare trebuie să știe ce este emoția, ce este suferința. Durerea este esențială, este ceea ce împărtășim cu ceilalți, mai mult decât bucuria. Oamenii care au traversat împreună durerea, de orice natură ar fi ea, sunt sudați unii de ceilalți prin aceasta mai tare decât prin orice bucurie, care poate fi ceva efemer”. ■ Dan Mircea Cipariu revine la *Cultura vizuală* cu textul *Strada – o poetică a vizualului*, un text despre expoziția lui Mircea Bochiș, organizată la Galeria Dialog a Primăriei Sectorului 2. ■ Din *Presa internațională* Teodora Dumitru reține articolul *Le géopolitique en échecs*, scris de Manouk Borzakian și publicat în numărul din august al publicației „Le Monde diplomatique”.*

● **[„Dilema Veche”, nr. 294]** Dosarul *Fenomenul Emo* este coordonat de Simona Sora și Dora Constantinescu, iar textele și opiniile sunt semnate de Andreea Enea, Mircea Kivu, Adina Popescu, Lena Ruști, Vera Șandor, Andrei Vasilescu, Constantin Vică. ■ Cristina Hermeziu realizează un interviu cu traducătoarea Laure Hinckel, *Am cioplit frazele „Orbitorului” în cheia basmelor la români...: „- Se lasă Cărtărescu tradus? Credeți că limba franceză se mulează pe stilul său? Îl avantajează sau îl dezavantajează? - Limba franceză poate desfășura un evantai lexical foarte colorat și evocator, în pofida faimoasei ei sintaxe rigide - a cărei evocare a devenit o banalitate care dă bine în orice convorbire, mai mult*

sau mai puțin literară... Sintaxa ei este mai flexibilă decât se crede: depinde dacă o stâlcești ca un vorbitor neglijent sau neexperimentat sau dacă o forțezi ca un geniu de talia lui Céline! Este de asemenea o limbă dotată cu multe nivele de exprimare: ea se «mulează» perfect pe stilul cărtărescian, respectând intenția stilistică și ritmul narațiunii: fie simfonia de voci de la coada la pâine, fie dezmațul «revoluționarilor» în sediul CC-ului, fie nebunia nimfomanei Emilia/ Estera, fie confesiunea lui Victor coborând în infern - într-unul din capitolele înzestrate cu un ritm de-a dreptul drăcesc — sau perindarea în circumvoluțiunile memoriei: fiecare parte a cărții este servită, cred, cu fidelitate și devotament de către limba mea maternă...”. ■ Cu titlul *Liceenii joint & sex*, Marius Chivu scrie o cronică la *Balul fantomelor* de Radu Paraschivescu, Ed. Humanitas, 2009: „Roman intelectual parodic, prin discursul (auto)ironic cult plin de citate al personajului, dar cu un subiect interlop cu prea puține resurse comice, mă tem că *Balul fantomelor* este un roman menit să fie citit/ gustat pe jumătate. Depinde de cititor ce jumătate va prefera”.

● [„**Observator cultural**”, nr. 236 (494); nr. de pagini: 32] Din rubrica *La zi reținem informațiile*: □ *Va fi*: „*Festivalul Internațional de Poezie «Oskar Pastior»*. În perioada 1-3 octombrie, va avea loc la Sibiu cea de-a treia ediție a Festivalului Internațional de Poezie «Oskar Pastior». Vor participa la lecturi și dezbateri: Urs Allemann (Elveția), Tadeusz Dąbrowski (Polonia), Daniela Danz (Germania), Oswald Egger (Austria), Georgi Gospodinov (Bulgaria), Herta Müller (Germania), Ion Mureșan, Krzysztof Siwczyk (Polonia), Paulo Teixeira (Portugalia), Hans Thill (Germania), Constantin Acosmei, Daniel Bănuțescu, Ion Mureșan și Radu Vancu (România). Organizatori sunt Literaturhaus Berlin și Institutul Cultural Român”. □ *Ana Blandiana – Cavaler al Legiunii de Onoare*: „Miercuri, 30 septembrie, ambasadorul Franței în România, Henri Paul, i-a decernat Anei Blandiana Ordinul Legiunii de Onoare în grad de Cavaler. În comunicatul oficial se menționează: «Franța aduce astfel un omagiu deosebit președintei Fundației Academia Civică, care este la originea Centrului Internațional de Studii asupra Comunismului și a Memorialului Victimelor Comunismului și al Rezistenței de la Sighet»“. ■ În loc de editorial apare *De recitit. Inteligența eșuată* de José Antonio Marina, fragment din *Inteligența eșuată. Teoria și practica prostiei*, traducere de Cristina Savu și Rafael Pisot, Ed. Polirom, 2006. ■ Bianca Burța-Cernat semnează *Cum poți să fii occidental*, o cronică la *Istoria romanțată a unui safari* de Daniela Zeca, Ed. Polirom, 2009: „În *Istoria romanțată a unui safari* Daniela Zeca scrie ca o Isabel Allende, cu tot atât de largi disponibilități contemplative și cu o scriitură «lirică» elaborată, dar cu disponibilități epice (deocamdată) mai puțin evidente”. ■ Despre aceleași volum scrie și Andreea Răuceanu în *Un roman surprinzător*: „Romanul trăit, asumat și eliberat de povara conștiinței auctoriale al Danielei Zeca are asupra cititorului efectul pe care ar trebui să-l aibă orice scriere literară – molipsitor, contaminant, inculcă pofta de a trăi și provoacă la un proces introspectiv, o disecție a propriului aparat senzitiv, în căutarea ultimelor

trăiri autentice pe care ni le-am îngăduit”. ■ În *Ce „ca lumea” e la Calafat Raluca Dună* scrie despre *Fragmente din năstrușnica istorie a lumii de Gabriel Chifu trăită și tot de el povestită*, Ed. Ramuri, 2009: „Nu știu la ce s-a gândit N. Manolescu când a scris pe coperta a patra a cărții lui Gabriel Chifu că «de la un scriitor adevărat, avem totdeauna de învățat o mulțime de lucruri». În cuprinsul acestei cărți autorul ne avertizează, într-un capitol, că marii autori duc niște vieți de nimic și că de la ei nu prea ai ce învăța. Cartea sa e tocmai un efort de a acorda, de a uni omul și autorul, viața și literatura, sinceritatea și orgoliul, într-o singură operă, în primul rând, una de autocunoaștere, de autodescoperire. Îmi place să cred că și N. Manolescu s-a gândit la același lucru”. ■ Silvia Dumitrache publică *Declarație de dragoste făcută muzicii. Piesă în cinci acte*, o prezentare a volumului *Nocturne. Cinci povești despre muzică și amurg* de Kazuo Ishiguro, traducere de Vali Florescu, Ed. Polirom, 2009: „Cele cinci segmente se înlănțuie ca într-o suită de piese muzicale, printr-o tehnică bine dozată a contrapunctului”. ■ În *Atunci când scrisul poate schimba cursul istoriei*, Corina Petroff semnalează apariția volumului *La bellezza e l’inferno. Scritti 2004-2009 (Frumusețea și infernul. Scrieri 2004-2009)* de Roberto Saviano, Ed. Mondadori, 2009. ■ Ovidiu Drăghia anunță *Poem de gardă, pe Liternet*: „Editura Liternet a mai publicat recent o carte în format electronic, pe care o puteți citi gratuit. Este vorba de *Poem de gardă* de Bogdan O. Popescu, iar prefața este scrisă de Mircea Cărtărescu”. ■ Michael Haulică publică *Doar decor și recuzită?*: „Cineva spunea că dacă scoți dintr-o poveste SF decorul și recuzita SF și rămâi totuși cu un text literar viabil, atunci e OK, avem un text valoros. Altcineva spunea că, dacă trebuie să scoți decorul și recuzita pentru a vedea că este un text valoros, atunci de ce le-ai mai pus acolo?”. ■ Revista publică suplimentul *Mariana Marin: identitatea etic-estetic*: □ Carmen Mușat, *Mariana Marin: identitatea etic-estetic*: „Poezia sa are la fel de multe de spus astăzi, ca și ieri, iar liniștea care s-a lăsat peste opera ei – ca și peste scrierile altor colegi de generație, dispăruți prea devreme – nu e doar nedreaptă, ci și cumplit de frustrantă. Literatura română nu-și poate permite să ignore mari scriitori, fără riscul de a se cantona pe termen nelimitat în provincialism”. □ Radu Vancu, *Poezie și adevăr*: „Supratema poeziei Marianei Marin e adevărul. Aproape că nu există pagină – atât în comprimata ei operă poetică, dar nu mai puțin în confesiunile risipite în interviul luat Oanei Orlea și apărut în 1992 (*Ia-ți boarfele și mișcă*) – care să nu fie redevabilă înțelegerii poeziei ca discurs despre adevăr; așa încât, la recitare, înțelegi că poemul e pentru ea aproape mereu un testimoniu, iar poetul un martor – întotdeauna al acuzării”. □ Liviu Antonesei, *Mariana Marin într-un cvartet datorat hazardului*: „Cred că este imposibil ca oricine a citit creațiile sau le-a ascultat în lectura poetei, de pildă, la neverosimilul Festival de poezie de la Sighișoara, unde atâția ani ne-am găsit cu toții puterea de a rezista și de a continua, cred că e imposibil să nu fie invadat instantaneu de forța acestui lirism al marilor dezastre”. □ Nora Iuga, *Ultimul cadou de la Madi a fost un ruj*: „Culmea, când îi pronunț numele, nu-mi vine în minte chipul ei, nu-mi

vine în minte o poezie, o rochie, o întâmplare, cum râdea, cum plângea, cine-o urmărea, cine-o iubea... În capul meu se învălmășesc poze, enorm de multe poze, parc-aș fi răsturnat pe masă o pungă mare de plastic plină de fotografii care-au căzut de-a valma unele pe fața, altele pe dos”. □ Claudiu Komartin, *Nebunia de a gustatrandafir*: „Poezia Marianeii Marin reușește în continuare să emoționeze și să producă senzația de limpezime și de adevăr pe care nu ți-o dau decât cei mai buni poeți din toate epocile”. □ Caius Dobrescu, „*Iluminarea nu trebuie confundată cu mântuirea*”: „Poezia Marianeii Marin are o foarte puternică rezonanță intelectuală, dincolo de aceea specific artistică, ținând de meritul de a fi inventat noi limbaje, deoarece exprimă, într-un mod puternic, cu o claritate – sau, aș spune, o calitate a clarității – pe care proza argumentativă practic nu ar putea-o atinge, esența a ceea ce înseamnă procesul secularizării”. □ Cristina Ispas, *Tinerețe fără de artă*: „Mariana Marin se va concentra, așadar, sub influența poeților germani, mai mult pe realitatea imediată, dar nu în sens autobiografic, ci în sensul unei radiografieri a societății”. □ Adina Dinițoiu, *Când poezia conjură eticul*: „Mariana Marin este, probabil, printre puținele voci poetice de valoare (și cea mai pregnantă dintre cele feminine ale generației) care rezistă astăzi prin etic, prin intransigența morală”. □ Tudor Jebeleanu, *Despre Mariana Marin ca nume de stradă*: „Mariana Marin. Numele unei fete care a murit. Numele unei prietene-surori pe care n-o voi uita. Numele autoarei câtorva zeci de poeme nemuritoare. Numele unei străzi, poate?”. □ Cezar Gheorghe, „*A fi minoritar în cea mai neagră majoritate*”: „Spre deosebire de cei care au «rezistat» prin cultură, ea nu a vorbit despre teroarea instituționalizată de la tribună, ci și-a asumat destinul de poetă nepublicabilă, sfidând cu propriile sale mijloace mutilarea morală”. □ Doina Ioanid, poezia *Pentru Mariana Marin*. □ Anca Mateescu publică o înregistrare cu Mariana Marin, făcută în 1995, „pentru o emisiune de evocare a lui Virgil Mazilescu, difuzată la Radio România Cultural”.

● [„**Tribuna**”, nr. 170] Ștefan Manasia publică editorialul *Memorie și ficțiune. După 70 de ani*: „În lipsă de altceva tonifiant, încep dimineața cu *Jurnalele pariziene* ale lui Ernst Junger. [...] Toată fragilitatea lumii, întreaga rețea de simboluri se adună sub stiloul lui Junger în paginile acestor *Jurnale*. Unde ea, lumea traumatizantului secol XX, continuă să pulseze sub cupola frumosului și a transcendenței (în anii aceia scriitorul redescoperise comorile *Vechiul Testament*) și unde spectrul (în fapt, omniprezent al) răului răzbate sub forma unor explozii îndepărtate, zvonuri neliniștitoare și – pentru o mare parte a societății germano-pariziene – neverosimile. Aici trebuie s-amintesc documentarul despre *Germanii lui Churchill*, văzut în premieră pe National Geographic. Aproape 10000 de refugiați germani și austrieci, de origine evreiască, au luptat sub coroana britanică în al Doilea Război Mondial. Fuseseră, desigur, amenințați cu Auschwitz-ul, în cazul lor curajul civic devenise singura opțiune: dar restul nemților – se-ntrebau unii dintre ei, reîntorși ca învingători – cum putuseră privi internarea și exterminarea din lagăre a unor concetățeni cu atâta seninătate?”. ■ Claudiu Komartin

publică un *contraeditorial* intitulat *Când poeții se întâlnesc*: „Sunt un mare fan (e prima oară când mărturisesc asta) al întâlnirilor dintre poeți. Al momentelor extraordinar de intense sau, dimpotrivă, caraghioase și total ratate din tot felul de cauze -- vanități, nepotriviri de caracter sau de opțiune artistică, sau pur și simplu stângăcii și infantilismе. Că doar poeții pot fi cei mai stângaci și mai infantili oameni mari de pe lumea asta. Am vânat în ultimii șapte ani câteva astfel de întâlniri cu totul improbabile – genul de instantanee pe care nu le-ai vedea întâmplându-se: Dalai Lama primit de Patriarhul Constantinopolului sau un șaman din Amazonia dând mâna cu Andreea Marin. Prima a fost, acum vreo șase ani, în redacția «României literare», unde s-au întâlnit (într-o încăpere îngustă și tare-nghesuită) Angela Marinescu și Constanța Buzea. Atât de mare era distanța dintre cele două doamne, încât și după ce s-au salutat și pupat destul de silnic, cei câțiva ani-lumină care le despărțeau păreau foarte greu de parcurs. [...] O altă întâlnire improbabilă la care am asistat a fost cea dintre Ion Mureșan și Emil Brumaru. Doi dintre cei mai mari poeți ai ultimelor decenii, stând împreună, pe o terasă din Botoșani, sau anul trecut la Iași (unde se mai găseau și Ileana Mălăncioiu, Șerban Foarță sau Ioan Es. Pop): unul euforic, jucăuș și inepuizabil, celălalt... ei bine, hai să spunem doar că nu-mi amintesc să-l fi văzut vreodată pe Emil Brumaru râzând. Între noi, cei mai tineri, nu cred că se vor repeta vreodată zilele (cu câteva momente incredibile de apropiere și de prietenie) petrecute acum exact cinci ani la Fiad și Bistrița; a fost, acela, primul moment în care ne întâlneam – și făceam cunoștință – poeții (plus câțiva prozatori) recent debutați, premiați etc. O masă la care stau Ruxandra Novac, Elena Pasima și Ioana Bradea sau o seară în care Teo Dună, Dan Sociu, Dan Coman, Bogdan Lipcanu, Florin Partene, Sebastian Siffert și alți câțiva vorbesc sincer și relaxat despre literatură și autenticitate e ceva ce poate numai extraterestrii (dacă răpirile lor ar fi ceva mai organizate) vor putea repeta”. ■ Din secțiunea *Cărți în actualitate*: □ Florentina Răcățianu prezintă volumul *Despre noi și despre alții* de Valeriu Anania și Aurel Sasu, Ed. Curtea Veche, 2009: „Interesant este cum dialogul se deschide în polifonie, iar vocile celor doi interlocutori, alternând varii identități, împletesc registre diferite. Se întâlnesc în această carte filologul și teologul, laicul și clericul, credinciosul și duhovnicul, dar și sacrul și profanul, prezentul și trecutul, omul în căutarea răspunsului și cel care poate provoca, perpetuu, întrebări”. □ Cristian Hainic semnează *Secret și socialism. România de ieri și azi*, aducând în discuție volumul *Fenomenologia existențială a secretului* de István Király, Ed. Paralela 45, 2001: „Societatea românească își trage o «stranietate viscerală» de la secret atunci când acesta rămâne activ și participant, iar ea (societatea) numai o «fostă» societate socialistă, în care «fostitatea» ei persistă. Soluția propusă în rândurile de mai sus pentru a trece cu adevărat de socialism nu este una pregătită pentru o «implementare» de orice fel, ci una menită a fi gândită într-o manieră în primul rând filosofică. De implementări legislative, economice, culturale etc. nu am dus lipsă în ultimii 20 de ani de reformă continuă, însă în aceiași ani chestionarea

subiectului schimbării însăși a fost inexistentă. Fenomenologia existențială a secretului îndeamnă la un efort de a întreba și a gândi un răspuns la cum anume am putea efectua acea schimbare prin care trecem de oboseală a doua zi dimineața și nu rămânem «bântuiți» de ea după gratii toată viața”. □ În *Comunismul reciclat* Adriana Stan comentează *Coadă* de Dragoș Voicu, Ed. Cartea Românească, 2009: „Cel mai rău e că Dragoș Voicu, premiantul la concursul de manuscrise al Uniunii Scriitorilor pentru tineri sub 35 de ani, nici nu face altceva decât să etaleze amintirile pe care le avem toți cei ce am mai prins un șoim al patriei sau o cravată de pionier. Inspirația vine lesne pe banda reportofonului la o adică și, sub umbrela încăpătoare a autenticismului, autorul n-are de ce să croșeteze prea artist la material”. □ Vistian Goia notează apariția volumului III (*Depărtări și îndepărtări*, Ed. Limes, 2009) din romanul ciclic, *Cândva mă voi întoarce acasă* de Teodor Tanco: „Conștient că un roman ciclic se reazemă, de la un volum la altul, pe niște personaje și filoane epice care-i asigură «curgerea» episoadelor și-i amplifică semnificațiile, prozatorul se silește să stăpânească mulțimea evenimentelor care inundă paginile romanului și, totodată, să confere relatării acel coeficient de «verosimil», fără de care opera epică de largă respirație nu e credibilă”. □ Horea Poenar publică partea a treia din *Monsters Inc. Nomadism și teorie literară*: „Am schițat până aici, prin ricoșeu, o opoziție pe care o putem folosi, didactic (altfel spus, fără altă pretenție decât cea a unei valabilități funcționale), pentru a avansa înțelegerea teoriei literare: între gândire nomadă (cu parcelările ei temporare, șterse odată cu modificarea traiectoriei) și gândire sedentară (arborescentă, parcelată, geometrică, metodică). Cred că teoria literară și-a schimbat în ultima jumătate de secol poziția dinspre *sedentar* spre *nomad*”. ■ În *Istorie literară* Ion Pop este prezent cu partea a doua despre „*Superromanul*” lui Victor Valeriu Martinescu. □ Ovidiu Pecican semnează *Divertismentul subversiv*: „Dacă ar fi să se țină seama de criteriul cantitativ, s-ar putea crede că George Arion se identifică, din întreaga lui producție livrescă, cu romanele integralei Andrei Mladin. [...] Expedierea interesului narațiunilor detectivice semnate de George Arion în zona stilisticii parodice – cum socotea Gheorghe Tomozei, poate din pricini strategice, de neutralizare a vigilenței cenzurii, dar cum socotesc și alții, mai recent - nu se susține. Este clar că, sub acest raport, Arion acceptă provocările stilistice ale genului, de la Chandler la San Antonio, dar stilul nu devine nicio clipă protagonist în locul eroului. Romanele autorului nu sunt, astfel, în primul rând parodice nici măcar în raport cu limba vorbită pe stradă sau cu formulările lemnoase ale oficialilor. Oralitatea din ele se subordonează nevoii unei narațiuni alerte, interesate prioritar de evocarea credibilă a vieții mediilor sociale prin care poartă”. ■ Alina Lungu stă de vorbă cu Horia Corneliu Cicortaș și Tazio Torrini despre *Brâncuși – personaj al lui Eliade*, în contextul montării piesei *Coloana infinită*, în Italia; regia este semnată de Letteria Giuffrè Pagano: □ Din interviul cu Horia Corneliu Cicortaș reținem: „- *De ce ați ales să promovați un spectacol după un text dramatic al lui Eliade?* - Atât Telluris Asociați cât și FIRI au întâlnit

în această piesă de teatru un numitor comun al propriilor aspirații și finalități; căci ambele sunt asociații culturale, deși una vine dinspre teatru și arte vizuale, avându-și originea în Toscana (Telluris a fost înființată acum zece ani de un grup printre care se aflau regizoarea și actorul de azi ai Coloanei), iar cealaltă, așa cum se știe, dinspre exigențele diasporei din Italia de azi. Odată montat, «șlefuit» și rodat acest spectacol, era firesc să fie lansat pentru public”. □ Din interviul cu Tazio Torrini reținem: „- *Cum te-ai pregătit pentru rolul lui Brâncuși? I-ai studiat biografia, psihologia, concepția artistică?* - Da, am studiat toate aceste lucruri, dar numai pentru bagajul meu cultural personal. Nu am avut intenții biografice. În următoarele răspunsuri voi clarifica acest lucru. Cunoșteam deja unele opere de Brâncuși, pentru că le-am văzut în manualele de istoria artei din liceu. Mi-am amintit mereu de ele. Evident, sunt opere care ani în șir au lucrat în mod secret și lent imaginarul meu până în punctul în care au pretins a le fi adus un omagiu. În specificul spectacolului, înainte de toate am studiat textul original al *Coloanei infinite*, înainte de a face tăieturile care au dus la monologul actual. Brâncuși care apare în opera lui Eliade este în fond o fantezie; adică este autorul care se exprimă prin protagonist. Ca urmare, pentru a mă apropia și mai mult de Brâncuși cel real mi-am făcut rost de niște frumoase monografii: *Brâncuși* de Radu Varia, *Brâncuși* de Pierre Cabanne și *Brancusi photographer*, o colecție de fotografii făcute de sculptorul însuși operelor sale. Primele două cărți au fost interesante ca documentare completă asupra evoluției operei sale, pentru elementele biografice și anecdotele amuzante despre viața și caracterul său. Trebuie să fi fost un tip nostim! A treia carte o recomand analiștilor lui Brâncuși, deoarece conține fotografiile făcute de autor propriilor opere, plus câteva autoportrete. Aceste imagini spun mai mult decât toate explicațiile”. ■ Monica Danci publică prima parte a eseului *Teatrul virgin sau integralmente teatral al lui Eugen Ionescu*: „Există în aceste piese o exacerbare primară, necesară, o violență și un patologic al atitudinilor, elocvența fiind înlocuită de țipăt și stridență. Teatrul este o formulă de artă vulgară. Un spațiu restrâns trebuie să poată fi bine perceput din toate colțurile unei săli imense, așa că subtilitățile, detaliile psihologice și discreția nu-și au locul aici. Dimpotrivă, realitățile abia perceptibile ale sufletului trebuie să sară în ochi, ceea ce de obicei se murmură e trâmbițat, un pas devine fugă, neesențialul e accentuat, colorat, deformat, înșelător, nuanța dobândește dimensiuni inacceptabile. Acțiunea e lipsită de interes, căci opera e menită să dezvăluie lucruri monstruoase și o justificare, o motivație ar fi la fel de falsă ca orice sens particular ce ar ascunde semnificația esențială. Totul trebuie să fie caricatural, penibil, pueril, lipsit de finețe. Ionescu acționează asupra spectatorului său prin forța exagerării, amestecă tehnici moderne, decoruri, ecleraj, muzică dar și genuri, mergând de la registrul nobil la farsa grotescă, la procedeele teatrului de marionete, ale music-hall-ului sau ale ciroului. Totul este permis în teatru. Dar aceste piese merg dincolo de simpla punere sub semnul întrebării a convențiilor dramatice. Ele încearcă să comunice propriul sentiment al ființei pe care îl încearcă Ionescu, ce semnifică

pentru el «a fi» și «a trăi»”. □ Dan Brudașcu revine cu partea a doua din *România și Polonia între cele două războaie mondiale. Contribuții la o istorie a legăturilor româno-polone în perioada interbelică*: „Din motive ce țin mai degrabă de cenzura comunistă sau de reținerile exagerate ale istoricilor și exegeților literari atunci când s-a pus problema recunoașterii, cu onestitate, a activității complexe desfășurate de către Octavian Goga, munca acestuia pe planul relațiilor bilaterale româno-polonă rămâne un capitol insuficient cunoscut și aprofundat”. ■ În *Portrete ritmate* Radu Țuculescu scrie despre *El, poetul...*: „Se pare că Mureșan este un nume predestinat poeziei. El se numește Viorel Mureșan. Ursitoarele l-au aruncat, încă din prima zi, într-un vârtej poetic, condemnându-l ca acolo să trăiască până la capăt, într-o continuă uimire de ceea ce se petrece cu el și cu lumea înconjurătoare”. ■ În rubrica *Teatru* Oana Streza semnează *Witkacy sau Misterul Existenței Avangardiste*: „Scriitorul polonez Stanisław Ignacy Witkiewicz este considerat unul dintre cei mai importanți precursori ai absurdului, în ciuda întârziatului contact cu opera sa. Fiind interzis după război până în anii '50, Witkiewicz marchează epoca avangardei ca pictor, grafician, fotograf, dramaturg, nuvelist, filosof, teoretician și membru al primului grup avangardist polonez, cunoscut sub numele de Formiștii, autorii teoriei estetice a Formei Pure”. □ Laszlo Alexandru publică *Impresii din Ungaria*. ■ Versurile din acest număr sunt scrise de Ion Scorobete. ■ În *Emoticon* Șerban Foarță semnează *Un tren providențial*. □ La proză apare *Pietre* de Ion Lazăr da Coza, un fragment din volumul *Apusul îngerilor*.

2 octombrie

● [„**România literară**”, nr. 39] Editorialul lui Nicolae Manolescu poartă titlul *S.O.S. „Memoria”*: „După cum cititorii noștri au aflat deja, «Memoria. Revista gândirii arestate» este pe cale să-și înceteze apariția din cauza lipsei fondurilor. După douăzeci de ani de la primul număr, când redactor-șef fondator era regretatul Banu Rădulescu, scriitor și medic care petrecuse șase ani în închisorile comuniste. Într-un interviu emoționant din «Observator cultural», Micaela Ghițescu, aceea care a preluat conducerea revistei acum zece ani, cu trei ani de închisoare la activ ea însăși, relatează dificilul parcurs al publicației. [...] Am propus cândva celor în drept ca revista să fie achiziționată de Ministerul Culturii și expediată în școli. Onor ministerul a preferat să externalizeze A.F.C.N. și să continue să aloce bani, mulți, puțini, după posibilități, trecând sarcina pe umerii unor intelectuali independenți și care găsesc, iată, de cuviință că nu e nevoie de «Memoria». Tot ce pot eu însumi să fac este să propun conducerii Uniunii Scriitorilor, dar nu înainte de alegerile din 23 noiembrie, să caute mijlocul de a o finanța, ca și pe altele, dacă tot este cel mai mare și cel mai sărac holding de presă din România”. ■ A. Gh. Olteanu scrie despre *Comunicare și corectitudine*, referindu-se la antologia sa *Reflexe folclorice în literatura scrisă*, Ed. Humanitas Educational, 2000: „Întâmplarea despre care va fi vorba se datorează nu numai

«relaxării» în actul de comunicare, ci, cred, în mare măsură, pe de o parte, abandonării bunului obicei de a colabora până la «bunul de tipar» cu autorul, grabei, pe de alta parte, cu care se pune în lucru și se finalizează o carte, după ce luni și uneori ani ea a tot fost amânata, libertății pe care și-o ia, uneori cu totul nejustificat, redactorul de carte. Vom fi de acord, din capul locului, ca 33 de greșeli într-o carte de 230 de pagini, unele de tot bizare, sunt intolerabil de multe. Mai ales ca a fost abolit, din motive economico-financiare bănuim, un alt bun obicei al activității editoriale: erata”. ■ Din acest număr Mircea Mihăieș începe o serie de articole despre *Primul Faulkner* cu analiza romanului de debut a lui William Faulkner, *Soldier's Pay*. ■ Ioana Pârvulescu publică articolul *Ce-i cu „Valea Plângerii”?*, invitând să răspundă prof. Rodica Zafiu. Articolul se referă la o zonă din sudul Bucureștiului. ■ Cronicile literare: □ În *Șarpele și clopoțel* Sorin Lavric semnalează apariția volumului *Cazul Wagner* de Friedrich Nietzsche, traducere de Alexandru Leahu, Ed. Humanitas, 2008. □ Cosmin Ciotloș semnează *Cetățeanul Mitchievici*, o cronică literară la volumul *Cinema* de Angelo Mitchievici, prefață de Paul Cernat, Ed. Polirom, 2009: „Ce i s-ar putea reproșa volumului e, din când în când, excesul de stil. Se întâmplă prea puține înăuntrul prozelor și prea multe la suprafața lor. Câteva secvențe întregi din *În arșița ploii* sunt în acest sens ilustrative. Nu le salvează nici măcar oroarea de diversitate și implicit de diversitate narativă pe care, prin gura unui jurnalist abulic, autorul și-o declară răspicat”. □ Alex. Ștefănescu scrie despre volumul *Privilegii* de Angela Martin, Ed. Fundației Culturale Române, 2009: „Angela Martin instigă și obligă la regândirea adevărilor consacrate, creează, pe parcursul convorbirilor, o stare de emulație prin care obține maximum de la interlocutori. Nu ai curajul să nu fii inteligent când discuți cu Angela Martin” (*Arta de a întreba*). □ Gheorghe Grigurcu publică a treia parte a recenziei *O carte despre Cameleonea*, recenzie la *Perfectul acrobat. Leonte Răutu. Măștile râului* de Vladimir Tismăneanu și Cristian Vasile, Ed. Humanitas, 2008. □ În *Tranșeele textualismului* Tudorel Urian comentează volumul *Câmp minat* de Mircea Petean, Ed. Limes, 2009: „Inteligent, cultivat, înzestrat cu spirit de observație, umor rafinat și o reală sensibilitate poetică, Mircea Petean izbutește să producă viață și în asepticele medii textualiste. Volumul său de poeme, *Câmp minat*, este dovada vie a faptului că grenadele literare ale generației optzeciste sunt încă în stare de funcționare”. ■ Despre *Zilele culturii călinesciene* aflăm de la Reporter: „De 41 de ani, la vremea mustului și a pastramei pe jar, scriitorii din toate colțurile țării iau drumul Oneștiului pentru a participa la «Zilele culturii călinesciene». [...] Cu o diplomație numai de el știută, C. Th. Ciobanu știe să aducă la aceeași masă creatori din generații diferite, oameni care dintr-un motiv sau altul se ocolesc în alte împrejurări, tradiționaliști și (post) moderni. Nici ediția din acest an - desfășurată între 25 și 27 septembrie - nu a dus lipsă de figuri cunoscute din lumea culturală. Invitat de onoare a fost Geo Șerban, prezent și la ediția inaugurală. Au mai fost văzuți și ascultați în zilele manifestării Elvira Sorohan, Nicolae Mecu, Ioan Holban, Calistrat Costin, Bogdan

Crețu, Tudorel Urian, Petru Cimpoeșu, Dan Bogdan Hanu, Elena Bulai, Bogdan Dumitrescu, Carmen Mihalache, Corneliu Lupeș, Aurelian Zisu, Cornel Galben, Ion Dragomir, Daniela Șerban, Victor Mitocaru, artiștii plastici Constantin Berdilă și Vlad Ciobanu”. ■ *De la Uniunea Scriitorilor*: „În urma alegerilor desfășurate în cadrul Filialelor Bacău și Galați-Brăila ale Uniunii Scriitorilor din România, au fost desemnate noile organisme de conducere ale acestora, după cum urmează: □ *Bacău* Președinte: Calistrat Costin; Membri în Consiliul Uniunii Scriitorilor: Alexandru Dobrescu; Comitetul de conducere al Filialei: Petru Scutelnicu, Dan Perșa, Emilian Marcu, Gheorghe Neagu, Valeria Manta Tăicuțu. □ *Galați-Brăila* Președinte: Corneliu Antoniu; Membri în Consiliul Uniunii Scriitorilor: Constantin Gherghinoiu; Comitetul de Conducere al Filialei: Simion Ajarescu, Coriolan Păunescu, Constantin Gherghinoiu, Vasile Datus. [...] Nicolae Mecu a vorbit despre ultimele volume din opera lui G. Călinescu scoase sub egida Academiei, Tudorel Urian a analizat volumul de debut al lui Bogdan Crețu, *SMS* (publicat de Cartea Românească). Au mai fost prezentate volume de Victor Mitocaru, Aurelian Zisu, iar Cornel Galben a prezentat ultimele cărți publicate la propria-i editură. [...] Punctul culminant al serii de vineri 25 septembrie a fost al acordării Premiului de Excelență al «Zilelor culturii călinesciene». Juriul, alcătuit din Eugen Simion (președinte), Mircea Martin, Dan C. Mihăilescu, Ioan Holban și C. Th. Ciobanu a optat pentru Nicolae Manolescu, autorul impunătoarei *Istorie critice a literaturii române*. În numele juriului, criticul Ioan Holban a făcut un *laudatio* al activității literare a laureatului”. □ În numărul următor (40) citim următoarea *Erată*: „În articolul *Zilele culturii călinesciene*, publicat în numărul trecut al revistei noastre, s-au strecurat două regretabile erori. Din juriul care a acordat Premiul de Excelență a făcut parte criticul Al. Cistelean, nu Dan C. Mihăilescu, iar autorul volumului de proză scurtă *Sms*, lansat de Tudorel Urian, este Bogdan Dumitrescu, nu Bogdan Crețu, așa cum, din graba redactării, a apărut în articolul citat. Tuturor celor menționați le prezentăm scuzele de rigoare!”. □ Aflăm de decesul prozatorului Stelian Tăbăraș (1939-2009). ■ Polemica între Florin Manolescu și Ștefan Cazimir în jurul nuvelor lui I. L. Caragiale continuă cu textul *Întrebări, răspunsuri, dileme* publicat de Ștefan Cazimir. ■ Centenarul M. Blecher este marcat cu textul *Alianțe literare* de Constantin Trandafir: „Nefiind aici loc pentru o demonstrație mai largă, de reținut doar câteva «corespondențe»”. ■ Astrid Cambose realizează un interviu cu Alexandru Zub, „*Rigoarea, disciplina, stăruința nu mai sunt însușiri la care tinerii să aspire, iar școala să le cultive*”: „- În anul 2000 ați publicat o colecție de eseuri sub titlul *Orizont închis. Nu sunt texte de strictă specialitate, ci contribuții culturale accesibile tuturor intelectualilor, indiferent de profesiunea lor. Aminteați acolo de moartea lui Alexandru Lapedatu și a lui Sever Zotta, în condiții puțin cunoscute. Ce s-a întâmplat cu ei? - Orizont închis* are și un subtitlu explicativ: *Istoriografia română sub dictatură*. Moartea celor amintiți, Alexandru Lapedatu și Sever Zotta, se cunoaște numai *grosso modo*, primul la Sighet, celălalt în gulagul sovietic. Arhivele (parțial

folosite de istoricul Ioan Opriş) ne rezervă, cu siguranță, multe surprize de acest fel. - *Ați vorbit de «mitul majorității». În ce constă el azi? V-ați mai referit și la faptul că «Revoluția din Decembrie are în tisura ei mituri ce denotă amplitudinea alterărilor produse». Subiectul fiind grav și incitant, vă rog să-l detaliați pe cât posibil.* - Nu mai am în minte contextul, dar socot că sintagma în discuție privește fenomenul mitogenetic la schimbarea de regim, fenomen încă nestudiat riguros, deși au fost publicate destule cărți pe această temă”. □ Micaela Ghițescu îl evocă pe scriitorul brazilian *Adeus, Antonio Olinto!*. ■ Din pagina realizată de Adriana Bittel reținem: □ *Netherland*: „Apărut în urmă cu un an în SUA, romanul *Netherland* de Joseph O’Neill s-a bucurat de sufragiile criticilor și a fost recompensat cu PEN/ Faulkner Award 2009”. □ *Bardul preferat la cubanezilor*: „Deși critica literară îi reproșează sentimentalismul exacerb, José Ángel Buesa continuă să facă parte din grupul foarte restrâns de poeți ale căror volume sunt best-sellers”. □ *O mărturie care ar fi putut împiedica shoah-ul*: „Două cărți sunt consacrate anul acesta unui personaj puțin cunoscut ale cărui încercări de a deschide ochii aliaților asupra lagărelor naziste n-au fost ascultate. E vorba de polonezul Jan Karski, [...]”. □ *Sarane Alexandrian (1927-2009)* de Valery Oișteanu: „La 11 septembrie 2009, a murit prietenul meu Sarane Alexandrian, în Ivry-sur-Seine, unde a fost internat în spital. «Le Grand Cri-chant» (Marele strigăt-cântec), cum a fost poreclit de Victor Brauner, s-a alăturat soției sale, pictorița Madeleine Novarina, în eternitate”. ■ Semnează versuri Alexandru Mușina și Emil Brumaru. □ Ioana Drăgan publică *Mafalda*, fragment din volumul cu același titlu, în curs de apariție la Ed. Allfa. □ Din proză citim și *Traducerea* de Maria-Gabriela Constantin. □ Codrin Liviu Cuțitaru publică *România – o perspectivă londoneză*, ajungând la concluzie: „După cum se vede din aceste note, Londra nu este pentru românii slabi de înger, precum subsemnatul. Într-un mod paradoxal, ea poate să-ți facă (la revenirea printre ai tăi, desigur) mai mult rău decât bine”. ■ *Ochiul magic*: □ *Referitor la I. D. Sîrbu*: „Se împlinesc 20 de ani de la moartea romancierului, eseistului și profesorului Ion Desideriu Sîrbu (n. 28 iunie 1919, în Petrila, județul Hunedoara - m. 17 septembrie 1989, la Craiova). Cu acest prilej au fost editate Caietele Colocviului Național dedicat operei și personalității sale. Lucrarea, reunind conferințele și comunicatele din 27 iunie a.c., a apărut sub egida Teatrului Național «Marin Sorescu» - al cărui secretar literar Gary Sîrbu a fost -, a Universității din Craiova și a USR. Coordonatorii lucrării sunt Nicolae Coande și Ioan Lascu. Seria de manifestări «Ion D. Sîrbu - posteritatea scriitorului. 90 de ani de la naștere, 20 de ani de la moarte», organizată de Naționalul craiovean, în colaborare cu Filiala Craiova a Uniunii Scriitorilor din România, Facultatea de Litere a Universității din Craiova și Sindicatul Liber al Minei Livezeni-Petroșani, s-a desfășurat în perioada 17-28 iunie a.c., la Craiova și Petroșani, proiectul fiind finanțat de Consiliul Județean Dolj și Loteria Română”. □ *Estrogenul, bată-l vina!*: „Cronicarul a citit revista clujeană «Tribuna» (numărul din 16-30 septembrie 2009) seara târziu, aproape

de miezul nopții, și a adormit având în minte câteva din temele găsite în paginile revistei. Toate interesante și demne de a fi supuse atenției generale. Dar mai întâi, în privința calității textelor, Cronicarul i s-a confirmat o regulă sacră: articolele bune ies repede din masa ternă, de parcă o forță ascunsă le-ar împinge în atenția cititorului. Acea forță se simte de la primul paragraf, iar cine începe bine o recenzie o continuă la fel, în vreme ce o cronică ce dă să se stingă de slăbiciune de la primele fraze va muri mai mult ca sigur la următorul alineat. Articole remarcabile sunt semnate de Oana Pughineanu (*Creierul femeii împotriva feminismului*), George Petrescu (*Iuliu Hațieganu: 1885-1959*), Nicolae Turcan (*Tradiția Bisericii. Fidelitate și înțelegere*) și Mircea Opriță (*Mari semne pe cer*). Dintre ele, editorialul semnat de Oana Pughineanu se impune atenției prin ton și informație”. □ *Euforia inteligenței române*: „În suplimentul «Bucureștiul cultural» al revistei «22» de săptămâna trecută, Al. Cistelean susține și argumentează cu o mulțime de nume că «suntem într-un moment de renaștere a criticii și de renaștere critică totodată. Nu numai a speciei, ci și a spiritului». Este vorba, firește, doar de mica noastră lume literară și de un număr restrâns de pasionați de lectură care se ghidează după cronici și recenzii. [...] Totuși, optimismul lui Al. Cistelean nu lasă loc de iluzii: ca și melomanii, ca și cinefilii, cititorii criticilor literari și ai eseistilor sunt un procent infim față de publicul telenovelelor cu State și Flăcărica și al «divertismentelor» dezolant de triviale. Starea de euforie a inteligenței române, ofensiva spiritului critic etc. Se văd doar în rezervația noastră, în care ne citim unii pe alții”.

3 octombrie

• [„Adevărul”, nr. 5973] În *Stăpâni și slugi* Radu Paraschivescu scrie despre romanul *Regina și cu mine* de Sue Townsend, Ed. Leda, traducere de Nadine Vlădescu: „Situțiile comice abundă, iar unele sunt la limita verosimilului”.

• [„Suplimentul de cultură”, nr. 243] Apare știrea nesemnată *Gabriela Adameșteanu, Petru Cimpoeșu și Dan Lungu în Spania*: „Gabriela Adameșteanu, Petru Cimpoeșu și Dan Lungu participă la cele două sesiuni ale colocviului «Literatura română în Spania», desfășurat marți, 6 octombrie. La prima sesiune, care are loc între orele 17.00 și 19.00, «A fi scriitor în România înainte de și după 1989», scriitorii vor vorbi despre experiențele lor de viață și despre creațiile lor literare înainte și după 1989. Vor fi dezbătute teme precum «Libertatea de expresie și cenzura», «Psihiatria, ideologia și dictatura», «Identitatea artistică românească» etc. La cea de-a doua sesiune (19.30-21.00), «Literatura română în limba spaniolă», vor avea loc prezentări de carte, la care vor participa editori, traducători și scriitori”. □ Alina Purcaru realizează un interviu cu George Ardeleanu, „*Prin opera lui Steinhardt am avut revelația unui om cu adevărat liber*”: „- Nicolae Steinhardt nu e un scriitor care să vă fi interesat pentru o singură carte, fie ea chiar monografia, N. Steinhardt și paradoxurile libertății (*Editura Humanitas*). De ce ați ales să vă ocupați tocmai de Steinhardt? - Opțiunea pentru Steinhardt

se explică încă din titlul cărții: *N. Steinhardt și paradoxurile libertății*. Mi s-a revelat ca un om liber, și nu e un lucru simplu. Eu – și lucrul cred că este valabil pentru toți colegii mei de generație – m-am născut în a doua parte a comunismului, în anii '60. Când ne-am format noi, sigur, nu mai erau închisori politice, sau nu mai erau în aceeași proporție ca în anii '50, dar nu mai era nevoie, pentru că Mecanismul funcționa perfect. Frica și teroarea erau instaurate, practica delațiunii funcționa fără probleme, iar oamenii erau total încorsetați, n-aveau curajul să vorbească și, în general, nu erau liberi. Or, dintr-odată, prin opera lui Steinhardt am avut revelația unui om cu adevărat liber, a unui om dintr-o altă lume, o lume pe care nu am cunoscut-o în timpul formării mele. E foarte posibil ca libertatea să fi fost o obsesie a generației mele. Și când spun asta, mă gândesc la faptul că Steinhardt a scris cu feroare despre majoritatea scriitorilor Generației '80. A făcut asta după 1980, când actualii postmoderni erau debutanți, iar el era deja călugăr la Rohia. Și asta poate să pară paradoxal: un călugăr care pariază pe transcendență scriind despre niște tineri care pariază pe imanență. Cum e posibil așa ceva? E posibil pentru că Steinhardt admira la tinerii optzeciști tocmai acest teribil sentiment al libertății. În articolele lui despre optzeciști, de pildă despre volumul colectiv *Cinci*, în care au publicat Alexandru Mușina, Mariana Marin, Ion Bogdan Lefter, Bogdan Ghiu și Romulus Bucur, chiar asta este teza centrală, libertatea. Asta m-a fascinat în primul rând". ■ În *Avanpremieră editorială* este inserat un fragment din *Ultimii eretici ai Imperiului* de Vasile Ernu, traducere de Natalia Radovici. □ În *Semnal* sunt anunțate volumele *Moartea lui Bunny Munro* de Nick Cave, traducere de Ciprian Șiulea, Ed. Polirom; *Ultima casă din URSS* de Ștefan Susai, Ed. T și *Băieți ide pe strada mea* de Naghib Mahfuz, traducere de Nicolae Dobrișan, Ed. Polirom. ■ Daniel Cristea-Enache publică partea a doua din *Go:teborg*. □ Bogdan Romaniuc semnează *Iubiri magrebiene*, o prezentare a volumului *Istoria romanțată a unui safari* de Daniela Zeca, Ed. Polirom, 2009: „Povestea de iubire dintre un musulman din Magreb și o europeană, consumată «într-o limbă nici a ei, nici a lui», ne duce cu gândul la *Cinci nori colorați pe cerul de răsărit* ai Florinei Ilis și la pătratul amoros format din cele două cupluri Darie-Kiyomi și Ken-Lili”. □ Tot Bogdan Romaniuc realizează și un interviu cu autoarea volumului prezentat, Daniela Zeca; „*Am dorit să scriu un roman așa cum nu mai citisem în ultimul deceniu*”: „- Pentru că romanul din colecția «Ego Proză» se numește *Istoria romanțată a unui safari și pentru că aproape fiecare frază dedicată acestei cărți conține cuvântul «exotic», vă întreb cum vedeți relația dintre exotism și romantism, în condițiile în care exotismul a însemnat și o despărțire de romantism?* - Pentru cititorul fidel (și ideal) care a ajuns până la ultima pagină a *Istoriei romanțate...* titlul în sine se vădește de o amară ironie, astfel că orice tușă lirică ori presupuse veleități romantice ale stilului rămân impresii vagi. Cred că am scris un roman acut, care păstrează sub armoniile de suprafață tonul de alarmă dintr-o poveste a diferenței imposibil de conciliat și a faliei primejdioase dintre două lumi. Dacă ar trebui să rezum într-o imagine ceea ce scriu și, mai ales, ceea

ce voi mai scrie, totul seamănă cu un tatuaj: ai spune că neted, colorat uneori, pare să se dizolve la cel dintâi strop de apă. Doar că e o inscripție chimică, scrijelită cu ace subțiri, chiar sub piele”. ■ Apare informația *Polirom – prima editură românească recompensată la Romanian PR Award*: „Campania «Întrebă-mă despre FIRMIN» a primit miercuri, 30 septembrie, Silver Award for Excellence la Romanian PR Award (categoria Buget –/ Creativitate +). «Întrebă-mă despre FIRMIN» este o campanie a Editurii Polirom realizată de Oana Boca (director de imagine), cu ajutorul graficianului Laurențiu Midvichi, pentru promovarea romanului *Firmin* de Sam Savage (colecția «Biblioteca Polirom», traducere de Vali Florescu)”.

4 octombrie

● [„Adevărul”, nr. 128] Nicolae Manolescu semnează *Cum să nu fiu invidios*: „Întâmplarea făcând să petrec în ultima lună ceva mai mult timp în țară, am urmărit emisiunile de televiziune și de radio cu oarecare continuitate și, conform obiceiului meu, am răsfoit presa. În primul moment, am fost de-a dreptul șocat de nivelul comentariilor politice și de limbajul suburban”. ■ În paginile dedicate Premiului Nobel pentru Literatură citim despre Boris Pasternak (*Nobel pentru și în ciuda Rusiei*) și Lucian Blaga (*Tăcerile lui Lucian Blaga*), sub semnătura Elizei Zdru.

5 octombrie

● [„Adevărul”, nr. 5977] Ion Cristoiu scrie *Când talentul bate deontologia*, referindu-se la textul lui I. L. Caragiale, *Situația politică*, publicat în „Bobârnacul”. □ Nicoleta Zaharia publică *Amos Oz, din nou în cărți pentru Nobel*: „Academia Suedeză a făcut publică ieri data acordării Premiului Nobel pentru literatură. Joi, 8 octombrie, Comitetul Nobel va anunța câștigătorul din acest an. Favorit al caselor de pariuri este scriitorul israelian Amos Oz, însă în mediile literare din Stockholm se vehiculează că distincția va fi acordată pentru poezie”.

6 octombrie

● [„Revista 22”, nr. 41 (1022)] Paul Cernat semnează *Metamorfozele echinoxismului*, o cronică la *Echinox. Vocile poeziei* de Ion Pop, Ed. Tribuna, 2008: „Centrat pe autenticitatea liricii moderne, demersul dintotdeauna al lui Ion Pop nu e, cum s-ar putea crede, prizonier al unui criteriu desuet de poeticitate. În definitiv, lirismul rămâne un ingredient poetic fundamental, capabil de cele mai diverse metamorfoze - inclusiv în postmodernitate. Iar prezentul volum oferă un material de primă mână pentru o virtuală sinteză critică despre metamorfozele sale autohtone”. □ Sub semnătura lui Andrei Oișteanu citim *Marcel Iancu inedit*: „În arhiva familiei lui Marcel Iancu se află, printre altele, o scrisoare inedită a acestuia, un document cu semnificații istorice, politice și culturale. În septembrie 1938, Marcel Iancu scria familiei sale din București de pe puntea unui vapor care

îl purta de la Constanța în Palestina, pe atunci sub mandat britanic. Îi mulțumesc și pe această cale doamnei Dadi Iancu, fiica din Tel Aviv a artistului, pentru permisiunea de a publica în revista «22» acest important document. Îi mulțumesc, de asemenea, domnului Vlad Solomon, publicist israelian, care a intermediat acest acord. Redau mai jos conținutul epistolei, păstrând sublinierile autorului și făcând unele mici corecturi ortografice”.

● **[„Bucureștiul cultural”, nr. 24 (87)]** Suplimentul stă sub semnul *Zilelor Bucureștiului*, 12-20 septembrie. Revista publică, printre altele, discursul primarului general al Capitalei, Sorin Oprescu la deschiderea manifestărilor dedicate *Zilelor Bucureștiului* (text intitulat *București – 550*) și o *Selecție din programul Zilele Bucureștiului 2009*. □ Paul Cernat semnează *Schimbarea la față*, o cronică literară la *Cum să uiți o femeie* de Dan Lungu, Ed. Polirom, 2009: „Un lucru mi se pare evident; prin noul său volum, Dan Lungu iese din categoria prozatorilor *middle-class* și urcă în *upper middle-class*, căpătând «greutate» ca romancier. Nu-i rămâne decât să-și consolideze poziția cucerită”. □ În rubrica *Liternet* citim *An tan te, dize mane pe...* de Mihaela Iancu. ■ În textul *Pentru o reconsiderare a „prozei obiective”* Bianca Burța-Cernat recenzează *Lizoanca la 11 ani* de Doina Ruști, Ed. Trei, 2009: „Autoarea ocolește cu abilitate capcanele care ar fi putut arunca narațiunea într-o fundătură tezist-moralizatoare. Neutră, rece, în permanență supravegheată, vocea naratorială nu face decât să descrie «obiectiv» diferitele situații dar le descrie cu acuratețe, cu o foarte vie atenție la detaliul semnificativ, la nuanțele unui gest sau ale unei replici”.

7 octombrie

● **[„Adevărul”, nr. 5979]** Andra Matzal publică *Lista de așteptare pentru Nobelul literar*: „Anul acesta, la cea de-a 108-a ediție a Nobelului, favoriți ai caselor de pariuri sunt romancierul izraelian Amos Oz și, cu puțin în urma sa, poetul scandinav Tomas Tranströmer. Cote apropiate au și scriitoare algeriană Assia Djebar, precum și autorii americani Joyce Carol Oates și Philip Roth. Herta Müller, scriitoare germană de origine română, se află și ea în vizorul pariorilor de câțiva ani, de această dată cota ei situându-se la un nivel apropiat cu cele ale lui Michael Ondaatje și Milan Kundera”.

● **[„Adevărul literar și artistic”, nr. 994]** Marius Chivu semnează *Droguri la liceeni*, un text despre *Balul fantomelor* de Radu Paraschivescu, Ed. Humanitas, 2009: „Roman intelectual parodic, prin discursul (auto)ironic cult plin de citate al personajului, dar cu un subiect interlop cu prea puține resurse comice, *Balul fantomelor* este o carte menită să fie citită/ gustată pe jumătate. Depinde de cititor ce jumătate va prefera”. ■ Din *Pe scurt*: □ *O sută de ani cu Márquez*: „Potrivit unui sondaj realizat de «The Telegraph», la care au participat 25 de scriitori, cea mai influentă carte a secolului trecut este *Un veac de singurătate*, celebrul roman al lui Gabriel García Márquez (foto)”. □ *România, la Târgul de Carte Liber*: „În capitala Spaniei a început astăzi Târgul de Carte Liber, care durează până la 9

octombrie. România participă cu un stand național consacrat prozei românești. Sunt prezentate peste 250 de titluri, sub sloganul «Rumania in fabula», anunță Institutul Cultural Român».

• **[„Luceafărul de dimineață”, nr. 31 (903)]** Din *Viața culturală* reținem: □ *Drept la replică al USSR față de un text apărut în revista „Cultura”*, semnat Conducerea Uniunii Scriitorilor din România: „În legătură cu textul apărut în revista «Cultura», semnat de domnul Mihai Iovănel și referitor la indemnizația președintelui Uniunii Scriitorilor din România, dorim să facem următoarele observații lămuritoare: nu regretăm că domnul Mihai Iovănel nu este membru al USSR ca să cunoască din interior situația, dar ne pare rău de faptul că Domnia Sa, fără o minimă documentare, atribuie indemnizației președintelui USSR o sumă fabuloasă (în euro!), care ar acoperi retribuția tuturor funcționarilor din conducerea USSR, plus costul facturilor de electricitate și apă plătite de numita Uniune. Chiar dacă indemnizația președintelui USSR ar fi atât de mare cât prezumă eronat dl Iovănel, stabilirea cuantumului ei nu ar fi de competența nimănui din afara USSR. Uniunea Scriitorilor este o organizație neguvernamentală și nonprofitabilă, care se administrează singură, fără nicio ingerință și, din păcate, fără nicio subvenție. Promitem că, în cazul în care vom dori o discuție publică despre retribuțiile redactorilor revistei «Cultura» și despre sursele mai mult sau mai puțin avuabile ale acestora, ne vom documenta mai bine decât a făcut-o domnul Iovănel în legătură cu Uniunea noastră”. □ *Adunarea generală a ASB*: „Adunarea generală a Asociației Scriitorilor București va avea loc în ziua de luni 2 noiembrie începând cu ora 9.30 la Teatrul Nottara. Pot participa toți autorii de la toate secțiunile care au plătit sau plătesc pe loc cotizația cel puțin pe anul 2008. Ordinea de zi cuprinde raportul pe ultimii 4 ani, discuții pe marginea raportului și despre perspectivele ASB în viitorul imediat și alegerea Președintelui ASB pe următorii patru ani”. □ *Dialog literar italo-român*: „În cadrul strategiei Institutului Român de Cultură și Cercetare Umanistică privind promovarea literaturii contemporane, a traducerilor și a politicii editoriale românești în Italia, în perioada 8-10 octombrie au loc la Veneția două manifestări avându-i ca invitați pe reprezentanții revistei «Noua literatură» și pe poeta Ruxandra Cesereanu. Prima manifestare va avea loc mâine, când Ana Chirițoiu și Gruia Dragomir, editori ai revistei «Noua literatură», se vor întâlni, în cursul dimineții, cu studenții italieni care frecventează lectoratul de limba, literatura și cultura română de la Universitatea Ca’Foscari. Seara, în sala de conferințe «Marian Papahagi» a institutului, va avea loc o masă rotundă pe tema literaturii române actuale și a presei literare din România. [...] La manifestarea de la Veneția vor fi prezentate, în premieră pentru publicul italian, fragmente din scriitori reprezentativi pentru politica revistei «Noua literatură»: Simona Popescu, Vasile Emu, Ion Manolescu, Ana Maria Sandu, Adrian Buz, Maria Manolescu, Jean-Lorin Sterian și Robert Șerban, în traduceri aparținând unor tineri italieni care au beneficiat de bursele și cursurile de limba română organizate de Institutul Cultural Român: Anita Natascia Bernacchia, Maria Luisa

Lombardo, Serafina Pastore, Mauro Barindi, Aronne Mapelli și Francesco Ricci”.

■ Felix Nicolau avertizează: „*Nu trage, dom' Semaca! Sunt eu, Lăscărică!*”, o recenzie la *Chipurile* de Stoian G. Bogdan, Ed. Cartea Românească, 2009: „Luate separat, poemele nu aduc propriu-zis ceva nou. Eventual, o anumită aerisire a camerei rezervate poeziei actuale, unde s-au instalat comod neoexpresioniștii și suprarealiștii. În ultimii doi ani, am remarcat preponderența poeziei grele, obscure, puternic simbolizate, în combinație cu cea a infantilismului mimat, a unei naivități artificiale. Stoian G. Bogdan pare un meteor picat de pe nu știu care planetă. Ai impresia că habar n-are de ceea ce s-a scris până la el sau că, pur și simplu, nu-l interesează”.

□ Mariana Criș scrie despre *Un roman al lecturii*, un comentariu la *Acces liber la raft* de Mircea Constantinescu, Ed. România Press, 2008: „*Accesul liber la raft* este o carte îndestulătoare, unde paginile de proză se îmbină cu referințe critice, cu portrete, cu observațiile sociologice. Am putea spune că este un vast șantier al literaturii autohtone și nu numai, unde un autor din Estul Europei are orgoliul de a se măăsura cu marea literatură a lumii, de a o privi fără complexe și de a o judeca după experiența de peste patru decenii de scris și lecturat”.

■ Horia Gârbea revine cu *Donjuanismul la prepașoptiști*, comentând *Cărțile săp-tămâinii*: □ Oana Soare – *Petru Dumitriu & Petru Dumitriu – o monografie*, Academia Română, Fundația Națională pentru Știință și Artă: „Oana Soare amestecă la rândul ei biograful cu opera pentru că ele sunt la Petru Dumitriu inseparabile și realizează o contribuție importantă în reconstituirea unei epoci, dar și a unui curios destin”.

□ Ioan Holban – *Cortina de sticlă 2*, Ed. Sedcom Libris: „*Cortinele* lui Ioan Holban sunt greu de situat într-un gen, sunt, de altfel, perfect eterogene, având totuși ca o constantă inteligența, spiritul de observație și spiritul ludic - mai greu de sesizat până acum în opera criticului”.

□ Daniela Sitar-Tăut – *Valori și prezențe conjuncturale – cronică literară 1*, Ed. Risoprint: „Daniela Sitar-Tăut scrie bine, ușor prețios, nu uită de marota donjuanismului pe care îl urmărește pe la Mircea Eliade și Minulescu, dar arată o binevenită și admirabilă poftă de comentariu critic aplicat unor opere de ultimă oră pe care le comentează avântat, în primă instanță, și cu multă precizie”.

□ Nicolae Oprea – *Sinteze critice*, Ed. Paralela 45: „Nicolae Oprea îmbină o evidentă vocație didactică, demonstrând precizie, concizie, formulări inteligibile și informație bogată, cu tendința de a merge în profunzimea textului analizat, dincolo de expunerea tipică de dicționar”.

□ Gheorghe Mecu – *Enigma iubirii și Dragoste fără Frontiere*, Ed. Arvin Press: „Cel mai adesea în prozodie clasică, dar fără a ocoli complet versul liber, Gheorghe Mecu este totuși un poet tradiționalist, atașat valorilor certe, străbune și un incorigibil sentimental”.

■ Gelu Negrea publică eseu *Destine pereche: Liviu Rebreanu – Marin Preda*.

■ Apare partea a patra din *Revenind la discuții* de Alexandru George: „În ultimii ani, am încercat, mai cu seamă în revista «Luceafărul» și în «Luceafărul de dimineață», să intru în dialog cu autorii, indiferent că ei sunt în viață sau răposați, în cazul problemelor ridicate de mine diferența dintre ei nefiind prea mare. Am primit unele răspunsuri, mai ales de la

cei cărora «mesajul» a trebuit să-l descopăr eu în scrisul lor lăsat pe hârtie și în documentele interpreților și istoriografilor. Am avut însă și reacții destul de numeroase pe cale orală și la una dintre ele vreau să mă opresc pentru că mi se pare semnificativă prin neobișnuitul ei: e vorba de elogiul pe care l-aș fi adus lui Lucian Predescu, un nume literar nesocotit de actualii iubitori de literatură, deși Enciclopedia *Cugetarea*, marele său op de informare culturală prin personalități, s-a retipărit după '89 în versiunea completă, apărută în toamna lui 1940 și, deci, cuprinzând și numele lui Corneliu Zelea Codreanu, Ion Moța și Vasile Marin, dar și al prințului Nicolae, ostracizat de fratele său mai vârstnic, Carol al II-lea, marele voievod al culturii românești, care apucase a fi cuprins în carte mai spre începutul ei”. ■ Despre *Scriitorii bucureșteni, solidari cu Apelul către Parlament al dramaturgilor*; se informează: „Publicarea în numărul trecut al «Luceafărului de dimineață» a unui APEL adresat Parlamentului României de membri ai secției de dramaturgie a USSR prin care solicită măsuri legislative, administrative și de politică culturală menite să revigoreze dramaturgia națională și spectacolele de natură să valorifice creația autohtonă de gen a stârnit o promptă reacție de solidaritate cu petenții a majorității membrilor secțiilor ASB. Reproducem o parte din mesajele primite la redacție, apreciind că astfel de manifestări de unitate de gând și simțire culturală s-ar fi convenit să devină o practică curentă a membrilor breslei scriitoricești în beneficiul tuturor și al fiecăruia în parte”. Mesajele sunt semnate de Constantin Stan, președintele Comitetului Director al Secției proză, Asociația Scriitorilor București (*300 de prozatori sprijină APELUL*), Dan Mircea Cipariu, Președintele Secției poezie, Asociația Scriitorilor București (*Prioritate pentru textele dramatice ale autorilor români!*), nesemnat (*Secția de literatură pentru copii și tineret este alături de autorii de teatru din țară*). □ Citim și următoarea notă: „Președintele Secției de istorie și critică literară a Asociației Scriitorilor din București, domnul Gabriel Dimisianu, și-a exprimat, de asemenea, în nume personal sprijinul pentru demersul dramaturgilor români sintetizat în *Apelul Către Parlament* publicat sub titlul *SOS dramaturgia contemporană* în numărul precedent al revistei «Luceafărul de dimineață»”. ■ În pagina *In memoriam* revista publică *Zile de retrăit* de Stelian Tăbăraș fragment din volumul omonim, în curs de apariție la Ed. Paralela 45. □ *Mirosul de femeie bătrână*, proză de Bogdan O. Popescu. □ În revistă debutează Iulia Cristina Frânculescu (*Globul de sticlă*, fragment din romanul în pregătire *Singuri pe scenă*). □ Lucian Perța revine cu parodii (Gabriel Nedelea).

8 octombrie

● [„Adevărul”, nr. 5980] Dan Bolcea semnează *Cine câștigă Nobelul pentru Literatură?*: „Literații Nicolae Manolescu, Florin Iaru și Paul Cernat și-au exprimat preferințele, într-o serie de declarații acordate agenției NewsIn. Criticul Nicolae Manolescu cotează cu șanse slabe un premiu decernat pentru poezie. Dacă ar fi să își aleagă un favorit, Nicolae Manolescu ar opta pe Amos Oz, dar crede că

alegerea juriului va fi americanul Philip Roth. Criticul literar Paul Cernat ar paria pe siriana Assia Djebar, deoarece profilul ei se asortează cu tradiția Nobelului pentru Literatură, de multe ori acordat «conjunctural și ideologic, implicând însă, chiar dacă nu exclusiv, valoarea literară». [...] Dacă ar fi să facă o opțiune personală, Paul Cernat l-ar premia pe Mario Vargas Llosa. Florin Iaru pariază pe poetul scandinav Tomas Tranströmer. [...] Dacă însă i s-ar da șansa să premieze el însuși un scriitor, Florin Iaru ar avea de făcut o alegere dificilă, între Milan Kundera și Salman Rushdie”.

● [„Cultura”, nr. 40 (244)] Alfred Bulai scrie despre *Securiștii și sociologii* în editorialul său: „Comuniștii nu au fost foarte interesați de sociologie pentru că puteau obține datele de care aveau nevoie cu ajutorul altor specialiști. Este vorba de securiști. Ei au fost sociologii de bază al regimurilor comuniste”. ■ C. Stănescu revine la *Revista revistelor* cu textul *Scriitorii și editoarele lor*: „Au fost, spre deosebire de mulți confrăți ai lor, adevărate firi luptătoare aceste minunate editoare. De o competență desăvârșită, ele vor fi fost ajutate în dificila lor misiune și de specifica infinită viclenie feminină devenită în împrejurările date o calitate importantă în bătălia pentru cartea românească. Pentru «greșelile» săvârșite și asumate în «munca cu cartea», unele au fost supuse anchetelor polițienești, altele au suferit transferuri usturătoare și dure sancțiuni administrative. Păcat că memoriile și le scriu doar sau mai ales bărbații. Dar poate că, în virtutea tradiției, femeile au ținut «jurnale» rezervate ochilor din viitor. Până atunci culegem ce găsim: fragmente memorialistice ale unor mari editoare despre marii scriitori pentru cărțile cărora s-au «bătut» cu arme specifice. În «Jurnalul național» dna Georgeta Dimisianu îi împărtășește Rozanei Mihalache amintiri despre Octavian Paler, cel mai convingător existențialist «camusian» al nostru. [...] În «România literară», dna Maria Graciov dă la iveală câteva scrisori extraordinare primite de la I. D. Sîrbu, cel căruia, timp de aproape un deceniu, i-a fost editoare. Sunt scrisori din ultimul deceniu de viață al scriitorului, epistole în care îngerul morții se strecoară tot mai des și insistent printre rânduri”. ■ Angela Martin pune *O întrebare pentru Kjell Espmark*: „Angela Martin – Domnule Espmark, aș dori să ne referim la o problemă recurentă în dezbaterile dramatologice din ultimele decenii: Cât are dreptul să modernizeze un regizor contemporan textul unui dramaturg clasic? Până unde poate merge, bunăoară, actualizarea unui Shakespeare, a unui Cehov sau chiar a unui Eugène Ionesco? Kjell Espmark: Un dramaturg care rămâne actual de-a lungul secolelor arată publicului său diverse fețe. [...] Nu am însă nevoie de anacronisme ca să pricep că o anume piesă încă mă privește. Și prefer de departe acvea montare care ne oferă un «Shakespeare contemporanul nostru» respectând viziunea asupra lumii, descrierea caracterelor și ambianța din textul original. Minunea poate apărea tocmai la confluența dintre sensibilitatea noastră și a textului”. ■ Din secțiunea *Cultura literară*: □ Daniel Cristea-Enache publică prima parte din *Conversații berlineze*, o cronică la volumul *România noastră. Conversații berlineze* de Virgil Nemoianu și Sorin Antohi, Ed. Muzeul Național

al Literaturii Române, 2009: „Ca să încep cu puținele lucruri care nu-mi plac în această carte pe cât de substanțială, pe atât de incitantă, să observ înscrierea autorilor în *trend*-ul macimei exigente evaluative față de noi înșine. În genere, intelectualul român operează cu două măsuri, pentru a lua distanță de plebea care face aidoma, dar cu termenii inverși”. □ Sub titlul *1492. Cucerirea Paradisului* George Neagoe prezintă *Marañon sau Adevărata istorie a descoperirii Lumii Noi* de Ruxandra Ivănescu, Ed. Cartea Românească, 2008: „Ruxandra Ivănescu întetește curiozitatea cititorului de la o pagină la alta, dovedind astfel că strunește catalizatorul care provoacă lectura pe nerăsuflăte. Volumul mi-a creat aceeași plăcere precum scrierile lui Jules Verne sau Alexandre Dumas-tatăl”. □ Mihai Iovănel publică *Andrei Gorzo. Based on a true story*, o prezentare a volumului *Bunul, răul și urâtul în cinema* de Andrei Gorzo, Ed. Polirom, 2009: „Cronicile i le iei integral sau le respingi integral. Cele negative sunt construite atât de tăios încât începi să te foiești, simțindu-te stânjenit, dacă din întâmplare ți-a plăcut ceva în filmul recenzat de Gorzo. Ce te ține în aceste texte-povestiri, în pofida rolului pasiv, neînsemnat și periferic pe care ți-l atribuie, e caracterul lor literar desăvârșit. Aștepți toată povestea ca să vezi cum se termină. *Băieți, aceasta este arta*”. □ Rodica Grigore semnează *Între onoare și istorie*, semnalând apariția volumului *Onoarea tribului* de Rachid Mimouni, traducere de Miruna Ion, IBU Publishing, 2009, considerând romanul „o analiză profundă și subtilă a relațiilor dintre oameni și a deteriorării progresive a avestora odată cu adoptarea modului occidental de comportament și a unor valori străine lumii tradiționale arabe”. □ Cătălin Sturza scrie *Desrpe mecanismele terorii. Mitologia lui H. P. Lovecraft: „Chemarea lui Cthulhu*, povestirea care dă titlul volumului de la Editura Leda, este una dintre piesele fundamentale pentru universul lui Lovecraft”. □ În *Casele scriitorilor* Constantin Coroiu prezintă cititorilor casa lui Ion Creangă din Humulești și casa lui Costache Negruzzi din Hermeziu. □ În subsecțiunea sa, Eugen Simion publică *Zece scrisori către Cioran (II)*. □ Valentin Protopopescu semnează *Literatura medicilor... de altădată*, semnalând *Literatura artistică a medicilor*, vol. 1 și 2, de Mihail Mihailide, Ed. Viața Medicală Românească: „Autentic ghid ilsutrat bio-bibliografic, acest dicționar reprezintă varianta adusă la zi și completată a unui excelent instrument de lucru”. ■ În *Presa internațională* găsim articolul *Scriitor bun, vorbitor prost* de Cătălin Sturza, în care este discutat un articol scris de Arthur Krystal și publicat în „The New York Times Book Review”, care-și pune întrebarea „De ce scriitorii buni sunt uneori vorbitori mediocri sau submediocri?”.

● [„Dilema Veche”, nr. 295] Andra Matzal realizează un interviu cu Alain de Botton, „*În aeroporturi ar trebui să căutăm formele modernității*”: „- *V-ați terminat de curând rezidența pe aeroportul Heathrow. Cum a fost experiența de scriitor într-un context atât de solicitant?* - În această vară am fost invitat de către patronul aeroportului Heathrow să petrec o săptămână ca scriitor rezident al celui mai aglomerat aeroport din Europa de Vest. A fost o misiune fascinantă. Adevărata problemă a aeroporturilor este că noi avem tendința să mergem acolo

doar când trebuie să prindem un avion - și pentru că este atât de greu să ajungi la poartă, avem tendința să nu ne uităm deloc în jurul nostru. Și cu toate astea, aeroporturile chiar au cu ce răsplăti o a doua privire - sunt centre pline de imaginație ale lumii moderne Aici ar trebui să căutăm, într-o formă concretă, toate temele modernității pe care altminteri le găsim doar în formele abstracte ale mass-media. Aici vezi globalizarea, distrugerea mediului înconjurător, consumerismul derulat pe fugă, crize de familie, sublimul modern etc., toate *în acțiune*. Am avut un birou în mijlocul zonei de *check-in*, aproape de terminalul de plecări nr. 5. Am ajuns să-i cunosc pe câțiva dintre pasageri, pe câțiva dintre angajați și pe tot felul de oameni care ajung ocazional pe aeroporturi”. □ Claudiu Constantinescu recenzază *Nimicul de temut* de Julian Barnes. traducere de Mihai Moroiu, Ed. Nemira, 2009: „La urma urmelor (sau la urna urnelor), e o carte despre cel mai comun dintre locurile comune: inevitabila moarte proprie. Deși loc supercomun, s-ar părea totuși că tema aceasta nu se banalizează decât în răstimpurile cânt uși de ea; altminteri, de cum ți-o reamintești, frisonu-i gata, proaspăt ca întotdeauna”. ■ Ioana Bot scrie despre *Festivalul lecturii în orașul lui Calvin*: „Odată la doi ani, toamna, Geneva își coboară cărțile din rafturile bibliotecilor și librăriilor - pe străzi. *Fureur de lire* alege strategii din cele mai diverse pentru a celebra o ocupație de a cărei dispariție nu se teme nimeni, acolo, în patria lui Calvin și a cititorului impenitent Jean-Jacques Rousseau, dar care nu trebuie, totuși, lăsată în voia sortii: *lectura*. *Fureur de lire* s-a desfășurat anul acesta între 23 și 27 septembrie și a reușit să traducă în termeni lectoriali temele cele mai actuale și tendințele cele mai noi din viața orașului, a cantonului, a lumii cosmopolite care se învâрте în jurul organizațiilor mondiale de pe malul Lemanelui”. ■ Din rubrica *Cu ochii-n 3,14* reținem nota semnată a.l.ș.: „Pe str. Mihai Eminescu, la nr. 122, e o casă în care a locuit marele cărturar Perpessicius. Era și o placă acolo, pe zidul casei, care amintea acest lucru... Spun «era» pentru că, de ceva timp, casa a fost renovată (termopanizată, aer-condiționată, cu fațada calciovecchizată și gălbenelizată - adică vopsită în galbenul acela vomitiv care a strop-shit una din cinci case din București ca un găinaț de pasăre), iar placa a dispărut: probabil că nu «cadra» cu restul. Ce-i drept, nu prea mai cadrează, dar eu zic că până și o renovare de neam prost prinde puțină patină nobilă cu un semn marcând faptul că acolo a locuit editorul lui Eminescu! Nu m-aștept ca Primăria sectorului 2, condusă de onor dom' Onțanu, să ia vreo măsură, dar Academia? Dar Ministerul Culturii (și Patrimoniului)?...”

● [**„Observator cultural”, nr. 237 (495); nr. de pagini: 32**] Din rubrica *La zi* reținem: □ *Observator cultural în turneu de lectură*: „«Observatorul cultural» și-a început turneul de lectură prin liceele bucureștene la Colegiul Național «Sfântul Sava», într-un parteneriat cu Radio România Cultural, «Ziarul de duminică», Editura Charmides și Omega Studio. Daniel Bănulescu, Ioan Es. Pop, Carmen Mușat, Doina Ioanid, Cosmin Perța, Elena Vlădăreanu, Oana Cătălina Ninu și Dumitru Bădița au fost prezenți în episodul-pilot al turneului, derulat

miercuri, 7 octombrie. Proiectul își propune să familiarizeze noua generație de cititori cu scriitorii români contemporani. Pe lângă lecturi și lansări de carte, dialogul cu publicul ocupă un spațiu generos în programul fiecărei deplasări. Reacții, intervenții și cronici de turneu veți citi în numerele noastre viitoare”. □ *Silver Award for Excellence pentru Polirom*: „Campania *Întrebă-mă despre FIRMIN* a primit Silver Award for Excellence la Romanian PR Award (categoria Buget -/ Creativitate +). *Întrebă-mă despre Firmin* este o campanie de promovare a lecturii, pornind de la romanul *Firmin* de Sam Savage (traducere de Vali Florescu), editat în colecția «Biblioteca Polirom». Campania a fost realizată de Oana Boca (director de imagine), cu ajutorul graficianului Laurențiu Midvichi”. □ Carmen Mușat semnează editorialul *Profil de președinte – Václav Havel*, în care se întreabă: „Ce șansă ar avea la alegerile prezidențiale din noiembrie un candidat ca Václav Havel?”. ■ Revista atrage atenția asupra problemelor în educație prin *Apel către Societatea Civilă și În atenția Guvernului României, cu precădere a reprezentanților M.E.C.I.* ■ Apare dosarul *Cioran – omenesc, prea omenesc*: „Trei apariții importante au marcat spațiul literar francez în primăvara acestui an: traducerea în franceză a două cărți ale lui Emil Cioran, scrise în românește, *Schimbarea la față a României/ Transfiguration de la Roumanie* și *Despre Franța/ De la France* (în traducerea lui Alain Paruit; ambele la Éditions de L’Herne) și apariția voluminosului *Cahier «Cioran»* (în colecția «Cahiers de L’Herne»), publicat în colaborare cu ICR-București. Publicăm în dosarul de față – consacrat acestui eveniment, care ia în discuție scrierile de tinerete și angajările de extremă dreaptă ale scriitorului – un text evocator semnat de George Banu, o prezentare a numărului consacrat lui Cioran din «Cahiers de L’Herne», precum și extrase din reacțiile în presa franceză: un interviu cu eseistul Alain Finkielkraut («Le Figaro Littéraire») și un fragment din textul semnat de Philippe Sollers («Le Nouvel Observateur»). Reținem: □ George Banu, *În apartamentul Eleonorei Cioran*: „În acest apartament confortabil și seducător, situat undeva pe dealurile Sibiului, îi regăseam originile și eram cuprins de exaltare la vederea manuscriselor, o stare la care visasem întotdeauna, dar pe care teama de arhive îmi interzisese să mi-o satisfac”. □ Doina Ioanid, *Cioran*: „«Cahier de l’Herne», nr. 90 din 2009, coordonat de Laurence Tacou și Vincent Piednoir, îi este dedicat lui Cioran. Editorul avertizează că apariția acestui masiv și consistent dosar Cioran vine din dorința de a oferi publicului francez «o perspectivă nouă asupra omului și a operei sale, fără parti-pris și fără concesi». Documentele inedite și articolele din acest Cahier încearcă să dea seama de «un parcurs uman și intelectual – în întreaga sa complexitate – al unuia dintre cei mai originali gânditori ai timpului nostru». □ Este redat un interviu cu Alain Finkielkraut realizat de Sébastien Lapaque, apărut în „Le Figaro Littéraire”, 2 aprilie 2009, „*Pentru Cioran, cartea aceasta era o rușine*”: „- *Contrar celor care-l acuză pe Cioran, dvs. credeți în conversiunea lui sinceră și profundă. Cum explicați acest proces?* - Cioran s-a smuls tentației totalitare devenind un scriitor de limbă franceză și înscriindu-se, în plin secol al

XX-lea, în linia moraliștilor clasici. Moraliștii nu sunt oameni care moralizează, ci care dau curs unui adevăr dureros. Li se alătură începând cu 1941, de-a lungul unui text de tranziție, intitulat *Despre Franța*, pe care îl descoperim astăzi în egală măsură. Este o carte scrisă în română, dar stilul e deja franțuzesc, lucrul se vede de minune în traducerea lui Alain Paruit. În fond, replica dată de moraliști e replica celor care nu se lasă înșelați de Rousseau. Pe de o parte, este ideea de a stabili un regim fără rău, găsind o soluție politică problemei umane. Pe de alta, o luciditate neliniștită care ne vaccinează împotriva acestei tentații. Disperarea lui Cioran nu-l conduce, de altfel, cu necesitate la o viziune pesimistă asupra naturii umane. Am găsit un pasaj extraordinar în *Caietele* sale: «Ura și evenimentul sunt sinonime. Acolo unde există ură se întâmplă ceva. Bunătatea, dimpotrivă, e statică. Ea conservă, oprește, e lipsită de virtute istorică, frânează orice dinamism. Bunătatea nu e complice al timpului, în vreme ce ura este esența lui». Nu ni-l imaginăm pe Cioran făcând elogiul bunătății. Și totuși. Atunci când dispăre ideea de a pune în practică un regim fără rău, rămâne ceea ce Vassili Grossman numește mica bunătate, bunătatea fără regim”. □ Philippe Sollers, „*Când Cioran îl admira pe Hitler*”, din „*La Nouvel Observateur*”, 14-20 mai 2009: „Fără îndoială, Cioran a fost mesianic și, de altfel, va continua să fie, la modul inversat, în disperare. Convertirea lui strălucitoare la limba franceză va face posibilă această metamorfoză. Începând cu *Précis de décomposition/ Tratat de descompunere* (1949), nemaivoid să fie complicele nimănui, devine un integrist al scepticismului, un terorist al îndoielii, un devot al amărăciunii, un fanatic al neantului. Mare stilist al negației și cu o inteligență de oțel, știe unde să lovească. Cartea lui *Despre Franța/ De la France* îi anunță perfect proiectul”. □ Selecție și traducere de Adina Dinițoiu. ■ Paul Cernat publică *Poetul național și alteritatea germană*, o cronică la *Știm noi cine a fost Eminescu? Fapte, enigme, ipoteze* de Iliana Gregori, Ed. Art, 2009: „Cartea îmbină expert rigoarea erudită a istoricului cu finețea unei hermeneutici *first class*, ce devine, pe alocuri, sport extrem. Fără a propune o relectură critică, nici măcar una a textelor concepute la Berlin, ea abundă în deschideri biografico-interpretative iluminante sau măcar incitante, restituind, prin filtrul experienței germane, un Eminescu «vîu» care nu încetează să ne surprindă”. ■ Despre *Numele scriitorilor* scrie Roxana Sorescu: „Unul dintre principiile de bază ale editării operei unui scriitor este respectarea iscăliturii acestuia. Nu este un principiu negociabil. Însă, de când piața literară a fost invadată de editori cu studii vagi și experiență puțină, se poate citi pe copertile unor cărți tipărite în tiraje mari și cu preț mic, deci foarte răspândite, că sunt scrise de George Călinescu sau Garabet Ibrăileanu. [...] Nu numai editurile importante dau un exemplu prost, ci și istoricii literari de prestigiu. Nicolae Manolescu, în *Istoria critică a literaturii române* (Editura Paralela 45, 2008), e inconsecvent în utilizarea numelui scriitorilor”. □ Despre *Reprezentări ale Italiei în literatura română postbelică* scrie Sanda Cordoș în rubrica *Istorie literară*. ■ Edgar Reichmann semnează *Spulberarea unei iluzii. Când Marta Petreu îl vestejește*

pe Mihail Sebastian: „I s-ar putea reproșa Martei Petreu, mai cu seamă de către descoperitorul *Jurnalului*, prietenul nostru Leon Volovici, sau de către aceia care au contribuit la difuzarea lui în Franța sau aiurea (printre care și subsemnatul), tonul violent din prima parte a textului dumisale? Eu nu o voi face. Cercetătoarea, cufundată în arhivele acelor ani, era greu să nu se fi molipsit de agresivitatea jurnalistică a vremii”. ■ Oana Boșca-Mălin scrie despre *Prezențe românești la Premiul Internațional Mondello*: „La ediția din acest an, motivând – inițial, cu oarecare stângăcie – intenția de a premia un traducător român de literatură italiană prin dorința de a contrabalansa campania din Italia suficient de îndârjită împotriva românilor, juriul a făcut o alegere care, pentru cunoșcătorii italianisticii de la noi, este evidentă, dar pentru ei a fost o revelație. Astfel, un premiu care risca să aibă alură de consolare diplomatică a fost, de fapt, un elogiu autentic al valorii internaționale a activității Smarandei Elian, traducător al operelor complete ale lui Giordano Bruno, dar și al scrierilor unor alte nume sonore din literatura clasică și modernă din Peninsula (Campanella, Leopardi, Arpino, Parise etc.)”. □ Michael Haulică realizează un interviu cu Roxana Petrescu (PR Manager, Grupul Editorial Corint), *Edităm puțin, dar bun*: „- *Autori români nu?* - Și în privința autorilor români vom avea aceeași politică editorială. Vom publica literatură română în măsura în care vom identifica titluri valoroase, interesante, de interes pentru publicul nostru cititor”.

9 octombrie

● [„Adevărul”, nr. 5981] Pe prima pagină apare articolul lui Cezar Paul-Bădescu, *Ne-au dat un rege, le-am dat o regină*, prin care se anunță că Premiul Nobel pentru Literatură a revenit Hertei Müller: „Prigonită de Securitate și vândută, în 1987, la «târgul» pe care Ceaușescu îl avea cu satul vest-german în privința sașilor și a șvabilor, Herta Müller este astăzi una dintre cele mai mari scriitoare ale lumii. Ea a fost încununată ieri de Academia suedeză cu Premiul Nobel pentru literatură”. ■ Nicoleta Zaharia semnează *Ceaușescu a vândut un Nobel*: „Din cauza presiunilor, scriitoarea a emigrat în Germania în 1987 împreună cu soțul său, romancierul Richard Wagner. Pentru ea, statul român a primit de la statul german 8.000 de mărci vest-germane (aproximativ 5.700 de euro)”. ■ Apare și un interviu cu Herta Müller, realizat de Cezar Paul-Bădescu, „*Securitatea mi-a făcut viața amară mult timp*”, preluat din revista „Dilema Veche”, 2005. □ Despre opera Hertei Müller scrie Andra Matzal în *Drama comunismului din România, povestită în cărți*: „Cărțile Hertei Müller au fost traduse în numeroase limbi, de la franceză și engleză până la daneză, finlandeză, islandeză, croată, portugheză, maghiară sau spaniolă. De altfel, câteva dintre volumele sale au avut parte de ediții în chineză, japoneză și turcă”. □ George Rădulescu realizează un interviu cu Florin Iaru, „*România nu-i normală la cap*”, o discuție despre societatea română. □ Din secțiunea „*România nefardată? O gagică extraordinară!*” reținem: „- *Și acum se poate spune că sunteți activ - scrieți, vă expuneți public opiniile...* - Poate

aici ar trebui să vină un antropolog care să ne spună esența poporului român. Din cauza isteriei suntem înclinați. Dacă apare un lider violent, ăla ne va fi călăuzitor. Iar dacă apare unul pașnic, îl vom scuipa. Vă jur că nu înțeleg!”

• [„România literară”, nr. 40] Nicolae Manolescu publică editorialul *Glose*: „Mă țin de ceva vreme să glosez pe marginea însemnărilor publicate de Alex. Ștefănescu în «Ziarul de Duminică» și în «România literară» și reluate în volumul *Cum te poți rata ca scriitor* la Editura Humanitas. Într-o epocă în care în facultăți dintre cele mai reputeate sunt la modă cursurile de creativitate literară, adică acelea care au pretenția să te învețe cum se scrie literatură bună, însemnările lui Alex. Ștefănescu au pretenția, doar aparent mai modestă, să te dezvețe de literatura proastă. Nu cum să devii scriitor, ci cum te poți rata ca scriitor. E multă ironie în cartea lui Alex. Ștefănescu. [...] Exemplele culese din cele peste 1000 (adevărată halima!) de cărți suferind de păcatele cu pricina pe care criticul le-a citit sunt edificatoare. Mai degrabă, dramatice decât comice. Oricât efort ai face să le parcurgi cu umor, nici vorbă să te facă să râzi. Bieții autori nu merită nici să fie compătimiți. E în lectura tuturor o tristețe inefabilă”. ■ Mircea Martin comemorează *B. Fundoianu, 65 de ani de la moarte*: „Centrul de studii interdisciplinare «Tudor Vianu» al Facultății de Litere din București organizează în această săptămână un simpozion în memoria sa, un colocviu internațional dedicat operei sale a avut deja loc în luna septembrie la Universitatea din Târgu Mureș, revista «Euresis» i-a dedicat un număr special cu o largă și importantă participare internațională, revista «Vatra» pregătește, la rândul ei, un număr omagial. «Le Mémorial de la Shoah» din Paris va inaugura pe 12 octombrie o mare expoziție consacrată vieții și operei lui B. Fondane, inclusiv perioadei și creației românești. Dezbateri având în centru figura sa vor avea loc la Paris din octombrie până în ianuarie. [...] Mesajul operei sale și conduita sa existențială ne invită să repunem problema valorilor într-o lume în care, cum știm, nu mai există fapte, ci doar interpretări, să restaurăm judecata morală în această lume în care distincția între bine și rău este anevoioasă și, nu o dată, chiar prezumțioasă”. □ Mircea Mihăieș publică a doua parte din *Primul Faulkner*, ocupându-se în continuare de romanul de debut al lui William Faulkner, *Soldier's Pay*. □ Cu textul *Editați sau nu editați?* Ioana Pârvulescu se adresează studenților de la Masteratul de editare, cerându-le să se gândească dacă ar edita *Romeo și Julieta la Mizil* de George Ranetti. ■ Apar comentarii literare: □ Sorin Lavric publică *Saga cafenelei*, o prezentare a volumului *Splendoarea decadenței. Viena 1848-1938* editat de Ciprian Vălcan, Ed. Bastion, 2008. □ Cosmin Ciotloș semnează *Manierisme*, o cronică literară la volumele *Adora* de Iulian Tănase, Ed. Art, 2009 și *Dimensiunea „Umbrella”* de Sebastian Reichmann și Dan Stanciu, Ed. Art, 2009: „Reîncălzit la temperatura modestă a manierei, suprarealismul celor două cărți cu trei autori e, trebuie s-o spunem, doar călduț”. □ În *Bonomie ironică* Gheorghe Grigurcu recenzează *Trandafir cu venele tăiate* de Ovidiu Genaru, Ed. Vinea, 2008: „Voiajor pe valul fluxului temporal, turist pe traseul clipelor în genere agreabile prin consemnare

ageră dar fără o mare miză afectivă, poetul își recomandă devenirea cu o elegantă aplicație. Frecvent precizate ca atare, timpul și locul nu întârzie totuși a luneca în imaginar. Se instituie un climat de melancolie vagă ce nu stânjenește jubilația de fond a unui temperament stenic”. □ Al. Săndulescu semnează *Securiști pe metru pătrat*, un comentariu la volumul *Frica și pânda* de Florin Constantin Pavlovici, Ed. Muzeul Național al Literaturii Române, 2009: „Prin sâmburele ei tare, *Frica și pânda*, reprezintă încă un *memento*, încă un semnal de alarmă pentru ca acel ucigaș pe «metru pătrat» să nu mai apară. Noua carte a lui Florin Constantin Pavlovici are meritul de a ne îmborsă memoria care, din păcate, cam lăncezește, ceea ce nu ne prea onorează”. □ Sub titlul *Cealaltă față a comunismului* Tudorel Urian scrie despre *Derusificarea și „dezghețul”* de Dan Ciachir, Ed. Timpul, 2009: „Ca scriitor, Dan Ciachir a tras o carte câștigătoare. Este astăzi, fără îndoială, cel mai credibil martor al vieții bucureștene din anii derusificării și ai dezghețului ideologic și nu numai. Un autor care, cu farmec, precizie și multă delicatețe, privind mai degrabă jumătatea plină a paharului, revelează un must al vieții omului obișnuit, pe care cei mai mulți dintre noi suntem pe cale să-l uităm”. □ Teodor Vârgolici semnaleză apariția volumului *Cronici teatrale* de Șerban Cioculescu, ediție îngrijită de Simona Cioculescu, Ed. Muzeul Național al Literaturii Române: „Volumul de *Cronici teatrale* adaugă personalității lui Șerban Cioculescu o nouă dimensiune valorică, demnă de a fi cunoscută și prețuită” (*Șerban Cioculescu – cronicar dramatic*). ■ Aflăm cine sunt *Finaliștii Marilor Premii Prometheus*: „Juriul format din: Andrei Pleșu - președinte, Livius Ciocârlie (secțiunea literatură), Dumitru Avakian (secțiunea muzică), Aurelia Mocanu (secțiunea arte vizuale) și Alexandru Dabija (secțiunea artele spectacolului), a desemnat finaliștii Marilor Premii Prometheus pentru Opera Omnia și Opera Prima, ediția a VIII-a, 2009. Premiile, acordate de Fundația Anonimul unor artiști români, pentru întreaga carieră și pentru debut, au o valoare netă de 100.000 RON (Marele Premiu Prometheus pentru Opera Omnia) respectiv 10.000 RON (Marele Premiu Prometheus Pentru Opera Prima). De asemenea, se acordă trei premii în valoare de câte 10.000 RON Finaliștilor Marelui Premiu Prometheus pentru Opera Omnia. Finaliștii pentru Opera Omnia sunt: *secțiunea literatură*: Ileana Mălăncioiu; *secțiunea muzică*: Cătălin Ilea; *secțiunea arte vizuale*: Florin Ciubotaru; *secțiunea artele spectacolului*: Florin Mihăilescu. Finaliștii pentru Opera Prima sunt: *secțiunea literatură*: Simona Sora; *secțiunea muzică*: Remus Azoitei și Eduard Stan; *secțiunea arte vizuale*: Virgil Scripcariu; *secțiunea artele spectacolului*: Alexandru Măzgăreanu. Pe data de 14 octombrie, la orele 19.00, la Clubul Prometheus, juriul va desemna câștigătorii celei de-a VIII-a ediții a Marilor Premii Prometheus pentru Opera Omnia și Opera Prima”. ■ Sub semnătura *Cronicar* citim două scurte note: □ *Jurnalul lui George Pruteanu*: „Primele pagini inedite din *Jurnalul* lui George Pruteanu le-am putut citi în «Româna literară» (nr. 33/ 2009). Ni le-a încredințat colega noastră, d-na Nina Pruteanu, ele făcând parte din volumul pe care d-sa, cu acribie și devoțiune, îl pregătește pentru

tipar. Recent noi pagini inedite din același *jurnal* au apărut în «Cultura» (nr. 39/2009), reamintindu-ni-le pe aut într-una din ipostazele caracteristice: aceea de împătimit cititor, mare devorator de cărți”. □ *Lung e drumul dorului*: „Dar mai lung al «Argeșului». Sau cel puțin al unora dintre cronicile publicate în revista cu acest nume. În numărul 8, de pildă, poetul Mircea Bârsilă încheie un articol dedicat, la rubrica *Optzeciști despre optzeciști*, confratelui Ion Zubașcu așa: «Pe scurt, Ion Zubașcu este un poet al teluricului și vitalismului patetic, dar și al reclusiunii în singurătatea meditativă, ipostază în care își asumă o raportare problematică la comedia umană, în varianta ei contemporană de lume într-o ureche.» Va se zică, lapidară fiind, concluzia îi ia acestuia nu mai puțin de 38 de cuvinte. Nu e rău”. ■ Sub titlul *Primum* este reprodusă scrisoarea lui Eugen Zaharia: „Stimata Redacție, Cu toata stima pe care o port domnului Livius Ciocârlie, a cărui rubrica de amintiri desfată pe multa lume, nu mă pot abține sa-l corectez în câteva puncte ale eseului sau *Cât de negru a fost dracul* (RI, nr. 37). Ca profesor de literatură sunt mai deprins cu cronologia evenimentelor decât Dsa, care s-a lăsat furat mai mult de fenomenologia lor. *Urcarea Muntelui* de Ileana Mălăncioiu (1985) a fost precedată, nu urmată de scandalul «poporului vegetal» al Anei Blandiana (din ciclul cu pricina publicat în «Amfiteatru» în 1984), după cum interzicerea cronicilor (ba chiar și confiscarea prin circulară Secu a exemplarelor nevândute și retragerea dreptului de semnătura s-a aplicat și în 1988 aceleiași Ana Blandiana pentru cartea, *Întâmplări de pe strada mea* (vezi *Cartea Albă a Securității*, 1996). Cu această ocazie țin minte că o poezie a Blandianei a fost retrasă prin ordin al Ministerului învățământului din manuale. În ceea ce privește cărțile care au reușit să apară fără compromisuri, ele au fost mult mai numeroase decât unicul exemplu dat, exhaustiv, de dl. Livius Ciocârlie”. ■ Apar noi informații *De la Uniunea Scriitorilor*: „În urma alegerilor desfășurate în cadrul Filialelor Sibiu, Brașov și Pitești ale Uniunii Scriitorilor din România, au fost desemnate noile organisme de conducere ale acestora, după cum urmează: □ *Sibiu* Președinte: Ioan Radu Văcărescu; Membri în Consiliul Uniunii Scriitorilor: Dumitru Chioaru; Comitetul de Conducere al Filialei: Mircea Braga, Dumitru Chioaru, Ion Dur, Joachim Wittstock. □ *Brașov* Președinte: Doru Munteanu; Membri în Consiliul Uniunii Scriitorilor: Ion Aurel Brumaru; Comitetul de Conducere al Filialei: I. A. Brumaru, Ion Topolog Popescu, Adrian Lesenciuc, Mircea Moț. □ *Pitești* Președinte: Nicolae Oprea; Membri în Consiliul Uniunii Scriitorilor: Mircea Bârsilă; Comitetul de Conducere al Filialei: Dumitru Augustin Doman, Dumitru Ungureanu, George Rizescu, Jean Dumitrașcu”. ■ În rubrica ocazională *Scriitori în Arhiva CNSAS* Ioana Diaconescu publică prima parte a studiului *A. E. Baconsky urmărit de Securitate*. ■ Zoltan Terner dialoghează cu Alexandru Ecovoiu, „*Orice om caută, într-un fel sau altul, să-și schimbe destinul, atunci când nu-i este prielnic*”: „Z.T.: Ați avut vreun scriitor model? A.E.: Nu. Admir câțiva scriitori cu totul deosebiți. Thomas Mann, Hermann Hesse, Saul Bellow... Kafka. Nu sunt pentru mine modele, ci doar stachete. Deținători de teritorii. Îți poți configura un

spațiu al tău, dar trebuie să îl și populezi. Nu e deloc lesne. Z.T.: *Se poate remarca, observând lumea romanească a cărților dumneavoastră, că dispuneți de o impresionantă cultură. Când și cum v-ați însușit-o?* A.E.: M-am apropiat de tot ceea ce am crezut că poate interesa un spirit liber. Așa m-am considerat totdeauna. Am citit enorm. Citesc. Colind muzee, expoziții de artă, chiar dacă stau mai mult la țară. O vreme am studiat pianul, am rămas un consecvent ascultător de muzică. Nu pot cuprinde nici pe departe tot ceea ce aș dori...” ■ Despre Charlotte Brontë și Emily Brontë scrie Codrin Liviu Cuțitaru în *Femei victoriene*, notând apariția traducerilor: *Jane Eyre* de Charlotte Brontë, traducere de Mirella Acsente Ed. Leda, 2009 și *La răscruce de vânturi* de Emily Brontë, traducere de Henriette Yvonne Stahl, Ed. Adevărul Holding, 2009. ■ Despre volumul *Fără speranță* de Nadjeda Mandelștam, traducere de Nicolae Iliescu, Ed. Polirom scrie Daniel Dragomirescu în *Din Arhipelagul Gulag*: „*Fără speranță* este o remarcabilă carte-document, scrisă într-un stil narativ plin de expresivitate și vigoare, al cărei mesaj se cuvine păstrat în memorie și ale cărei învățăminte nu trebuie în nici un caz ignorate ori minimalizate, pentru că o societate care își uită prea ușor trecutul este mai devreme ori mai târziu condamnată să-l repete în forme noi, dar nu mai puțin înspăimântătoare”. ■ Micaela Ghițescu marchează un an de la decesul scriitorului Dinis Machado (*Inevitabila despărțire...*); în continuare citim *Moartea actorilor* al acestui prozator. ■ Versuri semnează Daniel Pișcu și Emil Brumaru. ■ Din pagina realizată de Adriana Bittel reținem: □ *Bogoteida*: „Apărut în 1984 în Columbia, *Un rău fără leac* e singurul roman scris de Antonio Caballero, acum în vârstă de 64 de ani, cunoscut ca jurnalist și desenator de presă caustic la adresa situației din țara lui. Când e întrebare de ce, în ciuda succesului înregistrat în urmă cu un sfert de secol, la debut, n-a mai publicat și alte romane, Antonio Caballero răspunde că, după părerea lui, nu trebuie să scrii decât când ai ceva neapărat de spus și că *Un rău fără leac* a epuizat toate obsesiile lui literare și n-ar face decât să se repete, ceea ce îl plictisește”. □ *Candidat (?) la Nobel 2009*: „Din opera celui mai important prozator chinez contemporan, Mo Yan (n. 1955), a apărut anul trecut la «Humanitas fiction» romanul ce ia adus celebritate internațională, *Sorgul roșu*, publicat în original în 1987 și ecranizat de Zhang Yimou (filmul a câștigat Ursul de aur de la Berlin în 1988). De la sfârșitul anilor '80 și până azi, Mo Yan a mai publicat zece romane și vreo 80 de povestiri și e un candidat creditabil pentru Premiul Nobel – 2009, al cărui laureat va fi anunțat săptămâna aceasta”. □ *Scriitorii francezi în timpul Ocupației*: „O carte foarte documentată, bazată pe texte inedite, scrisori, jurnale intime, facsimile și altele la fel, descrie cât se poate exact și totodată de nuanțat viața literară franceză din anii Ocupației (1940-1944). Lucrurile sunt departe de a fi simple. O linie clară de partaj nu poate fi trasă între colaboraționiști și rezistenți”. □ *Scurtă cronică*: „Sub titlul *Le Dîner de top* (nu știm dacă e traducerea celui original, fiindcă în Franța se «rebotează» frecvent, din rațiuni comerciale, cărțile și filmele), la Fayard a fost publicat recent un nou roman de Ismail Kadare”. ■ În loc de *Ochiul magic*, pe ultima pagină

găsim rubrica lui Alex. Ștefănescu, *Tichia de mărgăritar*: □ *Afurisirea unui istoric literar*: „Puși Dinulescu a involuat ca scriitor. De la o superficialitate agreabilă a ajuns la incoerență, vulgaritate și plăcere de a denigra. Comentând într-o carte de 344 de pagini (apărută la, cândva, prestigioasa Editura Minerva) *Istoria critică a literaturii române* de Nicolae Manolescu, el seamănă cu o babă rea care îl afurisește pe șoferul unui autobuz pentru că n-a oprit în stație”. □ *Fabulistul care își aduce aportul*: „Ionel Gologan vrea să relanseze fabula. El este încurajat, în această întreprindere de Gheorghe Bulgăr și de Nicolae Balotă, cărturari de seamă, care nu se știe din ce cauză îl laudă cu multă convingere. «Ionel Gologan - afirmă Gheorghe Bulgăr - îmbogățește prin aceste Fabule peisajul nostru literar de azi.» Iar Nicolae Balotă adaugă: «Cu o deosebită inteligență artistică, autorul inventează noi teme, propune modalități inedite...». Lucrurile nu stau nici pe departe așa. În realitate, Ionel Gologan nu îmbogățește peisajul nostru literar de azi, nu inventează noi teme, nu propune modalități inedite. Volumul atât de laudat (*Fabule/ Fables*, ediție româno-engleză, trad. în engleză de Andrei Bantaș, prefață de Gheorghe Bulgăr, prezentare pe ultima copertă de Nicolae Balotă, București, Ed. Europa Nova), tradus și în engleză, ca un mesaj al românilor către întreaga umanitate, cuprinde poezioare naive, versificate școlărește, fiecare cu câte o «morală» explicită la sfârșit”. □ *La șuetă cu Dumnezeu*: „Deși cărțile sunt scumpe, există multă literatură ieftină. Printre cei care contribuie la proliferarea ei se numără Shaul Carmel, un autor de versuri caraghios-jucăușe, cu pretenții de filosofie. De un comic involuntar irezistibil sunt dialogurile lui cu Dumnezeu”. □ La întrebarea pusă de Marin Tripșa din SUA (*E o crimă să scrii prost?*) primim răspunsul: „Bineînțeles că un autor nu este vinovat dacă nu are talent. Dar cine îl învinovățește de ceva, în cadrul rubricii mele, pe un asemenea autor?”.

10 octombrie

● [„Adevărul”, nr. 5982] Pe prima pagină apare *Un Nobel fără țară*, de Cezar Paul-Bădescu: „Înainte să emigreze în Germania Federală, Herta Müller era vânată în România de Securitate – povestește scriitoarea într-un interviu postat pe site-ul Academiei suedeze. Ea nu era văzută cu ochi buni nici de șvabii din Banat. Aceștia n-au putut s-o ierte pentru că scrisese despre legăturile comunității cu național-socialismul”. ■ Este inserat interviul cu laureata Premiului Nobel, „*Română în Germania, nemțoaică în România*”, „Fragment din interviul realizat de jurnalista independentă Marika Griehsel pentru Nobelprize.org. Traducere și adaptare Matei Dobrovie. Reținem: „- *Cum credeți că vor fi primite cărțile dvs. în România?* – De critică s-ar putea să fie bine primite, dar în societate eu nu sunt foarte iubită. Sunt invitată foarte rar acolo, pentru că am spus, de-a lungul timpului, multe lucruri negative despre situația din România. Dar așa este, din păcate: fosta nomenclatură și serviciile secrete și-au împărțit toate posturile în țară. Este o rețea în care ei se servesc reciproc. Aceasta este explicația pentru corupția generalizată. România este încă destul de departe de o democrație adevărată. Și,

dacă spui asta, și se va răspunde de acolo că cei din exil ar trebui să tacă, pentru că nu înțeleg”. ■ Lavinia Bălulescu publică reportajul *În satul natal al Hertei Müller*: „Scriitoarea nu mai are rude în sat, iar cei care au cunoscut-o personal sunt tot mai puțini. O singură colegă din școala generală, Eugenia Drăgan, acum învățătoare, își amintește o Herta deloc excentrică, foarte silitoare și extrem de ordonată”. ■ Nicoleta Zaharia informează că *Librăriile, luate pe nepregătite*: „Anunțul că Premiul Nobel pentru Literatura a fost câștigat de Herta Müller a prins pe picior greșit mai multe librării din București, dar și din țară”. Sunt date citate de la angajații librăriilor „Mihai Eminescu” din București, Junimea din Iași, Cărturești, Humanitas și directorul de vânzări al Polirom. ■ Ziarul oferă citate din *Presa internațională despre premiul Hertei Müller*. Sunt citate articole din „Corriere della Sera”, „La Stampa”, „La Repubblica”, „Los Angeles Times”, „Le Monde”, „Le Figaro Littéraire”. ■ Sub titlul *Scepticul privit cu scepticism*, Radu Paraschivescu face o semnalare despre romanul *Un om fără țară* de Kurt Vonnegut, Ed. Rao, traducere de Gabriel Stoian: „Imediat după apariția cărții, Vonnegut a fost acuzat că face jocul democraților și că se transformă în portavoce a stângismului nord-american. Scriitorul nu și-a ascuns opțiunile și nu a lăsat niciodată impresia că ar fi dispus să înghită broaște”.

● [**„Suplimentul de cultură”, nr. 244**] Veronica D. Niculescu publică *Herta Müller, lectură-eveniment din noul roman: Atemschaukel*, de la Festivalul Internațional de Poezie „Oskar Pastior”, ediția a III-a, Sibiu: „Publicul i-a putut asculta pe Urs Allemann (Elveția), Tadeusz Dąbrowski (Polonia), Daniela Danz (Germania), Oswald Egger (Austria), Georgi Gospodinov (Bulgaria), Herta Müller (Germania), Krzysztof Siwczyk (Polonia), Paulo Teixeira (Portugalia), Hans Thill (Germania) și pe Constantin Acosmei, Daniel Bănuțescu, Ion Mureșan și Radu Vancu din România. [...] Herta Müller a citit din noul său roman, *Atemschaukel*, apărut acum o lună în Germania la Editura Hanser. Romanul abordează tema deportării sașilor în URSS și se bazează pe experiențele poetului sibian deportat la vârsta de 17 ani. Drepturile sunt vândute deja în zece țări, după cum declara Corina Bernic, deocamdată nu și în România. De altfel, pentru titlul în română încă nu s-a găsit un echivalent. Romanul a fost scris de Herta Müller după convorbiri cu Oskar Pastior, care i-a descris experiențele din lagărul sovietic unde a fost deportat în 1945”. □ Constantin Vică semnează *Mecanismele fricii*: „Dar cine este Herta Müller? Este o scriitoare incomodă, o prezență acidă și un critic dur al oricăror încercări de elogiare. Herta Müller stă ascunsă în spatele textelor sale, ca în spatele unei cortine care nu se va mai ridica niciodată”. ■ George Onofrei obține un interviu de la laureata Premiului Nobel pentru Literatură, Herta Müller, „*Nobelul e un premiu mare. Nu mă îmbată gândul că premiul acela este cel mai...*”: „- Este Nobelul pentru literatură cel mai important premiu pe care îl poate primi un scriitor? - Așa se zice, dar pe mine nu mă preocupă acest aspect. E un premiu mare, care este, bineînțeles, consistent și din punctul de vedere al banilor. Eu nu sunt înnebunită, nu mă îmbată gândul că premiul acela

este cel mai... Desigur, cred că, la fel ca fiecare om care lucrează, și pentru un doctor, și pentru un inginer este mai plăcut să simtă că munca lui este acceptată și recompensată. Mă bucur pentru fiecare premiu, deoarece mi se dovedește astfel că sunt oameni care îmi apreciază munca. E mai plăcut decât să nu fii luat în seamă”. □ În *Semnal* este recomandat volumul *Medgidia, orașul de apoi* de Cristian Teodorescu, Ed. Cartea Românească. ■ Daniel Cristea-Enache revine la rubrica sa cu *Convorbiri cu Dan C. Mihăilescu*: „- *În debutul acestui volum de convorbiri, v-aș pune deci niște întrebări «pilot». Dincolo de relația noastră personalizată, credeți că doi oameni cu convingeri (politice, religioase, artistice) profund diferite pot comunica în mod real și se pot înțelege dincolo de bagajul masiv al diferențelor? Dacă da, în virtutea cărui cod? Care ar putea fi numitorul comun? Pe de altă parte, cu cine nu se poate dialoga? Cu cine nu merită să faci efortul dialogului?* – Mai întâi, trebuie să știi că m-a muncit destul de mult ideea acestei cărți. Flatantă, onorantă, bine provocatoare, nu zic nu, însă în deajuns de riscantă ca să-mi dea ceva fiori. De obicei, pentru astfel de bucoavne dialogale, ca și pentru premiile «opera omnia», trebuie să fii cel puțin sexagenar, cu opera ca-și-încheiată. Adică orice titlu de carte ori schimbare biografică marcantă și-ai adăuga la CV, capitolașul pe care și-l rezervă istoria literară, verdictul său, esența ființei tale, a destinului tău profesional – rămân neschimbate. Așa a fost când ai vorbit cu Octavian Paler și Ileana Mălăncioiu”. □ Florin Irimia semnează *Dacă v-a plăcut Porno...*, recenzie la volumul *Dacă și-a plăcut școala, munca o să-ți placă și mai mult* de Irvine Welsh, traducere de Ciprian Șiușlea, Ed. Polirom, 2009: „Așadar, cinci povestiri care, una peste alta, nu-s rele deloc, am zis io că nu-mi place tipu’, da’ parcă pân’ la urmă mi-a plăcut, acuma nu v-ați supărat pe mine că io n-am vrut să vă duc în eroare, bine că n-a fost invers, cum se-ntâmplă-n viață, că pornești de-ți place și ce frumos e totul și-apoi, încetu’ cu încetu’, îți dai seama că parcă nu-i chiar așa mișto și în final și-e greață de tot și-ți vine s-o iei pe ciucălăi, măcar ficțiunea să fie altfel că doar de-aia-i ficțiune, să-ți mai ia gându’ de la ale tale și dacă-o să citești cartea, chiar o să vi se ia gându’, numai că ce folos dacă apoi tot aicea vă-ntorceți, sau poate cine știe?”. ■ Apare nota *Scriitorii români, vizibili la Târgul de la Frankfurt*: „Scriitorii Doina Ruști, Filip Florian, Robert Șerban și Lucian Dan Teodorovici vor fi prezenți la ediția de anul acesta a Târgului de Carte de la Frankfurt”. Urmează programul lansărilor la acest Târg.

11 octombrie

● [„Adevărul”, nr. 129] Cătălina Mihai scrie despre *Cartierul cu două Nobeluri*, despre zona rezidențială unde locuiește Herta Müller. □ Alături citim și *Pelerinaj la casa Hertei Müller*, despre poetul Reinhold A. care a venit special să vadă „unde stă Herta Müller”. ■ Nicolae Manolescu scrie despre *Cum „turna” Maia Plisețkaia*. ■ În paginile dedicate Premiului Nobel pentru Literatură citim despre Salvatore Quasimodo (*Nobel pentru un poet al timpului său*) și Sylvia Plath (*Cazul Sylvia Plath*), sub semnătura Elizei Zdru.

13 octombrie

• [„Revista 22”, nr. 42 (1023)] Paul Cernat publică *Herta Müller cu Nobelul, România cu moștenirea Securității*: „Ar trebui oare să-i mulțumim omniprezentei Securități pentru că i-a făcut viața un coșmar și i-a oferit materie primă pentru un virtual Nobel? Un Nobel obținut, altminteri, la propunerea statului german, după 10 ani de la prima nominalizare... În condițiile în care nu i-au fost traduse în România decât 5 cărți din cele peste 20 (în Suedia i s-au tradus 8, iar în Polonia – 6), mi se pare meschin să o revendicăm. Instituțiile noastre publice nu au făcut mare lucru pentru ea după 1989. Iar Herta Müller nu face parte din rândul vitejilor de după război sau cu voie de la poliție: a fost incomodă și înainte, și după căderea comunismului. Venit ca o palmă morală pe obrazul gros al securiștilor «patrioți», Nobel-ul ei nu ne răscumpără lașitățile, ci ni le pune mai bine în evidență. [...] E de prevăzut că și elogiile la adresa performanței obținute de «extrateritoriala» Herta Müller vor fi depasionalizate, raționale. Scriitoarea nu va fi așezată pe un pedestal, păzită cu strășnicie patriotică și transformată în fetiș de patrimoniu. Nu va contribui la oblojirea complexelor noastre periferice și nu ne va gonfla, artificial, mândria de a fi români. Dar ne va menține (auto)critici și lucizi. Ceea ce e mai mult decât salubru”. □ Pentru un Nobel românesc scrie Cosmin Alexandru: „Acordarea Premiului Nobel pentru Literatură Hertei Müller a aprins din nou scânteia frustrărilor naționale legate de lipsa scriitorilor români din lunga listă a premiaților. Mă frământă o întrebare: în loc de așteptarea pasivă a recunoașterii altora, n-ar fi mai potrivită începerea propriei noastre recunoașteri? N-ar fi mai potrivită crearea unui fond de premiere, hai, nu de un milion de euro, precum cel suedez, dar măcar de o sută de mii de euro, pe care un juriu românesc să-l acorde anual unui scriitor român? Dacă ne doare atât de tare că alții nu se uită frumos la noi, de ce nu începem prin a ne uita întâi noi la noi mai frumos?”.

• [„Bucureștiul cultural”, nr. 25 (88)] Bianca Burța-Cernat semnează *O middle class a prozei românești actuale*: „Nu împărtășesc scepticismul celor care anunță o iminentă apocalipsă a prozei românești, previziune îndreptățită, zice-se, de producția prozastică insuficient de convingătoare a ultimului deceniu și de numărul mic al prozatorilor sub 30 de ani. [...] E firesc, de altfel, ca din imensa cantitate de steril să se ivească un număr mic de titluri remarcabile. Cât despre capodopere, ele există în regimul excepției. Și, de altfel, nu numai din capodopere se face o literatură; important e să existe premisele capodoperei: o masă cât mai consistentă de cărți solide cu o anumită anvergură și de autori *cu operă*. În afară de asta, o literatură e sănătoasă când conține un număr rezonabil de autori de bun nivel mediu (simt nevoia să subliniez cuvântul «bun»). Să nu fiu înțeleasă greșit: nu fac aici un elogiu al mediocrității și al «căldiceilor»; afirm, pur și simplu, că un Sadoveanu, un Rebreanu sau o Hortensia Papadat-Bengescu nu se ivesc din neant și nu se dezvoltă în afara unui climat de emulație la care participă și autori de prim rang, și autori care sunt «doar» buni sau cel puțin onorabili. O literatură substanțială nu se face numai *cu* și nu se compune numai *din* potențiali nobelizați.

Avem nevoie, indubitabil, de consolidarea unei *middle class* și în proză”. ■ În *Pariul unui prozator: 1 x 2* Daniel Cristea-Enache scrie despre *Cum să uiți o femeie* de Dan Lungu, Ed. Polirom, 2009: „Nu știu cum a rezolvat autorul problema pur personală și netransferabilă ficțional a credinței. Ca mai vechi cititor și critic al lui, pot spune însă cu certitudine: abia cu acest al treilea roman, subtil și substanțial, riscant, dar nu șarjat, situat la alt nivel decât precedentele, Dumnezeu i-a pus lui Dan Lungu mâna-n cap”. ■ Paul Cernat publică *Povești, povestiri, amintiri*, o cronică la *Lampa cu căciulă. Povestiri* de Florin Lăzărescu, Ed. Polirom, 2009: „Ca prozator, Florin Lăzărescu are naturalețe și prospețime, vervă autentică de povestitor și capacitatea de a compune, cu mare economie de mijloace, narațiuni enigmatice și complexe. Modul în care metafizicul se insinuează ca-n joacă în «profanul» scenariilor sale mozaicate, cu aer de cartoons din lumea contemporană, conferă nota specifică a acestui scriitor ale cărui atuuri țin de arta comunicării inocenței: naivitatea copilăroasă a personajelor care descoperă, traumatic, o lume indiferentă și ostilă, fără să înțeleagă ce li se-ntâmplă, are un corespondent în firescul înregistrării miraculosului și absurdului dintr-un cotidian transfigurat prin magia ludică a povestirii. Reversul – o anume «lipsă de suflu» narativ, o țesătură cu ochiuri prea mari și o voce auctorială în schimbare, inaptă să ia la fel de bine notele acute și notele grave”. ■ Gabriela Adameșteanu se întreține cu Herta Müller, *Limba română participă la limba germană în care scriu*: „- *Ai scris vreodată literatură în limba română?* - În limba română n-am scris niciodată. Știam puțin limba română de la școala din sat, dar, bineînțeles, acolo n-am învățat-o destul, pentru că erau numai câteva ore pe săptămână. Iar în afara școlii nu se vorbea românește deloc, pentru că în sat erau numai nemți. [...] - *Ai simțit nevoia să schimbi ceva de la o carte la alta sau ai mers liniștită înainte?* - Am mers, că și așa nu ești cu totul conștient de ce faci acolo. Și atunci faci ce trebuie în momentul acela și, după ce ai terminat, nu mai poți să analizezi sau să reconstruiești ce ai făcut, una și alta. Dacă ai noroc, iese bine. Nu, nu mi-am pus problemele astea. Ce aș putea să schimb? Te schimbi tu însuși și atunci se schimbă probabil și ceea ce scrii, dar fără să decizi în mod conștient. - *Dar cum ai ajuns din nou la poezie? Se pot numi doar poezie aceste două splendide volume cu o grafică atât de originală și o percepție simultană a literei, a desenului, a textului?* - Am început foarte practic, acestea sunt cuvinte decupate din reviste. Am fost în deplasare să fac lecturi publice, câteodată vreo zece zile sau două săptămâni în șir, și atunci, în loc să scriu vederi, am cumpărat coli albe de hârtie și am cumpărat ziare, lipici și o foarfecă și am tăiat o poză dintr-un ziar și am lipit trei-patru cuvinte și pe partea cealaltă am scris, ca pe o vedere. După un timp, acasă, mi-am făcut un atelier, că s-au adunat tot mai multe cuvinte. Și după aceea au apărut aceste vederi făcute pentru momente concrete, practice, pentru anumite persoane. Alegeam niște cuvinte din ziar care întotdeauna când le luam și erau singure pe alb deja însemnau mult mai mult decât în contextul din care le scoseam. Și fascinația asta, cum se schimbă un lucru când îl scoți din ce îl

înconjoară! Dacă iei un cuvânt și altul, și altul, și altul, și mai pui o poză, iese cu totul altceva. Și merge mult mai departe decât intenția ta. Asta m-a fascinat. Și cu rimele am fost obișnuită, pentru că noi, acolo în România, de multe ori am avut zile când toată lumea făcea rime. Unul dintre noi spunea ceva, celălalt trebuia să răspundă în rimă și numai în rimă aveam voie și așa rima te ia în posesie. Mai știu niște scriitori, niște poeți pe care îi apreciez foarte mult, care lucrează cu rima și poeziile nu sunt deloc netede. Adică s-au combinat foarte multe lucruri și am început să fac și așa am ajuns la o obsesie pe care acum nu mai pot s-o las. E ca un drog. Se termină repede, e foarte fain. Dacă faci lucruri scurte, după trei-patru zile întotdeauna ai ceva gata, te bucuri, ești grozav. Dacă nu funcționează, arunci deoparte, nu e așa un lucru mare. Și are foarte multă relație cu viața, pentru că o carte poștală are numai o suprafață și toate trebuie să încapă. Și trebuie să mă gândesc ce pun și ce nu. E un training de esență. Nu poți să-ți permiți nimic inutil, trebuie să faci șocul poetic pe ultimul metru, nu ai mai mult la dispoziție. După aceea, limbajul pe care îl scot din reviste este un limbaj neliterar, asta este pentru mine de la sine înțeles, nu mă apuc să scot cuvinte din texte literare. Fascinația asta că poezia rezultă..., că noi nu avem un limbaj al nostru. Foarte mulți scriitori spun că noi avem un limbaj poetic... Avem pe dracu', avem numai limbajul oamenilor care nu scriu". ■ În rubrica *Proză actuală* este publicat un fragment din *Viziunea* de Norman Manea, romanul apărut la Ed. Polirom.

14 octombrie

● [„Adevărul”, nr. 5985] Lavinia Bălulescu aduce în discuție *Mărturiile fostului soț al Hertei Müller*: „Fostul soț al Hertei Müller nu a dorit să dea prea multe detalii referitor la problemele pe care le-au cauzat comuniștii, dar a ținut să precizeze că amândoi au fost urmăriți și persecutați”. ■ Andrei Pleșu semnează *Va să zică, se poate*: „Mi s-a întâmplat, nu o dată, să fiu contrariat de criteriile după care se decid laureații premiului Nobel pentru literatură. Mi se păreau fie nedrepte (după cum nedrepte mi se păreau o serie de eclatante omisiuni), fie strict conjuncturale, dictate de criterii exterioare domeniului. Încet-încet, am început să cred că, pentru a fi selecționat trebuie să ilustrezi o anumită orientare politică, să te încadrezi într-o modă ideologică rentabilă, să coresponzi unor standarde de «actualitate», sau unor calcule statistice. Cu Herta Müller «socoteala de-acasă» n-a mai funcționat”. ■ În *Scriitori români la Frankfurt* Nicoleta Zaharia scrie despre prezența României la Târgul de Carte din acest oraș: „Scriitorul Mircea Cărtărescu va fi prezent, sâmbătă 17 octombrie, la standul 5 al României, care se întinde pe o suprafață de 140 de metri pătrați, alături de Gerhard Csejka, cel care a tradus în germană romanul *Orbitor*. Robert Șerban își va lansa la Frankfurt traducerea germană a volumului de versuri *Cinema la mine acasă*, apărut la Editura Cartea Românească, în 2006. Vineri, 16 octombrie, Doina Ruști va vorbi despre romanul său, *Fantoma din moară* (Polirom, 2008). [...] Filip Florian va lua parte la o lectură-dezbatere, sâmbătă 17 octombrie, alături de scriitorul maghiar

Attila Bartis. Filip Florian va citi un fragment din cea mai recentă carte a sa, *Zilele Regelui*. Tot sâmbătă, 17 octombrie, de la ora 13.00, la standul României va fi prezentată traducerea în germană a volumului de povestiri *Atunci i-am ars două palme* de Lucian Dan Teodorovici (Polirom, 2004)”. □ Alături apare și *Programul lansărilor românești*.

● [„Adevărul literar și artistic”, nr. 995] Andra Matzal prezintă dosarul *Literatura exorcizării de comunism* la anunțarea că Premiul Nobel i-a revenit scriitoarei Herta Müller, comparând numărul aparițiilor editoriale în Germania și România. Alături citim și *Fragmente din opera autoarei și biografia scriitoarei (De la Nițchidorf la Berlin)*. ■ În continuarea dosarului Andra Matzal împreună cu Nicoleta Zaharia organizează o anchetă *Herta Müller, în oglinda criticilor*. Răspund: □ Ion Bogdan Lefter, „Comitetul Nobel n-a greșit...”: „Romanele, până la recentul *Atemschaudel*, mult discutat în cele câteva luni de la apariție, eseurile, poemele-colaje, ca și atitudinea ei răspicat anticomunistă și antitotalitară au atras admirația și respectul deopotrivă pentru marele ei talent literar și pentru radicalismul ei etic. Toate acestea – argumente mai mult decât convingătoare pentru atribuirea Nobelului”. □ Luminița Marcu, „Cărțile ei ar fi trebuit să fie în programă”: „Realitățile despre care scrie Herta Müller sunt în general românești. Cărțile ei ar fi trebuit să fie în programa universitară încă dinainte de Premiul Nobel, dar acum, din fericire, vor fi chiar imposibil de evitat”. □ Carmen Mușat, „Vocea ei rostește adevăruri incomode”: „E prea puțin important dacă în decizia Comitetului Nobel au fost invocate și argumente de ordin circumstanțial - cum ar fi aniversarea a douăzeci de ani de la căderea Zidului Berlinului. Infinit mai semnificativ este, din punctul meu de vedere, faptul că o opera majoră, de o incontestabilă profunzime și expresivitate va ajunge la și mai mulți cititori, grație și acestui premiu”. □ Cristian Teodorescu, „Aș fi preferat să nu mai fie confundată cu Zidul Berlinului”: „Mă irită că Academia Suedeză i-a acordat Hertei Müller Premiul Nobel pentru literatură tocmai în anul când se împlinesc 20 de ani de la căderea Zidului Berlinului. Fiindcă e un întemeiat prilej de speculații nemeritate. Perseverența cu care germanii au propus-o, aceasta ar fi a treia oară, ar trebui să ne dea seros de gândit asupra prestigiului pe care Herta Müller l-a dobândit ca scriitoare, mai întâi în RFG și apoi în Germania reunită”. □ Paul Cernat, „Nobelul Hertei Müller nu ne răscumpără lașitățile, ci ni le pune mai bine în evidență”: „Premiul acordat acestei intelectuale curajoase, lucide și verticale vine să răsplătească o operă de o coerență impresionantă și o opțiune anticomunistă cu deplină acoperire literar-existențială. Faptul e demn de salutat, în condițiile în care în ultimul deceniu au fost Nobelizați și scriitori cu atitudini procomuniste (dar din afara oricărui establishment!)”. ■ Dosarul continuă cu *Nobelul german care ajută literatura română* de Dan Bolcea: „Lucian Dan Teodorovici, Mircea Cărtărescu, Filip Florian, Robert Șerban, Ioana Ieronim, Doina Ruști și Bogdan Hrib ar putea fi primii beneficiari ai un posibil val de simpatie care ar veni din partea editurilor străine, la Târgul de Carte de la Frankfurt (14-18 octombrie). Ei își vor lansa cărțile

și vor avea lecturi publice la cel mai mare eveniment de gen din Europa. România a avut o participare constantă la acest târg, dar anul acesta se poate bucura de un plus de vizibilitate. Scriitorul Lucian Dan Teodorovici consideră că Nobelul literar câștigat de Herta Müller le poate deschide mai larg drumul scriitorilor români în Occident, deoarece scriitoarea este ea însăși foarte conectată la literatura română contemporană, cunoaște ce se scrie în prezent și a recomandat chiar și editorilor din afară, nume de scriitori români. [...] Și Doina Ruști, premiata de Uniunea Scriitorilor, în 2008, pentru romanul *Fantoma din moară* se așteaptă ca la Târgul de Carte de la Frankfurt să fie o schimbare pozitivă față de scriitorii români. Dan Lungu, unul dintre cei mai traduși autori români, crede că Nobelul acordat Hertei Müller face un imens serviciu nu doar scriitorilor, ci întregii culturi românești”. ■ Sub titlul *Cărtărescu: „premiul aparține și literaturii române”* sunt redată opinii formulate de Nicolae Manolescu și Mircea Cărtărescu: □ „Criticul Nicolae Manolescu, președintele Uniunii Scriitorilor, ne-a declarat că s-ar bucura ca România să speculeze acest moment «într-un mod decent și util». «Cu alte cuvinte, să profite de ocazie, pentru a o traduce pe Herta Müller, pentru a provoca niște dezbateri legate de personalitatea și cărțile ei”. Manolescu nu vede cum am putea și de ce ar trebui să speculăm acest eveniment, pentru că, în fond, «este meritul ei». Criticul este de părere că premiul poate avea răsfrângeri pozitive și asupra literaturii române contemporane”. □ „Într-o declarație pentru Mediafax, scriitorul Mircea Cărtărescu a subliniat că «acest premiu suprem aparține puțin și literaturii române». El considera că premiul este în primul rând al ei, «dar nu se poate să nu ne gândim ce lumină va arunca el asupra literaturii române. E un eveniment fericit, care-ar trebui să ne facă foarte mândri de compatrioata noastră”». ■ Rubrica *Adevăruri de altădată* găzduiește *O dispută*, articol semnat de E. Lovinescu și publicat în „Adevărul”, 1937.

● [**„Lucefărul de dimineață”, nr. 32 (904)**] Din *Viața culturală* reținem *Hertha Müller, laureată a Premiului Nobel pentru literatură*: „Uniunea Scriitorilor din România a luat cunoștință cu bucurie de faptul că Premiul Nobel pentru literatură pe anul 2009 a fost atribuit scriitoarei Hertha Müller. Scriitoarea germană s-a născut în România și a creat la începutul carierei sale literare în țara noastră, iar talentul său, răsplătit acum cu înalta distincție a Premiului Nobel, s-a manifestat în grupul scriitorilor germani din România care a constituit, alături de «Generația 80» a scriitorilor români, o mișcare estetică înnoitoare, radicală în literatura română și s-a distins printr-o atitudine morală verticală, de protest împotriva dictaturii comuniste. Hertha Müller s-a remarcat ca scriitoare în România și a fost apreciată de colegii săi de generație germani, ca și de cei români drept autoarea unor opere valoroase și de un deosebit curaj civic”. ■ În *Sebastian, Lenin și Marta Petreu* Gelu Negrea discută despre volumul *Diavolul și ucenicul său: Nae Ionescu – Mihail Sebastian* de Marta Petreu, Ed. Polirom, 2009: „Între o evaluare nedreaptă, poate, și tentativele de ocultare pudibondă a căderii în păcat sau doar a pasagerelor rătăcirii ideologice ale unui

scriitor, fie el și de raftul al doilea, mai periculoasă și mai contraproductivă mi se pare a doua soluție. Din această perspectivă, violența apărării cu orice preț a purității lui Sebastian prin aneantizarea ieșirilor sale publice condamnabile și aruncarea în derizoriu și circumstanțial a vasalității de cuget și simțire în raporturile cu Nae Ionescu mi se par a divulga bizare remanențe ale tezelor leniniste privind preluarea critică a moștenirii culturale sau a operei unui autor, și anume exclusiv a părților lor «pozitive». *Diavolul și ucenicul său* nu este un ataractic expozeu academic, ci o carte umorală, dictată câteodată de nervii și inima autoarei, cu imanentele avantaje și dezavantaje incluse în acest tip de ecuație intelectuală”. ■ *Amintiri virile despre Valentin Tașcu* se intitulează recenzia lui Felix Nicolau la *Liber* de Marius Marian Șolea, Ed. Vinea, 2008: „Scriitura aceasta limpidă, geometrică aproape, este o înlănțuire de maxime și de termeni abstracti. Versurile sunt aliniate pe pagină cu ochii închiși. Lumea exterioară nu contează. Scriitorul a încetat să mai vadă, să mai fie curios”. ■ Adrian G. Romilă scrie despre *Amintiri și povești deocheate* de Neagu Djuvara, Ed. Humanitas, 2009: „Amintirile lui Neagu Djuvara sunt pline de delicii narrative rare, care sunt, de fapt, pentru noi, modernii revoluți, veritabile călătorii în timp. Limbajul, spontan, alert, lasă și el impresia de rememorare proaspătă și autoironică a unor fapte pe care vârsta le-s pus deja la o distanță numai bună de prins în insectar”. ■ Alexandru George revine cu *Între revizuire și fixare*: „Una dintre cele mai interesante și alarmante curiozități pe care le-am putut observa cu interes, dar și cu dezaprobare este iluzia unor istoriografi, critici, cadre didactice superioare cu mare influență de a-și închipui că istoriile literare sunt cea mai potrivită soluție pentru mare și nerezolvata (eu îi zic: eterna) problemă a revizuirilor. Aceasta s-a ivit la modul cel mai acut (poate că ar trebui să spunem că a izbucnit) imediat după recâștigarea libertății, în primele luni ale anului nou (al altei ere) 1990. Atunci a fost proclamată pe toate glasurile urgența revizuirilor pentru a repara și completa toate neajunsurile și falsificările comunismului de care, cu mici excepții, toți eram conștienți. Dar de ce redactarea unor istorii să fie soluția?”. □ În rubrica *Memorialistică* apare textul *70 de ani de la izbucnirea celui de-al Doilea Război Mondial. Berlin, august 1939*, un episod din memoriile generalului Gârbea, introduse printr-o notă semnată de Horia Gârbea. ■ În acest număr, poeme de Ioana Crăciunescu. ■ Rubrica *Dintre sute de catarge* găzduiește *O lume în 1857 de cuvinte* de Sorin Tunaru. □ Lucian Perța publică noi parodii (Alexandru Mușina). ■ La proză, Constantin Novac este prezent cu *Oamenii lui Saitafernes*.

15 octombrie

● [„Adevărul”, nr. 5986] Apare nota nesemnăată *Herta Müller se lasă așteptată*: „Laureata de anul acesta a Premiului Nobel pentru Literatură, Herta Müller, și-a contramandat în ultimul moment întâlnirea cu publicul, pe care trebuia s-o aibă ieri după amiază, în cadrul Târgului de carte de la Frankfurt. Organizatorii

evenimentului au anunțat că scriitoarea este «grav bolnavă», în timp ce editura Hertei Müller, Hanser Verlag, susține că «are doar o ușoară infecție»».

● [„Cultura”, nr. 41 (245)] Augustin Buzura semnează editorialul *Cartezianismul românesc*: „Modernizarea și reformarea României nu cunosc odihnă. Țara merge în aceeași direcție, indiferent dacă este condusă de un guvern întreg ori numai de o jumătate. Nu mă îndoiesc însă că s-ar descurca la fel de bine sau chiar mai bine și fără, mai ales că am experimentat această situație cam o mie de ani, într-o vreme când nu erau ordonanțe de urgență, ar șeful «tribului» își asuma singur răspunderea”. ■ În rubrica *Revista revistelor C. Stănescu* semnează *O anchetă aproape ratată*, comentând ancheta din „Dilema veche”, despre *Răul național și universal*, la care participă 14 oameni. De asemenea este notată cronică literară semnată de Daniel Cristea-Enache din „Idei în dialog” în care „Daniel Cristea-Enache reproduce integral un articol al tânărului Sebastian pe baza căruia dna Marta Petreu face greșeala de a-l califica pe autorul *Stelei fără nume* drept un «extremist»”. ■ În *Cultura literară* apar: □ Cătălin Sturza publică *Noul letopiseț moldovenesc, pe bune*, o cronică la *Sex & Perestroika* de Constantin Cheianu, Ed. Cartier, 2009: „*Sex & Perestroika* este un fel de eseu lung, care atinge, sub aerul jucăuș al ficțiunii, câteva puncte sensibile și care pune în pagină câteva adevăruri. Pentru români, cel puțin, este un roman instructiv, din care află amănunte relevante”. □ Lucia Toader publică *Texte hagiografice în abordări recente: Viața Sfintei Maria Egipteanca*, o prezentare a volumului *Viața Sfintei Maria Egipteanca* de Gabriel Mihăilescu, Ed. Universității București, 2008. □ În a doua parte a articolului *Casele scriitorilor* Constantin Coroiu scrie despre casa Mihail Sadoveanu în Copoul Iașilor, și casa George Topîrceanu, Iași, str. Ralet nr. 7. □ Eugen Simion publică *Despre „dezențializarea literaturii” și efectele nefaste ale revoluțiilor. Întoarcerea democrațiilor spre religie...*, un text despre articolele lui Eugen Ionescu, publicate începând cu anul 1939 în „Viața Românească”, „Vremea” și „Rampa”. □ Alex Goldiș publică prima parte din *Rolul progresist al cronicilor literare în anii '60*: „Fără stridențe programatice, tinerii cronicari activi în prima jumătate a deceniului al șaptelea vor construi, pas cu pas, un context al receptării favorabile a operelor de valoare și o nouă etică a criticii literare. Lipsită de eroisme, conduita critică a lui Matei Călinescu, Eugen Simion, Nicolae Manolescu, Gabriel Dimisianu, Lucian Raicu, Valeriu Cristea, Gheorghe Grigurcu sau Mircea Martin contribuie decisiv la instaurarea efectivă a canonului estetic în anii '60”. ■ Daniel Cristea-Enache realizează un interviu cu Virgil Duda, „Acum vreau doar să citesc, recitesc și să scriu încă o carte ori două, pentru a întregi Jurnalul unei existențe”: „D. C.-E.: Venind spre proza pe care o scrieți, spre caracteristicile și formele ei: aveți modele românești? Școala de proză pe care ați «urmat-o» este cea rusă, ori sunt mai degrabă mari scriitori extrem de diferiți, din care ați selectat componente fructificabile artistic? De ce ați scris, preponderent, romane? Și cum - tehnic vorbind - le scrieți? Ce urmăriți și, pe de altă parte, ce încercați să evitați în ele? V. D.: Una din cărțile oarecum

autobiografice pe care le-am publicat (*Despărțirea de Ierusalim*) se numea, într-o primă variantă, *Profesiunea de romancier* și conținea într-unul din straturile epice relatările naratorului despre motivele și împrejurările ratării a două proiecte romanești. Se afla acolo «un adevăr de viață» foarte important, după opinia mea, pentru înțelegerea complicațiilor, mai cu seamă a înfrângerilor dureroase, pe care trebuie să și le asume scriitorul, oricare ar fi «domeniul» în care se exprimă vocația sa, reală ori închipuită. E unul din cele mai dificile «accidente de parcurs» ale fiecărui profesionist al literaturii, indiferent de natura, structura și statura sa. O lecție esențială pentru autorul care sunt, dobândită din experiență directă, dar mai ales prin lectura, relectura și cufundarea în opera unor mari creatori, de la Flaubert la Kafka, de la Cehov la Musil, de la Proust la Thomas Mann. Cărțile lor și ale altor uriași literari, citite «cu lupa specială» a celui care se dedică scrisului, dimpreună cu jurnalele și volumele de corespondență, cu mărturiile celor care i-au cunoscut îndeaproape, s-au constituit pentru mine în «modele». Fără ele, fără conștiința unei tradiții culturale de la care te revendici, vrei să-i aparții, ori de câte ori îndrăznești să pui mâna pe condei, nu se poate ivi bucuria de a duce la capăt o fraza care «ți-a ieșit bine», de a contura un personaj rezistent, de a compune o situație interesantă și semnificativă; acestea ar fi - tehnic, în înțelesul înalt al cuvântului - preocupările mele ca romancier de profesie; căci, până la urmă, asta mi-a fost dat și asta m-am tot străduit să fiu. Ce urmăresc? Două teme majore. Prima ar fi, se poate ușor observa, sare în ochi, iubirea, ipostazele ei contemporane, dar și cele eterne. Dragostea, în toate înfățișările ei, reale sau inventate, modul în care se instalează, «se cristalizează», după nemuritoarea definiție a lui Stendhal, se manifestă și, în cele din urmă, se autodevoră, căci literatura nu se ocupă de «familiile fericite». A doua o constituie păienjenitul relațiilor interumane, cele aparente, cele subterane și cele secrete, măsura în care aceste legături și comunicări marchează epoca noastră, în plan social, familial, amical, intim. Nu cred în și nu mă interesează artistic romanul singurătății, nici analiza gândurilor unui ins izolat, latura psihologică restrânsă în cadrul unei singure conștiințe. Sunt domenii pe care nu mă satur să le investighez, probabil pentru că îmi închipui că mă pricep să le transform în imagini romanești verosimile și interesante. Ce încerc să evit? Să-l plictisesc pe cititor. Nu izbutesc mereu, deoarece consider că unele pasaje explicative nu pot lipsi din roman, dar și pentru că talentul meu, capacitatea expresivă se izbesc de praguri care mă obligă să-mi cunosc lungul nasului». ■ Robert Lazu stă de vorbă cu Andrei Codrescu, „*Numără până la zece înainte de-a răspunde la catastrofă*”: „*R.L.: În mijlocul producției tale literare se disting unele «diamante» rare... Așa mi s-a părut a fi Jealous Witness (Minneapolis, Coffe House Press, 2008), volum de poezii al cărui efect est4e amplificat datorită unui CD muzical care te lasă fără grai. Cântă acolo, sub titulatura New Orleans Klezmer AllStars, cei mai fascinanți muzicieni din Louisiana. Cum s-a născut acest proiect? De unde și când ți-a venit ideea punerii pe muzică a versurilor tale?* A.C.: Caritas. Tu știi cuvântul, în înseamnă «milă»,

dar e înrudit. Muzicienii din grup au fost împrăștiați de Katarina în toată America – unul din ei, Jonathan, mi-a scris din San Francisco să vadă dacă nu am ceva poezii despre catastrofă care le-ar oferi prilejul să scrie muzica și să se reunească într-un studio din New Orleans. Nu aveam, pentru că nu cred că acest fel de evenimente trebuie mulse imediat, eu cel puțin am nevoie de timp să mă gândesc la ceea ce s-a întâmplat. De data asta mi-am încălcat regula și-am scris fără să pun geană pe geană, în 24 de ore, poeziile care au devenit cântecele lor. Poeziile mustesc de emoție, sunt cam bolnăvioase, vin din zvonuri, televiziune, isterii, mii de mesaje din Internet, acasă la mine erau între 12-25 de refugiați, scriitori toți, cu telefoane mobile, cu computere, cu radiouri deschise, televizoare până-n pod, o brambureală mediatică dar și personală, emoționantă, o casă-birou-de-presă, poezie și, din fericire, un bucătar bun. [...] *R.L.: Disparația cărților? Cum așa? Uite, tocmai ne anunți pe prima pagină a site-ului tău un mare eveniment: apariția acestui incitant The Posthuman Dada Guide: Tzara and Lenin Play Chess la Princeton University Press. Cum de vorbești atât de sigur despre dispariția cărților când tu însuși scrii și publici, uneori, mai multe volume pe an? A.C.: Ghidul Dada e ultima carte, așa se afirmă, cu insistență, pe fiecare pagină. Sigur că o să ducă o existență spectrală cărțile, în forma de cult subteran, dar ca mediu de masă o să dispară. Cărțile-obiect de artă o să rămână, plus carnețelele copiate în două exemplare ale poezilor. Cum am zis, acesta nu-i lucru rău pentru scriitori, cititori și gânditori – dimpotrivă. Text o să fie peste tot și o să înotăm în surse dacă o să mai reținem capacitatea de alegere, de atenție și de sinteză, calități și ele în pericol din cauza lui ADHD (Attention Deficit Hyperactive Disorder) de care suntem toți bolnavi. Epoca aceasta a cărților se termină cu o explozie, apar cărți precum finalul unui foc de artificii. Alte epoci expiră cu-n suspin, asta face gălăgie – mie-mi place carnavalul”. ■ Cornelia Maria Savu semnează *Sabia franțuzească și butucul călăului*, semnalând apariția volumului *Moștenirea Boleyn* de Philippa Gregory, Ed. Polirom: „Documentarea minuțioasă și profesioniștii nu numai că i-a limpezit scriitoarei multe dileme, dar a făcut-o să găsească și tonul adecvat evocării în aceste ficțiuni «adevărate» ca istoria însăși”. ■ Despre *Educația și învățământul european în vremea crizelor și reformelor* scrie Dan Mircea Cipariu, prezentând punctele de vedere exprimate la „Penser l’Europe”: „Criticul literar Eugen Simion a pus disciplinele umaniste printre categoriile defavorizate de procesul Bologna, dar și de faptul că la noi «suntem tot timpul într-o reformă continuă». Textele clasicilor literaturii române au fost alungate din programe, manuale și de la bacalaureat. Elevii sunt obligați să studieze terminologii, taxonomii și competențe lingvistice, dar nu texte literare! Suntem în plină tiranie a teoriilor literare. [...] Academicianul Marius Sala a fost extrem de tranșant: «Istoria limbii și a poporului nu se învață bine în România!». Academicianul Ioan Aurel Pop a atras atenția asupra faptului că în sistemul nostru educațional toate manualele se numesc *Istorie*, și nu *Istoria românilor!* [...] «Umanioarele» se confruntă cu «colonialismul cultural» provocat de primatul*

limbii engleze în «satul global», după cum a atras atenția profesorul Jaime Gil Aluja, președintele Academiei Regale de Științe Economice și Financiare din Barcelona. [...] Deși oficial a susținut studiul limbilor minoritare în Uniunea Europeană, acestea nu sunt predate și nu sunt învățate! La Universitatea din Viena, reprezentată de Profesorul Michael Metzeltin, numărul studenților la cursul de franceză a scăzut dramatic de la câteva sute, acum câțiva ani, la aproape o sută, acum! Încurajarea limbilor minoritare de către Comisia Europeană e, în acest moment, doar un deziderat. Profesorul Radivoje Konstantinović de la Universitatea din Belgrad a susținut ideea de a fi învățate obligatoriu istoria și literatura vecinilor. Jean Paul Meheust, directorul Programului European SRYALIS, a propus predarea unei noi materii de învățământ, Educație Europeană, care să cuprindă următoarele categorii: istoria Europei, cultura europeană, viziunea comună de valori și instituțiile europene”. Sunt date, tot pe scurt, și opiniile lui Dan Hăulică, Sarah Wilson, Thierry de Montbrial despre problema predării artei și a globalizării în contextul educațional. ■ Teodora Dumitru reține un sondaj publicat în „Le Figaro littéraire” realizat de Mohammed Aïssaoui conform căruia „unul din trei francezi are nevoie de terapie; unul din trei francezi simte nevoia de a lăsa o «moștenire» generației următoare; unul din trei francezi a trăit niște experiențe care nu pot rămâne neîmpărțășite. Pe scurt: unul din trei francezi visează să scrie”. ■ Cătălin Sturza (Ct. S.) semnează *Primul român laureat al Premiului Nobel pentru Literatură?*: „După săptămâni întregi de speculații, pariuri și campanii de marketing în jurul câștigătorului Premiului Nobel pentru Literatură din 2009, s-a aflat, în sfârșit, rezultatul: este Herta Müller, autoare născută în România. Avem, așadar, primul român laureat cu Nobel pentru Literatură? E o întrebare minoră, poate, pentru istoria Nobelului, însă pe noi ne frământă de prea multă vreme chestiunea aceasta. Nemții au vreo 10 laureați ai Nobelului pentru Literatură, începând cu clasicistul Theodor Mommsen, francezii au 16, grecii au doi, maghiarii unul, până și bulgarii au unul (Elias Canetti, deși a scris în germană, a murit în Elveția și a fost cetățean britanic, este trecut în contul bulgarilor). [...] E, până la urmă, așa de important dacă avem sau nu un român premiat cu Nobel pentru Literatură? Pentru orgoliul nostru, cu siguranță este. Și, dacă bulgarii se pot mândri cu Canetti și algerienii se pot lăuda cu Camus, noi de ce nu ne-am bucura pentru succesul Hertei Müller? În special pentru că este dobra despre domeniul literaturii, unde limba țării în care te naști poate avea, totuși, un rol covârșitor în formarea unui scriitor, și tocmai pentru că este vorba despre o scriitoare care a publicat cărți scrise direct în limba română, evident că există motive întemeiate să ne bucurăm. În plus, Müller e «de-a casei» - a vizitat în ultimii ani în numeroase rânduri România, și-a lansat câteva cărți traduse în românește, a participat la lansări, la conferințe, la emisiuni televizate în țara ei natală, a stârnit chiar polemici în jurul unor chestiuni ale istoriei recente românești”.

● [„Dilema Veche”, nr. 296] *Cartea armeană a morților*, își intitulează Marius Chivu cronică la *Cartea șoptelor* de Varujan Vosganian, Ed. Polirom,

2009: „Etnoficțiune istorică cu filon biografic și caracter monografic, acoperind deopotrivă genocidul armean și stalinismul românesc, *Cartea șoptelor* este emoționantă, frumoasă, atroce și meditativă. Construcția narativă complexă, caracterul ficțional-istoric și miza documentar-identitară (atribute care, apropo, fac derizorii toate romanele postdecembriste scrise de «marii prozatori» ai generațiilor '60-'70) conferă acestei cărți armene a memoriei (care deja a început să fie tradusă) universalitate. Apropo ca miză, dar mai realizată literar decât *Cocoșul decapitat* al lui Eginald Schlatner (roman scris totuși în germană), *Cartea șoptelor* este cel mai bun, mai ambițios și mai durabil roman românesc de la *Orbitor 3* încoace”.

■ Din secțiunea *Cu ochii-n 3,14* reținem scurte adnotări semnate de: □ M. C.: „Acum, că Herta Müller a luat Nobelul, românii au și dat buzna în librării să-i caute cărțile care se prăfuiau la prețul de 1 euro. Vi se pare surprinzător?”. □ S. S.: „De pe site-ul ICR, am aflat că săptămâna trecută Mircea Cărtărescu a-a întâlnit la Paris cu cititorii săi francezi și mai ales că «Publicarea primelor două volume din trilogia *Orbitor...* a stârnit interesul lumii literare franceze, Cărtărescu fiind numit de critici „Borhes al românilor”». Parc-aș fi preferat «Borges», citit așa cum se scrie și cum îi ziceau nu de mult niște adolescente în autobuz: «Citește, fată, Borges, să vezi ce marfa, gen!»”.

● [**„Observator cultural”, nr. 238 (496); nr. de pagini: 32**] Din pagina *La zi* reținem informațiile: □ *A fost:* „*Lansare Nevoi speciale*. Editura Polirom a organizat miercuri, 14 octombrie, lansarea romanului *Nevoi speciale* de Dan Sociu. Evenimentul a avut loc la Librăria Cărturești Verona (ceainărie). Au prezentat: Costi Rogozanu, critic literar, Eugen Hriscu, medic psihiatru, și Oana Boca, director de imagine al Editurii Polirom, Dan Sociu citind un fragment din cel de-al doilea roman al lui”. □ *Va fi:* „*Recital in memoriam Virgil Mazilescu*. Vineri, 16 octombrie, de la ora 18.00, Muzeul Literaturii Române prezintă, în cadrul Serilor de literatură și muzică de la Cafeneaua «La Muzeu», un recital in memoriam Virgil Mazilescu. Va fi liniște, va fi seară îi are ca invitați pe Eugen Suciu, Ioan Groșan, Florin Iaru, Ioan Buduca, Augustin Frățilă. Amfitrion: Traian T. Coșovei”. □ *Legiunea de onoare pentru Doina Cornea:* „Ambasadorul Franței în România, Excelența Sa dl Henri Paul i-a înmănat Doinei Cornea, figură emblematică a rezistenței sub regimul Ceaușescu din anii '80, decorația Legiunea de Onoare în grad de comandor, vineri, 9 octombrie, în cadrul unei ceremonii care a avut loc în mediateca Centrului Cultural Francez din Cluj”. ■ În loc de editorial revista publică *De recitat. Floarea roșie și bățul* de Herta Müller, fragment din volumul *Regele se-nclină și ucide*, Ed. Polirom, 2005. ■ În pagina *Actualitate* apare grupajul *Nobel pentru Herta Müller:* „Joi, 8 octombrie 2009, Herta Müller, scriitoare originară din România, a primit Premiul Nobel pentru Literatură. În motivația juriului se spune că premiul a fost acordat pentru «densitatea poeziei și sinceritatea prozei cu care a descris plastic universul deznădăcăniților». Vestea ne-a bucurat. În același timp, ne-a întors la dictatura lui Ceaușescu, care a distrus sufletele, a macerat conștiințele, a dizolvat și aplatizat protestele. Herta Müller n-a

cedat niciodată, i-a înfruntat pe securiștii care îi făcuseră viața un calvar. Experiențele din România le-a purtat cu ea în Germania, a scris despre ele, a trăit cu ele, le-a povestit celor care au vrut să nu uite. Herta Müller este un reper de corectitudine și de atitudine intransigentă”. Din acest grupaj reținem: □ Gabriel H. Decuble, *Devoratorii de sfinți*: „Herta Müller a meritat Nobelul pentru că este scriitoare, nu decoratoare de texte; femeie, nu feministă de paradă; pentru că metaforele ei nu estetizează lumea, ci sunt esența estetică a lumii, așa cum este această lume – hâdă, hâdă, românesc de hâdă”. □ Caius Dobrescu, *O victorie a libertății*: „Prin puterea de a reuni complexitatea cu claritatea în reprezentarea conștiinței morale, Herta Müller este unică și irepetabilă. Faptul că i-a fost decernată cea mai prestigioasă distincție literară a planetei reprezintă, pur și simplu, o victorie a libertății asupra tiraniei și a binelui asupra răului”. □ Nora Iuga, *Herta e îndrăgostită de limba română*: „Herta e îndrăgostită de limba română și, culmea, o pune în valoare în limba germană. Expresii populare cvasiabsurde pe care le folosește în textele ei scrise în limba germană, traduse «adlitteram», devin metafore de-o inventivitate și-o expresivitate nemaiîntâlnită”. □ Georg Aesch, *Fermitate îmbietoare, poezie răspicată*: „În cele ce scrie și spune, pulsează o atât de intensă dorință, o atât de necondiționată voință de a spune adevărul, încât este exclusă de la bun început orice brumă de complicitate, de camaraderie, de complzență calduță. Intransigența ei față de noi ceilalți, față de ea însăși și în fața tuturor lucrurilor pe care un om i le face altui om, rigoarea morală, politică și estetică ce guvernează orice apariție sau rând scris obligă în permanență la întrebări, chiar dureroase, pe care trebuie să și le pună fiecare”. □ Bogdan Suceavă, *Timpul când Niederungen a apărut în România*: „Traducătoarea Sieglinde Lug avea dreptate: e o carte puternică. Realitatea Banatului de atunci a fost redată cu forță, forța imaginii izvorâte din vis, un vis prelungindu-se în realitate, un vis hrănit dintr-o traumă. Așa a răspuns Herta Müller realității românești. Cum i-a răspuns acea realitate?”. □ Cezar Gheorghe, *Scrisul ca o „goană buimacă”*: „Scrisul Hertei Müller înseamnă lipsa de obediență a cuvintelor care nu suportă faptele, înseamnă a gândi împotriva propriei persoane și împotriva formelor cuminți, cele care separă proza de poezie. Autoarea *Animalului inimii* aseamăna scrisul cu mersul pe sârmă, rămânând întotdeauna oscilant, o invenție în care realul se dezvăluie tocmai pentru că acesta nu este formulat”. □ Bianca Burța-Cernat, *Cui i-e frică de Herta Müller?*: „Avem în persoana Hertei Müller un exemplu rar de luptătoare care nu și-a asumat niciodată condiția de victimă. Deși poetice, paginile sale nu sunt poetizante ci, cumva, străbătute de o revoltă terapeutică, dispusă a pune totul în discuție. Astfel încât nu vom exagera văzând în Herta Müller un model uman și un model de atitudine scriitoricească. În planul implicării civice, autoarea nu a încetat să deranjeze și nu a obsesat să denunțe, de una singură, un întreg mecanism opresiv. Literatura ei este, în egală măsură, o terapie de șoc care lucrează, asiduu, la temelia umanului și la rădăcina Răului”. □ Silviu Lupescu, *Hai La Stockholm cu grăbire!*: „Între a nu mai știu câta manevră

politică bizantină și o moțiune de rău augur pentru clica rămasă singură la putere, agățată cu mâini și picioare de jilțuri, după cum i se suflă din pupă, vestea de joi de la amiază – că Academia Suedeză a desemnat-o anul acesta drept laureată a Premiului Nobel pe Herta Müller – a liniștit pentru scurt timp apele mediactice, ca un adagio seren între două forzando furioso în exces”. □ Luminița Marcu, *Știri iberice despre laureată*: „Orice s-ar spune, oricum s-ar comenta acest premiu, oricine îl va mai obține de acum înainte în spațiul literaturii române, va fi al doilea. Sau a doua. Așa arată lucrurile în mod definitiv, iar faptul că Herta Müller nu mai trăiește de mult în România sau că scrie în limba germană sunt nuanțe. Cuvintele «român, româncă, românesc» se regăsesc în acest moment lipite de orice știre privitoare la Premiul Nobel pentru Literatură în anul 2009”. □ Apare un fragment din interviul cu Herta Müller realizat de Gabriel H. Decuble, *Herta Müller: „Cei doi versanți ai creației literare: dependența de scris și lehamitea”*, apărut inițial în „Observator cultural”, 15 februarie 2007. □ Revista republică și fragment din interviul realizat de Cristian Cercel cu Ștefan Sienerth: „Dacă Herta Müller iar mâine Premiul Nobel, literatura română o va accepta subit”, publicat în „Observator cultural”, 27 septembrie 2007. □ Bedros Horasangian, *Diecke Herta și „Heimatland”*: „Cărțile Hertei Müller ne obligă să revedem trecutul din istoria recentă a României și dintr-o perspectivă mai puțin veselă. Dramatismul epic este susținut și de o scriitură abruptă, fără prea multe extravagante stilistice, unde gravitatea derulării unor trame epice se conjugă cu o poezie aspră, în alb și negru. Nu este momentul acum pentru analize stilistice. Premiul Nobel acordat scriitoarei germane Herta Müller poate face să renască orgoliul și demnitatea scriitorilor români care au trăit și ei în aceeași țară care a alimentat prozele unei conștiințe vii. Și ale unei sensibilități rănite și nevindecate”. □ Ioana Gruenwald, *Tinerii și limba română*: „În ultimele zile citesc, ca toți ceilalți, despre Herta Müller, cât nu am citit în 20 de ani, văd emisiuni în reluare la televizor și îmi dau brusc seama că există un lucru despre care «proaspăta laureată» a vorbit întotdeauna admirativ: limba română”. □ Iulia Popovici, „*Nemții noștri*” și *Nobelul lor*: „Într-adevăr, dacă ar fi rămas în țara ei natală, probabil că Herta Müller, nemțoaica de origine germană din România, n-ar fi luat Nobelul. Dar poate că sufletul ei ar fi fost mult mai împăcat. Iar o mare parte din țara numită România n-ar fi avut a se lăuda cu distrugerea sistematică a unei lumi”. □ Adrian Niculescu, *Omagiul subiacent*: „România are foarte puțin dreptul de a-și aroga, în vreun fel, meritele acestui premiu. Cu excepția notabilă a subiectelor abordate de scriitoare, care, doar acestea, sunt, practic, integral românești, mai precis, provenite din experiența dramatică, trăită nemijlocit de autoare, a României comuniste”. ■ Cu ocazia apariției volumului *Sex & Perestroika* la Ed. Cartier, Ovidiu Șimonca stă de vorbă cu autorul Constantin Cheianu, „*Mă simt protejat de acești tineri basarabeni de 18-20 de ani*”: „- De ce ați scris această carte? - Am vrut să obțin niște răspunsuri. Aveam o sumedenie de întrebări, care au atins, toamna trecută, masa critică. Și m-am trezit scriind cartea aceasta. Doream să răspund la câteva

întrebări: ce-i cu Moldova asta? De ce ni s-au întâmplat toate acestea? Ce e cu noi? Ce e cu mine?”. ■ Mircea Anghelescu publică *La aniversare: Alexandru Zub*: „La 12 octombrie, istoricul Alexandru Zub, membru al Academiei Române, împlinește șaptezeci și cinci de ani. Simpla parcurgere a bibliografiei lucrărilor sale pune în lumină existența unui proiect de la care istoricul nu s-a abătut nici o clipă, proiect de amploare în care investigarea și punerea în valoare a operei înaintașilor are o valoare programatică”. □ În *Avanpremieră* citim *Cultul Fecioarei la Veneția: Maria, un ipostas al Magnei Mater* de Coriolan Babeți, „Fragment din volumul al treilea al lucrării lui Coriolan Babeți *Democrația, o religie a Marii Mame sau Despre triumful Ereziei Europene*, în curs de apariție la Editura Curtea veche”. ■ Mihail Vakulovski realizează un interviu cu Liviu Antonesei, „*Ca și viața, ca și lumea, literatura este nesfârșită*”: „- *Pentru dumneavoastră, literatura are limite? Ce nu se poate în literatură?* - Ca și viața, ca și lumea, literatura este nesfârșită. Cred că nu are nici un fel de limite. Mai cred că, în literatură, nu poți să te prostituezi, ca și în viață, ca și în dragoste, mai precis! De fapt, se poate și asta – unii o și fac, se prostituează –, dar nu mai este vorba despre literatură, așa cum, în prostituția propriu-zisă, nu mai e nici urmă de dragoste”. ■ În rubrica sa Michael Haulică întreabă *De ce publicăm antologii?*: „Antologiile-culegeri de texte s-au practicat și se vor practica în continuare și la noi. Chiar și «Almanahul Sci-Fi Magazin 2009» nu este decât o antologie de texte din seful mondial”.

16 octombrie

● [**„Adevărul”, nr. 5987**] Reținem nota *Ileana Mălăncioiu, premiată pentru Opera Omnia*: „Poeta și eseista Ileana Mălăncioiu (foto) a fost desemnată, în cadrul galei de decernare a Marilor Premii Prometheus, laureata Premiului pentru Opera Omnia. Valoarea distincției se ridică la 10.000 de lei. Câștigătorii Premiilor pentru Opera Omnia la alte categorii sunt Cătălin Ilea, Florin Ciubotaru și Florin Mihăilescu”.

● [**„România literară”, nr. 41**] Numărul se deschide cu editorialul lui Nicolae Manolescu, *Contele și Doamna*, în care este discutată deosebirea „între roman-tismul lui Dumas și naturalismul lui Flaubert”. ■ Numărul stă sub semnul Premiului Nobel pentru literatură pe anul 2009, laureata fiind Herta Müller: □ Rodica Binder, *Forța memoriei, puterea talentului, povara celebrității*: „Unul din primele și de altfel din foarte puținele interviuri acordate de Herta Müller presei după comunicarea deciziei Juriului Academiei Suedeze este publicat în «Süddeutsche Zeitung». Autoarea este convinsă că nu persoana ei, ci cărțile sunt cele care contează. [...] Agențiile germane de presă au înregistrat firește și reacțiile echilibrate, raționale ale unor personalități ale vieții publice românești, între care cu totul remarcabilă pare a fi opinia lui Andrei Pleșu, potrivit căreia originalitatea cu totul ieșită din comun a operei Hertei Müller ar merita un premiu special, croit exact pe măsura autoarei. [...] Printr-un reflex aproape pavlovian, deciziile Juriului Academiei de la Stockholm suscită de fiecare dată controverse în mass

media. În cazul Hertei Müller ele au fost moderate și, fără a pune sub semnul întrebării calitatea operei, au vizat două componente distincte ale acesteia: cea etică și cea estetică, precum și elemente conjuncturale, nelipsite însă de anumite valențe simbolice: împlinirea a două decenii de la prăbușirea zidului despărțitor al Berlinului sau faptul că pentru a treia oară în șase ani, o scriitoare, a se citi «o femeie», ia Nobelul. Criteriile extraliterare de promovare a unui autor fac parte din recuzita argumentativă a acelor care reproșează juriului că ar suferi de meteahna hipercorectitudinii politice, poziție adoptată pînă și de cotidianul francez «Le Figaro», care avansează ideea că Juriul ar ține cont și de o anumită cotă de reprezentare a femeilor printre laureați. Un alt argument invocat de cei care au pus la îndoială criteriile opțiunii juriului în favoarea autoarei germane originară din România a fost că scrierile ei sunt prea puțin cunoscute și traduse, mai cu seamă în spațiul anglo-saxon. Or, procedînd astfel, preopinienții par a uita că Premiul Nobel pentru Literatură nu este un premiu de popularitate. Pe de altă parte, nedumeririle manifestate de mass media de peste Ocean față de decizia juriului sunt și expresia decepției provocate de amînarea premierii unui Philip Roth, Vargas Llosa, Pynchon, Amos Oz. Renumitul critic literar Marcel Reich-Ranicki, care trece drept unul din susținătorii fervenți ai lui Roth, a refuzat laconic și dur să se pronunțe în privința Hertei Müller. Ceea ce poate trece drept o dovadă a apetitului foarte scăzut al marelui critic pentru formele mai puțin convenționale ale prozei literare. Günter Grass, care în urmă cu zece ani luase premiul Nobel pentru Literatură s-a bucurat pentru Herta Müller, dar a făcut-o cu jumătate de gură. La emisiunea de actualități a televiziunii germane, a afirmat că laureata este o foarte bună scriitoare, admișînd că juriul a avut motive clare pentru care a optat în favoarea ei dar că el l-ar fi preferat pe Amos Oz”. □ În traducerea lui Alexandru Al. Șahighian citim *E mereu aceeași zăpadă și mereu același neică* de Herta Müller. □ Apare și o *Bio-bibliografie Herta Müller*. □ Nora Iuga, *Cînd găinile dorm în pomul spînzuratului*: „Herta Müller este mai presus de orice un artist original. Nu prin tematică, pentru că dacă facem o statistică a literaturilor din Est, cred că majoritatea cărților de mare succes în Vest sunt cele care vorbesc despre ororile regimurilor totalitare și despre victimele acestora. Numai unii francezi, unii nordici sau extraordinarii, unicii, japonezi exploratori ai interiorului uman, își mai permit azi să continue tradiția unei literaturi nobile, foarte individualiste, pe care Europa scindată se pare că a uitat-o demult. Herta Müller este un caz special, ea e unica scriitoare venită din Est, la care permanența Securității în toate cărțile ei a devenit o traumă profund personală; poate de aceea felul de a simți ravagiile acestui morb și de a le descrie este atât de puternic individualizat”. □ Alexandru Al. Șahighian, *Despre „anii Broscoiului”, așa cum n-a mai scris-o nimeni altul*: „Recunoșteam și recunosc în tot ceea ce scrie Herta Müller despre dictatura de-aici (și umbrele ei prelungite), despre «acei ani în România (care) au fost anii Broscoiului», ceea ce simțisem, turbure, și eu, și mulți alții dintre noi, dar nimeni n-o exprimase cu această limpezime necruțătoare”. ■ Despre *Prețul*

culturii în Uniunea Europeană scrie Vladimir Simon: „În Comunitatea Europeană fiecare stat membru își protejează și finanțează operele și instituțiile culturale cum crede că este mai potrivit cu tradițiile și mentalitatea specifice. Nicio autoritate suprastatală nu-i va impune în acest domeniu reguli sau modele. De aceea e bine să renunțăm de la bun început la o iluzie: Uniunea Europeană nu rezolvă problemele lipsei acute de fonduri publice din cultura română. Cultura română rămâne exclusiv în sarcina autorităților române. [...] Dialogul între culturi înseamnă și traduceri literare. În cadrul Programului Cultura, se poate finanța integral traducerea operelor beletristice dintr-o limbă europeană într-alta. Prin limbă europeană se înțelege și o limbă regională, nu doar națională, la care se adaugă greaca veche și latina”. □ Mircea Mihăieș continuă seria articolelor despre *Primul Faulkner* și romanul său de debut *Soldier's Pay*. □ Ioana Pârvulescu se adresează Oanei Bârna cu articolul *Arta refuzului*, punând întrebarea: „Tu cum faci când trebuie să respingi un manuscris?”. ■ Comentarii critice: □ Sorin Lavric publică *Rex sacrorum*, o prezentare a volumului *Monarhia socială* de Mihail Fărcășanu, ediție îngrijită de Marin Diaconu și Ion Papuc, Ed. Romania Press, 2008. □ Cosmin Ciotloș semnează *Bulina roșie*, o cronică literară la *Arta comparației* de Dumitru Chioaru, Ed. Limes, 2009: „Se întâmplă cu eseurile comparatiste ale lui Dumitru Chioaru ceva ciudat. Cele mai bune din ele au bulină roșie. (Ca, de altfel, multe din clădirile frumoase de la noi.) Indicându-le, mă simt un pic nostalgic. Dar deloc vinovat”. □ În *O voce imperturbabilă* Gheorghe Grigurcu recenzează *Vârstele criticii* de Iulian Boldea, Ed. Paralalea 45: „Un aer retro, al bunelor moravuri interbelice străbate în demersul d-sale. Criticul de la «Vatra» e una din vocile calme, imperturbabile ce rostește la ora actuală sentințe juste chiar în plin vacarm”. □ Barbu Cioculescu publică *În fericite aruncări de zaruri* în care semnaleză apariția volumului *În așteptarea Timpului* știut de Dinu Ianculescu, Casa Cărții de Știință, 2009: „Este o sinteză a unei vocații intarisabile a celui care și în viața profesională a recitat versuri, a pronunțat tirade, a îmbrăcat mantii, în duhul unor trecute epoci - ca și în cotidian! Un destin, firește, dar și un act de voință, o opțiune”. □ În articolul *Tablouri dintr-o expoziție* Tudorel Urian comentează *Regal poetic* (cronici literare 2001-2008) de Constantin Abăluță, Casa Cărții de Știință, 2009: „*Regal poetic* de Constantin Abăluță propune cititorului un tur ghidat prin câteva săli de poezie contemporană dintr-un imaginar muzeu al literaturii române. Ghidul, el însuși poet și posibil exponat, face o prezentare subiectivă, dar însuflețită și plină de farmec, greu de uitat pentru cei care i-au fost alături. Pledoaria lui îi cucerește pe toți. Cu siguranță, își merită din plin toți banii”. □ Alex. Ștefănescu publică un nou fragment din volumul în pregătire *Un scriitor, doi scriitori*, un colaj de texte în care evocă întâmplările cu Ion Cristoiu, Augustin Buzura, Nicolae Manolescu, Octavian Paler, George Pruteanu, Geo Bogza. ■ Mihai Sorin Rădulescu publică un studiu *Despre numele României*. ■ Ilie Rad realizează un interviu cu Anamaria Beligan „*La urma urmei. nu suntem decât suma poveștilor noastre. De rest se alege praful*”: „- Ai spus undeva că tu

nu te adresezi nici culturii române, nici celei australiene, ci celei «globale». Totuși, componenta națională este vizibilă la toți marii scriitori ai lumii. Tolstoi și Dostoievski sunt în primul rând ruși, Balzac și Flaubert - francezi, Cervantes - spaniol ș.a.m.d. Sau globalizarea schimbă datele problemei? - Asemenea generalizări sunt discutabile! Joseph Conrad era polonez și a scris în engleză, Nabokov a scris în engleză, Kundera și-a scris ultimele romane direct în franceză; tot în franceză au scris Cioran și Ionesco. A echivala valoarea unui scriitor cu stricta apartenență la o națiune e mai degrabă o judecată politică decât una estetică. Și apoi apartenența culturală nu implică întotdeauna elementul lingvistic: Kundera va rămâne întotdeauna foarte ceh, indiferent dacă se exprimă în cehă sau franceză. Am convingerea că, prin natura muncii sale, scriitorul este un hiperindividualist. Generalizările nu i se potrivesc”. ■ Ioana Diaconescu este prezentă cu a doua parte a studiului *A. E. Baconsky urmărit de Securitate*. ■ Semnează versuri Ion Zubașcu și Emil Brumaru. □ În *Scrisoare din Paris* citim *Comunicarea contagioasă* de Lucian Raicu, text datată 1991. ■ În *Ochiul magic* citim: □ *Anticipând Nobelul*: „Revista «Timpul» din Iași (septembrie 2009), grație unei intuiții fericite, se poate lăuda că a găzduit o recenzie a ultimului roman al Hertei Müller (*Atemschaukel - Leagănul respirației*, Editura Hanser, München, 2009, 304 pag.) înainte ca scriitoarea germană să primească Premiul Nobel. Recenzia, intitulată *Un dublu epitaf*, îi aparține lui William Totok: [...]”. □ *Poezia nu-i literatură*: „În revista «Acolada» (Satu Mare, numărul 9 pe septembrie 2009) Ana Blandiana propune în articolul *Cum se scrie un poem?* o surprinzătoare și totodată seducătoare distincție între poezie și literatură. Poezia înseamnă, în opinia poetei, a spune mult prin foarte puțin, iar la limită a sugera cât mai mult frizând tăcerea, în vreme ce literatura e risipă de cuvinte, fără preocupare de concizie și miez”. □ *Un poet sincer*: „Revista «Familia» din Oradea (numărul din iunie 2009) găzduiește un grup de poeme semnate de Alexandru Virgil Iordache. Una din poezii se intitulează, dezarmant, *De ce sunt epigonul lui Nichita*. [...] Cronicarul nu crede că Nichita e un Dumnezeu, în schimb e convins că Nichita e Nichita și nu Alexandru Virgil Iordache, dar recunoaște, pus în fața unei asemenea probe de onestitate cuvântătoare, că sinceritatea e o virtute, chiar și atunci când e sinucigașă. În rest, epigonul are dreptate: talentul nu pare să-i prisosească...”. □ *S-a furat un craniu*: „Formatul de carte al revistei arădene «Arca» (13x20 cm, 240 pag.) nu-i scade cu nimic savoarea de obiect de cultură bine făcut, pe care îl citești cu conștiința că ții în mână o revistă, nu un volum de autor. Cronicarul a avut surpriza de a descoperi aici o față neștiută a conferențiarului universitar de la Timișoara, Ciprian Vălcan, care publică în numărul comasat 7, 8, 9 al revistei notițe, observații și reflecții lapidare, mustind de un umor veritabil și inteligent”.

● [**„Tribuna”, nr. 171**] Pe prima pagină găsim rubrica *Info*: □ Sub semnătura I.R. aflăm despre *Jurnalism românesc din exil și diaspora. Al VIII-lea Simpozion național de jurnalism Cluj-Napoca, 23-24 octombrie 2009*, organizat de catedra de Jurnalism a Facultății de Științe Politice, Administrative și ale Comunicării

din cadrul Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca: „La simpozion și-au anunțat deja participarea nume importante ale exilului literar și jurnalistic românesc: Petru Popescu (SUA), Anamaria Beligan (Australia), Nestor Rateș (SUA), Gabriel Stănescu (SUA), precum și personalități din România, care au activat la publicații din exil sau au cercetat diferite aspecte ale exilului literar românesc, provenind de la universități din Cluj-Napoca, București, Iași, Timișoara, Constanța, Craiova, Oradea, Arad, Alba Iulia: Georgeta Adam, Mihaela Albu, Dan Anghelescu, Liviu Antonesei, Brîndușa Armanca, Mariana Cernicova, Aurelia Lăpușan, Constantin Mălinaș, Nicolae Melinescu, Marta Petreu, Alina și Dorin Popa, Mircea Popa, Aurel Sasu, Gabriela Rusu-Păsărin, Doina și Ilie Rad, Michael Shafir, Cornel Ungureanu, tineri cercetători aflați în formare (Cristina Lăzăr, Alina Lungu, Sanda Moraru) și alții. Mulți reprezentanți ai exilului literar și-au exprimat regretul de a nu putea participa, din diverse motive (Andrei Brezianu, Andrei Codrescu, Dan Culcer, Dinu Flămând, Gelu Ionescu, Mircea Iorgulescu), dar sunt solidari cu organizatorii și apreciază acțiunea de la Cluj-Napoca. [...] Lucrările prezentate la simpozion vor fi publicate la Editura Tritonic, din București, în cursul acestui an”. □ „*Nepotu’ lui Thoreau*”-și alege alt sacou: „După ce sezonul 2008-2009 s-a dovedit un succes, Clubul de Lectură «Nepotu’ lui Thoreau» se întoarce. Deși nu ne dorim asta, Clubul a rămas, din 2005 încoace, singura acțiune coerentă de underground literar de la Cluj. Dacă ai timp liber și curiozitate, ești binevenit la prima ședință a toamnei, miercuri, 14 octombrie, de la ora 18, în spațiul reamenajat al cafenelei *Insomnia* – Strada Universității nr. 2 –, partenerul și gazda evenimentului încă de anul trecut. [...] Miercuri, 14 octombrie, Thoreau îți propune reîntâlnirea cu o parte din «acționarii» Clubului de anul trecut: François Bréda, Valentin Derevlean, Andrei Doboș, Ștefan Manasia, Mihai Mateiu, Rareș Moldovan, Vlad Moldovan & Szántai János. Ei toți vor încerca să-ți demonstreze că *Nici nu știi ce-am făcut astă vară!*”. ■ Sergiu Gherghina semnează editorialul *Întoarcerea la Europa*. ■ În acest număr se scrie despre trei *Cărți în actualitate*: □ Octavian Soviany semnează *Chipurile și marginea*, o prezentare la volumul *Chipurile* de Stoian G. Bogdan, Ed. Cartea Românească, 2009: „Lucrul cel mai surprinzător și cel mai paradoxal este că la Stoian G. Bogdan acest spectacol cu măști lasă o senzație deplină de autenticitate, poetul reușește să intre în pielea personajelor sale ca în propria-i piele, rămâne perfect convingător în marea majoritate a textelor din volum, unde rareori se strecoară câte o notă falsă sau un sunet ciuntit. El pare să ne ofere deocamdată versiunea hip-hop a autenticismului, iar facies-ul «băiatului rău» i se suprapune perfect peste trăsături”. □ Ilie Rad scrie despre *WIndermere, dragoste la a doua vedere* de Anamaria Beligan, Ed. Limes, 2009: „Cartea este impecabil tradusă, din engleză, de Dana Lovinescu (mama prozatoarei) și de autoarea însăși, ambele bune cunoscătoare ale tainelor limbilor română și engleză. Armonia și cadența frazei, capacitatea de a surprinde nuanțele imperceptibile ale cuvintelor se înscriu între performanțele textului. Cu acest roman, Anamaria Beligan mai adaugă o

piesă importantă la cariera ei de prozatoare, cu o voce deja inconfundabilă în peisajul literar nu numai românesc, ci și australian”. □ Dinu Bălan recenzează *Supleantul* de Petru Popescu, Ed. Curtea Veche, 2009: „Creat pe baze biografice reale, narațiunea antrenează psihologii, trăiri și fantezii, subordonate unei construcții românești îndatorate mesajului și unei substanțe umane complexe, în crearea cărora fantezia și ficționalizarea își au un rol, dacă nu decisiv, cel puțin important. Cititorii sunt tentați să prindă povestea reală, însă dincolo de mizele jurnalistice, rămâne miza artistică, cu un impact semnificativ. Succesul romanului însă se poate datora și acestui strop de istorie și adevăr al «frumozilor ani nebuni» din deceniul șapte al secolului trecut”. □ Horea Poenar publică partea a patra din serialul *Monsters Inc. Nomadism și teorie literară*: „Teoria locuiește întotdeauna la limită, e chiar limita ce se șterge dintre un fel de a fi al prezentului și o imagine pe care acesta o construiește despre și înspre trecut. Din anumite perspective, o asemenea definiție e absconsă, ea nu îndeplinește pretențiile de lizibilitate pe care le are aparatul de Stat. E aceeași perspectivă pentru care gândirea nomadă e o gândire monstruoasă: periculoasă (pentru că pune sub semnul întrebării propozițiile legitimizează ale sistemului) și în același timp handicapată (percepută ca primitivă, relativistă etc.). Însă nomadismul teoriei, monstruoșitatea ei stau în faptul că se devoră pe sine”. ■ Ovidiu Pecican publică *Premiul Nobel pentru literatură 2009 Herta Müller. Revoluția HM*: „Ce a premiat, deci, comitetul Nobel, odată cu Herta Müller? Probabil un tip de luciditate, un soi particular de curaj îndârjit de a repeta pe diverse tonuri, în diferite registre, adevărul; o rețetă a conviețuirii cu sine și cu ceilalți, dezvrăjit(ă). Un model etic și civic, subîntins de o concepție înaltă, deși minimalistă, într-un anume sens, despre artă. Căci arta e cea care îți permite să înaintezi când totul îți stă împotriva și nimic nu îți mai slujește drept reazem, nici în interiorul tău, decât o privire de cristal și dorința de a spune ce vede acea privire. Departe de România, dar băntuită de ea, Herta Müller pare să nu fi plecat de aici niciodată”. ■ Laszlo Alexandru este prezent cu prima parte din *Mihail Sebastian pe masa de operație*, comentând apariția volumului *Diavolul și ucenicul său: Nae Ionescu – Mihail Sebastian* de Marta Petreu, Ed. Polirom, 2009: „În cartea sa, dedicată influențelor diabolice suferite, chipurile, de către M. Sebastian, Marta Petreu prezintă însă deformat realitatea publicației-gază. Ea subliniază tendențios partizanatele de extrema dreaptă ale «Cuvântului», dar le diminuează sau le trece sub tăcere pe celelalte, «trăgând» practic orientarea fățiș legionară a ziarului, din perioada 1940-1941, peste activitatea eteroclit-militantă a anilor 1930-1934 și comițând astfel un flagrant anacronism. De altminteri, nici ideologia lui Nae Ionescu nu era una foarte limpede și ferm trasată, încât să poată fi copiată orbește de admiratorii săi”. ■ În rubrica *Studiu*, Cristina Ispas scrie despre *Ion Mureșan. La început a fost glasul* de: „Două voci extreme vor fi alternativ acordate de Ion Mureșan în poemele sale, tensionând discursul, acoperindu-se neobosit una pe alta, sfârșind prin a obtura sensul ultim, într-un fel de maieutică răsturnată, menirea ultimă a artei

fiind retragerea din fața cunoașterii sub vălul sugestiei, al formelor corupte de estetică. Arta, și poezia în speță, nu poate fi altceva decât «o armonizare cât de cât a erorilor», înțelege Ion Mureșan. Prin urmare, vocea poeziei va fi supusă mereu unei duble injoncțiuni, purtând când adevăruri esențiale, terifiante, răstăl-măcînd ființa până în adâncuri, pretinzând că o luminează, tulburând-o încă și mai mult, când inflexiuni frivole, ușurate, gratuite, de «cântecel stupid».

■ Monica Danci publică partea a doua a eseului *Teatrul virgin sau integralmente teatral al lui Eugen Ionescu*: „Bulversând orizontul de așteptare al spectatorului prin refuzul unui sens imediat, în dubla sa accepțiune de semnificație elaborată și de evoluție spre un final, teatrul lui Ionescu e unul al tacticilor de șoc și al reacțiilor instinctive, al catastrofei care, într-o lumină eclatantă, vine să deșire vălul înșelător al cotidianului, cu torpoarea și stupiditatea sa mecanică ce ne ascunde de noi înșine”.

■ Florentina Răcățianu prezintă *O monografie românească despre identitatea arabă*, notând apariția volumului *Identitatea arabă. Istorie, limbă, cultură* de Nadia Anghelescu, Ed. Polirom, 2009: „Înaintând pe nisipurile mișcătoare ale istoriei lumii arabe, pașii autoarei recompun, atent și grațios, arabescurile unei spectaculoase deveniri. Erudiția nu obstaculează farmecul spunerii, iar cartea se explorează cu pasiunea parcurgerii unui roman”.

□ Ing. Licu Stavri semnează *O reconsiderare a vieții lui Somerset Maugham*: „Sub titlul *An Extraordinary Life Writ Large (O viață extraordinară scrisă cu litere mari)*, romancierul William Boyd publică în «The Observer Review» o amplă cronică la biografia Selinei Hastings, *The Secret Lives of Somerset Maugham (Viețile secrete ale lui Somerset Maugham)*”.

■ Revenind la *Structuri în mișcare* Ion Bogdan Lefter scrie despre *Istorie literară târgovișteană*: „În două lungi convorbiri telefonice București-Pietroșița, Mircea Horia Simionescu îmi povestește despre colegii de grup literar târgoviștean din anii liceului, la mijlocul deceniului 5 al secolului trecut. Invitat de redacția revistei «Manuscriptum» a Muzeului Național al Literaturii, scriu un comentariu despre corespondența de atunci dintre MHS și Costache Olăreanu, smuls din cercul de amici, obligat să-și însoțească părinții la Huși, unde viitorul prozator (de fapt, deja prozator și... poet!) se simte ca-ntr-un «exil», deși nu era decât o întoarcere în orașul său natal (târgoviștean get-beget e doar MHS). [...] La a doua convorbire telefonică portretele se înmulțesc și se extind prea mult pentru a le mai include în textul pentru «Manuscriptum». Le recuperez aici”.

□ Șerban Foarță revine la *Emoticon* cu *La stînga-mpre...*

□ Semnează versuri Grigore Gherman.

■ Ion Pop semnează prezentarea scriitorului Jacques Darras și traduce poemele lui în limba română.

17 octombrie

● [„Adevărul”, nr. 5988] În *Portretul unei (prime) doamne* Radu Paraschivescu scrie despre romanul *Cum am devenit doamna Mao* de Anchee Min, Ed. Polirom, traducere de Mihaela Negrilă: „Romanul lui Anchee Min face

portretul în tușe groase al unei creaturi diabolizate intens de chinezi în timpul lui Mao, dar îndeosebi după moartea lui”.

● **[„Suplimentul de cultură”, nr. 245]** Cele două editoriale ale acestui număr discută despre Premiul Nobel: □ Lucian Dan Teodorovici, *Culese de pe www.teodorovici.ro*: „Mă bucur foarte pentru Nobelul luat de Herta Müller. Faptul că România îi este asociată poate însemna ceva și pentru alți scriitori români. Faptul că Herta Müller, apoi, cunoaște literatura noastră contemporană și recomandă scriitorii români poate însemna și mai mult. Pe de altă parte, văd că deja au început «instituțiile mass-media» să titreze: «Nobel pentru România!», «Scriitoare română laureată cu Nobel!» etc. Înțeleg bucuria, dar ar fi bine ca entuziasmul să fie corectat și de informațiile reci de pe site-ul oficial. Herta Müller reprezintă Germania, țară care a și propus-o în repetate rânduri la Nobel și în care a câștigat numeroase & prestigioase premii literare”. □ Radu Pavel Gheo, *Herta... Who?*: „Uimitoare, amuzante, dar uneori și întristătoare mi s-au părut reacțiile presei din România, care a fost complet bulversată de veste. Cred că «presarii» noștri s-ar fi bucurat mai tare dacă premiul ar fi fost primit de un autor american, austriac sau ugandez. Le-ar fi pus mai puține probleme. Așa, originea și legătura Hertei Müller cu România (țară și spațiu care reprezintă tema constantă, obsesia existențială a scrierilor ei) i-au făcut în multe cazuri să clacheze ca un calculator suprasolicitat. A ieșit la iveală și nivelul redus de pregătire culturală al jurnaliștilor de la noi, care au încercat să lămurească (și să se lămurească și ei) cine e Herta Müller și cum e ea”. ■ George Onofrei realizează grupajul *Meritul e al Hertei Müller. Dumnezeu și popoarele stau în alt sertar*”: □ Marius Oprea, „*Probabil că este considerată în continuare spion*”: „- *La aflarea veștii că Herta Müller a câștigat Premiul Nobel pentru Literatură, presa a reacționat ca și cum ar fi câștigat echipa națională de fotbal a României un meci... - Festivismul acesta mi se pare cu totul și cu totul deplasat. Herta Müller, când vine în România, pleacă tristă de aici, în mod evident. Întotdeauna se întâmplă așa și a avut toate motivele să plece tristă. Poate acum, în sfârșit, îi vor da dosarul de la Securitate*”. □ Costi Rogozanu, „*Citind-o, românii vor putea să își cunoască propria țară*”: „Eu cred că Herta Müller a câștigat singură. Așa cum aproape singură protesta într-o Românie cenușie acum 25 de ani, așa a și câștigat Premiul Nobel, singură. Nu l-a câștigat în numele popoarelor român sau german, ci pentru ea. Și atunci trebuie să îi lăsăm meritul ei și atât. Dumnezeu, popoarele stau în alt sertar”. □ Ion Bogdan Lefter, „*Articolul 1 din Constituție este fals, abuziv*”: „Dacă vom continua să gândim în termenii de până acum, naționaliști, ideea de România și dacă vom continua să dăm credit articolului 1 din Constituție așa cum este el încă formulat, atunci da, vom continua să avem această problemă. Dacă vom reuși să asimilăm sensul al doilea al ideii de România, românitate, multiculturalitate a populației de pe teritoriul țării noastre, atunci problema va dispărea. Probabil că nu o să se întâmple nici prima variantă integral, adică va avea o influență câștigarea Premiului Nobel de către Herta Müller, dar nu trăim într-o lume utopică, deci nici nu se va rezolva

brusc problema și nici nu vom progresa așa de rapid către o mentalitate mult mai emancipată, mai tolerantă. Vor mai fi manifestări de gândire naționalistă în România anilor care vin și, deci, s-ar putea să mai avem și discuții de felul acesta, în care cineva va mai spune: «Sigur, a luat Herta Müller Premiul Nobel. Dar când o să-l ia un român român?»⁴. □ Intervențiile sunt publicate cu o precizare: „Intervențiile (redate aici parțial) au fost extrase din emisiunea «Suplimentul de cultură», difuzată vineri, 9 octombrie, la Radio Iași”. ■ Și Adriana Babeți scrie despre *Herta* în rubrica sa, *Secretul Adrianei*: „În zilele următoare citesc presa, țin un curs despre Herta la master pornind de la numele satului în care s-a născut, Nițhidorf/ Nitzkydorf, discut cu prietenii, mă și întrec cu câțiva, pun toate cap la cap și ce văd? Că, de fapt, Nobelul Hertei e o hârtie de turnesol pentru fiecare din noi. Că felul în care ne-am mirat, ne-am bucurat, am cântit, ne-am exaltat, am strâmbat din nas sau, dimpotrivă, am văzut România de-a dreptul încoronată, developează multe lucruri”. ■ George Onofrei face un interviu cu *Norman Manea despre cel mai recent roman*, *Vizuina*: „În măsura în care *Palade și Dima* trimit la persoane cunoscute, este vorba de un pretext literar”: „- Pe de o parte, seria dvs. de autor cuprinde acum un roman nou, pe de altă parte, tema asasinării lui Ioan Petru Culianu este cuprinsă în volum. Un asasinat rămas misterios până în zilele noastre. Care a fost miza înglobării acestei teme în noua dvs. carte? Putem vorbi și despre o miză personală în afară de cea literară? - *Vizuina* este un roman și așa sper să și fie receptat. Faptul că se inspiră, pe unul din traseele sale epice, din realitate (pe care o și «variază», conform cerințelor textului) nu îl face copia realității. Tema centrală a cărții este exilul. Gaspar, Gora, dr. Koch, Palade și logodnica sa Ayesha, Dima, Lu, șoferul de taxi Boltanski, chiar și italianca Beatrice Artwein sau vietnameza care este șefa securității colegiului unde preda Gaspar sunt, toți, exilați, precum și multe alte personaje episodice, tot exilate. Teme colaterale ar fi dragostea, dictatura comunistă, biblioteca, suspiciunea, America, terorismul islamic, Holocaustul, capitalismul globalizat, computerizarea existenței. Asasinarea – în roman – a lui Palade, personaj secundar, își are importanța în carte în măsura în care potențează anxietatea lui Peter Gaspar, unul dintre cele trei personaje centrale, alături de profesorul Augustin Gora și iubita amândurora, Lu. Am fost, firește, extrem de tulburat de «cazul Culianu» (cum s-ar fi putut altfel?). Nu văd însă «miza» personală aici. Eu nu sunt personaj în roman, sunt autorul de pe copertă. «Naratorul», personaj fictiv el însuși, nu este Norman Manea, cel mult un dublu infidel”. □ Alina Purcaru semnează *Bunny Munro anunță venirea lui Nick Cave în România. Pentru lectură!*: „Nick Cave e între cei puțini aleși, cel puțin pentru Andrei Gheorghe (You rock, Nick!), și va veni în România până la urmă. Bogdan-Alexandru Stănescu a dat vestea: vine la anul, dar nu să cânte, ci să citească”. □ În *Avanpremieră editorială* citim fragmente din *Str. Revoluției nr. 89*, volum coordonat de Dan Lungu și Lucian Dan Teodorovici. □ În *Semnal* este anunțat volumul *Ultimi eretici ai Imperiului* de Vasile Ernu, Ed. Polirom. □ Daniel Cristea-Enache publică prima parte a textului

Din fotoliul lui Arghezi: „M-am simțit atât de bine în acești patru ani petrecuți alături de oamenii din redacția și administrația «României literare», încât resimt nevoia (și cred că am și datoria morală) să vorbesc puțin despre ei. Fiindcă o merită cu prisosință. Se vede treaba că în fotoliul neiertătorului Arghezi s-a așezat din greșeală un critic care își ascunde sentimentele, dar nu chiar tot timpul. Poate că alternativa de alături, cu arcul ei de oțel, era mai bună”. ■ Apare știrea *Ileana Mălăncioiu a câștigat Marele Premiu Prometheus*: „Joi, 14 octombrie, în cadrul festivității de decernare a Premiilor Prometheus, scriitoarea Ileana Mălăncioiu a fost distinsă pentru întreaga carieră cu Premiul Opera Omnia de juriul prezidat de Andrei Pleșu”. □ Alături apare un scurt fragment din *Recursul la memorie. Convorbiri cu Daniel Cristea-Enache*, Ed. Polirom, 2003. ■ Se anunță: *Elena Vlădăreanu, călătorie în cultura bulgară*: „Radio România Cultural vă propune ca, pe 18 octombrie, de Ziua Radioului și Culturilor Europene, să porniți într-o călătorie insolită prin cultura bulgară contemporană alături de Elena Vlădăreanu și de invitații săi”. ■ Din *Toamna se numără lansările* aflăm că volumul lui Angelo Mitchievici, *Cinema*, va fi lansat la Sibiu, precum și cel semnat de Emil Brumaru și Veronica D. Nicolescu, *Basmul Prințesei Repede-Repede*. La Iași va fi lansat volumul Danielei Zeca (*Istorie romanțată a unui safari*), la București Adrian Schiop va citi un fragment din romanul *Zero grade Kelvin*, Cristian Teodorescu va lansa *Medgidia, orașul de apoi* la Slobozia, iar la Pitești Leonid Dragomir va lansa volumul *Mihai Șora. O filozofie a bucuriei și a speranței*.

19 octombrie

● [„**Adevărul**”, nr. 5989] Ion Cristoiu continuă serialul său de articole despre publicistica lui I. L. Caragiale cu *România reală nu e țara din redacții și cafenele*. □ Nicoleta Zaharia semnează *José Saramago și Dumnezeu „cel inventat”*, semnalând că la Târgul de Carte de la Frankfurt a fost lansat romanul *Cain*: „Saramago abordează dintr-o altă perspectivă povestea biblică a fraților Cain și Abel, ridicând întrebarea: «Cine naiba este acest Dumnezeu care, pentru a-l înobilă pe Abel, îl disprețuiește pe Cain?»”. □ Bianca Andrei informează că *Biblioteca „Adevărul” a ajuns la numărul 50*, odată cu apariția primei părți a romanului *Moby Dick* de Herman Melville.

20 octombrie

● [„**Revista 22**”, nr. 43 (1024)] Rodica Palade obține un interviu de la Ion Vianu, *Materialul uman a fost distrus*, la apariția volumului *Exercițiul de sinceritate*, Ed. Polirom, 2009: „- *Cartea dv. Exercițiul de sinceritate pleacă de la un principiu: îi judeci pe alții, după ce te judeci pe tine. Dar oamenii desfășoară tot felul de strategii în care, judecându-se, se menajează. Cum a decurs procesul acesta pentru dvs.? - Procesul acesta s-a declanșat în mine în toamna lui 2006, când au fost date în vileag o serie de dosare de Securitate și s-a văzut că unii politicieni în care noi aveam încredere fuseseră informatori. În acea indignare*

care ne-a cuprins pe toți, căreia i-am căzut victimă, am stat să mă întreb dacă eu am fost într-adevăr impecabil. A urmat un proces de anamneză, în care apăreau anumite lucruri despre care nu-mi aminteam deloc. Altele stăteau într-un anumit colț al conștiinței mele, fără să mă deranjeze în niciun fel. Din aceste episoade am făcut o sinteză, luminându-le. Așa mi-am adus aminte de circumstanțele în care mi-am făcut cererea de intrare în partid, intrare care nu a fost, de altminteri, dusă la capăt. Mi-am adus aminte de faptul că eram silit să ascult planurile de închidere, de îngrădire și aproape de întemnițare a disidenților în spitale de psihiatrie și că nu am protestat, până la un moment dat. Mi-am adus aminte și de serviciile pe care mi le-a cerut Securitatea prin direcția spitalului unde lucram. Nu-mi aduceam aminte că odată au pus un microfon într-o rezervă la spital și am fost pus la curent. Nu îmi mai aduceam aminte sau era ceva ne semnificativ pentru mine faptul că, pentru aceeași Securitate, am dat un certificat unui informator pe care ei voiau să-l scoată din evidențe. Lucrurile erau sarcini de serviciu, dar așa fi putut să le refuz. Atunci mi-a fost, însă, frică. Și, în toamna lui 2006, m-am gândit nu numai că am făcut acele lucruri, dar mi-am pus problema care a fost procesul prin care eu m-am eliberat de frică, ajungând la momentul când am refuzat cu totul: și colaborarea cu ei, și chiar și existența mea în țară”. ■ Florin Müller scrie despre *Un fascist de ultimă oră – Mihail Sebastian*: „Studierea biografiei intelectualilor interbelici apropiați sau integrați în varii forme și secvențe temporale extremei drepte românești a constituit un reper constant al interesului reconstitutiv. În interiorul acestei literaturi, lucrarea Martei Petreu, *Un trecut deocheat* sau *Schimbară la față a României*, anticipează maniera de documentare și contextualizare teoretică prezente acum în *Diavolul și ucenicul său: Nae Ionescu-Mihail Sebastian* – același orgoliu al documentării absolute (și finale), emiterea unor judecăți radicale în absența cunoașterii contextului politic intern, incapacitatea plasării subiectului în cadrul mai larg al problematicii, neglijarea discuțiilor despre fascism, democrație și dictatură din epocă, dar și a celor din zona de specialitate”. ■ Paul Cernat semnează *Medgidia domnului Theodorescu*, o cronică la *Medgidia, orașul de apoi* de Cristian Teodorescu, Ed. Cartea Românească, 2009: „Lui Cristian Teodorescu îi reușesc atât secvențele de normalitate cotidiană, cu momente de pitoresc al observației caracterologice, cât și întunecarea «în valuri» a peliculei epocii. Înregistrate la firul ierbii, obiceiurile zilnice, comportamentele sociale, religioase, familiale, sexuale, relațiile economice, moravurile din poliție, justiție și armată se adună de peste tot în această mare narațiune «în fărâme». [...] Prin *Medgidia...* - noua carte de vizită a lui Cristian Teodorescu - micul târg dobrogean de altădată capătă ieșire la țărâmul prozei substanțiale”. □ În suplimentul „22 Plus” apare și textul semnat de Paul Cernat, *Pentru o societate civilă a loisir-ului cultural urban*.

● [„**Bucureștii cultural**”, nr. 26 (89)] Paul Cernat își intitulează *Summa ethilica*, intervenția sa la *Monstrul fericit* de Radu Vancu, Ed. Cartier, 2009: „Ceea ce se pierde uneori, pe linia discursivității doct-explicative, la capitolul

intensitate poetică, se câștigă la nivel narativ și speculativ într-un scenariu de «fabulă mistică» jumătate gravă, jumătate amuzantă, în decor biografic-cotidian. Robust, îmbibat de alcooluri rafinate livresc și asimilate existențial, *Monstrul fericit* e volumul de blazon al unuia dintre cei mai cultivați poeți din generația sa”.

■ În paginile numite *Debut în critică și istorie literară* apare *Criticii și aizeciști și „înnoirile” occidentale* de Alex Goldiș, cu precizarea: „Fragment dintr-un proiect despre *Critica românească de la realismul socialist la instaurarea autonomiei esteticului: 1948-1971*”. ■ Bianca Burța-Cernat semnează *Album sentimental*, recenzie la *Cinema* de Angelo Mitchievici, Ed. Polirom, 2009: „Epicul este un ingredient secundar în mare parte dintre aceste povestiri, a căror «consistență» e dată de o materie a reveriei «spectaculoase». Iar reveria e declanșată, freudian, de mai mult sau mai puțin sublimite impulsuri erotice. Hipererotismul «visătorilor» din *Cinema* e însă de slabă expresivitate, de aceea și calitatea secvențelor așa-zis picante e îndoielnică, acestea părând decupate de pe pelicula unui film de serie. Femeile și bărbații din aceste povestiri nu au relief, sunt personaje de carton (sau, mai bine zis, de cartoon...), desenate fie grotesc, fie în tușe dulceag-idealizante; în ambele situații portretul e stereotip”. ■ Din proză citim *Tsilla* de Ion Vianu, care apare cu următoarea notă: „Fragmentele de față fac parte dintr-un Bildungsroman care va apărea în curând. Naratorul evocă o iubire din tinerețe, petrecută în anii cincizeci, pe malul Mării Negre”. □ În paginile dedicate teatrului contemporan apare *Cămășile*, fragment: actul II, scena 1 de Ioana Ieronim. □ În pagina *Liternet* este reprodus un fragment din piesa *Amalia respiră adânc* de Alina Nelega.

21 octombrie

● [„Adevărul literar și artistic”, nr. 996] În *Ceasornicul sentimentelor*, Marius Chivu scrie despre *Mecanica inimii* de Mathias Malzieu, traducere de Mihaela Toma Udriște, Ed. Nemira, 2009: „Basm postmodernist (prin cele câteva elemente de ficțiune istorică) pe tema diferenței și a aparențelor, *Mecanica inimii* este o poveste cu tâlc, plină de candoare, melancolie, umor și sexualitate latentă, ca și cum Micul Prinț și Pinocchio ar fi trecuți prin imaginarul gotic mecanomorf al lui Tim Burton, dar fără ideea de damnare și, mai ales, fără morbidul americanului”. ■ Din rubrica *Pe scurt*: □ *Bătălie pentru textele lui Nelson Mandela*: „Mii de pagini de jurnal, sute de scrisori, caiete de notițe și însemnări personale formează acum mărunțelul discordiei pentru mai multe edituri importante din întreaga lume. Arhiva fostului președinte al Africii de Sud, Nelson Mandela (foto), este o adevărată mină de aur pentru cei din industria cărții, prezenți zilele trecute la Târgul de Carte de la Frankfurt”. □ *A fost furat manuscrisul lui Dan Brown*: „Poliția islandeză a demarat operațiunea de căutare a celui care a intrat prin efracție în sediul editurii care urma să publice ediția în limba islandeză a romanului *The Lost Symbol*, semnat de Dan Brown. Hoțul a furat manuscrisul traducerii și, deși există încă o copie digitală, editorii sunt îngrijorați că traducerea va ajunge pe internet cu mult înainte de apariția oficială a cărții-fenomen”. ■ În

rubrica *Adevăruri de altădată* citim *Puncte de orientare literară* de E. Lovinescu, publicat inițial în „Adevărul literar și artistic”, 1937.

● [„**Lucefărul de dimineață**”, nr. 33 (905)] În rubrica *Revizuirei* Gelu Negrea publică textul *Cănuță, un arhetip romantic*, analizând *Cănuță, om sucit* de I. L. Caragiale. □ Adrian G. Romilă (*Amănuntele*), recenzează *Proză cu amănuntul* de Dan Lungu, ediția a doua, 2008, Ed. Polirom: „Cu o forță a evocării câștigătoare pe spațiu restrâns, povestirile din *Proză cu amănuntul* constituie o excelentă carte de vizită a literaturii române contemporane”. □ Viorica Răduță publică *Între spațiul memoriei și spațiul cotidianului*, un comentariu la *Prozac. 101 pastile pentru bucurie* de Adriana Babeți, Ed. Polirom, 2009: „Autorul e viu nu atât în mișcările postmoderne, ci în plasarea lor într-o situație de scriitor perpetuu, aflat în menghine ontologică, în gestică și mișcarea cotidiană sau retrospectivă, mereu pus pe criza... de scris și descris”. □ În *Utopia cărții* George Neagoe semnaleză apariția a două volume de Alexandru Ciorănescu, *Eseuri europene*, ediție îngrijită și prefață de Mircea Angheliescu, Ed. Bibliotheca, 2009 și *Alexandru Ciorănescu. Bibliografie (1930-2010)* de Lilica Voicu-Brey, Ed. Bibliotheca, 2009: „La zece ani de la dispariția lui Alexandru Ciorănescu, Lilica Voicu-Brey ne pune la dispoziție o *Bibliografie* aproape completă a operei acestuia. [...] Modeste sub raportul dimensiunilor și neîncărcate de trufia vreunui răspuns de nezdruncinat, *Eseurile europene* dezvăluie un entuziasm critic nealterat, un exeget care se întoarce fără osteneală către lecturile fundamentale”. ■ Cu titlul *O odisee erotică donquijotescă*, Gabriela Gheorghisor recenzează *Regele cu pene* de Constantin Ciucă, Ed. Cartea Românească: „*Regele cu pene* este o carte bine scrisă, care reușește performanța de a derula o poveste de viață din interiorul unei minți viciate livresc, principala toxină rămânând fermecătorul și nemuritorul hidalgo, Don Quijote de la Mancha. Erotoman fantast cu nostalgii placentare, Don Quijotele lui Constantin Ciucă reprezintă, de fapt, un avatar degradat al arhetipului cervantesc. Aceasta nu înseamnă însă că aventurile lui nu stârnesc, pe lângă amuzament, reflecția și compasiunea”. ■ În *Zgomot și furie în stil italian*, Geo Vasile face o prezentare a volumului *Cum vrea Dumnezeu* de Niccolò Ammaniti, traducere de Gabriela Lungu, Ed. Humanitas, 2009: „Ammaniti nu este doar un iscusit tehnician al contrapunctului narativ, ci și un romancier care plimbă eficient și cu efect de frescă o necruțătoare oglindă de-a lungul drumului străbătut de personaje”. □ Monica Grosu publică *Ruga dimineții*, o recenzie la *Dimineța salvată* de Marius Țion, Ed. Napoca Star, 2008: „În fapt, în creația lui Marius Țion, aproape fiecare poezie evocă o lună a anului, conturând ideea unei poezii bine și natural așezată în ciclurile existențiale ale lumii, în ordinea ei universală, firească, o poezie ce vine să instaureze și mai solid echilibrul, adesea tulburat de anormalitatea și tensiunea cotidiană”. □ În *Truffaut, personaj de carte* Călin Stănculescu notează apariția volumului *François Truffaut, bărbatul care iubea filmele* de Magda Mihăilescu, Ed. Curtea Veche. ■ Despre Adrian Frățișă scrie Horia Gârbea în *Între dinamismul prozei și poezia mistică*: „Meditațiile lirice ale

lui Adrian Frățiță sunt substanțiale în semnificație, dar, ca înveliș verbal, sunt volatile, necorporale, ca un alcool. [...] În schimb, la proza lui Adrian Frățiță, textul apare ingenios și vivace, propulsat mereu de o imaginație netemperată”.

■ Constantin Stan solicită *Drepturi pentru scriitori*: „La București a avut loc, cu ceva timp în urmă, Conferința Europeană a Dreptului de împrumut Public, eveniment ce-ar fi trebuit să stârnească oarece emulație printre oamenii scrisului, dat fiind că, prin implementarea PLR, scriitorului român i s-ar mai însenina un pic viața. Nu numai financiar ci și moral, așa zice. Sumele pe care le-ar primi un autor român pentru folosirea cărților sale în biblioteci publice nu ar fi probabil impresionante, dar ele ar reprezenta o recunoaștere a rolului pe care creatorul îl are în societate, acela de a oferi nu numai plăcere ci și instrucție și educație cititorilor”.

■ Alexandru George este prezent cu partea a doua din *Între revizuire și fixare*: „Istoria literară este una de valori, de acord, dar și de situații, de unicități, dar și de categorii, de acțiuni datorate unor individualități, dar pe acestea le vede nu o dată în grup. Un istoric literar, spuneam eu, trebuie să aibă talentul hotărnicirii, căci istoria literară nu e o înșiruire de individualități fără legături între ele”. □ Revista publică *1989-2009 degeaba! Mărturii tulburătoare* de Radu Aldulescu. ■ Versuri de Irina Georgescu și Andrei Novac. □ Lucian Perța publică parodii (Cătălina Cadinoiu).

22 octombrie

● [„Cultura”, nr. 42 (246)] C. Stănescu revine la *Revista revistelor* cu textul *Un Nobel pentru fiecare*: „Îndată după anunțarea unui premiu a cărui faimă ne poate arunca pentru două-trei zile în gura lumii bune, cititorii români ai cvasinecunoscutei Herta Müller văzură cum încep să curgă în torent nestăvilite opiniile, comentariile și elogiile mai mult sau mai puțin subite ale unor admiratori ai premiului și premiatei: [...]”. Sunt citate articolele semnate de Cezar Paul Bădescu („Adevăr”, 9 octombrie 2009), Andra Matzal („Adevărul”, 9 octombrie 2009), dar și o anchetă din „Gândul” cu întrebarea „este Nobelul Hertei Müller și al României?” la care răspund Mircea Cărtărescu, Eugen Negrici, Andrei Pleșu, Cristian Tudor Popescu, Nicolae Manolescu. „Explozia de entuziasm oportunist și fericire oportună, admirația născută peste noapte cu ocazia prestigiosului și discutabilului premiu dau de gândit. Nu chiar de bine. Iar dacă, în fine, e să vorbim de «presimțiri», dar nu ca aceea post-festum al lui Mircea Mihăieș, atunci trebuie spus că singurele care au avut «presimțiri» au fost câteva edituri, în special Polirom, care, după '90, i-au tradus și publicat în România toate cărțile recente laurate a Premiului Nobel. Restul sunt, mai toate, vorbe de admirare din vârful buzelor”. ■ Din secțiunea *Cultura literară*: □ Mihai Iovănel semnează *Un fel de „pe loc repaus!”*, despre volumul *Cinema* de Angelo Mitchievici, prefață de Paul Cernat, Ed. Polirom, 2009: „Cel mai bun lucru care se poate spune despre *Cinema* este «interesant»: ceea ce este mai mult o scuză decât un compliment. Mitchievici și-a format deja un stil (escapist, calofil - inclusiv în alegerea unor

subiecte «rafinate», blurate, nedume, «speciale», fantastice, dezirând elaborare narativă, dar arborând dizabilitate stilistică, monocromie sentimentală și sentimentalitate netransferată), poate chiar o manieră, în care pare să se simtă bine; rămâne de văzut cum va evolua și dacă va putea redeschide fracturile sudate rău. Talentul lui e acum necizelat și încă necritic (în sensul de autocritic). Dar pariez pe el - fără curiozitate”. □ Daniel Cristea-Enache publică a doua parte din *Conversații berlineze*, o recenzie la *România noastră. Conversații berlineze* de Virgil Nemoianu și Sorin Antohi, Ed. Muzeul Național al Literaturii Române, 2009: „Cu toate aceste linii de culoare, tabloul românesc capătă o dimensiune globalistă, păstrând însă și un specific sudic-oriental de care n-ar trebui să ne rușinăm. O carte substanțială și pasionantă, această *România noastră*, ce se încheie exact în punctul din care ne-am putea pune pe treabă”. □ În *Viața și vremurile lui Coetzee* Alex Radu prezintă *Summertime* de J. M. Coetzee, Harvill Secker: London, 2009: „Scriș inteligent, cu vervă, volumul *Summertime* este o ficțiune de cea mai bună calitate, în care Coetzee concepe o alegorie sublimă a ideii că noi înșine suntem făuritorii propriilor vieți, dându-și, dacă mai era nevoie, încă o dată măsura talentului său literar de invidiat”. □ Rodica Grigore publică *Fals ghid de educație sentimentală*, o prezentare a romanului *Emma* de Jane Austen, traducere de Anca Roșu, Ed. Leda, 2008: „Surprinzătoare - și tocmai de aceea, mai rar observată - rămâne arta lui Jane Austen de a nuanța toate conflictele latente, dar și a le da o consistență pe care o vom întâlni, ulterior, abia în romanele secolului XX”. □ Alex Goldiș vine cu a doua parte din articolul *Rolul progresist al cronicii literare în anii '60*: „Alături de Nicolae Manolescu, Eugen Simion sau Lucian Raicu, vor contribui și ei decisiv la impunerea originalității tinerilor scriitori, dar și la specializarea limbajului critic astfel încât să le poată surprinde «nota diferențială», specificitatea artistică”. □ În subsecțiunea *În ariergarda avangardei* citim a doua parte din *Despre „dezențializarea literaturii” și efectele nefaste ale revoluțiilor. Întoarcerea democrațiilor spre religie...* de Eugen Simion: „În septembrie 1939, Eugen Ionescu era, am impresia, foarte român. Va trece multă vreme până când, în decembrie 1989, urmărind revoluția de la București, va declara unui jurnal parizian: «Dieu est de nouveau roumain»”. □ Constantin Coroiu semnează *Casele scriitorilor (III)*, de data aceasta scriind despre casa memorială Vasile Alecsandri din Mircești și Casa Dosoftei din Iași. □ Robert Lazu semnează *Platon, dr. Bonitz și erudiția digitală*: „Nu este ciudat că azi, când avem baze de date uriașe ce cuprind mai toate textele clasice ale umanității, scrise în greacă, ebraică, latină sau în cine știe ce alte limbi străvechi, cei care le știu citi sunt tot mai puțini? Și, cine știe, poate că în ziua când, triumfători, harnicii copii ai companiei Google ne vor anunța că toate textele clasice scrise vreodate au fost digitizate, nu se va mai găsi nici măcar o singură persoană să le citească”. □ Irina Georgescu scrie despre *Chipurile* de Stoian G. Bogdan, Ed. Cartea Românească, 2009: „Volumul lui Stoian G. Bogdan nu fentează poezia. O face accesibilă și, prin asta, o umanizează. În sanatoriu, la închisoare, în sălile

de tribunal sau în așteptarea morții, chipurile prind contur. Acțiunile lor sunt mai importante decât existența, mai virulente decât necesitatea prezenței lor. Poezia devine verb. Stoian G. Bogdan devine poet”. ■ Sub titlul *O istorie politică a literaturii franceze* Teodora Dumitru semnalează articolul scris de Paul-François Paoli despre volumul *Une histoire politique de la littérature* (Flammarion, 2009) de Stéphane Giocanti, publicat în „Le Figaro” din 15 octombrie: „Impresia după lectură ar fi, deducem, aceea a unui melanj de erori mai mult sau mai puțin grosolane și vizionarism șchiop – care, aglomerându-se una lângă alta, sfârșesc prin a se estompa și a-și confecționa cauțiuni: «greșelile unuia ajung să anuleze slăbiciunile altuia», scrie Paoli”.

● **[„Dilema Veche”, nr. 297]** Claudiu Constantinescu semnalează volumul *Dacă ți-a plăcut școala, munca o să-ți placă și mai mult* de Irvine Welsh, traducere și note de Ciprian Șiulea, Ed. Polirom, 2009: „Deși scoțian, Irvine Welsh se poartă destul de generos cu discursul său literar”. □ În *Dilema veche vă recomandă* Simona Sora propune: „Recentul roman al Danielei Zeca, *Istoria romanțată a unui safari* (Editura Polirom, 2009), o frumoasă poveste de dragoste maghrebină, dar mai ales o istorie (subtilă) a ipostazelor feminității. De căutat măcar, pentru că, se pare, primul tiraj s-a epuizat deja!”. ■ Din secțiunea *Cu ochii-n 3, 14* reținem nota semnată S. S.: „Într-un articol recent din «El Pais», Mario Vargas Llosa scrie despre cele trei cazuri intens mediatizate de «abuzuri ale libidoului», simptome ale unei «eclipse morale», dar, pe de altă parte, simple spectacole «utilizate nu în numele unor principii și valori, ci în numele unor interese politice, reflexe condiționate ideologice»: Roman Polanski, Frédéric Mitterrand și Silvio Berlusconi. Dar ce i se pare greșos scriitorului peruvian (iată, de modă veche) e felul în care «în cultura dominantă, poți condamna asemenea fapte doar din punct de vedere estetic, adică poți spune că e vulgar să violezi fete de 13 ani, să mergi în Thailanda ca să închiriezi băieței înfometați și să angajezi hetaire pentru petrecerile de la palat și apoi să le trimiți în Parlamentul European». La noi, la nivel de «mase» e prizat, deocamdată, doar punctul de vedere al premierului italian, și el vag aclimatizat: servicii contra ministere”.

● **[„Observator cultural”, nr. 239 (497); nr. de pagini: 32]** Rubrica *La zi* aduce informații noi: □ *A fost*: „□ *Lunea de carte spaniolă*. Luni, 19 octombrie, la Librăria Cărturești, Institutul Cervantes, în colaborare cu revista «Observator cultural», a reluat seria întâlnirilor «Lunea de carte spaniolă», prima întâlnire din această toamnă fiind dedicată scriitorului uruguayan Juan Carlos Onetti, la centenarul nașterii sale. În România au fost publicate, la Editura Nemira, patru cărți în traducerea Ilenei Scipione: *Despărțiri*, *Viață scurtă*, *Istoria cavalerului și a fecioarei venite din Liliput cu burta la gură*, *Șantierul-fantomă*. Au participat Ileana Scipione, Ana Antonescu, Juan Carlos Vidal, Ovidiu Șimonca și Luminița Marcu. [...] □ *Trădarea intelectualilor*. Institutul Cultural Român și Fundația «Calea Victoriei» au organizat miercuri, 21 octombrie, evenimentul *Trădarea intelectualilor*, pornind de la cartea lui Julien Benda, *La Trahison des clercs*

(1927)/ *Trădarea cărturarilor*. Desfășurată în cadrul programului «Pro și contra la ICR», dezbateră a fost moderată de Ștefan Vianu și i-a avut ca participanți pe Andrei Cornea, Cătălin Avramescu, Florin Țurcanu, Sorin Cucerai”. □ *Va fi: „Noica: o filosofie a individualității*. Editura Paideia vă invită luni, 26 octombrie, ora 17.00, la sediul Grupului pentru Dialog Social (Calea Victoriei, nr. 120), la lansarea lucrării *Noica: o filosofie a individualității* semnate de Adrian Niță. Vor prezenta lucrarea: Andrei Cornea, Ovidiu Șimonca și Adrian Niță”. □ *Premiul Prometheus pentru Ileana Mălăncioiu*: „Miercuri, 14 octombrie, în cadrul festivității de decernare a Premiilor Prometheus, scriitoarea Ileana Mălăncioiu a fost distinsă cu Premiul «Opera Omnia». Ileana Mălăncioiu a fost nominalizată la secțiunea «Literatură» alături de Simona Sora, în cadrul categoriilor «Opera Omnia», respectiv «Opera Prima», iar muzicienii Remus Azoitei și Eduard Stan au primit distincția «Opera Prima» la ediția a VIII-a a Premiilor Prometheus, premii acordate din 2002 de Fundația Anonimul. Juriul a fost prezidat de Andrei Pleșu și a fost alcătuit din Livius Ciocârlie (secțiunea «Literatură»), Aurelia Mocanu (secțiunea «Arte vizuale»), Dumitru Avakian (secțiunea «Muzică») și Alexandru Dabija (secțiunea «Artele spectacolului»)”. ■ Doina Ioanid semnează editorialul *Cu mască, fără mască*: „Ca și când România n-ar avea destule probleme, n-ar avea șomaj, nici sărăcie, nici corupție, ca și când educația și cultura n-ar fi lăsate de izbeliște, ca și când criza nici n-ar exista, politicienii noștri s-au hotărât că avem nevoie și de o criză politică, una care să fie neapărat subiect de breaking news. Cade-nu-cade guvernul? A căzut guvernul. Dar n-a fost destul. A început joaca de-a premierul meu, ba al meu”. ■ Paul Cernat scrie despre *Un Nobel postnațional*: „Nici formula/ limbajul, nici mesajul/ atitudinea ei n-au fost asimilate de cultura română, în ciuda unui număr de admiratori consecvenți și a existenței câtorva scriitori mai mult sau mai puțin «înrușiți». Dislocarea, ruptura, frontiera sunt figuri predilecte ale scrisului acestei autoare exasperant de intransigente pentru unii. Dacă tendința de «naționalizare» a Hertei Müller rămâne pe cât de simptomatică, pe atât de exasperantă, mult mai interesant apare, din punctul meu de vedere, statutul ambiguu, in no man’s land, al scriitoarei. Relația cu «realitățile locale», germane sau românești, este oricum foarte puternică, adânc înscrisă în obsesiile și reflexele sale, în sintaxa personalității sale. Dacă recent-nobelizata Herta Müller va contribui, cât de puțin, la depasionalizarea «identitară» a discuțiilor despre acest premiu în România, va fi mare lucru. Ar fi trist să o suim pe un pedestal și să ne raportăm de acum la ea altfel decât la un scriitor”. ■ Cătălin Sturza realizează un interviu cu Norman Manea, „*Frustrarea națională se va învenina, poate, din cauza ambiguității acestui Nobel*”: „- *Ce aduce nou, Vizuina în seria de autor «Norman Manea»? Marchează acest volum o mișcare decisivă de la eseu și confesiune spre ficțiune și roman?* - *Vizuina* este un roman nou, asta e noutatea... Nu este vorba de vreo mișcare decisivă într-o direcție sau alta, de vreme ce viitorul este dintotdeauna și rămâne și în accelerata noastră epocă o incertitudine. Seria de la Polirom cuprinde până acum șapte volume

tipărite, dintre care patru romane, dacă includem și *Întoarcerea huliganului* – receptat peste tot ca un roman –, balanța înclină într-un anumit sens și putem s-o înclinăm și mai mult, adăugând *Plicul negru*, a cărui retipărire în seria de opere se va produce, bănuiesc în curând. Romanele se scriu mai greu decât confesiunea sau eseul, care apar, de obicei, ca fragmente puse laolaltă. *Întoarcerea huliganului* m-a ocupat aproape șapte ani și recentul roman cam tot atât. Romane neterminate sau scrise doar în minte am, firește, mai multe. [...] - *Am scăpat, prin premiul Hertei Müller din acest an, de frustrarea națională a Nobelului pentru Literatură românească? Herta Müller se consideră o scriitoare germană de origine română și a scris mult mai puține cărți decât dvs. direct în românește (o singură carte, dacă nu mă înșel)*. - Nicidecum. Frustrarea națională nu se va tempera, se va învenina, poate, din cauza ambiguității acestei alegeri, din punct de vedere românesc. Herta Müller este nemțoaică din România, cu firave legături cu literatura română, locuind de peste două decenii la Berlin, ca imigrant și repatriat. Este adevărat că proza ei se focalizează pe România ceaușistă, cu teroarea, mizeria și securiții ei – o imagine nu tocmai măgulitoare pentru țară și oportunismul cetățenilor ei”. ■ Cu ocazia apariției volumului *Ultimii eretici ai Imperiului* de Vasile Ernu, Ed. Polirom, revista publică un grupaj în care găsim un interviu și două cronici: □ Ovidiu Șimonca stă de vorbă cu Vasile Ernu, „*Eu nu fac divertisment*”: „- *Cartea este foarte aspră cu intelighenția românească. Spui că elita intelectuală românească nu și-a asumat comunismul. Nu înțeleg: de ce nu și-ar fi asumat comunismul?* - Sunt multe forme de a-ți asuma un trecut. Sunt foarte puțini oameni în România care pot să spună cu mâna pe inimă că au greșit, că au participat. Una dintre cele mai mari reușite ale intelectualității românești este *Raportul Tismăneanu de condamnare a comunismului*. Acest *Raport*, în opinia mea, pornește de la o premisă falsă: comunismul este privit ca o formă «ilegitimă» și «criminală». Se încearcă să se acrediteze ideea că sistemul comunist a fost o formă de export, iar românii n-ar fi cu nimic responsabili, li s-a impus comunismul. Este evident că a fost impus din afară, dar a funcționat și s-a legitimat după perioada Dej”. □ Adina Dinițoiu publică recenzia *Ultimul eretic în era spectacolului*: „Condiția literară a cărții e excelentă, cele două personaje au eleganță epistolară, farmec și haz. Însă formula aleasă de Vasile Ernu prezintă totuși un risc și anume să estompeze prin ficționalizare sau să piardă în senzaționalism de *captatio benevolentiae* anumite idei extrem de puternice care nu văd de ce nu ar fi cadrat unor eseuri de sine stătătoare”. □ Sub titlul *Complexul siberian al literaturii* citim comentariul scris de Iulia Popovici: „La modul ideal, *Ultimii eretici ai Imperiului* ar trebui citită drept o lansare în spațiu (spațiul dezbaterii publice) a unor idei «incomode și (care) te pun pe gânduri», drept o provocare ce se scrie, de fapt, a posteriori, odată cu reacțiile născute de ea (iată încă o diferență față de universul autosuficient al literaturii ficționale propriu-zise). Mă tem, însă, că o parte din lumea culturală nu va lua decizia înțeleaptă, de a tăcea și a nu se considera vizată, a vânzătoarei de supermarket criticate în aparteu”. □ Dana Pîrvan-Jenaru

semnează, în *Suprafețe și transparență*, o prezentare a volumului *Lucruri transparente* de Vladimir Nabokov, traducere și note de Anca-Gabriela Sîrbu, Ed. Polirom, 2009: „Nimic din ce scrie Nabokov nu este transparent, pentru că semiumbrele plutesc pretutindeni, iar lumina pare mereu insuficientă. Cititorul este mereu provocat, mereu contrazis, mereu obligat la speculații, căci sensul e mereu stratificat”. ■ În rubrica *Recurs la memorie*, dedicată istoriei literare, Geo Șerban scrie *Alexandru Ciorănescu sau despre ținuta cărturarului*. □ În *Chestiunea zilei* Michael Haulică scrie despre blogul lui Victor Martin, posibilitatea de a înființa o nouă revistă de F&SF și sondajele de pe blogul lui Horia Nicola Ursu.

23 octombrie

● [„**România literară**”, nr. 42] Numărul se deschide cu editorialul *Cui îi e frică de Herta Müller?* semnat Nicolae Manolescu: „«Nu avem nici un merit pentru Nobelul Hertei Müller», scrie cineva în «Orizont cultural» din 15-21 octombrie/ E foarte adevărat. Dar mă întreb dacă am fi putut avea. Până una-alta, Nobelul se acordă exclusiv pentru merite proprii. Ale Hertei Müller sunt indiscutabile. Problema este, se pare, cu totul alta. Cel puțin două dintre articolele consacrate evenimentului de numărul cu pricina profită de ocazie, nu spre a o omagia pe scriitoarea germană de origine română, ci spre a se răfui cu toți cei care, în România, și-au exprimat opinia, de obicei entuziastă, în legătură cu faptul că laureata, de patru ori nominalizată până acum, a fost preferată anul acesta unor scriitori de talia lui Philip Roth sau Amos Oz. [...] Criticii își au partea de papară convenită. Scrie unul din colaboratorii la revista doamnei Carmen Mușat: «Mecanismele de promovare și omologare din România încurajează mediocritatea și servilismul». O fi știind el ceva de când colaborează la «Observator». «Revistele literare, manipulate și ele de grupuri și grupulețe care tocmai se moșmondeau să numere voturile pentru alegerea ce va să vină curând, au ocolit-o pe Herta Müller». Aș vrea și eu să știu unde s-au publicat sondajele cu pricina. Se vede că nu citim toți aceeași presă literară. Cât despre urâtul obicei al criticii de a-i ignora pe cei mai buni, vă trimit tot la «Observator». Ingormați-vă cu toată încrederea! O revistă cu adevărat democratică în care nu se face nicio deosebire între Herta Müller și Norman Manea, recomandat călduros academicienilor de la Stockholm încă de acum câteva vreme”. □ Mircea Mihăieș continuă serialul despre *Primul Faulkner*, ajungând la partea a patra a analizei romanului de debut *Soldier's Play*. ■ Ioana Pârvulescu se adresează profesorului Paul Cornea cu întrebarea *Ce punem în raftul doi?* ■ Cronici literare: □ Gabriel Dimisianu scrie despre *Trădarea criticii* de Nicolae Breban, Ed. Ideea Europeană, 2009: „Trădarea literaturii de către critică începuse însă mai demult, socotește Nicolae Breban, și nu poate fi pusă numai în seama climatului de după 1989. Să spun însă mai apăsător, înainte de a vedea și alte lucruri, că atunci când vorbește despre literatură și critică Breban se referă, mai cu seamă, la literatura și critica generației lui”. Articolul exemplifică prin citate despre I. Negoïtescu, Matei Călinescu, N. Manolescu, Lucian Raicu,

Al. Călinescu, Cornel Ungureanu, Petru Poantă. Concluzia: „Marele romancier li se adresează patetic mărețelor umbre dar odată ce au trădat ce se mai poate face ? Există însă și azi critici, îl rog pe Breban să mă creadă. Ei nu au trădat, căci ar fi fost prea devreme. Toate la timpul lor”. □ Sorin Lavric semnează *Menhirul cu ramuri de vâsc*, o prezentare a volumului *Druizii. Filozofi printre barbari* de Jean-Louis Brunaux, traducere de Sorina Dănăilă, Ed. Cartier. □ Cosmin Ciotloș publică *De ve avem roman*, o cronică literară la *Medgidia, orașul de apoi* de Cristian Teodorescu, Ed. Cartea Românească, 2009, pe care îl consideră excepțional: „Nu mă hazardez, e chiar excepțional”. □ În *Complexul ratării presimțite* Radu Ciobanu scrie despre *Două jurnale față în față* de Mariana Șora, ediție îngrijită și postfață de Lia Ghimpu, prefață de Cornel Ungureanu, Ed. Cartea Românească, 2009: „Din calitățile puținului care ne-a parvenit prin acest prim volum se poate deduce însă că ne aflăm în fața uneia dintre cele mai importante jurnale din cultura noastră, prin întindere și prin complexitatea problematicii abordate implicit. O carte în care obsesia ratării care a terorizat generația Mariane Șora e încă prezentă, dar care nu e, în cele din urmă, nicidecum o carte a ratării. Firesc ar fi ca, odată pornită, această editare să fie continuată cu sistemă și filologică acribie”. □ Gheorghe Grigurcu semnează *Regulă și de-reglare*, o primă parte a recenziei la *Cozerii în lila* de Iolanda Malamen și Șerban Foarță, Ed. Tracus Arte, 2009: „Observație pe care o putem face lesne asupra oricărui text (versuri, eseu, traduceri) semnat de Șerban Foarță este intelectualizarea intensivă ce-o etalează. Adică o capacitate de a complica lucrurile mai mult ori mai puțin simple, de-a găsi în ele pretexte ale unor ocoluri, ale unor explicații, asociații, dubii, interogații, nuanțări, adaosuri imprevizibil amplificate, care uneori se îndepărtează aparent de obiect, pierzându-se, să zicem în duhul deconstructivismului, într-un excitant infinit al interpretării. Răspunsul încetează a mai fi un scop, devenind un mijloc al întrebării ce, persistând, devine scop sieși”. ■ Apare informația *Ileana Mălăncioiu, laureată a Marelui Premiu Prometheus pentru Opera Omnia*: „În cadrul festivității de decernare a Premiilor Prometheus, ediția a VIII-a, poeta Ileana Mălăncioiu a fost distinsă pentru întreaga carieră cu premiul Opera Omnia. [...] Sunt foarte fericită că am luat acest premiu, deoarece se compară domenii diferite. E destul de greu să compari poezia cu pictura și cu muzica. Le sunt foarte îndatorată celor care m-au susținut, mai ales lui Livius Ciocârlie/ Oricare dintre noi putea lua acest premiu. (Ileana Mălăncioiu)”. □ Despre *Poemele lui Ioan Mușlea* scrie Ion Pop în rubrica *Profil*: „Dacă ar fi să-i căutăm familia de spirite, am da de puține nume, precum Aurel Pantea și, într-o anumită măsură, un Bogdan Ghiu. A așteptat mult - spuneam - ca să-și publice prima carte. Dar n-a așteptat degeaba”. □ În *Amintirea lui Valentin Silvestru* Ștefan Cazimir marchează 85 ani de la nașterea scriitorului. Alături este publicată poezia *Aventură cu recrudescențe*, „un exercițiu postmodernist”. ■ În rubrica *Evocare* Tudorel Urian publică *De ce Alexandru Paleologu?*, un fragment din *Argument*-ul monografiei *Alexandru Paleologu*, „aflată în pregătire”. ■ Mihai

Zamfir scrie despre *Ștefan Petică – suavul visător* în rubrica *Restituiri*. ■ În secțiunea *Inedit*, Dumitru Hincu oferă spre publicare *Scrisori de la N. Iorga, E. Lovinescu, G. M. Zamfirescu, B. Fundoianu, Camil Baltazar, Petru Comarnescu*. ■ Doina Ruști prezintă *Târgul de Carte de la Frankfurt 2009*: „Standul României, organizat de Ministerul Culturii (Ioan Matei și Ana Andreescu), cu sprijinul editurilor, era anul ăsta destul de aerisit, cam roșu, dar cu multe cărți, cu un mic amfiteatru, în fața căruia rulau, pe o plasmă, filme de arhivă despre Enescu, Brâncuși, regii României sau despre scriitori. [...] Invitatul special al Ministerului Culturii a fost Mircea Cărtărescu, care a dat interviuri, a participat la toate manifestările și a organizat o dezbatere cu public, care a adus multă lume la standul României. M-a emoționat generozitatea acestui scriitor, pe care îl văd luând Nobelul, de a asista la lecturile celorlalți scriitori români, inclusiv la a mea, gest pentru care îi sunt recunoscătoare (chiar dacă prezența lui acolo m-a făcut să-mi cam pierd șirul gândurilor). O lectură de succes a avut Robert Șerban, cu multă lume și cu o prezentare frumoasă din partea lui Traian Pop, editorul lui german. I-am mai văzut pe Filip Florian (care a avut un dialog de lectură, sâmbătă dimineața), pe Ioana Nicolaie, pe Lucian Dan Teodorovici, care și-a lansat (sâmbătă) varianta nemțească a volumului *Atunci* i-am ars două palme. De asemenea, la manifestările din standul României au participat și scriitori care trăiesc în Germania, printre care Rodica Binder, Traian Danciu, Dinu Ianculescu, Theodor Vasilache. De fapt s-a perindat multă lume pe la stand - reprezentanți ai unor instituții prestigioase, precum Catrinel Pleșu, Corina Bernic (de la ICR) ori agenți literari, editori și traducători. [...] Prin tot târgul plutea spiritul Hertei Müller. Multe edituri aveau postere cu portretul ei sau coperte de cărți, iar din când în când i se auzea numele. La standul României câte cineva, dornic să știe dacă nu cumva Herta avea să vină acolo, se oprea să-ntrebe”. ■ Din notele nesemnate în rubrica *Meridiane* reținem: □ *Scriitorii francezi și războiul mondial*: „La 70 de ani de la declanșarea celui de Al Doilea Război Mondial la 1 septembrie 1939, revista franceză «Le Point» a avut ideea de a reproduce reacțiile la cold, cum se spune, ale câtorva dintre cei mai cunoscuți scriitori ai vremii când au aflat că războiul a început. Reacțiile dovedesc o implicare politică necunoscută înainte. [...] Ar fi interesant să culegem mărturiile, cu aceeași ocazie, ale scriitorilor români, Rebreanu, M. Sadoveanu, Camil Petrescu, M. Sebastian, M. Eliade și alții”. □ *Toamna romancierului*: „Așa cum ne-am obișnuit în ultimii ani, și cu prilejul acestei *rentrée* 2009, la sfârșitul lui octombrie se lansează, la Lisabona, ultimul roman al lui António Lobo Antunes, cu un titlu ciudat, care reia un vers dintr-un cântec de Crăciun: *Ce cai sunt aceștia care fac umbră pe mare?*”. □ *Lucian Blaga și științele moderne*: „Nu știm să se fi remarcat că faimoasa teză a lui Lucian Blaga referitoare la «censura transcendentă» a fost confirmată științific de neurologie. Banal vorbind, teza lui Blaga este că Dumnezeu își «mutilează» creatura, lipsind-o de exercitarea deplină a unora dintre facultățile ei spirituale, ceea ce i-ar putea face așa zicând concurență. Neurologii au dovada că, din cele

câteva zeci de miliarde de neuroni, numai o infimă parte este activă. Cam cinci la sută. Restul hibernează”. □ *Viața lui Gabriel García Márquez*: „Un profesor de limbi moderne de la Pittsburgh University, Gerald Martin, a reușit să-l convingă pe Gabriel García Márquez, ostil în principiu ideii, că e cazul să-i scrie biografia. Asta se întâmpla cu optsprezece ani în urmă. [...] La noi, *Gabriel García Márquez – o biografie* de Gerald Martin a apărut înaintea traducerii franceze, încă de astă primăvară, la Ed. Litera International, în versiunea românească a lui Alexandru Macovei”. ■ Într-o *Scrisoare din Stockholm* Gabriela Melinescu anunță *Premiul Sorescu 2009*: „Premiul Sorescu 2009, care constă în suma de 50 000 de coroane suedeze și un trofeu de cristal, operă a artistei Koki Constantinescu, a fost acordat de Institutul Cultural Român din Stockholm scriitorului și traducătorului suedez Peter Handberg la Târgul de Carte de la Göteborg. Laureatii anilor precedenți au fost Steve Sem-Sandberg și Nina Burton. Din motivația juriului reținem că premiul a fost acordat lui Peter Handberg pentru întreaga operă de scriitor, reporter și eseist, dar și pentru activitatea sa de traducător din G. C. Lichtenberg, Robert Musil, Friedrich Nietzsche, Merit Oppenheim, Andrei Pleșu, Henry Thoreau, Paul Virillio și Robert Walser”. ■ Sub semnătura lui Lucian Raicu, text datat 1991, la rubrica *Scrisoare din Paris* este inserat eseu *Biblioteca Turgheniev*. ■ Semnează versuri Nicolae Coande și Emil Brumar. □ Poemul *Eminescu*, de Mihail Gălățanu, este însoțit de o notă semnată de Alex. Ștefănescu: „Poemul lasă să se străvadă, undeva, foarte departe, ceva din frumusețea parcă ireală a creației eminesciene. Constituit ca un puzzle al prostiei omenesti, textul lui Mihail Gălățanu evocă totuși, indirect, fulgurant, și eminescianismul. La sfârșitul lecturii, ne simțim asfixiați de stupiditatea lumii și ne gândim cu groază cum ar fi dacă poezia lui Eminescu n-ar exista”. □ Petru Popescu publică *Tovarășa Zoia*, fragment din romanul *Supleantul*, „scris în română și destinat editurilor Jurnalul național și Corint”. În numărul următor va apărea următoarea *Erată*: „Romanul *Supleantul* de Petru Popescu din care am publicat un fragment în numărul trecut a apărut la editurile Jurnalul și Curtea Veche, nu la Corint, cum din eroare am menționat”. □ În traducerea lui Leo Butnaru citim versuri scrise de Leons Briedis. □ În *Avanpremieră editorială* citim *Zăpada de primăvară* de Yukio Mishima, traducere de Angela Hondru. ■ Cronicarul comentează în *Ochiul magic*: □ *Protocronismul reînvie?*: „Așa s-ar zice, dacă ne-am lua după ce scrie Victor Crăciun în «Studii de știință și cultură» (nr. 3/ 2009), revistă trimestrială editată de Universitatea «Vasile Goldiș» din Arad. [...] Ce-l miră pe Cronicar este că astfel de platitudini bombastice și bazaconii protocroniste își găsesc loc, azi, într-o publicație pe care o girează cu prestigiul său o instituție universitară”. □ *Dileme și afirmații hotărâte*: „Cronicarul speră că redactorii de la «Dilema veche» sunt destul de vechi redactori (în sensul motto-ului pus pe frontispiciu) și destul de dilematici, ca să nu se supere dacă are și o observație nelaudativă. În numărul de săptămâna trecută, 296, *Drumurile noastre toate*, de altminteri foarte bun, la rubrica *Ținerea de minte* (p. 3) este dat un fragment din *Craii de Curtea Veche*.

Până aici n-am avea nimic de zis. Ce e oarecum strident, în pătrățica rubricii, dacă tot e vorba de «ținerea de minte», este ediția din care se citează, o ediție de masă, oarecum în contradicție cu cartea. N-avem nimic cu editura, dar cartea din care se citează este una a decadenței și a maximului rafinament artistic, așadar nimic mai nepotrivit decât a o cita într-o ediție populară”. □ *Chéri*: „Surprinzător articolul lui H.-R. Patapievici din cel mai recent număr al revistei «Idei în dialog» (octombrie), *Ce mai rămâne din fosta cultură occidentală*. Surprinzător doar prin temă, pentru că restul respectă brand-ul autorului. Tema este raportul dintre cartea *Chéri* de Colette și recentul film al lui Stephen Frears cu Michelle Pfeiffer în rolul Léa de Lonval și Rupert Friend în rolul lui Fred Peloux, supranumit *Chéri*”.

24 octombrie

● [„**Suplimentul de cultură**”, nr. 246] Radu Pavel Gheo scrie editorialul *Scriitorii orfani*: „Premiul Nobel pentru Literatură obținut anul acesta de Herta Müller e, printre altele, un bun prilej pentru a discuta serios și echilibrat nu numai despre identitatea artistului – și a scriitorului – în lumea contemporană, subiect pentru care s-au consumat și se vor mai consuma mii de pagini, ci și despre identitatea culturală a scriitorilor din România care nu scriu în limba română. Care sunt, de exemplu, raporturile unui scriitor maghiar din Transilvania cu literatura și cultura română? Unde îi plasăm pe scriitorii șvabi sau sași, a căror limbă maternă este germană – dar nu germană literară, ci un dialect specific, ba chiar (în cazul sașilor) o germană veche, extrem de diferită de germană modernă și conservată peste secole doar pe teritoriul României?”. ■ Silviu D. Constantinescu prezintă Festivalul Internațional de Literatură București, *Un Provizorat aduce nume mari pe afiș*: „José Luís Peixoto (Portugalia), Zahar Prilepin (Rusia), Alek Popov (Bulgaria), Philip Ó Ceallaigh (Irlanda), Dieter Schlesak (Germania) și Adrian-Christian Kuciuk (Albania) sunt invitații din străinătate ai ediției, autori consacrați, în unele cazuri chiar în ciuda vârstei. Aceștia vor intra în dialog cu scriitorii români: Radu Aldulescu, Vasile Ernu, Florin Iaru, Matei Florian, Răzvan Petrescu, Radu Pavel Gheo, Gabriela Adameșteanu, Filip Florian și Cecilia Ștefănescu. Formatul în care se vor desfășura cele trei seri de festival a suferit modificări față de anul trecut. Astfel, fiecare dintre autorii participanți va lectura dintr-o carte recentă sau în curs de apariție și va participa la un «Open Talk» moderat de reprezentanții a trei reviste culturale: «Suplimentul de cultură», «Dilemateca» și «Observator cultural»“. În cadrul articolului găsim și programul Festivalului. ■ În *Semnal* este recomandat volumul lui Philip Ó Ceallaigh, *Și dulce e lumina*, traducere de Ana-Maria Lișman, Ed. Polirom. ■ În *Știu ce ne lipsește: duelul! Și puțin Bourdieau* C. Rogozanu scrie despre volumele: □ *Romantism și modernitate. Atitudini, reevaluări, polemici*, coordonatori: Andi Mihalache, Alexandru Istrate, Ed. Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2009: „Descoperim o lume model, cu toată caricatura ei. O lume provincială obsedată de onoare, un soi de OTV amestecat cu obsesie deontologică. Sună familiar?”.

□ *Despre televiziune* de Pierre Bourdieu, traducere de Bogdan Ghiu, Ed. Art, 2007. ■ Daniel Cristea-Enache publică partea a doua a textului *Din fotoliul lui Arghezi*: „Așa vor și rămâne în memoria mea cei patru ani de colaborare cu «România literară»: ca o petrecere continuă, o fiesta fără bani și logistică, în care totul se făcea pe nimica. Dar la maximum. Oamenii aceștia munceau fără să fie plătiți cu lunile; și în loc să-și ia câmpii, se entuziasmau pentru un articol bun, supărându-se copilărește pentru o greșeală de literă. Cum să nu-i iubești? Cum să nu te bucuri că le ești alături? [...] Pentru acești patru ani, aprilie 2005 – aprilie 2009, mulțumesc «României literare» și directorului ei”. ■ Bogdan Romaniuc semnează *Mihai Șora sau despre umanismul creștin*, o prezentare a volumului *Mihai Șora. O filozofie a bucuriei și a speranței* de Leonid Dragomir, Ed. Cartea Românească, 2009: „În toate scrierile lui Mihai Șora, «bucuria și speranța», invocate de altfel și în titlul lui Dragomir, sunt percepute, așa cum spune chiar filosoful, «ca o deschidere atotcuprinzătoare»”. ■ Bogdan Romaniuc realizează și un interviu cu Leonid Dragomir, „*Dialogul nostru poate continua indefinit*”: „- *După lungul șir de întrebări pe care i le-ați adresat lui Mihai Șora, a rămas vreuna nespusă?* - Vă dați seama că întrebările adresate domnului Șora cuprinse în cele două ediții ale cărții amintite și în *Mihai Șora. O filozofie a bucuriei și a speranței* sunt doar o mică parte din cele pe care i le-am adresat de-a lungul timpului. Sigur că discuțiile nu se desfășurau doar pe tiparul întrebare-răspuns, ci constau și în schimburi de păreri, comentarii la evenimentele cotidiene etc. Recunosc că înaintea întâlnirilor mă întrebam dacă mai am ce să-l întreb. Una dintre calitățile unei personalități dialogale – foarte rare la noi – precum Mihai Șora este știința de a stimula capacitatea de a intra în dialog a celuilalt. De obicei, la capătul unei conversații de mai multe ore constatam că au rămas o mulțime de lucruri de discutat. Relația de comuniune, nu doar de comunicare dintre noi – ca să vorbesc în termeni împrumutați din filosofia sa -, mă face să cred că dialogul nostru poate continua indefinit”. ■ Apare *Filip Florian și Dan Lungu – noi traduceri*: □ „*Little fingers*, varianta în limba engleză a romanului *Degete mici* de Filip Florian (Polirom, 2005; 2007), a apărut la sfârșitul lunii iulie a acestui an la editura americană Houghton Mifflin Harcourt, în traducerea lui Alistair Ian Blyth”. □ „La doar câteva luni de la apariția romanului *Cum să uiți o femeie* de Dan Lungu (colecția «Fiction Ltd.»), Editura Polirom a încheiat două contracte de traducere pentru aceasta: în limba franceză, cu Editura Actes Sud și în limba germană, cu editura austriacă Residenz”.

25 octombrie

• [„**Adevărul**”, nr. 131] Dan Bolcea revine la dosarul dedicat Premiului Nobel pentru Literatură, ocupându-se de Ivo Andrić (*Singurul iugoslav premiat cu Nobel*) și Henry Miller (*Henry Miller, marele perdant*).

27 octombrie

• [„Adevărul”, nr. 5996] Dan Bolcea semnează „Gargui”, romanul care a cucerit Occidentul: „Andrew Davidson a debutat cu o carte elaborată pe parcursul a șapte ani de documentare, reușind performanța de a vinde manuscrisul în peste 20 de țări, înainte de apariție. Primul editor a achiziționat drepturile de publicare pentru suma de 1,25 milioane de dolari. În România, drepturile de traducere și publicare au fost obținute contra sumei de 20.000 de dolari, iar cartea va apărea sub sigla Editurii Allfa (subdiviziune a Editurii All). Pus pe lista bestsellerurilor «New York Times», romanul este foarte bine cotate în lumea literară internațională, fiind comparat cu volume precum *Numele trandafirului* de Umberto Eco și *Pacientul englez* de Michael Ondaatje”.

• [„Revista 22”, nr. 44 (1025)] Andreea Pora realizează un interviu cu Angela Marinescu, *Doar un imbecil vrea liniște: „- Sunteți mulțumită, d-na Angela Marinescu, după 20 de ani – iată au trecut cei 20 de ani ai lui Brucan –, de situația generală a României și de situația dumneavoastră, în particular, cea de scriitor? - Vreau să vă spun că cele două posibilități nu sunt complementare. Se suprapun una peste cealaltă. Așa că pot să le iau pe rând. Despre faptul că aș putea fi mulțumită de cum se află acum România nu poate fi vorba. După urcarea lui Iliescu pe tanc, în 12 ianuarie 1990, împreună cu oamenii lui, am știut că dorința de putere nu are limite, nu are control și nu are exigențe. A urmat mineriada care a îngropat cu totul țara. Occidentul ne dăduse o mână sau un deget și a luat înapoi totul. Nu putea să fie bine după aceea nimic, decât dacă ar fi venit un «Băsescu mai mult chiar decât Băsescu», mai repede, și ar fi reușit, contrar tuturor previziunilor înțelepților, să realizeze ceva bun pentru țară. În ceea ce privește situația mea de scriitor, vreau să spun că asta nu mă mișcă prea tare. Față de mine însămi eu încerc să îmi fac datoria cât pot mai bine. Și de fapt nici nu este o datorie. Este o chestiune de plăcere unită cu, într-adevăr, un sentiment de responsabilitate și o chestiune de obsesivitate și de fanatism și de fapt este o relație a mea cu puterea mea. Cât pot fi eu de puternică față de mine însămi. Și lucrul acesta nu poate fi comentat. Nu pot să-l comentez, pentru că atunci când te prăbușești într-o relație de asta cu totul, cum m-am prăbușit eu și nu am mai putut să ies niciodată, atunci nu mai simți nevoia să comentezi lupta. [...] - *Să trecem, pe final, la literatură. Mă refer la Nobel-ul luat de Herta Müller. Cum vedeți reacția oamenilor de cultură, reacția autorităților, care, dintr-odată, și-au asumat-o, au revendicat-o pe Herta Müller? - Această veste nemaipomenită a fost subminată permanent de un gând care venea de departe: de fapt, Herta Müller nu este româncă, a trăit în România, a învățat în România, dar nu este româncă. Ce să-i faci? Asta este. Ea făcea parte, de fapt, din Aktionsgruppe din Banat, care citea foarte multă literatură germană străină și care, cu 20 de ani înaintea scriitorilor noștri, a mers pe un fel de literatură activă, socială cu acțiunea inclusă în text. Herta Müller s-a format la școala culturii germane. Solul era românesc, dar cerul era nemțesc. Și, mai departe, consider că nici acum nu am primit un**

Nobel și că nu îl vom primi decât peste vreo 50, 100 de ani, probabil, când țara va ieși din noroi, când vom face și noi ceva care să coloreze lumea, să fie șocant pentru lume, să arate lumii că putem și noi să facem ceva cu adevărat important, semnificativ. Nu știu. - *Un Nobel poate nu, totuși, avem scriitori de succes traduși, premiați, citiți, apreciați...* - Eu nu cred în traduceri care se fac în celelalte țări. Sunt foarte mulți autori care au succes relativ peste hotare și aici nici nu sunt luați în seamă. Nu mă interesează acești scriitori. Absolut deloc. E mult mai greu acum să-ți câștigi aici un prestigiu, decât în afară. Străinii sunt saturați de scriitori de bună calitate. Așa că câte un străin din Est, îl pun în fața unor premii relative... Acolo sunt scriitori uriași. Ei, din politețe, din dorința de a ne ajuta, din milă acționează astfel cu esticii”. ■ În suplimentul „22 Plus” citim, printre altele, interviul cu Șerban Radu, realizat de Răzvan Brăileanu: *Cărturești – librăria nu „altfel”, ci „cum trebuie”*.

28 octombrie

● [„Adevărul”, nr. 5997] *Trei zile de literatură*, conține informații despre a doua ediție a Festivalului Internațional de Literatură de la București, semnate de Nicoleta Zaharia. În cadrul articolului găsim amănunte din programul festivalului.

● [„Adevărul literar și artistic”, nr. 997] Marius Chivu este prezent cu „*Moarte armenilor!*”, un articol despre *Cartea șoaptelor* de Varujan Vosganian, Ed. Polirom, 2009: „Construcția narativă complexă, caracterul ficțional-istoric și miza identitară conferă acestei cărți armenice a memoriei caracter universal. Cel mai bun și mai ambițios roman românesc de la *Orbitor 3* încoace”. □ Din secțiunea *Pe scurt* aflăm despre „*Cum să uiți o femeie*”, în germană: „La doar câteva luni de la apariția romanului *Cum sa uiți o femeie* de Dan Lungu (foto), Editura Polirom a încheiat două contracte de traducere pentru acesta: în limba franceza, cu Editura Actes Sud, și în limba germana, cu editura austriaca Residenz”. □ Victoria Anghelescu anunță o *Expoziție pentru părintele teatrului absurd*, organizată la Biblioteca Națională a Franței, în cinstea lui Eugen Ionescu: „Figură emblematică a dramaturgiei secolului XX, Eugène Ionesco este celebrat de Biblioteca Națională a Franței cu o expoziție pe măsură”. □ În rubrica *Adevăruri de altădată* este republicat articolul lui Virgil Monda, *Careu de portrete*, apărut inițial în „Adevărul”, 1937.

● [„Luceafărul de dimineață”, nr. 34-35 (906-907); nr. de pagini: 24] Din rubrica *Viața culturală*: □ *Schimb de experiență Turcia-România*: „În perioada 13-18 octombrie 2009, o delegație formată din oameni de cultură și responsabili administrativi ai Primăriei Sectorului 2 București, delegație condusă de domnul primar Neculai Onțanu, a vizitat orașele Istanbul și Bursa din Turcia. [...] Din delegația condusă de domnul primar Neculai Onțanu au făcut parte, la invitația acestuia, și membri ai Asociației Scriitorilor din București: doamna Angela Martin, academicienii Eugen Simion și Augustin Buzura, scriitorii Tudor Octavian și Horia Gârbea”. □ *Concursul național de literatură „Dimitrie Bolintineanu”*

– 2009: „În ziua de 23 octombrie 2009, la Bolintin-Vale a avut loc o manifestare culturală tradițională constând în principal în decernarea premiilor Concursului național anual de literatură «Dimitrie Bolintineanu» - ediția 2009. [...] Juriul concursului, prezidat de Teodor Vârgolici, distinsul specialist în opera lui Bolintineanu a hotărât să acorde Marele Premiu din acest an unui eseu despre Dimitrie Bolintineanu, semnat de Sorin Marian Dina Iagăru, elev în clasa a X-a la Pitești. La secțiunea de poezie, premiul I și premiul revistei «Luceafărul de dimineață» a fost cucerit de Ana-Maria Dinu, studentă din București, poetă care a debutat recent la rubrica revistei noastre *Dintre sute de catarge*. La secțiunea premiul I a fost acordat Lorenei Păvălan Stuparu din București”. ■ În *Nichita Stănescu din nou în B.P.T.*, Dan Cristea salută apariția volumului *Necuvintele* de Nichita Stănescu, Ed. Jurnalul Național, 2009: „Sunt multe lucruri discutabile în încercarea de a relansa colecția «Biblioteca pentru toți», așa cum este aceasta proiectată de Jurnalul Național, deși, pe fond, inițiativa pare a fi bună, meritând a fi salutată. [...] Sunt titluri comerciale, vandabile, și, după cum arată lucrurile până acum, proiectanții noii colecții relansate par a avea în minte mai mult latura lucrativă decât componenta de cultură și educație estetică a întreprinderii. Neglijențe și lipsă de profesionalism se constată și la nivelul unor apariții luate în parte. Astfel, romanul *Cel mai iubit dintre pământeni* de Marin Preda e editat doar cu volumul întâi, fără ca apariția celui de-al doilea să fie anunțată în vreun fel. Mai grave se arată lucrurile în ce privește antologia din Nichita Stănescu, intitulată *Necuvintele*, și de care ne ocupăm acum. Din capul locului trebuie spus că editarea acestei antologii, de care nu răspunde nimeni, e o eroare”. □ Felix Nicolau scrie despre *AutoDaFe* de Dan Mihuț, Ed. Pontica, 2008: „Multe titluri sunt în engleză și sunt, nu de puține ori, versuri ale unor melodii rock. Și de citate avem parte. Ceea ce nu înseamnă că intertextualismul ar fi marca acestei poezii. Nici postmodern n-aș avea curaj să spun că este volumul. Mai degrabă atitudinea elitistă și mitizatoare este caracteristica de bază”. ■ Mariana Claudia Popescu semnează *Despre recuperarea autenticității*, o recenzie la *Secunde de grafit* de Claudiu Bârsilă, Ed. Lumen, 2009: „*Secunde de grafit* este o carte frumoasă, densă în semnificații, cu un personaj convingător, remarcabilă prin stăpânirea tehnicilor discursive și care anunță un scriitor autentic (deși viitor tânăr medic)”. ■ Sub semnătura Cronicar apare *Poemul refuză să bea absint*, un comentariu la volumul *Conspirații celeste* de Victoria Milescu: „Victoria Milescu scrie versuri, în parte, plauzibile, dar fără personalitate, recurgând convenabil la forma discursului omagial și confesiv, nu lipsit de ambiguități în ce privește persoana celui cărui îi este adresat”. ■ În secțiunea *Cinemascop* Adrian G. Romilă prezintă *Cinema* de Angelo Mitchievici, Ed. Polirom, 2009: „Amintind, prin atmosfera crepusculară și simbolică barocă, de prozele lui Bacovia, de cele ale lui Blecher sau de cele ale lui Culiianu, volumul lui Angelo Mitchievici constituie o extraordinară lecție de visat. Ceea ce a fost, dintotdeauna, literatura”. ■ Horia Gârbea revine cu *Murim în direct, c-așa-i în tenis...*, prezentând *Cărțile săptămânii*: □

Sonia Cristina Stan – *Omayra Sánchez moare în direct*, Ed. Institutul European: „El dezvăluie sau doar reamintește, suficient de succint, dar elocvent, cazuri «de manual» culese din istoria presei, uneori cazuri foarte recente, care demonstrează măreția sau, după caz, ticăloșia meseriei de jurnalist”. □ Florentin Popescu – *Portrete în peniță*, Ed. RawexComs: „Cum elogiul și înțelegerea sunt rare pe la noi, m-am bucurat de cartea lui, gândindu-mă, totuși, că unele portrete s-ar putea scrie, cu toată dreptatea, exact invers, muind penița în vitriol, în loc de miere”. □ Ana Singureanu, N. Șt. Merișanu – *Emoții risipite*, Ed. Amurg Sentimental: „Cineva care s-ar pricepe la poezie, dar nu la poeți ar conchide că este vorba de doi imbecili sau, în cel mai bun caz, de doi nebuni lăsați în libertate. Cu totul fals! Autorii sunt în fapt niște oameni cumsecade, perfect raționali și izbutiți în profesiile lor, inteligenți când se exprimă normal, și nu «poetic», plini de bunătate și cu virtuți deasupra multora, în plus iubindu-și țara. Ei nu sunt defel cretini, cretină este numai concepția lor despre poezie”. □ Ioan Chirilă – „*Ar fi fost prea frumos...*”, Ed. Gazeta Sporturilor: „În final, o amărăciune! Această carte superbă despre doi sportivi de geniu, scrisă și redactată de un mare ziarist, este desfigurată de neglijența urmașilor săi de la Gazeta Sporturilor. Aveau cartea din 1971. Nu au fost în stare nici măcar să-i copieze textul fără greșeli sau, greșind, să facă apoi o corectură cumsecade”. ■ Alexandru George este prezent cu partea a treia din *Între revizuire și fixare*. Citim în *P. S.*: „Nu cred că cei mai tineri cititori de literatură română sunt cei care ar fi și cei mai mari detractori ai lui Preda, ci tinerii formați în comunism, care au fost intoxicați de câte un Eugen Simion (cu o acțiune care n-a conținut nici acum). Ceilalți sunt mai curând nepăsători dintr-un dispreț nedreptățit, întemeiat pe ignoranță, dovedind că, și în cazul unui scriitor așa de controversabil și de controversat, necesară e numai critica, chiar și cea mai sinceră, singura în stare să-l reabiliteze pentru ceea ce e în el merit artistic, nu unul de conjunctură”. ■ Andra Rotaru realizează două interviuri: □ *Scrierile mele sunt familia mea*, cu Gellu Dorian: „- *V-ați lansat de curând la Editura Brumar volumul de versuri Alungând tristețea, ca Paganini. După atâția ani de la debut, care este forța poeziei asupra dvs.? -* Aceeași, deși alta, aș putea spune, descoperind-o, cu trecerea timpului, paradoxal, mai proaspătă, mai vie, deși nu mai are aceeași acoperire sufletească. Bucuria poeziei, pe acele vremuri de început de deceniu opt al secolului trecut, era una extrem de mare, deși cantitatea adevăratei poezii nu era una ce ar putea concura cu ce se petrece acum în domeniu. Vreau să spun că, născută în interiorul unui timp coercitiv, de la cenzură la «comisia de sinteze», la nivel central, dar și multiplicată prin toate județele, la nivel de presă locală, obediență partidului comunist, supravegheată de mahării comuniști de la nivelul consiliilor județene, poezia era obligată să-și găsească un limbaj esopic - una din primele mele cărți, publicată fragmentar prin 1982, se numea chiar *Esopia* -, prin care să se exprime fără a face compromisuri. Iar atunci când reușea să păcălești, că asta părea a fi marea izbândă atunci, bucuria împlinirii și a întâlnirii cu adevărata poezie era mare. Și această bucurie dădea forță, forță pe care acum nu o

mai regăsesc atât de des, bucuria împlinirii, de cele mai multe ori facilă, fiind un fapt cotidian, banal, cum este și cel al ratării, iar poezia, o formă de exprimare curentă, insistentă uneori, până la sațietate. Acum, cine știe să iasă din această avalanșă își va găsi și calea de a se impune, de a ieși în evidență. Personal îmi regăsesc în poezia pe care o scriu liniștea și mai puțin fericirea împlinirii actului poetic în continuă așteptare, așa cum se întâmpla pe la începutul existenței mele poetice. Cartea de la Brumar iese oarecum din tiparul celorlalte cărți ale mele, ca formă doar, nu și ca fond, tocmai din dorința de a deconcerta părerile deja formate, prejudecățile sau pur și simplu pentru a-mi spune viața altfel decât mi-am spus-o până acum. Evident, nu voi continua așa. Este doar un experiment personal, de forțare a registrului, a tonului, cum am spus, fără a schimba fondul. Poezia mea este despre mine, despre viața mea, despre lumea care mă rabdă și pe care o rabd”. □ *Supraviețuitor din vremurile de altădată* de Valeriu Mircea Popa: „- *De ce titlul volumului Bijutierul, Editura UNArte, conține adăugirea și alte poeme care nu există?* - Păi, în titlul ăsta e și ambiguitate, și o anume amărăciune. *Bijutierul*, pentru că, de câțiva ani, învăț meseria de bijutier. Și o fac cu mare pasiune. Îmi place de mor argintul. Am desenat deja sute de modele pe care încet, cu răbdare, le realizez de-adevăratelea. Apoi, *Bijutierul* se referă și la faptul că îmi șlefuiesc îndelung poemele. Nu public tot ce scriu. Doar ceea ce cred că merită. Ceea ce consider că are șanse să reziste în timp. Iar subtitlul *Alte poeme care nu există* - pentru că am, adeseori, simțământul inexistenței mele ca scriitor în lumea de acum. Poezia nu mai circulă decât înăuntrul unui cerc - destul de restrâns - de inițiați. Ca și gravura, de pildă. Sau muzica sacră”. ■ În secțiunea *Actualitate* sunt prezentați *Candidații la președinția Uniunii Scriitorilor din România*: Ștefan Agopian, Nicolae Breban, Dan Mircea Cipariu, Nicolae Manolescu, Constantin Stan, împreună cu fragmente din programele candidaților, alegerea pasajelor fiind făcută de redacția revistei. □ În rubrica *Dintre sute de catarge* debutează cu versuri Adela-Claudia Bițică și Diana Corcan. □ Se anunță apariția volumului *Trăiește și mergi mai departe* de Constantin Stan, cu un fragment. ■ La proză, Ștefania Coșovei semnează *Terapie de toamnă prin dezafectivizare sau Căutarea tonului*. □ Lucian Perța publică noi parodii (Ioana Crăciunescu). ■ Citim versuri de Mircea Micu, Daniel Mureșan, Toma Grigore. □ Leo Butnaru traduce din lirica lui Leons Briedis. □ Apare *Semnalul de alarmă* de Mircea M. Ionescu, fragment din volumul *Filozofia bășcăliei*, în curs de apariție.

29 octombrie

• [„Adevărul”, nr. 5998] Dan Bolcea semnează *Herta Müller*: „Nu-mi place să scriu”: „Herta Müller, scriitoarea germană născută în România, câștigătoarea Premiului Nobel pentru Literatură de anul acesta, a susținut anul trecut o lectură publică la București, în cadrul Conferințelor Teatrului Național. Ea a citit eseul *E mereu aceeași zăpadă și mereu același neică*, în traducerea lui Alexandru Al.

Șahighian, și a răspuns întrebărilor publicului. DVD-ul produs de Teatrul Național conține una dintre puținele înregistrări în care Herta Müller își citește opera, în limba română”.

● [„Cultura”, nr. 43 (247)] Editorialul lui Augustin Buzura poartă titlul *Tristețea de a nu fi zebură*: „În timpul ultimei ofensive israeliene, ne informa respectivul post de televiziune, zebrele unei grădini zoologice din Fâșia Gaza au murit de foame. Și pentru că ființele respective erau iubite de vizitatorii de toate vârstele, conducerea grădini zoologice a recurs la o soluție de criză vopsind în dungă niște măgari. [...] Era normal ca tot ceea ce se întâmplă de multă vreme în viața socială să se petreacă și în lumea animalelor. Avem pitici în rolul de uriași, idioți cu morgă de gânditori, fufe pe post de sfinte fecioare, analfabeți pe soclu de reformatori, mari scriitori fără cărți, dealuri cu pretenții de munți înalți și, firește, șanțuri care se bucură de privilegiul de a trece drept fluvii. Adică o lume aparte pe care o înțeleg doar cei ce trăiesc în ea. Un spațiu aberant situat între nedumerire, milă și dispreț”. ■ Textele care marchează 20 de ani de la Revoluție: □ Dan Ungureanu, *Douăzeci de ani de la Revoluție*, articol în care compară ce a făcut comunismul versus ce a realizat democrația. Reținem partea textului numită *Cultura*: „Editarea de cărți a cunoscut o evoluție interesantă: numărul de titluri a crescut de la trei la 15 mii; în schimb, tirajele au scăzut de la 57 milioane la abia 9 milioane. E vorba de sărăcirea generalizată a populației, care cumpără tot mai puține cărți – de șase ori mai puține cărți. Numărul cinematografelelor a scăzut de la 4 600 la 70 (sic). Accesul la programe de televiziune mult mai diversificate, la filme pe compact-disc, piratate sau nu, explică doar o parte a acestei prăbușiri. Ca și în cazul cărților, mersul la film a fost sacrificat de o populație sărăcită. Numărul de proiecții a scăzut de 14 ori. Numărul de bilete vândute a scăzut de la 130 milioane la 3 milioane”. □ Cătălin Sturza, 1989, *Revoluție spontană sau prăbușire a comunismului de la centru? Rolul marilor puteri*: „Timothy Garton Ash, care e profesor de studii europene la Universitatea Oxford, polemizează cu unele opinii care sugerează că evenimentele anului 1989 au reprezentat nici mai mult, nici mai puțin decât «implozia establishmentului comunist» și că țările central și est-europene, exceptând Polonia, nu au jucat, în această prăbușire de la centru ce a luat forma unor false revoluții, decât un rol marginal. Este un punct de vedere binevenit cel al lui Ash, în condițiile în care teoria că Revoluția din decembrie a fost doar o lovitură de stat, înscenată de marile puteri și de serviciile secrete rusești și/ sau americane, câștigă tot mai mult teren și în România”. ■ C. Stănescu revine la *Revista revistelor* cu articolul *O revistă evazionistă*, prezentând primul număr din „Istorie și civilizație”, editată de Georgeta Dimisianu, Cristina Păiușan, Cornel Constantin Ilie și Olga Turbatu: „Deschideți revista «Istorie și civilizație» la orice pagină: n-o veți mai lăsa din mână...”. □ În aceleași text, cu subtitlul „*Inactualitatea*” lui B. Fundoianu, C. Stănescu atrage atenția asupra eseului semnat de Mircea Martin și publicat în „România literară”: „Nu lipsit de frumoase accente patetice, dar și răs-picat polemice, eseu lui Mircea Martin poate

fi socotit un «articol de direcții» în cultura și literatura română: o direcție, desigur, utopică...». ■ Consecventă, Angela Martin revine cu *O întrebare pentru Kjell Espmark*: „Angela Martin: Libertatea de care dispune un regizor atunci când folosește textul unui dramaturg – un subiect discutat de noi de curând -, mă face să mă gândesc din nou la traducător. Convenisem la un moment dat asupra contribuției esențiale a traducătorului în dialogul dintre literaturi și dintre culturi fără să ne oprim încă la un aspect important: câtă libertate își poate lua traducătorul față de original, în special atunci când este vorba de poezie? Cum vedeți problema: traducere fidelă/ traducere liberă? Kjell Espmark: [...] Riscul pentru limbile de circulație mică este să-și vadă comorile lirice cele mai de preț transformate în *material* pentru poeții-traducători în limbile de circulație internațională. Un echivalent literar al rolului pe care-l joacă țările africane: de furnizor de materie primă pentru industria de prelucrare a națiunilor bogate. Adică o formă de colonialism cultural. Cred că noi, reprezentanții culturilor mai mici, care ne luptăm pentru ca vârful liricii noastre să fie traduse în limbile mari, trebuie să fim foarte tranșanți în această privință. Pentru că ceea ce ne dorim noi nu este doar o traducere capabilă să prezinte o poezie autentică în veșmânt lingvistic nou, ci și o interpretare fidelă care să-i înfățișeze pe clasicii noștri în viață așa cum sunt”. ■ Din secțiunea *Cultura literară*: □ Mihai Iovănel semnează *Playback*, o cronică la *Viziunea* de Norman Manea, Ed. Polirom, 2009: „Din cele patru părți ale cărții, singura plauzibilă literar este ultima, a patra (cca 30 de pagini) – care de altfel poate fi descrisă ca un coșmar medical. Presupun că pe Norman Manea l-ar avantaja formula unui roman făcut exclusiv din coșmaruri; dar nu cred că m-aș hazarda să-l citesc”. □ Rita Chirian publică *Strălucirea și suferințele autenticistului. Eticism și elitism*, o recenzie la *Nevoi speciale* de Dan Sociu, Ed. Polirom, 2008: „Sociu fuge de clișeu pentru a-l distorsiona și sfârșește prin a-l supradimensiona; deplânge exilul interior și și-l asumă cu voluptate; clamează «nevoi speciale» disociindu-se de orice dependență; e sociopat urban și, totodată, e avid de conexiuni ectopice. Sociu e un paradoxal. De aici, fascinația”. □ În *Datoria de onoare* Adriana Stan scrie despre *Cartea șoaptelor* de Varujan Vosganian, Ed. Polirom, 2009: „Majoritatea fragmentelor de existență recuperate de Vosganian sunt copleșitoare, imposibil de rezumat și inutil de interpretat. Literar, cartea e mai mică decât poveștile pe care le spune. Iar ca document uman e, desigur, dincolo de critică”. □ Robert Lazu scrie despre *Secretele lui J. K. Rowling. Un roman bun nu este o „marfă” oarecare*, referindu-se la *Harry Potter. The Story of a Global Business Phenomenon* de Susana Gunelius, Palgrave: Macmillan, 2008: „Deși putem accepta multe dintre explicațiile Susanei Gunelius, credem că, inevitabil, ceva îi scapă. Iar acel «ceva» poate fi numit cu un singur cuvânt: ingenuitate. Iată de ce noii «alchimiști» - creatori de brand ai unor companii importante – nu pot multiplica fenomenul Harry Potter”. □ Rodica Grigore semnează *Miguel Delibes. Exerciții de sinceritate*, o semnalare a volumului *Cinci ore cu Mario* de Miguel Delibes, traducere de Tudora Șandru

Mehedinți, Ed. RAO, 2009: „Reprezentând, după cum spunea Delibes însuși, «o expresie a incompatibilității dintre naturi umane diferite și a incapacității majorității semenilor noștri de a înțelege complexitatea și profunzimea», romanul *Cinci ore cu Mario* face uz, într-un mod realmente remarcabil, de o serie de tehnici accentuat lirice (mai cu seamă ritmul inconfundabil) și dramatice (în primul rând, tehnica opoziției și perfecta intuiție a dozării tensiunii de-a lungul monologului interior al lui Carmen)”. □ Pornind de la *Opere. III. Colecție de Biografii, Autobiografii și Memorii contemporane* de Petru Dumitriu, Ed. Fundația pentru Știință și Artă, Ștefan Stănescu scrie despre *Petru Dumitriu sau Cearta cu modernismul*: „Unul dintre cele mai importante aspecte ale publicisticii lui Petru Dumitriu îl constituie comentariul, cu punct de pornire polemic, al literaturii moderniste sau neomoderniste. Poziția lui Petru Dumitriu, privind creațiile corespunzătoare acestui curent, era în conformitate cu doctrina realismului «critic»”. □ Despre *Istoria romanțată a unui safari* de Daniela Zeca scrie Gabriel Rusu în *Alteritatea și ritualurile ei*: „În aproape fiecare frază din *Istoria romanțată a unui safari*, își este la îndemână să afli plăcerea mistuitoare de a picta cu cuvinte. Daniela Zeca se apropie de o lume pe care noi o bănuim-visăm, și-o adjudecă și, mai cu seamp, și-o asumă. Apoi, firește, ne-o comunică. Atât de convingător, încât ne face să o trăim”. □ Constantin Coroiu publică partea a patra din *Casele scriitorilor*, de data aceasta scriind despre Casa Pogor. ■ Cristina Rusiecki informează cititorii că *Un regizor român montează „Hamlet” la Atena*, referindu-se la proiectul lui Marcel Țop. ■ În *Sensuri & nonsensuri* Daniel Cristea-Enache semnează *Au revoir*: „Spre deosebire de marii noștri critici, de la Maiorescu la G. Ibrăileanu și de la E. Lovinescu la Lucian Raicu, fostul *enfant terrible* Nicolae Manolescu îmbătrânește cu tot mai puțină înțelepciune. Cel care, înainte de 1989, avea conștiința misiunii cronicarului literar și era capabil să respingă avansurile (ca și presiunile) oficialității pentru a-și face meseria de critic, a ajuns în ultimii douăzeci de ani să alege dizgrațios după tot felul de funcții, combinații, onoruri și sinecure. Cu un real talent în a se mula pe cele mai diferite contexte, afirmând azi ce nega ieri și jucând fie pe cartea seriozității, fie pe cea a relativismului, N. Manolescu i-a făcut pe alții părtași la aventura lui politică, punctată, tragicomic, de înființarea P.A.C., candidatura personală la președinția României, topirea P.A.C. în P.N.L și apoi abandonarea P.N.L., în spiritul unei «independențe» ce a falimentat o idee și a ruinat un proiect civic. A urmat revenirea aparentă la literatură, văzută însă mai mult ca un mediu propice pentru intersecții de interese și reciprocități avantajoase, pe un arc de cerc a cărui întindere (Uniunea Scriitorilor, Academia Română, Facultatea de Litere, UNESCO, «România literară», Cartea Românească, «Evenimentul zilei», «Adevărul») o putem aproxima fără convingerea că am acoperit-o integral. Inteligent și mobil, dar fără profunzime și fără viziune, Nicolae Manolescu își oferă expertiza și *management-ul* oricui este dispus să-l pună în fruntea unei mese și în capul unui prezidiu. Orgoliul mai vechi de a fi performant în critica de întâmpinare a fost substituit prin vanitatea

caragialescă de a acumula funcții și premii, bonificații și zaharicale simbolice (o decorație, iar dacă nu, măcar o invitație), poziții cât mai înalte în organigramele unor instituții care să-l solicite cât mai puțin. Iar alibiul cu elaborarea trudnică a *Istoriei critice...*, cu documentarea și lecturile aduse la zi, a funcționat fix până la apariția acesteia... [...] Sub masca zâmbitoare, relaxată, «europeană» a lui Nicolae Manolescu se află un om amoral, al cărui sport preferat este dintre cele cu două reprize: manipulare, pauză, auto-propulsare. Titularul deja folosit este obosit, să-l scoatem din teren; pe margine, iată, se încălzește rezerva zeloasă. Eu sunt și antrenorul, și arbitrul, și observatorul federal. Eu fixează regulile, eu le încalc. Voi, toți ceilalți, să vă jucați rolurile date. S-ar putea crede că am alunecat, dintr-o analiză a «temei» N. Manolescu, într-o analogie fotbalistică tot mai ficționalizată. Nu-i așa. Să citim împreună, pentru a ne convinge, următoarea scrisoare adresată cu câteva luni în urmă de Alex. Ștefănescu lui Nicolae Manolescu. Alex. Ștefănescu a trimis-o mai multora, inclusiv mie, astfel că N. Manolescu nu va mai putea susține că ea nu există. Am ezitat, din primăvară până-n toamnă, dacă să fac sau nu public conținutul ei, mai ales că Alex. Ștefănescu scrie cuvinte prea frumoase și solidare despre mine. Mulțumindu-i, le pun pe acestea acum între paranteze. Și fiindcă subiectul scrisorii nu e privat, nu privește relația particulară dintre cei doi critici și istorici literari, ci are în vedere *altceva*, îmi asum riscul de a o dezvălui în toată grozăvia ei: «Domnule Nicolae Manolescu, am reflectat mult (o noapte) asupra schimbărilor pe care vreți să le faceți la „România literară” și mi-am dat seama că nu pot să le accept. Ieri, 19 mai, m-am lăsat convins de dv. să rămân redactor-șef pentru că vă admir de o viață întreagă și pentru că mi se părea foarte importantă salvarea revistei. Dar acum mi-este clar că greșiți profund, inacceptabil și că este vorba de o falsă salvare. (...) Intenționați să-l mențineți în prim-plan pe Cosmin Ciotloș, încă nematurizat ca autor, și o considerați necesară revistei noastre și pe Luminița Marcu, care nu s-a remarcat până în prezent decât prin superficialitate și obrăznicie. Prin măsurile pe care le luați, vor rămâne în afara revistei și Ioana Pârvulescu și Adriana Bittel, cu care oricare altă publicație din România s-ar mândri. De asemenea, ne va părăsi, forțat de situația dezastruoasă în care a ajuns revista, de când o conduceți de la Paris, și Gabriel Dimisianu, care merită supranumele de „domnul «România literară»”. Aș rămâne alături de dv. dacă ați reveni asupra acestor măsuri. O soluție rațională pentru salvarea „României literare” ar fi sistarea cheltuielilor făcute de Uniunea Scriitorilor cu anosta revistă „Noua literatură” și redirectionarea sumelor astfel economisite către „România literară”. Cu speranța că veți lua în considerare punctul meu de vedere, Alex. Ștefănescu». Prin urmare, aceasta este modalitatea în care voia să «reformeze» N. Manolescu revista pe care o conduce, nu din banii săi. Dacă Gabriel Dimisianu se poate pensiona, de Adriana Bittel și Ioana Pârvulescu ne putem dispensa. Să sperăm că Alex. Ștefănescu va accepta târgul. - Nu sunt bani pentru salarii, doamnelor și domnilor. Da, ați muncit luni întregi, pe degeaba, pentru revista pe care eu o conduc prin telefoane de la Paris. Dar eu,

dacă n-ați înțeles încă, sunt Nicolae Manolescu. Voi contați mai puțin sau deloc. Vă place, nu vă place, vă convine, nu vă convine, aceasta e situația. O s-o mai învelesc puțin în vorbe frumoase, o să vă zâmbesc fiecăruia aparte și cuceritor, în procesul unei noi mistificări. N-ați vrut să dați din cap afirmativ-obedient la tot ce am spus eu, chiar dacă ce spuneam ieri contrazicea enunțul meu de alaltăieri, iar ceea ce declar astăzi voi infirma mâine. De altfel, de mâine (dacă Alex. acceptă trocul), n-o să mai existați. Să nu fim prea sentimentali: e timpul să dispăreți. Spre deosebire de expirații, de bolnavii, de morții și de neputincioșii din generația mea, eu privesc în viitor, unde îmi place să mă văd tot pe mine. *Au revoir*. Acest proiect monstruos poarta și o dată: mai 2009. Este, pentru mine și pentru alți «privilegiați» cititori, data totalei edificări. La șaptezeci de ani fără șase luni, lui Nicolae Manolescu i-a căzut pe jos masca de pe față”.

● **[„Dilema Veche”, nr. 298]** Marius Chivu semnează *Frivolități hazlii cu boieri*, o cronică la *Amintiri și povești mai deocheate* de Neagu Djuvara, Ed. Humanitas, 2009: „Educația, carierele diplomatice, mariajele, prietenii, dar și exproprietărirea sau exilul boierilor români, toate acestea apar undeva pe fundalul acestor amintiri frivole, dar scrise cu simpatie și, mai ales, cu o rară eleganța a limbii. O cârticică de seară (din păcate foarte mică) scrisă fermecător, cu un umor plin de distincție”.

● **[„Observator cultural”, nr. 240 (498); nr. de pagii: 32]** Pagina *La zi* ne informează: □ *A fost*: „Premiul «Liviu Petrescu». Pe 19 octombrie, Catedra de istoria literaturii române, teoria literaturii și folclor din cadrul Facultății de Litere a Universității «Babeș-Bolyai» din Cluj-Napoca a acordat Premiul «Liviu Petrescu». Aflat deja la ediția a II-a, concursul se adresează masteranzilor Catedrei și constă în publicarea la Editura Limes a celei mai bune disertații. Anul acesta, juriul – compus din prof. dr. Ioana Both (prodecan al Facultății de Litere și președinte de comisie), conf. dr. Sanda Cordoș (șef de Catedră) și lect. dr. Laura Zăvăleanu – l-a premiat pe Ionuț Miloi, proaspăt absolvent de masterat, pentru lucrarea *Reprezentări spațiale în proza scurtă a lui Mircea Nedelciu*”. □ *Va fi*: „□ *Eminescu și Romantismul german*. Joi, 29 octombrie, ora 12.30, în Rotonda Muzeului Național al Literaturii Române se lansează volumul *Eminescu și Romantismul german* de Zoe Dumitrescu, publicat la Editura Nicodim Caligraful, Putna 2009. Participă: acad. Eugen Simion, președintele Secției de Științe Filologice a Academiei Române, Dan Hăulică, președinte de onoare al Asociației Internaționale a Criticilor de Artă, arhim. Melchisedec Velnic, starețul Mănăstirii Putna, conf. univ. Sorin Lavric, Facultatea de Filozofie a Universității din București, ierom. Dosoftei Dijmărescu, de la Mănăstirea Putna. Amfitrion este prof. dr. Lucian Chișu, directorul Muzeului Național al Literaturii Române. [...] □ *Live Poesie la Berlin*. Constantin Acosmei, Svetlana Cârstean, Rita Chirian, Gabi Eftimie, Sorin Gherguț, V. Leac, Ștefan Manasia, Vlad Moldovan, Andrei Ruse și Ioana Nicolae sunt protagoniștii evenimentului *Live Poesie*, moderat de Răzvan Țupa la Literaturwerkstatt Berlin, vineri, 30 octombrie, în cadrul seriei

jubiliare de manifestări *Young Blood from Romania* a Institutului Cultural Român «Titu Maiorescu» din Berlin. Evenimentul are loc în cadrul Săptămânii Festive a Liricii desfășurate la Berlin pentru a fi sărbătorită împlinirea a zece ani de existență a platformei lyrikonline.org. Distinsă în anul 2005 cu renumitul Premiu Grimme Online, platforma lyrikonline.org este un mediu optim de informare pentru pasionații de literatură”. □ *Steve Sem-Sandberg și Jorge Edwards la București*: „Editura Humanitas Fiction a prezentat miercuri, 28 octombrie, romanul *Ravensbrück* de Steve Sem-Sandberg, scriitor, jurnalist și eseist suedez, în traducerea Liliane Donose Samuelsson, eveniment la care au participat ambasadorul Suediei la București, Excelența Sa domnul Mats Åberg, Sabina Fati, Cezar Paul-Bădescu, Marius Chivu și Denisa Comănescu, director editorial la Humanitas Fiction. Steve Sem-Sandberg este primul laureat al Premiului «Marin Sorescu», acordat de Institutul Cultural Român din Stockholm în 2007, iar romanul *Ravensbrück* a fost nominalizat la Premiul August, în 2003, și la Premiul pentru Literatură al Consiliului Nordic, în 2004. Joi, 29 octombrie, ora 18.00, Institutul Cervantes din București și Editura ART vă așteaptă la o întâlnire cu Jorge Edwards, cel mai important scriitor chilian de azi, cu ocazia lansării primei sale cărți traduse în românește, *Casa lui Dostoievski*, ultimul său roman (2008). Participă: Ileana Scipione (traducătoarea cărții), Laura Albușescu (Editura ART), Juan Carlos Vidal, Luminița Marcu. Jorge Edwards a primit în 1999 Premiul Cervantes, cel mai prestigios premiu de literatură spaniolă”. □ *George Banu a primit Meritul Cultural Național al Republicii Polone*: „Critical și eseistul George Banu, profesor la Universitatea Sorbona, a fost decorat cu Meritul Cultural Național al Republicii Polone, cea mai înaltă medalie oficială culturală a statului polonez, conferită atât polonezilor, cât și străinilor care au o contribuție importantă la promovarea culturii poloneze”. □ „*Colocviile Transilvania*”: „«Revista Transilvania» a organizat cea de-a șasea ediție a «Colocviilor» sale la Sibiu, între 23 și 24 octombrie, la Librăria Humanitas. Pe lângă deja tradiționalele seri de poezie, programul «Colocviilor» a cuprins o dezbatere cu tema *Corespondența literară*, pornind de la prezentarea numărului special al «Revistei Transilvania» dedicat temei «Colocviilor». Emil Brumar și Veronica D. Niculescu și-au lansat volumul *Basmul Prințesei Repede-Repede*, premiile revistei pe anul 2009 revenind poezilor Andrei Bodiu, Ioan Es. Pop și criticului Paul Cernat. Pe lângă premianți, au participat: Mihail Vakulovski, Șerban Axinte, Ștefan Manasia, Constantin Acosmei, Ovidiu Nimigean, Șerban Axinte, Ovidiu Baron, Rodica Braga, Bianca Burța-Cernat, Dumitru Chioaru, Cosmin Ciotloș, Bogdan Crețu, Angelo Mitchievici, Andrei Terian, Radu Vancu, Dragoș Varga”. □ *Turneul de lectură – episodul 3*: „Miercuri, 28 octombrie, turneul de lectură al «Observatorului cultural» a poposit la Liceul Teoretic «Ion Neculce». Opt autori (Daniel Bănuțescu, Ioan Es. Pop, Elena Vlădăreanu, Cosmin Perța, Doina Ioanid, Dumitru Bădița, Oana Cătălina Ninu, Teodor Dună) reprezentativi pentru contextul cultural actual și din generații diferite (poeti, prozatori, critici, jurnaliști culturali de radio și

presă scrisă, editori) au intrat în dialog cu publicul dornic să-i cunoască pe autori în carne și oase. Proiectul, susținut de Radio România Cultural, «Ziarul de duminică» și de Editura Charmides, face parte dintr-o serie de manifestări de promovare a lecturii publice”. ■ Carmen Mușat semnează editorialul *Supărarea domnului Manolescu*: „Probabil că domnul Nicolae Manolescu e supărat că nu i-am cerut voie să avem alte opinii decât domnia sa. Altfel nu înțeleg în ce constă vina de a nu face nici o deosebire între scriitorii de valoare, indiferent că e vorba de Gabriela Adameșteanu, Mircea Cărtărescu, Gheorghe Crăciun, Mircea Horia Simionescu, Radu Cosașu, Filip Florian, Andrei Pleșu, Nora Iuga, Ana Blandiana, Răzvan Petrescu, Adriana Bittel, Ștefan Agopian, Ioana Pârvulescu, Bedros Horasangian, Adriana Babeți, Petru Cimpoșu, Simona Popescu, Florina Ilis, Ioan Es. Pop, Stelian Tănase, Gabriela Melinescu, Dumitru Țepeneag, Norman Manea sau Herta Müller. Și lista rămâne deschisă. Trebuie să fie teribil de frustrant să vezi că opinia celui care face canonul în România – fără să-l discute, ce-i drept – nu e luată în seamă nici de presa culturală și juriile literare de prin Occident, și nici măcar (curată obrăznicie!) de colaboratorii de la «revista doamnei Carmen Mușat». Dacă domnul Nicolae Manolescu ar fi recurs la argumente și nu la umori, ar fi putut provoca o dezbatere extrem de necesară în actualul climat atât de puțin intelectual de la noi. Acum douăzeci de ani, domnul Nicolae Manolescu ar fi avut, fără îndoială, forța argumentelor. Astăzi, din păcate, domnul Manolescu e prea ocupat cu treburi administrative ca să-și mai aducă aminte de seninătatea imperturbabilă a criticului de cursă lungă. A devenit un intelocrat, nemulțumit că există nuclee culturale ce scapă controlului său”. ■ Revista dezbată *Alegeri la USR, pe 23 noiembrie*: „Alegerile pentru președinția Uniunii Scriitorilor vor avea loc pe 23 noiembrie. Scriitorul Ștefan Agopian s-a înscris în competiție. Ceilalți contracandidați sunt Nicolae Manolescu, Dan Mircea Cipariu, Nicolae Breban și Constantin Stan”. Urmează *Programul* lui Ștefan Agopian: „Este de bănuț că Nicolae Manolescu se va folosi de noul statut (în mare parte întocmit de domnia sa), care este foarte generos la capitolul Cheltuieli, pentru a-și continua politica. Ceea ce, conform unor previziuni făcute de Varujan Vosganian în primăvara acestui an, la o memorabilă ședință de Consiliu, va duce Uniunea în pragul falimentului, falimentul total (imposibilitatea de a mai efectua plăți curente) fiind la un pas. De aceea cred că anul 2010 trebuie să fie un an sacrificat din punctul de vedere al investițiilor. Dacă îmi veți acorda încrederea dumneavoastră și voi fi ales Președinte, voi limita toate cheltuielile la strictul necesar și voi face economii printr-o politică flexibilă de austeritate. [...] Toate revistele subvenționate de USR vor fi analizate, pentru a putea stabili în ce măsură cheltuielile făcute pentru susținerea lor sunt justificate sau nu. Să ne gândim, de exemplu, la revista «Noua literatură» care, dintr-un capriciu al actualului Președinte, a primit sume indecente în comparație cu sumele primite de alte reviste. Astfel, în 2007-2008 revista a primit o sumă de aproximativ zece ori mai mare decât «Convorbiri literare». [...] Vă garantez că, dacă primesc susținerea dumneavoastră, voi fi un

Președinte mai bun și mai corect decât N. Manolescu, ceea ce nu e atât de greu pe cât ar putea să pară” și *Cerere pentru transparența cheltuielilor*, semnată tot de Ștefan Agopian. □ Luminița Marcu publică *Despre cheltuielile revistei „Noua literatură”*, o reacție la afirmațiile lui Ștefan Agopian despre bugetul revistei, oferind amănunțit cheltuielile și salariile: „Dar ca cineva să-și imagineze că revista «Noua literatură» a beneficiat de favoruri financiare, că redactorii ei s-au îmbogățit datorită unor imaginare capricii ale actualului președinte, acest lucru este de-a dreptul scandalos. Și ridicol! Repet, domnule Ștefan Agopian, redactorii revistei «Noua literatură», care au așezat în pagină un text al dumneavoastră tradus în germană, sunt plătiți cu 7 (șapte) milioane de lei! Cred că orice persoană de bună-credință își poate face o idee despre paguba pe care revista «Noua literatură» a adus-o UR. Cât despre beneficii, mă întreb dacă Ștefan Agopian le-ar putea aprecia cum trebuie. Pentru că, dacă ar fi deschis vreodată revista «Noua literatură», ar fi observat că parteneriatul cu ICR, despre care vorbește în programul domniei sale, este mai mult decât prezent în paginile revistei; că dialogul cu traducătorii străini a fost unul permanent, ba chiar a dus la publicarea de fragmente de literatură în diverse limbi străine, lucru pe care nu am auzit să-l mai fi făcut vreo altă revistă finanțată de UR; că scriitorii tineri de cea mai bună calitate, membri sau nu ai UR, au scris în această revistă cu toată libertatea posibilă. Aștept cu tot interesul o evaluare deschisă financiară, dar mai ales calitativă a revistelor UR! [...] Sper doar ca oricine va fi viitorul președinte al UR, să fie o persoană în stare să respecte contracte, reviste, independența editorială, munca unor angajați sau colaboratori și regulile de bună-cuviință între oameni civilizați, care nu includ nici insinuări, nici jigniri indirecte, nici discriminări de coloratură machistă, nici alte asemenea artificii adecvate în cel mai rău caz unui discurs privat. Dacă nu se va întâmpla acest lucru, există, cel puțin în România Uniunii Europene a anului 2009, căi legale de reglementare a relațiilor interumane”. ■ Sub titlul „*Scrisul nu înseamnă să primești premii*” este inserat un interviu cu Richard Ford realizat de Cezar Gheorghe: „- *Ați primit Premiul Pulitzer și Pen/Faulkner Award pentru romanul Ziua Independenței. Au afectat aceste premii evoluția scrisului dumneavoastră?* - Cred că aceste premii m-au făcut să am mai multă încredere în instinctele mele. Deși instinctele sunt întotdeauna afectate – de îndoială, de propria fragilitate, de scrisul excelent al celorlalți, de istorie, de modernitate. Aceste premii m-au îndemnat să continui să rezist. Câștigarea unui premiu seamănă cu a te feri din calea unui glonț, acesta (țintind către inima ta) reprezintă eșecul de a nu fi recunoscut și de a nu câștiga cititori. Atunci când primești un premiu, «ceea ce ai reușit» (deoarece premiile spun foarte puțin despre opera unui autor... gândiți-vă la toți idioții care au fost premiați!) este «succesul» de a nu eșua din nou în câștigarea unui premiu. Însă scrisul nu înseamnă să primești premii. A fi scriitor presupune exercițiul repetat al scrisului și încercarea de a câștiga cititori”. ■ Andreea Răsuceanu scrie despre romanul lui Richard Ford, *Ziua independenței* (traducere de Iulia Gorzo, Ed. Humanitas), în articolul

Când viața și literatura sunt una: „Dincolo de construcția perfect strunită de autorul ei, care știe să creeze suspans dublându-l mereu cu semnificație, Ziua Independenței excelează și la nivelul stilului: fără a fi un «peisagist» al spațiului american, ca Updike, Ford e un foarte bun observator al detaliului, căci la el dezolarea nemărginirilor se mută în interioritatea personajelor”. ■ Călin-Andrei Mihăilescu semnează *A doua vedere a iubirii*, o semnalare a romanului *Windermere: dragoste la a doua vedere* de Anamaria Beligan, Ed. Limes, 2009: „Puține cărți le-aduc lumină celor ce se împleticesc, dincolo de speranță, într-un «prea târziu». Anamaria – am să-i spun pe nume – și-a dat răgazul să citească *În căutarea timpului pierdut* pe îndelete; speranța pe care o hrănește *Windermere* nu a trădat acest răgaz, căruia i se potrivește ca replică și ca expresie”. ■ În *Povestiri crepusculare* Bianca Burța-Cernat scrie despre *Mama Sonya* de Nichita Danilov, Ed. Curtea Veche, 2008: „Povestirile lui Nichita Danilov vădesc o tăietură precisă a frazei, o notație acută – de «prozator» – a fantasmaticului descris ca nivel distinct de realitate, dar și – ceea ce ar putea părea contradictoriu – o greu reprimată tentație a lăsării în voia gratuității poetice. În corpul narațiunilor foarte bine conduse din *Mama Sonya* se cascadează, în anumite momente, fantele unor poeme de savurat prin ele însele. [...] Povestirile lui Nichita Danilov sunt acelea ale unui virtuoz care trece cu dezinvoltură de la registrul prozei la acela poetic (sau invers) și retur”. ■ În textul *Împotriva disperării* Ovidiu Șimonca recenzează *Prin perdea* de Aurora Liiceanu: „Nu e o carte de bârfe, de dezvăluiri neașteptate, de revelații târzii și stranii, de resentimente. E o privire «prin perdea» și nu cu geamul dat în lături. E o carte în care eleganța stilului se îmbină cu decența mărturisirilor”. ■ Gabriel H. Decuble publică *Ipochimenul sunt eu:* „Ca și cum ne-am mai fi îndoit de bizantinismul endemic din cultura română, în ultimul număr al unei reviste cândva de renume, «România literară», editorialistul mă gratulează, fără să-mi dea numele, cu apelativul «ipochimen». Astfel, el nu face altceva decât să mă pună, fără voia mea, alături de un poet portughez atât de nemulțumit cu identitatea servită de părinți, încât a experimentat teribilist cu pseudonimele, până când s-a fixat asupra unuia: Pessoa. Căci exact asta înseamnă ipochimen: «personă». Artificiul retoric dindărătul apelativului este atât de fragil, încât trădează, pe de o parte, substanța publicului căruia i se adresează editoria- listul, iar pe de altă parte, nevoia disperată de a mima superioritatea, astfel încât să poată minimaliza, de la înălțime, problemele semnalate de mine în articolul *Devoratorii de sfinți* din «Observator cultural», nr. 238. [...] Aștept ca celavecul să redevină speranța pe care, odată, mulți și-au pus-o în el și, pentru că tot a interacționat ani la rândul cu lumea politică, îl rog, respectuos, să susțină, alături de cei mulți, o lege a concurenței după model european, în care cumulul de funcții și nepotismul – cele mai mari neajunsuri ale sistemului bugetar din România – să fie, în sfârșit, interzise. De va face aceasta, pios rosti-voi *ecce homo!*”. ■ Michael Haulică stă de vorbă cu Horia Nicola Ursu, director Millennium Press, „*Nu cred în etichete*”: „- *Mai e puțin până la Gaudeamus. Ce noutăți pregătiți pentru*

sfârșitul de an 2009? - Vom fi la Gaudeamus cu opt sau nouă titluri proaspăt ieșite de sub tipar, între care amintita *Dune: Cruciada Mașinilor*, edițiile de masă John Scalzi – *Războiul bătrânilor* și Bruce Sterling (antologia *Cyberpunk*), ediția a doua a antologiei de autor Liviu Radu și un nou roman de George Lazăr. Sperăm să fie gata și cel de-al doilea volum al antologiei semestriale *Millennium Fantasy & Science Fiction*. În sfârșit, publicăm și un extraordinar text experimental, intitulat *Hyde Park*, semnat de Lorena Lupu și ilustrat cu măiestrie de fotografiile lui Dinu Lazăr. Și vom mai avea, dacă totul merge bine, și niște surprize”.

30 octombrie

● [„**Adevărul**”, nr. 5999] Dan Bolcea oferă informații despre *Ultima zi a Festivalului de Literatură*: „Festivalul Internațional de literatură de la București, aflat la cea de-a doua ediție, se încheie în seara aceasta, la Muzeul Țăranului Român. Publicul i-a putut întâlni, miercuri, pe scriitorii Jose Luis Peixoto, Zahar Prilepin, Vasile Ernu și Florin Iaru”.

● [„**România literară**”, nr. 43] Editorialul lui Nicolae Manolescu poartă titlul *Gutenberg redivivus*: „De câțiva vreme scriitorii, editorii și librarii de pe ambele țărmuri ale Atlanticului sunt preocupați de viitorul cărții: va fi cartea tipărită înlocuită de cartea electronică? Umberto Eco și Jean-Claude Carrière, deopotrivă de binecunoscuți cititorului român, discută pe această temă în 342 de pagini ale cărții lor, liniștitor intitulate, *N’espérez pas vous débarasser des livres de La Grasset*”. ■ În rubrica sa Mircea Mihăieș continuă seria de texte despre *Primul Faulkner*. ■ Cronici literare: □ Sorin Lavric publică *Hohotul filosofilor*, o prezentare a volumului *Platon și ornitornicul întră într-un bar. Mic tratat de filsodotică* de Thomas Cathcart și Daniel Klein, traducere de Adriana Bădescu, Ed. Nemira, 2009. □ Cosmin Ciotloș semnează *O poezie de succes*, o cronică literară la volumul de debut *Chipurile* de Stoian G. Bogdan, Ed. Cartea Românească, 2009: „Cel puțin în prima lui carte, Stoian G. Bogdan se dovedește a fi un foarte bun poet. Despre *Chipurile* lui sunt o groază de lucruri de spus. Nu degeaba, în intervalul relativ scurt care-a trecut de la apariție până acum, i s-au dedicat deja zece cronici, toate favorabile. (Nemaivorbind de faptul că unele vădesc chiar o emfază îngrijorătoare.)”. □ Gheorghe Grigurcu publică a doua parte a textului *Regulă și de-reglare*, o recenzie la volumul *Cozerii în lila* de Iolanda Malamen și Șerban Foarță, Ed. Tracus Arte, 2009: „Excedat de reguli, Șerban Foarță se vrea prăvălit într-o soteriologică sau doar elementar vitală anarhie. Astfel se închide cercul (anti)lirismului d-sale tulburător contrapunctiv”. □ În *Mintea și inima lui Mihai Șora* Tudorel Urian notează apariția volumului *Mihai Șora. O filozofie a bucuriei și a speranței* de Leonid Dragomir, Ed. Cartea Românească, 2009: „Orice întâlnire cu spiritul mereu tânăr al lui Mihai Șora este un motiv de bucurie și speranță. De aceea, chiar dacă nu aveți habar de filosofie, merită să cumpărați cartea lui Leonid Dragomir. Veți găsi în ea lecții de viață greu de uitat, mai ales în această perioadă de haos universal”. □ În *Eminescu și virgula* de N. Georgescu

scrie despre *Eminescu – o perspectivă dialogică* de Gheorghe Doca, două volume, Ed. Academiei Române, 2009: „Mi-e greu să-i zic carte lucrării masive [...], pentru că nu respectă proporțiile obișnuite dintre citate și contribuția proprie; cu multă îngăduință, răsfoind a doua și a treia oară, dau citatelor aproape două treimi și apreciez că autorul acoperă cu vorbele sale cam o treime din spațiul tipărit. Ar fi vorba mai degrabă de «caiete» - și îmi vin în minte, ca termen de comparație, *Caietele Principelui* de Eugen Barbu (sau, mă rog, *Caietele albastre, filozofice* ale lui Lenin care ni se recomandau ca bibliografie obligatorie în facultate...). S-ar putea vorbi de o antologie eminesciană comentată - dar lipsesc criteriile și, mai ales, trimiterile la surse - și, în plus, comentariile se pretează, și ele, unei antologii paralele - așadar: citate masive din Eminescu, din comentarii ai lui Eminescu, citatele comentate, comentariile idem - un fel de morișcă pusă între vânturi pentru a le capta suflul către un urdiniș”. ■ Despre cum s-a desfășurat *Simpozion Național de Jurnalism* scrie Ilie Rad: „Catedra de Jurnalism a Facultății de Științe Politice, Administrative și ale Comunicării din cadrul Universității «Babeș-Bolyai» din Cluj-Napoca a organizat, în perioada 23-24 octombrie 2009, cel de-al VIII-lea Simpozion Național de Jurnalism, cu tema *Jurnalismul românesc din exil și diaspora*, la care au participat și numeroși scriitori români. [...] La simpozion au participat nume importante ale exilului literar și jurnalistic românesc: Petru Popescu și Nestor Rateș (SUA), Anamaria Beligan și Eugen G. Ionescu (Australia), Gheorghe Săsărman (Germania), Gabriel Stănescu (SUA), precum și personalități din România, care au activat la publicării din exil sau au cercetat diferite aspecte ale exilului literar românesc, provenind de la universități din Cluj-Napoca, București, Iași, Timișoara, Constanța, Craiova, Oradea, Arad, Alba Iulia: Georgeta Adam, Mihaela Albu, Dan Anghelescu, Brândușa Armanca, Mariana Cernicova, Aurelia Lăpușan, Constantin Mălinaș, Nicolae Melinescu, Marta Petreu, Mircea Popa, Aurel Sasu, Gabriela Rusu-Păsărin, Doina și Ilie Rad, Michael Shafir și Neagu Udroi, tineri cercetători aflați în formare (Cristina Lazăr, Alina Lungu, Sanda Moraru). Mulți reprezentanți ai exilului literar și-au exprimat regretul de a nu putea participa, din motive obiective (Andrei Brezianu, Andrei Codrescu, Dan Culcer, Dinu Flămând, Gelu Ionescu, Mircea Iorgulescu, Paul Schweiger), dar au fost solidari cu organizatorii și au apreciat acțiunea de la Cluj-Napoca”. ■ Ioan Holban publică *Metamorfozele eului poetic*, un text despre Nichita Stănescu în rubrica *Profil*. „O mare forță de iradiere asupra câmpului literar românesc a avut și încă o mai are, cel puțin în teritoriul poeziei, opera și personalitatea lui Nichita Stănescu; cu el se împlinea visul retezat al tinerilor scriitori interbelici care mărturiseau efortul multiplicării, al expansiunii eului în real: în realul literaturii, în planul estetic, adică, dar și în cel social, al lumii acesteia. Mai întâi, opera a creat, încă de la primele cărți, nu atât un model - deși acesta a funcționat mult timp, creând un șir întreg de imitatori sau epigoni, cât un reper pe care unii au visat să și-l asume, alții l-au contestat: și unii, și alții au construit «programe» estetice pornind de la opera poetului”. □ Aflăm știri *De*

la *Uniunea Scriitorilor Filiala Arad*: „În urma alegerilor desfășurate în ziua de 14 octombrie a.c. la Filiala Arad a Uniunii Scriitorilor au fost desemnate noile organisme de conducere. Președinte al Filialei Arad: Vasile Dan. Membri în Comitetul Filialei din Arad: Ștefan Doval, Gheorghe Mocuța, Ioan Moldovan, Paulina Popa, Traian Ștef, Horia Ungureanu. Membru al Consiliului Uniunii Scriitorilor: Gheorghe Schwartz”. □ Jenő Farkas realizează un interviu cu Tibor Zalán *Poezie și dramă – interdependențe*, cu ocazia punerii în scenă a piesei *Soldații*: „J.F.: *Sunteți curios să aflați cum va fi primită premiera românească a acestei piese?* Z.T.: Sunt foarte curios și o aștept cu mare nerăbdare. În primul rând, mă preocupă felul în care va funcționa această piesă, pentru că o piesă e, înainte de toate, o creație lingvistică. Traducătorul George Volceanov îmi este prieten de mult, este un excelent traducător și exeget al lui Shakespeare, deci nici în cele mai frumoase vise nu am sperat la un traducător mai bun, prin urmare, curiozitatea mea nu ține de calitatea traducerii, ci de faptul că teatrul românesc este unul foarte puternic și sunt curios ce valențe noi îi va descoperi piesei mele, sunt curios ce diferențe, alterități îmi va fi dat să descopăr la premieră, dacă voi reuși să ajung la Piatra Neamț. Funcționarea și receptarea piesei într-un alt mediu lingvistic, într-un alt orizont al așteptărilor teatrale e un pic riscantă”. ■ Despre romanul lui Herman Melville *Movy Dick. A Whale* scrie Codrin Liviu Cuțitaru în *Balena albă – o experiență mesmerică*, notând apariția romanului tradus de Raluca Conescu, Adevărul Holding, 2009. ■ Semnează versuri Ion Gheorghe, Emil Brumaru și Ioan Matiuț. □ Alex. Ștefănescu publică un fragment din volumul *Jurnalul secret. Dezvăluiri compelte*, în curs de apariție la Ed. Corint. □ Citim *De vorbă cu un Cocoloș* de Șerban Foarță. □ Ioana Ieronim traduce *Bucăți din Zidul Berlinului* de Michael Augustin. □ Ioana Pârvulescu publică un fragment din *Troica amintirilor. Sub patru regi* de Gh. Jurgea-Negrilești, Ed. Cartea Românească, 2007, publicând alături și o caricatură a ei.

31 octombrie

• [„**Adevărul**”, nr. 6000] În *Bărbați și momâi* Radu Paraschivescu notează apariția volumului *Băieții și alte povestiri* de Mario Vargas Llosa, Ed. Humanitas, traducere de Dragoș Cojocaru: „Cartea e o radiografie a orgoliului masculin copt la temperatura Americii de Sud. Drumul prin viață al tinerilor din aceste proze înseamnă dueluri, bătăi cu cuțitul și înot în larg”.

• [„**Suplimentul de cultură**”, nr. 247] În *Despre literatură, fără plictis* Alina Purcaru prezintă Festivalul Internațional de Literatură, București: „În prima seară chiar publicul a fost surpriza, adică reacțiile prompte ale oamenilor după lecturi și pornirea de a pune întrebări. José Luís Peixoto, un foarte aclamat scriitor portughez, rusul Zahar Prilepin, vârf de lance în oferta de proză de categorie grea în propria țară, Vasile Ernu, Florin Iaru și Radu Aldulescu au deschis festivalul, cu lecturi și cu discuțiile de după. [...] În a doua seară a festivalului și românii, și străinii au făcut sala să râdă cu lacrimi: a citit Matei Florian din romanul lui

în curs de apariție la Polirom, *Și Hams Și Regretel*, o poveste cu un pitic peltic, iar Radu Pavel Gheo a ales din volumul *Numele mierlei* (Polirom, 2008) o proză cu niște țărănuși amatori de «un strop de pornografie» prinsă pe un post sârbesc, cu o antenă improvizată. La fel au reacționat oamenii și la lectura din romanul bulgarului Alek Popov, *Mission London*, un fragment ilariant, tradus și citit de Stylian Deyanov, cu bulgari pripășiți la ambasada din Londra. Răzvan Petrescu și Philip Ó Ceallaigh, care au citit lucruri mai serioase, dar au povestit altele absolut neserioase, au balansat procentajul de umor pe pagină livrat în a doua seară a festivalului”. □ Alina Purcaru semnează *Un joc cald-rece cu trecutul*, un articol despre lansarea volumului *Prin perdea* de Aurora Liiceanu: „Aurora Liiceanu a vorbit puțin în seara lansării propriiei cărți. Sala era plină și oamenii stăteau în picioare, le-a mulțumit doar și le-a împărțit câte ceva din jocul după care a făcut cartea, ținând cont că e totuși vorba de mărturisiri: cald-rece-cald, prea cald. N-ar fi vrut să fie nimic prea cald, dar la fel de bine se poate ca ceea ce pentru ea a fost rece, pentru alții să fie invers”. □ Alina Purcaru scrie și despre lansarea volumului lui Vasile Ernu, *Ultimii eretici ai Imperiului și testamentul anticapitalist*: „Singurul lucru care e totuși limpede este că despre *Ultimii eretici ai Imperiului* se va vorbi. Stânga va avea în sfârșit primul reper neaș cu priză la public, chiar dacă extrem, iar restul prilejul de a-și (re)evalua propriile motivații și convingeri, la proba evidentă a diferenței provocatoare”. ■ Revista publică un interviu cu Adrian Marino realizat de Grigore Ilisei, „*Nu m-am integrat nicăieri. n-am semnat un stat de plată în viața mea*”. Interviul apare cu următoarea precizare: „Interviul pe care îl puteți citi în aceste pagini este un veritabil document. El a fost realizat de Grigore Ilisei pentru emisiunea «Oleacă de taifas», difuzată de TVR Iași în mai 1995”. Din interviu reținem: „- *De ce credeți că demersul dvs., materializat într-o serie de lucrări importante, de sinteză, nu a găsit aderența așteptată?* - Sunt explicații. În primul rând sunt trei observații de făcut. Așa este, nu vă contest. Nici nu spun că sunt resemnat, dar rămân lucid în privința cauzelor respective. În România există două circuite și unul extern. Le luăm pe rând. N-am putut să fiu foarte resemnat pentru motivul simplu că eram un marginal. N-am fost profesor universitar să pot crea elevi, nu-i așa?, să promovez de la catedră o generație de discipoli, n-am fost nici director de editură să mă editez și să impun, n-am fost nici director de revistă, de unde să pot manevra, influența opinia publică literară. Deci handicapul acesta social, cultural a fost formidabil și continuă să fie. Dar aici intervine un al doilea aspect. Dacă acest circuit oficial, de prim ordin, a fost blocat, pot dovedi că a existat tot timpul un circuit lateral, marginal, foarte receptiv. Însă unde? În reviste de provincie. E vorba de intelectuali de mâna a doua, tineri, debutanți. Fiecare carte a mea e însoțită de un dosar de presă, prin care vă pot dovedi că are 15-20 de recenzii. Mergem cu acestea la orice examen comparativ cu toate vedetele criticii române și vedem că a fost o recepție. Mai mult, a apărut la Craiova, acum doi ani, o carte despre modesta mea persoană. Mai sunt alte două semnate tot așa de niște

marginali. E un gest de avangardă, un marginal scrie cărți despre un alt marginal”.

■ În secțiunea *Avanpremieră* este redat un fragment din *Fugi din viața ta, revoluționare și slută, în cartea mea* de Daniel Bănulescu. ■ În *Semnal* este anunțat volumul *Zero grade Kelvin* de Adrian Schiop, Ed. Polirom. □ Daniel Cristea-Enache scrie despre *Tânărul Geo Bogza*: „Geo Bogza nu coboară niciodată la simpla invectivă, ci folosește violența imagistică și lexicală ca pe o sursă de energie, aptă să distrugă decorurile de carton și să instituie o altă realitate. Nu neapărat una socială”.

■ Bogdan Romaniuc publică *România de apoi*, o prezentare a volumului *Medgidia, orașul de apoi* de Cristian Teodorescu, Ed. Cartea Românească, 2009: „România de apoi a lui Cristian Teodorescu ne ajută să înțelegem mai bine România de acum, cea în care trăim în fiecare zi”.

■ Bogdan Romaniuc stă de vorbă cu autorul, Cristian Teodorescu („*Cartea este reconstruirea unei lumi care altfel s-ar fi pierdut*”): „- Medgidia, orașul de apoi *poate fi considerat o «monografie ficțională»?* - Ca fiu al raionului Medgidia, cum se numea orașul cu acest nume în copilăria mea, vă spun că această carte nu e o monografie, dar ca scriitor mă văd silit să recunosc că nu e decât parțial o ficțiune. E, adică, orașul de apoi, prin care înțeleg o lume care a fost – și din care Medgidia a făcut parte – și ceea ce a mai rămas din orașul și din lumea de atunci. Când am scris prima povestire din cele 103 ale cărții, mi-am dat seama că voi lăsa deoparte toate celelalte proiecte literare ale mele de dragul acestei lumi dinainte care avea toate șansele să se piardă. Fiindcă dispariția ei a fost programată și a reușit 99%, nu numai în Medgidia, ci în majoritatea orașelor mici în care oamenii din lumea veche «au fost dispăruți», băgați în pușcării sau, pur și simplu, metamorfozați în infractori de drept comun, pentru a fi lichidați moralmente. Pentru mine, cartea asta nu e monografia unui oraș, ci reconstituirea unei lumi care altfel s-ar fi pierdut”.

■ Din *SDC vă recomandă*: □ *Cercul nostru vă prezintă: de Lucian Dan Teodorovici, în limba engleză*: „Romanul *Cercul nostru vă prezintă*: de Lucian Dan Teodorovici a apărut în limba engleză la editura americană Dalkey Archive, în traducerea lui Alistair Ian Blyth, cu titlul *Our Circus Presents...*”.

□ *Robert Turcescu și Doru Bușcu descoperă Medgidia, orașul de apoi*: „Joi, 5 noiembrie, la ora 18.00, la Librăria Cărturești Verona din București, va fi lansat romanul *Medgidia, orașul de apoi* de Cristian Teodorescu (Editura Cartea Românească, 2009). Prezintă, alături de autor: Tania Radu, Doru Bușcu, Robert Turcescu, Daniel Cristea-Enache”.

□ *Editura Polirom vă dă întâlnire pe Str. Revoluției nr. 89*: „Volumul *Str. Revoluției nr. 89*, apărut în colecția «Ego-grafii» de la Polirom și coordonat de Dan Lungu și Lucian Dan Teodorovici, va fi lansat sâmbătă, 28 noiembrie, de la ora 12.00, la standul TVR Cultural din cadrul Târgului de Carte «Gaudeamus 2009». La dezbaterea transmisă în direct de TVR Cultural, vor participa Cristina Țopescu, Toni Grecu, Solomon Marcus, Ioan T. Morar, Radu Aldulescu. Moderatori ai lansării vor fi Dan Lungu și Lucian Dan Teodorovici”.

■ În rubrica sa Florin Lăzărescu scrie despre alegerile de la Uniunea Scriitorilor (*Salt în bazinul electoral de scriitori*): „E curios cum niște oameni care, de altfel,

sunt născuți cu condeiul în mână, atunci când își propun un stil tehnico-științific, se transformă în niște școlari stângaci pentru care apelul la limbajul de lemn e singura salvare. Și nici asta n-ar fi până la urmă o mare problemă dacă «dezideratele» lor ar fi integrate într-o structură minimală de proiect – cu scop, obiective, modalități de îndeplinire, modalități de evaluare, buget etc. Altfel, rămânem la «vom face, vom dreg»-urile caracteristice politicianilor români. Nu mai comentez că păcatul discursului e același: se adresează unui bazin electoral sărac, cu trimiteri la ajutoare sociale, la criză, la înghețarea salariilor, la oprirea corupției... Pe de altă parte, mă gândesc că sunt extrem de naiv și că greșesc amarnic: viitorul președinte al Uniunii – ca și cel al țării – nu e ales pe bază de proiect. Și-atunci oamenii aceștia respectabili au îndeplinit, fără prea multă bătaie de cap, o formalitate care nici nu trebuie comentată”.

[OCTOMBRIE]

● [„Acolada”, nr. 10 (25)] Gheorghe Grigurcu semnează *Crimă dar nu și pedeapsă*: „Am înregistrat zilele trecute un caz al unei justiții excesive: întemnițarea regizorului Roman Polanski, un mit al artei cinematografice, actualmente cetățean francez, de către autoritățile elvețiene pentru un păcat săvârșit cu peste trei decenii în urmă, spre a fi extrădat Statelor Unite, din motive se pare legate în principal de politica financiară a țării cantoanelor. Previzibilele proteste internaționale s-au izbit de invocarea zeiței cu ochii legați ce nu admite excepții. Cu puțin timp în urmă a avut loc în România decesul generalului de Securitate Nicolae Pleșiță. Personaj emblematic al fărădelegilor regimului comunist, acesta a trăit netulburat, beneficiind până în ultima zi de viață de o pensie copioasă. SRI, așa «democratizat» cum îi convine a se recomanda, i-a acoperit cu pulpana sa eficientă existența ca și moartea. [...] Așadar justiția românească e în mare suferință. Ce sens are pretinsa condamnare a comunismului, dacă e menită a rămâne o simplă vocaliză a unui om nepotrivit aflat într-un loc nepotrivit?”. ■ Sub titlul *O utopie negativă* și semnătura lui Gheorghe Grigurcu apare cronică literară la volumul *Craterul Platon* de Liviu Ioan Stoiciu, Ed. Vinea, 2008: „Dacă tradiția noastră ruralistă cunoaște în contemporaneitate utopia ațâțat cosmogonică, beată de grandoare, a unui Ion (Ioan) Alexandru și cea de un etnicism când excesiv colorat, când prăpăstios arheologic, a unui Ion Gheorghe, cu Liviu Ioan Stoiciu dobândim o utopie demonică a satului ce încă o dată se dovedește virtualmente mitic”. □ Adrian Alui Gheorghe publică *De la libertate la iluzia libertății (I). Marginalii la o carte eveniment: „Aiud însângerat” de Grigore Caraza (Editura Conta, 2008, ediția a II-a)*: „Cartea lui Grigore Caraza, *Aiud însângerat*, te lasă fără aer. O citești, te freci la ochi și crezi că e vorba de un vis urât, de un coșmar. Apoi realizezi că e vorba de visul altuia, de coșmarul altuia! De asta te bucuri că nu

ești tu în «miezul coșmarului», uiți, plonjezi în realitatea cotidiană convenabilă, din jur. «A fost sau n-a fost?», îți vine să zici, așa cum sună titlul unui film al vremurilor noastre. Dacă a fost, cum de a fost posibil? Dacă n-a fost, cum de istoria n-a pus lucrurile la punct, după atâția ani?». ■ Constantin Trandafir se oprește la *G. Călinescu și puterile romanului*, cu ocazia apariției la Fundația pentru Știință și Artă a *Operelor* lui G. Călinescu. □ În *Poeți din Basarabia* Adrian Dinu Rachieru scrie despre *Alexandru Lungu și „povara umbrei”*: „Cu obsesia sfârșitului, poezia lui Alexandru Lungu își dezvăluie miezul neguros (tăinuit), sorbul netimpului iscând cernite înfiorări melancolice. Pe «firul subțire al timpului», cu «răsfățuri de meșteșugar» (Gh. Grigurcu), poetul încearcă a îmblânzi destinul, acele «adieri fără întoarcere» care, amenințător, îi dau târcoale». ■ La *Restituiri* Nicolae Florescu publică *Reamintindu-ne de Gala Galaction*: „Nu mă mir, așadar, să constat în plin postcomunism, cu iliești, constantinești și băsești la Cotroceni, cât de ușor le vine unora să constate, după o selecție ad-hoc, că «peste tot restul s-a așternut praful», atunci când pun în discuție «predicile» Părintelui Galaction”. Sunt citați Nicolae Manolescu, I. Negoitescu, Monica Lovinescu. □ Magda Ursache scrie despre Cassian Maria Spiridon și Mihai Ursachi în „*Toată gloria, poete!*”: „Mereu pe fază și pe frază, Cassian Maria Spiridon se află, pe scena literară, în rândul întâi; hiperacustic pentru fenomenul cultural curent, urmărește în editorialele sale alerte, le-aș numi, cu cuvintele lui Bogdan Papacostea, (*cr*)editoriale faptul de istorie literară, cât și ideea. [...] Mihai Ursachi n-a agreat literatura ex nihilo, nihiloliteratura, fără precedent. A coborât *ad fontes*, nu s-a depărtat de Grundul poeziei române moderne, Eminescu”. ■ Barbu Cioculescu semnează *Nobel fără mine*, un text despre premiul Nobel: „Nu l-am luat eu, român născut la Paris și emigrat în România, ci l-a înhățat Herta Müller, nemțoaică născută în Banat și emigrată în Germania. E prima oară când juriul de la Polul Nord îmi trage chiulul – și nu numai mie, ci și altor doi importanți scriitori internaționali – dar a nu știu câta oară e spoliată țărișoara mea, de care mă simt cu atât mai legat – cuvântul mă duce cu gândul la frânghie. Științific, s-o luăm mai de la începuturi. [...] Rămâne, spre amuzamentul destinului, ca un român născut în Germania, trăit și școlit acolo, apoi revenit în țară, să scrie cum a plecat de acolo, asfixiat de realitățile Nemției, și să ia, în sfârșit, premiul Nobel. Pentru romanele lui, scrise, bineînțeles, în limba germană”. ■ Sorin Lavric se referă la *Eseiștii de azi*: „Prăbușirea universității o văd având două cauze. Întâi de toate, e vorba de o mutație mentală a generațiilor actuale, o mutație care nu constă în nimic altceva decât în faptul că educația tinerilor nu se mai face în instituțiile de învățământ, fie ele licee, colegii naționale sau facultăți, ci în câmpul de forță al mass-mediei. Cu alte cuvinte, adevărata educație tinerii o dobândesc în fața monitorului calculatorului, în fața televizorului și de-a lungul orelor petrecute în grupul informal de prieteni. [...] A doua cauză stă în ruptura dintre societate și universitate: societatea actuală cere un tip uman pe care universitățile nu-l pot da, căci tipul uman dorit de piața de muncă e cel care are nevoie de o

specializare îngustă pe un domeniu strict. «Cultura generală» aduce deja cu o expresie din care răbufnește un respingător aer retrograd. [...] Pe aceste două cauze se altoiesc toate relele pomenite în anchetă: salariile umilitoare date profesorilor, exodul inteligențelor din învățământ, conflictul dintre managementul unei instituții de învățământ și calitatea cadrelor universitare, dezinteresul statului etc. Toate se leagă și măresc reciproc”. ■ Noua anchetă a revistei se numește *După douăzeci de ani*: „1. Având în vedere importanța anului 1989 pentru România, ce lucruri notabile credeți că s-au petrecut în cultura și în literatura română în ultimii douăzeci de ani (1989 - 2009)? 2. Cum au evoluat în perioada menționată statutul și conștiința scriitorului român? Dar relația sa cu memoria și cu adevărul, la ieșirea din dictatură? 3. Vizibilitatea internațională a literaturii române și a scriitorilor români a cunoscut mutații, în acest interval de timp. Cum descrieți acest fenomen, comparativ cu perioadele anterioare din literatura română? Dar din perspectiva raportării la starea altor culturi?”; răspund: □ Norman Manea: „1. În primul și ultimul rând: libertatea! Toate celelalte efecte, bune sau dezamăgitoare, sunt consecințele acestei schimbări radicale în structura politică și socială, inevitabil și culturală, a țării. A dispărut cenzura politică, s-au înmulțit sursele de informație, s-au amplificat simțitor contactele cu străinătatea și culturile străine. [...]. 2. Scriitorul a încetat să fie onorat cu privilegii și pedepse exagerate de către Putere. Proprietatea de stat asupra răului a fost treptat înlocuită, deși nu în totalitate, cu proprietatea privată asupra binelui și a răului. Scriitorul a revenit la un statut antebelic, lax, dar într-o societate cu alt ritm, alte tensiuni și alte tumori. Ieșirea din dictatură a însemnat o enormă detentă dar și o confruntare cu mai subtile și viclene capcane, în jocul adesea burlesc, când nu și mai mahalagesc, al scenei publice. Manipulările s-au diversificat și ele, conform intereselor diversificate și au atins, nu odată, performanțe grotești deloc invidiabile. Au existat și au perseverat, totuși, și solitarii slujind integritatea și spiritul critic. Oricât de nemulțumiți am fi de cacofonia, complicitățile și corupția prezentului, tocmai memoria și adevărul ne obligă să nu uităm ce a fost înainte, din ce am scăpat, fie și cu întârziere, fie și parțial. 3. Deschiderea care a urmat eliberării a marcat un contact amplificat cu exteriorul și a stimulat, treptat, o atenție crescută a lumii față de noi. Scriitorii remarcați de lumea literară străină sunt azi alții decât «oficialii» pe care Puterea încerca să-i impună, oferindu-le pașapoartele, călătoriile și contactele care ar fi trebuit să retușeze «imaginea» noastră peste hotare. Sunt astăzi mai mulți scriitori români, din toate generațiile, cunoscuți și apreciați în lume și nu prin «imaginea» fardată a Națiunii, ci prin calitatea scriiturii, prin originalitatea talentului și a viziunii creatoare. Nu avem, însă, același impact ca alte literaturi, cu mai solidă tradiție a conexiilor culturale și, poate, cu o mai incitantă abordare a misterului uman. Ceea ce este sigur, este că literatura rămâne un mai calitativ produs național decât cele din alte «domenii» și, cu siguranță, decât cele de retorică politică”. □ Simona-Grazia Dima: „1-2-3. Momentul 1989 a însemnat, neîndoielnic, o descătușare. S-a câștigat, în fine, multdorita libertate

de expresie. Mă bucur îndeosebi că se poate vorbi liber despre credință, despre divinitate, din punctul meu de vedere este bunul cel mai de preț câștigat. De asemenea, s-a putut aduce în discuție și reconsidera acea parte a moștenirii literare rămasă tabu: memorialele celor întemnițați, poezia lor – e un fapt de dreptate. Harta literaturii noastre începe să arate acum mai complexă, mai adevărată. Dar, odată cu părțile bune, s-au instaurat și niște stări de lucruri discutabile. De pildă, granițele literaturii au devenit mult mai laxe, până la a se da câmp liber intrării în arena literară a amatorismului, girat prin prietenii bazate pe slăbiciuni omenești. N-ar fi nimic dacă principiul curățirii naturale a balastului ar funcționa de la sine, și repede, și dacă fenomenul ar caracteriza doar periferia vieții literare – dar nu, el se înregistrează chiar și la niveluri la care nu te aștepți. A sporit, ca atare, cinismul, la un grad nemaîntâlnit, iar el nu este inofensiv, ci, perpetuat, naște ignoranță. [...] Un cuvânt aspru se cere rostit față de criticii literari. În afara unora devotați, în orice circumstanțe, misiunii lor, majoritatea nu are un cuvânt decisiv de spus, tot din cauza apetitului funciar spre trădare: în mintea lor au prins rădăcină alte criterii (și sunt de numeroase tipuri) decât acelea pur literare. Au cedat tentațiilor, unele foarte subtile, cum ar fi favorizarea teritorială (să le iasă în cărți oamenii ce le sunt aproape, fie fizic, fie zonal, sentimental etc.). [...] Ura, neînțelegerea, invidia, răutatea, distorsionarea intențiilor, lipsa de profesionalism, pasivitatea au atins cote alarmante”. □ Apare a doua parte a interviului cu C. D. Zeletin realizat de Alice Țuculescu, *Un fel metafizic de a fi medic: „– Care este secretul remarcabilului dv. talent filologic, dovedit cu asupra de măsură și în tălmăcirea Florilor Răului? Vine, cumva, dintr-o vie anterioare, ca să apelez la o sintagmă baudelairiană?... – De ce n-ar veni, la urma urmei și întâi de toate, dintr-o altă viață?!... Sunt un om al rigorii, permanent călare pe punctul de vedere, stau strajă la răspântiile gândirii și pipăi previzibilitatea. Nu gândesc linear, ci spațial. Trafic intens, nu glumă, dar în acest permanent *rush-hours* simt Ceea ce nu se vede, mă întâmpină Ceea ce nu întâlnesc și îmi scapă total de sub stăpânire Ceea ce stăpânește totul... [...] – Nu înțeleg de ce v-ați focalizat cercetarea pe scriitori (aparent) minori sau pe personalități intrate demult într-un con de umbră... – Am adus în prim plan, într-adevăr, câțiva din artiștii scrisului glisați grav în uitare. Dar acesta nu a fost un demers valoric, ci unul moral. Am făcut-o fiindcă m-a durut brutalitatea loviturii pe care le-a dat-o timpul, ocultându-le valoarea mai mică sau mai mare pe care o aveau. Realitatea e că i-am iubit și le-am apărat valoarea artistică prin valorile biografiei, gândind sainte-beuvian. Dacă vreți, chiar creștinește. Nimeni nu mi-a dat ideea, nimeni nu m-a îndemnat s-o fac. Mă simt mai mult sau mai puțin aproape de acești artiști loviți de timp, dintr-un fel de solidaritate, în funcție de intensitatea și nedreptatea traumei. *E felul meu metafizic de a fi medic...*”. □ Sub titlul *Cultura organică* apar versuri de Ion Zubașcu. □ Constantin Abăluță publică versuri sub titlul *Străzile și isprăvile Bucureșciului*. □ Poezii semnează și Teofil Răchițeanu, Șerban Foarță, Andra Rotaru, Traianus. □ Olimpia Iacob traduce versuri scrise de Vince Clemente în*

Voci pe mapamond. ■ Revenind la *Desene în peniță*, Constantin Mateescu scrie despre *Mama cenzura*. □ În rubrica *Zigzaguri* Constantin Călin se referă la *Simplu, despre cenzură (I)*, „*Tricouri cu mesaje*” și *Boul sau mașina?*. ■ Viorel Rogoz publică a doua parte a articolului adresat *Către CNSAS (detalii în legătură cu DUI nr. 771, „Relu”)* intitulat *Etnologul român în „Epoca de aur”*. ■ Luca Pițu publică în continuare detalii despre dosarul său de la CNSAS, sub titlul *Când pornografia mai deranja încă ideologia*. ■ Radu Mareș revine cu *10 însemnări despre Soljenișin*, cu *Pavilionul canceroșilor (II)*. □ Mariana Șenilă-Vasilie publică prima parte din *Stalin, cultul personalității și artele*. ■ Ana Blandiana semnează *Asemenea unui han spaniol*: „N-am reușit încă să-mi găsesc și să-mi văd dosarul de securitate, dar nu mă îndoiesc că există. Că a existat în orice caz – și nu am nevoie de prea multă fantezie pentru a mi-l imagina. Ar fi destul să așez ceea ce am trăit în schemele, cunoscute acum de la CNSAS, și aș găsi cu siguranță prieteni care m-au trădat, admiratori care mi-au raportat reacțiile, colegi care au încercat să mă provoace, scenariile mirobolante de spargere a anturajului despre care știam că au reușit, punctele de pornire ale unor zvonuri maculoare care m-au consumat. Dar sunt convinsă că, mai puternică decât oroarea, ar fi mila pentru cei care au fost obligați, șantajați, umiliți, deformați sufletește, împinși într-un fel sau altul să facă toate astea; sunt convinsă că mi-aș aduce aminte că aveau copii, că sperau să primească locuință, că soția unuia era bolnavă, iar altuia i se refuza înscrierea la doctorat, atâtea și atâtea scuze, dar erau explicații care formau împreună mîzga lunecoasă și otrăvitoare pe care o trăiau și care spunea mai puțin despre sufletele lor decât despre mecanismul căruia îi căzuseră pradă”.

● [**„Apostrof”, nr. 10 (233)**] Din secțiunea *Café Apostrof* reținem: □ *Drept la replică al Uniunii Scriitorilor față de un text apărut în revista „Cultura”* (v. „*Lucaefărul de dimineață*”, nr. 31 (903)/ 2009). □ *Alegeri la Filiala Cluj a Uniunii Scriitorilor (17 septembrie)*: „Președintele Filialei Cluj a UR: Irina Petraș
Comitetul filialei 1. Doina Cetea (vicepreședinte) 2. Ion Cristofor 3. Mihai Dragolea 4. Ovidiu Pecican 5. Ion Vartic 6. Zsolt Karácsonyi (coordonatorul Departamentului pentru minorități) 7. Ioan Pinte (coordonatorul Reprezentanței Est) 8. George Vulturescu (coordonatorul Reprezentanței Nord) Consiliul UR
1. Irina Petraș (membru cu drept de vot din oficiu, ca președinte) 2. Doina Cetea 3. Mircea Oprea 4. Ovidiu Pecican 5. Marta Petre 6. Adrian Popescu 7. George Vulturescu 8. István Szilágyi (loc acordat suplimentar, pentru minorități). La conferința de alegeri de la Cluj au fost de față președintele UR, domnul ambasador UNESCO Nicolae Manolescu, Gabriel Chifu, Varujan Vosganian, Irina Horea și Gheorghe Istrate. Clujul va fi reprezentat la Conferința Națională din noiembrie de 47 de delegați”. □ Sunt anunțate *Premiile Asociației Scriitorilor București pe anul 2008* (v. „*Lucaefărul de dimineață*”, nr. 28 (900)/ 23 septembrie 2009). □ *Locuirea cu stil*: „La filiala clujeană a Uniunii Scriitorilor a fost lansat joi, 1 octombrie 2009, proiectul *Locuirea cu stil*. Filiala intenționează să realizeze inventarul caselor din Cluj și din județul Cluj în care au locuit personalități ale

vieții culturale naționale și locale. În vederea realizării proiectului, conducerea filialei îi invită pe cei interesați să trimită adrese și fotografii ale acestor case. Volumul va cuprinde și clădirile sau locurile pe unde au trecut mari personalități culturale. Cu prilejul lansării proiectului, a fost prezentat volumul *Clujul în ritm de vals imperial*, de Radu Constantinescu. Au vorbit Irina Petraș, Constantin Cubleşan, Cornel Țăranu și mulți alții”. ■ Revista organizează ancheta *Cum stați cu banii?* Marta Petreu (M.P.) pune întrebarea: „Ce urmări are asupra situației dvs. financiare, și deci asupra standardului dvs. de viață, faptul că ați scris și scrieți cărți și colaborați la reviste?”. Răspund: □ Adrian Alui Gheorghe, „*Când ai bani în buzunar...*”: „Care e relația dintre scris și bani? Cred că, în ce ne privește, ca scriitorii români, una extrem de slabă. Scriitorul român nu se vinde, nu se cumpără, se păcăduiește. Faptul că scriitorul român acceptă să scrie în o mulțime de reviste fără să pretindă «un leu moral» îl plasează în categoria fraierilor dovediiți. Dacă m-ar pune cineva să caracterizez rapid, din această perspectivă, pe scriitorul român de azi, aș spune că e un salahor care lucrează fără plată la o construcție care nu are niciun plan arhitectural; care își admiră partea lui de zid cu atâta zel, încât nu bagă de seamă palma de construcție a vecinului; care dacă i se dărâmă partea «de operă», dă vina pe umbra păsărilor călătore; iar dacă își ratează, în final, construcția, spune, aranjând gulerul paharului cu bere: Am ratat totul, dar, față de alții, măcar am avut ce rata!”. □ Paul Aretzu, *Numai pierzând se câștigă*: „Pentru bani se poate omorî, se poate vinde sufletul, se vinde corpul. Sunt multe personalități azi care, dacă n-ar avea bani, n-ar însemna nimic. Cum să spun, când vine vorba de situația mea financiară, nici nu mă laud, nici nu mă plâng, și poate că, așa cum m-am învățat cu puțin, m-aș învăța și cu mai mult”. □ Ana Blandiana, *Sobru și sumbru*: „Paradoxal – pentru cineva care, cea mai mare parte a vieții, a fost ceea ce pe vremuri se numea «scriitor pe picior», adică un scriitor care trăiește numai din scris –, n-am reușit niciodată să fac o legătură logică între actul scrisului și cel al supraviețuirii. Poate pentru că, înainte de a fi o consecință a lipsei banilor, austeritatea vieții a fost o condiție a scrisului. [...] Dar nici astăzi, în România, nu mi s-a întâmplat să iau pe o carte – pe care o scriam întotdeauna în câțiva ani – mai mult de «un salariu mediu pe economie». Ceea ce este departe de a mi se părea firesc, dar ceea ce nu m-a împiedicat să refuz indemnizația de merit, care mi se părea un aranjament jignitor menit să compenseze lipsa unor drepturi. Pe acest fond sobru și mai curând sumbru din punct de vedere financiar, dar aproape indiferent din punct de vedere psihologic, criza nu a adăugat nimic esențial. De altfel, sunt atât de obsedată că nu mai am destul timp, încât aproape nu observ că nu am destui bani”. □ Iulian Boldea, *O profesie nerentabilă*: „Dacă s-ar hotărî să trăiască numai din scris, nu știu câți dintre scriitorii români de azi ar putea supraviețui. Cu câteva excepții pe care le știm, ale unor scriitori editați în tiraje de masă, promovați prin campanii inteligente de marketing și, ca atare, recompensați cu drepturi de autor pe măsură (Cărtărescu etc.), marea majoritate a scriitorilor ar eșua, financiar vorbind, dacă nu ar mai

avea o slujbă. Cea mai defavorizată profesie din România este aceea de scriitor. E o profesie neremunerată, căreia nu i se acordă sporuri, de stres, de toxicitate sau de alt tip, e o profesie minată de imprezibilul și de inefabilul inspirației, o profesie căreia statul român nu îi acordă nici cea mai mică atenție”. □ Leo Butnaru, „*Abia mă țin pe linia de plutire*”: „Dacă e strop de adevăr în ce se spune (dar e chiar mai mult de un strop de... dohot), că în societatea noastră un grup nu prea mare de indivizi are totul, iar ceilalți – restul, nu încapă îndoială că majoritatea scriitorilor fac parte din a doua categorie. Cu excepția colegilor care au trecut la business sau care, extraliterar, au joburi ce le aduc venituri serioase. Bineînțeles, câștigurile extraliterare asigură confortul socio-domestic cotidian, dar, inerent, produc și... (dis)confortul scriitoricesc. Pentru că literatura e geloasă, nu?! Ea nu dorește să împartă harul, inspirația, timpul și spațiul cu alte preocupări și modalități de a (supra)viețui ale scriitorilor...”. □ Minerva Chira, *Nimic... totul...: „Nimic nu am, totul mi-e de prisos. Poezia e oxigenul*”. □ Horia Gârbea, *Declarație de impunere*: „Faptul că scriu îmi aduce câte ceva la declarația de impunere. De când am renunțat la televiziune și la gazetărie, venitul pe partea scrisului a mai scăzut. Conform numitei declarații, cam o treime din venituri se strâng din activități literare sau semi-literare (evaluări, jurii etc.). Deși sunt conf. la o facultate de construcții, nu mi-am scos patalama de expert, care, ipotetic, mi-ar aduce mai mulți bani, dar care sigur mi-ar lua mult din timpul pentru scris și citit. Adevărata bogăție e să faci ce-ți place și cu cine îți place. Așa munca pare suportabilă pentru mine. Altfel nu”. □ Radu Pavel Gheo, *Scrisul, o artă săracă*: „În România, scrisul e o artă săracă și devine tot mai săracă, odată cu reducerea numărului de cititori. Caraghios e și faptul că, în ciuda diferenței care se face uneori între literatura pentru elite și cea pentru publicul larg, în România nu se poate scrie nici măcar literatură comercială, căci pentru scriitorul autohton nu există «public larg». Un tiraj de zece-cincisprezece mii de exemplare vândute dintr-un volum personal e un ideal rareori atins la noi, fapt cu atât mai trist cu cât nici măcar un asemenea tiraj nu ar asigura supraviețuirea scriitorului presupus de succes, de vreme ce o carte bine scrisă și bine construită impune câțiva ani de muncă. Traducerile, bursele oferite de diverse instituții din străinătate, lecturile publice (tot în străinătate) sunt o sursă de supraviețuire mult mai bună decât ceea ce oferă spațiul cultural românesc”. □ Florin Iaru, *Prost, ma chère*: „Prost, ma chère. Și cu asta am spus totul!”. □ Letiția Ilea, *Nokia, Blackberry și Horia*: „În ce mă privește, stau foarte bine cu banii. Genial. Ca Statele Unite. O țară extrem de bogată, dar plină de datorii”. □ Ovidiu Pecican, „*Oficial îmi este bine*”: „Numai cine nu publică în revistele românești nu știe ce prost plătesc ele. Uneori, perioade întregi, nu mi-am putut cumpăra cartea pe care urma să o comentez în articolul următor, din banii primiți pe articolul dinainte. În schimb fiscalul e vigilant, iar la declarat averea, îți ia la puricat toate colaborările punctuale de peste an, chiar dacă de unele ai avut vreme să și uiți deja”. □ Irina Petraș, *Foamea și Lipsa*: „Cartea, revista sunt și ele o marfă. Trebuie deprinse priceperi de negustor dacă vrei să ai

mușterii. Am încetat de mult să-mi mai fac inimă rea că sunt atât de mulți cei care aleg un meci, nu o carte, nu o revistă de cultură. Atâta vreme cât nu pot să schimb această stare de lucruri, se cuvine s-o consider naturală. Și să mă comport și eu natural, vorba Gabrielei Melinescu. Să scriu/ să citesc, chiar dacă nu mai are (aproape) nimeni nevoie de asemenea farafastâcuri. Și nici prin cap nu-i trece să mai și plătească pentru ele. Revenind. Cum stau cu banii? «Bine, mulțumesc de întrebare!»”.

□ Elisabeta Pop, *Cheltui câți am*: „Eu am să vă răspund simplu: am exact atâția câți îmi trebuie, sau, mai bine zis, cheltui câți am; recunosc că sunt o persoană destul de cheltuitoare, hai să nu zic risipitoare, dar în niciun caz strângătoare”.

□ Romulus Rusan, *Austeritatea de fond*: „Majoritatea colegilor noștri se bucură acum să facă rost, cel mult, de bani pentru hârtie și tipografie, nemaivând nicio altă pretenție. Poate exagerez, dar concurența cărții de divertisment și a divertismentului de orice fel este mai ucigătoare pentru cartea de literatură sau de istorie decât orice criză economică. Va reuși, oare, aceasta din urmă să-i facă pe oameni mai înțelepți, mai serioși? Paradoxal, o reîntoarcere la austeritatea de fond ar putea aduce pentru cartea serioasă un câștig spiritual. Sunt, oare, un naiv?”.

■ Apar două cronici literare: □ Irina Petraș semnează *Treptele lumii fără mine*, ocupându-se de volumul *Crimă cu înlocuitor* scris de Mariana Vartic, Ed. Echinoc, 2009: „Cantitatea de autobiografie este neglijabilă, chiar dacă nu-i nicio îndoială că enciclopedia personală, livrescă ori decurgând din faptul concret de viață, informează construcția romanescă și-i umanizează descrierile. Mariana Vartic stăpânește admirabil știința prozatorului de talent de a combina și permuta amănunțele experiențelor existențiale și scripturale în ecuații de largă deschidere și în forme performante ale texturii românești”.

□ În *Oglinda întrebărilor* Ștefan Borbély scrie despre *Iadul etic, iadul estetic* de Adrian Alui Gheorghe, Ed. Timpul, 2008, volumul în care „Adrian Alui Gheorghe își strânge interviurile și răspunsurile la anchetele pentru care a fost solicitat în ultimii ani. Nu trebuie uitat remarcabilul eseu publicistic *Pipa domnului Smith sau deriziunea care ne mănâncă*, paginat la sfârșitul cărții, text de o precizie vehementă privind destinul politic postrevoluționar al poporului român, scris de un om împărțit între știința de a contribui responsabil la binele public și exasperarea pe care i-o stârnește noua clasă politică de la noi, venală, profitoare și coruptă”.

■ Din secțiunea *Cu ochiul liber*: □ Iulian Boldea semnează *Cenzura și teatrul*, semnalând apariția volumului *Teatrul românesc sub cenzura comunistă* de Liviu Malița, Ed. Casa Cărții de Știință, 2009: „Cartea lui Liviu Malița despre cenzura comunistă în teatrul românesc, documentată, scrisă într-un stil alert, sagace, riguros, este una pe cât de necesară, pe atât de utilă. E o carte de neocolit pentru cei preocupați de problematica totalitarismului comunist”.

□ Gelu Ionescu scrie despre *Viața la țară?*, o prezentare a romanului *Lizoanca la 11 ani* de Doina Ruști, Ed. Trei, 2009: „În ceea ce privește valoarea literară a romanului, cred că este unul din cele mai remarcabile din literatura actuală. Inteligența narativă, fluiditatea acțiunii, expresivitatea mereu surprinzătoare a textului, concizia, pregnanța personajelor,

precizia gesturilor caracterizante în interiorul unui episod (scurt și direct atacat, fără introduceri, uneori cu abia schițate reflecții auctoriale) și felul cum fiecare scurt capitol se înscrie în întreg sunt mărci ale romancierului care are o disponibilitate de mijloace ce ar putea face ca și viitoarele sale romane, după *Fantoma din moară* și *Lizoanca*, să devină evenimente literare importante”. □ În articolul *De la clasic la clasicism* Mircea Muthu comentează teza doctorală a lui Dan Eugen Rațiu, susținută în Franța și publicată la Ed. Casa Cărții de Știință, 2008 sub titlul *Peinture et théorie de l'art au XVII-e siècle: Nicolas Poussin et la doctrine classique*. □ Constantina Raveca Buleu semnează „*Inactuale*” dilematice, o recenzie la volumul *Europa dumitale: Dus-întors între „noi” și „ei”* de Mircea Vasilescu, Ed. Polirom, 2007: „Construită ca o analiză culturală comparată, avizată, uneori ludică, obiectivă și lucidă chiar și cu riscul unei etichetări cinice, lipsită de false patriotisme și eliberată de stereotipiile justificative recurente în discursurile politicianilor și chiar ale unor oameni de cultură, cartea lui Mircea Vasilescu desfășoară în paginile sale «inactualele» (în sens nietzschean) unui intelectual de clasă care, departe de escapismul justificat al multor oameni de cultură, demonstrează că deschiderea reflexivă spre discursurile economico-politice și spre evenimentele favorizate de mass-media poate avea drept rezultat un incisiv studiu despre mentalități”. ■ *Dosarul* dedicat lui *Petru Dumitriu* vine cu un studiu de Ion Vartic, *Un veac de singurătate boierească*, un „Fragment dintr-o monografie inedită (1993)”. ■ În rubrica *Ospățul filosofilor* Ștefan Bolea scrie despre *Neobediința religioasă*, pornind de la *Frică și cutremur* de Kierkegaard, iar sub semnătura lui Alexander Baumgarten citim despre *Nevoia de elite. După 20 de ani*, „Lección inaugurală la Facultatea de Filozofie, Universitatea «Babeș-Bolyai» din Cluj, 28 septembrie 2009”. ■ Poeme de Nicolae Coande și Péter Demény. ■ La proză Corin Braga este prezent cu *Acedia. Jurnal de vise 2*, „fragment dintr-un volum în pregătire la Editura Curtea Veche”.

● [„*Ateneu*”, nr. 10 (482)] Din *Breviar* reținem: □ Carmen Mihalache, *Zilele Culturii Călinesciene. E frumos în septembrie la Onești*: „În cele trei zile ale manifestării (derulate anul acesta între 25 și 27 septembrie) au fost prezentate reviste de cultură, noi apariții editoriale, expozițiile de pictură și desen ale lui Constantin Berdilă și Vlad Ciobanu, iubitorii de muzică având și ei rezervate clipe plăcute în compania unei tinere interprete, Miruna Oprea, și a cvartetului «Orpheus». Foarte consistente au fost prelecțiunile datorate distinșilor oaspeți Elvira Sorohan și Geo Șerban care au vorbit despre complexa personalitate a lui G. Călinescu, relevând noi aspecte. De altfel, cei doi au fost și premianții actualei ediții a Zilelor Culturii Călinesciene, Marele Premiu fiind acordat lui Nicolae Manolescu, absent, din păcate, de la Onești. Fiind reținut de treburi foarte importante, la UNESCO, criticul a fost evocat, într-o atașantă schiță de portret, de criticul și istoricul ieșean Ioan Holban. Oricum, Nicolae Manolescu va fi prezent în orașul de pe Trotuș, de care-l leagă multe amintiri minunate, în luna noiembrie, pentru a se întâlni cu cititorii săi, după cum a ținut să precizeze Constantin Th.

Ciobanu, președintele Fundației «G. Călinescu» și ctitorul manifestării oneștene. Programul Zilelor a mai cuprins un colocviu de literatură comparată la care s-a pus în dezbatere tema *Generații și promoții postbelice în dialog*, recitalul liric *Poetul în cetate* (din Parcul Călinescu), vizite de documentare și un simpozion intitulat *Centenar Miron Grindea*, în cadrul căruia a fost evocată figura marelui editor și jurnalist român stabilit la Londra. A venit la Onești, cu acest prilej, doamna Nadia Lasserson, fiica lui Miron Grindea. Dintre invitații «Zilelor Culturii Călinesciene» ediția 2009 îi amintim pe Nicolae Mecu, Tudorel Urian, Petru Cimpoescu, Dumitru Brăneanu, Elena Bulai, Calistrat Costin, Bogdan Crețu, Carmen Mihalache, Gheorghe Drăgan, Cornel Galben, Victor Mitocaru”. □ *Festival Internațional de Poezie „Avangarda XXII”*: „În zilele de 18 și 19 septembrie, la Bacău s-a desfășurat a IX-a ediție a Festivalului literar *Avangarda XXII*, în organizarea Fundației Culturale «Georgeta și Mircea Cancicov» – președinte Victor Munteanu. [...] În Piața Tricolorului din centrul orașului, la statuia lui Vasile Alecsandri, Fundația a oferit premiile anuale: Mihai Deju (pentru știință), Ioan Petru Viziteu (poezie), Doru Viorel Ciucescu (proză), Artă plastică – Ioan Lăzureanu. Juriul Festivalului (Dan Cristea – președinte, Mihai Cimpoi, Nicolae Dabija, Mircea A. Diaconu, George Vulturescu și Gheorghe Glodeanu) a decernat premiile anuale ale Festivalului: Poezie – Ioan Radu Văcărescu, Antologii lirice – Liliana Ursu și Ioan Radu Văcărescu, Traduceri – Sorina Munteanu, Poezie debut – Cornel Paiu, Tatiana Dumbrava, Ana Jitaru, Opera Magna – Ileana Mălăncioiu. Revista «Argeș» a primit Premiul Uniunii Scriitorilor – Filiala Bacău pentru cea mai bună revistă literară și de cultură a anului 2008”. ■ Centenarul nașterii lui Max Blecher este marcat prin eseul semnat de Emil Nicolae, *M. Blecher și J.-D. Bauby la Berck*, comparând felul în care Berck apare în scrierile celor doi. ■ Apar două cronici literare: □ Carletta-Elena Brebu semnează *Cercuri în văzduh sau cum poate o viață să ajungă literatură*, un comentariu la *Fragmente din năstrușnica istorie a lumii de Gabriel Chifu trăită și tot de el povestită*, Ed. Ramuri, 2009: „Cu siguranță, cartea e un eveniment cultural! Încântă prin onestitate, prin nonșalanța stilului, prin evocarea aerisită «sine ira et studio» a unor evenimente din trecutul comunist, particularizate prin raportare la o individualitate complexă: *autorul*. [...] Redactor-șef la o revistă de notorietate, autor de poezie, de roman - se conturează ca o personalitate marcantă. Nu întâmplător este secretarul Uniunii Scriitorilor din România. E un ambasador al culturii noastre, dar și al suferințelor și traumelor ce ne-au ținut în chingi ani și ani”. □ În *Romanul holografic* Adrian Jicu discută despre *Gresia albastră* vol. I-II de Viorel Savin, Ed. Raluca, 2009: „*Gresia albastră* rămâne unul dintre cele mai complexe și mai interesante romane ale ultimilor ani, rivalizând cu acelea despre perioada proletcultistă apărute înainte de 1989. Iar cu un dram de noroc, această carte s-ar putea impune drept un roman de referință în proza contemporană”. ■ Rubrica *Autori și cărți* vine cu numeroase recenzii: □ Marius Manta prezintă *Eu, tu și El. Oglindiri spirituale* de Daniela Gifu, Ed. Limes, 2009: „Mai rar aflăm un intelectual (atât

de apropiat de mediul universitar) în ipostaza de a așterne pe hârtie mare parte a frământărilor personale. Demonstrând încă de la început tăria unui caracter aparte, Daniela Gifu nu este interesată, decât în măsura cuvenită, de ceea ce se va zice despre eseurile sale”. □ Mircea Dinutz scrie despre *Baladierul. Un poem pentru CCCLXVI de zile și nopți* de Șerban Codrin, Ed. Helis, 2007: „Nu cunosc un alt poet contemporan care să aibă o imaginație senzorială atât de bogată (fără a trece pragul spre vulgaritate), o vervă lexicală disciplinată doar de rigorile poemului cu formă fixă, o asemenea forță a trăirilor, comunicate cu mijloace atât de variate, împrumutate – e adevărat – din panoplia marilor poeți ai erosului de pretutindeni. [...] Aproape că n-are rost să mă întreb de ce poeți ca Șerban Codrin, Marcel Mureșeanu, Ion Tudor Iovian, Ion Gheorghe Pricop nu sunt (nici măcar) citați și axiologizați pe măsura faptelor literare. Există mai multe răspunsuri, nu unul singur: cărțile lor nu circulă, nu ajung acolo unde trebuie, sarcina difuzării revenind exclusiv autorului ce are – fatalmente – posibilități limitate; puterea prejudecăților – ierarhiile nu se discută, se admiră; criticii de la marile reviste nu le acordă atenție, fie pentru că aceia nu au crescut «în grădina lor», fie că nu au acces la cărțile lor, fie pentru că nu vor să tulbure o rostuire călduță, comodă și aparent rezistentă; trufia Centrului ce privește cu suficiență și aroganță spre zonele literare marginale (constat, cu plăcere și încredere, că nu există un consens în această privință)...”. □ Adrian Botez scrie despre *Mierlele de toamnă* de Ion Panait, Ed. Andrew, 2008: „Acesta este, esențial, Ion Panait: obstinat și sfidător Preot slujitor la Templul Vieții/ Credinței Renașterii – trăgând cu ochiul, în silă, ironic și rebel, la colegii ucenicind, caraghios de serios și non-dialectic, la templele macabre...”. □ Nicoleta Florean comentează *Lectura de apoi* de Petru M. Haș, Ed. Brumar, 2009: „Antologia este o *ars poetica* ce sintetizează «gospodărește» rolul poemului minimalizând importanța acestuia în titlu pentru ca, oximoronic-mistic, prin tehnica dramatică a contrapunctului să o reliefeze în ultimul vers: «să le arate săracilor cât de bogați sunt» (*ce altă treabă are și poemul*). Procedul principal de construcție a discursului liric este *parodia*”. □ Violeta Savu recenzează *Zâmbește, copilărie!* de Tincuța Horonceanu Bernevic, Ed. CD Press, 2009: „Fire imaginativă, Tincuța Horonceanu Bernevic îi determină nu doar pe copii, ci și pe adulții receptivi, să viseze cu ochii deschiși”. ■ În rubrica *Lumi anglo-saxone* Elena Ciobanu semnează *Lupul fără inhibiții și Scufița fără prejudecăți*, un text despre corectitudinea politică americană și povești tradiționale pentru copii: „Poveștile rescrise schițează niște personaje ale căror acțiuni răstoarnă parodic orice scară obiectivă a valorilor. [...] Corectitudinea politică nu mai e un subiect la modă, dar urmările ei sunt legiune”. ■ Gabriela Gîrmacea publică eseu *Mihail Sebastian și literatura engleză*: „Legăturile lui Mihail Sebastian cu literatura engleză datează din anii când se afla la Paris pentru a-și pregăti doctoratul în drept public. Primele lecții de limba engleză au loc sub îndrumarea unui profesor, însă, lipsindu-i banii, va continua să învețe singur și se va apropia de opera lui Shakespeare. [...] Însă despre activitatea de traducător a lui Mihail Sebastian s-a

vorbit puțin, deoarece multe dintre piesele adaptate sau traduse de el au fost semnate de diferiți prieteni, care îl ajutau astfel să supraviețuiască în perioada în care interdicțiile dictate evreilor erau drastice. În arhiva de la Biblioteca Academiei se păstrează câteva sonete traduse de Mihail Sebastian sub notația «poezii inedite» printre mai multe manuscrise care conțin însemnări zilnice intime și diverse. E limpede că donatorul nu a cunoscut pasiunea scriitorului pentru literatura engleză și încercările acestuia de a traduce cât mai fidel în limba română nuanțele din sonetele shakespeariene”. ■ Ioan Mitrea realizează un interviu cu *Al. Zub*: „*Lecturile din Pârvan mi-au influențat gândirea.*”: „*I.M.: Într-un interviu din 1983 făceați afirmația, pe deplin îndreptățită, că «istoriografia română nu e prea bine cunoscută în lume» și speranța dvs. era la tineri, cei «de la care trebuie să așteptăm renovarea domeniului». A venit 1989, au trecut iată doua decenii. S-au produs marile schimbări așteptate în ceea ce privește evoluția istoriografiei românești? A.Z.:* Într-o anumită măsură, da, fiindcă mulți tineri și-au putut continua studiile în străinătate, învățând limbi străine și asimilând metodele de lucru. Din păcate, noile circumstanțe n-au încurajat și travaliul documentaristic, în sensul instrumentelor necesare, așa încât prea puțini din noile eşaloane s-au devotat structurilor și substructurilor acestui imens edificiu care este istoriografia. Au ales ce era mai ușor, să facă texte din texte, cărți din cărți. Arhivele s-au deschis, dar nu prea există studioși calificați pentru ele. Să sperăm însă că vor profita de exemplele întâlnite în lume, dacă nu și în proximitatea locală”. ■ Ioan Dănilă se află într-un *Dialog ultrascort cu Gabriel Chifu* „*O datorie pentru orașul Bacău*”: „*I.D.:* - *Stimate domnule Gabriel Chifu, pentru că vă aflați la Bacău, în calitate de secretar al U.S.R., într-o ambianță exclusiv literară, vă provoc să vorbim despre necesitatea unei case-muzeu «Vasile Alecsandri» în acest oraș. G.C.:* - Este o inițiativă absolut salutară, este chiar o datorie pentru orașul Bacău să fixeze în memoria publică, în memoria colectivă prezența poetului fundamental - așa zice -, Vasile Alecsandri, născut aici. Este evident că locurile care știu să-și prețuiască scriitorii sunt locuri care au șanse în confruntarea cu istoria, este evident că locurile care au memorie culturală sunt locuri care au șanse să câștige această bătălie cu uitarea. Cu cât vom face mai multe semne în spațiu, vizibile pentru toată lumea, cu atât individualitatea noastră va fi mai puternică și vom conta mai mult. Am văzut popoare noi, țări cu o istorie doar de secole – America -, dar care au știința să fixeze foarte bine fiecare loc ce poate conta ca o dâră în memoria colectivă. [...] *I.D.:* - *Se întâlnesc fericit aici, la Bacău, tristul Bacovia cu veselul Alecsandri, e un Ianus bifrons. G.C.:* - Da, sunt până la urmă fețe ale aceleiași realități sufletești complexe, dualitatea aceasta sau, să spunem, spiritul solar și cel nocturn, melancolic sunt date ale firii românești și e foarte bine că aici ele se concretizează prin două nume importante pentru literatura noastră. *I.D.:* - *Recomandați ceva filialei locale a Uniunii Scriitorilor din România? G.C.:* - Filiala - am spus-o și acum, la adunarea generală - este una care și-a găsit o ființare ce stă sub semnul normalității, o normalitate care a reușit să adune aici scriitori

nu doar trăitori în Bacău, ci și în alte regiuni ale țării. Este un semn foarte bun. O normalitate care numără între argumentele sale și faptul că aici există câțiva scriitori absolut reprezentativi, așa zice, pentru literatura română contemporană, de la Petru Cimpoeșu până la Ovidiu Genaru (se pot adăuga și alte nume). Ceea ce așa recomandă acestei filiale, tocmai sub zodia aceasta a normalității, a unei ființări civilizate - în care oamenii să știe și adevărata măsură și să se respecte unul pe altul -, ar fi să individualizeze prezența filialei în zonă printr-un proiect cultural coerent, la nivel național, care să fie numai și numai marca acestui loc. Scriitorii de aici au idei, nu-mi permit să sugerez cum să arate acel proiect cultural”. ■ Constantin Călin publică partea a cincilea din *Reveniri la Bacovia*, de data aceasta notând menționarea orașului Bacău în poeziile lui Bacovia. ■ Adrian Jicu, pe scurt, semnalează volumul *Clipa și timpul. Publicistică și proză scurtă* de Angela Scarlat, Ed. Alma Mater, 2009: „Fără a excela, cartea Angelei Scarlat este aidoma unei zile frumoasă de toamnă târzie. Bine scrisă, ea poate plăcea iubitorilor de frumos, care vor găsi aici prilejul pentru a se delecta, sau celor interesați de cultură, care pot descoperi informații inedite”. ■ Vasile Spiridon semnează *Homo viator*, ocupându-se de memorialistică de călătorie, pornind de la studiu lui Florin Faifer *Semnele lui Hermes*, ed. I, Ed. Minerva, 1993; ed. a II-a, Ed. Timpul, 2006, cu o prefață de Nicolae Mecu: „Florin Faifer pleacă din start de la convingerea că estimarea estetică a «literaturii subiective», realizate sub regimul spontaneității, nu poate fi globală, categorială. Nici un gen sau o specie literară, nici o categorie scripturală nu se legitimează în abstracto”. ■ Radu Cârneli semnează evocarea *Despre prietenie*, marcând un an de la decesul lui Carol Isac. În cadrul textului apare și poezia *Plecarea Prietenului – Ne-uitându-l pe Carol Isac* -. ■ Ionel Savitescu revine la *Cronica traducerilor* cu textul *O carte incomodă*, prezentând cititorilor volumul *Criza spiritului american. Cum Universitățile au trădat democrația și au sărăcit sufletele studenților* de Allan Bloom, cuvânt înainte de Saul Bellow, traducere de Mona Antohi, postfață de Sorin Antohi, Ed. Humanitas, 2006. ■ Marius Manta recenzează volumul *Audiența la un demon mut* de Savatie Baștovoi, Ed. Cathisma: „Romanul este complex iar aparenta «dezordine cronologică» își are motivații dintre cele mai fine. Importantă este în final incursiunea în tarele unei umanități ce pare a avea drept scop final alungarea lui Dumnezeu”. ■ În rubrica sa *Cogito* Ion Fercu publică prima parte din *Eliade și Dostoievski*: „Este greu de crezut că un spirit critic aidoma lui Eliade ar face elogii, cu toate acestea credem că un adevărat elogiu închinat lui Dostoievski este comparația pe care acesta o face raportându-l pe scriitorul-filosof rus la Dante”. ■ Victor Scoradeș semnează traducerea textului scris de Hans-Thies Lehmann, *Teatrul postdramatic*: „Teatrul nu mai e un mediu de comunicare în masă. A nega cu îndârjire acest fapt devine din ce în ce mai ridicol, a reflecta asupra lui devine din ce în ce mai urgent. Confruntat cu presiunea exercitată de cele două forțe reunite care sunt viteza și suprafața, discursul teatral se emancipează față de discursul literar, dar el se apropie totodată de acesta în ceea ce

privește funcția lui generală în cultură”. ■ Apar poezii de Emilian Marcu și Adrian Botez. ■ În rubrica sa C. D. Zeletin publică „*La Bouteille à la mer*” (I). ■ La proză este publicată Viorica Marica Hagianu cu *Asigurații*.

● [„**Contemporanul – Ideea Europeană**”, nr. 10 (691)] Numărul se deschide du *Grupuri literare* de Nicolae Breban, fragment din volumul *Trădarea criticii*. □ Irina Petraș anunță *Cartea viselor*: „*Cartea viselor* va fi undeva la mijloc de proză egografică și eseu. Poveste și încercare”. ■ Nicolae Balotă semnează eseu *Un roman pe plăcuțe de ivoariu*, despre romanul *Mănăstirea Northanger* de Jane Austin. ■ Apare *Lev Tolstoi – Război și pace* de Ion Ianoși, un fragment din volumul *Autori și opere* (II). ■ Răzvan Voncu vine cu o cronică literară la *Două volume de Cosmin Perța*: □ *Bătrânul. O divină comedie*, cu 8 ilustrații de Adrian Sandu, Ed. Charmides, 2009: „Ca să conchid: volumul *Bătrânul* este o construcție poetică de amplitudine, ce pune în joc întregul arsenal al lui Cosmin Perța și ne oferă spectacolul rescrierii integrale a semnificațiilor unui mit literar de prestigiu, din care nu mai rămâne, sub pana tânărului nostru poet, decât un scenariu vag și o rețea de simboluri care sunt ale poetului contemporan. Fără îndoială, e o carte mare, care – având în vedere și cele 8 interesante ilustrații semnate de Adrian Sandu – ar fi meritat o prezentare grafică mai incitantă și o promovare mai insistentă”. □ *Bocete și Jelanii*, Biblioteca de poezie, 2009: „Viziunea sa tragică asupra existenței, neliniștitorul gol metafizic și o mitologie personală aparte promit experiențe poetice inovatoare și, mai ales, o evadare de lungă durată din rutina «poeziei leneșe». Îi mai lipsește, în opinia mea, doar o patină ceva mai personală a expresiei, dar aceasta va veni și ea cu timpul. Cosmin Perța este, fără discuție, unul dintre cei mai interesați poeți ai momentului, iar cele două volume pe care le-a publicat anul acesta reprezintă încă un pas (mare) în direcția deplinei consacării”. ■ Aura Christi semnează *Între suferință, baronul Charlus și Zarathustra*, un fragment din vol. *Alumnii lui Nietzsche*. ■ În *Omnisciența cea bună, omnisciența cea rea* Irina Ciobotaru scrie despre romanul *Fantoma din moară* de Doina Ruști, Ed. Polirom, 2008: „Adoptarea omniscienței de tip realist, cu un narator care nu judecă personajele, limitându-se la punctarea dureroasă a unor compromisuri atât de familiare nouă, face ca miza etică a romanului să pară a trece în plan secund. Însă există o miză etică certă. Doina Ruști trece prin cele trei paliere ale prozei sale ca printr-un exercițiu curativ. Amara incursiune în memorie, depotrivă ficțională și autobiografică, are ca scop căutarea și aflarea unor oameni *buni*, trăitori ai unei vieți *bune*, purtători ai gândului *bun*”. ■ Maria-Ana Tupan întreabă *Estetism versus culturalism?*: „Studiul literaturii din perspectiva matricei culturale generatoare poate explica, nu numai schimbările stilistice din istoria artei, dar și modul în care artistul, ca nod al rețelei intersubiective care este sfera discursului public, și-a reprezentat condiția umană impusă de un moment istoric, așezând-o în ramă pentru posteritate”. ■ Revista celebrează 20 de ani de existență (seria nouă) prin ancheta *Conte la 20 de ani*. Texte introductive semnează: □ Nicolae Breban, *Vingt ans après*: „Nu e ușor niciodată să privești înapoi... cu

mândrie, cu furie?... Nu, nu eram mai tânăr când, în primăvara lui '90, Andrei Pleșu, ministru, atunci, al Culturii, mi-a propus să accept conducerea revistei «Contemporanul», aflată, ca și alte ziare sau reviste ale momentului, în mare turbulență «organizatorică», vechea echipă ce «curgea» de sub ceaușism vroind să se «privatizeze»!». □ Aura Christi, *Dictatura valorii*, referindu-se la *Scrisoarea deschisă domnului Prim Ministru Emil Boc* (v. „Contemporanul – Ideea Europeană”, nr. 9/2009): „Unii, e drept, foarte puțini, colegi... au denigrat Apelul lansat pe circuitul mass media de Fundația Culturală Ideea Europeană, afirmând că acesta n-a avut nici un efect. Nimeni «să nu fi observat» că la Ministerul Culturii, Cultelor și Patrimoniului Național a fost reînființată Direcția Creație Contemporană, Achiziții publice? Nimeni oare «n-a remarcat» faptul că, prin intermediul aceluiași minister au fost lansate câteva proiecte, printre care PromoCult? Este, credem noi, meritul semnatărilor Apelului acesta. Îi sunt recunoscătoare romancierului Nicolae Breban că a acceptat invitația domnului Adrian Păunescu, pe atunci, în 2006, președinte al Comisiei pentru Cultură, Artă și Mijloace de Informare, de a purta o discuție la Senat cu dl Adrian Iorgulescu, pe atunci ministru al culturii”. ■ Sub semnătura Conte se derulează ancheta „*Contemporanul. Ideea Europeană*” la 20 de ani: „Cum credeți că își vor reveni revistele de cultură, editurile din șocul crizei? Ce reprezintă revistele, editurile în România europeană a anului 2009? Ce loc îi revine în viața dvs. revistei «Contemporanul. Ideea Europeană»?”. Răspund: □ Constantin Abăluță, *Ultimii mohicani*: „Revistele care se mai ocupă onest de literatură nu mai au bani sa-și plătească redactorii și colaboratorii. Editurile ce refuză să se prostitueze publică tot mai greu cărți (adesea pe banii scriitorului) și n-au rețele de distribuție eficiente (multe dintre ele nici nu mai primesc poezie). «Contemporanul», prima revistă care mi-a găzduit o rubrică permanentă, enorm de multe traduceri și texte proprii, face parte dintre ultimii mohicani. O să ne dea curând o rezervație naturală, undeva prin Bărăgan, o căsuță, un mic computer, o nouă majorare a TVA (de, vremuri de criză!), un gheșetner din primul război mondial, și difuzare gratuită pe vântul cel mai puternic din țară... E bine. Trăiască și-nflorească consumismul! (Cacofonia îi e consubstanțială)”. □ Dan Anghelescu, *Între barbarie și cultură*: „«Tratarea» deficitului cultural ar trebui să impună strategii, identificarea unor resurse dar și crearea unui număr cât mai mare de centre capabile să producă iradierea, gravitația culturală către – și în interiorul – a ceea ce se constituie ca sferă a unui anumit tip de valori; acele valori capabile să coaguleze și să anime grupurile sociale în viața cotidiană. Iată de ce, înclin să cred, revista «Contemporanul. Ideea Europeană» are de împlinit o foarte nobilă dar și foarte dificilă sarcină. Ceea ce deja a reușit să fie până azi, ca și ceea ce – cu fiecare număr – dovedește că poate realiza trebuie, înclin să cred, privit și din această mai largă (și gravă) arie de problematici. Este concretizarea unui ambițios și vital demers. De fapt toate revistele și editurile ar trebui să adere și să concureze la un proiect de vindecare spirituală a României. Cât despre ieșirea din șocul actualei

crize, cultura ar fi trebuit să se afle pe primul plan”. □ Liviu Antonesei, *Crizele au fost favorabile culturii!*: „Eu cred că revistele literare și editurile sunt mai mult în atenția publicului pe vremuri de criză decât în vremurile mai relaxate economic și politic. Sigur, se vând probabil mai puține produse culturale, dar se consumă mai multe! Fie și prin împrumut de la biblioteci ori prieteni mai avuți, dacă media achizițiilor personale a scăzut. [...] Deși nu doresc asta, cred că va funcționa un fel de darwinism socio-cultural și vor supraviețui cei mai puternici. Cu precizarea că prin această putere înțeleg o mulțime de lucruri – de la puterea efectivă de a convinge, de a găsi soluții ingenioase de asigurare a necesarului pentru supraviețuire, până la eterna șmecherie românească, cu asociatul său cel mai de preț, clientelismul. Deci, competiția nu va fi neapărat corectă, dar ea n-a fost întrutotul corectă nici până acum!”. □ Sorin Basangeac, *Celule de rezistență*, pornește de la întâlnirea reprezentanților revistelor de cultură, organizată de revista „Astra” sub genericul *Revistele de cultură pe tarabele pieței libere* în 2008, pentru a ajunge la criza din 2009: „«Contemporanul», «desființat» de Ministerul Culturii chiar în ajunul zilei onomastice a lui Nicolae Breban, e viu – și nu prea pare a fi vătămat (din nou) – și luptă în continuare pentru «salvarea culturii române vii». Evocând remarcabilul Apel pentru salvarea culturii române vii al revistei, răspund și la ultima întrebare a anchetei: «Contemporanul. Ideea Europeană» este un aliat, nu constituie o insulă izolată, ci este parte a unui arhipelag precum cel britanic sau nipon, care, prin unitate, și-au demonstrat forța. Pentru aliați sau pentru insule, mai periculoase decât criza ar fi autoproclamarea unui comandant sau a unei metropole”. □ Nicolae Bârna, *Poate că vom sta în foame și în frig, ca la Ceaușescu*: „Revistele și editurile, desigur, își vor «reveni» cândva din șocul crizei (vorba vine «reveni», fiindcă nu zburdau în prosperitate nici înainte...), rămâne de văzut când, și în ce măsură (și cât va fi șocul de mare, de fapt: poate că vom sta în foame și în frig, ca la Ceaușescu, chiar dacă în alt context socio-politic, vagi semnale par să se întrezărească, celor mai vârstnici dintre noi anumite sloganuri despre economisirea energiei, apei, alimentelor etc. nu le sună ca niște formulări inedite...)”. □ Iulian Boldea, *Cultura în vremuri de criză*: „Cu un buget cu totul insuficient, cu proiecte și coordonate majore subfinanțate, cultura românească riscă să nu supraviețuiască acestei crize, riscă să-și piardă reperele fundamentale de evoluție și dezvoltare. După cum revistele literare, adevărate vase comunicante ale sistemului circulator al culturii, care și așa reușeau cu greu să supraviețuiască, vor avea de înfruntat dificultăți suplimentare, care le vor pune în primejdie chiar existența. Se știe că investiția de capital spiritual în domeniul culturii are nevoie, în afară de talent și de inspirație, și de un suport financiar adecvat, în lipsa căruia orice inițiativă culturală e sortită eșecului. În condițiile în care la orice corecție bugetară primele sectoare vizate sunt cercetarea și cultura, e limpede că viitorul cultural al neamului românesc nu poate fi deloc unul luminos. În aceste condiții continuitatea de spirit și de idei a unor importante reviste de cultură nu poate decât să ne bucure. Revista «Contemporanul. Ideea europeană», de pildă, este o

publicație de cultură care și-a dovedit, în timp, prestigiul și autoritatea, prin numerele sale dense, prin ținuta elevată, prin rolul asumat în ansamblul peisajului literar românesc”. □ Marian Victor Buciu, „*Contemporanul*” nostru: „Neputința nu e a literaturii, ci a majorității literaților care nu au acces la puterea creației estetice, privită cu multă acreală; privită ca strugurii la care nu poate ajunge vulpea. Literatura creatoare, cu personalitate, nu are mulți cititori adevărați. Faptul nu e un scandal și nici un motiv de resemnare. Să nu ne mire că majoritatea cititorilor cu vocație sau cu școala literaturii ca artă nu provine din rândul belferilor și nici al scriitorilor membri ai USR. Orice breaslă sau organizație întreține un raport foarte larg între cantitate și calitate, între număr (ordinar) și valoare (extraordinară). Pentru a se descurca, numeroșii protagoniști încercă rău domeniul ales. Dar domeniul se descurcă firesc și singur, după rătăcirii (s)elective. Producătorii și consumatorii de carte, economic vorbind, rămân la post și în post (în postire), deși ei așteaptă o ridicare și nu o prăbușire a domeniului. Domeniul literar ajunge apărat cu dinții, când se cuvine ilustrat cu mintea și sensibilitatea. Cultura rezistă în războiul vieții. Rezistă chiar ascunsă în contracultură. Sau mai ales acolo? Cultura și arta n-au alternativă exterioară. Își sunt propria alternativă. Condiția materială determină spiritul creator. Criza îi poate face figuri detestabile. Privind cu speranță, fie și cu una disperată, s-ar spune că, așa cum s-a constatat din totdeauna, dacă nu distrug, crizele întăresc”. □ Constantina Buleu, *Locul Conte ține de idealism*: „Din rațiuni de supraviețuire interioară, pragmatismul insinuant din: «Cum credeți că își vor reveni revistele de cultură, editurile din șocul crizei?» – mă condiționează, într-o primă fază, să evit orice plonjare în abisul (im)posibilelor soluții, și asta pentru că orice umbră de idealism se prăbușește în confruntarea cu lipsa unei susțineri de ordin financiar sau a unor politici de protecție. Vor supraviețui, redimensionându-și în minus bugetul și căutând, probabil, sprijin de tipul mecenatului, acele reviste și edituri care au reușit deja să-și creeze o reputație și un public. Dar poate, din nou, mă las prinsă într-o previziune idealistă! De același idealism ține și locul pe care revista «Contemporanul» îl ocupă în economia existenței mele culturale grație dăruirii care transpare din toate inițiativele celor care o editează”. □ Leo Butnaru, *Sub flamura spiritului superior*: „Din păcate, după criză, dar nu numai, își vor reveni mai puține reviste și edituri, celelalte capotând. Unele, cu speranța de a reveni în spațiul spiritual. Revenindu-și, adică, din somnul cel de moarte, cum cântă uneori românul, aproape optimist, dar mai mult îngândurat și nesigur. Inevitabil, printre reviste și edituri se va întâmpla o selecție dură nu atât naturală, cât... fiscală. Indisponibilitatea de plată le va lăsa în... plata Domnului care, se creează impresia, nu prea știe sau doar nu prea citește românește. Iar cele 0,19% trebuie înțelese nu ca procente, ci drept (strâmbe!) grade (zecimi!) ale nivelului de cultură a(l) guvernanților acestor timpuri și acestei țări. Înmulțite până la 190, ele reprezintă gradele de... degradare a celor ce dau (luând!) bugetul pentru cultură. Pentru că trăim în vremuri de subcultură aproape oficializată, prin decrete și ordonanțe.

[...] În primul rând, cred că revista «Contemporanul. Ideea Europeană» va fi printre cele care va face față crizei. Îi urez din tot sufletul aceasta, pentru mine ea rămânând în continuare printre publicațiile de cultură care, de ani și ani, îmi mențin interesul atât ca cititor, cât și ca autor”. □ Călin Căliman, *Jumătate de veac și un pic*: „Nu știu cum revistele de cultură și editurile vor depăși «șocul crizei», oricum sunt convins că o publicație precum «Contemporanul. Ideea europeană» își are un loc al ei, necesar, în peisajul presei culturale românești (nu numai prin tradiția ei, ci și prin contribuția ei actuală la dezbaterea problematicii literar-artistică, moral-filosofice și științifice la ordinea zilei), și, tocmai de aceea, mă întristez când anumite tele-emisiuni dedicate revistelor culturale românești actuale fac – pur și simplu – nu o dată, abstracție de o revistă precum «Contemporanul. Ideea europeană»”. □ Dumitru Chioaru, *E criză, monșer!*: „România postdecembristă a investit și până acum foarte puțin în cultură. Acum bugetul Culturii s-a înjumătățit. Autoritățile au în prezent toate motivele să taie, așa cum s-a întâmplat în Cercetare, toate fondurile pentru cărți și reviste, orientând ce-a mai rămas spre conservarea patrimoniului. E criză, monșer! Dar se știe că crizele pot fi depășite tocmai prin investiția în Cercetare și Cultură. Mă tem însă că România va rata și Criza. Adică, criza va motiva chiar și genocidul cultural la care ar putea fi condamnat poporul român de niște politicieni veleitari. Ah, dar am uitat – îmi șoptește întrebarea – că este o țară europeană, în care cultura este protejată! Va urma ea exemplul Franței sau va fi o Sahară a culturii? După Decembrie 1989, am creat instituții occidentale, dar mentalitățile au rămas orientale”. □ Irina Ciobotaru, *Legătura cu lumea culturală vie*: „Discursul cotidian este monopolizat, de ceva vreme încoace, în tonalități isteric-apocaliptice, de criza economică, degenerată în criză financiară... Sau e invers sensul degenerării?... Se vorbește, însă, mai puțin, în ultimii douăzeci de ani, despre criza identitară, despre criza valorilor reale, despre criza culturală, despre obligația de a resuscita capacitatea vie a sufletului românesc de a crea frumosul. Iar cei puțini care, totuși, se încăpățânează să vorbească despre cultura vie își dedică acesteia singura viață dată lor. Cât de «real-inocentă» e criza economică nu știu. Ceea ce știu e că dezinteresul clasei politice față de problemele culturii se manifestă cu o perenitate dezinvoltă, departe de inocență, generând adevărata criză”. □ Dan Mircea Căpăruș, „*Contemporanul*” ar trebui să fie peste vremuri, mode și timp!»: „Tocmai în vremuri de criză, revistele literare și de cultură ar trebui cu inteligență susținute pentru că ele, așa spune că numai ele, pot oferi unui public sub asediul consumismului și al tabloidizării un necesar spirit critic, anumite certitudini că acest spirit critic consumă chiar sub ochii noștri repere, canonizări axiologice, estetice și, de ce nu, morale. Iar editurile care îl susțin pe autorul român contemporan viu oferă cititorului felii profesioniste de a scrie și a gândi într-o limbă literară nealterată de realitățile în crize financiare ori politice. Fără o susținere a statului – fie direct, prin mecanisme transparente de finanțare, fie indirect printr-o legislație nouă a sponsorizării – revistele literare și de cultură din România vor

lua drumul crucii și al Sfârșitului. «Contemporanul» este una dintre revistele care trebuie să intre în memoria afectivă a profesioniștilor scrisului din România și, esențial, pe listele de finanțare a «culturii scrise vii»”. □ Ion Coja, *Subiectivismul lipsit de angajament*: „1. [...] Trăim într-o epocă în care mijloace de informare fantastic de diverse și de eficiente sunt puse în mișcare mai ales pentru dezinformarea în masă a oamenilor. Iar lumea a început să miroasă cu oarecare promptitudine când un autor sau o revistă și-a pierdut sau și-a vândut feciorelnicia... Astfel că, în mod normal, pentru o revistă nevoită să se întrețină mai ales din vânzări, chiar dacă vânzarea întregului tiraj nu este suficientă, prima condiție ca să se spere în sprijinul cititorului este onestitatea și independența în idei și atitudini. Ulciorul minciunii nu merge de prea multe ori la izvor. Iar primul pas în această direcție este făcut prin acele materiale care îl vor ajuta pe cititor să înțeleagă mecanismul crizei, mecanismul calp, premeditat pentru a produce consecințele de care ne plângem, dar nu ne plângem chiar cu toții, criza, ca orice eveniment catastrofic, nu face numai victime, ci are și beneficiari... Deloc puțini”. □ Mariana Criș, „*Contemporanul*” și-a păstrat locul de prim rang: „Când, după evenimentele din decembrie 1989, culturii scrise vii din România i s-a dat vreo atenție? Știu, e retorică întrebarea, dar asta este situația. Observ cu stupeoare că se acordă o atenție specială filmului sau teatrului, cheltuindu-se mii de euro pe nenumărate festivaluri la care sunt plimbate aceleași pelicule românești sau cam aceleași spectacole. Să nu mă înțelegeți greșit. Dacă am trăi într-o opulență economică, aș fi de acord. Dar când noi ne ducem traiul de azi pe mâine, atunci nu înțeleg. Literatura contemporană nu se poate bucura de o atenție specială din partea guvernărilor. Poate că nu avem și noi o instituție, cum este Centrul Național al Cinematografiei, sau nici un conducător de asociație editorială nu se numește Constantin Chiriac, directorul Naționalului sibian, care reușește să adune an de an un milion de euro pentru a organiza manifestarea. S-au înființat, de-a lungul acestor 20 de ani, mai multe asociații editoriale. Însă mie mi se pare că nici una nu a reușit să aibă o voce puternică în fața guvernărilor pentru a aloca un fond susținerii literaturii contemporane. Știu că motivul este faptul că literatura noastră contemporană este nevandabilă. Timpul reușește să sfarme și acest clișeu. Ce vom face? Ne vom descurca fiecare cum poate. Adică vom apela la sponsori, cu toate că legea sponsorizării este prost făcută, dar pe nimeni din Parlament nu-l interesează”. □ Vasile Dan, *Rezistența prin cultură*: „Revistele de cultură au anticipat, așa-zicând, pe propriul lor tiraj, criza actuală, imediat după Evenimentele din decembrie 1989. Boom-ul presei libere a aruncat în aer nu doar cenzura ci și, odată cu ea, singurele oaze de libertate de expresie, de limbă română nealterată și nealienată de partid până în 1989. Dacă n-am avut în comunism opoziție politică structurală organizatoric precum polonezii, ungurii, redegîștii, ci doar câțiva opozanți solitari care strigau cât puteau de tare în pustie (în primul rând, Doina Cornea), și câțiva disidenți (Mircea Dinescu, Dan Petrescu, Andrei Pleșu, Octavian Paler) am avut în schimb «rezistență prin cultură», stupid ironizată astăzi. Ea se

făcea prin reviste de cultură, adevărate nuclee de opoziție, nu doar «de rezistență», subversive explicit, cum de altfel erau și resimțite de dictatură: «Vatra», «Familia», «România literară», «Tribuna», «Convorbiri literare». Ele erau mâncate pe pâine de cititori la prima oră a apariției în chioșcuri. [...] Toate acestea s-au dus repede pe Apa Sâmbetei, cu cititorii lor cu tot. Aceștia au fost confiscați la grămadă de spectacolul grandios, la început seducător, de înțeles, apoi frivol, apoi lubric pur și simplu, al noii prese libere. Al deconspirărilor tuturor împotriva tuturor, nu multe însă îndoielnice, nu lipsite de motivația aproape patologică a revanșei cu orice preț, a frustrării, a ratării personale, a plății cinice de polițe. Cititorii de cultură s-au evaporat”. □ Crișu Dascălu, *Un refugiu în care se poate respira*: „Dezinteresului oficial, materializat prin bugete ridicole și edicte barbare, i se adaugă ceva și mai rău: disprețul față de artistul adevărat și creația lui. O fie și sumară statistică ar arăta că piscurile politicii românești asistă incomparabil mai des la meciurile de fotbal decât la spectacolele teatrale ori concerte simfonice. Ei știind mai bine decât oricine altcineva că arta nu asigură notorietate, că este o îndeletnicire pe care nu pot miza cei a căror îndeletnicire este aceea de a fi priviți de cât mai mulți ochi. Sunt tot mai puțini cei care mai cred în «Ai carte, ai parte», de vreme ce partea poate fi asigurată, mai repede, pe alte căi, și tot mai mulți cei care sunt partizanii lui «Prost să fii, noroc să ai». Cauzele acestei ostracizări vin de departe, din trecut și de aiurea. Instituțiile de artă oficiale, oricât de eroic s-ar opune, sunt tot mai neputincioase, astfel încât speranța ne mai poate veni doar de la instituțiile private, animate de oameni dispuși să riște mult, sperând să câștige oricât de puțin. Sau deloc. În aceste timpuri de restriște, revistele și editurile sunt constrânse să abdice tot mai mult de la scopurile lor firești, spre a-și asuma rolul, extrem de important, de a rămâne simboluri ale rezistenței, precum oaze tot mai rare dintr-o sahară în nesfârșită expansiune. «Contemporanul. Ideea europeană» este un asemenea refugiu, în care se mai poate respira, un asemenea spațiu, în care se mai poate spera”. □ Bogdan Mihai Dascălu, *Conte îmi este prieten*: „Vremuri de criză... Noi, românii, am fost mereu în criză. De când m-am născut, nu știu un moment în care țara să nu fi fost în criză. Asta ca să amintesc numai cele trăite de mine, fără să mă întorc la istorie... Mai mult, nouă ne place să trăim în criză, să fim parte a ei, să ne plângem mereu cât de rău ne merge și să așteptăm ajutoarele altora. Așa cum am așteptat să vină după război americanii, cum am așteptat după revoluție ajutoarele din Vest etc. Dar suntem tari și la denigrare. Toți cei, la a căror mână ne plasăm fără ca ei măcar să ne ceară acest lucru, ne sunt mereu inferiori. Avem niște aere de Paris și trăim în mahala. La noi, totul se bazează doar pe vorbe, faptele sunt ale altora. [...] Cred că, dacă criza se va prelungi, și așa se va întâmpla, multe dintre reviste și edituri vor dispărea. Asta dacă guvernul nu se va implica. Dar nu doar guvernul este vinovat pentru prezumptiva lor dispariție. Ci și, în ultimă instanță, colaboratorii acestora. Este nevoie de un efort conjugat pentru a trece de impas. Și dacă, în vremurile obișnuite, editurile își ajută autorii, în vremuri de criză, mi se pare firesc ca și ei

să le întoarcă serviciul. Întotdeauna, singurul principiu care aduce rezultate e acela numit de germani *geben und nehmen* (a da și a lua). Doar că la noi...”. □ Lucia Dărămuș, *Nevoia de dialog*: „Cred că se vor găsi soluții și, de ce nu, perioada aceasta este un prilej de a se discerne între editurile mari și cele mici. Vor rămâne doar editurile importante. Și nu, refuz să cred că o revistă de tradiție, cum este «Contemporanul», este lăsată să cunoască declinul. Aici ar trebui să aibă un rol extrem de important Nicolae Manolescu, în calitate de Președinte al USR, să-și asume masca de *supraom*, să se dea peste cap de trei ori, ca în basmele românești, și să ajute (va ști el cum, pentru că e inteligent) revistele cu tradiție. Nici o revistă cu tradiție n-are voie să sucombe, indiferent cine e la cârma ei! Din nou spun, mediatorii culturali, cei din Ministerul Culturii, cei din conducerea USR, cei din Ministerul Educației ar trebui să lase umorile și să dialogheze pentru a se conserva ceea ce e de conservat. Eu cred că avem ce învăța unii de la alții și împreună trebuie să ne punem umărul ca să fie ajutată cultura, pentru că e primul factor care se vede în afară!”. □ Virgil Diaconu, *Cenzura politică este înlocuită de cenzura economică*: „Un produs – în cazul nostru cultura – este «bun» indiferent de starea economică – aceea de normalitate sau de criză. Plăcerea de a citi o carte nu dă seamă vremurilor economice, fie ele mai bogate ori mai sărace. Am citit cărți și în totalitarism și la lumina lămpii. [...] Sponsorul sau instituția de cultură, oricare ar fi, are întotdeauna niște priorități. Atunci când cultura nu va mai constitui pentru ei o prioritate, noi vom număra zilele negre ale culturii. Deocamdată, fie și în tiraje mai mici, uneori chiar cu un număr de pagini redus, revistele apar totuși și ele sunt semnul că literatura este încă în viață. Revista «Contemporanul» este și ea în viață și reușește să își mențină coloana vertebrală și profesionalismul. Îi doresc viață lungă”. □ Gellu Dorian, *Carnea și sângele unei adevărate literaturi*: „Dacă în anii '90 revistele ce apăreau sub egida Uniunii Scriitorilor din România au dus-o câteva luni bine, terminând dintr-o suflare fondurile găsite în visteria acesteia, după acea perioadă mai toate revistele s-au retras în matca lor și se descurcă cum pot pe plan local, păstrând egida USR care acordă minime sume pentru plata colaborărilor, continuând prin apariția lor tradiții culturale în acest sens de peste un secol. Doar unele reviste mai primesc bani – puțini! – pentru salarii de la USR. Prin urmare, criza a fost mai tot timpul, încât acum doar o bocim în fel și chip, scoțând-o în evidență mai mult ca oricând. Cred că revistele literare vor ieși din criza mondială la fel de bine sau prost cum vor ieși și celelalte activități economico-sociale, manipulate politic de tot felul de minciuni și scuze electorale sau guvernamentale, în așa fel ca spuza să fie tot timpul sub turta acestei clase care face cărțile și jocurile până la ducerea în totală inaniție a lumii”. □ Dana Duma, *Clanul Conte*: „În România europeană a anului 2009 existența revistelor și a editurilor ar trebui să reprezinte normalitatea. O normalitate culturală, menită să contrabalanseze asaltul vulgar al publicațiilor cu silicoane pe copertă și cu tot felul de cupoane care întrețin speranța îmbogățirii peste noapte. [...] Lăsată la discreția «mecenajilor» miliardari, cultura scrisă riscă

să dispară sau să se pervertească (am văzut publicații sufocate de «protecția» sponsorilor). Strategiile culturale guvernamentale ar trebui să devină principalul sprijin în acest domeniu, ca prioritate națională”. □ Eugenia Dumitriu (Spania), *Adevăratele valori ale culturii române*: „Din așa numitul «șoc al crizei» multe reviste de cultură și edituri nu își vor mai reveni, își vor închide porțile poate pentru totdeauna, altele, și menționez aici în primul rând revistele: «Contemporanul», «România Literară», «Ramuri», «Tomis», «Convorbiri literare», «Familia» din Oradea, și Edituri ca Eminescu, Cartea Românească, Litera, vor continua să apară dar într-un tiraj redus. Ca să depășească șocul vor trebui să-și caute singure sponsori și când spun asta am în vedere nu firmele mici, ci coloșii, dacă mai există, în primul rând, uzinele constructoare de mașini. Și spun asta pornind de la experiența spaniolilor care au închis reviste mari de cultură, exemplu «El Punto de las Artes», care a dispărut simplu și irevocabil, nici măcar nu și-a anunțat cititorii și abonații în acest sens, dar altele, cu inițiativă, au încheiat așa zisele contracte cu uzinele BMW sau Seat Leon, firme constructoare de mașini, care sponsorizează nu numai ziare și reviste, dar și concursuri de pictură, de exemplu la premiul 1 câștigătorul obține 30.000 euro, sumă care în România pare inaccesibilă și asta se repetă an de an, de dinainte de criză”. □ Horia Gârbea, *Un „Contemporanul” mai puțin scorțos*: „Revistele de cultură nu au de suferit în urma crizei economice. În toate părțile, în județe sărace chiar, am văzut reviste de cultură – adevărate sau pretinse ca atare – tipărite pe foi lucioase, full color, legate ca niște cărți etc. Criza acestora este una de conținut. Pe multe dintre ele nu ai de ce să le deschizi. Suferă de criză revistele mari, din București, unde autoritățile locale nu se prea sinchisesc de cultură, cu câteva excepții notabile și fericite. În curând revistele culturale de hârtie vor ajunge la situația din alte țări europene, adică își vor pondera aparițiile în funcție de resurse și de interesul public”. □ Mircea Ghițulescu, *Drumul cel bun*: „Revistele literare au destinul pe care îl merită. Sunt «cărți» secrete făcute pentru cunoscători. O revistă literară este un lux psihic pe care nu și-l poate permite oricine. Neșansa celorlalți este că nu știu ce pierd. Dar nu numai revistele literare au același regim ci și cele porno care tot promit să fie secrete. O revistă literară este făcută pentru un singur om care poate avea adepți sau nu. Îl ajută, uneori, să se regăsească, să descopere că există altceva în afară de realitate”. ■ Marina Vraciu traduce un fragment din eseul *Mai puțin de o unitate* de Iosif Brodski, scris în 1976. ■ Doina Ruști revine la *Fictura* cu textul *Vrăjitoarea*. ■ Rodica Grigore traduce versurile lui Armando Romero din *A vista del tiempo. Antologia poetica 1961-2004*, Editorial Universidad de Antioquia, 2005.

● [„**Contrafort**”, nr. 9-10 (179-180)] Editorialul *Marginalii la o aniversare* este semnat de Vasile Gârnet: „În luna octombrie 2009, revista «Contrafort» împlinește 15 ani de la lansare. Un capitol important din biografia redactorilor săi și, îndrăznim să credem, și a scriitorilor care au colaborat cu revista în acești ani. [...] Începând cu acest număr, «Contrafort» va purta titulatura «revistă de

literatură și dialog intelectual», pentru a reintra în acord cu implacabila realitate a timpului biologic, sperând însă că revista își va păstra «tineretea» spiritului și acuitatea atitudinii în spațiul cultural și politic românesc de o parte și alta a Prutului. «Contrafort» intră, am putea spune, într-o nouă etapă a conștiinței de sine și într-o altă relație cu publicul cititor: mai sensibilă, mai responsabilă, mai directă». ■ Ancheta *Contrafort – 15 ani* începe cu întrebarea: „Ce înseamnă și ce a însemnat pentru Dumneavoastră revista «Contrafort» în acești 15 de existență pe piața revistelor de cultură românești?”. Răspund: □ Carmen Firan: „Nașterea «Contrafortului» a reprezentat cea mai bună *contra*-carare a obscuritismului politic și un puternic *fort* al limbii și culturii române de oriunde. Îi doresc alte multe decenii de existență și evoluție”. □ Serafim Saka: „Sunt departe de a cunoaște piața publicațiilor literare și de cultură care apar azi în spațiile românești, asta însă nu mă împiedică să fiu convins și să spun și altora – și chiar să mă iau și de piept și să aduc și dovezi, dacă e cazul – că revista «Contrafort» a lui Vasile Gârneț și Vitalie Ciobanu a ajuns, în numai 15 ani de dificilă existență, să-și crească, odată cu armada de autori, și un cititor atât de bicisnic și neajutorat la început”. □ Constantin Cheianu: „În mod sigur, aș fi avut mai puține exigențe față de scrisul meu, dacă la Chișinău nu exista «Contrafort». Indiferent de genul scrierilor și de publicația la care aș fi scris”. □ Mariana Codruț: „«Contrafort» a însemnat și înseamnă foarte mult pentru mine. Pentru că acolo am prieteni, pe care îi apreciez pentru scrisul lor și pentru faptul că fac o revistă curajoasă și de calitate, un reper – îmi place să cred - pentru cei din Basarabia, dar și pentru destui dintre românii de dincoace de Prut”. □ Leo Butnaru: „«Contrafort» este revista care își onorează plenipotențiar și numele (de botez!), inclusiv în simbolismul său, și programul pe care și l-a propus, ca fapte ulterioare, acest *ulterior* durând deja, iată, 15 ani”. □ Nicolae Prelipceanu, *O lumină adevărată care vine de la răsărit*: „Din 1994, și până azi, de-a lungul celor 180 de numere publicate, prin hățișurile politicii și ale vieții sociale atât de complicate din Republica Moldova, această revistă, inițial a tinerilor scriitori, acum a tuturor scriitorilor de o anumită direcție, europeană, din acea parte de lume, revista inițiată și realizată de Vasile Gârneț și Vitalie Ciobanu s-a păstrat în competiție, o citești cu același interes pe care l-ai acorda unei bune publicații literare de dincoace de Prut”. □ Tamara Cărăuș: „Cândva, în învâlmășeala unor căutări/ răfuieli identitare și în niște circumstanțe destul de publice, am declarat «Contrafort»-ul «ideologia corectă». Acum, când zbuciumul identitar (mi) s-a potolit și nu-mi mai proiectez nedumeririle (identitare) asupra celorlalți, afirmația despre «Contrafort» și poziția lui o găsesc, oricum, validă”. □ Nicolae Negru: „Este un pod de cultură construit peste podul de flori. Este printre primele publicații ce-i unește pe românii de pe ambele maluri ale Prutului într-un spațiu literar și cultural comun. Este și o fereastră spre spațiul european”. □ Maria Șleahțișchi, *O revistă europeană*: „Revista «Contrafort» a impus sobrietate, exigență și echilibru. De-a lungul acestui deceniu și jumătate, grija pentru calitate și ținuta culturală susținută,

mesajul de deschidere, sincronizare și integrare în literatura continentului au făcut ca revista «Contrafort» să fie astăzi unul din liderii presei literare din sud-estul Europei». □ Vladimir Bulat: „«Contrafortul» este un element de susținere, sudură, sprijin. Indiferent de formă, aspect, dimensiuni, configurație (evident, îmi plac fără drept de apel cele ce țin în picioare catedralele gotice!) acesta este necesar, și estetic, și funcțional. Împlinește întregul». □ Călina Trifan: „Pentru provincia noastră culturală, revista «Contrafort» a fost și rămâne gura vitală de oxigen, fără de care n-am fi supraviețuit mediocrității și izolării cronice impuse, să sperăm, doar până ieri, de regimul comunist». □ Alexandru-Florin Platon: „Voi răspunde foarte scurt (dar, sper că îndeajuns de elocvent): un «contrafort» al românității din cealaltă parte de țară. Întrucât mi-a fost făcută onoarea de a mi se cere, încă de la început, acest lucru, l-am sprijinit și eu, după puterile mele, cum voi face și de aici înainte». □ Vladimir Beșleagă: „«Contrafort» este nu doar o revistă a tinerilor scriitori, după cum se subintitulează, ci o publicație a tuturor scriitorilor, de orice vârstă, a scriitorilor buni, vreau să zic, din întreg spațiul românesc». □ Nicolae Leahu, *Contrafortissimo*: „Solicitându-mi o opinie de «nu mai mult de 10 propoziții» (cu precizarea că «se poate răspunde și mai scurt») despre ceea ce a însemnat «revista „Contrafort” în acești 15 ani de existență pe piața revistelor de cultură românești», redacția reputatei publicații îmi provoacă gena spartană (militară, cum se știe). Încerc să-i exploatez vibrația. Ezit, însă, între două cuvinte: *enorm!* și *total!*». □ Vasile Romanciuc: „«Contrafort» înseamnă un mare pas – real, concret – în ceea ce privește unirea spirituală a celor două maluri de Prut». □ Gheorghe Erizanu: „Un pic de normalitate. Ieșirea din provincialism și pășunism. Și îmbătrânirea «tinerilor scriitori»». □ Liliana Armașu: „Cum citește revista acum? Doar din convingere, cu admirație și satisfacție sufletească, fapt pentru care mulțumesc diriguitorilor și colaboratorilor ei». □ Nicolae Rusu: „Acum 15 ani necesitatea unei reviste de cultură era mai mult decât evidentă. Apariția «Contrafort»-ului a fost și o replică a oamenilor de litere, în plan politic, a revenirii la putere în Republica Moldova a fostei nomenclaturi comuniste». □ Iulian Ciocan: „E o revistă cu adevărat europeană, de o aleasă ținută estetică, în paginile căreia se întâlnesc scriitori de pe toate meridianele». □ Oleg Bernaz: „După cum putem observa, în interiorul pieței românești a revistelor de cultură această dimensiune a unui fenomen cultural (libertatea cuvântului, conștiința critică) înseamnă deja un lucru firesc, de la sine înțeles. Deși, am putea spune, cu multiple devieri (dezbateră se transformă, de multe ori, într-o ceartă cu injurii). Speranța mea este ca revista «Contrafort» va ști să continue exercițiul bunului gust al libertății». □ Vitalie Sprânceană: „«Contrafortul» este o bucătărie culturală «tradițională», în cel mai tare și mai bun sens al tradiției, în care s-a gătit și «se gătește» bine, cu gust, stil și răbdare, pe baza unor rețete vechi și încercate». ■ La rubrica *Actualitatea* Liliana Armașu publică *Note pe marginea unui eveniment despre care aș fi vrut să vorbesc altfel*, un comentariu la ediția a XVIII-a a Salonului Internațional de Carte de la Chișinău care s-a desfășurat între 31 august

și 3 septembrie: „Au fost momente când oamenii de la standuri erau singurii susținători ai cărților. La începutul unui nou an de învățământ, mi-ar fi plăcut să văd la târg mai mulți elevi ori studenți, căutând cu insistență vreun titlu, mulțumiți că, în sfârșit, l-au găsit. [...] Nu am intenția să umilesc cumva organizatorii Salonului de Carte, dimpotrivă, apreciez încercarea lor de a continua cu tot dinadinsul tradiția lui. Dar în condițiile în care unele edituri au socotit de cuviință să nu-și mai expună în acest an producția editorială, astfel una dintre cele două săli rezervate târgului fiind completată doar pe jumătate, ținând cont și de amănuntul că nici cărțile care s-au lansat în cadrul evenimentului nu au trezit prea mult spiritul critic, cu atât mai mult interesul cititorilor, este firesc să te întrebi dacă un asemenea spectacol jalnic al prezentării și vânzării de carte își mai are rostul. Poate că editurile și autorii de carte așteaptă cu nerăbdare premiile Salonului. Prea mică această probabilitate, căci din câte am auzit, valoarea acestor premii e mai mult simbolică. [...] Deși, aparent, îi dă mai multă prestață, caracterul lui «internațional» în mare măsură nu se justifică. Prezența Editurii Polirom, prin reprezentanța sa la Chișinău, și a altor edituri românești, vizibil nesemnificativă în acest an, nu trebuie neapărat trecută sub acest calificativ, din moment ce pretendem că avem și aici, în Basarabia, o veritabilă cultură românească. Iar participarea ambasadelor la târg, care își îmbogățesc standurile cu cele mai prezentabile cărți editate în țările pe care le reprezintă, ține mai mult de o etică diplomatică”.

■ Grigore Chiper scrie cronică literară intitulată *Doi poeți: Emil Loteanu și Ioan Pinte*: □ *Ritmuri* de Emil Loteanu, Ed. Cartea Moldovei, 2007: „Reflecția lui e concentrată în fond pe film, pe dezvăluirea mecanismelor sale ascunse, a unor secrete. Emil Loteanu rămâne deocamdată singurul model de ieșire din tenebrele crizei cinematografice autohtone”.

□ *Casa teslarului* de Ioan Pinte, Ed. Cartea Românească, 2009: „Prinsă între imn și tânguire, poezia lui Ioan Pinte reînnoadă, în mod compensatoriu, firul rupt al poeziei religioase, într-o tradiție căreia nu i s-a sustras nici Eminescu. La un loc cu religiozitatea severă a textelor, poezia nu e lipsită de un anume ermetism”.

■ În „*Comunismul domestic*”, o viziune a lui Iulian Ciocan Vitalie Ciobanu comentează *Înainte să moară Brejnev* de Iulian Ciocan, prefață de Andrei Bodi, Ed. Polirom, 2007: „Dacă poporul dintre Prut și Nistru își caută identitatea națională, rătăcită în hățișurile totalitarismului rusesc, scriitorii basarabeni încearcă să-și compună o identitate creativă, prin care să aducă o amprentă originală într-un peisaj literar postdecembrist extrem de policrom. Cartea lui Iulian Ciocan, ca și altele apărute în ultimii ani, sugerează că noul drum al literaturii basarabene se situează undeva la confluența istoriei cu intimitatea individului”.

■ În rubrica *Semn de carte* Oleg Bernaz semnalează pe scurt *Femeia care așteaptă* de Andrei Makine: „Romanul lui Andrei Makine încearcă să descopere, cu pași mărunți și adesea ezitanți, misterul unei femei care, de-a lungul unor ani fără sfârșit, își aștepta soțul plecat în război”.

■ Apare partea a treia din *Chestionar „Contrafort”* intitulat *De ce își pune omul întrebări?*. În acest număr răspund: □ Carmen Mușat: „3. Atunci când,

scriind, ești în acord cu tine însuși și nu faci concesii nimănui, scrisul e o bucurie incontestabilă. A scrie înseamnă a intra în dialog cu ceilalți, a împărtăși o idee sau o experiență de viață. Bucuria comunicării cu celălalt nu poate fi prin nimic altceva substituită. Răspunsul este categoric da, am fost mereu fericită că pot să mă exprim prin scris. [...] 6. Nu, n-aș încheia «pactul cu diavolul». Lumea e plină de opere monumentale și de ruinele unor opere monumentale, clădite, de cele mai multe ori, cu un preț mult prea mare. Reușita estetică nu are nici o valoare, dacă pe altarul ei sacrifici dimensiunea etică. De oameni talentați nu ducem lipsă. Ne lipsesc acut, însă, caracterele puternice, cei care nu numai că nu ar semna pactul faustic, dar l-ar înfrunța pe Mefisto cu orice risc. [...] 25. Îmi place foarte mult să citesc poezie, mi-a plăcut și să scriu despre poezie. Nu am idei preconcepute, nu alerg nici după originalitate cu orice preț și nici după «profunzimi» abisale. Îmi plac acele poezii care sunt (parafrazez din nou, pe Valéry de astă dată) ezitări prelungite între sunet și sens, poeziile care lasă urme lăuntrice și după ce ai terminat de citit”. □ Igor Mocanu: „3. Întotdeauna. Altfel n-aș mai scrie. Fericirea de după chinurile facerii. [...] 6. Niciodată. Ce-i aia o operă monumentală care să-ți solicite un pact faustic? Asta-i curată propagandă ideologică. Opera, dacă e reală și nescremută, e ca un prieten adevărat, nu te trimite la război în numele unei prietenii virtuale și glorioase. Claude Lantiera fost un fraier, la fel și Frenhofer. [...] 25. Îmi place toată poezia bună, din toate timpurile”. □ Aura Christi: „3. Absolut. Adesea. O stare de fericire trăită până la paroxism. Până la lacrimi. De fapt, sunt singurele momente de fericire care persistă și de care îmi aduc aminte cu precizie monstruoasă, așa cum nu-mi amintesc, de pildă, care dintre băieți m-a sărutat prima dată. Interesant, nu? Interesant și oarecum... monstruos. [...] 6. Fără să cad pe gânduri: DA. Eu și acum visez să scriu un roman de nivelul celui mai profetic roman al lumii: *Crimă și pedeapsă*. Sau un volum de versuri de nivelul *Elegiilor*... rilkeene. Cât de grele sunt visele! [...] 25. Poezia romanticilor: Hölderlin, Rilke, din tribul cărora fac indiscutabil parte. Sunt deschisă și spre alte forme poetice, le apreciez, urmându-mi, totodată, drumul. Drumul *meu* în poezie”. □ Călina Trifan: „3. În chiliile noastre de singurătate ne hrănim mai mult cu coji (uscate) de pâine, crezând că sunt cozonaci puhavi. Sigur că m-am simțit fericită când unii dintre ce-i serviți s-a întâmplat să-mi confirme senzațiile, ce-i drept doar preț de-o clipă. O fericire care să dureze n-am trăit decât rugumând din Autori, cărora le-a reușit cu adevărat să îmblânzească focul creației. [...] 6. Categoric: Nu! Ca și fiul risipitor din parabola biblică îi mulțumesc lui Dumnezeu pentru ceea ce mi-a dat, adică «...pentru gustul voluptății, setea orgoliului, și pentru invidie, fățarnicie și ură. Cu ele nimeni nu e mare. Dar fără ele nimeni nu e viu». L-aș ruga să se îndure ca să-mi lase mintea și inima deschise, ca astfel să pot avea ceva în plus. [...] 25. Sunt receptivă la toată poezia bună de două mii de ani, la poezia care te basculează de pe pământ în cer”. □ Claudia Partole: „3. Da. Când am scris până la epuizare, noaptea, ascultând respirația trepidantă a întunericului, abia fiind în stare să mă țin pe urmele

gândului; când nu-mi era nici teamă de nimic și nici nimeni n-ar fi fost în stare să mă adoarmă. Lumina dimineții e ca un miracol și pentru nimic în lume n-aș schimba starea de euforie. Sunt momente rare, unice, irepetabile. Din acest motiv le consider fericite. Clipele astea sunt ale mele! În realitate, fiecare scrie pentru sine, având sentimentul că a descoperit *ceva*... [...] 6. Deseori, m-am întrebat: cum aș proceda, dacă mi s-ar cere în schimbul gloriei *ceva* sfânt, drag? Cred că aș prefera, pur și simplu, să mă bucur de un răsărit sau un apus de soare, ca Micul Prinț. Alegând un «pact faustic», de mine mi-ar fi teamă. M-a convins că opțiunea mea e bună un *prieten* (!) apropiat sufletului meu - Thomas Mann (prin *Doctor Faustus*)... [...] 25. Îmi place Poezia (cu mesaj emotiv), nu contează formula, nici *haina*...”. □ Vitalie Ciobanu: „3. Da, de cele mai multe ori. O pagină bine scrisă, de care sunt mândru, îmi dă o stare de exultare aproape erotică. Armonia dintre gând și forma pe care o poate lua este catharsis-ul scriitorului. Doar că fericirea aceasta o plătesc prin trudă și mult chin. Încerc să înfrâng *rezistența cuvintelor*, care, uneori, mă boicotează într-un mod îngrozitor. [...] 6. Chiar dacă nimeni nu poate spune cu certitudine de unde ne vine inspirația, nu cred că Mefisto mi-ar fi un bun consilier la masa de scris. Însă indiferent de ce aș afirma aici, sau cât de «virtuos» m-aș da (și nu sunt deloc virtuos!), știu că «dublura» mea crepusculară nu m-a părăsit nicio clipă și că își dispută sufletul meu alături de îngerul cel bun. Ce fel de «operă» va rezulta din această polemică?... Aș vrea să aflu și eu. [...] 25. Poezia de calitate, nu contează formula. Poezia care mă mișcă, mă însuflețește, mă face să visez, îmi dă idei pentru scris”. ■ Mariana Codruț dialoghează cu Radu Andriescu despre călătoria sa în China la Festivalul internațional de poezie, „*Mă întrebam cât de adânc este drumul în trecut pe care urma să-l străbat...*”. ■ Despre călătoria la aceleași festival scrie și Emilian Galaicu Păun, *Milarepa Air Lines*. ■ Sub semnătura V. G. (Vasile Gârnet) se anunță *Herta Müller – Premiul Nobel (2009) pentru literatură*: „Herta Müller, scriitoare germană originară din România, a obținut Premiul Nobel (2009) pentru literatură. Juriul Academiei suedeze și-a motivat astfel decizia: «pentru densitatea poeziei și sinceritatea prozei cu care a descris plastic universul dezrădăcinaților»”. După ce sunt citate declarațiile din „lumea literară românească” (Mircea Mihăieș, Nicolae Manolescu, Mircea Cărtărescu, Andrei Pleșu, Vladimir Tismăneanu), autorul ajunge la concluzie: „Așadar, Premiul Nobel pentru literatură a fost câștigat pentru prima dată de un scriitor originar din România. Previziune «Contrafort»: peste 7-8 ani un important scriitor român (optzecist) va câștiga Premiul Nobel, iar peste alți 14-15 ani un scriitor român din Basarabia europeană (optzecist și el) își va scrie cuvântarea pentru ceremonia de decernare a premiilor Nobel. Citiți literatură, pentru ca premiile care vor veni să vă prindă cu... cărțile citite”. □ În rubrica *Evocare* Maria Șleahțișchi semnează *Lumini și umbre. Eminescu în interpretarea lui Dumitru Irimia*. ■ Cu titlul *Popoarele fericite n-au istorie. Sunt eu un popor fericit?*... Eugenia Bulat scrie despre participarea poetei la *Bistrot de Venise* pe 17 martie 2009, un eveniment organizat de Institutul

Cultural Român: „Poeta Nina Cassian venea la Veneția invitată de Casa Română, moment de mare bucurie și de tulburare pentru echipa tânără a Institutului. Venea! Nina Cassian, poeta pe care *ei* (nu și noi, spre regret, cei din Basarabia), au citit-o în manualele școlare, în comentarii etc.! Nina Cassian, - mitul, care, ca orice mit, - a fost, este subiect de polemici sau chiar contestări vehemente”. ■ În *Cronica traducerilor* Răzvan Mihai Năstase semnează *Fandări cu detectivi*, o semnalare la două volume scrise de Boris Akunin: □ *Leviatan*, traducere de Denisa Fejes și Daniel Ionescu, Ed. Humanitas, 2008: „S-ar putea spune despre *Leviatan* că este romanul cel mai puțin spectaculos ca acțiune din serie și, în același timp, cel mai puțin fandorian dintre toate (în sensul că cititorul are senzația că tânărul detectiv joacă doar un rol secundar, că este numai unul dintre multe alte personaje)”. □ *Moartea lui Ahile*, traducere de Diana Iepure, Ed. Humanitas, 2008: „*Moartea lui Ahile* se îndepărtează de rețeta romanelor cu detectivi și a poveștilor polițiste, mergând mai degrabă în direcția unui thriller cu accente melodramatice”. ■ În *Noutăți editoriale* sunt semnalate *Cartea șoptelor* de Varujan Vosganian, Ed. Polirom și *Istoria romanțată a unui safari* de Daniela Zeca, Ed. Polirom, 2009. ■ Semnează versuri Margareta Curtescu și Svetlana Corobceanu. ■ Din proză citim *Un cal putere* de Anatol Moraru, *Liftul* de Diana Iepure și partea a cincea din *Voci 2 sau misterioasele sfere* de Vladimir Beșleagă.

● [„**Convorbiri literare**”, nr. 10 (166)] Cassian Maria Spiridon scrie despre *Alexandru Zub și istoriografia convorbiristă*: „Între numeroase și importante studii și volume publicate de academicianul Alexandru Zub, unul este de evident interes pentru viața și activitatea *Junimii* și a «Convorbirilor literare» din perioada ieșeană de început, unele cu trimiteri la perioada de după strămutarea la București, până în apropierea izbucnirii primei conflagrații mondiale, și anume, *Junimea. Implicații istoriografice* (1864-1885), apărut la Editura Junimea în 1976”. ■ Vasilica Oncioaia realizează un interviu cu *Adriana Grand sau de două ori premiul Uniter pentru scenografie – dialog la centenarul nașterii lui Eugène Ionesco* -, despre experiența montării pieselor scrise de Eugen Ionescu. ■ Același Cassian Maria Spiridon stă de vorbă cu Alexandru Zub, „*Apărarea identității proprii... e o necesitate inexorabilă*”. ■ La ancheta revistei *Istoria literaturii române postbelice între premise și realizări* (v. „Convorbiri literare”, nr. 1 (157)) în acest număr răspund: □ Vasile Spiridon: „7. Nu sunt foarte mulți scriitorii absenți care ar putea fi reconsiderați, dar sunt destui dintre cei prezenți care ar putea fi desconsiderați. În orice caz, sunt mai importante absențele. Autorii modești care nu-și vor mai găsi locul în alte istorii literare viitoare vor sfârși prin a fi uitați, însă scriitorii importanți omiși acum vor avea de suferit, pentru că vor trebui redescoperiți de generațiile viitoare de istorici. Parcă tot mai bine este să ne întrebăm de ce nu sunt analizați, de pildă, pentru a lua doar două nume, Gellu Naum ori Adrian Marino în cutare sau cutare istorie a literaturii decât să ne întrebăm ce caută ei acolo. La urma urmei, «victimele de lux» sunt cele care validează triumful sau eșecul unei istorii a literaturii”. □ Emanuela Ilie: „6. Să

încercăm să facem abstracție de situațiile de *parii pris*-uri determinate de prietenii (extra) literare sau de apartenența - obligatorie, orice s-ar clama sus și tare, într-o literatură ca a noastră, în care dacă nu «ai spate» nu te poți afirma de unul singur, oricât talent ai avea - la un grup(uscul), gașcă, sectă (para)literară, care îl determină să îi aibă în vedere și pe ceilalți membri ai acestuia/eia. Orice cronicar, recenzent, critic sau istoric literar care se respectă încearcă sau măcar visează ca adevărul său individual să se convertească în adevăr colectiv sau general. Declarată sau camuflată, miza oricărui cartograf al teritoriului atât de accidentat al literaturii noastre aceasta este: ca schema sau harta proprie să devină Harta”. ■ Revista marchează *Alexandru Zub – 75*. Citim două texte scrise de Florin Cântec (*Opera lui Alexandru Zub – argument pentru o istorie intelectuală*) și Constantin Coroiu (*Memoria și morală istoricului*). ■ Irina Mavrodin publică *Laudă eseului*: „Eseul, ca discurs de tip mixt, căci el recurge, în doze variabile, atât la discursul de tip poetic cât și la cel de tip științific, ar fi, prin deducție topică, dar și prin practicarea efectivă a unei analize pe texte, locul unde acel du-te-vino dintre metaforă și concept ar fi poate nu numai mai activ, dar și mai vizibil”. ■ Elvira Sorohan amintește face prezentarea *Petru Cimpoeșu – un parodist ignorat*: „Originalitatea și atracția parodicului, odată preferat de un scriitor, din varii motive, poate fi condiționată de calitatea ironiei, de nota comică a fabulației, de ținta vizată și de forma ce o îmbracă. *Un regat pentru o muscă*, un fel de curiozitate literară a vremii noastre, este o parodie-fabulă-basm, despre un totalitarism de carnaval, publicată de Petru Cimpoeșu în 1995”. ■ În *Provocare multiplă: răspuns polifonic* Nicolae Stroescu Stînișoară scrie despre două volume ale lui Dan Puric: *Cine Suntem* din 2008 și *Despre Omul cel Frumos* din 2009: „Dan Puric ne întâmpină ca o personalitate creatoare polifonică. E ceva de mare ajutor în fața multiplelor forme de provocare istorică și spirituală cu care și el și noi suntem confrunțați”. ■ George Popa semnează *Critica în clar-obscur*: „S-a spus că un critic este un parazit. Dacă nu ar exista opera de artă a altuia, nu ar exista nici criticul. De aici o anumită *etică* ce i se impune, care să-l ferească de tentația de a-și aroga dreptul de judecător infailibil și cenzor implacabil”. □ Mircea A. Diaconu publică *Norman Manea. Exilul de după exil. Jocul și obsesiile scrisului*, referindu-se la *Plicuri și portrete*, Ed. Polirom, 2004: „Anecdotică, amintiri, fragmente de scrisori, evocări, într-un fel de recuperare a timpului care angajează credința în propriile valori. Nu-i vorbă, tocmai pe temelia acestor valori, unii din prieteni par să se fi înstrăinat, sau, dimpotrivă, Norman Manea îi vede străini. În așa fel încât *cartea cu prieteni* devine când și când o carte polemică, oricum pasională”. ■ În *Cine dă drumul ierbiilor pe străzi?* Ioan Holban scrie despre Dumitru Chioaru: „Încă de la primul poem al primului volum, Dumitru Chioaru spune povestea *retragerii* - în visare, într-un univers domestic, în liniștea cinei și în curiozitatea fără frison pentru știrile de pe glob -, dar, mai ales, a pericolelor care pândesc reveriile tulburate doar de vocea mării, auzită «ca-n vis»: visarea nu e calea pitirii în spațiul securizant, ci explozia aceluși

teritoriu, năruirea lui: [...]”. ■ Cristian Livescu prezintă *Poeți de „Brumar” Vladimir Udrescu, Gheorghe Vidican*: □ Vladimir Udrescu, *Scot cavaleria. 33 de poeme cavaleriești*, Ed. Brumar, 2009: „Fără să fie un textualist veritabil, din «școala» celor care leagă și dezleagă tainele textului, Vladimir Udrescu face parte din categoria poezilor care debutează târziu și «matur», cu perspectivă formată asupra posibilităților limbajului simbolic de a înregistra în poezie curenții instinctivi ai lumii de azi spre cea de mâine”. □ Gheorghe Vidican, *Mansarda cu vitralii*, Ed. Brumar, 2008: „Gheorghe Vidican descoperă poezia în zădărnicia lucrurilor mărunte, obișnuite, și nu se plictisește de această salahorie vizionară”.

■ Constantin Dram recenzează *Întoarcerea tatălui risipitor* de Dumitru Radu Popescu, Ed. Cartea Românească, 2008: „E un roman de anvergură, care re-pune marile probleme ale genului, un roman care, dincolo de inegalități ce țin, mai degrabă, de anumite opțiuni stilistice și anumite transparențe morale, confirmă că în anii de după 2000 se dă o luptă captivantă pentru reimpunerea supremației acestui tip de discurs la nivelul unui întreg imaginar cultural”.

■ Dan Mănuță semnează *Publicistica lui Călinescu*, notând apariția volumelor V și VI din *Opere* în colecția *Opere fundamentale*, 2008: „Ediția alcătuită de echipa coordonată de Nicolae Mecu a adus în actualitate o latură extrem de importantă a activității lui Călinescu, despre care nu se cunoșteau multe amănunte. Textele, transcrise cu acuratețe, au fost controlate (unde a fost posibil) cu manuscrisele”.

■ Adrian Dinu Rachieru este prezent cu prima parte din *Poeți din Basarabia. În Arcadia interbelică*. În acest număr sunt discutați Liviu Deleanu, Al. Robot, Emilian Bucov, Bogdan Istru. ■ Vasile Spiridon semnează *Spectacol de sunet și lumină*, o cronică la *Maestro* de Stelian Tănase, Ed. Polirom, 2008: „Omul de televiziune Stelian Tănase surprinde prin romanul *Maestro* agresivitatea simulacrului, forța hipnotizatoare a televiziunii și nevoia de senzațional din bulimica noastră societate de consum”.

■ În *Adrian Marino – voluptatea teoriei* Daniela Petroșel recenzează studiul *Adrian Marino. Ideocriticul impenitent* de Constantin M. Popa, Ed. Sim-Art, 2008: „Lucrarea lui Constantin M. Popa este un demers critic serios, bine sudat ideatic, în spiritul textelor ideocriticului model. Nu-și propune să fie un text de popularizare, profanând prin simplificare textele teoreticianului, dar nici să gloseze inutil în umbra operelor”.

■ Daniel Cristea-Enache publică prima parte din *Funcția Vieru*, ocupându-se de *Taina care mă apără* de Grigore Vieru, Ed. Princeps, 2008: „Un nou poet al pătimirii naționale, o funcție poetică și identitară bine precizată a comunității în pericol de mancurtizare ajunge să practice un lirism de o factură specială. Un lirism care se centrează pe elemente anistorice, general-umane, și pe situații chinuitoare desprinse de contextul lor, pentru a redeveni fundamentale”.

■ Antonio Patraș semnează *Din sertarul lui Emil*, un articol despre Emil Iordache, anunțând apariția volumului *Nobelul literar slav* la Ed. Universității „Al. I. Cuza”: „În orice caz, deși nu a apucat să pună la punct editarea textului și nici să trateze exhaustiv subiectul, vrednicul cărturar și-a făcut treaba de minune și a bifat cele mai semnificative

momente din istoria Nobelului slav printr-o succesiune de micromonografii excelent rotunjite și ordonate cronologic, în buna tradiție a istoriei literare. Și ce risipă de inteligență speculativă! Oare n-ar fi fost păcat să rămână în sertar asemenea comoară?”. ■ Emanuela Ilie comentează *Istoria romanțată a unui safari* de Daniela Zeca, Ed. Polirom, 2009: „Impresia că Daniela Zeca face o simplă cauzistică sentimentală se dizolvă la rândul ei, așadar, în certitudinea că autoarea *Istoriei romanțate a unui safari* doar o folosește drept pretext narativ. În esență, romanul se dovedește o meditație despre identitate și alteritate, despre comunicare și captivitate, despre (in)adaptabilitate și alienare”. ■ Paul Aretzu semnează *Un roman al inițierii*, o cronică la *Casa din întuneric* de Aura Christi, Ed. Europress, 2008: „Un roman complex, în care se îmbină lentoarea cu impetuozitatea, lirismul cu emfaza, povestea pasionantă cu notațiile culturale, în căutarea propriului destin”. ■ Alexandru Ciolan publică *Rușinea antologiei*: „Lansată la BookFest în iunie 2009, terminată de redactat (ne spun «editorii») în septembrie 2008, precedată, pe când era în durerile elaborării, de trâmbițări ale efectelor ei devastatoare («cometa anonsată», și mai multe nu!), *Antologia rușinii după Virgil Ierunca* (Humanitas, 2009) este pilduitoare pentru felul cum poate dezamăgi o carte. [...] Nu putem încheia înainte de a pune o întrebare nevinovată: banii pe cure Merișanu-Taloș îi voi primi de la Humanitas se adaugă salariului pe care l-au încasat de la Institutul Național pentru Memoria Exilului Românesc, care i-a plătit ca să realizeze antologia? Și dacă da, ar fi dispuși să-i doneze unor cercetători autentici, care să realizeze o ediție decentă a *Antologiei rușinii* a lui (nu «după») Virgil Ierunca...? Sau, și mai bine, să păstreze drepturile de la Humanitas și să doneze salariile, care au fost plătite din bani publici!”. ■ Gellu Dorian notează debutul lui *Marius Corkan*[sic!] – *Soporia*, Ed. Vinea, 2009: „Starea de somnolență, sugerată prin titlu, ca un adevărat ținut al somnului, al amețelii pe care o simțim în starea de trezie, fie după un somn obositor provocat de o beție sau un consum de droguri, este peste tot prezentă în cartea poetului nostru”. □ În paginile dedicate *Istoriei literare* publică Liviu Papuc (*Gazetarul Eminescu sub lupă*), Constantin Parascan (*Istoria Junimii postbelice (XLIII)*), Șerban Axinte („*De ce nu avem roman?*” – discuții și polemici în prima jumătate a secolului XX) și Carmelia Leonte (*Emil Botta: mișcarea retractilă a poeziei*). ■ Liviu Pendefunda semnează eseu *Sub cer divinele imagini vii*. ■ Marius Chelaru prezintă *Veranda cu frangipani* de Mia Couto, traducere de Mioara Caragea, Ed. Art, 2008. ■ Simona Modreanu semnează *Iau cuvintele și le-nec în mare...*, o revistă a presei franceze: „Am descoperit astfel, cu o bucurie pătată de stinghereală, că toată lumea vorbește (și scrie) zilele astea despre laureata Premiului Nobel pentru literatură pe 2009, Herta Müller”. ■ În *Panoramic editorial* aflăm ce e nou la *Edituri ieșene/ autori ieșeni*, sub semnătura lui Peregrinus: □ Mircea Platon, Gheorghe Fedorovici, *Măsura vremii: îndemn la normalitate*, Ed. Predania, 2009: „În tot cazul, sunt puncte de vedere care incită și cheamă la dorința de înțelegere a lumii noastre”. □ Laura Sitaru, *Gândirea*

politică arabă. Concepte-cheie între tradiție și inovației, Ed. Polirom, 2009. □ Valeriu Stancu, *Triunghiuri cu pupila albastră*, Ed. Timpul, 2009. □ Francisca Ricinski, *Trenul fără roți/ Zug ohne Räder (scrisori întârziate și alte urme de creion)*, Ed. Fundația Culturală Poezia, 2008. □ Carmen Nina Chioinea, *Hai că-nchide la non-stop. Povestiri vesele la purtător*, Ed. Napoca-Star, 2009. □ Fănică A. Ungureanu-Racoviță, *Mănăstirea Horaița. Le Monastère Horaitsa/ The Monastery of Horaitsa*, Ed. Alfa, 2008. □ Constantin Hușanu, *Cursești. Istoric și evocări la capăt de veacuri și milenii*, Ed. PIM, 2009. ■ Gheorghe Bălăceanu ne anunță că apărut volumul lui *Gheorghe Boancă – Iarna din suflute*. ■ Apar două anunțuri legate de Festivalul Internațional „Grigore Vieru”: □ *Premiile Festivalului Internațional de Poezie „Grigore Vieru”, Ediția I, octombrie 2009*: „□ Premiul Opera Omnia pentru poezie – Adrian Păunescu □ Premiul pentru exegeza asupra operei poetului Grigore Vieru – Mihai Cimpoi □ Premiul pentru traducere într-o limbă de mare circulație a operei lui Grigore Vieru – Vitalii Colodii (Ucraina) □ Premiul pentru atitudine civică în instaurarea democrației în Republica Moldova – Nicolae Dabija și Valeriu Matei □ Diplomă de excelență pentru interpretare artistică a poeziei lui Grigore Vieru – Tudor Gheorghe □ Diplomă de excelență pentru mecenat în domeniul culturii – Neculai Apostol (Iași) și Alexei Marulea (Chișinău)”. □ *Laureații Festivalului Internațional de Poezie „Grigore Vieru”, Ediția I, octombrie 2009*: „Juriul, format din scriitorii Adrian Păunescu (președinte), Mihai Cimpoi, Theodor Codreanu, Nicolae Dabija, Viorel Dinescu, Paul Gorban, Nicolae Sava, Daniel Corbu, a acordat următoarele premii: - Marele Premiu al Festivalului Internațional de Poezie «Grigore Vieru», Premiul revistei «Literatura și Arta» Chișinău, Premiul revistei «Feed Back» - Ștefan Alexandru Ciobanu - București; - Premiul I, Premiul Uniunii Scriitorilor din România, Filiala Iași, Premiul Revistei «Convorbiri literare» - Diana Suciu – Deva; - Premiul I, Premiul revistei «Poezia» - Elena Guzun – oraș Florești, Republica Moldova; Premiul II, Premiul revistei «Viața Basarabiei» Chișinău – Marius-Ștefan Aldea – Timișoara; Premiul III, Premiul revistei «Literatura și Arta» Chișinău – Doina Cezara Anton – Chișinău”. □ Revista distribuie *Diorame* de Ioan Baba, Biblioteca revistei „Convorbiri literare”. ■ Semnează versuri Gheorghe I. Florescu, Miron Kiropol, Elena Vulcănescu, Gheorghe Grigurcu. ■ Din proză citim *Familia mea. Zi de lucru. Baia șvăbească* de Herta Müller, *Supraviețuirea prin sciziparitate* de Marian Drumur și *Două povestiri* de Adrian G. Romilă. □ Proza semnată de Herta Müller vine cu o înștiințare: *Herta Müller, laureată a Premiului Nobel pentru literatură*: „Uniunea Scriitorilor din România a luat cunoștință cu bucurie de faptul că Premiul Nobel pentru literatură pe anul 2009 a fost atribuit scriitoarei Herta Müller. [...] Herta Müller este o scriitoare europeană a secolelor XX și XXI care a reușit să cuprindă în opera ei, scrisă și în țara de origine, cele mai pregnante trăsături ale unei lumi în transformare de la opresiune și dictatură la demnitate și democrație. Prin faptul că Herta Müller primește în acest an Premiul Nobel,

garanția acestei transformări capătă o nouă recunoaștere, fapt de natură să bucure intelectualii din întreaga Europă Unită și, desigur, pe cei din România, ca parte a acestei Europe”. ■ Olimpia Iacob traduce din Carolyn Mary Kleefeld, iar Chinua Achebe apare în traducerea Anei Vrăjitoru.

● [„Cronica”, nr. 10 (1578)] Valeriu Stancu publică prima parte din „*Lung prilej de vorbe și de ipoteze*”..., un editorial despre 20 de ani de la căderea comunismului în România. □ Cătălin Bordeianu revine cu noi informații despre colecția de carte rară a Bibliotecii Județene, *Carte-tezaur, cinste cui te-a păstrat!* ■ Simion Bogdănescu este prezent cu *Nostalgia originilor*, o recenzie la *Zidul cu privighetori* de Viorel Dinescu, Ed. Fundației Scrisul Românesc, 2009: „Dacă este să-i circumscriem identitatea poetică a debutului, cu delimitări față de confrății lui de generație, am preciza că poetul, în ceea ce are mai profund, s-a îndreptat către revitalizarea imperfectului descriptiv, așadar a baladescului convertit în liric”. □ În *Treptele ademenirii către sine* Șerban Cionoff scrie despre *Ademenirea* de A. C. Pahomi, Ed. Semne, 2009: „*Ademenirea* este o carte remarcabilă și recomandă un autor cu o personalitate bine conturată de la care putem, cu siguranță, să așteptăm lucruri surprinzătoare”. ■ Mihai Batog-Bujeniță publică *Incredibila lume de lângă noi*, un comentariu la volumul *La stânga* de Ioan Crișan: „Motivat, cred, de faptul că are ceva de spus, Ioan Crișan, înfruntă riscurile și pune în pagini o lume întregă, cu un anumit specific totuși, fără o poveste bine definită, fără tragisme inutile sau, încercări de gen inițiativ, precum mulți autori contemporani care vor să ne ispitească cu presupuse mistere, lipsite, inclusiv, de temeiul bunului-simț”. □ În *Crezul poetic* Ion Hurjui scrie despre *Glorie anonimă* de Nicolae Panaite, Ed. Timpul, postfață de Ioan Holban, 2007: „Nicolae Panaite parcurge o cale eclatantă a unui destin, evoluând sub auspiciile credinței, în carte în genere, și a credinței legată de viața și moartea omului hotărât în a discerne între întuneric și lumină și întru crezul celui ce servește frumosul și mai ales poezia ca meditație profundă”. ■ Emanuela Ilie publică *Poeți ieșeni de top: Constantin Acosmei*: „Ceea ce frapează, mai întâi, la lectură este faptul că poetul nu pare a depune prea multe eforturi pentru a-și orienta demersul textual într-o direcție mitico-simbolică sau metafizică. Nimic nu pare a-i solicita (ca intenționalitate) atenția: nici optica deformantă a visului, nici cea în fond mistificatoare a speculației filosofarde”. ■ Despre Adi Cusin scrie Daniel Corbu: „Poet al esențelor tari, al armoniei și rigorilor formale, având o încredere oarbă în inspirația nudă, cu străluciri de fulger curat, Adi Cusin s-a impus de la primele cărți ca un poet original prin viziunea lirică, prin formula ce-i conferă marca, prin ipostazele ludicului și ironiei textuale, precum și prin ademenitoare accente neoavangardiste”. ■ În rubrica sa *Literaturile imaginarii* George Ceaușu prezintă *Componentele unui model narativ*. ■ Citim *Zonă viperigenă (poveste în parte închipuită, în parte reală)* de Iftimie Nesfântu. ■ În *Sertarul cu manuscrise apare Zăpezile și furia*, fragment de roman de Vasile Popa Homiceanu. ■ Versuri publică Simion Bogdănescu. ■ Marius Chelaru

oferă cititorilor *Poezie din Balcani și Poezie arabă contemporană*. ■ Versurile lui Franco Prete sunt traduse de Valeriu Stancu.

● [„*Dilemateca*”, nr. 41] Mircea Vasilescu semnează editorialul *Mai e criză?*: „Mărturisesc că, până la urmă, n-am înțeles dacă industria editorială de la noi a fost atinsă de criză. În discuții particulare sau (mai rar) în declarații publice, editorii spun că da: e mai greu ca în alți ani. Se publică mai puține titluri, se cheltuiesc mai puțini bani pentru promovare, unele librării din provincie o duc rău. Dar o situație exactă nu prea ai unde să găsești”. ■ Din *Bazar* reținem: □ *Arhipelagul Gulag devine lectură obligatorie în Rusia*: „Opera lui Aleksandr Soljenitîn (1918-2008) devine lectură obligatorie în școlile rusești la aproape 40 de ani de la câștigarea Premiului Nobel”. □ *Proces kafkian în jurul textelor lui Kafka, la Tel Aviv*: „Biblioteca Națională israeliană se luptă în instanță pentru drepturile asupra unor texte inedite ale autorului evreu de limbă germană și origine cehă Franz Kafka. Procesul urmărește să împiedice vânzarea în străinătate a unor texte din masa succesorală a editorului lui Kafka - Max Brod -, de către două moștenitoare vârstnice ale acestuia din urmă”. □ *UE caută o înțelegere cu Google Books*: „Comisia Europeană analizează proiectul de librărie virtuală inițiat de Google. Instituția și-a propus să adopte unele modificări ale legislației astfel încât motoarele de căutare și platformele online să poată publica pe Internet cărți”. ■ *Dilemateca vă recomandă*: □ Alex. Leo Șerban: „*The City of Words* a lui Alberto Manguel (2008), cumpărată de la aceeași librărie engleză de lângă Kretzulescu...”. □ Radu Cosașu: „*Javier Marias, Mâine în bătălie să te gândești la mine* (traducere de Diana Moțoc, Editura Univers, Colecția *Cotidianul*, 2000)”. □ Iaromira Popovici: „*La Editura Leda*, pentru iubitorii de SF și horror, au fost reeditați doi clasici ai genului, recitibili oricând: *Chemarea lui Cthulhu* de H. P. Lovecraft, traducere de Ligia Caranfil și *Cronicile marțiene* de Ray Bradbury, traducere de Mihai-Dan Pavelescu”. □ Simona Sora: „*Citiți, dacă o mai găsiți, ultima carte a lui Andrei Makine tradusă în românește, Iubirea omenească* (Editura Polirom, 2007), al cărei subiect riscant (viața unul revoluționar angolez) nu reușește să strice cu nimic frumusețea, plasticitatea, patosul viguros ale scrisului lui Makine”. ■ Alexandru Ofrim aduce în prim-plan *Lectura feminină în imagini*: „Istoricii preocupați de studierea practicilor de lectură, dar și istoricii de artă au constatat faptul că femeile reprezintă aproape 75% din imaginile înfățișând personaje care citesc. Motivul «femeie citind» a atras în mod special interesul pictorilor sau al fotografiilor, reprezentările lecturii feminine fiind extrem de variate”. ■ Gabriela Gheorghisor (*Uimitoarea banalitate*) recenzează *Blocul 29, apartamentul 1* de Corina Sabău, Ed. Polirom, 2009: „Corina Sabău scrie matur și chibzuit, convingător, arătându-se, prin *Blocul 29, apartamentul 1*, mai mult decât o promisiune a prozei românești de azi”. ■ Luminița Corneanu semnează *În șoaptă*, o cronică la *Cartea șoaptelor* de Varujan Vosganian, Ed. Polirom, 2009: „*Cartea șoaptelor* e un roman care l-ar putea umple de invidie pe orice scriitor de meserie, un roman care are șansa, în fine, să facă acea carieră internațională pe care lumea literară

românească o aşteaptă cu sufletul la gură”. ■ În eseu *Despre o „periferie” a avangardei maghiare* Paul Cernat comentează *Avangarda în literatura maghiară din România* de Balázs Imre József, traducere de Kocis Francisko, Ed. Bastion, 2009: „Ceea ce i s-ar putea reproşa, la o adică, este excesul propriilor calităţi, prezent şi în alte studii recente despre avangardă: o cuminenie *scholar* şi o ariditate aseptica, de natură să restricţioneze accesul nespecialiştilor sau al celor care nu sunt direct interesaţi în studierea fenomenului. Oricum, *Avangarda în literatura maghiară din România* aduce o expertiză solidă ce lărgeste orizonturile cercetării şi deschide altele noi”. ■ Adriana Stan salută apariţia *100 de personalităţi. Oameni care au schimbat destinul lumii – Mihai Eminescu*, Ed. DeAgostini Hellas, 2009: „Prea obositoare în chichiţe documentare pentru şcolari ori cititori medii, dar soră cu superficialitatea şi stereotipul în ochii cititorului specializat (care ar obiecta măcar la «bunele-intenţii» ale lui Maiorescu sau la «autoritatea» absolută în materie a lui Călinescu), povestea eminesciană va plăcea - în eventualitatea traducerii şi nu neapărat datorită eroului însuşi - amatorului occidental de vestigii”. ■ Alexandru Matei (*Marin Mincu live*) comentează *volumul Cvasitratat de/ spre literatură. A fi mereu în miezul realului* de Marin Mincu, Ed. Paralela 45, 2009: „Marin Mincu s-a lăsat consumat de propriile veleităţi de politică literară, el fiind doar un foarte bun teoretician. Ca atare, i-a ieşit câte ceva din ambele, dar a şi ratat mult. Marin Mincu pare hotărât, de fiecare dată când vorbeşte, să spună totul despre el, ca şi cum, altminteri, o clipă de neatenţie i-ar putea întrerupe emisia de sine şi, în felul acesta, o altă voce, odată ajunsă acolo, în interstiţiul său, l-ar putea fura”. ■ Codrin Liviu Cuţitaru scrie despre *O călătorie epifanică*, notând apariţia volumului *Ultima comandă* de Graham Swift, traducere de Petru Creţia şi Cristina Poenaru, Ed. Polirom, 2009. ■ Alexandru Budac prezintă *Bestiar* de Julio Cortázar, traducere de Tudora Şandru Mehedinţi, Ed. Polirom, 2009: „Deşi nu-l surprind pe Cortázar în cea mai bună formă, povestirile din volum au farmecul lor, întrucât tot ce se pierde la unele cusături diegetice ezitante e recuperat fără rest de croiala fabuloasă, senzuală a întâmplărilor din final”. ■ Ştefania Mihalache notează că a apărut *Un nou roman de la părintele Generaţiei X*, referindu-se la romanul *Miss Wyoming* de Douglas Coupland, traducere de Cristina Barbu, Ed. Humanitas, 2009: „Schematismul personajului este asumat şi nu deconspirat, iar romanul se desfăşoară ca un film de acţiune de categoria celor pe care le produc sau în care se chinuie să joace protagoniştii”. ■ În *Azilantiada* Cosmin Borza recenzează *Asylant* de Liviu Bîrsan, Ed. Curtea Veche, 2009: „De puţine ori se întâmplă ca trimiterile comparatiste să surprindă atât de exact calităţile, dar şi deficienţele unei creaţii literare precum în cazul celui de-al doilea roman scris de Liviu Bîrsan”. ■ Despre volumul *Perpetuum mobile* de Augusto Monterroso, tradus de Ilinca Ilian (Ed. Universităţii de Ves & Ed. Bastion, 2009) scrie Elena Craşovan în *Despre muşte, ad infinitum*: „Superba traducere a Iincăi Ilian păstrează frazarea originalului. Cele mai multe texte au o cadenţă incantatorie. Altele sună ca bâzâitul unei muşte: sâcăitor,

redundant, hipnotic”. ■ Gabriela Glăvan semnaleză apariția cărții *Unchiul Rudolf* de Paul Bailey, traducere de Marius Chivu, Ed. Humanitas, 2009 (*Amintiri despre țara de bestii*): „Cărților exilului li se alătură acest roman al unei viziuni nostalgice asupra raporturilor, de cele mai multe ori dramatice, dintre biografia individului și istorie”. ■ În *Portretul artistului la tinerețe* Nadine Vlădescu prezintă cartea *Eu și Kaminski* de Daniel Kehlmann, traducere de Corina Bernic, Ed. Humanitas, 2009: „Daniel Kehlmann este, fără îndoială, un mare artist, unul făcut din plămada adevăraților creatori”. ■ Michael Haulică recenzează *Între bariere* de Doru Stoica, Ed. Millenium Press, 2009 (*După-amieze magice*): „SF sau nu, translare a sefelui într-o lume rurală în care sătenii își creează cu mijloace proprii versiunea lor de tehnologie, proza lui Doru Stoica surprinde, amuză, vrăjește, te face dependent”. ■ Cu titlul *O invitație la recitare* Bogdan Mugușescu prezintă *Spațiul imaginar în poemele cavaleresti italiene. Analiză de caz: Orlando Furioso* de Corina Anton, Ed. Universității din București, 2009: „Autoarea combină în mod fericit pregătirea filologico-literară cu cea dobândită prin absolvirea masteratului de istoria ideilor și mentalităților, păstrând echilibrul între deliciale analizei propriu-zis literare și tentațiile contextualizărilor istorice”. ■ Alexandru Ofrim notează apariția *In memoriam. Mic tratat de morți celebre* de Stéphane Audeguy, traducere de Ion Doru Brana, Ed. Nemira, 2009 (*Două sute de povestioare despre moarte*): „Spumoasă și amuzantă, această carte va stârni cu siguranță hohotele de râs ale celor care o citesc. Sper să nu provoace moartea nimănu”. ■ Apar noi cataloage a editurilor Niculescu, Cartier și Polirom. ■ Mircea Vasilescu dialoghează cu Andrei Oișteanu, „*Îmi alege subiecte puțin sau inadecvat tratate*”: „- Nu vă e frică de o lectură în cheie etică a cărții dus.? - Titlul cărții mele este *Narcotice la români. Istorie, religie și literatură*. Cum spuneam, aspectul moral mă interesează doar în măsura în care perspectiva etică a scriitorilor despre care vorbesc a evoluat în timp. Dar nu îmi propun să incriminez sau să dezincriminez acest tip de năravuri. Este o carte de istorie a culturii, nu una care să fie dată în licee pentru a descuraja flagelul drogurilor. Nu spun că n-ar fi necesare și astfel de cărți. Sunt foarte necesare. Spun doar că volumul meu nu se ocupă de asta”. ■ Constantin Vică face unele aprecieri cu privire la *Bătălia drepturilor și cititorii învinși*: „Sistemul bazat pe copyright nu funcționează. Cel mai bun exemplu este dezbateră pornită în jurul Google Books Settlement - înțelegerea între industria cărții, asociațiile de autori și editori și compania Google. Termenii acordului sunt contestați de o parte din jucătorii de pe piața intelectuală: National Writers Union (SUA), European Booksellers Federation, guvernul german, Amazon.com, Comisia Europeană, Open Rights Group, dar și direct de autori, precum Harold Bloom”. ■ Sub semnătura Ioanei Bot în rubrica *Profil* este prezentat *Lorenzo Menpoud serial poet*. Profilul artistului este urmat de câteva exemple din creația sa literară. ■ Marius Chivu revine cu o nouă anchetă, de data aceasta despre *Prima carte citită*. Aflăm că Emil Brumaru povestește cum se „prefăcea” că citește din revista „Universul copiilor”, Marius Chivu menționează *Capra cu trei iezi*,

Radu Cosașu spune că prima carte care l-a fascinat a fost *Doi ani de vacanță* de Jules Verne. Dominica Drumea vorbește de *Habarnam*, Ioan Groșan își amintește de *Toate pânzele sus!* de Radu Tudoran, Marius Ianuș nu-și amintește, dar i-au plăcut *Cireșarii*, Florin Lăzărescu e de părere că prima lectură „solidă” se numea *Legendele Olimpului*, Veronica D. Niculescu își amintește de poveștile fraților Grimm în germană, O. Nimigean pornește de la cărțile ilustrate, Doina Ruști numește volumul *Helga în grădină*, iar Cristian Teodorescu își amintește de *Scufița Roșie*. ■ În *Suflet și spirit* Vasile Dem. Zamfirescu scrie în continuare despre Constantin Noica, referindu-se de această dată la *Celălalt Noica*, Ed. Anastasia, 2004, în care este descrisă „devenirea spirituală a fiului lui Constantin Noica”. ■ Ion Vianu revine cu *Un „jurnal al fericirii”*, ocupându-se de *În afara destinului* de Imre Kertész, traducere de Georgeta Hajdu: „Un periplu de un an și mai bine, o istorie de cădere în sclavie, de zdrobire a demnității umane, de moarte”. ■ Adina Dinițoiu se operește la *Un tânăr cronicar monden, pe nume Proust*: „În seria «Carnetelor», Editions de l’Herne au publicat anul acesta o mică și prețioasă ediție: Marcel Proust, *Le salon de Mme de...* - care adună laolaltă câteva portrete de prințese și contese celebre de la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea”. □ Apare un fragment din *Moartea lui Bunny Munro* de Nick Cave, traducere de Ciprian Șiuale.

● **[„Idei în Dialog”, nr. 10 (61); nr. de pagini: 48]** Sub titlul *Pornind de la nerușinare*, Dan C. Mihăilescu atinge problematica receptării și ecourilor din *Antologia lui Ierunca*: „Am vorbit în ultimele luni cu câțiva tineri, oameni de 25-31 de ani, despre acest sac de lut greu mirositor care este *Antologia rușinii*, selecția sado-maso de gunoaie propagandistice făcută de Virgil Ierunca pentru «România muncitoare» (1957-1961), «Ethos» (1973, 1975, 1982-83), «Limite», 1984, «Contrapunct», 1985-86, «Lupta», 1987-89, cuprinsă în volum astă-primăvara la Humanitas (ediție de Nicolae Merișanu și Dan Talos) și aproape deloc comentată în presă. [...] Dincolo, însă, de *naturala* indiferență a noilor vârste exegetice față de istoricul morman de gunoaie, ceea ce îngreunează comentarea antologiei lui Virgil Ierunca este lipsa unei *ierarhii* a rușinii. Așa cum în cazul colaborărilor cu Securitatea se impune constituirea prealabilă a unui spectru de nuanțe inerente unui verdict adecvat (pe criterii temporale, temperamentale, etnice, religioase, politice, somatopsihice, geografice, sexuale, financiare ș.a.m.d.), la fel și aici este nevoie de *contextualizare* și *cuantificare*. Simpla grupare alfabetică a împricinațiilor - fără distincțiile cronologice, tipologice, valorice, motivaționale, fără balanța circumstanțelor agravante cu cele atenuante, fără dozajul exact între accident și normă, între regulă și excepție, între cedarea (forțat) ocazională și cariera de lingău - riscă să malformeze definitiv lectura. Așa cum este acum, volumul riscă să fie citit doar ca un catalog al compromisului”. □ *Venind spre zilele noastre*: „Când și cine va reedita într-un tiraj convenabil corespondența-jurnal a acestui extraordinar, îndrăcit epistolier care a fost I. D. Sîrbu? Ar fi o cronică a vremii mai ceva ca *Adio, Europa*. Între timp, după cele

publicate, tot apar ici și colo alte inedite, ceea ce mă face sa-i trimit un stimulativ semn bătrânesc în pagina de-alături lui Daniel Cristea-Enache, cum că să nu lase bunătate de trufandale să se rătăcească. Așa sunt scrisorile (1984-1989) către Maria Graciov publicate de distinsa destinatară în nr. 37 din 18 sept. al «României literare». ■ Daniel Cristea-Enache publică partea a doua din *Cum a devenit huligan. Despre „extremistul” Mihail Sebastian*, cronică la *Diavolul și ucenicul său: Nae Ionescu – Mihail Sebastian* de Marta Petreu, Ed. Polirom, 2009: „Unde poate fi însă încadrat, cu strictete, efortul Martei Petreu de a face din el un prim extremist de dreapta al generației ’27? O spun cu regret pentru înzestrarea reală a autoarei în eseistică și în domeniul ideilor generale. Cartea ei, cu premise false, analize improprii, rezumate tendențioase și răstălmăciri în toată regula, intră în speța malpraxisului critic”. ■ Un articol din rubrica Profiluri, despre Al. Zub, aflat la moment aniversar, sete semnat de Mihai Dorin și are titlul *Claritate rațională și empatie* : „Savantul dublat de scriitor, idealismul integrat operei, în plină epocă a materialismului vulgar, conștiința deontologică transgresând obediența quasigeneralizată, frumusețea limbii autentice salvată de agresiunea celei «de lemn», eleganța stilistică în chiar epoca proletarizării scrisului - iată un crochiu de portret al istoricului în răspăr cu vremurile, dar în acord cu durata”. ■ Paul Mucichescu publică eseu *Tânărul Camus și Siddhartha*: „Acest articol își propune o scurtă investigație a câtorva fundamente teoretice din operele lui Hesse și Camus, probând o confruntare a romanului *Siddhartha* cu perspectiva unor nuvele și eseuri de Camus, precum *L’envers et l’endroit*, *Noces*, *Le Mythe du Sisyphé*”. ■ Daniela Magiaru (*Arhipelagul Caragiale*) recenzează *Dicționar subiectiv al personajelor lui I. L. Caragiale (A-Z)* de Gelu Negrea, Ed. Cartea Românească, 2009: „La sfârșitul lecturii, rămâi, în ciuda hopurilor semnalate, cu iluzii unei plimbări plăcute alături de un ghid competent, deși exaltat. El ți-a oferit șansa descoperirii unor galerii ascunse și a întâlnirii cu personaje poate cunoscute, dar surprinse acum în ipostaze neașteptate”. ■ În *Proza și prozacul* Vasile Popovici comentează *Prozac. O sută unu pastile pentru bucurie* de Adriana Babeți, Ed. Polirom, 2009: „Autoarea a ținut să debuteze simultan: cu proza și prozacul. Intrarea în scenă, fugitivă, a romancierului Adriana Babeți e însă adevăratul eveniment ce trebuie reținut; restul sunt simple exerciții de întreținere săptămânală”. □ Emil Hurezeanu este prezent cu un poem ■ Horia-Roman Patapievici discută *Ce mai rămâne din fosta cultură occidentală*.

● [„**Noua literatură**”, nr. 29] Cititorilor le sunt recomandate volumele: □ Garcin Jérôme (coord.), *Noile Mitologii*, traducere de Mona Țepeneag, Ed. Art, 2009 (semnat A. P.): „Textele semnate de antropologi, filozofi, istorici, psihanalisti sau scriitori acoperă cam tot câmpul mutațiilor din cultura zilelor noastre și fac un fel de arheologie a prezentului, cu tot ce are mai diferit, în bun, dar mai ales în rău, față de momentul la care Barthes lansa pentru prima dată ideea mitologiilor născute din societatea lui aici și acum”. □ Andrew Cowan, *Porcul*, traducere de Ruxandra Ana, Ed. Leda, 2009 (semnat A. P.): „Este o carte scrisă atât de simplu

încât îți dă impresia că nimic n-ar fi mai ușor decât să scrii literatură”. ■ Luminița Marcu semnează editorialul *România, noiembrie 2009: Indignare, tristețe, silă*: „În ultimele săptămâni m-am transformat într-un fel de *coach* psihologic, am ajuns să fac un fel de terapie cu colegii de redacție, mai tineri decât mine și deci mai vulnerabili. Pentru ce facem revista asta, dacă nu contează cum o facem? Cum să mai credem într-un proiect dacă în urma alegerilor la USR ea poate fi desființată, indiferent de calitatea ei? Cum se poate vorbi public în felul ăsta - felul în care s-au exprimat recent Ștefan Agopian sau Alex. Ștefănescu - și nimeni să nu reacționeze? Uite că se poate, în România anului 2009, încă se poate. Trebuie să continuăm să facem ceea ce credem, cât se poate de bine, indiferent de ce e în jur. Ne putem consola că noi azi nu riscăm decât niște proiecte, nu riscăm decât să fim nevoiți să ne abandonăm munca, dacă lumea literară se va umple și va fi condusă de impostori, dar nu ne riscăm nici libertatea, nici viața. Ca înainte de 1989. Nu e un progres?”. ■ Ana Chirițoiu se întreține cu José Luís Peixoto, „*Trebuie să fii sută la sută artist când faci artă și sută la sută profesionist când muncești*”, despre volumul *Nici o privire: „- A.C.: Romanul a fost caracterizat prin sintagma «realism magic». Te mulțumește eticheta aceasta? - J.L.P.: Nu, nu sunt de acord cu ea. Cred că am încercat să ating mai degrabă aspecte mitologice decât magice, în sensul că mitologia nu ține doar de Grecia sau de Roma antică, ci există peste tot în lumea rurală. Ba chiar și în orașe. Oriunde există un grup de oameni există și o mitologie, o sumă de lucruri pe care oamenii le cred indiferent dacă ele sunt adevărate sau nu”*. □ Ana Chirițoiu prezintă volumul *Nici o privire* de José Luís Peixoto, traducere de Clarisa Lima, Ed. Polirom, 2009: „O intuiție excelentă a prozatorului a fost să coloreze lumea aceasta fantastică cu o sărăcie cât se poate de realistă, naturalistă chiar, fie ea și stihială, ale cărei tușe dure estompează senzația de irealitate creată de curgerea implacabilă a timpului (aproape c-ar trebui scris cu T mare, inclusiv datorită referințelor biblice) și de tristețea endemică a acestei lumi în care oamenii nu vorbesc decât cu ei înșiși, în ecouri multiplicat la nesfârșit, ca într-o încăpere goală”. ■ Apare și un interviu realizat de Luminița Marcu cu Claudia Moscovici despre volumul *Velvet Totalitarism, un roman american despre România comunistă*: „- *Care ar fi modificările pe care le-ați aduce cărții într-o eventuală ediție românească?* - Nu știu dacă introducerea istorică și politică ar fi necesară în România, din moment ce românii cunosc toate aceste lucruri, spre deosebire de americani. Dar nu cred că aș schimba ceva din roman. Ca scriitoare, nu pot ghici ce vor crede criticii sau cititorii despre carte. Mai mult, gustul literar e parțial subiectiv. Nici o operă literară nu e perfectă și toate pot fi îmbunătățite. Dar pot spune un singur lucru: că mi-am dat toată silința atunci când l-am scris, având de partea mea experiența de viață, abilitățile de stil și informația acumulată. Pot să spun că am dat tot ce am avut mai bun în acest roman. De aceea nu mă pot gândi că aș schimba ceva, indiferent cărui public i l-aș prezenta”. ■ Ana Chirițoiu (*O etică de uz propriu și nu numai*) scrie o recenzie la *Ultimii eretici ai Imprieului* de Vasile Ernu, Ed.

Polirom, 2009: „Deși i s-a reproșat deja că (și în această carte) unele dintre idei sunt expediate sau doar enunțate sec, voit paradoxal, totuși ele sunt acum mai aprofundate și mai documentate; în plus, nu e cazul să-i cerem prozatorului Ernu, oricât de mare ar fi ponderea pe care-o are ideologia în scrierile lui, să ducă la capăt demonstrații încheiate la toți nasturii pentru fiecare dintre ideile enunțate”.

■ În „*Hlizeli crăcănate*” Răzvan Mihai Năstase se referă critic la *Blocul 29, apartamentul 1* de Corina Sabău, Ed. Polirom, 2009: „Citind *Blocul 29, apartamentul 1* mi-am dat seama de încă unul dintre multele atribute mărunte care fac diferența între un prozator veritabil și un altul care mai are mult de muncă până să ajungă la un nivel bun. Mă refer la folosirea anumitor cuvinte mai puțin uzuale - de fapt, la inflația lor. Nu am în vedere aici cuvinte tari, ci unele destul de inofensive, dar mai puțin frecvente în limbajul curent. Când un autor le folosește o dată, într-o anumită circumstanță, au greutate. Când abuzează de ele, le retează orice urmă de expresivitate. Cele mai supărătoare exemple în romanul Corinei Sabău sunt «a se crăcăna» și «a se hlizi». Personajele performează aceste acțiuni aproape la fiecare colț de pagină. Astfel, *Blocul 29, apartamentul 1*, un roman al copilăriei care ar fi putut fi scris pe un ton amuzant, se desumflă și cade în uitare. Păcat. Citindu-l, ne-am fi putut «crăcăna» de răs, nu însă și de «hlizeală»”.

■ Marieva Ionescu publică *Undeva la un capăt*, un comentariu la *America! America!* de Marius Oprea, Ed. Cartea Românească, 2008: „Cum spuneam, nu am mai citit un volum de poezie care să mă pună atât de zdravăn pe gânduri (aș spune tulburător, dacă termenul - etichetă de multe ori fără acoperire în conținut - nu ar fi puțin prea ușor de asociat cu poezia)”.

■ Florin Irimia (*Îndurerare*) semnează apariția volumului *Imagini fugare* de Anne Michaels, traducere și note de Lavinia Vasile, Ed. Leda, 2008: „*Imagini fugare* se cere citită și recită. O simplă recenzie nu reușește să-i cuprindă complexitatea sau să alunge frustrarea, furia, neputința și durerea resimțite la fiecare pagină. Și nici nu-și dorește”.

■ În *Chemări ancestrale* Cristina Chevereșan scrie despre *Toba pictată* de Loise Erdrich, traducere de Manuela Bulat, Ed. RAO Books, 2008: „Romanul devine o alegorie despre efemeritatea existenței pământene și datoria de a o traversa cu umilință și cu respect pentru ordinea firească a lucrurilor”.

□ Alina Purcaru publică *Medgidia, orașul de apoi. Roman în proză scurtă*, un comentariu la *Medgidia, orașul de apoi* de Cristian Teodorescu, Ed. Cartea Românească, 2009: „Lucrând din spărturi, lui Cristian Teodorescu i-a ieșit un roman și ceva pe deasupra: o sarabandă de portrete și momente, un album al unei lumii pestrițe, prinse în instantanee color, cu puțin timp înainte ca totul să dispară sub griul colectivist”.

■ Tiberiu Stamate semnează *Oglindea comunismului*, o recenzie la *Exercițiul de sinceritate* de Ion Vianu, Ed. Polirom, 2009: „*Exercițiul de sinceritate* se dovedește o carte reușită și pentru că Ion Vianu e un foarte bun scriitor. Portretele făcute de el unor personalități literare, doar din câteva linii ori care se coagulează din subtext, sunt de preferat efigiilor din istoriile literare”.

■ În *De citit în cubicle, pe furiș* Gruița Dragomir comentează *SMS* de Bogdan Dumitrescu, Ed. Polirom, 2009: „*SMS* se

citește de la un cap la altul în vreo oră jumate, dar ai impresia că ai trecut prin synopsisurile a 29 de cărți. Impresia că te afli la un festival de scurt-metraje atunci când citești prozele lui Bogdan Dumitrescu se datorează faptului că sunt foarte diferite între ele și se succed foarte repede, fără nici o pauză de respirație”. ■ În paginile *Abroad – evenimente culturale cu participare românească în străinătate*: „În cursul lunii octombrie, redactorii revistei «Noua literatură» au beneficiat de o serie de invitații deosebit de onorante la câteva evenimente produse de instituții culturale românești din străinătate: două discuții despre literatura română contemporană la Veneția, Târgul de Carte Tanpinar de la Istanbul, o vizionare de film la IMAX în Praga și două evenimente poetice, unul la Berlin, altul la Paris. Citiți în continuare relatările acestor deplasări în care bucuria participării e umbrită pe alocuri doar de nemulțumirea constatării diferențelor - devenită un clișeu obosit, dar uneori imposibil de evitat”. Reținem: □ Ana Chirițoiu, *Noua literatură românească la Veneția* în perioada 6-10 octombrie 2009: „Studentii lectoratului de limba română de la Universitatea Ca’ Foscari au umplut sala de conferințe «Marian Papahagi» a Institutului și n-a ieșit nici măcar unul înainte ca întâlnirea noastră, care a depășit binișor două ore, să ia sfârșit. După ce am povestit - în engleză, ca să nu ne lungim cu traducerea în italiană - despre câteva direcții în literatura română recentă, i-am invitat să citească textele traduse pentru ei în italiană. [...] La întâlnirea de după-amiază, aceea cu publicul venețian general, urma să reluăm desfășurătorul întâlnirii de dimineață, mai ales că între timp ni se alăturase, în afară de Francesco Ricci, Ileana Pop, și ea traducătoare de literatură română în italiană. Ni se mai alăturase însă și Raluca Lazarovici, reprezentantă a Asociației Culturale NUBE - Nuova Biblioteca Europea și a Asociației Culturale MigraMente - Centro per il dialogo interculturale din Padova, o personalitate expansivă, polemică și cu o abundență verbală cu care n-am prea reușit să ținem pasul. Astfel, partea de prezentare a revistei, care n-ar fi trebuit să dureze mai mult de zece minute, s-a prelungit mult mai mult de-atât din cauză că întrebările Ralucăi, însoțite și de comentarii ale căror nuanțe ne-au scăpat de cele mai multe ori, se întorceau la felul în care am operat selecția autorilor-invitați ai revistei”. □ Ana Chirițoiu, *Lunga noapte a liricii românești tinere. Live Poesie*, Berlin, 30 octombrie - 1 noiembrie 2009: „Evenimentul românesc s-a petrecut în parteneriat cu organizația Literaturwerkstatt Berlin, care de asemenea sărbătorea zece ani de la lansarea platformei lyrikline.org, în cadrul unui festival poetic de mare amploare internațională, și care a fost o gazdă excelentă pentru *Lunga noapte a liricii românești tinere. Live Poesie* - un concept gândit de Răzvan Țupa, cu participarea a zece poeți români într-o selecție foarte variată: Constantin Acosmei, Svetlana Cârstean, Rita Chirian, Gabi Eftimie, Sorin Gherguț, V. Leac, Ștefan Manasia, Vlad Moldovan, Ioana Nicolaie”. □ Ana Chirițoiu și Ruxandra Ana realizează un interviu cu *Boris Nitzsche, Literatur Werkstatt Berlin*, de la lyrikline.org, despre proiectul respectiv și festivalul organizat de ei. □ Simona Popescu transmite *Cartoline* despre perioada 24-27 octombrie 2009 la Paris: „În după-amiaza zilei

de 24 octombrie, împreună cu Magda Cârneci, Ion Pop și Ion Mureșan, am participat la una dintre întâlnirile organizate de Maison de la Poésie din Paris sub titulatura *Les poètes inventent l'Europe*. Sincer, *je ne vois pas l' [Europe] cachée dans la forêt!* Participă 27 de țări, fiecare cu câte un singur invitat. Excepție au făcut românii, cu patru poeți prezenți și cu o după-amiază numai a lor: *Le tropisme francophile de la Roumanie*". □ Luminița Marcu, *Târgul de Carte, Festivalul de literatură Tanpınar*, Istanbul, 30 octombrie – 2 noiembrie 2009: „De Festivalul de literatură Tanpınar s-a ocupat la Istanbul o agenție literară, Kalem Agency. Deși n-am avut nici o legătură cu acest eveniment, fiind invitată de Institutul Cultural Român, am putut să văd cum funcționează o adevărată agenție literară, condusă de două femei întreprinzătoare, atente, chiar mămoase cu invitații lor. Nu doar că au organizat tot acest eveniment la care au participat 90 de scriitori turci și străini, dar s-au implicat permanent, au comunicat cu fiecare invitat, i-au întrebat pe fiecare în parte de câteva ori cum se simt, deja în ultima zi îi știau pe toți după numele mic. Din România au participat la festival Claudiu Komartin, Adela Greceanu și Dan Lungu”. □ Gruia Dragomir, *Vizionare de presă la Praga*, 17-18 octombrie 2009. ■ Gruia Dragomir semnează *Pe drumurile lui Brad Listi*, o prezentare a romanului *Attention. Deficit. Disorder* de Brad Listi, Firday Fiction, 2008: „Pe lângă faptul că Brad Listi reușește un debut excelent și promițător pentru cei 34 de ani ai săi, o traducere a acestui roman ar introduce în imaginarul românesc o manifestare incredibilă, puțin cunoscută și care în ultimii ani a câștigat proporții incredibile (dacă Brad Listi spune că în 2000 erau 26.000 de participanți, numărul acestora a ajuns în 2009 la 43.000): *Burning Man*". ■ Cu titlul *Teasing editorial* este redat un fragment din *Rubens și femeile neeuclidiene* de Péter Esterházy, Ed. Curtea Veche, traducere de Anamaria Pop.

● [„**Orizont**”, nr. 10 (1525)] În *Surprinzătorul Cioran*, Cornel Ungureanu scrie despre: □ 1. *Wolfgang Kraus, între antume și postume*, punând întrebări pe marginea volumului *Scrisori către Wolfgang Kraus, 1971-1990*, scrise de Emil Cioran și adunate în volum de George Guțu: „Se va mai ocupa cineva, vreodată, de ele? Vor mai exista iubitori ai arhivelor care să scoată la lumină pagini fundamentale, mărturii esențiale ale culturii scrise?”. □ 2. *Modele și antimodele*: „Matricialul lui Bлага e roditor, fertil, matricialul lui Cioran (ca și al lui Goga, ca și al lui Agârbiceanu) e sec. *Schimbarea la față a României* era (și) un pamflet violent împotriva *Spațiului mioritic*. Filoanele sunt goale, pământul e neroditor, e pietrificat: «să ne mutăm în altă țară» rămâne un îndemn pentru eroii, lumea, confrății lui Cioran. Deocamdată, cu ajutorul lui Wolfgang Kraus, s-ar întoarce în Austria. Desigur, doar mintal”. □ Articolul vine cu următorul P.S.: „La douăzeci de ani de la moartea prematură a profesoarei, cărturarului, eseistului Voislava Stoianovici, Stevan Bugarski adună într-un volum (*Apropieri și interferențe*) o parte din studiile privind și interferențe relațiile culturale româno-sârbe. Carte admirabilă, care ne amintește că Voislava Stoianovici a contribuit decisiv la modernizarea literaturii de limbă sârbă din România și la buna întâlnire dintre

cele două literaturi, traducând din Ivo Andrici, Meşa Selimovici ș.a.m.d. Recenzii consacrate cărților lui Slavomir Gvozdenovici (student și continuator), Svetomir Raicov, Miodir Todorov pun în valoare devotamentul criticului care a fost față de valorile vii ale scrisului sârb din România”. ■ Din secțiunea *Copyright*: □ Șerban Foarță publică *Eye-Rhymes*. □ Știri din *Uniunea Scriitorilor din România. Filiala*: „□ *Vineri, 9 octombrie*: Ziua Editurii Marineasa, care a lansat ultima carte a Stelei Simon, *Povestiri din Moneasa*. Despre arborele genealogic ilustrat de Stela Simon, dar și despre talentul naratoarei, despre capacitatea de a cuprinde istorii deopotrivă reale și senzaționale, au vorbit Adriana Babeți, Smaranda Vultur, Lucian Alexiu, Cornel Ungureanu, Viorel Marineasa și alții. □ *Vineri, 14 octombrie*: Filiala a sărbătorit cei 90 de ani ai scriitorului Mircea Șerbănescu. Despre rolul scriitorului în viața și cultura orașului și a Banatului au vorbit ÎPS Nicolae Corneanu, mitropolitul Banatului, Cornel Ungureanu, Lucian Alexiu. Sărbătoritul a evocat felul în care s-a întemeiat filiala Uniunii Scriitorilor și modul cum a ajuns la performanțele culturale de azi. □ *Vineri, 16 octombrie*: A avut loc, într-un cadru festiv, decernarea premiilor «Florin Bănescu». Despre rolul lui Florin Bănescu în viața filialeiUSR Timișoara, dar și despre semnificația premiilor, au vorbit Cornel Ungureanu și Viorel Marineasa. În partea a doua a întâlnirii, într-un dialog moderat de Adriana Babeți și Radu Pavel Gheo, membrii filialei au discutat despre șansele literaturii azi împreună cu criticii literari bucureșteni Bianca Burța-Cernat și Paul Cernat. □ *Vineri, 23 octombrie*: Ziua Editurii Bastion, cu participarea lui Cornel Secu, Dana Nicoleta Popescu și a altor redactori ai editurii. Cu acest prilej fost lansat romanul *Scotoma* al lui Grațian Szekely. Despre locul romanului în literatura tânără, dar și despre locul lui în proiectele editoriale actuale, au vorbit Cornel Secu, Radu Pavel Gheo, Dana Nicoleta Popescu, Cornel Ungureanu”. □ Marcel Tolcea, *Reveniri și plecări*: „□ *Revenirea Hertei la Timișoara* [...] La începutul anilor 80, aflasem de la Vighi că Herta Müller fusese exilată la o întreprindere din Timișoara. Am citit azi că se numește Tehnometal. Nu știu cum stătea Tehnometalul cu exportul atunci. Astăzi, în postcomunismul postmortem, Tehnometalul a încheiat cea mai reușită operațiune de export: una bucată scriitoare, la aproape un milion de euro Nobel. □ *Plecarea lui Paul*. Lui Paul Barbăneagră îi datorez cel puțin o treime din documentarea doctoratului meu, întâlnirile cu Dna Bonnardel, Dna Monica Lovinescu și Virgil Ierunca, Cicerone Poghirc și cărțile despre Oravitza”. □ *Timișoara în cărți*: „□ *Joi, 8 octombrie*, Filiala din Timișoara a Uniunii Scriitorilor din România s-a asociat inițiativei Editurii Polirom și i-a devenit acesteia partener în organizarea evenimentului care a promovat ultimul volum al scriitorului Varujan Vosganian, romanul *Cartea șoaptelor*. În Aula Magna a Universității de Vest din Timișoara, în fața unui public numeros, au vorbit despre excelența volumului Cornel Ungureanu, Adriana Babeți și Laurian Stăncescu. Varujan Vosganian a susținut o mini-conferință, îndelung aplaudată, despre rolul memoriei în istorie. □ În cadrul campaniei de promovare a lecturii Timișoara în cărți, susținută prin programul Timișoara

Open Art City al Primăriei Municipiului Timișoara, Fundația «A Treia Europă» i-a invitat pentru o suită de acțiuni pe tinerii critici literari Bianca Burța-Cernat și Paul Cernat. □ Vineri, 16 octombrie, la ora 12, în sala de cenaclu a Filialei Uniunii Scriitorilor a avut loc conferința-dezbatere *Ce mai poate literatura în România mileniului trei?* Cei doi invitați au răspuns acestei întrebări, dar și altor chestionări venite din public. Au participat Cornel Ungureanu, Adriana Babeți, Helmut Britz, Daniel Vighi, Eugen Bunaru, Tudor Crețu, Alina Radu. Discuțiile au fost moderate de Radu Pavel Gheo. □ Tot vineri, 16 octombrie, la ora 17, critica Bianca Burța-Cernat și Paul Cernat s-au întâlnit în Amfiteatrul A12 cu numeroși studenți, masteranzi și doctoranzi de la Facultatea de Litere, Istorie și Teologie a Universității de Vest. În dezbatere – o temă generoasă: *Șansele scriitorului și cercetătorului tânăr, azi*. Au participat la discuții Cornel Ungureanu, Adriana Babeți, Smaranda Vultur, Alina Radu, Irina Căvescu, Irina Dincă. Discuțiile au fost moderate de Radu Pavel Gheo. □ Sâmbătă, 17 octombrie, la ora 11, în Librăria Cărturești (str. Mercy), Paul Cernat a lansat volumul Danei Catona, *Iepurele de martie*, câștigător al premiului de debut în poezie al Unicredit”. ■ Radu Pavel Gheo stă de vorbă cu Bianca Burța-Cernat și Paul Cernat, „*Literatura nu mai contează ca politica de stat*”: „*Radu Pavel Gheo: Ați fost în luna aceasta (octombrie) la Timișoara, unde ați participat la o întâlnire cu scriitorii și criticii de aici, la o dezbatere cu studenți, masteranzi și doctoranzi de la Facultatea de Litere și la o triplă lansare de carte la librăria Cărturești. Cunoscând pulsul vieții culturale și academice din București și luând contact acum și cu cel de aici, din Timișoara, ați îndrăzni să emiteți o opinie despre audiența pe care o mai are literatura și despre interesul față de studiul literaturii în general?* **Bianca Burța-Cernat:** Eu, una, nu împărtășesc acele viziuni apocaliptice despre «moartea literaturii». Dintotdeauna interesul pentru literatură, pentru cultură în general, a fost atributul unei minorități. Și e firesc să fie așa. Nu știu dacă oamenii citesc acum mai puțin decât în urmă cu, să zicem, două-trei decenii; nu ne putem baza, în acest sens, pe niște cercetări concrete. Dar știu că, pe traseul de o oră, o oră și jumătate pe care îl parcurg zilnic, cu diferite mijloace de transport, până la serviciu sau până la Universitate, văd invariabil destui oameni care citesc. Da, citesc de plăcere, nu doar din obligație școlară sau de altă natură. Și nu doar cărți din colecțiile foarte ofertante (inclusiv financiar) pe care le pun la dispoziția tuturor «Adevărul», «Cotidianul» ori «Jurnalul național». Viața literară - în București, dar și în destule alte orașe ale țării (în Timișoara în mod evident) - îmi pare animată, provocatoare chiar. Nu ducem lipsă de inițiative, de proiecte, de debateri. Se scrie și se publică mult, iar cărțile (vorbesc de cele cu un anumit relief) sunt receptate cu promptitudine, beneficiind în general de un comentariu profesionist. Ce se întâmplă într-un cadru organizat (în universități sau în institutele de profil) cu cercetarea literară - e o discuție amplă și care ar implica numeroase nuanțe. Ar putea fi, la o adică, o temă pentru un grupaj sau pentru un număr întreg de revistă. **Paul Cernat:** E greu de evaluat impactul literaturii în absența unor

măsurători sociologice, ba chiar și în prezența lor. Nu cred că se citește mai puțin decât în urmă cu, să zicem, zece sau douăzeci de ani, dar cred că rolul/ statutul literaturii și al scriitorului este mult diminuat, aproape meschin. Explicații? Destule... Literatura nu mai contează ca politică de stat, prin urmare nici drept contraputere, divertismentul media i-a preluat o parte din funcții, iar «elitele» noastre politice sau economice strălucesc, de regulă, printr-o indiferență totală față de cultura înaltă. Facultatea de Litere din București nu-și mai permite de câțiva ani să susțină examen de admitere, iar în țară situația nu diferă prea mult. Adevărul e că în tipul nostru de societate literatura și studiul ei nu mai conferă un status și nu mai sunt cultivate cu fervoarea pseudo-religioasă de altădată. Dincolo de asta, însă, nici literatura, nici critica literară nu se simt chiar atât de rău, ba chiar înregistrează un anume reviriment, deși mai e mult până departe. [...] **RPG:** *Din perspectiva scriitorului (prozator, poet etc.), un critic «rău» este cel care emite judecăți tranșante, clare și, cum o cere și numele profesiei, critice la adresa unor volume sau a unor scriitori. Cum se văd lucrurile din tabăra criticilor? Ce înseamnă pentru voi un critic «bun» și un critic «rău»?* **BBC:** Un critic «bun» e un critic onest, lucid, echilibrat, independent, receptiv la cât mai multe formule scripturale și, pe cât posibil, lipsit de prejudecăți în ce-l privește pe un autor sau pe altul. Un critic «bun» nu scrie negativ despre o carte din capriciu sau pentru a plăti niște polițe, după cum nu scrie elogios pentru a flata orgoliul unor autori. Un critic «bun» scrie favorabil ori nefavorabil pentru că, dincolo de preferințele sale subiective, așa îi dictează conștiința. Se poate înșela (cine e infailibil?); ceea ce contează e buna sa credință. **PC:** Pentru mine, în critica literară «bun» și «rău» au conotații strict axiologice. «Bun» înseamnă avizat, competent, responsabil, credibil, iar «rău» – «nechemat», «aflat în treabă» ș.a.m.d. Văd criticul bun (mă refer, evident, la cronicarul de întâmpinare...) ca pe un diagnostician, terapeut și analist, nu ca pe o soră de caritate sau ca pe un doctor la care vii cu o boală gravă ca să primești picături de pus în nas și felicitări pentru constituția ta robustă. Schimbând metafora medicală cu cea juridică, aș spune că un critic bun e în același timp un judecător bun și un avocat pe măsură, cu precizarea că judecata tranșantă, în alb și negru, nu e întotdeauna recomandabilă. Antrenarea discernământului critic implică, printre altele, identificarea corectă a infinitelor nuanțe de gri. Bine, putem vedea în critic și un «grădinar» sau un «ecolog» al spațiului literar...". ■ În *Constantin Noica, opțiunea culturii* Vasile Popovici notează apariția volumului *Constantin Noica în arhiva Securității*, selecția, prezentarea și îngrijirea documentelor de Dora Mezdrea. Texte introductive de Gabriel Liiceanu și Andrei Pleșu, Ed. Humanitas, 2009: „În cazul lui Noica și doar în cazul lui, care a avut ce să ofere în schimbul tăcerii politice, această opțiune intelectuală pe timp de ciumă își găsește justificarea. Când ironizăm rezistența prin cultură ar trebui să avem o ușoară reținere gândindu-ne la excepția Noica, de neintrodus în vreuna din categoriile intelectuale autohtone". ■ Claudiu T. Arieșan prezintă patru volume în *Roadele Toamnelor*: ediție bilingvă

Viețile episcopilor Romei socotiți în Biserica Ortodoxă, traducere, prefață și note de Aurel Lupu și Sorin-Dan Damian, Ed. Herald, 2009; Lao Zi, *Dao de Jing. Cartea despre Dao și virtute*, traducere și note de Su Yan, Ed. Herald, 2009; Alin Tat, *Augustin, Dumnezeu și filosofia*, Ed. Argonaut, 2006; Adrian Jicu, *Dinastia Sanielevici. Prințul Henric, între uitare și reabilitare*, Ed. Cartea Românească, 2008. ■ Alexandru Ruja (*Protectoarea umbră a umbrelor*) face o prezentare a volumului *Academia de pe Gianicolo* de Adrian Popescu, Ed. Cartea Românească, 2008: „Încărcate de fiorul adânc al poeziei născute din (re)descoperirea unor spații de cultură sau din (re)întâlnirea cu oameni de cultură sunt și paginile din volumul *Academia de pe Gianicolo*, unele de notații jurnaliere, de meditații pe teme culturale, de evocare a unor personalități cu care existența autorului s-a intersectat într-un anumit segment de timp sau au fost cunoscute doar din pagini de arhive. Volumul are două secțiuni: *Teme romane* și *Memoria fericită*. Bucuria lecturii este cu atât mai mare cu cât în fiecare pagină se simte vibrația culturală”.

■ Alexandru Budac publică *Intrușii din mansardă*, o recenzie la *Cioran inedit. Scrisori către Wolfgang Kraus 1971-1990*, volum îngrijit de George Guțu, Ed. Humanitas: „Fără îndoială, recentul volum cu scrisori constituie un remarcabil eveniment editorial, dar rămân la convingerea mea că, totuși, mai multă discreție față de viața privată a lui Emil Cioran ar constitui, în sine, un frumos exercițiu de admirație”.

■ La rubrica *Pe scurt* sunt semnalate traducerile: □ *Sufocare* de Chuck Palahniuk, traducere de Mihai Chirilov, Ed. Polirom 2009: „Pentru mine, Palahniuk reprezintă un exemplu sinistru de scriitor făcut vedetă peste noapte de Hollywood și mass-media, dar care n-are nici o tangență cu literatura”. □ *Cronicile marțiene* de Ray Bradbury, traducere de Mihai-Dan Pavelescu, Ed. Leda, 2009: „Nu sunt foarte sigur că volumul lui Bradbury rezistă la recitare, dar merită încercat”.

■ Despre volumul *Noblețea spiritului. Un ideal uitat* de Rob Riemen, *Argument* de Vladimir Tismăneanu, postfață de Horia Roman Patapievici, traducere de Gheorghe Nicolaescu, Ed. Curtea Veche, 2008 scrie Radu Ciobanu, *Recurs la rațiune*: „Să fie oare acest soi de neo-narodnicism o soluție utopică? Să fi devenit oare aceste Valori consacrate, pe care Rob Riemen încearcă să le aperse și să le impună, «oricum intangibile», așa cum afirmă criticii săi? Mărturisesc că scepticismul mă bântuie și pe mine când văd ce depărtări ne separă de ele. Pe de altă parte însă, indiferent care i-ar fi eficiența, o carte minunată, scrisă de un om care nu și-a pierdut credința în noblețea și puterea spiritului, rămâne o operă stenică și salutară, într-o vreme confuză, prielnică tuturor negațiilor”.

■ În *Educația felinei feroce* Cristina Chevereșan prezintă romanul *Tigrul alb* de Aravind Adiga, premiat cu Man Booker 2008: „Apreciind prospețimea, originalitatea și îndrăzneala perspectivei, notând evidenta ușurință a scrisului și cadența de *thriller* a poveștii, cititorului îi rămâne să decidă asupra încrederii acordate unui manifest *à-l'envers* și așteptărilor de investit într-un scriitor care promite. Indiferent cum o face, *Tigrului alb* nu i se poate nega un lucru: e un prim roman care dă de gândit”.

■ În *Marile speranțe* Angelo Mitchievici spune: „«To

understand the history of Poland is to believe in miracles.»), așa începe unul dintre cele mai pătrunzătoare eseuri pe care le-am citit despre momentele care urmează unei revoluții, un eseu de Adam Michnik, *Independence Reborn and the Demons of the Velvet Revolution*. Cred că mulți dintre noi am văzut în revoluția română un fel de miracol, așa cum alți câțiva mai lucizi ca să nu spun lipsiți de scrupule au văzut o oportunitate ca oricare alta, ce-i drept una mare. Nu am fost pregătiți pentru acest eveniment, niciuna din experiențele noastre anterioare într-un regim totalitar nu a fost de ajutor, ele reclamau obediența ca mască a contractului social și manifestarea discretă a dezacordului în spațiul privat. Adam Michnik, ale cărui *Scrisori din închisoare* oferă un adevărat manual al rezistenței în fața unui regim totalitar, subliniază faptul că orice revoluție este concepută drept eternă. {i comuniștii nu numai revoluționarii decembriști au întâmpinat același gen de dificultăți de a menține tonusul revoluționar, dificultăți cu atât mai mari cu cât constituiau suportul ideologic, politic al sistemului”. În acest context este analizată viața politică a României, de la Gheorghe Gheorghiu-Dej până la Emil Constantinescu și Traian Băsescu. ■ Revista dedică paginile recentei laureate a premiului Nobel: □ Rodica Binder, *O zi cu Nobel*: „Herta Müller, cea atât de reținută, discretă, puternică și fragilă, intransigentă, sensibilă exigentă cu sine și cu restul lumii, odată nobelizată, a devenit persoană publică. Dar, așa cum o știi, cred că va reuși să-și scoată în cel mai scurt răstimp cătușele gloriei și ale celebrității, rămânându-și cum și-a propus și dorit, fidelă sieși”. □ Radu Pavel Gheo, *Scriitor, limbă, națiune*: „S-a discutat și se va mai discuta mult despre Nobelul primit anul acesta de Herta Müller și mai ales despre apartenența scriitoarei la o țară sau alta. Este Herta Müller o scriitoare germană sau româncă? Avem sau nu motive să o asociem (fie și parțial) cu literatura – sau cultura – română? Sau faptul că s-a născut și a crescut în România e doar un accident biografic nesemnificativ, ce nu influențează absolut deloc opera ei? Asemenea polemici sunt bine-venite. Însuși acest premiu, acordat unei scriitoare aflate între lumi, între limbi, între culturi și civilizații, e un prilej fericit de a comenta identitatea scriitorului în general”. □ Pia Brînzeu, *Tristeți de copil*, articol publicat inițial în „Orizont”, nr. 25 (798), 24 iunie 1983, o recenzie la volumul de debut al Hertei Müller, *Niederungen. Prosa*: „Fraza curge ritmic, prin construcții scurte, concentrate, camuflând dialogul, inexistent ca formă stilistică directă. Elementul forte rămâne însă repetiția. Se repetă cuvinte, sintagme, imagini, pentru a construi crescendo-ul fiecărei proze și pentru a lovi memoria cititorului. Iar la sfârșitul volumului ai bucuria să fi descoperit o personalitate literară conturată distinct: feminitatea ascunsă se ivește brusc de după calmul și tăria unui spirit masculin. Nici în viitoarea sa carieră literară, ce se anunță promițătoare, Herta Müller nu își poate dori mai mult”. □ Roxana Nubert, *Viața la periferie*: „Narate din perspectiva cuiva care percepe viața de la periferia societății în maniera lui Heinrich Böll și Günter Grass, textele Hertei Müller dezbat înstrăinarea individului față de societate și marginalizarea acelor care nu vor să se adapteze la normele sociale, cum

este cazul personajelor feminine”. □ Gabriela Glăvan, *Anima neagră*: „Romanul *Animalul inimii* se distinge între cărțile Hertei Müller printr-o neobișnuită tangență între două lumi și limbaje diferite. Comunismul românesc din anii ’80, ca realitate primară transpusă narativ, este fixat în cadrele fluide și variabile ale unei expresii poetice acute”. □ Elena Crașovan, *Sarcasm și tandrețe*: „Propunem în acest eseu lectura alăturată a două volume semnate Herta Müller, publicate în 2005 la Polirom. *Regele se-nclină și ucide* – o culegere de povestiri-eseuri cu substanță autobiografică – și *Este sau nu este Ion*, o carte de poezie, prima scriere în limba română a autoarei, un colaj de cuvinte decupate din reviste, alăturate în rime interioare surprinzătoare. Titlurile selectate apar ca două fațete complementare care evidențiază, independent de convenții generice, tematica monocordă din opera autoarei: întoarcerea obsesivă asupra trecutului și traumatica fuzionare cu prezentul: [...]”. □ Robert Șerban realizează un interviu cu Herta Müller, *Am refuzat să nu mai gândesc!*, „fragmente din emisiunea lui Robert Șerban, *A cincea roată*, 12 martie 2005, Televiziunea Analog, Timișoara”, transcriere de Oana Doboși: „R.Ș: *Sunteți amprentată puternic de dictatura în care ați trăit?* H.M: Da, din păcate. R.Ș: *Din păcate sau din fericire, pentru că această amprentă naște cărțile pe care le-ați scris până acum.* H.M: Da, dar aș fi preferat să nu se întâmple. R.Ș: *Ați fi preferat?* H.M: Da, sigur. Mai bine nu ar fi fost dictatură și mai bine nu aș fi scris nici o carte. Aș fi fost coafeză sau croitoreasă: profesii tot atât de interesante ca atunci când scrii cărți. R.Ș: *Dacă Dumnezeu ar apărea acum și v-ar spune: «Herta Müller, ai de ales între un viitor al omului care scrie cărți și ia premii și e cunoscut...»* H.M: Acum, după ploaie, nu mai trebuie să vină Dumnezeu cu umbrela! Dacă nu ar fi fost dictatură, multă lume și multe biografii nu ar fi fost atât de nenorocite și toată țara asta n-ar fi așa de nenorocită cum este. Pentru că tot ce la ora actuală nu merge cum trebuie este urmarea dictaturii. Și câtă nenorocire, câte vieți distruse, Dumnezeule! Eu nu accept această condiționare, adică să spui că o dictatură are ca urmare niște scriitori, niște cărți. Hai să ne punem întrebarea invers: ce bine ar fi fost și câți scriitori minunați am fi avut dacă n-ar fi fost dictatură? Asta e! Asta aș fi vrut să trăiesc. Și să fiu scriitoare, dar nu într-o dictatură. Să mă fi făcut scriitoare fără să îmi stric nervii. Ar fi fost și asta o alternativă”. ■ Însemnări de jurnal, datate 15, 16 și 17 octombrie, despre călătoria sa la târgul de carte la Frankfurt produce Robert Șerban în evocarea *Cu ochii migdalați, printre cărți și prieteni*. ■ În rubrica *Duplex* Cristina Chevereșan scrie despre romanul *Georgiana Duchess of Devonshire* de Amanda Foreman, iar despre ecranizarea cărții se pronunță Adina Baya. □ Daniel Vighi publică *Frații minori și Securitatea*, un fragment din romanul *Podoabe, și pălării, și poncho, și păr lung, și mărgele*. ■ Citim *Jurnalul unui bătrân amant* de Marcel Mathiot.

● [„Tomis”, nr. 10 (475)] Titlul articolului scris de Bogdan Papcoștea, la secțiunea *Creditorial*, este *Inocent, penibil, vinovat*: „Marxismul difuz nu mai are, însă, în zilele noastre dimensiunea aspră a revoluției. Astăzi el este mai

degrabă o atitudine *cool*, salonardă, lipsită aparent de substrat ideologic, dar care se hrănește, fără rețineri, din materialismul istoric, din egalitarism și fiorul revoluționar, oricât ar fi acesta din urmă de anemic și de specializat”. ■ Sergiu Miculescu revine la *Anul internațional Eugen Ionescu*, cu articolul *Capcanele artei (ne) angajate*: „Încă din primele texte în limba română transpare la Ionescu circumspecția față de ideea artei angajate. Aceeași rezervă față de așa-zisul adevăr obiectiv și militarea pentru impunerea acestuia. A păși în arena discuției înseamnă deja a îmbrățișa partizanatul unei cauze, alegerea unei tabere, arborarea unui steag”. ■ Apare *In memoriam Virgil Bănescu*: □ un cristian, *No comment*: „E ciudat să scriu la trecut despre el. Moartea lui îmi aduce în actualitate două probleme. Întâi de toate, până acum, ideea de generație mi se părea foarte atacabilă. De-acum, capătă un sens logic. Dacă până acum o lună aș fi avut rezerve față de titulatura «generația 2000», am, din păcate, un argument care o fixează. Prin moartea lui Virgil, generația își începe istoricizarea”. □ Versurile dedicate lui Virgil Bănescu semnează: Marius Ianuș (*Pentru Constantin Virgil Bănescu...*), Mugur Grosu (*Piatra*), Claudiu Komartin (*mai răbdă puțin; cu un râu; zidul se mătase; tot ce văd; camera copilăriei mele*). □ Felix Nicolau semnează *Cacealmaua*, o cronică la *Poeme preraphaelite* de Dumitru Bădița, Ed. Pontica, 2008: „Un volum plin de miez pentru cine are răbdare să dea la o parte cojile numeroase. Iar farmecul lui Dumitru Bădița vine din faptul că, deși dezamăgit, el nu se acrește, nu dă cu pumnul, împunge doar cu degetul în coaste”. □ Alina Costea publică *Așa cum este!*, o recenzie la *Cinema* de Angelo Mitchievici, Ed. Polirrom: „Ceea ce reține ochiul cititorului (cel puțin, al acestui cititor care scrie acum), dincolo de poeticitate, de fraze învăluitoare, de spectacol baroc, cu *circe* și *păuni*, este feminitatea percepției. [...] La final, ochiul mai reține ca universitarul constănțean este un autor de cursă lungă, cu o carieră de scriitor în față, sigură și meritorie. Și că, așa cum este, trebuie să fie cunoscut pentru că propune o incursiune aparte în lumea de *dincolo*”. □ În *Orice utopie se termină cu o apocalipsă* Raluca Șerban-Naclad anunță apariția romanului *Urania* de Jean-Marie Gustave Le Clézio, Ed. Art, 2009: „Romanul acesta este un amestec de mistică și senzualitate, de teroare controlată și irizări de fericire deplină, o licoare numai bună de degustat pentru a aluneca în *himeria*. Un semn de apreciere merită și traducătorul romanului, Mădălin Roșioru, pentru strădania de a folosi cuvinte vechi, rare, descriind viziunile himerice ale lumii amerindiene”. ■ Beatrice Lăpădat (*Jurnalul fără punct*) comentează *Jurnal 2003-2009* de Oana Pellea, prefață de Ioana Pârvulescu, Ed. Humanitas, 2009: „O infuzie de liniște și pace, *Jurnal: 2003-2009* este o lectură-terapie la care poate recurge oricine, indiferent dacă știe sau nu pe actriță de scenă și indiferent de educație. O singură calitate se impune de la sine înainte de lectură: dispoziția de a primi”. ■ Despre volumul *Contrasecunde* de Iulia Pană, Ed. Brumar, 2008 scrie Raluca Șerban-Naclad în *Când înghițim limbile ceasului*: „Nedorind să fie «în ton și trendy», Iulia Pană dovedește că are deja un limbaj propriu în poezie, iar în lupta cu timpul, în ringul

poeziei iese învingătoare, cel puțin deocamdată”. ■ Revenind la *Cercul domestic*, Claudiu Komartin scrie despre *Doi euforici trăsniți*: „Dacă te uiți la titlurile din ultimul timp scoase de Vinea și de Brumar, campioanele, cel puțin până acum câțiva ani, ale cărții de poezie în România, te întrebi dacă nu cumva sunt conduse de alți oameni decât până acum. Ori dacă, mai pe scurt, acești editori mai și citesc ce publică, sau doar încasează nepăsători banii de la autorii dornici să-și vadă satisfăcută, pe banii lor, grafomania. Trei titluri mi-au ajuns de curând pe birou cu totul întâmplător (atâta vreme cât aceste volume nu sunt de găsit nicăieri, iar eu nu sunt prieten sau rubedenie cu niciunul dintre autori, asta nu are de ce să mă mire), trei cărți apărute în bune condiții grafice la Brumar, într-o colecție de poezie («poeți români contemporani») la vederea căreia inițial m-am entuziasmat. M-am lecut repede, însă vina îmi aparține, de vreme ce-am început cu unul dintre cei mai serbezi și mai lipsiți de originalitate poeți 2000-iști, Daniel D. Marin. Ajuns la a treia carte, DDM nu mai scrie ca Andrei Peniuc, cum făcea la debut, cu o lipsă cronică de talent, ci o imită fără ascunzișuri pe Ofelia Prodan (care e departe de a fi vreo lumină a poeziei recente). Nu mă voi referi la cartea sa, fiindcă avem de-a face cu un caz de impostură pe care nu am de ce să-l sancționez tocmai eu. Bravul Daniel Cristea-Enache, care-a ras demonstrativ autori precum Șerban Foarță, Simona Popescu sau Răzvan Țupa a fost, cred, singurul critic care a scris (ca de obicei, plat și didacticist) despre încercările patetice ale lui D. D. Marin de a face poezie. M-am oprit, însă, cu interes, ca asupra unor monstruoziități pline de surprize (și, pe alocuri, de un suculent umor involuntar), asupra volumelor *Noaptea instinctelor* de Ștefan Bolea și *Inima tuturor lucrurilor* de Michel Martin. [...] Ceea ce împărtășesc Bolea și M. Martin la a doua carte este un principiu euforic al scrierii poeziei. La Bolea, euforia îmbracă forme de o violență extremă, este întunecată, exorbitantă, gotică, mai pe scurt: lipsită de măsură, iar la Michel Martin dă în grafomania cea mai înzorzonată și mai limbută, autoarea părând că și-a extirpat cu totul spiritul autocritic”. ■ Sorin Dinco semnează *Proză, dar s-o știm și noi... Unde sunt romanele de altădată? Despre câteva teme pierdute prin literatura postceaușistă*: „Marile sau micile teme ale literaturii ultimelor două decenii se nasc în stradă, unele «în direct», altele trecând prin filtrele noii cenzuri emane de explozia canalelor mediatice. Am extras din *Moralitate și oportunism*, articol semnat de Gheorghe Grigurcu în primul număr postdecembrist al «României literare» (6 ianuarie 1990) un «decalog» al temelor și... temerilor literaturii din anii postceaușiști”. Sunt enumerate și pe scurt explicate „temele obsesive ale disputelor literare și, în general, din spațiul public românesc postdecembrist”: 1. „Schimbarea la față”, 2. „Emoția eliberării”, 3. „Etapel tranziției”, 4. „Șovăirea”, 5. „Control primar”, 6. „Continuitatea”, 7. „Morala lege înaltă a sufletelor noastre”, 8. „Dictatura”. ■ Miki Vieru publică partea a doua din *Tendințe textualiste: o bătaie a conceptelor*: „Trebuie menționat că avangarda a avut totuși un impact atât de solid în lumea literară românească încât la cam fiecare apariție sau intuiție de apariție a unei generații poetice tendința era cam aceeași cu cea a

manierismului în viziunea lui René Hocke sau a postmodernismului în viziunea teoreticienilor lui, sau a textualismului în viziunea lui Marin Mincu. Adică, iată o nouă avangardă, iată o nouă revigorare a avangardei. Atitudinile și viziunile critice față de această comparație cu avangarda au fost de la moderate până la negare”. ■ În *Atelier de traducere* apare partea a treia din eseu *Avangardă și kitsch* de Clement Greenberg, în traducerea lui Daniel Clinci. ■ La rubrica sa *Nobel Prize Losers* Daniel Clinci scrie despre *Antipiesa și dadasoful: Eugen Ionescu*: „Aceste fiind spuse, este evident că un premiu Nobel pentru literatură era pe deplin meritat de scriitorul francez și român, iar faptul că a fost ignorat de forurile academice suedeze este un accident care marchează, o dată în plus, o istorie a unui premiu cu o legitimitate discutabilă sau chiar contestabilă”. ■ Adrian G. Romilă scrie despre *Estetic și religios* în rubrica *Dicționar Apocrif*: „Arta, ca și mistica, ascunde mai degrabă decât dezvăluie. Ambele privesc ființa umană și mântuirea sa, presupunând traversarea contingentului înspre lumea de dincolo de semne și simboluri. Dar arta e, poate, singura care permite, cel puțin în lumea de aici, «zăbovirea», întârzierea în preajma eternității”. ■ Daniel Clinci revine la *Revista presei* cu *Literatura actuală, luată la puricat*: „Trecând la chestiuni ardente, revista «Cultura» ne propune o anchetă cu subiectul *Literatură și actualitate* la care răspund, printre alții, Ion Pop, Adrian Lăcătuș, Paul Cernat, Al. Cistelecan, I. B. Lefter. Impresia generală este că respondenții găsesc salvarea literaturii de uitarea care o paște prin introducerea sa pe canalele media, existând aproape un consens în ceea ce privește televiziunea. În calitate de cel mai popular canal mediatic, televiziunea ar putea oferi, în opinia respondenților anchetei revistei «Cultura», mai multe informații despre literatură stabilind un contact cu publicul”. ■ Apar versuri de Marius Pârlogea. ■ La proză Mădălin Roșioru este prezentă cu *Odiha*. ■ În *Text Pistols. Debut Tomis* apar versurile lui Constantin Liculescu. ■ În traducerea lui Mihail Vakulovski citim *Declarație de dragoste. Vodevil* de Daniil Harms. ■ Mădălin Roșioru traduce *Pe plajă* de Catherine Millet. □ În secțiunea *Titanic fals* este publicat poemul *Lupta voluntară a poemului cu poetul* semnat Mugur Grosu vs. Ioan Flora feat. Marin Sorescu. □ La *Jurnal sentimental* apare *Trei puncte pe inima vechii Dacii* de Alina Costea.

● [„*Vatra*”, nr. 9-10 (462-463)] Virgil Podoabă este prezent cu prima parte din *Catabaza orfică, versiunile mitului orfic și paradigmele poeziei*: „Având ca operator hermeneutic cele două versiuni ale mitului orfic distinse în clar de-abia în secolul trecut, propunerea de față despre cele două paradigme ale poeziei instituite, la vârste culturale distincte, de poezii din Grecia antică, dar care vor avea alotropii de-a lungul întregii istorii a poeziei europene, se învârtește în jurul termenului de catabază și a schemei organizatoare, dominant catabasice, a versiunii nonoriginare a mitului inițial al poeziei”. ■ Dora Pavel realizează interviu cu Gheorghe Grigurcu, „*Cu o naivă seriozitate, întorceam spatele prezentului*”: „D.P.: *Vă place să vă recitiți?* Gh.G.: Îmi spunea Radu Petrescu, în treacăt fie zis o mare personalitate încă insuficient pusă în valoare, că obișnuiește a-i îndemna

pe apropiații săi, companioni în așa-numita Școală de la Târgoviște, ca în orele de descurajare să se recitească. Era o terapie. Astfel, continua prozatorul, le revenea încrederea în sine, apetitul lucrului literar. Eu unul nu procedez așa. Lucrez cu atenție fiecare text, mă însuflețesc de dorința de a-l face cât mai «bine», dar, odată publicat, nu-l mai revăd, cu excepția momentului în care alcătuiesc o carte. În rest, privesc înainte. Mă umplu de freământul rândurilor pe care urmează să le aștern, cu orgoliul de-a fi mulțumit măcar de unele dintre ele. Să le recitesc pe cele vechi n-ar fi o vanitate? Și nu mi-ar plăcea să amestec orgoliul cu vanitatea”. ■ Cronicile literare: □ Evelina Oprea semnează *Zmeura de aur*, o cronică la *Cum te poți rata ca scriitor. Câteva metode sigure și 250 de cărți proaste* de Alex. Ștefănescu, Ed. Humanitas, 2009: „În afara unui dublu catharsis (scriitorii se purifică de unele excese, greșeli, în pagina criticului, fără să știm însă dacă vor avea puțința, silința de a se îndrepta, iar criticul se purifică prin scris de atâtea lecturi, din punctul său de vedere plictisitoare) scrutarea celor 250 de cărți «proaste» nu folosește la nimic. Mult mai «sigure» sunt «metodele» la care face apel cronicarul și în a căror eficiență am fi crezut și dacă apăreau «singure», într-o sinteză independentă, alcătuind un scut salutar, în fața revărsării «mareei negre», adică a literaturii lipsite de valoare”. □ În *Sinuciderea, în direct* Adriana Stan scrie despre *Cartea tuturor intențiilor* de Marin Mălaicu-Hondrari, Ed. Cartea Românească, 2008: „Extrema precaritate epică și poziția slabă a eului narativ ar fi fost puțin problematice, dacă autorul nu ar fi ținut să ne convingă, în pofida a ce-i reușește de fapt, că scrie o carte crescând pe o «idee» puternică. În loc de acea idee însă și de posibilitatea de a fi glosată, dramatizată sau poetizată, cum par să anticipeze unele pagini, singura găselniță ce ține volumașul laolaltă este pretextul facil de a colțona factual cazuri de suicid”. ■ Eliza Deac (*La ușa scriitorului*) analizează trei texte scrise de Costache Olăreanu (*Romanul de acțiune*), Petru Cimpoșu (*A venit un scriitor din București*) și Ioan Groșan (*O dimineață minunată*): „De fapt, toate trei reiau o temă căreia, probabil, fiecare autor simte la un moment dat nevoia să îi dea o replică, anume problema raportului dintre realitate și reprezentare, așa cum acesta a fost teoretizat în mereu recitata *Poetică* a lui Aristotel”. □ Revista publică dosarul *Alexandru Mușina, epistolierul*. Argumentul este semnat de Cristina Timar: „Alexandru Mușina se menține în top. Ar fi fost de ajuns Budila-Express, unul din poemele de vârf ale generației '80, de o prospețime ineputabilă, care a stârnit admirație chiar și la douăzeci de ani de la apariție în rândurile douămiiștilor, ca el să-și merite locul. Dar verva și militantismul său nu s-au oprit aici. Faima sa poetică a fost egalată doar de cea eseistică. Iar momentul de grație al vocației de eseist va fi atins de acele eseuri «de tot libere», cum le numește Al. Cistelean, mult gustate de cititori, publicate vreme de câțiva ani în revista «Vatra» - din 2000 până în 2005 - , sub genericul *Epistolarul de la Olănești*. În final, ele au fost cuprinse în cele două volume eseistico-epistolare, *Scrisorile unui fazan* (Ed. Cartier, 2006) și *Scrisorile unui geniu balnear* (Ed. Aula, 2007). [...] Invitația adresată colaboratorilor noștri nu

le-a impus restricții în abordarea celor două volume, ci i-a încurajat să urmeze îndemnul celui care se autoproclama ironic «fazan», «geniu balnear», «Socrate de Brașov» sau «Pascal de Olănești»: să dialogheze – chiar dacă opiniile lui sunt atât de categorice încât uneori nu mai lasă loc la replică–, să polemizeze, să evoce, să rememoreze, să dezvăluie ori să dezvolte una sau mai multe idei”. □ Răspund la această invitație: Virgil Podoabă (*Anton Pann filosof*), Al. Cistelean (*Mușina eseistul*), Romulus Bucur (*Epistula ad Musina Carissime amice Alexandre*), Adrian Alui Gheorghe (*Recurs la Epistolarul de la Olănești: / Epistolarul de la Bălătești*), Mihai Iovănel (*Pacienții și sapienții*), Adrian Lăcătuș (*Proiectul și decepțiile lui Alexandru Mușina*), Radu Vancu (*Așa grăit-a Gică Contra*), Teodora Dumitru (*Gaia scienza cu nuiaua la palmă*), Evelina Oprea (*Despre starea culturii române în postcomunism*), Daniel Cristea-Enache (*Un hacker intelectual*), Caius Dobrescu (*Alexandru Mușina și războaiele sale culturale*), Andrei Bodiș (*Mușina, epistolar*), Cornel Ungureanu (*Despre scrisorile d-lui Mușina, cu admirație*), Cornel Moraru (*Scrisori rămase fără răspuns...*), Radu Mareș (*Călcâiul vulnerabil*), Livius Ciocârlie (*Să tot fii așa fazan!*), Gheorghe Grigurcu (*Jocul de-a inteligența*), Antonio Patraș (*Schița pentru istoria lui cum e cu puțință să devii geniu la băi, la Olănești*), Irina Petraș (*Scurte întâlniri cu Alexandru Mușina, epistolierul*), Sanda Cordoș (*Publicistică epistolară*), Luca Pițu (*Contribuție la desecretizarea bavardajelor noastre prerevoluționare*), Traian Ștef (*Fazanul, pasărea care nu este păun*), Diana Adamek (*Nu cumva să pleci!*). ■ Din secțiunea *Cu cărțile pe masă*: □ Andrei Moldovan semnează *Despre o lume din bucăți*, o recenzie la *Cartea micilor invazii* de Ștefan Manasia, Ed. Cartea Românească, 2008: „Lipsit până la urmă de posibilitatea ieșirii din sentimente, după pomenita rețetă camusiană, lepădându-se rând pe rând de îmbrăcămintea poetică, spectaculos croită pentru alții, cu entuziasmul rătăcit probabil pe ulițele copilăriei, se naște pe bună dreptate întrebarea: ce îi rămâne scriitorului? Cu siguranță că are capacitatea rară de a dialoga cu lumea, apropiindu-se de multe ori periculos de zonele abisale, dar totdeauna având înțelepciunea să se desprindă, să se detașeze de fiecare dată într-un scepticism suveran. Cartea micilor invazii rămâne un volum bine realizat în partea sa durabilă, adică cea estetică”. □ În *Kyrie élison* Veronica Buta scrie despre romanul *Kyrie Lex* de Flavia Teoc, Ed. Cartea Românească, 2009: „Istoria consemnată de oameni poate fi antropocentristă; istoria mare e, însă, biocentristă, găsind mereu forme, vechi sau noi, care să găzduiască viața. Aceasta e legea căreia i se supune universul romanului Flaviei Teoc și întregul său sens, frust, direct și neîndurător”. □ Ovidiu Moceanu publică *O lectură modernă a operei lui Pavel Dan*, un comentariu la *Pavel Dan și globul de cristal al creatorului (o abordare pe suportul teoriei imaginarului)* de Gabriela Chiciudean, Ed. Academiei Române, 2007: „Cartea Gabrielei Chiciudean propune un alt unghi de abordare a creației prozatorului, într-o manieră care evidențiază resursele textului”. □ Kertész Helga semnaleză că a apărut o *Antologie de proză optzecistă în limba maghiară*, realizată de Virgil Podoabă și Traian Ștef, sub titlul

Dilingó, Ed. Noran, 2008: „Selecția lui Virgil Podoabă și Traian Ștef reușește să facă mai vizibilă și mai apreciată literatura română pe plan internațional, iar traducerile din limba română în limba maghiară reflectă adevărata dezvoltare a ambelor literaturi. Calitatea textelor se menține în mod constant și în traduceri, dificultățile specifice pe care le pune limba sursă sunt rezolvate ingenios de către traducători. Traducerile reflectă stilul textelor originale și pot fi o lectură plăcută pentru cei interesați de literatura popoarelor vecine”. □ Mia Chindriș debutează cu *O carte pentru neuitare*, o cronică la *Ritualul bestiei. Amintiri din Șezlongul albastru* de Cornel Nistea, Ed. Teognost, 2008: „Este o carte care se adresează celor ce prețuiesc adevărul, dar mai ales celor tineri, cărora le sunt înfățișate două lumi: una în care valori precum demnitatea ființei umane, libertatea de creație și de exprimare, adevărul, dreptatea sunt prețuite până la moarte, și o alta în care adevărul nu este necesar, care disprețuiește omul și-i pune la îndoială menirea”. □ Florin Caragiu scrie despre *Aida Hancer, de la Eva Nimănuși la Amadiada postmodernă*: „Dublul debut al Aidei Hancer, prin volumele *Eva nimănuși* (ed. Vinea, 2008) și *Amadiada* (ed. Princeps, 2008) s-a impus în câmpul literar românesc prin prospețimea unui glas explorator. Textura poetică are frecvente evoluții nonliniare, acauzale, discontinue, în registrul unei subiectivități ce «face legea», creând topologii, metrici și conexiuni prin tăieturi și lipiri, compuneri și descompuneri, formări și deformări, asocieri și salturi, opriri și țâșniri surprinzătoare. Acestea fac simțite sinestezia și simbioza stărilor, lucrurilor și cuvintelor mișcate de suflul unei sensibilități dedate unui act de geneză”. ■ La rubrica *Lecturi* Iulian Boldea îl evocă pe *Alexandru Mușina, poetul*: „Poet al prozaicului, al mediocrității și precarității vieții cotidiene, Alexandru Mușina percepe, pe de altă parte, universul, dar și trecutul cultural cu un ochi ironic și parodic, din eclectismul poemelor sale putându-se decupa, dincolo de amestecul de notație sobră și de vultură a imaginarului, o genă recesivă a sarcasmului provocator și deziluzionat”. ■ În secțiunea *Cartea străină* Rodica Grigore publică *Don Quijote în oglinda criticii și dincolo de ea*, semnalând apariția volumului *Don Quijote de la Mancha* de Miguel de Cervantes, traducere, cuvânt înainte, cronologie, note și comentarii de Sorin Mărculescu, cu un studiu introductiv de Martín de Riquer, Ed. Paralela 45, 2007. ■ Rodica Ilie este prezentă cu eseu *Literatura europeană între realitate și utopie*: „Modul constituirii unui nou «grand récit» în paradigma postmodernă nu determină, de fapt, o nouă realitate; astăzi, utopiile sunt repede relativizate, parcurs starea de legitimare, se afirmă ca povestiri, pentru ca apoi să ajungă la stadiul de ideologie sau, în cel mai reductiv caz, la stereotipuri culturale și la slogan. Astfel se întâmplă și cu ideea de literatură europeană, ea este obiectul de studiu al comparațiștilor, al teoreticienilor culturii, poate și al filosofilor și politologilor. Al scriitorilor, mai puțin”. ■ Elena-Elvira Moldovan scrie despre *Ascunșii zei în Romanul adolescentului miop de Mircea Eliade*: „Interpretând afirmația lui Mircea Eliade, despre rolul dragostei de a revela un destin, putem spune că destinul revelat de relații greu de numit primele iubiri, de fapt false

iubiri sau doar acuplări lipsite de sentiment și implicit de demnitate, a fost un destin al muncii și al renunțării; biologicul, deocamdată mulțumit și trezit totodată prin vizitele săptămânale la bordel, era înnobilit mai târziu, pe măsură ce metafizicul încorporea erosul și moartea, transmutându-le în veșnicie, dându-le astfel cu adevărat sens”. ■ Cătălin Ghiță se pronunță cu privire la *Imaginația vizionară contra relativismul științific: lupta lui Blake cu Newton*: „Chiar dacă, precum am subliniat în comentariile noastre anterioare, confruntarea dintre știința experimentală și arta vizionară se încheie, în opera profetică a lui Blake, printr-o concordie mediată de Dumnezeu Însuși, în practică, ea nu sfârșește în armonie și nici măcar într-un armistițiu elementar, aplicabil unui sector sau altuia din câmpul celor două domenii perfect antagonice”. ■ Nagy Imola publică esul *Considerații asupra modernității de la 1900*: „Analiza atentă a modernității vieneze sau central-europene de la momentul 1900, având o relevanță transeuropeană, poate facilita înțelegerea complexității și fragilității celei mai recente dintre modernități: aceea din epoca globalizării – spațiul de desfășurare, împrumutând o expresie devenită celebră, a omului recent. Căci avem de-a face, și azi, cu aceeași conștiință a diferenței, a fragmentarului, aceeași nesiguranță individuală și colectivă, aceeași criză de identitate, aceeași obsesie a libertății, aceeași criză a valorilor, aceleași pesimism și incertitudine, același proces de reaşezare a interacțiunilor sociale, economice sau estetice. Urmează să vedem dacă acest tip de crize va genera același elan creator, aceeași înflorire artistică și inovație culturală care este cunoscut azi drept *modernitatea vieneză de la 1900*”. ■ Despre *Balcanismul și specificul literaturii române* scrie Călin Crăciun, pornind de la studiile lui Mircea Muthu și Constantin Ciopraga: „Balcanismul literar, la fel ca balcanismul în genere, putem acum conchide, se dovedește un concept bine consolidat, fiind greu de contestat. El dă seama de o componentă reală a literaturii române, precum și a spiritului autohton, cu trăsături specifice, generate de convertirea în valori și atitudini a experienței turcocratice pe un fond clasic bizantin, convertire realizată cu precădere în mediul orășenesc. Notele care diferențiază balcanismul românesc de celelalte balcanisme țin, bineînțeles, de interacțiunea acestui suflu cu celelalte componente, împreună cu care e alcătuit aliajul ce poartă generic denumirea de specific național”. □ Andrada Fătu-Tutoveanu propune articolul teoretic *Prezența scindată și literatura „paradisurilor artificiale”*: „În contextul unei carențe ori frustrări pe care o implică realul, secolul al XIX-lea e parcurs de diversele variante ale evaziunii din spațiul și timpul obișnuite (într-o nostalgie paradisiacă), iar halucinogenele (și opiaceele cu precădere în epocă) au reprezentat sursa imediată (asupra căreia nu plana vreo interdicție legală ori de alt tip, fiind chiar încurajată de medici) pentru o astfel de experiență a scindării psihice”. ■ Florin-Corneliu Popovici scrie despre *Dihtomiile personajului blecherian*, definind felurile în care omul „K” este prezent în opera lui Max Blecher: cetățeanul, neaustriacul, omul, evreul. □ Ion Pecie publică prima parte din *Povestea lui Irimiea Oișteanul*. □ În *Addenda la „Echinoc”* apare răspunsul lui

Nicolae Sârbu, *Am fost o figură echinoxistă*. ■ Din *Talmeș-balmeș* reținem: □ *Apare Regulamentul de organizare și acordare a Premiului Național de Poezie „Mihai Eminescu” pentru Opera Prima – ediția a XI-a* - . □ Dan Culcer transmite invitația pentru „Revue Asymetria” despre *Cercetarea comparată a textelor cenzurate*: „Revista «Asymetria» proiectează adunarea unei documentații în acest domeniu, dar singura cale este apelul către autori, cei care posedă manuscrisele a căror autenticitate poate fi garantată chiar de către cei ce le-au produs. [...] Arhiva astfel constituită va fi donată unui institut de cercetare, acela care ne va asigura că a integrat în programul său, asigurând finanțarea necesară, o tematică prioritară în acest domeniu”. ■ Semnează versuri Angela Marinescu, Alexandru Mușina, Emilian Galaicu Păun, Eugeniu Nistor, Nicolae Popa, Mircea M. Pop, Radu Bălaș, Daniel Mureșan, Grigore Gherman. ■ Gheorghe Crăciun revine cu *Jurnal – 1977-1978*. ■ Despre *Războiul din Kosovo*. *La sate* scrie Ion Mureșan, în rubrica sa *Murry’s point*. ■ Prozatorul Ioan Radin semnează povestirea *Viața în lift (cutia neagră)*. ■ Versuri de Dylan Thomas, Sylvia Plath și Vladimir Nabokov sunt traduse de Ovidiu Simion. ■ Vasile Spiridon traduce și adaptează fragmente din scrierile lui Desmond Morris. ■ Versurile lui Radnóti Miklós sunt traduse de Kocsis Francisko.

● [**„Viața Românească”, nr. 10; nr. de pagini: 130**] Numărul se deschide cu *Memento* de Basarab Niculescu, intitulat *Martorul: Mircea Ciobanu (1940-1996)*: „O parte a ființei mele a dispărut pentru totdeauna odată cu Mircea Ciobanu”. ■ Dora Pavel realizează un interviu cu Gheorghe Grigurcu, „*Inteligența e o provocare adresată destinului*”: „- *D.P.: Cum vă simțiți între sinceritatea și ipocrizia confrăților?* - Gh.G.: Fie-mi îngăduit a aprecia neconvențional acest binom, în care primul termen pare egal cu o virtute, iar cel de-al doilea cu un viciu. Dorim, fără doar și poate, raporturi de sinceritate cu colegii de condei, dar ce înseamnă aceasta? Realist privind lucrurile, nu neapărat o atitudine de corectitudine, de lealitate, căci avem a face cu caractere pe care nu le schimbă modul de comunicare. [...] Evident, un gen de ipocrizie constantă, fără fisuri, care să facă atmosfera socială respirabilă, aidoma unei instalații de aer condiționat. O disciplină autoimpusă care să păstreze cel puțin aparențele normalității relațiilor dintre oameni, întrucât zonele obscure ale ființei rămân incontrolabile. Și nu o prefăcătorie grosieră, de prost gust, ci una cât mai aproape de așteptările noastre în microcosmul ambianței în care ne aflăm. Deoarece există o ipocrizie rea și o ipocrizie bună, precum colesterolul rău și colesterolul bun. Mă gândesc acum la politețe, viciul minim, spre a parafraza o celebră cugetare, pe care ipocrizia îl înfățișează omagiind virtutea, cu un efect maxim. Armonia conviețuirii umane civilizate ar fi de conceput în absența acestei înfrânări elegante a pornirilor dezagreabile care e politețea, delicată dovadă nu numai de stimă față de aproapele ci și față de tine însuși? Dramul de simulare conținut în comportarea politicoasă e ca sarea în bucate, fără de care moravurile ar fi insipide. Unii vorbesc și despre șansa politeții, adică a acestei ipocrizii amabile, pe care nu doar o tolerăm, ci și

pe care o dorim, de-a se transforma în a doua natură a omului și poate că nu greșesc...”. ■ În paginile dedicate eseisticii apar: □ Cornel Ungureanu, *Péter Esterházy, de la oarecare distanță*, eseul fiind împărțit în: 1) *O pagină de jurnal: 10 decembrie 2007*; 2) *Ce aș fi spus la Budapesta*; 3) *Von Dalma, un personaj care a circulat și în Banat*. □ Grete Tartler, *Drumul spre orient: Gérard de Nerval*: „Pentru Nerval, modelul «poetului» e asemănător celui transmis în Europa prin hispano-arabi și trubaduri: are de împlinit o misiune, fiind deopotrivă cântăreț, preot, dătător de legi, medic, clarvăzător”. ■ Elisabeta Lăsoni revine la secțiunea *Cărți paralele* cu textul *Un bărbat și două femei*, analizând *Lorelei* de Ionel Teodoreanu și *Rebecca* de Daphne du Maurier: „Fiecare dintre ele este un caz de sociologie literară și de psihologie a lecturii, dar împreună alcătuiesc o pereche foarte interesantă de ficțiuni construite pe un principiu al oglinzii. Autorii înșiși oferă subiect de reflecție privind succesul și riscurile sale”. ■ În rubrica *Viața literaturii*, Ion Bogdan Lefter afirmă: *Tiraje mare, tiraje mici... pentru poezie, nu tirajele sunt problema*: „Una dintre «plângerile» recurente privitoare la poezia de azi e impactul restrâns: tiraj mic, vânzări scăzute. Termen de comparație: glorioasele vremuri de dinainte de 1989. Poate fi – într-adevăr – o problemă pentru editori, în cazurile în care investesc ei înșiși în plachetele de gen (e destul de răspândită și cealaltă variantă: în care autorii înșiși plătesc publicarea, din bani proprii sau susținuți de «sponsori»). Literar vorbind, nu! Mai exact spus, e o falsă problemă. Falsă și în sine, și prin comparație cu cifrele de dinainte de 1989. A existat o singură perioadă în care volumele de gen au avut tiraje mari, colosale: epoca proletcultistă. Toată producția editorială era atunci de propagandă și o prelua imediat noul sistem al bibliotecilor «pentru mase». Nu înseamnă că, dacă erau multe, cărțile se și citeau”. ■ Cronici literare: □ Marian Victor Buciu semnează *Un cronicar literar programat*, o cronică la *O carte pe săptămână* de Ștefan Borbély, Ed. Ideea Europeană, 2007: „În primul rând, ne reține afinitatea de metodă. Ea este aplicată la istoria literaturii, redusă la politic iar, ca spațiu cultural, la Universitate. Apoi – straniu, paradoxal – metoda este extinsă dincolo de estetic, dar, totuși, literar (dacă mai e posibil). Textul programatic este, în acest volum, atașat cronicilor. El impune, ca dispoziție firească, «o istorie politică a literaturii române»: o «metodologie integrativă, axată pe studii culturale, care se practică azi în marile universități occidentale». Menține evaluarea estetică, într-o reconstituire a contextul social și politic, pentru a ajunge la «viața adevărată» transpusă în opere”. □ În „*Comunismul domestic*”, o viziune a lui Iulian Ciocan Vitalie Ciobanu scrie despre *Înainte să moară Brejnev* de Iulian Ciocan, Ed. Polirom, 2007: „Cartea lui Iulian Ciocan, ca și altele apărute în ultimii ani, sugerează că noul drum al literaturii basarabene se situează undeva la confluența istoriei cu intimitatea individului”. □ Bogdan Crețu publică *549 de scriitori și publiciști ieșeni contemporani*, un articol despre dicționarul *Scriitori și publiciști ieșeni contemporani (1945-2008)*, a treia ediție de N. Busuioc și Fl. Busuioc: „E drept că de regulă o epocă se definește prin vârfurile sale, dar istoria literaturii nu îi

uită nici pe «infanteriști». La o adică, pentru ei se fac dicționarele. De aceea, indiferent de carențele sale, Dicționarul celor doi Busuioc este, incontestabil, un instrument de lucru care merită grațitudinea contemporanilor. El dă seama de ce înseamnă viața literară ieșeană, cu autorii ei de prim raft, dar și cu cei mediocri dar orgolioși. Citind această carte (poate părea straniu, dar eu nu doar consult, ci de-a dreptul citesc dicționarele, cu creionul în mână), îți dai seama de cât de onorabilă sau, după caz, ridicolă este viața literară ieșeană”. □ Christian Crăciun semnează *Mă băntuie locul*, o recenzie la *În Exod* de Viorica Răduță, Ed. Cartea Românească, 2008: „De altfel, avem de-a face cu un roman construit mitic. Nu un roman care ar ilustra un mit sau altul, ci unul care funcționează mitic, pentru că așa funcționează acea comunitate. Aluziile mitologice literale, de la șarpe la lună, apă, taur, înălțime sunt, sigur, abundente”. ■ La *Cronica traducerilor* Rodica Grigore publică *Evelyn Waugh. Privind spre trecut cu nostalgie*, o semnalare a apariției volumului *Întoarcere la Brideshead* de Evelyn Waugh, traducere de Mihnea Gaftă, Ed. Grupul Editorial Corint, 2009: „Cu acțiunea întinzându-se, practic, între cele două războaie mondiale, *Întoarcere la Brideshead* beneficiază de un interesant artificiu de construcție, constând în prezența unui narator, Charles Ryder (de altfel, romanul este chiar subintitulat *Amintirile sacre și profane ale căpitanului Charles Ryder*) manieră narativă comparată, uneori, deși doar parțial, cu aceea din *La răscruce de vânturi*”. ■ Din rubrica *Miscellanea*: □ Nicolae Prelipceanu, *In Memoriam Damian Necula*: „A încetat din viață, la începutul lui septembrie, la Argentan, în Normandia, scriitorul Damian Necula”. □ Ion Zubașcu, *Un om cât toți oamenii*: „La Petrila apare o publicație unică poate în lume, numită paradoxal «Nirvana socială» (cu subtitulatura «Ziarul de perete al celor puși la perete»), realizată de Ion Barbu și dedicată în întregime memoriei altui om al locului, scriitorul Ion D. Sîrbu, fost deținut politic, care ar fi împlinit în iunie 90 de ani, dacă nu s-ar fi retras definitiv în istoria literaturii, acum 20 de ani”. □ Ion Zubașcu, *Viața ca operă de artă*: „Am auzit și citit că Dan Mircea Cipariu intenționează să-și depună o candidatură «revoluționară» la președinția USR. Cred că face o greșală la care-l poate împinge doar demonul pierzaniei. Dan Mircea Cipariu este inițiatorul unor proiecte de mare anvergură și vizibilitate, *Trenul Regal*, *Bucureștii în 27 de poeți*, *Maratonul de poezie și jazz*, de la Teatrul de Operetă, iar acum, al experimentului - *Instalația de cArte 4x4*, dintre 27 iulie – 4 august, cu finalizare în expoziția atelierului de creație de la Palatul Mogoșoaia, din 6 septembrie, 2009. Unui poet eruptiv ca Dan Mircea Cipariu, ale cărui volume de versuri sunt veritabile spectacole audiovizuale, s-ar cuveni să-i fie de-ajuns harul creativității multiple, inclusiv manageriale, puterea de sus ce i s-a dăruit și să nu mai aibă nevoie și de puterea de jos, administrativ-sindicală”. □ Ion Zubașcu, *Ultima casă din URSS*: „Volumul *Ultima casă din URSS* cuprinde în cele 200 de pagini ale sale o selecție a reportajelor, interviurilor și relatărilor realizate în aproape două decenii de jurnalistul Ștefan Susai, din Iași, despre lumea de peste Prut și prejudecățile care continuă să domine mentalul colectiv românesc”. □

Revista presei literare este semnată de Liviu Ioan Stoiciu; citim despre „România Literară”, „Ramuri”, „Convorbiri literare”, „Apostrof”, „Luceafărul de dimineață”, „Tribuna”. ■ În *Miscellanea* se află și un nou *Breviar editorial* de Eugenia Țarălungă: □ *Avionul de hârtie* de Costache Olăreanu, Ed. Muzeul Național al Literaturii Române, 2008: „Ediția, îngrijită de Mira Olăreanu, include ultimele adnotări ale autorului”. □ *Întoarcere în timp. Memorialiștii români* de Al. Săndulescu, Ed. Muzeul Național al Literaturii Române, 2008: „De la Ion Ghica, C. A. Rosetti, B. P. Hașdeu și Regina Maria până la Nicolae Steinhardt, Petru Comarnescu, Petre Pandrea sau Annie Bentoiu, multe personalități ale vieții culturale sau politice nu au ocolit memorialistica. Al. Săndulescu publică un volum în care îi vom regăsi pe aproape 50 dintre aceștia”. □ *Cronici teatrale* de Șerban Cioculescu, Ed. Muzeul Național al Literaturii Române, 2008: „Grație acestei ediții, ies la lumină – dintr-un vechi caiet de matematică, găsit pe un raft, în biblioteca familiei – cronici, amintiri, eseuri privind evenimente din lumea teatrului, începând din toamna care a urmat încheierii celui de-al Doilea Război Mondial până la momentul ianuarie 1947, când apare cronica la spectacolul *Nevasta pantofarului*, de Federico Garcia Lorca”. □ *Poezii marilor orașe – citiri și recitiri* – de Traian T. Coșovei, Ed. Muzeul Național al Literaturii Române, 2008: „Avid de poezie, Traian T. Coșovei, nu se mulțumește cu scrisul și cititul, ci «recitește» și apoi publică în presa culturală cronici la tot felul de volume, pentru ca apoi cronicile să fie recitite, la rândul lor, între copertele unei cărți”. □ *Înghițitorul de creioane* de Costel Stancu, Ed. Tim, 2009: „Pentru unii, cele zece volume ale poetului reșițean par a fi ușor de expediat ca fiind cele ale unei glorii locale, într-o zonă în care etalonul de notorietate îl reprezintă, poate, Ion Chichere (chiar dacă în postfața la *Înghițitorul de creioane* se face referire și numele unor Ileana Mălăncioiu, Ioan Alexandru sau Constanța Buzea)”. ■ În *Mica antologie poetică VR* apar versurile lui Virgil Mazilescu, însoțite de prezentarea lui Marian Drăghici, *Spiritul Mazilescu, de/ scris puțin*. Poemele publicate sunt luate din ediția *Opere* realizată de Alexandru Condeescu, Ed. Muzeul Literaturii Române. ■ Versuri semnează Alexandru Mușina, Medeea Iancu, Ioan Mărginean. ■ Rodica Grigore traduce *Spion în amnezia* (fragment din romanul omonim) de Julian Semilian.

NOIEMBRIE

1 noiembrie

• [„Adevărul”, nr. 132] Nicolae Manolescu scrie *Cum am devenit liberal*: „Am încă proaspete în minte două amintiri din tot mai îndepărtata mea copilărie. Amândouă sunt legate de alegeri. Și nu, nicidecum, numeroasele alegeri din aceasta toamnă, la Președinție, la UNESCO, la Uniunea Scriitorilor, mi le-au readus în memorie. De fapt habar n-am de unde au răsărit. E vorba de alegerile din 1946. Aveam șapte ani și, firește, nu votam. Nu mai e cazul să precizez că nici politică nu făceam”. ■ Victoria Anghelescu scrie noi articole despre câștigătorii și perdanții Premiului Nobel pentru Literatură: John Steinbeck (*Un californian la Academia din Stockholm*) și Alberto Moravia (*Fascinația limbajului comun*).

• [„Tribuna”, nr. 172] Daniel Moșoiu semnează *Întâlnirile culturale Ars Maris, a treia toamnă*, notând desfășurarea celei de-a treia ediții a Întâlnirilor culturale internaționale Ars Maris la Reghin în perioada 8-10 octombrie, când s-a acordat pentru prima oară Trofeul Ars Maris artistului austriac Jehan Calvus. ■ În editorialul *Un festival, două festivaluri...* Ioan-Pavel Azap scrie despre prima ediție a Festivalului Internațional de Film Comedy Cluj (10-18 octombrie) organizat la Cluj și despre Festivalul Internațional de Film Transilvania (TIFF). ■ Din *Cărți în actualitate*: □ Ion Cristofor semnează *Octavian Doclin și „melancolia lucidității”*, o prezentare a volumului *Urna Cerului* de Octavian Doclin, Ed. Anthropos, 2009: „Concepute asemenea unei construcții de piatră, riguroase și austere, sau ca fină țesătură a «pânzei de paing», poemele din volumul *Urna Cerului* ne redescoperă un poet consecvent cu sine și cu programul său. Acest nou volum al lui Octavian Doclin mai adaugă o treaptă unui impozant edificiu poetic, dând un plus de strălucire efigiei unei personalități poetice reprezentative a liricii de azi”. □ În *Sindromul de panică al narațiunii* Adriana Stan scrie despre *Sindromul de panică în Orașul Luminilor* de Matei Vișniec, Ed. Cartea Românească, 2009: „Greu rezumabil, firește, mai degrabă sugerabil ca atmosferă, «romanul» său e interesant nu prin parada de răsucire a strategiilor narative, alfabetizată și epuizată, cum spuneam, de optzeciști, ci prin modul în care încearcă să deschidă formula ca atare, să o scoată din circularitatea carcerală a literarului, legând-o de o meditație cu tentă foarte baudrillardiană asupra realității mediatice în pană de consistență. Să fie deci textualismul, cu toată alura sa lucid-deconstructivă, la fel de idealist în substanță precum celebrul filosof francez?”. ■ Ioana Sasu-Bolba semnează *Annais: acolo, la începutul Lumii, Iubirea...*, un comentariu la *Annais* de Mircea Diudea: „*Annais* este descrierea unei mari Iubiri. Până aici nimic nou, mai ales că toate versurile lui Mircea Diudea reprezintă un cânt închinat Iubirii însăși. Nici faptul că o face într-un mod absolut personal (poate chiar unic), că metafora sa este sofisticată incluzând în ea o combinație uluitoare între concret și abstract, nu este o noutate, modalitatea fiind o constantă a poeziei sale. Ceea ce este nou este faptul că apare o «poveste», mai palpabilă, care reușește să facă

întreaga textură mai inteligibilă și, într-un fel, mai umană”. □ Despre romanul *Mantia de stele* de Milorad Pavić, Ed. Humanitas, 2008 scrie Cristina Sărăcuț în *Belgradul în șase povești zodiacale*, spunând că romanul „este *autobiografia corală* a unei tinere care se trezește la Paris într-un așternut străin și într-o limbă străină. Urmează șase regresii în istoria medievală și recentă a Serbiei și tot atâtea povești de iubire”. ■ În *Subteranele cotidianului* Octavian Soviany scrie despre volumul de debut al lui Bogdan Perdivară, *kilometri de pivniță*, Ed. Vinea, 2004: „Admirabil în poemul-oratoriu *kilometri de pivniță* și în *old rockin chair*, mai puțin convingător în ciclul *dunga albă din creier*, autorul e o prezență poetică de neignorat, capabil de evoluții spectaculoase care însă se lasă îndelung așteptate deoarece Bogdan Perdivară a devenit o prezență tot mai discretă, nemaipublicând niciun volum de versuri în ultimii cinci ani”. ■ La rubrica *Istorie literară* Ion Pop prezintă textul *Paul Celan, avangardist român*. ■ În *Decadentism liric, pseudosimbolism, genialitate* Ovidiu Pecican comentează ediția a doua a volumului *Ascunsul Bacovia* de Dinu Flămând, Ed. Pergamon, 2007: „Poet și traducător cu afinități manifeste față de Fernando Pessoa și identitățile literare multiple ale acestuia, monograful scrie din interiorul domeniului, având, în raport cu alți exegeți ai autorului *Lacustrei*, avantajul de a fi, el însuși, un practician de talent din câmpul profesional și vocațional analizat. Într-adevăr, imaginea tradițională a poetului simbolist apare acum modificată. Flămând se interesează mai degrabă de natura originalității poetice a celui studiat, refuzând soluția mai la îndemână a calificării lui prin raportare la un gen proxim, și când recurge la aceasta, apropierea sunt neașteptate: «Ca structură artistică, Bacovia ar putea fi comparat cu Brâncuși, cel care a reluat și a șlefuit o viață întreagă variante de *Păsări* sau de *Domnișoare Pogany*» (p. 30)”. ■ Laszlo Alexandru publică partea a doua din *Mihail Sebastian pe masa de operație*, o analiză critică a volumului *Diavolul și ucenicul său: Nae Ionescu – Mihail Sebastian* de Marta Petreu, Ed. Polirom, 2009. Această parte poartă subtitlul a) *M. Sebastian și nazismul*: „Lansată în confecționarea abuzivă a unui portret de publicist extremist, scriitoarea se vedea încurcată de ponderea semnificativă a textelor antihitleriste ale lui M. Sebastian, din epocă, și a ales să le diminueze semnificația. Dar, în realitate, activitatea gazetărească antinazistă a scriitorului, în acea perioadă, a fost dintre cele mai ample și insistente. [...] După cum se vede prea bine, opiniile pe tema hitlerismului și a Germaniei naziste, exprimate de Magistru și de Discipol în paginile «Cuvântului», sunt antitetice, deși tolerate de polifonia publicației. Surpriza apare doar odată cu monografia Martei Petreu care, bazându-se pe faptul că cititorii secolului XXI n-au frecventat, cu mic, cu mare, presa română interbelică, ne povestește azi că opțiunile politice ale lui Nae Ionescu și ale lui Mihail Sebastian ar fi fost «trase la indigo» (p. 83)”. ■ Marius Jucan se pronunță cu privire la doi laureați folosind titlul *Un Nobel de două ori exploziv*: „Mai mult decât în alte rânduri, premiile Nobel 2009 pentru literatură și pentru pace s-au ciocnit de furtuna unei vaste nedumeriri, ale cărei valuri agitate au măturat secțiunile

culturale ale marilor ziare europene și americane. Surpriza fierbinte și autentică se învecinează cu stupoare rece, iar contestarea gălăgioasă cu surdina ei obstinată. Perplexitate, derută, sentimentul unei încurcături oficializate. O scriitoare germană, a cărei patrie de origine este România, un președinte american afro-american cu rădăcini în Kenia, Indonezia și Hawaii în două dintre pozițiile cele mai contestate de altfel ale Nobelului, literatura și pacea. [...] În cazul Hertei Müller, deconcertarea cu privirea la reprezentativitatea scrierilor autoarei germane, (exprimată mai cu seamă, în presa americană ori în cea poloneză) derivă din conflictul dublul al moștenirii autoarei, o moștenire imposibilă de familie și de țară. Autoarea nu a renunțat la nici una din ele, ceea ce a dat operei sale, pe lângă coordonata estetică postmodernă, intransigență morală, ambele puțin gustate în țara în care doamna Müller a trăit între 1953-1987. Efectul recunoașterii unei autoare rămasă o cvasi-necunoscută în mediile literare românești a aruncat un con de umbră dens asupra literaturii autohtone din epoca Ceaușescu, epoca marelui realism socialist și a «obsedantului deceniu» cu voie de la poliție. Nobelul poate fi desigur interpretat, contestat (vezi, Laurențiu Ulici, *Nobel contra Nobel*), dar nu poate fi ignorant”. ■ Cristina Ispas continuă cu partea a doua din studiul *Ion Mureșan*. „*Poezia menține echilibrul între rațiune și corp*”: „La Ion Mureșan, condiția artistului pare să fi degenerat însă, de la cântărețul în consonanță, în perfectă armonie cu cântecul său și cu lumea, protejatul înțeleptului Apollo, la condiția celui contaminat de haosul din jurul lui Dionisos, contaminare căutată în numele unei cunoașteri totale”. ■ Ioan-Pavel Azap realizează o convorbire cu scriitorul Radu Țuculescu, „*Întâmplările romanelor mele sunt furate de realitate*”: „- *Carierea ta de romancier s-a relansat spectaculos în acest an, odată cu apariția - tot la Cartea Românească, la fel ca și Povestirile mameibătrâne - a romanului Stalin, cu sapa-nainte!. În doar câteva săptămâni de la ieșirea pe piață, cartea a avut cronici dintre cele mai elogioase, semnate de critici de prim raft... Mie - iată, mărturisesc public -, Stalin... mi s-a părut sub nivelul (deși, poate, mai corect ar fi: altceva decât!) Povestirilor... sau al Umbrei... Iarăși: cum îți explici succesul acestui roman al tău în raport cu cele anterioare? – Da, Stalin, cu sapa-nainte! este cu totul altceva. Este un țipăt, dacă vrei. Un strigăt de mânie, de neputință, de deznădejde... Cu momente de duioșie copilărească... Dar, până la urmă, nimic nu s-a schimbat... cu trecerea timpului, doar decorul și costumele și prea puțin mentalitățile... Stalin, cu sapa-nainte! este și un discret roman politic care încearcă să treacă dincolo de aparențe... E o carte care mi-a răsărit în minte... pe când stăteam lângă tata și-l vedeam murind. Atunci mi-am reamintit copilăria, atunci mi-am dat seama câte momente poetice și mizerabile am avut în viață... Comentarii mai multe? Păi, în sfârșit, m-au citit... mai mulți critici. Și, dacă găsesc timp, pot să facă la fel și cu romanele mele anterioare...”. ■ Despre *Stalin, cu sapa-nainte!* Ed. Cartea Românească, 2009 de Radu Țuculescu, apar mai multe recenzii: □ Constantina Raveca Buleu, *Memoria ludică*: „În trenea lui «a fost odată...» (prin care se deschide romanul), ritualizarea povestirii prin uzul*

formulelor recurente imprimă ritm, stare și invită ademenitor la o lectură participativă, fie că subliniază tragismul propriei existențe prezente («ofofoof, viața mea»), fie că deschide apetitul pentru cunoașterea emergenței graduale a tragicului în viața sa («Apoi am mai crescut puțin»). Toate acestea nu înseamnă că tragicul domină sumbru discursul lui Radu Țuculescu. Departe de asta, impulsul ludic permează la nivelul celular romanul și injectează umor negru unor scene de multe ori tragice”. □ Ștefan Manasia, *Cel mai nou bestseller al lui Radu Țuculescu*: „În acord cu trendul, acest grupaj inițiat de revista «Tribuna» nu va părea, prin urmare, scandalos ci, mai degrabă, de neocolit. Chiar dacă nu la fel de dens și de vizionar, de senzual și de plastic precum *Povestirile...*, *Stalin cu sapa-nainte!* este unul dintre evenimentele anului literar 2009 și, mai cu seamă, dovada sigură că energia și tonusul epic ale autorului au ajuns, iată, la maturitate”. □ Ing. Licu Stavri semnează *Booker-ul mai tare ca Nobel-ul?*: „Toamna este anotimpul premiilor literare, iar la începutul lui octombrie două dintre cele mai importante, Premiul Man-Booker și Premiul Nobel pentru literatură, au fost anunțate în rapidă succesiune. Încă o dată, Academia Suedeză, fidelă unor criterii numai ei știute, a considerat oportun să ignore impresionantele prestații ale unor scriitori ca Amos Oz, Mario Vargas Llosa, Philip Roth, așezând laurii pe fruntea Hertei Müller, o scriitoare germană originară din Banatul românesc, cu totul stimabilă, dar probabil mai cunoscută la noi în țară ca dizidentă decât este știută în Germania ca poetă și prozatoare. Oricum, mă bucur că fostul meu coleg, agerul critic Peter Motzan, are acum ocazia s-o promoveze. În Marea Britanie, criticii sunt în unanimitate de acord că lista scurtă pentru Premiul Man-Booker a fost anul acesta mult mai solidă decât în sezoanele precedente, pe ea figurând cele mai recente cărți ale lui J. M. Coetzee (deja dublu câștigător al Booker-ului) și A. S. Byatt (laureată pentru *Possession*, carte recent tradusă în românește, la «Nemira», de concetățeanul nostru Virgil Stanciu), precum și romane de Sarah Waters, Simon Mawer, Adam Foulds. O listă atât de puternică, încât n-au încăput în ea noile romane semnate de scriitori ca Margaret Atwood, John Banville, Anita Brookner sau Kazuo Ishiguro. La ceremonia ținută la Guildhall în 6 octombrie au fost prezenți toți scriitorii nominalizați, cu excepția lui Coetzee, a căruia reputație de scriitor retras (emul al lui J. D. Salinger) este notorie și care evită ori de câte ori poate contactele cu publicul sau ziariștii, ca să nu mai vorbim de ceremoniile publice. Juriul, condus de Jim Naughtie, de la BBC, a anunțat drept câștigător romanul lui Hilary Mantel *Wolf Hall*, oricum favoritul publicului și al agențiilor de pariuri și cea mai bine vândută operă literară la Londra, împreună cu *The Little Stranger* a lui Sarah Waters, tinzând chiar să depășească noul roman al lui Dan Brown, *The Lost Symbol*, pe lista de bestsellers”. ■ Ion Bogdan Lefter revine la *Viața care devină literatură și invers (încă o notă „târgovișteană”)*, o continuare de prezentare a informațiilor primite de Mircea Horia Simionescu. ■ Adela Iancu traduce *Din jurnalul unui schizofrenic întârziat* de Szántai János. □ Revista publică versurile Mirunei Vlada, laureata Premiului I și Premiului revistei „Tribuna” la Concursul

Național de Poezie „Octavian Goga”, 2009. ■ Raul Huluban traduce poeziile scriitorilor portughezi: Gonçalo M. Tavares, José Miguel Silva, Rui Lage, Manuel de Freitas. □ În traducerea lui Șerban Foarță citim *Carmina Burana*, adică 76. *Dum Caupona Verterem...*

2 noiembrie

● [„Adevărul”, nr. 6001] Reținem informații din două note nesemnate: □ *Herta Müller a avut gânduri de sinucidere*: „Laureata Premiului Nobel pentru Literatură, scriitoarea germană Herta Müller, a declarat la Leipzig că a luat în considerare sinuciderea, însă nu a făcut acest lucru pentru a nu da satisfacție serviciilor secrete din România, a scris publicația «La Tercera». Scriitoarea născută în Banat a vorbit în cadrul unui curs de politică despre scrisul sub tensiunea de a fi spionat și despre demoralizarea în fața prezenței serviciilor secrete din România socialistă”. □ „*Str. Revoluției Nr. 89*”, la *Gaudeamus*: „Un număr de 20 de personalități, printre care Matei Vișniec, Andrei Șerban, Dan Perjovschi și Ion T. Morar, semnează un volum coordonat de scriitorii Dan Lungu și Lucian Dan Teodorovici, intitulat *Str. Revoluției nr. 89*. Cartea va fi lansată la 28 noiembrie, la Târgul Gaudeamus”.

3 noiembrie

● [„Adevărul”, nr. 6002] Apar două note nesemnate: □ *Goncourt pentru „Trei femei puternice”*: „Scriitoarea franco-senegaleză Marie Ndiaye (născută la 4 iunie 1967) a fost recompensată, ieri, cu cel mai prestigios premiu literar francez, Goncourt, pentru romanul *Trois femmes puissantes (Trei femei puternice)*. Volumul este unul dintre succesele editoriale ale toamnei, cu un tiraj de peste 140.000 de exemplare”. □ *Premiul Renaudot, acordat lui Frédéric Beigbeder*: „Premiul literar Renaudot pe 2009 a fost atribuit scriitorului francez Frédéric Beigbeder, pentru volumul *Un roman francez*, apărut la Editura Grasset. În octombrie 2007, Frédéric Beigbeder a venit la București pentru a-și lansa cartea *Iartă-mă!... Ajută-mă*, o continuare a aventurilor personajului Octave Parango, din romanul *199.000 lei*”.

● [„Revista 22”, nr. 45 (1026)] Paul Cernat semnează *Valachia News*, o cronică la *Lizoanca la 11 ani* de Doina Ruști, Ed. Trei, 2009: „Dacă Doina Ruști ar fi avut controlul stilistic al lui Cristian Teodorescu din *Medgidia, orașul de apoi, Lizoanca...* ar fi fost o carte excelentă. Ea rămâne, totuși, o experiență narativă intensă, șocantă și insolită, pe care doar o prozatoare înzestrată cu vână epică și forță interioară o putea oferi”. ■ La rubrica *Studii & Eseuri*, Andrei Oișteanu este prezent cu *Eugène Ionesco, între oroarea de a trăi și oroarea de a muri*: „Cum comemorăm un scriitor clasic? Șlefuindu-i lespeda de pe mormânt? Lăcrimând patetic la poalele monumentului? (Re)citând nostalgic câteva clișee uzate și abuzate? Sau încercând să aflăm mai multe despre viața și opera lui, despre speranțele și nefericirile lui, despre eventualele lui traume și despre modul

cum a știut să le depășească?”. Autorul eseului optează pentru ultima variantă, raportându-se la problemele personale din viața lui Eugen Ionescu.

● **[„Bucureștiul cultural”, nr. 27 (90)]** În traducerea lui Alexandru Al. Șahighian apare *O poveste greu de uitat* de Jan Koneffke. ■ În *Târgul de toamnă* Doina Papp scrie despre UNITER, alocând o parte din text lui *Ionesco Event și alte evenimente*: „Dacă montările Ionesco au fost parcimonios distribuite, potrivit dorinței fiicei autorului centenar, d-na Marie-France Ionesco, conducerea FNT a găsit ideea de a marca evenimentul corespunzător. Pe de o parte, prin invitarea unui spectacol de la Paris cu *Cântăreața cheală*, în regia lui Jean-Luc Lagarce, susținut de Institutul Cultural Francez din București, pe de alta, prin programarea la Radio România Cultural a seriei de spectacole realizate special de departamentul Teatru radiofonic”.

4 noiembrie

● **[„Adevărul”, nr. 6003]** Dan Bolcea semnează *În bătălia pentru Herta Müller a învins prietenia*, anunțând că noul roman *Atemschaudel* va apărea la Ed. Humanitas Fiction: „*Atemschaudel* a apărut în urmă cu câteva luni la editura germană Hanser. Un exemplar al romanului se vinde în librării cu 20 de euro. Denisa Comănescu, director general al Editurii Humanitas Fiction și coordonator al colecției «Raftul Denisei», ne-a declarat că a participat la o licitație pentru drepturile de autor, ținută de Editura Hanser, reprezentată în România de agentul literar Simona Kessler”.

● **[„Adevărul literar și artistic”, nr. 998]** Cezar Paul-Bădescu obține un interviu de la Steve Sem-Sandberg, „*Literatura își dorește să-i facă pe ceilalți fericiți*”: „- Care e părerea dumneavoastră în privința alegerilor făcute de juriul Academiei Suedeze pentru Premiul Nobel? Există multe voci care spun că de multe ori prevalează criteriile politice. - Care sunt criteriile politice pentru care a fost aleasă Herta Müller? - S-a spus că au ales-o j pentru că se împlineau 20 de ani de la căderea Zidului Berlinului. - Cred că astfel de comentarii apar orice alegere ar face. Gândiți-vă ce comentarii ar fi stârnit dacă, în loc de Herta Müller. l-ar fi ales pe Amos Oz, cu tot conflictul din Orientul Mijlociu! Oricum, Amos Oz va lua premiul într-un an sau doi - și atunci se va zice desigur că l-a luat din motive politice și că există interese ascunse să fie acordat premiul unui scriitor evreu. Ca să nu mai vorbim de reacțiile care se vor stârni în lumea arabă. Întotdeauna vor fi controverse în legătură cu Premiul Nobel pentru Literatură. Cu toate acestea, eu sunt convins că întotdeauna decizia juriului se bazează pe valoarea literară”. □ Dan Bolcea scrie despre *Trei cântărețe chele*, notând trei reprezentări ale piesei lui Eugen Ionescu jucate la Festivalul Național de Teatru din București. □ Marius Chivu semnează *Boieri, nobili, diplomați*, un articol despre *Amintiri și povești mai deocheate* de Neagu Djuvara, Ed. Humanitas, 2009: „Educația, carierele diplomatice, mariajele, prietenii, dar și exproprierea sau exilul boierilor români, toate acestea apar undeva pe fundalul acestor amintiri frivole, dar scrise

cu simpatie și, mai ales, cu o rară eleganță a limbii. O cărticică de seară (din păcate foarte scurtă) scrisă fermecător, cu un umor plin de distincție”. ■ Rubrica *Pe scurt* informează: □ *Volum colectiv despre Revoluție*: „Un număr de 20 de personalități, printre care Matei Vișniec (foto), Andrei Șerban, Dan Perjovschi și Maia Morgenstern semnează un volum, coordonat de scriitorii Dan Lungu și Lucian Dan Teodorovici, intitulat *Str. Revoluției nr. 89*, care va fi lansat la 28 noiembrie, la Târgul de carte Gaudeamus”. □ *Scrisorile lui Byron, în licitație*: „O colecție de scrisori expediate de Lordul Byron unuia dintre cei mai buni prieteni ai săi a fost vândută la licitație, pentru suma de 455.000 de dolari, potrivit casei Sotheby’s”. ■ În *Adevăruri de altădată* citim *Comemorare* de George Macovescu, apărut în „Adevărul” din 1937. ■ Ioana Bot publică reportajul despre Metz, *Orașul grădinilor și al istoriei*.

● [**„Luceafărul de dimineață”, nr. 36 (908)**] Sub titlul *Horia Gârbea, noul-vechi președinte al ASB*, din rubrica *Viața literară*, sunt redată fragmente din programul acestuia „privind coordonarea Asociației Scriitorilor București în următorii patru ani (2009-2013)”. ■ Felix Nicolau publică eseu *Criticul solitar versus criticul de pluton*: „Îmi plac reeditările pentru că reacția la respectiva carte arată în ce măsură s-a modificat perspectiva intelectuală. Reeditarea este o verificare - ia să vedem, paginile astea mai trăiesc sau aparțin exclusiv arhivei? Am în vedere *Singura critică*, colecția de eseuri a lui Mircea Martin”. □ Viorica Răduță (*Bântuită de istoria locului, Flavia de Cserhalom*) recenzează romanul *Kyrie Lex* de Flavia Teoc, Ed. Cartea Românească: „În ciuda unei facilități în tehnica decupajului, autoarea impune prin starea sa de... suflet, prin momentul inaugural de după lupta istorică, mereu inaugural prin semnele vii, ascultate și vizate chiar din interior”. ■ În *O monumentală monografie a vieții teatrale arădene* Adrian Palcu prezintă *Mișcarea teatrală arădeană după înfăptuirea Marii Uniri* de Lizica Mihuț, Ed. Academiei Române: „Apariția acestui impresionant opus se cuvine salutată cu satisfacție pentru că el pune o cuprinzătoare și necosmetizată oglindă în față Teatrului arădean și ni-l restituie astfel în complexa lui integralitate”. ■ Gelu Negrea semnează două recenzii: □ *Zodia lui Polemos*, despre două volume ale lui Dumitru Constantinescu: *Birje și generali* și *Marșul prin porumb*: „*Birje și generali* și *Marșul prin porumb* mă fac să regret odată în plus comportamentul capricios (ca să nu spun neglijent) al autorului față de vocația sa scriitoricească”. □ *O nedreptate istorică*, un articol despre Ion Luca Caragiale: „Percepând în continuare lumea lui Caragiale ca spațiu referențial derizoriu în raport cu prezentul comitem mai mult decât o eroare: o nedreptate istorică”. □ Despre *Stephenie Meyer și fenomenul Amurgul* scrie Petre Fluerașu: „Stephenie Meyer, cu grația specifică unui scriitor tânăr, a reușit să păstreze intacte toate emoțiile, să reușească să le păstreze vigoarea. Aidoma unui vampir în primul său an de viață, Meyer scrie cu entuziasm și pasiune, iar asta se vede în fiecare cuvânt. O serie halucinantă, o serie care va continua să fascineze generații de acum înainte”. □ Constantin Stan semnează *Folia clasamentelor*: „Și mai delicată sau

mai bulversantă chiar și pentru un cunoscător al domeniului este ierarhizarea de autor, așadar, una care așază subiectivitatea în aprecierea calității de după câteva perdele de catifea obiective. Au apărut cinci, șase istorii ale literaturii române în ultima vreme. Nu interesează că unele pornesc de la origini, altele sunt istorii parțiale. Vom suprapune numai părțile comune, adică ale literaturii contemporane. Ce se găsește într-una nu se află în alta, ierarhiile nu prea coincid sau nu se prea pupă unele cu altele. Fiecare are propria listă de valori. Un cititor care vrea să își facă o părere ar trebui să le aibă în casă pe toate. Asta ar însemna vreo 7-8.000 de pagini (format mare!) și vreo douăzeci de kilograme de carte, dacă nu ceva mai mult. Dacă ajustăm puțin, dacă le punem de acord în cei câțiva autori cu care toate sunt de acord, tot am avea o istorie a literaturii române de vreo cinci mii de pagini și vreo 15 kilograme. Ar fi, să zicem, o istorie completă, dar ce ne facem cu judecățile de valoare? Pe ele cum le compartilizăm? Facem un clasament! Asta e soluția!”. ■ Alexandru George publică *Între revizuire și fixare (IV)*: „Voi alege ca model de negativism un eseu critic de certă atracție, iscălit de domnul Mihai Zamfir, care pare a-și întări prin el o acțiune de revizuire ciudată prin radicalismul ei și neașteptată, cu care ne surprinsese și *Iluziile literaturii române* de domnul E. Negrici, un adevărat scandal în sfera universitară și academică; e vorba de o repunere în discuție a personalității lui C. Dobrogeanu-Gherea, un nume important pentru istoria literaturii, dar și a culturii politice românești (eu zic: de interes mai larg, european), dar care nu mai e citit azi aproape de nimeni. Așadar, diferența dintre situație și valoare îl apropie de mulți alți scriitori sau oameni de gândire și e de luat ca atare”. □ Revista publică proză de Dumitru Radu Popescu: *Moartea actorului Pompiliu Iordache*, un fragment din volumul *Epistola către Englezi*, în curs de apariție la Ed. Scrisul românesc. □ Rubrica *Dintre sute de catarge* găzduiește versurile lui Sorin Lucaci. ■ Lucian Perța publică parodii (Andrei Novac).

5 noiembrie

- [„Adevărul”, nr. 6004] Nicoleta Zaharia anunță decesul lui Claude Lévi-Strauss cu articolul *Moartea discretă a filosofului cu nume de blugi*.

- [„Cultura”, nr. 44 (248)] În *Cultura ideilor* se discută despre intelectuali: □ Bogdan Duca, *Despre intelectuali. Toți intelectualii!*: „Când ți-e lumea mai dragă te lovești fie de o luare de poziție a intelectualilor într-o chestiune, fie de un protest tot al intelectualilor cu privire la altă chestiune. Fiecare politician serios are intelectuali «săi», la fel de nelipsiți dintr-o campanie electorală ca și lipitorii de afișe sau împărțitorii de fluturași. Intelectualii protestează, intelectuali iau poziție, intelectuali vociferează, se supără sau susțin pe cineva, ceva, o cauză sau mai multe, o stare de spirit sau alta. Iar opinia publică trebuie să țină cont de părerea lor. [...] Boala intelectualilor este ideologia. Relația dintre intelectuali și ideologie este una ontologică. Intelectualii generează ideologie și se simt bine doar în ideologie”. □ Ana Petrance, *Cine și de ce îi plătește pe*

intelectuali?, un comentariu pe marginea conferinței *Trădarea intelectualilor. Pro și contra*, organizată la Institutul Cultural Român pe 21 noiembrie, la care au participat Andrei Cornea, Cătălin Avramescu, Florin Țurcanu și Sorin Cucera, moderator fiind Ștefan Vianu: „Nu poți să pretinzi într-o democrație viabilă unui cetățean că, atâta timp cât el este intelectual, preot sau general al armatei, nu va avea dreptul să aibă opțiuni politice. Problema reală ridicată de cărțile domnului Cornea este dacă acel intelectual este sau nu este consistent cu propria teorie, adică în ce măsură propriile opțiuni se pot încadra în idealul propus în lucrările sale teoretice. Să fii consecvent cu propriile idei, acesta este singurul lucru ce i se poate cere legitim unui intelectual. Nu să nu facă politică, ci politica pe care o face să fie consistentă cu propriile idei filosofice”. ■ În paginile dedicate *Culturii literare* citim: □ Cătălin Sturza semnează *Cristian Teodorescu & anii de apoi ai optzecismului*, un comentariu la volumul *Medgidia, orașul de apoi* de Cristian Teodorescu, Ed. Cartea Românească, 2009: „Romanul lui Cristian Teodorescu e departe de a stabili vreo premieră spectaculoasă în literatura română. În afară de aceea că un roman așa bine scris, cu mijloace așa simple și precise, apare din ce în ce mai rar, în anii de apoi ai optzecismului”. □ În *Dragoste mare* Daniel Cristea-Enache recenzează *Intrarea soarelui* de Cecilia Ștefănescu, Ed. Polirom, 2008: „Cu excepția unor cuvinte inabil alese, cum e în fragmentul de mai sus «s-a ițit», și a unor fragmente redactate în vechea manieră a *Legăturilor bolnăvicioase* – și focalizate, acum, acuzator de critici care au lăudat romanul precedent (!) – romanul e remarcabil, în toate capitolele lui, în regimul obsesional, diurn sau nocturn, al acestei relații care nu-și lasă nici cuplul de personaje, nici cititorii să respire”. □ În *Ecorșee și alte desene animate*, Rita Chirian comentează, și ea, romanul Cecilei Ștefănescu: „Am amintit deja de ariditatea nivelului primar al scriiturii. Nu *ce* scrie Cecilia Ștefănescu, ci *cum*. Dacă personajele nu conving, dacă narațiunea în sine nu atrage [...], măcar pretindem ca limba să fie cea română, dacă tot s-a făcut apel la biata literatură autohtonă, în gestul violent de a recupera ceea ce mai e reciclabil pe-acolo. Admitem că nu întregul roman e prost condus din condei, că există și pagini fluente, pe alocuri seducătoare, care te fac să uiți cam ce citești, însă, deschizând (foarte) la întâmplare romanul (cartonat, și scump, și îmbietor), te lovești de fraze contondente, care-ți taie cheful de lectură: [...]”. □ Andrei Terian oferă spre publicare fragmentul *O plastografie* (G. Călinescu, N. Iorga și Ileana Vrancea) din volumul *G. Călinescu. A cincea esență*, în curs de apariție la Ed. Cartea Românească. □ Constantin Coroiu publică partea cincea a serialului despre *Casele scriitorilor*, scriind despre Otilia Cazimir și Mihai Codreanu. □ În subsecțiunea sa *În ariergarda avangardei* Eugen Simion publică prima parte din *A. E. Baconsky*.

● [„**Dilema Veche**”, nr. 299] Alex. Leo Șerban publică un *Cuvânt de rămas-bun*, anunțând părăsirea „Dilemei vechi” după 16 ani de când scrie în această publicație: „Spun, aici, «sfârșit» pentru că simt că, în ce mă privește, am ajuns la un fel de finisj. Cheful de a dansa mi-a pierit. A intervenit o rutină, o rugină,

o insatisfacție (pur personală) legată de meseria de jurnalist. Și chiar de critic de film: am văzut, în ultimii ani, cum acest statut - la care visam, adolescent, nesperând că visul mi se va împlini - a ajuns să nu mai însemne nimic. Credeam că suntem utili, noi, criticii de film; îmi dau seama însă tot mai mult că probabil împărțim cu cronicarii de dans calitatea de «cea mai nefolositoare meserie din lume». Asta, văzuți din afară. Dinăuntru, constat că ceea ce începuse ca o pasiune devine un soi de sinecură”. □ Alături apare *Ne-a plecat menuetul*, semnat Redacția: „Căci menuet era dansul asortat lui Alex. Leo Șerban în viziunea lui Andrei Pleșu de la începuturile «Dilemei». Și nu a plecat în țara de origine a menuetului, în Franța adică, ci mult mai departe, tocmai acolo unde domnește tangoul și unde, după cum spune o vorbă din redacție, nu mai e nici extrădare, nici suspin. Ne-a lăsat așadar în inferioritate numerică, să ne strecuram fără ajutorul lui printre nenumăratele hore și bătute locale. O să ne lipsească și el și tot bagajul lui, adică acel geamantan pe care cei de la aeroport o să agațe un bilet pe care o să scrie Buenos Aires”. □ Claudiu Constantinescu prezintă *Și dulce e lumina* de Philip Ó Ceallaigh, traducere și note de Ana-Maria Lișman, Ed. Polirom, 2009: „Prozele lui Ó Ceallaigh te pun, de fiecare dată, pe un covor zburător și îți trag, în același timp, preșul de sub picioare”. ■ Lucia Terzea-Ofrim scrie despre *Ionesco* de Noelle Firet (sous la direction), Coédition Bibliothèque nationale de France/Gallimard, 2009: „Nu. Nu voi vorbi despre marea expoziție deschisă în această toamnă, la Biblioteca Națională a Franței, cu ocazia centenarului Eugène Ionesco. Din câte am înțeles, în România și pentru români în general, planează interdicția de a sărbători 100 de ani de la nașterea acestui scriitor francez de origine română. Unica descendentă a scriitorului a dat acest ucaz în privința centenarului E. I., ulterior oferindu-ne și ocazia de a admira sinceritatea cu care a lăsat să î sape motivația acestei hotărâri, cel puțin surprinzătoare. [...] În rest, catalogul merită răsfoit. Câteva minute, în picioare, în librărie”.

● [„**Observator cultural**”, nr. 241 (499); nr. de pagini: 32] Rubrica *La zi* oferă informații: □ *A fost*: „□ *TransEuropaExpress*. Petru Cimpoeșu a participat ca invitat al Accademia di Romania la *TransEuropaExpress*, eveniment care se organizează anual de către Casa delle Letterature, cu colaborarea Academiei, Ambasadelor și a Institutelor culturale străine din Capitala Italiei. Evenimentul, aflat la ediția a V-a, s-a desfășurat între 28 și 31 octombrie la Roma. Tema ediției din acest an a fost *I nostri muri/ Zidurile noastre* și abordează tema zidurilor/ barierei politice, sociale, culturale, între nord și sud... □ *Supleantul la Litere*. Facultatea de Litere a Universității din București a organizat vineri, 30 octombrie, la Sala de Consiliu, o întâlnire cu scriitorul Petru Popescu, cu ocazia lansării romanului *Supleantul*. A moderat Liviu Papadima. [...] □ *Lecturi Urbane*. Proiectul lansat de civika.ro are ca scop promovarea lecturii în locurile publice și în mijloacele de transport în comun. Marți, 3 noiembrie, la stația de metrou Aviatorilor s-a lansat prima fază, evenimentul de o oră și jumătate urmând să se repete bilunar”. ■ *Va fi*: „□ *Centenar «Constantin Noica»*. Cu ocazia aniversării

în 2009 a o sută de ani de la nașterea lui Constantin Noica, Institutul Cultural Român din Stockholm organizează pe data de 5 noiembrie, la sediul său, o discuție pe marginea vieții și operei filozofului român. Invitați sunt cercetătorul român Cristian Ciocan și profesorii universitari Hans Ruin și Marcia Sá Cavalcante Schuback de la Catedra de filozofie a Universității Södertörn din Stockholm. În cadrul vizitei sale la Stockholm, Cristian Ciocan va susține, pe data de 6 noiembrie, și o prelegere la Universitatea Södertörn, în cadrul căreia le va vorbi studenților despre influența lui Martin Heidegger asupra filozofiei lui Constantin Noica. [...] □ *Evocare Alexandru Ciorănescu*. Vineri, 6 noiembrie, are loc la Târgoviște, în cadrul Festivalului anual al Culturii Târgoviștene, colocviul «Zece ani de la dispariția lui Alexandru Ciorănescu», la care vor participa profesori și cercetători din țară (Universitatea din București, Universitatea «Valahia» din Târgoviște și Societatea Scriitorilor Târgovișteni) și din străinătate. □ *Nichita Danilov la Muzeul Literaturii*. Vineri, 6 noiembrie, ora 18.00, Nichita Danilov este invitatul lui Traian T. Coșovei la Muzeul Literaturii Române, în cadrul proiectului «Serile de literatură și muzică». Mircea Tiberian va ilustra muzical lectura. [...] □ *Imitatio-Inventio*. Centrul de Excelență pentru Studiul Identității Culturale (director prof. dr. Mihaela Irimia) organizează, în zilele de 13 și 14 noiembrie 2009, conferința internațională și interdisciplinară cu tema «Imitatio-Inventio: The Rise of „Literature” from Early to Classic Modernity», la sediul New Europe College. Cu acest prilej, joi, 12 noiembrie, ora 9.45, va avea loc la sala Senatului UB ceremonia de decernare a titlului de doctor honoris causa profesorului Carlo Ginzburg, general keynote al conferinței (UCLA/ Scuola Normale Superiore di Pisa)”. □ *Omagiu lui Ramiro Ortiz*: „La împlinirea a 100 de ani de la lecția inaugurală a Catedrei de italiană a Universității din București, profesorul Ramiro Ortiz (1 iulie 1879, Chieti – 26 iulie 1974, Padova), primul titular al Catedrei, a fost omagiat vineri, 30 octombrie, în cadrul unei manifestări organizate de Institutul Român de Cultură și Cercetare Umanistică de la Veneția”. □ *Decembrie, din nou*: „În cadrul Zilelor Culturii Germane desfășurate la București în perioada 1-9 noiembrie, Centrul de Carte Germană organizează vineri, 6 noiembrie, la ora 18.00, Galeria Dalles, o seară literară germano-română, sub titlul *Decembrie, din nou*, avându-i ca invitați pe Susanne Schädlich, Ulrich Peltzer și Gyorgy Dalos, Mircea Dinescu și Adela Greceanu. Moderator va fi criticul literar Ernest Wichner (Literaturhaus Berlin). Prima parte a serii este rezervată unei dezbateri despre căderea Zidului Berlinului și despre Revoluția din Decembrie '89, urmând o lectură a fiecărui scriitor invitat. Textele vor fi traduse atât în română, cât și germană, iar discuțiile vor beneficia de traducere simultană”. □ *Marie NDiaye a câștigat Premiul Goncourt*: „Marie NDiaye, scriitoare franco-senegaleză, este laureata Premiului Goncourt pentru cartea *Trei femei puternice* (Gallimard). [...] În aceeași zi, luni, 2 noiembrie, a fost acordat un alt premiu important în Franța, Premiul Renaudot. Acesta i-a fost decernat lui Frédéric Beigbeder pentru *Un roman français* (Grasset)”. ■ În editorialul *Lachei au fost*,

lachei sunt încă apar fragmente din jurnalul scris de Carmen Mușat în preajma ultimului Congres al PCR, însoțit de concluzia: „Au trecut de atunci douăzeci de ani. Multe lucruri s-au schimbat, de libertate nu ne putem plânge, trăim într-o democrație, cu toate imperfecțiunile ei, iar cei ce ne conduc pot fi – din fericire – schimbați în urma alegerilor libere. Ceea ce nu s-a schimbat aproape deloc este profunda criză a fibrei noastre morale, adâncită de proliferarea omului nou. După cum nici apetitul lacheilor noi pentru glorificarea conducătorului iubit – altul desigur – nu pare să se fi istovit. Încă o probă că rușinea nu face întotdeauna casă bună cu inteligența”. □ Ilustrativ este grupajul *Comunismul în imagini*, cu ocazia organizării expoziției *Comunismul românesc în imagini* la Grupul pentru Dialog Social; apar și două interviuri, unul cu Marius Oprea („*Vom cunoaște în amănunt «bucătăria» regimului comunist*”) și altul cu Dorin Dobrinu („*O fotografie bună face cât o mie de cuvinte*”), iar paginile sunt realizate de Ovidiu Șimonca. ■ Dana Pîrvan-Jenaru semnează *Scriitorii ai Europei convocați la București. Despre Festivalul Internațional de Literatură, ediția a II-a, desfășurat în perioada 28-30 octombrie*: „Între 28 și 30 octombrie, la Clubul Țăranului Român, s-a desfășurat a doua ediție a Festivalului Internațional de Literatură de la București – *Re-writing the map of Europe*. Sub titulatura *Provizorat*, acest eveniment internațional dedicat literaturii a fost organizat de Oana Boca, Bogdan Alexandru-Stănescu și Vasile Ernu, cu sprijinul Editurilor Polirom și Cartea Românească, fiind axat pe lecturi publice și dezbateri cu scriitori importanți din Portugalia, Rusia, Germania, Irlanda, Bulgaria și Albania, dar și cu scriitori de marcă din literatura română, precum Gabriela Adameșteanu, Radu Aldulescu, Vasile Ernu, Filip Florian, Florin Iaru, Matei Florian, Răzvan Petrescu, Radu Pavel Gheo sau Cecilia Ștefănescu. [...] Prima seară a festivalului a fost moderată de reprezentanții «Supleimentului de cultură» și i-a așezat la aceeași masă pe portughezul José Luis Peixoto, pe rusul Zahar Prilepin și pe scriitorii români Radu Aldulescu, Vasile Ernu și Florin Iaru. [...] Tema anunțată a seriei – *New Ways for the Old Literature* – ce își propunea să găsească răspunsuri la întrebarea cât cântărește tradiția în romanele scriitorilor invitați și cât este experiment, le-a scăpat printre degete atât invitaților, cât și moderatorilor, discuțiile urmând un curs firesc, deseori extraliterar, căci am aflat totuși de ce le este cel mai frică autorilor în țara din care provin (portughezului îi e frică de ființa umană, rusului că o să dispară Rusia – pe motiv de chinezi! – lui Iaru de liniștea ce cuprinde lumea între trei și patru dimineața, în timp ce lui Aldulescu nu-i este teamă de nimic). În a doua seară, dezbaterile au fost moderate de echipa de la «Dilemateca», iar scriitorii invitați au fost bulgarul Alek Popov, irlandezul Philip Ó Ceallaigh, Matei Florian, Răzvan Petrescu și Radu Pavel Gheo. Tema seriei – *The Short-Story: A way to the Novel, or a Way Itself* – a fost, de data aceasta, îndelung nuanțată în discuțiile care au urmat lecturilor, concluzia la care s-a ajuns fiind aceea că proza scurtă nu este o cale către roman, ci un scop în sine, cu propriile-i reguli și cu un farmec special. [...] În a treia seară, dată fiind problematica textelor citite și dezbătute, discuțiile au alunecat

inevitabil într-un registru grav, căci tema serii a fost *History vs. Imagination*, aducând în prim-plan teroarea istoriei asupra scriitorului, precum și posibilitățile și limitele literaturii în a reflecta și a influența istoria. Și în această seară, invitații au fost nume de prim rang ale literaturii: germanul Dieter Schlesak, albanezul Ardian-Christian Kuciuk, Gabriela Adameșteanu, Filip Florian și Cecilia Ștefănescu, moderatori fiind reprezentanți ai revistei «Observator cultural».

□ Luminița Marcu scrie despre *Jorge Edwards la București. Casa lui Dostoievski, un roman al tinereții și al orașului*, cu ocazia apariției acestui roman la Ed. Art, traducere de Ileana Scipione, 2009: „Cartea, deși publicată în 2008, are un aer limpede de familiaritate, cu unele trăsături ale așa-zisului roman politic de la noi, din perioada 1960-1970”. ■ Ovidiu Șimonca realizează un interviu cu Steve Sem-Sandberg, „*Milena a fost ceva special în viața lui Kafka*”, cu ocazia apariției volumului *Ravensbrück*, Ed. Humanitas, traducere de Liliana Donose Samuelsson: „- *E adevărat că Milena l-a vizitat pe Kafka, când era grav bolnav, cu o lună înainte de moarte?* - Nu putem fi siguri. Asta susține Milena. Ea a scris un necrolog la moartea lui Kafka în care amintea că «l-am cunoscut pe acest bărbat și am fost cu el în ultimele zile ale vieții». E posibil să fie inventat... Eu mi-am imaginat episodul întâlnirii lor, în sanatoriu, în romanul meu. Poate că s-au întâlnit, poate nu. Kafka avea foarte mare încredere în ea, îi dăduse multe manuscrise, ea fiind prima lui traducătoare în limba cehă”. ■ Paul Cernat semnează *De la minimal la basic*, o cronică la *Nevoi speciale* de Dan Sociu, Ed. Polirom, 2008: „Ceea ce șochează și, de la un punct încolo, emoționează în *Nevoi speciale* este firescul amoralității. Opusă evadărilor hedoniste într-un «afară» ce face lumea mai ușor suportabilă, iar mintea și simțurile, mai «libere» și mai dezinhibate, repierea spre sine are semnificația unui exercițiu de asumare treptată a insuportabilului. În asemenea momente, stilul «corect», exterior, dietetic și minimal devine basic, nervos și tensionat, implicat interior (se înțelege că registrul puștesc din *Urbancolia* a fost de mult abandonat...)”. ■ În *O nouă colecție de poezie pe piața literară* Adina Dinițoiu prezintă colecția „Malul albastru” al Ed. Art și primele două volume apărute: □ *Adora – poemele celorlalte întâmplări* de Iulian Tănase, Ed. Art, 2009: „În *Adora*, Iulian Tănase continuă în bună parte să uzeze de același repertoriu și de aceeași combinatorică redevabile supraréalismului, precum o făcea și în volumul anterior, *Abisa*. Ambele volume poartă un titlu care trimite destul de transparent la o figură feminină «abisală» sau adorată: de altfel, poemele traversează zone ale inconștientului și visului, ale somnului și viscerelor, zone ale regresivității și retractilității, toate – în volumul de față – animate de propensiunea erotică spre ea, spre figura feminină”. □ *Dimensiunea „Umbrella”* de Sebastian Reichmann și Dan Stanciu, Ed. Art, 2009: „Rupt de radicalismul avangardei, desprins de un context literar-istoric, experimentul lor este însă un fapt izolat care nu poate fi decât semnul unei virtuozități poetice, asezonate de imprezvizibilul combinatoric”. □ Ioana Vlasiu semnează *Restituiri*, articol despre Ștefan Nenițescu, notând „Apariția, prin grija Adinei Nanu, a culegerii de cronici

și articole pe teme de artă [...]”. ■ un cristian realizează un interviu cu Rita Chirian, „*Literatura e aristocrația mea interioară*”: „- *Colegele tale de catedră ți-au văzut volumul? Știu că scrii?* - *Literatura e aristocrația mea interioară*. Dintr-un soi oarecare de egoism, pătrund puțin acolo. Am învățat devreme să disociez imaginea mea exterioară (profesională, cotidiană) de cea artistică, deși poezilor le sunt iertate mai multe nonconformisme decât celorlalți. Poate încă nu e o excentricitate asumată, vie, exhibată, cumva factice, ci numai un liman pe care încerc să-l păstrez pentru mine înșămi. Plus că, fără îndoială, nu mi-ar fi iertate unele «nesensibilități» incongruente cu statura-etică-și-profesională-a-unui-cadru-didactic-preuniversitar”. □ Anamaria Pop traduce *Goldene Adele* de Péter Nádas. ■ Michael Haulică revine la rubrica sa oferind o retrospectivă a *Premiilor anului 2009*, premiile internaționale pentru literatura F & SF.

6 noiembrie

● [„**Adevărul**”, nr. 6005] Reținem *Dispută între scriitori*: „Ștefan Agopian (foto), candidat la președinția Uniunii Scriitorilor din România, declară în programul său că actualul președinte Nicolae Manolescu cheltuiește iresponsabil banii USR, în timp ce Manolescu a declarat pentru Mediafax că banii au fost cheltuiți cu acordul comitetului de conducere USR din care face parte și Agopian. Alegerile pentru președinția USR vor avea loc la 23 noiembrie”.

● [„**România literară**”, nr. 44] Pe prima pagină se află *Scrisoare deschisă*, semnată de Nicolae Manolescu: „Domnule Ștefan Agopian, N-aș fi vrut că vă răspund pe această cale. M-ați oblicat s-o fac, dat fiind că sunteți cel care a ales-o și nu ca să vă răfuiți doar cu mine, ci și cu întreaga conducere a USR, din care, se vede că ați uitat, faceți parte de patru ani. E dreptul dv. suveran să candidați la președinția USR. Opțiuni precum aceasta nu se discută. Cel mult pot să mă întreb dacă mijloacele folosite sunt la fel de nobile ca scopul propus. Și, din nefericire, ele nu sunt doar lipsite de noblețe, dar și de bună-credință. Nu-mi pareți deloc preocupat de răspunderea pe care v-o asumați: judecând după recențele dv. luări de poziție, mă tem că ar trebui să vă faceți mari probleme în cazul unei eventuale victorii. Deși ați fost membru al Consiliului și al Comitetului Director, vă arătați în deplină necunoștință de activitatea și hotărârile celor două organisme de conducere ale USR. [...] Cât despre părerea dv. că m-aș afla în conflict cu dv. și cu toată breasla, spre deosebire de dv. care vă bucurați de pace, v-aș rămâne îndatorat dacă am amâna discuția până după alegerile din 23 noiembrie. Atât am avut de spus despre reaua dv. credință. Despre reaua dv. cuviință, care vă împinge la josnice atacuri la persoană, permiteți-mi să nu-mi încarc sufletul cu ea. Al dv., fără stimă, Nicolae Manolescu”. ■ Mircea Mihăieș publică partea a șaptea din serialul de articole despre *Primul Faulkner*. ■ Ioana Pârvulescu o invită pe Florentina Sânmihaiian la dialogul *Școala și viața*. ■ Citim cronică literară: □ Sorin Lavric semnează *Lupii de la Nucșoara*, o prezentare a volumului *Luptătorii din munți. Toma Arnăuțoiu, grupul de la Nucșoara* de Ioana-Raluca

Voicu-Arnăuțoiu, Ed. Vreamea, 2009. □ Cosmin Ciotloș publică *Un volum necesar*, o cronică literară la *Porbleme personale* de Angela Marinescu, Ed. Cartea Românească, 2009: „Sunt destule situațiile când o imagine discutabilă e salvată (profund estetic, nu numai la suprafață) de o vecinătate admirabilă. Răuvoitorii ar putea aduce ca argument două sau trei finaluri de text care sună nu mai mult decât obișnuit. Restituți-le însă contextului și veți auzi deja altceva. Iar dacă un volum cu treizeci de poeme bune nu reprezintă o carte bună, înseamnă că nu știu eu să număr. Bineînțeles că mi-ar fi plăcut să găsec aici mai multe asemenea pagini, concepute astfel și agregate astfel. Dar asta, în cele din urmă, e doar problema mea”. □ Alex. Ștefănescu scrie *Despre esența exotică a iubirii*, un comentariu critic la volumul *Istoria romanțată a unui sadari* de Daniela Zeca, Ed. Polirom, 2009: „*Istoria romanțată a unui safari* se înscrie inevitabil, ca o replică, în succesiunea lui *Maitreyi*, întrucât, ca și Mircea Eliade, Daniela Zeca aduce în prim-plan un bărbat și o femeie aparținând unor civilizații diferite, greu compatibile - cea arabă și cea europeană”. □ Gheorghe Grigurcu semnează *Impactul cu istoria*, o recenzie la volumul *Omul disponibil* de Ion Zubașcu, Ed. Brumar, 2009: „*Omul disponibil* e una din cărțile cele mai impresionante de poezie pe care le-am citit în ultimul timp”. □ Teodor Vârgolici prezintă volumul lui Mircea Handoca, *Mircea Eliade pagini regăsite*, Ed. Lider: „În mod obiectiv, trebuie să recunoaștem că Mircea Handoca și-a dobândit, în vremea noastră, un prestigiu de eminent exeget și editor al operei lui Mircea Eliade”. □ Sub semnătura Al. Șt. citim *România văzută de la Strasbourg*, prezentând noul număr al revistei „Convergence”, oferind cititorilor sumarul publicației trimestriale în limba română din Strasbourg. □ În secțiunea *Istorie culturală* Mihai Sorin Rădulescu descrie *Conacul dispărut al lui Mateiu Caragiale*. □ Dimitrie Hîncu evocă *Acum optzeci de ani. Bătaie la „Cuvântul”*. ■ Tudorel Urian publică prima parte a textului *Familia Paleologu: ipoteze, legende, fantezii*: „Alexandru Paleologu nu a fost foarte interesat să lămurească descendența familiei sale. În general a evitat subiectul, iar în puținele situații în care a fost întrebat direct a atacat cu destulă prudență această temă de discuție”. ■ Lucia Negoită stă de vorbă cu Ileana Mălăncioiu, „*Dumnezeu nu ne pune la nescârșit mâna în cap*”, un interviu biografic despre copilărie, tinerete, perioada ceaușistă și cutremurul din 1977. ■ În rubrica *Aniversare* Dan Hăulică semnează *Dumitru Irimia sau Morala și adevărul limbii*: „Plecăt dintre noi la 3 iunie 2009, Dumitru Irimia ar fi împlinit la 21 octombrie 70 de ani. Era în el o exactitate esențială, intransigentă, care dă fiecărui cuvânt un preț aparte”. ■ Apare o nouă *Scrisoare din Paris*, semnată de Lucian Raicu, datată 1991 și intitulată *Contestatarul contestat*. □ Rodica Binder publică *Târgul de la Frankfurt – post festum. Marginalii esențiale*, unde cititorilor este prezentat succesul romanului *Limita* a lui Frank Schätzing, dar și succesul scrierilor lui Claudio Magris, care a primit anul acesta Premiul Păcii, David Precht, Herta Müller. La fel este notată și prezența literaturii române: „Intitulat *Odessa Transfer - vești de la Marea Neagră* (titlul mizează deliberat pe unele analogii

de situație cu volumul lui *Dos Passos Manhattan Transfer*), volumul include, ca și cel precedent, o splendidă proză cu inflexiuni autobiografice - *Țărutul exilului* - de Mircea Cărtărescu, un text al scriitorului maghiar originar din România, Attila Bartis: *Unica mare. Metamorfozele*, precum și un poem în proză al Nicoletei Esinencu intitulat *De la Chișinău la kilometrul șapte*. Sub inspiratul generic *România, Magie și haz - într-o proză scilicet*, tot Centrul Internațional în colaborare cu Institutul Cultural Român i-a invitat pe podium, în fața publicului, din păcate la o oră mult prea matinală, pe scriitorii Filip Florian (al cărui roman *Degete Mici* a apărut în traducere la editura Suhrkamp) și pe Attila Bartis, și el inclus în programul editurii Suhrkamp deja cu trei cărți traduse. [...] La editura Wunderhorn, Wichner, care mai este și eseist, poet, prozator, a lansat o antologie de poezie română, apărută în cadrul proiectului *Alfabetul Balcanice*. Volumul consacrat României este rodul unui program literar al Casei de Creație Edenkoben, în colaborare cu Institutul Cultural Român, cu Fundația Pentru Poezie Mircea Dinescu și cu sprijinul Fundației pentru Cultură a Landului Rhenania-Palatinat. Traducerea, în versiune «interlineară», a poemelor incluse în antologie, îi aparține Corinei Bernic. La Editura Die Horen, Ernest Wichner a realizat numărul 54 al revistei de literatură, artă și critică, un caiet consacrat scriitorilor din România, publicat sub titlul *Pisica Halucinogenă*. Ilustrată de Tudor Jebeleanu, cu vignete semnate de Dan Perjovschi, [...]. Caietul însumează textele tinerei generații de autori români, structurate astfel încât ele intră într-un continuum dar și în dialog. El oferă din diverse perspective posibile ceea ce s-a scris în România în ultimul deceniu și jumătate. Traducerile sunt semnate de Georg Aesch, Michael Astner, Jan Cornelius și Gerhardt Csejka. O altă adresă «nobilă» la care literatura română contemporană poate fi accesată este editura Academiei Schloss Solitude, unde au publicat până acum bursierii români ai reputei instituții, între alții Nora Iuga, Mircea Cărtărescu, T. O. Bobe, Daniel Vighi. În această toamnă, în traducerea lui Ernest Wichner, a fost editată o autobiografie fictivă în versuri a lui Daniel Bănuțescu sub titlul *Ce este frumos și ce-i place lui Daniel*". □ Sub titlul *Oriental încă necunoscut* Elisabeta Lăsconi prezintă volumul *Profesoara de pian* de Janice Y. K. Lee, traducere de Irina Bojin, Ed. Humanitas fiction, 2009: „*Profesoara de pian* de Janice Y. K. Lee pune o problemă interesantă privind romanul din zilele noastre. Întâi, originalitatea și insolitul universului ficțional, în al doilea rând profesionalismul autorului contează pentru succesul de piață al cărții. Ele stau în balanță cu valoarea artistică”. ■ Semnează versuri Simona-Grazia Dima și Emil Brumaru. ■ Din notele publicate în rubrica *Meridiane* reținem: □ *Memoriile lui J. G. Ballard*: „La puțin timp după ce i s-a depistat boala incurabilă (ce i-a pus capăt vieții la 19 aprilie anul acesta), J. G. Ballard a început să-și scrie memoriile. [...] Confesiune emoționantă a unui tată de familie britanic, *Viața și nimic altceva* confirmă legenda unui Ballard cu o existență liniștită și cazanieră, care fugea de reflectoarele celebrității și de mondenități și căruia disciplina scrisului zilnic și atenția acordată copiilor îi erau suficiente”. □ *Debut remarcat*: „În paginile revistei

«Le Magazine Littéraire» nr. 490, în care sunt recenzate romanele franțuzești ale toamnei, ne-a atras atenția unui nume românesc, Liliana Lazăr, cu un roman de debut, *Terre des affranchis* (Ed. Gaia)”. □ *Stefan Zweig în sec. XXI*: „Nu știm de ce nu se reeditează la noi, într-o serie de autor, romanele și biografiile lui Stefan Zweig, un scriitor popular în aria culturală germanică, bine receptat și azi, la 67 de ani de la sinuciderea lui. [...] Cum opera lui va intra în 2013 în domeniul public, poate atunci editorii români se vor decide să-l readucă în librăriile de la noi”. □ *Singur în Highlands*: „Scriitorul scoțian Dominic Cooper a publicat trei scurte romane între 1975 și 1978, a avut succes, apoi a renunțat la literatură, s-a retras în regiunea Argyll și a tăcut. Cu toate acestea, romanele lui continuă să fie citite și traduse și azi”. □ *Expoziție Fondane la Paris*: „În timp ce la București fideliile Conferințelor de duminică ale Teatrului Național îl puteau asculta pe Mihai Șora vorbind despre *Brâncuși văzut de Benjamin Fondane*, la Paris scriitorul româno-francez era comemorat la 65 de ani de la moarte printr-o expoziție ce va rămâne deschisă până la sfârșitul lui ianuarie 2010 în sălile de la «Centre de documentation juive» din strada Geoffroi L’Asnier nr. 17. [...] Întreaga durată a expoziției e însoțită de conferințe, mese rotunde și dezbateri, cu participarea unor cunoscuți specialiști în opera lui Fondane și în avangardă, precum Ion Pop, Mircea Martin, Monique Jutrin, Michel Carassou, specialiști în istoria evreilor din România, precum Carol Iancu și Leon Volovici, reprezentanți ai I.C.R.-Paris, ca Magda Cârneci sau jurnaliști româno-francezi, ca Petre Răileanu”. □ Nesemnăt, aflăm că s-au organizat în data de 6 noiembrie la Galeria Dalles *Zilele Culturii Germane „Decembrie, din nou”*, la care se anunță că vor participa Susanne Schädlich, Ulrich Peltzer, György Dalos, Mircea Dinescu, Adela Greceanu, iar moderator va fi Ernest Wichner. ■ Din *Ochiul magic* reținem *Statistici alarmante*: „Așa se intitulează articolul în care Teodora Dumitru, în revista «Cultura» din 15 octombrie, comentează un sondaj recent pe care Le Figaro littéraire l-a făcut pe marginea pieței de carte din Franța. Din el aflăm că unul din trei francezi visează să scrie și că deja un milion de francezi au produs teancuri de manuscrise cu care au asediat editurile. Dar cu adevărat straniu e că francezii nu mai vor să scrie opere de ficțiune, ci literatură autobiografică. Toți simt nevoia să se mărturisască, povestindu-și experiențele și etalându-și intimitățile. E o febră a spovedaniei livrești care a devenit o modă în Franța”. □ Sub semnătura M. C. citim *Bucureștii mei*: „Într-o seară, la Clubul găzduit de Muzeul Țăranului român, s-a întâmplat ceva ireal. Și incredibil prin unicitatea situației. Mă sună prietenul meu Cristian Țopescu și îmi fixează precipitat o întâlnire în locul amintit, pe 14 octombrie. Un refuz nici nu încăpea. Și nici nu avea cum! Radu Cosașu, unul dintre personajele care refuză cu perseverență orice apariție publică, orice interviu televizat, mă rog, orice are legătură cu aiureala mediatică de care sunte înrobiți, a acceptat să citească, ca în Germania, din textele lui”.

7 noiembrie

● [„Adevărul”, nr. 6006] Radu Paraschivescu publică *Zâmbet sau rictus*, un articol despre *Ghidul optimistului/ Ghidul pesimistului* de Niall Edworthy și Petra Cramsie, Ed. Nemira, traducere de Adriana Bădescu: „Cartea e concepută în format fifty-fifty, iar cititorul o poate începe de la oricare dintre capete. Indiferent cum va proceda, el va înghesui în bagajul minții o mulțime de panseuri, vorbe de duh, constatări, statistici, versuri și citate din discursuri care ilustrează cele două măști pe care destinul ni le-a pictat pe față: masca surâsului atotpermisiv și cea a deznădejdiei clinice”. □ Grigore Cartianu semnează *Salman Rushdie își trimite buzduganul*, o prezentare a numărului-dosar al „Dilematecii” dedicat lui Salman Rushdie, cu ocazia vizitei sale în România.

● [„Suplimentul de cultură”, nr. 248] Număr special dedicat literaturii. ■ Elena Vlădăreanu semnează *Bulgaria – România ce ne leagă, ce ne desparte*, un text în care sunt prezentați scriitorii din țara vecină: Theodora Dimova, Yordan Eftimov, Emil Andreev. □ Alături apare și o listă a scriitorilor români traduși în Bulgaria. ■ Elena Vlădăreanu realizează și un interviu cu *Alek Popov*: „*Mă preocupă succesul să nu intervină în scrisul meu*”: „- *Ești un scriitor de succes, atât în Bulgaria, cât și în afară. Unde ai avut prima dată succes, în Bulgaria sau în afară?* - Succesul este o chestiune foarte relativă, din punctul meu de vedere. Ce mă preocupă este ca succesul să nu intervină în scrisul meu sau în dorința mea de a rămâne independent. Sensul independenței este cel mai important pentru mine, ca scriitor. Iar pentru scriitorii din zona noastră, a fi independent nu înseamnă neapărat a fi independent față de stat, ci a avea un job care să-ți permită să scrii atât de mult cât ți-ai dori și s-o faci în felul în care vrei s-o faci. Această independență este foarte importantă pentru mine”. ■ Alina Purcaru interviuează pe José Luís Peixoto, „*Am fost surprins să aflu că există aici oameni care mi-au citit deja din cărțile care încă nu s-au tradus*”: „- *Cartea ta are amprenta unui poet: sunt repetiții, fraze care se reiau, o sonoritate care se impune. Prin ce crezi că te mai trădezi ca poet atunci când scrii proză?* - Personal cred că proza ar trebui să aspire la poezie: dacă în cinci versuri ai un cuvânt în plus, îl simți. Simți că nu e bine. Așa ar trebui să se întâmple și într-un roman de 200 de pagini, să nu ai nimic în plus. Un poem e o sinteză, și așa ar trebui să fie și un roman: e o lume mică, o lume în sine. Și în special acest roman, *Nici o privire*, are, cumva, modul de organizare al unui poem. Începe și se termină între propriile limite. Nu a existat un «înainte» și nu se continuă spre altceva. E închis asupra lui, ca un cerc. Finalul la fel, e definitiv. Lumea din cartea asta e diferită de lumea adevărată. Dar intenția e ca cititorul să facă singur conexiunile între cele două și să tragă propriile concluzii. Nu vreau să spun «așa e viața». Vreau să spun: în viață sunt câteva întrebări importante (despre dragoste, viață, moarte, Dumnezeu) și fiecare trebuie să răspundă singur”. □ În secțiunea *Semnal* se anunță apariția volumelor *Opere III: Cinci ani cu Belphegor, Mătușile din Tel Aviv* de Radu Cosașu, Ed. Polirom și *Probleme personale* De Angela Marinescu,

Ed. Cartea Românească. ■ Daniel Cristea-Enache publică *Într-o după amiază de august*, un text despre *Patul lui Procust* de Camil Petrescu: „Logica eroilor și a romanului stă în psihologie: un dosar pe care Camil Petrescu știe să-l (între) deschidă fascinant, închizându-l exact la momentul potrivit pentru a păstra un rest de ambiguitate”. ■ În *Ce ne-aduce iepurașul* Florin Irimia scrie despre *Moartea lui Bunny Munro* de Nick Cave, traducere de Ciprian Șiulea, Ed. Polirom, 2009: „O angoasă dată de presentimentul morții iminente cu care personajul trăiește de la început și transmisă cumva și cititorului, o energie negativă indusă parcă de un spirit malefic, o atmosferă apăsătoare, apocaliptică instaurată de la primele pagini și care nu va dispărea până la sfârșit. Altfel spus, lumea lui Bunny Munro e Iadul pe Pământ, iar Dracul este chiar Viața”.

8 noiembrie

• [„Adevărul”, nr. 133] Nicolae Manolescu scrie despre *Antirasismul ca rasism invers*, un comentariu la romanul lui Philip Roth, *Pata ascunsă*, Ed. Polirom, 2003, traducere de Cornelia Bucur: „Dacă rasismul se bazează pe diferența dintre o persoană și grupul considerat a fi singurul care merită să se bucure de anumite drepturi, antirasismul studentelor și al profesorilor din romanul lui Roth se bazează pe refuzul diferenței: dintre valori considerate universale în măsura în care sunt proprii unui grup”.

10 noiembrie

• [„Revista 22”, nr. 46 (1027)] Daniela Zaharia semnează *Claude Lévi-Strauss, patriarhul Structuralismului*, un text omagial la decesul antropologului. ■ Ioan Stanomir publică *Despre mituri și identitate națională*, o cronică la *Iluziile literaturii române* de Eugen Negrici, Ed. Cartea Românească, 2008: „Insurgența lui Eugen Negrici este o formă supremă de a omagia literatura și vitalitatea spiritului critic. Luciditatea de extracție lovinesciană acționează ca un antidot, prevenind derapajele și prelungind invitația maioreșciană la un patriotism în marginile adevărului. Redarea textelor unui circuit stenic al relecturii implică abandonarea izolării și autovictimizării. Exorcizarea complexelor fondatoare ale modernității românești este parte din pedagogia moderației: gestul său postlovinescian ține de ambiția restaurării normalității intelectuale”.

11 noiembrie

• [„Adevărul literar și artistic”, nr. 999] Romulus Căplescu anunță *Redescoperirea „Prințului roșu”*, notând apariția romanului-frescă al lui Scarlat Callimachi: „Acum, după un îndelungat con de umbră, numele «Prințului roșu» reappare brusc la lumină, grație recuperării operei sale de căpătăi, *La răscruce de vremuri*, o revelație. Povestea apariției sale este o adevărată odisee”. ■ Marius Chivu publică *Pregătire pentru moarte*, un articol despre *Nimicul de temut* de Julian Barnes, traducere de Mihai Mororiu, Ed. Nemira, 2009: „*Nimicul de temut*

ar trebui să se vândă cu o banderolă-avertisment. Nu din cauza dezolării, ci a inteligenței și sincerității cu care e scrisă”. ■ Din rubrica *Pe scurt* reținem: □ *Herta Müller se întâlnește cu cititorii*: „Scriitoare de origine română Herta Müller (foto), laureata Premiului Nobel pentru Literatură pe 2009, se va întâlni cu publicul suedez la 12 decembrie, la Teatrul Dramatic Regal din Stockholm”. □ *Premiul Fémina pentru roman străin*: „Scriitorul elvețian de limbă germană Mathias Zschokke a câștigat Premiul Fémina pentru roman străin pentru cartea *Maurice à la poule*, publicată la Editura Zoé. Premiul Fémina pentru roman francez a fost atribuit scriitoarei Gwenaëlle Aubry, pentru *Personne*, publicat la Editura Mercure de France, în timp ce Premiul Fémina pentru eseu i-a revenit scriitorului Michèle Perrot, pentru *Histoire de chambres*, publicat la Editura Seull”. ■ În *Poetul în camera de gazare* Victoria Anghelescu scrie despre expoziția dedicată lui Benjamin Fondane de la Muzeul „Memorial de la Shoah” din Paris: „Expoziția «Benjamin Fondane», a fost, de altfel, organizată de «Memorial de la Shoah», în colaborare cu această societate și cu sprijinul Institutului Cultural Român de la Paris. Ea este menită să evoce personalitatea unui artist excepțional, cu deschidere către toate ideile lumii, dispărut din cauza unei paranoice intoleranțe etnice”. □ În rubrica *Vă mai amintiți de...* Eliza Zdru scrie despre Dora D’Istira/ Elena Ghica.

● [**„Luceafărul de dimineață”, nr. 37 (909)**] Numărul se deschide cu *In memoriam Claude Levi-Strauss*: „Academia Franceză a anunțat marți moartea lui Claude Levi-Strauss, celebrul intelectual francez considerat părintele antropologiei moderne. El a murit la vârsta de 100 de ani”. ■ Dan Cristea publică *Eminescu la Berlin sau noutăți în eminescologie*, o cronică literară la *Știm noi cine a fost Eminescu? Fapte, enigme, ipoteze* de Iliana Gregori, Ed. Art, 2009: „Ceea ce aduce original Iliana Gregori în discursul critic eminescolog ține, în bună măsură, de noutatea de metodă și de perspectivă. Cercetătoarea numește parabiografie investigațiile în ambianța social-politică și culturală, în «orizontul de viață al poetului în această perioadă»”. ■ Felix Nicolau semnează *Cacealmaua*, o recenzie la *Poeme preferaelite* de Dumitru Bădița, Ed. Pontica, 2008: „Un volum plin de miez pentru cine are răbdare să dea la o parte cojile numeroase. Iar farmecul lui Dumitru Bădița vine din faptul că, deși dezamăgit, el nu se acrește, nu dă cu pumnul. Împunge doar cu degetul în coaste”. ■ *Un Kafka autohton* este titlul recenziei semnate de Radu Aldulescu la volumul *Ghețarul* de Șerban Tomșa, Ed. Cartea Românească, 2009: „A face literatură este aproape similar cu a scrie un roman - e ca și o lege a firii, implacabilă precum înseși legile genului românesc, de fier, dar lăsând libertate totală de mișcare stilistică și tematică în interiorul spațiului pe care-l delimitează. I se supun acestei legi toate literaturile mari ale lumii și literaturile de mână întâi, în timp ce literatura română, și mai ales cea postcomunistă, se constituie într-o excepție notorie. În conformitate cu respectiva lege, dar mai mult în pofida ei, îi doresc lui Șerban Tomșa un viitor pe măsura înzestrării de excepție pe care a dovedit-o în *Ghețarul*”. ■ Sub semnătura Cronicar, două recenzii: □ *Poetul-moșier*, despre *La buna dispoziție Dumneavoastră* de

Liviu Capșa: „Versul autorului e rapid, direct, colorat, mânuind deopotrivă umorul, ironia, dar și vituperarea. Cele mai bune mi se par versurile care trimit la viziuni de ansamblu prin alăturări de imagini care se dispensează de elemente de coordonare”. □ *Pas!*, despre *Poker* de Ion V. Strătescu, Ed. Vinea: „Excesul de metaforă și, mai cu seamă, metaforizarea abstracțiunilor [...] împing în obscuritate multe intenții bune ale autorului”. ■ Simona Dumitrache semnează *Revelație și mister*, un comentariu la *Poeme amniotice* de Mihail Gălățanu, Ed. Limes, 2009: „Criticul Paul Aretzu afirmă că Mihail Gălățanu dovedește o deosebită pricepere în structurarea ideilor și în focalizarea premiselor tematice. Ceea ce este cât se poate de exact. De aceea nu aș mai spune decât că poezia triumfă cu deosebire când priceperii i se asociază fiorul inexprimabil al revelației. Acum ideile încetează de a mai fi circumscrise unei teme și împing discursul poetic în zonele misterului și ale emoției”. ■ Andreea Călinescu notează organizarea celei de-a doua *Petrecere cu poezie, prieteni și... trufe de ciocolată* la Biblioteca Centrală Universitară Iasi în perioada 13-14 noiembrie. Cât de riscant financiar este un astfel de proiect spune Emil Stratan, directorul și finanțatorul Festivalului, iar la întrebarea „Cu ce sentimente participă un poet la o competiție în care se stabilește un singur câștigător?” răspund Liviu Antonesei, Lucian Vasiliu, Florin Iaru, Adrian Popescu, Paul Vinicius și Mariana Codruț. ■ Apare *Mircea Vulcănescu – un român pentru eternitate*: „Pe 1 noiembrie a.c. acțiunea organizată de Primăria Sectorului 2, cu ocazia dezvelirii monumentului închinat lui Mircea Vulcănescu, a reunit în Piața Sfântul Ștefan un numeros și ales public. O parte din alocuțiunile ținute atunci au fost publicate în revista «Cultura», o parte le regăsiți în această pagină”. Apar alocuțiunile lui Mihai Șora, Ana Blandiana, Măriuca Vulcănescu și Ion Papuc. ■ Alexandru George publică *După douăzeci de ani*: „O serie de scriitori s-au aflat pe baricade, alții au participat la diversiunea Iliescu, alții au profitat ca să fugă, dar cei mai mulți s-au iasă la lumină cu adevărata lor față, ceea ce nu poate fi trecut cu vederea”. ■ Revista marchează *111 ani de la nașterea lui Benjamin Fondane* publicând *Baudelaire și experiența abisului*, fragment din volumul *Baudelaire et l'expérience du gouffre*, Paris, Pierre Seghers éditur. ■ Citim versuri de Ioana Greceanu și Sever Negrescu. ■ Lucian Perța este prezent cu parodii (Toma Grigore). ■ Simona-Grazia Dima traduce versurile poetului slovac Pavol Janik.

12 noiembrie

• [„Adevărul”, nr. 6010] În articolul lui Raul Pietraru, *Marius Tucă se autodenunță săptămânal* citim: „Cu o întârziere de șapte luni, Ministerul Culturii a făcut primul pas pentru a-și proteja de la contrafacere marca BPT, pe care o deține legal din anul 2001, dar și marca notorie «Biblioteca pentru toți». La 8 octombrie, ministerul a înaintat către Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci (OSIM) o opoziție față de solicitarea directorului «Jurnalului Național», Marius Tucă, de a-i fi atribuită personal marca «Biblioteca pentru toți», sub egida căreia ziarul pe care îl conduce distribuie cărți de literatură romană. Marius Tucă a

depus solicitarea la OSIM la 29 ianuarie 2009, iar din 19 martie a și început să distribuie cărți sub egida «Biblioteca pentru toți», deși încă nu avea niciun răspuns de la OSIM”.

● [„Cultura”, nr. 45 (249)] În secțiunea *Cultura literară* apar: □ Daniel Cristea-Enache semnează *Pe teren*, o recenzie la *Cuvinte rare. Poeziar* de Cristian Tudor Popescu, Ed. Polirom, 2009: „Varietatea subiectelor din tabletele strânse acum în volum deconcertează, până în punctul în care lectorul sesizează că ele, departe de a figura pe agenda zilei, sunt tot atâtea posibilități de a o ignora”. □ În *Cauze profunde și efecte perverse* Andrei Terian comentează *Petru Dumitriu & Petru Dumitriu. O monografie* de Oana Soare, Academia Română – Fundația Națională pentru Știință și Artă – Institutul de Istorie și Teorie Literară „G. Călinescu”, 2008: „Oana Soare acordă o importanță nemeritată cauzelor (potențiale) în raport cu efectele (reale), supralicitându-și astfel obiectul. Și totuși, asemenea concluzii exaltate nu anulează valoarea ansamblului: pentru că, prin cele câteva sute de pagini de analize desfășurate până acolo, Oana Soare a demonstrat deja că este nu numai un bun «documentarist», ci și un istoric literar credibil, la care competențele analitice se îmbină în chip profitabil cu un spirit critic ce nu intră decât rareori în eclipsă”. □ Rodica Grigore publică *Fernando Pessoa Revisited*, o prezentare a volumului *Cartea neliniștirii. Compusă de Bernardo Soares, ajutor de contabil în orașul Lisabona* de Fernando Pessoa, traducere, prefață și note de Dinu Flămând, Ed. Humanitas, 2009: „În fond, pentru neliniștitul autor al acestui neliniștit text, imaginația oferă chiar mai mult decât o evadare de pe teritoriul realității cotidiene, iar în acest sens, înțelegem că visele sale devin expresii ale unei realități alternative, un soi de spațiu al idealității ce poate fi controlat astfel încât să se suprapună perfect peste mai vechiul domeniu al imaginației în sensul oarecum tradițional al termenului”. □ Pavel Țugui semnează *G. Călinescu despre Rabelais (1953)*. □ Eugen Simion publică a doua parte din textul dedicat lui *A. E. Baconsky*. □ Constantin Coroiu publică partea a șasea din *Casele scriitorilor*, partea aceasta purtând titlul *La Iași, în „mahalaua celestă”*, despre Țicăul Iașilor sau „Bojdeuca de căsuță”. ■ În *Cultura memoriei* citim *O restituire: „Mircea Vulcănescu în spațiul de recunoștință al românilor”*, introdus printr-o notă semnată de Angela Martin (A. M.): „Duminică, 1 noiembrie, în Piața Sfântul Ștefan din București, într-o zi mohorâtă și în prezența unui public pios, a avut loc dezvelirea monumentului dedicat lui Mircea Vulcănescu, unul dintre spiritele cele mai înalte pe care le-a dat România interbelică. Monumentul a fost realizat de regretata sculptoriță Valentina Boștină și ridicat de Primăria sectorului 2 al Capitalei prin grija primarului Neculai Onțanu. S-a împlinit astfel un act de restituire pe care românii i l-au datorat lui Mircea Vulcănescu: economistul și filosoful - cel care va rămâne în conștiința românească nu doar ca un intelectual de seama, ci și ca o expresie a solidarității umane și a puterii de sacrificiu. La eveniment a fost prezentă Măriuca Vulcănescu, fiica marelui omagiat. Reproducem în continuare câteva dintre alocuțiunile rostite cu acest

prilej”. Alocațiunile sunt rostite de Ruxandra Garofeanu, Neculai Onțanu, Mihai Oroveanu și Dan Hăulică. □ Ana Petrache publică *Un alt răspuns la întrebarea: „La ce sunt buni intelectualii?”*, o reacție la textul lui Bogdan Duca din numărul anterior al revistei „Cultura”: „Definiția pe care o dă dl Duca intelectualului este de așa natură, încât ea evită încadrarea în specie a acelor indivizi pe care domnia sa îi consideră valoroși. Vulgarizând la maxim, intelectualul este, prin definiție, rău, dacă există cazuri de intelectuali buni, atunci acele cazuri nu reprezintă decât situații marginale ale sistemului, construite într-o circumstanță istorică dată ca opoziție față de intelectualii răi. Această opoziție le e suficientă autoritate morală și intelectuală, astfel încât, în timp, ei vor fi considerați specialiști în probleme sociale. [...] Dacă am avea de a face direct cu ideile și nu cu oamenii care le susțin, am elimina atacurile *ad hominem* în care decad multe dintre dezbaterile intelectuale. Aceste atacuri la persoană, dincolo de faptul că transformă cultura într-o cloacă, nu sunt perene și, prin urmare, nu folosesc nici unuia dintre cei ce se află în căutarea adevărului”. □ În *Cultura cinema* Rozana Mihalache scrie despre filmul documentar *This is it* de Michael Jackson, filmat în timpul repetițiilor pentru un concert din vară, care nu a mai avut loc din cauza decesului cântărețului.

● [„**Dilema Veche**”, nr. 300] Ana Maria Onisei, la o întâlnire cu scriitorul José Luís Peixoto, notează părerile scriitorului despre *Singurătatea, Moartea, Diavolul, Cartea, Muzica* (articolul *Singurătate, moarte și carte*). ■ Marius Chivu semnează *Impecabil*, o cronică la *Medgidia, orașul de apoi* de Cristian Teodorescu, Ed. Cartea Românească, 2009: „Arta de prozator realist a lui Cristian Teodorescu atinge în această carte rafinamentul suprem. Miza docu-ficțională, construcția narativă inedită și stilistica impecabilă (economia de mijloace cu care sunt scrise aceste proze, în care nimic nu e-n plus și nimic nu lipsește, este perfectă) fac din *Medgidia, orașul de apoi*, cea mai bună carte de până acum a lui Cristian Teodorescu, cea mai bine scrisă carte de proză scurtă de la *Într-o după-amiază de vineri* (1997) a lui Răzvan Petrescu încoace și, la concurență cu *Cartea șoptelor* a lui Varujan Vosganian, cel mai bun volum de proză al anului”. □ Din *Cu ochii-n 3,14* reținem notele semnate de: □ S. S.: „Am văzut, zilele trecute, proiectul unei edituri americane de publicare a unei antologii de proză scurtă românească. Aveau, imediat după pagina de gardă, un îndreptar fonetic, cu transcrierea, în context, a diacriticelor românești. Primele două cuvinte pe listă: *Cărtărescu* și *mămăligă*. Iată două cuvinte din fondul fix, de neevitat”. □ M.C.: „«Varianta franceză a romanelor *Dinți albi, De veghe în lanul de seară* și *Jurnalul lui Bridget Jones*, toate la un loc», cam așa caracterizează revista «Salon» romanul de debut al unei fete de 19 ani. Iată cât de precoce e literatura franceză! Cine zicea c-a murit!?”.

● [„**Observator cultural**”, nr. 242 (500); nr. de pagini: 32] Reținem din pagina *La zi*: □ *A fost*: „Șerban Marin la IRCCU. Miercuri, 11 noiembrie, Institutul Român de Cultură și Cercetare Umanistică de la Veneția a organizat o dezbatere despre relațiile Veneției cu spațiul românesc și despre importanța arhivelor

venețiene pentru istoria românilor. A fost lansat proiectul intitulat «Bursierii Iorga și Pârvan, din nou în Italia», la care au participat beneficiari ai celor mai importante burse oferite de statul român în Italia, după 1989, la inițiativa regretatului profesor și italianist Marian Papahagi. Primul invitat al Institutului, Șerban Marin, a fost bursier «Nicolae Iorga» la Veneția în perioada 1999-2000, actualmente șef al Serviciului Documentare, Publicații și Activități Științifice din cadrul Arhivelor Naționale ale României și redactor-șef al Revistei Arhivelor. S-a lansat volumul semnat de Șerban Marin, *Studii venețiene*”. □ *Va fi: „□ Carlo Ginzburg – doctor honoris causa al Universității din București*. Joi, 12 noiembrie, ora 10.00, în Sala Senatului Universității din București va avea loc ceremonia de decernare a titlului de doctor honoris causa lui Carlo Ginzburg. [...] □ *Omagiu lui Paul Celan*. Joi, 12 noiembrie, de la ora 19.30, în Sala «B. Fondane» a Centrului Cultural Francez din Iași va fi prezentată ediția în limba română a seriei *Opere Paul Celan* (care a apărut de curând la Editura EST). La eveniment vor participa germaniștii Markus Fischer și Andrei Corbea Hoișie, precum și directorul Editurii EST, Samuel Tastet. [...] □ *Scriitori români la Târgul de carte de la Viena*. Ion Vianu și Lucian Dan Teodorovici participă, la invitația Institutului Cultural Român, la Târgul de carte de la Viena. Lucian Dan Teodorovici va citi vineri, 13 noiembrie, un fragment din romanul *Cercul nostru vă prezintă* (Polirom, 2007), tradus în limba germană de Georg Aeschel, iar Ion Vianu, a doua zi, va citi din ultimul său roman, *Tsilla*, aflat în curs de publicare. Lecturile și discuțiile vor fi moderate de reputatul scriitor austriac Jan Koneffke. □ «*Eugen Ionescu azi*». Muzeul Național al Literaturii Române organizează joi, 26 noiembrie, ora 14.30, în cadrul Zilelor «Centenar Eugen Ionescu», dezbateră «Eugen Ionescu azi». Participă jurnaliști din presa cotidiană (departamentele de cultură) și realizatori de emisiuni de același specific din cadrul radiourilor și televiziunilor”. □ *Herta Müller la ICR Stockholm*: „În după-amiaza zilei de 7 decembrie, Herta Müller va susține o prelegere tradițională la sediul Academiei Suedeze, în prezența membrilor Academiei și a unui număr de invitați din lumea literară și editorială suedeză. Premiile Nobel, înmânate de către Majestatea Sa Regele Carl XVI Gustaf al Suediei, se decernează pe data de 10 decembrie, ziua morții lui Alfred Nobel. Institutul Cultural Român pregătește cu această ocazie două evenimente: o întâlnire a autoarei cu lumea literară suedeză, la sediul Institutului, și o întâlnire cu publicul larg, la Teatrul Dramatic Regal, pe 12 decembrie. Programul va cuprinde o discuție cu jurnalista Monica Nagler și o lectură din opera scriitoarei, în interpretarea actorilor Stina Ekblad, Jonas Karlson și Irene Lindh”. ■ Editorialul *Cațavencu pentru România* este semnat de Carmen Mușat: „Ceea ce mi se pare însă condamnabil este efortul unora de a justifica derapajele frecvente ale președintelui, încrâncenarea împotriva celor care îndrăznesc să aibă o opinie critică față de omul de la Cotroceni, refuzul de a folosi aceeași măsură pentru toți cei implicați în lupta politică, precum și isteria propagandistică ale cărei consecințe vizibile cu ochiul liber sunt împărțirea maniheistă a societății în alb și negru, demonizarea adversarilor și exacerbarea

retoricii populiste. Deși propovăduiesc pe toate blogurile valorile neoconservatorismului, susținătorii președintelui «anticomunist» nu tresar când Mircea Dinescu, un simbol al rezistenței anticomuniste, este trimis la plimbare, pe motiv că «e un miting organizat pentru președinte». E drept că Dinescu e obișnuit cu un asemenea tratament, în fond nici pe vremea lui Ceaușescu nu se putea vorbi la mitingurile organizate pentru președinte, de teamă ca nu cumva discursurile libere să tulbure entuziasmul comandat”. ■ Despre *Dinescu și Băsescu* scrie și Bedros Horasangian: „Dinescu a fost împins discret într-o parte, microfonul a fost plasat în mână lui Băsescu, trimițându-l pe Dinescu, în stil propriu glumeț-zâmbăcios, la televiziunile «mogulilor», să vorbească acolo, și nu «aici», la o onorată adunare în cinstea sa. Dinescu se plimba neputincios pe scena unde alde Gigi Nețoiu și alte mărimi oltene, înveșmântate în portocaliu, îi aduceau acuze și râdea acru neputincios. Când însuși președintele se bucura ca un copil că nu-l lasă pe Dinescu să vorbească în fața propriilor înfocați susținători. Ni s-au părut ciudate aceste secvențe groțești și absurde. Umilirea poetului Mircea Dinescu chiar la el acasă. Sigur că nici Mircea Dinescu nu e ușă de biserică și-ți poate face un pocinog amical când nu te aștepți, dar omul care l-a înfruntat direct pe Ceaușescu ar fi putut să beneficieze de un alt tratament din partea oficialităților”. ■ Revista serbează „*Observator cultural*” 500; nota este semnată de Carmen Mușat: „Nu avem pretenția că suntem infailibili, se poate ca uneori opțiunile și acțiunile noastre să deranjeze – dar nu ne-am propus să fim o gazetă confortabilă și călduță, ci ne-am asumat dificila misiune de a spune lucrurilor pe nume, uneori chiar cu riscul de a greși sau de a supăra pe mulți. Într-o lume dezlănțuită și pe o piață media dominată de tabloide, am cultivat calitatea și decența și, chiar și atunci când am criticat (persoane, atitudini, cărți, evenimente), nu ne-au lipsit buna-credință și onestitatea. Am mizat pe spiritul critic și pentru că suntem convinși că acesta este indispensabil unei culturi mature. Nu de alta, dar, în absența spiritului critic, am rătăci nedefinit prin smârcurile encomioanelor și ale pamfletului”. □ Urmează felicitările semnate de Mircea Horia Simionescu, Nora Iuga, Anamaria Pop, Constantin Cristian Bleotu, Sorin Alexandrescu, Livius Ciocârlie, Eugen Negrici, Daniel Cristea-Enache, Mircea Martin, Antoaneta Ralian, Gabriel Dimisianu, Virgil Podoabă, Gabriela Melinescu, Gabriela Adameșteanu, Liviu Antonesei, Stelian Tănase, Ioan Es. Pop, Silviu Lupescu, Lucian Vasilescu, George Onofrei, Vasile Gârneț, Petru Cimpoșu, Radu Cosașu. □ În *Trio cu Cântărețul cheală* Oltița Cântec scrie despre trei reprezentări ale piesei lui Eugen Ionescu, regizate de Tompa Gábor, Alexandru Dabija și Jean-Luc Lagarce, respectiv. ■ În rubrica dedicată istoriei literare citim despre B. Fundoianu: Roxana Sorescu publică prima parte din *B. Fundoianu – anii de ucenicie*, iar Irina Georgescu semnează *Dezrădăcinatul, scriitorul și eroul*. □ În *Paradisul diversității virtuale* Bianca Burța-Cernat scrie despre volumul *Basmul Prințesei Repede-Repede* de Emil Brumar și Veronica D. Niculescu, Ed. Polirom, 2009: „*Basmul Prințesei Repede-Repede* este un experiment literar care își datorează existența,

într-o bună măsură, spațiului virtual. Dintr-un dialog literar-amical purtat de Emil Brumaru și de Veronica D. Niculescu prin intermediul Internetului a țâșnit la un moment dat ideea unei cărți-jucărie în interiorul căreia granițele dintre poezie și proză – ca și acelea ce despart stiluri/ registre stilistice, atitudini ori, pur și simplu, vârste – să se anuleze. Cartea celor doi scriitori este o poveste despre posibilitatea anulării distanțelor de orice fel și o pledoarie pentru un gen neconvențional de literatură capabil să-și asume ludic (și democratic) o diversitate de «convenții» literare». □ Oana Cătălina Ninu semnează *Poezia ca problemă personală*, o recenzie la *Probleme personale* de Angela Marinescu, Ed. Cartea Românească, 2009: „S-ar părea că poezia nu pleacă de la viață, ci de la cuvinte. Sau, mai degrabă, poezia pleacă de la niște cuvinte, care sunt aplicate ulterior vieții și, mai apoi, transfigurate în textul final. Această cunoscută teorie a limbajului care precede lucrurile pare să definească, chiar dacă parțial, poezia Angelei Marinescu, o poezie care gravitează în jurul anumitor cuvinte, în jurul anumitor sintagme, și formează un fel de inventar de construcții obsesionale care populează universul poetic”. □ Despre volumul Angelei Marinescu se pronunță și Cezar Gheorghe: „Poezia ei întinde cititorului o capcană. Vom intra, așadar, pe oriunde, nici o intrare nu este mai privilegiată decât alta. Greșeala frecventă (de receptare) în cazul acestei poetici a ne-medierii este de a substitui, brutal, experiența trăită existenței textuale. Poeta nu pare să se dezică de acest deziderat, mai ales prin titlul acestui nou volum”. □ Ovidiu Șimonca realizează un interviu cu Laura Albușescu, redactor-șef al Ed. Art, „*Primele amintiri se păstrează întotdeauna*” cu ocazia apariției unui volum în cadrul seriei „Prima dată”: „Lansarea lui va avea loc luni, 23 noiembrie, la Cărturești. Volumul *Prima mea dezamăgire în dragoste* este coordonat de Laura Albușescu și cuprinde contribuții ale următorilor: Marius Chivu, Șerban Foarță, Bogdan Ghiu, Adela Greceanu, Mugur Grosu, Augustin Ioan, Luminița Marcu, Mitoș Micleușanu, Ada Milea, Matei Pleșu, Antoaneta Ralian, Johnny Răducanu, Ionuț Sociu, Cecilia Ștefănescu, Iulian Tănase, Stelian Țurlea, Constantin Vică”. Din interviu reținem: „- *Cum arată în linia mari acest proiect?* - L-am gândit nu ca o colecție, deci nu se va întinde pe o perioadă nedeterminată. De aceea e un proiect conceput ca o serie limitată, deși tema e, practic, cvasiinepuizabilă. Vor fi 10 volume, iar ultimul se va chema chiar *Prima dată*: orice ar putea face obiectul unei «prime dăți». După aceste trei volume, următorul, al patrulea, va fi *Primul meu fum*, care va fi coordonat de Andra Matzal”. ■ Adina Dinițoiu prezintă pe scurt *Romane noi la Fayard, în toamna lui 2009*: „Am primit, din nou, din partea Editurii Fayard, o selecție din titlurile literare ale acestei rentrée 2009, pe care le semnalăm în rândurile de față. Iată-le: Sacha Sperling, *Mes illusions donnent sur la cour*, Marie-Odile Beauvais, *Le secret Gretl*, Anouar Benmalek, *Le rapt*, Serge Raffy, *La femme interdite*”. □ Michael Haulică stă de vorbă cu Lucian Ionică despre *Cenaclul „H. G. Wells” la patruzeci de ani*: „- *Care crezi tu că este rolul unui cenaclu? Acum, în era Internetului, crezi că mai este util un cenaclu în stilul clasic?* - Internetul leagă

oamenii, dar îi și desparte. Atmosfera caracteristică unei dezbateri de cenaclu nu poate fi recreată sau redată pe Internet. Trebuie să te vezi față în față, să vezi reacțiile, limbajul nonverbal nu poate fi ignorat, dacă vrei să înțelegi complexitatea comunicării”. ■ Iulia Popovici publică *In memoriam Gheorghe Dinică 1 ianuarie 1934 – 10 noiembrie 2009*.

13 noiembrie

● [„Adevărul”, nr. 6011] Raul Pietraru urmărește evoluția anchetei în cazul „Jurnalului Național”. Din articolul *Dosarul lui Tucă zace la Poliția Capitalei* aflăm: „Plângerea penală depusă împotriva lui Marius Tucă, Editurii Intact și Editurii Litera și reprezentanților acestora a fost depusă la Parchetul de pe lângă Tribunalul București la 23 iunie 2009. [...] Greu de explicat este modul în care acționează reprezentanții legii, atât timp cât ancheta nu vizează cine știe ce mari operațiuni de spălări de bani, ci o operațiune clară de contrafacere”.

● [„România literară”, nr. 45] Editorialul lui Nicolae Manolescu poartă titlul *Venerabilul și logica necoaptă*: „Doamna Carmen Mușat e convinsă că domnul Nicolae Manolescu s-a supărat. Convingerea cu pricina i se trage de la lectura editorialului meu de acum trei săptămâni *Cui îi e frică de Herta Müller*. O lectură greșită: nimic din conținutul și tonul editorialului nu era expresia unei supărări. Cel mult a unei stupori: și anume că o discuție despre receptarea la noi a decernării Nobelului scriitoarei de limbă germană și de origine română s-a putut transforma în pamflete pline de ură și scrise într-un limbaj grobian. De ce, în aceste condiții, se simte obligată moral doamna Carmen Mușat să mă considere «vizat și dator să acuze», rămâne pentru mine un mister. [...] Nu e în chestie nici domnul Gabriel H. Decuble, care, pe lângă logică, după cum vom vedea, are și unele probleme cu dicționarul, dând cuvintelor înțelesuri care-i permit să se compare cu Pessoa sau să facă din grobianism un sinonim pentru expresivitate. Trecând peste parada de erudiție, prilej de a cita latinisme horatiane și rusisme pe care nu pare a le datora, cum nu pare să datoreze nici altele, școlii, articolul său din «Observator cultural» este un delir de referințe fără absolut nicio legătură cu fondul discuției. O replică dezonorantă intelectual prin inadecvare și josnică moral prin sugestii neîngăduite într-o polemică civilizată”. □ Barbu Cioculescu semnează *Omul fără expertiză*: „Voi duce în mormânt taina, clipa de gheață când, spre miezul unei nopți fatidice, în fața ecranului de lungimea stepei, am auzit-o pe crainică încolțindu-l pe candidat cu întrebarea de bază: «sunteți o persoană cu expertiză?» Și el a zis că da. Pe când eu...” □ Mircea Mihăieș publică a șaptea parte din serialul despre *Primul Faulkner*. □ Ioana Pârvulescu se adresează lui Marius Chivu cu textul *Comedia încurcăturilor*, vrând să discute „despre incompatibilitatea unor lumi ficționale cu niște cititori avizați”. ■ Apar cronici literare: □ Sorin Lavric semnează *Tradiția elenității*, o prezentare a volumului *Dialog cu istoria* de Georgios D. Poukamisas, Ed. Omonia, 2009. □ Cosmin Ciotloș publică *Poezie cu virgulă*, o cronică literară la *Spațiu privat* de Elena Vlădăreanu, Ed.

Cartea Românească, 2009: „Făcând un calcul calitativ, dintre toate ale cărții, tocmai poezia dă (în sens matematic) cu virgulă. Ea e prezentă, e puternică, e ubicuă, dar nu e integrală. Recunosc, aș fi puțin dezamăgit, dacă n-aș bănuî că exact asta și-a dorit Elena Vlădăreanu să obțină”. □ În *Scrisori, scrisori...* Gheorghe Grigurcu semnalează apariția volumului *Frig* de Aurel Dumitrașcu și Adrian Alui Gheorghe, Ed. Conta, 2008: „E impresionantă strădania confraternă a lui Adrian Alui Gheorghe de-a se ocupa de postumitatea lui Aurel Dumitrașcu. Putem găsi în masiva, înfrigurata lor corespondență o explicație (desigur nu exhaustivă) și anume experiența unei tinereți comune, consumate sub semnul unei anume complicități, în decorul unei epoci triste, în care e foarte probabil ca plicurile în cauză să fi fost deschise, înainte de-a ajunge la destinatar, de către mâini vigilente”. □ Ion Vianu se întreabă *M. Sebastian, înger sau om?*, comentând volumul scris de Marta Petreu, *Diavolul și ucenicul său: Nae Ionescu – Mihail Sebastian*, Ed. Polirom: „În conștiința culturală românească Sebastian a fost mai întâi o figură palidă. Apoi a fost o falsă icoană comunistă prin publicările parțiale ale anilor șaiszeci și deformările de rea credință la care a fost supus. După 1989, și mai ales după apariția *Jurnalului* (atât de așteptat, celebru încă înainte să fie citit), a devenit un mit puțin searbăd, mitul omului curat, urmărit, zdrobit de istorie, al victimei pure. Un mit nu este, prin definiție, supus probei realului, dar el trebuie să reziste la timp. Acum, grație studiului Martei Petreu, ne apare un Sebastian care nu mai este o butaforie, un angel cu aripi de dantelă, ci un om cu mari zone de umbră, parcurs de contradicții, sfâșiat, dar și simbolul dureros, săgetat, al unei epoci care continuă să ne obsedeze. Interesul pentru personalitatea lui Mihail Sebastian iese sporit din încercare”. ■ Alex. Ștefănescu revine la rubrica *Tichia de mărgăritar: □ Noesis și jupân Dumitrache*, despre volumul *Cosmopoetica*: „George Coandă are titlul de doctor cum laude în geografie/geopolitică la Universitatea din București. Această competență nu-l ajută însă să fie și un poet convingător. Versurile sale pline de cuvinte răsunătoare, multe dintre ele scrise cu majuscule, par declamate de un Rică Venturiano al zilelor noastre: [...]”. □ *Flori din material plastic*, comentariu la volumul lui Victor Vișinescu: „Cartea, intitulată *Poeziile iubirii*, a apărut în 2009. Ne mai uităm o dată pe pagina de gardă: da, exact așa scrie: 2009. Și totuși, poeziile din cuprinsul ei au fost în mod evident compuse înainte de 1989 de un autor care respecta cu zel, fără imaginație, instrucțiunile partidului comunist”. □ *Împiedicarea în cuvinte*: „Deschidem o altă carte de versuri, *Valuri* de Ionuț Popa. Ceea ce se remarcă imediat este folosirea silnică a cuvintelor. Autorul se împiedică în cuvinte ca în poalele unei haine prea lungi: [...]”. □ *Un geniu în cazanul istoric*: „Augustin Popescu, autorul volumului de eseuri *Privind existența*, are ambiția să se pronunțe asupra a tot ce a constituit vreodată subiect de reflecție și discuție pentru filosofi: spiritul, materia, mișcarea, infinitul, unitatea, diversitatea, viața, moartea, contemplația, cunoașterea, rațiunea, sentimentul, binele, răul, mediocritatea, geniu etc.”. □ În *Profil* Constantin Trandafir scrie despre Radu Ulmeanu în *Domeniul*

poetului: „Radu Ulmeanu este, nici vorbă, un poet de linia întâi, care invită la o recitare atentă și la o nouă reconsiderare”. □ Gheorghe Istrate semnează *In memoriam Ștefan Ioanid*: „De o generozitate înălțătoare, inocent și curat emoțional și sufletește, el nu a invidiat pe nimeni și nu s-a crezut mai presus de alții, deși versul lui scânteia într-o catedrală a spiritului superior”. ■ În rubrica *Evocare* citim *Frica* de Al. Săndulescu, dedicată lui Valeriu Ciobanu, povestind o întâmplare din 1963-1964 la Vatra Dornei. ■ Mihai Zamfir semnează textul *Lui Paul Cornea, cu iubire...*, felicitându-i ziua de naștere (3 noiembrie): „Piesă de rezistență a culturii românești contemporane, Paul Cornea ne privește astăzi de la o mare înălțime. A demonstrat că s-a putut păstra și în țara noastră contactul cu Europa, chiar în cea mai nefastă perioadă a istoriei; a arătat că cei mai inteligenți români pot da coloratură proprie marilor curente de gândire occidentală; și, mai ales, că personalitățile puternice au fost capabile să traverseze deșertul fără să fi scris măcar un singur rând de care apoi să le fie jenă”. ■ Tudorel Urian este prezent cu a doua parte din *Familia Paleologu: ipoteze, legende, fantezii*. ■ *Centenar Eugen Ionescu* este marcat prin *De la momentul debutului la „Negațiuni”* de Laura Pavel, care introduce intervenții critice scrise de Eugen Ionescu în tinerețe, culese din mai multe publicații: *Perpessicius: Scut și targă*; *D. Ciurezu: Răsărit (versuri)*; *Ideii nesistematizate despre Demostene Botez (Cu prilejul apariției volumului Zilele vieții)*; *Despre melodramă și Despre lucruri fără rost*. □ Radu Ciobanu semnează *Un „docu-roman”* prezentând volumul *Ultima față* de Jay Parini, traducere de Luana Schidu, Ed. Humanitas fiction, 2009: „Despre Tolstoi s-a scris o întreagă bibliotecă. Din păcate, cunosc prea puțin din ea ca să mă pot pronunța asupra noutății demersului lui Jay Parini. Judecând însă după structura cărții, întemeiată precumpănitor pe documente cunoscute, nu cred că aduce ceva esențialmente nou”. ■ În *Portretul unui reflector* Codrin Liviu Cuțitaru scrie despre apariția volumului *Desenul din covor* de Henry James, traducere de Luana Schidu, Ed. Humanitas, 2009, recunoscând două morale ale nuvelei: „De aici, morala imediată a nuvelei: literatura trăiește din «enigmele» pe care le implică și prea puțin din «explicațiile» pe care le solicită. Și, desigur, o morală pe termen lung: autenticitatea «desenului» se află mai curând pe fața întoarsă, obscură, a «covorului» decât pe cea comună, clară, vizibilă tuturor”. ■ Ștefania Mihalache realizează un interviu cu Malika Mokeddem, „*Dacă taci, mori, dacă vorbești, mori. Atunci, spune și mori!*”: „- Credeți în literatura cu mesaj? Cum se împacă acest lucru cu stilul dvs. poetic, liric? - Literatura care nu arată frământările lumii, puterea sau mizeria nu mă interesează. Dar nici nu vreau să fiu trecută la categoria literatură cu mesaj, pentru că nu sunt numai un martor, sunt un scriitor. Nu vreau să fiu redusă la literatura documentară. Eu revendic lirismul pe care încerc să-l controlez ca să-i dau mai multă profunzime. Asta contează. Complexitatea lumii, mai degrabă decât mesajul. Un scriitor, ca și un pictor sau un muzician, este o cutie de rezonanță”. ■ Versuri de Adela Popescu, Leo Butnaru, Emil Brumaru. □ *Prăpădul Lui de pe urmă* de Radu Aldulescu este un fragment din romanul

Maria și îngerii. ■ Din rubrica *Meridiane* reținem: □ *Cărțile salvează librăriile:* „În primele șase luni ale lui 2009, vânzările de carte s-au redus în SUA cu 15,5 la sută pentru edițiile broșate și cu 11,2 la sută pentru cele de buzunar. Semestrul al doilea, trecut și el de jumătate, cunoaște o scădere ceva mai mică, datorată în bună parte vânzării noii cărți a lui Dan Brown, *Simbolul pierdut*, în două milioane de exemplare”. □ *Criza Roman Polanski:* „Nu despre vinovăția sau nevinovăția marelui regizor de film e vorba, arestat, cum se știe, cu ceva timp în urmă în Elveția, la solicitarea justiției americane, sub acuzația de viol petrecut acum câteva decenii. [...] E vorba despre polemica stârnită în jurul arestării lui Polanski și care a produs efecte tragice. [...] Urmare a scandalului Polanski, ministrul Culturii din Franța, care-i luase apărarea, a fost amenințat cu demiterea. Purtătorul de cuvânt al PSF, care sărise contra ministrului, a fost și el pe punctul de a fi înlăturat de partidul lui, pentru un motiv exact opus. Și mai grav, romancierul francez Jacques Chessex, 75 de ani, aflat în Elveția pentru o lectură publică, a fost agresat verbal de un aptrticipant, se vede convins de vinovăția lui Polanski, dar n-a mai apucat să-i răspundă, răpus fiind de o criză cardiacă”. □ *Noii disidenți:* „La douăzeci de ani de la căderea Zidului Berlinului, disidența ideologică din fostele țări din Est nu mai are căutare în Occident. Derapajul regimului de la Moscova trece aproape neobservat. Singurii disidenți rămași în actualitate sun aceia acuzați în țările lor că defaimază religia islamică. Exemplul clasic fiind Salman Rushdie [...]. Cei mai notorii sunt în anii din urmă doi scriitori turci. Orhan Pamuk, laureat Nobel, este unul dintre ei. [...] Alt scriitor turc devenit disident este Nedim Gürsel”. ■ Din *Ochiul magic:* □ *Treabă nemțească!:* „Cronicarul a parcurs cu enorm interes materialul semnat de Matei Martin în lunarul «Dilemateca» (nr. 42) și intitulat *Cum se formează cititori activi*. Totul pornește de la o premisă banală: degeaba investești în cărți valoroase și în debuturi promițătoare, dacă n-ai, în același timp, un public pregătit să citească. [...] Că în România e mai ușor să deformezi scriitorii și criticii decât să le formezi un public e ușor de constatat. De aceea expresiile «treabă românească» și «treabă nemțească» sună puțin diferit”. □ *A trecut un lustru:* „Revista «Idei în dialog» a împlinit de curînd cinci ani de existență, prilej pentru directorul ei, H.-R. Patapievici, în articolul *Cinci ani de ID: bilanț de etapă* (în numărul din noiembrie 2009), să cântărească reușitele sau neîmplinirile de pînă acum: [...] Cronicarul nu împărțesește îndoielile distinsului eseist: revista *ID* este o reușită prin chiar însușirile pe care H.-R. Patapievici le-a pomenit: ton, stil, ținută. Chiar și numai aceste calități sunt suficiente pentru a privi *ID* ca pe o apariție necesară și rafinată”. □ *Șerban Cioculescu văzut de Ion Dumitrescu:* „Am primit un exemplar din «Acasă», publicație trimestrială de cultură editată de Consiliul Județean Alba (nr. 3 și 4, iulie - dec., 2009). Sumar bogat, cuprinzând relatări ample despre evenimente culturale recente din Ardeal, studii, eseuri, cronici și recenzii, precum și o generoasă secțiune comemorativă (Constantin Noica - 100, Paul Everac - 85, Al. Andrițoiu - 80, Ion Brad - 80, Constantin Cubleșan - 70 ș.a.). În chip special

I-au interesat pe Cronicar însemnările memorialistice inedite ale compozitorului Ion Dumitrescu, avându-l în prim-plan pe Șerban Cioculescu, vechi prieten al memorialistului. [...] Publicarea textului memorialistic din «Acasă» i-o datorăm mult prețuitei pianiste Ilinca Dumitrescu, fiica lui Ion Dumitrescu”.

14 noiembrie

● [„Adevărul”, nr. 6012] Radu Paraschivescu publică articolul *Să vă îmbolnăviți sănătoși!*, ocupându-se de două romane scrise de Mario Bellatin, *Salon de frumusețe* și *Lecții pentru un iepure mort*, Ed. Vellant, traducere de Ilinca Ilian: „Primul dintre cele două microromane - mai scurt, dar mai dens decât al doilea - e de fapt o discuție despre aparență și esență, despre felul cum una n-o poate camufla decât vremelnic pe cealaltă”.

● [„Suplimentul de cultură”, nr. 249] Doris Mironescu (*Străina gură*) face o cronică la *Monstrul fericit* de Radu Vancu, Ed. Cartier, 2009: „Alături de suava *Aubade*, de elegiile amare precum *Lumea nouă* și *Viața de proximitate. Seara*, de poeme lirice precum *Cami-Kaze* sau *Legea morală*, *Apologul* din final este o piesă de rezistență a unui volum remarcabil, căruia nu-i stau alături prea multe dintre cele apărute în ultimul timp”. ■ În *Avanpremieră* citim un fragment din *Soția președintelui* de Curtis Sittenfeld, traducere de Vali Florescu. ■ În *Semnal* sunt recomandate volumele *Criptă pentru Boris Davidovici* de Danilo Kiš, traducere de Simeon Lăzăreanu, Ed. Polirom și *Autoportretul scriitorului ca alergător de cursă lungă* de Haruki Murakami, traducere de Iuliana Oprina, Ed. Polirom. ■ Daniel Cristea-Enache publică prima parte din *Eu cu cine votez?*, despre alegerile de la Uniunea Scriitorilor, în forma unui dialog cu contabila: „După ce i-am rezumat programele și viziunile manageriale ale competitorilor de la USR, drăgălașa, dar neiertătoare comentatoare mi-a menționat două nume care au șanse să salveze ce se mai poate salva din Uniune. Cipariu, mi-a zis, și Agopian. — Hai s-o luăm alfabetic, i-am propus, fiindcă aici e totuși vorba și de calibrul scriitoricesc. Cipariu este plin de merite, dar nu-l are tocmai pe cel literar. — Păi voi vreți un nume sonor sau un manager competent? — Dragă, noi vrem și una, și alta, dar dacă s-ar putea, la pachet. Înțelegi? — Înțeleg, dar nu aveți pachetul, dragule. Care e ideea ta? — Uite cum mă gândesc, i-am răspuns plin de orgoliul breslei mele: Agopian să gireze simbolic Uniunea, totuși ceva mai serios decât a făcut-o Parizianu, iar Cipariu să facă programe și să atragă fonduri, că se pricepe”. ■ Bogdan Romaniuc semnează *Casa din carte*, o prezentare a volumului *Spațiu privat. Cu 33 de ilustrații de Dan Perjovschi* de Elena Vlădăreanu, Ed. Cartea Românească, 2009: „Teama de cotidian care pare a se ascunde în spatele acestui limbaj nu o împiedică pe Elena Vlădăreanu să transforme spațiul privat în spațiu public și să ne invite cu mic cu mare în turnul său de fildeș, în casa din carte”. □ Bogdan Romaniuc realizează și un interviu cu Elena Vlădăreanu, „*Eu încep să mă simt cu adevărat acasă dacă mă las izolată*”: „- Care este astăzi rolul poeziei în readaptarea spațiului public și protejarea spațiului privat? - Nu prea înțeleg.

Nu sunt atât de convinsă că poezia trebuie să îndeplinească și astfel de roluri ongiște. Poetul trebuie să-și vadă de treabă. Dacă îi dă mâna să aibă atitudine în poezie, atunci să ia atitudine. Dar să nu bage degetele în ochi. Să-mi protejeze mintea, care este cel mai privat spațiu al meu. Să nu spună mai mult decât trebuie. Sper ca eu să nu fi căzut exact în păcatele astea pe care le enumăr aici, că atunci aș fi de-a dreptul penibilă”.

15 noiembrie

• [„Adevărul”, nr. 134] În *Leul albastru* Nicolae Manolescu scrie: „La sfârșitul lunii octombrie, Vaclav Havel a primit titlul de doctor *honoris causa* al Facultății de Științe Politice din Paris, împrejurare în care a rostit un discurs, după cum se obișnuiește, despre *Surprizele istoriei*”. ■ Eliza Zdrucă scrie noi articole despre câștigătorii și perdanții Premiului Nobel pentru Literatură: Jean-Paul Sartre (*Nobel pentru filosoful libertății absolute*) și André Malraux (*André Malraux, eseistul care și-a criticat țara*).

16 noiembrie

• [„Adevărul”, nr. 6013] Ion Cristoiu continuă serialul dedicat lui I. L. Caragiale (*Presa care învie morții!*).

• [„Tribuna”, nr. 173] Numărul se deschide cu articolul lui Ștefan Manasia, *3 zile dincolo sau dincoace de Zid. Le Kapital c'est fun, le communisme c'est nuf*: „Câteodată e treaba Institutului Cultural Român din Berlin «Titu Maiorescu», ori e ideea managerului post2000ist Răzvan Țupa și a referentului cultural Andreea Dincă să alcătuiască o listă & să ne scutească de autocompătimire, depresie, *self promotion*. Rezultat: un comando format din 10 tineri poeți români aeropurtați la Berlin, în perioada 29 octombrie - 1 noiembrie: Constantin Acosmei, Svetlana Cârstean, Rita Chirian, Gabi Eftimie, Sorin Gherguț, V. Leac, Ștefan Manasia, Vlad Moldovan, Ioana Nicolaie și Andrei Ruse. Poemele primilor nouă au fost traduse într-un elegant catalog al evenimentului de către studenții Institutului de Romanistică de la Universitatea Humboldt zu Berlin, în cadrul unui atelier de traducere condus de lector dr. Valeriu Stancu. Traducerile au fost apoi revăzute – aflui din surse – de Alexandrina Panaite (directoare adjunctă la ICRB) și de Nora Luga, scriitoarea româncă mai cunoscută-n Germania decât acasă, impecabila traducătoare din limba lui Günter Grass. Partenerul media-al evenimentului a fost revista Noua Literatură, reprezentată, la Berlin, de Ana Chirătoiu”. ■ Despre situația politică scrie George Jiglău în editorialul *Autosabotaj*. ■ Despre politică scrie și Adrian Țion, atrăgând atenția asupra recitării versurilor lui Lucian Blaga în Parlamentul României de către Lucian Croitoru (*Versuri în Parlament*): „Să fi fost un avertisment, o premoniție pentru numirea primului ministru de a doua zi? Dacă n-a reușit să facă un guvern, Lucian Croitoru a reușit să facă un cenaclu literar în Parlament. Și el se va putea lăuda la bătrânețe că a fost câteva zile prim-ministru desemnat. Atât. Dar de ce trebuie să suporte națiunea astfel de meciuri balcanice?

se întreabă retoric Video”. ■ Secțiunea *Cărți în actualitate* vine cu noi recenzii:

□ Ion Cristofor semnează *Un jurnal al bolii*, o prezentare a volumului *Prințesa din Harduf* de Iulius Iancu, Tipografia Columna, 2009: „Înainte de a fi literatură, cartea medicului din Haifa e o spovedanie emoționantă, ce merită a fi citită cu toată atenția, ca o lecție de simplitate și de înțelepciune, de credință și de fidelitate. Nu în ultimul rând, *Prințesa din Harduf* este un elogiu adus miracolului vieții, cu toate încercările și umilințele la care ne supune, uneori, felonia destinului”. □ Ion Mușlea scrie despre *Dicționar de sexologie* de Rodica Macrea și Ioana Micluția, Ed. Polirom, 2009: „Dicționarul – o certă reușită - se adresează în egală măsură studenților de la facultățile de medicină și psihologie, specialiștilor din aceste domenii, precum și unui public nespecializat, oferind informații utile, prezentate într-o manieră accesibilă”. ■ Horia Bădescu semnează textul omagial *Ion Vlad 80. Farmecul inteligenței*: „Doct fără a fi încifrat, spectaculos fără a fi retoric, fermecător fără a deroga de la logica discursului, Ion Vlad a practicat totdeauna elocința nu ca un exercițiu de oratorie, ci ca o cale de comuniune. Este arta acestui poet al catedrei de a-și face discipolii să îndrăgească aridele ținuturi ale teoriei literare, de a le descoperi arhitectura subterană a ideilor și conceptelor care decodifică profuziunea universurilor artistice, barocul spectacolului literar. Căci profesorul este un mare povestitor al literaturii!”. ■ În *Nastler, creatorul execrabil* Vianu Mureșan prezintă *Lanark* de Alasdair Gray, Ed. Polirom, 2008: „Eu nu sunt atât de entuziasmat încât să-l alătur pe Gray unor Dante, Kafka, Joyce, și, despre *Lanark* cred, că dacă ar fi avut numai 598 de pagini ar fi rămas o ficțiune de duzină, ceva între basm neizbutit și SF aiuritor, însă ultimele 120 de pagini schimbă total compoziția și rostul cărții. Metoda salvează o carte a cărei narațiune nu impresionează, ba chiar obosește și repugnă adesea. În ultimă instanță e vorba de o nouă mașinărie literară, nu de o simplă poveste, iar acest merit cred că e cel mai mare ce poate fi atribuit unui autor. Să inventeze o nouă modalitate de producere a evenimentului literar, un edificiu nebănuț în interiorul căruia survine narațiunea”. □ Ion Pop revine la rubrica *Istorie literară*, continuând să abordeze tema *Paul Celan, avangardist român*. ■ Svetlana Maier scrie despre *Sorin Titel – între sentiment și luciditate. Tehnici pentru o lume a adolescenței*: „Cu Sorin Titel literatura română s-a îmbogățit considerabil, demersul său scriptural evidențind o proză lăsată, în mare parte, în voia experimentului și caracterizată prin evidenta disponibilitate a autorului de a manevra între «determinarea culturală și indeterminarea a-culturală», văzută de Mircea Iorgulescu ca o «epopee a depersonalizării»”. ■ Ovidiu Pecican (*A fost odată un... Prosaque*) semnează apariția volumului *Prozac. 101 pastile pentru bucurie* de Adriana Babeți, Ed. Polirom, 2009: „Cartea, o spun sincer, mi-a dăruit o stare de bine estetic și personal de care tomuri infinit mai pretențioase știu să mă scutească din plin, deși n-aș dori-o. Încă din primele pagini, ea are darul ca în câteva – puține – rânduri să te... împătore”. ■ Laszlo Alexandru publică partea a treia din comentariul său la volumul *Diavolul și ucenicul său. Nae Ionescu – Mihail Sebastian* de Marta Petreu, Ed. Polirom,

2009 intitulat *Mihail Sebastian pe masa de operație*. Partea a treia are două subtitluri: □ *b) M. Sebastian și fascismul*: „Din articolele examinate mai sus se percepe în mod limpede ideea că, în consecvență cu gândirea sa democratică, antidictatorială, Mihail Sebastian a persiflat soluția fascistă, având discernământul de a-i recunoaște totuși unele amănunte acceptabile, deși imprevizibile. Patul procustian în care Marta Petreu înghesuie aceleași texte din ziarul «Cuvântul» și concluziile tendențioase pe care le extrage cu forcepsul [...] marchează o flagrantă răstălmăcire a realității faptelor”. □ *c) M. Sebastian și comunismul*: „Între considerarea admirativă a orânduirii comuniste, pe care Marta Petreu credea că o întrezărește în activitatea gazetărească a lui Mihail Sebastian, și realitatea textelor sale antitotalitare, publicate în anii 1932-1933 (echivalați de recenta sa monografă tocmai cu perioada celui mai crâncen militantism extremist) se deschide o prăpastie uriașă, pe care nimic n-o poate umple, decât eventual o frapantă rea-credință”. ■ Ana-Maria Suciu scrie despre *Libertinaj, disidență și obscen în literatura franceză a Secolului Luminilor*. ■ În *Dialog despre viitorul cărții* Ing. Licu Stavri reproduce o parte din dialogul dintre Umberto Eco și Bruno Racine: „Împătimiții lecturii știu că trăim momente când soarta cărții se află în cumpănă: cât va mai rezista acest minunat obiect confecționat din hârtie, carton și cerneală tipografică și cât de repede va fi înlocuit de textele salvate pe CD-uri sau stocate în hard disk-ul computerului? Recent, în «L'Express», doi intelectuali de vază ai epocii noastre au angajat o discuție despre carte, memoria omenirii, avantajele și dezavantajele suportului tradițional, de hârtie, și ale celui electronic. Cei doi sunt Umberto Eco (semnatar, împreună cu Jean-Claude Carrière, al cărții sugestiv intitulată *N'espérez pas vous débarasser des livres*) și Bruno Racine, romancier, fost Director al Centrului Cultural Pompidou, actualmente Președinte al Bibliotecii Naționale a Franței. Redăm mai jos fragmente esențiale din discuția celor doi înțelepți, provocată de apariția cărții mai sus amintite”. □ În acest număr, versuri de Vlad Solomon. □ Despre „*Delocul*” *unei utopii* scrie Șerban Foarță în rubrica sa: „Franz Kafka nu era arian. Iar dacă, mort pretimpuriu, el n-a avut să ispășească, prin colonii penitenciare, delictul de nearianism, aceasta îl privește numai pe om, nu și pe autor. Inexpiabilă (nici, baremi, prin moartea care nu-i în stare să te absolve de o culpă generică și indiviză), fatala nearianitate planează și postum asupra-ți”.

17 noiembrie

● [„**Revista 22**”, nr. 47 (1028)] Paul Cernat semnează *Revoluția văzută dinspre margine*, o cronică la *Str. Revoluției nr. 89*, volum coordonat de Dan Lungu și Lucian Dan Teodorovici, Ed. Polirom, 2009: „Sub aspect documentar, microistoriile din *Strada Revoluției...* aduc puține date semnificative. Altminteri, toate elementele cunoscute sunt aici: eliberare, tragism, iluzii, dezinformare, entuziasm subit al mediilor occidentale rapid spulberat de revelația loviturii de stat, de reîncărcarea fesenistă a aparatului comunist și de șocul mineriadelor. Din

păcate, distanța față de «evenimente» se traduce adesea prin badinaj literaturizant, convenționalism al evocării sau discursuri retrospective prodomo”.

18 noiembrie

● [„Adevărul literar și artistic”, nr. 1000] Cu titlul *Blugii lui Cărtărescu* Nicoleta Zaharia anunță apariția celui de-al doilea volum din seria „Prima dată”, intitulat *Primii mei blugi*, care va fi lansată pe 23 noiembrie la Librăria Cărturești, oferind cititorilor amintirile despre primii blugi ale lui Mircea Cărtărescu, Alex. Leo Șerban, Marius Chivu, Alexandru Dabija, Șerban Foarță – toate găsimu-se în volumul prezentat. Sunt date și informații sumare despre următoarele volume din seria „Prima dată”. ■ Marius Chivu semnează *Comunism, sfârșit de lume!*, un articol despre *Medgidia, orașul de apoi* de Cristian Teodorescu, Ed. Cartea Românească, 2009: „Miza docu-ficțională, construcția narativă inedită și stilistica impecabilă (economia de mijloace cu care sunt scrise aceste proze este perfectă) face din *Medgidia, orașul de apoi* cea mai bună carte de până acum a lui Cristian Teodorescu și, la concurență cu *Cartea șoptelor* a lui Varujan Vosganian, cel mai bun volum de proză al anului”. ■ Din secțiunea *Pe scurt*: □ *Lecturi la Muzeul Țăranului*: „Proiectul «Povestitorii de la Șosea» își propune să-i aducă în fața publicului Muzeului Țăranului Român, lună de lună, pe unii dintre cei mai apreciați scriitori români. Astăzi, de la ora 19.00, au fost invitați scriitorii Ana Maria Sandu și Dan Lungu (foto). Discuția va fi moderată de criticul literar Marius Chivu. Dialogul între scriitor și cititor este deseori mai incitant, mai autentic și mai lămuritor decât clasicele dezbateri critice”. □ *Zilele Eugen Ionescu*: „Muzeul Național al Literaturii Române (MNLR) din Capitală va găzdui, între 25 și 27 noiembrie, «Zilele Eugen Ionescu», eveniment care va cuprinde o serie de manifestări dedicate scriitorului. La 25 noiembrie, de la ora 13.00, va avea loc vernisajul expoziției «Centenar Eugen Ionescu», care va conține documente și fotografii din arhiva muzeului. La 26 noiembrie, de la ora 14.30, va avea loc dezbateră «Eugen Ionescu azi», urmată de o reprezentare a spectacolului *Cântăreața cheală*, de Eugen Ionescu, în interpretarea studenților de la UNATC «I. L. Caragiale» București”. ■ Dan Bolcea realizează ancheta *Cum se iese dintr-o criză de inspirație*, la care răspund Iulian Tănase, Emil Brumaru, Mimi Brănescu, Gabriela Adameșteanu, Ana Maria Sandu și Filip Florian: „Ana Maria Sandu și-a dezvoltat un sistem care o scoate din impas: dacă nu reușește să scrie nimic după oră, mai bine încearcă să facă altceva. [...] «Când nu te simți inspirat, pur și simplu nu scrii», spune Iulian Tănase, care este de părere că dificultățile pot apărea doar atunci când trebuie să scrii. [...] Romanciera Gabriela Adameșteanu nu crede în criza de inspirație. «Ajung la ea cei care birocratizează scrisul». Scriitoarea consideră că, dacă le așezi zilnic la computer, timp de decenii, și aștepti inspirația pentru capodopera, sigur te vei întâlni cu criza de inspirație. [...] Poetul Emil Brumaru a avut numeroase probleme de-a lungul carierei. De obicei, când nu mai scria, avea impresia că s-a terminat cu scrisul și pur și simplu n-o să mai aibă

treabă niciodată cu poezia. [...] Dramaturgul Mimi Brănescu, căruia i se joacă trei piese de succes la Teatrul Act din București, spune că n-a avut niciodată probleme cu inspirația, pentru că nu a fost stresat de un deadline. [...] Filip Florian insistă foarte mult asupra unor pasaje care nu-l mulțumesc”. □ *Temerile scriitorilor*: „Romanciera Ana Maria Sandu spune că teama în fața paginilor dispare atunci când muncește. [...] Iulian Tănase este prea concentrat să găsească formula poemelor sale ca să-și mai bată capul cu eventualele fobii”. □ *Secretele marilor romane*: „Într-un număr recent, publicația «The Wall Street Journal», citată de Mediafax, a prezentat o parte din secretele din bucătăria literară a unora dintre cei mai cunoscuți autori contemporani. [...] Orhan Pamuk, laureatul Premiului Nobel pentru Literatură, obișnuiește să rescrie primul rând dintr-un roman al său de 50 până chiar 100 de ori. [...] Michael Ondaatje, câștigătorul Booker Prize, cu romanul *Pacientul englez*, scrie pe caiete dictando, de mână, și obișnuiește să decupeze cu foarfecă pasajele la care renunță și să le înlocuiască cu altele, pe care le lipește. [...] Junot Díaz a aruncat primele două versiuni ale romanului *Scurta și minunata viață a lui Oscar Wae* - echivalentul a 600 de pagini - înainte ca forma finală să fie conturată. [...] Kazuo Ishiguro, autorul romanului *Rămășițele zilei*, recompensat cu Booker, consideră că vocea naratorului este foarte importantă, de aceea el organizează «audiții» pentru naratori - scrie câteva capitole din punctul de vedere al mai multor personaje ale viitorului roman. [...] «Pune mâna stânga pe masă. Ridică mâna dreaptă în aer. Dacă stai în poziția aceasta suficient de mult, vei obține o intrigă», spune Margaret Atwood când este întrebată de unde îi vin ideile”. ■ În rubrica *Vă mai amintiți de...* Eliza Zdrucă scrie despre Elena Farago.

● [**„Lucefărul de dimineață”, nr. 38 (910)**] În *Viața culturală* se anunță *Muzeul Național al Literaturii Române; Academia Română; Fundația Națională pentru Știință și Artă Centenar Eugen Ionescu (25-27 noiembrie 2009)*, oferind cititorilor programul: „Evenimentele vor avea loc în Rotonda Muzeului Național al Literaturii Române din Bdul. Dacia nr. 12, București”. ■ Dan Cristea publică *Un poem zămislit și nu făcut*, o cronică literară la *Monede cu portretul meu* de Mircea Bârsilă, Ed. Pământ, 2009: „Deși e atent și sensibil la o «lume unde se plânge mai mult decât plouă», Mircea Bârsilă se impune, deopotrivă, ca un poet care cântă convingător frumusețea și proștețimea lumii”. ■ Sub semnătura Cronicar apar două recenzii: □ *Afară e vopsit gardul...*, despre *Gelozia* de Lucian Pop, Ed. Grinta, 2008: „Am încercat, mărturisesc, o mare decepție, pentru că cele treisprezece texte care compun cartea sunt modeste de tot, searbede, fără nerv, fără poantă, fără corp epic”. □ *O antologie cam șchioapă*, despre *Timpul poeziei*, antologie bilingvă (română-engleză): „Ce-ar fi de spus? Faptul că o antologie reclamă nu doar o invitație, ci și o selecție (a autorilor, dar și a textelor), un criteriu, o asumare de responsabilitate, iar în cazul unei traduceri bilingve, și o unitate cât de cât a traducerilor”. ■ În *Scurt-metraje pe ouă împistrite* Felix Nicolau recenzează *Așa cum a fost* de Daniel D. Marin, Ed. Vinea, 2008: „Poate că micro-scenariile expresioniste sunt prea evident asamblate, iar efectele devin

anticipabile după primele 5 poezii. Poate că ar trebui mai multă personalitate în poeme”. ■ Gelu Negrea semnează *Esențele tari ale omenescului*, un comentariu la *Probleme cu înger păzitor* de Nicolae Calomfirescu: „Dând vieții ca supremă realitate semnificativă ceea ce i se cuvine în dauna superficialității istorice și sociale, Nicolae Calomfirescu învederează perenitatea esențelor tari ale omenescului ca obiect și subiect de literatură”. □ Geo Vasile publică *In memoriam Ștefan Ioanid*: „Elaborată din enigme și perplexități mimate, dar și din abundente încrustări de limbaj concret, voluptuos și subversiv insinuat în corpul enunțului meditativ, poezia lui Ștefan Ioanid are ca nucleu dur mitul vânătorului vânat, al spiritului vânat de animal, de natură”. ■ Alexandru George revine cu partea a doua din *După douăzeci de ani*: „Pentru mine rămâne o constatare fermă că și actualele zguduiri au dovedit că, indiferent de valoarea scrierilor în limba română, ele nu posedă acel nucleu tare, acel bloc incontestabil sau mai în spiritul geografiei noastre, acel lanț muntos cu piscuri de înălțimi felurite, dar care să se bucure de o recunoaștere măcar în globalitate. Geografia noastră e încă în mișcare, iar istoria ei, cu adevărat meritând numele, este încă de scris”. □ Andra Rotaru realizează un interviu cu Adrian Popescu, *Azi, trans-esticul erodează esteticul*: „- Aveți încredere în criticii literari de astăzi? Cum vi se par față de cei din generațiile mai vechi? - [...] Dintre cei mai tineri, am încredere în Alex Goldiș, Ștefan Borbély, Paul Cernat, Bianca Burța-Cernat, Tudorel Urian, în Octavian Soviany, Sanda Cordoș, Ion Bogdan Lefter, Daniel Cristea-Enache, Andrei Terian, Alexandru Matei. Față de cei mai vechi, criticii generației noi sunt mai bine racordați la metodele critice contemporane, au lecturi și experiențe culturale mai diverse, beneficiind de stagii de cercetare, burse, călătorii, scriu mai dezinhibat. Criticii anilor '60-'70 au meritul de a fi menținut un nivel estetic «înalt», într-o epocă dificilă politic. Criticii tineri nu mai au criteriul estetic drept criteriu suveran; corectitudinea politică, relativismul valorilor, deconstrucția, elogiul marginalului, preponderența ludicului etc. se adaugă criteriilor estetice. Transesteticele erodează, azi, esteticul. Dar nu poți elimina nici spiritul constructiv al «bătrânilor», nici spiritul deconstructiv al unor critici tineri dacă vrei să pricepi pulsul literar de azi, unul agitat, aritmic, nu armonios, constant”. ■ Despre *Cea de-a doua „Petrecere cu poezie, prieteni și... trufe de ciocolată”* scrie Andreea Călinescu în *Festivalul artelor*: „Cu toții au câștigat publicul, dar unul singur — așa cum e formula Festivalului - a câștigat juriul: Adrian Popescu. Sincer, cred că poziția juriului acestui Festival este cea mai ingrătă; să alegi un singur laureat dintre atâtea valori este și dificil și se lasă și cu mici muștrări de conștiință. Alexandru Călinescu (președinte al juriului) și Alex. Ștefănescu, Emil Brumar, Bogdan Crețu, Petru Cimpoeșu, Ion Mureșan, Ion Cristescu (membri) au avut o grea misie! «Academia de poezie» se numește revista lansată la Festival dar cred că ar fi un generic, o emblemă extrem de potrivită pentru tot ceea ce s-a petrecut la Iași”. ■ Lucian Perța revine cu parodii (Sorin Lucaci). ■ Sunt publicate versuri de Paul Vinicius.

19 noiembrie

• [„Adevărul”, nr. 6016] În „*Eu am pus microfoane în casa Hertei Müller*” Ștefan Both relatează ce a povestit Radu Tinu pentru ziarul „Adevărul”: „Radu Tinu (60 de ani), adjunctul Securității Timiș în acea vreme, susține însă că scriitoarea exagerează. «A intrat în atenția noastră în momentul care a început să se întâlnească cu atașatul cultural al Germaniei, care era un spion. Atunci a intrat în verificări, nu în anchete! Dar așa se făcea, când cineva avea legături cu spioni. Ea vorbește că apartamentul ei era răvășit mereu, că găsea tablourile mutate. Nu este adevărat», a declarat Radu Tinu. [...] Fostul colonel mai susține că Herta Müller era curtată de serviciul de spionaj german, astfel că Securitatea a trebuit să se poarte cu mănuși cu ea”. □ Raul Pletraru vine cu noi informații din cazul „Jurnalul Național”, *Marius Tucă se declară vinovat*: „Marius Tucă a recunoscut că folosește ilegal marca BPT, care aparține de drept Ministerului Culturii. Sigla BPT a fost retrasă, de ieri, de pe cărțile comercializate de «Jurnalul Național»”. ■ Nicoleta Zaharia realizează un interviu cu Nicolae Breban, „*Cu Manolescu am fost bun prieten în comunism*”: „- *De ce candidați pentru conducerea UR?* - Am intrat în această luptă, în aventura asta de a-mi propune candidatura, pentru că vreau să restabilesc, dacă se poate, prestigiul foarte grav păgubit al scriitorilor români în această societate. [...] – *Care sunt planurile dvs. pentru Uniune?* – Planurile mele nu vizează doar restabilirea prestigiului scriitorului, dar și a re poziționării sale în cercul societății românești. Apoi, bineînțeles am și proiecte în legătură cu obținerea de subsidii. Legea sponsorizării este absolut penibilă. Scandaloasă este cota pe care Ministerul Culturii o acordă bugetului Uniunii, din care mare parte nu merge la carte, la reviste, ci la patrimoniul, la șantiere, la clădiri. E jalnică participarea statului la cultura vie românească”. ■ Nicoleta Zaharia stă de vorbă și cu Nicolae Manolescu, despre candidatura sa la conducerea UR, „*Nu mi-a plăcut această campanie*”: „- *De ce candidați pentru un nou mandat?* – În primul rând, vreau să termin ceea ce am început. Au fost o mulțime de lucruri care trebuiau făcute și pe care, în parte, le-am și făcut. Ca de obicei, dacă mă apuc de o treabă, vreau să o duc până la capăt. [...] – *Considerați că aveți contracandidați puternici?* – Nu pot să-i apreciez pe candidați. Nu vreau să-i apreciez. Nu vreau să le întorc moneda. Ei «m-au apreciat» pe mine din toate puterile, ca să zic așa. Cred că fiecare are dreptul să candideze. Nu pun în discuție nici programele lor. Pot să spun că nu mi-a plăcut această campanie electorală toxică dintr-un motiv foarte simplu. Când au avut loc alegerile pentru filiale, lucrurile au fost extraordinar de corecte. Atmosfera a fost absolut normală. Asta până la publicarea programelor, când campania a devenit la fel de toxică ca și cea de acum. Mi se pare o lipsă de respect față de noi înșine. Ceilalți candidați trebuie să se bată pentru programele lor. Până una-alta, văd că se bat cu mine și cu programul meu și cu ceea ce presupun ei că am făcut. Nu mi se pare frumos și sunt amărât din cauza asta. Nu se poate să ne dăm așa în stambă. Nu puteam să discutăm aceste lucruri în mod civilizată?”.

• [„Cultura”, nr. 46 (250)] Augustin Buzura publică editorialul *De la un zid la altul*: „Prinși în nebunia campaniei electorale, nimeni nu mai are timp să cerceteze cum s-ar cuveni ceea ce a fost, ceea ce, de-acum, aparține istoriei. Prezentul este copleșit de nimicuri și de nulități cu pretenții politice, iar de viitor sunt preocupați doar cei pentru care gramatica este materie de studiu. Au trecut, totuși, două decenii de la Revoluție, ne aflăm obligatoriu înaintea unui bilanț și trebuie să ne întrebăm ce am făcut cu libertatea dobândită atunci, cu ce ne-am ales după atâta sânge vărsat”. ■ În *Revista revistelor* C. Stănescu anunță *Popescu se întoarce...*: „Unul dintre proeminenții fii răătători ai literaturii române, prozatorul Petru Popescu, revine în țară ca Făt-Frumos cu o carte în mână: *Supleantul*, povestea prezumatei idile din tinerețe pe care membrul suplean în CC al UTC din acel timp (1973) ar fi avut-o cu «fiica puterii», fiică devotată și iremediabilă captivă în fascinația exercitată de istoricul său părinte, Nicolae Ceaușescu. Iubirea și sexul, crede eroul și prozatorul nostru, o pot smulge din cercul sau drogul fascinației, redând-o, eminescian, ei însăși pe captiva înstrăinată: iată, pe scurt, teza ori ideea romanului. [...] Carte de consum și de succes popular, romanul *Supleantul* al americanului Petru Popescu este un eșec. Păcat. Scriitorul se întoarce cu stângul”. ■ Din secțiunea *Cultura literară*: □ Daniel Cristea-Enache semnează *Artă adevărată*, o recenzie la *Probleme personale* de Angela Marinescu, Ed. Cartea Românească, 2009: „Miza ei nu este să spună *nu* acolo unde toți ceilalți spun *da* (și viceversa), ci să scrie o poezie liberă și vie, nesufocată de propriile, inevitabile, figuri stilistice și convenții literaturizante. Și în acest punct de inflexiune a autenticității, Angela Marinescu e mai cerebrală decât senzorială, utlizându-și *stările* și folosindu-se de o legendară psihopatie pentru a face cu sine însuși, în convulsiile ei, artă adevărată”. □ Mihai Iovănel publică *Zero interpretare*, o cronică la *Spațiu privat. A handbook, cu 33 de ilustrații de Dan Perjovschi* de Elena Vlădăreanu, Ed. Cartea Românească, 2009: „Zero interpretare, asta-i ce mi se cere; textele sunt denotative, ce spun, aia sunt; câte o mică deturnare de sens/ exploatare de copyrighter a clișeelelor verbale din jur nu schimbă lucrurile. Prin asta îmi dau demisia din calitatea de critic interesat de poezia douămiistă: consider că nu mai poate apărea nimic nou aici, deși texte bune vor mai fi scrise o bună bucată de vreme, și asta e suficient să mă plictisească din principiu și cu anticipație. De altfel, poezia douămiistă cere mai mult recunoaștere, adeziune, contextualizare sau emoție decât interpretare. Din poezia secolului XX-XXI, poezia douămiistă e cea cu critica cea mai săracă pe post de cititor ideal. (I.e.: un caz flagrant de inadecvare a criticii moderniste la poezia anilor 2000 a servit în câteva rânduri Andrei Terian, în texte abundente interpretativ care au sfârșit însă prin a aduce a parodii involuntare). De aceea prefer să aștept ce se va întâmpla după *Spațiu privat* & după douămiism. Sper că va urma o generație a prozei”. □ În *Efectul Houellebecq* Andrei Terian comentează *Zero grade Kelvin* de Adrian Schiop, Ed. Polirom, 2009: „Nepregătit cu nimic de succesiunea anterioară a evenimentelor, un asemenea final puternic ideologizat e cu atât mai artificial cu

cât distonează flagrant cu dezordinea calculată de până atunci, pe care naratorul o cultivase într-un mod ceva mai plauzibil. Însă, chiar și așa, *Zero grade Kelvin* rămâne, măcar pe anumite porțiuni, un roman destul de ok; atât doar că mi-aș fi dorit să-l citesc mai mult pe Adrian Schiop decât să-l recitesc din când în când, la *second hand*, pe Michel Houellebecq”. □ Adriana Stan semnează *Nu-mi răspunzi la SMS...*, o prezentare a volumului *SMS* de Bogdan Dumitrescu, Ed. Polirom, 2009: „Un debut destul de curat, deci, ca scriitură, și de-a dreptul ecologic, ca morală: lăsați televizorul și redescoperiți natura umană! Perfect lecturabil între două stații de troleu, el ar fi anunțat poate un prozator interesant - doar dacă ar fi venit ceva mai devreme. Așa, pare să vorbească pe limba unei postmodemități care pe prea puțini îi mai băntuie”. □ George Neagoe în *Cap și pajură* scrie despre *Petru Dumitriu & Petru Dumitriu. O monografie* de Oana Soare, Academia Română – Fundația Națională pentru Știință și Artă – Institutul de Istorie și Teorie Literară „G. Călinescu”, 2008: „Cel mai mare neajuns al volumului îl constituie expunerile făcute eseurilor mistice scrise de Petru Dumitriu în exil. Oana Soare nu deține instrumentele necesare pentru a crea conexiuni cu alte concepte și scrieri din domeniu. Trebuie remarcată dezinvoltura și curiozitatea autoarei de a traversa o epocă despre care vorbim obsedant de două decenii, fără însă a o explora temeinic. *Petru Dumitriu & Petru Dumitriu. O monografie* este un studiu scris cu râvnă de cercetător, cu viziune de istoric literar și cu un condei critic care mai poate fi ascuțit”. □ Constantin Coroiu (*Biograful, reîntemeietor de mituri*) scrie despre *Gabriel García Márquez. O viață* de Gerald Martin, Ed. Litera Internațional: „Pe la jumătatea lecturii cărții englezului, o narațiune marcată fecund de realismul magic al operei autorului *Veacului de singurătate*, de mitologia fabuloasei lumi latino-amerlcane, m-am simțit cuprins de o angoasă de tipul celei pe care mărturisea că a trăit-o Márquez însuși, pe când citea un mare roman. Îi era teamă, își amintea el, să nu moară înainte de-a ajunge la finalul poveștii...”. □ Irina Mircea publică lucrarea *Jertfa ca erotism sacru în „Meșterul Manole” de Lucian Blaga*. ■ Din *Presa internațională* sunt reținute două articole: □ Teodora Dumitru semnează *Riscurile gânditului în public*, o semnalare a mini-dosarului semnat de Jacques Saint Victor, *Două secole de angajare*, publicat în „Le Figaro”: „Dacă pozițiile autoarelor se remarcă prin discreție, timiditate, avuarea incompetenței militante (Marie Ndiaye: «nu știu să compun texte militante», «nu știu ce s-ar putea scrie unui ayatollah») sau reverberații clișeistice (Eliette Abécassis: «După mine, literatura reprezintă o critică a societății. Altfel, devine un act de pur narcisism. [...] Nu pot disocia angajamentul de scriitură. A scrie înseamnă a fi revoltat. A fi în relație cu ideea de bine.»), cei doi scriitori prezenți, Yannick Haenel și Patrick Besson au idei mai ferm asumate”. □ În *20 de ani de la căderea Zidului. De ce comunismul era irecuperabil* Cătălin Sturza comentează articolul din ”The Nation”, semnat de Ronald Grigor Suny care urmărește „istoria prăbușirii comunismului est-european”.

• [„Dilema Veche”, nr. 301] Nadine Vlădescu scrie *Despre cărțile care (ne) leagă?* „Ați auzit de *BookCrossing*? Dar de «The World’s Biggest Free Book Club»? Iată cum este definit termenul în Dicționarul Oxford: «practica lăsării unei cărți într-un loc public pentru ca ea să fie găsită și citită de alții, care vor face mai departe același lucru». Termenul provine de la *Bookcrossing.com*, un club de lectură online gratuit, înființat cu scopul de a încuraja lectura și de a transforma lumea întreagă într-o bibliotecă. Cu alte cuvinte, biblioteca se mută în stradă, în ideea că, dacă nu vine Mahomed la munte, vine muntele la Mahomed”. ■ La dosarul coordonat de Marius Chivu despre *Valorile românilor* participă Andrei Cornea, Caius Dobrescu, Florin Dumitrescu, Bogdan Iancu, Mircea Kivu, Ioana Pârvulescu, Adina Popescu. ■ În *Ochiul străin* Gabriela Glăvan scrie despre Herta Müller și cărțile ei: „Cărțile Hertei Müller sunt rezultatul unei exorcizări a traumei. Comunismul românesc, întors pe toate fețele în diverse registre discursive și narative recente, devine, în aceste volume, un loc al expunerii subiective. Fondul biografic favorizează o revizuire radicală a suprapunerii dintre istorie și memorie, dintre întreg și detaliu, individ și societate. Fără edulcorări nostalgice sau estompări ale contururilor ascuțite, aici trecutul esențializat în proză are consistența unui metal greu, surd și otrăvitor”. ■ Claudiu Constantinescu scrie despre *Nici o privire* de José Luís Peixoto, traducere de Clarisa Lima, Ed. Polirom, 2009: „Romanul acesta de debut al portughezului Peixoto e, pur și simplu, o carte de mare scriitor. Pe mine m-a înmărmurit”. □ Lucia Terzea-Ofrim semnează *Literatura unui savant auster*, un articol despre *Oeuvres* de Claude Lévi-Strauss, Bibliothèque de la Pléiade, Gallimard, 2008: „Intrarea lui Claude Lévi-Strauss în cea mai prestigioasă colecție de literatură este poate ultima sa mare lecție”. ■ Sub semnătura M. V. citim *ALIA – 1000*, prin care este marcat numărul 1000 al „Adevărului Literar și Artistic”: „Numărul 1000 nu are nimic «festiv». Este un număr dens și interesant, așa cum sunt toate, de la o vreme încoace, și sperăm să fie cit mai multe...”.

• [„Observator cultural”, nr. 243 (501); nr. de pagini: 32] Din rubrica *La zi reținem*: □ *A fost*: „□ *Povestitorii de la Șosea*. Ana Maria Sandu și Dan Lungu au fost invitați miercuri, 18 noiembrie, la o nouă întâlnire din cadrul programului moderat de Marius Chivu la Muzeul Țăranului Român. □ *Spectacol-lectură și lansarea noii cărți a lui Esterházy*. Miercuri, 18 noiembrie, Curtea Veche Publishing a lansat la Cărturești MȚR volumul de teatru *Rubens și femeile neeuclidiene* de Péter Esterházy (traducere de Anamaria Pop). Prezentarea de carte a fost urmată de un spectacolul-lectură pe marginea textului *Treizeci și trei de variațiuni pe craniul-Haydn*, piesă ce reprezintă o premieră editorială absolută, în regia lui Vlad Feneșan și în interpretarea actorilor: Smaranda Nicolau, Aneea Opriș, Vladimir Purdel, Mihai Isidor și Andrei Huțuleac. Gazdele serii au fost Adrian Buz și Iulia Popovici”. □ *Va fi*: „□ «*Anul Ionescu*». Ministerul Culturii, Cultelor și Patrimoniului Național vă invită, joi, 19 noiembrie, ora 11.00, la Sala Amfiteatru a Teatrului Național București, la Simpozionul Omagial 100 de

ani de la nașterea dramaturgului francez de origine română Eugen Ionescu. Vor participa: Theodor Paleologu, Ion Caramitru, Victor Frunză, Marta Petreu, Ion Vartic, George Ivașcu, Vladimir Russo, Ion Vianu. Evenimentul este organizat în parteneriat cu UNESCO, fiind derulat sub egida «Anului Ionescu». [...] □ *20 Years After...* Marți, 24 noiembrie, și miercuri, 25 noiembrie, Institutul Cultural Român și Institutul de Cercetări Politice al Universității din București găzduiesc Colocviul Internațional *20 Years After...*, dedicat evenimentelor care au avut loc în țările Europei Centrale și de Est în 1989. La eveniment vor participa personalități academice și politice, analiști și diplomați de prestigiu: Rajk László (Ungaria), Erhard Stackl (Austria), Ján Čarnogurský (Slovacia), Jan Rychlík (Cehia), Coen Stork (Olanda), Wojciech Zajăczkowski (Polonia), Patricia Guy (SUA), Ana Blandiana, Emil Hurezeanu, Daniel Barbu, Ioan Stanomir”. □ *Dosar românesc în Chattanooga Review*: „Numărul Winter/ Spring 2009 (nr. 1-2, vol. XXIX) al «Chattanooga Review» include un dosar dedicat prozei românești contemporane. Grupajul intitulat *Special Focus: Romanian Focus* este deschis de textul intitulat *A Preface*, semnat de Daniela Hurezanu și incluzând textele *How I learned to read* de Ștefan Agopian (un fragment din *Tache de catifea*, în traducerea Ileanei Orlich), *A Bucharest of Smells* de Magda Cârnci (traducere de Adam J. Sorkin și Alina Cârâc), *Savia* de Luminitza Mihai Cioabă (traducere de Adam J. Sorkin și Cristina Cîrstea), *The Al-Waqbah Incident of The Chameleon Man's Travels* de Bogdan Suceavă (o nuvelă din volumul *Bunicul s-a întors la franceză*, traducere de Ehren Schimmel) și *A Friend in Berlin* de Norman Manea (traducere de Daniela Hurezanu). Grupajul se încheie cu o cronică a volumului *Nostalgia*, apărut în 2005 la Editura New Directions, în traducerea lui Julian Semilian. Cronică se intitulează *Nostalgic like a Russian, uncanny like a German, self-conscious like a Frenchman*”. ■ În loc de editorial citim poezia *Mesajul lui Pan Cogito* de Zbigniew Herbert. ■ Paul Cernat semnează *Cum (mai) poți fi eretic?*, un comentariu la volumul lui Vasile Ernu, *Ultimii eretic ai imperiului*: „Ce este, totuși, Vasile Ernu? Eseist? Prozator? Din toate câte ceva, dar, înainte de orice, un gânditor inteligent, incomod și personal, remarcabil prin amprenta stilistică și prin poziția spirituală. *Ultimii eretici...* e o carte, în felul ei, clasică, ale cărei deschideri vor «rodi» tot mai mult odată cu trecerea timpului. Mai vorbim peste 20 de ani”. ■ În *Privirea lui José Luís Peixoto* Dana Pîrvan-Jenaru notează apariția volumului *Nici o privire* de José Luís Peixoto, traducere de Clarisa Lima, Ed. Polirom, 2009: „*Nici o privire* este un roman năucitor, obsedant. Pe de o parte, prin sugestia durerii profunde și a singurătății impenetrabile de care personajele sunt copleșite, iar pe de altă parte, prin farmecul scriiturii poetice, împânzite cu imagini de o frumusețe tulburătoare. O frumusețe amețitor de delicată ce secretă, paradoxal, o tristețe fatal deznădăjduită și nemărginită”. □ Roxana Sorescu publică în rubrica *Istorie literară* partea a doua din *B. Fundoianu – anii de ucenicie*. ■ Revista organizează dosarul *Intelectualii în arenă*. „*Dacă vom înceta să ne îndoim, vom fi pierduți*”: „Scriitorul italian Antonio Tabucchi se află în conflict, prelungit

la Tribunal, cu președintele Senatului, Renato Schifani. Antonio Tabucchi l-a chestionat pe Schifani cu privire la relațiile sale cu premierul Silvio Berlusconi. Cum se întâmplă în lumea politică din multe părți ale lumii, președintele Senatului s-a simțit vexat și l-a acționat în judecată pe Tabucchi. De fapt, Tabucchi și-a exercitat libertatea și nu s-a lăsat intimidat. «Democrația are nevoie de indivizi liberi!», spune Apelul inițiat de Antoine Gallimard, pe care îl publicăm în numărul de față. Dosarul revistei noastre prezintă «cazul Tabucchi», oferind o perspectivă europeană și una românească despre rolul intelectualului în fața abuzurilor puterii, oricum s-ar numi aceasta». □ Apare *Apel pentru Antonio Tabucchi* de Antoine Gallimard, iar despre acest caz se pronunță: Ovidiu Pecican (*Cazul Tabucchi: intelectual contra om politic*), Norman Manea (*Scriitorul și clovnii Puterii*), Gisèle Sapiro (*Care ar fi rolul intelectualilor în Europa?*). ■ Lansarea publicației „Decât o Revistă” este prilejul pentru o convorbire cu Cristian Lupșa, *Decât o Revistă, dar de alt fel*, realizată de Ovidiu Drăghia: „- Am găsit cu greu un număr din «DoR», ceea ce mi-a amintit de vremuri de demult, când trebuia să ai pile la librari ca să poți avea anumite titluri. Pentru cititorii «Observatorului cultural» care încă nu au aflat de «DoR», explică-ne pe scurt ce este acest proiect? Cum a apărut și încotro merge? - A apărut dintr-o joacă, o discuție într-un bar zgomotos între câțiva jurnaliști care se întrebau cum ar fi dacă ar face o revistă integral pe placul lor, fără restricții, în afara standardelor vizuale și editoriale, adesea ignorate – și, uneori, neștiute –, din redacțiile românești. Sunt vremuri grele pentru jurnalismul românesc, lovit de criza financiară, de migrația spre on-line, dar și de – cu câteva excepții – multă muncă defectuoasă. Noi am vrut să demonstrăm că se poate – și că merită – să faci jurnalism de calitate și că revista este un mediu ideal de-a face asta în vremurile de azi. Am vrut să și eliminăm ceva din prejudecata care spune că glossy înseamnă stupid și frivol. Glossy e un finisaj lucios al hârtiei, nu o decizie de conținut”. □ Michael Haulică stă de vorbă cu Teodora Ivan, coordonator PR la Ed. Nemira, „*Suntem lideri pe piața F & SF*”: „- Ce titluri vor mai ieși pe piață în această toamnă? Suntem în prag de *Gaudeamus...* - În acest sfârșit de an, în colecția «Nautilus» vor apărea, așa cum am spus, cartea a patra din saga *Cântec de gheață și foc* de G. R. R. Martin, *Festinul ciiorilor; Disfuncția realității* de Peter F. Hamilton, prima parte din trilogia *Zorii nopții; Ucenicul asasinului* de Robin Hobb, primul volum din trilogia *Farseer; Alegerea celor trei* de Stephen King, al doilea volum din *Turnul întunecat; Tărâmurile pustiite. Povești ale apocalipsei* de John Joseph Adams”.

20 noiembrie

● [„**Adevărul**”, nr. 6017] George Rădulescu se întreține cu Dan C. Mihăilescu, „*Cioran ar fi fost fericit în România de azi*”: „- Cum ar privi Emil Cioran România de azi? – Asta chiar este o întrebare palpitantă... Eu m-am întrebat ce-ar fi făcut Noica după 1990. Îl vedeam deja dus la FSN, cu Ion Iliescu, cu Eugen Simion. M-am întrebat și unde ar fi fost Marin Preda după 1990. Nichita Stănescu

ar fi fost la fel. Cioran, cred că ar fi fost, literalmente, fericit în exasperare. La ora actuală, Cioran ar fi fost fericit în România pentru că așa o monstrozitate socială, așa o aberație economică, așa o demență de un pitoresc nebun, mai rar. Și cred că acum ar fi fost extaziat în fața faptului că nu suntem nimic și totuși mergem. În România asta este mecanism care are și aripi, este și mamifer, și pasăre, și industrie, și ciobănie, și ghiolbănie, și aristocrație, toate la un loc. Tot acest conglomerat monstruos i-ar fi plăcut enorm lui Cioran”. ■ Sub titlul *Promisiuni de reformă în URSS* apar 7 întrebări puse candidaților la alegeri pentru noul președinte al URSS: „1. Ce mai reprezintă Uniunea Scriitorilor astăzi; ce ar trebui să reprezinte? 2. Ce salariu are un președinte al URSS? 3. De ce candidați? 4. Ce nu merge acum la URSS? 5. Ce demersuri bune pentru scriitori există în momentul de față? 6. Ce propuneri aveți? 7. Ce avantaje ați avea ca președinte al Uniunii Scriitorilor din România?”. Răspund: □ *Constantin Stan*: „*Riscăm să devenim o formă fără fond*”: „3. Candidez ca să îmi pun în practică un proiect amplu – dar și de durată – de reformare a Uniunii Scriitorilor din România. [...] 6. Proiectul meu vizează reformarea instituției, pornind de la ceea ce are Uniunea, chiar dacă în fază de conservare, capitalul de imagine. O imagine respectată și respectabilă va face și instituția un partener – social, cultural – respectat și respectabil. Mai apoi, îmi propun ca Uniunea să fie, împreună cu celelalte uniuni de creație, un agent de lobby legislativ. Avem nevoie de legi care să creeze cadrul în care ne exercităm profesia: Legea Dreptului de Împrumut Public, Legea timbrului literar privind literara clasică, Legea sponsorizării în cultură, lege care să reglementeze direcționarea subvențiilor direct către autor nu către edituri sau biblioteci”. □ *Ștefan Agopian*: „*URSS, nici cal, nici măgar*”: „3. Uniunea Scriitorilor se apropie cu pași repezi de o criză financiară. În această situație, e nevoie de o nouă politică a cheltuielilor, politică pe care mă simt în stare s-o du la capăt. Nu vreau ca URSS să devină o instituție-fantomă, așa cum s-a întâmplat cu Uniunea Artiștilor Plastici. 4-5. Aparent toate lucrurile merg foarte bine, în sensul că, în timp ce veniturile scad, cheltuielile cresc. Toată lumea e mulțumită și nimeni nu se gândește serios la ziua de mâine”. □ *Dan Mircea Cipariu*: „*În URSS lipsește cu desăvârșire comunicarea!*”: „3. Am și energia și entuziasmul vârstei, și capacități organizatorice și manageriale exersate în câteva proiecte culturale de impact public pentru a oferi un alt model de organizare non-guvernamentală. O organizație dedicată unor valori și principii prin care breasla scriitorilor să fie mai respectată și să aibă audiență publică și socială. 4. Problema de fond a Uniunii Scriitorilor, în acest moment, este comunicarea internă. Nu ne cunoaștem între noi, nu suntem în contact, în timp real, cu informații elementare despre viața noastră literară, nu știm cum și pe ce sunt cheltuiți banii instituției, nu cunoaștem criteriile de selecție și felul în care proiectele, premiile și bursele au fost votate ori respinse”.

● [„**România literară**”, nr. 46] În editorialul său *Greierile și furnica* Nicolae Manolescu scrie despre povestirea *Pierrot sau misterele nopții* de Michel Tournier

și felul în care scriitorul o (auto)analizează în volumul *Les vertes lectures*, Gallimard, 2007. □ Mircea Mihăieș publică a opta parte din serialul *Primul Faulkner*. ■ Ioana Pârvulescu dă spre lectură răspunsurile primite de la destinatari textelor sale precedente; citim fragmente din răspunsurile scrise de Elena Licsandru, Oana Bârna, Florentina Sânmihaian și Iordan Datcu. ■ Apar cronici literare: □ Sorin Lavric semnează *Copioasa abureală*, o prezentare a volumului *Aristotel și furnicarul merg la Washington. Mic tratat de abureală politică* de Thomas Cathcart și Daniel Klein, traducere de Adriana Bădescu, Ed. Nemira, 2009. □ Cosmin Ciotloș publică *La pachet*, o cronică literară la *Ultimii eretici ai Imperiului* de Vasile Ernu, Ed. Polirom, 2009: „Eseist, prozator, umorist, epistolier, memorialist, gazetar, ideolog. În *Ultimii eretici ai Imperiului*, Vasile Ernu e din toate acestea câte puțin. Dar din nici una atât de mult încât să justifice o interpretare «pe culoar», împinsă până la detalii de poetică a genului sau de istorie a metodei”. □ În *Postmodernismul?* Gheorghe Grigurcu recenzează *Poezia, teze, ipoteze, explorări* de Alexandru Mușina, Ed. Aula, 2008: „Unul din capitolele cele mai incitante ale cărții pe care Alexandru Mușina o consacră chestiunilor poeziei este cel privitor la postmodernism”. □ Tudorel Urian semnează *Secvențe din România de azi*, o prezentare a volumului *Cuvinte rare* de Cristian Tudor Popescu, Ed. Polirom, 2009: „Aflată la limita dintre publicistică și proză, inspirată din cea mai strictă actualitate, dar trecută prin filtrul imaginației unui scriitor cu experiență, cartea lui Cristian Tudor Popescu, *Cuvinte rare*, seamănă cu filmele lui Charlie Chaplin: te face să te prăpădești de râs, pentru ca la sfârșit să simți că ți-a rămas o lacrimă în colțul ochiului. Este o oglindă a timpului prezent în care ne privim cu fascinație și oroare”. □ Despre romanul *Cei calzi și cei reci* de Dan Stanca, Ed. Cartea Românească, 2008 scrie Geo Vasile în *Ultimul Papă*: „Era de așteptat ca Dan Stanca să nu se comporte doar ca un cronicar realist în veșmintele jurnalistului-comentator al unor idei-forță și evenimente-cheie care au bulversat România și Europa în special în ultimele trei decenii, nescutit fiind de felurite puseuri de sarcasm, eventual anticlerical sau misogin, ci și ca un artist al narațiunii: în ciuda unor barochisme manieriste, excelează în stilul poematice și sapiențial, ori de câte ori vine vorba de religie, ca să nu mai vorbim de informația sa atotcuprinzătoare în domeniu, dublată de puterea de comparatist al istoriei ortodoxiei și a catolicismului”. □ Al. Săndulescu (*Documente literare*) comentează volumul *Mărturii literare* de Teodor Vârgolici, Ed. Muzeul Național al Literaturii Române, 2009, volumul „de confesiuni, dar poate, într-o și mai mare măsură, o culegere de scrisori și chiar dedicații primite de la G. Călinescu, Gala Galaction, Perpessicius, Ovidiu Papadima, I.M. Rașcu, Ioana Postelnicu, Marin Sorescu, Mariano Baffi, Paolo Soldati”. □ Monica Pillat semnalează apariția volumului *La porțile sacralului* de George Tzipoia, Ed. Uranus, 2009: „E un privilegiu rar pentru publicul iubitor de artă să poată intra în posesia unui album de pictură conceput și realizat de însuși autorul său, în tripla ipostază de creator, interpret și dirijor al propriei opere”. ■ Alex. Ștefănescu revine la rubrica *Tichia de*

mărgăritar: □ *Catene, nu catrene*: „A apărut nu demult o carte de versuri, *La răsărit, tremurul...*, semnată Elena-Daniela Rujoiu-Sgondea. Cartea îl zăpăcește pe cititor. În afară de faptul că autoarea are două prenume și două nume, există un prefațator și doi postfațatori, care nu se sfiesc să laude versurile. În plus, poemele în română sunt însoțite, în multe cazuri, de traduceri în italiană, franceză, germană. Toată această mobilizare de forțe este disproporționat de mare în raport cu valoarea versurilor”. □ *Îngroparea manuscriselor*: „Cinic, dezabuzat, nemulțumit de întreaga omenire, așa ni se înfățișează Ștefan Doru Dăncuș, într-un volum intitulat *Povești pentru Gabriela*. Luând în considerare titlul, ne putem gândi cât de greu i-a fost Gabrielei să primească un asemenea dar”. □ *Fragmente critice necritice*: „Aurel M. Buricea, autorul volumului *Scara din Ulm*, scrie versuri de o frumusețe căutată, melodioase, în registrul minor al poeziei de album: [...]”. Urmează citate despre scriitor scrise de Fănuș Neagu, Lucian Chișu, Viorel Dinescu, Andrei Milca. □ *Insulte în versuri*: „A apărut o carte de epigrame fără epigrame, semnată de Constantin Kapitza. Ea conține, este adevărat, numeroase catrene, aceste catrene vizează diverse persoane publice, dar din ele lipsește umorul. O epigramă fără umor nu este epigramă. De aceea spuneam la început: a apărut o carte de epigrame fără epigrame”. □ *Despre limbă și buze*: „Același Constantin Kapitza, care a pus în circulație o carte de epigrame fără epigrame, ne propune și o carte de poezie fără poezie, intitulată *Cafeneaua de nisip*. În versurile din *Cafeneaua de nisip* găsim, în sfârșit, umor, dar este vorba exclusiv de un umor involuntar”. □ *Să nu-l călcăm pe poet pe idei*: „Sunt prea mulți aburi în poemele lui Oprea Gh. Holbavianu, care, vorba sa, zboară prin venele gândirii, prea multe formulări hazardate. Nici măcar povestea cu sânii aerului nu ne convinge. Așa prozaici cum suntem, preferam ca ei să aibă o anumită consistență”. □ Dan Grădinaru publică *Eminescu. Câteva note*. ■ În paginile *Inedit* citim *Otilia Cazimir – pagini de corespondență*, nota introductivă semnată de Gabriela Creția. ■ În *Centenar Eugen Ionescu – Eugène Ionesco (Slatina 13/ 26 nov. 1909 – 28 martie 1994, Paris)* citim două referate semnate de dramaturg trimise din Vichy în 1942. Nota explicativă este semnată de Mircea Coloșenco. ■ Eseul *Cum să vorbești despre ceea ce nu poți să vorbești?*, semnat de Pia Brînzeu, are ca tematică problema intertextualității și intratextualității: „S-au scris nenumărate cărți, studii și eseuri dedicate intertextualității. În mod ciudat, însă, nu există aproape deloc investigații serioase cu privire la intratextualitate, o formă restrânsă de intertextualitate, dar definită ca o rețea de opere aparținând unui singur autor, opere în care se repetă aceeași poveste sau aceleași personaje. Intratextualitatea e provocatoare mai ales prin formele sale specifice de proliferare ilustrate de un singur autor”. □ În rubrica *Arte* Pavel Șușară scrie despre *Caragiale și Brâncuși*, susținând că „privit cu mai multă atenție, Constantin Brâncuși este mai aproape de Caragiale, iar absolutul lui este un enorm parcurs printre relativități. El privește lumea secvențial, depășește etapă cu etapă stadiile ei diverse, pentru ca, finalmente, întregul să se articuleze caragialesc, prin logica lui internă, și nu

eminescian, prin apriorismul proiectului. Față de patetismul existenței eminesciene, față de zbuciumul lui grav, de turbulențele și de dramele asumate fiziologic și moral în același timp, Brâncuși este un histrion, o fire hâtră și cârcotașă, un primitiv de circumstanță și un contemporan eficient și lucid al timpului său”. ■ Luminița Voina-Răuț realizează un interviu cu Jorge Edwards, *Am plătit scump apariția cărții Persona non grata*: „LVR: Ați devenit un scriitor celebru o dată cu extrem de controversata, la momentul apariției ei, *Persona non grata*, după ce ați fost nevoit să părăsiți Cuba lui Fidel Castro, deși erați diplomatul lui Allende în insulă. Ați rămas și astăzi o persoană non grata în Cuba? JE: Da. Nu demult a avut loc o vizită oficială chiliană în Cuba și guvernul chilian m-a întrebat dacă vreau să merg. Am spus că da, dar am pus o condiție: să pot da autografe pe cartea mea *Persona non grata* la Havana. Firește, invitația a căzut imediat. De altfel, scriitorii cubanezi mi-au confirmat că romanul meu e interzis acolo. [...] LVR: Există o carte anume care v-a schimbat ca scriitor? Aveți scriitori preferați? JE: O carte, da: *Pe patul de moarte* de Faulkner. Cartea aceasta m-a făcut să exist cu totul altfel în lumea asta, să scriu altfel, m-a impresionat enorm. Proust m-a fascinat și Kafka m-a marcat profund, la fel și Borges. În plus, ador poezia. Iubesc primele poeme ale lui Neruda din volumul *Reședință pe pământ* și îmi plac enorm *Poemele umane* ale lui César Vallejo. În prezent mă delectez cu *Eseurile* lui Montaigne”. ■ Constantin Geambașu marchează *Bicentenal Juliusz Slowacki*. ■ Din notele publicate la rubrica *Meridiane* reținem: □ *Poetul pleacă la război*, o notă despre Apollinaire: „Trei cărți îi sunt consacrate în Franța în această toamnă, precum și articole în reviste”. □ *Neprevăzutele premii*: „Cititorii «României literare» știu că în fiecare toamnă se acordă cele mai importante premii literare din Europa și anume cele franceze. Le știu de asemenea pe cele din anul acesta. Am avut curiozitatea să văd ce cărți s-au bucurat de comentarii elogioase în numerele din septembrie și octombrie ale principalelor săptămânare culturale din Paris și care dintre ele au luat premii. Am constatat că recenziții n-au anticipat nici Goncourt, nici Renaudot nici, cu atât mai puțin Nobelul. Despre Herta Müller, nici un singur rând, când a fost menționată nominalizații considerați a avea șanse”. □ *O ciudată poftă de lectură: vampirii*: „O adevărată modă a romanelor cu vampiri face ravagii în SUA, în Franța și în alte țări. Li s-a consacrat chiar și un studiu academic, *La Fascination des vampires*, de către universitarul francez Jean Marigny, care vorbește de o vogă neoromantică”. □ *După Christos, Cain*: „Silit să se exileze o vreme în urma scandalului stârnit de publicarea romanului *Evanghelia după Christos* (tradus și la noi), José Saramago, unicul Nobel lusitan, azi în vârsta de 87 de ani, nu se lasă și rescrie în aceeași manieră provocatoare Vechiul Testament. În *Cain*, uciderea lui Abel e un substitut al dorinței nerealizabile de ucidere a lui Dumnezeu însuși. De data asta, ierarhiei catolice din Portugalia i s-a asociat în cruciada contra noului roman al lui Saramago însuși rabinul-șef al Lisabonei”. ■ Semnează versuri Aurel Rău și Emil Brumar. ■ În rubrica sa *Povestiri pe unde scurte* Cristian Teodorescu publică *Mircea Iorgulescu*,

un puci eşuat: „Pe Mircea Iorgulescu l-a acuzat prozatorul Bujor Nedelcovici că l-ar fi turnat la Securitate. În lumea literară acuzația a prins. Bujor Nedelcovici se jura că l-ar fi recunoscut pe Iorgulescu în dosarul său de Securitate. Din câte știu însă cei de la CNSAS nu s-au pronunțat asupra lui Mircea Iorgulescu că ar fi fost informator. Încît îmi îngădui să am rezerve asupra acestei acuzații”. ■ Din *Ochiul magic*: □ *După cincisprezece ani...*: „Dintre revistele literare ale tinerei generații, «Contrafort», de la Chișinău, are numele cel mai inspirat. El conține prefixul «contra», specific spiritului contestatar, dar cuvântul, în ansamblu, înseamnă un element de consolidare a unei construcții. Numărul 9-10, septembrie-octombrie, 2009 al acestei publicații care a fost mereu citită, în România, cu simpatie și respect, este unul jubiliar, marcând împlinirea a 15 ani de prezență a «Contrafort»-ului «pe piața revistelor literare românești». Prin inevitabila maturizare a membrilor redacției și a colaboratorilor, revista nu mai este în prezent doar una a tinerei generații. Ea și-a păstrat însă patosul lucid, spiritul reformator, vocația anticipării prin care se caracteriza de la început. Este o publicație neprovincială, europeană într-un mod neostentativ, situată printr-unele cele mai bune periodice românești”. □ *Emil Stratan merge mai departe*: „Artist el însuși, dar și om de afaceri, înzestrat cu spirit organizatoric și cu o răbdare îngerească față de capriciile poezilor, Emil Stratan a organizat, la Iași, în zilele de 13 și 14 noiembrie 2009, a doua ediție a festivalului de poezie intitulat atât de pitoresc *Petrecere cu poezie, prieteni și trufe de ciocolată*. La concursul de recitaluri din poezia proprie au participat Ioana Crăciunescu, Mariana Codruț, Caius Dobrescu, Ovidiu Genaru, Florin Iaru, Adrian Popescu, Pavel Șușară, Lucian Vasiliu, Paul Vinicius. Principalele premii au fost atribuite lui Adrian Popescu (Marele Premiu), Mariana Codruț și Pavel Șușară. Juriul - format din Al. Călinescu (președinte), Petru Cimpoșu, Ioan Cristescu, Bogdan Crețu, Ion Mureșan, Alex. Ștefănescu - s-a dovedit a fi incoruptibil”. □ *Poezie pe cont propriu*: „În revista de cultură «Caiete silvane», ce apare lunar la Zalău în ziua de «20 a fiecărei luni», cum putem citi în pagina a doua, Cronicarul a descoperit (numărul din octombrie 2009) un interviu plin de vervă pe care Daniel Săuca i-l ia poetului Claudiu Komartin. În ciuda simpatiei pe care i-o poartă, Cronicarul a tresărit neplăcut constatând culorile în care tânărul poet zugrăvește epoca actuală: [...] Cronicarului nu-i rămâne decât să-i ureze lui Claudiu Komartin să se descurce singur, fără liste de lectură și fără morții aceia vetuști care i-au fixat literaturii române o ierarhie și un set de criterii de valoare cu care tânărul poet nu e de acord. Mai mult, Cronicarul e convins că peste 50 de ani poezia lui Komartin se va impune singură, fără verdicte de specialitate și fără critici literari care s-o comenteze, răspândindu-se de la sine ca polenul și ca razele de soare. Și poate că atunci, înzestrat cu o altă luciditate, poetul va înțelege ce rol au criticii în peisajul unei culturi și cât de importanți sunt morții trecutului”. □ *Francofonie și francofilie*: „Numerele 1-6/ 2009 ale revistei «Secolul 21» (e regretabil, și nedrept, că o publicație de talia acesteia trebuie să ajungă, iată, semestrială...) impun, polemizând, subînțeles, cu cei pentru

care franceza începe să fie asimilată limbilor moarte, o imagine-caleidoscop a francofoniei. Numărul, tematic, *comme d'habitude*, se numește chiar așa: *Francofonii/ Francophonies*. De la francofonie la francofolie, trecând prin mai potolita, decât ultima, francofilie, ne plimbă Sofia Oprescu, în *Argument*".

21 noiembrie

● [„Adevărul”, nr. 6018] Ștefan Both scrie despre *Herta Müller și secretul timbrului întors*: „Într-un interviu acordat ziarului «Adevărul», Radu Tinu a recunoscut că i-a plantat un microfon în casă Hertei Müller, dar că scriitoarea nu a fost niciodată anchetată sau hârțuită. Câștigătoarea Premiului Nobel pentru Literatură din acest an, Herta Müller, a fost o persoană incomodă pentru securiștii din Timișoara. [...] Richard Wagner, fostul soț al scriitoarei de origine română, îl contrazice însă pe Tinu, care a afirmat că laureata Premiului Nobel ar fi avut legături cu spioni germani”. ■ Radu Paraschivescu semnează *Viața îi învinge pe copii*, o semnalară a volumului *Porcul* de Andrew Gowan, Ed. Leda, traducere de Ruxandra Ana. Acest roman e volumul de debut și „o cronică a ranchiunelor provinciale care macină periferia unui oraș în care uzina s-a închis și oamenii au rămas la voia sorții”.

● [„Suplimentul de cultură”, nr. 250] Despre Festivalul *Petrecere cu poezie, prieteni și... trufe de ciocolată* scrie Luiza Vasiliu în *Răsfăț cu poezie și ciocolată*: „Idea de la care a pornit Petrecerea a fost invitarea câtorva autori importanți care să-și recite propriile poeme într-un fel de turnir amical, în fața publicului și a unui juriu de profesioniști literari. Concurenții (deși ar trebui poate să li se spună, în spiritul medieval, menestrel) de anul acesta au fost Mariana Codruț, Ioana Crăciunescu, Caius Dobrescu, Ovidiu Genaru, Florin Iaru, Adrian Popescu, Pavel Șuşară, Paul Vinicius și Lucian Vasiliu. Din juriu, prezidat de Alexandru Călinescu, au făcut parte Ion Mureșan, premiatur de anul trecut, Bogdan Crețu, Petru Cimpoeșu, Ioan Cristescu și Alex. Ștefănescu. Adăugați la această listă numele filosofului Mihai Șora, invitat de onoare, și aveți toate datele unui eveniment în stare să umple nu doar Aula BCU, ci întreaga bibliotecă. Din păcate, lucrurile au stat exact invers: în aulă au fost doar șapte-opt spectatori de fiecare poet”. □ Alături apare *Palmaresul complet*, cu lista premiilor acordate tuturor participanților la acest Festival. □ În *Avanpremieră* citim un fragment din *Trickster* de Ovidiu Pop. ■ Elena Vlădăreanu realizează un interviu cu Angela Marinescu, „*Nu mănânc pe nimeni și îmi văd de treabă*”: „- *Gândindu-mă la ultimele dumneavoastră volume, de la Fugi postmoderne încoace, observ că ritmul poemelor este din ce în ce mai domolit*. - Așa este. Am obosit. Nu mai am forță. Dar nimic nu este premeditat. Nici competiția aia de care îți vorbeam mai devreme nu era o competiție lucidă, era o stare de efervescență, de nebunie, care nu te lăsa să fii liniștit. Nu e competiția aia, că eu alerg mai mult decât celălalt. Devine atât de evident, spre sfârșitul vieții, drumul pe care mergi și pe care vrei să-l străbați bine, cu pași apăsați, pe care să lași urme. Vreau niște pantofi grei cu

care să las urme. M-ai tot întrebat de poezie, de boală, de competiție și eu doresc să-ți răspund totuși lucid. Știu că urmează luminița aceea orbitoare de la capătul tunelului. Știi ce spunea Pascal despre iubire? Ei bine, a spus că iubire este atunci când te deranjezi. La capătul vieții nu mai există poezie și boală, cât un anumit fel de deranj îngrijorat îndreptat spre ceea ce ar putea fi așa-zisa moarte. Oare acest deranj nu desemnează iubirea noastră teribilă pentru zona întunecată a echilibrului perfect cu noi înșine? Ceea ce înseamnă că omul iubește moartea deranjându-se strategic și cu viteză din ce în ce mai mare. Chiar dacă este bătrân și stă pe loc”.

□ Revista publică dosarul *Prețul cerut în Italia pentru libertatea de exprimare: 1.250.000 de euro. Intelectualii lumii în apărarea lui Antonio Tabucchi*: □ Victor Eskenasy: „Pe scurt, președintele Senatului italian, Renato Schifani, îl somează prin instanță și îi cere să plătească drept daune morale pentru un articol publicat la 20 mai, în ziarul «l’Unità», suma astronomică de 1.250.000 de euro. Articolul în cauză se intitula «Fapte și minciuni» («I fatti e veleni») și era o intervenție în polemica dintre alți doi ziariști italieni, pe tema unor presupuse legături ale lui Schifani cu lumea interlopă a Mafiei”.

□ *Solidaritate*: „Apelul lansat de Antoine Gallimard a primit un răspuns imediat din partea lumii intelectuale mondiale. «Nu putem rămâne indiferenți și pasivi la ofensiva puterii italiene contra libertății de a gândi și a critica», se scrie în acesta. La ora închiderii ediției, Apelul era semnat, conform lemonde.fr, de peste o sută de personalități. Printre acestea, Martin Amis, Constantin Costa-Gavras, Tony Judt, António Lobo Antunes, Norman Manea, Jean Mattern, Orhan Pamuk, Philip Roth, Fernando Savater. Din România și-au manifestat susținerea față de Tabucchi Gabriela Adameșteanu, Sanda Cordoș, Dan Lungu, Silviu Lupescu, Ovidiu Pecican, Răzvan Petrescu, Marta Petreu, Catrinel Pleșu, Ion Vianu, Bogdan Ghiu. Lista completă a susținătorilor o puteți găsi pe site-ul revistei noastre, www.supliment.polirom.ro”.

□ Gabriela Adameșteanu: „Având experiența unui timp când nu puteai să te exprimi liber, mi s-a părut gestul cel mai normal pe care îl puteam face”.

□ Dan Lungu: „Știind contextul autoritar din Italia și statutul lui Antonio Tabucchi, în contextul în care libertatea scriitorului este amenințată frecvent, mi s-a părut un gest de minimă solidaritate pe care îl pot face. Mi-ar fi plăcut să pot face mai mult!”.

□ Bogdan-Alexandru Stănescu și George Onofrei, „*Istoria este cea care explică spiritul popoarelor*”: „Intervievat de «Suplimentul de cultură» în mai 2008, Antonio Tabucchi, stabilit în Portugalia, declara că nu a părăsit Italia din motive politice și comenta situația politică prezentă a Italiei, raportându-se la istoria statului”.

■ Daniel Cristea-Enache revine cu un nou episod din *Eu cu cine votez?*, în continuarea discutând cu „prietena mea contabilă curioasă”: „— Dar tu personal ai vreun exemplu concret de folosire de liste albe și negre? — Am mai multe, dar nu mai am acum spațiu decât pentru unul. — Care? — La un colocviu al tinerilor critici, *conducerea USR* a refuzat să dea finanțare, cum făcuse la ediția precedentă. — Pe ce motiv? — Că eram și eu pe lista participanților. — Nu serios, ăsta a fost un răspuns oficial? — Că doar nu vorbim de meciuri amicale... — Scârboase lucruri, dragule. Du-te și

votează-l pe Agopian, poate o să vă fie mai bine. Dar dacă nu iese? — Iese, nu iese, eu îl votez. Decât să câștig cu mânecele unui combinator, mai bine pierd cu mâna dreaptă a unui om. Asta i-am mai spus prietenei mele; și-am fost cumva mândru de replică”. ■ Bogdan Romaniuc semnează *Amanții*, o prezentare a volumului lui Ian McEwan, *Amsterdam*, tradus de Virgil Stanciu, Ed. Polirom, 2009: „*Amsterdam* este o carte scrisă pe un ton rece și cu un deznodământ șocant pentru cititorul care nu reușește să rețină toate indiciile, bine ascunse de altfel, ce anunță finalul romanului”. ■ Apare știrea *Saramago critică „marele imperiu al pieței”*: „Scriitorul portughez José Saramago revine pe blogul personal cu un articol marcat de nuanțe sindicale, intitulat «Nu șomajului», în care critică «marele imperiu al pieței», unul dintre conceptele centrale ale liberalismului”.

22 noiembrie

● [„*Adevărul*”, nr. 135] În *Henry și prețul victoriei* Nicolae Manolescu scrie despre partida dintre Franța și Irlanda pentru Turneul Final al Campionatului Mondial de fotbal. ■ Eliza Zdru scrie noi articole despre câștigătorii și perdanții Premiului Nobel pentru Literatură: Mihail Alexandrovici Șolohov (*Nobel pentru romancierul Donului*) și Adolfo Bioy Casares (*Realismul magic al unui scriitor argentinian*).

23 noiembrie

● [„*Adevărul*”, nr. 6019] Numărul stă sub semnul alegerilor de la USR:
□ Victoria Anghelescu, *Turnirul lumii literare*: „Ședința de alegeri se va desfășura după tiparul obișnuit. Ea începe cu raportul președintelui care își termină mandatul, criticul Nicolae Manolescu. Conform obiceiului, urmează dezbateri asupra celor raportate. Urmează prezentarea detaliată de programelor celor cinci candidați și votul secret. O altă noutate o constituie decizia ca, în eventualitatea unui al doilea tur de scrutin, acesta să aibă loc tot astăzi, după o mică pauză, pentru a scuti timp și bani (chiria sălii). La finalul zilei, va fi cunoscut președintele USR pentru următorul mandat de patru ani”. □ Apare un interviu cu Varujan Vosganian, „*Unii scriitori socotesc intrarea în USR drept o chestiune de prestigiu*”: „- *Puteți face o comparație între USR și organisme similare din alte țări?* - Ca număr de membri, influență națională și poziție instituțională, Uniunea Scriitorilor din România are o poziție privilegiată în raport cu alte organizații similare”. □ Și Lucia Verona răspunde la aceleași întrebări în „*Uniunea Scriitorilor are un caracter compozit*”: „- *Puteți face o comparație între USR și organisme similare din alte țări?* - În lumea anglo-americană există acele Writers Guilds, de obicei cu rol sindical în America, în aceste asociații intră nu numai autorii de cărți, dar și scenariștii. Există, de asemenea, Writers Guild Foundation, cu un rol mai curând profesional: organizarea de lansări de carte, de întâlniri între scriitori și public...”.

24 noiembrie

● [„Adevărul”, nr. 6020] Victoria Anghelescu anunță *Un nou mandat pentru Nicolae Manolescu*: „Raportul președintelui a fost urmat de cel al vicepreședintelui Varujan Vosganian, care a prezentat situația veniturilor și cheltuielilor USR în 2009. [...] Rapoartele au fost urmate de 21 de comentarii, favorabile sau nu fostei conduceri a Uniunii. Nicolae Manolescu a fost acuzat de «comportament dictatorial», de risipirea banilor pe acordarea premiilor literare de la Neptun, de «necoptarea» în uniune a scriitorului Paul Goma, de primirea în rândurile breslei a unor legionari... [...] După numărarea voturilor, Nicolae Manolescu a declarat că era sigur de victorie pentru că celelalte programe anunțate semănau cu proiectele politicianilor, păcătuind prin lipsa propunerilor concrete”. ■ Dana Ionescu anunță *Salman Rushdie în România*: „E prima mea vizită în România Sunt foarte încântat să mă aflu aici. E plăcut să mergi nu doar în țările mari, ci și în cele mai mici - e mai interesant», a declarat Salman Rushdie, ieri după-amiază, la sosirea în București”. □ Cititorii află detalii despre Fatwa pronunțată de ayatollahul Khomeini din cauza romanului lui Salman Rushdie, *Versetele satanic (Scandalul stârnit de un roman)*. □ Sub titlul „*Cele mai pătrunzătoare și cele mai răsunătoare povești posibile*” citim fragmente din interviul realizat de Marius Chivu cu Salman Rushdie, apărut în „Dilemateca”, nr. 42, 2009.

● [„Revista 22”, nr. 48 (1029)] Revista marchează *Centenar Eugène Ionesco* publicând evocarea *Ionesco, așa cum l-am cunoscut* de Ion Vianu și *Sub semnul întrebării: Omul*, cu următoarea precizare: „Extras din volumul *Sub semnul întrebării*, de Eugène Ionesco, Editura Humanitas, București, 1994, reprezentând convorbirea cu Pierre-André Boutang și Philippe Sollers, difuzată parțial de RF3 în iulie 1978. Publicată în «Tel Quel», iarna 1978”. ■ Ioan Stanomir (*Grădini suspendate*) recenzează volumul *Cinema. Povestiri* de Angelo Mitchievici, cu o prefață de Paul Cernat, Ed. Polirom, 2009: „Între evadare, distanțare ironică și eleganță decadentă, proza lui Angelo Mitchievici își delimitează un teritoriu unic: povestirile din *Cinema* sunt revelația acestei sensibilități și viziuni”.

● [„Bucureștiul cultural”, nr. 28 (91)] Numărul are ca temă *Cultura poloneză azi*. ■ Carmen Mușat, *O coardă prea întinsă*: „Mi-a rămas, din acei ani, o sensibilitate aparte pentru tot ceea ce vine din Polonia, deși tentația de a idealiza oameni sau țări întregi s-a risipit între timp. Am descoperit că în orice eveniment istoric există lumini și umbre, eroi și pseudoeroi, dar că, dincolo de acestea, ceea ce contează este să reușești să îți menții poziția verticală. E o lecție pentru care mulțumesc Poloniei și cetățenilor ei”. ■ Doina Ioanid semnează *Fi-vei destul de bun?*, un text despre *Mărturisirile unui disident convertit* de Adam Michnik, traducere și note de Sabra Daici, prefață de Vladimir Tismăneanu, postfață de Józef Tischner, Ed. Polirom, 2009: „Eseurile din acest volum, pe diferite teme – istorice, sociale, literare, religioase –, au, dincolo de diversitatea lor, un punct convergent, o temă centripetă: iertarea. Toate propun reflecții asupra modului în care se poate trece peste etape dureroase din istoria umanității: de la Revoluția

Franceză la Restaurație, la Holocaust, la căderea comunismului, până la societatea democrată de azi. Toate se constituie ca o pledoarie pentru iubire și iertare, pentru că lumea în care trăim este, în opinia lui Michnik, cea mai bună dintre lumile posibile”. ■ Gabriela Adameșteanu îl interviuează pe Jarosław Godun, director al Institutului Polonez din București, *Modelul polonez: „- În mediile românești, cultura poloneză este foarte prezentă și foarte apreciată. Vreți să trecem împreună în revistă evenimentele culturale poloneze care au beneficiat de sprijinul Institutului Polonez din România, în timpul mandatului dvs.? - Institutul Polonez a organizat foarte multe manifestări culturale din domenii variate ale culturii, să încerc să le enumer acum ar fi dificil. Pot, în schimb, să ofer câteva exemple și, totodată, să indic pagina noastră de web: <http://www.culturapoloneza.ro/>, unde cei interesați pot intra și se pot informa cu privire la evenimentele în curs de desfășurare sau pe care le pregătim în viitor, dar pot în egală măsură accesa și arhiva manifestărilor Institutului. Revenind însă la exemple concrete, aș menționa manifestările literare, lansările de carte cu participarea autorilor polonezi (Rita Gombrowicz, la lansarea volumului de povestiri *Bakakai* al lui Witold Gombrowicz, sau Adam Michnik, la lansarea multiplă a volumului său *Mărturisirile unui disident convertit* ș.a.), concerte de jazz (ținute de Zbigniew Namysłowski, Jarosław Śmietana, Jan Ptaszyn Wróblewski) și vernisaje de artă (exemplu, recenta expoziție de artă contemporană *Anii '80 – Republica Bananieră*, găzduită de Galeria ¾, la TNB), participări la importante festivaluri de film și teatru etc. În general, manifestările noastre sunt organizate în marile orașe din România și Republica Moldova. [...] - *Care sunt proiectele pentru anul 2010?* - Anul 2010 în Polonia este decretat Anul lui Fryderyk Chopin, ceea ce înseamnă că și activitatea Institutului Polonez de la București va sta sub această egidă aniversară. S-a constituit deja un comitet onorific al manifestărilor Anului Chopin în 2010 în România, alcătuit din personalități ale vieții culturale și științifice de aici. Intenționăm, de asemenea, să organizăm un festival de dans contemporan și să continuăm să fim prezenți pe piața de carte cu noi poziții din literatura polonă (ca, de exemplu, volumul II al *Antologiei de teatru polonez contemporan sau Secolul meu. Jurnal vorbit* al scriitorului futurist Aleksander Wat). Ca în fiecare an, ne-am dori să nu lipsim nici anul acesta de la cele mai importante festivaluri din România, fie ele de film, teatru sau jazz”. ■ Ioana Ieronim este prezentă cu *Made in Poland*, antologia dramaturgiei poloneze contemporane alcătuită de Iulia Popovici, Ed. Art: „Piesele antologate s-au bucurat toate de un succes deosebit, premii și multiple producții. Expresia lor diversă, colorată, mergând până la dialect, la eufonii baladești și asprimi «de cartier», a găsit în cele mai multe cazuri un fericit echivalent în limba română datorită excelenței echipe de traducători: Sabra Daici, Luiza Săvescu, Passionaria Stoicescu, Cristina Godun”. ■ Luiza Săvescu traduce din *Literatura polonă după anul 1989. De la sfera privată la cea a politicului* de Krzysztof Varga, care apare cu următoarea precizare: „Textul, scris la rugămintea Institutului Polonez, reprezintă o variantă*

extinsă a comunicării susținute de autor în cadrul Festivalului Internațional «Zile și Nopti de Literatură», Neptun, 2009”. ■ Florin Bican prezintă volumul *Mizeria Antibiografie* de Wojciech Kuczok, traducere din limba polonă, prefață și note de Constantin Geambașu, Ed. Polirom, 2008: „Chiar și fără a poseda noțiuni de limba polonă, nu putem decât să ne imaginăm că în original avem de-a face cu o floare de mină supradimensionată. Cu atât mai impresionantă și vrednică de laudă este traducerea semnată de Constantin Geambașu, care sună autentic și convingător de la un capăt la altul, asigurând o lectură confortabilă și profund satisfăcătoare”. □ Cristina Godun publică *Viața ca un perpetuum mobile*, un articol despre Olga Tokarczuk: „La Congresul Traducătorilor de limbă polonă, desfășurat anul acesta la Cracovia (3-5 iunie), în rankingul celor mai traduși scriitori polonezi pe poziție fruntașă se afla Olga Tokarczuk. Pe locurile imediat următoare, la o distanță considerabilă, se situau Andrzej Stasiuk și Witold Gombrowicz. Toți trei scriitorii sunt cunoscuți în România, integral sau doar prin operele lor cele mai reprezentative”. ■ Constantin Geambașu oferă cititorilor informații despre *Literatura polonă clasică în România*. □ Despre *Filmul polonez în trei ipostaze* scrie Răzvan Brăileanu, Daria Ghiu semnează *Teatrul Laborator, o deschidere spre interior*, iar Doina Papp marchează *Anul Grotowski. Rebelul teatrului și informează cititorii despre Dominanta poloneză la Prix Europa pentru Teatru*, iar prezența teatrului polonez la Prix Europa este prezentată și în textul semnat de Crenguța Manea, *Polonia mea, de la romanele lui Sienkiewicz la dramaturgii contemporani*. Despre vizita *Sary Teatr în România* scrie Ion Parhon.

25 noiembrie

● [„Adevărul”, nr. 6021] După vizita lui Salman Rushdie în redacția „Adevărul” Cezar Paul-Bădescu publică pe prima pagină „Nobelul literar, ca la alegerea Papei”: „«Alegerea câștigătorului Nobelului pentru Literatură e același lucru cu alegerea Papei. Dacă încuiem niște oameni într-o încăpere, vom constata că mulți fac alegeri bizare», susține Rushdie”. ■ Cezar Paul-Bădescu semnează și *Salman Rushdie, în vizită la redacția ziarului „Adevărul”*: „Discuția a fost plăcută, relaxată, iar scriitorul ne-a povestit de la ce a însemnat pentru el emigrația și episoadele în care era discriminat ca străin, până la ce reprezintă munca de scriitor și cum lucrează cu textul. [...] La conferința de presă de la Hotelul Intercontinental, Salman Rushdie a declarat, în glumă, că tot ceea ce știa despre această țară era «Dracula, Nadia Comăneci și Ionesco». [...] Din păcate, conferința a început cu stângul, căci un jurnalist a avut proasta inspirație să-i pună întrebarea cum de nu e însoțit de gărzi de corp? «Nu pot să cred că aceasta este prima întrebare pe care mi-o puneți!», a răspuns iritat scriitorul. «Am venit să vorbesc despre literatură, nu sunt gărzi pe-aici - a continuat Rushdie. De 11 ani nu mai am gărzi de corp, timp de nouă ani înainte am avut. Dar de 20 de ani mi se tot pune întrebarea aceasta. Cred că e momentul să vorbim despre altceva»”. ■ Apare un interviu cu Salman Rushdie, „*Fiecare premiu e o excentricitate*”: „- *Ce părere*

aveți despre literatura Hertei Müller? - Nu prea am nici o părere. M-a surprins această alegere. Scrierile ei nu-mi erau cunoscute. «Granta», revista de literatură anglo-americană, i-a publicat câteva texte. Le-am citit. Dar romanele, nu. Din câte știu, cărțile ei povestesc ce cumplit era în epoca lui Ceaușescu - și chiar era, fără îndoială”. ■ Despre *O oră cu Salman Rushdie* scrie și Grigore Cartianu: „Își poartă celebritatea cu o modestie rară, însoțit la fiecare pas de simțul umorului. Răspunde unei glume cu două glume, întoarce unui zâmbet două zâmbete. La 62 de ani, are entuziasmul unui puștan care visează să ajungă mare scriitor. Atâta doar că el, Salman Rushdie, este deja un mare scriitor. Și nu de azi, de ieri, ci de câteva decenii”. ■ Andrei Pleșu îl evocă pe *Dan Slușanschi*: „N-a fost membru al Academiei Române, n-a fost flancat, în eforturile sale, de instituții eficiente, n-a reușit să-i convingă pe administratorii educației naționale de necesitatea unei urgente reforme a învățământului clasic, deși s-a luptat pentru asta cu o energie inepuizabilă. A fost un luptător tenace, dar n-a reușit să câștige bătălia cu ceea ce numea, uneori, «incultura militantă» a contemporanilor”.

● **[„Adevărul literar și artistic”, nr. 1001]** Marius Chivu semnează textul *Femei în lagăr*, un articol despre *Ravensbrück* de Steve Sem-Sandberg, traducere Liliana Donose Samuelsson, Ed. Humanitas, 2009: „O carte tragică prin felul în care surprinde destinul și, mai ales, umiliința și degradarea femeilor închise în lagărul nazist”. ■ Secțiunea *Pe scurt* vine cu noi informații: □ *Carte de Nobel la Gaudeamus*: „În cadrul Târgului de Carte care începe astăzi, Editura Humanitas lansează romanul *Încă de pe atunci vulpea era vânătorul* de Herta Müller (foto), câștigătoarea Premiului Nobel de anul acesta”. □ *Premiul Interallié*: „Prestigioasa distincție care încheie sezonul premiilor literare în Franța a fost acordată scriitorului Yannick Haene (42 de ani), pentru cartea *Jan Karski*”. ■ Dan Bolcea scrie despre *Târgul Gaudeamus, fieful celor mai bune cărți*, prezentând oferta editurilor Humanitas, Polirom, Cartea Românească, Art, Univers, All, Trei, Adevărul, Rao. Aflăm și programul lansărilor și despre *Scriitorii importanți dau autografe*. □ Sunt recomandate și *Cărți de neratat la Gaudeamus*: Marin Sorescu, *La Liliaci*; Cormac McCarthy, *Drumul*; Gustave Le Clézio, *Steaua rătăcitoare*; Salman Rushdie, *Seducătoarea din Florența*; Herta Müller, *Încă de pe atunci vulpea era vânătorul*. ■ Cezar Paul-Bădescu prezintă *Tichia de mărgăritar* de Alex. Ștefănescu: „O emisiune care pune la colț, acolo unde le e locul, predestinările neantice, emulațiile alimentate și, desigur, creșterile plate”.

● **[„Luceafărul de dimineață”, nr. 39-40 (911-912); nr. de pagini: 24]** În secțiunea *Viața culturală* aflăm că *Nicolae Manolescu, reales președinte al USR* (v. „România literară”, nr. 47/ 2009, 27 noiembrie). ■ Adrian G. Romilă publică *Cioran, epistolar*, o recenzie la *Scrisori către Wolfgang Kraus 1971-1990*, Ed. Humanitas, 2009: „Apărută înaintea unei eventuale ediții germane a *Scrisorilor către Wolfgang Kraus*, antologia lui George Guțu pune sub semnul îndoielii caracterul definitiv încheiat al publicării operei lui Emil Cioran și al sinuosului său parcurs personal”. ■ Sub semnătura lui Cronicar apare *Teorie, dar și poezie*,

un comentariu la *Un loc în inima ta* de Marius Nenciulescu, Ed. Limes, 2009: „Respingând poezia frustrării, lirismul său ar fi totodată tonic și participativ. Îi rămâne poetului, cu foarte bună exprimare teoretică, să-și sprijine mai convingător, atât cantitativ cât și calitativ, programul liric la care aderă”. ■ Felix Nicolau semnează *Defulări comuniste. Pidosnice*, un comentariu la *Măcel în Georgia* de Dumitru Crudu, Ed. Polirom, 2008: „Am rămas cu strania impresie că după 100 de pagini intru într-un buluc de personaje și situații din care n-o să mai ies niciodată. Asta pe de o parte. Pe de altă parte, am trăit cu senzația că pot anticipa tot ce va urma, că țin în mână frâiele narațiunii ca și cum aș fi producătorul, nu beneficiarul ei. Și asta m-a întristat. Pentru că dintre pagini se detașează ceva artificial, un decoct plin de conservanți literari, în pofida talentului dramatic al autorului”. ■ În *Un mod naiv de a simți satul* Adrian Botez comentează *Răsărit de lacrimă* de Grigore Radu Stănescu, Ed. Valman, 2009: „Cu toate violentele ei neomogenități valorice, totuși, noi nu am azvârlit din mână cartea lui Grigore Radu Stănescu, pentru că, chiar dacă diluția discursului face ca poemele să eșueze, prea des, într-un banal..., un merit al discursului stănescian nu poate fi contestat: acest discurs este rezultatul unei viziuni cât se poate de proaspete, asupra lumii”. ■ Gelu Negrea semnează: □ *Conversații provocatoare*, un comentariu la volumul *România noastră* de Virgil Nemoianu și Sorin Antohi, Ed. Muzeului Național al Literaturii Române, 2009: „*România noastră* este o carte incitantă și provocatoare; chiar dacă unul dintre autorii ei, Sorin Antohi, are în creștet proeminente bube securist-colaboraționiste și de morală academică, ea ar fi meritat, cred, mult mai mult decât recepția politicoasă ce i s-a rezervat în mod nedrept și nemotivat. Sau, poate, doar nedrept?!”. □ *Democrație, dragostea mea...: „Cred că avem cel mai mare număr de democrați pe cap de locuitor dintre toate națiunile lumii. Nimeni nu mișcă-n front, spiritul critic nu funcționează neam, am încremenit într-un proiect de împrumut și totul e bine în cea mai bună dintre lumi posibile: uraa! Pe la alții, care au și tradiție, și continuitate într-ale democrației, necochetând cu ea din 50 în 50 de ani, ca noi, lucrurile astea se discută, se dezbat, alimentează controverse care, la rândul lor, nasc idei, promovează soluții și generează reforme”. ■ Paul-Gabriel Sandu publică *Jocul de-a literatura*, semnalând apariția romanului *Cutremur de timp* de Kurt Vonnegut: „Cititorul rămâne cu impresia că o imaginație fabuloasă, din care s-ar putea naște universuri lovecraftiene, se mulțumește cu aluzii ironice, cu idei numai sugerate, ca și când s-ar plictisi de ele înainte de a le duce la împlinire”. ■ Revista îl serbează pe *Nicolae Manolescu – 70*: □ Traian T. Coșovei, *Luminozitatea cuvintelor*: „Nicolae Manolescu este maestrul vrăjitor care a «legiferat» prin prezența sa creatoare și inspirată două generații literare ce, și datorită prezenței sale, au înfruntat frigurile și gerurile polare ale comunismului: Generația '60 și Generația '80”. □ Constantin Stan, *70 de teme*: „Fronța i-a stat totdeauna bine, pentru că este un apanaj al spiritelor libere. Mi-aduc aminte că într-un număr al «României literare», împănat de*

articole de omagiu adus zilei de 8 mai - ziua partidului -, titlul cronicii sale literare era *E primăvară. Citesc poeme*. Sunt convins, deși nu am confirmarea sa, că a fost un titlu polemic, asumat conștient ca o detașare de «chestiunea zilei». Același je m'en fiche-isme, același farmec și aceeași de invidiat libertate afișează Nicolae Manolescu și la 70 de ani”. □ B. Ghiu, *Literatura, după...*: „Ranchiună, ură veșnică o să-i port profesorului nostru N. Manolescu că ne-a învățat că literatura e un bun rar, riguros, infinit, nu continuu. O muncă și o forță civilă. Pentru că nu ne-a spus că urmează să ne închidă de vii într-o Istorie, într-un seif, într-un self-monument, într-un mausoleu”. ■ Radu Aldulescu este prezent cu textul *Făcând pe scriitorul și recenzentul*: „Scriitorii care pot aspira la un statut social și material pe măsura acestui nume, și au eventual succes în România actuală, sunt orice numai romancierii nu, chiar și atunci și mai ales atunci când publică cărți pe care scrie roman. Nu sunt în stare să prevăd dacă se va schimba vreodată, într-un viitor cât de îndepărtat, această stare de fapt, care îmi conferă un statut inedit. Fac pe scriitorul, răspund invariabil ori de câte ori mi se cer referințe de orice fel despre îndeletnicirile mele curente. Nu mă pricep, nu vreau și la o adică refuz să fac altceva, iar când se întâmplă să mi se spună chiar ești scriitor, diferența de sens sau de nuanță o socot inacceptabilă”. ■ Apare partea a treia din *După douăzeci de ani* de Alexandru George: „Ora bilanțului ultimelor două decenii se prezintă plină de dificultăți. Atunci au apărut o serie de scrieri noi ale unor autori noi sau ajunși la maturitate după ce fuseseră niște promisiuni în regimul comunist; dar au apărut și supraviețuitori mai vârstnici sau chiar dispăruți care, prin opere revelatoare, și-au schimbat întreaga situație în tabloul general al literaturii române; alții, în fine, fuseseră neglijăți din motive politice sau din nepăsare”. În continuare autorul se ocupă de *Istoria... lui Alex. Ștefănescu*: „Nu mi-am propus să fac o dare de seamă *Istoriei... lui Alex. Ștefănescu*; ea rămâne o realizare marcantă, de un spirit restrictiv, dar interesantă chiar prin aceasta, ca un document de epocă. În fapt, ea se alcătuiește din ceea ce autorului îi era mai la îndemână: articole de gazetă, recenzii, cronici la câte o carte, arareori prin priviri de ansamblu asupra unui autor mai important, fracționat în funcție de cărțile apărute. Judecățile și evaluările nu lipsesc, dar nici contradicțiile; paginile amuzante depășesc așteptările unui cititor care știe că epoca a fost totuși cea mai nefastă din istoria modernă a poporului român”. ■ Andra Rotaru dialoghează cu Emilian Galaicu-Păun, *Un dar, fiecare nouă povară*, o discuție despre Editura Cartier: „- *Ce se mai întâmplă cu poezia tinerilor scriitori? Titluri noi?* - «Vrednică este!», astfel încât seria de primăvară a Colecției Rotonda a găzduit trei poeți tineri, chit că deja afirmați de-a binelea (Dan Coman, Claudiu Komartin și Radu Vancu). În ce privește tinerii autori din Republica Moldova, sunt câteva nume demne de luat în seamă - Aura Maru, Aurelia Borzin, Tatiana Dumbravă, ca să citez doar «trei grații» -, despre care se poate spune, parafrazându-l pe Manuel Vazquez Montalban, că «între poezia noastră (y compris, optzeciștii, fracturiștii, douămiștiții etc., etc.) și a lor e o mare diferență. A noastră e scrisă deja, iar a lor aparține viitorului». Altminteri,

la Chișinău apare și o foarte elegantă revistă a foarte tinerilor scriitori, «Clipa», proaspăta laureată a Premiului Ministerului Tineretului în domeniul literaturii”.
■ Revista marchează *Bicentinar Edgar Allan Poe* cu articolul lui Geo Vasile, *Detectivul abisurilor sufletești*. □ Lucian Perța revine cu parodii (Sever Negrescu).
■ Apare un fragment din romanul *Mutilare* de Dan Stanca, iar pagina *Proză dramatizată* găzduiește textele lui Denis Dinulescu. ■ Publică versuri Anamaria Pop și Andrei Roman. ■ Linda Maria Baros traduce din poezia lui Jean Portante.

26 noiembrie

● [„Adevărul”, nr. 6022] Sabina Mihăică a stat de vorbă cu Dana Crăciun, „*Dacă l-aș întâlni pe Rushdie, i-aș spune că e un povestitor fantastic*”: „Dana Crăciun (36 de ani) a tradus în 2007 volumul care l-a făcut celebru pe scriitorul Salman Rushdie, *Versetele satanice*. [...] Faptul că alți traducători au avut o soartă nu tocmai bună, cel japonez fiind ucis de pildă, nu a făcut-o pe Dana Crăciun să ezite. Nu a fost nici amenințată de extremiști, nu a avut întâmplări memorabile în timpul traducerii”. ■ Aflăm despre Târgul de carte Gaudeamus: □ *Public numeros la standul Editurii Adevărul*, Nicoleta Zaharia și Laurențiu Ungureanu: „Editura Adevărul este prezentă la târg cu toate titlurile apărute până acum în colecția «100 de cărți pe care trebuie să le ai în bibliotecă», 55 la număr, plus două în avans: *Procesul* de Franz Kafka și *Singur pe lume* de Hector Malot”. □ *Emil Boc ne-a vizitat la stand*, o notă din care aflăm ce a cumpărat premierul României și câți bani a cheltuit în timpul vizitei sale la Gaudeamus. □ Ziarul prezintă și *Oferta Adevărul la Târgul de Carte Gaudeamus*. ■ Dan Bolcea stă de vorbă cu Andrew Davidson, scriitor canadian al cărui volum a fost publicat la Ed. Allfa (*Gargui*), „*Recunosc, am avut un noroc incredibil*”: „- *V-ați documentat șapte ani pentru roman. A fost un proces relaxant?* - Când scrii un prim roman, nimănui nu-i pasă. Am muncit la *Gargui*, stând singur, în apartamentul meu din Tokyo și nimeni n-a știut. Dacă scriam 50 de pagini lipsite de valoare și le aruncam, nu era nimeni care să aștepte de la mine să le predau până la un anumit termen. Iar acum am un public care îmi trimite e-mailuri în fiecare zi, întrebându-mă când o să apară următorul volum. Simt presiunea”.

● [„Cultura”, nr. 47 (251)] Editorialul „*Oh! Oh! Oh! Săracă țară...*” este semnat de Augustin Buzura: „La ora când scriu aceste rânduri nu se cunoaște învingătorul cursei pentru președinția României, dar știind prea bine obiceiurile locului, nu am nicio îndoială că ea va continua încă mult timp, chiar și după ce câștigătorul va fi fost anunțat. Căci înjurăturile, dosarele, demascările, loviturile sub centură, urmărirea de orice fel, în aer, în apă, pe uscat, scrisoricile pierdute și înregistrările găsite, privitul pe sub pături și toate celelalte practici tradiționale nu pot fi abandonate ușor, mai ales că unele ne-au însoțit prin istorie”. ■ C. Stănescu scrie despre *Un raport alterat...*: „Citesc în «România literară» (43/2009) un lung studiu-recenzie despre *Eminescu. O perspectivă dialogică* de Gheorghe Doca (Ed. Academiei Române, vol. 1-2, 2009). Studiul, recenzia sau

ce-o fi e semnat de cunoscutul N. Georgescu, eminescolog și, din când în când, brâncușolog amator împotrună cu dl Godea și Mocioi de la Tg. Jiu. [...] Tobă de carte, dl N. Georgescu este, incontestabil, o «virgulă» eminentă în eminescologie. Însă recenzia lui la cartea lui Gheorghe Doca despre Eminescu ilustrează cu o remarcabilă expresivitate involuntară un raport alterat: între recenzent și cartea recenzată”. ■ Angela Martin revine cu *O întrebare pentru Kjell Espmark*: „Angela Martin: Domnule Espmark, vă propun o discuție despre statutul actual al poeziei, despre capacitatea ei de rezistență, despre imunitatea ei la agresiunile economiei de piață. Cât de adaptabil, de ingenios și de inventiv trebuie să fie astăzi un poet pentru ca poezia lui să mai poată fi considerată ofertantă? Kjell Espmark: Un subiect pe care l-am atins când am vorbit despre sumbra profecție a lui Orhan Pamuk, și anume că poezia n-are niciun viitor. Atenția din ce în ce mai sporadică pe care i-o acordă marile edituri, precum și posibilitățile limitate de distribuție ale celor mici, par să-i confirme spusele. Sugerasesem atunci că poezia și-a găsit un adăpost în cadrul speciei romanului. După cum se știe, mai multe dintre romanele recente au integrat perspectiva și metodele poeziei. [...] Noua poezie nici măcar nu va mai încerca să concureze cu tensiunea romanelor polițiste sau cu incitația de moment a poveștilor de dragoste care se vând direct din paleți și care domină vânzările pe Internet. Este însă cert faptul că ea va supraviețui și că-și va transmite formulările concise, strălucitoare și ritmice asupra existenței umane către un cerc din ce în ce mai larg de cititori”. ■ Din secțiunea *Cultura literară*: □ Daniel Cristea-Enache semnează *Goma -? (I)*, prima parte a recenziei la *Gherla-Lățești* de Paul Goma, Ed. Curtea Veche, 2008: „Ce i se întâmplă în continuare tânărului și încăpățânatului deținut politic e de citit în această carte în care el ține să-și amintească totul: să-i «neuite» pe torționari, să-i «netacă». E destul să spun că, ajuns în celulă, omul nostru își descoperă trei unghii aproximativ întregi. Restul de șaptesprezece sunt carne vie. Cred că abia de-aici, de la acest prag al unghiilor zdrobite și al cărnii tocate de lovituri, poate începe o lectură critică și o onestă analiză literară a lui Paul Goma”. □ Al. Cistelean scrie despre *O poetă de festivități (Doina Delacriș)*: „Cam jumătate din poezia noastră feminină (de nu din toată literatura) e scrisă fie înainte de măritișul poetelor, fie după pensionarea lor. Ea e fie produsul unor «talente» precoce, dar care seacă brusc, fie al unor tardive, dar care se trezesc brusc. Doina Delacriș face parte din prima categorie”. □ În *Cronica unei biografii tolerate* Constantin Coroiu scrie despre *Gabriel García Márquez. O viață* de Gerald Martin, Ed. Litera Internațional, traducere de Alexandru Macovei: „Simptomatic mi se pare dilagoul final al lui Martin cu eroul cărții sale, ca o cortină care încheie spectacolul traiectoriei unui mare destin, redat cu un condei de veritabil prozator în monumentală biografie”. □ Lucia Toader publică *Scrisorile Monseniorului*, ocupându-se de *Fratelui meu din exil. Epoca stalinistă în România în scrisorile Monseniorului Vladimir Ghika, prinț, preot și martir*, Ed. Galacia Gutenberg, 2008; volumul a fost realizat de colectivul de traducători și editori alcătuit din Anca Berlogea, Silviu Hodiș,

Francisca Băltăceanu, Monica Broșteanu, Emanuel Cosmovici și Luc Verly, cu o prefață de Brândușa Tereza Palade: „Cea de a doua ediție, relativ recent apărută, a volumului de scrisori inedite semnate de Monseniorul Vladimir Ghika, adresate fratelui său Dimitrie, fost ambasador și ministru de externe al României, stabilit, după abdicarea regelui, în Elveția, a fost întâmpinată cu generozitate de publicațiile Bisericii Catolice și menționată de câteva, doar, reviste culturale”. □ Alexandra Medrea publică *Drumul avea memorie sau Cartea de la Jucu Nobil*, o prezentare a volumului lui Mircea Petean, articol scris în martie 2007: „Aidoma lui Esenin, «malade de souvenirs d'autrefois», poetul «deblocă mecanismul amintirii» spte a exprima coerența și dezordinea lumii lăuntrice cu al său unic debordement verbal, știind că «în aerul minții își dau în petic până și sfinții». ■ Eugen Simion semnează *Conștiința, patriotismul și frivolitățile criticului*: „Îi suni dator lui Nicolae Manolescu un răspuns privitor la patriotismul și frivolitățile criticului, dar, înainte de a i-l da, aștept de la el o explicație despre «maculatoarele lui Eminescu», cum a numit el, bănuiesc fără umor, manuscrisele lui Eminescu. Nu știu dacă formula utilizată de el a provocat reacția Ioanei Bot (reacție care m-a trimis direct la D.N.A. pe motiv că am prădat bugetul statului publicând în facsimil manuscrisele citate mai înainte), dar, oricum, direct sau indirect, a încurajat-o, punând în circulație o formulă atât de minimalizantă, ca să nu spun altfel. [...] Până să vină această lămurire, îi sunt dator, ziceam, lui N. Manolescu cu un răspuns. În fapt, cu mai multe pentru că, observ, criticul se arată în ultima vreme preocupat, iritat, supărat - nu știu cum să zic mai bine - când vine vorba de mine și de intervențiile mele în viața literară. Să fie la mijloc accidentul (nefericit) de la Academia Română așa cum au sugerat unii gazetari suspicioși și inventivi? Ar fi o absurditate! O mare absurditate pentru că cel care a propus și a susținut public titularizarea lui N. Manolescu la Academie este cel care scrie aceste rânduri, nu altcineva. Am propus-o și o susțin, în continuare, pentru că, dincolo de umorile noastre și de relațiile capricioase dintre doi oameni de litere, consider că planurile nu pot și nu trebuie confundate. Orice ar fi, eu, unul, nu le confund. Așa că toate speculațiile făcute de jurnaliștii bănuitori cad alături. Simple fantasmagorii. Dar să revin la opiniile lui N. Manolescu despre literatura (mă rog: critica) mea. Este singura temă care poate interesa pe cititorii noștri. Cu ce să încep? Într-un interviu apărut în «Luceafărul» (17 iunie 2009), N. Manolescu spune că, înainte de a scrie despre o carte, «Simion a așteptat totdeauna să vadă ce se întâmplă», cu alte vorbe.- Simion așteaptă să vadă ce spun alții și, numai după aceea, se apucă să scrie și el despre cartea care tocmai a apărut... [...] Ce pot să răspund, la rândul meu? Zic că timpul de peste 50 de ani de când fac critică literară, s-ar fi putut întâmpla și ceea ce spune N. Manolescu că s-a întâmplat, și anume ca el să se fi băgat mai repede decât mine și de cât alți critici din generația noastră să scrie despre romanul sau poemul ce tocmai apăruse, dar ce importanță are, întreb, dacă scrii primul sau al treilea despre o carte? Important este cine scrie mai bine sau, în cazul criticii de întâmpinare, cine dă o judecată mai dreaptă. [...] N. Manolescu

se ocupă (în «România literară», 11 sept. 2009) și de patriotismul meu, reproșându-mi faptul că într-o serie de articole din «Cultura» am respins ideile lui Eugen Negrici despre «iluziile literaturii române». El zice că «l-aș fi lichidat» și că, în felul acesta, aș fi împins «revolta mea de bun cetățean până la a-l blestema pe colegul său [adică pe autor *Iluziilor*] lispit de respect față de valorile naționale»... Nu-mi scapă ironia criticului, nici faptul că el umglă vorbele și mă bagă într-o categorie («bun cetățean»). derizorie când e vorba de profesiunea noastră. [...] Ironia este puțin străpezită, fie vorba între noi, căci o opinie critică, bună sau rea, se sprijină pe altceva decât pe morala bunului cetățean... Nu vreau să mă apăr în cele ce urmează de suspiciunile lui N. Manolescu (pe care le găsesc, de altfel neîntemeiate și conjuncturale), vreau doar să spun că n-a găsit argumentele critice cele mai bune pentru a-l apăra pe Eugen Negrici, un istoric literar pe care nu l-am contestat de plano, l-am citit doar cu atenție și s-a întâmplat să nu fiu de acord cu ceea ce scrie... Cât de condamnabil este acest fapt? De cce mi-am pierdut brus simțul critic și am căzut în fantasmagoriile bunului cetățean patriot și indignat?... Ia să vedem, de ce?! 1. N. Manolescu zice că nu înțelege de ce criticul român, în genere, nu acceptă ideea că nu avem «neapărat o mare literatură»... Găsește această pretenție insuportabilă... Țin să-l asigur că nici eu nu accept invariabil ideea că trebuie să avem «neapărat o literatură mare», și că tot ce-i românesc este, inevitabil, sublim sau că noi, latinii din răsărit, n-am dat decât capodopere, dar nu sunt deloc indiferent când cineva (un critic, un istoric literar, un politolog etc.) vine și ne spune că literatura română este nulă și că Eminescu este un poet «defazat», iar literatura veche n-ar fi decât o sinistră încoropeală de două-trei texte pricăjite... Este atât de ridicol să spun că istoricul literar respectiv nu are dreptate și că demonstrația lui este neconvingătoare critic? 2. N. Manolescu crede, de asemenea, că nu sunt nici primul, nici ultimul critic care suferă de «angoasa diminuării meritelor marilor scriitori din trecut» și se miră că eu, monografistul lui E. Lovinescu, resping revizuirile critice... Și nu o dată, de două ori, ci mereu, este de părere directorul «României literare». [...] Răspuns: n-am observat până acum că sufăr de angoasa menționată, dar, recunosc, mă interesează ce spun revizioniștii de azi despre Eminescu, Arghezi, G. Călinescu, Marin Preda și despre alți mari scriitori, vechi și noi... Să fie asta un semn de boală urâtă, să-mi fi pierdut, așa, deodată, uzul rațiunii și să fac alergie la ideea de a judeca și rejudeca (revizui) din vreme în vreme operele din trecut și pe autorii lor? Mă mir, la rândul meu, că N. Manolescu se miră și mă bănuiește de această rătăcire. Mirarea mea este și mai mare când văd că N. Manolescu încurcă planurile. Confundă, vreau să spun, revizuirea critică (în accepția lui E. Lovinescu) cu pamfletul și, în genere, cu articolele nedrepte, ne-critice, cu notele invariabil negative apărute prin reviste și gazete despre un scriitor sau altul. [...] 3. N. Manolescu crede, tot așa, că eu sunt victima unei iluzii (sau a revoltei mele - necontrolate - de «bun cetățean») când îi reproșez autorului *Iluziilor literaturii române* că este nedrept cu G. Călinescu și că-i răstălmăcește în mod inadmisibil penru un critic autentic ideile

despre spiritul național. Vede în el pe marele Satan al literaturii române, pe marele mistificator, sâmburele răului în cultura noastră, precursorul atrocităților din vremea proletcultismului etc. [...] Luandu-i apărarea, N. Manolescu mă învinovățește pe mine că, respingând acest mod de a judeca lucrurile, mă complac în postura de apologet - «fără discernământ și fără umor» - al valorilor naționale... Dacă *apologet* înseamnă să spun că miturile nu sunt, necondiționat, o pacoste într-o literatură, că Eminescu este mai mult decât un poet «defazat» și că G. Călinescu nu-i marele mistificator, modelul negativ, apologetul naționalismului în critica literară, atunci accept învinuirea și ironia caustică a colegului meu de generație, atent, observ, să nu încalce «corectitudinea politică», chiar dacă, după opinia mea, el sacrifică, în cazul de față, adevărul... Sunt situații, vreau să zic, în care umorul este o formă de complezență, un instrument nefuncțional. Nu ne putem amuza, la infinit, când e vorba de literatură și de valorile ei, în fața absurdităților, iluziilor, injustițiilor... 4. În fine, președintele Uniunii Scriitorilor se teme de patriotismul criticului român și deplânge incapacitatea lui de a-și asuma - «fie și numai ca ipoteză critică» - *iluziile* de vare vorbește Eugen Negrici... Criticul român, încheie el, are nevoie azi de «un proces cinstit de conștiință»... Curios, dar așa cred și eu. «Un proces cinstit de conștiință», prin care eu înțeleg: o judecată dreaptă a literaturii în totalitatea ei și a fiecărei opere în parte: o relectură critică (din unghi estetic) a operei, o denunțare (în linie maioreșciană) a neadevărurilor din literatură, o respingere sistematică a zelatarilor, dar și a denigratorilor care răsar periodic în preajma marilor creatori, în fine, printr-un «proces cinstit de conștiință» în critica literară de azi înțeleg, înainte de orice, refuzul prin mijloace critice al iluziilor de tot felul, dar și al celor care resping discursul identitar și consideră spiritul național (în accepția lui G. Călinescu, de exemplu) o formă de localism orb, de condamabil naționalism și chiar de rasism... Ce este, după mine, inacceptabil în lungul exercițiu negaționist care se cheamă *Iluziile literaturii române* este faptul că autorul a) nu respectă autonomia esteticului când judecă pe marii creatori și b) vorbește în deriziune și, în fond, combate spiritul național, identificându-l în cele din urmă cu extremismul politic și cu imoralitatea în critica literară. Eroare gravă, eroare greu de acceptat - nici chiar ca ipoteză critică. 5. N-am zis nimic despre patriotismul criticului de care mă suspectează N. Manolescu, în deriziune, bineînțeles. «Bun cetățean», «patriotele național», apologet al valorilor naționale etc. și fandacsia, mă înțelegeți, e gata și după ea, vine ironia de rigoare. Nu mă deranjează prea mult, trebuie să spun, această suspiciune (la urma urmei toți trebuie să fim mai mult sau mai puțin patrioți), dar ce nu înțeleg prea bine e motivația pe care i-o dă în critica literară colegul meu de generație, vigilant, cum am zis, să nu încalce, Doamne păzește!, corectitudinea politică. Motivația lui este, s-a văzut, că nu sunt de acord cu Dl. Eugen Negrici care crede că literatura română este asfixiată de mituri false și prin spațiile ei trec, ținându-se de mână, o ceată de impostori... Țasta da: curat patriotism!». ■ În *Conceptul de generație*, Alexandru Matei face *O propunere pentru Luigi*

Bambulea. Articolul vine cu următoarele precizări: „Acest articol a fost scris în urmă cu două luni ca reacție la un serial despre generația 2000 pe care Luigi Bambulea la început, dar nu la mai putut continua la «Observator cultural», la începutul lunii septembrie 2009 (numărul 490 din 3 septembrie). De aceea, nici replica mea na n-a avut loc. Poate că Luigi Bambulea a greșit, în fond și eu urmeză să-i fac reproșuri în acest text. El este însă un eseist foarte tânăr și, deși prolix, foarte impetuos. Nu-i un defect, la douăzeci și ceva de ani. Cred că Luigi Bambulea merită un răspuns la interpretarea pe care o dă afirmațiilor mele despre generația 2000, publicate într-un număr special al revistei «Vatra», în care cred că putem vorbi despre intrarea într-o perioadă post-generaționistă a literaturii române”. □ Din articol reținem: „Practic, labilitatea argumentației lui Luigi Bambulea vine din indecizia de a tematiza un concept sau un criteriu. Dacă criteriu și concept nu sunt unul și același lucru, atunci lor nu li se poate atașa deopotrivă atributul operabilității. Cu un criteriu nu se operează ca și cu un concept. [...] A doua chestiune ține de o opțiune să-i spunem epistemologică. Până la un concept nou de generație mai e cale lungă. Dar vechiul concept, cel de generație de creație, în mixtura de pozitivism și de aleator (adică «negativ») care-l constituie și care este tipică pentru începutul secolului trecut european are dezavantajul, remarcat de noii critici, de a privilegia ceea ce Foucault numește «funcția autor»: ideea că o sumă de texte, o sumă de enunțuri, de tropi, de enunțări, devine una din clipa în care este atinsă, teologic, de suflul divin al autorului, unu și indivizibil de-a lungul existenței sale fizice”. □ Articolul se încheie cu următorul *P.S.*: *Pave, Aurelian Giugăl!*: „Domnul Aurelian Giugăl îmi face plăcerea să mă citeze. Dar, imediat neplăcerea de a mă considera o voce în corul intelectualilor bășescieni. Cum? Ia o frază de pe la începutul unui articol publicat în revista «22», articol intitulat *Băsescu și Sistemul*, în care demonstrez că Băsescu merge de fapt mână în mână cu sistemul, după ce se lansase în 2004 cu un discurs ritos antisistem. După ce am scris de atâtea ori împotriva lui Traian Ungureanu, iată-mă-s alături de el, la aceeași tribună portocalie. [...] Mesajele mele pentru domnia sa sunt două. 1. Dacă îl preferă pe Ciutacu lui Mircea Mihăieș, n-are decât. Dar, măcar pentru că revista «Cultura» are oarecare relații mogulice, Aurelian Giugăl ar trebui să se mai gândească la suveranitatea opiniilor sale. 2. Să citească mai mult de două fraze până să-și dea cu părerea despre sensul unui argument. Și, dacă se poate, să citească măcar ultimul paragraf al textelor pe care le folosește cum vrea dânsul. Și, în al treilea rând, să știe și dânsul un lucru: că între pro-bășescian ca Mircea Mihăieș și un anti-bășescian ca Valentin Protopopescu e de bun-simț să ieși puțin la aer. Asta dacă domnul Giugăl mai crede că între două trotuare murdare poate apărea o alee cu verdeță”. ■ Dumitru Micu publică *Raportul Tismăneanu în lecturi critice*: „Doar din întâmplare am dat, în toamna aceasta, într-o librărie, de volumul, apărut în noiembrie 2008, *Iluzia anticomunismului. Lecturi critice ale Raportului Tismăneanu*, coordonat de Vasile Ernu, Costi Rogozanu. Ciprian Șiulea și Ovidiu Țichindeleanu, volum ce reunește texte semnate de aceștia și de

încă nouă autori, tineri mai toți, asemenea lor: Florin Abraham, Gabriel Andreescu, Daniel Barbu, Alex. Cistelecan, Andor Horváth, Adrian-Paul Iliescu, Michael Shafir, Andrei State, Dan Ungureanu. Cartea a apărut la Chișinău, la Editura Cartier, după ce în România (aflăm din nota introductivă) n-a vrui nimeni s-o tipărească. [...] *Iluzia anticomunismului* e replica firească la *Analiza dictaturii comuniste din România*. Dominanta stilului interior al ambelor volume este spiritul polemic. Afirmăției îi urmează, cu necesitate, negația - la aceeași temperatură. Va trebui să vină și negarea negației. Teză - antiteză - sinteză. Sinteza va fi, nu se poate altfel, judecata calmă, validată de o documentație exhaustivă și riguroasă”. ■ Ana Petrache scrie despre *Monica Lovinescu: criticul literar vs imperiul clădit pe cuvinte*, marcând astfel 86 de ani de la nașterea Monicăi Lovinescu: „Cred că presupoziția eseurilor Monicăi Lovinescu, publicate în volumul *Etica neuitării*, antologie coordonată și prefațată de Vladimir Tismăneanu, în colecția *Zeitgeist* de la Editura Humanitas, ar putea fi exprimată astfel: În mod necesar orice formă de rezistență anticomunistă este una de natură conceptuală. Singura critică coerentă a sistemului comunist este o critică a ideologiei acestuia. De ce? Pentru că proiectul comunist este unul ce vrea să înlocuiască realitatea cu o ideologie, pentru că propune instaurarea unei utopii ce se vrea singurul adevăr obiectiv. Pentru că impune nu doar monopolul violenței, ci și pe acela al adevărului. Disidența anticomunistă devine astfel obligată să se desfășoare la nivelul abstract al ideii. [...] Problematika eticii neuitării își prelungește efectele în contemporaneitate. Procesul comunismului și *Raportul final asupra dictaturii comuniste din România* sunt consecințele firești ale acestei etici. A deschide arhivele, a cerceta și a avea curajul reconstituirii sunt datoriile generației noastre, care, grație eforturilor unor oameni ca Monica Lovinescu, are azi șansa de a putea trăi în adevăr”. ■ Cornelia Maria Savu semnează *Incultura – costuri & decont:* „În vreme ce în Uniunea Europeană industria cărții este prima industrie culturală, în România această industrie e ultima, după cum arată un sondaj recent. Cauzele sunt multiple și s-au acutizat în ultimele două decenii. De la șubrezirea prestigiului creatorilor de bunuri culturale numite cărți și reviste specializate – prestigiul de creator în domeniu și nu, eventual, de lider de opinie – până la dispariția unor meserii tradiționale care asigură valoarea produselor specifice. Între ele, acelea de redactor și corector, de tehnoredactor și, nu în cele din urmă, de îngrijitor de ediții. [...] Piața românească de carte continuă să fie lipsită de rețele de distribuție eficiente și de librari profesioniști, care să nu fie doar vânzători de produse. Un titlu nou are, în cel mai bun caz, o difuzare local-zonală, iar valorizarea a devenit evasiinexistentă, o dată cu dispariția criticii de întâmpinare și cu tirajele confidențiale ale revistelor culturale. [...] Principalele ministere și instituții centrale - Ministerul Culturii, Cultelor și Patrimoniului Național, Ministerul Educației, Cercetării și Inovării și Administrația Fondului Cultural Național - care ar trebui să se implice în susținerea și dinamizarea producției de carte și a lecturii, ca principal suport pentru educație și cultură - alocă bugete simbolice (mai mici

decât bugetul SPP-ului!) pentru promovare, proiecte editoriale sau achiziții de cărți și publicații, pe care le gestionează defectuos, în lipsa unor strategii coerente și a dialogului cu asociațiile de editori, bibliotecari și difuzori (atâtea câte mai sunt active astăzi). Autoritățile locale, în marea majoritate, susțin cu larghețe financiară divertismentul *kltisch* și ocolesc, sistematic, încurajarea proiectelor având ca «obiect» cultura scrisă. [...] Starea de fapt a industriei românești de carte și a publicațiilor specializate în domeniu a fost dezbătută pe larg la a IX-a ediție a Galelor APLER de la Câmpina. Tema reuniunii la care au participat editori, jurnaliști, scriitori, difuzori de tipărituri din București și din țară, organizată de Asociație Publicațiilor Literare și a Editorilor din România (singura asociație care inițiază asemenea întâlniri între profesioniști și care a inițiat și proiectul Legii Cărții), a fost «Cât ne costă incultura?»». ■ În *Sensuri & nonsensuri* apar mai multe texte semnate de Cătălin Sturza (Ct. S.). Reținem: □ *Barometrul postirii culturale*: „A apărut «Barometrul de consum cultural 2009» realizat de Centrul de Studii și Cercetări în Domeniul Culturii. Așa cum era de așteptat, consumul cultural a scăzut și mai mult, pe timp de criză. Dacă mai avea de unde să scadă”. □ *Securistul care s-a ținută după Herta*: „După ce toată floarea criticii literare și-a adus aminte s-o ridice în slăvi pe Herta Müller, când aceasta a primit Nobelul pentru literatură din 2009 (nu găsești, altfel, nici un rând despre scriitoare în istoriile literare românești și nici în dicționarele apărute în ultimii ani), iată că și securiștii își trag partea lor de atenție din celebritatea autoarei. «Eu am pus microfoane în casa Hertei Müller», spune într-un interviu acordat ziarului «Adevărul» securistul care a urmărit-o pe scriitoare. [...] Dacă Herta nu e accesibilă pentru interviuri, vedem cum vecinii de pe strada pe care a locuit, rudele de gradul 1, criticii care au ignorat-o (justificat sau nu, faptul că ea a scris în limba germană e totuși un obstacol) și securiștii care au urmărit-o sunt mai mult decât dispuși să devină, cu numele ei pe buze, celebri”. □ *Democrația sud-americană: TRU și ALS*: „O declarație precum cea făcută de primarul Craiovei, Antonie Solomon, pare ruptă dintr-un coșmar cu mafioți: «Aseară, am fost în fieful lui Dinescu și l-am zdrobit, l-am umilit. Merita această palmă dată de către noi, cei care vrem să democratizăm această țară. Deci Mircea Dinescu trebuie să înțeleagă că, dacă vrea să rămână în Oltenia, trebuie să aibă un alt comportament». Așadar, democratizarea României se face cu mitraliera și cine nu e cu noi zboară peste Dunăre, la Bulgari. Sau sfârșește, eventual, pe fundul Dunării, cu un bolovan de gât. [...] Extrem de dureros este faptul că printre cei care susțineau, zâmbăreți, amenințarea se afla și Traian Ungureanu. Cândva, l-am admirat pe acest scriitor. La miting, el avea un microfon în mână și gesticula cu el, ațâțând fantezia dincivativă a mulțimii”.

• [„Dilema Veche”, nr. 302] **Marius Chivu** (*Beții la discreție*) face cronică la *Prima mea beție*, volum coordonat de Gabriel H. Decuble, Ed. ART, 2009: „*Prima mea beție* deschide, așadar, o colecție foarte interesantă prin numărul și numele autorilor, dar, mai ales, prin felul în care evoluează textele la temă. Are

toate șansele să devină un fel de colecție cult”. ■ În *Dilema veche vă recomandă* Radu Cosașu propune: „Vladimir Nabokov, *Lucruri transparente* (traducere din limba engleză și note de Anca-Gabriela Sîrbu, Editura Polirom, 2009). Mă rog, atât cât pot fi de transparente lucrurile la Nabokov. Se începe cu descrierea unei camere de hotel elvețian, se deschide un sertar, apare un creion, se intră în baie, eroul (un mediocru normal) se îndrăgostește de o ușoară sofisticată, toate-s clare și liniștite, pentru ca deodată, la p. 130, să nu știi exact de ce o sugrumă, într-un coșmar care îl duce la Poliție, la spital și în închisoare. La p. 155, se scrie iarăși limpede: «Alt lucru pe care n-ar trebui să-l facem este să explicăm inexplicabilul». Penultimul său roman (1972) ni-l arată pe Nabokov plutind lejer pe culmile ironiilor sale”. ■ Teodor Baconsky scrie despre *Lista lui Eco*: „Muzeul Louvre l-a invitat pe Umberto Eco să aleagă o tema și să o prezinte publicului francez pe durata lunii noiembrie 2009. El a optat pentru «Vertijul listei», căreia îi consacră titlul omonim, aparul (simultan) la editura Flammarion. O magnifică publicație, în stilul celor coordonate anterior - *Istoria Frumuseții* și cea, simetrică, a *Urâteniei*. Cu diferența că, de astă dată, Eco figurează pe coperta ca unic autor. Volumul - prețioasă carte de artă, cu numeroase reproduceri color - analizează *conceptul listei* ca instrument epistemologic”. ■ Din secțiunea *Cu ochii-n 3,14* reținem nota semnată M. C.: „Unii scriitori sunt mari în America, eu sunt celebru în România. Nu știu cărui fapt îi datorez acest lucru. E posibil ca traducerea românească să fi transformat cărțile mele în romane cu vampiri», a declarat pentru «Daily Express» scriitorul Salman Rushdie, care a acordat miercuri autografe la Romexpo”.

● [„**Observator cultural**”, nr. 244 (502); nr. de pagini: 32] Noi informații din rubrica *La zi*: □ *A fost*: „«*Lecturi urbane*». Organizat bilunar, proiectul «*Lecturi urbane*», inițiat de civika.ro, are ca scop promovarea lecturii în locurile publice și în mijloacele de transport în comun. Marți, 24 noiembrie, s-a consumat un nou episod pe traseul de metrou Grozăvești-Dristor, cu plecare din Piața Unirii. Evenimentul durează, de fiecare dată, o oră și jumătate”. □ *Va fi*: „□ *Zilele BCU*. Pe 26 și 27 noiembrie se desfășoară la București Zilele Bibliotecii Centrale Universitare «Carol I». Pe lângă acordarea distincțiilor anuale – «Bibliotecarul anului», «Cititorul anului», «Donatorul anului», «Editura anului» –, programul cuprinde conferințe, seminarul «Accesul deschis la informația științifică» și prezentarea proiectului european «Acces Național Electronic la Literatura Științifică – ANELIS». [...] □ *Festival studentesc «Ionesco»*. Începând cu anul 1994, la Casa de Cultură a Studenților din București (Calea Plevnei nr. 61, Sector 1) se desfășoară Festivalul Național Studentesc de Teatru al Absurdului «Eugène Ionesco». Ediția din acest an, a XV-a, desfășurată sub semnul Centenarului Ionesco, are loc între 27 și 29 noiembrie. Intrarea la spectacole va fi liberă”. ■ Carmen Mușat semnează editorialul *Dreapta bastardă și demagogia reformistă*: „Pentru că, din păcate, dreapta a pierdut, din nou, alegerile, deși scorul obținut de Crin Antonescu (și, mai ales, profilul alegătorului său) ne dă speranța că nu e

totul pierdut în România. Isteria paroxistică de-a dreptul cu care membrii PDL și intelectualii lor de casă se străduiesc să ne convingă acum că partidul și candidatul lor au o ideologie clară și că aceasta e una de dreapta se izbește de o realitate (onomastică) simplă și clară: ce fel de principii de dreapta reprezintă domnia Antonie Solomon, Gigi Nețoiu, Ionel Manțog, Gheorghe Ștefan, Costel Cășuneanu, G. C. Păunescu, Dorinel Umbrărescu, Dorin Cocoș și mulți alții?”. ■ Ovidiu Șimonca anunță *Nicolae Manolescu, reales președinte alUSR*: „Nicolae Manolescu a câștigat un nou mandat de președinte al Uniunii Scriitorilor din România. La alegerile desfășurate luni, 23 noiembrie, la Sala Amfiteatru a TNB, Manolescu a obținut victoria din primul tur de scrutin, obținând 174 de voturi, din totalul de 344, ale delegaților la Conferința Națională. Ceilalți competitori au obținut următoarele rezultate: Nicolae Breban – 76 de voturi, Dan Mircea Cipariu – 38 de voturi, Constantin Stan – 36 de voturi, Ștefan Agopian – 17 voturi. [...] Față de acum patru ani, când consemnam în «Observator cultural» o anumită relaxare a lui Nicolae Manolescu, de această dată el a fost mai irascibil, mai puțin răbdător să-și asculte confrății, mai încordat. A fost și un incident cu Sorin Mărculescu. Acesta a propus modificarea Statutului printr-o moțiune. Manolescu a replicat că modificarea Statului nu se poate face prin ridicare de mâini, propunerea trebuie să treacă prin Comitetul Director. [...] O altă chestiune, rămasă neclarificată, a privit finanțarea revistei «Noua literatură». Ștefan Agopian a acuzat sumele preferențiale oferite revistei «Noua literatură», iar Marin Mincu a spus că «Noua literatură» nu este o revistă reprezentativă a tinerilor scriitori. Din păcate, Nicolae Manolescu n-a explicat exact, pentru îndepărtarea oricăror dubii, ce sume a primit «Noua literatură». [...] O altă situație controversată a apărut când Liviu Ioan Stoiciu, înscris la cuvânt, a cerut caUSR să facă un gest simbolic și să-și aleagă pe Paul Goma președinte de onoare alUSR sau să-i dea o indemnizație de merit. Nicolae Manolescu a precizat că Paul Goma nu poate nici să primească indemnizație, nici să fie ales președinte de onoare, deoarece nu este membru alUSR și nici nu dorește să facă parte dinUSR. [...] Cele mai colțoase intervenții au aparținut lui Ștefan Agopian (dintre candidați) și lui Liviu Ioan Stoiciu și Marin Mincu (dintre vorbitorii înscriși la cuvânt). Marin Mincu a vorbit despre lipsa de rezonanță internațională a Festivalului «Zile și Nopti de Literatură» de la Neptun, afirmând că scriitorul laureat încasează cecul de 10.000 de euro (Marele Premiu e acordat din fondurile Ministerului Culturii), dar presa din țara de origine nu dă nici măcar o notiță despre premiu. Marin Mincu a mai vorbit despre Manolescu ca despre «un tăduc, cu care riscăm să ne băsescianizăm ca asociație». Daniel Cristea-Enache a avut o intervenție scurtă, amintind numele a patru scriitori: Cezar Ivănescu și Grigore Vieru, care «n-au fost implicați în nici o acțiune aUSR», Norman Manea și Paul Goma, care «au o anumită vârstă și Uniunea Scriitorilor ar fi trebuit să facă un gest minimal, prin care să-i implice într-una dintre acțiunile simbolice aleUSR». Nicolae Manolescu a fost acuzat și că a ajuns să conducăUSR de la Paris, prin telefon sau prin Skype. Manolescu

a replicat că la toate întrunirile importante ale URSS el a fost prezent, că n-a lipsit niciodată de la Comitetul Director, iar pe contestatarii săi (unii fiind membri în conducerea URSS) nu i-a interesat funcționarea Uniunii. De asemenea, Manolescu a precizat că toate datele financiar-contabile cerute de membri ai URSS (și contracandidați) le-au fost puse la dispoziție”. ■ Silvia Dumitrache a fost la conferința lui *Salman Rushdie*: „De când mă știu am vrut să scriu”: „Conferința de presă desfășurată pe 24 noiembrie, la Hotel Intercontinental din București, a dovedit că pentru foarte multă lume, încă, Salman Rushdie înseamnă, în primul rând, autorul *Versetelor satanice*, controversatul roman care i-a adus bine-cunoscuta condamnare la moarte, fatwa, în 1989, pronunțată de ayatollahul Ruhollah Khomeini, sub motivația că *Versetele* conțin un mesaj ofensator față de lumea islamică. Primul pas în comunicarea cu Rushdie, în cadrul conferinței de presă, a fost, din păcate, stângaci. După un scurt discurs de întâmpinare făcut de Silviu Lupescu, director general al Editurii Polirom, și de Bogdan-Alexandru Stănescu, director editorial, presa a fost invitată la un dialog cu autorul (mediat de Anca Băicoianu, care a îndeplinit rolul de translator). Faptul că Rushdie a preferat o atitudine degajată, venind neînsoțit de o gardă de corp, a fost punctat imediat, prima întrebare referindu-se la această alegere a lui Rushdie – «mi se pare deprimant că asta e prima întrebare care mi se pune... De 11 ani tot aud această întrebare... Haideti să discutăm despre altceva»“. ■ Geo Șerban revine la rubrica *Evadări din bibliotecă*, semnând articolul *Vandalism*: „Să fie cel mult doi ani de când, la inițiativa Uniunii Scriitorilor, s-au pus numeroase plăci comemorative pe clădiri unde locuiseră, cândva, feluriți slujitori ai literaturii. În drumurile curente, mă obișnuisem să văd o asemenea placă fixată pe fațada unui bloc din preajma Muzeului Literaturii Române. Menirea inițiativei era să atragă atenția trecătorilor că, într-unul dintre apartamentele existente, a locuit și creat, ani buni din viața ei, poeta Maria Banuș. Mai noaptea trecute, marmora cu inscripția strict informativă a dispărut. A fost furată. Cine, ce să fi avut împotriva amintirii pătimișei exaltări a iubirii din *Țara fetelor*?”. ■ Despre *Colocviu cu participare internațională la NEC* scrie Cezar Gheorghe: „În perioada 13-14 noiembrie s-a desfășurat la New Europe College conferința internațională interdisciplinară *IMITATIO-INVENTIO. The Rise of „Literature“ from early to classic modernity*, organizată cu sprijinul Centrului de Excelență pentru Studiul Identității Culturale din cadrul Universității din București și al Institutului Cultural Român. Au fost prezenți cu acest prilej numeroși teoreticieni, istorici și cercetători, dintre care îi amintim pe Carlo Ginzburg, Herbert Grabes, Gordon Campbell, Patricia Parker, John Roe, Stefan Uhlig, Trevor Ross. [...] Discuțiile și conferințele susținute la București de profesori din peste 30 de centre universitare din Europa și de peste ocean s-au centrat în jurul problemei începuturilor ideii de literatură și în jurul procesului de mutație a acestei idei de-a lungul modernității timpurii și clasice. Printre temele comunicărilor susținute la Colegiul Noua Europă s-au numărat: *Exilul și creativitatea, Emulația modelelor homerice în poezia Renașterii*,

Erotismul și Aventura la Boccaccio și Chaucer, Problema autorității și auctorialității, Re-Prezentare și Inovație în proza lui Petrarca, Biblia ca Literatură, Crearea „Literaturii Engleze” de Istoriile literare ale modernității timpurii, Regimul traducerilor în modernitatea timpurie, Filozofia naturii, Medicina și Romanul, Reciprocitatea Literaturii și a Științei, Ideea de „scriitor” în secolul al XVIII-lea, Ideea de Literatură a Romantismului, Reluarea realităților estetice romantice în spațiul virtual etc. Coerența incredibilei diversități tematice a conferințelor susținute la New Europe College a fost asigurată de Prof. Dr. Mihaela Irimia (Universitatea din București), în calitate de organizator și participant ca autor al conferinței *Some Literature of Alchemy and Some Alchemy of Literature: Gold and the First Golden Age of the English Novel*. ■ Doina Ioanid dialoghează cu Carlo Ginzburg, „Istoria nu este o fortăreață, ci o gară”. ■ Fanny Chartres publică *Să traduci literatura contemporană*: „Vineri, 20 noiembrie, între orele 9.00-18.30, Institutul Francez din București și Institutul Cultural Român au propus o sesiune de discuții asupra tendințelor actuale în procesul de traducere literară: «Ce se traduce astăzi în domeniul literar?»». Aceste întâlniri au fost marcate de intervențiile unor profesioniști din lumea cărții, scriitori, traducători francezi și români: Laure Hinckel (traducătoare), Judith Oriol (asistentă editorială la Gallimard), Andreia Roman (profesoară la INALCO – Institut National des Langues et des Civilisations Orientales), Laura Albulescu (Editura Art), Florin Bican (ICR), Catrinel Pleșu (ICR), Fanny Chartres (traducătoare), scriitorii Gabriela Adameșteanu, Ana Blandiana, Letiția Ilea, Dan Lungu, Simona Popescu, Cecilia Ștefănescu, Ana Maria Sandu, Svetlana Cârstean, bursierii aflați în formare la Mogoșoaia”. Articolul este tradus de Adina Dinițoiu. ■ Luminița Marcu constată *La zece ani de la dispariția lui Alexandru Ciorănescu*: „Două zile de vineri din luna noiembrie au fost dedicate amintirii lui Alexandru Ciorănescu, la zece ani de la dispariția sa. Au fost mai întâi o sesiune de comunicări la Târgoviște și o vizită la Moroieni, la casa natală a savantului – care acum este jumătate muzeu, jumătate primărie –, și apoi un colocviu la Facultatea de Litere a Universității din București. Cel care a făcut ca aceste întâlniri și discuții să existe, într-o perioadă cum nu se poate mai defavorabilă, în aceste săptămâni când toată lumea e preocupată de tot felul de alegeri politice, este profesorul Mircea Anghelescu”. ■ În traducerea lui Alexandru Al. Șahighian citim *Cristina și butaforia ei. Ceea ce (nu) scrie în dosarele Securității* de Herta Müller, un fragment din *Cristina und ihre Attrappe* Ed. Wallstein, 2009. ■ Bianca Burța-Cernat semnează *Teatrul absurd al cotidianului*, o recenzie la *Numele mierlei. 50 de clipuri vesele și triste* de Radu Pavel Gheo, Ed. Polirom, 2008: „Nu mi se pare că, odată cu volumul de față – care adună cincizeci de «momente», schițe și povestiri publicate de-a lungul timpului în periodice (dar într-o altă formă decât aici) –, autorul s-ar fi despărțit neapărat de preocuparea pentru fantastic ori de proza «ficțiunii speculative», pentru a coborî definitiv pe un teritoriu ferm-realist. Nu – e mai degrabă o impresie simplitatea «realistă» a acestor texte”. ■ Cristian

Cercel (*Despre discursul interculturalității bănățene*) prezintă volumul coordonat de Smaranda Vultur, *Banatul din memorie. Studii de caz*, Ed. Marineasa, 2008: „Fără doar și poate, tentativa Smarandei Vultur și a întregului grup «A Treia Europă», aceea de a pune sub lupă practicile memoriale în contextul intercultural al Banatului, este binevenită”. ■ În rubrica sa Michael Haulică este prezent cu textul *Ziua în care vin sefiștii*, semnalând două evenimente al SRSFF la Gaudeamus, precum și programul lansărilor de carte F & SF pentru sâmbătă, 28 noiembrie 2009. ■ Suplimentul din acest număr este dedicat *Gaudeamus 2009*: „Cea de a 16-a ediție a Târgului Internațional *Gaudeamus – Carte de Învățătură*, eveniment organizat de Radio România, are loc în perioada 25 – 29 noiembrie, în Pavilionul Central Romexpo din București. Participă 385 de expozanți din domeniul editorial și educațional. Se organizează 530 de evenimente, cele mai multe (peste 60%) sunt lansări sau prezentări de volume ale unor autori români. [...] Suplimentul «Gaudeamus 2009» al revistei «Observator cultural» este realizat cu sprijinul editurilor: Art, Cartea Românească, Nemira, Polirom, Vinea, Vreamea”. □ În supliment găsim programul lansărilor de carte ale editurilor Nemira, Vinea, Polirom și Cartea Românească, precum și noutăți editoriale ale editurilor Art și Vreamea.

27 noiembrie

● [**„Adevărul”, nr. 6023**] Aflăm noi informații despre desfășurarea Târgului de carte Gaudeamus: □ Laurențiu Ungureanu, „*Adevărul*” îi aduce pe Grigorescu și pe Tonitza la târg: „Pe parcursul întregii zile, persoanele care se vor opri în fața bibliotecii «Adevărul» vor avea ocazia să admire, în premieră absolută pentru un eveniment de acest gen, tablouri originale semnate de Nicolae Tonitza și Nicolae Grigorescu”. □ Dan Bolcea și Laurențiu Ungureanu, *Coadă la Rushdie și dezbateri literare*: „Deși programată pentru ora 18, sesiunea de autografe susținută de Salman Rushdie, invitatul special al Editurii Polirom la prezenta ediție a Târgului de carte Gaudeamus, a început mai devreme. Chiar și așa, când a sosit la Romexpo, după o excursie privată în zona Bran, scriitorul era deja așteptat de câteva sute de oameni de toate vârstele, cunoscători ai romanelor sale sau doar curioși. [...] Cum se poate salva memoria comunismului în România sau care este situația din prezent, la peste 20 de ani după Revoluție – au fost întrebările care i-au preocupat pe invitații mesei rotunde cu tema *20 de ani după comunism*, organizată, ieri, de «Deutsche Welle». [...] A doua dezbatere a zilei a avut ca temă *Traducerea literară – între creativitate și inovare*. La discuția moderată de Rodica Binder, traducătoarea Anita Bernacchia l-a citat pe scriitorul italian Claudio Magris, care consideră că statutul traducătorului s-a degradat, în ultimii ani”.

● [**„România literară”, nr. 47**] În editorialul său, Nicolae Manolescu scrie despre *O referință ignorată*: „Lipsește aproape orice referință la primii romancieri romantici, Madame de Stahl și Benjamin Constant, ca și la emulul lor, Alfred de Musset”. ■ Aflăm de *Alegeri la Uniunea Scriitorilor*, informațiile fiind semnate

de Reporter: „Luni, 23 noiembrie, s-a desfășurat Conferința Națională a Uniunii Scriitorilor din România. 345 de delegați din cele 14 Filiale din țară și din cele 6 Secții ale Asociației București s-au întrunit în sala Amfiteatru a Teatrului Național din București pentru a alege noul președinte al USR. [...] Conform propunerii lui Horia Gârbea (președintele Asociației București, care a condus lucrările Conferinței), primul punct al ordinii de zi a cuprins raportul de activitate pentru precedentul mandat, expus de președintele Nicolae Manolescu (programe) și de vicepreședintele Varujan Vosganian (situația economică). Imediat după aceea, au urmat intervențiile celor 18 scriitori înscriși la cuvânt. În continuare, la invitația lui Horia Gârbea, candidații și-au rezumat principalele direcții ale proiectelor de conducere. [...] În sfârșit, după numărarea voturilor (exprimate în condiții de cvorum, din cei 397 de delegați participând la Conferința 345), rezultatele l-au plasat pe Nicolae Manolescu pe primul loc (174 de voturi), nemaifiind deci necesar un al doilea tur de scrutin. Pe pozițiile următoare s-au situat Nicolae Breban (76 de voturi), Dan Mircea Căpăruș (38 de voturi), Constantin Stan (36 de voturi) și Ștefan Agopian (17 voturi). Marți, 24 noiembrie a avut loc prima ședință a noului Consiliu al Uniunii Scriitorilor în cadrul căreia a fost aleasă, la propunerea președintelui Nicolae Manolescu, noua echipă de conducere (primvicepreședinte: Varujan Vosganian, vicepreședinți: Gabriel Chifu (probleme interne) și Irina Horea (relații internaționale)). În aceeași ședință, Consiliul USR a ales noul Comitet Director (vezi chenar alăturat), Comisia socială și juriile de nominalizare, respectiv premiere ale USR”. □ *Comitetul Director*: „Nicolae Manolescu – Președinte USR. Varujan Vosganian – Primvicepreședinte USR. Gabriel Chifu – Vicepreședinte USR. Irina Horea – Vicepreședinte USR. Leo Butnaru, Doina Cetea, Dumitru Chioaru, Alexandru Dobrescu, Horia Gârbea, Mircea Mihăieș, Nicolae Oprea, Nicolae Prelipceanu, Cassian Maria Spiridon, Szilágyi István”. ■ Mircea Mihăieș publică partea a noua, ultima, din serialul *Primul Faulkner*. ■ Ioana Pârvulescu se adresează profesoarei Ioana Bot cu textul *Maimuță-ombiblotecă*, punând întrebarea: „Cum era Ioana Em. Petrescu la catedră și cum era ca om?”. ■ Comentarii critice: □ În *Presimțirea viitorului* Sorin Lavric scrie despre volumul *Războiul de șaătezeci și șapte de ani și premisele hegemoniei americane (1914-1991)* de Neagu Djuvara, Ed. Humanitas, 2008: „O îndrăzneală fulgurație istorică într-un domeniu în care maculatura docilă a sufocat peisajul disciplinei. Generalizînd, pe istoricul dotat cu fler (iar Djuvara face parte din această categorie) îl recunoști după încăpăținarea cu care, nemulțumindu-se doar să decrie trecutul, formulează predicții pe seama lui. E ca și cum, surprinzînd un tipar invariabil al trecutului, face ipoteze în privința viitorului. Situația, să recunoaștem, e insolită sub unghiul obișnuinței din care judecăm istoria. Căci ne-am obișnuit să privim istoria ca pe artă exclusiv retrospectivă, dar lipsită cu totul de puțința de a prevedea viitorul. Neagu Djuvara este un istoric atipic, unul din cei care își salvează disciplina de sunetul previzibil al mediocrității interesate”. □ Cosmin Ciotloș publică *Fraza frumos curgătoare*, o cronică literară la volumul

Nu știu alții cum sunt... de Șerban Foarță, Ed. Cartier, 2009: „Imun la ce-a fost, imun la ce va fi, volumul e totuși sensibil la critică. Pe care Șerban Foarță a cucerit-o încă o dată, fără a o sili la concesiile de gust. Cel puțin în ce mă privește pe mine”. □ Despre volumul *Omul din gard* de Val Gheorghiu scrie Ioan Holban în *Viețile după Val Gheorghiu*: „Personajele lui Val Gheorghiu și naratorul, printre ele, în alaiul dionisiac, sunt oameni istratieni prin trăirile lor pătimeșe, mateini prin rafinamentul căutat al existenței”. □ În *Poetul cetățean* Tudorel Urian recenzează *Omul disponibil. Noi viziuni postistorice. Cântec de dragoste, la care voi lucra toată viața* de Ion Zubașcu, Ed. Brumar, 2009: „Fost până de curând jurnalist frenetic la marile cotidiene, magistral interpret de autentice colinde maramureșene, cantautor de succes, prezență nelipsită la marile evenimente literare, om de mare generozitate sufletească, Ion Zubașcu lasă impresia că supralicitează posibilitățile poeziei. Ar dori ca în câteva versuri să condenseze tot ce simte și ce gândește, întâmplările fericite și nefericite ale vieții, destinul culturii și al literaturii române, revoluția tehnologică, justiția socială, soarta românilor, a pământului și a întregului Univers. Iar la acest proiect trudește de mai bine de trei decenii. Teamă mi-e că, așa cum e conceput în mintea sa, Marele Poem nu are sorți de izbândă. În fond, lirismul se mulțumește cu mult mai puțin. Dorind să obțină prea mult, Ion Zubașcu riscă să piardă din vedere cel mai important lucru: poezia însăși”. □ Simona-Grazia Dima semnează *Poezie optzecistă*, un comentariu la volumul *Cinci voci ale optzecismului* de Lazăr Popescu, Ed. Universitaria, 2009: „Punctul forte al eseurilor lui Lazăr Popescu îl reprezintă poezia însăși. Autorul își alege bine citatele. Mai mult decât prin propriile comentarii, dense uneori, rarefiate alteori, inegale în ansamblu (succesiune de înălțimi și depresiuni), citatele, în primul rând, ne conving că avem, în imediata noastră apropiere, operele unor poeți autentici, cu personalități distincte, a căror creație este aptă să suscite o lectură mereu reînnoită”. ■ Nora Iuga trimite o *Scrisoare din Berlin* intitulată *Când numele se-mbracă în chipuri*, pe marginea volumului *Einen Halt suchen (În căutarea unui sprijin)* de Joachim Wittstock, Ed. Hora, 2009: „Dragă Joachim, Aș fi putut să-ți scriu cum se obișnuiește în lumea bună câteva fraze convenționale, «Te felicit, ai făcut un lucru extraordinar!», și să mă achit în felul ăsta de obligație care nu mă angajează cu nimic. Dar cartea asta a ta de grosimea unui zid de sprijin la nevoie, când pământul se surpă și zidul te apără să nu aluneci, să nu cazi -, mă implică mai mult decât îți închipui”. ■ La rubrica sa *Tropice surâzătoare* Mihai Zamfir scrie despre *Emigranta Herta*: „Pariez că două gânduri, concomitent triste și reconfortante, au trecut prin capul a mii și mii de români, din ziua de 9 octombrie și până astăzi. Primul vede în Marele Premiu obținut în 2009 un fel de recunoaștere, involuntară și postumă, a tuturor marilor români obligați să-și părăsească țara și care au scris în alte limbi cu gândul la țara părăsită - Vintilă Horia, Mircea Eliade, Eugen Ionescu sau Emil Cioran. Fiecare dintre ei ar fi meritat din plin laurii de la Stockholm. Al doilea gând sună mai degrabă fatalist: uitându-ne la singurii doi oameni născuți în România care au primit

Nobel-ul, la doctorul Emil Palade și la Herta Müller, începi să crezi că unica șansă pentru un român de a realiza asemenea performanță este aceea de a pleca din România: cu cât mai tânăr, cu atât mai bine. Dat fiind fluxul migrator ce ne-a cuprins țara în ultimii ani, o pleiadă de Premii Nobel românești se proiectează deja la orizont”. □ Adrian Popescu se poziționează între *Baconsky și Mazilescu*: „De la enumerarea speciilor, splendorilor florale, la Baconsky răsfăț nominalist, rafinement de pictor impresionist, ajungem la enumerarea aproape autobiografică, jumătate ingrediente utile, jumătate aspirație spre misterul simbolului florilor la Mazilescu”. ■ Într-o notă nesemnată se anunță o *Evocare Dinu Pillat*: „În ziua de 19 noiembrie a.c., în care Dinu Pillat ar fi împlinit 88 de ani, scriitorul a fost comemorat în cadrul unei ceremonii desfășurate în incinta casei memoriale «Liviu Rebreanu» diin București. Despre personalitatea și opera lui Dinu Pillat au vorbit Ion Vianu, Geo Șerban, Gabriel Dimisianu, Carmen Brăgaru, Ana Blandiana și, în calitate de gazdă, Monica Pillat Săulescu, fiica scriitorului”. ■ Nicolae Balotă semnează evocarea *La nouăzeci de ani neîmpliniți*, despre „Cornel Regman: „Nasc și în Ardeal oameni de duh. Regman era, fără îndoială, unul dintre aceștia. A folosit, însă, înzestrarea sa pentru ghidușile, pehlivăniile verbului, mult dincolo de glumeția lejeră de salon, de șueta amicală. A aplicat-o în cronicile sale literare aș spune ca pe un succedaneu al unei hermeneutici critice”. ■ Revista aniversează *Nicolae Manolescu – 70*: □ Alex. Ștefănescu, *Amintiri*, povestind trei întâmplări din 1970, 1982 și 2009; ultima întâmplare, când N. Manolescu i-a făcut cadou un stilou pentru care îl invidia Alex. Ștefănescu se încheie în felul următor: „Cuprins de o exuberanță fără margini am coborât și urcat de zece ori, în fugă, scările care duc de la parter la etajul unde se află redacția. Și am declarat tuturor celor pe care îi întâlneam: - Douăzeci de ani de acum înainte nu îl mai contrazic niciodată pe Nicolae Manolescu. - Și dacă vreodată nu are dreptate?, m-a întrebat cineva, malițios. - Întotdeauna are dreptate!, am replicat eu categoric”. □ George Bălăiță, *Con amore!*: „Manolescu e dintre cei puțini care pot răbda drumul până la capăt. Asumându-și riscul unor mereu prea grabnice porniri. Cei ce sunt, pe bune, supărați pe el, au dreptate. Oricât de pieziș ar lua-o pe arătură, el nimerește niciodată prea târziu calea regală și taie orizontul diametral! El rămâne așa cum l-au numit ursitoarele, un mare scriitor”. □ Ioana Pârvulescu, *Dreptul la normalitate*: „După *Cărțile au suflet*, cred că titlul care m-a călăuzit cel mai mult din toată creația domnului Nicolae Manolescu este *Dreptul la normalitate*. În lumea de azi, ar trebui să fie înscris între drepturile fundamentale ale omului. De aceea nu-i pot dori astăzi domnului Nicolae Manolescu decât o lume (literară) normală!”. □ Mircea Cărtărescu, *Liberal în valori*: „În spațiul literar românesc de după război, Manolescu este creatorul canonului care stă și astăzi în picioare și care, paradoxal, va deveni și mai valid în viitor prin ajustări și revizui. De curând, la o vârstă la care aștepti mai curând cultivarea propriei grădini decât creație, criticul și-a făcut singur (și ni l-a făcut și nouă) un cadou cu totul special: *Istoria critică a literaturii române*, una dintre marile cărți ale contemporaneității. În totului tot, Nicolae

Manolescu ne apare azi, la senioriala vârstă de șaptezeci de ani, ca un om împlinit, un om care n-a trăit degeaba”. □ Vlad Zografi, *O traiectorie cu două puncte fixe*: „Există un punct fix al tuturor traiectoriilor mele - nu m-am închipuit niciodată făcând altceva. Acest punct fix prin care trec posibilele mele vieți alternative impune un alt punct fix: nu m-am închipuit niciodată scriitor fără întâlnirea cu Nicolae Manolescu. Oricum și oricând s-ar fi întâmplat ea”. □ Mircea Martin, *La început...*: „De la cronică de debut și până la *Istoria literaturii*, de la prima schiță la tabloul panoramic, Nicolae Manolescu s-a formulat și s-a reformulat pe sine de-a lungul unui discurs ce poate fi considerat o anaforă - în același timp profesională și existențială”. □ Sorin Lavric, *Aniversarea unui simbol*: „Uimitor de sociabil și fermecător de politicos, dar totodată înzestrat cu un gust sigur al abstracțiilor, Manolescu este un săgetător tipic. A spune că a marcat o epocă și a format generații întregi de filologi e o banalitate decentă. Important este că, pentru literați, rămâne o figură de reper, în timp ce pentru mine păstrează ceva din farmecul fantomatic al stihiei din copilărie. Faptul că a ajuns la o vârstă rotundă și venerabilă nu are defel o semnificație cronologică, ci una de evocare a unui simbol”. □ Radu Cosașu, *Atunci când...*: „Îi urez deci să-și trăiască viața până la adânci tinereți sub semnul frazei de la lansarea *Istoriei* sale critice: «nimic din ce-i scris aici nu e incontestabil»”. □ Livius Ciocârlie, *Omagiul lucrătorilor*, publică un comunicat din partea Inspectoratului județean Timiș al Ministerului de Interne – Securitate/ Serviciul I/ A, datat 14.VI. 1989 în care se spune, printre altele: „Datele și informațiile care se dețin în legătură cu activitatea și poziția politică a scriitorului Livius Ciocârlie din Timișoara, concretizează faptul că acesta: [...] - Continuă să întrețină legături, realizând contacte în București și la Timișoara cu Nicolae Manolescu, cu care a discutat posibilitatea inițierii unor acțiuni protestatar-dizidente și atragerii la această acțiune a unor scriitori și intelectuali de renume din țara noastră. În acest sens continuă legăturile cu unii scriitori cu poziții necorespunzătoare din țară, precum și cu tineri scriitori din Timișoara pe care-i influențează în spiritul concepțiilor sale așa cum sînt: Șerban Foartă, Vasile Popovici, Daniel Vighi, Gheorghe Secheșan”. □ Eugen Negrici, *Cum am ajuns să-l iubesc pe Nicolae Manolescu malgré tout et malgré lui*: „La începutul anilor '80, nu-mi trecea prin minte că l-aș putea iubi vreodată pe Nicolae Manolescu. Nu aș zice că nu aș fi jinduit, să fiu acceptat în anturajul lui, în cercul lui de amici. Cine n-ar fi vrut în anii aceia să primească un semn regal de simpatie de la cel ce făcea și desfăcea destine, când întreaga suflare a intelectualității române aștepta în fiecare joi apariția «României literare» și verdictul manolescian. [...] Ranchiună nu i-am purtat, dar multă vreme mi l-am reprezentat ca pe un ins capricios și nedrept. Și ar fi rămas așa până astăzi dacă nu ar fi apărut în viața noastră Conferința Națională a Scriitorilor din 1981. [...] Articula precis și elegant o frază sau două: «Dați-mi voie să vă explic. Uniunea Scriitorilor are un statut, reguli de funcționare și reguli de funcționare care trebuie respectate...» După un moment de derută și după ce a întreat ceva pe unul dintre activiști, bulldogul a

început să hămăie, schițând o jumătate de pas înainte: «Stai jos, tovarășul critic. Nu pricepi că e o sarcină de partid? Sunteți membri de partid și știți că sarcinile se execută și nu se discută.» După patru-cinci secunde de tăcere, s-a auzit din nou, în aceeași octavă, vocea mată a criticului, despre care știam cu toții că nu fusese niciodată membru de partid: «Dați-mi voie să vă explic. Uniunea Scriitorilor are un statut...».

■ În *Bref* găsim nota nesemnată *Rămășițele lui Federico Garcia Lorca*: „În ciuda opoziției urmașilor poetului Federico Garcia Lorca, executat de franchiști împreună cu alte cinci persoane în august 1936, la Alfacar, în apropiere de Granada, au început săpăturile decise de autoritățile andaluze în vederea descoperirii corpurilor aflate într-o groapă comună. Săpăturile urmează un adevărat ritual. Sunt implicați arheologi, care au fixat perimetrul. Săpăturile se fac cu mâna și într-o ordine prestabilită. Poliția ține zona sub un control strict. Operația, începută pe 29 noiembrie, va dura până la sfârșitul anului”.

■ În articolul *Femei* Elisabeta Lăsonci prezintă cititorilor două volume: *Azi ca mâine și poi-mâine* de Faïza Guène, traducere de Ramona Hârșan, Ed. IBU publishing, 2009 și *Femeia interzisă* de Malika Mokeddem, traducere de Cristina Radu, Ed. IBU publishing, 2009: „Merită laudată inițiativa editurii Ibu de a oferi asemenea romane ce instigă la interogație și reflecție, merită respectat curajul ca într-un an în care cuvântul «criză» atinge maxima frecvență în presa românească să mizeze pe ficțiunea ce aduce lumi aflate multă vreme în zona de umbră”.

■ Din *Meridiane* aflăm despre *Idolul necunoscut al Generației Beat*: „Herbert Huncke – prostituat gay, hoț, dependent și traficant de droguri, scriitor – e mult mai puțin cunoscut decât Jack Kerouac, William Burroughs sau Allan [sic!] Ginsberg, deși lui i se datorează denumirea Beat Generation și e un personaj recurent în romanele colegilor săi, o figură legendară a marginalității. Volumul *Vinovat de taote*, reeditat în SUA, reunește nuvele, însemnări de jurnal și interviuri – toate dând măsura personalității și talentului său”.

■ Semnează versuri Gheorghe Grigurcu și Emil Brumar. □ În *Avanpremieră editorială* apare *Panteonul negru* de Fahri Balliu, traducere de Marius Dobrescu. ■ Numărul se încheie cu anunțul *Nominalizări pentru premiul Cartea Anului*: „Ca în fiecare an, «România literară», cu sprijinul Fundației Anonimul, va decerna Premiul Cartea Anului. Festivitatea va avea loc la Clubul Prometheus din București, în ziua de 3 decembrie la orele 19. Juriul format din redactorii «României literare» a nominalizat următoarele cărți: George Ardeleanu, *N. Steinhardt și paradoxurile libertății*, Editura Humanitas. Nicolae Breban, *Orfeu în infern*, Editura Polirom. Angela Marinescu, *Probleme personale*, Editura Cartea Românească. Cristian Teodorescu, *Medgidia, orașul de apoi*, Editura Cartea Românească. Varujan Vosganian, *Cartea șoptelor*, Editura Polirom”.

28 noiembrie

● [„Adevărul”, nr. 6024] De la Gaudeamus, Laurențiu Ungureanu prezintă *Tablouri celebre, operetă și autografe*: „Expoziția de la standul «Adevărul»,

o premieră pentru evenimentele de acest gen, i-a făcut pe iubitorii de carte să își îndrepte atenția în special spre volumele din colecția «Pictori de geniu», până la sfârșitul zilei fiind vândute peste 2.700 de exemplare». □ Dana Ionescu și Eliza Zdru scriu despre evenimentul organizat de Ed. Paralela 45 „Nicolae Manolescu – 70” la Târgul de carte Gaudeamus, *Nicolae Manolescu mereu în cărți*: „Evenimentul «Nicolae Manolescu - 70» a fost sărbătorit de Editura Paralela 45 prin lansarea a patru volume care analizează personalitatea unui profesionist al lecturii: *Manolescu - 70*, volum omagial în care specialiștii se apleacă asupra criticii profesate de decenii bune de actualul președinte al Uniunii Scriitorilor. [...] Înconjurat de apropiați și de admiratori, Nicolae Manolescu a susținut ferm că cifra de pe titlul cărții omagiale e o greșeală gravă de tipar și a făcut o promisiune: «Vin și la 100 de ani, câți împlinește maică-mea peste câteva zile»”. ■ Grigore Cartianu publică tableta *Fie criza cât de rea, tot mai bună e cartea!*: „Radu Paraschivescu își lansează a «n»-a carte despre moravurile noastre. Eugenia Vodă își prezintă *Profesiuniștii*. Vladimir Tismăneanu ne vorbește despre *Sinistra Doamnă - Văduva dictatorului albanez Anver Hoxha*. Neagu Djuvara ne încântă cu amintirile și povestirile sale «mai deocheate». Radio România organizează o discuție despre Herta Müller. Andrew Davidson vine tocmai din Canada pentru a-și promova fantasticul *Gargui*. [...] De la Târg nu vor lipsi personalități al căror destin se leagă de carte: Gabriel Liiceanu, Nicolae Manolescu, Filip Florian”.

● [„Suplimentul de cultură”, nr. 251] Despre vizita lui Salman Rushdie în România scrie Elena Vlădăreanu în *Mă bucur că Rușinea se vinde bine aici și felicit publicul că este atât de inteligent*, un reportaj de la întâlnirea scriitorului cu publicul, la Teatrul Odeon. ■ Elena Vlădăreanu publică și un *Raport provizoriu la Gaudeamus 2009*: „Poate miercuria nu este ea mai fericită zi de intrat în târg. Poate în câțiva ani prima zi va rămâne una de business, închisă publicului larg, destinată doar profesioniștilor din domeniul editorial. Oricum, observ că nici o editură nu se înghesuie cu lansări în prima zi. E drept, anul acesta prima zi a însemnat și «autografe Salman Rushdie», așa că plictiseala și lipsa de interes se verifică doar pentru prima parte a zilei”. ■ În rubrica *Avanpremieră* apare un fragment din *Omoară-mă!* de Ana Maria Sandu. ■ C. Rogozanu (*Mantrale libertății*) scrie despre volumul lui Vasile Ernu, *Ultimii eretici ai Imperiului*, Ed. Polirom, 2009: „Ernu scoate cu tupeu capul dintre obsesii culturale penibile și încearcă să vorbească liber cu oameni deștepți literați, neliterari corporatiști, capitaliști, anticapitaliști. Și aceasta va fi miza și în următorii ani. Altfel, eseul, textul de idei de pe aici va continua să bălțească în teme fără risc, în sulemeneli instituționale”. ■ În *Semnal* sunt anunțate volumele *Fugi din viața ta, revoltătoare și slută, în cartea mea* de Daniel Bănuțescu, Ed. Cartea Românească și *Jocul îngerului* de Carlos Ruiz Zafón, Ed. Polirom. ■ Daniel Cristea-Enache comentează *Plantații* de Constant Tonegaru: „Exotismul nu urmează așadar linia simbolistă și maniera minulesciană, cum s-a afirmat. La Tonegaru el reprezintă un puternic factor de compensare”. ■ Florin Irimia publică *Omoară-te!*, o reacție la volumul

Supraviețuitor de Chuck Palahniuk, traducere de Dan Croitoru, Ed. Polirom: „Nimic nu e ieșit din comun, diferit, special, altfel. Viața e o repetiție cu public pentru premiera ce nu va avea loc niciodată”.

29 noiembrie

● [„Adevărul”, nr. 136] Despre *Ziua marilor lansări la Gaudeamus* scriu Dana Ionescu și Laurențiu Ungureanu: „Scriitorul canadian Andrew Davidson a participat la lansarea volumului său de debut, *Gargui*. Romanul la care autorul a lucrat șapte ani este tradus în 29 de limbi. Autorul și-a descris volumul ca pe «o explorare a iubirii». [...] Un al doilea debut care a stârnit interesul publicului a fost *Viața începe vineri*, primul roman al Ioanei Pârvulescu, scriitoare și critic literar. Vlad Zografi a considerat că romanul lansat de Editura Humanitas este ca o fotografie de dinainte de 1900, ruptă în două jumătăți, una fiind la scriitoare și cealaltă la cititor. [...] Editura Humanitas a prezentat și cea de-a doua ediție a volumului *Amintiri și povești mai deocheate*, semnat de istoricul Neagu Djuvara. [...] Evenimentele au continuat la standul Humanitas, cu lansarea audiobookului *Profesioniștii*, în prezența lui Gabriel Liiceanu și a Eugeniei Vodă, moderatoarea emisiunii cu același nume de la Televiziunea Națională. [...] Tot la standul Humanitas, Radu Paraschivescu, pe care îl puteți citi și în paginile de opinii ale ziarului «Adevărul», și-a lansat volumul *Dintre sute de clișee. Așchii dintr-o limbă tare*. [...] Deutsche Welle a organizat o dezbatere despre opera Hertei Müller, la care a participat și Alexandru Șahighian, traducătorul volumului *Regele se înclină și ucide* în limba română. Discuția s-a axat pe dimensiunea etică pe care Herta Müller o readuce în proza contemporană. Participanții au comentat și efectele inevitabile ale popularității”. ■ Laurențiu Ungureanu scrie despre *Romeo și Julieta*, la standul „Adevărul”: „Vizitatorii celei de-a XVI-a ediții a Târgului de carte Gaudeamus s-au oprit în număr mare și în cea de-a patra zi la standul Editurii Adevărul. Atrăși de actorii de la Teatrul de Operetă «Ion Dacian», care au jucat scene din musicalul *Romeo și Julieta*, cei care au trecut pragul standului au cumpărat, ieri, mai multe volume din colecția de carte de lux Adevărul, autorii preferați fiind Alexandre Dumas și William Shakespeare”. ■ Nicolae Manolescu semnează *Centenar Eugène Ionesco*: „La 26 noiembrie s-au împlinit o sută de ani de la nașterea lui Eugen Ionescu, mai bine cunoscut ca Eugène Ionesco, după ce s-a stabilit în Franța în anii 40 ai secolului trecut și a făcut acolo o mare carieră de dramaturg. Numele i-a fost totuși înscris pe lista Aniversărilor UNESCO de către România. Un simpozion a fost organizat la Paris în luna mai, cu participarea lui Nicolae Balotă, a lui Ion Vartic și a Martei Petru. O companie de teatru franceză a prezentat tot atunci, în sala de teatru aproape renovată din Chateau Béague, care adăpostește Ambasada României de la Paris, un spectacol cu o piesă de Matei Vișniec, pe o idee de Ionesco. Ar fi fost frumos să fi avut o piesă a lui Ionesco însuși, dar fiica scriitorului, care i-a moștenit drepturile de autor, pune condiția ca Ionesco să fie considerat

scriitor francez”. ■ În *Nobel dublu a treia oară* Victoria Anghelescu scrie despre scriitorul Shmuel Agnon.

30 noiembrie

● [„*Adevărul*”, nr. 6025] Grigore Cartianu întreabă *Și totuși, unde-i Herta?...:* „Să ai la Romexpo un scriitor de talia lui Salman Rushdie e o performanță uriașă. Spre lauda ei, Editura Polirom l-a adus pe magistrul indo-britanic, așa cum, în anii trecuți, Humanitas ni l-a făcut cadou pe Paulo Coelho, iar Curtea Veche – pe Orhan Pamuk. Tot de afară, de peste mări și țări, a venit canadianul Andrew Davidson. [...] Herta Müller a noastră - căci e și *a lor*, dar și *a noastră* - n-a binevoit să ne viziteze în calitate de proaspătă câștigătoare a Premiului Nobel. Și avea de promovat nu unul, ci mai multe romane. Poate că e prea departe Germania... Editura Humanitas a făcut eforturi mari de a promova romanul *Încă de pe atunci vulpea era vânătorul* al Hertei Müller. Publicul l-a votat drept «cea mai râvnită carte» a Târgului. Numai Herta a lipsit. Și era atât de așteptată...”. ■ Nicoleta Zaharia și Laurențiu Ungureanu semnează *Cinci zile aglomerate la standul „Adevărul”*: „Jeri, în ultima zi a Târgului de Carte Gaudeamus, de la ora 10.00, spațiul Editurii Adevărul a fost neîncăpător. Sute de părinți, însoțiți de copiii lor, au fost prezenți la întâlnirea cu micuța artistă Cleopatra Stratan, care a împărțit autografe și s-a lăsat fotografiată alături de fanii ei”. ■ Cezar Paul-Bădescu publică bilanțul *Gaudeamus, înfloritor în vreme de criză*: „Târgul Gaudeamus de anul acesta a fost un succes, reflectat și în profiturile editorilor. De exemplu, Editura Polirom a avut încasări de 520.000 de lei (calcul care nu a ținut cont de ultima zi a târgului). Editura Humanitas de 400.000 de lei, iar Editura TREI de 150.000 de lei”. □ Alături apare și *Top 15 cele mai vândute cărți*, iar primele trei locuri aparțin lui Andrew Davidson, Mihaela Rădulescu și Salman Rushdie. Herta Müller deține locurile patru și cinci.

[NOIEMBRIE]

● [„*Acolada*”, nr. 11 (26)] Radu Ulmeanu publică editorialul *Portret de (fost?) președinte*: „Pus în fața filmului la o emisiune în direct la Realitatea TV, președintele bizarelor coordonate istorice și-a pierdut cumpătul și, în primă instanță, respingând chiar ideea unui trucaj, a declarat că probabil copilul l-a înjurat sau a spus ceva urât. Deci nici măcar nu a negat lovitura. A bâiguit doar că nu-și aduce aminte. Dezmințirile ulterioare nu au nicio valoare. Felul cum a lovit, parșiv, rapid, pe ascuns, justifică din plin motto-ul acestui articol”. ■ Gheorghe Grigurcu scrie despre *Celebritatea*, enumerând exemplele (în mare parte) negative al acestui fenomen din perioada postbelică până în prezent. ■ Ana Blandiana prezintă *Trei feluri de a spune NU*: „Dacă e adevărat că libertatea este dreptul

(sau puterea) de a spune NU, atunci – în acest sfârșit de an în atâtea feluri aniversar – privind în urmă pot să deosebesc în viața mea trei feluri de a fi spus NU: cel de dinainte de 89, cel din primul deceniu de după 89 și cel de acum. Și chiar dacă între cele trei NU-uri există o continuitate care este chiar viața mea, ele sunt diferite în esență și prin felul de manifestare și prin rezultate. Înainte de 89, în pofida faptului că eram fiica unui deținut politic, că am fost subiectul unor interdicții de publicare, că în multe rânduri n-am ajuns să-mi public lucrările, aceste lucrări nu erau texte politice, ci de literatură, erau pur și simplu poezie, considerată periculoasă pentru că spunea adevăruri într-o societate în care singura materie nedeficitară era minciuna. Am spus NU, fără să sper că astfel voi schimba lumea, ci doar refuzând să mă schimb eu însămi la cererea ei. [...] Cu toate că știu tot ce știu despre programare și manipulare (anul 1989 a fost, la scară mondială, un an programat), nu voi înceta să numesc ceea ce s-a întâmplat în decembrie «revoluție», pentru că, deși a fost o piesă politică minuțios scrisă, actorii ei din stradă nu știau că sunt doar actori și au murit cu adevărat. Această revoluție din mintea celor care au murit eram obligați să o continuăm după 89, spunând NU celor ce încercau să împiedice înlocuirea sloganului oficial *jos ceaușescu*, prin cel cu adevărat revoluționar *jos comunismul*. [...] Cel de al treilea NU pe care l-am spus și îl spun se numește primul *Memorial al Victimelor Comunismului* din lume, o instituție care încearcă să anihileze cea mai importantă dintre victoriile comunismului: crearea omului fără memorie, a omului nou, cu creierul spălat, care nu trebuia să-și amintească nici cine a fost, nici ce a avut, nici ce a făcut înainte de comunism”. ■ În acest număr Gheorghe Grigurcu, în secțiunea *Cronica literară* scrie *Despre Nicolae Manolescu, la o aniversare*: „Nicolae Manolescu, devenit zilele acestea septuagenar, are, fără doar și poate, destinul cel mai norocos dintre criticii români contemporani. Căci nu e puțin lucru să fi fost declarat adesea *primus inter pares* dintr-o pleiadă de confrăți în frunte cu Monica Lovinescu, Virgil Ierunca, I. Negoïtescu, Alexandru Paleologu, Alexandru George, Cornel Regman, Eugen Simion, Lucian Raicu, Matei Călinescu, Virgil Nemoianu, Mircea Martin ș.a., în condițiile în care comentariul închinat literaturii precum și creația literară în genere se străduiau a renaște din goluri ori a face față, cel puțin până în 1989, unor dificultăți venind din partea regimului politic și a cenzurii de care se slujea acesta. Șansa d-sale a fost de-a se păstra mereu în actualitate”. ■ Gabriel Dimisianu publică în rubrica sa *Ceva despre Dinu Pillat*, un omagiu la 88 de ani de la naștere a scriitorului: „Trecuse prin ce trecuse fără să-și fi înclinat capul și-l simțeam nedispus să o facă, orice i s-ar fi întâmplat. Incapabil de compromisuri, de gesturi formale, de tranzacții, de abilități. I s-au tras multe rele de aici și în anii târzii. Mă gândesc câtă imensă deosebire este între unul ca el, care fusese martirizat de comuniști, și vajnicii anticomuniști imaginari iviți după decembrie 1989, agitând dosarele incriminatoare ale altora și făcând atâta zarvă în jurul condamnării abstracte a comunismului. Cred că mulți dintre ei nici nu știu că a existat Dinu Pillat”. ■ C. D. Zeletin semnează *Sadoveanu prozatorul, Voiculescu*

prozatorul: „Poezia prozei lui Sadoveanu se așterne peste lumea așa cum este, în timp ce poezia prozei lui Voiculescu urcă asemeni unui abur de răvășire prin cuget a lumii”. □ În *Poeți din Basarabia* Adrian Dinu Rachieru scrie despre Grigore Vieru – *Patria și Matria*: „Venind dintr-o «copilărie descultă», purtând amintirea grea a «anilor chirilici» (asuprind limba strămoșească), poetul – un suflet vulnerat – s-a încăpățânat să rămână un slujitor cinstit al poeziei românești”. Articolul este urmat de poezia *Pictează-mi o miriște* de Grigore Vieru. □ Alina Dragoș se ocupă de *Relația periferie-centru. George-Mihail Zamfirescu*: „Există la George Mihail Zamfirescu o accepție imanentă a răului și care se convertește printr-un fel de enantiomorfism într-o ardere și purificare prin efectul surpriză”. ■ Nicolae Florescu revine la rubrica *Reevaluări* cu articolul *Câte ceva despre Rusoica*: „Este ciudat că Nicolae Manolescu, în *Istoria critică a literaturii române* (p. 771 și urm.) accentuează în comentariul său critic asupra prozei lui Gib. I. Mihăescu pe dimensiunea *aventurii*, caracteristică, după domnia sa, romanului englezesc, combinând dezvoltarea narativă cu o valență profund erotică, de origine franceză, ce se revendică din drama Emmei Bovary, ea însăși percutant pusă în discuție de Albert Thibaudet. Situarea într-o astfel de perspectivă rătăcește substanțial înțelesurile căutărilor scriitorului român”. ■ În *Exilul între vocație și destin* Barbu Cioculescu scrie despre ultimul volum al lui Theodor Vasilache, *Fantasiada și ale înscenări eroicomiche*, Ed. Casa Cărții de Știință, 2008: „Altfel spus, create într-o propria vindecare (de iluzii), cum, de altfel se întâmplă cu oricare creație artistică, destinată mai întâi să-l lecuiască pe pacientul creator. Dacă însănătoșirea acestuia se vedește aleatorie, nu mai puțin beneficiar se pomeniște lectorul”. ■ Adrian Alui Gheorghe publică a doua parte a articolului *De la libertate la iluzia libertății* pe marginea cărții *Aiud însângerat* de Grigore Caraza, Ed. Conta, 2008. ■ Diana Câmpan semnează *Predispozițiile omului disponibil*, o recenzie la volumul *Omului disponibil* de Ion Zubașcu, Ed. Brumar, 2009: „De la un capăt la celălalt, *Omul disponibil* definește, paradigmatic, conștiința creatoare. Construită pe principiul mozaicului, descompunând și recompunând concepte, stări, evenimente, identități și alterități, epopeea conștiinței de sine propusă de Ion Zubașcu prelucrează, armonizându-le, diagonalele solemne ale stării poetice”. ■ În *Romancierul față cu absurdul și grotescul, via Cotroceni* Constantin Trandafir prezintă *Zodia maimuțelor* de Constantin Vremuleț, Ed. Saga, 2009, considerând volumul „o cronică «suprarealistă» cuceritoare, de așteptat la un prozator atât de viguros și de scump la vedere. Dacă nu mai apare vreo surpriză, merită votul pentru «cartea anului»”. ■ Constantin Cubleşan prezintă *Emil Cioran. Le néant Roumain – Neantul românesc*, despre volumul *Le Néant roumain. Un entretien. Neantul românesc. O convorbire*, Emil Cioran, Luca Pițu, Sorin Antohi. Transcrierea convorbirii de Mona Antohi. Traducere din franceză de Mona Antohi și Sorin Antohi. Text stabilit și adnotat de Sorin Antohi. Texte liminare de Sorin Antohi și Luca Pițu, Ed. Polirom, 2009: „Conversația aceasta adaugă detalii, așezându-se în rândul documentelor privitoare la relația

lui Emil Cioran cu țara și compatrioții săi, ordonându-se pe câteva coordonate de gândire cioraniene, familiare cititorului și expuse aici cu lejeritatea comunicării colocviale, ceea ce face o mai intimă cunoaștere și o mai mare apropiere de *omul*, atât de fermecător în relațiile sale particulare, Cioran”. ■ În *Un reporter douămiist sau „Umiliința orgoliului”* Magda Ursache recenzează *Cei șapte morți uriași* de Remus Valeriu Giorgioni, Ed. Marineasa, 2009: „Aveam să recunosc, la finalul lecturii, că reporterul douămiist reușise imposibilul. Da, RVG a reactualizat o formulă complet discreditată (excepția: *America ogarului cenușiu* de Romulus Rusan). S-a publicat, iată, docu-romanul după care suspina Marius Chivu, scris la fața locului, văzând și trăind, timpul trăirii fiind și timpul mărturisirii”. ■ Anchetă revistei *După douăzeci de ani*, realizată de Angela Furtună: „1. Având în vedere importanța anului 1989 pentru România, ce lucruri notabile credeți că s-au petrecut în cultura și în literatura română în ultimii douăzeci de ani (1989 - 2009)? 2. Cum au evoluat în perioada menționată statutul și conștiința scriitorului român? Dar relația sa cu memoria și cu adevărul, la ieșirea din dictatură? 3. Vizibilitatea internațională a literaturii române și a scriitorilor români a cunoscut mutații, în acest interval de timp. Cum descrieți acest fenomen, comparativ cu perioadele anterioare din literatura română? Dar din perspectiva raportării la starea altor culturi?”; răspund: □ Lucian Vasiliu: „1. La centenarul morții lui Mihai Eminescu, în 1989, România culturală a renăscut. Deviza «Proletari din toate țările, uniți-vă!» a dispărut. Au revenit acasă mulți cărturari. La Iași, de pildă, poetul («magistrul») Mihai Ursachi. [...] Au reapărut reviste culturale de tradiție (între ele și «Dacia literară»). La Botoșani, anual, se acordă premiile naționale «Eminescu». La Ipotești, Laurențiu Ulici a fondat Biblioteca Națională de Poezie. Au apărut instituții noi, între care CNSAS. A fost revitalizată Academia Română (Eugen Simion). La Sighet a apărut, cu efort fantastic, Memorialul (Ana Blandiana, Romulus Rusan ș.a.). Târgurile, saloanele, forumurile de cărți se înmulțesc. În schimb: au proliferat veleitarismul, impostura, ignaritatea. S-a accentuat destrăbălarea (de toate felurile). Atacul la persoană este la modă. Intoxicările, diversivunile, discreditările sunt la ordinea zilei. Ne învrăjbim, ne descreștinăm... Identitatea națională pare un moft! 2. [...] Cred că e bine că avem o Uniune (moștenitoare decentă a Societății Scriitorilor Români). A conservat spiritul civic cât s-a putut... În același timp au apărut multe societăți, organizații, asociații culturale de calitate, cu bune intenții. Alternative... Ca și manualele școlare... Pe lângă o puzderie de ONG-uri profitoare, superficiale, ridicule... În legătură cu memoria este regretabilă dispariția (prin nonfinanțare) a revistei «Memoria»! 3. [...] Am revenit la registrul interbelic, liber, de a ne face vizibili în plan european și internațional. Teatrul, filmul, proza sunt recente dovezi de vizibilitate culturală coerentă. Autorii tineri sunt promovați aproape ostentativ dinspre Vest spre Est... E semn de bună intenție, de democratizare și în (prin) cultură. M-am bucurat pentru Herta Müller și premiul Nobel”. □ Vladimir Tismăneanu: „1. Înainte de orice, trebuie spus că a dispărut frica. O frică difuză,

intimidantă, paralizantă. O frică indusă prin instituții specializate, de la Securitate și cenzură la Secția Presă a CC a PCR și Consiliul Culturii și Educației Socialiste. În același sens, a dispărut înregimentarea, conformismul plat, uniformizarea sub semnul ideologiei oficiale. [...] 2. Au apărut lucrări extraordinare despre supraviețuire, onoare, verticalitate, dar și despre oportunism, îngenunchiere, complicate cu forțele Răului. [...] Cred că trebuie accentuat rolul memorialisticii și al jurnalelor legate de perioada totalitară în resurecția sintezei preconizată de Monica Lovinescu dintre etic și est-etetic. La acest capitol nu ezit să menționez scrierile unor N. Steinhardt, Alice Voinescu, Petre Pandrea, N. Carandino, I.D. Sârbu, Virgil Ierunca și, evident, Monica Lovinescu. 3. Succesul unor intelectuali este înainte de orice un fapt existențial individual. Recunoașterea internațională a unor Mircea Cărtărescu, Norman Manea, Gabriela Melinescu, Paul Goma, Matei Călinescu, Bujor Nedelcovici, Dumitru Țepeneag, Matei Vișniec, Nichita Stănescu, Marin Sorescu, Andrei Pleșu, Ana Blandiana, H. R. Patapievic, Constantin Noica, Gabriel Liiceanu, Herta Müller, Andrei Codrescu, Gabriela Adameșteanu, N. Breban, Sorin Titel confirmă ca scriitorii români sau originari din România sunt percepuți ca voci ale unei autenticități salvate, dincolo și în pofida eforturilor disperate ale politrucilor culturii comuniste de a submina dialogul și comunicarea valorică planetară”. ■ Citim poezii scrise de Miron Kiropol, Șerban Foartă, Gheorghe Crețu, Radu Cange. □ Apar poezii inedite de Aurel Dumitrașcu. □ Din proză citim *Supraviețuirea prin sciziparitate* de Marian Dumur. ■ În rubrica sa Constantin Mateescu scrie *Cu cenzura în suflet*. □ În *Voci pe mapamond* apare poemul lui Serge Pey, tradus de Constantin Abăluță. □ Constantin Călin revine la *Zigzaguri* cu texte *O anecdotă uitată*, a doua parte din *Simplu, despre cenzură* și „*Frați români*”. ■ Luca Pițu vine cu noi dezvăluiri din dosarul de la CNSAS, *Un „element” suspectat de viciul lui Valéry Larbaud*. ■ Viorel Rogoz publică a treia parte a articolului despre *Etnologul român în „Epoca de aur”*, adresat *Către CNSAS (detalii în legătură cu DUI nr. 771, „Relu”)*. □ Continuând serialul său de articole, Mariana Șenilă-Vasilie publică *Stalin, cultul personalității și scriitorii (I)*.

● [„Apostrof”, nr. 11 (234); nr. de pagini: 40] Numărul se deschide cu secțiunea *Café Apostrof*: □ *Jurnalism românesc din exil și diaspora (Cluj-Napoca, 23-24 octombrie 2009)*, Ilie Rad: „Catedra de jurnalism a Facultății de Științe Politice, Administrative și ale Comunicării din cadrul Universității «Babeș-Bolyai» din Cluj-Napoca a organizat, în perioada 23-24 octombrie 2009, cel de-al VIII-lea Simpozion Național de Jurnalism, cu tema *Jurnalismul românesc din exil și diaspora*, la care au participat și numeroși scriitorii români. [...] La simpozion au participat nume importante ale exilului literar și jurnalistic românesc: Petru Popescu, Gabriel Stănescu și Nestor Rateș (SUA), Anamaria Beligan și Eugen G. Ionescu (Australia), Gheorghe Săsărman (Germania), precum și personalități din România, care au activat la publicații din exil sau au cercetat diferite aspecte ale exilului literar românesc, provenind de la universități din Cluj-Napoca,

București, Iași, Timișoara, Constanța, Craiova, Oradea, Arad, Alba Iulia: Georgeta Adam, Mihaela Albu, Dan Anghelescu, Brîndușa Armanca, Mariana Cernicova, Aurelia Lăpușan, Constantin Mălinaș, Nicolae Melinescu, Georgeta Orian, Marta Petreu, Mircea Popa, Aurel Sasu, Gabriela Rusu-Păsărin, Doina și Ilie Rad, Michael Shafir și Neagu Udrouiu, tineri cercetători aflați în formare (Cristina Lazăr, Alina Lungu, Sanda Moraru). Mulți reprezentanți ai exilului literar și-au exprimat regretul de a nu putea participa, din motive obiective (Andrei Brezianu, Andrei Codrescu, Dan Culcer, Dinu Flămând, Gelu Ionescu, Mircea Iorgulescu, Paul Schveiger), dar au fost solidari cu organizatorii și au apreciat acțiunea de la Cluj-Napoca. Simpozionul a fost deschis prin conferința scriitorului Petru Popescu, *Munca lui Sisif*, după care au urmat, în plen, trei lansări de cărți: Petru Popescu, *Supleantul*, București: Editura Curtea Veche, 2009 (prezentată de prof. dr. Dinu Bălan, autorul unei teze de doctorat despre Petru Popescu, îndrumată de scriitorul și profesorul universitar Constantin Cubleşan); Anamaria Beligan, *Windermere: dragoste la a doua vedere*, Cluj-Napoca: Editura Limes, 2009 (prezentată de Irina Petraș, președinta Filialei Cluj a Uniunii Scriitorilor din România), și Brîndușa Armanca, *Istoria recentă în mass-media: Frontieriștii*, Timișoara: Editura Marineasa, 2009 (prezentată de Marius Oprea, președintele Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului din România). În cea de-a doua zi a simpozionului s-au lansat 35 de cărți, exclusiv ale participanților la simpozion, recenziile acestora urmând a fi publicate în nr. 2 din 2009 al revistei «Studia Ephemerides», editată de Catedra de jurnalism a Universității «Babeș-Bolyai», precum și cele mai recente numere ale unor publicații editate de participanți la simpozion: «Apostrof», «Apoziția», «Carmina balcanica», «Orașul», «Origini» și «Studia Ephemerides». Lucrările prezentate la simpozion vor fi publicate la Editura Tritonic, din București, în cursul acestui an. Tema simpozionului din 2010: *Documentarea în jurnalism*". □ *Toamna agitată*, Apostrof: „Alegeri prezidențiale, o campanie pentru respect, certuri politice sălbatice, care durează de luni de zile. Apoi Nobelul pentru literatură, care a agitat spiritele, deoarece a fost câștigat de Herta Müller, ocazie cu care s-a văzut, spre stupefacția spiritului autodenigrator al românilor, că pe solul României pot răsări și câștigători. E drept, nemți. Mai exact, o nemțoaică. O femeie. Una purtătoare a traumelor socialismului real românesc. De la a cărei cădere se împlinesc 20 de ani. Peste toate astea, alegerile de la Uniune, adică prezidențialele scriitorilor. Care, iată, s-au molipsit de atmosfera generală, așa că au lăsat la o parte politețea. Unii dintre ei, firește. La douăzeci de ani de la căderea comunismului, chiar dacă nu fără dificultate, Uniunea supraviețuiește. Ea girează statutul profesionist al celor care scriu, asigură pensiile de scriitori, indemnizații, burse, reviste, festivaluri, premii ș.a. Firește, Uniunea este o instituție importantă și greu de condus. Nu numai pentru că vremurile sunt grele și criza economică mare, ci și pentru că scriitorii sunt, prin definiție, o specie sinucigașă. Unii dintre ei s-au apucat de denigrat Uniunea din conducerea căreia fac, de altfel, parte. Deoarece Manolescu este un

candidat serios și cu performanța la vedere – a condus Uniunea transparent, a făcut față tuturor crizelor, a putut deschide toate ușile și a obținut pentru breaslă maximum de drepturi și de vizibilitate ce se puteau obține în aceste condiții dificile –, atacurile sunt concentrate pe el. Vina reală a lui Nicolae Manolescu nu e că vorbește la telefon cu Uniunea de la Paris, cum l-a acuzat Ștefan Agopian, ci că a scris *Istoria critică a literaturii române*. Mai exact, că a publicat-o. Putea s-o scrie și s-o lase la dospit până după alegeri – ar mai fi asigurat câțiva ani de supraviețuire a instituției, cu tot ce înseamnă ea. Dar pentru scriitorii, cel care scrie și mult, și personal – așadar conform propriile lui opinii – este de neiertat. Toamnă agitată deci. Să sperăm că scriitorii vor ști să aleagă pragmatic, conform interesului pe termen lung, iar nu conform ranchiunelor de scurtă totuși respirație”. ■ În secțiunea *Estuar: Nicolae Manolescu 70* semnează texte: □ Livius Ciocârlie, *N. M.*: „În casă îi spunem uneori Moș Crăciun. De treizeci și cinci de ani – de când, înainte de a-l fi cunoscut, mi-a reperat onoarea știrbită de o primă cronică, devastatoare, la cartea mea de debut – și, deocamdată, până săptămâna trecută, de la Nicolae Manolescu numai bine ne-a venit. Nu folosesc pluralul majestății. Beneficiarii suntem patru. Adică, noi toți. Îi cerem – te miri ce, și mici, și mari –, el spune că se va ocupa, nu uită niciodată – și rezolvă. E foarte comod. Se poate încerca. Se poate încerca fiindcă nu aceasta e proba prieteniei. Nicolae Manolescu e un om de ispravă. Când cineva îl solicită, încearcă să-l satisfacă. E ca un reflex. Și cum are nenumărate uși deschise, de obicei reușește. Și încă, aviz postulanților, nu se uită la cum te porți cu el. Că, poate, îl bârfești pe unde-ți vine bine. Ca orice mare critic, Nicolae Manolescu are destui dușmani, dar trebuie s-o faci lată rău pentru ca el să nu te mai poată suferi. Când dorește el ceva, nu cere. Se bizuie pe tine, să-ți dai seama. Cu finețea mea de «băcui» din munții Banatului, de cele mai multe ori nu-mi dau. Ceea ce e în firea lucrurilor. Îndeobște, în viață, unii tot dau și alții tot primesc”. □ Paul Aretzu, *Vârsta literaturii*: „Scriitorul nu lucrează pentru sine, ci pentru ceilalți, iar munca sa este, desigur, o donație. Domnul Manolescu a scris toată viața, aproape neîntrerupt, critică literară, care s-a cristalizat în monografii și sinteze mari de istorie literară, eseistică, memorialistică, publicistică. A influențat esențial viața literară românească, susținând programe și direcționând, imprimându-se în multe conștiințe estetice. Treizeci de ani a fost criticul de referință, reperul axiologic. Douăzeci de ani a lucrat la *Istoria critică a literaturii române*. A susținut scriitorii, în vremuri ostile libertății scrisului, a format o nouă generație. Este un model. Se așteaptă de la Domnia Sa încă mult, iar scrisul nu are vârstă”. □ Marta Petreu realizează *Conversații cu Nicolae Manolescu*: „Marta Petreu: *Stimate domnule Nicolae Manolescu, v-am văzut și auzit pentru prima oară prin anii 1970, la o sărbătorire a «Echinox»-ului. Erați prezent la o masă rotundă care se desfășura în sala mare a Casei de Cultură a Studenților. Ați spus atunci ceva ce, pe moment, m-a șocat enorm: că textele scriitorilor ar trebui să fie plătite. O idee foarte nemaioresciană, îmi spun eu acum, la care atunci (când mi se părea important să public, nu să fiu plătită*

pentru ce public) nu subscriam, dar la care acum subscriu complet. Sunteți, în momentul când eu formulez întrebările, președintele Uniunii Scriitorilor, aflat în preajma alegerilor de la Uniune. Spuneți-mi, vă rog, ce credeți acum despre problema textelor: trebuie sau nu plătite? Și cum rimează această problemă cu realitatea de azi a României? Nicolae Manolescu: Sigur că munca scriitorului trebuie plătită, câtă vreme scrisul e și o profesie ca oricare alta. Îmi mențin declarația din 1970. Cu două precizări. Prima relevă un paradox: declarația mea șoca mai puțin în 1970, când regimul comunist plătea cărțile (chiar dacă era vorba mai curând de o răsplată a respectării regulilor unui joc hotărâte de cenzură), decât în 2009, când editorul capitalist le plătește prost sau deloc. A doua precizare este că sunt cel mai puțin indicat să fiu citat cu o astfel de declarație, eu, care n-am intrat decât târziu în economia de piață, și nu din convingere, ci de nevoie, incapabil fiind să-mi cunosc și să-mi fac respectate drepturile. Așa că le-am cedat în parte la «Copyro». Mi le negociază, cum s-ar zice, alții. În ce mă privește, nu m-am tocmnit niciodată, nici măcar la piață. Ba nu, mint, s-a întâmplat o dată, în bazarul de la Constantinopol, în 1969, cu ocazia unei excursii prin ONT, unde am vrut să cumpărăm, soția mea și cu mine, un mic covor de rugăciune, căci pentru unul mare n-aveam destui bani. N-aveam nici pentru unul mic, așa că l-am implorat pe negustor să ne facă o reducere, apoi să ne permită să plătim în lire, leva și lei, doar așa putând aduna suma. Turcul a acceptat târgul și, încă, atât de fericit, încât părea gata să ne dea marfa pe gratis. Ajunși acasă, am aflat de la un prieten că turcul tocmai tocmeala o dorea, era sarea și piperul negoțului său, și ar fi fost dezamăgit să nu-i fi oferit prilejul. [...] M. P.: Stați la Paris, sunteți ambasadorul nostru la UNESCO. Această relativă distanță de patrie – relativă, pentru că veniți foarte des în țară, pentru problemele Uniunii – v-a modificat oare perspectiva asupra culturii/ literaturii române, așa cum sugera I. B. Lefter într-un text despre dvs.? N. M.: Nu, nici vorbă, sunt de prea puțină vreme la Paris și am trăit prea multă vreme în România ca să profit de perspectiva pe care o dă distanța. Din păcate, aș zice. Toți cei care au putut profita au avut de câștigat – Ionesco, Cioran, Eliade și atâția alții”. □ Liana Cozea, „A Beautiful Mind”: „Mă întreb, cu interes și îndreptățită curiozitate intelectuală, care va fi următorul proiect literar de mare anvergură critică al lui Nicolae Manolescu, sau poate va fi o ademenitoare carte de proză, pe care, mărturisesc, o aștept de multă vreme, având convingerea că Domnia Sa amână deliberat să-și dea întreaga măsură a talentului său epic. Poate, după ce va fi elucidat alți autori și după ce va fi pus în pagină alte studii în sobrul limbaj al criticii, se va hotărî să-și ia în serios harul și, ironic-parodic sau serios-solemn, va descoperi în actul de a scrie numai proză un nou mod de a fi și de a descoperi lumea”. □ Marta Petreu, *Teme neterminate despre Manolescu*: „Manolescu este critic, istoric literar, eseist, uneori memorialist cu condei de prozator. Curios foarte, citește (și citează) tot felul de cărți care nu sunt de literatură. Mai rar filosofie. Filosofia ca metafizică sau, ca să folosesc un (riscant, deoarece echivoc) termen blagian, filosofia ca mitosofie pare a-i rămâne

structural străină. Lucrul acesta se vede în *Istoria... sa*, scrisă dintr-o perspectivă nonfilosofică, îndreptățit și intrinsec literară. Eliberat de prejudecata filosofiei – care, dacă e s-o luăm postmodern, tot un fel de literatură ar fi! –, Manolescu a avut totuși nevoie, din când în când, în *Istoria... sa*, de un instrument descriptiv și interpretativ mai larg decât literatura însăși. Ce-a făcut atunci? Simplu: și l-a inventat. [...] E foarte interesant să-l auzi povestind despre oamenii pe care i-a cunoscut și despre complicatele culise ale lumii literare din anii socialismului real românesc. Cel mai palpitant însă este să-l atragi în capcana unei dezbateri de idei sau în fundătura unei probleme de istorie literară: atunci se vede că pentru el acasă-al-său este literatura română, pe care, dominat de principiul realității, o privește fără iluzii, deci fără dezamăgiri, fără exaltări, deci fără disperare, ca pe un dat, la creșterea căruia privește atent și participă cotidian”. ■ Sub semnătura lui Ion Vianu apare eseul *Nebunia și literatura demască logica formală*, „Cuvânt pronunțat la ICR Madrid, la un simpozion despre literatura română, 6 octombrie 2009”: „Nu am găsit mijlocul de-a exprima în termeni științifici ceea ce mi se părea o evidență, dar o evidență paradoxală: că o părere poate să fie și nebunie, și nonnebunie, iluzie și adevăr în același timp. Dar am descoperit că literatura există tocmai din acest motiv, de-a exprima contradicția, paradoxul. Eu cred că literatura chiar de aceea există, spre a transgresa principiul noncontradicției, a afirma terțul exclus. Literatura singură merge mai departe decât merge logica formală. Literatura singură, și nu știința, transgresează principiile identității și noncontradicției. În opera literară e posibil să desfizi legile logicii formale. Numai printr-o operă literară vei putea să demonstrezi că libertatea există acolo unde este cea mai mare constrângere, iar sentimentul de persecuție este cea mai justă percepere a realității și, în același timp, un delir”. ■ În secțiunea *Cu ochiul liber* apar noi recenzii: □ Marius Jucan semnează *Universitatea secolului XXI, realitate sau utopie?*, o prezentare a studiului *Challenges, Values and Vision: The University of the 21st Century* de Andrei Marga, Ed. Presa Universitară Clujeană, 2009: „Analizele profesorului Andrei Marga conțin răspunsuri memorabile, care nu se adresează doar specialiștilor, ci și celor care, învățând, înțeleg că specializarea are nevoie de o reconectare la alte surse ale cunoașterii, de transdisciplinaritate, de nevoia unei comunități a cunoașterii, dincolo de zidurile nobile ale universității”. □ În *Panorama scriitorimii române la început de secol XXI* Ion Bogdan Lefter scrie despre *Scris și de scris (V)* de Iolanda Malamen, Ed. Traus Arte și Ed. Charmides, 2008: „Un extraordinar efort dialogic, vasăzică. Într-un mic text însoțitor al primelor două volume și reluat pe coperta a IV-a a celui de-al V-lea, Mihai Șora indică drept precedente – «ilustre» – operațiunile similare întreprinse de Felix Aderca și Ion Biberi (e vorba despre *Mărturia unei generații*, 1929, respectiv *Lumea de mâine*, 1947). În descendența acelora se mai pot așeza nu puține culegeri de interviuri cu scriitori și intelectuali de specialități varii apărute în ultimele decenii, din anii 1970 încoace. Prin cantitate, dialogurile Iolande Malamen le depășesc de departe pe toate, singurul proiect comparabil fiind cel

desfășurat timp de câteva decenii de George Arion, care și-a strâns dialogurile – nu doar cu scriitori – într-*O istorie a societății românești* contemporane în interviuri, 1975-1999, respectiv *1975- 2004* (2 vol., 1999, reeditate în 2004)”. Textul vine cu următoarea precizare: „Text publicat inițial on-line, în revista virtuală «ArtActMagazine»/ www.artactmagazine.ro, nr. 29, 5 august 2009”. □ Iulian Boldea notează apariția volumului colectiv *Spiritul critic la Cercul Literar de la Sibiu*, Ed. Accent, 2009, volum care este alcătuit din „comunicări prezentate la un colocviu desfășurat la Cluj, la Facultatea de Litere a Universității «Babeș-Bolyai»”: „*Spiritul critic la Cercul Literar de la Sibiu*, volum coordonat de Sanda Cordoș, e o carte de referință, cuprinzătoare, edificatoare pentru disponibilitățile critice ale cerchiștilor, o carte ce va intra, dacă nu cumva a intrat deja, în bibliografiile critice consacrate acestei grupări literare românești de prim rang”. □ Constantina Raveca Buleu publică *Îngerul cu laptop sau fascinația (re)povestirii*, o recenzie la *Fragmente din năstrușnica istorie a lumii de Gabriel Chifu trăită și tot de el povestită*, Ed. Ramuri, 2009: „Exercițiul anamnetic spiritualizat, lipsit de false pudori și de eroisme contrafăcute, ironic fără a cădea în derizoriu, poetic fără a încărca inutil firul povestirii, reflexiv cu măsură, de-o fluiditate lejeră și profundă în același timp, transformă volumul lui Gabriel Chifu într-o carte care merită să fie citită”. ■ Cronicile literare: □ În *Lumea dintre Europe* Irina Petraș scrie despre *Proorocii Ierusalimului*, ediția a treia, de Radu Aldulescu, Ed. Polirom, 2009: „*Proorocii Ierusalimului* e cartea (excelentă!) a periferiilor proliferând în absența unui Centru spre care să poată visa îndreptări”. □ Ștefan Borbély scrie despre *Avangarda maghiară din România*, notând apariția tezei de doctorat *Avangarda în literatura maghiară din România* de Balázs Imre József, Ed. Bastion, 2009: „Cartea lui Balázs Imre József sugerează mai multe decât analizează. Partea sa bună este că inventariază tot, până și ocurențele avangardiste minore, devenind, în acest fel, un foarte util instrument de lucru. Incitat însă de «ilicitul» temei, cititorul așteaptă și «revelații»: o carte care, tradusă eventual în românește, să stârnească valuri. Ei bine, există și așa ceva: romanul *Circ*, de Nagy Dániel”. ■ *Dosarul* din acest număr marchează centenarul *Eugen Ionescu*: □ Scurta înștiințare, semnată A.: „În data de 9 oct. a.c., Filiala Cluj a Uniunii Scriitorilor a organizat masa rotundă *Ionesco 100*. Au participat: Mariano Martín Rodríguez, Marta Petreu, Ion Vartic, Ovidiu Pecican, Claudiu Groza, Iulia Bobăilă și Constantin Cubleşan. Lucrările au fost moderate de Irina Petraș. Publicăm în acest număr câteva dintre comunicările de la masa rotundă, precum și textele altor distinși ionescologi de azi”. □ Gelu Ionescu, „*Un homme en question*”: „Iată că am ajuns la anul acestui centenar – și apele au fost tulburate de o ciudată interdicție de sărbătorire; s-au semnalat mai înainte și câteva capricii în ceea ce privește dreptul de reprezentare, interzis unor trupe după criteriul greu de înțeles (în afara celei care privea Teatrul Național din capitală, condus de activiști culturali comuniști, la un moment dat, în anii '90). Interzicerea ultimă se bazează pe faptul că Ionesco se socotea scriitor francez – mai precis aparținând, cu toată gloria sa,

literaturii franceze, ca și Academiei Franceze, multe onoruri cu care a fost acoperit, atât de meritat, le-a dobândit pentru această operă. Deci: scriitor francez, și nu român. Pot confirma personal – în urma privilegiului extraordinar de a-i fi fost oaspete – că aceasta era chiar opinia sa”. □ Ion Pop, *O recitare: Elegii pentru ființe mici*: „Desigur, asemenea versuri nu sunt încă «avangardiste», însă ele se nutresc din surse comune cu cele care au fost ale avangardei istorice românești, ale primului Tzara, care se copilărea și el, precum în foarte cunoscuta *Glas*, și pe care îl vom regăsi și în postura clovnescă prelungită dinspre manifestele dada până în anumite pagini din *Nu*. Așa cum sunt, cu universul lor restrâns și îndatorate unor înaintași străini și români, poemele tânărului Eugen Ionescu au totuși o notă de autenticitate, de prospețime a unei sensibilități înscrise în registrul resuscitării naivității și candori moderne, conștientă de inevitabilul ei grad de convenționalizare”. □ Ovidiu Pecican, *Hugoliada ionesciană, demersul unui moralist*, „Text prezentat în cadrul Colocviului *Ionesco vs. Ionescu*, dedicat centenarului nașterii marelui dramaturg, colocviu inclus în programul Festivalului Atelier, Baia Mare, 27 iunie 2009”, despre *Hugoliada: Viața grotescă și tragică a lui Victor Hugo*: „Interesant totuși că Ionescu alege să își construiască *Hugoliada* în marginea biografiei autorului luat în discuție, fără o insistență asupra operei. Este un semn că intențiile tânărului explorator mergeau în altă direcție decât elucidarea operei. Ca atunci când vorbește – în *Nu* sau în articolele aceleiași epoci – despre Camil Petrescu, Mircea Eliade, E. Lovinescu, condiția de scriitor este doar criteriul alegerii personajului central al explorării. Sondajele se îndreaptă însă, cu obstinație, în direcția accidentului de viață socotit relevant pentru personalitatea și caracterul respectivului. S-ar zice că nu relevanța literară a lucrărilor prin care acești oameni au ieșit din contingent îi ocupă atenția, ci tocmai alcătuirea și manifestările lor personale, cotidiene, condiția lor umană. Interesul biografului este deci orientat cumva fenomenologic și filosofic, iar atitudinea este – într-o manieră oricât de deghizată – cea a unui moralist și a unui stoic. El glosează despre deșertăciunile vieții artistului, socotit, pesemne, un exponent al umanității omului, expus din toate direcțiile intemperțiilor împrejurărilor exterioare și interioare, dar mai ales biciuit de versantul ininteligibilului, al «bâlbelor», al cedărilor de caracter și al ridicolului, spaimelor, inabilităților de reacție... De aici grotescul situat în tensiune atât față de hilar, cât și în raport cu sfâșierea (acel «écartement» dintr-un titlu cioranian)”. □ Mariano Martín Rodríguez, *Ionesco și Victor Hugo. O biografie parodică împotriva literaturii (fragment)*, traducere din spaniolă de Oana Presecan: „În cazul lui Hugo, responsabilul pentru romanul unei mari existențe corespunzător, suferind de toate simptomele hugolatriei și ale stilului defectuos care îi displăceau atât de profund lui Ionesco, este un scriitor francez obscur, pe nume Raymond Escholier. Biografia lui romanțată, publicată de librăria pariziană Plon în anul 1928, poartă titlul grăitor de *La Vie glorieuse de Victor Hugo* [Viața glorioasă a lui Victor Hugo]. Această carte va fi parodiată în primul rând de către Ionesco în viața grotescă a acestui Napoleon al literelor, unde nici

măcar nu ezită să îl califice foarte direct pe Escholier drept *cretin*, într-una din ocheadele aruncate cititorului, pentru ca acesta să știe care este principalul referent al parodiei”. □ Michael Finkenthal, *Gânduri despre geneza războiului cu toată lumea*: „Într-o carte despre Ionescu/ Ionesco scrisă acum mai bine de zece ani împreună cu regretatul Bill Kluback, încercam să identific sursele dramaturgului Ionesco, pe care tânărul critic Ionescu nu părea a-l anunța în scrierile sale din perioada interbelică. Pornind de la convorbirile cu Claude Bonnefoy, în care Ionesco susținea că Flaubert și Jarry au avut asupra lui o influență mult mai decisivă decât românii Caragiale și Urmuz (vezi William Kluback și Michael Finkenthal, *Clownul în Agora*, București: Editura Universalia, 1998, p. 31-32 și 92-94), încercam să stabilesc o balanță între influențele românești și cele franceze. Recunosc însă că menționarea lui Flaubert ca sursă principală de inspirație m-a surprins; ani de zile m-a urmărit gândul că nu de Gustave Flaubert era vorba, ci mai curând de André Gide”. □ Anca Măniuțiu, *Conjuncția Ionesco – Meyerhold. Poetica grotescului scenic*: „Grotescul, așa cum îl definesc Meyerhold și Ionesco, nu are nimic dintr-un procedeu artificial și arbitrar de compoziție. În esență, demersul de dezintegrare-reintegrare a realului, prin tehnica surprizei, asocierea contrariilor, efectul de straniețe, de miraculos, de haos și arbitrar aparent, se înrudește cu acela al suprarealiștilor (pe care Ionesco îi recunoaște ca precursori)”. □ Claudiu Groza, *Negația juvenilă*: „Dacă ar fi să-l caracterizăm în gama propriului limbaj, am putea spune că Eugen Ionescu a fost un mirabil *bufon* al literaturii române, un personaj care, conform unei seci definiții de dicționar, vorbea pe față despre lucruri pentru care alții ar fi fost pedepsiți”. □ Constantin Cubleşan, *Înainte de La Cantatrice chauve*, despre studiul lui Mariano Martín Rodríguez (*Ionesco Înainte de La Cantatrice chauve. Opera absurdă românească*, Ed. Casa Cărții de Știință, 2009): „Mariano Martín Rodríguez este un critic cu o foarte bună dotare pentru observarea detaliului semnificativ din operele pe care le are în cercetare. Are metodă comparativă, pe care o stăpânește ireproșabil. Și, mai ales, are tenacitatea căutătorului de adevăr într-o mișcare vie a istoriei literare. Faptul că își focalizează atenția asupra începuturilor românești ale scriitorului Eugène Ionesco nu poate decât să ne bucure. E un ochi din afară, sever și obiectiv, mereu așezat cu balanța adevărului și a dreptății în mână”. □ Marta Petreu, *Pornind de la Ionescu*: „Premiul Hertei Müller m-a făcut să mă gândesc, pentru prima oară în viața mea, la faptul că Ionescu, deși a adus în literatură și substanță literară, și o mare inovație literară – el fiind punctul terminus al teatrului clasic și punctul de pornire al teatrului absurdului –, n-a luat Nobelul. La începutul anilor 1990, când l-am intervievat, stângaci de altfel, pe I. Negoieșcu, am gafat întrebându-l ce crede, de ce nu avem și noi, literatura română, un Nobel. Întrebarea era o prostie, firește, iar Negoieșcu m-a lecuit atunci, elegant și pentru totdeauna, de asemenea neliniști. El mi-a răspuns că nu avem o literatură suficient de bogată axiologic pentru a merita o asemenea onoare. Acest răspuns, formulat în deplină conformitate cu estetica grupării cerchiste – care pretinde valorii estetice să se

alimenteze, freatic, din tot restul universului axiologic, adică din valorile vitală, religioasă, morală, filosofică, politică etc. –, m-a mulțumit pentru multă vreme. Până de curând, de fapt. Acum cred însă că diagnosticul lui Negoïtescu despre cultura română este afectat de ura-românească-de-sine, că este deci excesiv de critic cu substanța noastră culturală/ literară. [...] Pentru mine, simpla prezență în literatura română a câtorva scriitori în valoarea cărora cred este la fel de satisfăcătoare din punct de vedere valoric precum cel mai râvnit premiu din lume. Premiu pe care Ionescu/ Ionesco – scriitor și român, și francez, căci un scriitor este al limbii în care scrie, aparținându-i acesteia în mod inalienabil și fatal – nu l-a luat. Iar asta nu-l face mai puțin consistent axiologic. Oricum, dacă l-ar fi luat, l-ar fi luat ca scriitor francez, deoarece opera lui franceză, nu opera lui românească, l-a lansat universal”. ■ Publică versuri Valeriu Anania.

● [„Contemporanul – Ideea Europeană”, nr. 11 (692)] Nicolae Breban este prezent cu un nou fragment din *Trădarea criticii*, sub titlul *Despre grupurile literare*. ■ Irina Petraș revine cu partea a doua din *Cartea viselor*. ■ În esul său Nicolae Balotă scrie despre *Un romantic modern: John Keats*. ■ Din *Bref* aflăm despre *Poezii în Parlamentul României*: „Luni, 5 octombrie a.c., în Sala cu Oglinzi a Uniunii Scriitorilor din România a avut loc prima întâlnire de lucru a noului Comitet Director al Secției Poezie a Asociației Scriitorilor București (A.S.B.). Au fost prezenți Dan Mircea Cipariu și Bogdan O. Popescu, președintele și vicepreședintele secției, Denisa Comănescu, Mariana Filimon, Cornelia Maria Savu, Nicolae Prelipceanu, Grigore Șoitu și Gelu Vlașin. Au fost propuse mai multe proiecte literare care să contribuie la o mai bună imagine a poezilor bucureșteni în spațiul public: «Literpedia», o enciclopedie bio-bibliografică a membrilor secției, «Poezie la prima vedere», prezentarea, în «avanpremieră», a noilor cărți de poezie semnate de poezii A.S.B., lansarea «Bursei de proiecte» pentru membrii secției. Va fi concepută, de asemenea, și o strategie de atragere a tinerilor poeți în programele literare ale A.S.B., precum și actualizarea bazei de date a secției, de care se va ocupa Mariana Filimon. Comitetul va adresa Parlamentului României, la propunerea scriitoarei Denisa Comănescu, invitația ca fiecare ședință a Senatului și a Camerei Deputaților să fie deschisă prin lectura unui poem având ca autor un poet român contemporan, fapt care ar asigura membrilor Parlamentului bunăstare sufletească și confort intelectual”. ■ Ion Ianoși publică *Tolstoi*, un fragment din volumul *Autori și opere*, vol. II. ■ Cronici literare: □ În „*România e fructul unei pasiuni moderniste*” Ștefan Borbély comentează *Deficitul de prezent* de Traian Ștef, Ed. Paralela 45, 2009: „*Deficitul de prezent* aparține unui moralist de bună factură, obligat să viețuiască într-o proximitate umană și politică dezonorantă. Fatalitatea unui om – demonstrează textele – poate începe cu neșansa de a se fi născut într-o țară prost rânduită. Când acesteia i se adaugă și nenorocul de a viețui ca om de cultură român într-o regiune (Ardealul) bântuită de incertitudini și de fantomele trecutului, destinul poate transla în psihoză. Adăugați acestor determinisme «militantismul» implicit al trăitorului la 10 km de graniță, dincolo

de *no man's land* fiind dușmanul istoric, Ungaria, și aveți tabloul complet al unui creuzet identitar schizoid, care îndeamnă mai degrabă înspre dezechilibru decât înspre o bună cumpănire a valorilor. Pe Ștef, dintr-o asemenea capcană l-a salvat moralismul și vocația de a vedea în actul de cultură un fenomen de exorcizare. Nimic pasional nu tulbură paginile pe care le scrie, totul e cumpătate, bun-simț de foarte bună factură, obiectivitate analitică și competență”. □ Răzvan Voncu publică „*Jurnalul*” parizian al lui Mihail Gălățanu, o cronică la *French cancan* de Mihail Gălățanu, Ed. EuroPress, 2009: „Ne aflăm în prezența unei cărți savuroase, care se citește cu încântare. Totodată, un text care, ca toate cele semnate de Mihail Gălățanu, îndeamnă la meditație”. ■ Aura Christi semnează *Proust și o tornadă de realități, o tornadă de euri*, un articol despre *La umbra fetelor în floare* de Marcel Proust, traducere de Radu Cioculescu, Ed. Leda/ Corint, 2008. ■ Irina Ciobotaru publică *În anticamera luminoasă a cenușii*, o recenzie la *Balade, Doamnelor; balade* de Ștefan Radof, Ed. Cartea Românească, 2008: „Impresia pe care o lasă volumul *Balade, Doamnelor; balade* este că poetul a intrat, cu toate cicatricele și poverile sale, cu iubirea dătătoare de sens și portretele dintr-o veche galerie familială, în anticamera cenușii, între cei patru pereți ai propriei ființe. De aici, din împăcarea încărcată a singurătății, Ștefan Radof închină balade fără eroi Doamnelor vieții sale, încântă și descântă rădăcinile propriului suflet, luminându-le fulgurent tainele, exorcizează urâtul și răul istoriei sub care i-a fost datul, se închină icoanelor Bizanțului și lasă finalului de volum, cu puternic parfum de viață, de lacrimi și zâmbet, privilegiul măștilor. Căci cine este Ștefan Radof, dacă nu bogatul purtător al vieților-măști, al măștilor-vieți...”. □ În *Plăcerea ca șansă a textului* Doina Bogdan-Dascălu scrie despre schița lui I. L. Caragiale, *Tren de plăcere*. ■ Maria-Ana Tupan revine la secțiunea *(Con)texte* cu *Umanism versus postumanism?*, un comentariu pe marginea volumului *The Matrix in Theory* (Critical Studies 29), editat de Myriam Diocaretz și Ștefan Herbrechter, Editions Rodopi B. V., 2006. □ Adrian Jicu scrie despre *Cărțile vieții* de Dan Perșa, Ed. Cartea Românească, 2009, considerându-l pe scriitor *Un prozator important*: „Dan Perșa e din familia prozatorilor adânci, de substanță, care se impun tot mai convingător în ultimii ani, putând sta cu ușurință alături de Petru Cimpoeșu, Horia Ursu, Radu Aldulescu, Mircea Daneliuc sau Eugen Uricaru. Valoarea romanelor sale vine din știința de a stăpâni materia epică, de a construi un discurs romanesc care ascunde înțelesuri de profunzime. Totul într-un stil de o naturalețe și oralitate uimitoare, în care umorul, ironia, caracterul parodic și limbajul în răspăr sunt dominante. *Cărțile vieții* confirmă un scriitor valoros, de care va trebui să se țină seama într-o viitoare istorie a romanului românesc”. ■ Basarab Nicolescu publică *Un cavalier al Cunoașterii Ce Va Veni: Vintilă Horia (1915-1992)*, un fragment „Din cartea în pregătire *În oglinda destinului – Eseuri autobiografice*, Ideea Europeană, 2009”. □ Marin Radu Mocanu semnează *Intellectualii în prim-plan*, prezentând implicarea intelectualilor în viața politică, oferind citate din Traian Ungureanu, Mircea Toma, Monica Macovei, C. Stănescu,

C. Coroiu, Mircea Iorgulescu, Ioana Pârvulescu, Nicolae Breban („Observator cultural”, „Ramuri”, „Cultura”, „România literară”, „Contemporanul”, „22 plus”).

■ Aura Christi prezintă partea a doua din *Dictatura valorii*, în contextul celor 20 de ani de existență a seriei noi „Contemporanul – Ideea Europeană”. După ce descrie experiența sa de redactor-șef al publicației, Aura Christi ajunge la problema *Scrisorii deschise* trimise Prim-ministrului Emil Boc: „Acest editorial a fost scris în luna iunie. Previzibil, n-am primit nici un răspuns din partea dlui Prim-Ministru E. Boc la *Scrisoarea deschisă* care i-a fost adresată public; ni se pare interesant că atunci când exercita funcția de primar al Clujului era ceva mai atent față de cultură. Să înțelegem că această atenție i s-a cam spulberat de cum d-sa a devenit șeful guvernului țării? Între timp, s-au întrunit comisiile convocate de Administrația Fondului Cultural Național (componenta comisiilor a fost stabilită pe când acest for era condus de dna Andreea Grecu, devenită celebră datorită Apelului nostru pentru salvarea culturii române vii), membrii cărora au ras la pingea, insist, au ras la sânge, depunctând – într-un an aniversar, nota bene; se repetă istoria din 2006, când «Contemporanul» împlinise 125 de ani de la înființare – atât revista «Contemporanul», cât și, de astă dată, Editurile Ideea Europeană și EuroPress group, instituții care mențin în viață revista «Contemporanul», asumându-și întârzierile cu care fac plățile, întârzieri inevitabile în condițiile în care majoritatea titlurilor apărute la noi nu au un caracter strict vandabil. Să mă refer la titlurile de carte respinse de membrii comisiei în anul 2009? [...] Membrii comisiei pentru repartizarea subvențiilor menite sprijinului editării de carte au fost: Liviu Antonesei (a lipsit din cauza unui deces în familie, cu toate acestea figurează pe lista afișată pe site), Ștefan Borbély (a lipsit, după știința noastră, fiind plecat cu o bursă în India, cu toate acestea figurează pe lista afișată pe site), Marius Chivu, Ovidiu Cristea, Horia Gârbea, Andrei Oișteanu, Lucian Pricop, Szonda Szabolcs, Robert Șerban, Alex Ștefănescu, Cristian Teodorescu, Mircea Vasilescu, Daniel Vighi. [...] Membrii comisiei care au repartizat subvențiile pentru reviste sunt următorii: Alexander Baumgarten, Alexandru Cistelecan, Peter Demeny, Caius Dobrescu, Liviu Papadima, Ruxandra Demetrescu, Elena Vlădăreanu”. □ Textul se încheie cu un *P. S.*, publicat incomplet: „Când acest număr era în lucru, actualul director al Administrației Fondului Cultural Național, domnul Cristian Petcu – datorită căruia acest for sperăm să se transforme într-o instituție națională care să sprijine literatura română vie așa cum merită o literatură majoră – ne-a adus la cunoștință faptul că revistele «Contemporanul» și «Ramuri» vor beneficia de sub-”. ■ Apare partea a doua a anchetei „*Contemporanul. Ideea Europeană*” la 20 de ani, inițiată în numărul precedent. Răspund: □ Rodica Grigore, *Despre criză și (mulți) alți demoni*: „A vorbi despre criză a devenit, în ultimele luni, un fel de obișnuință – asta după ce, nu cu multă vreme în urmă, voci importante clamau că ea, criza, nu există sau că, dacă există totuși, nu va ajunge niciodată în România. Iată că a ajuns, dacă nu cumva ajunsese încă înainte de a începe discuțiile mai mult sau mai puțin aprinse în legătură cu ceea ce

înseamnă, când se va termina, cum se va termina și, vorba ceea, cine va scăpa... Și iată că a ajuns să afecteze multe reviste literare și edituri. Care își vor reveni, fără îndoială, din și după șocul crizei – fără să cred, însă, că există vreo rețetă sigură și cu atât mai puțin o rețetă unică pentru depășirea acestui moment. În principiu, sunt convinsă că își vor reveni aproximativ asemănător cu restul lumii și în momentul în care și restul lumii va reuși să-și revină din punct de vedere economic și nu numai – dar, desigur, în acest caz totul depinzând mult și de modul în care, până atunci, vor ști să-și gestioneze situația”. □ Mara Magda Maftai, *Cultura română în derivă*: „Cultura se face cu bani, ea costă; și revenim iar la «motorul» capitalist, și anume banii. Banii reprezintă rațiunea simplă pentru care învățământul se degradează, profesorii, nefiind plătiți decent, nu se mai interesează de calitate. Nu poți oferi și nu ți se poate pretinde, firească, calitate atunci când nu ai bani să-ți cumperi o carte. Cultura la rândul ei în condițiile de azi devine, uneori, un fel de prostituție intelectuală, frizând marasmul, în care cădem cu toții încetul cu încetul; deschideți TV-ul pe orice canal, e nevoie să numărăm câte emisiuni TV, dedicate culturii, există? De nivelul celei făcute ani în șir de Iosif Sava? Nici una. Nici în Franța, reperul nostru cultural de secole, cărțile nu se publică în tiraje mari; mai puțin manualele. Regula «de aur» a capitalismului este, după cum se știe, rentabilitatea; evident, niciodată o carte de literatură de bună calitate nu se poate vinde în același număr de exemplare precum un manual. Literatura de calitate, prin urmare, nu are nimic comun cu criteriul vandabilității”. □ Norman Manea, *Reînființarea revistei „Contemporanul” – O Buna Vestire*: „România nu duce lipsă, astăzi, de edituri și publicații. Se poate vorbi, cred, de o vizibilă și fastă eferescență culturală, chiar dacă inevitabil hibridă, chiar dacă amestecând, nu odată, noutatea facilă și vandabilă, ca tribut efemerității, cu izbânzii fundamentale și perene. Văzut de departe, cel puțin, dinamismul editorial și jurnalistic sunt de netăgăduit. Mi se pare extrem de importantă menținerea acestei presiuni culturale în vremea unui pragmatism venal și victorios, a vulgarizării rapide și a rapidei obscurizări a criteriilor spirituale ale existenței umane. În acest context, revista «Contemporanul» și Editura Ideea Europeană are o contribuție particularizată în «supraviețuirea prin cultură»... În ciuda greutăților nu puține, trecute, prezente și viitoare, a crizelor de tot felul, aceasta rămâne, vrem-nu vrem, îndreptățirea noastră. La București, la New York și oriunde”. □ Angela Martin, *Binele o duce rău în România*”: „Deocamdată, din fericire, la noi nu au sucombat reviste sau edituri sub șocul crizei. Nici nu s-au declarat atât de lovite încât să ne întrebăm dacă pot să-și revină. Să-și revină din criza globală, nu din cea locală care, din '90 încoace nu face, an de an, decât să se extindă, să se adâncească, în timp ce editurile și revistele de cultură se zbat să-i supraviețuiască. [...] Cu siguranță pesimismul meu este expresia unei solidarități neputincioase inspirate de un atașament față de multe dintre revistele noastre culturale: reviste în care am debutat și am publicat rând pe rând, ca traducătoare. Reviste, astăzi, învrăjbite între ele la modul stupid. Căci nu pot să cred cu nici un chip că între colegii mei

de la «Cultura» și colegii din alte redacții culturale nu există afinități. Ba încă multe, iar unele foarte puternice. Și tocmai ele fac cu totul inexplicabile serviciile slugarnice prestate de anumiți jurnaliști culturali unor personaje politice străine și de cultură și de democrație”. □ Marin Radu Mocanu, *Fața luminoasă*: „1. Întrucât șocul nu poate fi, cred, decât de ordin material, revistele și editurile de cultură trebuie să-și continue profilul tematico-ideatic stabilizat, iar în plus să se adreseze unui cerc cât mai larg de cititori, fie ei și necreatori de cultură, aceasta presupunând abordarea mai nuanțată a domeniilor social și politic – cele care, în ultimă instanță, le condiționează existența spirituală. 2. Cred că toate aceste producătoare de cultură reprezintă acea față luminoasă și grăitoare a spiritului creator în toate domeniile cultural-științifice, cu tot ce are mai valoros creația și moralitatea europene, benefice pentru cetățeanul european și de pretutindeni”. □ Gheorghe Mocuța, *Conte*: „Se prevede o perioadă neagră pentru cultură, pentru revistele de cultură și pentru edituri. O perioadă asemănătoare cu cea a decretării morții culturii, la câțiva ani după revoluție. O perioadă care îmi amintește de mineriade. Dar, totuși, ce se întâmplă acum când am devenit o țară europeană? Revista «Contemporanul», reactivată de prestigiosul prozator Nicolae Breban, e printre revistele mele preferate și își așteaptă rândul lângă cărțile de pe noptieră. E adevărat că e o revistă făcută din mers, o tribună a libertății în cultură și a deschiderii europene unde Nicolae Breban este dirijorul și poeta Aura Christi este primul solist”. □ Jeana Morărescu, *A trece peste mode și timp*: „Iată că două decenii de *cultură liberă* surprind cultura românească în cel mai paradoxal moment – care e departe de a fi acel al euforicului libertății ei. Este momentul unei probe suplimentare de... eroism al *supraviețuirii*! Așa că aniversarea aceasta ne va cere – nu evaluări encomiastice, ce însoțesc îndeobște bucuriile jubiliare – ci o severă, poate chiar ascetică luciditate. Vorbim dinlăuntru unei crize – care – înainte de a fi criza *economicului* ce grevează la ora actuală întreg mapamondul – este mai funciară și mai veche: aceea a *dependenței* de economic. Vorbim *dinlăuntru* culturii, deci, trebuie să vorbim *fierbinte*. Dar vorbim, *trebuie* să vorbim neapărat și cu asceza *lucidității*, deci, trebuie să ne asumăm și *detașarea* – obligatorie – a oricărei perspective de judecată reală, obiectivă asupra contextelor”. □ Gheorghe Neagu, *Prestigiu plus energie*: „Ce înseamnă să fii tânără. Așa gândeam și eu acum câțiva ani. Ce întrebări sunt astea? Sunt eu stupid uneori, dar cum să nu concep existența unei publicații, mai ales de cultură, ca fiind necesară precum aerul? În Zimbabwe este posibil să nu fie nevoie de un ziar de cultură sau de o editură... Dar nici acolo nu sunt prea sigur că ar exista minți atât de păcătoase încât să nu-și dorească o editură sau un ziar de cultură”. □ Basarab Nicolescu (Franța), *Criza trece, cultura rămâne...: „Criza trece, cultura rămâne... Dar este necesară o luciditate a puterilor publice, care să realizeze că economia și cultura au o egală importanță. Homo economicus, fără cultură, este sortit dispariției. Ce reprezintă revistele, editurile în România europeană a anului 2009? Coloana vertebrală a României în Europa. Unitatea Europei este tot atât de*

importantă ca diversitatea culturilor din Europa. Cultura europeană nu se poate construi fără păstrarea identităților naționale”. □ Florin Oprescu, *Întoarcere la valoare*: „Criza sau, mai bine zis, *crizele* culturii române nu sunt un rezultat al degenerării capitalismului filoamerican ci, paradoxal, o marcă a nașterii și a asimilării sale necondiționate în spațiul românesc, epuizat de comunism. Astfel, bruiajele post-decembriste care au bântuit și bântuie România ne probează o longevitate letală a *crizei românești*. În acest context, puzderia de nevoi *inoculate* de aproape douăzeci de ani, după ce unele nevoi fundamentale fuseseră *reprimare* aproape patruzeci de ani, ne-a transformat, ca urmare a eternei antinomii «rău»-«bine», cu relativitatea absolută a termenilor, în cei mai înverșunați consumatori. Odată cu acest fenomen am asistat treptat și la unul al *aculturației agresive*, impactul universului media fiind sufocant în acești douăzeci de ani, alimentându-ne speculativ setea noastră de spectacular, de conflictual, de superficial, transformându-ne treptat în spectatorii pasivi și flexibili ai unei lumi din ce în ce mai dezumanizate”. □ Ovidiu Pecican, *Revistele culturale sunt niște instituții*: „Revistele culturale sunt niște instituții a căror siluetă plâpândă le face să pară fragile. Dar, până la urmă, atunci când își ating țelul, devenind nucleele unor grupări creatoare, reunite de coincidența biografico-bibliografică sau de un mănunchi de idei împărtășite de toți membrii, aceste instituții devin mai puternice și mai rezistente în timp decât bieteile noastre partide politice, incapabile să reprezinte cu adevărat interesele cetățenilor României și lipsite de capacitatea de a se identifica cu ideile pe care pretind că le slujesc”. □ Liviu Pendefunda, „*Contemporanul*” *apropiat inimii mele*: „Cât de greu e să vorbești despre destinul unei culturi într-o țară care nu se respectă din nici un punct de vedere, nici economic, nici educațional și cu atât mai puțin în ceea ce privește păstrarea tradițiilor spirituale. E o lume care se adâncește în propriul marasm. Rolul sponsorilor care să suplinească indiferența, neputința sau chiar reaua voință ar fi uriaș, dar rarii mecena ai zilelor noastre fac parte din clasa parveniților postdecembriști. Lor le-ar trebui mai întâi cultură pentru a înțelege direcțiile prioritare în care banii pot fi utili cu adevărat păstrării a ceea ce cărturarii ultimei jumătăți de mileniu s-au străduit să realizeze pentru limba română”. □ Irina Petraș, *Așa cum ești așteptat acasă*: „Pe scurt și reluând, voi spune încă o dată că revistele literare și editurile nu sunt bune la nimic *în vremuri de criză*. Adică, nu rezolvă nimic, nu vindecă nimic punctual în starea economico-socială a societății. În orice vremuri, revistele de cultură (ca și orice fel de alte reviste, ca și cărțile, teatrul, filmul, muzica etc., etc.) sunt bune la ce e bună oricând cultura. Ca vistiernic de semne ale înaintării prin lume și ca metodă de prospectat viitorul speciei, cultura își vede de ale ei, indiferentă într-o manieră intimidantă la *vremuri*. Nu moare, căci ar fi să moară toți oamenii Pământului, și nu *ajută*, anume și punctual, la nimic. E ca și cum ai întreba la ce bun viața. La nimic, firește, decât la împlinit un drum spre moarte. [...] De la un punct încolo, nici continuarea/ păstrarea unei tradiții nu mi se pare obligatorie *cu orice preț*, adică făcând rabat la calitate. Revistele/

editurile mai și mor, sunt și ele *oameni*... Dacă *nu* mor, e bine ca asta să se întâmple fiindcă prezența/ viața lor e indispensabilă «aparținătorilor», cum spun medicii. Nu prin asistare artificială. Revista e și ea o marfă. Trebuie deprinse priceperi de negustor inteligent și rafinat dacă vrei să ai mușterii pe sprânceană: să răspunzi unei neliniști, să ameliorezi o carență, să umpli un gol”. □ Constantin M. Popa, *Două răspunsuri indirecte*: „«Contemporanul. Ideea europeană» a devenit pentru mine un reper, un prieten așteptat lună de lună, senioral și condescendent, mereu surprinzător prin tinerețea gândurilor sale de bine și frumos”. □ Monica Săvulescu-Voudouri (Grecia), *Dacă nu venea criza, trebuia inventată*: „Cu editurile și cu revistele de cultură lucrurile sunt complicate. (Așa cum era complicat acum 20 de ani cu literatura de sertar). Ele trebuie să aibă portofoliul plin cu lucrări de mare calitate, nu cu ciurucuri. Fiindcă această «criză» va trece (au trecut ele războaiele mondiale) și va trebui să se deschidă sertarele. Și mare ne va fi decepția când, din nou, vom vedea că nu prea avem ce scoate din ele. Eu cred că trebuie să scriem și să ne ținem unii de alții aproape. Să întărim, să strângem rândurile”. □ Gheorghe Schwartz, *Indiferenți la sporovăiala din jur*: „Nu criza economică este de vină pentru mizeria în care respiră cultura. Haydn urca pe scara de serviciu, alături de servitori, în sala de bal a bogaților, se așeza la locul lui și cânta total indiferent la sporovăiala și la răsetele invitațiilor. Cum i-a chemat pe acei invitați?”. □ Michael Shafir, *La popota săracilor*: „Nici tranziția, nici criza, și nici măcar o situație de creștere economică vertiginoasă, nu explică declinul interesului pentru cultură. În capitalism nu există cină gratuită, cu atât mai puțin banchet fără invitație prealabil achitată. Revistele literare și editurile au în cel mai bun caz intrare la popota săracilor”. □ Liviu Ioan Stoiciu, *Cultură scrisă cu țărâita*: „Criza de care se tot face caz în acest an e doar un pretext să se facă «economii» cu cultura scrisă, să nu mai apară reviste de cultură și cărți de beletristică decât cu țărâita. Lipsa de clarviziune a politicienilor români vine din istorie, nu e nimic de făcut – ce «conservare a identității poporului român» prin cultură scrisă? Mai bine lipsă, că și așa suntem trecători (și nu suntem luați în seamă) și Uniunea Europeană ne va îngropa!”. □ Valentin Talpalaru, *O formă de rezistență unică*: „Cum își vor reveni revistele de cultură și editurile din șocul crizei? Pentru reviste cred că va fi o convalescență mai scurtă, și înclin să cred că va fi și o parte bună, în sensul unei descurajări, inclusiv financiare, pentru veleitari, amatori descoperiți intelectual ori profitori. Sau cine mai știe ce hachițe auguste vor întreține damblale literare locale! Pentru edituri este (și vreau să cred că nu va fi) din ce în ce mai greu. Mă rog mai ales pentru cele care au făcut și fac în continuare servicii imense imaginii literaturii române, pentru cele care se încapățânează să mențină cu orice preț proiecte editoriale grave, dar și pentru cele care au pășit cu dreptul de la debut. Cui mă rog, nu știu. În nici un caz la AFCN sau ICR, pe care vremurile de criză nu le afectează nicidecum! Și nici la ministerul nostru, cu doi de «c» în titlul, căruia, mai nou, urmează să-i fie amputate brațele din teritoriu”. □ Adriana Teodorescu, *O revistă de mare ținută*: „Trist este că, cel puțin în ultima vreme, polul literar

al revistelor este tot mai puțin vizibil. Cei care difuzează revistele culturale par a conspira împotriva lor, sortindu-le beznei. Publicul lor nu e larg, e adevărat, dar și cel existent se trezește frustrat, căutând zadarnic de la un punct de difuzare a presei la altul. Iar tipul său de leziune nu e cu siguranță unul comunicabil. Un viitor, problematic însă, al revistelor literare l-ar putea constitui internetul. Riscul este auto-anihilarea pentru revistă și sentimentul de-sincronizării, al trăirii în urmă pentru cititor. Și dincolo de soluțiile care s-ar putea găsi, mirosul de hârtie care se stinge. Cu editurile lucrurile stau ceva mai bine, cel puțin ele sunt mult mai capabile să se auto-finanțeze. Există însă suficiente neajunsuri și în ceea ce le privește, cum ar fi librăriile care taxează enorm sau compromisiunile pentru a cucerii cititorul de masă și lipsa unei politici editoriale la nivel național”. □ Maria-Ana Tupan, *Locul speranței*: „1. Atunci când nu ai nici un rol în actul de guvernare și nici darul divinației, este greu să răspunzi la întrebarea «cum își vor reveni revistele de cultură și editurile din șocul crizei». Putem spune doar că este imperios necesar. Spiritul modernității a germinat în sfera discursului public”. □ Cornel Ungureanu, *Energia liderilor*: „Revistele, editurile nu mai înseamnă, în România europeană a anului 2009, nimic. Dacă revistele și editurile vor să reprezinte ceva în România europeană, trebuie să inventeze, reinventeze dialogul. Trebuie să învățăm «să ne vindem» valorile și să ascultăm vocile pieței”. □ Lucian Vasiliu, *Revista alintată... Conte*: „Revistele de cultură sunt necesare în toate vremurile, fie ele relativ stabile sau în tranziție. Numai dacă am menționa anchetele, dezbaterele, interviurile promovate și am vedea utilitatea lor! Spre a nu mai vorbi despre cele care au pus la bătaie și o editură prestigioasă (cum ar fi a «Apostrofului» la Cluj, a «Convorbirilor literare» la Iași, «Ideea Europeană» a contemporanilor noștri celebrați acum...)”. □ Radu Voinescu, *Revistele – sângele unei culturi*: „Privind lucrurile mai îndeaproape, nu suntem, oare, în criză, aici, în România, de mai bine de douăzeci de ani? Iar revistele au supraviețuit, s-au adaptat, ba chiar multe au găsit cu cale să se nască tocmai în acest interval de timp? Croindu-și drum curajos, având ceva de spus în cultura română – și, dacă-mi dați voie, chiar în cultura europeană, dar acesta e un subiect aparte – ele au marcat (și unele continuă să o facă) această epocă în așa măsură încât mi se pare că avem în asta o temă de cercetare deosebit de fertilă pentru istoria literară”. □ Răzvan Voncu, *Semnul de sănătate al unei literaturi*: „Recunosc că sunt cât se poate de pesimist, în planul practic al realității culturale românești. Din 1990 înapoi, am asistat la o continuă diminuare a sprijinului – public și privat – pentru cultura vie, pentru cultura scrisă, în statul român. Ministerul Culturii nu a fost capabil nici măcar din întâmplare să își calculeze bugetul în așa fel încât acesta să aibă un impact pozitiv asupra revistei literare și a editurii. Mai mult decât atât: dacă în primii ani de după 1989 asistam la proteste împotriva diminuării constante a bugetelor culturii, astăzi suntem martorii unei tăceri de mormânt. Tânărul ministru al Culturii este primul care nu mai protestează nici măcar formal împotriva diminuării până la ridicol a bugetului alocat ministerului său. Ceea ce n-a făcut nici

unul dintre predecesorii săi! Despre disproporția între bugetul acordat culturii moarte (patrimoniu, arte interpretative minore) și cel acordat culturii vii (adică presei literare și editurilor), ce să mai vorbim... Dl Toader Paleologu, fiul unui eminent scriitor și editor, nu are insomnii din cauza situației explozive din industria editorială românească, în care – din cauza scăderii comenzilor de carte, în special beletristică – până și cele 3-4 mari edituri au probleme serioase”. □ Marina Vraciu, *Rezistență și tenacitate*: „Cred că numeroasele reviste de cultură și editurile din Romania vor rezista prin cititorii pe care îi au deja și prin autorii, clasici sau anonimi, pe care îi publică. În primul rând, cred că revistele de cultură trebuie să reflecte cultura română din toate colțurile țării și din diaspora. În al doilea rând, cred, fără a absolutiza, în viabilitatea virtuală a revistelor. Astfel, edițiilor online ale publicațiilor și siturilor editurilor li s-ar putea adăuga biblioteci virtuale mai generoase, cu fragmente din operele publicate și interviuri ale autorilor, cu prezentări și interviuri cu aceștia și galerii foto”. □ Andrei Zanca, *Orice criză este o boală*: „Cultura trebuie să dea o pildă, chiar, și tocmai datorită situației economice disperate în care se găsește (în ciuda ridiculizării ei în această lume deminimizată de arginți), nu deplângându-se pe sine, ci punându-se o vreme în slujba unei treziri, în ciuda naivității acestui demers utopic (însă nu este utopia tocmai un cuvânt preferat-anatemizator, ba chiar timorant al demonului?). Altminteri riscă să devină ea însăși o martiră de îndată uitată ca toți cei care s-au jertfit de-a lungul secolelor și de care nimeni azi nu mai vrea să audă. [...] Editurile, revistele literare, cărțile, poezia, joacă în acest context un rol major. Salvarea noastră stă într-o resurrecție a conștiinței în care toiagul îl reprezintă fără îndoială cultura, ca anexă-liant în travaliul lăuntric al fiecăruia în parte întru (mai apoi) o spontană resurrecție socială și politică. Doar prin travaliul individual al fiecăruia se poate în fine îndeplini un deziderat jinduit de unele vârfuri de amar de vreme, cel al resurrecției sociale și, deci, al comuniunii, al re-încropirii sentimentului comunitar al solidarității”. ■ Aura Christi realizează un *Reportaj fotografic* de la *Festivalul Carte și Arte, Ediția a VII-a*. ■ Ilie Rad scrie despre *Scrisori din exil* de Lucian Boz, Ed. Dacia, 2001, editor Mircea Popa: „Când se va scrie istoria autocenzurii (care poate fi chiar mai periculoasă decât cenzura propriu-zisă!), ediția de față va furniza suficiente dovezi de autocenzură. Oricum, ediția de scrisori de la Lucian Boz devine tot mai importantă în perspectiva timpului. Autorul a fost extrem de inspirat că și-a trimis aceste scrisori în țară. După moartea sa, unele cărți au fost cumpărate de scriitorul și jurnalistul George Roca, altele vândute unui medic român din Sydney. Dar ce s-a întâmplat cu restul bibliotecii lui Lucian Boz, cu alte zeci de scrisori, ediții princeps, autografe, colecții de reviste etc.? S-au pierdut, ca atâtea alte importante colecții! Memoria noastră culturală a mai pierdut ceva din zestrea ei, care oricum a suferit atâtea de pe urma vicisitudinilor istoriei”.

● [„Convorbiri literare”, nr. 11 (167)] Cassian Maria Spiridon scrie *În căutarea realității sau drumul spre multipla splendoare a ființei*, un articol despre volumul *Ce este Realitatea?* de Basarab Nicolescu, traducere de Simona

Modreanu, Ed. Junimea, 2009: „Basarab Nicolescu este dintre acei care lărgesc hotarele Realității în înțelegerea noastră spre zone în care doar terțul inclus este prezent la diferite nivele de Realitate și unde doar terțul ascuns iluminează”. ■ Revista publică un fragment din dialogul inedit cu poetul Cezar Ivănescu, realizat de Lucian Vasiliu în iarna anului 1993/ 1994, sub titlul *Ordinul poezilor*. Interviuul a fost publicat în volumul *Sciatică de Copou*, Ed. Niculescu, 2010. ■ Apar și două interviuri despre Nicolae Steinhardt: Călin Cira discută cu Virgil Ciomoș (*Nicolae Steinhardt era un lucrător ascuns al rugăciunii inimii*) și cu George Ardelean (*Steinhardt mi s-a revelat ca un om prin excelență liber*). ■ La ancheta *Istoria literaturii române postbelice între premise și realizări* (v. „Convorbiri literare”, nr. 1 (157)) răspund: □ Mircea A. Diaconu, *Trei motive pentru a nu scrie o istorie a literaturii și o soluție*: „Cele semnate de Ion Negoïtescu, Laurențiu Ulici, Marian Popa, Alex. Ștefănescu sau Nicolae Manolescu sunt atât de personale și de diferite între ele încât se poate susține că disciplinei fie îi lipsesc principiile coagulante, fie acestea sunt prea fragile pentru a băuni în spatele oricăreia dintre variante o paradigmă. [...] Dacă istoria literaturii, ca disciplină, se va dovedi că nu mai are de hrănit un sens și nu mai poate oferi substanța unor investigații care să genereze sens, ca tot își mai poate legitima prezența printr-o astfel de coborâre la factologie. Dar o factologie care nu poate exista în afara subiectului, a multiplelor metamorfoze care-i dau un caracter polimorf și greu de surprins într-o singură formulă, mai mult, o factologie care, pentru a da sentimentul vieții, trebuie să se plaseze într-un complex de fapte”. □ Anamaria Blănaru: „7. Falia de demarcație între absențe și prezențe este destul de abruptă. Absența dintr-o istorie literară este o negație totală, o omisiune sau dezinteres față de un autor? În ceea ce-i privește pe scriitorii contemporani autorului de istorie literară discuția poate cădea într-o polemică subiectivizată. Absența din istoria lui Alex. Ștefănescu a unor autori precum Gh. Crăciun, Alex. Mușina, Gellu Naum, sau încadrarea Ioanei Em. Petrescu sau a lui Liviu Petrescu în categoria autorilor de dicționar a lui Manolescu reprezintă negarea lor ca repere literare contemporane? O istorie literară cred că ar trebui tocmai să scoată la lumină autori uitați poate de alte istorii literare, subclasați, și nu să-și bazeze argumentația pe absențe și negări de cele mai multe ori injuste. În cazul în care absențele sunt cele care reprezintă selecția, o istorie literară ar trebui să se citească printre rânduri, căutând numele absente și ignorându-le pe cele prezente, implicit meritându-și locul în istorie?”. ■ În *Stilul spot și efectele propagandistice ale imaginii* Maria Carpov scrie despre opera lui Ignacio Ramonet. ■ Elvira Sorohan publică *I. D. Sîrbu. Date pentru un muzeu de literatură*, despre *Jertfe*: „Volumul *Jertfe* își apără valoarea mai ales prin confesiunile epistolare, documente ale temperamentului, culturii, inteligenței și harului de analist ale acestui scriitor. Extrovertitul oprimat își ameliorează suferința mărturisită direct sau citită de noi în dispoziția sufletească a comunicării. Corespondența a fost pentru el o formă de mântuire. În momentul în care i se va publica toată corespondența - câtă mai

există în arhive personale - se va putea conchide - fără drept de replică - asupra meritului lui I. D. Sîrbu de a fi fost cel mai mare epistolier din literatura noastră. Scrisorile lui conțin o lume dinafară, reflectată în cea dinăuntrul unui spirit hiperactiv”. ■ Nicolae Stroescu Stînișoară este prezent cu articolul *Marcel Fontaine – o viață pentru România*. ■ George Popa scrie despre Eminescu și *Al șaselea simț – instinctul metafizic*. ■ În *Fondul strict secret al poeziei* Ioan Holban scrie despre poezia lui Nicolae Labiș. ■ Cristian Livescu semnează *Herta Müller, poeta*, comentând *Este sau nu este Ion*, Ed. Polirom, 2005: „Herta Müller este, așadar, o poetă interesantă și ceea ce trebuie spus, în finalul acestor considerații, este că poezia ei, așa cum apare grafiată în imagine, este destinată în exclusivitate cititorului român, fiind intraductibilă, de netrănsus și de neînțeles pentru alte spații. E o primă oferită de recenta *nobelizată* țării de obârșie, lumii din care provine. Iar chestia cu «densitatea poeziei», din argumentația juriului suedez, nu poate – în aceste condiții – decât să ne încânte, deși ne temem să nu fie o simplă vorbă de complezență...”. □ În *Păcatele nomenclurii (!)* Constantin Dram recenzează romanul *Provocarea* de Adi Cristi, Ed. Timpul, 2009: „*Provocarea* e un roman care va determina comentarii, întrebări, pretexte pentru discuții teoretice, atingând cu prisosință scopul original al romanului: acela de a se substitui vieții și morții”. ■ Dan Mănuță (*Din nou despre modelul german*), prezintă cititorilor conținutul lucrării *Influența germană în literatura română în a doua jumătate a secolului al XIX-lea* de Alexandra-Catrina Ciornei, Ed. Techno Media, 2009. ■ Adrian Dinu Rachieru este prezent cu partea a doua din *Poezi din Basarabia. În Arcadia interbelică*, de data aceasta scriind despre Nicolae Costenco, Paul Mihnea, George Meniuc. ■ Vasile Spiridon semnează *Istoriei alternative*, o cronică la *Mentaliștii. Alte nouă povestiri incredibile* de Florin Manolescu, Ed. Cartea Românească, 2009: „Culegerea *Mentaliștii. Alte nouă povestiri incredibile*, de o eleganță a stilului impecabilă, în detaliu și pe ansamblu, poate fi citit și ca un roman de sine stătător, întrucât, departe de a însuma povestiri separate, cu universuri fictive distincte, el leagă unitar cele nouă povestiri atât prin procedeele de construcție și prin atmosfera locală, cât și prin unele întâmplări și personaje itinerante (o dată la două povestiri dăm peste motanul Motaș, care se întreține în lungi dialoguri cu naivul său stăpân Albert Jochemko)”. ■ Daniela Petroșel publică *Norman Manea identități în dialog*, un comentariu la *Sertarele exilului*, Ed. Polirom, 2008: „Prin acest volum, Norman Manea, un scriitor pentru care etichetele - scriitor român de origine evreiască sau scriitor evreu de limba română - nu au însemnat nuanțare, ci permanentă excludere, pune în dialog contexte și fețe ale aceluiasi om, într-o încercare de a-și contempla și complini (măcar momentan) identitatea”. ■ Daniel Cristea-Enache revine cu partea a doua din *Funcția Vieru*: „Paseismul și, de cealaltă parte, proiecția febrilă, oraculară, veterotestamentară a unui *mâine* ce va sa vină tind să pună între paranteze lirice exact prezentul blocat în care trăiesc poetul și cititorii lui. Nu există nici timp, nici dispoziție pentru nuanțe personale, complexități artistice și rafinate strategii

compoziționale. Retorica își adaptează în regim de urgență mijloacele la scopul (auto)impus”. ■ Antonio Patraș semnează *Nicolae Manea sau poezia ca stare de grație*, referindu-se la volumul *Țara bursucilor*: „Din textele adunate acum în sfârșit la un loc ne putem da seama numai într-o mică măsură de cât am pierdut cu toții, pierzându-l pe cel ce a fost Nicolae Manea”. ■ În *Paradisul cinematografic între coperte* Loredana Opăriuc scrie despre volumul *Cinema* de Angelo Mitchievici, Ed. Polirom, 2009: „Avem de-a face cu un pact ficțional dublu: o dată, la primul etaj al narațiunilor, unde ne întâmpină niște personaje în momente de răscruce ale existenței; și apoi, la etajul superior, al vieții cerebrale a acestora, unde forfota altor ființe și existențe dilată experiența individuală către esențial”. ■ Emanuela Ilie publică prima parte din *În numele fiului*, un text despre *Portretul lui M* de Matei Călinescu și *Călătorie. Exil* de Gheorghe Mocuța: „Interesul major al celor două cărți provine însă din modalitatea specifică prin care meditația despre boală și spectrul morții sau chiar pierderea fiului devine un document al individului față în față cu o multitudine de fațete ale alterității ostile, și care trebuie să le convertească, nu atât pentru sine, cât pentru Celălalt (fiul lovit de o maladie necruțătoare, autism și epilepsie, în cazul lui Matthew Călinescu, respectiv cancer în cazul lui Lucian Mocuța) în adjuvanți ai supraviețuirii sau agenți ai aclimatizării cu suferința”. □ Gellu Dorian notează debutul lui *Camil P. Camil – Chat în interior... sau priveghi în pasărea de sine*, Ed. Vinea, 2008: „N-am văzut prea multe semnalări ale ei în presa literară. Poate că este vina poetului că nu și-a expediat cartea și celor care mai scriu despre poezie și mai ales despre debutanți. Dar cred că nici măcar vina lui nu este, ci, poate, a felului impus de a se face văzut poetul, așa cum se vede de la poem la poem”. □ Vasilica Oncioaia scrie despre *Eugène Ionesco – antinaționalistul patriot*: „Scriem următorul mic studiu în speranța de a nu se confunda tensiunea inerentă disputelor cu faimoasele contradicții și tensiuni ale personalității ionesciene... Noi credem că dimpotrivă, Ionesco a iubit profund România, și încă într-un mod înalt, generos și critic deopotrivă”. ■ Constantin Parascan continuă *Istoria Junimii postbelice (XLIV)*, iar Liviu Papuc îi prezintă pe *Junimiști minori (?) Victor I. Castano*. ■ Caius Traian Dragomir semnează eseul *De ce „Divina comedie”?*. ■ Marius Chelaru semnalează apariția volumului *Adevărata viață de gheișă* de Mineko Iwasaki în colaborare cu Rande Brown, traducere de Anca Focșăneanu, Ed. Humanitas, 2007. ■ Simona Modreanu scrie despre ultimul roman semnat de Marie Ndiaye la Gallimard, în *Femei puternice. Păi, cum altfel?*. ■ Octavian Gordon scrie *Despre necesitatea unei tractologiei pentru literatura antică*. ■ Ștefan Oprea îi face un portret al lui *Valentin Silvestri* în rubrica *Oameni care au fost...* ■ În *Panoramic editorial* aflăm ce e nou la *Edituri ieșene/ autori ieșeni*, sub semnătura lui Peregrinus: □ Mihai Cimpoi, *Grigore Vieru, poetul arhetipurilor*, Ed. Princeps Edit, 2009: „E o carte care merită citită nu doar pentru că vorbește despre un om, despre un poet, pe care fiecare îl judecă așa cum crede, ci, poate, mai mult despre întrebări ale noastre, despre ce înseamnă să fii român și să ți se spună altceva și despre cum cei de la

care aștepti ajutor să pară uneori să nu înțelegea nici ce vrei de la ei”. □ *Convorbiri literare. Corpus de texte ilustrative*, vol. I, partea 1, 1867-1900. □ *Bucvina în consemnări de epocă*, antologie și argument de Doina Papuc și Liviu Papuc, Ed. Alfa, 2009. □ Nadia Anghelescu, *Identitatea arabă. Istorie, limbă, cultură*, Ed. Polirom, 2009: „O carte interesantă, care, nu în ultimul rând, privește definirea identității arabe în măsură importantă prin prisma «factorului cultural»”. □ Nicolae Busuioc, *Biologie și literatură*, Ed. Princeps Edit, 2009. □ Gabriel Mardare, *Mediopolis. O introducere în teoriile și practicile comunicării de masă*, Ed. EduSoft, 2009. □ Luminița Andrei-Cocârță, Sorina Chiper, Simona Mitocar, *Language, Culture and Change. 1. Cultural and Linguistic Challenges in a World of Economic Crisis*, Ed. Timpul, 2009. □ Bernard Colasse, *Analiza financiară a întreprinderii și Bernard Colasse, Fundamentele contabilității*, traducere de Neculai Tabără, Ed. Tipo Moldova, 2009. ■ În secțiunea *Vitrina cărților* Emilian Marcu prezintă volumele, oferind și note, de la „mai puțin acceptabilă” până la „excepțională”: □ Dan Ciachir, *Derusificarea și „dezghețul”*, Ed. Timpul, 2009 („foarte bună”): „*Derusificarea și dezghețul* este mai mult decât o cronică lapidară, este un roman ce așteaptă să fie desăvârșit”. □ Nicolae Băciuț, *Ziduri fără ferestre*, Ed. Nico, 2008 și *Literatura exilului, exilul literar*, Ed. Nico, 2008 („foarte bună”): „*Ziduri fără ferestre* este o carte de interviuri, de eseuri și de cronici de întâmpinare. [...] *Literatura exilului, exilul literaturii* este o carte mai mult polemică, o carte care urmărește, din interior, destinul literaturii dar și al scriitorului”. □ Constantin Hușanu, *Cursești*, Ed. Pim, 2009 („bună”): „Constantin Hușanu, apelând în primul rând la documente, ca primă sursă de lucru, dar și la legendele păstrate pe cale orală și aduse până în zilele noastre, realizează o interesantă monografie, o monografie din care cititorul poate detecta și harul de prozator al autorului”. □ Grigore Radu Stănescu, *Răsărit de lacrimă*, Ed. Valman, 2009 („mai puțin agreabilă”): „Poezia lui Grigore Radu Stănescu este una calmă, de un tandru neoromantism activ, cu tei în floare și galbene constelații ce se răsfață prin verdele crud”. □ Gheorghe Bălăceanu, *Pilule contra devierilor de caracter*, Ed. Pim, 2009 („bună”): „Cât mai avem umor, înseamnă că nu e totul pierdut”. □ Mihai Lupu, *Aici, la Ruginoasa...* Ed. Alfa, 2006 („bună”): „*Aici, la Ruginoasa...* este cartea ce trebuie citită ca să ne mai amintim de ceea ce demult am purtat în suflet: copilăria”. □ Mihaela Malea Stroe, *7x7 poeme de iubire*, Ed. Pastel, 2009: „O poezie limpede, o poezie emoționantă prin care celebrează iubirea posibilă și mai ales aceea imposibilă, scrie cu mult har Mihaela Malea Stroe în această carte misterios intitulată *7x7 poeme de iubire*”. □ Viorela Codreanu Tiron, *Ochiul somnului, darul iubirii*, Ed. Anamarol, 2008, traducere de Horvath Dezso („foarte bună”): „Cartea aceasta este o provocare și trebuie să procedăm ca atare”. □ În acest număr revista distribuie *Inedite* de Aurel Dumitrașcu, Biblioteca revistei „Convorbiri literare”. ■ Gheorghe Grigurcu revine cu *Gloria și anonimatul*. ■ Semnează versuri Andrei Zanca, Darie Magheru, Dionisie Duma, George L. Nimigeanu, Rafila Radu, Diana Cristea-Șerban. □ La proză apar *Povestea lui*

Fluturul și a preafrumoasei și nefericitei sale, Frunza de Dud de Nicolae Turtureanu și *Mireasa înaintea preotului* de Paul Tumanian. □ Alexandru G. Șerban traduce versurile lui Henryk Jósef Kozak.

● [„Cronica”, nr. 11 (1579)] Valeriu Stancu este prezent cu partea a doua din „*Lung prilej de vorbe și de ipoteze*”... editorial despre căderea comunismului. ■ Cătălin Bordeianu revine cu noi informații despre colecția de carte rară a Bibliotecii Județene, *Carte-tezaur, cinste cui te-a păstrat!* □ Daniel Corbu publică partea a doua din portretul dedicat lui Adi Cusin, *Un poet al esențelor tari*. ■ Pagina *In memoriam*: □ *Artur Silvestri – scriitor. Proză, eseistică, istoria culturii* de Maria Cornei: „Artur Silvestri a muncit până aproape de petrecerea cea mare. Se împlinește un an de când Artur Silvestri s-a strămutat, în cimitirul de la Mânăstirea Pasărea, lângă București, dar cărțile sale, publicațiile on-line, Asociația Română pentru Patrimoniu, duc mai departe ideile și proiectele sale, către contemporani și urmași”. □ *Profesorul Dumitru Irimia* de prof. univ. dr. Lorenzo Renzi, Universitatea din Padova, Italia: „«Nasc și în Moldova oameni», putem repeta cu Miron Costin. Unul dintre aceștia era Dumitru Irimia, care lasă un loc gol, greu de ocupat curând de cineva, în cultura română”. ■ Teodor Pracsu recenzează *Așchii de spirit* de Simion Bogdănescu, Ed. Cronica, 2009: „*Așchii de spirit* confirmă predispoziția critică a infraeseistului și chiar apetența pamfletară. Punctele tari ale cărții trebuie căutate însă în spațiul construcției și nu în acela al negării violente”. ■ Emanuela Ilie revine cu *Poeți ieșeni de top: Petru Aruștei*: „La fel ca în pictură, apoi, nici în poemele sale în proză Petru Aruștei nu își așează nimic sub registrul banalului, al cotidianului frust sau al biografismului manifestat direct. Totul stă, dimpotrivă, sub semnul decisiv al misterului greu, al evenimentialului simbolic”. ■ Despre Grigore Vieru scrie Nicolae Busuioc în *O existență luminoasă*: „Poetul Grigore Vieru, cu bagheta-i magică, a trimis cuvintele în tainica chimie a vieții și au cuprins până la urmă esența existențială a omului, dar și întinderea spațială a spiritului lui. Între real și fabulos, versurile au căutat adesea să descopere miezul timpului trecător peste cauzabilitatea componentelor oricărei teorii despre universul uman. Dar niciodată nu le-a expediat în derizoriu și subcultură precum unii, jalnici adversari, care zdrăngănesc cuvintele cu patologia retorică a exprimării poticnite, șocante, dezagătătoare”. ■ Sunt inserate versuri de Daniel Mureșan, Leonard Ciureanu, Carmelia Leonte. □ În rubrica sa *Literaturile imaginarului*, George Ceaușu afirmă: *Eu spun că mint*. ■ Marius Chelaru revine cu noi tălmăciri din *Poezie arabă contemporană*. □ Valeriu Stancu traduce versurile lui Daniel Chirom.

● [„Dilemateca”, nr. 42] Mircea Vasilescu semnează editorialul *Nobel pentru „noi”?*: „Anunțul Academiei Suedeze a stârnit, în presa de toate zilele, reacția tipică a jurnaliștilor români: Herta Müller a devenit un «caz». Vreo două ziare și-au amintit că ea publicase relativ recent un articol despre dosarul său de Securitate și l-au citat (abia acum! - în «Die Zeit» apăruse în august și nimeni nu-l băgase în seamă). Bineînțeles, cotidienele, posturile de radio și TV au pornit

iureșul telefonic: criticii literari și scriitorii au fost sunați pentru a da declarații despre semnificația premiului și despre opera autoarei. Din ce am citit în ziare, am putut constata că opiniile despre operă erau mai puține și mai sărăcuțe decât cele despre semnificația Nobel-ului. Nu mă întreb de ce. Cât despre semnificație - previzibil? - au existat destule voci care au spus că premiul e cumva și «al nostru», argumentând cu originea scriitoarei și cu «tematica» romanelor și a eseurilor sale. Brusc, Herta Müller a redevenit - pentru unii - «a noastră»". ■ Din *Bazar* reținem: □ *Premiul literar Courier international*: „În luna octombrie a fost decernat, pentru a doua oară, premiul literar acordat de revista «Courier international» celui mai bun volum (roman sau eseu) străin tradus în limba franceză și apărut între 1 octombrie 2007 și 30 septembrie 2008. [...] Premiul pe 2009 l-a primit scriitoarea iraniană Zoyâ Pirzâd pentru volumul de nuvele *Le Gout âpre des kakis*". □ *Un roman despre moartea lui I. P. Culianu*: „A apărut recent, în seria de autor «Norman Manea», romanul *Vizuina*, cel de-al șaptelea titlu din această colecție prestigioasă și impecabilă grafic a Editurii Polirom". □ „După apariția versiunii maghiare, Filip Florian a semnat un contract de traducere pentru romanul *Zilele regelui* și cu editura americană Houghton Mifflin Harcourt, publicarea fiind preconizată pentru primăvara lui 2011. Celălalt roman al lui Filip Florian, *Degete mici*, a apărut deja în această vară în traducerea engleză a lui Alistair Ian Blyth la aceeași editură, cartea fiind recomandată de cotidianul «San Francisco Chronicle». Anul trecut, *Degete mici* a fost deja tradus în limbile germană, maghiară și polonă, iar până la sfârșitul acestui an va mai apărea în Slovenia și în Slovacia, pentru ca în primăvara anului următor să fie tradus în italiană și în spaniolă". □ *Din nou*, „*Povestitorii de la Șosea*": „Miercuri, 14 octombrie, invitatul «Povestitorilor de la Șosea» a fost Radu Cosașu, iar moderatorul discuțiilor de după lectura publică, Paul Cernat". □ *Istoria romanțată a unui safari*: „La jumătatea lunii octombrie s-a lansat, la Librăria Cărturești Verona, romanul Danielei Zeca, *Istoria romanțată a unui safari*. Au vorbit despre această carte Simona Sora, Alex. Ștefănescu și Daniel Cristea-Enache". □ „Serviciul Mexican de Informații l-a urmărit încă din 1967 pe scriitorul Gabriel García Márquez pe care îl consideră și în prezent, din cauza simpatiilor sale stângiste și a prieteniei cu Fidel Castro, spion cubanez. Cotidianul «El Universal» a publicat dosarul scriitorului de până în 1985 în care se afla înregistrată și o convorbire telefonică a scriitorului cu directorul agenției de știri cubaneze «Prensa Latina», în care acesta mărturisea că a donat drepturile de autor încasate în urma romanului *Cronica unei morți anunțate* Partidului Comunist Cubanez". □ *Apolodor a ajuns în Franța*: „Penguinul Apolodor cântă acum și în limba franceză. La cincizeci de ani de la apariția în România a primei ediții, *Cartea cu Apolodor* a lui Gellu Naum intră și în librăriile franceze. Volumul *Voyage avec Apollodore* a fost ilustrat de Dan Stanciu și apare în traducerea lui Sebastian Reichmann la editura MeMo". □ *Scriitori români la Frankfurt*: „Scriitorii Doina Ruști, Filip Florian, Robert Șerban și Lucian Dan Teodorovici au participat la ediția de anul acesta a Târgului

de Carte de la Frankfurt”. □ *Premiul Frații-Grimm pentru Natascha Wodin*: „Autoarea Natascha Wodin va primi Premiul Frații-Grimm al orașului Hanau din Hessen, pentru romanul ei *Nachtgeschwister (Surori de noapte)*”. □ *Goana după carte*: „După ce Herta Müller a câștigat Premiul Nobel pentru Literatură din 2009, întregul tiraj al romanului ei *Atemschaudel (Leagănul respirației)* a fost epuizat din librăriile germane, în decursul câtorva zile”. ■ Apar noi propuneri în secțiunea *Dilemateca vă recomandă*: □ Simona Sora: „Vă recomand, în avanpremieră, volumul de poezie *Regele dimineții* de Alexandru Mușina, în curs de apariție la Editura Tracus Arte, din care scriitorul a publicat câteva poeme în «România literară»”. □ Radu Cosașu: „Din tot ce s-a scris cu prilejul Nobel-ului pentru Herta Müller - și s-a scris mult și bine, de pildă numărul dens al «Observatorului cultural» -, cele mai la obiect și oneste mi s-au părut fragmentele din interviul acordat, în 2005, lui George Onofrei, republicate în «Suplimentul de cultură» de la Iași (nr. 244, din 10 octombrie 2009)”. ■ Reținem notele din 3, *Iateca*: □ M. C.: „Pe www.ladbrokes.com a existat în ultimele săptămâni o listă cu aproximativ 100 de scriitori potențial câștigători ai Nobelului literar. Pe primul loc, cu cele mai mari șanse, se afla Amos Oz, pe doi era Herta Müller și urmau, într-un amestec din care nu înțelegeai mai nimic, Philip Roth, dar și Joyce Carol Oates, Llosa, dar și Assia Djebar, Don DeLillo, dar și Ko Un. [...] Cred că de-asta ne si place Nobelul: e ecumenic, deci imprevizibil, deci frustrant!”. □ S. S.: „Mi-a plăcut enorm felul în care Herta Müller a povestit cum a aflat că a primit Premiul Nobel pentru Literatură; dimineța, cu o ceașcă de cafea în mână, privind absentă televizorul, a văzut deodată, pe scroll, derulându-se la nesfârșit numele ei”. □ M. Ș.: „În febra decernării Premiilor Nobel pentru 2009, publicații din toată lumea au prezentat statistici și date din istoria prestigioasei distincții. Printre altele, o listă cu cei care, deși au fost contemporani cu premiul, nu l-au câștigat - fie că e vorba de științe sau literatură”. ■ În dosarul *Salman Rushdie despre „două lumi care se visează una pe alta”* citim: □ Nadine Vlădescu, *Sub semnul dublului. Salman Rushdie: portretul unui vrăjitor*: „Om contradictoriu, dar extrem de liber, indian musulman crescut în cultura britanică, dar și creator al unei literaturi autentice și de valoare universală, Salman Rushdie a fost mereu profund interesat de intensitatea contactului dintre formele de cultură. Interesele sale merg de la literatură la fotbal, politică, cinema sau cultura pop. [...] Luna aceasta, Salman Rushdie - care, începând cu anul 2007, este Distinguished Writer in Residence al Emory University din Atlanta - sosește la București pentru întâlnirea cu publicul român, la inițiativa meritorie a Editurii Polirom”. □ Elena Crașovan, *Salman Rushdie. Scriitorul canonic și canoanele scriitorului*: „Narațiunea implică tehnici literare occidentale, împletind episoade fantastice și comentarii cu sonorități de filozofie orientală, nearticulate însă într-o construcție unitară, de unde caracterul hibrid al romanului și poziția nesigură a comentatorilor, care îl tratează ca *fantasy* sau chiar ca roman SF. Lipsesc alegoria și umorul, precum și implicațiile politice din romanele ulterioare. [...] Este greu să adopți o poziție tranșantă față de

personalitatea autorului și față de cărțile sale... însă neutralitatea e imposibilă”.

■ Marius Chivu obține un interviu de la Salman Rushdie, „*Un scriitor trebuie să scrie ca și cum scrisul este mai important decât viața în sine*”: „- *Vă considerați doar un povestitor sau, mai degrabă, un scriitor politic, dat fiind impactul extraliterar al romanelor dvs.? - «Scriitor politic» este o expresie limitată. Trăim într-o epocă în care evenimentele publice ne modelează viețile private ca niciodată înainte și acesta este unul dintre subiectele literaturii mele. Dar numai unul dintre ele. Mi-am dorit întotdeauna să găsesc și să spun cele mai bune, cele mai pătrunzătoare și cele mai răsunătoare povești posibile. Sunt un scriitor urban și un scriitor care a călătorit foarte mult, un scriitor care vrea să interogheze felul în care este alcătuită lumea, felul cum totul funcționează într-o atât de strânsă legătură”.*

■ Revista publică eseuul lui Salman Rushdie, *Din nou în apărarea romanului*, preluat din volumul *Dincolo de limite*, traducere de Petru Dulgheru, Ed. Polirom, 2006.

■ Ioana Bot (*Chick-Heidegger*) face cronică la *Jurnalul meu de lesbiană. Sau despre fenomenologia imaginii* de Medeea Iancu, Ed. Lumen, 2007: „Cu propriile cuvinte, «este o apartinență într-un existențial care nu va duce nicăieri», păcat de hârtie...”.

□ Adriana Stan publică *Proză ambientală*, o recenzie la *Cinema* de Angelo Mitchievici, Ed. Polirom, 2009: „Un nuvelist cu simț gogolian al umorului și cruzimii se întrevede aici, tocmai în măsura în care își îmblânzește rafalele stilistice în chingi de dramatism epic, dezvoltând scenariile ale eșecului și însingurării. Per ansamblu totuși, povestirile lui A. Mitchievici sună a exerciții de partitură, mai degrabă decât a hituri efective în planul prozei scurte, astfel că exotismul rămâne, deocamdată, și cea mai bună carte de vizită ce le-ar putea recomanda”.

□ Gabriela Gheorghiușor semnează *Ghețarul vrăjit*, o cronică la *Ghețarul* de Șerban Tomșa, Ed. Cartea Românească, 2009: „Romanul, o junglă tropicală împânzită de scurte și numeroase liane epice, se dezvoltă după tehnica povestirii în ramă”.

■ În *Manelele de altădată* Paul Cernat notează apariția *Spitalul amorului sau Cântătorul dorului* de Anton Pann, Ed. Compania, 2009: „Fără a avea un caracter «academic», de cercetare istorică și muzicologică, ediția de față restituie fidel un document de epocă expresiv și complex, care-și așteaptă deopotrivă degustătorii amatori și analiștii experți”.

■ Alexandru Budac (*Wittgenstein înaripat*) comentează *Cartea lui Hrabal* de Péter Esterházy, traducere de Anamaria Pop, Ed. Paralela 45, 2009: „*Cartea lui Hrabal*, romanul lui Péter Esterházy publicat în 1990, pare o fantezie născută dintr-o intrigă nebu-nească, însă autorul mizează, de fapt, pe o suită interesantă a exercițiilor stilistice”.

■ În *Narcoză și ficțiune* Codrin Liviu Cuțitaru notează apariția volumului *Orb prin Gaza* de Aldous Huxley, traducere de Irina Eliade, Ed. Polirom, 2009: „Cu precădere, în recent publicatul *Orb prin Gaza* (roman cu o cronologie inversată și cu planuri narrative fragmentate, incluse în diverse registre de reprezentare!), criza eroului se proiectează pe fundalul crizei generale, a societății engleze interbelice, mișcarea în text făcându-se dinspre palierul subiectiv către cel obiectiv, de la *ficțiune* la *realitate*”.

□ Ștefania Mihalache scrie despre *Viața și vremurile*

lui *Michael K* de J. M. Coetzee, traducere de Eduard Bucescu, Ed. Humanitas, 2009 (*Viața în afara vremurilor*): „Fiecare personaj al său reprezintă o altă structură umană pusă față în față cu nevoia de a obține libertatea necondiționată în raport cu orice fel de sistem”. ■ Gabriela Glăvan (*Un demon ironic și extravagant*) semnalează apariția volumului *Gog* de Giovanni Papini, traducere de Ileana Zara, Ed. Polirom, 2009: „Dens și hiperlucid, romanul lui Papini reinterpretează tensiunile lumii moderne în dimensiunea unui personaj emblematic - Gog, rege în Magog”. ■ În *Un Iad cu pretenții de Rai* Florin Irimia scrie despre *Fiica groparului* de Joyce Carol Oates, traducere de Mircea Pricăjan, Ed. Curtea Veche, 2009: „Metamorfoza, în varianta ei alienantă, rămâne tema fundamentală a acestui roman în care nimeni nu este ceea ce pare și puțini chiar își doresc să fie ceea ce par”. ■ Despre *Lucruri transparente* de Vladimir Nabokov, traducere de Anca-Gabriela Sîrbu, Ed. Polirom, 2009 scriu: □ Alina Purcaru, *Diabolicul Nabokov*: „În *Lucruri transparente* formele de existență tipice unei ficțiuni interferează cu formele de existență detectabile în ceea ce majoritatea dintre noi înțelegem prin realitate”. □ Alexandra Olivotto, *Persoană, personaj, peircesonaj*: „Nabokov își ține în frâu exuberanța stilistică, dar totodată e mult mai amator de scamatorii în relația cu cititorul și cu eventualul teoretician literar”. ■ În *Japonezării* Michael Haulică prezintă *Sub cerul liber, având drept pernă iarba* de Lian Hearn, traducere de Lidia Grădinaru, Ed. Leda, 2009: „Povestea te farmecă, personajele principale ți se dezvăluie în transformarea lor de la adolescenții din primul volum la stăpânii pe cale să devină, și totul crește, nu ai deloc sentimentul că autorul bate apa în piuă”. ■ Adina Popescu anunță că au apărut două volume scrise de Juliana Foster, *Cartea fetelor & Gemma Reece* (traducere de Cristina Jinga) și *Cartea secretelor pentru fete* (traducere de Laura Blebea), ambele apărute la Ed. Corint Junior în 2008 și 2009 (*Sfaturi cosmo-trendy sau de ce îmbătrânesc copii*): „N-am înțeles nimic din așa-zisul umor cu care sunt scrise aceste cărți, n-am perceput granița între *cool & trendy* și realitate”. ■ În *Apropieri* Ion Vianu scrie despre *Eminescu. Modelele cosmologice și viziune poetică* de Ioana Em. Petrescu, Ed. Paralela 45, 2005. ■ Sunt prezentate ofertele editurilor Niculescu, Cartier și Polirom. ■ Vasile Dem. Zamfirescu (*Maxima moralia*) scrie despre *Exercițiul de sinceritate* de Ion Vianu, Ed. Polirom, 2009: „Reușita exercițiului de sinceritate al lui Ion Vianu este dată nu numai de dezvăluirea și aspra judecare a propriilor slăbiciuni, ci și de demitizarea actului moral eroic: *maxima moralia* devine realitate când atrage de partea sa aliați din zone non-morale”. ■ La ancheta lui Marius Chivu, *Desenul animat favorit* răspund Adrian Buz, Mircea Cărtărescu, Șerban Foarță, Radu Pavel Gheo, Ion Manolescu, Angelo Mitchievici, Ioana Nicolaie, Cezar Paul-Bădescu, Ana Maria Sandu, Alex. Tocilescu și Dragoș Voicu. ■ Reportajul de la Târgul Internațional de Carte de la Frankfurt este semnat de Corina Bernic, *Frankfurt – industria cărți ie bine, sănătoasă*: „E greu să alegi dintre cele 3000 de evenimente de pe suprafața târgului și alte câteva sute care au loc, concomitent, în oraș. Anunțurile cu lansări sau

dezbateri, în care nume sonore precum Umberto Eco, Margaret Atwood, Peter Sloterdijk, Philip Roth, Nick Cave, Jürgen Habermas, Rüdiger Safranski sau Dan Brown stau laolaltă, țin de normalitate. [...] La prima apariție la târg, Herta Müller l-a amintit pe prietenul de o viață Oskar Pastior, mărturisind durerea de a citi singură acum dintr-o carte pe care o începuseră împreună. [...] Despre prezența românească oficială, organizată de Ministerul Culturii, Cultelor și Patrimoniului Național, ar fi poate mai igienic să tăcem. Totuși, unele lucruri trebuie amintite, măcar în speranța că la anul nu se vor mai repeta. Astfel, catalogul standului românesc, editat bilingv și reprodus pe afișe mari de-o șchioapă, trebuie să fi solicitat la maxim indulgența, logica și umorul negru al vizitatorilor, atât de «bine» era întocmit. Deja titlul *Romania, Land of Culture* trădează lipsa de inspirație a ministerului; de parcă toate celelalte țări prezente la târg ar fi fost *land of agriculture* sau *land of industry*... [...] Totuși, dincolo de aceste gafe monumentale, pentru prima oară în istoria târgului au avut loc lecturi românești care țin de normalitate și dezbateri gândite și organizate împreună cu oficialii târgului; alături de Attila Bartis, binecunoscut de ceva vreme în lumea literară germană, a fost din nou Filip Florian, cel pe care scriitorul maghiar l-a introdus, cu ani în urmă, la editura Suhrkamp. Tot editura Suhrkamp a lansat *Odessa Transfer*, o antologie în care semnează și Mircea Cărtărescu, acesta fiind unul dintre cei care au citit la lansarea volumului. Prin finanțare ICR, revista creată de Friedrich Schiller, «Die Horen», a venit la târg cu un număr nou dedicat literaturii române, pe când editura Wunderhorn a prezentat o antologie de poezie românească, grupând creațiile lui Constantin Acosmei, Vasile Leac și Iulian Tănase, volum îngrijit și prezentat de Ernest Wichner”. ■ Despre Târgul de Carte de la Frankfurt scrie și Matei Martin în *Sub semnul compromisului*, despre scandalul în jurul țării care a fost invitatul de onoare – China: „În fine, până la urmă, decizia a fost luată, China avea să devină invitat de onoare anul acesta. Acordul final în acest sens a fost parafat în 2007. Cum programul țării-invitate trebuie să fie o platformă de discuție care să garanteze libertatea de exprimare, pe lângă programul «Oficial» propus de guvernul chinez, târgul a invitat pe cont propriu în jur de 250 de scriitori și jurnaliști din exil, critici ai regimului, activiști ai unor grupuri culturale minoritare și ai unor organizații neguvernamentale care militează pentru drepturile omului. Pe paginile oficiale sau neoficiale de Internet ale *Buchmesse* au fost invitați să se exprime, critic și în deplină libertate, jurnaliști europeni și chinezi”. ■ Revista publică și un fragment din *Luka și Focul Vieții* de Salman Rushdie, traducere de Dana Crăciun.

• [„*Ideii în Dialog*”, nr. 11 (62); nr. de pagini: 48] Horia-Roman Patapievici marchează *Cinci ani de „ID”*: „Primul număr al revistei «*Ideii în Dialog*» a apărut în octombrie 2004. S-au scurs de atunci cinci ani și au apărut (cu acesta, pe care îl țineți în mână) șaiszeci și două de numere. A existat și un număr 0, de tiraj experimental, care a fost distribuit gratuit, pentru a testa reacția unui public-țintă (încurajatoare). Primul număr conținea un text programatic, *Manifest:*

calmul discuției, seninătatea valorilor, în care descriam ce nu merge în cultura noastră și riscam pariul de a propune un leac (dialogul informat și buna-credință), la care «ID» spera să poată contribui, după posibilități (expresia «după posibilități» este a lui Caragiale, iar originea ei este în Aristotel – *kata dynamin*). La scurgerea unui lustru, în perspectiva următorului, simt nevoia să fac atât bilanțul rezultatelor în lumina intențiilor, cât și evaluarea intențiilor în oglinda rezultatelor”. □ Traian Ungureanu semnează 1989 + 20 (*viața și ascensiunea stângii defuncte*): „Festivismul imprecis al mormanului de cărți care marchează, cu o programare editorială perfectă, a 20-a aniversare a căderii comunismului promite o neînțelegere prelungită, poate definitivă”. ■ Dan C. Mihăilescu revine la rubrica sa cu *Oare mai știm (sau mai vrem) să râdem?*, comentând piesa *Tartuffe* în Sala Atelier a Teatrului Național din București, premiera lui Alexandru Dabija *Pyramus & Thisbe & You* la Teatrul Odeon, filmul *Amintiri din epoca de aur* de Cristian Mungiu. Ultima parte a articolului se referă la prezența României în perioada 21 octombrie – 9 noiembrie la *Zilele culturale ale Băncii Central Europe* și vizita sa în casa lui Goethe. ■ Daniel Cristea-Enache (*La Canal*) scrie cronică la volumul *Vărul Alexandru și alte povești adevărate* de Adrian Oprescu, prefață de Gabriel Liiceanu, Ed. Humanitas, 2008: „Departă de intenția mea să fac un profil caricatural al tinerilor din anii 2000. Unii dintre ei știu deja, cu o uimitoare maturitate, tot ce trebuie și nu trebuie să știe. Dar oricât de inocenți sau de ignoranți, de opaci sau de insensibili ar fi alții dintre ei la lecțiile de istorie recentă și la dramele generațiilor precedente, citind cartea lui Adrian Oprescu despre doi ani de închisoare și Canal, 1949-1951, Republica Populară Română, vor înțelege”. ■ Dosarul din acest număr este dedicat lui J. D. Salinger sau *perversitatea inocenței*, coordonat de Mircea Mihăieș, prin care se marchează împlinirea a 90 de ani de viață a scriitorului. Participă: □ Mircea Mihăieș, *Omul-armoră*: „Recent, la nouăzeci de ani și, după spusele apropiaților, grav bolnav, Salinger s-a văzut în epicentrul unui nou scandal. Un tânăr scriitor suedez, care și-a ales pseudonimul străveziu J. D. California, a încercat să publice o carte cu titlul *60 Years Later. Corning Through the Rye*. Ar fi vorba despre continuarea poveștii adolescentului nevrotic, reîntâlnit la șaiszeci de ani după întâmplările povestite de Salinger. [...] Aflând despre iminenta apariție a acestei continuări, Salinger a intentat un proces – pe care l-a și câștigat – interzicând publicarea cărții”. □ Marcel Corniș-Pop, *Postscript tardiv la Nouă povestiri*: „În urmă cu aproape patru decenii, când am publicat la Editura Univers traducerea culegerii de proză scurtă, *Nine Stories (Nouă povești, 1971, reeditată în 2001 la Polirom)*, am fost obligați contractual să păstrăm coperta volumului de la editura Bantam – o decizie care nu a supărat pe nimeni. Întrucât coperta originală, decupată în careuri care anunțau titlurile poveștilor, era estetic atractivă. Mai supărător a fost faptul că, potrivit contractului semnat cu editura americană, ni s-a cerut să nu publicăm nici un fel de prefață sau studiu introductiv la volum”. ■ Dana Chetrinescu, *Rebel pentru o cauză*: „Parțial autobiografică, tinzând spre puritatea stilistica a

unui Hemingway și subtilitatea psihologică a unui Scott Fitzgerald (doi dintre autorii cei mai des evocați ca modele spirituale), tributară convingerilor religioase împărtășite de-a lungul tinereții și a primei maturități (de la budism la hinduism și yoga), proza lui Salinger continuă să inspire și să șocheze în același timp, la jumătate de secol după ce a văzut lumina tiparului”. □ Dana Crăciun, *Seymour: o obsesie: „Harworth 16, 1924, ultimul text publicat până în clipa de față de J. D. Salinger, apare în 1965, în «The New Yorker». [...] Într-un fel, Harworth... poate fi citit ca un soi de ciornă timpurie, niciodată rescrisă și terminată, a scrisorii de adio a sinucigașului”*. ■ În paginile numite *Nobelul est-etic* sunt inserate articole despre Premiul Nobel și Herta Müller: □ Gabriel Cohn, *Opera Hertei Müller: o ipostaziere estetică a politicului pentru îmblânzirea violenței trăite*: „Literatura pe care propune Herta Müller, împletită cu o etică atât de severă, presupune, în fond, o formă de însingurare, de articulare pe cont propriu, fără pretenția vreunei emulații ample. Premiul Nobel nu schimbă în mod radical datele problemei. Rana deschisă a acestei literaturi este, deocamdată, suspendarea împăcării cu sine sau ceilalți”. □ Rodica Binder, *Forța literaturii și triumful memoriei*, referindu-se la primul roman al autoarei, *Atemschaukel*: „Romanul a creat o breșă, o mutație, în ceea ce, sub un termen generic, poate fi numit literatura Gulagului. Cartea a polarizat însă și spiritele, dar elogiile au rămas copleșitoare. Interesant este că tocmai criticile izolate aduse romanului Hertei Müller au potențat, prin ricoșeu, reușita autoarei de a fi scris o carte cu totul ieșită din comun, la cote superlative”. □ Ioan Stanomir, *Despre Nobel și memorie*: „Textele Hertei Müller sunt marcate de aceeași pedagogie a solidarității cu cei ce au fost. Vocea scriitorului este cea prin care cei ce nu au putut vorbi își trimit, peste decenii, moștenirea și visele lor. Ca o Antigona, scriitorul refuză să dea tiraniei ultimul cuvânt Libertatea spiritului învinge, încă o dată, moartea și uitarea”. ■ Revista publică un poem de Herta Müller □ Ioana Bot se întreabă *Critica literară: un organism modificat genetic?*, referindu-se la volumul *Eléments de critique génétique. Lire les manuscrits modernes* de Almuth Grésillon, 1994: „Studiu științific obiectiv și reverie teoretică, ceea ce scrie acum acest specialist de renume mondial al studiilor literare confirmă atât faptul că performativitatea trebuie considerată drept o dimensiune ireductibilă a singularității «obiectului literar» cât și faptul că teoria literară, confruntată cu noile forme de artă, respectiv de stocare a informației, se află la o răscruce metodologica. Poate că genetica nu e un curent (sau nu încă?), așa cum ar vrea Almuth Grésillon, însă numeroase curente teoretice actuale au a se regândi ca urmare a unui astfel de contact cu limitele literarului în sine...”. ■ În *Rețele și coduri* Daniela Magiaru recenzează *Dicționar de teme și simboluri din literatura română* de Doina Ruști, Ed. Polirom, 2009: „În Cuvântul înainte al cărții ni se atrage atenția că dicționarul nu își propune să epuizeze, ci să incite. Ceea ce cred că reușește, mai ales pentru cititorul tânăr. Doina Ruști deschide porți și ne invită să explorăm singuri labirintul de semne din spatele lor. Adânciți în lectură, ne putem chiar permite luxul de a deveni noi înșine particule dintr-o

vastă rețea de vase comunicante, absorbiți în tunelul magnetic al ineputabilelor sensuri ale literaturii”.

● [„**Orizont**”, nr. 11 (1526)] Cornel Ungureanu scrie despre un *Noiembrie al aniversărilor*: „□ 7 noiembrie. *Alt dialog cu Mihai Șora*. Poate că volumele definatorii, cele de succes, ale lui Mihai Șora sunt cele de dialog. [...] Ultimul dialog al lui Mihai Șora beneficiază de talentul unui bun convorbitor, Leonid Dragomir, care își intitulează cartea *Mihai Șora. O filosofie a bucuriei și a speranței și așază concluziile sub semnul unei propoziții a Maestrului: Viața gândului e plină de bucurii*. [...] □ 9 noiembrie, în *Europa noastră*. Sunt douăzeci de ani de când nu mai există zidul Berlinului: de când această fractură europeană nu mai definește timpul nostru. De când putem gândi Europa ca un întreg. Dar chiar putem? □ 12 noiembrie. *Adriana Babeți, înainte de ispita amazoanelor*. [...] A mai realizat o fundație sau două sau trei, a călătorit pe mai multe continente și toate ni le povestește cu umor, cu înțelepciune și cu talent (se poate altfel?) în *Prozac. 101 pastile pentru bucurie*. Să preluăm, pentru tine, cititor fericit, doar câteva rânduri: «Dacă interesează pe cineva (paginile sunt din „Suplimentul de cultură”, nr. 116, 2007, revistă în care Adriana a avut și are rubrică permanentă) anunț că m-am reapucat cu mare bucurie de o carte la care am trudit peste douăzeci de ani: rescriu și stilizez *Amazoanele. O poveste*. Ar fi un fel de parte a doua dintr-un triptic început cu *Dandysmul. O istorie*, pe care visez să-l închei cu *Strategiile seducției* (dibuie din scrisorile celebre de amor). [...] □ 21 noiembrie. *Franz Heinz, dincolo de Banatul literaturii*. Citesc în *Banatul literaturii. Dicționarul scriitorilor din Banat* (coordonator, Al. Ruja), că Franz Heinz, publicist, eseist, prozator, dramaturg s-a născut în 21 noiembrie 1929 la Periam. [...] □ 26 noiembrie. *Ion Vlad, lângă un martor privilegiat. Povestirea, destinul unei structuri epice, Romanul românesc contemporan, Lectura romanului, Lectura prozei, Aventura formelor. Geneza și metamorfoza „genurilor”, Romanul universurilor crepusculare* sunt cărți care încearcă să descopere soluții noi în teoria și istoria literaturii. [...] □ 27 noiembrie. *Nicolae Manolescu, la vremea lecturilor fidele*. [...] Perioada eroică a lui Nicolae Manolescu, cea de cronicar literar, dar și a celorlalte cărți, atât de incitante, trebuie legate de vârstele scriitorului, neobișnuit de fertile. Sperăm să învingă, în noiembrie, pentru această splendidă vârstă a eminentului cărturar, epoca lecturilor fidele. □ *Nota redacției* Revista noastră vă invită să-i mai sărbătoriți, în noiembrie pe Î.P.S Nicolae Corneanu, Ion Marin Almăjan, Ion Baba, Veronica Balaj, Paul Eugen Banciu, Pia Brînzeu, Nicolae Calomfirescu, Blagoe Ciobotin, Ion Cocora, Anghel Dumbrăveanu, Lidia Handabura, Laura Mircea”. ■ Din secțiunea *Copyright*: □ Șerban Foarță publică *Morală fără fabulă*. □ Sun anunțate *Premii Uniunea Scriitorilor din România. Filiala Timișoara*: „Juriul alcătuit din Cornel Ungureanu, Eugen Dorcescu și Gheorghe Jurma a acordat următoarele premii pentru volume apărute în 2008: 1. Premiul pentru proză: 1. Bárányi Ferenc, pentru *Boldogság délibábja*, Editura Irodalmi Jelen Könyvek, Arad; 2. Premiul pentru poezie (ex

aequo): Octavian Doclin, pentru volumul bilingv *Golf în retragere/ Golf im Rückzug*, Editura Anthropos, Timișoara; Nicolae Sârbu, pentru volumul *Ferestre pentru labirint*, Editura Grinta, Cluj-Napoca; 3. Premiul pentru critică literară: Mircea Mihăieș, pentru volumul *Metafizica detectivului Marlowe*, Editura Polirom, Iași; 4. Premiul special al juriului: Simion Dănilă, pentru traducerea integrală a operei lui Friedrich Nietzsche, serie apărută la Editura Hestia, Timișoara; 5. Premiul pentru debut: Ștefan Ehling, pentru volumul *Martha*, Editura Marineasa, Timișoara”. □ Marcel Tolcea, *Un fir cu Petre Stoica regăsit la Muzeul de Artă*: „Acum câteva luni, Doamna Profesor Alexandra Titu mi-a propus o lansare de carte aparte. Un pictor român născut la Paris, cu studii la celebra școală Julian, reductabil problemist în șah. Cartea, jumătate în franceză, jumătate în română, îi aparține lui Radu Drăgoescu, un nume despre care nu auzisem. Atunci când a venit momentul, adică la începutul lui octombrie, am stabilit să facem lansarea în vinerea care tocmai a trecut. La mijlocul lunii octombrie, am vorbit cu fiica autorului, Doamna Șerbana Drăgoescu, și, în confuzia marelor de lansări editoriale, am uitat că programasem evenimentul chiar pentru vinerea ce urma. Așa că Doamna Șerbana Drăgoescu a socotit că era un fel de refuz amabil. Nu era deloc așa! [...] Norocul meu a fost că am sunat-o pe Doamna Titu și am reparat neînțelegerea. Așa că ne-am văzut față în față și am stabilit ultimele detalii. Apoi a urmat surpriza. Înainte de plecare, Doamna Drăgoescu m-a întrebat cine e bărbatul de pe monitorul computerului meu. I-am răspuns ca și cum le-aș fi făcut cunoștință: Petre Stoica. De unde să știu că Petre Stoica a iubit-o și că i-a dedicat un ciclu de poeme? În 1975, Petre Stoica a scris *11 elegii abordări lirice la covoarele Șerbanei*. 27 de file îngălbenite de vreme ce au fost aduse în public șase ani mai târziu, la o expoziție a aceleiași, la Muzeul de Artă al României, când au fost recitite de Ovidiu Iuliu Moldovan. Desigur că în numărul viitor al revistei veți citi inedite Petre Stoica!”. □ Știri din *Uniunea Scriitorilor din România. Filiala*: „□ *30 noiembrie*. A avut loc lansarea volumului *Ofițerul 1 al stărilor de spirit* de Marcel Turcu. Despre «avangarda timișoreană» stimulată de scriitor în anii șaizeci, dar și despre versiunea în limba germană a poeziei lui Marcel Turcu (realizată de Andrei Pogani) au vorbit Andrei Pogani, Lucian Alexiu, Maria Pongrácz Popescu, Eugen Dorcescu, Cornel Ungureanu. □ *6 noiembrie*. Ziua editurii Hestia. A fost lansat volumul *Omul de după perdea* de Tatiana Flondor Arieșanu. Scenariul poetei, prozatoarei și dramaturgului a fost comentat/ analizat de Lucian Alexiu, Eugen Dorcescu, Ion Marin Almăjan, Nina Ceranu, Dorina Mărgineanțu, Dana Anghel, Cornel Ungureanu. A citit din scenariul propus de Tatiana Flondor Arieșanu actorul Vladimir Jurăscu. □ *13 noiembrie* A avut loc lansarea romanului *Zbor peste destin* al profesorului Mihail Dragomirescu. Roman al formării unui strălucit medic, carte a unei importante instituții timișorene, *Zbor peste destin* (Editura Brumar), a stimulat numeroase opinii privind viața culturală a Timișoarei. Despre virtuțile de prozator ale autorului, dar și despre cărțile de critic de artă ale profesorului Dragomirescu au vorbit Paul Eugen Banciu, Remus

Georgescu, Eugen Dorcescu, Liliana Ardeleanu, Ion Arieșanu, Ion Jurca Rovina, Ion Marin Almăjan, Ovidiu Grivu, Cornel Ungureanu. Și alții. Din incitantul «jurnal» al medicului a citit, în momentul inaugural al întâlnirii, actorul Vladimir Jurăscu». □ *Timișoara în cărți*: „□ La sediul Filialei din Timișoara al Uniunii Scriitorilor a avut loc joi, 19 noiembrie, lansarea volumelor de poezie *Jamais vu sau Prima bere cu tata*, de Andrei Pinte, Dumitru Vlad, Adrian Mălăieș-Popescu, Alexandru Drăgan, și *Mansarda cu vitralii* de Gheorghe Vidican, ambele apărute în colecția «Poeti români contemporani» a Editurii Brumar. Au prezentat Cornel Ungureanu, Mircea Mihăieș și Robert Șerban. □ Liceul Lenau din Timișoara va găzdui marți, 24 noiembrie, de la ora 11,30, lansarea volumului de poezie *o căruță încărcată cu nimic/ ein karren mit nichts* (Editura Brumar), de Ioan Es. Pop, Peter Sragher și Robert Șerban, cât și un recital al celor trei. Evenimentul va fi moderat de profesoara și traducătoarea Ramona Tarka. La ora 18 a aceleiași zile, în cadrul proiectului «Timișoara în cărți», Ioan Es. Pop, P. Sragher și R. Șerban se vor întâlni cu cititorii de poezie și vor susține o lectură la Cafeneaua Papillon din Piața Unirii, nr. 8». ■ Mircea Mihăieș îi ia un interviu lui Nicolae Manolescu, *Istoria nu poate fi busculată*: „- *Cum vi se pare că a fost receptată Istoria critică...? O veți relua? Când? Cum? De ce?* - Nu am obiceiul de a-mi comenta comentarii. Într-un anume sens, eu cred în teza lui Maioreșcu despre poeți și critici. Când sunt comentat, sunt poet și n-am cuvânt. Niciodată punctele de vedere ale poetului și criticului nu coincid. Și e normal să fie așa. Ceea ce pot să fac sunt niște remarci generale. Istoriile literare n-au de obicei noroc de comentarii obiective și informate, pentru motivul evident că recenziile sunt rareori cunoscători ai întregului domeniu, iar istoricii literari nu scriu recenzii și e nevoie de ani până să găsești într-o carte a unuia un comentariu. Faptul mai are o consecință. Ceea ce îi interesează pe cei mai mulți recenzenti este partea de literatură contemporană. Dar tocmai asupra ei, opiniile și judecățile de valoare sunt discutabile și controversate, de unde, un dezacord cvasiunanim, dacă mi-e permisă expresia. Aici patimile sunt cele mai vii și subiectivitatea, de-a dreptul impulsivă. Păstrând cu modestie proporțiile, vă amintesc de ce comentarii au avut parte Lovinescu și Călinescu la «Istoriile» lor. Probabil din cauza respectării proporțiilor, eu am scăpat relativ ieftin! Mai ales dacă ne gândim că printre demolatorii lor se număra un Iorga. E un noroc, s-ar zice, să n-ai contemporani de talia asta. Patima nu e bună în critică. Spre a nu mai vorbi de ură. Iorga l-a urât la propriu pe Lovinescu și asta se vede cu ochiul liber în serialul de cronici pe care i l-a consacrat în «Cuget clar» în 1937. «Suit pe un munte de maculatură, scrie Iorga de la început, iată-l că dă tablele legii pentru noua literatură». Asta supără de obicei: că altul, nu tu, dă tablele legii. «Monstruoasă carte, monstruoasă de neînțelegere, de rea credință și de pedantă presintare, cu doze de spițerie – laudă sau batjocură pentru fiecare scriitor, viu sau mort – pe care d. Lovinescu a avut cutezanța s-o presinte ca o *Istorie a literaturii contemporane...*» Nu vi se pare că ați mai citit undeva asemenea ...monstruoase aprecieri? Nu vă ascund că, bănuind ce mă așteaptă, le-am

reprodus în *Istoria critică*, tocmai ca un avertisment: măsurați-vă cuvintele, dacă vreți să nu sune peste decenii ca ale lui Iorga! Ți-ai găsit prevedere la pățimași! [...] - *Candidați la președinția Uniunii Scriitorilor din România. Ce vă dă încredere în această decizie? Ce vă susține?* - Vreau să termin ce am început. Sunt obligat moral echipei cu care am lucrat patru ani și acelor colegi ai noștri care m-au determinat cu patru ani în urmă să candidez. Și care, firește, sunt liberi acum să mă realegă sau să-mi prefere pe un altul. - *Cum credeți că va arăta USR peste 20 de ani?* - Ei, să dea Dumnezeu să trăim până atunci. În principiu, nu văd de ce s-ar schimba atât de mult condiția scriitorului român, încât să nu mai fie nevoie de o asociație de breaslă patronalo-sindicală, cum este astăzi USR. Ați remarcat în economia de piață un interes major față de literatură și față de persoana scriitorului? De douăzeci de ani tot auzim că USR și-a trăit traiul și și-a mâncat mălaiul. Vom mai auzi probabil încă douăzeci refrenul cu pricina, dar nu de la cei care-l cântă astăzi și care vor fi mâine venerabili pensionari ai USR, ci de la urmașii lor, care-l vor cânta în semn de prețuire a folclorului literar al lui Marius Ianuș și compania”. ■ Sunt publicate intervenții omagiale dedicate lui Nicolae Manolescu, cu ocazia zilei de naștere: □ Vasile Popovici, *Un om liber*: „Limpezimea manolesciană este un efect al libertății interioare. Cum poate fi demolat așa ceva – din exterior și uzând de armele rațiunii și onestității, care sunt armele sale? Poți respinge cu totul acest fel de-a fi în numele altor feluri de-a fi; va fi însă greu să-l învingi pe Manolescu cu propriile sale arme, care azi, când noi încă n-am ieșit cu totul din obscurantismul totalitar, încă n-am fost readuși la civilizație, indecent expuși la lumina ei, ni se par de neprețuit. Ce au apărut Maioreșcu, Lovinescu și Manolescu, într-un transfer neîntrerupt de valori, rămâne pentru multă vreme de apărut”. □ Livius Ciocârlie, *Ce avem mai bun?*: „Nu-i mult de când mi-am făcut următoarea însemnare: «Ieri mi-a căzut în mână o scrisoare veche de 25 de ani a unui prieten de al cărui sentiment mai adânc mereu m-am îndoit, fiindcă prea e prezent în lume, prea cunoscut, prea solicitat. Scrisoarea, caldă, apropiată, cu grijă pentru noi. Grijă pe care a confirmat-o și de atunci încoace, constant. Din modestie, blestemata mea „falsă” modestie, dar și din vinovată uitare, m-am înșelat.» Este momentul potrivit, acum, să cercetez chestiunea mai atent”. ■ Alexandru Budac (*Zodia câinelui*) recenzează volumul *Cele ce plutesc. Variațiuni pe tema unui scenariu* de Mircea Daneliuc, 2009: „Ca orice artist care se respectă, Mircea Daneliuc nu confundă mijloacele de expresie ale filmului și literaturii, deși le permite să flirteze îndrăzneț. Dacă vă așteptați ca subtitlul ultimei sale cărți, *Variațiuni pe tema unui scenariu*, să vă conducă la script-ul recentului film al regizorului (din păcate, n-am reușit încă să-l văd), o să fiți surprinși și mai nepregătiți de asperitățile unui roman nervos, de montajul iscusit al unei intrigi violente și de culorile întunecate ale unei lumi ce ne este, din nefericire, atât de familiară. Pentru mine, *Cele ce plutesc* a fost una dintre puținele surprize plăcute din proza românească a acestui an”. ■ Semnalări pe scurt: □ *Cât de mult o iubim pe Glenda* de Julio Cortázar, traducere de Lavinia

Similaru, Ed. Polirom, 2009: „Fantasticul său rămâne mereu subtil, melancolic, muzical, surprinzător. Întâmplările ți se servesc în cantități mici, îmbietoare, ca dintr-o cutie cu praline”. □ *Jurnalul unui geniu* de Salvador Dalí, traducere de Tania Radu, Ed. Humanitas, 2009: „*Jurnalul unui geniu* confirmă, dacă mai era nevoie, că tot ce poartă semnătura excentricului pictor devine prilej de adorație și scandal”. □ *Ofițerul I al stărilor de spirit* de Marcel Turcu, Ed. Mirton, 2009: „Amprenta poeziei lui Marcel Turcu o reprezintă suprapunerea tonurilor, într-un discurs fragmentar, nu lipsit de eleganță, în care se desfășoară jocul între spus și știința de a lăsa nespusul să guverneze în spațiile dintre versuri și dintre cuvinte”. □ *Negru pe negru* de Aurel Pantea, Ed. Limes, 2009: „Structura haotică, fragmentarul, radicalitatea stilului compun marca formală care dublează conținutul auster al poemelor, încă un argument pentru etichetarea autorului ca un «ultim taliban al modernismului»”. ■ În *Priveghi într-un Mercedes albastru* Elena Crașovan scrie despre *Ultima comandă* de Graham Swift, Ed. Polirom, 2009: „Cartea este foarte bine scrisă, ițele poveștilor divergente sunt măiestrit manipulate, secretele – gradual dezvăluite. Narațiunea principală se desfășoară într-o singură zi, relatând viața obișnuită a unor oameni comuni”. ■ Radu Ciobanu publică *Întoarceri în timp*, articol în care discută două volume: □ *Pesta* de Dana Gheorghiu, Ed. Brumar, 2009: „În ciuda disonanțelor sporadice dintre modurile diferite de abordare a trecutului și prezentului, de care aminteam la începutul acestor însemnări, *Pesta* rămâne totodată o operă remarcabilă, care sporește seria titlurilor de succes din bibliografia autoarei”. □ *Lacrima dintre gene* de Denisa Toma, Ed. Eubeea, 2009: „Tot o «întoarcere în timp», dar într-o altă manieră, descoperim cu surprindere în volumul *Lacrima dintre gene* de Denisa Toma. Zic cu surprindere, deoarece ne aflăm în fața unui debut care impresionează prin eleganta dezinvoltură a expresiei și prin generozitatea ideatică cu care se prezintă de fapt o virtuoză a evocării”. □ GrațIELa Benga semnează *Partida dramaturgilor*, un comentariu la *Profiluri dramatice* de Dana Nicoleta Popescu, Ed. Anthropos, 2009: „Luând în discuție întreaga creație dramatică a autorilor selectați, cu piese de teatru de toate tipurile (comedie satirică, dramă istorică, tragi-comedie, piesă-parabolă, dramă mitică etc.), *Profilurile dramatice* determină un șir de judecăți privind (in)validarea estetică a celor care au mizat, mai mult sau mai puțin, pe teatru. În cea mai mare parte, aceștia au pierdut partida”. ■ În *Daruri culturale* Claudiu T. Arieșan se referă la *Istoria creștinismului antic* de Zenovie Pâclișanu, ediție de Ioan Timbuș, Ed. Galaxia Gutenberg, 2009; *Opere*, vol. III de Plotin, studiu și note de Andrei Cornea, Ed. Humanitas, 2009; *Civilizații pierdute și mistere străvechi* de Brian Haughton, traducere de Julia Kretsch, Ed. Polirom, 2009; *Kant. O biografie* de Manfred Kühn, traducere C. Eșianu și D. Eșian, Ed. Polirom, 2009. ■ Alexandru Ruja publică *Un prozator proteic*, o prezentare a volumului *Hamlet la Vama Veche* de Titus Suci, Ed. Palimpsest: „Titus Suci uzează în acest roman de forța simbolică și coagulantă a spațiului epic tridimensional: ficțional, real și cultural. Trimiterea spre tragedia shakespeariană nu

ancorează romanul în livresc, ci într-un spațiu cultural”. ■ La rubrica *Restituiri* Veronica-Alina Constanțeanu scrie despre *Dimitrie Stelaru, dramaturg*: „Poet al avangardei, membru activ al *Sburătorului* Iovinescian, Dimitrie Stelaru face parte dintre acei scriitori care au încercat să își continue demersul literar și în epoca complet neprielnică a realismului socialist. În anii '50, a publicat poeme dramatice, mici feerii ce par a fi destinate mai mult copiilor, reluând teme, motive, personaje desprinse parcă din lumea basmelor. Prin abordarea acestui tip de literatură, Dimitrie Stelaru a reușit să evite canonul realismului socialist, propaganda versificată. *Șarpele Mao* și *Vrăjitoarele*, alcătuite din cinci tablouri, prezintă același conflict etern dintre bine și rău. La capătul unor multiple confruntări, aparent inegale, binele este desigur învingătorul scontat. Scrise în versuri, într-un limbaj concis, cele două piese respectă metrica populară, textul fiind clar, simplu, fără a pune probleme de interpretare”. ■ În *Wells – 40* Lucian Ionică anunță cei 40 de ani a existenței a cenaclului SF și a revistei „Paradox”: „Deși primii douăzeci de ani au fost petrecuți sub comunism, cenaclul și revista «Paradox» au constituit, privind retrospectiv, o incredibilă zonă de normalitate, în care puteam gândi liber”. ■ Comemorând 30 de ani de la moartea scriitorului sârb Danilo Kiș, Adriana Babeți publică *Danilo după Danilo*, prezentând publicului românesc atât biografia, cât și creația acestui romancier și eseist. ■ Robert Șerban scrie despre *Universul memorabil al lui Marc Kopil*: „Arta lui Marc Kopil este un amestec de inocență și violență, de desen animat și primitivism, de naivitate și rafinament”. ■ Despre *FILB 2* scrie Radu Pavel Gheo, a doua ediție a Festivalului Internațional de Literatură de la București, organizatorii fiind Oana Boca, Vasile Ernu și Bogdan-Alexandru Stănescu: „În seara a doua a festivalului am citit la Clubul țăranului Român împreună cu Matei Florian și Răzvan Petrescu din România, Philip O’Ceallaigh din Irlanda (și din București) și Alek Popov din Bulgaria. Au mai fost invitați – în celelalte două zile – Gabriela Adameșteanu, Cecilia Ștefănescu, Radu Aldulescu, Filip Florian și Florin Iaru, și alți scriitori din străinătatea imediată (Ardian-Christian Kuciuk din Albania, Zahar Prilepin din Rusia și Dieter Schlesak din Germania) sau mai îndepărtată (ca José Luis Peixoto din Portugalia)”. ■ Viorel Marineasa evocă *Dealul moșului – ultimul popas al lui Pamfil Șeicaru*: „Începând cu 2001, Victor Frunză a editat patru volume din scrierile lui Pamfil Șeicaru. În 2007 a apărut, la Paralela 45, o curioasă *Istorie a presei*, atribuită omului nostru”. ■ În *Zăpada din Banat* Adriana Cărcu scrie despre Herta Müller: „Până acum câteva minute am asistat la turbionul creat în presa românească de numele Hertei Müller cu detașarea ușor amuzată pe care ți-o dă convingerea că nu vei scrie niciodată nimic pe o anumită temă. Până acum câteva minute. Azi-dimineață, deschizând site-ul «România Culturală», am dat cu ochii de un nou grupaj de articole dedicat laureatei. Între ele, unul scris chiar de ea și tradus de Alexandru Al. Șahighian. Eseul se numește *E mereu aceeași zăpadă și mereu același neică*”. ■ Apare un interviu cu Ana Blandiana realizat de Eufrozina Greoneanț, *Visez să redevin numai scriitor*, cu ocazia Premiului European pentru

Poezie decernat de Comuna Literară Vârșeț (Serbia): „*Eufrozina Greoneanț: Sunteți al XV-lea laureat al Premiului Internațional pentru poezie pe care îl acordă Comuna Literară Vârșeț. Ce înseamnă acest premiu pentru dumneavoastră?* Ana Blandiana: Vreau să vă mărturisesc că am fost foarte emoționată aseară, nu pentru că nu s-a mai întâmplat să nu mai iau premii, ci pentru că, efectiv, nu mă așteptam la o sală arhiplină, așa cum a fost aseară. A fost ceva cu totul ieșit din comun, la standardele europene, să spun așa. Ceea ce este impresionat în acest premiu și ceea ce este extrem de onorant este faptul că, într-un șir de cincisprezece mari poeți care au fost premiați aici, mă aflu și eu. Toți aceștia devin membri ai Comunei Literare Vârșeț și m-a emoționat faptul că nu numai că am primit un premiu, ci că în felul acesta am devenit membră a acestei absolut originale și strălucitoare organizații culturale poetice, inițiată de Vasko Popa și continuată cu atâta strălucire de Petru Cârdu”. ■ În rubrica *Duplex* Cristina Chevereșan prezintă volumul *The Shipping News* de Annie Proulx, iar despre ecranizarea acestui roman scrie Adina Baya. ■ Daniel Vighi publică un fragment dintr-un manuscris „în drum spre tipar”, *Ochul Felis Domestica de culoare roșu-cardinal*. ■ Revista găzduiește povestirea *Istoria unui spital-gară* de Miruna Vlada, câștigătoarea Premiul I la Concursul de proză scurtă „Florin Bănescu”. Urmează *Intrusul* de Bogdan Cazacu și *Godeanu* de Eliana Popeți (Premiul al II-lea). ■ Sunt publicate poeme de Darie Magheru. ■ Veronica D. Niculescu și Anca Băicoianu traduc *Povestiri* de Vladimir Nabokov.

● [„*Steaua*”, nr. 10-11 (732-733), nr. de pagini: 130] Despre *Poezie vie la Novi Sad* scrie Adrian Popescu în editorialul său: „Novi Sad, orașul podurilor bombardate, al universității, unde studiile europene cu dascăli străini sunt la mare cinste, al a teraselor umbroase, al plajei vestite la Dunăre, al cetății Petrovaradinului ne aștepta. Se afla în desfășurare, de ieri seară, aici, un Festival internațional de poezie, aflat acum la cea de a patra ediție, iar anul trecut au fost invitați, dintre români, Claudiu Komartin și Dan Coman, festival organizat cu tenacitate și dăruire de poetul Jovan Zivlak. Organizatorului, poet autentic (pentru lămurire vezi revista «Steaua»), nume binecunoscut, tradus în mai multe limbi, multipremiat european, tocmai îi apăruse un volum în germană. Am intrat direct în focul serilor de poezie, care începeau de la ora 21, precedate de un moment muzical, totul într-o ambianță caldă, dinaintea semnului arhitectural emblematic al orașului, un fel de arc, un fel de punct zero civic, unde se perindau chipuri din Germania, Rusia, Luxemburg, Austria, Danemarca, Bulgaria, Ungaria sau Serbia”. ■ Centenarul Eugen Ionescu este marcat prin articole: □ Ruxandra Cesereanu, *Eugen Ionescu – hermeneutici aplicate și diverse*: „Cazul lui Eugen Ionescu le-a dat cele mai multe bătăi de cap hermeneutice aceluia care au încercat, oficial, să priceapă teatrul ionescian, mai mult chiar decât Beckett sau Adamov. De aceea, voi recapitula în cele ce urmează câteva opinii care au avut impact la vremea lor și au călăuzit cititorul spre o înțelegere adecvată a pieselor lui Ionescu”. □ Ștefana Pop-Curșeu, *Ionescu, Eliade, Cioran: uitarea patriei, uitarea limbii*: „Cei trei mari scriitori – nu ezit să spun

«români» și se va vedea mai jos de ce – au făcut în ultima vreme obiectul unor lecturi pătimașe, care, în ciuda unor distorsiuni cauzate de punctele de vedere preconceptuate și inflexibile ale criticilor, au avut măcar meritul să ridice o serie de probleme stringente și să sugereze câteva piste fertile de interpretare (mă refer la cărțile semnate de Alexandra Laignel-Lavastine, Marta Petreu, Marie-France Ionesco)”. □ Laura Pavel, *Ionesco față cu ființa textului*: „Sensul ontologic al ficțiunii, recuperat de dincolo de absurd, se reconstituie printr-o lectură autoparodică, una care face *tabula rasa* din literatura și critica de până la ea, dar numai pentru a le putea reîntemeia. «La urma urmelor, eu sunt pentru clasicism», declara în 1956 autorul de altă dată al lui *Nu*. Ionesco nu mai ezita să spună, în sfârșit, *da*. În ordinea, aparent „mincinoasă”, a adevărului ficțional, paradoxalul semn al acestui *da* se află în chiar Anti-lumea unui autor care își înfrânge propriul scepticism ontologic și estetic”. □ Marius Conkan, *Paralume și heterocosm la Ionesco și Beckett*: „A teoretiza absurdul și neantul, precum Sartre și Camus, presupune doar prescrierea unei didactici constructive, care să stimuleze (sau nu) omul postmodern în a-și accepta identitatea și a se construi pe sine însuși. Dar Ionesco și Beckett, fără să fie teoreticieni convingși, demonstrează că absurdul constituie substanța adeneică a omului și dacă, *prin absurd*, vom reuși să ne construim propriile paralumi, atunci nu mai contează că suntem sisifici”. ■ Ana-Maria Tăut scrie despre *Herta Müller - Note pe marginea inexprimabilului*: „Luna octombrie 2009 a fost alcătuită din zile de sărbătoare pentru jurnaliștii români. Aceștia au avut parte de un subiect senzațional și, cum era de așteptat, nu au ezitat să se arunce asupra lui. Herta Müller a primit Premiul Nobel pentru literatură, iar acest lucru are o semnificație deosebită și pentru România. [...] Ceea ce asociem în general cu termenul literatură de rezistență poate varia de la cititor la cititor, se rezumă însă în mare parte la un text cu o doză mare de critică, de blamare a unui sistem, de expunere a ororilor acestuia. Literatura de rezistență este de cele mai multe ori o literatură explicită și răspicată, care se opune unei ideologii, unei dictaturi. În ceea ce o privește pe Herta Müller, aceste caracteristici ale literaturii de rezistență se regăsesc într-un mod puternic transfigurat. Față de posibilele așteptări ale cititorilor de a se confrunta cu un text realist, despre viața și opresiunea individului sub un regim dictatorial, cărțile Hertei Müller tind să nu corespundă acestor așteptări”. ■ La împlinirea cei 70 de ani de viață, Nicolae Manolescu este sărbătorit de Ovidiu Pecican în *Ipoteze alchimice*: „Nicolae Manolescu – mai trebuie să o spun? – este astăzi, la împlinirea unei noi vârste rotunde, și la apoteoza efortului constructiv de a construi o operă, una din forțele de proximitate a cărora beneficiem deplin, în mod fericit, dincolo de orice obiecții de amănunt s-ar găsi ori imagina. Redutabil, impresia ansamblului copleșește inerentele imperfecțiuni ale detaliului. Prilejul este fast, deci să ne bucurăm!”. ■ Apar texte dedicate onirismului: □ Mircea Braga semnează *Insurgența onirică – între poezie și context*: „Sincopa survenită în deceniul 7, întinsă pe o perioadă doar de câțiva ani, a creat impresia unei posibile ieșiri înspre normalitate. Inițiat

de Leonid Dimov și Dumitru Țepeneag, reunind pe parcurs câțiva poeți și prozatori aflați pe punctul de a-și câștiga notorietate, «Grupul oniric» a trăit și el această iluzie; a comis, însă, greșeala – impardonabilă pentru regim – de a-și forța organizarea prin program declarat ca atare. În mod normal, pentru ceea ce doreau oniricii, simplul (simplul?) act de creație se cuvenea a fi suficient, ca demonstrație – pe care nu puțini alți scriitori au desfășurat-o – a preeminenței artisticului în dauna sau, accentuat, prin refuzul ideologicului. Era condiția minimă, clară, expresivă a unui echilibru totuși subversiv, dacă se poate spune așa. Dar componenții grupului, și îndeosebi liderii săi, doreau mai mult decât atât, anume o justificare, o legitimare prin program, oferit ca punct de interes și – de ce nu? – ca model de înțelegere și, consecutiv, atitudinal, doar parțial aflat în planul esteticului”. □ Despre Leonid Dimov scrie Alina Bako în *Dimoviana locuire a materiei onirice*: „Poetul oniric vede în multiplicitatea spațiilor, multiplicitatea imaginilor care se nasc unele din altele, ca și cum materia ar fi propriul demiurg. Criza cuvintelor nu are nicio importanță, pentru că Dimov iubește cuvântul, materia din care se naște poezia. Talentul său este mărturisit, iar poezia i se naște din propriul sine, fără a i se sustrage, sensul cuvântului este mereu proaspăt pentru că tot timpul inter-relaționează cu alte cuvinte și naște mereu alte imagini, vii, inedite, fără început și sfârșit”. □ Svetlana Maier, *Prolegomene la un fenomen literar contradictoriu*: „Grație interesului provocat, pe de o parte, de postulatele extrem de variate ale postmodernismului, iar, pe de alta, datorită unei imperioase necesități de evaluare, reorientare, re poziționare și de redefinire a literaturii anilor '60 - '70, se face remarcată o frecventă întoarcere la onirism, curent care propune o mutație esențială în evoluția literară a ultimelor patru decenii și se impune drept cea mai importantă (de fapt, unică în această perioadă) mișcare literară cu un program estetic bine conturat”. ■ Mihaela Ursa semnează *Femei încercate – adevăr și adevăruri*: „Mărturiile supraviețuitoarelor închisorilor politice din România îmbracă două forme: fie sunt scrise retrospectiv de către înseși victimele (v. Lena Constante despre anii săi de închisoare sau Anița Nandriș-Cudla despre anii deportării în Siberia), fie sunt povestite de către victime, dar înregistrate de către un agent secund (v. cazul mărturiilor Elisabetei Rizea sau Lucreției Jurj)”. ■ Felix Nicolau comentează *Manifestul poeziei europene* scris de Friedrich Michael: „Dacă Radu Vancu se ridică în favoarea unui autenticism al individuației, Friedrich Michael pledează pentru un autenticism orfic și panteist. Deși limbajul *Manifestului european* cunoaște note de exaltare religioasă și creează confuzie prin proclamarea unui păgânism monoteist, reinstaurarea poetului ca vates îi conferă acestuia demnități politice nesperate”. ■ Olga Ștefan semnează *Doi optzeciști*, discutând despre *Ioan Pinteș și Aurel Pantea*: □ „*Gâlceava*” *văzutele* cu *nevăzutele*, despre volumul *Casa teslarului* de Ioan Pinteș, Ed. Cartea Românească, 2009: „Ioan Pinteș interpune între cele două lumi ale «văzutele și nevăzutele» o atitudine-tampon, conciliantă prin aceea că face posibilă și înlăturarea riscului căderii într-o formă de kitsch blasfemic supus

ambiguităților speculative. *Casa teslarului* este o colecție de voci lirice de coloratură incertă: avem în substrat un tratat de angelologie, erate la viețile sfinților și cuvântări intempestive ale unor personaje pitorești, laice, serafice, hieratice”.

□ *Poetica submersă a nimicirii*, despre volumul *Negru pe negru* de Aurel Pantea: „Dincolo de conținutul ei atipic pentru un peisaj liric ce refuză monocromia și travestind nesiguranța în straiile hautcouture ale versatilității, pariază pe «eclectism», «eterogenitate», «măști», «surprize», lirica lui Aurel Pantea este realmente și literalmente neinteresată de satisfacerea normelor reduționiste ale istoriilor literare, indiferent de perspectivele – cronologice, diacronice sau pur preferențiale – pe care acestea le adoptă. O atare poziție, acceptată/ exploataată de la un capăt până la celălalt, valorizând limbajul submers al nimicirii și al negativității, constituie, fără îndoială, o provocare cu mult mai atractivă și cu mult mai onestă”.

■ În *Melancolie și jocuri stilistice* Diana Mărculescu discută două volume: □ *Angore et taedio* de Ion Cristofor, Ed. Casa Cărții de Știință, 2009: „Se face uz de nenumărate paradoxuri, fără însă a se găsi în ele fundamentarea, ba nici chiar pilonii incerți ce ar putea ancora ici-colo edificiul. Desigur, luându-ne după titlul volumului, fluiditatea în care trăsăturile imaginarului ajung a se contura devine cumva implicită. Nu ni se dă o rețetă, cel mult vagi repere, menite de a orienta subtil și din umbră ochiul preocupat al cititorului”. □ În *Incert, fugitiv, problematic* citim despre *Oprirea* de Andrei Zanca, Ed. Grintea, 2009: „Volumul *Oprirea*, apărut anul acesta la editura Grinta, are să ofere – cel puțin cititorului ce își va refuza rolul unui cititor pasiv, comod și mult prea adânc ancorat în *ce s-a spus/ scris/ gândit* – posibilitatea unui discurs neașteptat ca grad de varietate. Desigur, aceasta nu se va datora nici unei abundențe de tip tematic care să deschidă multiple supape și coridoare secrete, sporind în acest fel mecanismul interpretativ, nici unor jocuri stilistice ingenioase și acaparatoare, ci faptului, cu atât mai simplu (și poate tocmai de aceea, cu atât mai dureros), că volumul lui Andrei Zanca se construiește, în aproape toate etapele sale, pe un teren incert, fugitiv și, nu arareori, problematic”.

■ Ioan Pop-Curșeu este prezent cu partea a treia din *Recitindu-l pe Vasile Lovinescu*. ■ Și Florin Balotescu scrie despre două volume, în *Mireasa și hermafroditul*: □ În *Androgenul și mireasa lui* citim despre *Mireasa cu șosete roșii* de Adela Greceanu, Ed. Polirom, 2008: „Ritualul pregătirii miresei, din romanul Adelei Greceanu, de-a lungul unei nopți, de câteva femei stranie, ritual care constituie suprafața acestei cărți, înseamnă reintrarea într-o zonă proprie, în care povestea, memoria, senzațiile sunt comprimate, iar discursul capătă ritmul unui ceas afectat de un ciudat câmp magnetic, acele lui mișcându-se în toate direcțiile, alteori rămânând pe loc, ca în *Ceasornicăria Taus*, cunoscuta piesă a lui Gellu Naum”. □ *Soporia și distorsiunile din lumea vie* este o recenzie la *soporia* de Marius Conkan, Ed. Vinea, 2009: „Marius Conkan își construiește o intrare rapidă, tăioasă; iar acestea sunt și un fel de facultăți ale poeziei sale instruite acid pentru supraviețuire”.

■ Bogdan Odăgescu semnează două recenzii, sub titlul *Monstrul și tătuca*: □ Cu subtitlul *Un anotimp în paharul gradat* apare

comentariu la *Monstrul fericit* de Radu Vancu, Ed. Cartier, 2008: „Radu Vancu nu face parte din tagma băutorilor metafizici, nici a celor boemi pur-sânge, poezia lui fiind mai degrabă îmbibată de etil existențial, chiar cu mici nuanțe existențialiste, dar care nu sunt duse până la capăt”. □ În *Who is Tătuca?* citim despre *Un anotimp în Berceni* de Claudiu Komartin, Ed. Cartier, 2009: „Exceptând ciclul *Poemele cu tătuca*, destul de amplu, însă, din păcate, puțin superfluu atât în interiorul propriului discurs cât și în contextul generației, celelalte două cicluri nu dau impresia de unitate și coerență, părând mai degrabă o scurtă antologie de autor. Totuși, lucrul acesta nu este neapărat un punct slab”. ■ Florin Mihăilescu publică *Între social și estetic*, un comentariu la *Rămas-bun literaturii* de William Marx, Ed. România Press, 2008, traducere de Liliana Dragomir, Ana Stan, Carmen Habără, Diana Coman și Alexandru Gheorghe, sub coordonarea lui Alexandru Matei: „Iar în dilema dintre socialul ca materie și esteticul ca formă, nu vedem nici o dificultate, pentru simplul motiv că ea este absolut artificială, de vreme ce nu există materie fără formă și nici formă fără materie. *Aristotel dixit!* încât pariul nostru cu autorul cărții despre care discutăm este deja jucat câștigat, cum spuneam, prin însăși realitatea inexorabilă a faptelor: literatura există bine-mersi și, din fericire, nu dă semne concludente de dispariție. Și, în fine, chiar dacă am admite strict convențional, că literatura a sucombat, cel puțin în ipostaza în care o cunoșteam, ar fi ca în bineștiutul ritual al succesiunii monarhice: literatura a murit, trăiască literatura! Și, odată cu ea, neapărat și critica, umbra ei indispensabilă, inestimabilă și... luminoasă”. ■ Cronici literare: □ Doru Pop (*Película fragilă a poeziei*) comentează *Cinema* de Angelo Mitchievici, Ed. Polirom, 2008: „Cred că Mitchievici nu și-a descoperit încă «vocea» finală, iar această carte reprezintă încă un laborator narativ, un fel de test pentru contactul cu publicul receptor. Cu toate acestea, se văd deja semnele distinctive ale unui scriitor care are resursele pentru a intra în tradiția romanului fantast, urban și magic autohton”. □ În *Insolitul și incredibilul* Ovidiu Pecican scrie despre *Mentaliștii. Alte nouă povestiri incredibile* de Florin Manolescu, Ed. Cartea Românească, 2009: „Puțin inegal, pe alocuri marcat de lungimi, volumul restaurează, în cele din urmă, nu doar prestigiul inteligenței și ingeniozității în ebuliție, ci și o formulă ficțională în proză demnă de tot interesul”. □ Irina Petraș publică *Obstacole pentru un „corp repede trecător”*, o cronică la *Fragmente din năstrușnica istorie a lumii de Gabriel Chifu trăită și tot de el povestită*, Ed. Ramuri, 2009: „Gabriel Chifu descrie totul fără intenția de a epuiza povestea, promițând tacit prelungiri și un «va urma» tonic. Cititorul se poate identifica ușor cu multe dintre secvențe și poate răspunde fără să stea pe gânduri invitației la povești înțelepte, câteodată grave, câteodată șagalice, adesea condimentate cu un umor de bună calitate, un fel de haz de necaz al omului sub vremi care nici măcar cu vremea sa proprie nu și-a încheiat socotelile și nici nu speră s-o facă degrabă”. □ Victor Cubleşan semnează *Prim planuri ale cuvintelor întinse pe șevalet*, comentând *Pădurea mătușii Clematis* de Diana Adamek, Ed. Palimpsest, 2009: „Aș minți dacă aș spune că *Pădurea mătușii*

Clematis mi-a plăcut, după cum aş minţi dacă aş spune că nu i-am înţeles şi apreciat construcţia. Sunt un cititor simplu care tânjeşte mereu după naraţiune şi acţiune. Pe de altă parte există, indiscutabil, cititori mai rafinaţi şi mai dispuşi să accepte propunerea unei poezii îmbrăcate în haine de roman. Lor le este destinat acest volum, cu totul remarcabil, al unei voci foarte speciale în literatura noastră, Diana Adamek”. ■ Simona Pop prezintă *Camil Petrescu „între paranteze”*: *manipularea în drama absolutului*: „Canalizându-se întreaga atenţie într-o singură direcţie, au rămas deschise o serie de porţiţe care să permită o nouă abordare a creaţiei dramaturgice camilpetresciene. Este vorba despre nişte chei de interpretare care aduc noutăţi în ceea ce priveşte teatrul lui Camil Petrescu, oferind o modalitate de lectură captivantă şi completând imaginea globală a creaţiei sale cu câteva amănunte scăpate de obicei din vedere. Una dintre aceste chei constă în *rolul didascaliiilor* în conturarea profilului fizic şi moral al personajelor, în desfăşurarea acţiunii, în evoluţia conflictului sau în prezentarea relaţiilor temporale şi spaţiale. Există o serie de amănunte, esenţiale pentru înţelegerea personajului, care scapă lecturii scenice. Ele sunt mai mult pentru actori, dar elucidează multe enigme comportamentale”. ■ Ruxandra Bularca scrie despre *Mic tratat de cumătare digitală*: „*We Tell Stories* este un soi de joc literar digital al realităţilor alternative, lansat în martie 2008 de Editura Penguin Books. Şase autori, printre care şi Charles Cumming, au contribuit cu povestiri la acest proiect, câte una pentru fiecare săptămână, povestiri care sunt reprezentate pe site utilizând multimedia interactivă”. ■ Florin Lazăr publică *Nicolae Breban – O poetică a dublei temporalităţi*: „Fidel unui principiu cantitativ al scriiturii (alături de cel calitativ, ce conferă o valoare incontestabilă operei, diferenţiind-o de celelalte creaţii), propriu scriitorului francez, Nicolae Breban îşi construieşte arhitectura textului pe această putere germinatoare a Cuvântului de a simboliza înţelesuri infinite”. ■ Apar recenzii: □ Cristina Miloş recenzează *Spiritul critic la Cercul literar de la Sibiu* de Sanda Cordoş, Ed. Accent, 2009: „Volumul nu urmăreşte o facilă abordare descriptivă şi istoricistă, plimbări lejere prin galerii cu portrete sau muzee somptuoase cu exponate ce încapsulează istorii, ci textele care îl compun problematizează, chestionează şi pun pe gânduri. Cititorul model pe care îl reclamă este unul inteligent şi capabil de a executa mişcarea dublă a calului pe tabla de şah: balansul între înapoi şi înainte, între diacronic şi sincron”. □ Sub titlul *Patru autori în căutarea a treizeci de figuri feminine* apare comentariu semnat de Cristina Miloş la *Scriitoarea* de Liana Cozea, Ioana Cistelean, Dana Sala şi Marius Miheţ, Ed. Universităţii din Oradea, 2009: „Faptul că volumul nu are pretenţia exhaustivităţii şi se vrea doar o *Introducere* nu scuză omisiunea menţionării măcar în treacăt dacă nu introducerea lor în lista celor treizeci a unor nume precum Simona Popescu, Nora Iuga, Doina Ruşti, Adela Greceanu, Adriana Bittel, Ana Blandiana, Doina Cornea ş.a. În fond, această «lista a lui Schindler» nu face decât să parţializeze fenomenul şi să lase cititorului falsa impresie ca s-a prins de firul Ariadnei şi că e pe drumul cel bun, când, de fapt, nelămuririle lui

cresc de la un capitol la altul în timp ce ceea ce înțeleg autorii prin recuperarea locului femeilor în canonul literar (amendat că, în interiorul lui, nu se operează cu delimitări valorice) și reabilitarea celor treizeci prin «amploarea fenomenului afirmării lor» îi rămâne necunoscut”. □ Mircea Ioan Casimcea e de părere că *Literatura română pentru copii până la 1940* de Olga Morar (Ed. Argonaut, 2009) este *O necesară istorie literară*: „Această istorie a literaturii și presei autohtone pentru copii, de la începuturi până la anul 1940, constituie o remarcabilă apariție editorială și se situează între cărțile de căpătâi care alcătuiesc fondul bibliografic național. Îmbogățită cu o iconografie diversă, cartea se va afla astfel la îndemâna cercetătorilor, bibliotecarilor și cititorilor interesați de literatura română pentru copii”. ■ Despre Vasile Sav scriu: □ Claudiu Groza, *Savantul cu pălărie de pictor și toiag filosofic*: „L-am admirat pentru tenacitate, l-am compătimit pentru teribila luptă pe care părea s-o poarte mereu cu un sine mai năvălaş decât poate și-ar fi dorit, în căutarea unui echilibru interior de care prea puțin a avut parte”. □ Horia Bădescu, *Monahismul mirării*: „Avea respect pentru actul de cultură și disciplină în împlinirea acestuia și tocmai de aceea putea fi neiertător cu abaterile de la rigorile textului. Continuând însă să se uimească precum un copil de frumusețile descoperite acolo și încercând să ne facă părtași la uimirile sale”. ■ La decesul lui Stelian Tăbăraș, Adrian Popescu publică *Stop-cadru cu Stelian Tăbăraș*: „La data când vor apărea rândurile acestea vor fi trecut trei luni de la despărțirea de cel care e un nume, un zâmbet, pe care nu-l poți uita vreodată”. ■ Constantin Tufan-Stan publică *Lucian Blaga – o variantă inedită a poemului Întoarcere*. ■ Apare un fragment din *Ghidul postuman Dada: Tzara și Lenin joacă șah* de Andrei Codrescu, traducere de Ioana Avădani. □ Corin Braga este prezent cu *Acedia/ Jurnal de vise 2*. ■ *Într-a șaptea la S.P.U.* poartă senătura lui Aurel Rău. ■ Semnează versuri Sorana Ionășanu, Adrian Popescu, Pavel Gătăianțu. ■ Versurile lui Elio Andriuoli sunt traduse de Ștefan Damian. □ Ruxandra Cesereanu publică *Jurnal hanian*, în urma vizitei sale a orașului Chania. ■ Titu Popescu scrie despre vizita sa a orașului Pola, Croația (*Pe ploaie*). ■ Horia Porumb publică *Trei femei se întâlniră*.

● [„Tomis”, nr. 11 (476)] În *Creditorial* Bogdan Papacostea scrie: *Barbarie sau evoluție?*: „În miezul verii, mai precis în lunile iulie și august, noul Pavilion Expozițional construit la intrarea în stațiunea Mamaia a fost gazda unui Târg de Carte. Organizarea a fost excelentă, comunicarea în regulă, invitații clasici (edituri & distribuitori de carte), super-oferte și lansări de tot felul, inclusiv a revistei «Tomis». Tabloul ar fi fost de un clasic succes dacă în el ar fi apărut și *andrisantul* tevaturii: publicul. Acesta, însă, s-a prezentat anemic, sfios și cu buzunarele cusute”. ■ Sergiu Miculescu revine la *Anul internațional Eugen Ionescu* cu articolul *Eugen Ionescu. Variațiuni pe tema morții*: „Simte moartea ca pe o umilire a stării de om. În lipsa unui mijloc mai eficace de a ieși din «încercuire», face literatură. Scrie împotriva morții”. ■ Felix Nicolau semnează *De la Nistru până la Piața Miniș*: „Vremurile de criză întotdeauna inspiră soluții interesante. Așa

este cazul din ce în ce mai captivantei reviste «Stare de urgență», preocupată în special de realizările culturale ale basarabenilor de pretutindeni. Redactorii au avut o idee excelentă - anume inserarea unui volum de poezie în cadrul revistei. Prima ispravă de acest fel a fost publicarea Dianei Iepure, cunoscută deja prin volumul *Liliuța*, apărut la Editura Vinea. *O sută cincizeci de mii la peluze* este un grupaj de poeme în care se mai poate regăsi ceva din pitorescul savuros și alintat al *Liliuței*. Propriu-zis, este vorba despre o continuare a acestei cărți în ordine autobiografică”. ■ Mona Momescu prezintă volumul lui Paul Doru Mugur, *Psihonautica*, Ed. Curtea Veche, 2009 (*Psihonautica sau călătoria omului liber și a minții sale*): „Volumul lui Paul Doru Mugur oferă ceva fiecărui tip de cititor, căci nu grija pentru respectarea unei formule narative la modă, sau pentru perpetuarea plictisitoare (deja) formule de *text în text, autor postmodern vizibil narator de tipul etc.* l-a animat pe autor, ci dorința de a-și răspunde la o sumă de întrebări esențiale care ne frământă pe toți”. ■ Bogdan Odăgescu publică *Postumanitatea Dada*, un comentariu la *The Posthuman Dada Guide. Tzara an Lenin play Chess* de Andrei Codrescu, Ed. Princeton University Press, 2009: „Metafora (să mi se ierte termenul) centrală a volumului este jocul de șah dintre Tristan Tzara și Lenin, care, evident, poate a avut, poate n-a avut loc. Este jocul de șah al secolului XX și al secolului nostru, bătălia dintre artă și ideologie, dintre mișcare și stagnare, libido și mortido, traseu și locație, carnal și virtual, carnaval și adunare a C.C. al P.C.R., dintre dionisiac și statuia lui Dionysos”. ■ În „*Asylant*” – *Călătoria orbilor către Infinit* Beatrice Lăpădat face aprecieri despre *Asylant* de Liviu Bîrsan, prezentare de Bogdan Suceavă, Ed. Curtea Veche, 2009: „Ca prozator, acesta are tot ce e mai liric și mai metafizic din scrierile lui Mircea Cărtărescu și tot ce au mai palpitant și mai *underground* fracturiștii (doar că la Bîrsan totul este construit cu sens și pentru un sens)”. ■ Sorin Dinco publică partea a doua din *Unde sunt romanele de altădată?*, în care pe lung discută despre temele 9. „Dezumanizarea” și 10. „Compromisul și refuzul lui cu regimul comunist. Formele de protest sub fostul regim”. ■ Alina Costea semnează *Atunci când porțile universității...*, o prezentare a lucrării *Antropologie culturală și socială* de Nicu Gavriluță, Ed. Polirom, 2009: „Autorul nu are pretenția absurdă a inovației absolute, ci îndrăznește doar să spere a fi fost capabil de o interpretare inedită, de o manieră interesantă a abordării unor subiecte diverse”. ■ În *Cain, Dumnezeu și umanitatea* Simona Vermiere scrie despre romanul *Cain* de José Saramago: „În final, cartea poate fi recomandată oricărui cititor curios în a vedea cum un scriitor consacrat reușește, într-un ritm alert (cartea a fost scrisă în numai patru luni!) să-și sintetizeze, într-o manieră originală în raport cu operele anterioare, obsesiile existențiale, aparent integrate la nivel epistemologic, dar, insuficient asimilate la nivel emoțional”. ■ În *Zețito, în cuvinte simple* aceeași Alina Costea prezintă cititorilor volumul *Fărâme de memorii*, de José Saramago, Ed. Polirom, traducere de Georgiana Bărbulescu, 2009: „Un alt Saramago, de câteva ore, garnisit cu fotografii inedite ale familiei, un Saramago-Zețito simpu, de pus în

slujba aducerii aminte care poate fi a multora dintre noi. O escapadă plăcută din chingile literaturii *înalte* ce demonstrează că, uneori, mai importantă decât vraja cuvintelor meșteșugite este simplitatea”. ■ Daniel Clinci revine la *Nobel Prize Losers* cu textul *României și Nobelul*: „Bucuria nețărmurită a mediilor de la noi la aflarea veștii că Herta Müller a primit premiul Nobel pentru literatură și mândria care a încolțit în sufletele românilor de pretutindeni, dar și reacțiile unor impostori culturali care s-au grăbit să condamne cu blazare decizia Academiei Suedeze nu înseamnă altceva decât o reactivare a spiritului național, același care se pune în funcțiune când câștigă vreun meci naționala de fotbal. În ceea ce privește Nobelul pentru literatură din acest an, există două probleme care sintetizează, de fapt, o istorie a unui premiu acordat pe criterii politice. Dacă, pentru ultimele două ediții ale acestei rubrici, planificasem să critic legitimitatea premiului, voi folosi acest prilej pentru a-mi aduce obiecțiile legate de o întreagă ideologie convergentă în deciziile forurilor suedeze. [...] În fond, lupta mediatică pentru această jumătate de Nobel nu are nici un sens. Noi, românii, am pierdut premiul acesta odată cu Nichita Stănescu, Marin Sorescu sau Marin Preda. Din acest punct de vedere, suntem, într-adevăr, niște perdanți, iar nimic din ceea ce o scriitoare născută într-o familie germană din România și stabilită apoi în Germania va câștiga, nu ne va aparține și nouă. Ceea ce trebuie să ne asumăm este trecutul despre care vorbește d-na Müller, dar nu într-o manieră facilă, prin preluarea unor clișee, ci prin regândirea acută a propriei istorii. Premiul Nobel pentru literatură mai consemnează, astfel, o situație problematică, adăugându-se la o istorie de un secol în care s-au omis nume importante în favoarea unora care nu mai spun nimic. Probabil ca și Herta Müller va ieși din istoria literaturii la fel de glorios precum intră, la fel cum au făcut-o mulți câștigători ai premiului”. ■ În secțiunea *Dicționar Apocrif* Adrian G. Romilă tratează un subiect teoretic, *Canon*: „Secolul al XX-lea a fost cel care a pus cel mai acut problema canonului artistic, mai ales în cazul curentelor avangardiste și, mai târziu, în postmodernism. Dacă primele au încercat să arunce în aer orice tradiție de până la ele, pentru a proclama libertatea absolută în numele eliberării de tirania regulilor abstracte, al doilea a realizat emergența canonului și neputința de a-l ocoli”. ■ Bogdan Papacostea revine la *Trei secunde* cu trei recomandări: □ *Nimicul de temut* de Julian Barnes, Ed. Nemira: „Când îl citești e ca și cum ai sta la o mică bîrfă agreabilă, în jurul unei cafele, cu o doamnă englezoaică stilată și cu chef de vorbă, căreia pare să nu-i fi scăpat nimic vreodată. Volumul e grosuț, deci nu poate fi citit în librărie. Dacă nu-l puteți împrumuta de la un prieten binevoitor, cumpărați-l totuși”. □ *Moartea lui Bunny Munro* de Nick Cave: „Cartea, apărută la Editura Polirom, este simpatică și e de citit. E prea consistentă, însă, pentru a fi consumată chiar și în fotoliul comod dintr-o librărie. Va trebui să dați, totuși, banii pe ea”. □ *Neantul românesc: o convorbire* de Emil Cioran, Luca Pițu, Sorin Antohi, Ed. Polirom: „Dialogul celor trei se orientează spre două direcții: perioada interbelică și, firește, cea contemporană. [...] Ce a observat Cioran în 1991 a fost, probabil, cel mai precis verdict despre viitorul

României”. ■ În rubrica *Eveniment* Raluca Șerban-Naclad publică *Eminescu – 120*, un articol despre cel de-al treilea colocviu în memoria acad. Zoe Dumitrescu-Bușulenga cu tema *În căutarea absolutului: Eminescu*, organizat în perioada 19-23 august 2009 la Mănăstirea Putna: „Participarea a fost și de data aceasta prestigioasă, chiar dacă mai săracă fără marele eminescolog Dumitru Irimia, care ne-a părăsit în luna iulie, 2009. [...] Eugen Simion a deschis ziua a doua prin comunicarea *Eminescu între delatori și zelatori*, o incursiune esențială în istoria receptării operei lui Eminescu. Criticul a pornit de la premisa, nedreaptă considerăm, că în ultimii douăzeci de ani nu s-a spus nimic esențial despre Eminescu, în schimb am asistat la «încăierări între zelatori și delatori». A urmat o prezentare în diacronie a fenomenului. [...] Au fost amintite celebrul număr din «Dilema», din 1998, și cartea lui Eugen Negrici, *Iluziile literaturii române*, numită de Eugen Simion «o carte necinstita», în care «cei doi mari satanizați sunt Eminescu și Călinescu» pentru că scriu despre spiritul național. Nu au fost uitate nici catalogarea lui Eminescu drept «poet defazat» de către Nicolae Manolescu sau expresia lui Patapievici, «Eminescu - cadavrul nostru din debara». Delatorii din mediul gazetăresc sunt cei mai mulți și mai îndârjiți, în opinia criticului, pentru că au prins din zbor ideile «naționalism», «mituri», iar acum trebuie să fim internaționaliști și «să dărâăm statuile din cultura română». «Mitul lui Eminescu ne împiedică pe noi să devenim europeni, ca și țărani». Eugen Simion a amintit de opinia lui Cărtărescu conform căreia Slavici, Goga și Preda ar trebui scoși din manuale pentru că textele lor despre lumea rurală nu mai interesează generațiile de acum, crescute în era calculatoarelor. [...] Intervenția sa a cuprins și obligatoria poziționare în scandalul facsimilării manuscriselor eminesciene. Argumentele sale au fost întărite de graficianul Mircia Dumitrescu, care a explicat tehnicile speciale, împrumute de la specialiști germani, prin care s-au recondiționat manuscrisele eminesciene. [...] Profesorul Ion Pop a făcut o amplă prezentare a influenței eminesciene în poezia românească modernă, un adevărat curs pe această temă, care ar merita reprodus integral. [...] Acad. Alexandru Zub a definit extrem de limpede conceptul de *identitate națională* în gândirea politică și filozofică a poetului. [...] Acad. Alexandrina Cernov, de la Cernăuți a continuat, într-un fel, discursul istoricului Alex. Zub, demonstrând că destinațiile peregrinului Eminescu din adolescență s-au dovedit formatoare. [...] De asemenea, și prof. univ. Ilie Luceac, de la Cernăuți, a dezvoltat discursul istoricului citat mai sus, vorbind despre preocuparea lui Eminescu pentru psihologia popoarelor. [...] Prof. univ. Corneliu Ungureanu, din mediul academic timișorean, s-a axat în discurs pe apropierea dintre Eminescu și Slavici, posibilă în cadrul unei geografii literare. [...] Istoricul literar Geo Șerban a vorbit despre *Eminescu în destinul lui Călinescu*. [...] Conf. univ. Sorin Lavric, de la Universitatea București, a susținut comunicarea *Noica și Eminescu*, pe care a structurat-o în funcție de trei teme: lupta lui Noica pentru facsimilarea manuscriselor eminesciene, felul în care Noica a văzut opera lui Eminescu, posteritatea celor doi. [...] Conf. univ. Lucia Chifor, de la

Iași, membru în echipa care a elaborat *Dicționarul limbajului poetic eminescian*, a susținut comunicarea *Modele epistemologice în eminescologie*. [...] Prof. univ. Gheorghică Geană, de la Universitatea București, a propus o nouă grilă de analiză a textelor poetice eminesciene în funcție de două concepte: suflet și spirit. [...] Prof. univ. Elvira Sorohan, de la Universitatea de stat ieșeană, a comentat relația Kant-Eminescu din perspectiva călinesciană”. □ După amănunțită prezentare a colocviului, Raluca Șerban-Naclad scrie *Din nou despre facsimilarea manuscriselor eminesciene*: „Personal, nu iau în discuție chestiunea costurilor și a CD-urilor pentru că nu am date oficiale, documente și nici nu am vizualizat suportul electronic. Ceea ce pot afirma este rezultatul a ceea ce am văzut răsfoind patru dintre cele 35 de volume. Pentru că manuscrisele eminesciene au fost date pe mâna unui artist (unul talentat), acestea au fost restaurate ca o operă de artă. [...] Desigur, spiritele pragmatice, precum acel om de afaceri din Timișoara care a făcut plângerea la D.N.A. contra lui Eugen Simion, vor spune că nu folosește la nimic atâta migală și atâta risipă de bani, când în anul mării crize, bugetul e un sac gol și oamenii sunt atât de flămânzi încât de bat pe la praznice pentru o bucată de pâine. Păstrând proporțiile și folosind episodul biblic doar cu valoare metaforică, aș aminti cuvintele Mântuitorului atunci când ucenicii au cârtit contra gratuității gestului femeii păcătoase care a vărsat mirul de mare preț pe picioarele lui Hristos: «Pentru ce faceți supărare femeii? Căci lucru bun a făcut ea față de Mine. Căci pe săraci totdeauna îi aveți cu voi, dar pe Mine nu mă aveți totdeauna.» (Matei XXVI, 10-11)”. ■ Daniel Clinci revine la *Revista presei* cu *Generații în postcomunism*: „Peisajul publicistic a fost dominat de premiul Nobel pentru Herta Müller, deshumându-se cu această ocazie și niște vechi povești despre cât de rău a fost în «comunism», despre Securitate și despre dosarele din arhivele acesteia. Din nefericire, suntem nevoiți să atragem atenția asupra unor chestiuni de substanță care, la prima vedere, sunt mai greu de evidențiat. Revista «Dilema veche» (1-7 octombrie 2009) propune o serie de intervenții legate de fenomenul «emo», dintre care am remarcat-o pe cea a lui Constantin Vică, intitulată *Cioran Emil, emo din anii 30*. Domnul Vică vede foarte clar faptul că «emochizii» nu sunt altceva decât o altă manifestare a devianței care atestă, de fapt, normalitatea socială. [...] «România literară» din 9 octombrie este un număr dedicat aproape în întregime aceleiași vechi probleme, și anume, cum să mai condamnăm «comunismul» și cum să-i mai deplângem victimele. Astfel, avem articole semnate de Al. Săndulescu, Tudorel Urian, Ioana Diaconescu, Maria Neagu, Daniel Dragomirescu, toate tratând mai mult sau mai puțin explicit chestiunea plângerii de milă și a dezgropării trecutului. Rețeta Hertei Müller se perpetuează cu succes; chiar și cronica de film nu ezită să ne amintească ceva despre subiectul acesta. [...] Remarcăm, desigur, și editorialul lui Nicolae Manolescu, pe care-l citim cu amuzament, când ne gândim că aceiași scriitori despre care afirmă că «nu merită nici să fie compătimiți» pentru efectul «dramatic» pe care-l produc, adică pseudo-scriitorii, sunt cei care fac parte din uniunea pe care (la data redactării acestui

text) încă o cârmuiește. Așadar, cotizează pentru ca dl. Manolescu să le apere interesele. Pentru o cură de dezintoxicare, recomandăm materialul lui Claude Kamouh intitulat „UE - o glumă grotescă”, publicat de revista «Cultura» din 8 octombrie și salutăm prezența susținută a textelor semnate de acest gânditor în publicația respectivă. [...] Generațiile postcomunismului sunt stranii: de la «emochizi» născuți după 89 la bieți ramoliți (indiferent de vârstă) care se lamentează încă în amintirea a ceea ce a fost înainte de 89”. □ George Vasilievici publică versuri sub titlul *El, eu, tu, ea*. ■ Adrian Majuru este prezent cu 4. «*Clarinetistul*». ■ *aventurile bravului boșorog drăgălan*, text semnat de Emilian Pal. În *Atelier de traducere* Mihail Vakulovski prezintă versuri de Daniil Harms.

● [„*Vatra*”, nr. 11 (464); nr. de pagini 100] Virgil Podoabă publică partea a doua din *Catabaza orfică, versiunile mitului orfic și paradigmele poeziei*. ■ Ștefan Borbély semnează *Homo brucans*: „Scopul acestui text este să demonstreze existența *omului brucanizat* în societatea românească de după Revoluția din decembrie 1989. Circumscrierea sintagmei este dificil de întreprins, fiindcă ea implică mai multe domenii. În spațiul public, prin care înțeleg în primul rând modul de construcție al televiziunilor pe care le avem și impactul lor asupra publicului, *homo brucans* desemnează acel guru «de pe sticlă» a cărui paradigmă a fost Silviu Brucan la emisiunea *Profeții despre trecut* de la ProTV: omniscientul cinic, care știe tot, atât de la suprafața politicii, cât și din sferile ei oculte, și la care televiziunile recurg sistematic pentru a-și umple spațiul de emisie mult peste limita de timp îngăduită de răbdarea telespectatorului de rând. În acest sens, *homo brucans* semnifică comentatorul politic agasant, omniprezent, pe care-l ucizi cu telecomanda, descoperind cu stupeoare că renaște pe un alt canal, la care ai ajuns prin *zappare*. În spațiul privat, corespondent, sintagma desemnează românul lobotomizat de politică și de televiziune, pe care nimeni nu-l ia în seamă decât atunci când vin alegerile: omul neștiutor de acasă, care se instalează comod în fața ecranului, pentru a obține de-a gata un adevăr pe care e prea comod să și-l formuleze de unul singur”. □ Urmează replica lui Luigi Bambulea: „Tocmai ieșit de la *Colocviu*, respectiv de la prezentarea dvs., mă grăbesc să vă scriu câteva lucruri, care, altfel, s-ar pierde. E vorba, bineînțeles, despre comunicarea dvs. și, de fapt, despre anemica discuție ce a avut loc în marginea ei. [...] 1. Textul dvs. nu încerca, așa cum, simplist, a înțeles moderatorul, să îl proiecteze pe Silviu Brucan drept instituție influentă decisivă în societatea română postdecembristă; impresia mea era că dvs. priveați lucrurile într-un sens tipologic, căci textul dvs. părea a fi construit implicit pe biografia și ideologia lui Brucan, devenite cazuri exponențiale ale unei situații de fapt. [...] 2. Era firesc să reacționez sensibil la afirmațiile dvs. despre Biserica Ortodoxă Română, respectiv despre Patriarhul Teoctist: dar nu în sensul în care nu ați avea dreptate, ci în sensul în care sunt necesare câteva nuanțări. [...] 3. Ați observat că tinerii României contemporane sunt niște *a-politici autiști*, fapt susținut cu argumentul prezenței lor stradale (*priviri închise, căști în urechi*). Cred că ați căzut pe nesimțite victimă unui

stereotip al reprezentărilor intergeneraționiste: i-ați și ascultat (dincolo doar de a-i privi) pe acești tineri, iar nu pe stradă, ci în cafenele, în camerele de cămin, în *debate*-urile organizate din licee până în universități sau cercuri ale unor ONG-uri foarte active (unele finanțate internațional), chiar în sălile de cursuri sau la colocvii pe teme sociale? Fiindcă e posibil să constatați că, analizând mult mai distant politica, deci neimplicându-se visceral, după cum au făcut-o generațiile mature în momentul Revoluției, tinerii o înțeleg cu un dram de scepticism care nu se traduce în ignoranță (exces în care au căzut, în ultimii ani, aceleași generații amintite), ci în temporară retractilitate. [...] 4. Voi fi foarte declarativ la acest punct: generația matură este cea care inhibă, cel puțin din trei puncte de vedere, spiritul politic (în sens civic) al tinerilor. [...] 5. În sfârșit, mă întreb de ce nu mi-a venit în minte până acum evident adevărata dvs. afirmație, conform căreia există o imagine a României alternativă imaginii proiectate zilnic în toate mass-media, prin promovarea acelorași personaje publice (fie ele media, politice, sociologice etc.)". ■ Cosmin Borza scrie despre *Biblioteca Iad*: „Totuși, în mod surprinzător poate, când biblioteca este abordată ca temă literară, autorii par să își piardă perspectiva senin-idilizantă. Această manieră caracterizează și unifică prozele unor scriitori dintre cei mai diverși, de la mai puțin cunoscuta nuvelă a lui Luigi Pirandello din 1909, *O lume de hârtie*, până la faimoasa *Biblioteca Babel*, scrisă de Jorge Luis Borges în 1941, și până la autohtonele *Amintiri din copilărie* (1977) de Ana Blandiana sau *Insula* (1985) lui Ioan Groșan. Universul labirintic, supraetajat, flexibil, volatil, inefabil, alunecos, atemporal etc. al cărților devine captivant sau chiar înspăimântă, individul se îndoieste de convingerile sănătoase ori de certitudinile pragmatice cu care l-a obișnuit lumea „reală” și începe să renunțe de bunăvoie la vitalitate/ materialitate, acceptându-și ficționalizarea ca pe o salvare – se metamorfozează într-o ființă de hârtie”. ■ Cronici literare: □ Evelina Oprea semnează *Sub pecetea modernității central-europene*, un comentariu la *Modernitatea conservatoare. Aspecte ale culturii Europei Centrale* de Adrian Lăcătuș, Ed. Universității Transilvania, 2009: „Substanțială, plină de vigoare, dovedind o familiarizare deplină a autorului cu întreg evantaiul de probleme pe care le presupune subiectul ales, *Modernitatea conservatoare* nu are aerul irespirabil al cărților de acest tip. Deși criticul este capabil prin erudiție să deschidă supapele unei ample realități culturale, el renunță adeseori la argumentele infailibile, categorice, legitimate teoretic, pentru abile, rafinate, seducătoare și rentabile ipoteze, izbutind să pulverizeze multe dintre automatismele și inerțiile gândirii comparatiste”. □ În *O „cosmicărie”* Xenia Negrea scrie despre *Câmp minat* de Mircea Petean, Ed. Limes, 2009: „Dincolo de ironia romantică și de umorul hâtru, abil manevrate, cititorul nu este lăsat nici o clipă să uite că are de-a face cu un scriitor care știe ce face, cu un scriitor care știe că muza nu-și răsplătește sclavii decât după grele încercări, că fiecare poezie în sine este/ trebuie să fie un drum inițiativ pe un teren minat”. □ Călin Crăciun publică *Obsedanta fantomă a lui Stalin*, o recenzie la *Stalin, cu sapa-nainte!* de Radu Țuculescu,

Ed. Cartea Românească, 2009: „Romanul lui Radu Țuculescu adună așadar la un loc idilicul și frisonul sau fascinația și oroarea. Finalul este realmente oripilant, dar experimentarea lectorială a acestui sentiment e intermediată estetic, astfel că prin însăși dezvăluirea sau deconstrucția sa, este făcut suportabil sau controlabil pe cale intelectuală”. ■ Alexandru Vlad realizează ancheta *Personajul negativ*. Argumentul poartă titlul *Acele minunate personaje negative și conjurațiile lor infernale*: „Se scrie la fel de mult cum se scria, poate chiar mai mult, dar cu personajul negativ chestiunea nu stă cum stătea. Personajul negativ n-a fost actualizat, ci mai degrabă repudiat ca o invenție literară destul de convențională în principiu, folosit mai ales din rațiuni dramatice. O, și unele erau de-a dreptul sublime! Să fi fost izgonite personajele negative din cărți? Să fi fost un congres al cititorilor, mondial desigur, un congres secret despre să nu fi aflat eu, prin care aceștia au hotărât că nu mai agreează personajele negative? [...] Unii zic despre personajele malefice că n-au existat niciodată. N-o să cad în asemenea capcane. Prefer să cred că dacă n-am știut să-i păstrăm în literatură, iată că personajele negative și conjurațiile lor infernale par să se fi mutat cu aplomb în viața reală”. La această dezbatere participă: □ Al. Cistelean, *Prima întâlnire cu personajul negativ*: „În privința personajului negativ nu mă iau după nici o teorie care-i pune la îndoială existența. Nici măcar dacă ar fi teoria mea. Și asta pentru că eu l-am cunoscut din experiență pe personajul negativ. Și nu cred să existe teorie care să bată experiența. A fost chiar primul personaj pe care l-am întâlnit. [...] N-am știut multă vreme cine era și cum îl chema. Rosteau ei acolo în cutie ceva nume, dar foarte neasemănătoare cu cele de la mine din sat, așa că nu le-am putut reține. L-am reîntâlnit, însă, în liceu, pe când citeam ediția Shakespeare. Și l-am recunoscut imediat, aproape vorbă cu vorbă. Era Iago. De atunci, nimeni, nici cel mai brav teoretician, nu-mi poate contesta existența personajului negativ. Știu că fără el lucrurile nu se mișcă”. □ Dan Perșa, *Personajul... relativ*: „La modul cel mai general, o definiție a personajului negativ ar suna așa: cineva care face altuia rău de obicei în folos propriu (Dinu Păturică). În cazuri mai rare, se vădesc sumedenie de alte imbolduri ale răului: din răutate pură (Iago); deoarece nu e capabil să cunoască adevărul (Hamlet); din răz bunare (Lăpușneanu). Există nenumărate fațete ale negativului”. □ Horia Gârbea, *Pașadia dixit*: „Bine sau măcar plăcere, niciodată!”: „Personajele negative sunt peste tot, iar arta de a le descrie și de a le pune să vorbească, să se manifeste face diferența între autori! Pentru concluzie, să îl cităm (aproximativ) pe Pașadia: rău degeaba se poate face, bine sau măcar plăcere – niciodată!”. □ Simona Popescu, *Ana, micul Guido, eu și Oceanul...*: „Spre deosebire de ceea ce se întâmplă în literatură, personajele negative din realitate sunt plate, fără adâncime. Dacă ar fi o asemănare, aceea ar fi cu personajele din romanul nostru clasic (Filimon, Duiliu Zamfirescu, Călinescu). Suntem în veșnica paradigmă... clasică. Maniheism curat-murdar”. □ Iulian Boldea, *Personajul negativ. Cât de negativ?!*: „Personajele negative au o profunzime incontestabilă. Între aparența lor, între fenomenalitatea ce le adăpostește ființa

lăuntrică și esența negativității lor există adesea o distanță semnificativă. Arhitectura dinamică a unei opere literare, rețeaua de pulsuni din care este alcătuit un anumit text epic, toate acestea sunt de neimaginat în absența energiilor și tensiunilor pe care le induce personajul literar negativ, ca reflex al dinamismului unui referent ce se situează, la rândul său, sub spectrul ambivalenței morale a binelui și răului”. □ Adriana Teodorescu, *Personajul negativ al gândirii slabe. O moarte paradigmatică*: „Personajul negativ al paradigmei de gândire, de înțelegere culturală a lumii, diferit în manifestările sale, nu este un efect al paradigmei, care decurge din ea, cât un personaj-component, un personaj înscris în aceasta. Apoi, ce este necesar a fi precizat e că negativul e înțeles în lucrarea de față ca un alt nume al răului. Altfel abundența semantică a negativității ar fi greu de gestionat. Așadar, un personaj cu o fișă biografică vastă, ce prinde contururi închizând un particular extins, legat de o lumină mai puternică, a unei construcții mai complicate (fără sens de valorizare) decât o matrice ființială”. □ Ion Maria, *Forța personajului negativ*: „Fără personaje negative, literatura ar fi de necitit și viața de neînțeles, mă bucur că există, în literatură, atâtea personaje negative, ele ne fac viața un pic mai acceptabilă, pentru că o înțelegem mai bine, prin ele credem că știm ce este în spatele oglinzii și nu ne mai temem atât de mult de rău, de orice rău. Fără personajele negative din literatură, răul ar fi un rău irațional, așa, prin personajele negative, răul are un nume, o înfățișare, o semnificație și un destin”. □ Cornel Nistea, *Personajul negativ. Sursele generatoare și ceva mai mult*: „Personajul negativ (fără de care nu se poate!) reflectă cel mai veridic firea umană în manifestările ei complicate, descoperit în hățișurile minții și ale sufletului, în abisurile sale cu bune și rele, în eterna alternanță de sfânt și diavol, într-o nesfârșită diversitate. Depinde, desigur, în mare măsură, de talentul scriitorului să descopere pitite în om, conviețuind împreună iubirea și ura, angelicul și bestialul, dacă nu de fiecare dată în același personaj în perechea lui, în personajul pozitiv, în măsura în care el există în operă și opune rezistență răului”. □ Mariana Gorczyca, *Seducătorul*: „În legătură cu personajele literare, politice, din filme..., percepute a fi negative, se derulează adesea două tipuri de perspective. Primul tip este cel mai la îndemână: punerea lor la zid și aruncarea în ele cu toate felurile de discurs pentru că, nu-i așa, suntem instanțele care se plasează în situația de a critica. Și ce voluptate să critici pe alții! Al doilea tip este consecința unui paradox încă insuficient tratat de psihologi, antropologi, sociologi și critici literari: personajul negativ - ajuns țintă - se înconjoară treptat de o aură de simpatie și clemență din partea celorlalți”. □ Ioan Groșan, *Personajul negativ – contemporanul nostru*: „Se pot da o mie și una de explicații pentru această «anomalie» a creativității. Eu am una singură, teribilă: anume că forța creației nu ne este dată decât rareori de Cel de Sus; în majoritatea cazurilor ne vine, frenetică și cu neputință a-i rezista, de Mult-Mai-De-Jos...”. □ Ioan-Pavel Azap, *Personajul negativ ca factor de progres*: „Personajul negativ veritabil este sarea și piperul oricărui text. El fascinează mai puternic decât eroul pozitiv, adesea conformist (ce face altceva Levin

decât să se resemneze?), și, frecvent, devine pentru cititorul onest, la prima lectură cel puțin, un model care, de regulă, nu este urmat în fapt, fiind doar o formă de manifestare a frondei sau a spiritului de aventură”. □ Kocsis Francisko, *Personajul negativ colectiv*: „Literatura a produs incomparabil mai puține personaje negative decât viața, se pare, și mai palide parcă. Personajul negativ de ficțiune se mișcă în cadrul unui sistem de valori morale, creștine în cazul nostru, care îl direcționează ilustrativ, îi amplifică trăsăturile reprobabile și-l deposează de prezumția remușcării, deși dogma spune altfel. E mai facil să abordezi personajul malefic la singular, să-l descoperi în cărți sau la teatru sau în persoanele care creează necazuri sau provoacă tragedii (aici, gândul fuge la Shakespeare). La plural, personajul negativ apare mai rar decât eclipsele de soare, dar există”. □ Călin Crăciun, *Personajul negativ – o strictă convenție hermeneutică*: „*Personajul negativ* este așadar un fel de paradox literar. E o categorie de natură estetică, dar care își găsește logica definirii în afară, în câmpul eticului întrucât ea face apel la două elemente care intermediază lectura. E vorba, mai întâi, de captarea afectivității lectorului, afectivitate care depinde, la rândul ei, de factori psihologici și, cel mai ades, de raportările intuitive morale. Personajul este negativ atunci când îi lezează cititorului sentimentele, când prin fapte sau atitudine, îi trezește acestuia o doză de repulsie”. □ Constantin Arcu, *Un personaj de teroare*: „Personajul negativ ar fi purtătorul stigmatelor, expresia răului din lume, care pândește din umbră momentul pentru a acționa împotriva forțelor binelui. S-a observat totuși că în romanul modern distincția fermă între personaje pozitive și negative nu mai este operantă. Sau este privită ceva mai relaxat. Personajele nu mai pot fi împărțite tranșant în două tabere, de băieți buni și de băieți răi. Omul este o ființă complexă, are obsesii și stări psihice ambigui, impulsuri greu explicabile sau la limita logicii etc. În acest punct, ne întrebăm iar: ce înseamnă personaj negativ?”. □ Nagy Imola Katalin, *Portrete de femei rele*: „Feminitatea și ipostazele personajului feminin din orice literatură, din oricare epocă literară, sunt un obiect de studiu interesant și intrigant. Iar dacă e vorba nu de femeia angelică, nu de canonul soției și mamei perfecte, ci de femeia ușoară din înalta societate, lucrurile devin și mai întortocheate”. □ Cristina Timar, *O doamnă Bovary, nu o Lady Macbeth*: „O literatură fără personaje negative e de neconceput. Dacă urmărim distribuția lor pe genuri, la un bilanț sumar se vede că în literatura română personajele negative masculine le copleșesc pe cele feminine, nu doar numeric, ci și ca forță artistică. [...] Proza ultimilor ani a dat un personaj feminin monumental, nu atât negativ (în sensul clasic al termenului, de cultivare sistematică a răului), cât îndopat cu negativitate (cinism, blazare, frivolitate, desfrânare, nerușinare, aroganță, parvenitism), până la autodistrugere”. ■ În partea a doua a anchetei, intitulată *Proză*, manifestările personajului negativ apar sub semnătura lui Ioan Radin (*Din nou despre pisici. Studiu de caz*), Daniel Vighi (*Optvecinic*), Patrick Călinescu (*Surpriza*), Hristina E. Popa (*Frații noștri... vitregi*). ■ Din secțiunea *Cu cărțile pe masă*: □ Andrei Moldovan semnează *Un administrator al*

miracolelor, o prezentare a volumului *O dramă la vânătoare. Antologie de poezie (1985-2008)* de Adrian Alui Gheorghe, Ed. Paralela 45, 2008: „Procedeele poetice în volum sunt de o mare diversitate și de o mare densitate. Nu ne propunem să le inventariem aici, dar am remarca unele elemente livrești concretizate în transformări textuale cu hipotexte (din Rilke, spre exemplu) «la vedere», care realizează imaginea unei creații poetice ca palimpsest (Eu, opera completă). La fel, e greu să nu observi o serie de fascinații imagiste, autocenzurate înainte de a se rupe de interesul major al poemului (*Pe lacul cimitir bicz*)”. □ Ovidiu Moceanu publică *Despre Școala Ardeleană, altfel...*, un comentariu la *Școala Ardeleană și tipurile ei de discurs – o perspectivă comparativă* de Ana Ene, Ed. Universității „Transilvania”, 2008: „La origine lucrare de doctorat, cartea propune o recitare a lucrării corifeilor Școlii Ardelene, atrăgând atenția prin revelarea din altă perspectivă a elementelor care definesc întreaga lor activitate. Ea se înscrie în linia cercetărilor unei generații în plină afirmare, care, preocupată de găsirea unor abordări inedite de lectură a scriitorilor clasici, trebuie să-și contureze o metodologie proprie de lucru”. □ Ionel Popa scrie *Două cărți și o recenzie: sunt prezentate Poetica elementelor în lirica lui Blaga* de Lăcrămioara Solomon, Ed. Institutul Iași, 2008 („Spre deosebire de multe alte studii, cel al Luminiței [sic!] Solomon nu este descriptiv în sensul de simplă transpunere în proză a versului, ci unul interpretativ. De asemenea, este depășită sterila dilemă în cazul încadrării ideologice și estetice a poeziei lui Blaga: *tradiționalism/ modernism*”) și *Metafora luminii în creația lui Lucian Blaga* de Cristina Călin, Ed. Aula, 2008 („Intenția de cercetare exhaustivă a subiectului a implicat un volum de muncă deosebit și un dificil parcurs prin labirintul bibliografic. Poate de aceea uneori se rupe echilibrul dintre asamblarea și integrarea ideilor scoase din bibliografia cercetată și demersul exegetic personal (original). Astfel, sunt momente când autoarea nu se desprinde suficient de exegezele bligiene semnate de Alexandra Indrieș, Eugen Tudoran, Eugen Dorcescu”). ■ Revenind la *Lecturi* Iulian Boldea face o incursiune *În jurul lui Alexandru George*: „În peisajul literaturii române postbelice, Alexandru George e un critic de prim rang, original, chiar dacă nu lipsit de extravagante sau intransigențe exagerate”. ■ În *Amintiri și rememorări* de Rodica Grigore semnalează *Amintirea palidă a munților* de Kazuo Ishiguro, traducere de Mihai Moroiu, Ed. Polirom, 2007: „Comparat, nu o dată, cu Salman Rushdie, *Amintirea palidă a munților* apărând, în fond, la doar un an după *Copiii din miez de noapte*, Ishiguro reprezintă, însă, o cu totul altă fațetă a multiculturalismului postmodern”. □ Dan Perșa este prezent cu eseu *Dumitru Țepeneag – portrete cu mit asociat*: „Părerea mea rămâne neschimbată: Dumitru Țepeneag a oferit în plus (față de acest fir roșu care este onirismul structural și care leagă cele două romane altfel atât de diferite) și o «viziune» asupra perioadei contingente lui, asupra lumii în care noi trăim”. ■ Ion Pecie publică partea a doua din *Povestea lui Irimiea Oișteanul*. ■ Din *Talmeș-balmeș* reținem textul scris de Diana Radu, *Cum este cu puțință istoria literaturii?*: „O întrebare la care a încercat să răspundă profesorul sucevean Mircea

Diaconu la cea de-a doua manifestare culturală dedicată studenților brașoveni în cadrul Serilor facultății de litere -2009. [...] Proiectul propus de Mircea A. Diaconu este unul ambițios. În concluzie, el afirmă că o istorie literară azi trebuie să se ferească de a fi un dictator, ci mai degrabă să se înscrie într-un neopozitivism, unde viziunea organicistă să nu o eludeze abaterile de la model/ constante. Noua istorie ar trebui să aducă subiectul și obiectul la un echilibru, în ciuda permanentei metamorfoze. E ca și când un individ trebuie să alerge pe o bandă rulantă și să se mențină cel puțin în același punct sau chiar să urce. E dificil, dar nu imposibil”.

■ Semnează versuri Alexandru Mușina, Romulus Bucur, Ioan Mușlea, Emilian Galaicu Păun, Leo Butnaru. □ Gheorghe Crăciun publică o nouă parte din *Jurnal – 1977-1978*. □ În rubrica sa Ion Mureșan atrage atenția: *Ghiulul, ochiul dracului*. □ La proză apare *Odel. Cinci minute* de Melania Bancea, fragment din romanul *Călătorie cu dublul orb*. ■ Versurile lui Traian Ștef („Vatra”, nr. 4/ 2009) sunt „lecturate” de Lucian Peța.

DECEMBRIE

1 decembrie

● [„Adevărul”, nr. 6026] Grigore Cartianu semnează *Doina Cornea în 224 de semne*: „O știre scurtă pe Mediafax: «Casa Doinei Cornea din Cluj-Napoca a fost spartă, duminică seară, după ce a fost forțată ușa de la intrare. Din casă au fost furati între 4.000 și 5.000 de lei. În momentul jafului, fosta disidentă anticomunistă nu era acasă». În total, 224 de semne. Atât a rămas dintr-un disident anticomunist – unul real, nu fabricat – la 20 de ani de la Revoluție”. ■ Dana Ionescu publică *Târgul de carte Gaudeamus în cifre*, oferind statisticile vânzărilor de la editurile All, Humanitas, Polirom, Nemira, TREI, ART.

● [„Revista 22”, nr. 49 (1030)] Paul Cernat publică *Fiziologia mahalalei*, o cronică literară la *Istoriile periferiei. Mahalaua în romanul românesc de la G. M. Zamfirescu la Radu Aldulescu* de Georgiana Sârbu, Ed. Cartea Românească, 2009: „Pe lângă ideea unei abordări deocamdată insolite și al cărei potențial de interes nu poate fi ignorat, unul dintre meritele acestui volum de debut (la origine - teză de doctorat în Litere, sub coordonarea lui Nicolae Manolescu) este lizibilitatea atractivă, provocatoare, frizând lejeritatea «literară». Cu excepția câtorva didascalii care ar fi putut lejer să fie lăsate deoparte la publicare, cartea nu are nimic din academismul convențional, îmbâcsit și constipat cu care tezele noastre doctorale îi chinuie chiar pe referenți, darămite pe cititorii nespecialiști”.

● [„Tribuna”, nr. 174] Editorialul despre Ziua Națională și situația politică din țară, intitulat *Parada umbrelor* este semnat de Sergiu Gherghina. ■ În secțiunea *Cărți în actualitate* apar: □ Florentina Răcățianu scrie *Despre maladiile limbii române*, o prezentare a *Dicționarului limbii române de lemn* de Aurel Sasu, Ed. Paralela 45, 2008: „Delapidând comunicarea, suspendând sensul, anihilând libertatea gândirii, generând o realitate de carton, lozincardă, dinamitându-și, astfel, chiar premisele de existență, limba de lemn ajunge, orwellian, la scurtcircuitarea propriilor intenții. Dicționarul pune în scenă, în fața cititorilor, experimentul alienării lingvistice care s-a derulat, la noi, pe mai mult de cinci decenii, un spectacol tragicomic al apocalipsei delirante a cuvintelor”. □ În *Tăcere fără adăpost* Ioan Negru scrie despre *Togă de fală* de Ioan-Pavel Azap, Ed. Grinta, 2008: „Ioan-Pavel Azap pare a fi preocupat mai mult de imaginile de celuloid, de holograme. Nu știu cât de bun cronicar și critic de film este (Scrie și proză!), dar poet este. Și încă unul foarte bun”. ■ Octavian Soviany scrie despre Darie Magheru în articolul *Sub semnul experimentului*: „Relativul dezgheț cultural de după 1960 (cel care a permis cristalizarea unei literaturi experimentaliste cu modelul în avangardele interbelice) l-a găsit pregătit pe scriitorul brașovean Darie Magheru pentru expedierea unor noi registre ale poeticii și ale literaturii. Momentul de cotitură îl constituie volumul *Caprichos* (Editura Albatros, 1970), în care, chiar dacă mai vechile teme persistă, discursul poetic capătă o nouă fizionomie, mulându-se perfect peste personalitatea stranie a poetului, care nu

înceta să contrarieze prin gesturile lui pline de truculență”. ■ În *Destinul scris pe un fulg de zăpadă* Vianu Mureșan comentează romanul *Zăpada* de Orhan Pamuk, Ed. Curtea Veche, 2008: „Arta narativă a lui Pamuk este atât de perfectă în acest roman, încât ai impresia că descrie fiecare minut, fiecare gest al personajelor, fiecare cotlon al orașului în cele trei zile cât durează totul. Îți desfășoară în față covorul epic făcându-te să vezi în același timp personaje, acțiuni, locuri diverse, indicându-ți totodată și firele care le leagă, unele vizibile, altele clandestine. Aproape că nu reușești să-ți explici cum de se pot întâmpla toate acele lucruri într-un timp atât de scurt”. □ Aurel Sasu prezintă activitatea lui Ion Vlad în *Cuvântul și cartea*: „Pasiunea pentru teoria formelor literare, a luat, în timp, forma pasiunii, pentru ceea ce litera, cuvântul și cartea pot însemna, ca supraréalitate de natură spirituală, în condiții de suprimare a conștiinței individuale, și ca șansă de comunicare, într-o lume a «vorbirii închise în ea însăși». În felul acesta, Ion Vlad a ajuns, după patru decenii de activitate literară, la o încheiere anunțată în 1970: întemeierea unei axiologii în care lectura e condiția depășirii de sine a umanului”. □ Horea Poenar semnează partea a cincea din *Monstest Inc. Nomadism și teorie literară*, în care spune: „Patru figuri, așadar. Nomazi și nu călători. Monștri față de care discursurile și obișnuințele noastre se apără, pe care astfel trebuie să le dislocăm (și în această mișcare să le decupăm, să le arătăm – exact modul în care devin ele monstruoase), pentru a le expune trăsătura, a le trasa. Nu sunt opțiuni teoretice, pentru că harta lor nu e una orientată, pentru că teoria nu mai pretinde adevăr(ul). Sunt stadii, dar nu ierarhice, nu liniare”. Sunt prezentați Roland Barthes, Slavoj Žižek, Gilles Deleuze și Jacques Derrida. ■ Revenind la *Istorie literară* Ion Pop scrie despre *Fundoianu-Fondane, între România, Paris, Auschwitz*: „S-au împlinit în toamna aceasta șase decenii și jumătate de la moartea tragică a lui B. Fundoianu, devenit Benjamin Fondane după stabilirea la Paris în 1924, poet și eseist, cugetător în spațiul filosofiei de sorginte existențialistă, cineast novator, asasinat în camerele de gazare din lagărul nazist de la Auschwitz, în 2 sau 3 octombrie 1944. Avea doar patruzeci și patru de ani, însă apucase să scrie o operă ce ne apare astăzi, tot mai evident, printre cele mai semnificative și tulburătoare ale epocii sale tensionate”. ■ În *Noi aventuri mihăieșiene* Ovidiu Pecican notează apariția volumului *Despre doliu. Un an din viața lui Leon W.* de Mircea Mihăieș, Ed. Polirom, 2009: „Nu am de gând să încerc o analiză, adecvată altui spațiu tipografic decât cel avut aici la dispoziție. Voi observa însă că apariția titlului *Despre doliu. Un an din viața lui Leon W.* marchează o piatră de hotar. Împreună cu Andrei Marga, care, la rândul-i, abordează chestiunea iudaismului într-o serie de intervenții, eseuri, alocuțiuni și conferințe (a se vedea volumul de autor *Frații mai mari. Întâlniri cu iudaismul*, 2009), eseuul lui Mircea Mihăieș pare să pună primele jaloane pe calea unui dialog cultural fertil al culturii creștine din România contemporană cu civilizația și cultura iudaică. Există, desigur, destule produse intelectuale importante care, mai ales în ultimii zece ani, au adus la cunoștința celor interesați, cu acribie și erudiție,

destule aspecte din viața trecută a evreilor, cu referire la feluritele compartimente ale acesteia (economie, situație socială și politică, persecuții și Shoah, literatură și artă, religie). De astă dată însă marchez un alt palier al studiilor iudaice, și anume acela al reflecției culturale, mai degrabă filosofice sau, în orice caz, de largă respirație”. □ Laszlo Alexandru este prezent cu partea a cincea din *Mihail Sebastian pe masa de operație*, comentând în continuare volumul semnat de Marta Petreu, *Diavolul și ucenicul său. Nae Ionescu – Mihail Sebastian*. În acest număr Laszlo Alexandru scrie despre *Mecanisme ale distorsiunii*: „Ziarista de la «Apostrof» își urmărește, cu o înverșunare inchizitorială demnă de cauze mai bune, victima, găsimu-i defecte, scăderi, lipsuri, duplicități sau ticăloșii în cele mai mărunte cute ale existenței. Orice gest, orice afirmație, orice zâmbet al lui se ofilesc sub privirea ei încruntată, care prinde nuanțele din zbor și le răsucește spre descifrări ostile, infamante. [...] Asemeni șoferului diletant, M. Petreu se deplasează prin traficul exegezei apăsând, cu o precipitată alternanță, pe accelerație («extremist») și pe frână («moderat»). Cu riscul de-a zgâlțâi mașina și de-a indispuce pasagerii. [...] Încă din titlu, însă, ni se vorbește despre *Diavol și ucenicul său*, încât nu pricepem dacă avem de-a face cu un exercițiu spiritist, unul de demonologie sau cu un poem în proză. La cumpănirea detaliată a conținutului, constatăm totuși, cu stupeoare, că recuzita academică a fost doar suportul care învește un roman de capă și spadă, cu acțiunea inspirată din viața intelectuală românească interbelică. Uluiește, chiar și în aceste condiții, stilul de mahala al monografistei”. ■ Andreia-Cristina Oltean realizează un interviu cu Ion Cristofor, „*Când stai pe marginea prăpastiei, e riscant să ațipești*”: „- *Ce greutăți te întâmpinau, ca scriitor, atunci când doreai să publici o carte în perioada comunistă?* - Dificultățile editării unei cărți erau imense. Așteptai ani și ani la rând pentru a publica o carte. Deși am debutat în revista «Familia» la 15 ani, am publicat primul volum abia la 30 de ani. Sigur, tipărirea ar fi fost mult mai ușoară dacă ai fi scris ode și laude regimului. [...] - *Cum percepeți dumneavoastră libertatea de exprimare în literatura și în presa actuală?* - Există, evident, libertate de exprimare în perioada actuală. E garantată de Constituție, ca și în perioada comunistă de altfel. Să nu vă imaginați, însă, că se poate publica orice, oriunde. Mi s-a întâmplat și mie ca un text despre mineriadă să fie rapid expulzat din șpalturile revistei la care lucram. Redactorul-șef, o ilustră personalitate a scrisului de azi, era un simpatizant al minerilor și al președintelui de atunci. Am înțeles că libertatea are uneori și anumite limite. Într-o democrație „originală” nu spui tot ce crezi. Despre unele lucruri e mai bine să taci dacă nu poți afirma integral adevărul. De altfel, n-a fost nicio problemă să public articolul refuzat într-un ziar al opoziției, în «Patria», care, în plus, mi l-a plătit cu generozitate. Mai dificil a fost cu un interviu pe care i l-am solicitat regretatului Ion Rațiu, refuzat de aceeași revistă. Toate publicațiile la care am vrut ulterior să-l public au dorit să menționeze că era vorba de un material refuzat de revista cu pricina. Ceea ce am refuzat eu, bineînțeles. Căci nu puteam să ponegrec revista la care îmi câștigam pâinea chiar

dacă îmi refuza opiniile personale. Am înțeles că orice publicație are rigorile și programul ei, că libertatea are și anumite limitări”. □ În rubrica *Arhiva* Mircea Popa publică *Samuil Micu inedit*, cu o notă intitulată *Un poet al Laudelor: „Laudele de față vin să întregească în chip fericit activitatea poetică a lui Samuil Micu, transformându-l pe acesta în cel mai important poet religios al epocii iluministe”*. ■ În *Flash-meridian* Ing. Licu Stavri semnează *Călătoria de auto-descoperire a lui John Irving*: „□ Cartea care l-a făcut celebru, *The World According to Garp*, are drept subiect viața unui scriitor care, zbătându-se să scape de sub tutela unei mame celebre (lideră a mișcării sufragetelor), dobândește cu efort o oarecare vizibilitate proprie dar preferă să ignore gloria literară pentru a se dedica vieții de familie, și ea extrem de agitată, până în momentul când este doborât de gloanțele unei feministe greșit orientate. Dar tema ascunsă a romanului este mariajul strâns dintre realitate și ficțiune, confundabilitatea acestora, uriașa capacitate fabulatorie a vieții. Iată că la treizeci de ani după publicarea acestei insolite povești, John Irving recidivează cu un nou roman despre condiția de scriitor, intitulat *Last Night in Twisted River (Aseară la Twisted River)*, la care, ne informează Stephanie Merritt în «The Observer», a lucrat douăzeci de ani și care este cea mai autobiografică narațiune a sa de până acum. [...] □ O singură carte de John Irving există în limba română: *Lumea văzută de Garp*, traducere de Irina Horea, la RAO”. ■ Ion Bogdan Lefter începe un serial despre *Scrisul la limită (I)*, „Fragment din prefața la Gheorghe Crăciun, *Pactul somatografic*, Editura Paralela 45, 2009 (sub tipar)”. □ În secțiunea *Zapp-media* Adrian Țion scrie despre „*Literatura*” *țafelor*: „E drept, latinul spunea, fără să știe, bietul de el, până la ce grad de înjosire va ajunge vorba lui, că proștii se luptă cu sabia, în vreme ce învățații se vor lupta întotdeauna din cărți. Ceva din această maximă o fi ajuns la urechea divelor de azi ce s-au pus pe scris cărți cu voioșia și speranța gospodinilor de altădată care încercau o rețetă nouă pentru a-și mulțumi soțiorul. Două dintre acestea, amarnic încercate de chinul scrisului, ce nu vor nici în ruptul capului să devină gospodine, sunt veșnicele rivale Andreea Marin și Mihaela Rădulescu. [...] Acum nu se știe exact ce lansează ele la Târgul Gaudeamus. Cărți, siluete, săni, burtici sau rețete de viață? Mihaela Rădulescu a ieșit deja pe post cu un al doilea volum intitulat *Niște răspunsuri*, apărut la Polirom. De unde se vede că și editurile ajunse de prestigiu mai au nevoie de publicitate. [...] Andreea Marin nu se lasă mai prejos. În aceeași zi vine la târgul de carte cu produsul ei intelectual *Prețuiește viața*. Ea vine cu săni-surpriză, cu burtica impregnată de țesut adipos și cu mușchi netonificați la vedere. Concurența dintre aceste rivale în show-bizz aduce cartea în ipostază de tabloid rânced”. ■ Revista dedică paginile dosarului *Clubul de Lectură „Nepotu’ lui Thoreau”*. *Locul. Oamenii*, introduse prin nota semnată de Ștefan Manasia: „În cele trei ședințe desfășurate până la redactarea acestor notițe, au avut loc lecturile: 1. a nucleului «dur» (Mihai Mateiu, Vlad Moldovan, Ștefan Manasia, Szántai János, Andrei Doboș); 2. a Medeei Iancu, cu poemele pe care le veți regăsi în dosarul de față;

3. a «deviaționistului» Stelian Muller, autorul prozei *Scrisoare către R.* și a două volume perfect conservate în manuscris. A patra ședință din 2009, proiectată-n 25 noiembrie, o are ca invitată pe poeta Olga Ștefan. Dosarul C. L. «Nepotu' lui Thoreau» se încheie cu un fragment din eseu inedit al teatrologului și scriitorului clujean François Bréda, *Ochii sufletului*. Mai adaug doar că această interesantă descriere a teatralizării lumii-universului a fost redactată, în limba română, de fostul redactor responsabil al secțiunii maghiare a revistei «Echinox», meșterul Bréda”. ■ Ildikó Gábos și Șerban Foață traduc versurile lui Kelemen Hunor, în cadrul rubricii *Traford*. ■ Numărul se încheie cu textul semnat de Andrei Jecza și Sorina Jecza-Ianovici în care aflăm cum au marcat cu grafiti artiștii plastici *20 de ani de la Revoluția din Timișoara. Memoria zidurilor*.

2 decembrie

• [„Adevărul”, nr. 6027] Dana Ionescu reia informațiile de la *Târgul de carte Gaudeamus, la bilanș*. ■ Citim trei note scurte: □ *Afaceri literare*: „Amon Grunberg (foto) se afla din nou la București pentru a lua parte mâine (la ora 18.30), în Club Control, la un proiect literar care va avea ca punct de discuție traducerea textului *A Foreign Affair*. Textul a fost scris în urma unei călătorii experimentale a scriitorului olandez în Ucraina, în căutarea unei soții”. □ *Adio, Milorad Pavić!*: „Scriitorul sârb Milorad Pavić, tradus în mai multe limbi străine, a încetat din viață luni, în urma unei crize cardiace, la vârsta de 80 de ani. Poet, nuvelist și romancier, traducător și istoric al literaturii, Milorad Pavić a cunoscut succesul în 1984, cu romanul *Dicționarul kazar*”. □ *Testamentul lui Salinger*: „Ani la rând, autorul romanului *De veghe în lanul de secară*, J. D. Salinger, a refuzat ecranizarea cărții care l-a făcut celebru, preferând să transfere drepturile soției și fiicei, după moartea sa. Motivele lui au fost dezvăluite de curând: «Pentru că există posibilitatea că nu voi muri bogat, cochetez cu ideea de a lăsa aceste drepturi moștenire», a declarat scriitorul”.

• [„Adevărul literar și artistic”, nr. 1002] Din rubrica *Pe scurt* aflăm: □ *Cartea Anului 2009*: „Volumele *Orfeu în infern*, de Nicolae Breban, și *Cartea șoaptelor* de Varujan Vosganian (foto), se numără printre titlurile nominalizate la premiul Cartea Anului 2009, acordat de revista «România literară», cu sprijinul Fundației Anonimul. Festivitatea de decernare a premiului în valoare de 10.000 de lei va avea loc mâine, de la ora 19.00, în Clubul Prometheus din Capitală. Pentru trofeu mai concurează *N. Steinhardt și paradoxurile libertății*, Angela Marinescu – *Probleme personale*, Cristian Teodorescu – *Medgidia, orașul de apoi*”. □ *Expoziție cu o poveste de Dickens*: „Manuscrisul *Poveștii de Crăciun (A Christmas Carol)*, finalizat de Dickens în 1843 în doar șase săptămâni, va fi expus la Morgan Library din New York până la 10 ianuarie 2010”. ■ Marius Chivu semnează *Cum se face o beție*, o recenzie la *Prima mea beție*, volum coordonat de Gabriel H. Decuble, Ed. Art, 2009: „Cele mai bune povestiri din acest volum le scriu Silviu Dancu și Florin Iaru, pe care vă las să le descoperiți singuri. Așa

cum vă recomand să citiți cu atenție și textul - situat între stilistica estetizant-barochistă și reflecția cu intenții taxinomice - scris de Radu Vancu, probabil cel mai competent (fost) băutor dintre scriitori, un adevărat prinț al alcoolurilor lirice”.

■ Nicoleta Zaharia și Eliza Zdru scriu despre *Cărțile noi ale scriitorilor români*, lansate la Târgul Gaudeamus. Sun semnalate: □ Ioana Pârvulescu, *Vioara se cântă perfect*: „*Viața începe vineri* este primul roman publicat de Ioana Pârvulescu”. □ Matei Florian, *Exercițiu de sinceritate*: „Editura Polirom a lansat ultimul roman de Matei Florian, intitulat *Și Hams și Regretel*, un exercițiu de franchețe despre care autorul a mărturisit că l-a scris pentru a vedea unde se poate ajunge în încercarea de a fi sincer cu sine”. □ Vladimir Tismăneanu, *Radiografia unui fenomen social total*: „Volumul *Naufragiul utopiei. Despre anul revoluției*, scris de Vladimir Tismăneanu, a fost lansat la Gaudeamus de Editura Humanitas, în prezența autorului și a scriitorului și filosofului Horia-Roman Patapievici”. □ Matei Vișniec, „*Occidentul, un model și o obsesie*”: „*Occident Express și Despre senzația de elasticitate când pășim peste cadavre* sunt două piese înrudite prin tematica lor: ambele vorbesc despre fantasmale pe care le avem noi, est-europenii, despre Occident, care a fost pentru noi un model, dar și o obsesie. [...]», spune Matei Vișniec despre cartea sa, lansată de Editura Paralela 45 la Gaudeamus. □ Andrei Cornea, *O chestionare a locurilor comune*: „Volumul *Povești impertinente și apocrife*, scrisă de filosoful Andrei Cornea, a fost anunțat de Gabriel Liiceanu ca fiind «cea mai bună carte a târgului»”. □ Vasile Ernu, „*Această carte este ca o periură de dinți pentru creier*”: „*Ultimii eretici ai imperiului* de Vasile Ernu, volum lansat la Gaudeamus de Editura Polirom, este scris în genul epistolar”. □ Dan Lungu și Lucian Dan Teodorovici, *O perspectivă emoțională și subiectivă*: „20 de personalități au pășit pe *Str. Revoluției nr. 89*. Acesta este titlul unui volum, apărut la Editura Polirom și coordonat de scriitorii Dan Lungu și Lucian Dan Teodorovici”. □ Cristian Tudor Popescu, *Proze scurte în regim poetic*: „«Ce-am adunat în *Cuvinte rare*? În subtitlul acestei cărți se găsește explicația. I-am zis *Poeziar* [...]». □ Nicolae Breban, *Scriitorul vitalist care laudă moartea*: „În cel mai nou roman al său *Profeții despre prezent. Elogiul morții* (Editura Polirom), Nicolae Breban laudă moartea «ca un adevărat semnal dat de zei că viața este prețioasă, unică și trebuie respectată și trăită în profunzime»”. ■ Dana Ionescu și Cezar Paul-Bădescu realizează un interviu cu Salman Rushdie, „*Dacă n-aș fi emigrat, n-aș fi scris*”: „- *Apoi ați scris mult despre emigrare. Cum se poate transforma tristețea, trauma acestei experiențe în bucurie? E posibil?* - Am încercat să prezint fenomenul nu ca pe o tragedie, ci ca pe o forță creatoare. Am simțit mereu că trăim într-o epocă pentru care emigrația este definitorie. Nu numai emigrația de la o țară la alta, ci și cea la nivel național. Strămutarea de la țară la oraș e un fenomen de amploare aproape pretutindeni. Aseară am aflat că și aici, la București, se stabilesc oameni din alte părți. Uneori am impresia că emigrația din interiorul aceleiași țări poate fi mai complicată decât cea transnațională. Dacă vii de la Bombay la Londra, ca mine, te muți dintr-o metropolă în alta. Când știi

ce înseamnă să trăiești într-un oraș mare, acomodarea nu e atât de grea. Dar, dacă vii dintr-un sătuc într-o metropolă, la început ai un șoc. Emigrația e cel mai interesant fenomen din zilele noastre. Orașul modern e rezultatul emigrației. Dar în ultimele decenii s-a conturat un fel de ostilitate față de acest fenomen. Și ea are legătură cu rasismul, bigotismul etc.”. ■ În *Divele, parizerul și cartea* Cezar Paul-Bădescu comentează despre Târgul Gaudeamus, urmărind cum evenimentul a fost prezentat la televiziune.

● [„**Luceafărul de dimineață**”, nr. 41 (913)] În *Viața culturală* aflăm componența *Comitetului Director al Uniunii Scriitorilor* (v. „România literară”, nr. 47/ 2009, 27 noiembrie) și *Juriile pentru decernarea premiilorUSR*: „ConsiliulUSR întrunit în ședința din 24 noiembrie 2004 [sic!] a ales prin vot secret JuriileUSR pentru anul în curs, premii ce vor fi decernate în anul 2010. Juriul pentru nominalizări: Paul Aretzu, Dan Cristea, Horia Gârbea, Mircea Ghițulescu, Vasile Spiridon. Juriul pentru decernarea premiilor: Al. Cistelecan, Cornel Ungureanu, Mircea A. Diaconu, Adrian Popescu, Nicolae Oprea”. ■ *Un mic roman de iubire, exotic și aventuros*, se intitulează cronică scrisă de o Dan Cristea la *Trăiește și mergi mai departe* de Constantin Stan, Ed. Pământul, 2009: „Cauzalitatea nu-și prea găsește loc în paginile acestui mic roman, presărat ou lucruri pe cât de reale, pe atât de inexplicabile”. ■ În *Poezie sudată fără mască* Felix Nicolau scrie despre *Cartea sudată* de Ilieș Gorzo: „Orișicât, nu mă tem că cineva o să adoarmă citindu-i miniaturile trase în rafală. Încă o dată: deși pare naiv și pus pe giumbușlucuri, nu e deloc doar așa”. ■ Viorica Răduță semnează *De la „omul disponibil” la funcțiile poeziei*, o recenzie la *Omul disponibil* de Ion Zubașcu, Ed. Brumar, 2009: „Poetica amintește cosmicul expresionist, cum și dese contrastele ale spunerii și trăirilor între sacru și angoasant o fac”. ■ Gelu Negrea publică două texte: □ Un articol despre *Ipcrizia democrației*. □ *O carte de învățătură*, o recenzie la *Socoteala minții noastre* de Mircea Malița, Ed. Academiei Române, 2009: „În ansamblu, *Socoteala minții noastre*, se constituie într-un demers de actualitate, care anvizajează probleme de acut interes pentru omenire în totalitatea sa, dar și pentru fiecare om în parte, dezbătându-le din perspective multiple (istorică, filozofică, antropologică, socio-politică, economică, culturală, religioasă etc.), într-o argumentație de nivel academic, strânsă și convingătoare, potențată de alertețea ideilor și de farmecul scriiturii”. □ În *Guareschi vs. Don Camillo* Geo Vasile anunță apariția volumul *Don Camillo* de Giovannino Guareschi în limba română. ■ Horia Gârbea revine la prezentarea cărților săptămânii cu *Politichie și amor*: □ Anghel Gâdea – *Teroare și tăcere*, Ed. Tipoalex: „Tonul neutral al autorului accentuează oroarea faptelor povestite, unele rămase necunoscute, toate demne să figureze într-un catalog al ticăloșiei”. □ Elena Vulcănescu – *Mitul de sub casă*, Ed. Convorbiri literare: „Poezii inedite, foarte originale”. □ Nicolae Havriliuc – *Măștile reglabile*, Ed. Tracus Arte: „Nicolae Havriliuc nu este un dramaturg, ci un autor care a citit teatru și a scris despre el cu acribie, crezând că astfel i-a găsit rețeta. Îi lipsesc exact doza de inspirație inefabilă și

cea de intuiție transcendentă studiului, cele care deosebesc un tenisman de un excelent băcător de covoare”. □ Angelo Mitchievici – *Cinema*, Ed. Polirom: „Angelo Mitchievici este un prozator de o maximă seriozitate, care nu s-a hotărât dacă să mizeze pe ea sau să se lase în voia unor porniri ludice inerente epocii în care scrie și inteligenței sale combinatorii”. □ Florica Bud – *Reparăm onoare și clondire*, Ed. Limes: „Cu o postfață de Gh. Grigurcu, temerara prozatoare din Baia Mare atacă temele mari la ordinea zilei dintr-un unghi inedit și fără a ceda prejudecăților curente”. □ Flavius Lucăcel – *Ceai de fluturi – Butterfly Tea*, Ed. Limes: „Pe-alocuri, textul poate aminti de piesele lui Gellu Naum, dar fără neli-niștea de pictură metafizică din acestea”. ■ În rubrica *Darts* apare *Despre erori și morminte*, iar sub semnătura H. G. (Horia Gârbea) citim: „□ Una dintre temele, ce-i drept, marginale, de atac la recenta conferință a Uniunii Scriitorilor a fost tratamentul rezervat scriitorului exilat Paul Goma. Anterior conferinței, destule voci au cerut să i se instituie o indemnizație, ba chiar să i se acorde postul de «președinte de onoare» al Uniunii. □ În ceea ce privește Președinția de onoare, am avut ocazia să explic unor colegi, personal și cu tot tactul, că nu se poate acorda nimănui ceva ce noi, URSS mai precis, nu avem, respectiv postul neprevăzut în statut. □ Cu indemnizația se schimbă treaba! Domnul Paul Goma este membru al Uniunii Scriitorilor, fiind reprimat din anul 1990 (și nu rămas în afara ei, cum încearcă să sugereze unii, tendențios). Așadar, îndată ce domnia-sa ar reveni și *de facto*, plătind minimala cotizație și dobândind o legitimație valabilă, ar fi pe deplin îndreptățit să solicite o indemnizație, subliniez dublu: SĂ SOLICITE (o indemnizație nu se acordă cui n-o cere!). □ Sper că nimeni nu ar refuza atribuirea ei. Domnul Goma e un scriitor comparabil ca merite literare cu mulți confrăți care au numita indemnizație, iar ca atitudine civică îi depășește. Nu a fost nici membru prin ce-ce, nu a scris elogios despre Ceaușescu sau Lenin, ca alții care primesc renta viageră în calitate de merituoși fără să le numere nimeni ouăle de aur. □ Gândind așa, cu o logică simplă, mai gândindu-mă apoi că nu-i ușor să-ți faci un rost printre străini, mi-am călcat oarecum pe inimă și i-am scris domnului Goma, cu toată delicatetea, invitându-l să se alăture și formal (cu acte) Uniunii, la *Asociația București*, Secția proză. □ Că nu mi-a răspuns, e treaba domniei sale! Dar că am fost culpabilizați tot noi, cei care ne ocupăm de asta, pentru tratamentul nedrept la care îl supunem pe domnul Goma... asta e manipulare pe față. □ Mai acum câteva luni, a venit în România doamna Gabriela Melinescu (și) ca să își expună niște lucrări de artă plastică realizate de domnia-sa în exil. M-am apropiat doar de doamna Gabriela Melinescu, la vernisaj, în calitate oficială, și i-am pus întrebarea, firească, dacă nu ar dori să revină - de fapt, cu acte în regulă - în rândurile Uniunii Scriitorilor. Răspunsul a fost negativ. M-am înclinat politicos, cerând iertare de deranj, și am plecat. □ Fac la fel și în cazul domnului Paul Goma. Dacă nu vrea, cu sila nu se poate! Dar ce doresc cei care-i manipulează numele? De ce ne ceartă ei că (mare culpă!) nu-l ajutam pe domnul Goma să treacă strada, când domnia-sa nici nu vrea să traverseze?! □ Și vin la altă chestiune: unul dintre

avocații nesolicitați ai domnului Goma este domnul profesor Marin Mincu. Domnul profesor acuză ingratitudea Uniunii. Cine vorbește?! □ Domnul profesor Mincu - repudiat de proprii săi discipoli - este el însuși un monument al ingraturității, cum am avut onoarea să comunic chiar Conferinței USR, în plenul ei. □ Domnul Marin Mincu mi-a făcut curte în repetate rânduri și, nu din acest motiv, ci pentru o consecvență necesară în aplicarea criteriilor, l-am propus cu insistență în Comitetul Director al Uniunii pentru obținerea indemnizației de merit. Nu regret! Am făcut ceea ce trebuia să fac și ceea ce colegilor mei de comitet nici nu le trecea prin minte! Pentru că ei puneau în față caracterul domnului Marin Mincu, câtă vreme eu vedeam, cum e și normal, recunoașterile primite de opera lui. □ Justiția trebuie să facă abstracție de persoana justițiabilului, pledam eu. Și câștigam, spre cinstea logicii colegilor mei de Comitet. □ Consecința: la alegerile pentru Președinția ASB domnul Mincu nu a stat acasă, ceea ce era, sau putea fi, justificat. Nici nu a venit ca să-și dea votul (oricum secret) mie sau altui candidat, treaba domniei-sale. Nu... Domnul Marin Mincu a venit până la ușa teatrului unde avea loc adunarea și nu a intrat, afectând un suprem dispreț nu numai față de mine care îi obținusem practic renta viageră, ci față de toți colegii! Domnul Mincu știe să ia, nu să dea! □ Am fost unul dintre puținii scriitori care i-au rezervat domnului Marin Mincu un tratament nu doar normal, ci foarte deferent. Mult peste cel al propriilor săi discipoli, tineri autori reali sau inventați. Am respins cu sinceră indignare numirea «boșorog nebun» cu care îl gratulau fără rezerve mulți confracți. O resping și acum. Dar nu pot să nu-l plasez pe domnul Mincu pe locul întâi într-un clasament al ingraturității și - termenul se impune singur - al mitocăniei de tranziție. □ Cât despre posteritatea domnului Mincu, nu se va găsi niciun Dante să-l întâlnească prin Infern și s-o descrie, deci o consider egală - de pe acum - cu neantul”. ■ Alexandru George publică *Am tradus, traducem; vom mai traduce?:* „S-a dovedit astfel, târziu, dar definitiv, că traducerile, indiferent de calitate și de cantitate, nu sunt în nici un caz nocive; traducerile, am afirmat eu în eseurile mele punctate de constatări de martor al unui proces, nu fac o literatură, dar sunt cea mai sigură cale spre aceasta, îi pregătesc nașterea și afirmarea, educând treptat publicul prin lecturi fie ele și acceptabile, identificându-i preferințele”. ■ Valeria Popescu scrie despre *Gaudeamus XVI – nume mari și VIP-uri mici*: „Herta Müller nu a fost singurul condei de origine română și recunoscut internațional pe care Gaudeamus XVI l-a omagiat: centenarul nașterii lui Eugen Ionescu a fost marcat la târgul de carte prin expoziția organizată de Biblioteca Națională a României - «L’ami lointain: Eugen Ionescu și generația sa»”. ■ Sub titlul *Remember Marius Tupan* apare un fragment din romanul *Naufragii*. □ Rubrica *Dintre sute de catarge* găzduiește versurile lui Vasile Sălișteanu. ■ Lucian Perța revine cu parodii (Paul Vinicius). ■ Revista publică versuri postume ale lui Ștefan Ioanid.

3 decembrie

• [„Cultura”, nr. 48 (252)] În *Revista revistelor* C. Stănescu semnează *Epoca Nicolae Manolescu*: „Excelența revistă timișoreană «Orizont» îi consacră proaspătului septuagenar și din nou recentului președinte al Uniunii Scriitorilor, Nicolae Manolescu un grupaj de interviuri și articole puse sub un titlu atât de inspirat: *Nicolae Manolescu – criticul unei epoci, epoca unui critic*”. ■ În secțiunea *Cultura literară* apar: □ Daniel Cristea-Enache semnează *Convorbiri cu Dan C. Mihăilescu*, fragment dintr-un volum în lucru. □ George Neagoe publică *Erotocritul*, o recenzie la *Regele cu pene* de Constantin Ciucă, Ed. Cartea Românească, 2009: „Îmi asum riscul de a fi supralicitat interpretarea cărții. S-ar putea ca toate paralelele pe care le-am trasat să fie niște drepte necoplanare. *Regele cu pene* mi-a provocat senzația că mă aflu în deplasare, deși mă plimbam printr-o ambianță familiară. Romanul nu e o reușită și asta nu pentru că m-aș fi rătăcit eu”. □ În *Masculinitate, paternitate, pasivitate* Rita Chirian comentează *Dicționarul Mara* de Dan Coman, Ed. Cartier, 2009: „În ansamblu, volumul lui Dan Coman excelează, firește, acolo unde i-a șezut poetului bine și până acum: în zonele turgescențe ale grotescului și ale inciziei expresioniste. Desigur, între fragmentele tranzitive și inflamațiile violente, între viziunile puternice și dezinvolutra infantilă, Dan Coman se demarcă net ca atent chimist al calculului biografic, deși ar fi putut lesne (și, uneori, dansul e pe muchie de cuțit) să cadă în desuetudine constatativă”. □ Rodica Grigore semnează *Mă iubeste, nu mă iubeste...*, o prezentare a romanului *Portretul unei doamne* de Henry James, traducere de Ileana Cazan, Ed. Leda, 2008: „Iar dacă, în *The Europeans* (1878), observația rămânea, oarecum, la un nivel exterior, cu note de satiră de(s)prinse, parcă, din cele mai bune pagini ale lui George Eliot, în *Portretul unei doamne*, problemele sunt discutate, de la bun început, în alți termeni și cu o profunzime cu adevărat extraordinară”. □ Constantin Coroiu publică a doua parte din *Cronica unei biografii tolerate*, despre *Gabriel García Márquez. O viață* de Gerald Martin, Ed. Litera Internațional, traducere de Alexandru Macovei: „Una dintre meritele biografului este că a dispus de antenele și instrumentele necesare pentru a interoga și literatura eroului său, dovedindu-se un rafinat și experimentat analist al operei acestuia”. □ Eugen Simion scrie despre *Tânărul Eugen Ionescu*: „Ce datorează Eugène Ionesco lui Eugen Ionescu? E tema cărții mele. M-am ferit, dar nu știu dacă am reușit să mă țin totdeauna de cuvânt, să nu trag spuza pe turta literaturii române”. ■ Nicoleta Sălcudeanu semnează *Neghiobia culturală – exercițiu de constantă vigilență* -, pe marginea volumului *Sentiment de impostură* de Belinda Cannone: „O delectabilă carte de vacanță, un eseu despre prostia inteligenței, scris de franțuzoica de origine italiană, Belinda Cannone, poate folosi ca ghid pe lungul drum al prostiei cu ștaif. Ea vorbește despre conformismul nonconformismului, despre rabatarea noului la dimensiunea cunoscutului, despre reducerea care se manifestă în căutarea noului. În literatură e mai greu de dovedit unde sfârșește inteligența și unde începe prostia inteligentă. Dar nu imposibil.

Precum se știe, patria noastră nu duce lipsă de istorici literari sau esești, nici de cercetători brânșiți la cele mai noi cuceriri ale ideilor de-a gata. Din acest punct de vedere suntem perfect sincroni cu spiritul timpurilor. Și ca fizivziunea muncii să fie completă, nu lipsesc nici criticii de întâmpinare nerăbdători să trieze și să organizeze suvoitul de tipăritură extrem-actuală”. ■ *Ultimul mohican. Claude Lévi-Strauss, un maestru aparte* scris de Claude Karnoouh, după decesul lui Claude Lévi-Strauss din 1 noiembrie apare în traducerea Teodorei Dumitru: „Pretinsa științificitate a disciplinelor umaniste sau a științelor spiritului n-a reprezentat altceva decât un păgubitor declac după științele naturii. [...] Dacă non-științificitatea disciplinelor umane reprezintă stadiul indepasabil al discursului antropologic, atunci rafturi întregi de biblioteci, sute de kilograme de volume merită aruncate la coșul de gunoi al istoriei... Pare-se că, după bunul nărav al moderației, bătrânul profesor Lévi-Strauss n-a îndrăznit să meargă mai departe cu acuza de «flatantă impostură științifică», această atitudine prudentă fiindu-i, de altfel, caracteristică atât în cercurile savante cât și în societate...”. ■ Apare, nesemnat, articolul *Avanpremieră editoială: „Cuvinte nescrise” de Zhang Jie, cel mai premiat roman al literaturii chineze*: „Romanul lui Zhang Jie, în curs de apariție la Editura Ibru Publishing, este o mărturie asupra comunismului chinez, asupra vieților distruse, pasiunilor și iubirilor ce trăiesc și mor în umbra revoluțiilor și a campaniilor politice înfiorătoare, asupra destinelor care se unesc sau se despart nu din opțiuni ideologice, ci din pură întâmplare. *Cuvinte nescrise* este romanul cel mai premiat din istoria Chinei. Este primul volum dintr-o trilogie pe care mulți au comparat-o cu capodopera lui Pastemak, *Doctor Jivago*. Romanul va fi lansat joi, 3 decembrie, în prezența autoarei, la librăria Diverta Magheru”. Urmează fragmente din acest roman. ■ În *Sensuri & nonsensuri*, printre altele, Cătălin Sturza (Ct. S.) scrie și despre *Bătaia pe Rushdie*: „Pentru lectura publică de la mijlocul săptămânii trecute, de la teatrul Odeon, cei care doreau să-l vadă pe Salman Rushdie în carne și oase ar mai fi putut prinde locuri, în cursul zilei de miercuri, doar în picioare, pe coridor. Biletele s-au vândut, se pare, încă de la șase dimineața, oamenii au stat ore în șir la coadă ca să prindă un loc în sală, pentru a-l asculta pe marele Rushdie. Să mai spuneți, așadar, că bucureștenii nu gustă evenimente culturale. Sau că nu află despre ele și nu se mobilizează, atunci când se întâmplă ceva interesant în orașul lor! Cât despre sesiunea de autografe de la Târgul Gaudeamus, programată joi seara, nu am trecut pe acolo de teama înghesuielii, și pot presupune că rândul a fost mai lung decât cel de pe Dealul Mitropoliei, când se scoate racla cu moaște. Au și sfinții literari în viață (chiar și cei amenințați cu *fatwa* de aiatolahii islamului) forța de a mobiliza masele altfel inerte de postitori culturali”.

• **[„Dilema Veche”, nr. 303]** În *nici așa nici altminteri* apar fragmente din *Opere*, XII de Mihai Eminescu, Ed. Academiei RSR, 1985, pp. 369-370 și *Opere*, V de I. L. Caragiale, Fundația pentru Literatură și Artă „Regele Carol II”, 1938, pp. 183-185, cu precizarea: „A recitat pentru dvs. Andrei Pleșu”. ■ Claudiu

Constantinescu semnaleză *Bărbatul de la gară* de Jennifer Johnston, traducere și note de Antoaneta Ralian, Ed. Humanitas, 2009: „În fond, romanul nu dezvoltă propriu-zis o intrigă, ci o situație care intrigă, adeseori poetic - iar aici se simte și mâna traducătoarei. Termenii pe care Antoaneta Ralian îi alege au o iradiere caldă, sonorităși învăluitoare, nerv expresiv și acea empatie de mare profesionist cu EKG-ul originalului”. □ Radu Cosașu revine cu o nouă propunere în *Dilema veche vă recomandă*: „Philip Roth, *Pastorala americană* (traducere din limba engleză și note de Alexandra Coliban, Editura Polirom, 2009). Capodoperă! Urgentă!”. ■ Sub titlul *Răul – vinovăție asumată sau ghinion?* apare prima parte dintr-un dialog cu Horia-Roman Patapievici. În acest număr discuția se poartă pe marginea ICR-ului și a Dosarelor de Securitate. ■ În *Cu ochii-n 3, 14* citim următoarea notă semnată M. C.: „Ca și la Orhan Pamuk acum un an, la întâlnirea-lectură de săptămâna trecută cu Salman Rushdie de la Teatrul Odeon n-am văzut în sală decât 2 (doi) scriitori români. Restul își scriau de zor capodoperele, firește”.

● [„**Observator cultural**”, nr. 245 (503); nr. de pagini: 32] Rubrica *La zi* oferă noi informații: □ *A fost*: „*Bookătăria de texte și imagini*. Miercuri, 2 decembrie, Librăria Cărturești, în colaborare cu Institutul Francez, a lansat cartea *Bookătăria de texte și imagini*, o antologie de povești ilustrate pentru copii. Scriitori și ilustratori români propun o imagine de ansamblu asupra literaturii pentru copii. Semnează texte: Simona Popescu, Cosmin Manolache, Călin Mihăilescu, Doina Ruști, T. O. Bobe, Grete Tartler, Alina Darian, Mircea Cărtărescu, Ana Maria Sandu, Dan Lungu, Vasile Ernu, Ada Milea, Ioana Nicoalaie, Elena Vlădăreanu. Ilustratori: Mihaela Paraschivu, Ioana Ursa, Oana Ispir, Raluca Ilie, Sebastian Oprea, Silvia Olteanu, Alexandra Rădulescu, Doina Roman. Proiectul a fost conceput de Florin Bican, cartea fiind realizată de Clubul Ilustratorilor și de Faber Studio”. □ *Va fi*: „□ *Întâlnire cu Arnon Grunberg*. Ambasada Regatului Țărilor de Jos și revista «Noua literatură» vă invită joi, 3 decembrie, la ora 18.30, în Club Control, la o întâlnire cu scriitorul neerlandez Arnon Grunberg, cu ocazia traducerii în limba română a textului *A Foreign Affair*. Participă: Cezar Paul-Bădescu, Mihaela Michailov, Vlad Ioan Tăușance, Gheorghe Nicolaescu, Denisa Comănescu, Jaap Faber, Ana Chirțoiu. [...] □ *MiniLibri 2009*. Singurul Târg de carte din România adresat exclusiv copiilor are loc între 3 și 6 decembrie la Muzeul Municipiului București (Palatul Șuțu). Zilnic, în intervalul orar 10.00-18.00, în cadrul Târgului MiniLibri se organizează evenimente ca «Parada editurilor», lansări de carte, «Parada personajelor», «Clubul micului ilustrator». Toate fondurile obținute din sponsorizări vor fi investite în programe de promovare a educației timpurii”. □ *Theodor Hristea (1930-2009)*: „În ziua de 25 noiembrie 2009, a trecut în eternitate prof. univ. dr. Theodor Hristea, personalitate complexă a învățământului universitar și a cercetării în domeniul lingvisticii”. ■ Carmen Mușat publică editorialul *Chivără Roșie și lupta de clasă*: „Insistența cu care unul dintre candidații rămași în cursa pentru cea mai înaltă funcție în stat vorbește despre «moguli» și «oligarhi» – la finele unui mandat în

care nici unul dintre cei invocați ritualic nu a fost condamnat de vreo instanță – are aceleași efecte pe care le avea, în anii '50, discursul împotriva burghezo-moșierimii. Când nu ai soluții concrete pentru a guverna democratic, nu-ți rămâne decât să-i identifice pe dușmanii poporului și să instige, astfel, la lupta de clasă”. ■ Sub titlul „*România este o democrație kafkiană*” citim un interviu cu Norman Manea realizat de Bruno Corty, apărut în „Le Figaro” și tradus de Adina Dinițoiu. Reținem: „- *Acordarea Nobelului Hertei Müller, scriitoare născută în România, dar de limbă germană, v-a surprins?* - A fost o surpriză inclusiv pentru ea! Ceea ce e amuzant este faptul că a învățat românește la vârsta de 15 ani și că ea însăși recunoaște că nu are legătură cu literatura română. Cu toate acestea, toate romanele ei vorbesc despre România și despre dictatură, ca și ale mele. Știți, Nobelul este o obsesie și o isterie națională. România este o țară plină de frustrări. Dar dacă l-aș obține eu, ar fi în mare încurcătură! Gândiți-vă că, într-o revistă literară, un jurnalist democrat a scris că alegerea unei scriitoare române de origine germană este o nefericire mică în comparație cu ce ar fi putut însemna un Nobel acordat unui român de origine maghiară sau evreiască”. □ Aflăm despre *Record de vizitatori la Gaudeamus 2009*: „Ediția 2009 a Târgului Internațional Gaudeamus – Carte de învățătură a înregistrat un număr de aproximativ 107.000 vizitatori, potrivit organizatorilor, ceea ce ar reprezenta un record al evenimentului. Anul trecut, numărul de vizitatori ar fi fost de 100.000. Prin votul publicului, volumul *Încă de pe atunci vulpea era vânătorul* de Herta Müller, apărut la Editura Humanitas Fiction, a desemnat cea mai râvnită carte de la Gaudeamus 2009. [...] S-au făcut și clasamente ale editurilor, la trei categorii. Astfel, dintre editurile cu peste 100 de titluri publicate în 2008, Trofeul Gaudeamus a revenit Editurii Humanitas, urmate în top de Rao și Polirom. La categoria 50-100 de titluri publicate anul trecut, câștigătoare a fost desemnată Editura Art, în timp ce, din rândul editurilor cu mai puțin de 50 de titluri lansate în 2008, cele mai multe voturi au mers către Editura Vremea. [...] Premiul pentru traducere i-a fost acordat Antoanetei Ralian, pentru cele 105 cărți tălmăcite în limba română, printre care titluri importante din literatura de limbă engleză”. □ Silvia Dumitrache realizează un interviu cu Salman Rushdie, „*Ființa umană se descrie pe sine prin povești*”: „- *Literatura formează, așadar, un spațiu distinct, care nu aparține nici Vestului, nici Estului?* - Eu cred că trebuie să aparțină de ceva, cred că scrisul care nu stabilește niște rădăcini riscă să ajungă a pluti în derivă. Problema e cum să marchezi rădăcinile multiple. Întotdeauna mi-am spus că e dificil să scrii genul acesta de cărți care fac legătura între diferite părți ale lumii, pentru că pot sfârși prin a fi cărți turistice, iar încercarea mea de a scrie despre prea multe locuri ar putea să aibă ca rezultat o scriere despre nicăieri. E marele risc al acestui tip de scriere și, pentru a compensa, cred că trebuie să muncești mai mult, să faci să se simtă că o carte aparține locului despre care vorbește. Dacă vorbește despre Bombay, trebuie să se simtă că e din perspectiva cuiva care aparține acelei lumi. La fel, dacă scrii despre Londra, Florența etc., cititorul trebuie să simtă despre

carte că aparține locului pe care îl descrie, nu doar că îl observă, din perspectiva unui străin”. ■ În „*A mărturisi înseamnă a gândi*” Ovidiu Șimonca scrie despre volumul *L-am urât pe Ceaușescu* de Gabriel Andreescu, Ed. Polirom, 2009: „*L-am urât pe Ceaușescu* e o carte folositoare – prețuim prezentul, prețuim drumul la Târgul de carte Gaudeamus, avem plăcerea descoperirii atâtor cărți minunate și prețuim șansa de a vorbi liber în fața cititorilor. Oameni buni, care ați protestat față de Ceaușescu: scrieți, vă rugăm, în continuare, despre voi! Avem nevoie de protestul vostru pentru libertatea noastră”. ■ Adina Dinițoiu (*Povești „pe limba alambicului”*) recenzează volumul *Porcilorator* de Andrei Mocuța, Ed. Brumar, 2009: „Un roman schițat, cu stângăcie pe alocuri (transcripțiile de pe messenger), dar care lasă să se întrevadă o voce scriitoricească aparte, capabilă de a elabora un univers ficțional propriu”. ■ Bogdan Crețu publică *Un miniaturist*, un comentariu la volumul *Omul din gard* de Val Gheorghiu, cu desenele autorului, Ed. Junimea, 2009: „Val Gheorghiu scrie o proză alertă, atentă la nuanțe, la detalii, deși jonglând cu toate strategiile pe spații mici. Dar tocmai în astfel de cazuri rateurile sunt fatale. Nu și pentru autorul *Omului din gard*. El este, nu am nici o îndoială, un scriitor care merită o atenție mult mai insistentă. Măcar egală cu cea de care se bucură pictorul”. ■ În *Medgidia Mare* Daniel Cristea-Enache prezintă romanul *Medgidia, orașul de apoi* de Cristian Teodorescu, Ed. Cartea Românească, 2009: „*Medgidia, orașul de apoi* nu poate fi citit, pentru a fi înțeles, decât în modul, *hélas!*, tradițional al avansării de la o pagină la alta, dinspre începutul începutului spre sfârșitul sfârșitului. După ce am încheiat lectura (îngreunată de corpul prea mic de literă, dar și de savoarea unei parcurgeri lente, pentru a gusta și a cântări mai bine fiecare scenă), mi-a fost limpede că nu există nici un episod de umplutură; și că modestia preliminară a Autorului era o formă de viclenie”. ■ Paul Cernat (*Șansele lui Nicolae Ceaușescu*) face o cronică la *Fugi din viața ta, revoltătoare și slută, în cartea mea* de Daniel Bănuțescu, Ed. Cartea Românească, 2009: „Ultimul capitol al primului volum îi oferă o șansă pe calea fabulosului comic și a demonicului umanizat, căci, prin intermediul labradorului vorbitor, autorul reușește să dea relief fantastic narațiunii și să umanizeze figura dictatorului. Insuficient pentru a face dintr-un roman inegal o apariție de vârf, dar dător de speranțe pentru ceea ce ar putea deveni proiectul lui Daniel Bănuțescu. Dacă Nicolae Ceaușescu îi va ieși, literar vorbind, la fel de bine ca *Iarba Fiarelor*, pariul poate fi considerat câștigat. Dacă nu, nu. Vom vedea după rescrierea celui de-al doilea volum”. ■ Dana Pîrvan-Jenaru publică *Mihai Șora – un filozof al deschiderii prin dialog*, o prezentare a volumului *Mihai Șora – O filozofie a bucuriei și a speranței* de Leonid Dragomir, Ed. Cartea Românească, 2009: „Volumul este unul călăuzitor, ieșindu-le în întâmpinare tuturor celor care încearcă să se familiarizeze cu aristocratica artă (mai mult sau mai puțin filozofică) de a fi, pe baza căreia Șora și-ar dori întocmită lumea”. ■ Despre volumul *Grand Bazar România sau Călător străin updated* de Mike Ormsby, traducere de Vlad A. Arghir, Ed. Compania, 2008 scrie Iulia Deleanu în *România – suprafață și*

profunzime: „Insertie într-o Românie pe care o cunoaște abia în 1994, cartea lui Mike Ormsby, apărută la Editura Compania, excelent tradusă de Vlad A. Arghir, poate fi un potențial scenariu de film despre mutațiile survenite în mentalitatea actuală a «românului de pe stradă»“. ■ Victor Rizescu semnează *Lacune și priorități*, un articol despre *Principalele curente ale marxismului. Vol. I – Fondatorii* de Leszek Kołakowski, traducere de S. C. Drăgan, prefață de Vladimir Tismăneanu, Ed. Curtea Veche, 2009. ■ Alexandru Matei este prezent cu eseu *Cioran, Ceaușescu și revoluția națională în România*: „Cioran nu avea cum să prevadă, în 1936, iar în anii 1960 era deja prea departe de prezentul românesc pentru a observa că idealul revoluției național-sociale era în esență cel al lui Ceaușescu. Și unul, și altul voiau, de fapt, o revoluție națională“. ■ În *Oglindă, oglinjoară...* Michael Haulică scrie despre evenimentele de la Gaudeamus, menționând premiile SRSFF: „Premiul pentru autor – Florin Manolescu, Premiul pentru teorie și critică literară – Mircea Opriță, Premiul pentru promovarea literaturii science fiction – Michael Haulică, Premiul pentru cel mai bun periodic science fiction – Revista «Helion», Premiul pentru cea mai bună editură de science fiction – Millennium Press (s-a avut în vedere atenția acordată publicării autorilor români). Comentarii? S-a întâmplat ceva ciudat, ceva ce nu s-a mai întâmplat până acum, când a fost vorba de premii. Deși lista premianților a fost făcută publică din 23 noiembrie, încă nu au început scandalurile. N-a scris nimeni, pe nicăieri – în reviste, pe bloguri site-uri – obișnuitele «de ce X și nu Y?». O fi un semn de normalizare? O fi un semn că alegerea juriului a fost OK? Și, că veni vorba, să amintesc și juriul: Dănuț Ungureanu, Liviu Radu, Cristian Tamaș, Sorin Camner, Cristian M. Teodorescu și Marian Truță”.

4 decembrie

● [„*Adevărul*”, nr. 6029] Irina Huculici semnează *Jurământul lui Mihai Eminescu*: „Eminescologul craiovean Constantin Barbu a scos la lumină un nou document: jurământul necunoscut al lui Eminescu. [...] Documentul este interesant, cu atât mai mult cu cât relațiile dintre poet și regele Carol I erau destul de tensionate, după ce Eminescu a folosit ca să-l caracterizeze pe monarh, formula «Carol îngăduitorul», într-un editorial din gazeta «Timpul»“. ■ Iulia Maximilian scrie despre *Colocviu internațional dedicat lui Ionesco*: „Centenarul nașterii lui Eugène Ionesco va fi marcat la sfârșitul acestei săptămâni și la Roma prin organizarea a trei sesiuni de comunicări dedicate marelui dramaturg. Personalități de prestigiu din lumea literaturii, filosofiei și artelor, specialiști ai operei ionesciene din Italia, România, Franța și Belgia se vor reuni în «Cetatea Eternă», în cadrul unei manifestări intitulate «Am vrut să spun indicibilul» («Volevo dire l’indicibile»)”.

● [„*România literară*”, nr. 48] Editorialul lui Nicolae Manolescu poartă titlul *Biografii, biografii...*: „N-au apărut niciodată în literaturile occidentale atâtea biografii ca astăzi. [...] Ar fi de făcut două legături. Prima este cu evoluția

din ultimele decenii a romanului. Și el devenit biografic, personal, o poveste de viață spusă de cel care a trăit-o și deseori la persoana întâi. [...] Autorul s-a întors și în critică. Aceasta ar fi a doua legătură care trebuie făcută. Unul din rarii critici care n-a sucombat în fața modei structuralisto-semiotice, aceea care făcea pandant noului roman, și-a intitulat o carte chiar așa: *Întoarcerea autorului*. Tipărită, nota bene, în 1981. E vorba de Eugen Simion. Timpul i-a dat dreptate. [...] În ce mă privește, întoarcerea autorului în critică, în sensul priorității față de operă, nu mă face deloc fericit. Eu am, în critică, fetișul operei”. □ În rubrica sa Mircea Mihăieș scrie despre *Sindromul Blake*: „Pentru mine, William Blake reprezintă, mai degrabă, un simptom: nu al poetului neînțeles, ci al poetului necitit. Nevândut. [...] Din aceste motive, și din altele, am dezvoltat o simpatie aparte pentru câțiva poeți contemporani care trăiesc exclusiv pentru literatură, de dragul căreia au sacrificat totul: potențialele cariere lucrative, viața de familie, liniște și onoruri. M-am gândit la ei intens zilele trecute, pe când parcurgeam un volum de poeme de M. Ivănescu traduse (admirabil) în engleză de Adam J. Sorkin și Lidia Vianu. Mai vechea butadă conform căreia M. Ivănescu e un desăvârșit poet englez care scrie în limba română mi s-a impus cu o forță irezistibilă. Într-un fel, orice poet ignorat e un extraterestru care scrie în limba pământenilor, fără ca aceștia să-și dea seama. [...] Mă gândesc la un Eugen Bunaru, poetul timișorean fără a cărui prezență fizică nu-mi imaginez nici un eveniment literar important al orașului. Sfios și zâmbitor, ca un fel de Giocondă care a mai greșit o dată secolul, el are gustul sigur al unui critic literar versat și siguranța de sine a unui bătrân maestru. [...] Mă disperă faptul că un poet precum Adrian Bodnaru, care a confirmat și a reconfirmat, are o carte blocată de indiferența și blazarea editorilor, de calculele contondente ale contabililor și de apatia care a coborât peste privirile unor profesioniști de mare forță. [...] Mă gândesc și la Marian Oprea, la poeziile lui născute din dorința de a cuceri, de a se ști inventatorul unei singurătăți cu un singur locuitor. [...] Și mă mai gândesc la bunul meu prieten, Gheorghe Vidican, pe care-l cunosc de-o viață. N-a existat, în deceniile de când ne știm, nici o clipă în care să-l percep altfel decât ca pe un poet”. ■ Cu articolul *Coșul cu cărți* Ioana Pârulescu are ca destinatari „Cititorii care n-au ajuns la Târgul Gaudeamus 2009”, în care dă mici recomandări și prezentări ale volumelor *Jurnal de război 1916-1917. Frontul de sud al României* de Yvonne Blondel, traducere de Rodica Zagăr, prefață de Norbert Dodille, Institutul Cultural Român, 2005; *Paul Morand și România* de Gavin Bowd, traducere de Ana Maria Stan, Ed. Corint, 2008; *Pagini de jurnal și documente inedite* de Mihail Sadoveanu, Ed. Junimea, 2005; *Regele dimineții* de Alexandru Mușina și *Odă liberei întreprinderi* de Caius Dobrescu, Ed. Tracus Arte; *Petală* de Alexandru Andrieș, Ed. Vellant; *Dintre sute de clișee. Așchii dintr-o limbă tare* de Radu Paraschivescu, Ed. Humanitas, 2009. □ În încheiere: „Ca să nu fiu subiectivă, mă abțin să scriu despre alte cărți cu care m-am întors de la Târg: Constanța Buzea, *Creștetul ghețarului*, Nicolae Manolescu, *Viață și cărți. Amintirile unui cititor de cursă lungă*, Alex. Ștefănescu, *Jurnal*

secret. Dezvăluiri complete 2003-2009, Cristian Teodorescu, *Medgidia*. «România literară» ar fi trebuit să primească un premiu special la ediția aceasta: 5 dintre membrii redacției și-au lansat cărțile la Gaudeamus 2009. Să ne bucurăm, așadar, cu toate că nu mai suntem chiar atât de tineri!». ■ Un *Anunț important*: „Decernarea Premiului «Cartea Anului» - atribuit de «România literară» cu sprijinul Fundației Anonimul – va avea loc vineri, 4 decembrie 2009, la ora 18.00, la Clubul Prometheus, Piața Națiunilor Unite, nr. 3-5, București». ■ Comentarii critice: □ Sorin Lavric publică *Ritmuri memoriale*, o prezentare a volumului *Contemporanii mei. Portrete* de Zoe Dumitrescu-Bușulenga, postfață de Valeriu Râpeanu, Ed. Niculescu, 2008: „Pornite din pana unei adepțe a codurilor de conduită și a manierelor fixe de exprimare, din partea unei susținătoare a normelor și a regulilor subînțelese, textele de aici nu au virtuți estetice, ci însemnătate documentară. Dar rigidizarea de comportament și noblețea rece dispar atunci când autoarea, în loc să scrie, vorbește. [...] Bușulenga vorbea mai bine decât scria, oralitatea ei lăsând să transpară exact elementul pe care erudiția îl ucidea: căldura vieții. În acest caz, dintr-o ființă de ritual redevenea o ființă de șaradă, atrăgătoare și cuceritoare prin libertatea spiritului”. □ Cosmin Ciotloș semnează *Poezia se predă*, o cronică literară la *Regele dimineții* de Alexandru Mușina, Ed. Tracus Arte, 2009: „Cu *Regele dimineții*, profesorul Alexandru Mușina întoarce cum îi vine la socoteală o celebră butadă. Poezia, firește, se predă. Dar e mai vie ca oricând”. □ În *Mimarea istoriei* Gheorghe Grigurcu recenzează *Deficitul de prezent* de Traian Ștef, Ed. Paralela 45, 2009: „Traian Ștef se prezintă drept un condei lucid și integru, din rândul celor ce ne propun să ne asumăm sarcina unei istorii ce-și asumă, la rândul său, sarcina culturii, pentru a ne readuce la condiția normalității”. □ Cu *O viață pentru un jurnal* Dana Pîrvan-Jenaru semnaleză apariția volumului *Jurnal. 1929-1945/ 1958-1990* de Arșavir Acterian, cuvinte de întâmpinare de Bedros Horasangian și Florin Faifer, Ed. Humanitas, 2008: „Jurnalul îi «salvează» viața lui Arșavir Acterian, o viață ce pare trăită mai cu seamă prin concentrarea sa în idei tensionate și îndrăznețe, precum și în mirări adânci adunate în cuvinte, salvând astfel de la uitare și imaginea omului”. □ Tudorel Urian publică *Tristețea orfevrului*, un comentariu la volumul *Ion în ascensor/ Iov în funicular* de Constantin Abăluță, cu comentarii critice de Vasile Baghiu, Nina Cassian, Barbu Cioculescu, Gheorghe Grigurcu, Ion Pop, Andrei Zanca și cu o postfață a autorului, Ed. Limes, 2009: „Chiar dacă cei mai importanți critici de poezie au scris elogios despre volumele sale, Constantin Abăluță nu ocupă încă locul pe care îl merită în poezia românească de azi. Viitoarele revizuii nu ar trebui să îi ocolească opera”. ■ În pagina dedicată istoriei literare Constantin Trandafir scrie despre relația celor doi scriitori: *Eugen Ionescu și Mihail Sebastian*. □ Despre *Mihail Sadoveanu și francmasoneria* se intitulează articolul semnat de Vasile Iancu. ■ Rodica Zafiu publică *In memoriam. Theodor Hristea (1930-2009)*. ■ Marcând 550 de ani de la atestarea documentară a Capitalei, Peter Derer publică *București 550: cultura turistică*. ■ Sub semnătura lui Mugur Popovici apare *O convorbire inedită cu*

Alexandru Talex, intitulată „Panait Istrati m-a ajutat să rămân om într-o lume de lupi”, realizată în martie 1990. În acest interviu citim despre tinerețea lui Alexandru Talex, despre perioada interbelică și viața literară, despre Panait Istrati și relația lor. ■ Geo Vasile publică *O carte, două premii: Supermondello și Strega – 2009*, notând că volumul *Stabat Mater* scris de Tiziano Scarpa și publicat în 2008 a luat cele două premii în acest an. Alături citim și traducerea unui fragment din volum. □ Muguraș Constantinescu (*Denise Escarpit și continentul literaturii pentru copii*) prețizează volumul *La littérature de jeunesse. Itinéraires d'hier à aujourd'hui*, Editura Magnard, 2008. ■ *Corespondență din Stokholm* semnată de Gabriela Melinescu poartă titlul *Inima de rubin*: „Birgitta Trotzig a împlinit 80 de ani, dar până la ora actuală severa ei estetică n-a fost niciodată întrecută de vreun scriitor suedez - estetica ei stând mai departe deasupra tuturor modelelor literare, mai mult sau mai puțin interesante ale literaturii actuale suedeze”. ■ Din *Bref* reținem nota *Breton, o postură inedită*: „La 43 de ani de la moartea lui André Breton, interesul pentru autorul *Manifestului suprarealismului* e încă viu, bibliografia avangardei sporește mereu iar fenomenul e studiat în mai toate centrele universitare din lume. În Franța, două prestigioase edituri au publicat în această toamnă noi contribuții la biografia și opera fondatorului mișcării. La Gallimard a fost publicat un volum de corespondență inedită, adresată de Breton fiicei sale, *Scrisori către Aube (1938-1966)* iar la Fayard, un eseu de aproape 500 de pagini, semnat de Sébastien Arfouilloux, intitulat *Să se înnopteze peste orchestră*, în care sunt studiate raporturile între suprarealism și muzică”. ■ În *Primum* apar: □ Mircea Martin, *O mică rectificare*: „Vineri, 27 noiembrie, la Târgul de carte «Gaudeamus», Călin Vlasie și Ion Bogdan Lefter îmi oferă volumul omagial *Nicolae Manolescu 70*, în care inseraseră și un articol al meu mai vechi despre sărbătorit. Ajuns acasă pe seară, îl răsfoiesc împreună cu alte cărți primite în cursul zilei. Văd la sumar titlul unui capitol *Student la București. Exmatriculat!* din cadrul unui lung interviu «strict autobiografic» luat de Ion Bogdan Lefter și mă grăbesc să-l citesc pentru că despre aceeași perioadă și despre același eveniment trist scrisesem și eu în evocarea apărută în România literară o zi mai devreme [...]. La sfârșitul capitolului vine vorba și despre mine: «Mircea Martin stătea la doi pași, vizavi de Primărie, pe Strada Labirint, care se chema Mitropolit Ghenadie Petrescu. Când plecam la Facultate mă vedea prin perdeluță și aștepta să trec și pe urmă pleca el. Mi-a povestit mai târziu: „Mi-era frică să mă vadă lumea cu tine!”»... Am o primă reacție de surpriză neplăcută, de contrarietate, de iritare chiar. Nu i-am povestit niciodată așa ceva lui N. Manolescu, nu aveam cum să-i spun așa ceva! Recitesc apoi cele trei fraze și mă liniștesc, ba chiar mă înveselesc... Totuși, inexactitatea rămâne acolo, consemnată negru pe alb, într-o carte care va rămâne și ea. O rectificare cred că se impune, în ciuda lipsei previzibile de consecințe practice”. □ *O precizare* de G. Bălăiță: „În România literară nr. 47 din 27 nov. a.c., am publicat articolul *Con amore!* Corectura în redacție este făcută aiurea. Versul din Eminescu citat de mine (*Trecut-au anii...*), cunoscut de toată lumea încă din

școala primară, este transcris greșit. La fel se întâmplă și cu vechea zicală, *Voie ca de la Banul Ghica*. Greu de iertat e însă omisiunea frazei *Cei care îl iubesc au dreptate*, în dactilograma mea așezată după fraza *Cei ce sunt, pe bune, supărați pe el au dreptate*". Urmează N. R.: „În ceea ce privește cunoscutul vers eminescian el este transcris greșit, înainte de noi, de autorul articolului, împreună cu care împărțim vina”. ■ Versuri de Nicolae Ioana și Emil Brumaru. □ Apare *Aveți curaj să citiți ce urmează?* de Mihai Cantuniari, un fragment din volumul în pregătire *Ocarina de luc*, al doilea din tripticul *Omul ca iarba*. □ Sub semnătura lui Alex. Ștefănescu apare articolul *Festivități*: □ „13 noiembrie 2009 [...]. Iași, la ediția a doua a unui select festival de poezie, intitulat *A doua petrecere cu poezie, prieteni și... trufe de ciocolată*. Inițiatorul și organizatorul festivalului este Emil Stratan, om de afaceri și artist (creatorul unor cărți-obiect de o valoare estetică recunoscută până și de intransigentul cronicar de artă Pavel Șușară). [...] Poeții pentru care a venit publicul anul acesta sunt Ovidiu Genaru, Adrian Popescu, Caius Dobrescu, Mariana Codruț, Ioana Crăciunescu, Florin Iaru, Liviu Antonesei (el însă a renunțat să participe, în ultima clipă), Pavel Șușară, Lucian Vasiliu, Paul Vinicius. [...] Celor prezenți în sala Bibliotecii Centrale Universitare le mai sunt oferite: un film cu regretatul Cezar Ivănescu, poezii de Cezar Ivănescu recitate de Cosmina Stratan și Alexandra Suciuc, muzică (bună) interpretată la clarinet de pitorescul Aurelian-Octav Popa”. □ „14 noiembrie 2009. Este seara târziu și particip la banchetul de despărțire, într-un salon vast al Hotelului «Unirea». Astăzi a fost o zi plină. A avut loc, întâi, festivitatea de decernare a premiilor (juriul fiind format din Al. Călinescu, președinte, Petru Cimpoșu, Bogdan Crețu, Ioan Cristescu, Ion Mureșan și Alex. Ștefănescu). Marele premiu i-a revenit lui Adrian Popescu, iar premiul revistei recent înființate, «Academia de poezie» (da, Emil Stratan a înființat și o revistă), Mariane Codruț. Premiul de excelență i-a fost acordat lui Mihai Șora, în aplauzele entuziaste ale publicului. Împreună cu eminenta traducătoare și eseistă Luiza Palanciuc, marele filosof a prezentat iubitorilor de poezie un film documentar (instructiv și emoționant) dedicat lui B. Fundoianu”. □ „28 noiembrie 2009. Sunt (ca și ieri, ca și alaltăieri), la Târgul de Carte «Gaudeamus» din București. Urmează să vorbesc, alături de Lidia Bodea și Vladimir Tismăneanu, la lansarea unui nou volum din memoriile d-nei Annie Benteoiu, *Timpul ce ni s-a dat. 1947-1959*, Ed. Humanitas. Începutul l-am făcut joi, 26 noiembrie, când am participat la lansarea propriei mele cărți, *Jurnal secret. Dezvăluiri complete*, ediție de autor, ne varietur, Ed. Corint (redactor de carte, mai exact zâna bună a cărții: Alina Scurtu). Alături de mine se mai aflau, în fața participanților la lansare, Nicolae Breban și Augustin Buzura, ca și o frumoasă domnișoară, a cărei identitate am refuzat să o divulg și n-am s-o fac nici acum. [...] La lansarea cărții colegei mele, Ioana Pârvulescu - este vorba de romanul *Viața începe vineri*, apărut la Ed. Humanitas - a fost însă, după cum am aflat ulterior, și mai multă lume. [...] Nicolae Manolescu însuși, reales la 23 noiembrie președinte al Uniunii Scriitorilor, și-a lansat o carte pe care nu credeam că o va

scrie: *Viață și cărți. Amintirile unui cititor de cursă lungă*, Ed. Paralela 45. Și Cristian Teodorescu ne-a făcut o surpriză frumoasă, relansându-se în forță cu un roman: *Medgidia, orașul de apoi*, Ed. Cartea Românească. De un mare interes s-a bucurat volumul de memorii al Constanței Buzea, *Creștetul ghețarului*, Ed. Humanitas”. □ „29 noiembrie 2009. Onești. În sala de festivități a bibliotecii orașului (instalată într-o clădire superbă) are loc sărbătorirea lui Nicolae Manolescu, cu prilejul împlinirii vârstei de 70 de ani (sărbătoritul declară că este vorba de o greșeală și că în realitate împlinește 50). Constantin Th. Ciobanu îi înmânează Premiul de Excelență, în cadrul celei de-a XLI-a ediții a Zilelor Culturii Călinesciene. Urmează un simpozion pe tema *O soluție în cultura română: Fundațiile Naționale*, dar până la urmă, inevitabil, se vorbește tot despre Nicolae Manolescu, nu din politețe, ci pentru că subiectul este mai atrăgător. Printre participanții la discuții se remarcă Livius Ciocârlie, Constantin Th. Ciobanu, Al. Cistelecan, Teodora Stanciu, Petru Cimpoeșu, Cosmin Ciotloș, poate că și eu, Alex. Ștefănescu și, indiscutabil, Nicolae Manolescu”.

5 decembrie

● [„Suplimentul de cultură”, nr. 252] Apare nota nesemnăată *A încetat din viață Marin Mincu*: „Cunoscutul scriitor, profesor și teoretician literar Marin Mincu a încetat din viață pe 4 decembrie, la vârsta de 65 de ani, în urma unui atac cerebral”. ■ Elena Vlădăreanu publică „autoreportajul” intitulat *Cum mi-am lansat cartea*, despre lansarea volumului *Spațiu privat* la Gaudeamus. ■ Alina Purcaru revine cu *Gaudeamus – Raport final*: „Chiar din prima zi oamenii au început să vină, și într-un număr surprinzător de mare pentru debutul târgului, asta doar dacă nu luăm în calcul magnetul care a fixat orbita evenimentelor de miercuri seara: Salman Rushdie, invitat al Editurii Polirom, a dat autografe, iar cititorii au profitat cu asupra de măsură de venirea lui pentru a pleca acasă cu o carte semnată. Standurile cele mai asaltate, și pentru reduceri, și pentru titluri-vedetă, au fost, ca de fiecare dată, cele situate central, ale marilor grupuri editoriale”. ■ În secțiunea *Avanpremieră* este inserat un fragment din *Radu Filipescu. Jogging cu Securitatea* de Herma Kennel. ■ George Onofrei realizează un interviu cu Florin Iaru, *Mintea se lenevește în artă într-o societate în care ai totul la dispoziție*: „- *Pregătiți un volum de povestiri...* - Toate poveștile sunt foarte banale. Dar în cele mai banale povești din lume, depinde unde te plasezi. Dacă te plasezi un pic la stânga sau la dreapta, obiectul acela care îți este cunoscut, devine, dintr-odată, necunoscut. Dacă am preferat o plasare ironică și puțin distanțată, mi s-a spus: «Mamă, ce viață a avut Florin Iaru!». Vă jur, n-am avut o viață cu nimic mai interesantă decât a altuia. Am avut câteva constrângeri, cum ar fi să mă limitez la 1.270 de semne fără spații... Asta e deja proză foarte foarte scurtă! Așa este, acum încercând să le lungesc, mi-am dat seama că mintea mea a funcționat sub presiune și i-aș sfătui pe foarte mulți tineri scriitori să încerce să se folosească de constrângeri și canoane când scriu. În clipa în care ai o piedică, încerci să o

depășești și mintea devine mult mai inventivă și mai luminată. Într-o societate în care ai totul și toate la dispoziție, mintea se lenevește, se lenevește mai ales în artă! [...] - *Ce ne mai face optzecismul, domnule Iaru?* - Optzecismul a murit, cum am mai spus-o și acum zece ani. Nu mai există acest curent, există numai supraviețuitori, componenții lui, care nu mai pot pune în aplicare diversele teme ale optzecismului – care reprezentau o poezie a citadinului, a postmodernității, a relațiilor interumane absurde, mecaniciste. De acum asta a devenit la ordinea zilei și nu mai prezintă nici o noutate. Singurele lucruri care au rămas sunt sensibilitatea autorilor și prietenia care îi leagă de cel puțin 35 de ani, lucru extraordinar”. ■ Doris Mironescu publică *Prin ostroavele Antile*, o cronică la *Cinema* de Angelo Mitchievici, Ed. Polirom, 2009: „O carte bogată, în care se regăsesc tehnici postmoderne și decor *fin de siècle*, teme sentimentale și reverii complicate, dar mai ales o deosebită inteligență constructivă: *Cinema*”. □ În *Semnal* sunt anunțate aparițiile volumelor *London Fields* de Martin Amis, traducere de Cornelia Bucur, Ed. Polirom și *Cuibul de vipere. Genitrix* de François Mauriac, traducere de Ana Andreescu, Ed. Polirom. ■ Despre romanul lui Alexandru Ivăsiuc, *Racul*, scrie Daniel Cristea-Enache: „Similaritățile cu *rinocerizarea* din piesa lui Ionesco sunt izbitoare. Dar încă mai frapantă e prefigurarea unor desfășurări din planul realității propriu-zise, pe timpul Revoluției române din decembrie 1989”. □ Silviu D. Constantinescu semnează *Matei Vișniec, trei zile printre ieșeni*: „Evenimentele sunt organizate de Centrul Cultural Francez Iași, Universitatea de Arte «George Enescu» Iași, Asociația ARTES și Editura Polirom, în parteneriat cu Muzeul Literaturii Române Iași, Teatrul Studentesc Ludic și Librăria «Avant-Garde»“.

6 decembrie

● [„**Adevărul**”, nr. 137] Nicolae Manolescu semnează *Jurnalismul politic între Eminescu și Arghezi*: „Jurnalismul politic românesc are două tradiții importante: comentariul polemic, profund și temeinic, plin de idei, deși deseori vehement și excesiv verbal al lui Eminescu, și pamfletul, de o expresivitate genială, plin de imagini, al lui Arghezi. Aceștia sunt polii ideologici: polemica și pamfletul. Din păcate, eminescienii noștri cei de la unele cotidiene și televiziuni sunt sublimi, dar lipsesc aproape cu desăvârșire. Mult mai mulți sunt arghezienii, virulenții, imagiștii, fără scrupul ideologic, dar bântuiți de furie. Nu și de talent”. □ În paginile dedicate Premiului Nobel pentru Literatură citim despre Miguel Ángel Asturias (*Nobel pentru un apărător al culturii maya*) și Graham Greene (*Un englez prolific*), sub semnătura Elizei Zdru.

7 decembrie

● [„**Adevărul**”, nr. 6031] Cu ocazia vizitei scriitorului și jurnalistului olandez Amon Grunberg și promovarea volumului său *A Foreign Affair*, Dana G. Ionescu publică *Experiment literar pentru găsirea unei soții*: „Autorul a descoperit ce înseamnă sărăcia, dorința de evadare, prostituția și turismul sexual. A constatat

că, la început de mileniu III, femeia din spațiul ex-sovietic se consideră adesea o marfă și se oferă ca atare”.

8 decembrie

● [„Adevărul”, nr. 6032] Dana G. Ionescu anunță *Redescoperirea unui scriitor român*: „Institutul Cultural Român continuă acțiunea de recuperare a valorilor pe care istoria mutilantă a secolului XX le-a șters sau estompat. Evenimentul din această seară, intitulat «Benjamin Fondane - un alt existențialism», cuprinde trei momente: o dezbatere despre originalitatea existențialismului lui Fondane și despre editarea operei lui în limba română, lansarea primului număr al revistei «Academia de poezie» și proiecția filmului *Super abyssa sedimus*, pe texte ale filosofului și poetului originar din Moldova, realizat de Luiza Palanciuc, asiduu cercetător al operei sale. La eveniment vor participa Mihai Șora, Luiza Palanciuc și Radu Bercea”.

● [„Revista 22”, nr. 50 (1031)] Ioan Stanomir semnează *Despre cuvinte, istorie și evoluție*, o recenzie la *Conceptele și istoriile lor* de Reinhart Koselleck, traducere coordonată de Gabriel Decuble, Ed. Art, 2009: „Pentru spațiul intelectual românesc, traducerea acestei contribuții monumentale poate fi evenimentul catalizator al unei renovări metodologice. Istoria genezei modernității românești este inextricabil legată de această aventură a cuvintelor”.

9 decembrie

● [„Adevărul”, nr. 6033] Alina Busuioc își înformează cititorii: *Matei Vișniec, pentru trei zile la Iași*: „Lucrările lui Matei Vișniec vor fi subiect de dezbatere pentru trei zile la Iași. Printre întâlnirile cu studenții de la Universitatea de Arte și elevii de la Liceul «Octav Băncilă», autorul va fi prezent la două spectacole de teatru realizate după lucrările sale”. ■ Nicoleta Zaharia anunță *Herta Müller primește mâine Nobelul literar*: „Într-un interviu pentru cotidianul francez «Le Monde», scriitoarea a mărturisit care a fost starea ei de spirit după ce a aflat că a câștigat Nobelul pentru literatură: «Pe moment, nu m-am gândit la nimic. Aproape că n-am spus nimic. O mare bucurie este aproape un mare necaz: nu înțelegi ce ți se întâmplă. La Fundația Nobel mi-au reproșat că nu m-am exprimat. Sigur că sunt fericită, numai că nu stă în firea mea să strig de bucurie. Vreau ca acest premiu să nu mă schimbe»”.

● [„Adevărul literar și artistic”, nr. 1003] Despre succesul volumului *Încă de pe atunci vulpea era vânătorul* de Herta Müller scrie Nicoleta Zaharia în *Cea mai râvnită carte*: „Publicat în 1992 în limba germană cu titlul *Der Fuchs war damals schon der Jäger*, romanul *Încă de pe atunci vulpea era vânătorul* a apărut trei ani mai târziu și în limba română la Editura Univers. În traducerea Norei Iuga, Humanitas Fiction a reeditat în 2009 acest volum (la prețul de 25 de lei), care a devenit «cea mai râvnită carte» de la Gaudeamus”. □ Marius Chivu semnează *Tragedia umană*, un articol despre *Pastorală americană* de Philip Roth, traducere

de Alexandra Coliban, Ed. Polirom, 2009: „Intensă și profundă, spirituală și plină de vitalitate, scrisă impecabil, cu momente de reală virtuozitate a detaliilor și a dialogurilor, *Pastorala americană* este meditația copleșitoare despre condiția umană a celui mai tragic dintre marii scriitori contemporani”. ■ Din secțiunea *Pe scurt*: □ *Uneltele scrisului*: „Scriitorul american Cormac McCarthy (foto), autor printre altele, al romanelor *No Country for Old Men* și *The Road*, după care s-au realizat filmele cu aceleași nume, și-a vândut într-o licitație a Casei Christie’s, mașina de scris marca Olivetti, pe care o avea din 1958”. □ *Premiul Cervantes*: „Poetul, eseistul și prozatorul mexican Jose Emilio Pacheco a obținut anul acesta prestigiosul Premiu Cervantes”. ■ Dana G. Ionescu publică reportajul *Eminescu, rătăcit în Pantelimon*.

● **[„Luceafărul de dimineață”, nr. 42 (914)]** În *Actualitatea culturală* citim: □ *Uniunea Scriitorilor solicită situația proiectelor din filiale pentru anul 2010* (v. „România literară”, nr. 49/ 2009, 11 decembrie). □ *Benjamin Fondane, un alt existențialism. Dezbateri, lansare de carte și proiecție de film la Institutul Cultural Român*: „Ieri la Institutul Cultural Român a avut loc o întâlnire consacrată poetului și filosofului B. Fundoianu/ Benjamin Fondane. Intitulat *Benjamin Fondane - un alt existențialism*, evenimentul face parte din programul *Restitutio Benjamin Fondane*, dedicat traducerii în limba română și punerii în circulație a patrimoniului intelectual și moral lăsat de Fondane. Au participat Mihai Șora, Radu Bercea și Luiza Palanciuc”. ■ *In memoriam*: □ *Marin Mincu*: „Uniunea Scriitorilor din România și Asociația Scriitorilor București anunță cu deosebită tristețe încetarea din viață a profesorului-doctor Marin Mincu, critic literar, poet și prozator de largă reputație”. □ *Valeriu Sârbu*: „Uniunea Scriitorilor din România anunță cu durere încetarea din viață a dramaturgului, poetului și eseistului Valeriu Sârbu”. □ *Elena Zarescu*: „Uniunea Scriitorilor din România și Asociația Scriitorilor București anunță cu durere trecerea în neființă a scriitoarei Elena Zarescu”. ■ Cronicarul literar Dan Cristea (*Poezie preponderent prozaistică*) se referă la două volume: □ *Spațiu privat* de Elena Vlădăreanu, Ed. Cartea Românească, 2009: „Recunosc că poezia Elenei Vlădăreanu atacă multe deformări și ipocrizii ale lumii contemporane, că negația, dezgustul, nonconformismul naturalist pot îmbrăca forme convingătoare, dar lirica din actualul volum apare totalmente fără came, precum o ramă din care lipsește tocmai tabloul. În plus, jargonul româno-englez în care scrie acum e un atentat la expresivitatea limbajului poetic”. □ *Chipurile* de Stoian G. Bogdan, Ed. Cartea Românească, 2009: „Zugrăvind aceste «chipuri», Stoian G. Bogdan se arată interesat de «povestea» din spatele lor, de potențialul liric și dramatic al umanității pe care o reflectă, de efectele artistice la care se pretează aceste istorii de decădere și nebulie, de dragoste și moarte”. ■ În *Cartea lumii, cartea unui neam* Adrian G. Romilă scrie despre *Cartea șoptelor* de Varujan Vosganian, Ed. Polirom, 2009: „Melanj fericit de istorie și autobiografie, romanul lui Varujan Vosganian demonstrează încă o dată impactul zguduitor al vieții «șoptite» ca literatură, sub cele mai bune auspicii

estetice, în ea, povestitorul poate fi o prezență întâmplătoare, cum însuși o recunoaște, dar impresia puternică de trăit estompează cvasi-absența naratorului. Lucrurile s-ar fi petrecut la fel și fără el, doar că el e cel care le-a citit primul”.

■ În *Don Quijote citind* Ioan Buduca se ocupă de *Viață și cărți. Amintirile unui cititor de cursă lungă* de Nicolae Manolescu, Ed. Paralela 45, 2009: „În fond, în *Viață și cărți*, avem o versiune nouă a donquijotismului, povestită de Don Quijote însuși, după ce s-a întors la viața reală și după ce a descoperit că din toată realitatea vieții nu i-au rămas decât lecturile. Dacă ar trebui să o prindă în *Istoria critică...*, autorul acestei cărți ar fi în mare defect de modestie, fiindcă ar trebui să Scrie: «*Viață și cărți* este cea mai bună carte din literatura noastră despre un tip de personaj cu nimic mai puțin reprezentativ decât Ion al lui Rebreanu: cititorul de cărți”.

■ Felix Nicolau pastișează pe Eminescu în titlul *De la Nistru pân' la piața Miniș*, un articol despre revista „Stare de urgență”, care conține în interior un volum de versuri; prima „ispravă” este volumul *O sută cinzeci de mii la peluze* de Diana Iepure: „Poezii ca niște scrisorele sau file de jurnal simulat adolescentin. Cele mai bune mostre, șlefuite și frizate exact cât să nu pară prea aranjate, sunt parcă inspirate de noua sinceritate sau, și mai bine, de experiențele holistice, intime ale performatismului. Diana Iepure este valoroasă pentru că reușește să scape influențelor. Uneori, poeziile e bine să stea mai mult în casă, să cânte la pian, să vadă cât mai rar alți poeți”.

■ Gabriela Gheorghisor (*Călătorie românească în belle époque*) recenzează *Viața începe vineri* de Ioana Pârvulescu, Ed. Humanitas, 2009: „*Viața începe vineri* se citește cu sufletul la gură. Ioana Pârvulescu nu are doar capacitatea de a re-crea atmosfera vremii sau de a construi personaje simpatice, unele cu relief, ci și tenacitatea de a crea și de a doza suspansul”.

■ *Cărțile săptămânii* sunt comentate de Horia Gârbea în *De-a râsul, scrisul și trăitul*: □ Augustin Buzura – *A trăi, a scrie*, Ed. Limes: „Pentru cititorii interesați să reconstituie epoca literară și aventurile generației 60 în lupta cu cenzura, memoriile lui Augustin Buzura și interviurile sale constituie un document revelator”. □ I. B. Martin – *La vânătoare de râși*, Ed. Coresi: „El cultivă un tip de haz care nu exclude blândețea și înțelegerea, nu iubește poanta neagră și nici pe cea seacă. Dimpotrivă, desfată cititorul și privitorul cu o scriitură bogată, succulentă, fără prejudecăți dar și fără trivialitate”. □ Valeriu Stancu – *Miroirs du sommeil*, Ed. L'arbre à paroles: „Poezia lui Valeriu Stancu sună bine și în franceză. Dacă aș vrea să fiu malițios, aș spune că sună chiar mai bine în franceză”. □ Cassian Maria Spiridon – *Vieți controlate*, Ed. Junimea: „Ca unul care a trecut prin multe necazuri cu cenzura și autoritățile, Cassian Maria Spiridon ține să se revanșeze în felul său: demonstrând și demontând strategiile de manipulare și efectele lor asupra vieții literare și literaturii noastre”.

■ Revenind la rubrica *O carte. Un gând*, Gelu Negrea publică: □ Articolul *Machismul pământului metafizic*. □ *Între memorialistică și eseu*, un comentariu la *Regizor* de Dinu Cernescu, Ed. Semne, 2009: „O pudoare profesională excesivă și o modestie așijderea l-au oprit pe Dinu Cernescu să reproducă în paginile memoriilor sale un minimum de

extrase din aprecierile elogioase cu care presa culturală din țară și, mai ales, din străinătate i-a întâmpinat marile montări din anii '60-70' - perioadă de grație a afirmării europene a artei spectacolului de pe aceste meleaguri". ■ Sub semnătura C. tin S. citim *Realul și imaginarul*: „Orice text este un text esopic, orice construcție prozastică este fabulatorie (spre a relua termenul impus de Mircea Nedelciu). Obligatoriu, lectura profesionistă ar trebui să treacă de aparența reală a faptelor și să înțeleagă fabula în «morală» sa. A citi cu creionul în mână (ori în minte) spre a identifica fapte și oameni reali este un nonsens. Și faptele, și personajele nu există decât în acel spațiu ficțional, ele sunt unice, originale și irepetabile. Și de negăsit în viața civilă". ■ Alexandru George este prezent cu partea a doua din *Am tradus, traducem; vom mai traduce?*: „Revenind la situația actuală (care va fi, poate, și a viitorului), tipul scriitorului, mai ales al poetului întors spre sine, va fi mai caracteristic decât cel care a dominat trecutul? Nepăsarea față de mediu, de entitățile plurale va intra, oare, în programul său existențial care să se confunde cu cel estetic?”. ■ Andra Rotaru realizează două convorbiri: □ Andrei Codrescu, *În America era rock'n roll, revoluție, LSD și culori*: „- *Sunteți statornic cu propriul dvs. scris, vă place să experimentați, să vă lărgiți ariile de interes? Care a fost cea mai neobișnuită carte, care v-a solicitat și activat stări/ emoții pe care nu vi le cunoșteți până în acel moment?* - Sunt extrem de statornic. Nu-mi place să experimentez, nu vreau să aud chestii noi, nu-s amator de interese exotice. Lucruri noi, tehnologii recente, tapaj pe subiecte inedite se insinuează în conștiința mea în orice caz, nu neapărat de destule prejudecăți. Sunt prea deschis, să-ți spun adevărul, am nevoie de mai multe granițe interioare, de control, și de puteri de refuz. Cumpăr, dacă aveți. Îmi place Roberto Bolano pentru că-i sintetic, provine din multe țări și scrie ca și cum limba nu contează și știe exact cine-l citește. El mi-a activat curajul, care-i singura calitate de care un scriitor are nevoie. (Are nevoie și de păcatul original, Curiozitatea, dar asta-i subînțeles). [...] - *Ultimul dvs. volum, The Posthuman Dada Guide: Tzara and Lenin Play Chess (Princeton University Press) a fost întâmpinat favorabil în USA. A apărut și în România...* - Da, a apărut deja, în traducerea Ioanei Avădani, cu coperta de Dan Perjovschi, la Editura Curtea Veche. Este plin de insulte la adresa îngâmfării naționale, sper că face scandal”. □ Mihail Gălățan, *Sunt un hedonic incurabil, care tânjește după cerebralitate*: „- *Cum vi se pare viața literară de azi pentru cei tineri, față de vremurile de odinioară?* - Cred că sunt mult mai fericiți cei foarte tineri. Au o libertate de a publica pe care eu nici nu o visam. Eram, însă, foarte liber în scris. Scriam tot ce îmi trecea prin cap. Chiar cu gândul de a nu publica niciodată. Dar, deopotrivă, cei foarte tineri azi (eu nu mă consider foarte tânăr, ci doar tânăr, azi, la 46 de ani ai mei - Steiner spune că bărbatul e tânăr până la 48 de ani, când atinge o fază de platou, apogeul, care îl «ține» până la vreo 60 de ani) pot călători foarte mult. Personal, cred că, de la 46 de ani ai mei până după 60 de ani, autorul are o perioadă foarte bună, foarte fastă, de maturitate. De altfel, modelele mele actuale nu mai sunt - cum au fost - de tinerețe. Sunt de

maturitate. Nu mai privesc atât de mult spre Rimbaud, deși îl iubesc foarte mult, ci spre Goethe sau spre Borges, amândouă modele admirabile. Sau spre filozofi. Toată viața mi-am dorit să fiu filozof - și, pesemne, asta aș fi ajuns. Unul prost sau unul bun. Dumnezeu știe dacă vocația poetică nu ar fi fost mai puternică. Și așa, chiar năzuiesc spre a fi un scriitor, un scriitor complet”. ■ Sub semnătura C.S. citim despre *Academia de poezie*: „La Festivalul de poezie de la Iași *Petrecere cu poezie, prieteni și... trufe de ciocolată* a fost lansată revista «Academia de poezie», eveniment repetat la târgul de carte «Gaudeamus» de data aceasta însă și într-un format de lux, în tradiția cărților-obiect de artă a editurii lui Emil Stratan EIS-Art. Revista, ce își propune apariții trimestriale, în format A4, are o sută de pagini și beneficiază de patronajul spiritual al filozofului Mihai Șora”. ■ Apar versuri de Mircea Bârsilă. ■ Lucian Perța revine cu parodii (Andrei Roman).

10 decembrie

● [„*Adevărul*”, nr. 6034] Alina Busuioc realizează un interviu cu Matei Vișniec, „*S-ar putea ca peste 30 de ani să fiu uitat în totalitate*”: „- *Există o rețetă a succesului literar?* - Fiecare model de reușită este individual, ca să nu mai spunem că este iluzoriu. S-ar putea ca unul dintre studenți care vin să mă asculte pe mine mâine să ia premiul Nobel peste 30 de ani, iar eu să cad într-o uitare totală și să nu se mai audă în veci de Matei Vișniec. Eu exist acum, îmi asum niște succese și prefer să le uit imediat și să mă apuc de scris”.

● [„*Cultura*”, nr. 49 (253)] Augustin Buzura publică editorialul *Inchizitorii cei mici și istoria cea mare*: „Zarurile au fost aruncate. Datorită calendarului stabilit cu tipografia, sunt nevoit să scriu acest articol cu două zile înainte de a cunoaște rezultatul alegerilor, dar mi-e greu să cred în răsturnări spectaculoase, și chiar dacă ar fi, există niște particularități ale structurii noastre – păcate, defecte etc. – de care nu ne-a eliberat nici o revoluție și nici un guvern”. ■ În rubrica *Revista revistelor* citim *Acad. „Trouble-fête”* de C. Stănescu: „Există în istoria fiecărui popor – spune acad. Florin Constantiniu în editorialul celui de-al doilea număr al revistei «Istorie și civilizație» - evenimente care deschid faze noi în evoluția istorică. Asemenea evenimente pot fi acte inaugurale faste, altele insuficient valorificate și unele pe de-a-ntregul ratate. [...] Amatorii de dulcuri și dulcegării, optimiștii de paradă și profesioniștii sărbătorii au în persoana academicianului Florin Constantiniu un reductabil «trouble-fête». Un alt «om supărător, persoană care strică dispoziția altora» (cf. dicționarului) este prof. univ. Ioan Scurtu, istoric remarcabil încărunțit prin arhive, cu un pronunțat cult al documentului. Ce face, la rândul-i, acest «stricător de sărbătoare»? Istoricul Ioan Scurtu destramă un mit: «mitul» Pacea. Titlul demitizării din revista «Istorie și civilizație» nu lasă nici un dubiu: *Un falsificator al istoriei: Ion Mihai Pacea*”. ■ Din secțiunea *Cultura literară*: □ Daniel Cristea-Enache publică a doua parte a articolului *Goma-?*, recenzie la *Gherla-Lățești* de Paul Goma, Ed. Cartea Veche, 2008: „Poate părea naiv ce scriu acum, mai ales în ochii «atotștiutorilor» mereu

pe valurile istoriei naționale. Eu cred în ceea ce spune Paul Goma despre Securitatea lui Dej și a lui Ceaușescu; nicicum în ceea ce spune această instituție «a noastră», omniprezentă și omnipotentă, despre Paul Goma”. □ În *Manolescu: (auto)biografia oficială* Mihai Iovănel comentează *Viață și cărți. Amintirile unui cititor de cursă lungă* de Nicolae Manolescu, Ed. Paralela 45, 2009: „Personajele lui n-au față, n-au calitate *per se*, au doar o valoare incidentă – funcția dată de potrivirea lor în biografia lui Manolescu, biografie care e o lume fără sonor, lipsită de vuietul exterior. Uman, Manolescu e un naiv care vede doar ce vede: sau cel puțin asta e concluzia la care vrea să trimită perspectiva narativă a memoriilor sale. Există aici două ipotaze și interpretarea trebuie să țină seama de ambele simultan. Unu: Manolescu chiar este un «naiv», un egotist, un somnambul netrezit din vârsta infantilă care reduce toate relațiile la sine. Cu toate acestea, trebuie observat și apreciat efortul său de a-și depăși percepția egoistă într-un efort de a observa oameni cu o biologie nelivrescă. [...] Doi: Manolescu nu este un naiv, dar tonul de naiv îi este extrem de convenabil pentru epurarea unei biografii tipice pentru «privilighenția» (cuvântul lui Sorin Antohi) culturală din comunism. [...] Este o biografie oficială scrisă chiar de subiectul ei. Pentru a frecventa o versiune ceva mai critică a trecutului, trebuie să așteptăm biografia neoficială”. □ Rita Chirian publică *Tentații schizoide și tabieturi livrești*, o cronică la *Un anotimp în Berceni* de Claudiu Komartin, Ed. Cartier, 2009: „Unica dificultate pe care o va avea Komartin de gestionat va fi cea a manipulării unui cititor versat și versatil, care solicită neîncetat stimulente, la fel cum abstractizarea și ermetizarea pot lesne deveni ariditate. Fiindcă, odată cu *Anotimpul în Berceni*, Komartin își desăvârșește expresia în detrimentul imaginarului (cu excepția, evident, a *Poemelor cu Tătuca*), așadar, ameliorarea, implicită și explicită, poate veni pe segmentul autarh al reîmprospătării materiei imaginative. Cu toate acestea, în raport cu volumele anterioare, Komartin își minimizează drastic histrionismul. Ceea ce e bine”. □ Al. Cistelean semnează *Observații și constatări politice*, semnalând apariția volumului *A(l)titudine* de Al. Th. Ionescu, editorul selecției postume Gheorghe Păun, Ed. Tiparg, 2009: „Scriitorimea română a trecut în masă, îndată după Crăciunul din 89, la comentariul oarecum politic. Asta era, desigur, ceva mai mult decât firesc, era inevitabil. Considerându-se specialiști în comentarii și având multe refulate, scriitorii și-au dat drumul, spontan, în toate felurile. Nici criticii n-au absentat de la frenezia comentaristică. Ba din contră! Fiind și mai specialiști în comentarii, ei s-au mobilizat de-a dreptul categorial, nu doar mai prompt. Au făcut asemenea treabă chiar și cei care pretindeau că nu-i bine pentru critici să dezbată politică și că mai bine ar fi să-și vază de ale lor. [...] Al. Th. Ionescu e ditne cei care au perseverat, deși n-a ajuns vedetă de comentariu. Dar asta numai pentru că și-a publicat reflecțiile și constatările într-un ziar local, cu rază strict limitată”. □ Constantin Coroiu publică a treia parte din *Cronica unei biografii tolerate*, cronică la *Gabriel García Márquez. O viață* de Gerald Martin, Ed. Litera Internațional, traducere de Alexandru Macovei: „Cartea – o lucrare, cum mai

arătam, monumentală, însoțită de un număr impresionant de note explicative, care, numai ele, ar putea constitui materia unui substanțial volum – nu e doar istoria unei vieți și a unei opere «magice» (cu cuvântul lui Gerald Martin)”. □ În *Fereastră spre viașa ascunsă din noi* Iulia Deleanu scrie despre *Emoții, umor, râs și plâns* de Jean Askenasy, Ed. Viața Medicală Românească, 2009: „Cartea are un accent de confidență subiacent, oferindu-ți senzația că ai pătruns în viața lăuntrică a omului de știință și a omului de litere (fiindcă Jean Askenasy vădește evidente înzestrări literare), care nu ezită să-ți mărturisească întreg spectrul trăirilor sale: de la negru-violet (angoase) la «vis de-albastru și azur» (umor, ironie, caricatură – întregite de ilustrații semnificative)”. ■ Eugen Simion revine la subsecțiunea *În ariergarda avangardei* cu *Târgul de carte și discursurile tunătoare*: „Am fost și eu, bineînțeles, la târgul de carte și, ca mulți alții, am fost și sunt în continuare impresionat de numărul mare de cărți tipărite și, mai ales, de numărul mare de vizitatori. [...] Ce-mi displace, în asemenea ocazii, este retorica zgomotoasă, este epidemia de discursuri, e vacarmul provocat de oratorii de serviciu ajutați de megafoanele care, realmente, cutremură pământul din jur, nu altceva. Nu înțeleg de ce recomandarea unei cărți valoroase trebuie însoțită de o retorică așa de vehementă și asurzitoare încât pare a fi o salvă de tun repetată...” Urmează descrierea propriei experiențe de orator și despre felul în care a fost marcat un secol de la nașterea lui Eugen Ionescu la Secția de Filologie și Literatură a Academiei Române și lansarea volumului *Tânărul Eugen Ionescu* la Muzeul Literaturii Române. □ Articolul se încheie cu următoarele: „La propunerea Secției de Filologie și Literatură (nu spun a mea, ca să nu irit spiritele și așa iritate ale confrățilot), Prezidiul Academiei Române a aprobat ca Eugen Ionescu și Emil Cioran să fie numiți membri postmortem ai Academiei Române. Propunerea a fost, remarc, bine primită de opinia publică, dacă mă iau după ecurile din presă. Chiar și Nicolae Manolescu, președintele Uniunii Scriitorilor, sceptic, cum îl știm, a declarat (în «Făclia» din Cluj) că este «un lucru onorant pentru Academia Română», deși, zice el, «este un pic prea târziu, însă mă întreb: oare a trebuit să fie un președinte chimist al Academiei care să promoveze această inițiativă? Înainte a fost un literat și nu s-a gândit la acest lucru». Că este onorant pentru Academie și pentru noi, toți, nu mă îndoiesc, că este puțin cam târziu – n-aș fi așa de îngrijorat pentru că, dacă memoria nu mă înșală, Eugène Ionesco pe când trăia a refuzat invitația pe motiv că în Academia Română sunt prea mulți staliști, în fine, remarca lui Nicolae Manolescu că un literat (adică subsemnatul) nu s-a gândit să-i propună pe Eugen Ionescu și Cioran ca membri ai înaltului for și că a trebuit să vină un chimist pentru a repara această eroare, remarca lui, zic, cade alături, ca și în alte situații. Este bizar să-l certe pe *președintele literat* și să laude pe *președintele chimist* când ar trebui, poate, să facă invers pentru că inițiativa îi aparține celui dintâi. N. Manolescu mai încurcă, o dată, steagurile. Se înșeală și când zice că Eugen Ionescu «nici nu se învață în școli, așa că ce așteptări să mai avem de la generația nouă?» De așteptat este veva de așteptat pentru că, în manualul pe

care îl coordonez (la Corint), Eugen Ionescu figurează de câțiva ani buni. Dacă alții autori de manuale îl ignoră, este riscul lor. În fine, N. Manolescu – care, remarc, îmi acordă în ultima vreme o mai mare atenție decât până acum, - scrie într-un ziar că «fostul președinte al Academiei» a asistat, dimpreună cu președintele României, la inaugurarea Universității «Spiru Haret». Nu este, se înțelege, o laudă, ci un reproș... Nu știu la ce președinți se referă el, dar – când e vorba de Academie – țin să precizez că, dacă este vorba de subsemnatul («fost președinte»), informația pe care o dă este falsă: n-am fost invitat și n-am asistat la nicio inaugurare. În 1990, când s-a deschis «Spiru Haret», nu eram membru al Academiei Române. Am ratat, dar, ocazia de a mă ilustra public în situația citată mai sus... Nu le putem avea pe toate... Nu putem avea toate onorurile...". ■ Apare a doua parte a articolului semnat de Claude Karnoouh, *Ultimul mohican. Claude Lévi-Strauss, un maestru aparte*. Textul e tradus de Teodora Dumitru: „În pofida tuturor rezervelor *post factum* pe care le-am formulat în acest text, trebuie să accentuez acest adevăr: Claude Lévi-Strauss era un maestru autentic: chiar ridicându-se împotriva lui, uneori pentru a divorța complet, cei din jurul lui rămâneau atinși de energia vitală a profesorului. Nu e nici un paradox: a gândi împotriva lui Claude Lévi-Strauss însemna a continua să gândești autentic". ■ Ilarion Țin informează cititorii că în perioada 20-22 noiembrie 2009 a avut loc *Simpozionul internațional „Românii din afara granițelor”* la Iași, la care s-a organizat o masă rotundă cu tema *Drepturile omului/ minorității românești în Republica Moldova, Ucraina, Bulgaria, Serbia*. În urma dezbaterilor, participanții au elaborat o rezoluție prin care se cere în primul rând o implicare nemijlocită a guvernului, a instituțiilor și organismelor specializate, precum și a autorităților, pentru a se asigura respectarea drepturilor românilor din afara granițelor țării.

● **[„Dilema Veche”, nr. 304]** Marius Chivu (*Și vesel, și tragic*) analizează romanul *Și Hams și Regretel* de Matei Florian, Ed. Polirom, 2009: „Alternând pedanterii minimalist-metafizice cu fantezii lirice și jocuri de limbaj cu referințe din cele mai variate (dictoane în latină, folclor urban, personaje și refrene din cultura pop), cultivând cu mult umor prețiozități și clișee de limbaj, cu o sintaxă barochistă și un stil ludic-ceremonios, efortul stilistic al lui Matei Florian de a crea o mitologie proprie și de a ține în frâu un text polifonic atât de bogat este remarcabil. Un vesel roman tragic, de un obscur hazos și o candoare delirantă, muzical (prin stil) și misterios (nu se lasă citit ușor, nici la propriu, nici la figurat), *Și Hams și Regretel* este o carte de o stranie frumusețe, fără echivalent în literatura noastră”. ■ Sub titlul *Când prostia te stigmatizează, nu poți să o accepți* apare partea a doua dintr-un *dialog cu Horia-Roman Patapievici*. În acest număr discuția se poartă pe marginea ICR-ului și despre Intelectualul public și politica.

● **[„Observator cultural”, nr. 246 (504); nr. de pagini: 32]** Numărul se deschide cu rubrica *La zi*: □ *A fost*: „«Povestitorii de la Șosea». Marți, 8 decembrie, la «Povestitorii de la Șosea», proiectul de lecturi publice moderat de Marius Chivu, au citit la Clubul Țăranului scriitorii Matei Florian și Filip Florian”. □ *Va*

fi: „□ *Colocviul «Paul Celan»*. Centrul de Cercetare și Excelență «Paul Celan» al Facultății de Limbi și Literaturi Străine din cadrul Universității din București organizează, în zilele de 10 și 11 decembrie, Colocviul «Paul Celan», care cuprinde manifestări dedicate poetului Paul Celan. Printre evenimentele care vor avea loc la Rotonda Muzeului Literaturii Române din bd. Dacia, nr. 12, se numără: masa rotundă «Rădăcini ale post(modernității) în poezia lui Paul Celan», expoziția documentară «Paul Celan și meridianul său în Arhiva „Alfred Margul-Sperber“», un scurt film documentar despre prietenia dintre Paul Celan și Petre Solomon (*Duo pentru Paoloncele și Petronom* de Alexandru Solomon) și o seară de muzică jazz având ca pretext tema celebrului poem celanian *Todesfuge*. □ *Lansare Baltazar*. Curtea Veche Publishing, împreună cu Institutul Polonez, vă invită joi, 10 decembrie, la Ceainăria Cărturești din str. Arthur Verona, începând cu ora 18.00, cu ocazia lansării volumului *Baltazar* al autorului Sławomir Mrozek. Vor vorbi: Cornelia Velea, Natalia Mosor (Institutul Polonez), Mihaela Moroșanu (Curtea Veche Publishing) și Ovidiu Șimonca. [...] □ «*Veneția în literatura română*». Joi, 17 decembrie, Muzeul Național al Literaturii Române vă invită la o serie de evenimente reunite sub semnul Veneției. În prezența lui Gheorghe Vida și a lui Pavel Șușară, începând cu ora 14.00, va avea loc vernisajul expoziției cuprinzând cincisprezece lucrări originale semnate de Corneliu Baba. La ora 15.00, Teresa Sinigalia («Veneția în istoria veche a României») și Silviu Angelescu («Veneția în literatura română») vor susține câte o conferință, urmând ca Aurelian Popa Quartet să încheie ziua cu un concert”. □ *Colocviul „Spiritul critic la Liviu Petrescu”*: „Universitatea Babeș-Bolyai, Facultatea de Litere, Catedra de literatură română, teoria literaturii și etnologie și Biblioteca Județeană «Octavian Goga» organizează la Cluj-Napoca, vineri, 11 decembrie, Colocviul «Spiritul critic la Liviu Petrescu». De la ora 10, la Facultatea de Litere (Sala «D. Popovici»), Sanda Cordoș va modera o sesiune de comunicări. După cuvântul de deschidere adresat participanților de către prof. dr. Corin Braga, decanul Facultății de Litere, vor urma: prof. dr. Ioana Both, «Liviu Petrescu despre spiritul critic în cultura română», prof. dr. Mihaela Mudure, «Pornind de la o sugestie a profesorului Liviu Petrescu: literatura română și studiile post-coloniale», lect. dr. Mihaela Ursa, «Liviu Petrescu – „fața din adânc”», prof. univ. dr. Mircea Muthu, «Eticul prozei transilvănene», prof. dr. Sanda Berce, «Liviu Petrescu: o voce între „-isme”», conf. univ. dr. Călin Teuțișan, «„Negocieri“ modern-postmoderne. Liviu Petrescu – Poetica postmodernismului», drd. Adriana Stan, «Proiectul uman al metodei», drd. Alex Goldiș, «„Realitate și romanesc“. Critica filosofiei implicite», prof. dr. Mircea Borcilă (titlu rezervat). La ora 15.00, la Biblioteca Județeană «O. Goga» se va inaugura expoziția Liviu Petrescu în documente de arhivă, se va lansa volumul Ioanei Em. Petrescu, *Studii eminesciene*, ediție de Ioana Both și Adrian Tudurachi, Cluj, Editura Casa Cărții de Știință, 2009, și va fi lansată pagina web a Fondului «Liviu Petrescu» (fondul «Popovici-Petrescu» al Bibliotecii Județene «Octavian Goga» cuprinde bibliotecile personale ale celor trei reputați foști

profesori ai Facultății de Litere din Cluj-Napoca: D. Popovici, Ioana Em. Petrescu și Liviu Petrescu. Cele peste 6.000 de volume de literatură română și universală sunt completate de manuscrise, note de lectură, corespondență, cursuri universitare, acte și fotografii personale). Colocviul se va încheia cu atelierul de cercetare: «Liviu Petrescu, la o altfel de lectură» (moderator: prof. dr. Ioana Both)”. □ *Turneul de lectură*: „Joi, 10 decembrie, începând cu ora 12.00, Liceul Teoretic «Nichita Stănescu» va fi gazda celui de-al patrulea episod din «Turneul de lectură prin licee». Vor participa Ioan Es. Pop, Doina Ioanid, Octavian Soviany, Andreea Răsuceanu, Oana Cătălina Ninu și Cristina Ispas, într-un proiect de lecturi publice și de lansări. Până acum, turneul a poyosit în trei colegii bucureștene (Colegiul Național «Sf. Sava», Colegiul Național «Mihai Viteazul», Liceul Teoretic «Ion Neculce»), prima deplasare în afara Bucureștiului și la o facultate de Litere urmând să se producă luni, 13 decembrie, la Facultatea de Litere, Istorie și Teologie a Universității de Vest din Timișoara”. □ Bogdan Crețu semnează *In memoriam. Un scriitor total: Marin Mincu*: „Când încerc să scriu acest articol, nu reușesc încă să rumeg vestea năpraznică: Marin Mincu nu mai este. Încerc să fiu cât mai sobru și să mă păstrez obiectiv. Altfel nu i-ar fi plăcut, oricum... De fapt, nu am să afirm decât lucruri pe care le-am tot scris, într-o formă sau alta, de-a lungul timpului”. ■ În *Un altfel de Amos Oz* Silvia Dumitrache prezintă *Rime despre viață și moarte* de Amos Oz, traducere de Ioana Petridean, Ed. Humanitas, 2009: „În *Rime despre viață și moarte*, ne aflăm în fața unui alt Amos Oz față de cel de până acum. Sunt de apreciat prospețimea și noutatea în proza unui autor care avea destul de clar definite coordonatele scriiturii sale și pe care, până la această carte, îl puteam caracteriza, fără prea mari ezitări, prin o serie de linii directoare”. ■ Andreea Răsuceanu scrie despre *Pățaniile unui băiat de prăvălie*, o cronică la *Jurnal (1893-1899)* de Konstantinos Arvanitis, Biblioteca „Apostrof”, ed. Polirom: „Cu o prefață de Marta Petreu și un epilog de Nicolae Mărgineanu, însoțit de un portofoliu de imagini, *Jurnalul* lui Konstantinos Arvanitis e un document de epocă cu atât mai interesant cu cât ne arată viața așa cum e, nu așa cum ne-am dori sau cum o fac scriitorii să fie”. ■ Cezar Gheorghe se ocupă, tematic, de *Poezia modernă între speciile comunicării*, un comentariu la *Aisbergul poeziei moderne* de Gheorghe Crăciun, Ed. Paralela 45, 2009: „Valoarea nerecunoscută a acestui studiu este dată de actualitatea judecăților sale. Este de ajuns să parcurgem volumele de poezie apărute după anul 2000 în spațiul românesc pentru a constata accentuata dimensiune tranzitivă a poeziei actuale. Până când această dimensiune nu va fi recunoscută și luată în serios de școala românească și de teoreticienii și criticii români, poezia va fi închisă în același turn de fildeș, va rămâne un limbaj care nu mai poate fi apărut, de care nu va mai fi nevoie”. ■ Revista publică *Orice cuvânt știe ceva despre cercul drăcesc. Discursul rostit la primirea Premiului Nobel pentru Literatură, Stockholm, 2009* de Herta Müller, traducere de Alexandru Al. Șahighian. □ În rubrica dedicată literaturii științifico-fantastice Michael Haulică scrie despre *Confederația F & SF*: „Redactorul-șef

al revistei «Helion», Cornel Secu, semnează în cel mai recent număr al acesteia, nr. 3/ 2009, editorialul *E timpul....*. Articolul este o «chemare la luptă», la unirea tuturor forțelor sefiste sub un steag comun, confederativ, pentru a repune lucrurile în regulă, pentru revenirea la normalitate. Care normalitate... nu știu dacă a existat cândva, dar e bine că ne punem problema. Poate că ARSFan (Asociația Română de Science Fiction) își va da mâna cu SRSFF (Societatea Română de Science Fiction și Fantasy) și cu «independenții» (sau cei neafiliați nici într-una, nici în cealaltă) și vor crea o asociație/federație cu adevărat națională care să organizeze convenții naționale, care să impună niște premii naționale pentru F & SF la toate categoriile, după un regulament bine stabilit în ceea ce privește eligibilitatea, și nu numai”. ■ Liana Saxone-Horodi anunță *Ana Blandiana, Cavaler al Legiunii de Onoare*: „Scriitoarea Ana Blandiana a primit, în luna octombrie a acestui an, cea mai înaltă distincție civilă din Franța: medalia Legiunii de Onoare în grad de Cavaler. Ceremonia de decorare a Anei Blandiana a avut loc la reședința ambasadorului Franței în România, dl Henri Paul”. ■ Apare suplimentul „realizat cu sprijinul Ambasadei Franței în România”, *La France vient à Bucarest/ Franța vine la București*, despre evenimente francofone organizate la Gaudeamus: □ Suplimentul se deschide cu articolul semnat de Sidonie Mezaize, *La France célèbre le livre à Gaudeamus/ Franța sărbătorește cartea la Gaudeamus*: „Alături de uriașul Humanitas, standul Ambasadei Franței în România și al Biroului de Editare Francez a propus, ca în fiecare an, o selecție de cărți în franceză, de la diferite edituri, vândute cu o reducere de 20%. Ținut de Librăria Cărturești, standul a scos în față laureații premiilor literare acordate la începutul lui noiembrie, demonstrând astfel încă o dată preocuparea Ambasadei Franței în România de a pune cât mai devreme la dispoziția unui public francofon producția literară franceză. [...] Pe tot timpul Târgului, standul a găzduit numeroase alte evenimente: lansarea cărții lui Stéphane Audeguy, *Noi, ceilalți*, apărute în română la Editura Nemira, lansarea traducerii *Jurnal inutil* de Paul Morand, la Editura Cartier, în prezența domniei sale ambasadorul Franței în România Henri Paul, la doar câteva zile de la încheierea expoziției consacrate scriitorului de Arhivele Naționale, precum și o ședință de autografe susținută de Pascal Croci et Françoise-Sylvie Pauly, autorii romanului grafic *Dracula*, apărut la editura Emmanuel Proust. Sâmbătă, 28 noiembrie, alte două mese rotunde au îngăduit reluarea dezbaterii despre locul cărților ilustrate pentru copii și al benzii desenate în societate. Alături de Alina Darian, autoare și fondatoare a editurii Soarele și Luna, și de Octav Avramescu, cofondator al Asociației Jumătatea plină, responsabili cu drepturile de autor străine, Anne Bouteloup, de la Gallimard Jeunesse, și Julien Gran-Aymerich, de la Editura Emmanuel Proust, au subliniat importanța unei formări serioase a adulților, de la părinți la ilustratori, în ce privește cartea pentru copii și banda desenată, precum și necesitatea unei mai mari vizibilități în general a cărții ilustrate, lucru posibil cu ajutorul rețelelor de distribuție”. Articolul apare în franceză și în română, tradus de Doina Ioanid. □ Irina Georgescu semnează

Les livres ont une âme/ Cărțile au suflet: „În prima zi a Târgului Internațional Gaudeamus, ajuns deja la ediția a XVI-a, Ambasada Franței a propus două teme de dezbatere: «Panorama mediului editorial românesc și francez contemporan: ce citim, ce publicăm astăzi?» și «Cartea în criză». La prima întâlnire au participat Stéphane Audeguy – autorul *Teoriei norilor* (Editura Nemira, 2006), Christine Ferrand (redactor-șef adjunct al revistei «Livres Hebdo»), Ludovic Escande (Editura Gallimard), Alexandru Matei (în calitate de reprezentant al Editurii România Press) și Florin Bican (Institutul Cultural Român). Poeta și jurnalista Doina Ioanid a moderat dezbaterea. [...] În perioada de criză, atât socială, cât și economică, literatura trebuie să afle metode noi de seducere a cititorilor, reluând tehnici romanești sau ipostaze istorice. Dezbaterea a demonstrat necesitatea dialogului permanent cu publicul și apetența acestuia pentru subiecte sau direcții diverse”. □ Citim *Les livres ne sont pas des patates!// Cărțile nu sunt cartofi* de Alexandru Matei, versiunea franceză fiind traducerea textului în română: „Dezbaterea «Cartea în criză» a avut parte de un discurs analitic și calm dinspre vorbitorii francezi, și de unul cu ceva mai mult patos și mai multe întrebări, al românilor. Ludovic Escande, editor Gallimard, Christine Ferrand, redactor-șef adjunct al revistei «Livres Hebdo», Bérénice Guidat, de la Cultures France, operatorul programului de finanțare a traducerilor românești din limba franceză și Jean-Luc Outers, scriitor belgian și responsabil al Service des Lettres et du Livre la Ministerul Culturii al Comunității Franceze din Belgia, au fost reprezentanții occidentali ai acestei dezbateri. Români prezenți, mai puțini, au fost editorul Dan Pleșa, director executiv la Editura Vellant, Doina Ioanid și cu subsemnatul, în calitate și de reprezentant al Editurii România Press (unde am demarat o colecție de teorie franceză intitulată «Teorii de azi», în care au apărut sau vor apărea William Marx, Roger Chartier, Christophe Charle și Jacques Rancière). A asistat, desigur, tânăra și foarte activă responsabilă a Biroului de Carte de la Serviciile Culturale Franceze, Sidonie Mezaize”. Urmează scurtă prezentare a intervențiilor. □ Doina Ioanid realizează un interviu cu Stéphane Audeguy, „*Moi, je fais des livres pour me changer*” – *Interview avec Stéphane Audeguy/ „Scriu cărți ca să mă schimb” - Interviul cu Stéphane Audeguy: „- Domnule Stéphane Audeguy, romanul dumneavoastră, Noi, ceilalți, tocmai a apărut la Editura Nemira. Este a cincea carte tradusă în română, după Teoria norilor, Fratele lui Rousseau, Mic elogiu al blândeții, In memoriam și Monștrii: atât de aproape, atât de departe de noi. Deci, cititorul român este deja familiarizat cu scrisul dumneavoastră. Totuși, ultimul roman, Noi, ceilalți, este puțin diferit de ceea ce ați scris până acum. Este un roman-poezie, un roman-privire. Dar, după cum știți, sunt priviri și priviri. Există privirea rapace, există privirea complice, privirea-fotografie. Din ce-i făcută privirea dumneavoastră? - Este într-adevăr un subiect care mă interesează. Dat fiind că citați Teoria norilor, de fapt, «teorie», în greacă, înseamnă tocmai a privi, a contempla. Problema este să privești cu un soi de lentoare, de reflecție. Există de asemeni o legătură cu filozofia, pentru că «teorie» trimite totodată la*

filozofia platoniciană a contemplării. Cred că ideea este de a privi lumea cu o privire filozofică, este un cuvânt mare, dar e ceva de genul ăsta. În Noi, ceilalți, această idee devine tematică datorită faptului că personajul este fotograf, dar nu face fotografii”. □ Alina Darian semnează *La fiction illustrée – une belle au bois dormant qui se réveille en Roumanie/ Cartea ilustrată pentru copii – o frumoasă adormită care revine la viață în România*: „Pe 28 noiembrie 2009, cu ocazia Târgului Internațional de Carte Gaudeamus, Ambasada Franței în România a reunit mai mulți autori și editori pentru o dezbatere pe tema literaturii pentru copii: Anne Bouteloup (Editura Gallimard Jeunesse), Simona Răuță (Editura Vellant), Igor Mocanu (Editura Cartier) și Alina Darian (Editura Soarele și Luna), în calitate de moderator”. □ Sub titlul *Paul Morand s’invite à Gaudeamus/ Paul Morand s-a invitat la Gaudeamus* citim fragmente din *Journal inutile*, în original și în traducere de Sorina Dănăilă, Vol. I, 1968-1972, text stabilit și adnotat de Laurent și Véronique Boyer, Ed. Cartier, 2009.

11 decembrie

● [„Adevărul”, nr. 6035] Dana G. Ionescu anunță că *Herta Müller și-a ridicat premiul*: „Toți laureații și-au făcut intrarea oficială pe acordurile unui marș de Mozart, înainte de discursul de deschidere rostit de Klas Karre, președintele Comitetului Nobel, care a subliniat că premiul continuă să răsplătească «exceleța» și să se aplece în primul rând asupra individualităților creatoare de opere remarcabile, și nu asupra instituțiilor. Tocmai pe această idee a insistat și Herta Müller în interviurile acordate după ce Comitetul Nobel și-a anunțat decizia”. □ Ștefan Both publică *Nițchidorf a ieșit din anonim și e cunoscut în lumea întreagă*: „Până în urmă cu o lună, Nițchidorf, un sat aflat la 30 de kilometri de Timișoara, pe drumul spre Buziaș, era doar un punct pe hartă. Chiar și pentru bănățeni era un loc izolat, pentru că nu se află pe șoseaua națională. Premiul Nobel pentru Literatură, decernat scriitoarei Herta Müller, a adus comuna Nițchidorf în atenția tuturor. [...] Sala festivă a Școlii Generale Nițchidorf a fost neîncăpătoare, ieri, în momentul în care Herta Müller se pregătea să ridice Premiul Nobel”.

● [„România literară”, nr. 49] Pe prima pagină aflăm despre *Premiul Cartea Anului 2009*: „Vineri, 4 decembrie, Clubul Prometheus a găzduit festivitatea de decernare a Premiului Cartea Anului 2009. Premiul a fost atribuit lui Varujan Vosganian pentru romanul *Cartea șoaptelor*, apărut la Editura Polirom. Premiul în valoarea de 10.000 RON, acordat de «România literară» cu sprijinul Fundației Anonimul, a fost decernat de către juriul format din Nicolae Manolescu, președinte, Ioana Pârvulescu, Adriana Bittel, Gabriel Dimisianu și Alex. Ștefănescu”. ■ Editorialul lui Nicolae Manolescu poartă titlul *Scriitorii între ei*, pornind de la „volumul pe care Jean d’Ormesson îl consacră teatrului lui Racine”. □ În articolul *Țara scriitorului* Mircea Mihăieș scrie despre o discuție purtată cu Salman Rushdie: „«Unde locuiți, de fapt?» Omul din fața mea e reproducerea perfectă a fotografiilor pe care le știe o lume întreagă. [...] Zâmbește pufos, schimbă paharul

dintr-o mână în alta și răspunde voit enigmatic: «Acolo unde îmi sunt cărțile.» Apoi, după o secundă, pe un ton serios: «La New York.» Salman Rushdie - pentru că despre el e vorba - duce de două decenii o viață de nomad”. ■ În rubrica *Salon Literar* Astrid Cambose publică *Ion Gheorghe – un filon poetic aluvionar*: „Nu ne putem lăsa convinși, din păcate, de adevărul spusei marelui pontif Atalchetaș, alter-egoul din *Zamolksiile* poetului Ion Gheorghe: crezi în ceea ce poți, poți în ceea ce crezi, deși prima parte sună veridic”. ■ Aflăm știri *De la Uniunea Scriitorilor*: „Ca urmare a hotărârii Comitetului Director din data de 30 noiembrie 2009, Uniunea Scriitorilor din România comunică: Fiecare filială a USR este rugată să trimită Uniunii o situație a manifestărilor culturale/ proiectelor culturale care vor avea loc în cursul anului 2010 în zona de acțiunea a filialei (*toate* manifestările/ proiectele, nu numai cele organizate strict de filială). Începând cu primul semestru al anului 2010, proiectele pentru concursul de finanțări nu se vor mai adresa direct Uniunii, ci vor fi depuse la filiale. Proiectele de finanțări pe semestrul I al anului 2010 vor fi depuse până la data de 30 decembrie 2009. Comitetele de conducere ale filialelor vor face o preselecție și vor trimite la secretariatul U.S.R. proiectele alese (data limită 20 ianuarie 2010). Acestea vor fi luate în discuție de Comitetul Director care se va întruni în data de 27 ianuarie 2010. Comitetul de conducere al fiecărei filiale va propune un proiect cultural reprezentativ pentru respectiva filială, proiect care urmează să fie sprijinit financiar cu prioritate de U.S.R.”. ■ Cronici literare: □ Sorin Lavric publică *Un autor de interior*, notând apariția volumului *Primejdia mărturisirii. Convorbirile de la Rohia* de N. Steinhardt și Ioan Pinteș, Ed. Polirom, 2009: „Dincolo de stil sare în ochi atitudinea prevenitoare a părintelui. Steinhardt se livrează cu dăruire dialogului, nu provoacă întrebările, atinge cu smerenie temele cerute, nu e tiranic în susținerea unor încăpățănări și nici obositor în repetarea unor marote pe care, deși le are, are subtilitatea de a le pomeni numai în treacăt. Una peste alta, Steinhardt este nespus de împăciuitor și de indulgent. Lasă impresia că n-are dușmani - cel puțin în cadrul speciei umane, căci Diavolul e din alt regn ierarhic - nu urăște pe nimeni și nu rostește cuvinte de ocară despre nimic. Dar, pe cât de îngăduitor și blând este, aproape nefiresc de blând pentru exigențele lumii de azi, Steinhardt nu se sfiește să facă elogiul eroilor și al curajului”. □ Cosmin Ciotloș semnează *Ritmuri pentru antifonările necesare*, o cronică literară la *Odă liberei întreprinderi* de Caius Dobrescu, Ed. Tracus Arte, 2009: „Ca eșafodaj teoretic, poezia lui Caius Dobrescu e de-o prospețime imediat sesizabilă. Ca valoare, cred că se poate cerne fără regrete o jumătate din conținutul *Odei liberei întreprinderi*. (Atât cât să iasă o bază de date inevitabilă pentru antologatorii poeziei ultimelor douăzeci de ani.) Curățată în felul acesta de orice ecou, vibrația audio va suna, o dată pentru totdeauna, distinct”. □ Sub titlul *Poeți maramureșeni* Gheorghe Grigurcu scrie despre volumele *Constelația copilăriei*, Ed. Grinta, 2009 și *Proprietarul de distilerii*, Ed. Galaxia Gutenberg, 2008, ambele de Vasile Muste; *Poeme din vremea lui Adam*, Ed. Echim, 2007 și *Singurătatea sonoră*, Ed. Limes,

2005, ambele de Gheorghe Pârja; *Portret restant, după o noapte albă* de Echim Vancea, Ed. Eikon, 2008. □ Tudorel Urian semnează *Fețele tristeții*, o recenzie la *A trăi, a scrie* de Augustin Buzura, ediție îngrijită de Angela Martin, Ed. Limes, 2009: „Am mai spus-o și cu alt prilej, Augustin Buzura este un prozator prea important pentru un anumit tip de pamflet cu adresă foarte precisă. Mi-ar fi plăcut să-l știu mai olimpiant, rupt de mizeriile foarte concrete pe care le-a trăit pe propria piele. Sunt amintiri care dor, dar care trebuie păstrate cu discreție în suflet”. □ În *Mit și demitizare* A. Gh. Olteanu prezintă *Sub semnul Aspidei* de Roxana Pavnotescu, Ed. Junimea, 2009: „Mă raliez, altfel spus, ultimele fraze a prefetei dlui D. Micu (chiar dacă i-ar fi stat mai bine ca postfață): «Scriitoare pe deplin formată, sunt sigur că Roxana Pavnotescu va deveni un nume de rezonanță în literatura română» (p. 11)”. ■ Mircea Braga este prezent cu *Geografii instabile – despre romanul autobiografic* -, un eseu despre mistificările și omisiunile care pot apărea atât în romanele autobiografice, cât și în jurnalele publicate. ■ Despre romanul inedit *Străina – de Hortensia Papadat-Bengescu. Despre recuperarea unui roman pierdut*, scrie cea care a recuperat și ordonat textul, Gabriela Omăt ■ Ioana Revnic realizează un interviu cu *Petru Popescu „Coșmarul vieții mele era să nu mai pot scrie...”*: „-V-aș ruga să începeți, domnule Petru Popescu, prin a vorbi despre două aspecte ale biografiei dumneavoastră scriitoricești: afirmarea într-o cultură de adopție și revenirea la matcă. - Când am plecat, credeam că Occidentul este foarte asemănător cu România, deși nu era, raporturile umane erau diferite, nemaivorbind de sistemul politic, chiar și fizicul oamenilor îmi părea altfel. O vreme, după ce m-am stabilit în California, aerul sau gustul apei mi s-au părut cu totul și cu totul deosebite de cele cu care eram obișnuit. La început, m-a cuprins un fel de tristețe care ar fi fost foarte greu de suportat, dacă nu m-aș fi orientat către lucruri pe care nu le făcusem înainte. Am făcut scenarii de film la Hollywood - o lume în care trecutul și amintirile personale sunt mult mai puțin apreciate, în care oamenii sunt mai aventurieri, mai egoiști, sunt parveniți și, din punct de vedere cultural, sunt mai ieftini. E o întregă aventură încercarea de a te firma într-un asemenea mediu, de a-ți păstra simțul calității și măcar o parte din identitate. Pentru mine, ca scriitor, primii trei-patru ani de expatriere au fost grei și, într-o anumită măsură, debusolanți. După aceea, mi-am redescoperit temele, mi-am găsit și un anumit ton al scrisului; limba engleză care mi se păruse, la un moment dat, nu inaccesibilă, ci greu de cucerit în finețurile ei, a devenit un teritoriu câștigat, iar eu - un autor care a cunoscut succesul. Poate că în lume sunt în clipa de față o duzină-două de scriitori care scriu cu multă naturalețe în alte limbi decât limba lor maternă”. □ În cadrul interviului găsim și „un autoportret de tinerețe al scriitorului Petru Popescu”: „Pe vremea când scriam, în tinerețe, cu oarecare înverșunare, articole despre citadinism, exista o cultură oficială foarte sufocantă. Țin minte că am publicat odată un articol care cred că a trecut neobservat la început, intitulat *Unde ne sunt orășenii?* și, după aceea, retrospectiv, am văzut că ideile expuse de mine marcau o mare ruptură față de

ceea ce se scria în mod obișnuit. Pe de altă parte, dacă promovai atunci o anumită linie teoretică, se vedea imediat că vrei, în fond, să sugerezi publicului să te caute în textele de ficțiune, nu în cele teoretice. În lipsa unei propagande - nu avea nimeni PR - scriam acele articole pentru că voiam să atrag atenția asupra prozei mele. [...] În perioada de relativă deschidere începută pe la jumătatea anilor '60, un om politic care părea un inabil, un stupid, un agramat și care provenea dintr-un mediu rural brutal și dintr-un partid care pe vremea aceea nu avea complexitate îi folosea cu multă viclenie și cu multă abilitate pe cei care aveau reputație și credibilitate. Pericolul să fii corupt nu provenea din a avea o relație romantică sau socială cu unul dintre copiii familiei Ceaușescu, ci din faptul că în spatele fiecăruia dintre cei trei copii, în spatele zecilor și sutelor de nomenclaturiști care aveau la rândul lor copii pândea un singur om - el! În momentul în care Zoia Ceaușescu a venit și mi-a cerut un autograf pe un exemplar al romanului *Prins*, mi-a trecut prin cap că, dacă am să câștig o asemenea cititoare, s-ar putea să îl alertez pe tatăl ei și că, la un moment dat, voi fi nevoit să iau o hotărâre: să devin apologetul lui sau nu. Drama unui tânăr inocent, pus să facă o asemenea alegere, asumându-și prețul opțiunii sale reprezintă, de fapt, subiectul romanului *Supleantul*. Am decis să scriu această carte acum nu atât pentru că mă preocupa reputația post-mortem a Zoei, ci pentru că, în fine, aceste amintiri s-au copt în mine suficient". ■ Codrin Liviu Cuțitaru prezintă volumul *Terapia* de David Lodge, note și postfață de Radu Paraschivescu, Ed. Polirom, 2002, 2003, 2009: „Avem în față, indubitabil, un roman al crizei, cu atât mai mult cu cât faptul în discuție iese din învelișul epic și pare să iradieze către biografic. Fără prea mari eforturi de decodificare parabolică, îi putem bănuși scriitor și lumea lui disimulați, (auto)ironic, undeva în spatele edificiului textual” (*Efort terapeutic*). ■ Din notele publicate la rubrica *Meridiane* reținem: □ *A avea și a pierde*: „Cel mai cunoscut romancier olandez din generația tânără, Arnon Grunberg (1971), s-a aflat săptămâna trecută din nou la București. Cu un debut răsunător, în 1994, - romanul *Nesuferitele zile de luni*, tradus și la noi, în colecția «Raftul Denisei» de la Humanitas, de Anda Dragomir – el demonstrează apoi că e un scriitor de cursă lungă, publicând în ritm constant, sub nume propriu sau sub pseudonimul Marek van der Jagt, romane și eseuri”. □ *Proze scurte*: „Foarte apreciat în Spania, unde e abonat la premiile literare, Quim Monzo s-a specializat în ultimii ani în proza scurtă. [...] Noul lui volum, *O mie de tâmpiți*, conține proze foarte scurte (între trei și zece pagini) ce pun în scenă situații cotidiene pe cât de comice pe atât de macabre, cu umor negru și bătaie spre parabolă”. □ *Cea mai harnică*: „În zvonisita ce precede anunțarea Premiului Nobel pentru literatură numele scriitoarei americane Joyce Carol Oates, alături de al compatriotului ei Philip Roth, e vehiculat de ani buni printre favoriți, deși Academia Suedeză și-a făcut cunoscută discutabila preferință pentru literatura europeană. Acum în vârstă de 71 de ani, Joyce Carol Oates e extrem de harnică (presa americană o numește frecvent *workalcoholică*): de la debutul din 1963 a publicat cu regularitate de

metronom vreo 50 de romane, sub nume propriu și cu pseudonime, nenumărate nuvele și articole, texte pentru copii, precum și prima parte (anii 1973-82) a unui jurnal, însumând mii de pagini. [...] Anul acesta i-au apărut în SUA două noi cărți, *A Fair Maiden* și *Little Bird of Heaven*". ■ Elena Lazăr marchează *Centrul cipriot al PEN CLUB-ului – 30 de ani de activitate*. ■ *In memoriam Marin Mincu*: „Uniunea Scriitorilor din România și Asociația Scriitorilor anunță cu deosebită tristețe încetarea din viață a prodessorului doctor Marin Mincu, critic literar, poet și prozator de largă reputație”. □ *In memoriam Valeriu Sârbu*: „Uniunea Scriitorilor din România anunță cu durere încetarea din viață a dramaturgului, poetului și eseistului Valeriu Sârbu”. □ *In memoriam Elena Zarescu*: „Uniunea Scriitorilor din România și Asociația Scriitorilor București anunță cu durere trecere în neființă a scriitoarei Elena Zarescu”. ■ Semnează versuri Nicolae Tzone și Emil Brumaru. □ În secțiunea *Avanpremieră editorială* apare *Mărturisesc că am trăit* de Pablo Neruda, traducere și prezentare de Luminița Voinea-Răuț. ■ Alex. Ștefănescu revine la *Tichia de mărgăritar*: □ *Pătrunjelul și leușteanul ca personaje*: „Un fabulist de școală nouă este Costel Pricopie. Autor al unui volum de «fabule prefăcute», *Neliniștea florilor de nuc*, el (crede că) satirizează moravurile contemporanilor. Nu o face cu umor, ci cu dezgust prozaic”. □ *Cu sonorul dat la maxim*: „Augustin Popescu, autorul volumului de versuri *Strigăt de lumină*, are un stil triumfalist, ca un candidat la președinția României”. □ *Teorii năstrușnice*: „Din cartea lui Nicolae Popescu, *Poezii, erezii și taine*, aflăm ce făcea Napoleon în mijlocul unei bătălii: se decorpora”. □ *Un critic care nu poate fi contrazis*: „În volumul *Recitiri din literatura română*, Ionel Popa se pronunță asupra unor autori importanți, despre care de-a lungul timpului s-a scris tot ce se putea scrie: Nicolae Iorga, Mihai Eminescu, Ion Creangă, Ioan Slavici, Mihail Sadoveanu, Ion Barbu, Tudor Arghezi, Ioana Postelnicu, Radu Stanca. Negăsind nimic nou de spus, exegetul emite judecăți simpliste, de o banalitate dezolantă”. □ Găsim și un *P.S.*: „În numărul trecut al revistei noastre, în pagina în care a sancționat moral, de-a lungul anilor, într-un stil categoric, de ghilotină, sute de oameni de azi și, uneori, România în întregime, Mircea Mihăieș își schimbă tonul și deplânge, de pe o poziție umanitară, tratamentul la care sunt supuși autorii unor cărți fără valoare de către critici nemiloși ca mine: [...]. Îi las lui Mircea Mihăieș satisfacția de a se ocupa de oameni, de a le da note la purtare, de a-i defăima pe unii și de a-i mângâia patern, pe creștet, pe alții. Eu nu sunt specialist în oameni, ca el. Mă ocup numai și numai de texte”.

12 decembrie

● [„Suplimentul de cultură”, nr. 253] Luiza Vasiliu arată că *Iașul a trecut la ora de ceai*, în reportajul referitor la vizita lui Matei Vișniec în România: „Timp de trei zile, Iașul a fost cafenea deschisă non-stop, în care lumea s-a oprit să bea un ceai și să vorbească despre literatură ca și cum ar fi uitat de alegeri și crize de orice fel. Meritul îi aparține lui Matei Vișniec, a cărui cordialitate și prezență de

spirit i-au contaminat iremediabil pe locuitori, cucerii de aerul de prospețime al unui scriitor incapabil să-și dezamăgească cititorii, al unui om incapabil de cea mai mică indelicatețe față de publicul său”. ■ În rubrica *Avanpremieră* apare un fragment din *Povestiri* de Vladimir Nabokov, traducere de Anca Băicoianu. ■ Alina Purcaru realizează un interviu cu Matei Florian despre volumul *Și Hams Și Regretel*, „*Dacă scrii o faci pentru a te mărturisi. Nu pentru a deveni celebru sau altceva*”: „- *Când ți s-a pus prima dată pata pe pitici?* – Cred că din copilărie, de la prietenii mei Știm și Ștam din *Băiuștii*, am avut o mare deschidere pentru lumea asta. Cred că așa sunt pur și simplu construit: mult mai mult decât lumea concretă, mă interesează lumile astea nevăzute, impalpabile, lumea asta presimțită, nelămurită, pe lângă care trecem și care, cumva, există foarte clar. Îmi dau seama că aș putea scrie tehnic o carte realistă, concretă, construită, dar nu m-ar interesa. Întotdeauna m-au interesat celelalte lumi”. □ La *Semnal* se fac recomandări pentru *Radu Filipescu. Jogging cu Securitatea* de Herma Kennel, traducere de Nora Iuga, ediția a II-a, Ed. Polirom. □ Bogdan-Alexandru Stănescu semnează *Rituri de exterminare*, o recenzie la *Moștenitorii* de William Golding, Ed. Leda, 2009: „*Moștenitorii* este, cred eu, o încercare mult mai riscantă decât cea din *Împăratul muștelor*. Dacă romanul din urmă nu este altceva decât un eseu, o ipoteză aruncată în laboratorul ficțional, pentru a fi demonstrată apoi după bunul plac, *Moștenitorii* beneficiază de un grad sporit de risc, și anume acela al prăbușirii în ridicol”. ■ Daniel Cristea-Enache scrie despre *Poezia leneșe* de Ion Barbu. ■ Bogdan Romaniuc publică *Din Clanul lui Bănulescu*, o prezentare a volumului *Fugi din viața ta revoltătoare și slută, în cartea mea* de Daniel Bănulescu, Ed. Cartea Românească, 2009: „Noul roman este construit din ruinele celui alt și s-a născut precum o pasăre Phoenix”. □ Bogdan Romaniuc realizează și un interviu cu Daniel Bănulescu, „*Singurul meu cult e cel al pentru Dumnezeu*”: „- *Citez din capitoul 3 al romanului pe care recent l-ați lansat la Târgul Gaudeamus: «Dacă te apuci să joci într-o echipă, n-o să mai poți scrie despre cealaltă echipă. Și, dacă joci prea mult într-o echipă, n-o să mai poți scrie deloc».* Câți dintre scriitorii români contemporani respectă acest principiu? – Orice scriitor bun respectă acest principiu, altminteri n-ar fi un scriitor bun. Toți scriitorii buni sunt onești, curajoși, imparțiali, locuiți de dragostea pentru adevăr. Pur și simplu sunt cinstiți, pentru că altfel n-ar mai putea să leviteze. Scrisul e o formă de levitație”. ■ În *SDC vă recomandă* sunt anunțate mai multe evenimente: Matei Florian se întâlnește cu studenții la Litere din București și Ovidiu Pop lansează romanul *Trickster* la Cluj; la fel aflăm că Prometheus a declarat *Cartea șoptelor* de Varujan Vosganian Cartea Anului 2009, iar Nichita Danilov și Horia Ursu sunt laureații Premiilor Academiei Române.

13 decembrie

● [„**Adevărul**”, nr. 138] În *Deontologia jurnalistului* Nicolae Manolescu scrie despre două jurnaliste din Franța care „s-au aflat, în anii din urmă, în centrul unei

dezbateri privitoare la statutul meseriei lor”. ■ Andrei Crăciun semnează *Herta Müller și acest absurd*: „Radu Tinu, securistul care i-a montat microfoane în casă, este astăzi prosper director la ASIROM, poartă cămăși elegante, în nuanțe calde, și spune că «elementul» Herta Müller avea o psihoză, era o femeie urâtă, care se îmbrăca oribil. Aici suntem și de aceea suntem aici. E o neînțelegere: Herta Müller nu urăște România, ci nepăsarea ei. Nu înțelege și nu poate să înțeleagă acest absurd. Nu înțelege discreditarea oricărui act de conștiință. Nu înțelege cum putem merge înainte așa”. □ Eliza Zdru revine la dosarul dedicat Premiului Nobel pentru Literatură, ocupându-se de Yasunari Kawabata (*Nobel pentru profunzimea literaturii nipone*) și Yukio Mishima (*Un stilist al literaturii japoneze*).

15 decembrie

● [„*Revista 22*”, nr. 51 (1032)] Paul Cernat publică *Revanșa memorialistului*, o cronică la *Viața și cărți. Amintirile unui cititor de cursă lungă* de Nicolae Manolescu, Ed. Paralela 45: „Repet: principalul neajuns stă în escamotarea, pe mari porțiuni, a implicării existențial-istorice prin abuz de comentariu eseistic. Reabilitat progresiv pe parcursul celei de-a doua jumătăți, acest volum de amintiri rămâne totuși o apariție de vârf. Mai mult - și, poate, la fel de important: după ce, prin *Istoria critică...*, autorul și-a dezamăgit inclusiv o parte dintre vechii admiratori, în ipostaza de memorialist, el are șanse bune să-i recâștige”. □ Alexandru Matei revine la rubrica sa cu textul *Sorcovă realistă. După alegeri*.

16 decembrie

● [„*Adevărul literar și artistic*”, nr. 1004] Dana G. Ionescu (*Poveștile armenilor*) anunță că romanul *Cartea șoaptelor* de Varujan Vosganian a câștigat premiul Cartea anului 2009: „Atât pentru publicul larg, cât și pentru cititorii profesioniști care, victime ale prejudecății, l-au privit cu scepticism și neîncredere pe Varujan Vosganian scriitorul, cunoscându-l numai pe Varujan Vosganian politicianul, cartea este mai mult decât o surpriză. Romanul de proporții închipuit de scriitorul care și-a mai încercat condeiul în poezie și proză, care au trecut mai mult neobservate, scoate la lumină un romancier căruia nimic din ce e românesc nu-i e străin”. □ În *Piticii din ceață* Marius Chivu scrie despre *Și Hams și Regretel* de Matei Florian, Ed. Polirom, 2009: „Un vesel roman tragic, de un obscur hazos și o candoare delirantă, muzical (prin stil) și misterios (nu se lasă citit ușor, nici la propriu, nici la figurat), *Și Hams și Regretel* este o carte de o stranie frumusețe, fără echivalent în literatura noastră”. ■ Din rubrica *Pe scurt*: □ *Cartea deceniului*: „*Scurta și minunata viață a lui Oscar Wao*, de Junot Diaz (foto), a fost declarată cea mai bună carte a ultimilor zece ani de către «The New York Magazine»”. □ *Născut din greșală*: „Librăria Gaudeamus din Cluj-Napoca va găzdui mâine, de la ora 17.00, evenimentul de lansare a volumului *Trickster* de Ovidiu Pop, la care vor participa Mihaela Ursa, Ovidiu Pecican și Ștefan Manasia”. ■ Alina Busuioc realizează un interviu cu Matei Vișniec, „*Noi am trăit o formă de absurd istoric*”:

„- *Teatrul dumneavoastră avea nevoie de o limbă în care să reușească să se impună?* – Scrisesem înainte de 1987 poate 2.000 de pagini de teatru. Le puneau în sertar sau circulau puțin în mediul literar. Stăteam câteodată la Uniunea Scriitorilor cu colegii mei de generație și ne spuneam: «Ce geniali suntem noi, scriem lucruri fantastice și uite că nu vine absolut nimeni să ne descopere». Aveam două soluții: ori continui să scriu și aștept să vină traducători din lumea-ntreagă sau plec eu, să învăț să scriu într-o limbă de circulație internațională și să-mi transpun tot teatrul într-o altă limbă, ca să circule. Am avut șansa să ajung în Franța”.

● **[„Luceafărul de dimineață”, nr. 43 (915)]** Din *Viața culturală*: □ *Ședința Comitetului de conducere al Asociației Scriitorilor București, filială a USR*: „Comitetului de conducere ni Filialei București a Uniunii Scriitorilor, întrunii la 11 decembrie cu 7 membri prezenți, 2 membri absenți motivat, 2 invitați, a luat în discuție, în urma adresei nr. 43, adresată de conducerea USR filialei, proiectele secțiilor filialei preliminate pentru anul 2010. [...] Comitetul de conducere al Filialei București a ales, de asemenea, prin vot secret, juriul pentru decernarea premiilor filialei pentru cărți apărute în 2009. Volumele vor fi depuse de autori sau editori în sediul Filialei până la 1 februarie 2010. Din juriu vor face parte scriitorii: Ioana Ieronim, Eugen Simion, Octavian Soviany, Tudorel Urian, Radu Voinescu”. □ *Exceleța omagiată la Turnu Severin*, semnat G. N.: „Palatul Cultural «Teodor Costescu» din Drobeta Turnu Severin a găzduit joi, 10 decembrie a.c., prima ediție a Galei Premiilor de excelență «Severin» 2009 - manifestare concepută sub semnul întoarcerii comunității locale către valorile consacrate ale științei, culturii, artei și sportului care au semnatificat ceva important pentru definirea personalității orașului și ținutului Mehedinților, constituindu-se într-o generoasă pildă pentru viitorime”. □ *Geo Vasile la Târgul de Carte de la Roma*: „Cartea scriitorului român Geo Vasile, *Confluenze letterarie italo-romene. Confluenze literare italo-române*, o producție a acestui an, a fost expusă la Târgul Național de Carte a Editurilor Mici și Medii - «Piu libri, piu liberi» - care a avut loc recent, la Roma, în cadrul EUR Palazzo dei Congressi, transmite Romanian Global News, care citează România în Contact”. □ *Interferențe: Veneția-România*: „Joi, 17 decembrie 2009, ora 14.00 în Rotonda Muzeului Național al Literaturii Române va fi deschis vernisajul unei expoziții cuprinzând 15 lucrări originale semnate de Corneliu Baba: *Veneția în literatura română*. Invitații Gheorghe Vida și Pavel Șușară”. ■ Dan Cristea (*Puțină filologie sau câteva întâmplări cu limba română*) semnează cronică literară la *Povestea unor vorbe* de Alexandru George, Ed. Muzeul Național al Literaturii Române, 2009: „Eseurile, articolele lui Alexandru George sunt vii, incitante, transmit informații și amănunte utile chiar și atunci când au doar aerul că se ocupă de anecdotică și curiozități, recurg la evocări, la amintiri, invocă propria experiență, demonstrează calitatea de martor și observator lucid, se hrănesc adeseori din conversații, utilizează umorul, când e cazul, nu se crispează, în același timp, nici în fața sentimentalismului, nici dinaintea solemnității”. ■ Felix Nicolau publică *O ființă fără scoarță*, o recenzie la *România cu amănuntul* de Chris Tănăsescu,

Ed. Vinea, 2009: „Un Anton Pann postmodern la fel de duhliu, dar mult mai greu de strunit, pentru care cuvintele sunt doar clapele unei claviaturi. Și instrumentul muzical dezacordat cu intenție”. □ Sub semnătura Cronicar apare *Naturalisme și fantasme*, un comentariu la *Probleme personale* de Angela Marinescu, Ed. Cartea Românească: „Un biografism prăpăstios și scandalos deopotrivă combină realități și ficțiuni, naturalisme și fantasme, motive halucinante și obsesionale, care merg de la autodegradare la un orgoliu sălbatic, de la umilință la revoltă, de la rațiune la nebunie”. ■ Traian T. Coșovei (*Misterul și melancolia unei stări de spirit*) scrie despre volumul *Adâncind misterul/ Deepening the mystery* de Cristiana Maria Purdescu: „Poezia Cristianeii Maria Purdescu este, deopotrivă, un suport liric al reflexivității, dar și un jurnal existențial al feminității rătăcite printr-un coridor al oglinzilor deformante: adică viața!”. □ Gelu Negrea semnează *Literatul sedus de Thalia*, o semnalare a volumului *Cronici teatrale* de Șerban Cioculescu, volum editat de Simona Cioculescu, Ed. Muzeului Național al Literaturii Române: „Afișul este destul de divers (ca să nu spun pestriț), adunând laolaltă titluri din marele repertoriu teatral universal, creații ale un unor dramaturgi autohtoni mai mult sau mai puțin cunoscuți, dar și lucrări de debut, așa cum se întâmplă, de regulă, și în vremuri de normalitate culturală”. ■ Horia Gârbea publică *Printre candidați și amintirile lor. Urletul slobozit!*, noile comentarii la *Cărțile săptămânii*: □ Nicolae Manolescu – *Viața și cărți – amintirile unui cititor de cursă lungă*, Ed. Paralela 45: „Viața lui Manolescu a fost și este palpitantă, ca și scrisul său, ce are ingrediente ale scriiturii cu suspans și mult umor. În ea, ca și în paginile scrise, criticul respinge morga și savantlăcul, preferind să își seducă prin naturalețe cititorii”. □ Nicolae Tache – *Poeme astrale*, Ed. Publistar: „Mai grav puțin decât Brumarul și mai stăpânit în ale jocurilor lexicale decât Foartă, Nicolae Tache este un poet însemnat al lucrurilor mici și al potrivirii vorbelor. Cine-l ignoră nu iubește gratuitatea reală a poeziei și n-are decât de regretat”. □ Nicolae Turcan – *Dumnezeu gândurilor mărunte*, Ed. Limes: „Cu orice risc, adevărul trebuie spus: doctorul în Filozofie din Cluj este un prost fudul și iritant”. □ Adrian Georgescu – *Rebutarea omenirii*, Sieben Publishing: „Nu știu nimic despre autorul care mi-a dăruit această carte. Am dedus că este patronul editurii care-i girează apariția. Cartea este un lung poem în proză despre ororile represiei și despre oroare în general”. □ Nicolae Breban – *Trădarea criticii*, Ed. Ideea Europeană: „Cartea te enervează, te amuză și te revoltă, s-o lași din mână însă nu se poate. Ce-și poate dori mai mult o carte? Căci autorul, ehei, autorul își dorește mai mult”. ■ Cornel Ungureanu publică eseu *De la Istoria secretă la istoriile paralele ale literaturii*, un eseu despre dosarul de la Securitate a lui Ovidiu Cotruș. ■ În rubrica *Meridian liric apar poezii* scrise de Lidija Dimkovska, Wojciech Bonowicz, Sujata Bhatt, Donny O'Rourke, Michael Augustin, Ioana Ieronim. ■ În *Dintre sute de catarge* publică Oana-Teodora Călin și Sorin Roman. ■ Apar și versurile lui Florea Burtan, iar Lucian Perța revine cu parodii (Vasile Sălișteanu).

• [„Tribuna”, nr. 175] Ultimul număr al anului se deschide cu o scrisoare trimisă de Dinu Bălan, *Cronica unui plagiat*, semnând *Romulus Zaharia. Istorie. Viață. Adevăr* de Ion Căliman și Maria Mateșescu, Ed. Nagard, 2009: „Surpriza de proporții a constat în faptul că autorii de mai sus au încercat să recupereze memoria lui Romulus Zaharia, nu prin muncă și prin metode academice adecvate, ci printr-un furt inimaginabil. Fără niciun accept, mi-au fost inserate o postfață și o prefață la romanele *Epiphia în stil valah*, respectiv, *Anotimpurile unei țigănci*, apărute în 2003 la aceeași editură, cuvânt cu cuvânt și virgulă cu virgulă, autorii amintindu-și sursa de *copy-paste* la două-trei pagini, fără ghilimelele de rigoare și fără normele minime și respectul citării surselor. În total, aproape douăzeci de pagini neschimbate cu o iotă. [...] Ca probe incriminatoare, în carte se află câteva citate din scrisorile particulare ale lui Romulus Zaharia adresate subsemnatului, din arhiva mea personală, nepublicate încă și utilizate parțial în lucrarea mea de licență, reproduse însă sub semnătura lor – pe care ei susțin că le-au reținut întocmai (sic!) în discuțiile lungi cu romancierul din perioada în care acesta se mai afla în viață. În evidentă sărăcie spirituală a autorilor acestui volum, capitolul *In memoriam*, închinat scriitorului trecut în lumea celor drepti, îmi utilizează nu atât ideile, cât și sentimentele proprii, cu o trimitere doar la final către articolul jecmănit din revista clujeană «Tribuna» (16-31 oct. 2006) pe care l-am scris după moartea lui Romulus Zaharia din 28 iunie 2006”. ■ În secțiunea *Cărți în actualitate* citim: □ Octavian Soviany semnează *Complexul carapacei*, o prezentare a volumului *Frumusețea bărbatului căsătorit* de Diana Geacăr, Ed. Vinea 2009: „Capabilă astfel să poetizeze pe mai multe registre, trecând cu nonșalanță de la lirica de notație la lirica de viziune, posedând o admirabilă știință de a «țâia» versul care se încarcă astfel de potențial energetic și dramatism, astăzi Diana Geacăr pare să justifice entuziasmul cu care Adrian Urmanov îi saluta, în 2005, cartea de debut. De atunci poezia ei a câștigat în substanță și profunzime”. ■ Sub titlul *ASTRA și cultivarea limbii române* Gabriel Vasiliu recenzează studiul *Limba română și cultivarea ei în preocupările ASTREI* de Teodor Ardelean, Ed. Limes, 2009: „Teodor Ardelean posedă harul curiozității îndreptate spre cercetările lingvistice, oprindu-se acolo unde realitățile și adevărurile științifice își fac drum prin deșisul controverselor”. □ În *Creșterea malului albastru* Ștefan Manasia (Șt. M.) spune: „Unul dintre gesturile superbe ale crizei noastre economice, tot mai adânci, este și inițiativa editurii ART din toamna lui 2009. ART propune o colecție de poezie (română și universală) intitulată «Malul albastru», dintru început aflată sub patronajul magului Gellu Naum. [...] Primele două titluri publicate, *Adora* de Iulian Tănase și *Dimensiunea «Umbrella»* coproducție Sebastian Reichmann – Dan Stanciu, ne-au făcut deja curioși & pofticioși”. ■ Centenarul Eugen Ionescu este marcat prin recenzia Ștefanei Pop-Curșeu, *Eugène Ionesco cel românesc în viziunea occidentală*: „Cu ocazia centenarului Eugen Ionescu, Editura Casa Cărții de Știință și Uniunea Scriitorilor filiala Cluj au lansat în octombrie 2009, în prezența autorului spaniol Mariano Martín Rodríguez, binevenitul studiu: *Ionesco*

înainte de *La Cantatrice chauve. Opera absurdă românească*. Apărut în frumoasa traducere a Iuliei Bobăilă, volumul își propune o mai nouă, mai completă, dar liniștită dezgropare a trecutului literar românesc al acestui «maestru universal al absurdului». Pornind de la constatarea evidentă a faptului că în Occident se cunosc prea puține lucruri despre tot ceea ce a precedat literatura de succes a lui Eugen Ionescu, «atât din punct de vedere al influențelor pe care le-ar fi putut suferi în timpul formării sale literare cât și al semnalelor privind opera sa ulterioară, prezente deja în opera scrisă în limba paternă», M. M. Rodríguez urmărește firul biografic românesc al tânărului scriitor în formare, subliniind din nou zbuciumul creativ al acestui *entre-deux* în care se afla prins Ionescu de dinainte de 1949”.

■ Cu *Întoarcerea cărților la autorul lor* Vianu Mureșan notează apariția volumului *Celălalt trup* de Milorad Pavić, traducere de Mariana Ștefănescu, Ed. Paralela 45, 2009: „Un scriitor, se vede, mântuit de erezia posterității. Să-ți poți resorbi textele, cuvintele, cărțile scrise de-a lungul unei vieți așa cum resoarbe zeul Brahma toată energia cosmică pentru o nesfârșită perioadă de liniște, și, într-un moment final să poți trage singur cu buretele peste tot ce-ai însemnat nemailăsând nicio urmă, iată un gest scrupulos în pariul scriitorului cu timpul”.

■ La rubrica *Istorie literară* Ion Pop publică prima parte din „*Călătoriile*” *avangardei românești*.

■ Laszlo Alexandru publică partea a cincea din recenzie sa la *Diavolul și ucenicul să: Nae Ionescu – Mihail Sebastian* de Marta Petreu, recenzie intitulată *Mihail Sebastian pe masa de operație*: „Toți ceilalți, care au citit deja publicistica interbelică a lui Mihail Sebastian, ar fi văzut adevărul și l-ar fi ocultat din rea-credință, din teamă sau din prudență prost înțeleasă. Dintre precedenții monografi, editori sau studioși ai biobibliografiei lui M. Sebastian, unii s-ar fi pliat pe conjuncturile politice conformiste. Alții sunt oricum radiați direct de la pomelnic, de către impetuoasa scenaristă. Mircea Eliade, în jurnalul său, ar fi omis, din delicatețe, «adevărul» despre amicul său din tinerețe. Însuși Z. Ornea, prestigiosul cercetător, s-ar fi situat cu deliberare «pe linia neadevărului» (p. 253) în privința imaginii lui Sebastian. Ar fi fost nevoie, iată, de aproape un secol ca să putem descoperi noi, prin intermediul Martei Petreu, cum stăteau lucrurile. Toți au tăcut, doar ea ne vorbește. Portretul feminin călare pe un cal alb, în lumina sângerie a orizontului, ne taie respirația. [...] Monografia Martei Petreu despre activitatea interbelică de ziarist a lui Mihail Sebastian reprezintă unul dintre cele mai scandaloase abuzuri din cercetarea literară română contemporană. Un gest descalificanț profesional și incalificabil moral”.

□ La final, găsim următoarea precizare: „Fragmente din volumul în pregătire. Alte capitole și bibliografia pot fi descărcate de pe site-ul revistei «Tribuna»”.

■ În rubrica *Profil de scriitor* este prezentată despre *Diana Adamek. Textul neîndoielnic*, scris de Iulian Boldea: „Critica pe care o profesează Diana Adamek are încrustate în fibrele ei rigoarea aserțiunilor precis articulate și calofilia subtilă a revelațiilor imaginarului”.

■ Ing. Licu Stavri revine cu *William Boyd despre arta romanului*: „Când William Boyd a decis că dorește să se facă scriitor, nu avea decât o vagă idee despre ce fel de viață este

cea închinată literelor. Ambiția l-a apucat la Nisa, unde, aflat pentru un an la studii, între liceu și universitate, a început să scrie mini-povestiri, aspirând să devină un nou Cehov. Comparate cu realizările, visurile de atunci par modeste, spune Christopher Tayler, care l-a intervievat pe autor pentru «The Guardian». [...] Cea mai recentă carte a lui Boyd, *Ordinary Thunderstorms (Vijelii obișnuite)*, al zecelea roman al său, este un thriller având ca tramă narativă hăituirea unui om nevinovat în Londra. Ideea de a o scrie i-a venit, afirmă romancierul, citind într-un articol de ziar că din Tamisa se pescuiesc anual 50-60 de cadavre de necunoscuți”. ■ Ion Bogdan Lefter continuă cu partea a doua din *Scrisul pe limită*, „Fragment din prefața la Gheorghe Crăciun, *Pactul somatografic*, Editura Paralela 45, 2009 (sub tipar)”. ■ Ioan-Pavel Azap publică prima parte din recenzia sa la filmul *Amintiri din Epoca de Aur*, scris și co-produs de Cristian Mungiu. ■ Apar versuri scrise de Olga Ștefan. ■ Din proză citim *Anti-greier* de Lavinia Braniște. ■ Gabriela Leoveanu traduce versurile lui Tompa Gábor și Visky András, preluate din volumul *Maghiari din România la patru mâini*.

17 decembrie

● [„**Adevărul**”, nr. 6040] Victoria Anghelescu semnează *Academia Română își premiază laureații*: „Literatura va fi reprezentată de doi autori: Nichita Danilov și Ion Hadârcă, distinși cu Premiul «Mihai Eminescu». [...] Premiul «Titu Maiorescu» a revenit lui Sorin Lavric pentru *Noica și mișcarea legionară*, care intenționează, așa cum mărturisește autorul, «să urmărească felul în care traseul biografic al filosofului Noica a ajuns să se întretaie cu evoluția Mișcării Legionare», încercând «să dea o lămurire acestei probleme». □ Folosind titlul *Clișeele noastre de toate zilele*, Dana G. Ionescu scrie despre volumul lui Radu Paraschivescu, *Dintre sute de clișee. Așchii dintr-o limbă tare*: „Cartea lui Radu Paraschivescu nu este, însă, o simplă colecție de comentarii ironice pe marginea «perlelor» exasperante care ne fac viața și mai monotona. *Dintre sute de clișee* este un studiu atipic de istoria mentalităților, ce radiografiază metehnele unei societăți, fiind, indirect, și un portret al nostru, în care nu arătăm tocmai atrăgător”.

● [„**Cultura**”, nr. 50 (254)] Editorialul *Un fleac: am fost ciuruți!* este semnat de Augustin Buzura: „După douăzeci de ani, țara este neguvernată, la propriu, și neguvernabilă, în timp ce verbul cel mai uzual, cu acoperirea cea mai mare în fapte, este «a fura»! Propagandiștii diverselor partide au instalat pe tot cuprinsul țării mârlnăria și ignoranța ca reguli de viață. Se vede că Uniunea Europeană trebuie să aibă și o mahala”. □ Editorialul se încheie cu următorul P.S.: „Aflu, fără surprindere, consecvența cu care ICR, și în special președintele acestuia, dl. Horia-Roman Patapievi, promovează imaginea României. După poneiul roz și puturicile care au umplut pereții sediului ICR din New York, după etapa următoare, când sămânța unui sfânt a fost risipită în Valea Rührului, a venit vremea ca dl. Patapievi să-i anunțe pe spanioli prin intermediul ziarului «La Vanguardia» (din 6 decembrie 2009), că și pe la noi se practică sexul oral. De parcă n-ar fi fost

suficientă gloria fetelor noastre, răspândite în toată Uniunea Europeană. Putem avea, oare, speranța că românii, cu toate ale lor, vor fi cândva promovați și de la brâu în sus? Înclin să cred că nu, câtă vreme în fruntea ICR se află unul dintre cei mai eficienți agenți electorali ai președintelui României”. ■ În *Revista revistelor* găsim textul *Necunoscut în România...* de C. Stănescu: „Aflăm cu bucurie din «Adevărul» că în zilele noastre avem în sfârșit parte de «redescoperirea» unui mare scriitor român mort la Auschwitz, dar «aproape necunoscut în România, în ciuda importanței operei sale», un scriitor ale cărui «scrieri valoroase așteaptă să fie scoase la lumină în țara natală», un poet, eseist și filozof ale cărui scrieri în limba franceză «zac netraduse în limba maternă a autorului» asupra oeprei și destinul căruia «s-au aplecat numeroși cercetători din întreaga lume», în timp ce «în limba română sunt disponibile foarte puține studii», cititorii români având la dispoziție doar *Imagini și cărți*, volumul tipărit la vechea editură Minerva și, după '89, alte câteva titluri de la Humanitas și Hasefer. Ați ghicit: scriitorul român exclus, discriminat și atât de ignorat, «aproape necunoscut în România» incapabilă să-și cunoască și prețuiască geniile, e B. Fundoianu. Ce să mai zic după aflarea acestei vești, semnul unei târzii recunoașteri și prețuiri a poetului *Priveliștilor?!?*. ■ Apar scurte articole *In memoriam Marin Mincu (1944-2009)*: □ Nicolae Coande, *Un constructor*: „Marin Mincu nu mai este. A murit joi, 4 decembrie, după ce acordase un interviu TVR Cultural. Creierul său a suferit un scurtcircuit: el e, ca de obicei, motorul intelectualului, ca și cel mai mare adversar al său, în timp, Atunci l-am văzut pentru ultima oară, pe ecranul care-l prindea atât de bine, căci avea farmec de actor de mare clasă. Peste o zi ar fi urmat să vină la Craiova și poate ne-am fi întâlnit pentru o nouă controversă, cum îi plăcea atât de mult. Era un scriitor român care a participat la toate războaiele importante din literatura română postbelică și, în același timp, un veșnic adolescent pentru care literatura, ca și dragostea, începe în fiecare zi”. □ Adriana Gheorghe, *Câteva amintiri*: „Era un amestec năvalnic de orgoliu, ambiție de a fi inițiatorul unei generații literare combinată cu mult fler autentic de a descoperi oameni icare scriau bine, plus multă patimă în toate. Dar mai ales când venea vorba de tineri. Avea o tandrețe teribilă față de mulți prieteni de-ai mei, tineri scriitori azi”. □ Elena Vlădăreanu, *Marin Mincu*: „O să-mi lipsească enorm și o să le lipsească și celor cu care s-a certat și contrazis în permanență. Credea în polemică, o vedea și o trata ca pe o artă. Ceea ce nu e puțin lucru în spațiul dezbaterilor de la noi”. ■ Din secțiunea *Cultura literară*: □ Daniel Cristea-Enache publică partea a treia din recenzia *Goma - ?* la volumul *Gherla-Lățești* de Paul Goma, Ed. Curtea Veche, 2008: „Insistența pe structură retorică dată asupra acestor paliere ale regimului' îi oferă fostului *bandit* două posibilități complementare. El radiografiază sistemul, sesizându-i articularele și logica perversă de funcționare; și totodată, observă micile variații individuale, comportamente mai nuanțate sau mai colorate ce aduc o notă de imprevizibil în strictul desfășurător concentraționar”. □ Rodica Grigore semnează *Măine, la fel ca azi. Poimăine, poate, mai bine*, o prezentare a volumului *Azi ca mâine și*

poimăine de Faïza Guène, traducere de Ramona Hărșan, prefață de Alexandru Matei, IBU Publishing, 2009, considerând volumul „o scriere alertă și plină de nerv, care cucerește încă de la primele pagini”. □ George Neagoe publică *Rescriind și recitind*, un comentariu la *Viața și cărți. Amintirile unui cititor de cursă lungă* de Nicolae Manolescu, Ed. Paralela 45, 2009: „Paginile din *Viața și cărți. Amintirile unui cititor de cursă lungă* sunt străbătute de două valori: bucuria diferenței față de semenii și respectul pentru ceilalți. Suficiente pentru a da un verdict irevocabil. Nicolae Manolescu a scris un volum extraordinar”. □ Constantin Coroiu publică prima parte din *Relecturi în decembrie*, în care se referă la volumul *Transformări, inertii, dezordini*, volum de memorialistică semnat de Andrei Pleșu, Petre Roman și Elena Ștefoi despre evenimentele din decembrie 1989. □ Despre Nicolae Steinhardt scrie Eugen Simion în subsecțiunea sa *În ariergarda avangardei*. □ În *A trăi fiecare zi ca o poveste* Vladimir Simon se ocupă de *Jurnal secret. Dezvăluiri complete* de Alex. Ștefănescu, Ed. Corint, 2009: „Zilele *Jurnalului secret* se pot lesne converti în roman sau film. Sunt deja, cu siguranță, o cronică vie, inteligentă și incitantă a vremurilor contemporane”. ■ Revista publică dosarul *După 20 de ani: ecourile Revoluției*. Pe lângă o *Cronologie* a evenimentelor, găsim și următoarele articole: □ Tiberiu Tănase, *Considerații privind Revoluția română din decembrie 1989*: „Dincolo de disputele politice și ideologice, un fapt este cert: actele și evenimentele istorice se definesc prin consecințele lor. Din acest punct de vedere, este limpede că, după 1989, România – ca și celelalte state din zona centrală și sud-est europeană, foste comuniste (socialist-totalitare) – a cunoscut o evoluție ireversibilă spre democrație, economie de piață și spre structurile euro-atlantice. În fond, acesta este rezultatul esențial al Revoluției din decembrie 1989 – și el nu poate fi contestat”. □ Alex Mihai Stoenescu, *Efectele pe termen lung al anului 1989*: „De la Malta încoace toate devoltările politice din fostul lagăr comunist poartă amprenta tentativei de a păstra echilibrul între atuurile pe care încă le mai deține Rusia și cu care condiționează sau presează internațional, și continua ofensivă occidentală pentru democratizarea lumii. [...] Momentul 1989 a reprezentat pragul peste care majoritatea valorilor acreditate în comunism nu au trecut. Cele câteva creații autentice care au reușit să treacă nealterate peste pragul politic din 1989 au rămas în anonimat. Premiile Nobel se câștigă astăzi de state, nu de mari creatori”. □ Călin Hentea, *După douăzeci de ani: ce aniversăm?*: „În ceea ce mă privește, consider că schimbarea de regim politic petrecută în România în decembrie 1989 era absolut ienvitabilă, dar fiind sensul și cursul general al evenimentelor din Europa acelei perioade. Atât doar că noi românii, spre deosebire de confrății ideologici din interiorul Cortinei de Fier, a trebui să ne plătim libertatea cu sânge nevinovat. De ce? Asta nu știm încă și de aceea cred că totul are și va avea pentru noi un cost mult mai mare – până când vom afla și vom înțelege tot adevărul”. ■ Robert Lazu publică *După Stanford. Despre războiul canonului și inutilitatea criticii literare*: „Alegerea localității engleze Greenwich drept punct de referință pentru stabilirea orei

exacte a fost, foarte probabil un pur accident. Căci pentru orice observator onest meridianul «zero» nu trece prin Europa. Ci prin America. De exemplu, punctul de referință pentru respingerea ideii de «canon» și, simultan cu aceasta, a criticii literare academice, este Universitatea Stanfost. Acolo, o mână de studenți a îndrăznit să afirme că ideea de canon nu e decât produsul elitist al unui grup profesional a cărui autoritate nu se bazează pe nimic. [...] În ceea ce mă privește, prefer să las deoparte substratul ideologic, bazat pe o anumită filozofie multiculturală, al protestelor anti-canonice de la Stanford University. Nu m-a atras niciodată ideea schimbării unei ideologii cu o alta. Lucrul care, însă, mi-a reținut atenția este un fapt pe care-l putem observa cu toții cercetând manualele curente de literatură română, Bazate pe un canon a cărui geneză obscură nu ne interesează aici, toate aceste lucrări cu caracter didactic prescriu elevilor din România lecturi care, în mod vizibil, nu reflectă deloc gustul și preferințele acestora. Vitregiți de orice referință la literatura universală (cursurile de acest gen fiind, practic, inexistente), elevilor și liceenilor noștri li se bagă pe gât lecturi care, de cele mai multe ori, nu reprezintă nimic mai mult decât o povară de care nu știu cum să scape mai repede”. ■ Din *Presa internațională* Cătălin Sturza reține un articol scris de John McWhorter și-l prezintă cititorilor sub titlul *Înapoi la Turnul Babel – universalitatea limbii engleze*: „O soluție ar fi să încercăm să ne opunem fenomenului, prin programe ce reînvie limbile indigene, însă, conform lui McWhorter, această abordare nu ar putea fi prea eficientă: învățarea unor limbi indigene poate reprezenta o întreprindere dificilă pentru oameni crescuți cu limbile europene. În plus, moartea unei limbi nu ar trebui să însemne, neapărat, și decesul unei culturi”.

● [„Dilema Veche”, nr. 305] Claudiu Constantinescu scrie despre *Alteța Sa cititoare* de Alan Bennett, traducere și note de Smaranda Câmpeanu, Ed. Leda, 2009: „Povestea e simplă, hâtră și blândă (deși perpelește la foc mic corectitudinea politică) și imaginează mica revoluție ce s-ar produce dacă regina Angliei ar fi cuprinsă, la senectute, de o subită pasiune pentru lectură”. ■ Eugen Istodor realizează un scurt interviu despre călătorii *Cu Ioana Pârvulescu în Belle Époque și-n époque de acum*. ■ În *Cu ochii-n 3,14* citim notele: □ R. C.: „Ce mai formulează bucureșteanul: luni, 14 decembrie, la ora 12,35, prozatorul Filip Florian m-a sunat să-mi comunice că pe strada Șelari, la nr. 35, pe fațada clădirii stă scris, cu litere mari, «Mă piș pe politică»”. □ S. S.: „Revistele culturale din Spania publică deja (și-or s-o țină tot așa până la sfârșitul anului) listele de bilanț, gen «cele mai bune/proaste cărți ale anului», «cel mai bun/prost film al anului». «Babelia» propune însă o amplificare a «retoricii enumerării», cum numește Umberto Eco, în ultima sa carte, *vertijul listelor*, și caută să dea note pentru ultima decadă culturală. Cum ar veni, pentru perioada scursă între sfârșitul lumii din 2000 și cel care ne paște imediat după 2010. Poate luăm și noi ideea: între două apocalipse, mai uși de găști/ orgolii/ resentimente”. □ R. C.: „M-am trezit aplaudând de unul singur, în casă, la finalul excelentului interviu cu Florin Iaru din «Suplimentul de cultură»

de la Iași (nr. 252 din 5 decembrie). «Sunteți dezamăgit acum?» — întreabă George Onofrei. «Nu sunt dezamăgit. Sunt doar dezamăgit ca am pierdut prea mult timp, că România, așa cum era în 1989, putea să fie ca acum, în 2009. Dar s-a pierdut foarte mult timp pentru că populația românească a vrut să lenevească în capitalism. Or, în capitalism nu se lenevește, în capitalism se muncește».

● **[„Observator cultural”, nr. 247 (505); nr. de pagini: 32]** Din rubrica *La zi reținem*: □ *A fost*: „□ *Constantin Noica în limba engleză*. Marquette University Press a publicat recent traducerea în limba engleză a lucrării lui Constantin Noica, *Devenirea întru ființă/ Becoming within Being*, tradusă de Alistair Ian Blyth. Această carte este publicată în cadrul proiectului de promovare a filozofiei românești în străinătate, proiect realizat de Societatea Română de Fenomenologie și finanțat de Institutul Cultural Român și de Fundația «Life for Life» Volvo România. [...] □ *Masa rotundă Plăgile comunismului*. După 20 de ani, la Varșovia. Ultimul eveniment al programului ICR-Varșovia «Libertatea la 20 de ani», dedicat aniversării Revoluției din 1989, a avut loc pe 15 decembrie, la «Casa Întâlnirilor cu Istoria», cel mai cunoscut loc al dezbaterilor pe teme de istorie recentă din capitala polonă. ICR-Varșovia a organizat o masă rotundă cu titlul *Plăgile comunismului. După 20 de ani*. La eveniment au participat, din România, scriitorii Liviu Ciocârlie și Liviu Antonesei. Din partea polonă a fost invitat Bronislaw Wildenstein, scriitor, jurnalist, comentator politic, unul dintre fondatorii sindicatului studențesc Solidaritatea”. □ *Grigore Arsene, reales președinte al AER*: „Grigore Arsene, directorul general de la Curtea veche Publishing, a fost reales președinte al Asociației Editorilor din România, în cadrul Adunării Generale a Asociației, obținând un nou mandat cu o durată de 3 ani. Membri ai Consiliului Director al AER au fost aleși Radu Dimitriu, director al Editurii C. H. Beck, Lidia Bodea, director al Editurii Humanitas, Silvia Colfescu, director al Editurii Vremea, și Ovidiu Enculescu, director al Editurii RAO”. ■ Editorialul *Cu ochii larg închiși* este semnat de Carmen Mușat: „Descopăr cu stupeoare, după douăzeci de ani în care ne-am strigat vehement dorința de a ne lepăda de comunism și de tarele mentalității comuniste ca de Satana, că, deși am renunțat la majoritatea formelor vechiului regim, fondul ideologiei totalitare ne-a afectat profund modul de gândire și de raportare la realitate”. ■ În *Citindu-l pe Ernu* Liviu Ornea scrie despre ultimul roman al lui Vasile Ernu, *Ultimii eretici ai imperiului*: „Am citit încet, cu «pauze de gândire», când fascinat de îndrăzneala ideilor și a paradoxurilor, de inteligența jucăușă a personajelor, când intrigat de obrăznicia enunțurilor și, mai ales, de implicațiile lor. Citeam și, uneori, nu-mi venea să-mi cred ochilor. Mă opream și-mi aminteam cum a fost, ce-am trăit, atât cât am apucat eu din comunism. Pericolul acestei cărți fermecătoare, capcana în care riscă să cadă personajele, care nu mai au de mult ingenuități – unul a trecut și prin Gulag – și pendulează între cinism, dezabuzare și patimă abia ascunsă, vine din prea aplicata nivelare a asperităților”. ■ Călin-Andrei Mihăilescu scrie *După douăzeci de ani*: „Au trecut douăzeci de ani de la Revoluția română, o revoluție impură ca oricare alta,

dar impură în felul ei – scenarizată, incertă, sublimă. Sublimitatea care o curăță de impurități o și aruncă-n altă lume. Nu pentru multă vreme însă: pentru cele trei zile (hărăzite oricărui miracol) din Decembrie '89, apoi, pentru momente scurte, dispartate, explodate, regretate de-a lungul anilor trecuți de-atunci. A part time sublime! Celebrările imensei eliberări de-atunci acoperă, zgomotos și stângaci, nostalgia după zilele în care am crezut”. ■ Oana Boșca-Mălin scrie despre *Un secol de italianistică la București*: „În zilele de 20-21 noiembrie, Catedra de Italiană a Facultății de Limbi și Literaturi Străine din Universitatea din București și-a sărbătorit 100 de ani de activitate, printr-un colocviu internațional de mare anvergură, care a fost foarte bine primit de comunitatea italieniștilor din țară, precum și de studenți. Cu ocazia evenimentului, la sugestia «Observatorului cultural», am realizat interviuri cu două dintre numele mari ale italianisticii actuale din București, prof. dr. Doina Condrea Derer și prof. dr. Smaranda Elian”. Urmează interviul cu prof. dr. Doina Condrea Derer („*Tineretul de azi nu ar mai sta cu orele asupra textelor vechi*”) și cu prof. dr. Smaranda Elian („*Centenarul nu a fost numai o sărbătorire*”), ambele interviuri sunt realizate de Dana Enulescu. ■ Din dosarul dedicat volumului *Scrisoarea de iubire, dragoste, amor* coordonat de Antoaneta Tănăsescu, Ed. Ars Docendi, 2009: □ Delia Ungureanu, *Cine și cum poate să scrie astăzi (despre) epistola amoroasă?*: „Ceea ce ar fi putut fi un volum tematic actual, gândit metodic și tratat coeziv de un număr mai restrâns de autori, devine un volum mult prea eterogen pentru a convinge până la capăt. Din păcate, eterogenitatea este unul dintre... păcatele și nu plusurile acestui volum dedicat unei teme atât de vechi și (probabil) veșnic intrigante precum amorul, iubirea ori dragostea. Din această eterogenitate a textelor și a metodelor de analiză derivă lipsa de unitate a volumului și uneori chiar a subiectului (există unele texte care folosesc scrisoarea de dragoste drept pretext pentru eseu «teoretic» – textele Alexandrei Brovchin, Loredanei Buzoianu, Andreei Dobre și Alexandrei Florescu – sau pentru exorțatii filozofice fără o legătură neapărată cu tema, precum textul lui Bogdan Cristea). Mai mult, numărul mare al semnatarilor volumului conduce la reunirea unor texte inegale valoric între copertele aceleiași cărți (există abordări teoretice foarte bine documentate, precum cele aparținând prof. Zoe Petre, prof. Antoaneta Tănăsescu, texte care vorbesc ludic și anticlișeistic despre o temă clișeizată, precum textul Ancăi Băicoianu; dar există și texte tributare clișeeilor de gândire asociate temei amorului, concepute mai ingenuu și candid, care aparțin celor mai tineri dintre autori, care sunt în ultimul an de facultate)”. □ Cezar Gheorghe, *Individualul în era postumanului*: „Așadar, lectorul nu va descoperi un volum cu o coerență și o structură fixă, nici nu va putea citi texte de același nivel estetic, cartea reunind între copertele ei atât specialiști, cât și începători. Astfel, textele Ioanei Pârvulescu, Antoanetei Tănăsescu, Ancăi Băicoianu, ale lui Marius Chivu (încă student) etc. stau lângă textele studenților din anii terminali de la Literele bucureștene. Cred însă că eterogenitatea textelor reprezintă un neajuns și un avantaj în același timp. Textele teoretice bine documentate și

abordările ludice care evită locurile comune sunt alternate cu texte care activează clișeele temei iubirii, acestea din urmă bucurându-se de onestitate intelectuală și de prospețimea expresiei încă neformate (a se vedea Gombrowicz pentru virtuțile nedesăvârșitului)”. ■ Paul Cornea, *Scrisoare către Antoaneta Tănăsescu*: „A ieșit o carte, desigur cu salturi de nivel și inegalități valorice, altfel ar fi fost și imposibil cu atâția autori, din care totuși cineva care vrea să învețe despre genul epistolar, sub aspect lingvistic și stilistic, are cum o face, cu ajutorul doctelor studii ale foștilor noștri studenți Alexandru Nicolae și Adina Dragomirescu, prefațate de un articol al dnei Zoe Petre, savant și provocator prin ipotezele lui ingenioase”. □ Paul Cernat (*Pe frontierele României pitorești*) semnează cronică la volumul *Pași pe graniță. Studii despre imaginarul românesc al frontierei* de Romanița Constantinescu, Ed. Polirom: „Mărturisesc că m-am temut să nu dau peste o lucrare specioasă și aridă, în tradiția unei anume hermeneutici germane. Surpriza a fost aceea de a descoperi un demers pe cât de solid, pe atât de provocator, și o abordare însuflețită de autenticitatea implicării personale, o carte care nu se sfiește a fi, dincolo de impecabilul ștaif teoretic, pitorească. În fapt, pitorescul se dovedește cheia de boltă a acestei propuneri de pe urma căreia ar putea extrage învățăminte inclusiv instituții responsabile de « imaginea țării »”. ■ Adina Dinițoiu publică *Poveste cu trei pitici sau în the mood for love*, o recenzie la *Și Hams și Regretel* de Matei Florian, Ed. Polirom, 2009: „*Și Hams și Regretel* e un volum aparte în peisajul literaturii actuale, un suav text ludic, cu rezonanțe de basm și umor irezistibil (n-aș putea să-i reproșez accentele patetice, fac parte din tonalitatea cărții), care dă măsura talentului scriitoricesc al lui Matei Florian, impunând o voce singulară. O carte fermecătoare – care nu-și propune să fie o carte « mare » –, ce încheie în mod remarcabil, în spiritul sărbătorilor de iarnă, un întreg an literar”. ■ În *Cum mai iubesc rușii azi* Andreea Răuceanu scrie despre antologia *From Russia with Love*, coordonator Galina Dursthoff, traducere de Ruslan Cârța, Ed. Art: „Ocolind mai mult sau mai puțin subiectul dragostei, dominate de umor amar sau de cinism extrem, prozele autorilor ruși contemporani nu-și propun construcții sofisticate și nici crearea unor personaje memorabile, cu alte cuvinte reînnoirea cu tradiția, ci eliberarea de formulele clasice și inițierea unui nou limbaj, capabil să surprindă esența schimbărilor care au trecut prin filtrul lor mentalitatea rusă; dincolo de toate acestea, inițiativa alcătuirii unei astfel de antologii are un merit incontestabil: conectarea cititorului străin la pulsul literaturii ruse actuale”. ■ Geo Șerban scrie despre Eugen Schileru în *Ninel, darnicul*: „Prestațiile sale critice iradiază energic, dincolo de specializarea ultimă în perimetrul artelor plastice. Ajuns la apogeul profesoratului, se mai întorcea odată către pasiunea tinereților, literatura, prefațând cu mare subtilitate o selecție din nuvelele lui Thomas Mann. De poezie nu s-a despărțit niciodată”. ■ În paginile de istorie literară este evocat George Almosnino: □ Grupajul este introdus prin nota *Confesiunea unui timid*, semnată C. Ch.: „Poezia lui George Almosnino a impus una dintre vocile lirice de mare autenticitate ale generației '70. Volumele

de versuri publicate în timpul vieții, *Laguna* (1971), *Nisipuri mișcătoare* (1979), *Omul de la fereastră* (1982), *Poeme din fotoliul verde* (1984) nu au beneficiat de o recitare și de o actualizare în contextul experimentalismului poetic al generației contemporane onirismului. Evocările omului și poetului George Almosnino constituie un punct de plecare în vederea revizitării operei unui poet al discreției și al «inteligenței sentimentului de „dispariție”»⁴. □ Nora Iuga, *Te plictiseau de moarte vitrinele*: „Eu nu știu nici până azi cu ce ne-am iubit noi mai bine, cu trupurile sau cu poezia? Nino, tu ai fost și rămâi adevărat, atât de adevărat, încât nici n-ai simțit nevoia să îți se spună”. □ Constantin Abăluță, *Era un om al tăcerii*: „Ca poet, George Almosnino a fost complet format încă de la primul volum. Celelalte volume n-au făcut altceva decât să diversifice și să nuanțeze o creație de-o anvergură impresionantă. Poezia lui resuscitează noblețea banalului, pornind de la melancolice blazoane în filigran și sfârșind cu întinse fresce în care te pierzi și te regăsești fără veste”. □ Valeriu Mircea Popa, *Forța și înțelepciunea unui timid*: „Nino, cel care părea un timid, un rezervat, avea în realitate o forță teribilă. Iradia – nu găsesc un cuvânt mai potrivit – o anume înțelepciune. Însă nu făcea caz de asta. Ba chiar se lua, adeseori, peste picior pe sine însuși”. □ Octavian Soviany, *Despre poezia experimentalistă*: „El are ceva din aerul unui bătrân cabalist, care nu mai caută însă, prin permutații și combinații, misterul divin în textele biblice, căci are revelația lumii ca text, iar Biblia lui este, prin urmare, chiar lumea”. □ Gheorghe Grigurcu, *Miniaturi*, un fragment din *Postfața* la volumul *Marea liniște*, Ed. Eminescu, 1999. □ Apare și o *Fișă bibliografică și Poezii alese* de George Almosnino. ■ Apare *Cotitura 1989: Latinii din Est* de Norman Manea, articol publicat în „Frankfurter Allgemeine Zeitung”: „Multilateral contradictorie a fost și a rămas, în mare măsură, realitatea românească. Până și puținii disidenți romani nu au putut găsi o platformă comună, înainte și după 1989, pentru un program social și politic colectiv și coerent. Nu este lipsită de interes, cred, în acest sens, reacția românească la decernarea Premiului Nobel pentru Literatură prozatoarei Herta Müller, în preajma aniversării a 20 ani de la prăbușirea Zidului și a comunismului în Europa de Est, validată deja, în prealabil, literar și moral, de alte prestigioase premii germane și internaționale. [...] Faptul că juriul din acest an a optat pentru o femeie, născută în România, scriind în germană despre teribila dictatură ceaușistă și ubicua ei poliție secretă își are semnificația sa”. ■ Demény Péter semnează *Revista presei ungare. Un roman „empatizabil”*, despre recepția romanului *Venea din timpul diez* de Bogdan Suceavă în presa maghiară: „Romanul lui Bogdan Suceavă are un succes surprinzător în Ungaria. Să fiu bine înțeles: nu mă mir, Doamne păzește, pentru că aș vrea să sugerez că e o carte mediocră. Cred însă că succesul unui volum nu depinde numai, și poate nici în primul rând, de valoarea ei intrinsecă literară. Dar atunci de ce depinde? [...] De ce *Venea din timpul diez* a produs zarvă în sensul pozitiv al cuvântului? De ce nu *Postbărbați*, care este o reacție literară la cartea *O femeie* de Péter Esterházy?”. ■ Pornind de la apariția volumului *Une histoire*

de la proze en France de Gustave Flaubert à Claude Simon/ Limba literară – O istorie a prozei în Franța de la Gustave Flaubert la Claude Simon de Gilles Philippe și Julien Piat, Ed. Fayard, Dan Burcea se întreabă: *Întoarcere la stilistică?*: „Ireconciliabila dihotomie a lui *bien écrire* și a lui *correctement écrire* pare a fi obsesia construirii discursului literar în toată această perioadă, în căutarea neobosită a subiectului în scriitură și a formelor de limbă cele mai experimentale sau, ca să folosim formula lui Julien Piat de la sfârșitul acestei pasionante cărți, o călătorie între un terminus *ad quem* al momentului gramatical al literaturii franceze și un terminus a quo al momentului ei lingvistic”. ■ Despre *Dosarul de securitate al lui Johann Lippert* scrie Cristian Cercel, notând apariția volumului *Das Leben einer Akte. Chronologie einer Bespitzelung* de Johann Lippert, Verlag das Wunderhorn, 2009: „Cum scrii o cronică la o carte precum cea de față? E o întreprindere cel puțin stranie: volumul constă într-o prezentare cronologică, succintă, dar pregnantă, a unei urmăriri, a modului în care scriitorul bănățean Johann Lippert a fost urmărit de Securitatea română, instituția aceea care apăra Statul român de propriii cetățeni. Dificultatea provine din aceea că nu este vorba de o carte pe care, în fond, să o poți judeca la nivel estetic ori conținutistic. Cum să judeci, la urma urmei, un dosar de Securitate în astfel de termeni? A o lăsa să treacă neobservată e, însă, la fel de neproductiv: confruntarea cu trecutul, la nivel social și individual deopotrivă, nu și-a pierdut cătuși de puțin miza la 20 de ani de la evenimentele din 1989, ba din contră. Astfel că articolul de față e o invitație la împrăștierea memoriei, pentru unii, la luarea la cunoștință, pentru alții”. ■ Ovidiu Drăghia oferă o *Retrospectivă e-books de la Liternet*: „Ultimele luni din 2009 au fost destul de sărace în lansări de noi titluri în secțiunea «Librărie» a portalului cultural Liternet. Am făcut o selecție printre titlurile lansate în ultimii ani, pretext pentru a vă invita încă o dată, la final de an, să accesați site-ul și să descărcați gratuit o mulțime de cărți”. Sunt semnalate volumele: □ Béatrice Libert: *La Passagère/ Trecătoarea*, „Fragment din recenzia *Poemul înstrăinării, poemul trecerii*, de Luiza Palanciuc”: „Nu poți intra în cartea aceasta decât în salturi, urmând din aproape în aproape firul de lână și firul de apă, cu urechea ciulită, cu mâna întinsă”. □ Brian Dykstra: *Strangehorse*, „Fragment din recenzia *Rugăciune scrisă cu pumnalul*, de Andrei Vornicu”: „Textul american *Strangerhorse*, semnat de actorul și dramaturgul Brian Dykstra (tradus în premieră în limba română de Mircea Sorin Rusu și Gabriela Monica Rusu), pune la perete societatea americană, sondând în profunzimele sale întregul mecanism deficitar și decadent”. □ Lucian Dan Teodorovici: *96-00. Povestiri*, „Fragment din recenzia *96-00. Povestiri*, de Corina Ungureanu și Cornel Mihai Ungureanu”: „Un psihoterapeut la serviciu și acasă pare a fi Lucian Dan Teodorovici în acest volum. Cele două ipostaze împart cartea. Nu numai structural, ci și în ce privește atitudinea, stilul și conținutul”. ■ Michael Haulică, *Ce-mi doresc eu mie*: „Îmi doresc o revistă periodică, având o periodicitate cât mai mică, să zicem lunar (având în vedere și posibilitățile). Care să aibă cel puțin 96 de pagini. Care să fie făcută profesionist, în care

să semneze nume grele ale sefeului românesc și mondial. [...] Îmi doresc încă o editură, două, care să publice F & SF. Cu cât mai mare concurența, cu atât mai bine pentru fanii-cititori. [...] Evident, nu pot lăsa în afara dorințelor convenția națională, cu niște premii naționale care să însemne ceva atât pentru cei care le oferă, cât și pentru cei care le primesc”.

18 decembrie

● **[„România literară”, nr. 50]** Editorialul lui Nicolae Manolescu pune în trebarea *Ce este identitatea națională?*: „Naționalitatea nu trebuie confundată cu cetățenia, care este, ea, politică și administrativă. Drepturile acordate prin Constituția statului național se referă de fapt la cetățeni. Drepturile civice decurg din cetățenie, nu din naționalitate, care nu poate fi nici acordată, nici refuzată: ea este, ca și libertatea, liber consimțită”. □ Ioan Holban semnează *Doina de jale și manea de criză*, articol în care susține că lupta între cântecul național (doina) și globalizarea (manea) a luat sfârșit: „Cu atâtea pietre legate de piciorușele frave ale cântecului nostru popular nu e de mirare că manea globalizantă a câștigat partida și s-a umplut de glorie, în vremea fanarioților și în zilele noastre, când a revenit, viguroasă, cântată mai ales la nunți, botezuri, înmormântări, radio și televiziune, discoteci și hore (adică, manele) în sat: [...]”. ■ Apar noi știri *De la Uniunea Scriitorilor*: □ *Filiala București*: „Comitetul de conducere al Filialei București a Uniunii Scriitorilor, întrunit la 11 decembrie a.c., a luat în discuție proiectele secțiilor filialei pentru anul 2010. Comitetul a ales, prin vot secret, juriul pentru decernarea premiilor ASB pentru cărți apărute în 2009. Volumele vor fi depuse de autori sau editori la sediul Filialei până la 1 februarie 2010. Din juriu vor face parte scriitorii: Ioana Ieronim, Eugen Simion, Octavian Soviany, Tudorel Urian, Radu Voinescu”. □ *Filiala Arad*: „Juriul format din Traian Ștef (președinte), Ștefan Doval, Vasile Leac, Ioan Matiuș și Horia Ungureanu (membri) au acordat următoarele premii: «Cartea Anului» lui Romulus Bucur pentru volumul *Poeme alese*, Editura «Aula», 2008; «Opera Omnia» lui Gheorghe Schwartz, pentru întreaga activitate literară; «Cartea de debut literar» lui Vlad Moldovan, pentru volumul de versuri *Blank*, apărut la Editura «Cartea Românească», 2008”. □ *Concurs de volume*: „Uniunea Scriitorilor anunță lansarea Concursului de volume deschis tinerilor autori, sub 25 de ani, ediția 2010. Manuscrisele vor fi depuse la Secretariatul Uniunii până la data de 15 ianuarie 2010. Un juriu al USR va premia câte un volum de poezie, proză și eseu. Volumele câștigătoare vor fi publicate la Editura Cartea Românească”. □ În *Văduvele abuzive* Mircea Mihăieș dezbate: „Din titlu nu se referă, literalmente, doar la văduve. Am în minte o serie întregă de moștenitori, de la copii, la nepoți, la rude apropiate sau îndepărtate, la executori testamentari și cunoscuți ori editori care-și imaginează că au dat lovitură publicând manuscrisele inedite ale unor scriitori mai mari sau mai mici. Nu e vorba doar de problema banilor, ci și de cea a dreptului posterității de a da la tipar un manuscris fără consimțământul autorului”.

■ Ioana Pârvulescu o invită pe Tia Șerbănescu la o dezbatere despre Virginia Woolf și Herta Müller în articolul *Aveți cameră separată?*. ■ Cronici literare: □ Sorin Lavric publică *Elegia conceptuală*, semnalând volumul *Opere. Sau-sau* (2) de Søren Kierkegaard, traducere, prefață și note de Ana-Stanca Tăbărași, Ed. Humanitas, 2009. □ Cosmin Ciotloș semnează *Puncte din oficiu*, o cronică literară la *Modernismul retro în romanul românesc interbelic* de Paul Cernat, Ed. Art, 2009: „Și *Contimporanul. Istoria unei reviste de avangardă* (2007), și *Avangarda românească și complexul periferiei* (2007) sondează mai adânc decât ne-au obișnuit superficialii publiciști din contingentul lui Cernat. Acum însă, la a treia carte, a venit momentul să discutăm și despre defectele acestei rețete exegetice. [...] De obicei neutru, arid, fără răsuciri memorabile de frază și fără ambiguități de efect, acesta încearcă aici să recupereze handicapul de expresivitate. Rău face! Ce iese de-aici se situează uneori sub zodia umorului involuntar. [...] Am o mare prețuire pentru criticul literar Paul Cernat. De aici și decepția”. □ În *Predecesori și autiști* Gheorghe Grigurcu recenzează *Revanșa chipurilor* de Nicolae Coande, Ed. Măiastra, 2009: „Cătuși de puțin conjuncturală sau convențională, pagina d-sale e plină de tușe satirice care oglindesc impetuozitatea promoțiilor numite, îndeobște însă ținută în frâu de o conștiință critică fermă”. □ Jordan Datcu scrie despre volumul *Mission en Roumanie. Culegerea de folclor românesc a lui Hubert Pernot* de Constantin Eretescu, Academia Română, Fundația Națională pentru Știință și Artă, 2009 (*O importantă descoperire*). □ Radu Ciobanu (*Vestigiile unei prietenii*) semnalează volumul *Scrisor icătre Wolfgang Kraus* de Emil Cioran, traducere, ediție îngrijită și note de George Guțu, Ed. Humanitas, 2009: „Dincolo de acuratețea filologică, ediția bucură cititorul avizat prin fericita inspirație a îngrijitorului de a adăuga celor 158 de scrisori expediate de Cioran, două ale Simonei Boué, cinci ale lui Kraus și treizeci de pagini cu fragmente din jurnalul lui Kraus, referitoare la Cioran”. ■ În *Coupe-papier* Alex. Ștefănescu publică *Amintiri politice*, „fragment din volumul cu același titlu în curs de scriere”. □ În pagina dedicată *Istoriei literare* Mihai Sorin Rădulescu scrie despre *Un portret de la Paris al lui Dumitrache Ghica*. ■ Tot în rubrica *Istorie literară* citim *N. Iorga, primul exeget al lui Ion Creangă* de Cristian Livescu. ■ Corina Jiva publică evocarea *aSunte încă în anul Noica*: „Doi au fost cei ce mi-au vorbit mai mult de Noica: Nikolaus Hochscheidt de la Editura Univers, care răspundea de traducerea din limba germană, secție la care traduceam și eu în mod curent, și Paul Schuster Stein, în acei ani consilier expert la Consiliul Legislativ, cunoscător temeinic al multor teme filosofice”. Urmează repovestirea acestor întâmplări. ■ Apar versuri de Ioana Ieronim și Emil Brumaru. □ *Reîntâlnirea cu zmeul* de Ovidiu Dunăreanu, este un fragment din volumul *Lumina îndepărtată a fluviului*. □ Tudora Șandru Mehedinți semnează traducerea unei povestiri inedite de Julio Cortázar, *Manuscris găsit lângă o mână*. □ Antoaneta Ralian scrie *Cu Salman Rushdie la un pahar de vin*: „Editura Polirom a avut amabilitatea să mă invite la o discuție a lui Rushdie cu cititorii, la Teatrul Odeon, urmată de o «cină intimă»,

la care am participat. Discuțiile cu cititorii s-au produs prin bilețele cu întrebări scrise, adunate din sală, care îi erau traduse lui Rushdie, iar răspunsurile lui erau, la rândul lor, traduse în română. Sistem cam greoi, cu dezavantaje: scris ilizibil pe unele bilete, microfoane bâlbâite, behăite, mediatori puțin obosiți. Mai avusese loc o întâlnire cu presa, tot cu cascade de întrebări și răspunsuri. [...] De la bun început mi s-a plâns că a fost literalmente scăldat în băi de întrebări și răspunsuri, că a fost asfixiat de interviuri și m-a rugat să discutăm despre orice, numai despre fatwa și despre creația lui, nu. În schimb mi-a pus el mie întrebări legate de munca mea la traducerea lui”. ■ La decesul lui *Milorad Pavić* (15 oct. 1929-1 dec. 2009) Mariana Ștefănescu semnează o prezentare și traduce *Cinci case la Balaton*. ■ Din note scurte apărute la rubrica *Meridiane*: □ *După 50 de ani*: „Pe 4 ianuarie se împlinește o jumătate de secol de la dispariția, într-un accident de mașină, a lui Albert Camus. Contestat de mai toți, ieri, scriitorul și filosoful francez face, astăzi, unanimitate. O serie de evenimente menite a-l celebra sunt prevăzute în Franța pe toată durata anului care vine: publicarea de inedite, între care un roman neterminat, simpozioane pe France Inter și la Centrul Pompidou, spectacole la Comédie française și la Théâtre de la Colline, în fine, două biografii, autorul uneia dintre ele fiind Virgil Tănase”. □ *Best-sellers fără valoare*: „Pe primele trei locuri în topul vânzărilor de carte de la FNAC, cea mai mare rețea de librării din Franța, se aflau la începutul lui decembrie trei cărți pe care unanimitatea criticii literare franceze le socotea foarte proaste. Romanul *Simbolul pierdut* al lui Dan Brown n-a fost lăudat decât de un fost șef al unei loji masonice din Franța. [...] Romanul *Prima noapte* al lui Mark Levy face deliciul amatoarelor de melodramă. [...] Iar *O clipă frumoză* de Anna Gavalda e o colecție de poncife psihologice și literare, fără pic de autenticitate, după care se dau în vânt iubitorii de imagini în alb și negru al realității”. □ *Kindle – avantaje și dezavantaje*: „Kindle Amazon e apreciat în special de tineri, care domină sectorul, preferând acest nou mod de a citi și a-ți avea permanent biblioteca la purtător. Totuși, există și unele inconveniente. Cum poate da un autor o dedicație pe o carte numerică? Cum să blochezi rapid contul de abonament al clientului care și-a pierdut sau i s-a furat aparatul Kindle, când Amazon America cere să depui în acest caz o plângere la poliție, iar până ca forțele de ordine să se ocupe de caz, hoțul are timp să golească «conturile» literare ale victimei în propriul aparat. S-a mai întâmplat și ca întreprinderea să adauge în catalog opere ale căror drepturi erau în litigiu și apoi să fie nevoită să le șteargă din «mașinile de citit» Kindle (s-a întâmplat în vara 2009, cu două romane ale lui Orwell, *Ferma animalelor* și *1984*)”. □ *Un nume dereșinut: Sara Stridsberg*: „Pe piața de carte europeană, volumul suedezei Sara Stridsberg, *Facultatea viselor* e considerat o revelație a anului 2009. În această «fantezie literară», amestec de eseu, roman și biografie, Sara Stridsberg pune în scenă o scriitoare vampirizată de subiectul său care e un personaj real, Valerie Solans”. ■ *Ochiul magic*: □ *Memoria rediviva*: „Orice rău e înspre bine. Decizia mioapă, luată de două comisii, de a lipsi revista «Memoria» de subvenții de tipărire, a declanșat în țară un lanț

de reacții de sprijin. Rezultatul a fost reparația revistei în același format, cu aceeași redacție (redactor-șef: Micaela Ghițescu, redactor coordonator: Gheorghe Derevencu, secretar general de redacție: Ion Drescan, viziunea grafică: Mircea Dumitrescu, tehnoredactare computerizată: Oana Matei, secretariat: Florica Ciocea) și cu un sumar dublu”. □ *Prețul fericirii*: „Numărul 7-12 pe 2009 al revistei Secolul 21 cuprinde un capitol dedicat celui care a devenit, spre sfârșitul vieții, «smeritul monah Nicolae de la Rohia», îmbogățind profilul cărturarului prin texte de Alexandru Paleologu, Alexandru Baciș și Ioan Pinteș, dar și prin câteva documente inedite”. □ *O instituție profitabilă*: „A apărut nr. 1 al «Revistei române de conservare și restaurare a cărții», publicație de specialitate editată de Biblioteca Națională a României. Ea se adresează înainte de toate specialiștilor, dar prezintă interes pentru toți cei care iubesc lumea bibliotecilor, cu volume vechi și noi, periodice și fotografii, hărți și gravuri, stampe și pergamente. Directoarea revistei, Mariana-Lucia Nesfântu, ea însăși o cunoscută specialistă în recondiționarea tipăriturilor și manuscriselor, și-a asigurat colaborarea unor autori cu experiență în domeniu”.

19 decembrie

● [**„Suplimentul de cultură”, nr. 254**] Pe prima pagină a ultimului număr se află textul *După 20 de ani*: „Ediția specială a «Suplimentului de cultură» nu a fost gândită ca o comemorare a evenimentelor din decembrie 1989, ci ca un recurs la memorie. Aceasta conține, pe lângă dosarul «După 20 de ani», la care participă cea mai mare parte a autorilor de rubrici permanente din revista noastră, o serie de reportaje și documentare realizate de studenți la Jurnalism ai Universității «Alexandru Ioan Cuza» din Iași. Textele acestora oferă o privire inedită asupra a ceea ce a fost înainte de 1989 și a ceea ce a urmat. [...] Anul editorial 2009 a fost bogat în apariții care tratează destinul disidenților anticomuniști români și momentul Revoluției de acum 20 de ani, în strictă legătură cu viața noastră de acum. Gabriel Andreescu, autorul unui astfel de volum de memorii, și Radu Filipescu, personajul biografiei scrise de Herma Kennel, reprezintă două exemple recente, care se adaugă celor prezentate deja în paginile noastre de-a lungul anului”. ■ Din dosarul anunțat reținem: □ Anamaria Mocanu, *Revoluționarii ieșeni au pus preț libertății*: „La 20 de ani ideea la căderea comunismului, Ștefan Prutianu, Cassian Maria Spiridon, Petru Dușă, Titi Iacob și Vasile Vicol au recreat atmosfera din 14 decembrie '89, atunci când au aruncat manifeste în Piața Unirii din Iași, Dezbaterea «Prețul libertății» a fost moderată de decanul Facultății de Istorie, Alexandru Florin Platon”. □ Lucian Dan Teodorovici, *Da, dar...*: „Da, așa e. *Dar* în acel decembrie '89, indiferent cum am numi momentul, cineva, un necunoscut care a atins măcar pentru câteva minute geniul, a putut scrie pe un zid: «De Crăciun ne-am luat rația de libertate!». E o constatare care spune mai mult decât mii și mii de articole, de eseuri privitoare la România de azi *versus* România de-atunci”. □ Florin Lăzărescu, *Zoo vs junglă*: „Însă privind retrospectiv, două

impresii de moment parcă tot aş pomeni: Prima ar fi că Revoluția și perioada de dinainte nu interesează cu adevărat decât pe cei care au trăit o bună parte din viață în comunism. [...] A doua impresie pe care o am privind brusc, fără mânie, în urmă, ar fi că pentru noi, cei care au văzut vremurile de dinainte de '89, polemica «capitalism vs capitalism» poate fi redusă plastic la «zoo vs junglă»". □ Adriana Babeți, „*Orizont*” la liber: „Ce nu s-a prea spus e că «Orizontul» timișorean a fost prima revistă culturală liberă care a apărut în România. Ni s-a părut firesc ca în acele zile nesigure, când nimeni nu știa ce-o să se aleagă, să facem ceva concret, în afara de ieșitul pe străzi, de statul în Piața Operei. Și am făcut ce credeam noi că știm mai bine să facem: o revistă de cultură necenzurată. Așa a apărut «Orizont» nr. 1/ 1989”. □ Radu Pavel Gheo, *Revoluția inevitabilă*: „În zorii zilei de 18 decembrie, după măcelul din noaptea trecută, plouase torențial. Tot nu îndrăzneam să cred, dar din acel moment am început să aștept sfârșitul. Trebuia să vină. Trebuia”. □ *După 20 de ani, la Radio România Cultural*: „După 20 de ani, în ziua istorică de 21 decembrie 2009, Radio România Cultural organizează în Biblioteca Facultății de Litere a Universității București, o dezbatere despre marile încercări ale libertății postdecembriste”. □ Daniel Cristea-Enache, *Doi revoluționari*: „Revoluția începuse pentru toți: iată ceea ce simțeam pregnant, frustrat de faptul că, din grijă pentru grija alor mei, trebuia să stau prin preajma blocului nostru de la marginea Bucureștiului. Atunci a apărut el. N-o să-l uit toată viața. Era un bărbat la vreo patruzeci de ani, brunet și cu mustață, slab, dar vânos. Un om hotărât care, trecând pe lângă mine, mi-a aruncat o privire expertă și m-a întreat: «Vrei să mergi și tu?». Am înțeles imediat despre ce era vorba: «Da» și am luat-o cu el spre bulevard. O să fiu și eu revoluționar, îmi spuneam în gând, cu o urmă de îngrijorare pentru cei de acasă, dar extraordinar de mândru de hotărârea mea”. □ Alex. Savutescu realizează două interviuri: *Gabriel Andreescu: Nu mă tem ca Ceaușescu ori neonoranta lui soție să se mai foiască prin mormânt*, la apariția volumului de memorii *L-am urât pe Ceaușescu* și un interviu cu Radu Filipescu, *Este foarte bine că astăzi oamenii iau libertatea să regrete*, marcând apariția volumului *Radu Filipescu. Jogging cu Securitatea* de Herma Kennel, traducere de Nora Iuga.

20 decembrie

- [„**Adevărul**”, nr. 139] Eliza Zdru revine la dosarul dedicat Premiului Nobel pentru Literatură, ocupându-se de Samuel Beckett (*Nobel pentru maestrul absurdului*) și Dino Buzzati (*Fantasticul simplității*). □ În *Frumoasa din pădurea adormită* Nicolae Manolescu scrie despre summitul de la Copenhaga despre limitarea efectelor CO-2.

21 decembrie

- [„**Adevărul**”, nr. 6043] Cu ocazia lansării volumului *Viața începe vineri*, Dan Bolcea realizează un interviu cu Ioana Pârvulescu, „*N-a existat Bucureștiul*

perfect”: „- După mai multe cărți de eseistică cum v-ați făcut curaj să debutați în romanul de ficțiune? – Personajele din roman m-au rugat să le las să între în lumea secolului 21, doar erau preocupate de viitor mai mult decât orice pe lume. Eu le-am prevenit: «Bine, fie, dar e pe răspunderea voastră, e altă lume decât cea pe care o știți voi, să nu veniți apoi la mine să vă plângeți că nu vă place. Să nu vă așteptați la cine știe ce, fiți pregătite pentru tot». Iar ele mi-au spus că nu curajul le lipsește și că sunt foarte curioase să vadă ce se întâmplă cu noi și să se întâlnească cu oamenii de azi”.

22 decembrie

● [„Revista 22”, nr. 52 (1033) și nr. 1, 2010 (1034)] Ultimul număr al anului și primul număr pentru anul 2010. ■ Situația din țară este comentată de Alina Iordache în *A români sau de ce-a ales I. L. Caragiale să-și proptească ultimii șapte ani prin Berlin*. ■ Ioan Stanomir semnează *După douăzeci de ani...*, o recenzie la *Despre 1989. Naufragiul utopiei* de Vladimir Tismăneanu, Ed. Humanitas, 2009: „După douăzeci de ani, textele lui Vladimir Tismăneanu dețin și propun o terapie stenică a optimismului lucid. Lipsite de emfază și impregnate de încrederea în vocația insurgentă a memoriei, ele pun în pagină un canon al moderației, fermității și tenacității democratice. Ele sunt, în cele din urmă, parte din trunchiul nepieritor al pedagogiei libertății”. ■ Despre volumul *Scrisori către Wolfgang Kraus, 1971-1990* de Emil Cioran, traducere din germană, ediție îngrijită și note de George Guțu, Ed. Humanitas, 2009 scrie Eugen Ciurtin în *Cioran: scrisori pe care te poți bizui*: „Volumul de față, la origine o descoperire a profesorului George Guțu în arhivele vieneze, cuprinde o introducere riguroasă, 158 de scrisori până ieri inedite și o selecție din jurnalul lui Kraus, care fac, direct și indirect, antum (și inclusiv după 1989) sau postum, trimitere la prietenul său Cioran, în dimensiunea unei umanități reliefate perfect”. ■ În *Exit Ionesco* Ioana Moldovan prezintă premiera *Regele moare* de Eugen Ionescu la Teatrul Barrymore în 26 martie 2009. ■ Apare *O bază intelectuală pentru Europa de mâine?* de Ciprian Mihali, cu următoarea precizare: „Publicăm o versiune a textului prezentat de Ciprian Mihali în timpul mesei rotunde *Comment créer une base intellectuelle pour l'Europe de demain*, din cadrul colocviului internațional *L'intellectuel public en Europe 1989-2009*, organizat de Institutul Cultural Român la Paris, în 7-8 noiembrie 2009”. ■ Revista marchează douăzeci de ani de la căderea comunismului: □ În traducerea Cristinei Spătărelu apare textul *A crea o lume mai umană*, discursul susținut de Václav Havel la sesiunea solemnă a Parlamentului European (11 noiembrie 2009), dedicată aniversării a 20 de ani de la căderea Cortinei de Fier. □ Nestor Ratesh scrie despre *Regele Mihai la Europa Liberă*, iar Armand Goșu realizează un interviu cu Nestor Ratesh (*Decembrie '89 – Nașterea unei Români democratice*). □ Mihnea Berindei publică *20 de ani de la revoluție. Ceaușescu, decembrie 1989* în care „Oferim cititorilor revistei «22» integralitatea stenogramelor ultimelor reuniuni ale conducerii partidului prezidate de Nicolae

Ceașescu în decembrie 1989, conservate în arhivele CC al PCR: [...]”. □ Virgiliu Târău scrie despre *Revoluția la Cluj*, iar Steliu Lambru semnează *București, 21-22 decembrie 1989 sau revoluția așteptată*. □ Daniel Vighi publică *Lumânări la vremea amiezei*, un text despre „poetul anarhist” Vladimir Petrescu: „«Hai să vezi ceva după colț», mi-a spus, și l-am urmat o sută de metri și deodată, nici nu știu cum să spun, aerul străduței aceleia vecine stației din Piața Maria era greu ca o pastă, mi s-au înmuiat picioarele, emoția mi-a înșfăcat rinichii deși nu era mare lucru acolo, în amiază, în fața locuinței pastorului: o mână de tineri cu lumânări aprinse în lumina tare a zilei”. □ Dan Perjovschi semnează *Revoluția mea*. □ Ion Vianu publică retrospectiva *1989-2009: de la tiranie la oligarhie*.

23 decembrie

● [„Adevărul literar și artistic”, nr. 1005] Marius Chivu semnează *Mitologiile cu care trăim*, un articol despre *Noile mitologii*, volum coordonat de Jérôme Garcin, traducere de Mona Țepeneag, Ed. Art, 2009: „Cărticica asta plină de adevăruri - paradoxale și incomode, cele mai multe - ne ajută să înțelegem mai bine cei cu noi și cum mai trăim în epoca asta. Pentru că merităm!”. ■ Rubrica *Pe scurt*: □ *Cel mai tradus roman românesc în 2009*: „*Sunt o babă comunistă!*, romanul scriitorului contemporan Dan Lungu (foto), publicat în 2007, este cea mai tradusă carte din anul 2009”. □ *Amintiri despre decembrie 1989*: „Pe 18 decembrie, Casa Baiulescu din Brașov a găzduit lansarea unui roman și a unui romancier. *Secăturile*, romanul lui Laurențiu Neagu, publicat de Editura Arania, este un volum cu puternice accente memorialistice, care readuce în prim-plan viața românilor în ultimii ani de comunism și evenimentele din decembrie 1989, din perspectiva unui brașovean care a luat parte la ele”. ■ Dana G. Ionescu și Adriana Vasiliu realizează o anchetă printre oamenii literelor, *Ce ne pregătesc scriitorii?*: „Alex. Ștefănescu lucrează la o variantă prescurtată a volumului *Istoria literaturii române contemporane. 1941-2000*, pentru o editură din străinătate, și plănuiește să scrie o carte despre Eminescu. Horia Gârbea face ultimele retușuri la *Făt-Frumos din lună*, un fantasy pentru copii, precum și la un volum de proză scurtă. Radu Paraschivescu trudește la *Fluturele negru*, un roman despre un episod mai puțin necunoscut din viața lui Caravaggio, după cum el însuși mărturisește. Doina Ruști are pe masa de lucru tot un volum de proză, mai exact de povestiri cu întâmplări care au drept protagoniști liceeni și adolescenți, iar Dan Sociu lucrează la un roman a cărui eroină este o tânără alcoolică care trebuie să renunțe la viciu”. Aflăm planurile și de la: □ Gabriela Adameșteanu, *Proiecte numeroase*: „«Cred că la începutul lui martie, cel târziu, voi preda Editurii Polirom romanul *Provizorat*. L-am început în 2004 și sunt spre finalul lui. Sper să fie lansat la Bookfest. Pe urmă voi începe imediat lucru la un volum de memorialistică, din care am deja jumătate scris și care are titlul provizoriu *Haos și coerență*. Proiectul următorului roman este încă prea confuz ca să pot vorbi despre el. [...]»”. □ Dan Sociu, „*Proză despre o tânără alcoolică*”: „«Nu mi-am făcut mari planuri, ar fi ridicol.

Ca scriitor român ai o mare libertate de mișcare, pentru că nu prea ai un public de care să ții seama, asta dacă scrii despre oameni și probleme adevărate, dintr-o perspectivă puțin mai complexă și mai curată decât cea a presei. [...]»". □ Doina Ruști, *Întâmplări cu liceeni și studenți*: „«Anul 2010 va fi noul cu multe petreceri. Aștept să-mi văd două cărți în italiană *Fantoma din moară* și *Zogru*. Apoi, sper ca la finele anului să văd filmul făcut după *Lizoanca*. Însă cu cea mai mare bucurie aștept apariția volumului *Cămașa în carouri și alte 10 întâmplări din București*. [...]»". □ Radu Paraschivescu, *Povestiri comice și „Fluturile negru”*: „«Am două cărți în lucru și sper să nu mă laud atât de mult cu ele încât să nu le termin. Lucrez în paralel (fapt nesănătos, nu încercați) la o culegere de povestiri comice, oarecum înrudite cu prozele din *Bazar bizar*, dar axate pe România postintegrare, și la un roman. [...]»". □ Florin Iaru, „*Să termin romanul!*”: „«Pe scurt, am datorii mari față de Editurile Polirom și Cartea Românească. Deși nu știu de ce le mai am și nu le-am plătit până acum! Aș fi putut să am deja publicat un volum de povestiri, *București, celălalt trotuar*, dar nu m-am învrednicit să pescuiesc trei povestiri pierdute în arhiva 24-FUN. Iar cărții de poezii *Jos realitatea!* îi lipsesc trei versuri geniale. [...]»". □ Horia Gârbea, *Fantasy pentru copii*: „«Finalizez un basm, mai exact un fantasy pentru copii, *Făt-Frumos din Lună*. E gata, mai trebuie doar recitit, corectat și tipărit, ceea ce în condiții de criză trebuie bine cumpănit. Am și un volum de proză scurtă, *Ucide și dă mai departe*. Mă gândesc încă dacă îl voi publica în 2010. [...]»". □ Adrian Schiop, *O carte în așteptare*: „«Nu știu dacă o să scot ceva la anul – îmi ia cam cinci-șase ani să termin o carte, iar *Zero grade Kelvin* abia a apărut. Dar cine știe? Poate acum o să mă mobilizez mai bine. [...]»". □ Lucian Dan Teodorovici, *Vechi și nou*: „«Lucrez la două cărți. Prima și cea mai avansată e o carte de teatru, mai exact de dramatizări. [...] A doua carte e un roman pe care îl tot scriu în minte de mai bine de 10 ani. [...]»". □ Radu Vancu, *Feerie barocă și eseu*: „«Nu știu dacă și ce voi publica până la urmă în 2010, dar sunt aproape sigur că voi încheia două cărți. În ordinea importanței lor pentru mine, ar fi vorba mai întâi de un poem oarecum insolit, un soi de feerie barocă în proză rimată, pentru fiul meu, Sebastian, cu titlu împrumutat din Trakl, *Sebastian în vis*, și cu personajele bizare, precum Supra-Omulețul din Subterană sau mustața lui Friedrich Nietzsche, de pildă. [...] Cea de-a doua carte va cuprinde eseuri despre câteva zeci de poeți români, la unii douămiiști la Mihai Eminescu, și de fapt e aproape cert că pe asta chiar o s-o public în 2010, întrucât ei i-am găsit editura, una mică, dar inimoasă, din Sibiu. [...]»".

• [**„Luceafărul de dimineață”, nr. 44 (916)**] În secțiunea *Viața literară* sunt anunțate *Premiile Muzeului Național al Literaturii*: „Luni, în Rotonda Muzeului Național al Literaturii Române a avut loc festivitatea de decernare a premiilor acordate de prestigioasa instituție pe anul 2009. Juriul, alcătuit din acad. Eugen Simion (președinte), Paul Cornea, Nicolae Mecu, Ion Simuț și Lucian Chișu a decis astfel: Premiul Perpessiciu pentru ediții critice: Alexandru Andriescu pentru ediția *Gib. Mihăescu* (volumele I - III) - Fundația Națională pentru Știință și Artă,

2008 și Liviu Leonte pentru ediția *Costache Negruzzi*, volumul I - Fundația Națională pentru Știință și Artă, 2008. Premiul Șerban Cioculescu pentru memorialistică: Gheorghe Florescu pentru volumul *Confesiunile unui cafegiu*, Ed. Humanitas, 2008. Premiul Petru Creția pentru filologie clasică: Liviu Franga pentru volumul *Clasic printre postmoderni*, Ed. Princeps, 2008. Premiul pentru mecenat cultural: Neculai Onțanu – Primarul Sectorului 2 și Florin Rotaru – Directorul Bibliotecii Metropolitane”. ■ Adrian G. Romilă publică *Despre uitare*, o recenzie la *Cum să uiți o femeie* de Dan Lungu, Ed. Polirom, 2009: „Străbătut de un lirism discret, bine dozat între scurt-metrajul realist și artificiile psihologice, *Cum să uiți o femeie* e unul dintre cele mai bune romane ale anului 2009”. ■ Geo Vasile semnează *Banca iluziilor*, un comentariu la *Colecționarul de iluzii* de Sebastian Sârcă, Ed. Info Team: „*Colecționarul de iluzii* este o carte pe gustul tuturor, datorită autenticității și oraltății colocviale, naturaletăi relatării, numeroaselor suspensuri (de unde și dramatismul lor, care le face apte de a deveni scenarii radiofonice sau, de ce nu, piese de teatru), dar și prodigioasei inventivități epice. Este una dintre cele mai bune cărți românești de proză pe care le-am citit anul acesta”. ■ În *Despre Revoluție și alți demoni* Radu Aldulescu scrie: „Contribuția mea la volumul *Strada Revoluției nr. 89* (ed. Polirom, 2009) s-a vrut o buclă în timp și spațiu a ceea ce s-ar putea numi biografia sau destinul meu, având desigur în centru ruptura socio-politică-culturală provocată de evenimentele din decembrie '89. Revoluția m-a prins la jumătatea vieții, la treizeci și cinci de ani”. ■ În *O prăbușire ca-n Zorba. Semnătura lui Burebista pe o foaie de liberare* Horia Gârbea prezintă *Cărțile săptămânii*: □ Daniel Bănuțescu – *Fugi din viața ta, revoltătoare și slută, în cartea mea*, Ed. Cartea Românească: „La fiecare pagină. Cu un ochi râdeam de hazul și ingeniozitatea sintagmelor potrivite de autor, cu unul plângeam văzând pe ce-și risipește imensul talent”. □ Florea Turiac – *Neuronii somnambuli*, Ed. Bibliotheca: „Da, versurile lui Florea Turiac sunt lipicioase, chiar cleioase pe-alocuri, ceea ce înseamnă că Societatea Scriitorilor Târgovișteni trebuie să-i pregătească o nouă diploma. Sau, mai bine, câte una pentru fiecare dintre «neuronii somnambuli». Or fi mulți?”. □ Stelian Tăbăraș – *Zile de retrăit*, Ed. Paralela 45: „Din nefericire pentru autor și din fericire pentru cititori, electronică sau pe hârtie, o carte durează cu mult mai mult decât cel care a scris-o. Uneori, ca în cazul regretatului Stelian Tăbăraș, ea își începe destinul după ce scriitorul l-a încheiat pe al său”. □ Geo Călugăru – *Toma Caragiu magicianul*, Ed. Coresi: „Geo Călugăru pur și simplu nu știe să facă lucrul de care s-a apucat cu inconștientă și suficiență. Se face de răs și maculează figura lui Toma Caragiu cu incompetența lui”. □ Theodor Vârgolici – *Mărturii literare*, Ed. Muzeului Național al Literaturii Române: „L-am admirat pe istoricul literar, de o exigență și conștiinciozitate fără egal, de o perfectă probitate, civilitate și rigoare, nelipsite de o undă de umor. Nu am știut însă, până la aceste mărturii, că Theodor Vârgolici este și un condei sprintar și un excelent portretist”. ■ Felix Nicolau publică *Nimic nou sub Apollo*, un eseu despre căutarea informațiilor pe Google

și spoilere. ■ Apare prima parte din ancheta organizată de Horia Gârbea, *Anul literar 2009*: „1. Ce cărți noi vi s-au părut cele mai bune dintre cele apărute la noi în 2009? 2. Ce gen literar s-a remarcat în special prin apariții editoriale în 2009? 3. Cum ați caracteriza, într-o singură frază, anul editorial românesc 2009? 4. Care a fost evenimentul literar al anului 2009? Dar cea mai mare dezamăgire a lui?”. Răspund: □ Dan-Silviu Boerescu: „1. Lucian Vasilescu – *Aproape. Atât de departe* (poezie); Anca Mizumschi – *Anca lui Noe* (poezie); Ioana Drăgan – *Mafalda* (proză); Lorena Lupu – *Hyde Park* (poezie); Michael Hăulică (ed) – *Dansând pe Marte* (antologie de proză s.f.); Horia Nicola Ursu (ed) – *Șase ani de ficțiuni* (antologie de proză S.F.); Șerban Foarță – *Nu știu alții cum sunt...* (poezie); Emilian Galaicu-Păun – *Arme grăitoare* (poezie); Bedros Horasangian – *Miss Perfumado* (proză). [...] 4. Eveniment: Herta Müller – Premiul Nobel pentru Literatură. Dezamăgire: prăbușirea parțială a pieței de carte”. □ Daniel Cinci: „1. Succesele editoriale ale anului 2009 pot fi tratate în funcție de zona de discurs despre care discutăm. Personal, am remarcat ascensiunea editurii Idea Design & Print, care și-a consolidat portofoliul cu o sumă de apariții care ne aduc mai aproape critica de stânga occidentală. [...] 2. Cum ne-am fi așteptat, proza este cea care a dominat proiectele editoriale ale acestui an, de la autori autohtoni la traducerile unor scriitori deja omologați de Occident prin diferite premii. [...] 4. 2009 a fost un an fără prea mari evenimente editoriale dacă trecem cu vederea succesele comerciale ale vreunei serii de romane pentru adolescenți. Totuși, evenimentul absolut poate fi considerat încheierea facsimilării manuscriselor eminesciene. Dezamăgirile editoriale au fost multe: una dintre cele de dată recentă este jucăușa și inutila serie «Prima dată» a editurii Art, o găselniță comercială totală care nu reușește să se echilibreze prin calitatea textelor regăsite în volume. Unele traduceri neavizate ratează testul calității, cum este cazul poemelor lui Seamus Heaney (traduse de Dan Sociu pentru editura Polirom). Iar peste toate dezamăgirile acestea se adaugă cea a dispariției scriitorului Marin Mincu, de la care mai așteptam încă două apariții editoriale în anul ce va urma”. □ Viorel Ștefănescu: „4. În domeniul «meu», cred că au fost două evenimente literare: prezența lui Salman Rushdie în România pentru sesiuni de autografe pe *Versete satanice* (reeditare Polirom) și *Cartea lui Moș Oposum despre Piscicile Poznașe*, de T. S. Eliot, cea mai celebră carte de poezie pentru copii (și pentru rafinați), în ediția «globală» (traducere simultană în peste 20 de țări) menită să celebreze 70 de ani de la ediția întâi și 80 de ani de existență a editurii britanice care deține drepturile asupra ei (coeditare Humanitas-Humanitas Fiction și Faber & Faber). Despre ambele aş adăuga: în sfârșit! Dezamăgiri n-am avut, fiindcă, neașteptându-mă la nimic bun, orice apariție editorială onorabilă îmi pare un eveniment”. □ Emil Mladin: „1. *Cartea șoaptelor* – Varujan Vosganian. 2. S-a detașat din nou proză. [...] 4. Premiul Nobel obținut de Herta Müller. măcar prin ricoșeu să ieșim și noi în față. Neacordarea unui premiu al URSS pentru dramaturgie pe anul 2009”. □ Gheorghe Schwartz: „1. Cea mai bună carte și totodată cea mai mare surpriză:

Cartea șoaptelor a lui Varujan Vosganian. [...] 4. Premiul Nobel al Hertei Müller, care poate fi lăudat sau contestat, dar nu și ignorat. Cea mai mare dezamăgire: comercializarea-extremă în receptarea literaturii: vezi reîntoarcerea lui Petre Popescu”. □ Irina Petraș: „I. Au apărut multe cărți bune, dar am vibrat în mod deosebit la *Cartea șoaptelor* a lui Varujan Vosganian. [...] 2. Ca în fiecare an, genul cel mai tare, mai consistent - chiar dacă, de obicei, mai puțin zgomotos în receptare, căci asumat în combustii subterane - a fost critica (istoria) literară. [...] 4. Eu însămi organizatoare de evenimente, tot nu-mi place definiția lor gălăgioasă și superficială. De aceea, voi spune că evenimentul cu pricina a avut loc atât de discret, încât ne va ului pe toți când îi vom putea cântări consecințele. Pe de altă parte, fiindcă nu-mi plac amăgirile de nici un fel, nimic nu mă poate dezamăgi. Dar mi s-a părut aproape o impolitețe ontologică graba cu care a plecat Marin Mincu dintre noi...”. □ Horia Gârbea: „1. Am avut noroc! Am citit multe cărți bune în 2009. Greu să fac un clasament. Fie și pe genuri. Fiind în Juriul USR, ramura nominalizării, nu vreau să mă antepun. [...] 2. Este anul confesiunilor, amintirilor, memoriilor. Unele directe, în volume remarcabile prin calitatea scriiturii și/ sau a faptelor evocate (N. Manolescu, Augustin Buzura, Stelian Tăbăraș, regretatul nostru coleg, Teodor Vârgolici, N. Breban). Altele în veșmintele prozei (Varujan Vosganian, Gabriel Chifu, oarecum și Cristian Teodorescu - un fel de «carte a șoaptelor Medgidiei», cu amintirile generației anterioare autorului, Ștefan Dimitriu) Acești autori luptă pentru podium în percepția mea și pot birui în competiția cu proza-proză, ficțiune curată, cu o recoltă bogată și ea (Dan Perșa, Florin Manolescu, Angelo Mitchievici, Doina Ruști, Lucia Verona, Adrian Frățilă, Ioana Drăgan și alții). Critica și esele s-au ținut bine, dar nu se compară cu anul trecut (amintiți-vă: Manolescu, Negrici, Iulian Costache ș.a.), poezia și drama rămân tot mai sărmene, e probabil și reticenta editurilor față de genurile acestea în anul crizei. Remarc revirimentul genurilor S.F. și Fanatsy. [...] 4. Strict editorial nu am remarcat un eveniment anume, iar dezamăgiri am avut multe și chiar de la case mari. În lumea literară s-au întâmplat lucruri bune precum Festivalul de la Neptun în noua formulă, mai adunată, decernările de premii ASB și USR unor cărți valoroase, că în 2008 juriile au avut de unde, și - de ce nu - alegerile organizațiilor de scriitori. O mare dezamăgire: prăbușirea completă a sistemului de difuzare a presei literare prin colapsul Rodipet și reacțiile în fața acestuia. Atât a statului nepăsător cât și a editorilor complet neputincioși, pasivi. Fără o dezmeticire și o acțiune energică a ambilor factori, anul 2010 va consemna dispariția de fapt în România a revistelor literare/ culturale, cu consecințe grave; un elev, un intelectual din afara marilor orașe nu vor mai avea minimul contact cu literatura vie”. ■ Constantin Stan publică prima parte din *Acele lucruri aiuritoare care se petrec în spatele scenei*, un articol despre cenaclul pe care l-a ținut vreme de doi ani în bistroul „Mofturi”. ■ Alexandru George semnează *În loc de „rămas bun!”*: „Textul de față, pe care-l propun bunăvoinței cititorilor mei (din rândul cărora nu omit nici pe autorii cărora m-am adresat până acum și

care, uneori, nu mai sunt în această viață) a fost conceput în continuitatea lui e întrucâtva alta. El este semnalul unei despărțiri inevitabile, date fiind vârsta și puterile mele fizice și intelectuale din ce în ce mai scăzute”. ■ Din proză citim fragmente din *Întâmplări pe străzile imaginare Bucureștilor* de Constantin Abăluță. ■ Lucian Perța publică noile parodii (Mircea Bârsilă). ■ Viorel Mirea publică versuri.

24 decembrie

• [„**Adevărul**”, nr. 6046] Adrian Vasiliu semnează *Revoluția română, în versuri*: „20 de poeți români contemporani și-au dat mână pentru antologia *Manifest. 20. rEvoluție*, un proiect multiart ce își propune să recupereze cele mai personale fragmente din decembrie 1989. Cartea, apărută la Editura Brumar, coordonată de Dan Mircea Cîpăriu și de Robert Șerban, a fost lansată marți, la primăria sectorului 2, în prezența câtorva dintre cei care semnează în paginile sale. Ana Blandiana, Eugen Bunaru, Dan Mircea Cîpăriu, Denisa Comănescu, Simona Constantinovici, Ioan Crăciun, Șerban Foarță, Florin Iaru, Petru Ilieșu, Ion Monoran, Bogdan O. Popescu, Nicolae Prelipceanu, Cornelia Maria Savu, Cassian Maria Spiridon, Costel Stancu, Moni Stănilă, Liviu Ioan Stoiciu, Robert Șerban, Marcel Tolcea și Varujan Vosganian mărturisesc prin textele lor trăirea pe viu a Revoluției Române”.

• [„**Cultura**”, nr. 51 (255)] C. Stănescu revine la *Revista revistelor* cu articolul *Armele concurenței*: „În «România literară» din 11 decembrie 2009, Nicolae Manolescu reflectează în editorialul său asupra rivalității literaților și a formelor pe care ea le îmbracă. [...] Facilă, ipoteza cu «sila de mica lume a literaților» poate traduce doar momentana stare de spirit a criticului mult laudat și contestat în ultima vreme O să-i treacă. Bântuit de o asemănătoare silă metafizică față de «mica lume a literaților» e și Aureliu Busuioc, autorul unor foarte spirituale și pline de ironie caustică note din «România literară”. ■ Din secțiunea *Cultura literară*: □ Daniel Cristea-Enache semnează *Oracol la Cotroceni*, o recenzie la *Mafalda* de Ioana Drăgan, Ed. Allfa, 2009: „Experiența prozatoarei se vede din răbdarea cu care mută piesele pe tabla de șah, dintr-o direcție funestă, dar și din soluția imaginată pentru a întrerupe și a schimba cursul jocului”. □ În *Pactul* George Neagoe scrie despre volumul *Regele dimineții* de Alexandru Mușina, Ed. Tracus Arte, 2009: „În volumul *Regele dimineții* își dau întâlnire primul și noul Alexandru Mușina. Linia optzecistă mi se pare frântă, epuizată. Insuficient creionată, cealaltă are o direcție lirică. De aceea, *Regele dimineții* are o noblete discutabilă”. □ Rodica Grigore publică *Graham Green. Credință, conștiință, putere și glorie*, un comentariu la volumul *Al zecelea om* de Graham Greene, traducere de Anca-Gabriela Sîrbu, Ed. Polirom, 2008: „Desigur, la un anumit nivel al interpretării, și *Al zecelea om* este o carte de și despre inițierea în tainele profunde ale existenței, reprezentând transformarea ființei umane la capătul unor experiențe care, nu o dată, pot aduce cu ele, în afară de o înțelegere superioară

a lumii și lucrurilor din jur, deopotrivă, dezamăgirea cea mai adâncă, dovadă a întunecatei convingeri, exprimate nu o dată de scriitor, că, de la un anumit punct încolo, binele și răul nu mai pot fi deosebite - cel puțin în anumite condiții”. □ Constantin Coroiu revine cu partea a doua din *Relecturi în decembrie*, continuând cu analiza volumului de memorialistică *Transformări, inerții, dezordini* de Andrei Pleșu, Petre Roman și Elena Ștefoi, Ed. Polirom, 2002: „În epoca postdecembristă, istoria a fost și este, nu o dată, rescrisă fără rigoare și fără respectul adevărului. Cât privește cea care se face sub ochii noștri, este mai mult decât dezamăgitoare, este confuză, fără orizont. Politicienii ajunși în prim-planul acestei istorii au dat și dau dovadă nu doar de amatorism, ci și de narcisism, ca să nu mai vorbim de triumfalism”. □ Sub titlul *O viață exemplară* Lucia Toader scrie despre *Viața Sfântului Ierarh Nicolae, Făcătorul de Minuni, Dăruitorul* de Preot Constantin Necula, Ed. Agnos, Ed. Andreana, 2009. □ Ștefan Stănescu semnează *Anii 50: niște romane*: „Literatura realist-socialistă, reprezentativă într-o mare măsură pentru proza anilor 50, reprezintă cea mai dramatică și mai hilară tentativă de sincronizare din literatura română. Romanul proletcultist a preluat în viteză modelul și diferitele tipuri ale romanului sovietic revoluționar, repartizat în sectoare diferite în funcție de criteriul tematic. [...] În continuare, prezentăm câteva capodopere izolate ale prozei anilor 50 (*Nicoară Potcoavă, Glasul*), câteva scrieri reușite (precum romanele *Străinul* și *Setea* de Titus Popovici), câteva scrieri reprezentative pentru romanul realist socialist (*Oțel și pâine, Drum fără pulbere*) și câteva debuturi din acea perioadă (Dumitru Radu Popescu)”. ■ Cornelia Maria Savu publică *Manifestele rEvoluției/ Libertatea ca șablon*: „Lansată la Iași (14 decembrie), la Timișoara (19 decembrie) și la București (22 decembrie), antologia *Manifest 20 rEvoluție* încearcă să recupereze, prin poezie și vizual, tensiunea revoluționară a lui decembrie 1989, după două decenii”. Inițiatorii evenimentului a fost Dan Mircea Cipariu și Mihai Zgondoiu.

● [**„Dilema Veche”**, nr. 306] În *nici așa. nici altminteri* Andrei Pleșu publică *Scurt comentariu la Herta Müller*., S-ar zice că, în preajma sălbăticiei și a riscului, nu rămâne loc pentru umor. Și ne putem întreba dacă, în alcătuirea omenească și scriitoricească a Hertei Müller, există o asemenea dimensiune. La prima vedere, ești înclinat să crezi că nu: cu Herta nu e de glumit. Nu e nimic de râs în patosul mărturiei ei. Dar numai la prima vedere. În realitate Herta Müller are un umor nebun. Și nu mă refer doar la anecdotică scrierilor ei, în care absurdul compact și crâncen se îngemănează cu comicul buf, nu mă gândesc doar la hazul colajelor ei, la vioiciunea narativă a interlocuției ei. Mă gândesc la structura însăși a stilului. Orice reușită stilistică este, în fond, o fractură în utilizarea comună a limbajului, un salt, inevitabil critic, dincolo de seriosul convenției. Metafora este, între altele, un mod de a surprinde asociativitatea insolită a realităților, «hazul» latent al lucrurilor și al cuvintelor”. ■ La dosarul *Monumente UNESCO din România*, coordonat de Simona Sora, participă Teodor Baconsky, Cătălin D. Constantin, Neagu Djuvara, Emil Hurezeanu, Ioana Pârvulescu, Radu Anton Roman, Bogdan Tătaru-Cazaban,

Ioana Zlotescu. ■ Marius Chivu publică *Bilanț minimal*: „2009 va rămâne anul crizei care a zguduit serios editurile românești și, mai ales, anul în care Herta Müller a luat Premiul Nobel. (Un premiu care, deși nu e clar dacă a rezolvat sau dacă nu cumva a adâncit complexul românesc, s-a lăsat cu «exagerări» din toate părțile: și cei care au apăsător pe coarda mândriei patriotice, încercând s-o anexeze pe Herta Müller literaturii române, și cei care au scris că scriitoarea nu are, de fapt, nici o legătură cu țara, în afară de faptul că s-a născut aici, și scriitoarea însăși care a tot declarat ba că nu a fost niciodată băgată în seamă în România, ba că aceasta e o țară plină de securiști care încă o urmăresc. Adevărul e că premiul l-a luat Herta Müller, scriitoarea, nu o țară, nu o literatură anume, iar noi, românii, ar trebui să o citim pentru literatura sa, nu pentru origini, și cu atât mai puțin pentru declarațiile făcute.) [...] Pentru literatura română a fost un an bun. Am remarcat revenirea genului scurt, o revenire spectaculoasă, anunțată încă din 2008, și care mai colorează spațiul destul de gri al prozei ultimilor ani. Lucian Dan Teodorovici (*Celelalte povești de dragoste*), Florin Lăzărescu (*Lampa cu căciulă*), Alex. Tocilescu (*Standard*), Bedros Horasangian (*Miss Perfumado și alte femei*), Florin Manolescu (*Mentaliștii*), Paul Doru Mugur (*Psihonautica*), Angelo Mitchievici (*Cinema*), Cristian Teodorescu (*Medgidia, orașul de apoi*), Andrei Cornea (*Povești impertinente și apocrife*), toți (dar și alții) au publicat proză scurtă uneori modestă, alteori de (foarte) bună calitate, oricum pentru toate gusturile. La roman, titlurile cu adevărat interesante au fost mai puține: Dan Lungu (*Cum să uiți o femeie*), Radu Țuculescu (*Stalin, cu sapa-nainte*), Varujan Vosganian (*Cartea șoaptelor*), Matei Florian (*Și Hams și Regretel*) și Ioana Pârvulescu (*Viața începe vineri*). [...] Poezia a avut un an și mai slab decât romanul. De la Cartea Românească am reținut volumul lui Stoian G. Bogdan (*Chipurile*), Editura Cartier a revitalizat colecția «Rotonda» publicându-i pe Dan Coman (*Dicționarul Mara*), Claudiu Komartin (*Un anotimp în Berceni*), Radu Vancu (*Monstrul fericit*) și Emilian Galaicu-Păun (*Arme grăitoare*), cu cărți destul de inegale, oricum titlurile anului le-au dat acum, pe final, Elena Vlădăreanu (*Spațiu privat*), Domnica Drumea (*Not for sale*) și Angela Marinescu (*Probleme personale*). Le voi recenza în scurt timp. Basmul-poem scris la două mâini de Emil Brumaru și Veronica D. Niculescu (*Basmul Prințesei Repede-Repede*) rămâne una dintre aparițiile surprinzătoare și fără echivalent, o carte frumoasă în sensul deplin al adjectivului. [...] Eseul de critică literară a avut anul de glorie în 2008. În 2009 volumul Martei Petreu (*diavolul și ucenicul său: Nae Ionescu și Mihail Sebastian*) a ținut afișul receptării negative, în timp ce titlurile demne de a fi recomandate le-au dat, tot pe sfârșitul anului, Andrei Terian (*G. Călinescu. A cincea esență*) și Paul Cernat (*Modernismul retro în romanul românesc interbelic*), două volume substanțiale, necesare și care, în mod cert, vor avea parte de o receptare pasională abia anul viitor. [...] Dată fiind criza, cum ziceam, numărul traducerilor a scăzut. Mai întâi, s-au tradus mai multe romane din arabă și literaturi (extrem) orientale decât anul trecut, confirmându-se astfel și la noi trendul occidental; apoi, au apărut

câteva cărți absolut remarcabile, fundamentale chiar pentru ce înseamnă ficțiunea contemporană, și pe care le recomand fără rețineră: *Ziua Independenței* de Richard Ford (trad. Iulia Gorzo), *Nimicul de temut* de Julian Barnes (trad. Mihai Moroiu), *Pastorala americană* de Philip Roth (trad. Alexandra Coliban), *Revolutionary Road* de Richard Yates (trad. Bogdan Perdivară), *Drumul* de Cormac McCarthy (trad. Irina Horea) sau *Antologia Granta. Cei mai buni romancieri americani*, apărută la Editura Corint. La capitolul evenimente, trebuie laudate, în primul rând, inițiativele celor de la Polirom (în special, Oana Boca și Bogdan-Alexandru Stănescu) care 1) l-au adus pe Salman Rushdie pentru o seară de lectură publică la Teatrul Odeon și pentru o sesiune de autografe la târgul de carte și 2) au continuat Festivalul Internațional de Literatură de la Clubul Țăranului Român: trei seri de lecturi și discuții, grupate tematic și pe genuri, cu autori români și străini. Tot la Clubul Țăranului Român s-au ținut și lecturile publice intitulate «Povestitorii de la Șosea», întâlniri care, deși au dat măsura interesului crescut pentru autorii români, nu vor mai continua anul viitor dacă nu se va găsi un nou sponsor. [...] În rest, cele mai vândute cărți ale anului au fost cele semnate de Dan Puric, Dan Brown și Stephanie Meyer”. ■ În rubrica *Dilema veche vă recomandă*, Radu Cosașu propune: „Radu Paraschivescu, *Dintre sute de clișee. Așchii dintr-o limbă tare* (Colecția «Râsul lumii», Editura Humanitas, 2009). Mai toate șabloanele, banalitățile bătute în piatră, poncifele suverane din fotbal cu precădere - dar fotbalul nu tiranizează tot vocabularul? -, strânse bob cu bob și bine stoarse, supuse focului viu ai inteligenței până dau în clocotul și spuma ironiei. Se servește rece - ca orice răzbunare a omului exasperat și fără iluzii. Căci clișeul, odată cu speranța care moare ultima, învie primul, imediat”.

● [„**Observator cultural**”, nr. 248-249 (506-507)] Din rubrica *La zi* reținem:
 □ *A fost*: „□ *Cartea Anului 2009*. Revista «România literară», cu sprijinul Fundației *Anonimul*, a decernat Premiul Cartea Anului 2009. Premiul i-a fost acordat vineri, 4 decembrie, la Clubul Prometheus, lui Varujan Vosganian pentru romanul *Cartea șoptelor* (Polirom, 2009). La trei luni de la apariția romanului, Editura Pre-Textos (Valencia) a achiziționat drepturile de publicare a acestuia în limba spaniolă, traducerea urmând să apară în Spania cel mai târziu la începutul anului 2011. [...] □ *Viața începe vineri*. Vineri, 18 decembrie, la Café Verona s-a lansat romanul *Viața începe vineri* al Ioanei Pârvulescu, recent apărut la Editura Humanitas. Alături de autoare, au vorbit Valentina Sandu-Dediu, Gabriel Liiceanu și Vlad Zografi”. □ *Antologie de proză europeană în Coreea*: „În 2003, atunci când Grecia a deținut președinția Uniunii Europene, a fost realizată o antologie de proză europeană, care a fost publicată în limba chineză. Anul acesta, când Suedia deține președinția Uniunii Europene, Editura Minumsa (Republica Coreea) a publicat *Antologia de povestiri europene*, în două volume. Realizarea proiectului a fost coordonată de Ambasada Suediei în Republica Coreea, antologia fiind realizată în colaborare cu Institutul Coreean de Traduceri Literare. Cartea publicată de Editura Minumsa include 27 de texte, câte unul pentru fiecare dintre țările Uniunii

Europene. [...] Literatura română este reprezentată de nuvela *În București, când se lasă seara* de Bogdan Suceavă (traducerea în coreeană a fost realizată de Seong-Suk Han)". ■ Ultimul editorial al anului poartă titlul „*Discursul urii*”, *reforma clasei politice și noul conformism* de Carmen Mușat: „Într-o țară în care aleșii noștri își schimbă partidul mai des decât lenjeria intimă, a rămâne consecvent unor principii sau, și mai rău, unui partid care a adunat mai puține voturi e suspect, e degradant, e de-a dreptul jignitor. În contextul nou creat după 6 decembrie, cei care se încăpățânează să nu participe la guvernare dau dovadă – în opinia unui scriitor contemporan – de o «insanitate psihologică întristătoare», fiind animați, în mod evident, de ură”. ■ Apare grupajul „*Condamnați la libertate*”: „Publicăm în acest număr, douăzeci de ani după prăbușirea regimului comunist, un grupaj mai amplu în care am inclus, pe lângă prezentările semnate de Ana Blandiana și Romulus Rusan (doi dintre inițiatorii dezbaterii internaționale care a avut loc la Timișoara în zilele de 10-11 decembrie) și intervențiile susținute în cadrul dezbaterii de Petre Mihai Băcanu și Monica Ciobanu, trei puncte de vedere asupra raporturilor între trecut și prezent semnate de Mihai Gheorghiu, Iulia Popovici și Cezar Gheorghe, precum și scurta prezentare pe care Silvia Dumitrache o face albumului de fotografii din decembrie 1989, *Solidari cu România*, editat de Institutul Memoriei Naționale din Polonia, în colaborare cu Institutul Polonez”. Consemnăm: □ Ana Blandiana, *1989, sfârșit și început*: „Dacă admitem că în 1989 am fost «condamnați la libertate» (ca să folosesc o expresie a lui Voltaire), trebuie să admitem și că să fii liber este mai greu decât să nu fii și că revoluțiile de acum 20 de ani mai au nevoie de eforturi și timp pentru a fi împlinite”. □ Carmen Mușat, *Refuzul uitării*: „Revolta morală începută în decembrie 1989, reizbucnită în Piața Universității în 1990, nu pare azi să mai tulbure prea multe conștiințe. O dovadă în plus că libertatea se câștigă greu și se pierde ușor, iar când înțelegi asta poate să fie prea târziu”. □ Romulus Rusan, *Ora de istorie*: „La Timișoara, Stéphane Courtois a lansat, în colecția «Ora de istorie» a Fundației Academia Civică, ultimul său eseu, apărut în toamnă la Paris: *Pata oarbă a memoriei europene*. O cărticică de mare densitate, în care, pe parcursul a mai puțin de 90 de pagini, este reamintită meticolos istoria știută de vechile generații: a apropierei, apoi a cărdășiei dintre cele două dictaturi criminale – nazismul și comunismul – cu efecte de cataclism pentru istoria universală, și în special pentru cea europeană”. □ Petre Mihai Băcanu, *Și noi am dărâmat un zid*: „La 20 de ani de la revoluție, încă mai vorbim de desprinderea totală de comunism, se folosește retorica populistă și se dezvoltă puterea discreționară. Am condamnat comunismul, dar n-am decontat nimic din conturile cu vechea societate. Condamnarea comunismului se dovedește doar un act formal, de vreme ce recomandările Comisiei au rămas literă moartă. La noi, comunismul, comportamentul comunistoid sunt distilate în alte tipare. Am reușit să devalorizăm și anticomunismul. Când văd cum actori ai politicului manipulează masele și le folosesc în beneficiul propriilor interese, mai că mi-ar veni chef de un samizdat”. □ Monica

Ciobanu, *Problematica legitimității și a disoluției regimurilor comuniste în Europa de Est: o perspectivă comparată*: „Scopul acestei prezentări este acela de a clarifica relația dintre diferitele tipuri de legitimitate politică – așa cum au fost concepute și, într-o anumită măsură, adoptate de către regimurile comuniste din Europa Centrală și de Est – și modelele revoluționare din 1989. Cadrul conceptual al analizei se bazează pe teoria clasică a legitimității formulate de sociologul german Max Weber. Cele patru cazuri selectate pentru comparație sunt Bulgaria, Ungaria, Polonia și România”. □ Mihai Gheorghiu, *Comunism și experiență teratologică românească*: „Victime și călăi stau unii lângă alții într-o democrație terifiantă. Să fie aceasta o lecție de creștinism implicit teologiei istoriei pe care o trăim nebănuit, în ghicitură? Este aceasta o liturghie universală în care aici, pe pământ, trăim cu toții în dezordinea păcatului de obște?! Răbdăm atunci infernul pe care l-am făcut posibil. Nu suntem nevinovați, nu suntem numai vinovați. Suntem deci în anticamera judecății, deocamdată conversăm cu grefierii”. □ Iulia Popovici, *Memoria intelectualilor români*: „Într-o carte apărută recent, la Editura Polirom – o antologie coordonată de doi scriitori, Dan Lungu și Lucian Dan Teodorovici, intitulată *Str. Revoluției nr. 89* –, o serie de personalități culturale recunoscute reconstituie felul în care au trăit, fiecare, momentul Revoluției române din decembrie 1989. O parte, în străinătate, alții, în țară – invariabil, distanța, cea de acum mai mult decât cea de atunci, determină tonul evocării, de la cel păstrând, cu umor, urmele entuziasmului de atunci, la coregraful Gigi Căciuleanu, până la regretul mărturisit al optimismului de altădată, la scriitorul Liviu Antonesei, trecând prin furia constatării «1989-2009. Degeaba!» a altui scriitor, Radu Aldulescu (amendându-și, astfel, propria poveste din extraordinarul roman *Istoria eroilor unui ținut de verdeață și răcoare*)”. □ Cezar Gheorghe, „*Limba nu minte*” după o temă de Adam Michnik: „Asta cred că a fost limbajul postcomunismului, un limbaj al condamnării. Între cei care au condamnat comunismul, fără îndoială au existat cei care într-adevăr au suferit de pe urma acestuia și care fac acest lucru cu cele mai bune intenții. Cred, de asemenea, că aceștia sunt însă mult mai puțini decât am crede. Spun asta deoarece postcomunismul a transformat lumea într-un loc foarte complicat. Înainte de 1989 – cel puțin din ceea ce am citit sau am ascultat povestindu-se – răul putea fi identificat. Acesta era reprezentat de dictator și de oamenii săi, de Securitate și de închisorile acesteia. Până și Dumnezeu era interzis. Minciuna era politica de stat. Putea fi identificată pentru că se putea regăsi în discursurile dictatorului și în cuvintele oamenilor săi. Acum, minciuna nu e la fel de evidentă”. □ Silvia Dumitrache, *Revoluția fotografiată de polonezi*: „Apărut în cadrul lucrărilor de cercetare științifică ale Biroului pentru Accesarea și Arhivarea Documentelor al Institutului Memoriei Naționale, în colaborare cu Institutul Polonez din București, volumul *Solidarni z Rumunia. Grudzien 1989-styczen 1990/ Solidari cu România. Decembrie 1989 - ianuarie 1990*, în traducerea Sabrei Daici, este o mărturie a interesului arătat de societatea poloneză în momentele dramatice prin care au trecut românii în timpul Revoluției din

1989”. ■ În rubrica sa Ovidiu Drăghia prezintă site-urile dedicate Revoluției în articolul *Re20luția*. ■ Michael Haulică analizează *Sefeul moare, dar nu se predă*: „Poate că sefeul, de fapt, nu dispăre. Doar noi nu-l mai recunoaștem. Sau ne obișnuim atât de mult cu el, că nu-l mai deosebim de mainstream”. ■ Revista organizează un dosar cu ocazia apariției volumul *De la France* de Emil Cioran, Ed. L’Herne: □ Mircea Anghelescu, *Cioran și Franța*: „Nerevăzut, neprelucrat, dar poate tocmai de aceea exprimând mai străveziu sentimentele contradictorii ale unei conștiințe aflate la o răscruce, textul publicat acum în traducere franceză nu aduce un spor oarecare operei lui Cioran și faimei sale, dar va fi util analiștilor și biografilor care, ca și în cazul primei versiunii a textelor reluate apoi în *La tentation d’exister*, vor găsi aici mai multe explicații și posibile trimeri spre secretele stilului său, spre eul său profund chiar, apărat cu strășnicie în atâtea alte împrejurări”. □ Iliana Gregori, *Romanul lui Cioran? Sugestii pentru o biografie imposibilă*, un articol în care analizează romanul *L’Heure de la fermeture dans les jardins d’Occident* de Bruno de Cessole: „Una dintre cele mai frapante corespondențe intertextuale este cea care trimite la Cioran. Chestionat de jurnaliști în această privință, Cessole nu a ascuns sursa de inspirație pentru personajul principal al romanului”. □ Țicu Goldstein, *Între Céline și Cioran*: „Scena lumii însă s-a schimbat, iar unii au învățat ceva din lecțiile istoriei. Cred în căința sinceră a lui Cioran. Cine nu crede în posibilitatea schimbării greșește chiar mai mult decât cel ce a greșit”. ■ În *Textualismul pe patul de moarte* Irina Georgescu scrie despre *Apocaliptica textului (Încercare asupra textualismului românesc)* de Octavian Soviany, Ed. Palimpsest, 2008: „De cele mai multe ori, referințele teoretice străine sunt tratate critic, aduse la zi, cercetate atent. Cu toate acestea, se întâmplă ca uneori să blocheze vederea sensului global, încurajând o privire fragmentară, reconstituită adesea din cioburi. Volumul de eseistică al lui Octavian Soviany e asemenea unui lac strălucitor pe o mobilă prea puțin lustruită”. ■ Paul Cernat semnează *Către un SF-ism nețârmurit*, o cronică la antologia de proză științifico-fantastică *Alte țârmuri*, Societatea Română de Science-Fiction și Fantasy, 2009: „În *Alte țârmuri*, canoanele SF-ului clasic sunt lăsate departe în urmă, abandonate în favoarea unei hibridități fără frontiere: cyberpunk, post-cyberpunk și reprogramări steampunk, explorări cuantice și multiverse, cochetări cu fantasticul parabolic și metaficțiunea, istorii alternative retro-futuriste și distopii politico-tehnologice combinate cu narațiuni mitice, istorice și «de atmosferă», o anume predilecție pentru jocurile cu identități multiple, pentru relatarea la persoana întâi și convenția jurnalului... Parafrazând un titlu cândva celebru, aș spune că prozatorii de la ProspectArt se îndreaptă – cu rezultate variabile, dar demne de atenție – către un sefeism nețârmurit”. □ Silvia Dumitrache (*Când o mișcare a mâinii te costă o viață*) scrie despre *Partida de biliard de la ora nouă și jumătate* de Heinrich Böll, traducere și note de Mihai Isbășescu, Ed. Polirom, 2008: „*Partida de biliard de la ora nouă și jumătate* reușește să evite clișeele în care riscă adesea să cadă literatura de gen, printr-o prea pronunțată linie tezigă.

Romanul lui Böll aduce o perspectivă cu totul inedită: evenimentele istorice sunt transfigurate într-o narațiune în care se dovedește o preocupare deosebită pentru aspectul estetic, pentru o construcție narativă complexă, bazată pe multiperspectivism”. ■ Revista publică *Războiul sfârșitului/ începutul de mileniu. Literele și cifrele* de Liviu Papadima, conferința susținută pe 29 octombrie 2009 la Biblioteca Centrală Universală din București: „Într-o lume net dominată de oamenii cifrelor – IT-iști, finanțiști, economiști ș.a.m.d. – este omul de litere amenințat cu dispariția, odată cu obiectul predilect al muncii sale, cartea?”. ■ În *Evadări din bibliotecă* apare *Poveste de Crăciun* de Geo Șerban.

25 decembrie

● **[„România literară”, nr. 51-52]** În ultimul număr (dublu) al anului, Nicolae Manolescu anunță *Un nou „format”*: „De la jumătatea lunii ianuarie 2010, România literară va apărea într-un nou «format». Nu e prima oară când revista își schimbă într-o anumită măsură înfățișarea. E un lucru cât se poate de normal și care nu trebuie neapărat legat de personalitatea celor care o fac. Talentul și imaginația redactorilor joacă, desigur, un rol în felul în care se prezintă o revistă. [...] Această primenire firească s-a făcut pe fondul celei mai stabile echipe redacționale din toată presa românească. Stabilitatea este cea care a asigurat continuitatea în schimbările inevitabile care s-au produs. De la început de tot a fost - redactor, redactor șef-adjunct și director-adjunct - Gabriel Dimisianu, care se retrage astăzi, după mai bine de jumătate de secol în care și-a legat viața de gemenele «Gazeta» și «România literară». De la revoluție, se află în redacție Constanța Buzea și Adriana Bittel (cea din urmă începând, ca mulți din generația noastră, la corectură încă înainte de 1989), care, și ele, ne părăsesc. Tot de la revoluție sau de imediat după ni s-au alăturat Alex. Ștefănescu, Ioana Părvulescu și Marina Constantinescu. Puțini au fost directorii care au egalat durata mandatului de 17 ani al lui G. Ivașcu ori pe a mea, de aproape 20 de ani”. ■ Gabriel Dimisianu își ia rămas bun – *Spiritul critic și „România literară”*: „Încerc să argumentez ideea că spiritul «României literare» a fost astfel orientat încât să facă posibilă, în timpul comunismului, manifestarea spiritului critic. Nu doar în «România literară» s-a manifestat, desigur, spiritul critic, dar acum mă refer la revista noastră. [...] După 1989 a existat pericolul abandonării exercițiului critic și al dispersării. Echipa critică a revistei o vreme nu a mai funcționat, o parte din vechii componenți plecând. Alții s-au dedicat angajărilor politice, iar alții au părăsit critica de întâmpinare dedicându-se sintezelor, dicționarelor, lucrărilor de teorie. Fiecare cum a crezut că e mai bine. [...] Noua nouă critică există și acționează deja prin câteva personalități, voci distincte și percutante. Unii dintre noii noi critici nu-i recunosc însă pe cei dinainte, le refuză orice rol. Uită că literatura momentului actual, foarte interesantă, nu s-a putut naște «din goluri» și cu atât mai puțin critica ei. Sunt critici, sunt literați care dau sentimentul că refuză deliberat preluarea torței, un gest care l-ar fi nedumerit și mâhnit pe E. Lovinescu, cel care vorbise despre

eterna ei goană și transmitere prin generații”. Textul se încheie cu următorul P.S.: „Acest ultim număr din 2009 al «României literare» este și ultimul în care numele meu apare în caseta redacțională. Am hotărât să mă retrag, după 41 de ani de prezență. Am fost în toate echipele succesive ale redacției, am alcătuit împreună «sumare», săptămână de săptămână, peste două mii. Este prea mult, orice s-ar spune. Voi reveni din când în când în paginile revistei, prin bunăvoința actualilor mei colegi, rămași la posturi. De pe acum le mulțumesc”. ■ În *Ce-am citit în 2009*, din Mircea Mihăieș enumeră pe William Faulkner (cinci romane „ce nu se înscriu în mare asagă a ținutului Yoknapatawapha”), eseurile lui Montaigne, romanul lui Cristian Teodorescu (*Medgidia, orașul de apoi*), Varujan Vosganian (*Cartea șoaptelor*), epistolele familiei Pillat (*Biruința unei iubiri și Sugletul nu cunoaște distanțele*), memoriile Piei Pillat (*Zbor spre libertate. Scrieri din exil*), romanul lui Mihail Fărcășanu (*Frunzele nu mai sunt aceleași*), Constanța Buzea (*Creștetul ghețarilor*), Nicolae Manolescu (*Viață și cărți*). ■ Marius Chivu răspunde Ioanei Pârvulescu la întrebarea „cum se face că până și cei mai avizați dintre cititori sunt incompatibili cu anumite lumi ficționale” cu textul *Tragicomedia neînțelegerii*. ■ Comentarii critice: □ Sorin Lavric semnează *Literatura de cârtiță*, o prezentare a volumului *Istoriile periferiei. Mahalaua în romanul românesc de la G. M. Zamfirescu la Radu Aldulescu* de Georgiana Sârbu, Ed. Cartea Românească, 2009: „Altfel spus, lumea mahalalei nu poartă înțelesuri universal valabile, și asta tocmai din cauza lipsei unui orizont filozofic. Dar cartea Georgiane Sârbu este peste nivelul romanelor pe care le comentează, grație fineței ochiului cu care privește sordidele arătări ale maidanului orașenesc. Până la urmă nu contează mahalaua, ci reacțiile pe care le provoacă autoarei. Te încântă tresăririle Georgiane Sârbu, nu obiectul analizei ei”. □ Cosmin Ciotloș publică *Un prozator al criticii*, o cronică literară la *Imanența literaturii* de Eugen Negrici, Ed. Cartea Românească, 2009: „Probabil că pe Negrici îl încântă cel mai tare tensiunea politică pe care încă o resimte aici. Într-adevăr, înclinația către peisagismul moral al epocii e cu totul neașteptată. Când comentează șirurile de păcate consemnate în marginaliile biblice de-acum câteva veacuri, criticul nu uită să arunce câte-o limbă de foc și către actualitatea de-atunci, din întunecatului deceniu nouă. Aparent, pentru o mai bună înțelegere, prin analogie, a celor două lumi. Așa erau ei, altminteri suntem noi, spune, cu înțelepciune didactică, Negrici”. □ În *Emil Brumarul la ora actuală* Gheorghe Grigurcu semnaleză apariția volumului *I Julien Ospitalierul, II Submarinul erotic* de Emil Brumarul, prefață de Alex. Ștefănescu, Ed. Polirom, 2009: „Una peste alta, Emil Brumarul e totuși unul dintre cei mai importanți poeți români ai epocii postbelice, așa cum am afirmat între cei dintâi, încă la debutul autorului. Artificiul creației d-sale, atunci când se păstrează în marginile a ceea ce putem denumi literatură, posedă el însuși un excepțional dramatism indirect, oglindind ființa ce se refuză, pedepsindu-se prin excesele eterogene ale acestuia”. □ Tudorel Urian semnează *O plimbare prin micul Paris*, o recenzie la *Palatul Regal. Muzeul Național de Artă al României*

de Nicolae Șt. Noica, cu colaborarea lui Peter Derer, cuvânt-înainte de acad. Mugur Isărescu, guvernatorul Băncii Naționale a României, ediție îngrijită de Stelian Țurlea, Ed. Cadmos & Asociația Kultura, 2009: „Dincolo de încântare și frumusețe, acest album este și un strigăt de ajutor, pe care funcționarii responsabili de salvarea patrimoniului și urbanism în Primăria Capitalei și Ministerul Culturii nu ar trebui să îl ignore”. ■ La finele anului revista organizează ancheta *Eu și România literară*. Răspund: □ Ana Blandiana: „Relațiile mele cu «România literară» au fost atât de deosebite înainte și după 1989, încât ar putea fi tema unui studiu de caz revelator pentru felul în care ne-am transformat cu toții și ele îmi întăresc sentimentul că am trăit, de fapt, două vieți, abia încopciate între ele pe muchia teribilului an 1990. [...] Îmi este greu sau poate chiar imposibil să spun cum se explică faptul că, după o atât de lungă și emoționantă colaborare, marcată de o reală complicitate împotriva cenzurii, la numai câteva luni de libertate, am încetat să mai scriu la «România literară». Poate că tocmai împotrivirea la cenzură fusese liantul în lipsa căruia nimic nu se mai lega, poate că iluzia solidarității desfășurate în tăcere s-a risipit, când am început să descoperim că tăceam lucruri sensibil diferite, sau poate că dispariția bruscă a unei bune părți din cei 30000 de cititori ai revistei a fost de natură să schimbe totul...”. □ Romulus Rusan: „Am scris la «România literară» timp de optsprezece ani, din 1972 până în 1990, o cronică săptămânală de cinematecă nu mai lungă de 42 de rânduri. [...] Le sunt recunoscător pentru a mă fi camuflat în colonița de pe pagina 17 lui Mircea Grigorescu și apoi lui Roger Câmpeanu, secretari de redacție, pe care George Ivașcu i-a translat după sine la expulzarea sa de la «Contemporanul». Cu toți trei te înțelegeai fără cuvinte și, datorită complicității lor, scrisul la România literară conținea o plăcere subversivă. Și să nu uit pe gracila colegă de cinefilie, Ioana Creangă, năpraznic dispărută dintre noi, nici pe Gabriel Dimisianu, cel care, ca un ac de balanță, s-a confundat timp de decenii cu prestigiul și constanța revistei. Lor le dedic cele trei cărți de eseuri cinematografice pe care le-am filtrat din colaborarea mea - pe cât de dificilă atunci, pe atât de nostalgică azi - la «România literară». □ Antoaneta Ralian: „Am senzația că citesc «România literară» de când mă știu, adică de când am făcut ochi la viața culturală. Era ghidul meu în marele necunoscut literar, în care încercam și eu, timid, să-mi croiesc o cărăuie. [...] Azi, «România literară» e pentru mine un fel de «acasă» cultural”. □ Ioana Pârvulescu: „Am numărat pe degete: în primele zile ale lui ianuarie 2010 împlinesc 17 ani de când scriu, săptămână de săptămână, la «România literară». Dar nu despre scris va fi vorba aici, ci despre viața de redacție, despre acele detalii care te fac să «stai locului» atâta timp, despre oamenii care se află în culisele spectacolului numit «România literară». [...] «România literară» mi-a scos sufletul. Mi-a stricat vacanțele (pe toate). M-a stors de energie. M-a secătuit. M-a enervat de câteva ori din cale-afară. M-a mâhnit alteori. Din când în când m-a nedumerit și aproape că n-am mai vrut să știu de ea. Cu siguranță că nu m-a îmbogățit, strict financiar vorbind. Cu toate astea, schimbul a fost, categoric și de departe, în

avantajul meu. A fost un mare noroc în viața mea! Pentru aceasta le mulțumesc tuturor celor pomeniți aici, dar și celor pe care i-am scăpat fără să vreau din enumerare și, mai ales, mai ales cititorilor. De dragul lor am încercat, din greu, să rezistăm! P.S. Nu-mi pot închipui redacția fără dl. Dimisianu și fără Adriana Bittel. E ca girafa lui Preda: «așa ceva nu există!»”. □ Emil Brumaru: „Mereu mi-am spus: primii zece ani de rubrică săptămânală sînt grei, apoi totul merge de la sine, metabolismul a încorporat-o, substanțele s-au combinat ireversibil în sângele trupului, nici nu-ți dai seama, conștient, de ce se întâmplă, e ca un fel de rugăciune a inimii, cu fiecare bătaie o repeți văzându-ți de treburile tale cotidiene. [...] Mici dâmburi m-au dat puțin de-a berbeleacul, din când în când. Cea mai drastică sancțiune mi s-a aplicat datorită faptului că, de la o vreme, trimiteam texte în proză! Pur și simplu mi s-a întrerupt rubrica o săptămână, fiind rugat să-mi bag sufletul în cap și să revin la poezie. Noroc că aveam vreo câteva versuri la teșcherea, de pus la rană la o adică, într-o situațiune mai bubonică”. □ Ilie Constantin: „Dintotdeauna am fost alături de «România literară», unde am colaborat cu poeme și pagini critice. Prietenii mei Lucian Raicu, Valeriu Cristea și Gabriel Dimisianu, bizuindu-se doar pe unele din recenziiile mele, m-au împins, în primăvara lui 1970, la acceptarea unei rubrici de cronică săptămânală a poeziei. [...] Începând din 1990, solicitat de reviste din România, le-am trimis - mai ales «României literare» - multe poeme auto-traduse în limba maternă. Gustul pentru eseu mi-a revenit, cu propensiune pentru istoria literară și scriitorii străini (francezi și marii ruși din secolul al XIX-lea)”. □ Dan C. Mihăilescu: „[...] în ianuarie 1990, după ditamai schimbarea, tot la «Luceafărul» aveam să ajung, odată cu propunerea de rubrică a lui Laurențiu Ulici. Până la invitația echivalentă a dlui Nicolae Manolescu pentru «România literară» aveau să mai treacă fix douăzeci de ani”. □ Cristian Teodorescu: „Ca să nu par patetic, dacă aș lua-o de când D. R. Popescu m-a adus la «România literară» în echipa de la corectură sau de când George Ivașcu mi-a ținut spatele, într-o ocazie dificilă, după care mi-a spus «Lasă, dragă, asta e treaba mea, n-ai nevoie să-mi mulțumești!» sau de când Roger Câmpeanu, dom Semaca, m-a onorat cu prietenia lui sau de când conul Pascu mă prevenea pe ce becuri ar fi bine să nu calc sau de când Nicolae Manolescu mi-a dat o rubrică permanentă la care scriu de 20 de ani sau de când Alex. Ștefănescu mi-a oferit o slujbă la «Zig-Zag», într-o perioadă când o duceam nasol, folosindu-și influența de director onorific, sau de când doamnele de la corectură îmi adăugau literele mâncate din cuvinte și aveau grijă să nu-mi apară virgule compromițătoare în texte sau de când Gabriel Dimisianu mi-a calmat îndoielile, după fiecare dintre primele povestiri din *Medgidia, orașul de apoi*, sau de când am fost nominalizat pentru Cartea anului cu câteva săptămâni în urmă, așadar, ca să n-o iau nici de foarte atunci, nici de prea acum, mulțumesc «România literară!»” □ Cosmin Ciotloș: „N-a venit încă pentru mine vremea confesiunilor, dar o mică mărturisire tot am să fac aici. Am apărut prima dată în «România literară» unde deva prin clasa a unsprezecea”. Este relatată scrisoarea trimisă la *Post restant*,

scrisă împreună cu colegul de bancă, care „se hotărâse, pe neașteptate, să devină poet”. □ Radu Cossașu: „Propoziția asta «am ținut 23 de ani *Telecinema*-ul la „România literară”» e din cele câteva, puține, care-mi fac bine, atunci când caut să calc numai pe bordura trotuarului, pentru a-mi verifica echilibrul, alungând tenace, pas cu pas, ideea de dambala care ne încearcă în clipe privilegiate ale vieții în România”. □ Alex. Ștefănescu: „Abia după revoluție, la începutul lui 1990, am putut, în sfârșit, să mă mut la «România literară». În acea perioadă și în continuare, până în prezent, mi s-au propus multe alte funcții de către alte instituții, atât de multe, încât i-aș plictisi pe cititori numai enumerându-le. Le-am refuzat pe toate (unele de zece ori mai bine plătite!), nu pentru că nu m-ar fi atras, ci pentru că nicăieri nu m-aș fi simțit mai bine decât la «România literară». [...] Deocamdată, vreau să declar atât: că mi-am împlinit un vis secret - acela de a lucra la «România literară» mai mulți ani decât în alte locuri. 1971-1989 înseamnă nouăsprezece ani. 1990- 2009 înseamnă douăzeci de ani. Balanța s-a înclinat definitiv în favoarea revistei atât de iubite de mine. Biografia mea și-a regăsit sensul. Orice s-a întâmpla de acum înainte, chiar dacă s-ar întâmpla să mor pe neașteptate, nimic nu mai poate schimba această majoritate clară, incontestabilă”. □ Adrian Păunescu: „Acum fix 20 de ani, «România literară» scria: *Taci, Adrian Păunescu!*; n-am mai publicat niciun rând în această revistă. Acum, redacția îmi solicită să scriu un articol pe tema *Eu și România literară*. O fac, dragă Alex. Ștefănescu. Scriu cu amărăciune și bune urări. [...] Nu sunt un entuziast al «României literare de astăzi». Nici nu cer mila sau compasiunea colegilor mei scriitori de la această revistă, în care am fost adesea atacat, și cu semnătură, și mai ales fără. Pe acest fond de antipatie față de mine, agresiunea a fost aproape totală. Nicolae Manolescu, critic literar de anvergură, căruia i-am recunoscut, și atunci când m-a nedreptățit, rolul important pe care l-a avut în încurajarea și apărarea literaturii române de valoare, în vremuri în care cerneala cu care scria nu-i era otrăvită de politică, m-a criticat sever pentru un imn al spiritualității românești. Că adică tocmai eu să-l scriu? I-am răspuns atunci că, dacă revista pe care o conduce, îmi contestă curajul din anumite momente de dinainte de 1989, mă simt oricând în stare, la acest capitol, al curajului politic, să punem față în față faptele lui și faptele mele. Eu am făcut greșeli mai vizibile, dar și gesturi de excepțional curaj civic. [...] Vreau doar să se țină minte că, în ciuda felului ingrat în care am fost tratat de liderii Uniunii Scriitorilor și de redacția «României literare», eu nu am făcut niciun gest nedrept la adresa vreunuia dintre ei. Dimpotrivă, am intervenit, de exemplu, pentru breasla scriitoricească în mod decisiv la Ministrul Telecomunicațiilor, Dan Nica, în urmă cu un deceniu și ceva, pentru a nu fi scoasă din Casa Vernescu breasla mea. Nicolae Breban și Eugen Uricaru sunt martori. Mă mândresc, de asemenea, cu împrejurarea că, și pentru prieteni, și pentru dușmani, am reușit să-l conving pe premierul Adrian Năstase și Parlamentul României, să fie creată Instituția Indemnizației de Merit, pentru care am fost înjurat ordinar de cei care se și bucurau de ea. [...] Nu pot să mă prefac

a nu ști că am făcut și eu greșeli, n-am fost nici eu totdeauna drept, am susținut și eu polemici care au putut răni pe cei cu care dialogam, am făcut și literatură iritant-propagandistică, dar, desigur, și literatură critică. Dar eu nu sunt o instituție. Sunt numai un scriitor care ar fi avut dreptul, în acești 20 de ani, la o minimă atenție din partea colegilor săi de la «România literară». La finalul intervenției Adrian Păunescu publică două poezii scrise în perioada comunistă: *Ieșirea din sobă* și *Când totul se poate*. □ Sorin Lavric: „Sunt două lucruri pe care le-am înțeles colaborând la «România literară». Mai întâi, că a face gazetărie cultă nu înseamnă să colporțezi informații, ci să creezi atmosferă. Că o revistă de calitate se recunoaște după dispoziția pe care ți-o induce, iar nu după curiozitatea pe care ți-o alimentează. Iar semnul după care un cititor resimte deosebirea dintre o revistă de atmosferă și una de informație este că, deschizând-o pe prima, o face cu aerul că săvârșește un ritual. Există o ceremonie a lecturii «României literare» care o singularizează în peisajul revistelor culturale. [...] Al doilea lucru pe care l-am înțeles este că prestigiul unei reviste este o variabilă irațională cu al cărei capital simbolic, tocmai fiindcă este irațional, nu ai voie să te joci”. □ Al. Săndulescu: „În decursul vieții, am colaborat la numeroase publicații din București și din țară, cu asiduitate mai ales în ultimii 20 de ani, dar nu pot spune despre niciuna, oricât aș fi prețuit-o, ca despre revista, care, în esență, mi-a patronat debutul și, poate și mai mai accentuat, maturitatea: «România literară», mon amour!”. □ Angelo Mitchievici: „Îmi sunt dragi acești colegi cu care nu mă văd atât de des pe cât mi-aș dori, cu atât mai dragi cu cât participă la o întreprindere total neprofitabilă, actul de cultură, și care iau în serios ceea ce foarte puțini mai consideră o ocupație serioasă: critica literară. Nu odată revista s-a aflat în pragul falimentului, nu odată a apelat la măsuri disperate, și nu poți să constăți cu ironie că era mult mai citită și mai prosperă cândva când era amenințată ideologic, decât acum când există o deplină libertate de expresie, și când nu mai ești obligat să elimini balastul obligatoriu al politicului vărsat în paginile ei. În același timp, constat că această revistă are acea tărie de caracter a celor care au trecut prin multe și nu-i mai intimidă nimic, are în avantajul ei o tradiție de decenii, are suportul extrem de important al devotamentului celor care o alcătuiesc de la tehnoredactori la directorul ei și are bun-simț, ceea ce în cazul unei reviste se traduce prin gust”. □ Teodor Vârgolici: „Acum, când ideea de cultură și adevăr se zbate adesea în confuzii, alcătuitoii valoroși ai revistei au în vedere grija purtată materialelor ce respectă cuvântul și atitudini juste. Fațetele acestui respect asigură tendința organică de a mulțumi categorii diverse de cititori, pe care i-am dori sporiți în număr pe anul 2010”. □ Barbu Cioculescu: „În bună parte am moștenit «România literară» de la tatăl meu - se știe că Șerban Cioculescu a scris la «R.l.» cât timp a putut ține tocul în mână. Dacă Radu și Șerban Cioculescu au făcut o dinastie la «Revista Fundațiilor Regale», Șerban, Barbu, Simona au continuat-o la «România literară». Unde se intră prin încercarea puterilor”. □ Tudorel Urian: „La sfârșitul anilor '80 eram profesor la Odorheiu Secuiesc și singura revistă românească pe

care o puteam cumpăra la poștă era «România literară». Poate veneau și altele și erau ținute sub tejghea pentru activiștii de partid și înalții ofițeri de miliție, poate chiar era singura care venea în oraș. [...] În ce mă privește, cel puțin în acea perioadă nu mi-am pus niciodată problema să public în «România literară». Nici măcar nu am visat. Era mult prea sus pentru mine. Îi veneram redactorii pe care nu îi văzusem niciodată la față, îi citeam cu creionul în mână, erau etalonul la care mă raportam continuu”. □ Marina Constantinescu: „Eu însămi. Un fel de a descoperi lumea insistând să înțeleg ce e cu mine. Un amor de șaptesprezece ani. Arta de a prețui cuvântul, limba română, tradiția și modernitatea. Seducția ludi-cului și a dialogului. Povara responsabilității și a responsabilizării. Obligația de a privi înapoi cu recunoștință și înainte cu proșpețime. Nostalgia iubirii. Tandrețea întâlnirilor săptămânale”. □ Mihai Zamfir: „În ceea ce mă privește, am atins întotdeauna «România literară» cu sfială - mă refer atât la paginile venerabile din secolul al XIX-lea, cât și la varianta ei contemporană. Colaborarea mea susținută, aproape săptămânală, la revistă a început abia în luna ianuarie 1990, în momentul când o sfeștanie neoficială, dar extrem de eficientă, a curățat locul de umbrele sinistre ce încă se mai prelingeau pe lângă pereți”. □ Adriana Bittel: „Timp de 38 de ani, viața mi-a fost ritmată și calibrată săptămânal de numerele revistei. Vreo 2000. Nici nu se termina bine unul, că aveam în minte următorul. Pe la nr. 15 înfloresc pomii, la 28 e caniculă, de la 45 poate să ningă și nici nu știi când ajungi iar pe alunecuș la numărul dublu de sfârșit de an și o iei de la capăt, cu nr. 1. [...] De la nr. 1/2010, lungă mea conviețuire dinăuntru cu «România literară» va lua sfârșit. Voi trece de partea cititorilor. O mâhnire voi fi având, fiindcă dragul de meserie, experiența și competența dobândite nu prea sunt pensionabile. Dar mult mai mult contează, când mă uit la teacurile de colecții din cei 38 de ani, mulțumirea că am făcut și eu, poate, ceva trebuincios revistei. Și mai ales că am petrecut bine”. ■ Mihai Zamfir marchează *La centenarul lui „Kir Ianulea”* recitind nuvela. ■ Mircea Lăzăroniu scrie *Despre cartea veche franceză în anticariatele din București*: „Capitală europeană cu pretenții, Bucureștiul a dus până de curând lipsa unei librării de carte franceză, dar s-a salvat parțial prin anticariate și tarabele buchiniștilor, adăpost pentru nenumărate volume demne de tot interesul în limba cândva cunoscută de orice român cultivat. Din spectacolul miilor de titluri, nu este greu să reconstitui cu nostalgie portretul unei pătri rafinate a societății, pentru care lumina venea de la Paris; o elită stând alături de un public mediu de bun nivel. [...] Cei convingși că provincia are farmecul ei, ar putea crede că incursiunile în alte mari orașe ar aduce noi nuanțe. Până atunci, imaginea comerțului cu carte franceză veche în București nu este defel strălucită: circ, incompetență, grosolanie, rea-credință, șmecherie, dar și insule de normalitate; un tablou nici mai bun, nici mai rău decât al societății românești în ansamblul ei”. ■ Semnează versuri Mihai Gălățanu, Ileana Bija, Denisa Comănescu și Emil Brumar. □ Citim *Povestea unui om leneș*, proză de Horia Gârbea. □ În secțiunea *Memorii apare Pe drumul de întoarcere, zăpada...* de Nicolae Balotă, un fragment

din *Abisul luminat*. □ Mircea A. Diaconu oferă cititorilor versurile lui *Mircea Streinul – texte restituite*, marcând 100 de ani de la nașterea a lui Mircea Streinul. □ Apare și *Creștetul ghețarului (fragment din al doilea tom)* de Constanța Buzea. □ Din proză citim și *Prăvălia de peruci* de Doina Ruști. □ Marcând Centenarul Eugen Ionescu, revista publică în traducerea lui Vlad Russo și Vlad Zograf *Călătoria în lumea morților – trei scene*. □ Luminița Voina-Răuț publică *Traducerile din poveste*, fragment din volumul apărut la Ed. Vellant. □ Nora Iuga semnează reportajul *...și la doi pași, Patagonia*. □ Ioana Ieronim traduce *Fondul problemei* de Goran Stefanovski. ■ Elena Lazăr scrie despre „*Kavafeia*” – ediția a 11-a (*Cairo-Alexandria, 9-10 decembrie 2009*): „Cea de-a 11-a ediție a «serbărilor kavafice» (*Kavafeia*) a fost organizată de Ambasada Greciei la Cairo, Centrul Cultural Elen din metropola egipteană și secția din Alexandria a Fundației Culturale Grecești (director Manolis Maragoulis), cu sprijinul a numeroase alte foruri, între care Consiliul Internațional al Grecilor din Diaspora, prin energicul său președinte Stefanos P. Tamvakis, comunitățile grecești din Egipt. [...] Ecouri kavafice pot fi regăsite în opera unor scriitori români. Victor Ivanovici le-a identificat în urmă cu câțiva ani în opera «oniriștilor» români Virgil Mazilescu și Petru Romoșan. Un profesor grec de la Paris, Konstantinos Makris, a lărgit sfera cercetării și a constatat prezența climatului kavafic în creația unor nume de seamă precum Geo Dumitrescu, Alexandru Philippide, Ion Vinea, Ion Caraion ș.a.”. ■ În *Președinți și scriitori* Elisabeta Lăsconi semnalează mai multe volume din literatură străină: *Soția președintelui* de Curtis Sittenfeld, traducere și note de Vali Florescu, Ed. Polirom, 2009; *Ultima iubire a președintelui* de Andrei Kurkov, traducere, note și prefață de Antoaneta Olteanu, Ed. Cartea Veche; *Legături de sânge* de Ceridwen Dovey, traducere de Bogdan Perdivară, Ed. Trei, 2009; *Jurnalul unui an prost* de J. M. Coetzee, traducere de Irina Horea, Ed. Humanitas fiction, 2009; *Rime despre viață și moarte* de Amos Oz, traducere și note de Ioana Petridean, Ed. Humanitas fiction, 2009; *Autoportretul scriitorului ca alergător de cursă lungă* de Haruki Murakami, traducere de Iuliana Oprina, Ed. Polirom, 2009; *Nimicul de temut* de Julian Barnes, traducere de Mihai Moroiu, Ed. Nemira, 2009. „Și Președintele și Scriitorul, ca personaje literare, ilustrează un câmp al puterii interesând enorm pe cititori. Cine este omul care își asumă puterea politică și care este natura lui, ce forțe posedă și cum arată și cum se manifestă în intimitate? Ce înseamnă un spirit creator și cum fantasmalele sale nasc istorii, ce legătură au personajele create cu al lor creator? Iată câteva întrebări ce justifică o asemenea asociere, pornind de la intuiția că și unul și altul posedă o putere vizibilă sau invizibilă care îi deosebește de restul semenilor”. ■ Vlad Russo prezintă *Colocviul Eugène Ionesco la Roma*: „În zilele de 5 și 6 decembrie a.c., a avut loc la Roma un colocviu dedicat împlinirii a o sută de ani de la nașterea lui Eugène Ionesco, pe care organizatorii, Sapienza Universitf di Roma și Accademia di Romania, l-au pus sub semnul unei mărturisiri ionesciene: «Volevo dire l’indicibile» (*Am vrut să exprim inexprimabilul*). [...] Lucrările colocviului

au fost deschise de salutul adresat invitațiilor de Prof. Luisa Valmarin, șefa Catedrei de Studii Europene și Interculturale a Facultății de Științe Umaniste de la universitatea amintită, și de prof. Mihai Bărbulescu, directorul Academiei. Apoi, în comunicarea sa, prof. Mihai Nasta (Université Libre de Bruxelles) a prezentat o tipologie a teatrului lui Ionesco, subliniind trecerea de la registrul comic din primele piese la registrul grav din piesele care încheie cariera dramaturgului. Prof. Ion Pop (Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca) a urmărit, pe baza textelor ionesciene de tinerețe publicate în România, legăturile dintre Ionesco și avangarda românească a anilor '30. Prof. Antonietta Sanna (Universitatea din Pisa) s-a aplecat asupra insolitului în opera lui Ionesco, trasând o posibilă paralelă între jurnalele și memoriile sale și însemnările lui Paul Valéry. În final, filosoful Pietro d'Oriano (cercetător la CNRS, Paris) a făcut o lectură hermeneutică a primei scene din *Cântăreața cheală*, în încercarea de a defini condițiile de posibilitate ale comicului și ale jocului actorului de comedie. Dimineața celei de-a doua zile a colocviului a oferit participanților surpriza întâlnirii, pe peronul vilei ce adăpostește Accademia di Romania, cu o turmă de rinoceri, operă a sculptorului Cristian Răduță, fost bursier al Academiei. [...] A doua sesiune, desfășurată în primitoarea sală a bibliotecii Academiei, a debutat cu comunicarea lui André Le Gall, autor al unei monografii dedicate dramaturgului (publicată recent în Franța, la editura Flammarion), care a prezentat elementele autobiografice din teatrul și scrierile sale memorialistice, în care, potrivit lui, Ionesco, «se pune în scenă» pe sine. Prof. Gabriella Bosco (Universitatea din Torino) a analizat drumul parcurs de cele câteva proze ionesciene transpuse în piese de teatru. În ce mă privește, am vorbit despre experiența traducerii teatrului lui Ionesco în limba română, încercând să desprind direcțiile căutării unui limbaj teatral în măsură să dea glas obsesiilor și fantasmelor sale dintotdeauna. Irina Ungureanu (Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca) a analizat raporturile lui Ionesco cu utopiile secolului XX. [...] Cea de-a treia sesiune s-a desfășurat după-amiază în același loc și a debutat cu comunicarea lui Giovanni Rotiroti (Universitatea «L'Orientale», Napoli), care a analizat nașterea fantasmelor rinocerilor în opera Ionesco și destinul acestui simbol în cultura lumii. Prof. Marie-Claude Hubert (Université de Provence), și ea autoare a mai multor volume despre teatrul francez de avangardă, precum și a unei monografii dedicate dramaturgului, publicată la Editions du Seuil, a prezentat evoluția râsului în teatrul lui Ionesco, împărțindu-l în trei momente: de la comicul limbajului dezarticulat din piesele de început, trecând prin cel al lumii dezarticulate în care lucrurile se multiplică frenetic, până la comicul grav al pieselor de sfârșit. Oana Pughineanu, bursieră a Academiei, a realizat o lectură în cheie filosofică a însingurării ionesciene, scoțând în relief permanentele dileme existențiale care l-au asaltat pe autorul *Scaunelor*. Sesiunea s-a încheiat cu comunicarea lui Vlad Zografu, care a pus în legătură nașterea teatrului ionescian cu capacitatea autorului de a privi lumea cu mirarea aurorală a primilor filosofi ai Greciei antice”.

■ Din notele publicate în rubrica *Meridiane* reținem: □ *Toate scrisorile lui Céline*:

„Recent, în «Bibliothèque de la Pléiade» de la Gallimard, au apărut într-un singur volum, de 2080 de pagini, toate scrisorile ce s-au păstrat de la Louis-Ferdinand Céline, acoperind perioada 1907-1961, de când avea 13 ani până la moarte. Ediția, alcătuită exemplar de Henri Godard și Jean-Paul Louis, augmentează misterul profund al acestui scriitor antinomic, stârnind aceeași atracție/ repulsie, admirație/ negare ca și estul scrierilor sale”. □ *Romarama*: „După ce primele ei romane, *Sărutul Meduzei*, *Camera lui Baltus* și *Cea atât de iubită* au fost nominalizate pentru cele mai importante premii literare din Italia, Melania G. Mazzucco (n. 1966) a fost lovitura cu *Numele ei era Viață*, în 2003. Distins cu Premiul Strega și tradus în 18 limbi (în SUA a figurat pe lista primelor 10 cărți în topurile din 2005), romanul a apărut și la noi, la Polirom, în 2006, în versiunea Oanei Boșca-Mălin. Cea mai recentă apariție semnată de Melania G. Mazzucco, *O zi perfectă*, e o veritabilă electrocardiogramă a Romei, povestind 24 de ore din viața orașului prin intermediul a zece personaje”. □ *Un regal*: „Cu ocazia sărbătorilor, când, deși criză, lumea nu renunță să facă daruri în librăriile franceze a apărut un cadou de luc, destinat pasionaților de literatură. E vorba de un cofert ce conține pe DVD convorbiri filmate ale lui Bernard Pivot cu zece dintre figurile literare și intelectuale majore ale secolului trecut (între care Albert Cohen, Georges Dumézil, Marguerite Duras, Claude Lévi-Strauss, Vladimir Nabokov, Georges Simenon, Marguerite Yourcenar), însoțite de tot atâtea broșuri în care sunt adunate articole, interviuri și documente din arhivele ziarului «Le Monde», acoperind a doua jumătate a secolului XX”.

28 decembrie

● [„Adevărul”, nr. 6047] Adriana Vasiliu arată că *Românii citesc din ce în ce mai puține cărți*: „Conform studiului realizat de Gfk România, aproape o treime dintre respondenți nu citește niciodată cărți, în timp ce în mediul rural ponderea acestora ajunge la 50%. Încă o treime citește cărți numai de câteva ori pe an sau mai rar, iar treimea rămasă citește cel puțin o dată pe lună. Procentul celor care citesc cărți cel puțin o dată pe lună scade la 20% în rândul oltenilor, însă crește la 47% în rândul bucureștenilor”.

29 decembrie

● [„Adevărul”, nr. 6048] La final de an, Dana G. Ionescu anunță: *Record de vânzări pentru Editura Adevărul*: „Potrivii ultimelor statistici, în anul care se încheie Editura Adevărul a înregistrat un adevărat succes de piață. Din colecțiile «100 de cărți pe care trebuie să le ai în bibliotecă», «Disney Clasic», «Pictori de geniu», «Enciclopedia Disney» și «Colecția de lux», românii au cumpărat peste 21.000.000 de exemplare”. În continuare sunt prezentate cele mai vândute cărți de la editurile Humanitas, Polirom, Trei, All, Nemira.

30 decembrie

● [„Adevărul”, nr. 6049] George Rădulescu publică *Personalitățile anului*, „La masa Adevărul”: „Majoritatea invitaților noștri nu este deloc optimistă în privința direcției spre care se îndreaptă societatea și, implicit, economia țării”. Reținem intervențiile: □ *Andrei Pleșu, scriitor și estetician*: „Nu vreau acum sa bombăn națiunea, dar sunt peste tot blocaje de tot felul care mă aduc la dispărare, la furie neputincioasă. Îmi dau seama că n-am să mai apuc un alt chip al acestei țări. Să dea Dumnezeu să-l apuce alții, dar sunt sceptic”. □ *Horia-Roman Patapievici, președintele ICR*: „Noi suntem vinovați că nu facem nimic cu ceea ce a făcut istoria din noi. Fiecare trebuie să încerce să facă presiuni asupra celui din jurul lui, să interiorizeze regulile pe care el le observă și care sunt regulile admise de toți”. □ *Dan C. Mihăilescu, critic literar*: „La ora actuală, Cioran ar fi fost fericit în România pentru că așa o monstruoasă socială, așa o aberație economică, așa o demență de un pitoresc nebun, mai rar. Și cred că acum ar fi fost extaziat în fața faptului că nu suntem nimic și totuși mergem”.

● [„Adevărul literar și artistic”, nr. 1006] Marius Chivu semnalează apariția romanului *Bărbatul de la gară* de Jennifer Johnston, traducere de Antoaneta Ralian, Ed. Humanitas, 2009. ■ Aflăm noi știri din rubrica *Pe scurt*: □ *Omagiu adus Selmei Lagerlöf*: „Prima femeie laureată a Premiului Nobel pentru Literatură, suedeza Selma Lagerlöf (foto), a fost omagiată recent la Sfântu Gheorghe, în cadrul unei ceremonii ce a marcat aniversarea a cinci ani de colaborare între județele Covasna, Varmland din Suedia și Heves din Ungaria”. □ *Românii nu mai citesc*: „Peste jumătate dintre români nu-au cumpărat cărți în 2009”. ■ Sub titlul *Ce ne-a plăcut și displăcut în 2009*, își expun opiniile redactorii publicației; despre *Carte* scrie Dana G. Ionescu: □ *Nobelul nostru?*: „Fără îndoială că, din orice unghi am privi, cel mai important eveniment al anului literar 2009 pentru România este premiul Nobel primit de Herta Müller. [...] Pentru spațiul românesc, efectul pozitiv al alegerii făcute de Academia Suedeză este uriaș. Românii, care nu prea auziseră de cărțile ei, s-au înghesuit să le cumpere și au deschis ochii spre valori contemporane crescute pe solul național. Criticii literari și nu numai, trăgând spuza pe turta literaturii noastre, au considerat evenimentul un act de justiție și o posibilă rezolvare a complexului născut din lipsa unui Nobel”. □ *Bat-o vina de criză!*: „Capitolul «eșecuri» sau «pierderi» include numărul mic de cărți ale scriitorilor români contemporani publicate anul acesta și din cauza crizei economice care a afectat piața editorială. Însă valoarea unora dintre aceste volume – *Cartea șoptelor* de Varujan Vosganian, romanul de debut al Ioanei Pârvulescu, *Viața începe vineri* și alte câteva – poate fi o formă de compensare. Anul 2009 a fost mai mult decât sărac în volume de convorbiri cu scriitori, atât de necesare unei culturi care abia a descoperit importanța genului. S-a simțit lipsa unor cărți precum *Convorbiri cu Octavian Paler* de Daniel Cristea-Enache. Iar cultura română a sărăcit iremediabil prin trecerea în neființă a criticului literar Matei Călinescu”. ■ Dana G. Ionescu realizează un interviu cu Varujan Vosganian,

„Prin această carte m-am împăcat cu morții cei noi”: „- Cum a folosit scriitorul istoria pentru a crea ficțiunea și ficțiunea pentru a configura o istorie atât de puternică a etniei armene? - Pentru a lămuri o asemenea întrebare, încă înainte de a fi pusă, unii autori precizează, chiar din pornire, că personajele ori faptele sunt rodul imaginației lor. Dar cine poate trasa o graniță între real și imaginar și, mai ales, cine poate măsura cât de mult se schimbă realitatea tocmai pentru că e purtată și sporită de aripile imaginarului? Lucrurile stau astfel: personajele au avut un nume, o soartă și un mod în care toate acestea să se fi încheiat vreodată, sunt reale. Însă întâmplările aparțin întregului spectru al lumii, și celui văzut, și celui nevăzut. Există situații reale, situații imaginate și altele imaginare. Poate că în loc de *Cartea șoaptelor*, această poveste s-ar fi putut numi *Cartea lecuirii*”. ■ Ioana Bot publică reportajul *Grădini edenice și muzee halucinante* despre Lausanne.

● [„**Lucefărul de dimineață**”, nr. 45-46 (917-918); nr. de pagini: 24] Din *Viața literară* reținem *Clubul Dramaturgilor a încheiat festiv al cincilea an de activitate*: „Luni 21 decembrie, în sediul USR, a avut loc ultima ședință a anului 2009 pentru Clubul Dramaturgilor, condus de Mircea Ghițulescu”. ■ Dan Cristea publică *Un cronicar cu ifose, dar și cu spirit de generație*, o cronică literară la *Timpuri noi* de Daniel Cristea-Enache, Ed. Cartea Românească, 2009: „Hărnicia, consecvența și spiritul de generație explică, în bună măsură, faptul că sunt și autori care așteaptă cronicile lui Daniel Cristea-Enache”. ■ Horia Gârbea comentează *Cărțile săptămânii* în *Teatru cu miere, canapea și bășcălie. Zimbrii tropăie prin gânduri*: □ Olga Delia Mateescu – *Miere și canapea*, Ed. Palimpsest: „În opinia mea, în raportul operii sale cu critica, Olga Delia Mateescu a depășit momentul unor simple descrieri tematice sau stilistice, meritând, de acum, o deslușire mai profundă a resorturilor eului creator Nu aceste rânduri succinte o vor face, dar sper că vor contribui la începerea unui asemenea demers”. □ Attila F. Balázs – *Missa bestialis*, Ed. Limes: „Așa cum prefațatorul remarcă, Attila F. Balázs este un revoltat care se vrea chiar iconoclast, dar este un abil orchestrator de efecte”. □ Boris Marian Mehr – *Bazar oriental*, Ed. Nouă: „Se vede treaba că Boris Marian a ajuns la concluzia că, dacă se vorbește de disoluția și confuzia genurilor, e cazul să o practice deliberat, pe scară mare, fără nicio preocupare de ce-ar putea crede cititorul sau de sistematizare proprie”. □ Octavian Onea – *Au fost Ploieștii urbea „Scrisorii pierdute”?*, Ed. Premier: „O carte bizară care caută să argumenteze pe 200 de pagini că DA, acțiunea cunoscutei piese s-ar derula la Ploiești. Evident că e o chestiune minoră și imposibil de probat până la capăt și care, probându-se eventual, nu ar reduce cu nimic universalitatea marelui dramaturg”. □ Virginia Moisescu – *Pătuțul*, Ed. Tracus Arte: „Virginia Moisescu socilează între directețea totală și concesiia făcută livrescului, cu aluzii la texte biblice”. □ Mircea M. Ionescu – *Filozofia bășcăliei*, Ed. Play: „Spre lauda lui, Mircea M. Ionescu tocmai se scutură viguros de ea, izbutind, pe motivele predilecte ale teatrului său, să producă surprize și performanțe”. ■ Apare partea a doua a anchetei organizate de Horia Gârbea, *Anul literar 2009*. În acest număr răspund:

□ Geo Vasile: „1. [...] Așadar, frumoasa carte de catrene *Alungând tristețea, ca Paganini* de Gellu Dorian (Ed. Brumar), *Evanghelia după Corbu* de Daniel Corbu, ediție bilingvă româno-italiană (Ed. Princeps), cartea de proză *Colecționarul de iluzii. 5 nuvele* de S. Sârcă (Ed. InfoTeam), eseu *Modernismul și psihologia. Încercare de epistemologie literară* de Maria-Ana Tupan (Ed. Academiei), care în 150 de pagini spune mai mult, mai expresiv și mai cuceritor ca noutate a interpretării (de pildă, a operei lui V. Voiculescu) decât alții în 1.500 de pagini, și, bineînțeles, *De veghe în lanul de proză. De la Mircea Eliade la Mircea Cărtărescu* de Geo Vasile (Ed. Lumen), despre care, tot bineînțeles, nu va scrie nimeni, de vreme ce mandarinii criticii rămân aceiași, infatigabili, multipremiați, incoruptibili, neabătându-se de la lista autorilor arondați. Mai semnez pentru amatorii de roman: *Umbra torționarului* de Gene Wolfe (Ed. Leda, traducere de Irina Horea) și versiunea românească a cărții *Prințul norilor* de italianul Gianni Riotta (Ed. Rao), tradusă de subsemnatul. [...] 4. Evenimentul literar al anului a fost romanul *Cartea șoaptelor* (Ed. Polirom) de Varujan Vosganian. Dezamăgirea o pun pe seama corporației douămiștilor, care, după debuturi eclatante, au clacat. Asta e!”. □ Aurel Pantea: „1.-4. Apariția cărții de poeme *Negru pe negru*, de Aurel Pantea”. □ Nicolae Stoie: „1. Nu știu dacă vreuna dintre cele câteva cărți care m-au «strigat» să le scot din nou din raftul bibliotecii mele personale (*Diavolul și ucenicul său: Nae Ionescu - Mihail Sebastian* de Marta Petreu, *Supleantul* lui Petru Popescu, *Raport asupra singurătății* de Augustin Buzura, *Nu știu alții cum sunt...* de Șerban Foarță sau *Scot cavaleria* de Vladimir Udrescu) poate figura printre cele mai bune cărți ale anului 2009. În mod deosebit, țin să remarc un titlu: *G. Călinescu. A cincea esență*, cartea tânărului critic Andrei Terian. Nu-l cunosc personal, l-am văzut o singură dată la Sibiu, în 6 octombrie la Art-Cafea, unde a prezentat volumul de poezie *Submarinul iertat* de Andrei Codrescu și Ruxandra Cesereanu, dar am convingerea, parcurgându-i impresionantul tom (780 de pagini), că viitorul juriu al Uniunii Scriitorilor din România, care va acorda premiile pe 2009, va trebui să-l încununeze cu Premiul pentru debut în critică și istorie literară. [...] 2. Prin comparație cu anul 2008, când *Istoria critică a literaturii române* a creat adevărate tsunami de admirație ce au depășit perimetrul vieții literare, dar și nebuloase vârtejuri contestatate (cf. *Gașca și diavolul. Istoria bolnavă a domnului Manolescu* de Puși Dinulescu), sunt tentat să răspund: niciunul. [...] 4. În mod sigur, faptul că o scriitoare germană, originară din România și în cărțile căreia lumea românească de dinainte de 1989 este obsesiv prezentă, a luat Premiul Nobel. Și dacă un asemenea răspuns pare a fi tras pe calapod, poate, o privire întoarsă, mai cu luare aminte, spre geografia locului ar fi în măsură să constate că dintre multiplele evenimente literare, unele cu periodicitate anuală (*Poesis-ul* de la Satu-Mare, *Zilele revistei Transilvania* de la Sibiu, *Noaptea de poezie* de la Curtea de Argeș și altele, fiecare meritorii în sine), *Zilele și Noaptea de Literatură* de la Neptun, al căror patron spiritual este Nicolae Manolescu, s-au clasat, și în 2009, pe primul loc”. □ Mircea Ghițulescu: „Aș

aminti, în primul rând, câteva volume de dramaturgie. Din recolta foarte bogată a anului 2009, drama *Leoaica rănită* de Aurel Gheorghe Ardeleanu este o sinteză la rece a comunismului și ceaușismului în termeni de mare generalitate și în stilul post-brechtian al lui Peter Weis și Dieter Forte. [...] Este de remarcat volumul *Miere și canapea* de Olga Delia Mateescu mai ales pentru comedia *Canapeaua*, dar și Mircea M. Ionescu pentru *Filozofia bășcăliei*. Nu știu dacă Valeriu Butulescu și-a publicat *Insula femeilor*, o formidabilă comedie pe care am citit-o în manuscris. Dacă a luat formă de carte în 2009, aceasta va trece imediat pe locul întâi. În ce privește poezia, mi-a atras atenția Mircea Bârsilă (*Monede cu portretul meu*) pentru poemele sale ca niște rugăciuni laice, monologuri rostite cu gura încleștată. În proză, atrag atenția asupra dramaturgului Viorel Savin, cu romanul în două volume *Gresia albastră*, o scriere epică de mari proporții despre revoluția comunistă din România anilor '50, tăioasă și exactă ca un metronom. La Chișinău profesoara Elena Prus a publicat un volum de critică și teorie literară cu o dicțiune impecabilă, care se numește *Po(i)etosfere și proiecții hermeneutice*". □ Mădălin Roșioru: „1. Răspund, de la margine de țară, strict sub rezerva lui «mi se pare», deoarece peisajul aparițiilor editoriale de «la noi» pare decisiv conturat mai degrabă de capacitatea editurilor de a-și aduce marfa cât mai aproape de cititori, deci de eforturile lor de difuzare și promovare: or, refuz să cred că valoarea unei cărți stă în performanțele de PR sau de marketing ale editurilor. Și nu mă refer la traduceri. Există cărți bune de care n-a auzit nimeni, în afara unei arii geografice restrânse, și există rebuturi, difuzate prin rețelele de supermarketuri, cu care marile edituri ar trebui să simtă că și-au dat cu firma-n cap. [...] 4. Eveniment e orice carte bună peste care ai șansa să dai. Sau orice text fericit. Dezamăgiri sunt multe, prea multe să le mai contabilizezi ori să le mai percepi ca atare". □ Nicolae Bârna: „1. Câteva cărți (sigur, unele îmi vor fi «scăpat», fără îndoială...): dintre prozele anului, romanul *Cărțile vieții*, de Dan Perșa [...]; dintre aparițiile de poezie mi-au reținut atenția volumele *Spațiu privat*, de Elena Vlădăreanu, și *Probleme personale*, de Angela Marinescu; de la «alte specialități», impresionantul op de istorie și critică literară (sau, mai bine zis, ca să folosim o formulă în circulație, de «istorie critică») *G. Călinescu. A cincea esență*, de Andrei Terian". □ Angelo Mitchievici: „1. [...] *Nicolae Steinhardt și paradoxurile libertății* (Ed. Humanitas, București, 2009) a lui George Ardeleanu mi se pare una dintre cele mai bune cărți de critică literară într-un sens foarte larg care au apărut în acest an. Cu o viziune nouă asupra modernismului vine și Paul Cernat cu *Modernismul retro în romanul românesc interbelic* (Ed. Art, București, 2009), carte recent apărută care nu a apucat să fie luată în dezbatere. Aș semna și cartea mult discutată, îndrăzneată a Martei Petreu *Diavolul și ucenicul său: Nae Ionescu - Mihail Sebastian* (Ed. Polirom, Iași, 2009) și, cu toate că este vorba de un volum alcătuit din articole, prin reglajul compozițional și proiectul ei, cartea lui Ioan Stanomir *Despre sunete și memorie - Fragmente de istoria ideilor* (Curtea Veche, București, 2009) mi se pare menționabilă. Surprize mari oferă și cărțile tinerilor

universitari, unele dintre circulând din păcate mai greu, iar cartea lui Adrian Lăcătuș *Modernitatea conservatoare. Aspecte ale culturii Europei Centrale* (Ed. Universității Transilvania) ar trebui să figureze în bibliografiile de specialitate. Și cartea lui Andrei Terian *G. Călinescu. A cincea esență* oferă o reevaluare a operei marelui critic. Venind din direcția cărților crude, o carte stranie și, în același timp, minuțioasă mi se pare aceea a lui Mircea Mihăieș *Despre doliu. Un an din viața lui Leon W.* (Ed. Polirom). În ceea ce privește poezia, aș remarca volumul cu totul special al lui Radu Vancu, *Monstrul fericit* (Editura Cartier, 2009), o voce care s-a impus în spațiul poeziei românești tinere, dar și pe aceea a lui Șerban Foartă *Nu știu alții cum sunt...*, cu o finețe a infimezimalilor. Cu proza scurtă, o foarte frumoasă surpriză a venit din partea lui Florin Manolescu cu *Mentaliștii* (Cartea Românească, 2009), însă mă simt atașat pentru scriitura dezinvoltă și de *Celelalte povești de dragoste* ale lui Lucian Dan Teodorovici sau de selecția de proză scurtă realizată de Florin Lăzărescu în *Lampa cu căciulă*. O carte feerică, insolită s-a ivit din colaborarea Verei D. Niculescu cu Emil Brumar, *Basmul prințesei Repede-Repede* (Ed. Polirom). Pentru roman ar fi și mai multe de spus, aleg însă primul roman al Ioanei Pârvulescu *Viața începe vineri* (Ed. Humanitas, 2009) ca un reper, ca un semn de carte. În zona istoriei ideilor, cartea lui Vladimir Tismăneanu publicată la Ed. Humanitas, *Naufraziul utopiei* și cea a lui Mihail Neamțu *Povara libertății* (Ed. Polirom) conferă un spațiu de rezonanță ideilor românești. [...] 4. Din punctul meu de vedere, impresionantă prin volumul documentar investigat și prin acribia cercetării, mi s-a părut cartea lui George Ardeleanu *Nicolae Steinhardt și paradoxurile libertății* (Editura Humanitas, București, 2009), rezultatul unei teze de doctorat îndelung pregătite. Cred însă că mai există și alte cărți-eveniment, și doar respectarea regulii jocului mă face să nu le menționez aici, dar și faptul că o ierarhie de tip Miss/ Mister Cartea Anului mi se pare dificilă. Despre dezamăgiri, ele se referă nu la un gen literar anume și nici la o carte anume, ci la tot mai mica disponibilitate a editurilor, justificabilă până la un punct de criza economică de a publica critică literară sau la restricționarea volumului acestora, indiferent de profilul cărții”. □ Florica Bud: „1a. Doamna Monica Tatoi... *Politic in(corect) – Despre România, dar cu dragoste* – pentru că a probat tot ceea ce a scris. [...] 1b. Doamna Andreea Marin Bănică, *Prețuiește Viața* – pentru că atitudinea ei de bunicuță înțeleaptă m-a făcut să mă simt, alături de alți cititori, tânără, dar și neliniștită... la gândul că... ce groaznic trebuie să te simți când și se umple cavitatea abdominală cu sânge, în timp ce suferinzi sociali te așteaptă la emisiune, să le rezolvi destinele. 1c. Doamna Mihaela Rădulescu, *Niște Răspunsuri*, în primul rând, pentru că a optat pentru prestigioasa Editură Polirom, când ar fi putut să tipărească la Editura Gallimard. [...] 4. Marea mea dezamăgire pe acest an sunt scrierile doamnei Herta Müller. De ce oare? Fiindcă am înțeles de ce eu (nu îmi permit să vorbesc în numele altora) nu voi lua niciodată Premiul Nobel Pentru Literatură... pentru că nu voi scrie nici sub amenințarea pistolului atât de... Dar nu voi încheia sub

nicio formă într-un regim pesimist: lasă că își va cumpăra doamnă Herta Müller, acum că dispune de cash, un stilou din aur cu briliante, care va scrie mult, mult mai bine, ca să ducă peste hotare faima noastră! Așa să ne ajute Cel De Sus!”. □ Paul Aretzu: „1. După cât am reușit să citesc, în anul 2009 am remarcat câteva cărți interesante: Varujan Vosgianian – *Cartea șoaptelor*, Nicolae Breban – *Orfeu în infern*, Marta Petreu – *Diavolul și ucenicul său: Nae Ionescu – Mihail Sebastian*, Andrei Terian – *G. Călinescu: a cincea esență*, Miron Kiropol – *Fortăreața*, Andrei Zanca – *Oprirea*, Angela Marinescu – *Probleme personale*, Ion Zubașcu – *Omul disponibil*, Mircea Bârsilă – *Monede cu portretul meu*, Florin Caragiuc – *Sentic*, Dumitru Chioaru – *Arta comparației*, Adrian G. Romilă – *Imaginea Raiului în cultura populară*, Daniel Cristea-Enache – *Timpuri noi*, Lucian Teodorescu – *Medgidia, orașul de apoi*, Mircea Mihăieș – *Despre doliu*, Marian Victor Buciu – *Panorama literaturii române în secolul XX. Proza*. [...] 4. Evenimentul anului îl constituie, fără îndoială, romanul atât de comentat al lui Varujan Vosgianian. Dezamăgirea cea mai mare este produsă de indiferența pe care clasa politică și guvernarea o arată constant față de cultură”. □ Ofelia Prodan: „1. *Monstrul fericit* (Radu Vancu, Ed. Cartier), mi-a plăcut, *Dicționarul Mara*, al lui Dan Coman, de asemenea. Tocmai a apărut o frumoasă carte la Viena, *construiam o cetate în jurul părinților mei*, a lui Mircea Lăcătuș, cu un tonus parcă în continuarea poemelor din ultimul capitol al cărții lui Daniel D. Marin (*I-am luat deoparte și i-am spus*, Brumar, 2009), aproape la fel de naiv-visător, candid, dar cu o voce matură spre finalul fiecărui poem. Iată afinități între poezia românească din Austria și poezia românească din România!... Am mai citit cu plăcere Ion Zubașcu (*Omul disponibil*, Ed. Brumar), iar dintre douămiiști, Diana Geacăr, cu *frumusețea bărbatului căsătorit* (Ed. Vinea). La debut în poezie, aș remarca-o pe Moni Stănilă cu a ei carte *Confesiunile Dogmatistei*. Douămiismul poetic confirmă, dar debutul își continuă tendința descendentă. [...] 4. Festivalul Internațional de Literatură București, da, cred că acesta a fost un eveniment literar, întrucât cărțile e bine să apară, dar și să se vorbească despre ele, să fie aduse în prim-plan. Iar cea mai mare dezamăgire, faptul că se scrie din ce în ce mai puțin poezie și mai slab, iar asta se vede mai ales în debuturile acestui an”. □ Gellu Dorian: „1. Varujan Vosgianian - *Cartea șoaptelor*, Editura Polirom; Stoian G. Bogdan - *Chipurile*, Editura Cartea Românească; George Vulturescu - *Orb prin Nord*, Editura Paralela 45. [...] a) Zile și nopți de literatură - Neptun-Mangalia. b) Romanul *Întoarcerea Tatălui risipitor* de D. R. Popescu”. ■ Constantin Stan este prezent cu partea a doua din *Acele lucruri aiuritoare care se petrec în spatele scenei*. ■ Cornel Ungureanu semnează *Întoarcerea acasă*, un text despre Ioan Cărmăzan. □ Urmează un interviu cu Ioan Cărmăzan (*Balcanii – o simfonie de sânge și miere*, realizat de Ștefania Coșovei. ■ Alexandru Cistelean este interviuat de Andra Rotaru (*Poezia e ca dragostea: vine după ce a venit și nu când ți-o programezi*: „- Cât se experimentează acum în poezie? - Nu cred că mai contează. S-a experimentat atât, încât experimentul a devenit cea mai plictisitoare

formulă și atitudine. Toate experimentele au devenit, după avangardă, prea lesnicioase; pentru că erau permise. Ele erau interesante câtă vreme scandalizau, câtă vreme nu erau permise de decența literară, de cod. Acum sunt banale la culme. Cu atât mai banale cu cât își iau aere mai vitejești. Nu mai există vitejii în literatură. Și asta, tocmai pentru că există toată libertatea. Mai important pentru poeți e să regăsească - ori să găsească - o cale de a comunica ceva substanțial singurărilor care populează lumea noastră. Iar ele sunt atât de multe, încât șansele poeziei devin pe zi ce trece tot mai mari. [...] - *Cât de pregătiți sunt criticii de astăzi față de cei din anii anteriori?* - Cred, în orice caz, că mai bine decât eram noi pregătiți. Firește, cei care vor să fie. Nu e o lege care să-i oblige. Dar la unii dintre ei se vede diferența. Bunăoară, criticii interbelici făceau referințe spontane la filozofie, estetică, teologie; lucrul nu s-a mai întâmplat cu primele generații post-belice, oarecum pur «literare» ca formație; tot cam de felul ăsta era și climatul în care ne-am format noi. Acum însă se poate reface legătura de formație cu criticii interbelici. E drept că ceea ce spun eu aici e mai degrabă teorie; dar măcar șansa există - șansa unei pregătiri mai complexe”. ■ Ioana Ieronim traduce eseul lui Goran Stefanovski, *Povești din Estul sălbatic*. □ Gelu Negrea publică *Premiile de excelență, încurajare și consolare Morning Star Wars 2009 (prima și ultima ediție)*: „Am primit recent la redacție pe căi nebănuite și nedivulgabile, pentru că noi ne protejăm sursele (financiare și de inspirație!), un text dubios, dacă-nu cumva de-a dreptul suspect, însoțit de rugămintea publicării sale, integrale și fără modificări fundamentale, la sfârșitul anului, în ultimul număr al revistei (Doamne, ferește: batem în lemn!). După ce l-am mai aranjat pe ici-pe acolo, și anume prin punctele existențiale, am dat ad litteram, curs solicitării expeditorilor, nu înainte însă de a reitera, pentru orice eventualitate, precizarea curajoasă din caseta tehnică în conformitate cu care *responsabilitatea afirmațiilor cuprinse în paginile revistei «Lucașfărul de dimineață» aparține autorilor articolelor* – lucru într-un total valabil inclusiv în situațiile disperate când opiniile autorilor coincid cu ale noastre. Deplin conștienți că ne aflăm în fața (dar, din acest moment, și în spatele) unei intoxicații grosolane – dovadă, frecventele erori intenționate strecurate perfid în text – în virtutea dreptului la libera exprimare dăm, totuși, publicității neplătite infamul document”. Sunt enumerații laureații, cu greșeli fie în numele proprii fie la operele pentru care sunt premiați: Dan Lungu, Constantin Stan, Ioana Pârvulescu, Caius Dragomir, Gabriel Liiceanu, Daniel Cristea-Enache, Horia Gârbea, Constantin Ciucă, Gelu Negrea, Marta Petreu, Neagu Djuvara, Traian Băsescu. ■ Apare *Mami, dac-ai ști cât mă bucur*, un fragment din romanul lui Radu Aldulescu *Ana Maria și îngerii*. ■ Versuri semnate de Virgil Diaconu, iar Valeriu Sitaru publică proza scurtă. ■ Lucian Perța publică parodii (Florea Burtan).

● [„**Dilema Veche**”, nr. 307] În rubrica sa *SOS București* Andrei Pippidi scrie despre starea în care se află *Casa Pillat*. ■ Claudiu Constantinescu prezintă volumul *Gargui* de Andrew Davidson, traducere de Teodor Fleșeru, Ed. ALLFA,

2009: „Pe scurt, *Gurgui* merită să fie un best-seller. Răspunde multor gusturi și nu face nici un rău literaturii, iar ingredientele lui (romanță angelică, horror naturalist, thriller medieval, gotic, para-, psiho- etc.) sunt manevrate de un autor (canadian, debutant, harnic în documentare și deloc grăbit cu textul) pentru care o carte de succes trebuie să fie, în orice caz, una atent și inteligent meșteșugită”.

■ Despre articolul *Puțină istorie* de G. Călinescu, publicat în „Adevărul literar și artistic”, 17 ianuarie 1937 scrie Codrin Liviu Cuțitaru în *Istorie românească*.

■ În *Dilema veche vă recomandă* citim două propuneri: □ Simona Sora: „Aș citi cu mare plăcere un roman intitulat *O fată cu numele meu care nu eram eu* de Antoaneta Ralian. Cum primul capitol a fost deja scris (și publicat în antologia *Prima mea dezamăgire în dragoste* de la Editura Art), pot să sper că voi citi curând romanul solar-introspectiv-ironic care începe cu următoarea însemnare, pe prima filă a unui calendar scos la Socec & Co: «Vineri 24 iulie 1934 am avut o aventură la grădină cu Sandu R. Mi-l place», în traducere actuală: «aventură = întâlnire față-n față cu Sandu R (nu ne cunoșteam personal), care m-a privit, m-a salutat și, posibil, dar nu și probabil, mi-a zâmbit»”. □ Radu Cosașu: „Ovidiu Șimonca - *Pot să vă mai enervez cu ceva? Interviuri între vehemență și emoție* (Editura Cartier, Colecția «Rotonda», 2009). Incomod, dar totdeauna pertinent, permanent iscoditor și nemulțumit cu puținul și banalul, Șimonca este, după gustul meu de refuznic al interviurilor, singurul întrebător din presa noastră intelectuală care, de la Tita Chiper încoace, are toată îndreptățirea să-și selecteze interviurile într-un volum de incontestabilă semnificație literară, dincolo de zi și de clipă”.

■ Andra Rotaru realizează un interviu cu Constantin Abăluță, „*Pălăria și cuierul m-au emoționat întotdeauna*”: „- Eugen Negrici afirma că ați avea intuiția «cumulului de banalități [care] deschid o cale miraculoasă spre grotescul fantastic și halucinant». Există vreo înclinație spre scenografie în normalitatea în care vă plasați subiectele? - Multe poeme ale mele au o scenografie anume, exemplele de dinainte cred că sunt grăitoare. Obiectele, oamenii, elementele naturii și ale imaginației își găsesc o anume configurație sugestivă. În acest sens, Gheorghe Grigurcu a făcut o observație esențială și anume, că un spirit demonic mă împinge să tratez elementele de decor drept elemente principale și figurile preajmei să le topesc în fundal. Această inversare infuzează o energie nebănuită poemului. Ceea ce a fost la început un simplu joc ori subterfugiu formal devine cu încetul o întreșere de semnificații, căci în drum spre noile lor poziții, ca pe banda lui Moebius, toate elementele își schimbă parametrii, dreapta devine stânga, susul devine jos, deruta simțurilor trece lin în lirism genuin. [...] – *Cât de eretic sunteți în poezie?* - Poemele suprarrealiste (cele ce-au rezistat timpului) grupate în volumul *Statuia care vomită*, ori în mai recentul *Țipătul meu castrat din fașă*, publicat de revista «Ramuri» anul trecut, stau mărturie a iconoclastiei mele lirice. Uneori mânia care mă face să scriu pornește și de la un necaz personal, recte de la un nume - așa că cei care-mi fac rău sa se ferească, să nu fie însemnați pe veci ca «oameni negri». În memorii, de va fi să produc astfel de texte, voi dezvălui

dedicațiile ascunse ale poemelor eretice. Glumesc, desigur. Poemul odată sfârșit, îngusta lui motivație pământeană se dizolvă în neant. Revolta e una ontologică: sunt furios pe ingratitudea condiției umane, pământești, cetățenești. Să fii locatar al unei case, pe-o stradă anume, să ai vecini cu mașini și copii: te-apucă groaza! Stări de exaltare și nihilism care trec repede, și mă înscriu apoi cuminte în normalitatea noastră cea de toate zilele”.

[DECEMBRIE]

● [„Acolada”, nr. 12 (27)]. Sub titlul *Apoteoza negrului* citim cronică literară a lui Gheorghe Grigurcu la volumul *Negru pe negru* de Aurel Pantea, prefață de Al. Cistelean, Ed. Limes, 2009: „Precum Paul Celan, poetul nostru își transcrie exact umorile tensionate atât de propria lor natură cât și, presupunem, de o disciplină a imaginarului ce se cuvine a le traduce în prezență. Propunându-și a înfățișa «o eternitate fără niciun relief», bardul îi acordă totuși «relieful» trebuitor unui discurs coerent estetic. Format cu lentoare, sub faldurii unei discreții ce e departe de a-l dezavantaja, Aurel Pantea e, pentru subsemnatul, una din surprizele faste ale poeziei românești de azi”. ■ În *Fratele meu de neant...* Barbu Cioculescu scrie despre volumul *Sol* de George Virgil Stoenescu, Ed. Univers Enciclopedic, 2005: „S-ar putea ridica întrebarea cum de a ales George Virgil Stoenescu tocmai acest stil dulce-curtenitor, cu aparentă lipsă de dramatism și atât de îndatorat structurii sale fixe. Poate pe de-o parte muzicalitatea, perfecțiunea de piatră prețioasă a fragmentului liric care este rondelul, pe de alta energicul impuls al primului vers, liturgice, repetitive celelalte, reapariția teatrală a primului vers la finele rondelului, numărul de 13 al versurilor să-și fi spus cuvântul”. ■ Magda Ursache semnează *Pânda și Moartea*, o recenzie la volumul *Chermeza sinuci-gașilor* de Radu Ulmeanu, Ed. Pleiade, 2009: „Cum mizează pe suspens, pe răsturnări dese de situație (misterul ca ingredient nu putea lipsi), Radu Ulmeanu e un maestru al epicității, în bună tradiție și fără urmele degetelor de poet. Fresca politico-socială e completă și complexă” ■ Constantin Trandafir publică *Mircea Eliade. Narațiunea și „demnitatea metafizică”*, notând apariția unei noi ediții *Noaptea de Sânziene*, fără a specifica editura: „E un roman ambițios, de o complexitate unică în literatura noastră, un roman total: roman mitic, roman inițiativ, roman erotic, roman social, de moravuri, politic, ba chiar și cu episoade senzațional polițiste”. ■ Adrian Dinu Rachieru revine la secțiunea *Poeți din Basarabia* cu textul *Un antreprenor spiritual – Vasile Levițchi*: „Dar dincolo de valoarea-i poeticească, V. Levițchi mai are un mare merit: cel de a fi fost pentru atâția tineri, începători în poezie și viață, un antrenor spiritual”. În continuare citim versurile poetului. ■ Sub titlul *Două cărți, două destine... aceeași istorie* Nicolae Florescu scrie despre: □ romanul *Basarabia* de Paul Goma, Ed. Jurnalul literar, 2002:

„Paul Goma este, în romanul *Basarabia* cel puțin, cel mai important și desăvârșit scriitor român contemporan: conștiință și glas european”. □ romanul *Un tigru de hârtie. Eu, Nica și securitatea* de Bujor Nedelcovici: „[...] considerăm că în romanul *Un tigru de hârtie* de Bujor Nedelcovici avem una dintre cele mai profunde cărți pe care le-am putut consemna în literatura noastră din ultimul deceniu”. ■ C. D. Zeletin publică *Reflecții despre oximoron*. ■ Angela Furtună semnează *Nu poți scrie cu aceeași mână delațiuni și capodopere*, un articol – *despre nevoia de est-etică și despre actualitatea Monicăi Lovinescu* - : „În vremuri de gravă dezaxare a umanității, ca acele de acum, mentorul cel mai bun rămâne Dumnezeu, deasupra oamenilor, dar Maestrul de morală și de gândire literară nu poate fi altul decât un mare iubitor și slujitor de adevăr și de onestitate. Monica Lovinescu a fost un astfel de om rar, pentru că niciodată nu a obosit să ofere și să pretindă și de la contemporanii săi curaj și demnitate: «pentru adevăr nu e niciodată prea târziu...» căci nu trebuie să obosim a fi «ucenici la porțile Adevărului»”. ■ Alina Dragoș publică prima parte a studiului *O literatură crepusculară între încremenire și neașezare. Joseph Roth și nostalgia fericii*: „Lumea finitudinii imperiale pare să stea sub semnul staticului sau al migrațiilor. Cele două dimensiuni sunt complementare și antitetice totodată, dar ele par să evoce nostalgic un modus vivendi... O posibilă analiză, fără fundamentalisme, restrictivă e drept, dar justă, ar putea opera cu câteva repere demne a fi remarcate”. ■ *Despre Filozofia ca stare de spirit* scrie Sorin Lavric: „Firea lirică, ca oscilație eminamente fantasmatică, are drept expresie firească poezia, și orice om liric este prin chiar firea lui unul ce trăiește în chip dominant în elementul poeticului. Numai că poeticul acesta, îmbinând în el însuși seducția, misterul și puterea fascinatorie fără de care un om nu poate fi considerat o reușită umană, nu are nimic în comun cu forma rapsodică și prozodică pe care poezia a luat-o de obicei de-a lungul istoriei”. ■ Radu Mareș este prezent cu prima parte a textului *Despre noul realism socialist*: „Trag cu ochiul când am timp spre cea mai mare, mai „imperialistă” piață de carte a lumii, care e cea americană și observ două lucruri foarte interesante și pentru noi, cei din „estul sălbatic”. Unul e foarte slabul interes, dacă nu de-a dreptul dezinteresul americanesc față de ce se scrie de ceastăaltă parte a Atlanticului, în îmbătrânita, în sclerozata noastră Europă. [...] Azi, ca și în domeniile cercetării de vârf, America merge în literatură pe o potecă numai a sa și pe care nu pare să-i fie nimeni în față, nici măcar alături. Am căutat mult după o evaluare americană actuală a bătrânului nostru continent, pentru că știu că există câteva foarte spirituale. O formulare care să conțină și schimbarea devenită banală de la al doilea război încoace”. În continuare sunt propuse „două studii de caz”; primul roman este *Cartea lui Daniel* de E.L. Doctorow, tradus în română și publicat la Ed. Univers, 2000. ■ La ancheta *După douăzeci de ani* (v. „Acolada”, nr. 11 (26)/ 2009) răspunde Constantin Frosin: „1. 2. 3. [...] Privesc și mă crucesc, da’ tot nu văd unde s-ascunde importanța anului 1989... Faină întrebare! Importantă pentru cine? Pentru eșalonul doi? Pentru flămânzii de putere

și avere ai pecereului, care nu se mai satură de putere și avere, în vreme ce boboru' nost' ține post... da' fără rost... deși nu-i prost... da' nici ăia, să renunțe la putere... Ce rost mai are schimbarea asta neschimbată (oare o reeditare nu rimează cu o restaurare?! O ediție nerevizuită, necorectată și neadăugită...), când omul simplu, omul de pe stradă (ca mâine, îi vom spune omul din stradă...) afirmă ritos: Tot mai bine era înainte, ori: Era mai bine cu nea Nicu...! Iar ăștia sunt cei mulți, de pe urma cărora trăim și noi, intelectualii și oamenii de cultură, care am crezut că, după revoluția asta, România avea să devină țara unde curge miere și lapte. E drept, pentru unii așa este, cei care au răcnit din toți rărunchii: La vremuri noi, tot noi! [...] Importanța oamenilor de cultură, a scriitorilor și artiștilor este uriașă în acest moment, căci numai ei mai pot salva onoarea pierdută, terfelită, de fapt, de politicienii români, numai prin operele lor ne mai putem impune în UE și în lume, căci niciodată nu ne vom putea impune în fața lor prin industrie (care, că e la pământ!), prin agricultură (care, că e sub pământ!), prin economie (care, că ai noștri fac economie de Economie!). Singurele domenii în care ne mai putem impune sunt cultura, literatura, arta și spiritualitatea". ■ Apar poezii semnate de Șerban Foarță, Radu Ulmeanu. □ La proză, Adrian Alui Gheorghe publică *Recurs la Cartea numelor*, fragment din volumul cu același nume, în pregătire. □ În *Voci pe mapamond* Olimpia Iacob traduce versurile scrise de Rita Malhotra. ■ Constantin Călin revine la *Zigzaguri* cu *Pălăria poetului, Fabulă involuntară, Cucernicii din iarbă, Noii Ioni* și partea a treia din textul *Simplu, despre cenzură*. ■ Luca Pițu în „*Avantagiile*” terorismului oferă în continuare detalii din dosarul său de la CNSAS. ■ Și Viorel Rogoz continuă seria sa de articole despre *Etnologul român în „Epoca de aur”*, partea a patra, *Către CNSAS (detalii în legătură cu DUI nr. 771, „Relu”)*. □ Mariana Șenilă-Vasiliu publică a doua parte din serialul său, *Stalin, „Biroul păzitorilor” și oamenii de litere*.

● **[„Apostrof”, nr. 12 (235), nr. de pagini: 40]** *Café Apostrof* vine cu noi informații: □ *Comunicate aleUSR*: „Luni, 23 noiembrie 2009, după o ședință de cinci ore, Conferința Națională a Uniunii Scriitorilor din România l-a ales, prin votul a 344 de delegați, pe criticul Nicolae Manolescu președinte al Uniunii pentru încă un mandat de patru ani. Scorul final a fost: Nicolae Manolescu – 174 de voturi, Nicolae Breban – 76, Dan Mircea Căpăruș – 38, Constantin Stan – 36, Ștefan Agopian – 17, voturi nule – 3. □ Marți, 24 noiembrie, Consiliul Uniunii Scriitorilor din România s-a întrunit la sediul Uniunii, sub conducerea președintelui său, domnul Nicolae Manolescu, reales cu o zi înainte. Au fost prezenți 56 de membri dintre cei 68 aleși de filiale. Membrii Consiliului au ales prim-vicepreședintele și pe cei doi vicepreședinți ai USR și Comitetul Director al Uniunii. Au mai fost aleși componenții juriului de nominalizări pentru premiile USR și ai juriului pentru decernarea acestor premii, membrii Comisiei sociale a Uniunii” (v. „România literară”, nr. 47/ 2009 și „Luceafărul de dimineață”, nr. 41 (913)/ 2009). □ *Comunicat al Filialei Cluj a USR*: „Filiala Cluj a USR pregătește editarea antologiei *Invitație la vers*, alcătuită din versuri alese de către scriitorii clujeni,

din literatura română și din cea universală, recomandate locuitorilor orașului. Cei care vor să participe la alcătuirea antologiei vor trimite, prin e-mail, până la 1 februarie 2010, la adresa irinapetras@yahoo.co.uk: 1. o fotografie; 2. versuri preferate (nu strofe, nu poeme) din poezia română și străină, cu indicarea autorului și a numelui traducătorului, în cazul poezilor străini”. □ Din anunțul *Proiecte ale Filialei Cluj pentru anul 2010* reținem: „1. Maraton de literatură contra crizei: *Cu Mihai Eminescu* (15 ianuarie 2010 – 160 de ani de la naștere). 2. Simpozion național Ion Budai-Deleanu – 250 de ani de la naștere. Editarea *Caietelor* simpozionului (februarie 2010). 3. Continuarea concursului de debut al Filialei, colecția «Biblioteca tânărului scriitor» (1 martie 2010). 4. Șezătoare literară: La taifas cu August Treboniu Laurian (200 de ani de la naștere), Heliade Rădulescu și Grigore Alexandrescu (125 de ani de la moarte) – martie. 5. *La clanul Caragiale*. Masă rotundă: 125 de ani de la nașterea lui Mateiu I. Caragiale și de la premiera piesei *D’ale carnavalului*. Recitiri și înscenări (aprilie). 6. Festivalul Internațional Lucian Blaga, ediția a 20-a. *Blaga și traducерile*. Recital de poezie. Un secol de la debutul cu versuri în «Tribuna» din Arad (26 martie). Premii pentru poezie și traducere. Lansare *Meridian Blaga 9 și 10*. 7. Salonul de artă al scriitorilor Filialei Cluj a UR (mai 2010) – ediția a treia, dedicată lui Lucian Blaga. [...] 9. Premiile Filialei Cluj a Uniunii Scriitorilor din România. Reuniunea de primăvară-vară a scriitorilor (aprilie/ mai 2010). [...] 12. Zilele Prozei la Cluj, ediția a patra, noiembrie 2010. 125 de ani de la nașterea lui Liviu Rebreanu. Dezbateri. Premii pentru exegeză rebreniană și pentru proză (noiembrie). Ioana Postelnicu, 100 de ani de la naștere”. ■ Comemorând douăzeci de ani de la Revoluție, Marta Petreu și Ovidiu Pecican organizează ancheta *Comunismul pe înțelesul copiilor*. Întrebările semnează Marta Petreu (M.P.): „Se împlinesc 20 de ani de la căderea nu numai a lui Ceaușescu, ci chiar a socialismului real românesc. «Nu știu alții cum sunt», dar eu, când se face frig și ninge, mi-l amintesc pe Ceaușescu: a intrat în capul meu ca frig și întuneric și mi-a stricat, pentru totdeauna, bucuria ninsorii și a zăpezii. Ce înseamnă pentru dvs. comunismul? Ce vi s-a părut cel mai insuportabil în comunism? Ce v-a plăcut în comunism (pentru că a avut și părțile lui bune, alfabetizarea, de pildă, sau eradicarea tuberculozei... Nu-i vorbă, astea se puteau realiza și fără socialism, dar asta e altă poveste...)? Cum e acum, «după 20 de ani» de la căderea comunismului? Vă rog să scrieți despre ce înseamnă pentru dumneavoastră faptul că, acum 20 de ani, am scăpat din coșmarul în care eram închiși...”. Răspund: □ Iulian Boldea, *Comunismul și tranziția*: „După 20 de ani, am cel puțin o certitudine: aceea că era comunistă rămâne în urma noastră, ca un vis urât, ca un coșmar halucinant și monstruos. Pe de altă parte, după 20 de ani, societatea românească nu a evoluat deloc așa cum o îndreptăteau speranțele, potențialul, aspirațiile cu care pornea, în decembrie 1989, pe lungul drum al regăsirii de sine, al legitimării propriei identități. Dacă luăm în calcul faptul că alegerile din primii ani au consacrat, prin voința unei populații ușor de manipulat, accederea la prima funcție în stat a unui președinte cu un trecut comunist

notoriu, care nu era adeptul unei reformări rapide a structurilor politice, economice și sociale, dacă ne gândim la faptul că societatea românească s-a complăcut într-o stagnare nedefinită atâția ani, într-o tranziție mocirloasă, dacă ne gândim la mineriade, la toate înscenările mediatice la care am fost martori în decursul democrației noastre originale, nu putem decât să regretăm că nu au fost arse câteva etape, pentru a se ajunge la maturitatea politică, economică, socială care se întrezărește, oarecum, astăzi”. □ Marian Victor Buciu, *Ultimii 35 de ani de comunism, primii 20 de ani de capitalism*: „Niciodată la vreo defilare, nici ca elev, nici ca profesor. Dar membru de partid din facultate. Ședințe cu cadrele didactice. Repartiție la țară, oportunismul nu mi-a mers. Detașări prin județe din Oltenia. «Talonul» (!?) pierdut. «Mai sunt, nu mai sunt?» Ședințe, conformism. Disperare. Amenințarea să domiciliem obligatoriu la locul de muncă. Rezistența prin nave-tism, fără alternativă. Lehamite finală. Citeam cărți, nu și reviste. Și-n cei douăzeci de ani? Schimbare profundă de statut. Uimire privind modul de solidarizare. Viclenia prin inteligență, după cea prin prostie. Totuși inteligență. Contra. Prostie. Transformare, și nu atenuare a durităților? Multe de spus, destule de tăcut”. □ Leo Butnaru, *Imperiul bolșevic*: „Probabil, bunii mei prieteni și colegi din dreapta Prutului înțeleg că în stânga Prutului (care, sperăm, nu va ajunge apa sâmbetei) am trăit-suferit dublu, adică era un fel de – Ceaușescu... plus puterea sovietică deznaționalizatoare, cu leninismul, stalinismul, hrușciovismul, brejnevismul ei! Sau viceversa, cu Ceaușescu în coadă. Pentru că în imperiul bolșevic-muscălesc, concomitent cu umilințele socio-economice la care era supus omul, acesta era terorizat și de denaturarea, alterarea, deformarea sa ca persoană și chiar de furtul de identitate, astea reprezentând unele dintre cele mai monstruoase fărădelegi ale comunismului în tandem jandarmeresc cu imperialismul panslavist. Politica leninist-stalinistă zdrobea orice încercări de independență națională și spirituală, anihila, la propriu, adică deporta, întemnița sau asasina pe oricare cetățean, și în primul rând pe intelectualul care nu accepta înregimentarea ideologică fals internaționalistă. În artă și știință, mahării momentului nu susțineau valoarea, ci promovau mediocritatea devotată liniei partidului-bulldog. Plus cozile de topor «autohtone», dintre care unele se erijau în, nici mai mult, nici mai puțin, agenți de circulație în literatură, în idee etc. Plus coloana a cincea a alogenilor”. □ Sanda Cordoș, *Fără regrete*: „Nu știu să fi cunoscut prea mulți oameni, niciunul dintre apropiați, mulțumiți de viața lor în comunism și datorită comunismului. Nu cred că, în orânduirea clasei muncitoare și a țărănimii, au dus-o bine nici țărani (atâția câți au mai existat), ale căror recolte și livezi le culegeam ca școlari, liceeni și studenți. Mă rog, e un fel de-a spune că le culegeam, eram nu o dată îndemnați, la sfârșit de octombrie sau început de noiembrie, să culcăm la pământ porumbul care se încăpățâna să rămână în picioare. Nu părea să le meargă prea bine nici muncitorilor, care făceau cozi de ore pentru alimente, cântau țara, partidul și conducătorul în *Cântarea României* și aveau sindicatele subordonate Partidului Comunist. Aflați, conform ideologiei, în strânsă alianță cu poporul

muncitor, intelectualii cred că pierduseră, în cea mai mare parte, pe lângă multe straturi și calități din propria viață, tocmai sensul generozității și atenției sociale, preocuparea pentru clasa muncitoare cu care sperau (zadarnic) să nu semene. Tocmai de aceea nu am regrete și nici nostalgii. Nu vreau să spun prin asta că viața de după 1989 s-a schimbat în mod miraculos, de la o zi la alta, dar sigur s-a schimbat substanțial și a devenit tot mai mult viața mea, chiar dacă sunt unii care își pun amprenta abuziv asupra ei”. □ Bogdan Ghiu, *Wall Fall Street (amintiri impersonale)*: „Un singur lucru mi-a plăcut, era reconfortant în comunism: comunismul pe dos, în oglindă, *contra-comunismul*. Faptul că ne era cald împreună, strângându-ne unii în alții, laolaltă, pentru că făcuseră unii, aiurea, frig, creând niște popoare abstracte, de igloo. Altfel spus, că aveam clar, fără dubii, *dreptate* (singura chestie pe care o «aveam») și că nu eram deloc singurul ocupant al acestei poziții: mulți, la limită toți aveam *dreptate*. [...] Pică extrem de nasol, de jenant aniversarea a 20 de ani de la căderea comunismului în plină criză a capitalismului! De-asta se și pune accent, în discursurile oficios- oficiale (politico-mediatice), pe latura negativă, anti, referențial-semantic-retrospectivă (căderea comunismului)”. □ Ioan Mușlea, *Totul*: „*Ce înseamnă pentru mine comunismul*: mizerie, teroare și dezumanizare, disperare, frică, oroare, exasperare... [...] *Ce mi s-a părut cel mai insuportabil în comunism? UMILIREA! o nesfârșită, insuportabilă UMILIRE...* Este vorba, în mare măsură, de conștientizarea stării dramatice de inferioritate și de îndobitocire vădite în care se străduiau să te împingă structurile comuniste conduse de cei doi netrebnici. Probabil că ne chinuia și un anumit sentiment de culpabilitate sau lașitate, legat de celebra... sentință: *mămăliga nu explodează*. Am trăit nespuse de intens senzația că noi, românii, suntem cei mai înapoiați și mai fraieri/ naivi/ lași și fricoși consumatori ai binefacerilor unui comunism pe care-l suportam, practic, fără cărtire. [...] *Cum e acum, la 20 de ani după Revoluție?* În ciuda dezamăgirilor, în ciuda așteptărilor prea mult timp amânate și în ciuda calității mizerabile a clasei politice, sentimentul meu este că lucrurile merg tot mai mult spre bine; în ciuda tuturor întârzierilor, piedicilor și conspirațiilor, România s-a schimbat mult în bine. Nici mineriadele și nici tergiversarea la nesfârșit a atâtor hotărâri care puteau grăbi integrarea noastră în Uniunea Europeană și în NATO și nici criza nu au izbutit decât să întârzie întrucâtva o minimă normalizare și acceptarea României în rândul țărilor așa-zis civilizate. Va trebui să învățăm însă alte reguli de conviețuire și de muncă, să renunțăm la chiul, minciună și necinste, să nu mai permitem ca presa și televiziunea să ne prostească la nesfârșit, să nu mai risipim în neștire banul public ori să înghițim cu naivitate și indiferență matrapazlăcurile unor sindicate dubioase și pe cele ale național-comunismului rezidual”. □ Elisabeta Pop, *Coșmaruri din epoca de aur*: „Eu, de câte ori mă simt bine, având căldură, lumină, un blid de mâncare pe masă, de câte ori plec spre Franța, spre Germania, când ajung la Geneva în aeroport sau mă plimb prin Praga, mă gândesc că toate astea mi-au fost interzise vreme de 40 de ani. O viață de om, nu-i așa? Da, comunismul cu

aberațiile lui, de care nici să-mi amintesc nu mi-e ușor, mi-a furat pur și simplu o parte din viață: aceea în care omul simte că e liber să facă ce vrea, să se ducă unde-i place, să muncească în care colț al lumii dorește... Tot ce azi li se pare tinerilor ceva normal, în anii aceia erau lucruri de neimaginat. [...] Să uităm toate acestea ar fi imposibil. Unii cred că e benefic să uiți. Nu cred. Îi dau mai degrabă crezare lui Jacques Le Goff, care spune că «Memoria nu încearcă să salveze trecutul decât pentru a servi prezentului». Așa să fie!» □ Dan Stanca, *Toate iluziile au fost interzise*: „În ianuarie 1990, mi-aduc aminte perfect, Andrei Pleșu dădea un interviu în «România literară», în care spunea că, din acel moment încolo, toate iluziile ne sunt permise. Puțini au înțeles atunci ironia fină a maestrului, care, într-un moment al entuziasmului nețărmarit și al unui idealism intransigent, ne atrăgea atenția că nu intrăm în epoca certitudinilor și a fericirilor, ci, dimpotrivă, în aceea a iluziilor, a mirajelor, a voluptății de-a ne înșela și de-a suferi îngrozitor din cauza aceasta. Andrei Pleșu a intuit perfect. Cei 20 de ani care au trecut din 1990 sunt anii iluzionării și ai dezamăgirii, ai unei vieți din ce în ce mai grele, mai ales pentru oamenii care nu știu altceva să facă decât să scrie și să citească. De aceea spun că de acum încolo, după acest fatal «après vingt ans», toate iluziile ne sunt interzise. Nu ne mai putem îmbăta cu nimic, nici cu cel mai bun vin de buturugă, nici cu cel mai fin coniac, cu nimic, nimic. Iluziile au fost aruncate la gunoi. Am intrat într-un sistem din care nu ne mai putem elibera. Suntem oamenii deziluziei sau care nu se mai pot iluziona”. □ Virgil Stanciu, *Prapor comunizma*: „*Ce a fost rău în comunism?* – Mizeria și stresul de fiecare zi (căutarea disperată de alimente pentru suplimentarea rațiilor, cozile la benzină și altele), întreruperile de curent (fiica mea învățând la lumânare pentru admiterea la Medicină), frigul din apartamente, programele sărăcicioase de televiziune, filmele 100% socialiste din cinematografele anilor 1980. – Îndoctrinarea susținută, deși total ineficace (spălarea creierelor): învățământ politic (la care noi, de fapt, la Filo, discutăm relaxat cu prof. Paul Schweiger, metodistul, chestiuni de lingvistică matematică, structuralism, semiotică), ședințe de partid (totuși, prilej bun ca lumea să se mai întâlnească și să joace «Oameni celebri») și, cele mai nesuferite, «discuțiile individuale», spovedania anuală. – Lipsa libertății de a călători liber peste hotare. – Dificultățile de informare: acces dificil la ziare și reviste străine, cărți intrate prin contrabandă, cenzurarea scrisorilor. – Dificultățile de comunicare: cenzurarea scrisorilor din străinătate, teama de a-ți întâlni prietenii veniți din alte țări, sentimentul de izolare culturală. O notă specială: fenomenul de pierdere a prietenilor români, prin expatrierea acestora și nevoia de a rupe, *à contre cœur*, relațiile cu ei. Nu-i vorbă că și ei te uitau repede. – Atmosfera sumbră, nesiguranța, frica de Securitate (mie nu mi-a fost frică, dar am avut un meci crâncen cu ei în iunie 1989). *Ce a fost bun în comunism?* – Mai puțină violență, bădăranie și mojiție decât acum. Lumea era mai stilată (simțită). – Prețuri modice la cărți, ziare, reviste, cinematografe. – Onorariile mult mai bune pentru scriitorii care puteau publica: pentru o traducere din 1988 am primit o sumă echivalentă cu zece salarii lunare,

azi primesc pentru una cel mult echivalentul unui salariu. – Educația mult mai serioasă în școli și universități, selectarea mai atentă a valorilor. – Existența unor foruri (chiar și penibile) care inhibau exercitarea discreționară a bunului-plac («așa vrea mușchii mei»). *Ce ne-a adus anul 1989?* – Pașaportul în buzunar, dreptul de a-l folosi oricând vrei sau poți. – Acces liber la informație, devenită copleșitoare. – Posibilitatea de a câștiga, nu doar prin potlogării, ci și prin muncă cinstită, mai mult și de a-ți asigura un nivel de trai mult mai decent. – Ruperea relațiilor cu mulți prieteni, pe motive politice. – Confuzia politică. – Înrautățirea climatului social, prin exacerbarea individualismului și a bunului-plac”. ■

Secțiunea *Cu ochiul liber* vine cu următoarele recenzii: □ Gelu Ionescu semnează „*Argintos gând al pustiei...*”, prezentând volumul *Știm noi cine a fost Eminescu?* de Iliana Gregori, Ed. Art, 2008: „Cartea Ilinei Gregori este exemplară și ne readuce în spațiul profesionalismului de cea mai bună calitate – loc ce părea pierdut în deșertul improvizăției și grăbirii. Această acribie nu seamănă deloc cu normele de cercetare grăbite și de interpretare și mai grăbită care însoțesc preocupările eminescologice (hm!) din ultimii ani”. □ În *Vocația inteligenței* Iulian Boldea semnaleză apariția volumului *Interlocuțiuni* de Alexandru Paleologu, ediția a II-a, Ed. Cartea Românească, 2009: „Reiese din aceste pagini un portret viu, sugestiv, autentic al uneia dintre cele mai importante figuri din cultura românească a secolului XX. *Interlocuțiuni*-le lui Alexandru Paleologu, departe de a da impresia de a adăposti «mărunțișuri», configurează un mod de a gândi și de a simți de maximă luciditate. La care se adaugă o ironie mereu prezentă, un spirit ludic subtextual și o judecată morală de o relevanță incontestabilă”. □ Ion Bogdan Lefter publică *Pagini de carnet mai noi, mai vechi*, o recenzie la *Trandafir cu venele tăiate* de Ovidiu Genaru, Ed. Vinea, 2008: „Cartea de curând apărută ar fi putut – ar putea – fi o ocazie de redescoperire a poeziei lui Ovidiu Genaru. Toate trăsăturile care au consacrat-o la vremea ei se regăsesc în poemele din *Trandafir cu venele tăiate*, într-o dispunere cu aparență ambivalentă, deopotrivă întâmplătoare și intenționată. Paradoxul se explică prin aspectul de consemnare mărunță al acestei poezii, când nu deusează spre gesticulații prea largi și spre invocații grandilocvente (ca în scenariile mitologice din tinerețe)”. Și această recenzie este preluată, ca și cea din numărul anterior: „Text publicat inițial on-line, în revista virtuală «ArtActMagazine»/ www.artactmagazine.ro, nr. 33, 2 septembrie 2009”. □ Despre volumul *Exercițiu de sinceritate* de Ion Vianu, Ed. Polirom scrie Ioana Crăiuțu în „*Despre o „vârstă a terorii”*”: „Bine scrisă și tulburătoare, cartea lui Ion Vianu este o mărturie cât se poate de importantă despre trecutul nostru apropiat și despre căile alchimice de forjare a individualității”. □ Constantina Raveca Buleu publică *Magia povestitorului*, o prezentare a volumului *Cartea șoptelor* de Varujan Vosganian, Ed. Polirom, 2009: „Solid documentată sub aspect istoric, *Cartea șoptelor* garantează pagină cu pagină menținerea vie a curiozității cititorului ei, fiindcă magia artei de povestitor a autorului creează senzația unei curgeri narrative fără scurtcircuitări, în care singurul pericol este

acela de a te pierde nu numai în țesătura artei de povestitor a lui Varujan Vosganian, ci și în interesul admirativ pentru istoria și destinul armenilor”. □ În *Problemele personale ale poeziei* Mihaela Ursa se ocupă de *Probleme personale* de Angela Marinescu, Ed. Cartea Românească, 2009: „Nu numai în intersecția senzorialului cu cerebralitatea constă combinația imprezvizibilă a scriitoarei, ci și în tratamentul pur immanent de care are parte transcendența (v. «fabula» metafizică cu șobolanul și pisica neagră din *Plimbare*). În poemele acestui volum, termenii antagonici amintiți se transformă în capete de arc, între ei tensionându-se, până la limita fragilă (dar atât de precis intuită) a rupturii expresive, coarda splendidă a poeziei”.

■ Cronici literare: □ În „*Fiecare loc își cheamă proza...*” Irina Petraș se ocupă de romanul *Calvarium* de Andrei Simuț, d. Bastion, 2009: „E, clar, o carte bună și bine scrisă. Cartea unei vârste pe care a depășit-o deja acum câțiva ani. Andrei Simuț se știe în schimbare și, chiar, în bogată *cădere*. Căci mileniul al doilea s-a împlinit și *marea descoperire* întârzie să se producă”. □ Și Ștefan Borbély scrie despre aceleași roman în *Apocalipsa după Simuț (fiul)*: „[...] *Calvarium* e, dincolo de experimentul apocaliptic pe care-l încearcă textual, un superb roman de iubire, foarte fin și nuanțat scris, de către un om care descoperă înflorat că viața are și inefabil, nu numai contururi ferme, definiții clare sau geometrie”.

■ La *Dosar: Constantin Noica 100* participă: □ Marta Petreu, *Noica și utopia cunoașterii*: „Pasiunea lui Noica pentru creație și strădaniile lui de-a construi o cultură română majoră fac parte din persoana lui. La fel ca Blaga, care se simțea posedat de opera sa încă nescrisă, Noica era prizonierul cărților lui care mișcau în el, al cărților pe care se simțea dator să le scrie – și, în plus, al proiectelor lui privitoare la cultura română”. □ Ovidiu Pecican, *Noica și noicienii. După douăzeci de ani*: „Obiceiul face ca aniversările să prilejuiască bilanțuri retrospective. Împlinirea unui secol de la nașterea lui Constantin Noica nu înseamnă, la urma urmei, decât un secol de istorie culturală românească împreună cu filosoful de la Păltiniș. În pofida ultimilor douăzeci și ceva de ani de exegeză pe seama autorului *Devenirii întru ființă* (1981), paradoxul face ca la data decesului gânditorului să fi avut cu toții sentimentul că știm cine a fost Noica în mai mare măsură decât îl avem acum”.

■ Nicolae Balotă publică *Bianca (fragment dintr-o evocare)*. ■ Semnează versuri Ion Zubașcu. ■ Ed Pastenague traduce în franceză poeziile lui Sorin Mărculescu. ■ Apare *Pasărea împăiată* de Luigi Pirandello, din volumul *Rău de lună și alte povestiri* (în curs de apariție), traducere de Laura Poantă. ■ Leo Butnaru revine la *Avangarda rusă* cu traducerea poemului lui Leonid Cernov.

● [„*Ateneu*”, nr. 11-12 (483-484); nr. de pagini: 32] *Cuvânt de mulțumire* conține următoarea notă redacțională: „Cuvânt rostit de Ovidiu Genaru în ședința Consiliului Județean Bacău, din 14.11.2009, când i s-a acordat Premiul de Excelență și titlul de «Cetățean de Onoare al Județului Bacău». La frumoasa aniversară, noi, cei de la revista «Ateneu», îi urăm seniorului Ovidiu Genaru viață lungă, senină și îmbelșugată. Îl așteptăm cu noi apariții editoriale care să (ne) aducă bucurie și promitem cititorilor un interviu mai amplu cu Domnia Sa

într-un număr viitor. «Neliniștitului valid, proaspăt și viu», mult drag nouă, un călduros «La Mulți Ani!»». ■ Marius Manta scrie despre *Trandafir cu venele tăiate* de Ovidiu Genaru, Ed. Vinea, 2008: „Căutarea inițiatică se va face în virtutea unei premise pe deplin funcțională: poetul își provoacă histrionismul, e un obișnuit al scenei, își cunoaște valoarea și, precum în teatrul elisabetan, îi convine rolul jester-ului ce își poate motiva sau, din contră, invalida, propria apariție în cetate. Ceea ce e de la sine înțeles e faptul că revenirea în agora impune o reechilibrare a unei lumi despre care nimeni nu mai are știința de a vorbi: fie valorile de altădată sunt irecuperabile, nefuncționale într-un imediat ultimativ, fie un anume gen de vocabular s-a văzut scos dincolo de limitele îngăduinței actuale”. ■ Cornel Galben publică două texte omagiale: □ *George Apostu – 75*: „Acum șapte decenii și jumătate, pe 20 decembrie, se năștea în localitatea Stănișești, județul Bacău, unul dintre cei mai valoroși sculptori ai secolului trecut, asemuit de critica de specialitate și de colecționari cu prestigiosul său înaintaș, Constantin Brâncuși”. □ *Ovidiu Genaru – 75*: „[...] în pragul celor trei sferturi de secol de viață a reintrat în atenția cititorilor cu volumul de poezie *Trandafir cu venele tăiate* și ampla antologie *Patimile după Bacovia* (ambele, Editura Vinea, București, 2009). În manuscris, așteaptă răbdătoare editorul, alte două cărți de poezie, piesa de teatru *Două audiențe la General*, precum și numeroase fragmente de jurnal, însemnări și tablete”. ■ Cronici literare: □ Carletta-Elena Brebu semnează *Aforismele – sinteza trecerii noastre înțelepte prin lume*, un comentariu la volumul *Monede și monade* de Marcel Mureșeanu, Ed. Limes, 2009: „Poezie sau aforism, metafora este atât de vecină cu realul (un anume real) în tot ce scrie cu atâta sensibilitate Marcel Mureșeanu. Cuvântul vibrează nu doar fonetic prin rostire, mai cu seamă acolo, în planul intim al sensurilor, pe care autorul are abilitatea să le dirijeze spre un mesaj uman profund. Și nu, nu este vorba doar de înțelepciunea pe care ți-o aduce vârsta. Cu toții știm că nu vârsta ne face înțelepți. Este, cred, pe lângă sinceritatea necondiționată, demnă a fiecărei trăiri în parte, sinteza cunoașterii și a sentimentelor, a profanului și a sacrului, în fine, a oricărei dihotomii pentru a da naștere *omului creator*”. □ Sub titlul *Jurnal retroactiv* Adrian Jicu scrie despre *Vedere din provincie: jurnal – 1989* de Constantin Trandafir, Ed. Vestala, 2009: „Prin acest volum, Constantin Trandafir ne trimite o autentică «vedere din provincie», peste timp și timpuri, prin care construiește o lume vie și atmosfera ei. El scrie, în definitiv, un jurnal retroactiv, prin care dă viață, din interior, unei epoci. Fără pretenții, fără ipocrizii și, mai ales, fără mânie. Pentru că autorul de acum/ diaristul de atunci consemnează semnele trecerii timpului, oferindu-ne astăzi o imagine oarecum inedită a vieții de acum douăzeci de ani, instructivă deopotrivă pentru cei care au trăit-o (similar sau diferit) și pentru cei tineri, care știu prea puține despre ceea ce însemna viață în provincie nu cu mult timp în urmă. Aș spune, deci, despre acest volum că este nu atât un jurnal în adevăratul sens al cuvântului, cât mai degrabă o mostră de viață autentică. O carte care întrunește, pe undeva, atributele clasicității, scrisă echilibrat și mai

degrabă simplu. Ea e asemenea vinului bun, limpede, căruia trecerea anilor i-a sporit savoarea”. ■ Recenzii: □ Violeta Savu scrie despre *Lecturi neconvenționale* de Grigore Codrescu, Ed. Proplumb, 2009: „Sunt multe lucruri de descoperit în această carte neconvențională, în care autorul se comportă uneori ca un arhivar, fiind foarte bine documentat, iar textele sunt bogate în trimiteri la surse din istoria literară. [...] În plus, Grigore Codrescu dovedește har de povestitor, are simțul oralității, este plin de umor până la a fi hâtru, dar este și sobru atunci când situația o impune. Este sincer, deschis, generos, curios de a descoperi autori și cărți, dar mai ales oameni, caractere și emoții în spatele paginilor citite”. □ Viorica Răduță semnalează *Chipurile* de Stoian G. Bogdan, Ed. Cartea Românească, 2009: „Volumul înfățișează o lume de minori care își mocnesc dramele în violențe de limbaj verbal și nonverbal, tot mai supurați de răni sociale, de consolări cârpite, de narcoza fabulației și a refugiului, de fantoma amorului rețetar ș. a. Forța potetului stă, la ora debutului exploziv, în spunerea pe față, cinică, în imageria clovenescă a realului, compus anume din figuri victimizate fără vină, din artificieri ai duhului grele, de moartea asta lentă, intravitală, spusă într-o cadență măloasă, de rebuturi umane”. □ Aurel V. Zgheran comentează *Pseudo Tractatus Logico-Philosophicus* de Ion Dinvale (Ion Pascariu), Ed. Plumb, 2008: „Poezia lui Ion Dinvale e o partitură lirică din șoapte, nu un poem din cuvinte negre ca fundul iadului, e ceva care merge alături de om, ca umbra! Și totuși, deși e uneori în forma clasică a sonetului, elegiei, pastelului, ea are o acuitate a verbului, care nu îi aduce identificarea cu altele”. □ Cristina Popescu recenzează *Europenitatea romanului românesc contemporan* de Ion Simuț, Ed. Universității din Oradea, 2008: „Dincolo de inițierea propusă în spațiul romanului românesc contemporan, *Europenitatea romanului românesc contemporan* devine un manual de citire, cu ilustrări semnificative ale tipurilor de lectură/ lectori, în care exemplul personal face apologia plăcerii textului”. □ Adrian Botez întâmpină *Răsărit de lacrimă* de George Radu Stănescu, Râmnicul Sărat, 2009: „Departate de a fi o «capodoperă» poetică, departate de a emite pretenții de «inclusiune într-o ierarhie» a valorilor, cartea lui Grigore Radu Stănescu dezvoltă, totuși, prin versurile sale, o naturalitate a spunerii despre mediul rustic [...]”. □ Adrian Jicu scrie despre *Experimente mentale (Poemele de la Athena)* de Gheorghe Izbășescu, Ed. Limes, 2009: „În tot, *Experimente mentale* rămâne o plachetă interesantă pentru modul cum un fapt biografic se transformă în literatură. Realia și Fictia se îngemănează într-o carte plăcută, care propune o lectură agreabilă, născătoare de meditații asupra sensurilor de profunzime ale existenței. Iar Gheorghe Izbășescu probează, încă o dată, capacitatea de a scoate poezie din orice”. ■ Despre *Concursul Internațional de Ex-libris „Eugen Ionescu”* aflăm de la Violeta Savu: „Centenarul nașterii dramaturgului Eugen Ionescu, inițiator al teatrului absurdului și al stilului neconvențional, a fost marcat la Biblioteca Județeană «Costache Sturdza» Bacău printr-un spectaculos concurs de ex-libris, desfășurat cu participare internațională. Manifestarea expozițională la care ne referim a ajuns la cea de-a XXII-a ediție

reunind, prin tema propusă, nu mai puțin de 70 de participanți din România, Belgia, Franța, Italia, Azerbaidjan și Republica Moldova. Vernisajul a avut loc în data de 26 noiembrie 2009, cu participarea unui public numeros, prezenți fiind edili ai orașului Bacău, artiști, scriitori, jurnaliști, profesori și elevi de la Liceul de Artă «George Apostu» Bacău». ■ Ionel Savitescu revine la *Cronica traducerilor* cu textul *Labilitatea istoriei*, prezentând volumul *Nenorocirea secolului. Despre comunism, nazism și unicitatea Șoah-ului* de Alain Besançon, traducere de Mona Antohi, Ed. Humanitas, 1999, 2007. ■ Dan Bogdan Hanu publică eseul *Uneltirile aproape cunoscutului poet Marian Constandache împotriva fetei sale însoțitoare, Singurătatea*, cu următoarea precizare: „prefață la volumul *Un carnaval în infern*, în curs de apariție la Editura Vinea”. ■ Claudia Voiculescu este prezentă cu eseul *Caracostea și Eminescu*: „Demersul lui Caracostea cade, parcă, din structuri universale hotărâte odată pentru totdeauna, undeva în spații astrale. Caracostea e uimitor. Până azi el nu are niciun rival în materie de Eminescu”. ■ Sub titlul *Toamnă cu Bacovia* Aurel V. Zgheran scrie despre *Simpozion literar buhușean*: „În cadrul programului anual al Asociației Culturale «Renașterea» Buhuși, condusă de către prof. Petru Botezatu, căruia i se alătură Colegiul Tehnic «Ion Borcea», s-a organizat, la 27 noiembrie 2009, un simpozion literar pe teme bacoviene”. Au participat: Constantin Călin, Viorel Savin, Petre Isachi, Ion Prăjișteanu, Cornel Galben, Grigore Codrescu, Ion Tudor Iovian, Ion Fercu, Ion Dinvale. ■ Adrian Jicu oferă informații despre *Concursul Național de Proză Scurtă „Radu Rosetti”* organizat la Onești în data de 30 octombrie, ediția a XI-a: „Cu acest prilej au fost lansate cărțile *Personalități băcăuane* (vol. III), de Cornel Galben, și *Experimente mentale (Poemele de la Athena)*, de Gheorghe Izbășescu, prezentate larg de prof. univ. dr. Vasile Spiridon și lect. univ. dr. Adrian Jicu, de la Facultatea de Litere a Universității «Vasile Alecsandri» din Bacău, și de criticul și eseistul Petru Isachi [sic!]. [...] În final, prof. Elena Șerbu, șef serv. «Relații cu publicul» la Biblioteca Municipală «Radu Rosetti» Onești (în a cărei aulă a fost organizată festivitatea), a felicitat premianții și a mulțumit participanților la eveniment, remarcând că prezenta ediție a constituit una de excepție, atât prin numărul mare de concurenți (106), cât și prin premiile în cărți și bani, oferite de mai mulți sponsori și de Consiliul Local Onești”. ■ Constantin Călin publică partea a șasea din *Reveniri la Bacovia*: „Bacovia e, cred, singurul dintre poeții noștri importanți care folosește (o dată chiar într-un titlu) cuvântul «igienă». Cum se explică prezența lui în mintea sa? Un răspuns ar fi că a avut de-a face cu doctorii. Indiferent de specialitate, aceștia au obiceiul de a le recomanda pacienților să fie atenți la igienă, de respectarea căreia leagă eficacitatea anumitor tratamente. Unul, sau câțiva dintre ei, îi va fi spus la fel. Mult mai probabil însă și-a însușit cuvântul din lecturi și discuții”. ■ Gabriela Gîrmacea publică impresiile sale pe marginea volumului *Videoclipe* de Carmen Bulzan, Ed. Prier, 2009: „Scrisă cu gândul de a împărtăși cu cei din jurul său experiențele trăite, cartea lui Carmen Bulzan prezintă imaginea căutătorului de adevăr, de frumos, de simțire profundă

care rămâne cu ochii deschiși spre cunoaștere”. ■ În *Divinul persan* Vasile Spiridon scrie despre versurile lui Omar Khayyam, *Rubaiatele*, traduse de Gheorghe Iorga și apărut la Ed. Universitas XXI, 2009, ediția a II-a: „Cunoașterea limbii persane și situarea în afara mediului islamizat i-au permis cercetătorului și traducătorului băcăuan să se plaseze în perimetrul unei obiectivități profitabile și stimulatorie, în ciuda faptului că o ediție definitivă a rubaiatelor nu va fi nicicând posibil de întocmit”. ■ Revenind la rubrica *Pe grătar... și-un alter ego* Dan Perșa scrie despre *Ortodoxie și catolicism*: „Problema e că ne aflăm într-o cultură având spiritualitatea creată de ortodoxie și un ins care spiritual e ortodox, nu vrea să știe de «programe» sau «dezbatere», de «civism», de «planuri» și «rațiune», ci doar de «talent», «inspirație», «har» – adică vrea ca totul să vină de la sine, prin grația unor puteri fie psihice, fie supranaturale, care îl înnobilează pe om nu datorită eforturilor personale, ci ca daruri ale Domului pentru el. Unei astfel de spiritualități i se potrivește cum nu se poate mai bine (ca o mânășă) o literatură ca expresie de sine. [...] De obicei, sursa scriitorului ortodox e mitul, legenda, basmul, snoava. Sursa scriitorului catolic se alcătuieste din faptele istoriei. Vorbele catolicului sunt: comunitatea să facă eforturi nepregetate pentru ca totul să iasă bine”. ■ Ruxandra Petre comentează corespondența Luciei Demetrius în *Lucia Demetrius și vocația prieteniei*. ■ Marius Manta semnează *Pseudo-poveste de iarnă cu doi bătrâni aparent ursuzi*, un comentariu la *Borges – o viață* de Edwin Williamson, Ed. RAO, 2008: „Pe alocuri este prea didactic, în timp ce anumite legături pe care le propune între cursul evenimentelor din viața lui Borges și personajele scrierilor sale frizează cu neverosimilul. Am certitudinea că autorul nu și-a formulat la începutul acestui exercițiu o serie de întrebări. Scopul cărții pare să fi fost acela de a scrie o carte despre Borges și... atât”. ■ Ion Fercu publică partea a doua din *Eliade și Dostoievski*: „Eliade nu-i acordă însă nici lui Dostoievski un «certificat de mare audiență» pentru eternitate. El știe că până și un Dostoievski este fiul timpului: «Anatol France, când a respins pe Dostoievski, în numele bunului-gust a făcut-o. Și avea perfectă dreptate. Acum, Dostoievski este acceptat de bunul gust. Dar câți alții nu sunt acceptați!» (Mircea Eliade, *Oceanografie*, Editura Humanitas, București, 2003, pag. 207)”. ■ Revista publică un fragment din volumul în lucru *Lumina îndepărtată a fluviului* de Ovidiu Dunăreanu, sub titlul *Căruța cea nouă*. ■ Citim versuri de Ștefan Bolea, Octavian Soviany și Constanța Apetroaiea. ■ În rubrica sa C. D. Zeletin publică partea a doua din „*La Bouteille à la mer*”. ■ Liubița Raichici semnează traducerea din *Panică în intercity* de Janko Vujinović, un fragment din romanul omonim, apărut la Ed. Atelierul Grafic Dereta (Belgrad) în 2000. ■ Revista publică versurile Gianinei Gheorghiu, cu următoarea precizare: „Premiul revistei «Ateneu» la a XLI-a ediție a Concursului Național de Poezie «Nicolae Labiș», Suceava – Mălini”.

● [„*Caiete Critice*”, nr. 10-11-12 (264-265-266); nr. de pagini: 182] Revista marchează *Centenar Eugen Ionescu*: □ În rubrica *Inedit* Mircea Coloșenco publică

Eugen Ionescu, tatăl și fiul: „Cercetări de arhivă și bibliotecă ne-au condus la depistarea de documente referitoare, atât la viața și școlaritatea scriitorului Eugen Ionescu/ Eugène Ionesco, cât și la activitatea socio-intelectuală a tatălui și al fratelui acestuia, parțial inedite, parțial nespuse în circulație publică în conexiunea cu bibliografia lor”. □ În rubrica *Document* citim *Eugen Ionescu, un referat pentru M. Dragomirescu*, text preluat de Marin Diaconu din *Capodopere, opere de talent și opere de virtuozitate. Seminatar ținut în anul 1928-1929* de M. Dragomirescu, Editor Vasile Gregorian, Lito Scrisul Studentesc, paginile 160-189 și 224 (erată). □ Tot în *Document* este publicat și *Eugen Ionescu, funcționar la externe*, Mircea Coloșenco oferă cititorilor două rapoarte oficiale ale lui Eugen Ionescu, ambele scrise în noiembrie 1942 și trimise lui Alexandru Marcu, Ministrul Subsecretar de Stat al Propagandei Naționale. □ În aceeași rubrică găsim și *La France et la Roumanie par E. Ionesco*, un articol scris de Eugen Ionescu în timpul activității sale diplomatice la Vichy. □ Revista publică, tot în *Document*, și *Le testament d'Eugène Ionesco*, publicat inițial în „Le Figaro littéraire” în data de 3 decembrie 1993. □ În secțiunea *Jurnale* citim: *Eugen Ionescu... la „Sfântul Sava”*, text reprodus din „România literară”, nr. 1, 1968, p. 4-5; *Pagini dintr-un jurnal pierdut; Pagini rupte din jurnal; Jurnal*, text apărut în „Viața Românească”, nr. 12, 1939, pp. 92-104. □ În *Eugen Ionescu. Texte recuperate, texte regăsite*, introduse printr-o notă de Marin Diaconu, apar: *Cronica plastică („Falanga”, an III, nr. 48, 1 februarie 1929, p. 3-4), Cronica plastică („Falanga”, an III, nr. 54, 1 mai 1929, p. 4), [Nu am crezut niciodată...]* („Floarea de foc”, an I, nr. 12, 26 martie 1932, p. 2), *Cerșetoria, întreprindere comercială; Un premiu de alergare; Contra teatrului* („Naționalul”, an I, nr. 37, 24 iunie 1934, p. 3), *Poezia modernistă* („Revista scriitoarelor și scriitorilor români”, an VII, nr. 10-11, octombrie-noiembrie 1934), *Dreptatea între idee și realitate* („Părerii libere”, an III, nr. 7-8, 9 mai 1936), *Nichifor Crainic „Puncte cardinale în haos”* („Părerii libere”, an III, nr. 9, 16 mai 1936, p. 2), *[D-l E. Lovinescu]* („Facla”, an VI, nr. 1598, 29 mai 1936, p. 2), *C. Stere „Uraganul”* („Părerii libere”, an III, nr. 10, 32 [sic!] mai 1936, p. 2); *Mircea Eliade, „Huliganii” (Roman)* („Părerii libere”, an III, nr. 11, 13 iunie 1936, 2), *Românismul (Catechismul unei noi spiritualități)* („Părerii libere”, an III, nr. 12, 9 iulie 1936, p. 7), *Un jurnal de călătorie în Balcani* („Semnalul”, nr. 4, 4 februarie 1938, p. 1). ■ În *Fragmente critice* Eugen Simion scrie despre *Eugen Ionescu și lumea românească:* „Fapt surprinzător: jurnalele intime ale amicilor săi (Arșavir Acterian, Octav Șuluțiu etc.) îl arată pe tânărul Eugen Ionescu ca pe un boem relaxat, pus pe farse, amator de petreceri bahice prelungi în țara tatălui. Pare, oricum, a se simți bine aici. Se îndrăgostește, se însoară, ia parte la reuniunile organizate de colegii de generație, scrie la reviste, atacă pe marii scriitori fără să i se întâmple ceva, își face un nume de critic de temut, în fine, leagă prietenii care se desfac și se refac... Toate acestea se desfășoară în lumea românească pe care, am motive să cred, Eugen Ionescu o iubește chiar și atunci când scrie despre ea, ca și prietenul său, Cioran, fraze imposibile”.

■ Revista publică stenograma de la *Rotonda 13. Centenar Eugen Ionescu* organizată în data de 25 noiembrie 2009 la Muzeul Literaturii Române. Au fost invitați Radu Beligan, Nicolae Breban, Barbu Cioculescu, Dan Hăulică, Eugen Simion, Mihai Șora, iar amfitrion a fost Lucian Chișu: „□ Lucian Chișu: [...] Revenind la momentul de față, vă întâmpinăm cu o expoziție dedicată centenarului nașterii lui Eugen Ionescu, expoziție pe care dumneavoastră o puteți vedea așezată pe simeze. Ea a fost concepută și realizată de muzeografi din instituția noastră, meritele cele mai mari avându-le doamna Ofelia Creția și domnul Ioan Cristescu, pentru că dumnealor s-au ocupat de toate etapele care au premers formulei pe care o vedeți prezentă aici. Îmi revine o datorie, ca să zic așa, de onoare să anunț faptul că undeva, în fața mea, se află un afiș cu un desen aparținând lui Eugen Ionescu. Este vorba despre un desen care a fost expus într-o expoziție la Saint-Gall, în Elveția. Un afiș pe care domnul Liviu Gavrilesco l-a achiziționat cu mulți ani în urmă și ni l-a oferit spre expunere pentru acest moment festiv. Aș vrea, de asemenea, să adaug că vor fi trei zile de celebrare a personalității lui Eugen Ionescu, evenimente organizate de Academia Română, Fundația Națională pentru Știință și Artă și Muzeul Național al Literaturii Române. Ele debutează azi cu această expoziție însoțită de o alta care îl reprezintă pe Eugen Ionescu în viziunea marilor desenatori și graficieni de pe globul terestru. O puteți vedea pe treptele care urcă spre expoziția noastră permanentă. Măine, în Aula Academiei Române, va avea loc ședința solemnă la care vor vorbi, în prezența Ambasadorului Franței în România, Excelența Sa, Domnul Henri Paul, numeroși academicieni, personalități – numele lor există pe afiș, vi le pot reproduce – pornind de la academicianul Eugen Simion, academicianul Nicolae Breban, maestrul Radu Beligan, care este membru de onoare al Academiei Române, domnul Basarab Nicolescu – membru de onoare al Academiei, domnul academician Mihai Cimpoi, domnul Dan Hăulică, membru corespondent al Academiei și academicianul Augustin Buzura. Cuvântul de deschidere îl va avea domnul Marius Sala, vicepreședinte al Academiei Române. În aceeași zi, mâine după-amiază, la Muzeul Național al Literaturii Române va avea loc o dezbatere dedicată contemporaneității lui Eugen Ionescu, dezbatere intitulată *Eugen Ionescu azi*. Ea se va desfășura în prezența presei. Atât a presei culturale, cât și a celei generaliste, cotidiene. Tot mâine, la Muzeul Național al Literaturii Române va fi un spectacol cu piesa *Cântăreața cheală*, desigur a lui Eugen Ionescu. Iar poimâine, prefațat de un concert de muzică clasică, vom avea un eveniment la fel de important: prezentarea cărții domnului profesor Eugen Simion. Cartea se numește *Tânărul Eugen Ionescu* și a apărut la Editura Muzeul Literaturii Române. [...] □ Eugen Simion: [...] Aș vrea totuși să spun în două fraze ceva ce poate nu știți. Și anume că Eugen Ionescu are o operă românească mai numeroasă și mai importantă decât bănuiam noi până de curând. Eu m-am ocupat mult de acest subiect. Am scris acum câțiva ani o carte și am revenit cu un alt studiu mai amplu. Și chiar înainte de a încheia această carte, un cercetător român, domnul Marin Diaconu – cunoscut pentru lucrurile

extraordinare pe care le-a făcut pentru generația lui Eugen Ionescu – a descoperit cam 250 de pagini noi rămase în revistele vremii. Pe de-o parte. Pe de altă parte, doamna Simona Cioculescu, aici de față, a publicat între timp rapoartele consilierului cultural sau consilierului de presă Eugen Ionescu de la Vichy. O parte din aceste rapoarte arată o altă față a lui Eugen Ionescu și anume, un Eugen Ionescu diplomat, ingenios și activ, intrat în sistem. Și un foarte bun român. E o vorbă care trezește fel de fel de conotații, dar eu l-am citit cu multă atenție și am văzut ce preocupat era Eugen Ionescu pentru cultura română. A tradus din Argezi, a tradus din Pavel Dan, apăra latinitatea noastră, voia ca România să fie bine cunoscută... În plus, au început să apară și scrisorile adresate de Eugen Ionescu prietenilor săi și, în fine, din scrisorile adresate lui Tudor Vianu, dar și lui Miron Radu Paraschivescu reiese un fapt care este pentru noi foarte important: în 1947, după procesul pe care el l-a avut cu armata română și în urma căruia a fost condamnat la unsprezece ani... □ Barbu Cioculescu: Doi sau trei ani... □ Eugen Simion: Nu! □ Barbu Cioculescu: Doi sau trei ani... nu mai mult... □ Eugen Simion: Domnule Cioculescu, am avut în față documente: șase ani de condamnare și încă cinci ani de interdicție. Reiau: în 1947 el a trimis în țară, spre publicare, două volume în românește. I le-a trimis lui Ion Caraion. Un jurnal intim, care se cheamă *Jurnalul unui noncombatant* și un volum de studii despre poezie. Ce s-a întâmplat cu aceste volume? Există o referință și într-o scrisoare a Marianei Șora dintr-un volum de corespondență care trebuie să apară. Vă dați seama că pentru noi românii ar fi foarte important să aflăm ce s-a întâmplat cu aceste lucrări. Dacă, din fericire, securitatea română le-a păstrat, ar fi o șansă. Dacă Ion Caraion s-a înspăimântat și le-a distrus, le-a ars, nu mai avem nimic de făcut. [...] □ Radu Beligan: [...] Prin 1937 a avut loc un concurs organizat de o societate internațională la care participau licee din toată Europa. Tema concursului era: *Organizarea păcii europene ca urmare a războiului mondial*. Am participat și noi, cei de la Liceul Internat din Iași. Acum vreun an de zile, o doamnă de la Arhivele Statului mi-a adus un document: teza mea de la acel concurs. Teza asta luase premiul al doilea pe țară și de aceea doamnei i s-a părut interesant să o am. Am citit-o și m-am emoționat. Dar ceea ce m-a frapat a fost că am văzut acolo comisia care mi-a acordat premiul. Cel care făcuse un referat favorabil ca eu să primesc premiu cu această lucrare era tânărul profesor de română Eugen Ionescu. Mi s-a părut foarte interesantă această întâmplare având în vedere destinul care ne-a legat ulterior. Pentru că în 1946, când eram director la Teatrul de Comedie, printr-o împrejurare fericită – în care eu am jucat un rol destul de important – am reușit să obțin aprobarea să jucăm *Rinocerii*. Ceea ce pentru vremea aceea a fost stupefiant. Începusem repetițiile... □ O voce din sală: În '64... □ Radu Beligan:... când am avut la Tokyo, în Japonia un congres al Institutului Internațional de Teatru, al cărui președinte eram. Acolo l-am întâlnit prima oară pe Eugen Ionescu. [...] Și într-adevăr, mi-am dat seama că opera lui Caragiale a avut o influență imensă asupra lui. Știu de la un prieten comun că a încercat să facă o traducere,

ea există, dar din păcate i-am pierdut urma pentru că acel prieten care avea un exemplar al traducerii a murit. Și a murit singur într-o casă în care nu avea pe nimeni. Iar cei care au năvălit acolo după moartea lui, rudele, au făcut atâta mizerie încât nu s-a mai găsit niciun manuscris. Sunt disperat că nu l-am putut găsi. Era o traducere a *Noptii furtunoase* încercată de el în colaborare cu marea... uite că uit numele... □ Lucian Chișu: Cu Monica Lovinescu. □ Radu Beligan: Cu Monica Lovinescu, da. Păcat că nu am putut găsi această traducere. □ Lucian Chișu: Maestre, traducerea există. Este aici, în vitrină. Există și o altă traducere din Caragiale, *Căldură mare*, făcută tot împreună cu Monica Lovinescu. □ Radu Beligan: Hai, că mi-ai dat cea mai bună veste! Pot să fac și eu niște copii? □ Lucian Chișu: Cu mare plăcere! □ Barbu Cioculescu: Poate o și jucați... □ Radu Beligan: Da! Dar nu ne lasă fata lui. Nu știu ce are cu noi... [...] Mai am o amintire pe care îndrăznesc s-o spun pentru prima oară. Poate că n-ar trebui s-o spun acum, dar o spun. Când am jucat *Ucișă fără simbrie*, el neputând să vină i-a trimis, pe fiica sa, Marie France, și pe regizorul care făcuse varianta pariziană. Și s-a întâmplat ceva deosebit. La sfârșitul spectacolului, am intrat în cabina mea să-mi scot costumul. A bătut la ușă, a intrat Marie France... să spun, să nu spun? □ Voci din sală: Spuneți! □ Radu Beligan: ... a căzut în genunchi și mi-a sărutat mâna. Dar, după revoluție, a venit în țară, nu știu cu cine a vorbit, nu știu cine a influențat-o, însă n-am mai avut voie să joc vreun text de Eugen Ionescu. E interzis. Am vrut să joc, și puteam juca bine în perioada aceea, *Regele moare*. Dar ea nu m-a lăsat. Nu știu de ce. Dar asta nu e nimic. M-a durut mai mult că i-a interzis lui Dan C. Mihăilescu să-și folosească traducerile. A dat altcuiva dreptul de traducere, nu mai țin minte cui. Traducerile lui Dan erau superbe, minunate, dar nu mai au voie să fie jucate. □ Eugen Simion: Maestre, vă mulțumim pentru lucrurile extraordinare pe care le spuneți. Sigur că ne deranjează foarte mult că urmașii lui Eugen Ionescu pun atâta ostilitate față de ideea că Ionescu, totuși, s-a născut în România. De altfel, și mama lui Ionescu s-a născut la Craiova, s-a descoperit acum. Faptul că ei nu mai vor ca Ionescu să fie legat într-un fel de România, mi se pare inutil, pentru că orice ar face ei Ionescu e... Ionescu. Când spui România spui Ionescu și spui Popescu... [...] □ Mihai Șora: Întâmplarea a făcut să ne cunoaștem foarte devreme. Întâmplarea a făcut ca, abia ieșit de pe băncile facultății, să fiu bursier al guvernului francez în același timp cu Eugen Ionescu și cu Emil Cioran. A fost o serie de vreo zece bursieri, printre care și noi trei cei amintiți. Eu mă uitam la ei ca unul care era foarte departe de generația lor. Ei erau Generația, cu majusculă. Eu eram cu patru ani mai mic decât Cioran, cu șapte ani mai mic decât Eugen Ionescu. Generația care se ridicase era Generația '27, cea care se afirmase cu Mircea Eliade în frunte. [...] Se pune o întrebare: cum a putut fi Eugen reprezentantul unui guvern fascist? Nu. El s-a folosit de rudele pe care le avea în Ministerul de Externe – familia Pogoneanu – prin mijlocirea cărora a putut obține ceva care să-i permită să fugă din România. Această fugă din România s-a făcut în Franța, spre bucuria lui, și a fost

reprezentantul acestui guvern în Franța. Dar nu se poate aduce în niciun fel vina unei contaminări politice a lui în raport cu regimul. [...] E o scenă, cred, în *Regele moare*. Scena în care se pune problema spălării creierelor. Nu poți avea o mentalitate de partizan și să aduci la propriul tău partizanat pe cineva care îți este adversar. Acolo erau un credincios și un ateu. Problema era să-l faci pe credincios să nege, să blesteme și să-l faci pe necredincios să adore! Îl chinui până când adoră cu adevărat! Deci, nu se punea problema așa: am o anumită poziție ideologică și vreau ca toată lumea să fie de parte mea. Ci vreau, pur și simplu, să spăl creierele. Să-l fac pe credincios ateu, iar pe ateu să-l fac credincios. E o temă peste care el trece ușor, cu grație, dar care este absolut esențială pentru întreaga sa problematică. Poate că voi reveni. [...] □ Barbu Cioculescu: Nu știu cum să fac să vorbesc cât mai puțin despre mine și cât mai mult despre profesorul meu. [...] Șerban Cioculescu scrisese despre *Nu* și aflase că în dimineața apariției articolului, Eugen Ionescu ținea ziarul împăturit și nu îndrăznea să-l desfacă, să citească această cronică la cartea lui. O anumită răutate făcuse totuși Șerban Cioculescu. Scrisese despre două cărți în același articol, ca să nu dea o prea mare importanță volumului *Nu*, care, de altfel, îi plăcuse. [...] La Colegiul Național «Sfântul Sava» l-am avut profesor de limba franceză pe Eugen Ionescu. Cred că în clasa a IV-a. Am făcut literatura franceză a Evului Mediu. Privind la acest profesor tânăr, foarte mobil în ceea ce privește trupul, dar cu o figură oarecum îmbătrânită, aveam impresia că este însuși François Villon pe care tocmai ni-l prezenta. [...] Cât privește faptul de a fi fost sau de a nu fi fost român, mă gândesc că până a intra la Academia Franceză, Eugen Ionescu a trebuit, evident, să dea întâietate calității sale de francez. Ar fi fost foarte greu să intre la Academia Franceză dacă nu era francez. După ce a intrat în Academie, încetul cu încetul s-a re-românizat. Ultima carte pe care a scris-o și pe care am tradus-o, *La quête intermittente*, este un jurnal în care se vede eșuarea lui în a dobândi o credință. În anumite locuri apar cuvinte românești în textul franțuzesc, cuvinte mult mai potrivite decât cele din limba franceză. Ba, mai mult, în timp ce traduceam, am observat că, de fapt, jurnalul acesta intim era gândit în românește. [...] Trebuie să fi rămas foarte atașat de România. Pentru că atitudinea lui politică după 1989 – atitudine care știu că nu i-a plăcut domnului Breban – arată totuși o atenție permanentă față de ceea ce se întâmplă în țară și o adâncă participare sufletească. □ Eugen Simion: Apropo de Ionescu și românitățile pe care el o contestă de multe ori. Aceasta este o temă foarte importantă pe care eu am încercat să o urmăresc. Apar lucruri noi. Eugen Ionescu a spus în decembrie 1989 într-un ziar, în «Le Dimanche», parcă: «Am redevenit român!» Iar mâine, la Academia Română, Mihai Cimpoi ne va povesti ceva ce eu deja am aflat și anume că mai mulți actori de la Chișinău care jucau într-o piesă de Eugen Ionescu i-au telefonat dramaturgului pentru a-i cere să accepte următoarea schimbare în textul piesei: în loc de «eu apăr limba franceză» să fie: «eu apăr limba română». Eugen Ionescu a aprobat numaidecât și, de atunci, actorii ridică spectatori în picioare când rosteau această

replică. Aceiași actori au ieșit în aprilie 2009 pe stradă și strigau «eu apăr limba română» în fața polițiștilor lui Voronin. Mihai Cimpoi vă va spune mâine mai multe. □ Nicolae Breban: [...] Înainte de a-l cunoaște pe maestrul, am cunoscut-o pe fata lui, Marie France, la un revelion aranjat de prietenul meu, Matei Călinescu. Era tânără, frumoșică, deșteaptă. [...] În 1971 am ajuns la Paris și am dat un mare interviu în «Le Monde» în care am protestat împotriva începutului dictaturii lui Ceaușescu și mi-am anunțat și demisia de la «România Literară» și din conducerea Uniunii Scriitorilor. Ionescu m-a sunat la hotel, în Rue du Sommerard, la «Home Latin». Hotelul se afla în Cartierul Latin chiar lângă biserica noastră românească. Așa i-am cunoscut pe el și pe doamna Rodica. Am stat mult de vorbă cu ei. [...] Eu l-am frecventat mai puțin pentru că nu eram atras. El intrase – ațâțat puțin de Monica Lovinescu, de Marie France și de alții foarte radicali – într-o formă de anticomunism care conținea și o formă de antiromânism. De aceea, eu mă simțeam mult mai bine cu Cioran cu care mă plimbam ore întregi prin Jardin de Luxemburg. Era amuzat că doi copii de preoți din Ardeal vorbeau nemțește în Grădina Luxemburgului. Cioran a rămas mai cumpănit față de tragedia românească în care nici până astăzi – după cum vedeți – nu se înțelege nimeni cu nimeni. Noi nu înțelegem bine această tragedie pentru că suntem prea aproape de ea și din păcate nu avem calmul de a vedea procesul schimbării în istoricitatea sa și în esența sa. [...] □ Dan Hăulică: Ce povestește prietenul nostru Eugen Simion în această nouă ediție a cărții sale e mai mult decât un hazard. Ionescu e un fel de personaj care fuge. Poate știa că Simion avea să scrie o carte despre fuga autorului. Fuga aceasta se regăsește și în experimentul de mim talentat și virtuos pe care îl evoca domnul Șora. Se desfăcea, se lăsa la pământ, nu mai era de găsit. Asta era pentru o petrecere, dacă vreți puțin bufonă, între prieteni. Dar Ionescu mergea mai departe. [...] Faptul că existau asemenea creatori – el și Cioran – însemna pentru noi o șansă pentru viitorul culturii românești. Eu am spus-o la televiziune în primele ceasuri ale revoluției. Nu există decât o singură cultură românească. Toată această separație între exil și România a fost monstruoasă și trebuie să înțelegem continuitatea unei creații concreșcute în chip firesc. Ionescu spunea că, în primele zile după revoluție, simțea nevoia să rostească românește. Mi s-a întâmplat să recunosc asta și la Cioran. Ne vedeam destul de des și, de obicei, vorbeam franțuzește. Dar când l-am sunat în zilele revoluției l-am întrebat în ce limbă vorbește. Și mi-a răspuns: «Bine-nțeles, românește!». Totul se schimbase, era o altă zodie, era o răscumpărare a limbii și a istoriei noastre. El trăise aceasta prin Eminescu. Stoicismul lui Eminescu din *Rugăciunea unui dac* îi dăduse un alt sens, cel al puterii nobile de rezistență a românului față de nenorocul istoriei. [...] □ Nicolae Breban: Ați alunecat într-un clișeu cu nenorocul. Eu văd norocul mare al istoriei românești. Trei provincii adunate într-un singur teritoriu și o mare cultură! De ce vedeți mereu nenorocul? □ Eugen Simion: Un termen care revine în discursul coranian. Când stătea de vorbă cu Cioran, termenul de *nenoroc*, era singurul pe care moralistul îl pronunța în românește. □ Nicolae Breban: De ce

nu vedem noi că suntem într-o țară puternică, cu o mare cultură? □ Dan Hăulică: Asta este altceva. Am avut, câteodată, puterea să transformăm nenorocul într-o rațiune de înaintare... □ Nicolae Breban: Domnule Hăulică, nenoroc al istoriei sunt popoarele care au dispărut! [...] De ce să vorbim de nenoroc? Ce-i această infestare cu ideea negativă de nenoroc? □ Dan Hăulică: Nenorocul ca imensă povară de suferință a acestui popor, care a fost exploatat în modul cel mai crunt. Gândiți-vă la sute de ani de întârziere în feudalism, din cauza suzeranității otomane. □ Nicolae Breban: Nu vorbiți de sute de ani de suferință! Noi am suferit sub unguri mai mult ca dumneavoastră în Moldova. Deși nici pe dumneavoastră nu v-au protejat tătării... □ Dan Hăulică: Ce s-a plătit la Stambul să știți că e mult mai dur decât orice se poate închipui. Dar nu asta este important. Important este să avem tăria să ne asumăm toate acestea. Și eu cred că Ionescu, dincolo de tot ce poate face impresia unei deriziuni sau a unei respingeri imediate, are și elementele unei aderențe mai profunde. Sunt multe lucruri care ar trebui reluate”.

■ În paginile revistei se precizează: „La 26 noiembrie 2009, a avut loc în Aula Academiei Române o sesiune solemnă dedicată Centenarului «Eugène Ionesco». Publicăm în numărul de față o parte din intervențiile din cadrul acestei ceremonii. Cu această ocazie Secția de Filologie-Literatură a propus ca Eugène Ionesco și Cioran să fie nominalizați ca membrii post-mortem ai Academiei Române. În adunarea generală din 17 noiembrie 2009, propunerea a fost votată în unanimitate”. Urmează intervențiile: □ Henri Paul, Ambasadorul Franței la București, *Eugène Ionesco la Academia Română*. □ Augustin Buzura, *Eugen Ionescu*: „Apropierea centenarului Ionesco a redus în discuție o veche întrebare și anume, dacă Eugen Ionescu este scriitor francez născut în România, sau scriitor roman de limba franceză? Mai ales că fiica și moștenitoarea sa, Marie France Ionesco, a decis: scriitor francez și nimic mai mult. «Românii, știți, cu complexul micilor culturi, vor să-l recupereze». Mi-e imposibil să înțeleg cu ce i-ar fi dăunat tatălui său faptul de a aparține și culturii române, dar asemenea întrebări nu ar primi niciodată un răspuns foarte sincer din partea celor ce dau sentințe atât de categorice. Să se rușineze fiica de descendența și de tinerețea literară a tatălui ei? De «micimea» culturii din care provine acesta? Nu cunosc răspunsul și, sincer, nici nu cred să aibă prea mare importanță”. □ Basarab Nicolescu, *Teatrul absurdului și logica contradictoriului*: „Eugène Ionesco și Stéphane Lupasco erau prieteni, se frecventau și aveau îndelungi discuții filosofice. În mod evident, Ionesco a citit cu atenție opera lui Lupasco și a fost cu certitudine influențat de filosofia sa”. □ Mihai Cimpoi, *Eugen Ionescu și „Da”-ul basarabean*: „Întâlnirea lui Eugen Ionescu cu Basarabia a fost una de natură existențială sub semnul marcării destinale a înstrăinării. «Deșărutul» scriitor a înțeles profund «deșărarea» acestei provincii românești, răspunzând prin intervenții la «Europa liberă», prin dialogul direct cu actorii, regizorii și scriitorii din Chișinău prin spectacolele «basarabenezitate» după cum vom vedea, la imperativele des-deșărării, ale scoaterii ei de sub teroarea absurdului istoriei. Nu putem concepe, astfel, întâlnirea sa cu

Basarabia decât ca o întâlnire dintre două destine sub zodia înstrăinării, indiferent de conotațiile care nuantează noțiunea într-un caz sau altul”. ■ *Cronici literare* dedicate lui Eugen Ionescu: □ În *Fiziologia unei negații* George Neagoe scrie despre volumul *Nu*, folosindu-se de ediția apărută la Ed. Humanitas în 1991: „Am recitit culegerea *Nu* de Eugen Ionescu cu intenția de a observa împotriva cui se îndreaptă titlul. Bineînțeles că îi aveam în minte pe Arghezi, Ion Barbu, Camil Petrescu, Hortensia Papadat Bengescu și Mircea Eliade. Dar nu ei, ci criticii literari ai momentului respectiv, mi s-au părut țintele predilecte. Ionescu nu formulează obiecții teribiliste. Pentru vremea aceea (!), el deținea argumente destul de solide pentru a se încumeta să respingă elogiile aduse marilor scriitori ai interbelicului, din rândul cărora îl exclud pe Eliade. [...] În partea de critică literară, *Nu* este o carte plină de șarje, de exagerări, de opinii avenite. Departate de a însemna disprețul față de valorile consacrate, titlul ascunde contestarea unei direcții de ieri în cultura română: absența spiritului critic”. □ Andrei Grigor semnează „*Negația – o formă de iubire neîmpărțășită*”, o cronică la *Tânărul Eugen Ionescu* de Eugen Simion, Ed. Muzeul Literaturii Române, 2009: „Eugen Simion nu este, se știe, un iubitor al ideilor care circulă cu prea mare lejeritate mondenă, iar atitudinea disprețuitoare față de cultura română nu-i este deloc dragă. De aceea, ar putea părea cu atât mai surprinzătoare preocuparea criticului pentru descifrarea vectorilor din care se alcătuieste personalitatea acestui scriitor. O preocupare, cum se vede din această a doua ediție, stăruitoare, permanent sensibilă la provocările cu care o încearcă o nouă informație, un nou document, o nouă reflecție asupra modului cum acestea la înțelegerea structurii spirituale ionesciene. Contradicția există doar la nivelul aparențelor. În planul de profunzime al profesionalismului critic, opozițiile de viziune se anulează sub semnul unor principii mult mai generoase”. □ Lucian Chișu publică *Premonițiile unui jurnal*, o prezentare a jurnalului *Prezent-trecut, trecut-prezent* de Eugen Ionescu, traducere de Simona Cioculescu, Ed. Humanitas, 1993: „Comparativ cu alte «documente» sau exemplificări, privit în întregimea sa, jurnalul furnizează o teorie *sui generis* a fenomenului absurdului. Asemeni filosofului care, într-o adunare de înțelepți ce se frământau să teoretizeze ideea de mișcare, face câțiva pași spre a oferi cel mai elementar exemplu, Eugen Ionescu produce același efect, scriind: «prefer dezordinea tiraniei! Revoluția a reușit să facă sinteza dezordinii și tiraniei». Aceasta mi se pare a fi esența teatrului său. Cât despre mesaj, desigur el trebuie interpretat”. ■ În secțiunea *Comentarii* citim: □ Paul Dugneanu, *Eugen Ionescu despre Victor Hugo*: „Viziunea grotescă și unele dintre procedeele comice din acest pamflet antihugolian, anunță disponibilitățile lui Eugen Ionescu, încă din anii '30 ai perioadei interbelice, pentru revoluția absurdului din teatrul european de mai târziu”. □ Irina Roxana Georgescu, *Retorica așteptării în Scaunele de Eugène Ionesco*: „Vom identifica, în cele ce urmează, trei aspecte fundamentale care decelează structuri tipic ionesciene, având însă rol perturbator pentru textul ales. Acestea oferă, *in extenso*, prin însăși numirea lor și prin interconectare, o

noă pistă de interpretare a imaginarului ionescian. Așadar, vom urmări ingineria textuală, maniera de resemantizare a spațiului la Eugène Ionesco, pendularea între *joc* și *cuvânt*, între *experiență* și *așteptare*, ca structuri descentratoare în interpretarea piesei”. ■ Rubrica *Negru pe alb* vine cu textele: □ Nicolae Iliescu, *Puncte de vedere. Despre Ionescu, Cioran și Eliade în stil ionescian*: „Recitit acum, teatrul ionescian mi se pare mai lipsit de miez decât cel sorescian, fie vorba între noi, Marin Sorescu este un dramaturg mai profund, mai poet în primul rând. Capodopera academicianului franțuz, *Regele moare*, are replici grele, nu simple jonglerii verbale, bine bine, mai este tradusă la noi și de Ion Vinea, un autentic poet. [...] Cu mare sinceritate, nu am crezut și nu cred nici acum că E.M. (inițiala asta e și ea un mof!) Cioran este filosof, ci eseist. Cărțile lui sunt de culegeri de articole, bune, ațoase, afurisite, cu interpretări remarcabile și cu formulări memorabile. Ele, cărțile lui Cioran, sunt mai aproape de literatură, un soi de literatură aforistică, decât de filosofia mare. [...] După mine, Eliade este un bun profesor de istoria religiilor, departe totuși de talia lui Lévi-Strauss, un remarcabil cercetător al miturilor și al culturilor primitive (*Aspecte ale mitului* este un eseu deosebit de serios), un bun prozator în linie simbolic-fantastică (*La țigănci* este o capodoperă) dar nu mai sus decât Voiculescu, autorul primului roman, al adolescentului miop, autoreferențial conștient de la noi (*Amintirile* lui Creangă, mult mai bune, sunt voluptuos neîngrădite în/ de vreo teorie!), în fine, un artier tăios, dar prea vehement. [...] Cam asta se poate spune despre exilul nostru, bun, de bună și de aleasă calitate, dar cred că niciodată egal cu cei citați mai sus și rămași doar în spațiul mai puțin generos al limbii române! Și toată astă tripletă de aur, care este, indiscutabil, ca să cităm un clasic dintre noi, pare scoasă de sub mantaua lui Caragiale, culmea, deseori citit ca un fel de vodevilist superior!”. □ Narcis Zărnescu, *Lecturi virtuale: Caragiale*: „Mai este Caragiale contemporanul nostru? Dar oare este chiar atât de important pentru un scriitor să fie contemporanul cuiva? Al nostru? Suntem chiar atât de importanți, noi? Și, odată cu această întrebare retorică se naște paradoxul: de ce un geniu absolut și etern - precum Shakespeare sau Goethe, Eminescu sau Caragiale - are nevoie de un contemporan *relativ*, anonim și efemer, pe care îl și înlocuiește periodic, la fiecare sfert sau jumătate de veac? Aici rezidă misterul pactului «democratic» dintre creator și cititor sau spectator; «clauza» confidențială. S-ar părea că eternitatea are nevoie de provizoriu și efemer, de ridicol și ne semnificativ ca să se justifice în fața unei posterități utopice, numite neant”. ■ În rubrica *Literatură străină* Serge Fauchereau publică *Moscou-Paris-La Havane-Mexico 1945-1960*, o analiză a fenomenului cultural propagat de Moscova. ■ În rubrica numită *Carnet parizian* este republicat textul lui Virgil Tănase din numărul anterior, *Nu există artă fără dorința de a comunica*. ■ Secțiunea *Cultură și economie* găzduiește două articole: □ Maria Moldoveanu, *Probleme ale spațiului cultural și cercetarea științifică*: „După intrarea în vigoare a Tratatului de la Maastricht (1992), guvernele din țările Uniunii Europene au rezervat mai multe resurse pentru susținerea creației artistice și protecția

patrimoniului cultural, au dezvoltat în mai mare măsură infrastructura sistemului (e.g., muzee, teatre, săli de concerte, biblioteci, spații expoziționale etc.), au acordat mai multă atenție industriilor creative, au promovat descentralizarea teritorială, au elaborat politici culturale ținând seama de rolul culturii în procesul dezvoltării durabile. [...] Într-o societate bazată pe noțiunea de dezvoltare durabilă, fiecare individ trebuie să-și poată împlini idealurile, să poată accesa conținuturile de care are nevoie, să poată deveni el însuși creator/producător de cultură”.

□ Bogdan Ivașcu, *Recuperarea utopiei ca posibilitate simbolică în discursul mediatic (I)*: „Fără putință de tăgadă, trans-umanismul, cu numeroasele sale subdiviziuni, este omniprezent în peisajul de dezbatere mediatic. Ca și încălzirea globală sau corporatismul, apare ca temă recurentă într-o paletă largă de formate informaționale și de divertisment, de la *talk-show*-uri până la literatura și cinema-ul de anticipație”.

● [„**Contemporanul – Ideea Europeană**”, nr. 12 (693)] Revista anunță că s-a organizat evenimentul „*Contemporanul. Ideea Europeană*” la 20 de ani – seria acad. Nicolae Breban -: „Fundatia Culturală Ideea Europeană, revista «Contemporanul. Ideea Europeană» în parteneriat cu Primăria sector 2 București, Asociația Publicațiilor Literare și Editurilor din România (APLER), Federația Editorilor și Distribuitorilor de Carte din România (FEDCR), Asociația Revistelor și Publicațiilor Europene (ARPE), Direcția pentru Cultură, Culte și Patrimoniul Național a Municipiului București, a sărbătorit marți, 3 noiembrie, ora 14.00, la sediul Muzeului Național al Literaturii Române, aniversarea de 20 de ani a acestei vechi și prestigioase publicații (anul fondării revistei «Contemporanul»: 1881), apărută, după 1990, cu subtitlul *Ideea Europeană*, în seria lansată și girată de romancierul Nicolae Breban, membru titular al Academiei Române. [...] Într-o atmosferă distinsă, cu invitați aleși, alături de vechi prieteni, colaboratori și lectori ai revistei, membri ai «tribului Conte», domnul acad. Nicolae Breban, directorul publicației omagiate, împreună cu domnul primar Neculai Onțanu, declarat «mecena artiștilor capitalei», «Ministru al Culturii orașului București», doamna consilier Ruxandra Garofeanu, doamna director Mariana Georgescu și doamna Aura Christi, redactor șef, au decernat trei importante premii”. ■ Este redată stenograma de la această întâlnire: „□ Aura Christi: Din cei douăzeci de ani, circa șaptesprezece lucrez la «Contemporanul. Ideea Europeană», una dintre puținele instituții culturale din România de azi, care rezistă – ceea ce nu este nici pe departe lesne de trecut cu vederea. Asist, prin urmare – martor de o luciditate vie, casantă, aidoma altor colaboratori apropiați ai publicației noastre – la istoria postdecembristă a acestei prestigioase «foi» de cultură, politică și știință. De fapt, noi, cei din tribul Conte – după cum spunem cu toții grupului de la «Contemporanul. Ideea Europeană» – politică propriu-zisă nu facem, cu o excepție: nu ne este străină *politica valorii* sau, ca să mă autocitez – «Mă citez, mi se face rușine», ca să mă apropii un pic de Cioran – ne este familiară dictatura valorii. Nu facem parte, după cum se știe, din nici un partid; apropiații noștri știu că suntem

«înregimentați» în «trupele» de elită ancorate în *perimetrul literaturii*. Acest lucru de bună seamă se plătește; răstimp de douăzeci de ani am fost omiși, tăiați de pe diferite liste întocmite de unii iluștri colegi, comentatori ferm convinși că lumea literară a început și se va încheia cu augusta lor persoană. Libertatea de a fi tu însuși, de a refuza angajamentul de ordin politic. [...] □ Nicolae Breban: Iată, Călin – unul din primii stâlpi – mă întreba, așadar, de ce serbăm acum cele două decade, și nu în aprilie? Pentru că, într-adevăr, în aprilie e aniversarea. Întorcându-mă de la Paris, în martie '90, prietenul meu, Andrei Pleșu, ministrul, mi-a propus să preiau revista. Dar o serbăm acuma, pentru că acum suntem încă vii! Nu știi ce se va întâmpla în martie sau aprilie viitor. Dacă vrei, o mai serbăm odată, nu e o problemă, mai aducem un whisky și o serbăm! [...] Problema mare – o știți foarte bine – la noi, la români, nu este geniul, nu este sclipirea intelectuală, nu e talentul. Mai ales în talent... suntem sclipitori. Noi, românii, vorbim mult de talent, în timp ce francezii, nemții nu vorbesc niciodată de talent. La noi talentul are cotă bună la bursă. La noi, problema mare este rezistența. Rezistența în timp. Noi capotăm și, într-adevăr, când un om sau o instituție rezistă în timp, la nivelul de tensiune afirmat odată, atunci eu cred că ne aflăm în prezența unui maestru sau a unei instituții reprezentative. [...] Astăzi, România trăiește încă o criză... a nu-știi-câta criză! Unii fac greșeala, aproape calomnia, de a lega mereu crizele din politică cu crizele din cultură. Așa cum după Revoluție, țineți minte, câțiva ani, foarte mulți tipi au perorat disperați că există o criză a creației – ceea ce s-a dovedit total fals. Faptul că apar zeci și zeci de cărți, reviste, pe tot «continentul românesc», arată că există o dorință enormă de expresie a scriitorului român. Sigur că e penibil faptul că a dispărut cenzura profesională, pentru că noi, după căderea comunismului, am confundat cele două cenzuri: cea politică cu cea profesională. Mulți nu știu sau nu vor să știe că în Occident cenzura profesională, la marile edituri și reviste, funcționează foarte strict. Or, la noi, oricine poate să tipărească, la colțul străzii... o broșură. Nu să difuzeze, ci să tipărească. Mai ales poezia, cred eu, suferă enorm din acest motiv. [...] Eugen Negrici să nu se sperie de contestări. L-a contestat de curând, apropo, și prietenul meu, Eugen Simion; o să am o discuție cu el, cu Simion, dar are dreptul și el să conteste. Nu mi-a plăcut tonul contestației, unele motive sunt valabile; bineînțeles că un om ca Simion nu poate să nu aibă dreptate... [Râsete – n.ed.] Dar nu-i vorba de dreptate aici; noi în literatură nu lucrăm cu dreptatea, nu lucrăm cu adevărul. [...] □ Neculai Onțanu: [...] Îi mulțumesc și de astă dată că doamna Ruxandra Garofeanu a acceptat, acum câțiva ani, să lucreze la administrația locală a Sectorului 2, să fie consilier al primarului Sectorului 2 în domeniul artistic. Este o șansă uriașă pe care o am și cred că fiecare dintre primarii Bucureștiului ar trebui să aibă o Ruxandra Garofeanu, care să îi ajute și să îi îndrume, să le deschidă mintea spre lucrurile importante, spre lucrurile esențiale, spre lucrurile fundamentale. [...] □ Ruxandra Garofeanu: N-am să fac decât să repet, într-un fel, ce a spus domnul primar Onțanu. Dacă lucrăm împreună de peste patru ani, vă dați seama că

începem să semănăm și în felul de a ne exprima. Sigur că artele plastice sunt pe primul plan în viața mea, pentru că am fost eleva lui Eugen Schileru și am urmat drumul acesta, chiar dacă Frunzetti susținea că sunt prea «schileriană». [...] □ Aura Christi: [...] «Premiul pentru patosul revoltei» i se decernează doamnei Magda Ursache. Eu mă simt puțin vinovată în fața Magdei. Colaboratorii apropiați ai revistei știu că la «Contemporanul. Ideea Europeană» nu există cenzură... Nu mă refer la aia profesională, care se simte în largul ei în tribul Conte. Nici la cenzura politică nu mă refer. Spuneam că nu suntem înregimentați în nici un grup social, politic și așa mai departe. Noi facem politica valorii. La Conte, spuneam, există *dictatura valorii*. Cu Magda am făcut un lucru pe care ea în mod cert nu-l merita. Mi s-a atras atenția din diverse cercuri că are o pană prea ascuțită Magda Ursache. Și am căzut pe gânduri câteva luni, răstimp în care Magda n-a publicat în paginile revistei așa cum făcea pe vremuri, în mod constant. După care am rugat-o pe Magda să revină în paginile revistei Contemporanul! Unde o rog să rămână! □ Magda Ursache: Mulțumesc foarte mult. «Accepti premiul Conte?», așa a sunat – decis și concis – întrebarea Aurei Christi, redactorul șef al revistei. Părea o glumă de april, în octombrie. «Accept». Cu bucurie vie, ca să folosesc sintagma Aurei. [...] Mulți «contemporani» l-ar fi putut lua în locul meu. Nu pot decât să-mi cer scuze față de ceilalți, pe care-i respect citindu-i. *Lecturi complice*, cum spune Aura Christi. [...] Pentru «contemporanii» mei, omagiu. Mă bucur că sunt contemporană cu voi, că sunt contemporana voastră. □ Aura Christi: [...] O să mă refer de astă dată la criticul, istoricul literar și profesorul Ștefan Borbély, la care țin foarte mult pentru că este atipic. Da. Este atipic. E un nordic pursânge. Eu nu-l văd la Cluj, nu-l văd la București, nu-l văd la Iași. În mintea mea îl văd acolo unde i-am așezat – în mintea mea, repet – pe Balotă și pe Ianoși, îl văd în Mitteleuropa. [...] Domnul Ștefan Borbély – «Premiul pentru erudiție mitteleuropeană». □ Ștefan Borbély: Sărbătoarea de astăzi nu este doar sărbătoarea revistei «Contemporanul». Înainte de a începe, am fost întrebat ce mă atrage la «Contemporanul», de ce am acceptat să vin aici. Practic, constatarea mea este că după Revoluție am putut colabora la două tipuri de reviste: sunt reviste pentru care tradiția reprezintă deja o anumită oboseală și, în momentul în care intri acolo, oboseala aceasta este contagioasă, și sunt, pe de altă parte, o mulțime de reviste pentru care facerea revistei ca atare înseamnă entuziasm. Ceea ce mi-a plăcut la «Contemporanul» (și continuă să-mi placă) este că-mi satisface această doză de ingenuitate pe care mi-am păstrat-o, entuziasmul, pasiunea pentru cultură. [...] □ Aura Christi: [...] Urmează o altă personalitate, despre care am spus un lucru șocant pentru unii, un lucru la care țin foarte mult și care, de fapt, exprima exact ce credeam. Susțineam acum circa un an, poate mai puțin, un pic mai puțin, că numai un mare bărbat al literaturii române a putut scrie cartea pe care a scris-o domnul profesor Eugen Negrici, *Iluziile literaturii române*. O carte incomodă. Scilipitoare. Excelent, excelent scrisă. O carte enervantă. Un duș rece pentru critica română. Un îndemn de a ne trezi, de a fi noi înșine, de a ne urma Vocația. De a

construi Opera. [...] Atacurile au urmat destul de repede, atacurile fiind un semn al succesului, un semn al valorii reale a acestei cărți. Domnului Eugen Negrici i se decernează «Premiul pentru radicalitate în istoria literaturii române». □ Eugen Negrici: Vă mulțumesc tuturor celor de față, celor din juriu, celor de aici, care au înfruntat zvonurile și spaimile gripei porcine. [Râsete – n. ed.] Poate că e ultima întâlnire în public, e posibil ca primarii noștri să interzică în curând întrunirile acestea. Și poate că va fi bine pentru istoria literaturii române: scriitorii vor sta acasă, vor scrie jurnale din vremea gripei porcine și, poate, chiar povestiri decameronice, dacă grupurile formate vor fi mixte. [Râsete – n. ed.] [...] Cel mai interesant moment pentru destinul acestei cărți este legat de extraordinarul fenomen, pe care mi l-a comunicat domnul Breban: *Iluziile literaturii române* e o carte care a impulsionat apariția unei alte cărți, și anume cea a domnului Breban, *Trădarea criticii*, iar lucrul acesta se întâmplă foarte rar într-o cultură ca a noastră: o carte să transmită un impuls altei cărți și, astfel, să se creeze, într-un anume fel, o mișcare interioară a ideilor într-o cultură care are nevoie de așa ceva”. □ Întâlnirea se încheie cu poemul *Omphalos*, scris și recitat de Aura Christi. ■ Urmează citate din critici despre premiații: □ *Premiul pentru radicalism în istoria literaturii române – Eugen Negrici (București)* vine cu citate din Paul Cornea, Barbu Cioculescu, Paul Cernat, Livius Ciocârlie, Nicolae Breban și Aura Christi, preluate din *Iluzia literaturii române* în „Contemporanul. Ideea Europeană”, nr. 1/ 2009. □ *Premiul pentru erudiție mitteleuropeană – Ștefan Borbély (Cluj)* vine cu citate din Florin Oprescu, Adi Dohotaru, Iulian Boldea, Andrada Fătu-Tutoveanu și Aura Christi. □ *Premiul pentru patosul revoltei – Magda Ursache (Iași)* vine cu citate din Constantin Călin, Theodor Codreanu, Val Gheorghiu, Gheorghe Grigurcu, Luca Pițu, Florentina Popescu și Ion Rotaru. ■ Sub titlul *Grupul de la Păltiniș* Nicolae Breban publică un fragment din *Trădarea criticii*. ■ Irina Petraș revine cu partea a treia despre *Cartea viselor*. ■ În eseu „*Plăcut este să-l cunoști pe domnul Lear*” Nicolae Balotă scrie despre Lewis Carroll. ■ Din *Bref* aflăm despre *Poezia românească într-o prestigioasă revistă din Serbia*: „Revista «Bagdala» din Kruševac, una dintre cele mai vechi și mai prestigioase publicații literare din Serbia, a dedicat, în numărul 481 (iulie-septembrie 2009), sub titlul *Iz savremene rumunske poezije*, un amplu grupaj dedicat poeziei românești contemporane. Este vorba de trei cicluri din creația lui Marin Sorescu (*Țetiri pesme u istom danu/ Patru poezii în aceeași zi*), Aura Christi (*Potresna utopija/ Utopie cutremurătoare*), în traducerea lui Adam Puslojić, și Crișu Dascălu (*Beogradska krletka/ Colivia belgrădeană*), în traducerea lui Miljurko Vukadinović. Fiecare ciclu este însoțit de o amplă notă bio-bibliografică a autorului”. ■ Ion Ianoși scrie despre *Kutuzov, antipodul lui Napoleon*, analizând *Război și pace* de Lev Tolstoi. ■ Citim cronici literare: În cronica sa literară Ștefan Borbély scrie despre *Două debuturi clujene: Carnavalul în opera literară caragialiană, sau despre posibilitățile peștilor de a zbura* de Adriana Teodorescu, Ed. Casa Cărții de Știință și *Existențele sângelui. Eseu despre curgerea sângelui* de Florina

Codreanu, Ed. Casa Cărții de Știință: „Atât cartea Adrianei Teodorescu, cât și aceea a Florinei Codreanu reprezintă opțiuni exegetice majore, întreprinse de oameni pentru care cultura este, încă de pe acum, o formă de viață. Pe ansamblul unei generații sarcastice și mizerabiliste, pentru care deconstrucția e o scuză pentru neputință, exemplul lor, deși marginal, se cere admirat pe măsură”. □ În *Un manual de literatură la purtător* Răzvan Voncu scrie despre *Cum te poți rata ca scriitor. Câteva metode sigure și 250 de cărți proaste* de Alex. Ștefănescu, Ed. Humanitas, 2009: „Bănuiesc că Alex Ștefănescu a fost conștient de la bun început de condiția ingrată a cărții sale. Până și comentariul meu este nevoit să se mărginească la aprecieri de ansamblu, întrucât, prin forța lucrurilor, nici discursul critic nu poate atinge, parcurgând textele unor impostori ai literaturii, culmi ale exegezei: un profesor universitar, silit fiind să o facă pe învățătorul, nu-și folosește decât o câțime din știința de carte și din talentul didactic de care dispune. Utilitatea cărții lui Alex Ștefănescu, în ordine teoretică și istorico-literară, este, fie și în aceste condiții, apreciabilă. Din nefericire, nu același lucru se poate spune despre eficiența ei: mă tem că grafomanii vor continua să prospere și după această demonstrație despre ce este și, mai ales, despre ce nu este literatura. Nu cred că Alex Ștefănescu, în ciuda optimismului său funciar, și-a făcut iluzii în această privință...”. ■ Aura Christi scrie despre *Conte*: „Zile întunecate. Am disponibilizat doi colegi. Ideea Europeană se clatină. Comisiile formate de Administrația Fondului Cultural Național ne-au depunctat revista (într-un an aniversar!; s-a întâmplat exact ca în 2006, când am lansat Apelul pentru salvarea culturii române vii), ne-au depunctat cărțile; printre titluri se aflau volume semnate de Goethe (în traducerea lui Breban), Tolstoi, Dostoievski... Ce să comentez? Am fost rași, rași la pingea. Nu mai știu unde să mai depun proiecte, cui să-i cer sprijinul. În primăvară am făcut peste o sută de proiecte, atenție, urmărite, toate laolaltă respinse, rând pe rând. Cum să nu fiu cu moralul la pământ? Încerci să faci cultură într-o țară primitivă, cu o clasă politică împânzită de diletanți lacomi, rapace (Breban are dreptate. «În România se fură necinstit.» Se fură enorm, fără măsură, fără să se facă ceva. Prin comparație, în Occident se fură decent și în același timp se face), în absența unei legi a sponsorizării făcute după modelul celei occidentale, în lipsa unei tradiții în sensul sprijinirii culturii vii, a unor fundații de câteva secole care să investească în cultură... Cultura vie a fost aruncată la cheremul unui capitalism de junglă specific românesc, un capitalism ce-a preluat toate aspectele negative ale capitalismului occidental, uitând să se inspire din laturile pozitive, benefice ale acestuia”. □ Irina Ciobotaru semnează *Viața cea după chipul și asemănarea noastră*, un comentariu la *Zogru* de Doina Ruști, Ed. Polirom, 2006: „Doina Ruști urmărește «sângele» unui neam trecând prin epoci diferite, adaptându-se la veac, subțindu-se, decolorându-se, imunizându-se tocmai la acest «puls neștiut al lumii» și la «florul morții». Oamenii și duhurile par să își condiționeze reciproc existența în romanul Doinei Ruști”. ■ Magda Ursache publică *Semințe din grădina lui Mihai Ursachi*, pornind de la Cassian Maria

Spiridon și *Atitudini literare*, pentru a ajunge la amintirile sale: „Ursachi avea directețea lui Petre Țuțea în a defini termenii. Un poet e *per definitionem* locuit de zeu. Atunci scrierea e act demiurgic. I-am audiat un curs, la Universitatea «Al. I. Cuza», care s-ar fi putut intitula *Curs de etica poeziei sau 101 experiențe de poezie cotidiană*”. ■ Maria-Ana Tupan semnează *La ce bun un romancier în critică?*, o recenzie la *Trădarea criticii* de Nicolae Breban, Ed. Ideea Europeană, 2009: „*Trădarea criticii* îți dă sentimentul paradoxal că descoperi ceea ce cunoșteti foarte bine. Cum citim undeva, prozatorul *inventează ceea ce este*: ridică vâlul aparențelor familiare, creează un vocabular și o metaforă pentru realitățile pe care le porți în minte, dar nu ai puterea să le așezi dinainte, să le studiezi și să pronunți o judecată!”. ■ Basarab Nicolescu publică gândurile sale *Despre imaginea României*: „Aud sau citesc prea des discursuri despre micimea culturii române, despre cât este ea de neînsemnată în contextul mondial, despre fatalitatea supunerii sale la legile economiei de piață. Aceste discursuri nu sunt numai obositoare dar și false pe plan epistemologic. Spiritualitatea nu poate fi măsurată în kilograme sau număr de cărți. O spiritualitate nu poate fi mică sau mare. Ea este sau nu este. Iar, prin natura sa, spiritualitatea este universală. O schimbare a imaginii României în lume este condiționată de reforma reprezentărilor noastre culturale. [...] O altă greșeală epistemologică constă în reducerea culturii la literatură, obsesie persistentă a unor intelectuali români din România sau din afara României, caracteristică a unei subdezvoltări culturale și ignorării realităților secolului XXI. Astăzi știința, ingineria, informatica, arhitectura urbană, comportamentul politic fac parte integrantă din cultură”. ■ Marin Radu Mocanu scrie despre *Semne ale cenzurii democratice*, notând feluri de cenzură și reacții la ea, din „Apostrof”, „Idei în dialog”, „Cultura”, „România literară”, „Observator cultural”. ■ În *Lorelei. Cartea dulce, diabetul minții, posibila salvare* Adriana Teodorescu scrie despre *Lorelei* de Ionel Teodoreanu, prefață de Paul Cernat, Ed. Jurnal Național, 2009: „Posibila salvare de diabetul minții a romanului *Lorelei* ar trebui să înceapă cu asumarea lui ca minciună și să continue cu interpretarea ei”. □ Florin Oprescu scrie *Despre treptele cunoașterii la Virgil Nemoianu*: „Putem concluziona afirmând că activitatea culturală deosebit de importantă a lui Virgil Nemoianu rămâne un reper esențial pentru spiritualitatea românească fixând reperele unei culturi care nu poate trăi decât prin pluriperspectivism. *Secundarul* trebuie să aibă o viață individuală care să asigure și existența principalului. Pentru Virgil Nemoianu, literatura pare a fi totuși ocupația nobilă a omului de cultură, aceasta reprezentând un necesar «echilibru de poziții»”. □ Laura Bândilă realizează un interviu cu acad. Florin Filip, vicepreședinte al Academiei Române, director al Bibliotecii Academiei Române, „*Sunt prea multe lucruri de făcut*”. ■ Ironim Muntean prezintă volumul de proză *Sub semnul Apsidei* de Roxana Pavnotescu (*Ludic și erotic*): „Doar convențional cartea Roxanei Pavnotescu îmbină forme ale epicului, liricului și dramaticului, alcătuiind povestiri, scenete, poeme, eseuri în care narațiunea, descrierea ori dialogul să existe în stare genuină

în cele 21 de bucăți”. ■ Rodica Grigore scrie despre *Capul retezat* de Iris Murdoch, traducere de Anca-Gabriela Sîrbu, Ed. Polirom, 2007: „Un roman ce abundă în atât de multe întâmplări și mai ales în complicate (și uimitoare!) încurcături amoroase, încât mulți critici l-au considerat complet lipsit de plauzibilitate, artificial și exagerat din mai multe puncte de vedere. Cu toate acestea, în ciuda tuturor rezervelor care pot fi formulate în privința acestei cărți, romanul se citește cu plăcere și rezistă prin farmecul lingvistic și prin verva și plăcerea autoarei de a construi noi și noi complicații pentru situațiile care, în fond, încă de la început se dovedesc a fi extrem de complicate”. ■ Diana Cofșinski traduce versurile lui Alfonso Armada, iar Rodica Grigore semnează traducerea poeziilor lui Paul Auster. ■ *Migdalul a înflorit a doua oară*, de Francisca Stoleru, este notat ca fragment din roman.

● [„Convorbiri literare”, nr. 12 (168)] Cassian Maria Spiridon semnează *Universul omului plat*, discutând despre volumul *Homo videns. Imbecilizarea prin televiziuni și post-gândirea* de Giovanni Sartori, traducere de Mihai Elen, Ed. Humanitas, 2006. ■ Constantin Hrehor realizează un interviu cu Dimitrie Vatamaniuc, *Mi-a fost dat mie să continui ediția fondată de Perpessicius...: „Și cum se desfășurează noua ediție Eminescu? Ce păstrează din cea anterioară și prin ce e altfel decât precedentă?”* - Ediția integrală a operei lui Eminescu, pe care o pregătesc, preia textele din ediția academică integrală fondată de Perpessicius în 1939, care a tipărit, până în 1963, șase volume, acoperind două secțiuni din scrisul lui Eminescu: poezia și literatura populară. Mi-a fost dat mie să continui ediția academică cu încă 10 volume: proza, dramaturgia, publicistica (4 volume), traduceri, fragmentarium și corespondența, pe care le-am tipărit între 1977 și 1993. Noua ediție a operei lui Eminescu, tot în 16 volume, modifică structural organizarea textelor din ediția academică. Această nouă organizare are la bază identificarea izvoarelor folosite de Eminescu, situație care a impus regrouparea textelor, cele din manuscrise, tipărite în *Opere XIV. Traduceri*. Ne-au condus la identificarea sursei folosite de Eminescu, un tratat al unui economist american, de unde poetul a extras vreo 62 de fragmente, în vederea întocmirii unui dicționar de economie politică. În *Opere XV. Fragmentarium*, tipăresc integral, pentru prima dată, textele germane. Sunt textele de filosofie, istorie, fizică, științe naturale, care ilustrează aspirația lui Eminescu spre universalitate. Mai menționez că și în *Opere XVI. Corespondență*, scrisorile sunt organizate nu cronologic ca în ediția academică, ci pe persoane/ destinatari”. ■ Dionisie Duma stă de vorbă cu scriitorul Vasile Andru, „*Nefericirea se tratează...*”: „- *Ca om religios, cum te poți defini?* - Sunt un om care caută divinul pentru că L-a găsit... Aflând la timp cât de sănătos și miraculos este să faci saltul de la simțuri la Duh”. ■ La ancheta revistei *Istoria literaturii române postbelice între premise și realizări* (v. „Convorbiri literare”, nr. 1 (157)) în acest număr răspund: □ Șerban Axinte: „7. Dacă absențele din istoriile literare postdecembriste se vor dovedi a fi neîndreptățite, ele vor fi corectate de către alte lucrări de aceeași natură. Istoria literară

este un domeniu deschis ce se reinventează periodic și-și redescoperă mereu obiectul”. □ Gabriela Ciubotaru, *Hagiografi și radiesteziști*: „1. Dintre «hagiografi» fac parte incontestabil Alex. Ștefănescu și Nicolae Manolescu. I. Negoțescu se plasează undeva între aceștia și «radiesteziști», fund unul dintre cei mai obiectivi. Discursul său critic este lipsit de patimă sau părtinire, însă ni s-a părut pe alocuri arid și lipsit de viață. Ceea ce detașează lucrarea sa este încercarea de surprindere a unor aspecte mai puțin cercetate sau cunoscute, mai ales în ceea ce îi privește pe marii clasici. [...] 6 «Istoria» care a satisfăcut în cea mai mare parte rigorile estetice personale, din toate punctele de vedere, este cea a domnului Alex. Ștefănescu. Dacă o istorie a doar 59 de ani reușește în 1166 de pagini să adune în detaliu, să prezinte obiectiv și să judece valoarea individuală și contextuală a celor care s-au făcut demni de a ajunge într-o astfel de lucrare, ne putem imagina cum s-ar prezenta o integrală a istoriei literaturii scrisă de critic”. ■ *In Memoriam Marin Mincu*: □ *Marin Mincu*: „Uniunea Scriitorilor din România și Asociația Scriitorilor București anunță cu deosebită tristețe încetarea din viață a profesorului-doctor Marin Mincu, critic literar, poet și prozator de largă reputație”. □ Anamaria Blănaru, *Marin Mincu în umbra textualismului*: „Discutarea textualismului este prin ea însăși un demers arid și autorreflexat în teorie. Chiar dacă majoritatea autorilor de literatură s-au dezis de scriitura textualistă, teoreticienii au știut să găsească accente textualiste și în operele literare ale acestora; în acest caz, ne întoarcem la direcția deschisă de Marin Mincu, și anume că stricta elaborare a textului nu se poate izola de substratul ontologic, iar îmbinarea și reflectarea celor două etape simultane de creație dau naștere autenticității”. □ Bogdan Crețu, *Spațiile Mincu*: „Marin Mincu este el însuși o victimă a propriului temperament vulcanic, pe care însă nu se străduiește, spre binele literaturii sale, să îl țină sub papuc. Există totuși o indeniabilă onestitate, tradusă într-o consecvență cu sine, în orice ieșire la rampă a acestui personaj mai curând romantic, quijotesec decât sărit de pe fix, cum pretind neprietenii. Iar aceștia nu sunt deloc puțini, căci nici flerul polemic al autorului nu ține seama de convențiile lumii noastre literare. În plus, la noi, mai mereu au fost marginalizați scriitorii care au spus lucrurilor pe nume, care nu au tăcut atunci când era convenabilă tăcerea și care au preferat inconvenientele independenței avantajelor alierii la cutare grup sau gașcă literară”. □ Revista publică și anunțul Uniunii Scriitorilor din România despre decesul lui Valeriu Sârbu. ■ Elvira Sorohan răspunde la întrebarea *Ce mai scrie Amélie Nothomb?*, discutând despre romanul *Drept de viață și de moarte*, Ed. Polirom, 2009. ■ Basarab Nicolescu semnează *Pe drumul terțului inclus*, cu precizarea: „Textul va fi publicat în volumul omagial dedicat lui Jean-François Malherbe, Montréal, Editura Liber, 2010”. □ Nicolae Stroescu Sînișoară publică retrospectiva dinspre Decembrie 1989, sub titlul *După 20 de ani*. ■ În *Semne de lumină pe o hartă sângerândă* Alexandru Zub scrie despre volumul *Harta noastră care sângeră. VIII. Desțărâții*, Ed. Scrisul Românesc, 2008: „Ansamblul cărții se definește ca o radiografie la fel de dramatică pe cât de onestă a lumii basarabene,

îndeosebi a categoriilor implicate în luptele social-politice din ultimul sfert de secol. E un segment exemplar totodată pentru opera lui Nicolae Dabija, segment capabil să revigoreze oarecum spiritul civic, încrederea salutară în noi înșine”.

■ George Popa se ocupă de „transcenderea realității empirice” în relație cu viziunea eminesciană în articolul intitulat „*Pe mine – mie redă-mă*”. □ Mircea A. Diaconu îl prezintă pe *Andrei Codrescu. Diavolul și visul american*: „O scriitură în care pulsează deopotrivă ironia unui sceptic, umorul negru al unui melancolic, dar și sarcasmul, poezia, revolta. Poate chiar strigătul unei disperări devenite text, deci trecut prin filtrele contemplației”. ■ Despre Ion Caraion scrie Ioan Holban în *Cântecele negre și surâsul comunist*: „Împrejurările biografiei, tragice, fără îndoială, i-ar fi putut folosi poetului, la «revenirea» sa, în 1966; interzis atâția ani, un «poet nou» pentru generația tânără, Ion Caraion n-ar mai fi trebuit să-și dea obolul de lozinci și nici să-și dubleze discursul liric asemeni lui Procopius din Caesareea. Dar poezia lui Ion Caraion este întreagă, cum se va vedea, în primele trei cărți, deși reintrarea în lumea literaturii se producea într-o vreme de relativă relaxare a raporturilor scriitorilor cu autoritățile; poezia a rămas în deceniul cinci, iar ce a urmat nu e decât coada cometei sau, cu metafora poetului, e dâra albicioasă lăsată de «melcul rotund» al începutului”. ■ Cristian Livescu semnează *Truveri, anarhiști, impetuoase hiperliterații*: □ *Ce-aș fi vrut să spun la Conferință*: „Întâi, mi-a plăcut lipsa aerului festiv al Conferinței UR, din 23 nov. a. c.; parcă o adunare a unor foști anarhiști reformați, nevoiți să completeze aiureli într-un subsol conspirativ de teatru. Președintele N. Manolescu, a vrut să ne convingă de două lucruri: că a făcut tot ce trebuie, deși nu a promis nimic, și că mai bine de atâta nu putea. Vajnicul Varujan Vosganian a îndemnat conducerea la cumpătare, sugerând că unii aduc bani buni la Uniune, iar alții îi vântură cu grație. La rândul lor, Sorin Mărculescu, Marin Mincu, Liviu Ioan Stoiciu și Daniel Cristea-Enache au dovedit că există și oarecare «opoziție» în sânul Uniunii, din păcate fără un ideal și fără un lider viabil. Criticile lor au produs totuși un «duș rece» necesar în prezidiu. Dintre candidații la fotoliul prezidențial, N. Breban a fost neconvingător, Agopian a «dat» cât a putut în sistem, dar fără proiecții prea clare, credibile, în viitor, Ceparu [sic!] pare necopt, iar ceilalți au fost lipsiți cât de cât de anvergură”. □ O recenzie la *Poema prințului truver* de Andrei Paul Corescu, Ed. Arc, 2009: „Andrei Paul Corescu pare înclinat către rapsodismul de tip baladesc, presărat cu calambururi oftate, pe o filieră ce pornește de la Anton Pann spre Ion Minulescu, Victor Eftimiu sau Ioanichie Olteanu, mergând pe riscul frăgezirii cuvintelor și al încordării, până la turmentare, a stihurilor, ca să intre în ștaiful candriu al semnificării”. □ Constantin Dram (*Nebunul lui Baștovoii*) face cronica la *Nebunul* de Savatie Baștovoii, Ed. Cathysma: „Într-un timp al provocărilor experimentale, chiar autorul face trimitere spre un anume fel de experiment, anume al aducerii de scriitură specifică hagiografilor în plin început de secol XXI, acțiune cel puțin riscantă, din orice punct ai privi-o”. ■ În *Resurecția umanismului* Dan Mănuacă notează apariția volumului *Contemporanii mei*.

Portrete de Zoe Dumitrescu-Bușulenga, Ed. Niculescu, 2008: „Am înțeles că după trecerea la cele veșnice a Zoei Dumitrescu-Bușulenga ar fi rămas un impresionant fond de inedite, din care, în viitor, vor fi tipărite și alte texte. Ar fi fost util să cunoaștem și noi, cititorii, acest proiect. Deoarece este vorba atât despre actualizarea, cât și despre scoaterea la lumină a acelor lucrări care pun în valoare o personalitate culturală complexă, de o incontestabilă însemnătate cu deosebire pentru comparatismul nostru”. □ Adrian Dinu Rachieru publică partea a treia din *Poezi din Basarabia. În Arcadia interbelică*, de această dată ocupându-se de Lorina Bălțeanu, Irina Nechit, Mircea V. Ciobanu. ■ Vasile Spiridon semnează *Proze alambicate*, o recenzie la *Porcilorator* de Andrei Mocuța, Ed. Brumar, 2009: „Scrieri aparent dezlănate din punct de vedere tematic, ele sunt unitar legate prin farmecul povestirilor spuse de un bunic în perioada de maturizare a nepotului său. Volumul *Porcilorator* vine să confirme debutul precoce și promițător al lui Andrei Mocuța, întâmplat în 2006 cu *Povestiri din adânci tinereți*”. ■ Daniela Petroșel publică *Încercuind spiritul critic...*, un articol despre volumul *Spiritul critic la Cercul literar de la Sibiu*, coordonat de Sanda Cordoș, Ed. Accent, 2009: „La câte ipoteze lansează, cartea ar trebui consumată pe îndelete și nu expediată într-o cronică grăbită. Volumul e valoros nu doar pentru statutul lui de referință obligatorie în exegeza despre Cercul literar de la Sibiu, ci și pentru dialogul și valorile generațiilor de critici prezenți”. ■ Daniel Cristea-Enache revine cu partea a treia din *Funcția Vieru*: „Și pentru că am vorbit, anterior, despre o funcție Vieru (una poetică și identitară, pentru comunitatea aflată în primejdie istorică), se poate trasa o paralelă în chiar interiorul creației sale. Aici, personajul cu majusculă, Mama, Ea, este de asemenea o funcție coagulantă, nu doar o individualitate fatalmente limitată”. ■ Antonio Patraș este prezent cu prima parte din *Symbolism, romantism, românism și autonomia esteticului*, pornind de la postulatele lui E. Lovinescu. ■ Emanuela Ilie revine cu partea a doua din *În numele fiului*, de data aceasta analizând volumul *Călătorie. Exil* de Gheorghe Mocuța: „Încă din primul text al cărții este evident faptul că tema dominantă din *Călătorie. Exil* este exploatarea relației individului cu moartea, tentativa de a o amâna sau de a o mistifica, prin ritualuri cât se poate de grave, de solemnizante; din acest unghi perceptiv, volumul lui Gheorghe Mocuța apare drept un (macro)ceremonial de raționalizare a fricii de moarte, prin convertirea ei într-un fel de fetiș mai puțin înfricoșător”. ■ Chris Tănăsescu publică *Note pentru posibile poetici ale zilei de azi I. cititor (co-)autor*: „1. Una dintre problemele care preocupă sau poate ar trebui să preocupe pe tânărul poet de azi este implicarea cititorului – sau a spectatorului, dacă e vorba de *poetry performance* sau *slam* – în poezia sa”. ■ Gellu Dorian scrie despre *Lucia Cherciu – Lepădarea de limbă*, debutul la Ed. Vinea: „Toate astea anunța o poetă de altă factură, dar manieristă și cu știința construcției textelor, uneori chiar din nimic, ceea ce ar putea fi bine, dacă s-ar diversifica stilistic, sau nu, dacă va continua așa!”. ■ Cristian Livescu marchează 120 de ani de la moartea lui Ion Creangă cu eseu *Ion Creangă, „portretul din*

operă”, viziunea lui Vladimir Streinu. ■ Cristina Popescu publică prima parte din *Eminesciana postmodernității levantine*: „Levantul lui Mircea Cărtărescu constituie un spațiu discursiv ideal pentru studierea modalității de interacțiune a diverselor niveluri textuale: în această eteroclită geografie lingvistică, auctorele mixează ludic, dar cu maximă luciditate, textul cu *inter-/ para-/ hiper-/ hypo-/ meta-/* textul, tehnica discursului liber cu cea a discursului *hiper-repetat*, genul epic cu cel dramatic sau liric... E un spațiu al coexistenței paradoxurilor, în manieră postmodernă, ce își asigură simultan unitatea de sens”. ■ Constantin Parascan publică *Istoria Junimii postbelice (XLV)*. □ Liviu Papuc semnează *Conferințe cubleşaniene*, notând apariția volumului *Conferințe literare* de Constantin Cubleşan, Ed. Galaxia Gutenberg, 2009: „Intenția declarată a «conferințelor» nu-l împiedică pe C. Cubleşan să adauge tușe noi, semnificative, la imaginea de ansamblu a fiecărui creator avut în vedere, câștigând astfel capital la capitolul de originalitate”. ■ Mircea Platon scrie despre *Dan Botta: vocația libertății cu Dumnezeu*. ■ Liviu Pendefunda se ocupă de *Oglinda metafizică a poeziei*. □ Caius Traian Dragomir publică eseu *Războiul și lumea. De la Le Grand Meaulnes la The Great Gatsby*. ■ Marius Chelaru recomandă cititorilor *Ascetul dorinței. Un roman despre Kamasutra* de Sudhir Kakar, traducere de Gabriela Eftimie, Ed. Teri, 2007: „Un roman plăcut, fluent, deși bogat în informații, senzual și analitic, profund, în același timp, cu o poveste despre viață, pasiune, sex, în care ficțiunea, detaliul cultural/ istoric/ literar și psihanaliza se îmbină reușit”. ■ Rodica Grigore semnează *Julio Cortázar. Surprinzătoarele fețe ale realității*, o semnalare a volumului *Bestiar*, traducere de Tudora Șandru Mehedinți, Ed. Polirom, 2009: „Marile teme ale prozei scurte a lui Cortázar sunt bine definite încă din primele pagini publicate, fapt evident în întregul său *Bestiar*, scriitorul alegând să trateze, apoi, în toate cărțile sale, probleme legate de căutarea identității sau de realitatea stranie ce se ascunde întotdeauna în spatele întâmplărilor din viața de zi cu zi a oamenilor obișnuiți”. ■ În *Încă un roman francez...* Simona Modreanu scrie despre *Un roman français* de Frédéric Beigbeder, Ed. Grasset, distins cu premiul Renaudot: „Deși premiul era așteptat și pregătit demult în culise, orchestrat de o mașinărie editorială puternică și parcă chemat de un titlu sfiorător, deși cronicile subțirele de întâmpinare au fost predominant pozitive, subliniind faptul că, pentru prima dată, Beigbeder demonstrează că e un scriitor adevărat, majoritatea criticilor de valoare se declară indispuși de noua producție narcisistă, megalomană, artificioasă și superficială a confratelui lor”. ■ În *Panoramic editorial* aflăm ce e nou la *Edituri ieșene/ autori ieșeni*, sub semnătura lui Peregrinus: □ Mihail Eminescu, *Poesii*, Ed. Alfa, 2009. □ Mihai Eminescu, *Basarabia*, Ed. Princeps Edit, 2009. □ Valeriu Gherghel, *Porunca lui rabi Akiba*, Ed. Polirom: „*Porunca lui rabi AKiba* este, așadar, pretextul pentru o carte interesantă despre lectură, despre carte în porțiuni din istoria omenirii, despre eseu, despre filozofie, despre înțelegerea lumii, despre om și viață, despre înțelepciune și opreliște ș. a., dar și despre cum se văd toate acestea prin ochii lui Valeriu

Gherghel”. □ *Realism, pornografie și moralitate în artă*, antologie de Mircea Coloșenco, Ed. Timpul, 2008. □ *Bucovina în relatări din epocă*, antologie de Doina Papuc și Liviu Papuc, Ed. Convorbiri literare, 2009. □ Ilie Dan, *Povestea unor nume*, Ed. Tipo Moldova, 2009. □ Benjamin Fondane, *La porțile Indiei*, traducere de Petru Creția, Ed. Limes, 2008: „O carte întregită de paginile introductive și de notele și comentariile care ajută cititorul să încadreze paginile scrie de Fondane în peisajul epocii sale”. □ Ștefania Hănescu, *Femeia aceasta*, Ed. Cronica, 2009. ■ În *Vitrina cărților* Emilian Marcu prezintă volumele, oferind și note, de la „mai puțin acceptabilă” până la „excepțională”: □ Viorel Dinescu, *Zidul cu privighetori*, Ed. Fundația Scrisul Românesc, 2009 („foarte bună”): „Ancorată în imediata noastră apropiere a sufletului mereu doritor de poezie: satul, părinții, natura, elemente specifice poeziei adevărate, *Zidul cu privighetori* ocrotește un poet neoromantic, viguros, dispus să dea sufletului ceea ce este a sufletului și minții”. □ Emanoil Rei, *Bucurii spulberate*, Ed. Tipo Moldova, 2008 („foarte bună”): „Emanoil Rei este preocupat ca o lume care, altfel, s-ar scufunda să rămână vie peste ani în memoria cititorului”. □ Elvira Lefter, *Singurătate în umbra crucii*, Ed. Timpul, 2009 („bună”): „Poate din jurnalele sale sau ale poetului, poate din manuscrisele rămase, Elvira Lefter a reușit să pună în lumină această *Singurătate în umbra crucii* unde sunt inserate realități descrise cu sinceritate și cu un firesc natural”. □ Nicolae Labiș, *Corespondență*, Ed. Lidana, 2009 („foarte bună”): „Nicolae Cîrlan ne face un frumos dar, prin care să-l putem percepe cât mai normal pe Nicolae Labiș”. □ Gheorghe Lupu, *Umbra privighetorii*, Ed. Grinta, 2009 („foarte bună”): „Cărțile sale, cele antume precum și cele postume, sunt, cu siguranță, adevărate semnături pentru eternitate”. □ Marian Ruscu, *Viul de altădată*, Ed. Timpul, 2009 („foarte bună”): „Cum spune cu o sinceritate devastatoare autorul, sunt teme care fac parte din arsenalul poetic pe care îl poartă în tolba sa”. □ Ion Cozmei, *Vânătoare de iarbă cu cai*, Ed. Tipo Moldova, 2009 („bună”): „O carte plină de efervescentă juvenilă, încărcată de sentimente crude, încă nepervertite, o carte care are darul de a întregi portretul în continuă mișcare al autorului”. □ Ioan Toderiță, *Lumină cât să vezi*, Ed. Sinteze, 2007 („foarte bună”): „Făloșenia, ura față de aproape, disprețul și adesea, cel mai adesea, intoleranța, par a pune stăpânire pe aproape toate personajele”. □ Aurel M. Buricea, *Cântecul reginei*, Ed. Danubiu, 2009 („foarte bună”): „Așa cum spuneam și altădată, poezia lui Aurel M. Buricea, este una tonică, solară, bine ancorată în spațiul atât de drag inimii sale, câmpia, locul unde se poate desăvârși cu adevărat”. ■ Vasile Iancu scrie despre *Vremelnica utopie a cărturarului Nicolae Manolescu*: „Ghidați de relativismul ce domină viața noastră efemeră, sper ca dl Manolescu să se consacre cu folos și mai fecund breslei scriitoricești, în calitatea asumată, așa cum a sugerat după realegerea sa în capul acestei bresle, dorindu-i sănătate de fier, ani mulți, alte cărți și, în imediat, să nu ne priveze în nici o săptămână de captivantele sale editoriale din «România literară»”. ■ Lucian Vasiliu publică *Uniunea Scriitorilor – Filiala Iași. Scurt istoric*. ■ Revista anunță

Premiile U.S.R. Filiala Iași pentru anul 2008: „Vineri, 11 decembrie 2009, în urma jurizării cărților nominalizate la Filiala Iași a Uniunii Scriitorilor din România, apărute în anul editorial 2008. Juriul, format din scriitorii Adrian Alui Gheorghe (președinte), Gellu Dorian, Adi Cristi, Antonio Patraș și Daniel Corbu, a decis acordarea următoarelor premii: □ Poezie: 1. Lucian Alecsa, pentru cartea de poeme *Iluzionista Babette* (Editura Vinea). □ Proză: 1. Nichita Danilov, pentru volumul *Locomotiva Noimann* (Editura Polirom). □ Critică, eseu, istorie literară: 1. Mircea A. Diaconu, pentru cartea *Cui îi e frică de Emil Cioran* (Editura Cartea Românească). □ Teatru, publicistică, carte pentru copii: 1. Oltița Cântec, pentru cartea *Teatrografii* (Editura Timpul). □ Traduceri, ediții de specialitate: 1. Emanoil Marcu, pentru traducerea romanului - *Peștele scorpion* de Nicolas Bouvier (Editura Humanitas). □ Debut: 1. Aida Hancer - poezie, pentru volumul *Amadiada* (Editura Princeps Edit Iași) 2. Adrian G. Romilă - eseu, volumul *Imaginea Raiului în cultura populară* (Editura Timpul) - Premiul Fundației «Traian Olteanu». □ Premii speciale: 1. Premiul «Cezar Ivănescu» - Radu Florescu, pentru cartea de poeme *Probă de viață* (Editura Conta). 2. Premiul «Mihai Ursachi» - Angela Furtună, pentru cartea de poeme *Pelerinul din Aqualung* (Editura Vinea). □ Comitetul Filialei Iași a acordat: Domnului Ioan Holban – Premiul de Excelență; Doamnei Elvira Sorohan – Premiul Oprea omnia”. ■ Cu acest număr revista distribuie *Poeme* de Arthur Porumboiu, Biblioteca revistei „Convorbiri literare”. ■ Gheorghe Grigurcu revine cu *Frumusețea politicianii*. ■ Semnează versuri Constantin Hrehor, Bianca Marcovici, Ion Maria, Corina Matei Gherman, Lucreția Andronic, Vlad Scutelnicu, Diana Suciu. ■ Din proză citim *Zăpezile și furia* de Vasile Popa Homiceanu. ■ În paginile dedicate *Literaturii universale* apare *Kazantzakis vorbește despre Dumnezeu*, traduceri de Andreas Rados și Gheorghe Badea, în traducerea Eleonorei Cărcăleanu apar versurile Eugeniei Serafini, iar Olimpia Iacob tălmăcește poezia scrisă de Rita Malhotra.

● [„**Cronica**”, nr. 12 (1580)] Valeriu Stancu publică partea a treia din „*Lung prilej de vorbe și ipoteze*”..., marcând 20 de ani de la căderea comunismului. ■ Cătălin Bordeianu revine cu noi informații despre colecția de carte rară a Bibliotecii Județene, *Carte-tezaur, cinste cui te-a păstrat!* ■ Daniel Corbu semnează *Scriitorul și puterea*: „În acest scurt articol nu vom vorbi despre ceea ce se vehiculează de câteva secole încoace: *forța scriitorului, scriitorul ca model, scriitorul ca formator de conștiințe, scriitorul ca ordonator de influențe asupra socialului și politicului*, etc. Vom vorbi de marginalizare. O sintagmă care revine mereu când e vorba de tagma blestemaților la literatură”. ■ În *Emoția statuiilor* Valeriu Stancu scrie despre volumul *Ursine sabia tăcerii* de Simion Bogdănescu: „Versul său plămădește o adâncire în sine, nu un program poetic riguros structurat. Inspirația are un rol mult mai important în carte decât acribia. Într-un alt registru, volumul nu e polemic, dar face discrete trimiteri spre universul jalnic și meschin al mișeilor «la izbândă făcând punte»”. □ Despre volumul lui Daniel Corbu, *Eonul marelui desant* scrie Mihai Cimpoi în *Daniel Corbu, Cavalerul Neantului*:

„Daniel Corbu, poet reprezentativ al optzecismului postmodernist care se impune printr-o conștiință artizanală dar și prin una poetică *sans rivages*, funciară, se proiectează – specular și teatral – ca un Personaj al propriei poezii, identificată, evident cu Poezia. E o identificare la absolut, dorită de oricare creator de versuri între poet și Poet (cu majusculă), între poezie și Poezie (cu majusculă), între carte și Carte (cu majusculă, reiterând intenția mallarmeană). Raportul său cu lumea trebuie înțeles, în acest context al identificărilor ambițioase, programatice, ca Lume. Totul e ridicat la rang de categorie și de imperativ categoric kantian”. ■ Emanuela Ilie publică prima parte din *Iașul poetic de azi. Poeți de la Outopos*: „Înființat prin 1997, cenaclul *Outopos* reunea, în ședințe săptămânale desfășurate, sub coordonarea prozatorului Șerban Alexandru (Mirel Cană), mai întâi într-un amfiteatru al Literelor ieșene și la Casa Pogor, iar din 1998 la Casa Dosoftei, o serie de tineri entuziaști, al căror talent literar, evident în lecturile publice continuate de dezbateri înflăcărate, va fi confirmat, în cele mai multe cazuri, de viitoarea lor prezență pe scena culturală românească: Codrin Dinu Vasiliu, Lucian Dan Teodorovici, Florin Lăzărescu, Bogdan Crețu, Cătălin Crețu, Doris Mironescu, Livia Iacob, Loredana Opăriuc, Șerban Axinte, Elena Coman, Adrian Găină. Apropierea de membrii mai maturului Club 8 (Ovidiu Nimigean, Mick Astner, Gabriel H. Decuble, Dan Lungu, Constantin Acosmei, Antonio Patraș, Cristian Tănăsescu) le va spori încrederea în sine și le va stimula dorința de a-și concretiza tentativele literare în pagini publicistice și în volume de autor”. Sunt prezentați doi membrii ai cenaclului: □ 1. *Michael Astner: poeme despre calitatea unui timp*: „Singurul volum de poezii al club8-istului Michael Astner, supranumit «neamțul de serviciu al literelor ieșene» (*despre calitatea unui timp*, Outopos, Iași, 1999) este unul destul de compozit. Nu atât tema, cât maniera riscă să dea, cel puțin la o lectură superficială, impresia – destul de comună, e adevărat, în cazul mării majorități a debutanților – de incontinență, de incertitudine în privința formulei de adoptat: Michael Astner se situează (cel puțin în prima parte a cărții) între tradiție și inovație, exersând stilistic formule variate și destul de ușor recognoscibile”. □ 2. *Bogdan Baghiu: o Evanghelia după om*: „Deschis de o dedicație elocventă («Părinților mei, Carmen și Sorin, care m-au învățat să înomenesc lucrurile prin cuvinte»), volumul de debut al lui Bogdan Baghiu – *Evanghelia după om*, Outopos, Iași, 1999 – e mult mai puțin iconoclast decât s-ar crede, ținând cont de temerara sa intitulare. Încercând să inventarieze formele de raportare parodică sau cinică la modelul cultural invocat în titlul poetului ieșean, un cititor iubitor de idiosincrazii religioase nu ar putea să fie altfel decât dezamăgit de pauperitatea blasfemică a discursului”. ■ Ion Hurjui semnează *Călător prin Ploscuțenii mei natali!*, o recenzie la *Aleea fără statui* de Aurel Brumă, Ed. Performantica, 2009: „Aurel Brumă și el «cetățean de onoare al Tecuciului» are condei și mare aplecare către portretizarea oamenilor despre care vorbește creionându-i rapid și surprinzător de reali, aducându-ne din toate unghiurile imaginea lor, ce devin astfel personaje în cărți ce nu se pot uita. Tonul

scriitorului este unul de neconfundat”. ■ Revista publică versurile lui Horia Bădescu. ■ Marius Chelaru revine cu traduceri din *Poezie arabă contemporană*. ■ Valeriu Stancu traduce poeziile lui Éric Brogniet.

● [„**Dilemateca**”, nr. 43] Ultimul editorial din acest an, semnat de Mircea Vasilescu, poartă titlul *Non-cumpărători*: „Barometrul cultural pe 2009 realizat de Centrul de Studii și Cercetări în Domeniul Culturii spune că, anul acesta, 51% dintre cei chestionați nu au cumpărat cărți, 71% nu au cumpărat filme, 63% nu au cumpărat muzică. Pentru muzică și filme, există o «conurență» puternică a versiunilor piratate. Pentru cărți însă, ar trebui să ne îngrijoreze «trecerea pragului» majorității?”. ■ Din rubrica *Bazar* reținem: □ „*O enigmă și o strategie*”: „Prin redacțiile culturale circulă un zvon destabilizator: cum că «Idei în dialog» nu va mai apărea. E drept, «bilanțul de etapă» al directorului «ID», Horia-Roman Patapievic, este unul mai degrabă deprima(n)t, date fiind intențiile de acum 62 de numere, dar ce publicație românească (din toate timpurile) a reușit vreodată să-și ajungă din urmă intențiile de la începuturi?”. □ *ONG și literatură*: „Terez Ulloa, directoarea unui ONG aparținând Coaliției regionale împotriva traficului de femei în America Latină și Caraibe, a depus în luna octombrie o plângere pentru a împiedica începerea filmărilor la ecranizarea cărții lui García Márquez *Memoriile târfelor mele triste*”. □ *Ultima carte a lui Nabokov, în librăriile americane*: „În sfârșit, a apărut: Penguin a publicat, la jumătatea lunii noiembrie, *The Original of Laura*, ultimul roman (neterminat) al lui Nabokov”. □ *Suhrkamp își vinde arhiva*: „Una dintre cele mai importante edituri germane, Suhrkamp, își vinde arhiva de manuscrise. Editura trece printr-o perioadă nefastă. [...] E vorba, printre mulți alții, de Theodor Adorno, Ingeborg Bachmann, Ernst Bloch, Bertolt Brecht, Hans Magnus Enzensberger, Max Frisch, Jürgen Habermas, Peter Handke, Christoph Hein, Arno Schmidt, Martin Walser, Peter Weiss, Paul Celan, Hermann Hesse. Multe dintre aceste documente sunt inedite, iar corespondența ar putea face obiectul unor antologii extrem de valoroase pentru istoria literară”. □ „PEN-Uniunea Scriitorilor germană comemorează la Literaturhaus Berlin autorii uciși sau persecutați. De Ziua Scriitorului Întemnițat s-au aflat în centrul atenției, cu precădere, colegii din Rusia. Laureata Premiului Nobel Herta Müller și-a mărturisit cu această ocazie solidaritatea față de autorii persecutați din Rusia. Inițiatorii evenimentului au criticat faptul că Moscova a îngădit considerabil libertatea de opinie, luând măsuri represive împotriva jurnaliștilor critici”. ■ În ultimul număr al anului, *Dilemateca* vă recomandă: □ Simona Sora: „*Lucruri transparente de Nabokov* (traducere de Anca-Gabriela Sîrbu), un elogiu al transparenței, al suprafetelor și al prezentului etern în roman, cum ar zice profesorul de literatură (care dublează orice mare scriitor)”. □ Radu Cosașu: „*Camil Petrescu, Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război* (cu o prefață de Nicolae Manolescu, colecția Jurnalului Național, Editura Curtea Veche, 2009)”. □ Marius Chivu: „Cea mai adevărată, mai intensă și mai frumoasă (y compris frisonantă, dezolantă, bântuitoare) carte despre moarte care s-a scris vreodată - *Nimicul de temut* de

Julian Barnes (traducere de Mihai Moroiu, Editura Nemira). A nu se citi! E suficient că a fost scrisă”. ■ Din *3,14teca* reținem nota semnată S. G.: „La Târgul de Carte de la Frankfurt, România și literatura română au fost promovate printr-o broșură într-un... soi de limbă. Organizatorii îi spuneau «engleză». *Romania, land of culture* a fost broșura care, deși a costat 30.000 de euro, a promovat mai mult furculisionul și ineptiile. Potrivit ei, scriitorii români au scris «romans» (adică «novels»), scriitoarea Ioana Ieronim a... citit engleză, iar după revoluție România și-a găsit în sfârșit democrația pe care o căuta încă din Evul Mediu. Per ansamblu, traducerile erau făcute *mot-à-mot*, fără a ține seama nici de română, nici de engleză. Până una-alta, ei vorbește engleză”. ■ Dosarul *Noua dramaturgie. Două valuri și o schimbare la față* este semnat de Cristina Modreanu: „După un moment de recul, când teatrul s-a revoltat împotriva cărții, construindu-și destinul exclusiv pe scenă, se înregistrează o întoarcere către instrumentele care pot să contribuie cel mai serios la întărirea structurii teoretice fără de care nici o artă nu înregistrează progrese reale. Măcar pentru practicienii artei scenice, dacă nu și pentru spectatorii săi, drumul teatrului ar trebui să treacă și prin bibliotecă”. □ Despre a doua ediție a Festivalului de Literatură scrie Matei Martin în *Față în față cu cititorii*: „Faptul că titlul (sloganul) a rămas neschimbat - «Re-writing the Map of Europe» - arată că festivalul e un proiect cu bătaie lungă. Nu e vorba doar de o serie de întâlniri cu cititorii, ci de un dialog mediat, pe o temă socială și culturală de interes general. Chiar și alegerea autorilor invitați spune multe despre această intenție. Dacă ar fi să-l credem pe Bogdan Alexandru Stănescu, criteriul opțiunii a fost valoarea literară. Așa o fi - dar sunt sigur că nu din întâmplare toți scriitorii din festival au o relație cu totul specială cu istoria (mai mult sau mai puțin) recentă. Dincolo de valoarea literară, această selecție are meritul să acopere perspective sociologice extrem de interesante și de pertinente asupra actualității europene”. ■ Adriana Stan semnează *Medgidia, mon amour*, o recenzie la *Medgidia, orașul de apoi* de Cristian Teodorescu, Ed. Cartea Românească, 2009: „Ducând dincolo de glosolalia teoretică învățăturile narrative ale optzecismului, Cristian Teodorescu se descotorosește de podoabele psihologizării, stilisticii sau metafizicii, pentru a scrie o proză în stare pură. După câteva volume de povestiri bune, ni se dă, în sfârșit, cu acest roman-serial, măsura unui talent veritabil și a unui instinct epic «sigur», cum îl intuia de mult și Radu G. Țeposu. Și dacă nu a pătruns prin incidente memorabile în anele istoriei mari, Medgidia reconstituită aici are toate șansele să se afirme ca reper în istoria literaturii”. ■ Elena Crașovan publică *Pe cărările cerului*, o cronică la *Opere (3) Amintirile peregrinului apter* de Valeriu Anania, Ed. Polirom, 2009: „Valeriu Anania reușește să își apropie cititorii nu doar prin farmecul de netăgăduit al povestitorului cu har, ci și prin reușita încercare de resacralizare a lumii în privirea straniu-familiarului peregrin. Lectura volumului poate fi și o duioasă, discretă apropiere de sacru prin cele mai tainice și umile manifestări mundane, în care serenitatea și tragicul, deși nenumite, stau mereu alături”. ■ În *Un mistic al negativității pure* Paul Cernat comentează *Negru pe*

negru de Aurel Pantea, Ed. Limes, 2009: „Dacă impopularul Pantea e un poet de excepție, el este astfel prin faptul că a reușit să-și elaboreze un limbaj perfect acordat experienței sale interioare, un «limbaj al dispariției» (după expresia inspirată a Angelei Marinescu) de o nobilă acuitate”. ■ Cosmin Borza scrie despre *Vizuina* de Norman Manea, Ed. Polirom, 2009 (*Arta literaturizării traumelor*): „Fără a fi vreo capodoperă, *Vizuina* constituie o sinteză epică valoroasă și, probabil, punctul *terminus* al ficțiunilor dedicate de Norman Manea exilului”. ■ Volumul lui Florin Lăzărescu, *Lampa cu căciulă* (Ed. Polirom, 2009) este comentat de Luminița Corneanu în *Povestiri dintr-un sat moldovenesc*: „*Lampa cu căciulă* confirmă un autor care a depășit de mult statutul de tânăr scriitor și care, orice-ar zice unii cărcotași, e pe bună dreptate curtat de toate acele edituri străine”. ■ Alexandru Budac semnează *Piesă de muzeu*, o semnalare a volumului *Curtezana* de Colette, traducere de Nicoleta Neagoe, Ed. Humanitas, 2009: „Eroii lui Colette intră și ies pe uși, se așază și se ridică de la mese cu gesturi sigure, fără să ne ofere explicații inutile. Din păcate, timpul a tratat-o pe autoare cu aceeași severitate expeditivă”. ■ Codrin Liviu Cuțitaru publică *Omul textual*, o prezentare a volumului *Glamorama* de Bret Easton Ellis, traducere de Adrian Buz, Ed. Polirom, 2009. ■ În *Diavolul și iepurașul* Gabriela Glăvan scrie despre *Moartea lui Bunny Munro* de Nick Cave, traducere de Ciprian Șiulea, Ed. Polirom, 2009: „Viziunea estetică a acestui roman conectează, într-o manieră dramatică tulburătoare, profunzimea expresiei poetice și duritatea semantică a construcțiilor argotice”. ■ Florin Irimia prezintă *Revolutionary Road* de Richard Yeats, traducere de Bogdan Perdivară, Ed. Vellant, 2009 (*Un plan extraordinar*). ■ Ștefania Mihalache publică *După blocuri*, o semnalare a volumului *Azi ca mâine și poimâine* de Faïza Guène, traducere de Ramona Hârșan, IBU Publishing, 2009. ■ Adina Dinițoiu (*Iubiri japoneze pe muzică de Mozart*) notează apariția volumului *Brocart de toamnă* de Teru Miyamoto, traducere de Angela Hondru, Ed. Humanitas, 2009. ■ Michael Haulică scrie despre *Timp pentru dragoste* de Ion Hobana, Ed. Bastion, 2009 (*În dulcele stil clasic*): „Un prilej de amintiri, de resuscitare nostalgică a sefeului românesc al anilor trecuți, dar o surpriză prin felul în care Ion Hobana își prezintă azi poveștile... O inițiativă a Editurii Bastion care ar fi bine să fie continuată și cu alți autori români, clasici în viață”. ■ În *O altă poveste fără sfârșit* Adina Popescu scrie despre *Cronicile Lumii Pământene (3) Talismanul puterii* de Licia Troisi, traducere de Marina Loghin, Ed. Rao, 2009: „Povestea ei este una plină de prosepțime și pare rezultatul unei alchimii misterioase care vine din interiorul cărții, iar dialogurile sunt inteligente și au o profunzime surprinzătoare”. ■ Luiza Vasiliu realizează un interviu cu Atiq Rahimi, „*În Afganistan, de îndată ce încerci să spui povestea unei vieți, cazi în dramă*”: „- Să ne întoarcem la cartea pentru care ați primit Goncourt-ul. Ca să scrieți Sygué Sabour, ați făcut un efort dublu. Ați renunțat la persană în favoarea limbii franceze și ați creat un personaj feminin extrem de puternic. În ce fel a schimbat această aventură a scriiturii maniera dvs. de a vă raporta la literatură? - Eu am părăsit Afganistanul

când eram foarte tânăr. Am fost în India, apoi m-am întors, am plecat din nou. Așa că mi-e destul de greu să mă exprim corect în limba mea maternă. Trebuie să fac mereu exerciții ca să păstrez limba vie. Nici cu franceza nu mi-e mai ușor. Sunt condamnat să-mi caut cuvintele și să lucrez mereu asupra frazelor. Așa e și în cinema, dar cum sunt un tip maniac, obsesia asta a perfecțiunii nu mă deranjează. Îndoiala pe care o am în mine mă împinge să lucrez enorm. Faptul de a scrie în franceză a însemnat foarte mult pentru mine. Literatura și limba franceză îmi influențaseră deja felul de a scrie în persană. În *Terre et cendres*, afganii au fost deranjați de frazele mele foarte scurte, de lipsa adjectivelor, de locul verbelor (în persană, verbul stă la finalul propoziției, iar eu l-am pus ori la mijloc, ori chiar la început). Așa că afganii au zis: «Rahimi nu știe să scrie». În schimb, iraniienii sunt obișnuși să citească literatură modernă și contemporană, de aceea *Terre et cendres* a și luat un premiu în Iran, în 2002 sau 2003, nu mai țin minte. În Afganistan însă, nimic. De-abia la al doilea roman, când afganii au văzut că era același fel de a scrie, au priceput că era ceva intenționat, și nu un accident. Acum, drept să vă zic, dacă prima frază pe care-o scriu iese în franceză, atunci și restul cărții va fi tot în franceză. Nu sunt cineva care-și spune: «De-acuma gata, o să scriu numai în franceză». Aștept momentul în care o poveste sau un personaj sau o situație mă emoționează, și în funcție de asta văd în ce fel sunt asaltat de cuvinte. Dacă ele mă atacă în franceză, continui în franceză. Dacă mă atacă în persană, continui în persană”. □ Alina Purcaru scrie despre *Stieg Larsson, procurorul de fantasme*: „*Millennium*, trilogia de romane polițiste scrisă de Stieg Larsson, a ajuns peste tot în lume. Povestea cărții și a autorului ei continuă turul mapamondului cu fiecare nouă traducere. Mai interesante decât teoriile de marketing despre succesul acestui *policier* sunt schimbările pe care romanul în sine le reflectă: nu o crimă într-o cameră închisă, ci o goană *à bout de souffle* printr-o întreagă rețea a crimei și a interlopilor, pentru care granițele nu există; nu un inspector de modă veche, ci un jurnalist justițiar, ajutat de o hackeriță minionă care, la rândul ei, nu e oprită de nici o graniță”. ■ Vasile Dem. Zamfirescu publică *Cartea cu fantome*, un articol despre *O socio-psihanaliză a realismului socialist* de Alice Popescu, Ed. Trei, 2009: „Demersul nu este de constatare-evocare, ci unul care convoacă, în vederea înțelegerii, instrumentele psihanalizei, sociologiei, antropologiei etc. Dar mai ales ale psihanalizei, a cărei vocație de deconstruire a fenomenelor iraționale este bine cunoscută”. ■ Marius Chivu revine cu o nouă anchetă: *Prima dată la teatru*. Răspund: Adriana Babeți, Vasile Gârneț, Iolanda Malamen, Angela Marinescu, Antoaneta Ralian, Radu Țuculescu, Horia Ursu. ■ Ion Vianu semnează *Scritura masculină*, ocupându-se de *Opus pistorum* de Henry Miller, Ed. Trei, 2009: „Există în carte un ritm, o violență interioară care sunt pur masculine, iar în cazul *Opus pistorum* această violență este atât de lipsită de artificialitate încât nu șovăi să o proclam inimitabil bărbătească”. ■ Apare un fragment din *Teorema lui Almodóvar* de Antoni Casas Ros, traducere de Aurelia Ulici.

• [„**Idei în Dialog**”, nr. 12 (63); nr. de pagini: 48] Dan C. Mihăilescu revine la *Viața literară* cu *Pățanii de obște și amărăciuni solitare*: „Tare ingrătă postură: să trebuiască să-mi predau rubrica duminică, 22 noiembrie, când a doua zi sunt alegerile de la Uniunea Scriitorilor! Nu că m-aș îndoi vreo clipă de realegerea lui Nicolae Manolescu, dar, mă rog, altceva este că glosezi *post festum* decât *ante portas*. Luat cu altele mai sobre, nu am apucat să scriu aici despre amărăciunea pe care mi-a cauzat-o dom’ profesor Manolescu în urmă cu vreo două luni, când a fost acea ședință a Secției de Critică de la USR care a discutat normele electorale și de candidatură, spre finalul căreia Alex. Ștefănescu avea să părăsească enervat și pe nedrept umilit, sala. Nu doar că seara am fost chestionat – fie furibund, fie parșiv-amical – cum că de ce am absentat la ședință, dar în chiar deschiderea acesteia am auzit că președintele s-ar fi întrebat, între altele: de ce lipsește Mihăilescu, care, de altminteri, tot critică Uniunea, fără să ia parte la activitățile ei?! Ei bine, așa ceva e greu de suportat în tăcere! Cum să vin la ceva despre care (și unde) nu m-a anunțat (și invitat) nimeni? Adevărat, în seara precedentă, vorbind întâmplător la telefon cu Alexandru George, d-sa avea să-mi spună, în final, «dar vorbim oricum, mâine, la întâlnire». Care întâlnire?, întreb siderat. Păi, la Uniune. Bine, dar habar n-am de așa ceva, n-am primit nici o înștiințare. De unde să știi că te poți prezenta așa, tam-nesam, într-o instituție, la o consfătuire unde prezența-i selectivă? Pe scurt, mărturisesc aici că aș fi venit și pe targă la o discuție a Secției de Critică, mai ales că ar fi fost o premieră absolută pentru mine. De felul meu sunt nu doar curios, dar și habotnic la datorie: cei patru ani petrecuți în juriul pentru premiile breslei cred că au dovedit-o din plin”. □ *Uniunea și solitudinea*: „După 1990 am tot sperat că Uniunea va deveni un vârf de lance al societății civile, refuzând haosul jovial în favoarea construcției social-estetice și atrăgând în jurul nucleului *literar* tot ce ține de rânduiala mentalului colectiv: filosofia, religia, etnologia, sociologia, politologia, antropologia. Fusesse, cum știm, decenii de-a rândul un substitut de parlament, pluralism și democrație, cu o stângă feroce și o dreaptă boierește-ezitantă, o *rezervație îngăduită* a lumii vechi, unde varietatea stilistică, libertatea individuală, hedonismul și capriciile narcisiace nu erau considerate păcate capitale, ci mici concesii făcute «bunului mers» al unui Leviatan altminteri grobian, nesățios, antinațional și criminal cât cuprinde”. □ *Umblând năuci și fără țintă*: „Până la urmă, partea rezumă întregul, așa că alegerile de la Uniune repetă în esență situația alegerilor prezidențiale: o luptă de orgolii personale, de frustrări, instincte vindicative și manevre deopotrivă deocheate, în absența unor nuclee doctrinare, inventive, expansive, care să scoată Uniunea din meșii pensionărești, din prăfoasa-i văgăună somnolentă, din lamentabila imagine de afacere de familie, cu sinecurismul de rigoare”. □ *Câte femei, atâta bărbăție*: „Acum, alunecând cu șăgalnic plictis pe lista volumelor prezentate în 2009, dau de și mai puține titluri atractive (strict subiectiv vorbind, desigur), care culminează tot cu memorialistică, în speță cu două jurnale: Oana Pellea în vară, Constanța Buzea în noiembrie, ambele la Humanitas. La poezie nu găsesc nimic (recentul

volum al Angelei Marinescu nu-i decât o umbră debilă a cruzimilor de odinioară, demnă de laudele Norei Iuga), la proză se detașează violent, așa zice, patru volume - *Lizoanca* Doinei Ruști, *Medgidia* lui Cristian Teodorescu, surprinzătoarea revenire a Danielei Zeca (*Istoria romanțată a unui safari*) și Varujan Vosganian cu *Cartea șoaptelor*; apoi *Memoriile* lui Valeriu Anania, *Jurnal de cămin* de Zoltán Rostás și Sorin Stoica, senzaționalul caz Silviu Crăciunaș la INMER, Dora Mezdrea cu cele două tomuri *C. Noica și Securitatea*, Sebastian-ul Martei Petreu, de departe marea provocare istorico-literară a anului, extraordinarul *Caiet* Cioran în L'Herne, plus ineditul *Despre Franța*, cartea lui Tismăneanu și Cristian Vasile despre Leonte Răutu (unde, totuși, cred că a rămas încă destul loc pentru multe nespuse), volumul al doilea din istoria Băncii Naționale a României (Cristian Păunescu, Mihaela Tone, Nadia Manea), dicționarele de istorie de la Meronia și - la desert, spre savoare - ultimul volet din *Millenium*-ul lui Stieg Larsson. Hm: uite că mi-au ieșit neașteptat de multe la numărătoare". ■ Daniel Cristea-Enache semnează *Bric-à-brac*, o cronică la *Dietetica lui Robinson* de Alex. Leo Șerban, Ed. Curtea Veche, 2006: „Analistul devine memorialist. Eseistul evocă și interpretează ceea ce, la toate nivelurile, îl formează. Un *bric-à-brac* controlat, dând prin fragmente, fărâme, impresii de sensibilitate și expresii ale formației intelectuale măsura acestui atât de original, neîncadrabil, inclasificabil autor". ■ S. Damian publică *Enigma unei dezertări*: „Cele trei modele propuse (Dostoievski, Tolstoi și Nietzsche) traversează fiecare un moment de ruptură foarte asemănător și al cărui mecanism de declanșare rămâne în esența misterios. Bruscu, a avut loc în viața lor o lepădare de identitate. Au dispărut teme și obsesii care dădeau impresia că sunt ferm fixate pentru totdeauna. Nimeni nu ar fi putut anticipa o mutație atât de radicală, care a răsturnat ceea ce era definitoriu în concepția lor despre rostul artei și în sistemul de valori morale. Ce a provocat seismul? Cum s-a produs dezertarea? Șestov a observat un fapt curios. De obicei locvace și risipitori în confesiuni, autorii cu pricina au fost în această privință extrem de avari cu destăinuirile. Sub șocul unui hiatus au preferat să tacă, n-au răspuns la întrebări iscoditoare, s-au retras în umbră, lăsând acțiunea să se desfășoare de la sine. În căutarea adevărului, cititorul a putut să deducă treptat ce s-a întâmplat, înregistrând conduita, retorica, felul de angajare caracteristic unor personaje cu funcție de purtător de cuvânt". ■ Ana Pop trece *De la ficțiune înapoi la realitate*: „Relevantă, până la urmă, rămâne mișcarea continuă, în ambele sensuri, între existență și proiecția ei în operă, între memoria colectivă și cea individuală (mai ales afectivă), între timpul trăit și timpul sacru, între istorie și literatură, fără a putea spune care zonă este mai spectaculoasă, dar purtând fiecare gemenele unei schimbări esențiale, implicit un sens al duratei (destinului), reîmprospătându-se și reinventându-se reciproc". ■ Solomon Marcus publică *Greșeli fecunde – greșeala poate fi fecundă, corectitudinea poate fi stearpă* -: „Explicația ar fi următoarea: o idee de o mare noutate comportă, în prezentarea ei, o anumită stângăcie, o dificultate de limbaj, o tatonare, o nesiguranță și, deci, o ezitare, acestea confiscă

atenția autorului și, ca urmare, apar greșeli în partea care beneficiază mai puțin sau deloc de atenție. Un alt fenomen, dar strâns legat de cel de mai sus, pe care ne propunem să-l ilustrăm este capacitatea unor greșeli de a ascunde adevărate mine de aur, în sensul că acolo unde ele se produc se află, potențial, punctul de plecare al unor noi drumuri interesante, al unor noi domenii sau noi importante rezultate”. ■ Revista publică versuri de Benjamine Fondane, scrise în 1943, fără titlul. ■ Horia-Roman Patapievici scrie despre *Revoluția română și anul 1989*: „Din punct de vedere al spațiului public, în primii ani de după revoluție vocea componentei nomenclaturiste a dominat cu autoritate spațiul public. Ea a marcat profund mecanismele guvernării și arhitectura statului postcomunist românesc. Aș risca afirmația că statul român, din acest motiv, este fundamental de stângă. Este și motivul pentru care, după 1989, toate guvernările de dreapta au fost stângace”.

● [„Noua literatură”, nr. 30; număr dublu: noiembrie-decembrie] Revista vine cu noi recomandări de lectură: □ *From Russia with Love*, traducere de Ruslan Cârța, Ed. Art, 2009 (semnat A. P.): „*From Russia with Love* este cea mai proaspătă antologie de proză contemporană rusească, grupată după o temă lipită de literatura rusă «ca timbrul de scrisoare»: dragostea”. □ Ramón Gómez de la Serna, *Tapiserii*, traducere de Theodora Dincov, Ed. Paralela 45, 2009 (semnat L. M.): „Dar, cu toată munca pe care o pot presupune din partea redactorilor, trebuie să spun că traducerea Theodoriei Dincov arată încă o dată cât de dificil de tradus este un autor ca Ramón și cât de înșelătoare și de capricioasă poate fi limba spaniolă, cel puțin așa cum o vorbea excentricul creator al gregueriei”. □ Kurt Vonnegut, *Pușcăriașul*, traducere de Viorica Boltor, Ed. Humanitas, 2009 (semnat G. D.): „Totul este un amestec de ficțiune, elemente autobiografice, fapte și personaje istorice sau politică”. □ Zoé Valdés, *Eternitatea clipei*, traducere de Carmen Spânu, Ed. Trei, 2008 (semnat L. M.): „O carte despre o familie, dar și despre disoluția Chinei vechi, scrisă într-un amestec surprinzător de litanii cu sunet obscur, dar și de expresivități directe, contemporane”. □ *O mie și una de nopți*, traducere de Haralambie Grămescu, Ed. Erc Press (semnat A. P.). □ Cormac McCarthy, *Drumul*, traducere de Irina Horea, Ed. Humanitas, 2009 (semnat G. D.): „*Drumul* nu este doar un roman despre sfârșitul lumii, ci este mai ales despre umanitate și despre sacrificiile făcute pentru a o păstra atunci când totul din jur e mort”. ■ Editorialul *Vremea antologiilor* este semnat de Luminița Marcu: „Revista «Noua literatură» va propune așadar și ea anul viitor o antologie. Nu va fi una tematică, nici senzaționalistă, nici nu va avea vreo înclinație ideologică, de gen sau de alt tip. Va fi, așa cum este și revista, o colecție deschisă prozatorilor de bună calitate literară. Sperăm că o vom putea trimite peste tot în lume ca pe un eșantion reprezentativ de literatură românească nouă. Sigur că avem deja o listă, așa cum avem deja și o bună parte dintre texte. Scriitorii prezenți se regăsesc în paginile revistei, dar vor fi și scriitori care nu apar cu rubrici aici. Sunt unii tineri și foarte tineri, dar sunt și scriitori deja consacrați, care nu pot fi ocoliți

atunci când vorbim despre performanță în literatură și pe care ne bucurăm să-i avem printre noi, ca Răzvan Petrescu sau Simona Popescu”. ■ Ana Chirițoiu realizează un interviu cu Dan Lungu, „*Nu cred că scriitorul român e pregătit să se documenteze pentru o carte; realitatea contează foarte puțin pentru el*”, un dialog despre romanul *Sunt o babă comunistă!*, Clubul 8 de la Iași, Editura Polirom: „- A.C.: *Cartea mi se pare că ridică o problemă despre care încă nu se vorbea prea mult acum 2-3 ani: ce facem cu generația care se recunoaște nostalgică după comunism, cum putem să ne raportăm la ea, a venit vremea să recunoaștem că lucrurile nu sunt doar în alb și negru etc.? Și, în plus, ce poziție morală ați avut dvs. scriind-o?* - D. L.: Unul dintre cele mai grele lucruri pe care a trebuit să le rezolv în privința acestei cărți a fost tonul auctorial. Cum o văd eu pe bătrâna Emilia Apostoae? Era un personaj ușor de ridiculizat și voiam să mă feresc de asta. Am preferat să mă joc un pic cu distanțele și să găsesc ceea ce am numit eu pentru mine «ironie blândă». Adică acea blândețe, înțelegere, empatie care arată că tratez persoana din fața mea ca pe o ființă umană, care are dreptatea ei și adevărul ei subiectiv, pe care trebuie să-l înțelegem dacă vrem să trăim împreună; pe de altă parte, nu eram de acord cu convingerile bătrânei, iar lucrul acesta trebuia să se vadă. Aici era nevoie de ironie. Distanța ironiei și apropierea empatiei trebuia să-și găsească o ecuație atitudinală. Numi s-ar fi părut onest să scriu un roman, chiar dacă miza lui este estetică, dintr-o perspectivă ideologică în care nu cred, fără s-o amendez deloc. Dar trebuia amendată de pe poziții estetice, nu de pe poziția unei persoane civice”. □ Urmează *Povestea omului lenes care avea un arici trist* de Dan Lungu. ■ Ana Chirițoiu publică „*Era pace, era realism*”, o recenzie la *Zero grade Kelvin* de Adrian Schiop, Ed. Polirom: „Pentru că își extinde spațiul de referință, Schiop are acum ocazia să acopere mai multe teme și cred că nu ratează cam nici una dintre cele care îi ies în cale pe drumurile satului global”. ■ În *Cronică de mahala* Răzvan Mihai Năstase scrie despre *Istoriile periferiei – Mahalaua în romanul românesc de la G. M. Zamfirescu la Radu Aldulescu* de Georgiana Sârbu, Ed. Cartea Românească, 2009: „Georgiana Sârbu face în *Istoriile periferiei* o cronică destul de cuprinzătoare a mahalalelor, reușind, dincolo de verdicte critice și de analize, să scoată în față o lume colorată, uimitoare, foarte vie. Cartea este pe măsura universului pe care îl descrie: fascinează și seduce. Se citește cu ușurință și oferă mici delicii stilistice, fiind lipsită de stângăcii supărătoare sau de interminabile referințe bibliografice”. ■ Florin Irimia semnează *Alias*, o recenzie la *Monștri invizibili* de Chuck Palahniuk, traducere și note de Mircea Pricăjan, Ed. Polirom, 2008: „Hipnotic, necruțător, intens, Palahniuk este și un maestru al subminării tuturor convențiilor (literare dar și lumești) unui joc pe care scriitorul îl face cu plăcere pentru că singurele reguli sunt ale lui”. ■ Alina Purcaru publică *Love story, dark story și niște pitici*, un comentariu la *Și Hams și Regretel* de Matei Florian, Ed. Polirom, 2009: „*Și Hams și Regretel* e o poveste cu cărării încurcate, în care rădăcinile poetice, care se văd la tot pasul, indică direcțiile de lectură, fentând reflexele obișnuite ale

cititorului de proză. E o carte rară, hibrid de stări și contraste, care, în delirul aparent în care se dezvăluie la primul contact, ascunde limpezimea în care se desfac pentru cine are timp și răbdare, chiar și cele mai încâlcite emoții și încercări, de regulă cele esențiale”. ■ În *Jocul de-a luciditatea* Tiberiu Stamate semnalează *Ultimii eretici ai Imperiului* de Vasile Ernu, Ed. Polirom, 2009: „Altfel, cartea lui e ca o băutură tare, tonică la început, te face să te crezi inteligent și să simți mai limpede. Apoi te lasă confuz în fața realității. Și întrebările sunt tot acolo”.

■ Gruia Dragomir publică *Love made in Russia*, o cronică la antologia *From Russia with Love*, coordonator Galina Dursthoff, traducere de Ruslan Cârța, Ed. Art, 2009: „Când am pus mâna pe antologia *From Russia with Love*, am fost naiv să mă încred întocmai în litera titlului. Cele optsprezece proze scurte sunt în primul rând povești de dragoste ratate, nu este nimic roz în ele, nici un fel de inimioară, doar amărăciune, dezgust, frustrare, dezamăgire, decadentă, nimic pozitiv, nici un fel de rază de soare sau de speranță”.

■ Cristina Chevereșan semnează *Incidnet cu fructe-grenaadă*, o semnalare a volumului *Explozia întârziată a fructelor de mango* de Mohammed Hanif, traducere de Gabriel Pavel Honciu, Ed. Leda, 2009: „Ficțiunea cu substrat real pentru care optează jurnalistul se integrează cu succes în linia controverselor și conspirațiilor care înfierbântă imaginația publică și privată”.

■ Apare dosarul *Bookătăria de texte și imagini*: „Între numeroasele antologii literare apărute în ultima vreme, *Bookătăria de texte și imagini* are câteva particularități care merită discutate. Este, în primul rând, o antologie de literatură (și grafică) pentru copii - un segment de piață a cărei calitate e de obicei ignorată de majoritatea editurilor, care rareori beneficiază de texte semnate de autori români. Apoi, este o colecție eterogenă de semnături, reunind atât autori cunoscuți pentru volume de literatură pentru copii, precum Alina Darian și Victoria Pătrașcu, autori care au mai semnat cărți pentru copii, precum Mircea Cărtărescu, Ioana Nicolaie, Florin Bican, Călin Mihăilescu, Florica Bud, cât și autori de la care majoritatea cititorilor lor nu s-ar fi așteptat să semneze texte de acest fel: Elena Vlădăreanu, Ana Maria Sandu, Dan Lungu (care «recidivează» chiar în acest număr), Simona Popescu, Doina Ruști. Chiar și din această enumerare incompletă se vede că lista colaboratorilor este extrem de variată - și, cum era de așteptat și genurile, temele și calitățile textelor sunt tot atât de variate, în al treilea rând, *Bookătăria de texte și imagini* își asumă încă din titlu miza egalizării rolului textului și al imaginii - o măsură binevenită pe o piață de carte în care atenția acordată ilustrației este, așa cum am constatat cu ocazia unui dosar mai vechi, cel puțin deficitară. Despre cum au abordat scriitorii și ilustratorii provocarea acestei cărți, dar și despre mizele extra-literare ale acestui volum, puteți citi în materialele următoare”. Volumul a fost coordonat de Stela Lie și Florin Bican și a apărut la Faber Studio, 2009. Citim despre experiențele semnatărilor: Cosmin Manolache, Simona Popescu, Călin Torsan, Marie Charters, Ana Maria Sandu, Elena Vlădăreanu, Doina Ruști, Ioana Nicolaie, T. O. Bobe. Apar și două interviuri cu coordonatorii antologiei, Stela Lie și Florin Bican. ■ Revenind

la rubrica sa Ruxandra Ana publică un interviu cu Slawomir Sierakowski, „*Stânga reală nu e doar politică, ci și profund culturală. Dincolo de diferențele formale, jucăm cu toții pe același teren*”. ■ Ana Chirițoiu semnează *Literatură și experiment social. O discuție cu scriitorul neerlandez Arnon Grunberg*: „Era necesar să precizez toate acestea pentru că la începutul lunii decembrie a acestui an, scriitorul neerlandez Arnon Grunberg s-a aflat a patra oară în România, la București, de data asta la invitația revistei «Noua literatură» și a Ambasadei Regatului Țărilor de Jos, cu ocazia traducerii în românește a unui reportaj al său, *A Foreign Affair*, pe care îl citiți acum ca supliment al revistei. E prima inițiativă de acest fel a revistei noastre și, dacă burocrația și probele de tot felul pe care le-am avut de trecut pentru a o face posibilă - aproape tot atâtea câte a enumerat Vladimir Propp în *Morfologia basmului* - s-ar împlânzi, probabil că nu ar fi și ultima”. ■ Gruia Dragomir publică *Tineri, bogați și neliniștiți*, o prezentare a volumului *Twelve* de Nick McDonell, Ed. Atlantic Books, 2002: „Nick McDonell este un scriitor al cărui nume ar trebui bifat în lista voastră de *to watch*”. ■ Ioana Gruia scrie despre *Vizuina* de Norman Manea, Ed. Polirom, 2009: „*Vizuina* tratează o temă majoră a literaturii contemporane: exilul”. ■ Apare un fragment din *Iubire* de Toni Morrison, traducere de Mihnea Gafiță, Ed. Art. ■ Fragmentul de roman *Poemele secretarei* aparține Ștefaniei Mihalache și se află în pregătire la Ed. Cartea Românească.

● [„**Orizont**”, nr. 12 (1527)] Ultimul număr se deschide cu articolul semnat de Cornel Ungureanu, *După 20 de ani*: □ 1. *Timișoara, primul oraș liber...*: „Noile publicații lansează bombă după bombă, apar vedete care dispar în zilele următoare, noi încercăm să rămânem în literatură. Și între știrile clare. Da, în literatură, dar nu-i deloc simplu”. □ 2. *Ce ne mai rămâne de scris sau de publicat*: „Da, eram privilegiați, ultimele știri ajungeau foarte repede la noi: cele din viața socială, prin trimișii lui Claudiu și ai Antoanetei, cele din literatură, prin Mircea: el avea dialog cu Bucureștii”. □ 3. *Și despre ce am mai putea depune mărturie*: „Se trăgea, pe treptele catedralei erau copii care cădeau. Sau halucinam eu? Am sunat-o imediat pe Doina Pașca. Știam că o va suna Willi Totok, așa că i-am spus că se trage în copiii de pe treptele Catedralei. A murit cineva, m-a întrebă? Vreo treizeci, am exclamat eu. Nu știu dacă știrea a ajuns la posturile de radio de la Doina sau de la Totok. În primele note bilanțiere asupra ucișilor de la Timișoara apărea și această cifră: 30 de copii. Inventarele postrevoluționare au infirmat știrea, care părea enorm gonflată. N-aveam cum să moară copii acolo, oricum, doi-trei, nu treizeci. Se afla. Dar copii de care nu se interesa nimeni mai erau prin Timișoara”. ■ Din rubrica numită *Copyright*: □ *Poveste de Crăciun* de Șerban Foarță. □ *Uniunea Scriitorilor din România. Alegeri*: „□ *Luni, 23 noiembrie 2009*, după o ședință de cinci ore, Conferința Națională a Uniunii Scriitorilor din România l-a ales prin votul a 344 de delegați pe criticul Nicolae Manolescu președinte al Uniunii pentru încă un mandat de 4 ani. Scorul final a fost Nicolae Manolescu 174 voturi, Nicolae Breban - 76, Dan Mircea Cipariu - 38, Constantin

Stan - 36, Ștefan Agopian - 17, voturi nule - 3. Filiala Timișoara a fost reprezentată de cei 30 de delegați aleși la Conferința Filialei din 16 septembrie 2009. □ *Marti 24 noiembrie*, Consiliul Uniunii Scriitorilor din România s-a întrunit la sediul Uniunii sub conducerea președintelui său, domnul Nicolae Manolescu, reales cu o zi înainte. Au fost prezenți 56 de membri dintre cei 68 aleși de filiale”. v. „România literară”, nr. 47/ 2009, 27 noiembrie și „Luceafărul de dimineață”, nr. 41 (913)/ 2009, 2 decembrie. □ *Filiala: „26 noiembrie*. A avut loc lansarea volumului *Dezorbirea* de Lucian P. Petrescu. Despre poezia, proza, eseistica lui Lucian P. Petrescu, dar și despre rolul important al scriitorului în afirmarea generației optzeciste timișorene au vorbit Adriana Babeți, Eugen Dorcescu, Eugen Bunaru, Suzana Fântânariu, Ciprian Radovan, Ion Jurca Rovina, Mircea Mihăieș, Cornel Ungureanu și alții. S-au subliniat virtuțile neobișnuite a acestei literaturi a deziluzionării, propuse de un autor capabil de neobișnuite reînnoiri. Și, pe multe pagini, de o remarcabilă forță expresivă. □ *Miercuri, 2 decembrie*, Filiala Timișoara a Uniunii Scriitorilor și revista «Orizont» au fost gazda unei întâlniri cu prozatoarea Carmen Francesca Banciu (Germania). □ La sediul Filialei a avut loc în ziua de *3 decembrie a.c.* Ședința Ordinară a Comitetului de Conducere al Filialei Timișoara a Uniunii Scriitorilor, cu următoarea Ordine de zi: 1. Alegerea prin vot a Vice-președintelui Filialei; 2. Probleme privind conservarea patrimoniului literar timișorean; 3. Probleme privind relațiile cu tinerii scriitori; 4. Probleme privind organizarea unor tabere de literatură în anul 2010; 5. Analiza financiară și aprobarea proiectului de buget pentru anul 2010. Cu unanimitate de voturi, doamna Maria Pongrácz-Popescu a fost aleasă în funcția de Vicepreședinte al Filialei Timișoara a Uniunii Scriitorilor. La ședința prezidată de criticul Cornel Ungureanu, Președintele Filialei, au participat: Lucian Alexiu, Adriana Babeți, Paul Eugen Banciu, Bárányi Ferenc, Mircea Mihăieș, Marian Odangiu, Annemarie Podlipny, Maria Pongrácz-Popescu și Alexandru Ruja”. □ *Timișoara în cărți*: „În cadrul proiectului *Timișoara în cărți* (cu sprijinul Primăriei Municipiului Timișoara și al Consiliului Local, în cadrul conceptului *Timișoara, Open Art City*), scriitorii Ioan Es. Pop, Peter Sragher și Robert Șerban au avut, în 24 noiembrie, o întâlnire cu elevii Liceului Lenau din Timișoara. În prima parte a evenimentului moderat de profesoara și traducătoarea Ramona Tarka, cei trei au citit poezii din volumul lor *o căruță încărcată cu nimic/ ein karren beladen mit nichts* (editura Brumar), în a doua parte având loc o discuție despre literatură. În după-amiaza aceleiași zile, la Cafeneaua Papillon, în prezența a peste 50 de iubitori de poezie, Pop, Sragher și Șerban au lecturat din același volum și au răspuns numeroaselor întrebări venite din partea publicului. În 25 și 26 noiembrie, cei trei autori au susținut două recitaluri de poezie la Viena – unul la Salon no. 173, celălalt la Institutul Cultural Român –, iar în 27 noiembrie au fost oaspeții LiteraturHaus din Innsbruck, unde s-au întâlnit cu profesori și studenți de la catedra de romanistică a Universității din orașul austriac”. □ Marcel Tolcea, *La Revoluție, ca în Sandu Dumas, tatăl*: „□ *1. Conspirația marină*. Privit mai

îndeaproape, cuvântul revoluție are ciudățeniile lui. Din punct de vedere social, revoluție înseamnă o schimbare radicală a societății. În fizică, astronomie sau geometrie, revoluția este o mișcare ce descrie o traiectorie completă. Mai simplu spus, prin mișcarea de revoluție, un corp ajunge de unde a plecat. Ceea ce, metafizic vorbind, are un insuportabil umor. Personal, am avut presimțirea că așa se va petrece și cu schimbarea la față a României încă din primăvara lui 1989. În luna mai 1989 eram redactor la editura Facla și am fost brichisit de un fost profesor universitar de socialism științific, Wiliam Marin, care a ținut morțiș să îmi spună așa: «până la finele anului Criminalul va fi lichidat». □ 2. *Saltul nutriei*. [...] Nu mai știu cum mă întâlnesc cu Mircea Pora și cu Remus Georgescu. Știu doar că mergem împreună să aruncăm cu pietre în soldații din fața Comitetului județean PCR. Suntem fotografiați la greu de la geamurile ziarului «Szabad Szó». Mircea mă tot întreabă dacă mai primește «formularele mari» pentru Franța. Careva dă cu lacrimogene și fugim de mâncăm pământul. Prilej cu care Maestrul Georgescu își pierde căciula de nutrie. Așa că ne întoarcem toți trei să o recuperăm. Pentru noi Revoluția a învins chiar atunci”. ■ În rubrica *Document* sunt reproduse imagini cu paginile primului număr al revistei „Orizont”, din decembrie 1989. ■ Apare *Glonțul și experiența libertății pure*, un interviu cu Constantin Jinga realizat de Robert Șerban. Constantin Jinga a fost studentul la Filologie, împușcat în decembrie 1989, astăzi preot. ■ Robert Șerban stă de vorbă și cu scriitorul Cătălin Lazurca, 18-22 decembrie 89: *un aer tare și pur: „R.Ș.: Ai avut vreodată sentimentul că ai ieșit degeaba în stradă, riscându-ți viața? C.L.: Nu, niciodată. Și nici nu-i înțeleg pe cei care afirmă asta. Zic de cei îndreptățiți s-o facă, pentru că mulți deplâng idealuri trădate pe care nu le-au apărut cu adevărat niciodată. Nu c-aș fi eu vreo figură eroică. Eu m-am pomenit în Timișoara abia în 18 decembrie, ce fusese mai rău trecuse. Totuși, am plecat în 18 din Arad la Timișoara știind că în 17 se întâmplase ceva îngrozitor. Ceva despre care, iarăși spun, nu aveam prea multe date. Dar am vrut, cumva, să respir un pic de aer de libertate, pentru că, dacă niște oameni fuseseră în stare să riște și să se revolte, însemna că exista o șansă de libertate. Retrospectiv privind, nu mi-am riscat viața. Un ofițer mi-a pus la un moment dat pistolul la ceafă, cam fără convingere, cred eu, după cum cu prudență și-au descărcat încărcătoarele soldații înainte de momentul arestării din parcarea hotelului Timișoara. Experiența mea revoluționară, ca și aventura penitenciară, au fost, în cazul meu, destul de soft. Dar aerul de libertate respirat atunci a fost foarte tare, purificator. De aceea nu m-am îndoit niciodată de rostul participării mele la Revoluție. Cu atât mai puțin de cel al altora, mult mai greu încercați decât mine”. ■ La ancheta realizată de Lucian Alexiu, *Stop cadru, Decembrie '89* răspund: □ Veronica Blaj: „Fiecare timișorean a trăit în felul său zilele însemnate, dar să nu ne revendicăm mai multe merite decât am avut. Singurul mod de a acționa al multora dintre noi, printre care și eu, a fost acela al simțirii. O sumedenie de simțăminte noi. Așa că, mă limitez la doar câteva secvențe absolut personale”. □ Adrian Bodnaru: „Timișoara, locul unde dintotdeauna era altfel,*

devenea, cu fiecare veste, dimineața de în fine. Numele ei depărta draperiile unui vis visat cu ferestrele închise. Acel cuvânt, și al meu, cucerise o lume. Timișoara întinerea fețe, cu numere de TM se câștiga mereu, violetul Poli flutura peste seri, prietenii de familie reînviau de la sine, aerul verișoarei se parfuma din nou, zâmbetele treceau strada, ușoare, în pantofi sport”. □ Ioan Viorel Boldureanu: „Luni, 18 decembrie 1989, după ce cadrele didactice ale Universității din Timișoara fuseseră convocate urgent pentru ora 10 în Aula (întâlnire la care, întâmplător, eu, neaflând de acea convocare, nu am participat, dar am auzit că ar fi venit Radu Bălan și Ilie Matei), Rectoratul, prin decanate, a recomandat personalului din subordine să rămână la domiciliu pentru a fi contactați la nevoie, iar Comitetul P.C.R. al Universității a primit consemnul (prin Comitetul P.C.R. al Centrului Universitar) să nu părăsească localitatea”. □ Dana Gheorghiu: „Am fost, până la urmă, cu toții prezenți. Unii au ieșit în stradă, dintr-un bun început. Asumându-și toate riscurile. Precauți, alții au stat pe margini ori pe după ferestre, urmărind ceea ce se întâmplă. Mai târziu, s-au alăturat și ei – cu fiecă zi mai numeroși, îngroșând coloanele, multiplicând grupurile, întregind mulțimea celor ieșiți în stradă. Sporindu-i, astfel, puterea”. □ Mircea Pora: „La puțină vreme, însă, după zguduire, când spațiul carpato-danubiano-pontic îl controlam doar noi, românii, evenimentele au luat, cu viteză, o altă turnură. Au început a se degrada, văzând cu ochii, toate idealurile revoluției. Parcă în integralitate intraseră într-un borcan pe care scria... murături. S-a format, rapid, o așa numită «clasă politică», de fapt, o adunătură din personaje, până atunci, obscure, solid grupate în niște găști, numite pompos «partide»”. □ Titus Suciu: „Un lider fără mulțime nu reprezintă nimic, mulțimea își găsește liderul în ea însăși. Din moment ce numărul persoanelor din fața Bisericii Reformate a trecut de câteva sute, oamenii și-au dorit un conducător. În mod firesc s-au adresat celui din cauza căruia se găseau acolo. După cum se știe, au fost refuzați. Nu trecem mai departe, cele două afirmații conțin tot ce e necesar demontării penibilei intoxicații comuniste de atunci! De atunci, de după aceea și din zilele noastre!” □ Ion Scorobete: „Andrei Maria, Ioan Stanciu, vecinul din Naturii, Edita Reiter, Silviu Motohon, Apro Mihai, apropiați ai ideii mele de libertate, și-au dat viața pentru ca aceasta să se împlinească, ei fiind personaje și în romanul *Sfânta bestialitate*, la care lucrez”. ■ Elena Crașovan semnează *Rememorări în surdină*, o prezentare a volumului *Str. Revoluției*, nr. 89 coordonat de Dan Lungu, Lucian Dan Teodorovici, Ed. Polirom 2009: „Indiferent de ton, de poziția autorilor, de aspectele relatate, frapază în majoritatea mărturisirilor atitudinea rezervată: fie că e nostalgie, rușinea, regret, furie, lehamite, tonul de ansamblu pare cel al eșecului; pe măsură ce te apropii de finalul lecturii, impresia e a unei revoluții ratate, căci suntem mult prea departe acum de idealurile de-atunci”. ■ În *Excepția românească* Alexandru Budac prezintă volumul *Despre 1989. Naufragiul utopiei* de Vladimir Tismăneanu, Ed. Humanitas, 2009: „La rândul său, Tismăneanu lasă deschisă întrebarea dacă nu cumva absența în România a unor mișcări precum cele din Ungaria sau

Cehoslovacia, a unor atitudini coerente și vizibile ca Solidaritatea poloneză ori incapacitatea noastră de a ne raporta onest la trecut nu se datorează calității umane, și nicidecum fatalității pe care o invocăm cu atâta voluptate. Cred că știu răspunsul. Așadar, *Despre 1989* este un *aide-mémoire* pentru cei predispuși la uitare și o lecție de gândire politică făcută cu stil”. ■ Pe scurt sunt comentate: □ *Drumul* de Cormac McCarthy, traducere de Irina Horea, Ed. Humanitas, 2009: „Narațiunea filmică izbutită are o menire diferită de cea literară. Așadar, citiți *The Road*, pentru că rareori acțiunea și stilul s-au asortat așa de bine ca-n proza lui McCarthy”. □ *Anul morții lui Ricardo Reis* de José Saramago, traducere de Mioara Caragea, Ed. Polirom, 2008: „Saramago rescrie *Cartea neliniștirii* în manieră proprie, și face acest lucru dumnezeiește (nu cred că autorul ar fi încântat de termenii aprecierii mele)”. □ În *Recuperări faste* Claudiu T. Arieșan scrie despre patru volume: *Historiae perennes: integrala Tactius* de Petronela Weinberg, prefață de Dan Negrescu, Ed. Aeternitas, 2009; *Basmă de pe Tigru și Eufrat*, selecție, traducere și note de George Grigore, Ed. Polirom, 2009; *Emanuil Ungureanu. Prinoc de cinstire și neuitare* de Ioan Bude, Ed. Învierea; *Cânturile divine ale lui Zarathustra (Avesta-Yasna, III-Gatha)*, prefață de S. N. Dalla, traducere de Radu Duma, Ed. Herald, 2009. ■ Alexandru Ruja publică *Panorama presei românești*, o recenzie la *Presa românească de la începuturi până în prezent. Dicționar cronologic, vol. I-IV* de I. Hangiu, Ed. Comunicare.ro, 2008: „Cercetare amplă, solidă, de ținută academică, *Presa românească de la începuturi până în prezent* de I. Hangiu se înscrie între lucrările de referință și devine un instrument de lucru nu doar util, ci inevitabil pentru orice cercetător al spațiului cultural”. ■ În *A gândi și a scrie* Radu Ciobanu comentează *Jurnal 2003-2009* de Oana Pellea, prefață de Ioana Părvulescu, Ed. Humanitas, 2009: „Oana Pellea e o luptătoare. E ca țărani care, trecând noaptea printr-o pădure ori prin preajma vreunui cimitir, fluieră ca să-și alunge urâtul, dar nu se întorc din drum. Tocmai această calitate, care răzbate peste tot în scrisul ei, conferă jurnalului său forța de seducție. E însă o carte care nu-și poate dezvălui pe deplin mesajul și profundele semnificații decât celor ce-l citesc sub semnul empatiei. A gândi și a scrie. Nu este un mod de a supraviețui, ci de a trăi”. ■ Robert Șerban publică *Testamentul unui soldat în termen redus*: „Am împlinit 19 ani în octombrie '89, la Unitatea Militară 01047 de pe strada Caracal, din Craiova. Eram, de-o săptămână, soldat. N-am sărbătorit, pifanii nu sărbătoresc. (...) 16 decembrie m-a prins în funcție – locul în care, zice-se, oltenii se simt cel mai bine. Mie mi se ordonase să mă simt. Iar în armată ordinele se execută, nu se discută”. ■ Radu Pavel Gheo semnează *A doua moarte a eroilor*: „Acesta e paradoxul care ne leagă și ne dezleagă de martirii Revoluției din 1989: în momentul când vor fi uitați ca indivizi, fiecare în parte, iar amintirea lor se va transforma în pură comemorare, abia atunci ne vor fi izbăvit complet de epoca de care ei ne-au scăpat cu prețul vieții lor. Odată cu amintirea evenimentelor de atunci și a celor ce au murit, va pieri și amintirea epocii de dinaintea lor. E un fel de moarte repetată, un al doilea sacrificiu al eroilor – moartea amintirii

lor. Acum, după douăzeci de ani, acel moment se apropie. Noi, cei care am rămas și încă ne mai amintim, nu putem face decât un lucru: din respect, din dragoste, din recunoștință, să întârziem acel moment cât mai mult”. ■ Viorel Marineasa scrie despre *Bătălia pentru o presă adevărată*: „Demonstrații de la Timișoara din decembrie 1989 au cerut, printre altele (înainte de păpică și de băuturică), libertatea presei, iar proclamația Frontului Democratic Român (concepută și tipărită în 20 decembrie!) prelua această idee și consacra un punct anume televiziunii, deci cei care au scris manifestul își dădeau seama de ponderea specială a acesteia în societate. Iată că astăzi, când suntem în UE și în NATO și ar trebui să ne scaldăm în democrație, ne aflăm în situația paradoxală de a pretinde iarăși o presă adevărată, una care să nu mai fie la mâna mogulilor, mai degrabă a oligarhilor, care, acum, îi sugerează/ îi dictează (presei) agenda”. ■ Daniel Vișnițchi prezintă două volume în *Sârma ghimpată a frontierei de Vest*: □ *Istoria recentă în mass-media. Frontieriștii* de Brândușa Armanca, Ed. Marineasa, pe care o consideră „o incursiune profesională, realizată cu probitate, în paginile publicațiilor care au descoperit și investigat lumea necunoscută a ororilor de pe granița de vest”. □ *Mormintele tac. Relatări de la cea mai sângeroasă graniță a Europei* de Johann Steiner, Doina Magheți, Ed. Polirom, carte „semnificativă, substanțială, cu foarte multe date, istorii personale, investigații amănunțite. O prezentare mai largă a acestui volum o voi face în numărul viitor”. ■ Smaranda Vultur publică *Memoria revoluției la Timișoara: o memorie pe mai multe lungimi de undă*: „Între cele două tipuri de memorie, una concentrată pe aproximarea, detalierea faptelor și cântărirea lor în perspectiva «aflării adevărului», cealaltă de tip comemorativ, celebrând în același cadru morții și victoria Revoluției și întemeindu-se ca orice memorie de acest tip (vezi Pierre Nora) pe ideea falsă a unui consens în ce privește evenimentele desfășurate acum 20 de ani, a existat mereu o tensiune. Ea vorbește despre un conflict al memoriilor, despre concurența dintre ele în impunerea unui sens univoc evenimentelor”. ■ În *1500 de cărți* se anunță: „Asociația Babel Education a demarat proiectul 1500 de cărți, prin care se va deschide prima *Biblioteca* de carte străină din Timișoara exclusiv pentru copii. Prin proiect se dorește ca orice copil – indiferent de categoria de venit a familiei – să aibă acces neîngrădit, gratuit, la cărți noi în limbi străine, cu tematici de actualitate și de interes pentru copii. Biblioteca e gândită să ofere nu doar cărți spre împrumut, ci și un spațiu de lectură plăcut și confortabil pentru micii abonați. Primul eveniment de strângere de fonduri a fost la Târgul de Crăciun, din data de 12 decembrie. Copiii înscriși la cursurile Babel au vândut obiecte confecționate de ei în acest scop și au prezentat un spectacol în engleză și germană”. ■ Cristina Chevereșan prezintă *Brideshead Revisited* de Evelyn Waugh, iar Adina Baya comentează ecranizarea acestui roman. ■ Revista publică *Timișoara 20.7*, sub titlul *Timișoara opera rock Stepan project/ pro musica*, libret de Marian Odangiu, muzica de Ilie Stepan. ■ Sub titlul *Manifest. 20. rEvoluție* sunt inserate versuri scrise de Ana Blandiana, Eugen Bunaru, Dan Mircea Cipariu, Denisa Comănescu,

Simona Constantinovici, Ioan Crăciun, Șerban Foarță, Florin Iaru, Petru Ilieșu, Ion Monoran, Bogdan O. Popescu, Nicolae Prelipceanu, Cornelia Maria Savu, Cassian Maria Spiridon, Costel Stancu, Moni Stănilă, Liviu Ioan Stoiciu, Robert Șerban, Marcel Tolcea, Varujan Vosganian, cu următoarea precizare: „poemele fac parte din volumul *Manifest 20. rEvoluție*, editura Brumar, 2009”.

• [„Poesis”, nr. 224-225-226-227; nr. de pagini: 106] Cronici literare: □ Florin Caragiu scrie despre *Liliana Ursu – Cântecul vâslei pe apă și pe uscat*: „În poezia Liliane Ursu se întrepătrund întinse teritorii ale naturii și culturii, umanizate și întrelegate de o sensibilitate ce mizează pe firescul străbătut de sugestia atingerii sacralului. Realismul descrierii e străbătut de tușe impresioniste și irizări mistice”. □ În *Muzica interioară și zgomotul lumii* Viorel Mureșan recenzează *Casa teslarului* de Ioan Pinte, Ed. Cartea Românească, 2009: „Întregul volum e un discurs despre lume, dar despre o lume interioară, zămisliță sau cuibărită în ființa umană ca într-o gogoasă de mătase. În acest punct, Ioan Pinte se situează chiar pe o poziție polemică față de unele tendințe din poezia contemporană, conform cărora liricul are ca referent numai universul exterior”. □ Despre reeditarea volumului lui Constantin Acosmei (Ed. Vinea, 2006) scrie Emanuela Ilie în *Relatarea unui poet de calibru: „Jucăria mortului”*: „Ceea ce frapează, mai întâi, la lectură este faptul că poetul nu pare a depune prea multe eforturi pentru a-și orienta demersul textual într-o direcție mitico-simbolică sau metafizică. Nimic nu pare a-i solicita (ca intenționalitate) atenția: nici optica deformantă a visului, nici cea în fond mistificatoare a speculației filosofarde”. □ Raul Popescu semnează *Poezia lui Ștefan Ioanid între real și virtualitate*, o recenzie la *Subteranele Fundației* de Ștefan Ioanid, Ed. Paideia, 2008: „Poezia lui Ștefan Ioanid este calmă (însă apele liniștite sunt adânci), confesivă, întrebătoare, constatatoare, este o poezie a căutării dincolo de aparențe într-un univers genuin al posibilităților, un univers trăitor în posibilele și concomitentele sale împliniri”. □ Florentina Popescu scrie despre *Ioana Greceanu: Cu o sabie imprevizibilă începe ziua* (Editura Vinea, 2007): „Cu acest nou volum Ioana Greceanu face dovada unei experiențe poetice de nivel superior. Rămâne de așteptat și de văzut în ce măsură cărți le viitoare vor reconfirma opinia noastră”. □ Viorica Răduță publică *Flavia de Csehalom, de la poezie la proză*, un comentariu la *Kyrie Lex* de Flavia Teoc, Ed. Cartea Românească, 2009: „Prozatoarea e secundată de poetă, amintiri colective, de inventivitate istorică, se alătură momentelor evenimentiale ego, anume actualități minore pe melegurile care păstrează o așa istorie demnă”. □ În *Poezia – între cuvânt și tăcere* Ioan Nistor notează apariția volumului *Când s-au fost supus ingerii* de Traian Vasilcău (Traianus), Ed. Epigraf, 2009: „Ideatica volumului, dublată de o versificație abilă, cu numeroase distihuri demne de a fi citate, fac din acest volum o apariție memorabilă în spațiul Estic al limbii române. Iar autorul său, Traianus, trebuie considerat ca una din vocile profunde care ilustrează tematica liricii religioase din literatura română actuală”. □ Gheorghe Mocuța semnează *Nicolae, discretul*, o cronică la volumele lui Nicolae Szekely *Sine pieziș*,

Ed. Corvin, 2005 și *Buletin de știri*, Ed. Mirador, 2006: „Nicolae Szekely e un poet inegal și imprevizibil suspendat undeva între poezie și muzică, gata mereu să abandoneze (întâmpinarea echilibrului sau rămas bun poezie) dar și să o ia de la capăt”. □ Alexandru Zotta publică *O poetică a proximității*, o cronică la volumul *La răsărit, tremurul...* de Elena-Daniela Rujoiu-Sgondea, Ed. Limes, 2009: „Dacă menținerea în limitele modernismului, fie el și marginalizat, este întrucâtva mai puțin așteptată la o poetă contemporană, orientarea blagiană a meditației nu mai surprinde la o poetă ardeleană. În firească prelungire expresionistă meditația coboară spre momentele primordiale ale lumii, acolo unde se poate mai bine întrezări zămislirea lucrurilor din unitatea contrariilor”. □ Mihai Cimpoi scrie despre *Daniel Corbu, cavalerul Neantului*: „Daniel Corbu, poet reprezentativ al optzecismului postmodernist care se impune printr-o conștiință artizanală dar și prin una poetică *sans rivages*, funciară, se proiectează - specular și teatral - ca un Personaj al propriei poezii, identificată, evident cu Poezia. E o identificare la absolut, dorită de oricare creator de versuri între poet și Poet (cu majusculă), între poezie și Poezie (cu majusculă), între carte și Carte (cu majusculă, reiterând intenția mallarmeană). Raportul său cu lumea trebuie înțeles, în acest context al identificărilor ambițioase, programatice, ca Lume. Totul e ridicat la rang de categorie și de imperativ categoric kantian”. ■ În rubrica *Evocări* citim articole de Boris Marian (*Ereticul Gherasim Luca*) și de Arthur Porumboiu (*Un moment cu Nichita Stănescu – prima variantă -*). □ Cristina Popescu publică eseu *Măștile alterității în Psalmii lui Ștefan Aug. Doinaș*. ■ Gheorghe Glodeanu semnează *O radiografie subiectivă a exilului parizian*, un eseu despre al doilea tom din jurnalul scris de Sanda Stolojan, *Ceruri nomade. Jurnal din exilul parizian (1990-1996)*, apărut în 1999. ■ Eseul *Max Blecher: Materializări suprarealiste* este semnat de Daniela Sitar-Tăut. □ Grațian Jucan revine la *Eminesciana* cu textul *Ion Pillat despre Mihai Eminescu*. ■ Nicholas Catanoy scrie despre *Un modernist antimodern: Milan Kundera*. ■ Mircea M. Pop semnalează că la editura Wunderhorn în 2009 a apărut un volum cu poezia românească în cadrul seriei „Balkanische Alphabete”, în care semnează Constantin Acosmei, Iulian Tănase și Vasile Leac: „În timp ce Constantin Acosmei scrie o poezie parcimonioasă, V. Leac și Iulian Tănase sunt mai generoși cu punerea cuvintelor pe hârtie. Este îmbucurător faptul că trei tinere voci lirice românești se fac auzite peste hotare”. ■ „*Poesis*” vă recomandă volumul *Omul disponibil* de Ion Zubașcu, Ed. Brumar, 2009, publicând un fragment din carte. ■ Revista publică o poezie a lui Stoian G. Bogdan (*Chipurile*, Ed. Cartea Românească, 2009), premiant al *Zilelor Poeziei „Justin Panta”*. ■ Versuri semnează Petruț Pârvescu, Ion Mureșan, Andrei Zanca, Robert Șerban, Vasile Dan, Gavril Moldovan, Iurie Bojoncă. ■ În rubrica *Teatru* apare *Moda retro: idila* de Bogdan Mihai Dascălu. ■ În rubrica *Tineri poeți* sunt publicați Carmen Stanciu și Medeea Iancu. ■ În *Biblioteca Poesis* citim *O zi din viața lui Vladimir Ilici. Blestemul Casei Romanovilor* de Nichita Danilov, fragment din romanul *Ambasadorul invizibil*. ■ În rubrica *Traduceri* Ioana Sasu-Bolba

traduce versuri scrise de Jonathan Swift, Mircea Oprea oferă cititorilor versurile *Poețiilor spanioli* (Carlos Vitale, José Antonio Martínez Muñoz), Dieter Schlesak este prezent cu poemul *Für Petre Stoica* (în germană), iar poeziile lui Peter Thabit Jones sunt traduse de Olimpia Iacob. Jana Balacciu Matei traduce din Carles Torner. ■ Lucian Perța revine cu noi parodii la versurile lui Adalbert Gyuris, Olimpiu Nușfelean, Maia Cristea-Vieru, Șerban Axinte, Vlad Moldovan, Alexandru Potcoavă.

● [„Steaua”, nr. 12 (734), nr. de pagini 66] Adrian Popescu semnează editorialul *După două decenii*: „Cum suntem noi românii, sau mai precis o parte a românilor, scriitorii, după două decenii de la acel Decembrie 1989, moment fast, de grație a Providenței, de potrivire a zarurilor Istoriei, dacă vreți spus același lucru, altfel, laic, de entuziasm aproape unanim, de uriașă eliberare din strânsoarea dictaturii? [...] Țara lui Dracula, pentru unii occidentali, nu a lui Eugen Ionescu, a mai spălat poate ceva din invazia minerilor la București, din anii 90, prin premiile acordate la festivalurile de film sau prin această mai recentă, din 2009, Bienală de artă de la Veneția, poate chiar prin reflexul depărtat al Nobelului Hertei Müller. Dar prin care nume și prin ce titluri, în ce domenii artistice, s-au impus românii, la urma urmei, în cei 20 de ani postdecembriști? [...] Dacă ar trebui rapid să rostesc alte nume, omologate după 89, de critici, aș zice Paul Cernat, Daniel Cristea-Enache, Alex Goldiș și Sanda Cordoș, Bianca Burța-Cernat, Sorin Lavric. Ioan Es. Pop, Ion Mureșan, Dan Coman, la poezie, iar Petru Cimpoșu, Filip Florian, Florina Ilis, Horia Ursu, Varujan Vosganian, la proză. Nu i-aș uita pe Cristian Bădiliță, Alex. Cistelecan, Ovidiu Hurduzeu la eseul politic. Totuși, o neîmplinire rămâne, nu avem marele roman al Revoluției, ci doar proiecții fragmentare, mai ales postdecembriste, de la Mircea Cărtărescu la Dan Stanca, poate vremea frescelor sociale a trecut, gustăm așchiile, nu întregul clasic, balzacian, rebrenian etc. [...] Două decenii, libertate, relativitate, Procesul comunismului, Patapievici, Pleșu, Cărtărescu, Dinescu, Liiceanu, Hurezeanu, Nistorescu, Tatulici, idolii zilei, aleatorism, dar și curaj civic, relativism etic, dar și planuri valorice, titluri de volume care vor rămâne, altele efemere, de vitrină media, dezbateri înverșunate care strică prietenii de patru decenii, corespondența amoroasă a lui Eminescu, grupajul din «Dilema», edituri care controlează piața: Humanitas, Polirom și Cartea românească, Curtea veche, Nemira etc., alianțe rupte, protagoniști orgolioși, demitizări crude: Lucian Boia, Eugen Negrici, dar și perseverență fecundă, Mihai Șora, Mircea Martin, Gh. Grigurcu, Marin Mincu, Ion Pop, G. Dimisianu, Cornel Ungureanu, Dan C. Mihăilescu, Al. Dobrescu, Ioan Holban, Nicolae Prelipceanu, Petru Poantă, Irina Petraș, evenimente culturale reale, antologii, dicționarul Zăciu, Papahagi, Sasu, *Dicționarul general al literaturii române*, coordonat de Eugen Simion, *Istoria critică a literaturii române* a lui Nicolae Manolescu, precedată de cele ale lui Marian Popa și Alex. Ștefănescu. Subiective propuneri de schimbare a canonului, unde Augustin Buzura sau Eugen Simion, Nichita Stănescu sau Nicolae Breban, ori D. R. Popescu ar fi înlocuiți

de cei care s-au impus după 89. Dar Ștefan Bănulescu nu poate fi înlocuit de Daniel Bănulescu, sau Nichita de atunci de cel de acum, Danilov, fiecare autor are locul lui. Reașezarea canonului e necesară, după un timp, 20 de ani, iată, dar cu obiectivitate și discernământ, am dat exemple suficiente, din fiecare gen literar, mai sus, pentru a remarca valoarea celor care intră în noua reașezare valorică, sunt și alții, dar nu tot ce s-a născut, literar vorbind, după 89, e automat mai valoros decât înainte, Gellu Naum, Steinhardt nu au reziduuri comuniste, chiar dacă au trăit sub comunism. [...] Alegeri tot spre finele acestui al douăzecilea an de la memorabilul decembrie 89, la președinția țării, apoi, imediat, la Uniunea Scriitorilor. A cincea Adunare generală din ultimele două decenii care și-a desemnat președintele: Nicolae Manolescu. Candidați și programe, polemici, toate lucruri greu de imaginat fără răsturnarea regimului comunist”. ■ Despre Revoluția din 1989 scrie și Tudor Sălăgean în *Revoluția fără simboluri*: „Nu are rost ca astăzi, la 20 de ani de la evenimente, să ne mai ascundem după degete: știm acum foarte bine că mișcările de stradă desfășurate în marile orașe nu au fost nici pe departe atât de spontane cum credeau majoritatea participanților la ele; mai știm de asemenea că, după 22 decembrie, evenimentele de stradă, violențele și acțiunile armate ale aceluia ciudat «război cu fantomele» – care a produs, însă, tragedii cât se poate de reale – au devenit o componentă a unui amplu scenariu de creare a unui «haos» controlat, în raport cu care noua putere instalată la București să se poată defini, în mod legitimant, ca o aducătoare a unei «ordini» salvatoare”. ■ Revista marchează *O aniversare întârziată: Max Blecher*: □ Ruxandra Cesereanu, *Corp, os, piele, sânge*: „Dacă nu ar fi trăit în realitate, Max Blecher ar fi putut fi cu siguranță un personaj din poezia lui Bacovia: tuberculos, agonice, cu simțurile exacerbate, funebru, interiorizat la maximum, vizionar febril. Însă, din fericire pentru cititorii săi și pentru literatura română, Blecher a fost un scriitor de o modernitate percutantă, scintilant și profund, dotat cu un rafinament psihologic aparte. Pentru aceasta pledează tripticul său de bijutier lăuntric: *Întâmplări din irealitatea imediată, Inimi cicatrizate și Vizuina luminată* (cele trei cărți esențiale pot fi consultate adecvat în ediția din 1999, publicată de editurile Aius și Vinea, sub îngrijirea lui Constantin M. Popa și Nicolae Țone, cu o prefață de Radu G. Țeposu)”. □ Robert Moscaliuc, *Max Blecher în două euri și trei autenticități*: „Debutul blecherian din 1936, *Întâmplări în irealitatea imediată*, pune în discuție problema autenticității apropiindu-l pe autor de alți scriitori precum Kafka, Bruno Schultz și Robert Walser. Personajele din acest roman sunt abulice, se mișcă fără țință, în transă parcă, prin spații blestemate, respiră frenetic turbionul de senzații pe care existența le oferă”. ■ Titu Popescu scrie despre *Cercul literar de la Sibiu/cluj* de Dan Damaschin, Ed. Zenit, 2009: „Dan Damaschin ne-a dat cea mai cuprinzătoare analiză monografică a ideologiei *Cercului literar de la Sibiu*. Ea beneficiază de o documentare serioasă, în care intră și identificarea personală de texte, unele fiind în arhivă proprie, și decelarea importanței lor documentare prin plasarea în contextul cultural-literar în care s-au ivit. Deși afirmat ca poet,

investigația lui de istorie literară are în sprijin claritatea stilistică dobândită de autor în rigoarea exprimării lui versice și vasta cultură asimilată direct și care îi fluentizează stilul. Ea este spectaculoasă la modul ardelenesc: prin claritate și adâncime, nu prin epatări ranchiunoase”. ■ În *Memorie și imaginar. Jurnalul lui Arvantis* Marius Conkan notează apariția *Jurnalului* lui Konstantinos Arvanitis, Ed. Biblioteca Apostrof, 2009: „O existență trăită, așadar, la fel ca Anița Nandriș-Cudla (*20 de ani în Siberia. Destin bucovinean*), în proximitatea noutății și a resurecției de sine (deși datele biografice ale celor doi sunt complet diferite). Așa cum Anița receptează universul siberian unde este deportată ca dimensiune stranie, pe care o transpune într-un imaginar inedit, Konstantinos Arvanitis, fără a avea pretenția că scrie literatură, modelează un imaginar al solarității, în cadrul căruia chiar nuanțele morții și ale eșecului sunt transfigurate, printr-un limbaj simplu, dar cu prospețime stilistică”. ■ Raul Huluban este preocupat de *Despre poezia tânără: succese, solitudini și abandonări*: „Indiferent de cum ar sta lucrurile și de cum arată schimbarea adoptată pe parcurs de unii poeți care au confirmat în acest ultim deceniu, parcă mai intrigantă este soarta poezilor care au părăsit circuitul literar după primul volum, alături de circumstanțele și cauzele aferente. [...] Pentru că, ridicându-mi aceste întrebări, mă gândesc imediat la nume precum Ruxandra Novac, Bogdan Perdivară, Robert Mîndroi, Rita Chirian, Cosmina Moroșan și alții, nume care parcă doar menționându-le ne insuflă luciditate și seriozitate, și tocmai de aceea înțelesul e atât de greu de pătruns”. □ *Tabloul generaționist adus în prezent*: „Dan Sociu, «cel mai popular tânăr scriitor», după cum a fost numit de către colegii de generație la Colocviul Tinerilor Scriitori din 2007 care a avut loc la Cluj, [...]. O parte impresionantă a «fotografiei de grup» îi desemnează pe scriitorii fracturiști: Ștefan Baștovoi, Mihael și Alexandru Vakulovski, Zvera Ion, Domnica Drumea, Ruxandra Novac și Dumitru Crudu; Marius Ianuș și Răzvan Țupa sunt numele efervescente ale prezentului. [...] Clujenii ocupă un alt loc impozant din tablou, prin Ștefan Manasia, redactor al revistei «Tribuna», [...]; ar mai fi Vlad Moldovan cu-al său debut răsunător (*Blank*, Cartea Românească, 2008), fiul poetului optzecist Ioan Moldovan și fratele douămiist al lui Rareș Moldovan, alături de Andrei Doboș, Olga Ștefan, Marius Conkan și Bogdan Odăgescu, suficienți tineri talentați pentru a scrie istorie în Cluj. Tot din Cluj s-a desprins și Cosmin Perța care prin *Zorovavel*-ul său din 2002 a devenit imediat una din vocile convingătoare ale generației aflate în plină formare din care face și el parte, în prezent fiind pilonul central al revistei «Cuvântul», cu patru volume de poezie și un volum de proză fantastică în fundal (*Întâmplări la marginea lumii. Aventurile lui Axinte Abramovici Papadopoulos în pustie*, Cartea Românească, 2007), ajungând să-și desfășoare activitatea literară în București, alături de colegii de generație, dintre care îi amintim pe Oana Cătălina Ninu, Elena Vlădăreanu, Teodor Dună, Miruna Vlada și mulți alții”. ■ Titu Popescu semnează textul omagial *Ion Vlad – 80*: „D-l profesor ne deschidea drumul spre esențe. Ca și în viață, de la catedră nu se încurca în amănunte și în

divagații care câștigau lateral și artificial bunăvoința ascultătorilor. Era tranșant, pe cât de imperativ”. ■ Felix Nicolau se ocupă de *Performatismul și bucuriile idioțeniei*: „De la bun început, termenul de performatism, ca și doctrina subsumată lui, mi s-au părut neclare. Punctul de plecare și în cazul acestui curent este agonia prelungită a postmodernismului. Dar ca să înlocuiești ceva atât de complex, încât greu de ucis, cu o «participare temporară a subiectului la „procese” holistice precum moartea sau frumusețea», sună ca un zar ricoșat de pe suprafața de lemn undeva peste balcon. Procesul holistic are legătură cu integrarea într-un tot unitar, omogen. Deci o supoziție de întoarcere la modernism. De altfel, multe dintre curentele care încearcă să detroneze postmodernismul se nutresc, poate inconștient, din amintirile moderniste”. ■ Mircea Popa scrie despre *Petru Popescu și fascinația aventurii*: „Pentru el o țară e prea mică pentru a-i cuprinde toate planurile și ambițiile, căci se vrea un scriitor și un reporter fascinat de subiecte și probleme ce apar la scară planetară și în cele mai diferite locuri ale globului. Extrem de curios, cu o imaginație febrilă și mereu în alertă, el e un fel de Jacques Cousteau al oceanelor și mărilor literare, în care se aventurează cu o nepotolită și viscerală foame de noutate”. ■ În *Despre supraviețuire, căutare și poeme* Florin Balotescu prezintă volumele apărute în colecția de poezie *Malul albastru* la Ed. Art: □ Iulian Tănase, volum *Adora*: „Nu pare să existe de-a lungul celor cincizeci de poeme vreun efort de lizibilitate sau structură, dimpotrivă, poetul e interesat în primul rând de felul în care lumea, cu realitățile și irealitățile ei, se concentrează în fapte ce pot fi denumite poeme (și așa, fiecare poem este poemul foarte precis al unui lucru, mai degrabă un fel de umbră sau urmă a lui: al *bulgărelui de aur*, al *adorăției paterne*, al *punctului de adorație*, al *extazului și al nimicului*, al *disperării și-al altor întâmplări*); [...]”. □ Sebastian Reichmann și Dan Stanciu, *Dimensiunea „Umbrella”*: „El e poemul unei realități vechi de când lumea, o realitate a căutării, este adică, vom afla spre final, *anti-calendar și pro-labirintic*. În chipul cunoscut cărților pe care se află numele lui Dan Stanciu, poemul începe de pe copertă, unde doi convivi (sau unul) într-ale plutirii (orice va fi însemnând ea) se scufundă, dar nu în adâncuri, ci deasupra adâncurilor, deasupra orașului, deasupra pădurii, într-o simetrie (fierbinte?) a experiențelor”. ■ În secțiunea *Cărți* apar două recenzii: □ Simona Mărieș scrie despre *Labirint fără minotaur* de Simona Grazia Dima, Ed. Ideea Europeană, 2008: „În esență obiectivă, riguroasă în demersul său critic, amendatoare pe alocuri și sceptică, atunci când vine vorba de mișcări pripite de condei sau de influența statutului social al autorului în receptarea operei, ea merită a fi considerată un ghid convingător în eventualele încercări de evaluare a literaturii contemporane”. □ Cristina Vidruțiu comentează *Bătrânul. O divină comedie* de Cosmin Perța, cu 8 ilustrații de Adrian Sandu, Ed. Charmides, 2009: „Umorul, intertextul și absurdul sunt puse să rimeze în cele mai contorsionate poziții, aducând aminte de lumea pestriță a cercului cu antreul de acadele multicolore care de această dată au fost înlocuite de pastile textuale, pastile supuse la o a doua rumegare de sens și semnificație”. ■ Redacția

publică *Marin Mincu, la despărțire*: „S-a stins pe neașteptate, în acest decembrie, criticul Marin Mincu, apreciat semiolog, istoric literar, italianist, poet și romancier, autor a peste 40 de volume, născut la Slatina în 28 august 1944 și decedat la Spitalul Elias din București în urma unui anevrism cerebral. [...] Revista «Steaua» deplânge moartea unui autor care ducea la extrem pasiunea ideilor literare și le susținea cu aplomb, în stilul lui Adrian Marino, poate cu ceva mai multă vervă. Marin Mincu a fost mereu în linia întâi a mișcării noastre literare și plecarea sa reprezintă o pierdere a cărei amploare abia începem s-o conștientizăm. Dumnezeu să-l odihnească!”. ■ Despre *Bucuria relecturii* scrie Vasile Igna: „Traversez, de câțva timp încoace, o intensă perioadă de relecturi. Până mai ieri, fenomenul îmi era cunoscut din experiența altora și l-am privit multă vreme cu suspiciune. Suspiciunea mea, întemeiată sau nu, se alimenta, înainte de toate, din fireasca atitudine a celor ce, simțind că au toată viața înaintea, fac din nevoia de a se confrunța, mereu și mereu, cu nume noi, cu noutatea în cele mai variate și mai puțin obișnuite forme, regula principală a vieții lor intelectuale. Nu m-am lecut nici acum pe deplin de capcanele care se pot ascunde îndărătul unei asemenea atitudini, dar am devenit nu doar mai puțin circumspect, ci mult mai tolerant”. ■ Florin Mihăilescu scrie despre *O enciclopedie a Junimii*, intitulată *Ideologia Junimii*, îngrijită de Mircea Braga, Gabriela Chiciudean și Alin Mihai Gherman, Ed. Academiei Române, 2007: „Cea mai remarcabilă consecință a apariției acestei «enciclopedii» de care discutăm și care, printr-un soi de ricoșeu, ne-a prilejuit cele câteva reflecții de mai sus, consistă, după cât se vede, în incitația pe care o produce ea în adâncimea spiritului nostru investigativ și deliberativ. Și nu este bineînțeles singurul câștig intelectual al acestei lucrări, care – alături din păcate de nu prea multe altele – readuce în actualitate câteva dintre elementele majore ale marelui proces istoric de construcție a civilizației și culturii noastre moderne. Iată de ce suntem obligați să ne exprimăm o sinceră și îndatorată recunoștință față de autorii ei, pe deasupra oricăror rezerve, delimitări sau insatisfacții eventuale, care de altfel nu atârnă prea greu și nici esențial în balanța cu care cântărim această mai ales binevenită și îmbogățitoare carte”. ■ Cronici literare: □ Irina Petraș semnează *Liniștea care cântă*, un comentariu la *Cartea șoaptelor* de Varujan Vosganian, Ed. Polirom, 2009: „*Cartea șoaptelor* e de raftul întâi. Ea consacră un prozator, reușind să fie, în același timp și fără să se incomodeze, ci luminându-se și legitimându-se reciproc, o ego-proză de mare finețe, o construcție romanescă ambițioasă și remarcabilă și o istorie-document greu de ignorat în orice bibliografie esențială”. □ În *Amintiri din lumea de apoi* Doru Pop se pronunță asupra volumului *Medgidia, orașul de apoi* de Cristian Teodorescu, Ed. Cartea Românească, 2009: „*Medgidia, orașul de apoi* este un roman care confirmă forța lui Cristian Teodorescu de a construi lumi imaginare convingătoare și care demonstrează abilitatea scriitorului de a dezvolta personaje credibile. Ambele calități sunt semnele clare ale unui romancier stăpân pe tehnicile sale. Romanul se adaugă seriei de cărți care l-au impus pe Teodorescu printre optzeciștii ce au confirmat

dincolo de marginile estetice ale grupării”. □ Ovidiu Pecican publică *Prizonieratul clipei*, comentând *Deficitul de prezent* de Traian Ștef, Ed. Paralela 45, 2009: „Dacă ar fi să încep de undeva educația civică a unor puști, le-aș da la citit, întâi și-ntâi, *Deficitul de prezent*; o carte care nuanțează și adâncește în continuare profilul scriitorului complex, inteligent și înzestrat care este Traian Ștef”. ■ Alexandru Istudor publică *Hermeneutică asimetrică: proza lui Philip Roth*: „Departee de a fi o analiză exhaustivă a prozei lui Philip Roth, dat fiind că aceasta numără peste douăzeci de romane, articolul de față reprezintă o încercare de hermeneutică asimetrică a unor scrieri ce comportă diferențe majore din punct de vedere tematic, dar și invariabili culturali caracteristici prozei scriitorului american. [...] Proza lui Philip Roth este una ofertantă, atât din punct de vedere al tematicii, cât și al sensurilor subsidiare, al intertextualităților, autorul dovedindu-se a fi un erudit, cu un bagaj literar ce îi permite să adopte, pe rând, masca carnavalescului și tragicului. În acest context, cititorul este prins în construcții sinoase, dar care își păstrează luciditatea internă, proza lui Roth nefiind un prilej de relaxare, ci un exercițiu continuu de interpretare, plurivocitate și subminare”. ■ Ion Pop semnează introducerea și traducerea versurilor lui Jacques Darras. ■ Poeziile lui Aurel Rău apar sub titlul *Jurnal venețian*. ■ Horia Porumb scrie despre *Memorialul de la Sighet*.

● [„Tomis”, nr. 12 (477)] Ultimul *Creditorial* al anului este semnat de Bogdan Papacostea și poartă titlul *Colinde, colinde*: „Nu mi-am propus să analizez aici condițiile divorțului dintre semnificația tradițională a sărbătorii și simțirea contemporană. Vreau doar să mai spun că, atunci când privim icoana Nașterii, nu vedem nimic (cine a recunoscut aici sintagma lui Daniel Arasse nu a greșit). Privirea postmodernă, lipsită de practica ascetică și de educația măsurii, dar *ambetată*. de multele extaze cotidiene, nu mai are torța a depăși suprafețele pentru a citi, în formă, semnificația”. ■ În *Anul internațional Eugen Ionescu* Sergiu Miculescu semnează *Unde Dumnezeu? Care Dumnezeu?*: „Oricâte indicii irefutabile ale *religiozității* spiritului ionescian am descoperi în opera sa, rămâne încă deschisă întrebarea privitoare la tipul aparte de credincios incarnat de autorul *Căutării intermitente*”. ■ Felix Nicolau publică *Încet și cu mânuși*, o cronică la *Nevoi speciale* de Dan Sociu, Ed. Polirom, 2008: „Nu prea văd, pentru moment, despre ce ar mai putea scrie. Poate despre noi casteli cu pălmuțe la vreun târg de carte cu Ianuș. Să reîncălzească ciorba cu scriitori, cu episodul botoșănean și cu despărțirea de pancreas ar însemna să se autopastîșeze. Finalul de la *Nevoi speciale*, așa teribilist și parabolic cum e el, liniștirea oalei în fierbere prin urinare în ea mă face să suspectez viitoare surprize. Mă rog, subiectele alese sunt treaba lui. Eu mă mulțumesc să remarc stilul fericit, pe care i-l apreciez în proză, nu în poezie”. ■ Alina Costea (*La trecutu-ți mare, mare viitor*) face cronică la „*Transformarea socialistă*”. *Politici ale regimului comunist între ideologie și administrație*, volum coordonat de Alexandru Ivan, Ed. Polirom: „Așadar, considerând toate cele expuse anterior, susțin importanța apariției editoriale a acestei

cercetării în echipă și mizez pe schimbarea unghiului de percepție pe care o va realiza, împreună cu alte cărți similare care încep să se ivească din condeiul unor tineri lucizi și bine pregătiți profesional”. ■ În articolul *Un nou reper editorial Eugen Ionescu* Lucia Dărămuș semnaleză cărții lui Mariano Martín Rodríguez, *Ionesco înainte de La Cantatrice Chauve*, Ed. Casa Cărții de Știință: „Cartea Ionesco înainte de *La Cantatrice Chauve* a lui Mariano Martín Rodríguez prezintă amănunte limpezi despre începuturile scrierilor lui Eugen Ionesco, despre laboratorul de creație al dramaturgului francez de origine română, despre perioadele istorice prin care trece, despre perioada de dizgrație din timpul comunismului, despre relațiile cu scriitorii francezi sau cu cei de aiurea”. ■ În rubrica *Psihocritica* Daniela Luca (*Despre discursul solemn și poetica regăsirii*) îl prezintă pe Cosmin Perța: „Însă *absentul/ absența* la Cosmin Perța nu are acea *stranițate neliniștitoare*, acea devorare pe dinăuntru a ființei, nu are nici forța thanatică intens destructivă. Acest *absent* îi este necesar, îi este părtaș la *experiența de a trăi/ scrie*”. ■ Sorin Dinco scrie *Despre Douămiiști numai de rău...*: „În *Istoria* sa din 2005, Alex. Ștefănescu nu acordă spațiul cuvenit luptei dintre generații, cel mai viu și explorabil aspect al unei treceri masive de la vechi la nou. [...] Mai nuanțat, dar la fel de parcimonios, este Nicolae Manolescu în *Istoria* lui din 2008, în care «După 1989» înseamnă «Optzeciști întârziați/ Generația 2000». Directorul «României literare» propune o scurtă sinteză a primilor ani literari postrevoluționari, ani «tulburi» (sau «confuzi»), cum spune Alex. Ștefănescu). Aerul revoluționar s-a mutat din stradă, în redacții, instituții, birouri parlamentare: Cei mai mulți scriitori sunt pătrunși de febra militantismului politic. [...] Copil al Revoluției, douămiișmul, așa cum o arată și o anchetă a revistei «Vatra», nu are decât varianta autoomologării pentru a se introduce onorabil într-o viitoare Istorie a literaturii române de după 1989. Dar nu este deloc și ultima soluție...”. ■ Daniel Cinci revine la *Nobel Prize Losers* cu textul *Premiul Nobel, o instituție perdantă*: „Cele două premii acordate în acest an de comitetele Nobel sunt problematice din multe privințe, însă cel mai important aspect rămâne acela al perpetuării unei doctrine simple, inabile, rudimentare: condamnarea regimurilor totalitare din Est, corelate cu tot ceea ce înseamnă gândire de stânga, și supralicitarea unei atitudini de susținere a acțiunilor (și a mentalităților) Occidentului. Reluarea sau menținerea liniei de demarcație dintre Est și Vest, prin situarea hegemonică a acestuia din urmă, este o eroare care ne face să ne întrebăm dacă premiul Nobel este unul inocent, în stupiditatea sa delegitimantă, sau unul angajat, la fel de stupid și descalificant, în conservarea și mediatizarea atitudinii imperialiste și a intereselor Occidentului, fie că vorbim despre state, națiuni, identități supranaționale sau transnaționale. [...] Complexul României față de omologarea prin premiul Nobel este inutil. Desigur, am avut scriitori mai buni decât Herta Müller și, probabil, vom mai avea. Dar ce dorim noi de la Academia Suedeză? O recunoaștere a meritelor culturii noastre în fața întregii lumi? Această atitudine nu pornește decât dintr-o mentalitate deficitară care nu înțelege să vadă locul, perifericul, dintr-o

miopie care nu permite identificarea unei alte forme de valoare decât cea pe care eternul nostru Celălalt, Occidentul, ne-o impune, din cauza inabilității de a ne individualiza nu drept o colonie răsăriteană, ci ca o cultură în dezvoltare”. ■ *Apare Între vederi*: „La împlinirea a 20 de ani de la «evenimentele din decembrie 1989», Revista «Tomis» a lansat o întrebare despre evoluția societății românești în ultimele două decenii”. Răspund: □ Angelo Mitchievici: „Cred că această nouă modernitate pe care România o cunoaște după cea comunistă, cu bizareriile, cu convulsiile, cu puternicele ei reflexe antimoderniste, retardative, împarte societatea în două cum s-a mai întâmplat de-a lungul timpului. Viteza de modernizare este, însă, mult mai mare, datorită fluxului mediatic, ceea ce conduce inevitabil la defazaje, la fricțiuni puternice, la derapaje. Societatea românească nu a trecut printr-un real catharsis, ceea ce în termeni politici ar fi însemnat o lege a lustrației, sau punctul opt din Declarația de la Timișoara, evitând eliberarea de umbrele trecutului”. □ Emanuel Ploeanu: „După decembrie 1989 multe speranțe s-au realizat într-o mai mare măsură decât se așteptau participanții la evenimente: libertatea exercitării unor drepturi fundamentale nu mai poate fi, astăzi, contestată. Pe de altă parte, jumătățile de măsură sau realizările parțiale în ceea ce privește reforma, indiferent de domeniu, inconsecvențele/ incapacitățile și, de ce nu, subordonarea serviciului public unor interese private, dificultatea punerii legii deasupra intereselor individuale sau de grup au dăunat democrației ca proiect politic”. □ Traian T. Coșovei: „Pentru că vorbiți despre viitor: eu văd unul apolitic. În 2012 va veni sfârșitul lumii – conform specialiștilor mayași”. □ Dan H. Popescu, *Timpul care încă mai are răbdare*: „Cred că două sunt coordonatele afectate de evenimentele din 1989 despre care se poate discuta în ceea ce mă privește. Destinul - sau parcursul profesional - și mentalitatea individuală, întrucât doar aceasta da măsura sau lipsa unității de măsură a celei colective. Destinul a pornit-o în pași săltați, mentalitatea în pași adăugați”. □ Gheorghe Dumitrașcu, *Ultimii 20 de ani. Și de la capăt*: „Cine crede că, vorbind despre ce s-a întâmplat în România între decembrie 1989 și decembrie 2009, poate fi obiectiv, nu trebuie crezut. Mă apăr de la început de o asemenea acuză: pentru viața mea înseamnă perioada dintre 50 și 70 de ani, a celor mai mari iluzii și deziluzii”. □ Valentin Ciorbea: „Dintre sechelele perioadei comuniste, mă deranjează cel mai mult că societatea noastră încă nu și-a găsit o matcă firească de evoluție. Au rămas fenomenele de abuz în instituțiile de stat”. □ Iulian Boldea, *Fascinația morbidă a tranziției*: „Bineînțeles că societatea românească nu a evoluat deloc așa cum o îndreptățeau speranțele, potențialul, aspirațiile cu care pornea, în decembrie 1989, pe lângă drum al regăsirii de sine, al legitimării propriei identități”. □ Daniel Clinci, *Epoca de Aur a fost întotdeauna departe*: „Ultimii douăzeci de ani ai culturii noastre au fost marcați de o puternică modificare pe care n-o putem tranșa în termeni simpli ,tocmai pentru că mediul social de la noi este unul dificil de însumat în câteva rânduri. [...] Fie că vorbim despre Epoca de Aur a socialismului, fie despre cea visată a capitalismului, ea a fost întotdeauna departe”. □ Mădălin

Roșioru, *Catharsis interruptus*: „Între noi fie spus, faptul pare a fi valabil la absolut toate nivelurile vieții sociale: impostura face ravagii, funcțiile de conducere sunt în continuare ocupate în virtutea tupeului și a conjuncturii, și nu a competențelor, în condițiile în care bunul simț alege, cel mai adesea, din inerție, să rămână tăcut”.

■ În rubrica sa *Dicționar Apocrif*, Adrian G. Romilă comentează opera lui *Ioan Petru Culianu*: „Descoperind modul de operare a mitului, Culianu realizează că, de fapt, omul e angajat în conflictul mitic într-un moment istoric determinat și nu-și dă seama că activitățile sale sunt rezultatul unei opțiuni din imensul joc combinatoric pe care sistemul îl desfășoară”.

■ Daniel Clinci publică în rubrica *Revista presei* articolul *Nicolae Manolescu, singur împotriva tuturor*: „În încercarea de a găsi un eveniment publicistic marcant pentru anul 2009, exceptând apariția *Istoriei* lui Manolescu și a altor evenimente legate tot de persoana sa, am eșuat. Cu toții am urmărit, pe tot parcursul anului, cum atacurile îndreptate împotriva lui Manolescu și a «României literare» s-au susținut într-un ritm fascinant, ca și cum aceasta ar fi fost problema culturii noastre în acest moment. Și, uneori, am intervenit în disputele din ringul publicist, căutând să înțelegem motivele care-i mânuie în luptă pe vajnicii scriitori. Iată că, totuși, evenimentul anului este tot N. Manolescu și a sa poziție publică, persoană, funcție, opinie, al său tom inutil etc. [...] Este explicabilă supărarea d-lui Manolescu. După un an de cronici care au scos în evidență cele mai mici detalii ale tomului său, disecat în permanență și dus în derizoriu, nu te poți simți decât frustrat. Se observă, deci, o acută diferență între ceea ce Manolescu face și ceea ce este, cu alte cuvinte, între scrisul său, placid, bătrânesc, învechit, și funcțiile înalte pe care le deține. Poate că ar fi mai bine să iasă din circuit acum, înainte de a se compromite total, păstrându-și șansa lucrului ta o eventuală ediție revăzută a *Istoriei*. Cât despre condeierii «Observatorului cultural», dreptatea este de partea lor, desigur, însă nu trebuie să uităm că și ei, la rândul lor, dansează după cum le cântă alții, iar acest lucru se poate vedea în paginile de politică ale revistei”.

■ Numărul se încheie cu *In Memoriam Marin Mincu*: „Vineri, 4 decembrie 2009, timpul n-a mai avut răbdare cu un om care, la 65 de ani, era într-o excelentă formă intelectuală, animată de o sevă vitală care iradia forță”.

■ În *Text Pistols. Debut Tomis* citim versurile lui Bogdan Ioda.

■ George Vasilevici publică *Misiunea*.

■ În *Atelier de traduceri* Dan H. Popescu îl prezintă pe Bill Knott, iar versurile sunt traduse de Dan H. Popescu și Adrian Olah.

■ Poezia lui Ivan Hristov este tradusă de Claudiu Komartin.

● [„*Vatra*”, nr. 12 (465); nr. de pagini: 98] Ștefan Borbély scrie despre *Literatura română în postceașism (aspecte structurale)*: „Sunt foarte multe aspecte care suscită atenție, fiind evident că acest text nu se va putea opri la toate detaliile particulare pe care le putem avea în vedere. În consecință, am ales câteva linii structurale; pe de altă parte, aș dori să precizez din capul locului că ele sunt rezultatul unei percepții individuale, circumscrierea lor îmi aparține, ceea ce înseamnă că îmi asum integral și erorile sau parțializările pe care ele le cuprind.

[...] Eșecul lui Nicolae Manolescu la candidatura pentru Președinția republicii și insignifianța politică de azi a Uniunii Scriitorilor sunt expresiile cele mai limpezi ale acestei izolări orgolioase în turnulețul de fildeș, dar nu sunt deloc singurele pe care le-am putea invoca. [...] Încetineala tranziției sale de profunzime reprezintă un prim aspect pe care-l putem aborda în discuția transformărilor structurale, fiindcă trebuie spus că cele două decenii de postceaușism nu au dus, în literatura română, la rearticulări dramatice, spectaculoase. Peste 50 de ani, cei care se vor apleca asupra acestei perioade vor constata că *recuperarea trecutului* – critică sau documentară – a fost mai puternică decât definirea unui nou prezent sau configurarea unui viitor cu articulații schimbate. [...] Dincolo de această explozie numerică a comentatorilor de literatură – unii profesioniști și alții școliți la cursul scurt al criticii literare –, rămân două aspecte asupra cărora merită să medităm. Primul dintre ele îl reprezintă *elitismul*: orgoliul de castă al apartenenței la un sistem simbolic alternativ de valori, care nu are nimic de-a face cu subcultura agresivă din jur, cu presiunea persuasivă a promovărilor de tip mediatic sau cu alte forme de eroziune populistă sau axiologică. [...] Așadar, al doilea aspect ține de faptul că acest elitism comunitar autoimpus favorizează izolaționismul social și simbolic: replierea în spatele unor garduri de mărgăritar, mistica tulbure a inefabilului și estetismul resimțit ca exorcism”. □ În *Mucenițe nesanctificate* Adrian Mureșan analizează personajul feminin în opera lui Eugen Barbu. ■ Cronicile literare: □ Alex. Cistelecan semnează *Cito eta? Kapitalisticeskoe mîlo!*, o recenzie la *Ultimii eretici ai imperiului* de Vasile Ernu, Ed. Polirom, 2009: „Dincolo de ceața receptării, *Ultimii eretici ai imperiului* e, așadar, o carte de idei. Sau, mai exact, o carte cu idei. O carte în care apar și dispar idei. Că sunt străfulgerări sau fâșăieli, urmează să vedem”. □ În *Viziunea viziunii* Evelina Oprea prezintă *Viziunea* de Norman Manea, Ed. Polirom, 2009: „Nu doar regia editorială rămâne însă neschimbată, ci și regie narativă consacrată în volumele anterioare. Reflexul întoarcerii spre biografie, rescrierea unor pasaje, încetineala desfășurării evenimentiale, inserturile onirice, unele trimiteri la vechi personaje (Mynheer – scriitorul fictiv din *Plicul negru*), tema exilului, holocaustului și a viețuirii sub dictatură sunt circuitele de comunicare cu restul operei”. □ Cosmin Borza semnează *Comedia paraumană*, un comentariu la *Sindromul de panică în Orașul Luminilor* de Matei Vișniec, Ed. Cartea Românească, 2009: „Proiectul artistic – să-i zicem «experimentul literar»? – al lui Vișniec s-ar adresa nostalgicilor sau cititorilor de epică de consum, dând aproape la fiecare pagină senzația de *déjà-vu/déjà-lu*, de nu ar beneficia de măcar două avantaje semnificative: mediul literar autohton și capacitatea scriitorului româno-francez de a inova în interiorul unor sisteme date”. □ Adriana Stan publică *Toate drumurile duc la roman*, o recenzie la *Stalin, cu sapa-nainte!* de Radu Țuculescu, Ed. Cartea Românească, 2009: „Un gust ieftin de senzaționalism strică această o treime bună din roman, cu atât mai mult cu cât Radu Țuculescu alege să-i pună capac prin evenimentul final de coloratură tabloidală (nu zău – chiar și studentele practice sunt emo-suicidare

și-și taie venele pe unde apucă?). Despre «destine frânte și idealuri zdrobite cu brutalitate» ni se vorbește în prezentarea de pe copertă, ca-n orice serial soap în care ar trebui să digerăm turnurile artificioase de acțiune în lumina tragismului dintotdeauna al vieții...». ■ Revista publică dosarul *Țintă fixă: Cornel Moraru*, organizat de Iulian Boldea, care semnează un *Argument*: „Țintă fixă din acest număr al revistei «Vatra» conține comentarii, interpretări sau evocări care își propun să contureze un portret intelectual și biografic cât mai credibil al criticului literar Cornel Moraru, o voce singulară, prin teme, modalități de abordare și stil critic, în concertul dezbaterilor din critica literară românească de azi”. Textele semnează: Ion Pop (*Convergențe blagiene*), Gheorghe Grigurcu (*Încă o carte despre Blaga*), Cornel Ungureanu (*Despre construcția culturală*), Al. Cistelean (*O poetică a criticii de poezie*), Dan Culcer (*O destrămare de anturaj realizată de Securitatea din Făgăraș. Cazul «Profesorul». Cornel Moraru și elevii săi*), Irina Petraș (*Calmul valorilor*), Alexandru Mușina (*Un domn: Cornel Moraru*), Ioan Radin (*Schiță de portret*), Angela Marinescu (*Domnule Cornel Moraru*), Alexandru Vlad (*Locul și momentul*), Ștefan Borbély (*Existență și raționalitate*), Andrei Bodiu (*Profesorul Cornel Moraru la Literele brașovene*), Nicoleta Sălcudeanu (*Revenind la Maioreșcu*), Caius Dobrescu (*Portret de magistrat*), Gabriel Petric (*Portret 3D*), Iulian Boldea (*Autenticitate și adevăr critic*), Dorin Ștefănescu (*Hermeneutică, după ora logicii*), Kocsis Francisko (*La o răscruce*), Marius Iosif (*O carte întru filosofia lui Noica*), Alex. Goldiș (*Fantasmemele criticii „fără jumătăți de măsură”*), Georgeta Moarcăș (*Ultimul blagian*), Dumitru-Mircea Buda (*O întâlnire esențială*), Călin Crăciun (*Cornel Moraru – tentația solitudinii*), Veronica Buta (*Ecfraza Junimii*), Melinda Crăciun (*Despre o poetică modernă a credibilității*), Mihai Dragolea (*Criticul aparte luminos*), Cristina Timar (*Criticul și realitatea*). ■ Rodica Grigore (*Călătoria spre Vest și drumul spre cunoașterea de sine*) recenzează *Însemnare a călătoriei spre Vest* de Wu Cheng-en, traducere de Constantin Lupeanu, Mira Lupeanu și Adrian-Daniel Lupeanu, Ed. Qilinul de Jad, 2008: „Proza lui Wu Cheng-en este, așadar, influențată de specia literară a povestirii și, mai ales, de culegerile de povestiri care circulau în China vremii sale”. ■ Simona Antofi este prezentă cu eseul *Proza scurtă a lui Mircea Nedelciu între (auto)asumarea condiției post(post)moderne a literaturii și plăcerea poeziei*: „În actualitatea post(post)modernă literatura își asociază, în mod constant, un metatext rafinat, adesea deosebit de elaborat, pe care îl poartă cu sine, asimilându-l organic. Ca formă predilectă de scriitură, proza scurtă permite, în literatura română actuală și nu numai, articularea simultană a atextului și a metatextului, a literaturii care se autocomentează și care propune dezbateri, la toate nivelurile arhitecturii sale, asupra facerii literare în genere, asupra funcțiilor și asupra instrumentelor de reciclare a scrierilor preexistente. Și mai permite angajarea lucidă a unui pact complex de lectură, dirijând spre cititor mărci textuale (ne)specifice, cu funcția de semnale de atenționare și de (dez)orientare a interpretării, conferindu-i complicității întru literatură

atribute auctoriale sau transformându-l în *voce* a textului. În acest sens, proza scurtă a lui Mircea Nedelciu dezgolește un pact de lectură de ceva vreme instituit, fundament al convenției autenticiste în care credeau, de pildă, romancierii interbelici, deprecindu-l și deconstruindu-l printr-un ansamblu de instrumente specifice”. ■ Din *Talmeș-balmeș* reținem nota *Surpriză la Onești*, semnată C. C.: „Duminică, 29 noiembrie 2009 m-am aflat la Onești la *Salonul de literatură și artă* dedicat d-lui acad. prof. Nicolae Manolescu la aniversarea celor 70 de ani pe care, ce-i drept, nici nu-i prea recunoaște, cum nici nu-i arată. [...] De la detaliile administrative ale organizării, până la miza culturală, împlinită prin *Simpozionul de cultură contemporană* cu tema «O soluție în cultura română: Fundațiile Naționale», prin înmânarea «Premiului de excelență» d-lui Nicolae Manolescu și prin *Concertul extraordinar* [...], oneștenii merită toate laudele și mulțumirile. [...] Nici simpozionul propriu-zis nu a fost unul copleșit de sobrietăți. Aceiași Nicolae Manolescu și Alex. Ștefănescu cărora li s-au alăturat Al. Cistelean, Livius Ciocârlie, Petru Cimpoeșu, Teodora Stanciu, Elena Bulai sau Cosmin Ciotloș, au pigmentat cu suficient umor depănarea unor amintiri legate de cel sărbătorit și chiar de edițiile *Zilelor Culturii Călinesciene*, fără însă a lăsa pe dinafară, mai cu seamă la insistența lui C. Th. Ciobanu, discuția serioasă asupra oportunității sprijinirii din partea UR-ului a înființării Fundațiilor Naționale, organizații care să aibă ca obiect de activitate acțiuni culturale de simulare a fenomenului literar în ansamblu, precum și de promovare și studiere a operelor unor figuri valoroase ale literaturii române, după modelul Fundației Naționale «George Călinescu»”. ■ Semnează versuri Luminița Urs, Dan Coman, Claudiu Komartin, George Luca, Aura Christi, Ștefan Bolea. ■ Gheorghe Crăciun publică *Jurnal – 1977-1978*. ■ În rubrica sa Ion Mureșan este prezent cu textul *Ca la mama acasă*. ■ Din proză citim *În Bucureștiul de altă dată*, fragmente de roman de Liviu Georgescu. ■ Versurile lui Viorel Mureșan („Vatra”, nr. 5-6/ 2009) sunt citite de Lucian Peța.

● [„*Viața Românească*”, nr. 11-12] Ultimul număr se deschide cu *Anexionism de om sărac* de Nicolae Preliceanu, un text despre Premiul Nobel și Herta Müller: „Marile puteri anexează teritorii de la alții, micile neputințe anexează glorie și talente, dar numai din gură, nu și atrăgându-le prin condiții de muncă și cercetare și creație nemaîntâlnite. Mai întâi, poate, ar trebui ca nația română să-și reanexeze propria literatură și propriii literați, lăsați de mult de izbeliște, și abia pe urmă să trează la Nobelurile altora”. ■ Apare ancheta *Scriitorul și străinătatea. Mărturie după două decenii de liberă circulație*, introdusă prin textul lui Marian Drăghici, *Viața și sânge gratis. La bună lectură!*: „Redacția «Vieții Românești» își oferă paginile unor mărturii sperăm relevante pentru condiția europeană a scriitorului român în regim postcomunist. Filmul românesc al ultimului val a cucerit acel Vest la care tot creatorul neaș visa ca emirul la Mecca până în urmă cu două decenii. Bravos!, cineștilor. Dar în România s-a scris și se scrie cea mai bună poezie din Europa, voci autorizate pretind asta. Nu întâmplător grosul înșiruirii

de nume de mai sus e răsunător deliric – să mă scuze dl Simuț. Ce fac ei, poeții, prozatorii, eseștii, cu opera lor, cu libertatea lor – și, în oglindă, cum se valorizează de responsabilii culturii această avuție națională produsă din nimic, adică din viață și sânge gratis, citiți negru pe alb, prin bunăvoința unora dintre invitați, în acest număr și în cele viitoare”. Răspund: □ Liviu Antonesei, *Ieșirea din peștera*: „Deci, am început să călătoresc și, după cum văd, nu reușesc să mă mai opresc! Dar au început să călătorească și textele mele. Dacă antologia aceea maghiară de la jumătatea anilor optzeci încă mi se mai pare o ciudățenie, acum privesc ca un fapt normal să-mi apară traduceri de poezie, proză sau eseu în cele mai neașteptate locuri, în reviste sau antologii, din Spania în Olanda, din Statele Unite în Germania, din Polonia și Belgia până în Grecia și Italia. Sigur, n-am dat vreo mare lovitură editorială, nici măcar nu mi s-a tradus vreo carte proprie în întregime, dar asta nu contează, se va întâmpla sau nu se va întâmpla, dar asta ține de gustul publicului din alte părți, poate și de abilitatea mea managerială – care nu prea există! –, de noroc, de o mulțime de imponderabile, dar nu depinde de vreo lespede aruncată cu aer definitiv pe gura unei peșteri”. □ Ana Blandiana, *Străinătatea paradisului și lumea comună*: „De fapt, adevărata deosebire dintre atunci și acum era sentimentul fructului oprit și atins prin miracol sau prin absurd. Oricât de frumoase, amintirile dintr-o străinătate de azi sau de acum 4-5-10 ani aparțin unei lumi firești, pe care o ating fără alt efort decât al călătoriei și fără altă emoție decât cea a schimbului de idei. Nu mai trec dintr-o lume într-altă lume, ci mă mișc în aceeași lume devenită tot mai comună”. □ Linda Maria Baros, *Cum să-ți aduci pisica în pragul nevrozei*: „Întrebarea ar fi acum: ce face scriitorul român, cum ajung traducerea lui să fie vizibile pe piața europeană sau mondială într-o asemenea avalanșă de titluri? Una dintre observațiile mele de traducătoare este foarte limpede: publicul occidental se arată din ce în ce mai interesat de experiențele literare trăite în alte spații geografice. Dorește traduceri”. □ Vasile Dan, *Înfulec, în fiecare zi, tot ce apuc*: „În ultimii ani, călătoresc avid spre a recupera măcar ceva, ceva după cei 41 de ani pierduți în izolare, în reclusiune comunistă. Înfulec, recunosc, uneori, pe nemestecate, în fiecare vară, tot ce apuc: o dată Parisul, Valea Loarei, sudul Franței, Strasbourg-ul. Altă dată, scurte desanturi în Peninsula Iberică: Madrid, Salamanca, Toledo, Barcelona, Valencia, Lisabona, Fatima”. □ Dumitru Radu Popa, *Străinătatea nu există*: „Începusem să visez străinătatea, să întorc lumea cu susul în jos, măcar în vise (nu realizam că, de fapt, o puneam doar la locul firesc al susului sus și josului jos). Când am plecat, în 1985, eram tulbure, nu știam dacă o să rămân sau nu, dar pentru prima dată mă simțeam disponibil: adică, disponibil la ideea de a nu mai fi scriitor niciodată căci, în ciuda limbilor străine și a criticii și teoriei literare în care mă ilustrasem și eram pregătit, nu mă vedeam scriind literatură în altă limbă decât românește (nici nu am făcut-o, cel puțin până acum)”. □ Doina Ruști, *Cum și cât am fost tradusă*: „Când a căzut comunismul, mă uitam la orișice străin ca la lumea liberă. Nici nu mă gândeam la traduceri. De fapt, nici când am primit prima

propunere, în 1997, nu mă gândeam”. □ Matei Vișniec, *O iluzie teribilă, de nevindecat*: „O editură occidentală va opta imediat pentru un roman realist și mediocru scris de un tânăr american într-un campus universitar din California, decât pentru un excelent roman inovator în materie de limbaj și abordare scris de un tânăr slovac sau român. În ultimii 20 de ani libertatea a avansat pe continentul european, fără îndoială, dar și colonizarea subconștientului european de către cultura și sub cultura anglo-saxonă. [...] S-ar spune că trăim într-o lume care se auto-păcălește. Scriitorii est-europeni sunt nemulțumiți că nu-i citește Europa Occidentală, cei din Europa Occidentală sunt nemulțumiți că nu-i citește America... Iluzia că trebuie cu orice preț să primim brevete de valoare în străinătate este teribilă, și de nevindecat de fapt”. ■ *Eugen Ionescu Inedit*: Nicolae Mareș publică *Documente diplomatice din arhiva M.A.E. român semnate de Eugen Ionescu*: „Am ajuns la noile documente, după o investigație mai recentă în dosarele din arhiva MAE, găsim-le – nu la secțiunea de cultură – la care m-aș fi așteptat să fie clasate, ci printre volumele de presă din anii 1943-1944. Nu se putea să lipsească și funcția deținută de Ionescu: secretar de presă, la început, apoi secretar principal de presă și cultural, în ierarhia strictă de atunci și în cea de azi: - prim-secretar. Putem consemna astfel și avansarea lui destul de grabnică în ierarhia diplomatică. [...] În accepțiunea mea, documentele prezentate mai jos și cele care vor urma în numerele viitoare ne arată unele elemente legate de formarea dramaturgului de mai târziu, a primelor sale implicări într-o activitate publică în plan mai larg, din postura de funcționar de stat, inedită în felul ei, pe tărâm social și cultural, pentru un fost profesor de liceu, scriitor la începuturile carierei, și din care rezultă fără nici cea mai mică îndoială, atașamentul său față de cultura, țara și poporul român din care se trăgea, față de românitate în ansamblu”. ■ Ion Bogdan Lefter revine la *Viața literaturii* cu articolul *Bariera pudorii*: „Lucru de mult știut: sexualitatea aproape că lipsește din literele române. Puținătatea scenelor «de gen» a fost constatată recent și de Nicolae Manolescu, care le-a menționat ori de câte ori le-a identificat, adică rar, în *Istoria critică a literaturii române*, nu de mult apărută”. ■ În acest număr citim eseurile: □ Mihai Gheorghiu, *Ideologia românească. Critica sensului tradiției în epoca interbelică*: „Cultura română interbelică a fost o epocă strălucitoare prin aparițiile vârfurilor generației 1927, printr-un mod cu totul nou de expresie culturală și de luptă ideologică, dar toate acestea n-au putut atenua miezul slab al unei culturi de foileton și de directivă politică și ideologică, disprețul cvasi-general pentru ctitoria culturală academică, atât de necesară unei culturi care a renăscut teribil și fragil în secolul XIX. De remarcat totodată că în ceea ce are mai bun creația culturală interbelică toate dilemele false au fost depășite prin creație și construcție pur și simplu. Romanul, eseistica, poezia, filozofia, muzica și plastica care au scăpat de patul lui Procust al alegerii sau/ sau au rămas constitutive culturii secolului XX. Tot ceea ce a fost ideologizat, forțat să intre în carapacea unui militantism factice, în ultimă instanță, a sucombat”. □ Coriolan Babeți este prezent cu

Revoluție versus revelație: matricea biblică a revoluției moderne. Triumful ideii democratice în orizontul mării, „Fragment din volumul 1 al lucrării *Democrația, o religie a Marii Mame sau Despre triumful Ereziei Europene*, în curs apariție la Editura Curtea Veche”. □ Chris Tănăsescu, *Mijloace prozodice de construire a sensului prin sunet; despre câteva forme poetice românești*: „Dintre poeții noștri moderni cei mai valoroși, Gheorghe Pituț este un remarcabil exemplu de stăpânire matură a prozodiei și de supunere a diverselor variante de metru diverselor linii de forță care generează sensul”. □ Constantin Pricop, *Farmacul desuet al comunismului: fiziologia cozii*: „Cât privește coada noastră cea de toate zilele (de fapt de mai multe ori pe zi...), ea era bine suportată de conașionali. Coada a fost trainic integrată în cultura noastră. O cultură a așteptării, așteptând în urma altora...”. □ Liviu Ioan Stoiciu, *În căutarea dimensiunii tragicului*: „Impus pe «ălălalt tărâm, al poeziei», Al. Cistelean ar fi putut fi marele critic al schimbării de paradigmă în poezia românească (la finele secolului 20, «optzecistă»), dar nu s-a mulțumit cu puțin. Critic de profunzime, «de sămânță ardelenescă», a căutat dimensiunea tragică a literaturii române în toată poezia de la noi – teoretic, dimensiunea asta ar trebui găsită în poezie. Asta n-a înțeles criticul Ion Simuț, dușman de moarte al poeziei de limbă română, că poezia e esența unei literaturi, și dacă nu crezi în esență, atunci sigur în poezie trebuie să cauți dimensiunea tragică a sensibilității noastre creatoare. Sigur, un critic de suprafață cum e Alex. Ștefănescu (un adevărat Mitică al criticii poeziei de gașcă), n-are acces la subtilitățile energetice lirice ale românului, degeaba-și bate capul”. ■ În *Restituiri citim Sesto Pals, dialoguri între întuneric și lumină* de Michael Finkenthal: „Într-un fel, faptul este uimitor: un poet care a publicat atât de puțin în decursul vieții sale se dovedește a fi un autor extrem de prolific. Dacă mulți au fost uimiți de sertarele goale ale scriitorilor români după dispariția ideologiei de fier ruginit a ceaușismului în 1989, mulți vor fi surprinși astăzi să descopere că anumite sertare (și nu numai sertare, ci și mese, măsuțe, cutii și cutiuțe ascunse în, sub și deasupra unor dulapuri) erau pline doldora”. Textul este urmat de două proze inedite scrise de Sesto Pals. ■ Cronici literare: □ Vitalie Ciobanu semnează *memoriile „fierbinți” ale perestroikăi*, o cronică la *Sex & Perestroika* de Constantin Cheianu, Ed. Cartier, 2009: „Scriitura lui Constantin Cheianu naște un fel de meta-ficțiune în jurul faptelor relatate, care nu le diminuează veracitatea, ci le înzestreață cu o calitate specială. E vorba de ecoul de recognoscibilitate, de senzația de credibilitate tulburătoare, care apare în timpul lecturii, îndemnându-te să îți cauți propriul loc în narațiune, frisonându-te la ideea imaginii pe care ți-o poate rezerva sagacele povestitor. Constantin Cheianu este un autor ajuns la vârsta deplinei maturități creatoare”. □ Grațierea Benga publică *În fața ultimei instanțe*, o recenzie la *Perfectul acrobat. Leonte Răutu, măștile răului* de Vladimir Tismăneanu și Cristian Vasile, Ed. Humanitas, 2009: „Documentele nu circumscriu doar o etapă culturală, politică și istorică, ci se deschid asupra lumii pe care, din umbră, (încă) o mai pot configura. Ne privesc în mod direct, în măsura în care ne interesează prezentul și viitorul. Cu

o necesară distanțare, în fața acestor rânduri ne putem înțelege mai bine”. □ În *Romanul unui secol românesc* Roxana Sorescu scrie despre *Lasă zilei scârba ei* de Ștefan Dumitriu, traducere de Petre Pandrea: „Autorul este un vizual: ochiul său știe să descopere esențialul și să-l pună în evidență printr-o caracteristică semnificativă. Lecția camerei de filmat e perfect transpusă în lumea cuvântului”.

□ Simona Vasilache semnează *Romanul, o ambiție*, o semnalare a volumului *Civilizația romanului* de Mirela Roznoveanu, Ed. Cartex, 2008: „Să luăm, așadar, *Civilizația romanului* ca pe un manual de (re)citire. Fără altă pretenție decât aceea a oglinzii purtate de-a lungul unui drum care înconjoară Pământul și întretaie epocile. Arătând aceeași realitate, sub ochii noștri odinioară măriți de sentimente mari, azi micșorați de plictis”.

□ Viorica Răduță publică *Multiplul Marianeii Bojan*: „Proza M. B. stă mai aproape decât poezia de picturi. Cele două volume *Dansul câinilor*, Casa Cărții de știință, 2003, și *Povestiri bologheze*, Limes, 2007, prin narațiuni stratificate, printr-o autobiografie devenită autoficțiune, au ca centru narativ, pe două voci alternante, una disimulat obiectivă, alta asumat auctorială, toposul, în primul, orășenesc, al boemei clujene, al doilea, satul arhetipal (paradoxal tocmai prin bestiari-umanul său demn de sosii, anamorfozele picturale)”.

■ În secțiunea *Cronica edițiilor* citim *O ediție de mântuială „după Virgil Ierunca”* de Alexandru Niculescu, un comentariu l *Antologia rușinii după Virgil Ierunca*, editorii Nicolae Merișanu și Dan Taloș, Ed. Humanitas, 2009: „O reeditare fără criterii clare, fără indicări ale surselor în care au fost publicate textele de către Virgil Ierunca, având citate trunchiate, omisiuni, fără facsimile, fără indice – o asemenea readucere în actualitate a operei lui Ierunca pentru a fi pe placul unor tendințe politice actuale – nu poate fi acceptată. Nouă ne pare rău și de paginile prezentei noastre luări în seamă a volumului *Antologia rușinii* a lui Virgil Ierunca. Antologia merită o veritabilă reeditare care să dea naștere la serioase analize socio-culturale asupra dramei culturii românești și a reprezentanților ei sub regimul comunist. O reeditare a unei opere de și nu după Virgil Ierunca”.

■ Din rubrica *Miscellanea*: □ *Herta Müller*, „o foarte mare scriitoare”: „*Atemschaudel*, noul roman al Hertei Müller, va fi publicat la începutul anului viitor la Editura Humanitas Fiction. Apărută acum câteva luni la Editura Hanser, aceasta «carte-eveniment» - așa cum o dovedește numărul impresionant de cronici entuziaste apărute în Germania – va fi publicată în curând în Suedia, Franța, Polonia, Anglia și Statele Unite”.

□ Ion Zubașcu, *Augustin Frățilă, în recital*: „Literatura română s-ar putea să fie printre puținele din lume care își îngăduie să-și risipească valorile pe toate drumurile, asemenea izvoarelor nimănu, curgătoare pe unde le vine lor bine. Am avut cu putere sentimentul acesta ascultând recitalul complex de poezie și muzică, de un traгіsm copleșitor, susținut de poetul inconfundabil și cântărețul unic Augustin Frățilă, la Muzeul Literaturii Române, spre sfârșitul lui septembrie 2009”.

□ Ion Zubașcu, *Poezia, acasă în Maramureș*: „Între 1 și 3 octombrie 2009, Sighetu Marmăției a adunat pe malul nordic al Tisei, ca în fiecare an, scriitori prestigioși din țară și dinafara granițelor, la Festivalul Internațional de Poezie,

ajuns la a 36-a ediție a sa, cu o zi tradițională și ea, dedicată Serilor de poezie «Nichita Stănescu», de la Desești. [...] După moartea neașteptată a lui Laurențiu Ulici, care a ținut festivalul departe de orice compromisuri politice, în anii cei mai crunți ai dictaturii comuniste, întâlnirile de la Sighet, unde au debutat și s-au afirmat multe dintre valorile poeziei valurilor 80 și 90, au fost girate de Radu Săplăcan și de alți scriitori. De câțiva ani, Festivalul Internațional de Poezie de la Sighetu Marmației și-a redobândit solemnitatea și prestigiul prin prezența criticului și poetului Gheorghe Grigurcu, a cărui personalitate e o garanție cu lungă bătaie în timp și istorie”. □ Marian Drăghici, *Un poet adevărat, cu șapte ani de-acasă*: „În lumea poeziei recente, Elvis Dobrescu era pentru mine un nume complet necunoscut. Până am avut surpriza să-l descopăr, cu volumul *În rai se purtau blugi*, apărut recent la Editura Prier, în condiții excelente, copertă și ilustrații de Emilian Iachimovici, redactor și editor Ileana Roman”. □ Corin Bianu, *Octavian Onea – Călătoria (menodramă – teatru)*: „În contemporaneitatea noastră neaoșă, în care există trei poeți la doi români și publică toți pe întrecute, mai punând la socoteală și proza așa-zis literară, predominantă din greu de romancieri, neapărat autori numai de romane, apariția câte unui dramaturg este un eveniment salutar! Iar dacă dramaturgul mai scrie și la obiect, adică nu doar să-și facă de lucru, evenimentul respectiv capătă dimensiuni naționale. Este cazul lui Octavian Onea, nedesmințit ploieștean de-al lui Caragiale!”. □ Ion Zubașcu, *Casa memorială Ion D. Sîrbu?*: „În timp ce revistele noastre literare marchează momentul comemorativ Ion D. Sîrbu, cu grupaje substanțiale dedicate unei cunoașteri mai detaliate a vieții și operei prozatorului, de la moartea căruia s-au împlinit 20 de ani, în Petrila natală se petrec lucruri ciudate, care par să vină mai degrabă în prelungirea operei sale de ficțiune, decât într-o ordine firească a realității înseși. Deși imaginea scriitorului prigonit de comunism a fost restaurată și repusă în circulația vie a interesului literar actual, prozatorul I. D. Sîrbu beneficiind de o impresionantă monografie recuperatoare, scrisă de tânărul critic Daniel Cristea-Enache, dar și de studii critice și istoriografice semnate de nume prestigioase, ceea ce-ar fi trebuit să fie «Casa memorială» a scriitorului, din orașul Petrila, continuă să rămână o cojmărie fără tencuială pe dinafară, roasă de igrasie și umezeală pe dinăuntru, ocolită de interesul oficialităților locale, care promet în fiecare an același lucru, dar orientează fondurile locale spre destinații mai puțin glorioase”. □ Marian Boris, *Lucian Raicu în re-actualitate*: „Au trecut puțin peste doi ani de la încetarea din viață a criticului, istoricului literar, eseistului Lucian Raicu (12 mai 1934-23 noiembrie 2006) și Editura Hasefer publică un volum cu titlul *Dincolo de literatură*, o antologie îngrijită de Carmen Mușat”. □ Nicolae Stoie, *Importanța unui demers didactic*: „O lectură, fie ea și neaprofundată, a studiului monografic *Gheorghe Pituș sau Ochiul și Noaptea* (Cluj Napoca, Casa Cărții de știință, 2009), semnat de Maria Vaida este obligată chiar de structura cărții, dar și de unele formulări rigurose didactice, să ia în seamă amănuntul că textul strâns între cele două coperti reprezintă, de fapt, (chiar de vor fi fost,

probabil, unele intervenții ulterioare) o lucrare de doctorat susținută de autoare, în anul 2007, la Universitatea din Alba Iulia. Demersul este important în sine (într-o perioadă în care, în mod deosebit manualele școlare din ciclul preuniversitar sunt asaltate de autorii încă în viață) pentru posteritatea unui scriitor (poet, prozator, dar și publicist important) căruia, momentan (din varii motive), critica selectivă nu pare a-i fi favorabilă”. □ În *Revista presei literare* Liviu Ioan Stoiciu scrie despre „Cultura”, „Tabor”, „Observator cultural”, iar în *O trecere în revistă* se ocupă pe scurt de „Hyperion”, „Vatra veche”, „Axioma”, „Oglinda literară”. ■ Rubrica *Miscellanea* găzduiește și *Breviar editorial* alcătuit de Eugenia Țarălungă: □ *Câmp minat* de Mircea Petean, Ed. Limes, 2009. □ *Luna trezirii* de Florica Madritsch Marin, Ed. Vinea, 2009. □ *Antologie de poeme* de Zeno Ghițulescu, Ed. Ardealul, 2009. □ *Geneza operei literare. Repere spre o poetică* de Marius Ghica, Ed. Paralela 45, 2008. □ *Dicționar subiectiv al personajelor lui I. L. Caragiale (A-Z)* de Gelu Negrea, Ed. Cartea Românească, 2009: „Libertatea supremă pe care Gelu Negrea și-a îngăduit-o a fost însă aceea de a citi și de a reciti, cu ochi proaspăt, un autor ce pare știut pe dinafară de toată lumea, de la elitiști la târgoveți”. ■ Semnează Versuri Cornelia Maria Savu, Marius Aldea, Iulian Caragea, Lucian Pețța. ■ În *Mica antologie poetică VR* este prezent cu versuri Gheorghe Grigurcu. □ Proza acestui număr este semnată de Radu Mareș (*Când ne vom întoarce*), Florin Toma (*Camera 407*), Leo Butnaru (*În jocul apei morților*), Șerban Angheliescu (***) , Oleg Carp (*Sceneta albastră*, fragment).

Indice de nume

A

- Abăluță, Constantin 29, 83, 112, 207, 307, 543, 555, 624, 698, 699, 703, 706, 875, 942, 976, 977, 1086, 1141, 1216, 1275, 1321, 1322, 1370, 1414, 1425, 1551, 1620, 1655, 1668, 1692
- Acosmei, Constantin 83, 179, 251, 311-313, 337, 364, 448, 453, 455, 456, 459, 460, 469, 775, 978, 1020, 1106, 1132, 1325, 1353, 1401, 1402, 1443, 1451, 1501, 1577, 1728, 1744, 1745
- Acterian, Arșavir 623, 916, 1620, 1706
- Adam, Georgeta 182, 400, 485, 1372, 1407, 1552
- Adamek, Diana 1, 389, 452, 558, 1086, 1463, 1590, 1591, 1647
- Adameșteanu, Gabriela 12, 21, 26, 29, 30, 46, 61, 62, 111, 281, 310, 311, 314, 315, 321, 363, 364, 376, 440, 475, 485, 490, 496, 500, 510, 523, 527, 537, 541, 550, 595, 604, 610, 635, 652, 703, 728, 739, 759, 770, 773, 816, 818, 830, 834, 870, 967, 1007, 1100, 1131, 1200, 1258, 1259, 1264, 1335, 1356, 1390, 1403, 1481, 1482, 1494, 1504, 1519, 1522, 1538, 1551, 1585, 1663
- Aescht, Georg 63, 174, 1366, 1485, 1493
- Agârbiceanu, Ion 1452
- Agopian, Ștefan 8, 11, 21, 61, 68, 77, 290, 304, 321, 363, 376, 405, 430, 521, 527, 907, 998, 1264, 1396, 1403, 1404, 1449, 1483, 1500, 1511, 1513, 1520, 1536, 1540, 1553, 1695, 1723, 1739
- Albu, Mihaela 725, 759, 883, 1289, 1372, 1407, 1552
- Albulescu, Laura 26, 172, 504, 856, 1402, 1495, 1538
- Aldulescu, Radu 61, 142, 150, 152, 153, 169, 296, 308, 311, 313, 335, 342, 347, 453, 527, 595, 635, 642, 770, 828, 846, 858, 879, 946, 955, 962, 1010, 1129, 1148, 1381, 1390, 1408, 1410, 1481, 1489, 1498, 1526, 1556, 1560, 1585, 1604, 1665, 1673, 1676, 1691, 1736
- Alecsa, Lucian 170, 219, 221, 766, 796, 893, 1727
- Alecsandri, Vasile 22, 106, 195, 249, 342, 565, 601, 620, 630, 745, 780, 789, 894, 925, 1119, 1185, 1281, 1312, 1382, 1420, 1422
- Alexandrescu, Grigore 698, 1696
- Alexandru, Ioan 142, 607, 753, 1411, 1469
- Alexiu, Lucian 119, 121, 243, 246, 412, 429, 430, 605, 606, 749, 751, 757, 895, 915, 1074, 1263, 1306, 1307, 1453, 1581, 1739, 1740
- Alighieri, Dante 57, 261, 414, 565, 1112, 1233, 1423, 1502, 1612
- Almăjan, Ion Marin 120, 604, 1580, 1581, 1582
- Alui Gheorghe, Adrian 64, 86, 97, 170, 180, 188, 199, 407, 440, 465, 580, 609, 639, 707, 718, 759, 796, 810, 893, 1264, 1411, 1416, 1418, 1463, 1497, 1549, 1602, 1727
- Ana, Ruxandra 116, 241, 594, 601, 602, 748, 1172, 1304, 1305, 1448, 1451, 1518, 1738
- Anania, Valeriu 7, 9, 12, 21, 55, 71, 74, 127, 155, 165, 166, 169, 170, 187, 224, 230, 325, 328, 437, 556, 563, 581, 619, 639, 678, 865, 986, 1045, 1117, 1119, 1152, 1197, 1288,

- 1292, 1328, 1559, 1730, 1734
- Anavi, Ádám 242, 308, 429, 431, 432
- Andrescu, Gabriel 15, 130, 400, 523, 1533, 1617, 1660, 1661
- Andriescu, Radu 12, 15, 21, 138, 186, 215, 324, 425, 765, 885, 922, 1236, 1296, 1437
- Anghelescu, Dan 725, 1372, 1407, 1425, 1552
- Anghelescu, Mircea 10, 12, 14, 22, 168, 324, 331, 375, 376, 595, 725, 788, 799, 834, 999, 1021, 1076, 1222, 1368, 1380, 1538, 1674
- Anghelescu, Victoria 4, 135, 146, 185, 186, 286, 309, 315, 336, 342, 365, 366, 488, 490, 491, 529, 538, 627, 629, 702, 779, 795, 799, 814, 840, 843, 845, 966, 967, 1026, 1087, 1095, 1114, 1213, 1393, 1470, 1489, 1520, 1521, 1547, 1648
- Anghene, Șerban 331, 335, 342, 869, 946, 1077, 1117, 1302
- Angot, Christine 112, 322, 352, 424, 425, 429, 593, 742
- Antoși, Sorin 11, 311, 313, 515, 826, 1001, 1086, 1108, 1164, 1249, 1276, 1300, 1342, 1382, 1423, 1525, 1549, 1594, 1630
- Antonesei, Liviu 25, 112, 204, 218, 278, 310, 389, 619, 620, 707, 887, 905, 977, 1027, 1269, 1290, 1326, 1368, 1372, 1426, 1490, 1494, 1561, 1622, 1652, 1673, 1758
- Antunes, António Lobo 44, 429, 485, 627, 628, 631, 645, 653, 654, 660, 680, 743, 835, 842, 854, 898, 905, 1063, 1264, 1388, 1519
- Ardeleanu, George 8, 26, 321, 377, 429, 483, 523, 526, 622, 634, 822, 904, 1024, 1039, 1113, 1179, 1186, 1307, 1335, 1544, 1568, 1688, 1689
- Aretzu, Paul 90, 132, 169, 214, 277, 283, 389, 609, 619, 706, 708, 769, 772, 773, 796, 797, 940, 1081, 1085, 1190, 1263, 1289, 1319, 1416, 1441, 1490, 1553, 1610, 1690
- Arghezi, Tudor 79, 91, 236, 255, 292, 342, 542, 555, 563, 565, 586, 601, 685, 697, 737, 780, 810, 839, 878, 879, 927, 959, 1000, 1012, 1076, 1150, 1236, 1272, 1287, 1377, 1391, 1530, 1624, 1641, 1708, 1713
- Arieșan, Claudiu T. 122, 246, 434, 606, 752, 917, 1077, 1174, 1309, 1455, 1584, 1742
- Arion, George 169, 334, 485, 1232, 1321, 1329, 1556
- Armanca, Brîndușa 635, 817, 1407, 1372, 1552, 1743
- Armașu, Liliana 215, 885, 986, 1153, 1434
- Arsene, Grigore 419, 810, 952, 1011, 1652
- Asachi, Gheorghe 728
- Atwood, Margaret 154, 228, 402, 1473, 1505, 1577
- Audeguy, Stéphane 53, 109, 232, 902, 967, 1162, 1446, 1635, 1636
- Axinte, Șerban 2, 41, 46, 62, 74, 105, 179, 251, 323, 337, 414, 437, 456, 554, 773, 897, 899, 957, 1018, 1047, 1049, 1192, 1231, 1402, 1441, 1721, 1728, 1746
- Azap, Ioan-Pavel 1, 609, 765, 1004, 1180, 1470, 1472, 1600, 1604, 1648

B

- Babeți, Adriana 28, 49, 119, 120, 144, 243, 297, 307, 312, 313, 429, 433, 475, 486, 604, 642, 753, 830, 842, 843, 915-917, 999, 1027, 1064, 1074, 1079, 1092, 1162, 1205, 1207, 1263, 1297, 1306, 1376, 1380, 1403, 1448, 1453, 1454, 1502, 1580, 1585, 1661, 1732, 1739
- Baconsky, A. E. 400, 1350, 1371, 1478, 1491, 1542
- Baconsky, Teodor 18, 311, 313, 760, 1045, 1535, 1669

- Bacovia, George 87, 167, 307, 393, 452, 492, 706, 720, 737, 807, 874, 890, 894, 913, 940, 958, 1042, 1129, 1147, 1191, 1207, 1236, 1274, 1279, 1281, 1394, 1422, 1423, 1471, 1702, 1704, 1747
- Baetica, Ioana 214, 443, 449, 450, 461, 828, 1065, 1127
- Baghiu, Vasile 113, 126, 761, 1187, 1216, 1315, 1620
- Bailey, Paul 114, 754, 792, 830, 844, 954, 1277, 1299, 1446
- Balázs, Attila F. 429, 1004, 1111, 1112, 1180, 1686
- Balázs, Imre József 775, 875, 936, 1445, 1556
- Balinte, Cristina 7, 83, 151, 178, 348, 531, 649, 670, 800, 952, 1030, 1047, 1048
- Ballard, J. G. 507, 509, 739, 1063, 1485
- Balotă, Nicolae 90, 91, 208, 212, 223, 400, 440, 566, 680, 708, 720, 771, 878, 879, 947, 1000, 1051, 1148, 1288, 1352, 1424, 1542, 1546, 1559, 1681, 1701, 1717, 1718
- Balzac, Honoré de 189, 600, 612, 822, 1119, 1371
- Bambulea, Luigi 132, 143, 268, 306, 693, 898, 943, 1207, 1532, 1597
- Banciu, Paul Eugen 119, 124, 248, 429, 435, 604, 607, 1263, 1306, 1307, 1580, 1581, 1739
- Banu, George 140, 277, 615, 706, 709, 1086, 1241, 1345, 1402
- Bárányi, Ferenc 429, 431, 432, 1306, 1580, 1739
- Barba, Andrés 684, 694, 701, 787, 794, 830, 910, 1165
- Barbu, Eugen 29, 92, 94, 370, 542, 612, 820, 907, 966, 1407, 1755
- Barbu, Ion 34, 35, 565, 650, 807, 856, 1092, 1119, 1129, 1134, 1211, 1260, 1262, 1468, 1641, 1642, 1713
- Barbu, Petre 311, 313, 314, 430, 1129
- Barna, Horia 464, 476, 517, 679, 819
- Barnes, Julian 469, 1138, 1227, 1265, 1266, 1299, 1344, 1488, 1594, 1671, 1682, 1730
- Baros, Linda Maria 363, 513, 556, 610, 630, 773, 1254, 1527, 1758
- Barthes, Roland 13, 39, 43, 71, 75, 159, 232, 393, 481, 482, 526, 587, 636, 680, 710, 785, 815, 1063, 1152, 1213, 1262, 1448, 1605
- Bartis, Attila 45, 340, 903, 1358, 1485, 1577
- Baştovoi, Ştefan 118, 217, 218, 445, 462, 1106, 1161, 1723, 1748
- Batog-Bujeniță, Mihai 106, 226, 412, 1296, 1443
- Baudelaire, Charles 342, 462, 775, 1067, 1123, 1126, 1153, 1490
- Baumgarten, Alexander 122, 234, 524, 690, 877, 904, 918, 1011, 1027, 1103, 1164, 1246, 1298, 1419, 1561
- Baya, Adina 248, 435, 608, 754, 919, 1079, 1175, 1310, 1458, 1586, 1743
- Bayard, Pierre 496, 656, 811, 904, 976, 977, 1223
- Bădescu, Cezar Paul 3, 4, 16, 18, 52, 108, 116, 134, 182, 240, 290, 301, 302, 308, 340, 429, 445, 459, 492, 500, 627, 631, 645, 730, 782, 820, 837, 843, 1229, 1347, 1352, 1381, 1402, 1475, 1523, 1524, 1547, 1576, 1609, 1610, 1615
- Bădescu, Horia 162, 189, 209, 348, 520, 755, 763, 764, 776, 875, 933, 934, 1038, 1115, 1188, 1502, 1592, 1729
- Bădiliță, Cristian 256, 307, 319, 348, 389, 840, 1035, 1746
- Bădița, Dumitru 37, 251, 303, 345, 437, 454, 768, 865, 1344, 1402, 1459, 1489
- Bălan, Dinu 1021, 1093, 1373, 1552, 1646
- Bălan, Dumitru 214, 568, 570, 574, 721, 724, 880, 882, 1150

- Bălăiță, George 101, 814, 824, 1129, 1139, 1264, 1299, 1542, 1621
- Bălcescu, Nicolae 45, 156, 421, 1248
- Bălulescu, Lavinia 145, 251, 437, 645, 657, 1353, 1357
- Bănescu, Constantin Virgil 912, 1118, 1120, 1127, 1160, 1197, 1459
- Bănulescu, Daniel 11, 21, 29, 30, 34, 138, 166, 169, 170, 313, 325, 334, 383, 384, 449, 463, 478, 518, 638, 757, 764, 792, 828, 862, 922, 978, 1020, 1025, 1180, 1190, 1325, 1344, 1353, 1402, 1410, 1485, 1545, 1617, 1642, 1665, 1747
- Bănulescu, Ștefan 61, 261, 398, 430, 453, 564, 1120, 1210, 1747
- Bârna, Nicolae 132, 192, 294, 310, 313, 451, 494, 641, 709, 783, 811, 904, 1018, 1257, 1426, 1688
- Bârsilă, Mircea 285, 753, 1350, 1505, 1629, 1668, 1688, 1690
- Beckett, Samuel 464, 665, 769, 1198, 1586, 1587, 1661
- Beldeanu, Ion 360, 411, 718, 1060, 1139, 1155, 1161, 1294
- Beligan, Anamaria 234, 1370, 1372, 1405, 1407, 1551, 1552
- Benga, Grațiela 121, 243, 246, 277, 282, 434, 607, 618, 749, 750, 751, 916, 1076, 1308, 1319, 1584, 1760
- Berindei, Dan 7, 175, 294, 378, 379, 383, 866, 997, 1102
- Bernic, Corina 320, 363, 633, 653, 999, 1353, 1388, 1446, 1485, 1576
- Beșleagă, Vladimir 218, 579, 873, 888, 1154, 1434, 1438
- Bican, Florin 61, 297, 307, 338, 344, 652, 810, 1523, 1538, 1615, 1636, 1737
- Binder, Rodica 123, 156, 234, 506, 792, 1025, 1078, 1368, 1388, 1457, 1484, 1539, 1579
- Bittel, Adriana 9, 25, 170, 261, 504, 527, 701, 1066, 1264, 1334, 1351, 1400, 1403, 1591, 1637, 1675, 1678, 1681
- Bîrsan, Liviu 125, 1030, 1170, 1242, 1445, 1593
- Blaga, Lucian 76, 82, 142, 143, 180, 185, 276, 309, 517, 520, 563, 565, 587, 604, 628, 630, 631, 639, 652, 656, 659, 678, 689, 692, 737, 766, 779, 927, 1038, 1049, 1153, 1180, 1233, 1337, 1388, 1452, 1501, 1509, 1592, 1602, 1696, 1701, 1756
- Blake, William 44, 113, 253, 1465, 1619
- Blandiana, Ana 3, 9, 44, 83, 118, 123, 169, 170, 182, 202, 207, 283, 315, 351, 358, 374, 382, 386, 401, 402, 421, 556, 582, 644, 673, 678, 702, 715, 753, 754, 773, 795, 824, 843, 875, 878, 905, 919, 947, 985, 1006, 1027, 1090, 1100, 1139, 1216, 1248, 1270, 1325, 1350, 1371, 1403, 1415, 1416, 1490, 1511, 1538, 1542, 1547, 1550, 1551, 1585, 1586, 1591, 1598, 1635, 1668, 1672, 1677, 1743, 1758
- Blecher, Max 103, 156, 186, 220, 315, 456, 462, 576, 823, 884, 913, 1127, 1129, 1176, 1185, 1243, 1244, 1299, 1333, 1394, 1420, 1465, 1745, 1747
- Bloom, Harold 13, 144, 165, 638, 850, 1446
- Blyth, Alistair Ian 475, 490, 1391, 1410, 1573, 1652
- Bobbe, T. O. 110, 301-303, 311, 312, 340, 421, 426, 445, 456, 459, 492, 1254, 1266, 1303, 1485, 1615, 1737
- Boca, Oana 340, 857, 1165, 1345, 1365, 1585, 1671
- Bodea, Lidia 176, 321, 653, 855, 1622, 1652
- Bodiu, Andrei 14, 116, 156, 165, 167, 285, 311, 313, 324, 345, 419, 447, 468, 500, 523, 609, 636, 638, 744, 810, 864, 940, 955, 994, 999, 1402, 1435, 1463, 1756
- Bodnaru, Adrian 358, 562, 621, 753, 767, 917, 919, 1619, 1740
- Bogdan, Ioana 4, 5, 50, 52, 69, 134, 149, 150, 154, 159, 176, 184, 186, 197,

- 251, 315, 317, 342, 359, 366, 384,
437, 489, 508- 510, 527, 528, 533,
628, 629, 638, 643, 645, 664, 677,
683, 684, 686, 779, 795, 814, 820,
821, 844, 870, 1012
- Bogdan, Stoian G. 331, 335, 342, 913,
1057, 1098, 1127, 1164, 1170,
1260, 1340, 1372, 1382, 1383,
1406, 1626, 1670, 1690, 1703,
1745
- Bogdănescu, Simion 225, 411, 1443,
1572, 1727
- Bogza, Geo 156, 333, 444, 452, 753, 941,
1013, 1112, 1198, 1370, 1410
- Boiangiu, Magdalena 16, 23, 70, 108,
963, 967, 969, 1130
- Bolcea, Dan 3, 4, 31, 129, 149, 159, 163,
290, 308, 342, 469, 488, 489, 523,
533, 627, 778, 779, 782, 824, 837,
843, 968, 972, 983, 988, 1011,
1214, 1229, 1235, 1245, 1267,
1341, 1358, 1391, 1392, 1396,
1406, 1475, 1504, 1524, 1527,
1539, 1661
- Boldea, Iulian 85, 90, 208, 260, 266, 271,
276, 363, 390, 402, 442, 535, 557,
573, 612, 614, 616, 708, 709, 867,
877, 926, 931, 934, 938, 942, 1040,
1067, 1143, 1194, 1276, 1370,
1416, 1418, 1426, 1464, 1556,
1599, 1602, 1647, 1696, 1700,
1718, 1753, 1756
- Bolea, Ștefan 389, 767, 858, 878, 992,
1145, 1146, 1202, 1216, 1277,
1279, 1293, 1419, 1460, 1705,
1757
- Bolinteanu, Dimitrie 493, 565, 1215,
1394
- Böll, Heinrich 592, 626, 1090, 1457,
1674, 1675
- Borbély, Ștefan 18, 19, 63, 83, 86, 90, 91,
138, 208, 213, 274, 277, 311, 313,
390, 400, 436, 441, 557, 566, 612,
708, 720, 725, 730, 875, 876, 880,
892, 929, 932-934, 938, 996, 1026,
1027, 1037, 1040, 1051, 1135,
1148, 1150, 1192, 1288, 1418,
1467, 1506, 1556, 1559, 1561,
1597, 1701, 1717, 1718, 1754,
1756
- Bordeianu, Cătălin 587, 896, 1296, 1443,
1572, 1727
- Borges, Jorge Luis 106, 586, 1013, 1081,
1229, 1365, 1516, 1598, 1629,
1705
- Borza, Cosmin 261, 270, 446, 460, 740,
904, 1063, 1163, 1192, 1297, 1445,
1598, 1731, 1755
- Bot, Ioana 114, 115, 195, 249, 311, 313,
399, 421, 546, 595, 670, 742, 743,
775, 806, 812, 905, 906, 945, 999,
1014, 1016, 1017, 1025, 1027,
1076, 1098, 1107, 1163, 1189,
1285, 1297, 1344, 1401, 1446,
1476, 1529, 1540, 1575, 1579,
1633, 1634, 1686
- Botez, Adrian 210, 1147, 1280, 1421,
1424, 1525, 1703
- Botta, Emil 402, 573, 574, 892, 1158,
1441
- Brad, Ion 219, 506, 629, 866, 1231, 1284,
1499
- Bradbury, Ray 378, 440, 1072, 1444,
1456
- Bradea, Ioana 214, 446, 449, 450, 461,
591, 828, 1127, 1193, 1328
- Braga, Corin 209, 253, 313, 489, 730,
831, 875, 905, 932-934, 1077,
1157, 1592, 1633
- Braga, Mircea 761, 999, 1018, 1044,
1076, 1181, 1350, 1587, 1639,
1750
- Brana, Ion Doru 53, 232, 680, 814, 967,
1162, 1246, 1446
- Bratu Elian, Smaranda 653, 700, 1136,
1347, 1653
- Brâncuși, Constantin 17, 82, 153, 185,
255, 292, 333, 389, 507, 537, 724,
766, 780, 914, 925, 1025, 1114,
1227, 1272, 1273, 1329, 1330,
1388, 1471, 1486, 1515, 1516,
1702

- Breban, Nicolae 15, 51, 59, 77, 90, 92, 95, 101, 131, 177, 190, 191, 212, 214, 221, 235, 274, 275, 333, 389, 397, 399, 405, 527, 565, 617, 621, 639, 646, 685, 686, 720, 724, 744, 824, 828, 866, 875, 879, 943, 963, 998, 1006, 1007, 1051, 1053, 1065, 1086, 1129, 1148, 1175, 1185, 1217, 1264, 1287, 1290, 1386, 1387, 1396, 1403, 1424-1426, 1507, 1540, 1544, 1551, 1559, 1561, 1563, 1591, 1608, 1609, 1622, 1645, 1667, 1679, 1690, 1695, 1707, 1710-1712, 1715, 1716, 1718-1720, 1723, 1738, 1746
- Brebu, Carletta-Elena 87, 210, 559, 717, 1041, 1146, 1279, 1420, 1702
- Brecht, Bertolt 189, 803, 1061, 1282, 1729
- Brezianu, Andrei 621, 1057, 1372, 1407, 1552
- Brînzeu, Pia 120, 124, 243, 248, 422, 435, 604, 752, 1300, 1457, 1515, 1580
- Brown, Dan 127, 418, 664, 686, 849, 1012, 1229, 1235, 1245, 1379, 1473, 1499, 1577, 1659, 1671
- Brumaru, Emil 28, 45, 67, 68, 77, 78, 113, 143, 144, 157, 167, 182, 200, 202, 307, 314, 324, 334, 342, 362, 382, 409, 485, 486, 506, 526, 536, 624, 629, 641, 659, 660, 662, 663, 670, 680, 701, 742, 772, 779, 792, 812, 827, 840, 858, 868, 964, 965, 977, 981, 986, 987, 996, 1009, 1025, 1036, 1067, 1094, 1110, 1121, 1129, 1136, 1206, 1212, 1226, 1227, 1229, 1248, 1265, 1298, 1328, 1334, 1351, 1371, 1377, 1389, 1402, 1408, 1446, 1485, 1494, 1495, 1498, 1504, 1506, 1516, 1544, 1622, 1641, 1658, 1670, 1676, 1678, 1681, 1689
- Buciu, Marian Victor 77, 90, 91, 130, 213, 214, 221, 274, 401, 617, 721, 846, 880, 882, 884, 940, 1052, 1149, 1168, 1175, 1185, 1289, 1427, 1467, 1690, 1697
- Bucur, Romulus 162, 245, 444, 640, 978, 1020, 1090, 1135, 1271, 1336, 1463, 1603, 1657
- Bucurenci, Dragoș 16, 164, 443, 449, 612, 828
- Bud, Florica 166, 544, 759, 1180, 1217, 1611, 1689, 1737
- Budac, Alexandru 111, 122, 245, 420, 429, 433, 593, 606, 741, 752, 903, 915, 1063, 1077, 1164, 1173, 1298, 1308, 1445, 1456, 1575, 1583, 1731, 1741
- Budai Deleanu, I. 928, 1131, 1696
- Buduca, Ioan 116, 236, 305, 882, 935, 1153, 1230, 1301, 1365, 1627
- Bukowski, Charles 179, 421, 452, 997, 1183
- Bulai, Alfred 138, 292, 972, 1201, 1342
- Bulai, Elena 942, 1195, 1333, 1420, 1757
- Bulat, Vladimir 533, 834, 887, 955, 1106, 1434
- Buleu, Constantina Raveca 87, 209, 390, 438, 558, 877, 879, 1039, 1149, 1277, 1419, 1427, 1472, 1556, 1700
- Bulgakov, Mihail 6, 7, 127, 144, 378, 390, 421, 505, 606, 675, 643, 965, 1316
- Bunaru, Eugen 123, 124, 248, 434, 917, 1113, 1265, 1454, 1619, 1668, 1739, 1743
- Burroughs, William S. 702, 779, 950, 1130, 1222, 1305, 1544
- Burtan, Florea 171, 187, 222, 1645, 1691
- Burța-Cernat, Bianca 9, 30, 39, 41, 51, 74, 153, 192, 195, 298, 310, 323, 355, 446, 448, 454, 456, 496, 501, 636, 637, 641, 695, 805, 816, 828, 861, 981, 1021, 1047, 1117, 1207, 1208, 1242, 1250, 1251, 1325, 1338, 1355, 1366, 1379, 1402, 1405, 1453, 1454, 1494, 1506, 1538, 1746
- Busuioc, Nicolae 226, 732, 1155, 1294, 1467, 1571, 1572

- Butnaru, Leo 90, 108, 209, 211, 212, 216, 218, 221, 276, 277, 334, 377, 389, 390, 393, 554, 558, 562, 579, 587, 615, 641, 648, 709, 720, 796, 799, 804, 810, 874, 878, 887, 888, 893, 944, 948, 971, 1040, 1043, 1106, 1146, 1148, 1151, 1154, 1157, 1248, 1282, 1389, 1396, 1417, 1427, 1433, 1498, 1540, 1603, 1697, 1701, 1763
- Buz, Adrian 116, 118, 427, 594, 600, 694, 741, 810, 1072, 1339, 1510, 1576, 1731
- Buzași, Ion 199, 256, 765, 922, 940, 964, 1078, 1188, 1226
- Buzea, Constanța 25, 67, 143, 170, 332, 360, 362, 582, 641, 699, 812, 813, 824, 868, 986, 1176, 1248, 1270, 1328, 1469, 1619, 1623, 1675, 1676, 1682, 1733
- Buzura, Augustin 6, 33, 53, 54, 59, 68, 70, 101, 135, 144, 150, 167, 176, 189, 190, 318, 332, 347, 361, 368, 409, 506, 514, 527, 529, 544, 553, 554, 596, 625, 631, 668, 687, 704, 721, 740, 741, 772, 782, 824, 828, 849, 866, 950, 994, 995, 1088, 1098, 1114, 1217, 1258, 1277, 1323, 1361, 1370, 1393, 1397, 1508, 1527, 1622, 1627, 1629, 1639, 1648, 1667, 1687, 1707, 1712, 1746
- C**
- Cadinoiu, Cătălina 36, 38, 132, 188, 225, 324, 368, 390, 407, 484, 493, 506, 685, 697, 718, 879, 913, 1252, 1270, 1381
- Camilar, Eusebiu 105, 425, 583, 733, 1293
- Camus, Albert 49, 75, 137, 187, 636, 637, 657, 1093, 1267, 1364, 1448, 1659
- Cantacuzino, Alina 72, 233, 242, 329, 358, 913, 1228
- Cantemir, Dimitrie 2, 15, 46, 145, 246, 312, 408, 480, 651, 691, 792, 807, 1151, 1286
- Cantuniar, Ileana 39, 178, 181, 837, 982
- Caragea, Mioara 68, 111, 122, 158, 204, 1138, 1441, 1742
- Caragiale, Ion Luca 7, 34, 43, 46, 56, 58, 67, 116, 137, 141, 151, 164, 202, 204, 225, 260, 263-265, 319, 342, 343, 359, 421, 431, 491, 533, 550, 601, 630, 666, 667, 689, 706, 736, 789, 790, 807, 811, 833, 850, 874, 913, 914, 918, 923, 963, 985, 1008, 1036, 1108, 1120, 1211, 1212, 1215, 1235, 1238, 1247, 1278, 1333, 1337, 1377, 1380, 1448, 1476, 1501, 1504, 1515, 1558, 1560, 1578, 1614, 1662, 1708, 1709, 1714, 1762, 1763
- Caragiale, Mateiu I. 11, 12, 14, 61, 67, 86, 151, 167, 171, 279, 280, 315, 325, 334, 336, 365, 421, 456, 462, 477, 486, 519, 632, 639, 728, 742, 749, 736, 801, 865, 908, 913, 953, 955, 981, 982, 991, 1075, 1091, 1129, 1158, 1484, 1696
- Caragiu, Florin 36, 38, 284, 334, 657, 1060, 1194, 1319, 1464, 1690, 1744
- Caraion, Ion 859, 1087, 1166, 1682, 1708, 1723
- Carmel, Shaul 106, 587, 796, 1159, 1161, 1352
- Carrière, Jean-Claude 820, 954, 1137, 1406, 1503
- Cartianu, Grigore 3, 630, 660, 843, 1095, 1265, 1487, 1524, 1545, 1547, 1604
- Cassian, Nina 82, 141, 152, 296, 376, 377, 610, 756, 872, 928, 929, 958, 1020, 1191, 1438, 1620
- Catanoy, Nicholas 167, 284, 386, 524, 534, 758, 765, 1139, 1179, 1745
- Catona, Dana 9, 10, 239, 324, 1062, 1454
- Cave, Nick 1175, 1336, 1376, 1447, 1488, 1577, 1594, 1731
- Cazimir, Ștefan 67, 141, 155, 201, 331,

- 506, 623, 789, 963, 1008, 1036,
1120, 1211, 1247, 1333, 1387
- Căliman, Călin 90, 393, 399, 565, 1287,
1428, 1716
- Călin, Constantin 83, 207, 388, 555, 706,
719, 874, 961, 1042, 1141, 1147,
1274, 1281, 1415, 1423, 1551,
1695, 1704, 1718
- Călinescu, Alexandru 64, 244, 334, 486,
660, 1029, 1387, 1506, 1517,
1518, 1622
- Călinescu, G. 6-8, 10, 11, 13, 40, 91, 97-
101, 104, 115, 116, 119, 125, 127,
160, 163-166, 177, 178, 192, 211,
224, 229, 233, 275, 294, 316, 330,
331, 339, 348, 353, 368, 369, 385,
395, 396, 405, 413, 416, 431, 441,
448, 471-474, 510, 515, 542, 546,
551, 561, 564, 589, 596, 629, 645,
669, 704, 717, 727, 768, 769, 770,
798, 801, 823, 825, 826, 866, 867,
870, 881, 889, 890, 899, 900, 926,
947, 951, 957, 992, 1021, 1029,
1047-1049, 1076, 1115, 1124,
1127, 1140, 1156, 1178, 1199,
1250, 1251, 1255, 1290, 1297,
1323, 1333, 1346, 1412, 1419,
1440, 1445, 1478, 1491, 1509,
1514, 1530, 1531, 1582, 1595,
1599, 1670, 1687-1690, 1692,
1757
- Călinescu, Matei 45, 260, 316, 833, 834,
848, 864, 869-871, 914, 945, 960,
963, 971, 974, 980, 983, 990, 1003,
1026, 1029, 1031, 1040, 1054,
1075, 1080, 1122, 1130, 1163,
1167-1169, 1179, 1182-1184,
1191, 1214, 1278, 1290, 1292,
1309, 1312, 1361, 1386, 1548,
1551, 1570, 1685, 1711
- Călugăru, Alice 649, 973, 995, 1014,
1029
- Cărtărescu, Mircea 30, 31, 33, 47, 49,
61, 114, 131, 133, 164, 175, 205,
214, 221, 236, 261, 275, 282, 298,
301-304, 320, 334, 342, 347, 351,
382, 386, 421, 442, 450, 453, 463,
475, 486, 490, 492, 500, 517, 523,
527, 531-533, 576, 611, 612, 630,
648, 672, 673, 696, 699, 700, 743,
744, 764, 792, 797, 824, 827-830,
834, 855, 901, 905, 913, 926, 930,
942, 945, 955, 985, 991, 994, 1020,
1024-1026, 1031, 1034, 1078,
1079, 1088, 1100, 1117, 1147,
1151, 1152, 1190, 1191, 1193,
1206, 1220, 1226, 1229, 1238,
1262, 1266, 1316, 1319, 1324,
1326, 1357-1359, 1365, 1381,
1388, 1403, 1416, 1437, 1485,
1492, 1504, 1542, 1551, 1576,
1577, 1593, 1595, 1615, 1687,
1725, 1737, 1746
- Cântec, Oltița 23, 70, 1294, 1494, 1727
- Cărcu, Adriana 754, 1074, 1077, 1175,
1585
- Cârneli, Magda 86, 272, 314, 376, 440,
556, 595, 644, 759, 773, 834, 856,
1027, 1130, 1452, 1486, 1511
- Cârneli, Radu 87, 403, 793, 850, 1423
- Cârstean, Svetlana 7, 9, 11, 13-15, 20, 36,
38, 64, 113, 131, 132, 166, 168,
170, 215, 251, 270, 301, 303, 324,
325, 364, 367, 374, 441, 459, 477,
487, 492, 609, 638, 641, 657, 701,
865, 1007, 1187, 1258, 1401, 1451,
1501, 1538
- Ceașu, George 412, 483, 863, 896, 1060,
1162, 1443, 1572
- Cehov, A. P. 225, 262, 269, 421, 545,
924, 987, 1019, 1049, 1082, 1342,
1362, 1648
- Cela, Camilo José 5, 509, 537, 746, 901,
902, 959, 1063
- Celan, Paul 27, 172, 201, 202, 429, 672,
686, 768, 901, 988, 1162, 1180,
1471, 1493, 1502, 1633, 1693,
1729
- Céline, Louis-Ferdinand 127, 437, 425,
1183, 1282, 1325, 1674, 1684
- Cercel, Cristian 139, 174, 1032, 1071,
1367, 1539, 1656

- Cernat, Paul 4, 9, 14, 20, 29, 31, 32, 35, 50, 57, 60, 62, 92, 94, 127, 128, 139, 166, 173, 192, 194, 226, 229, 233, 301, 303, 310, 323-325, 328, 334, 353, 355, 359, 373, 377, 412, 413, 419, 443, 444, 446, 447, 452, 453, 456, 458, 459, 462, 471, 492, 500, 519, 539, 540, 550, 588, 589, 591, 593, 621, 637, 654, 674, 682, 728, 731, 737, 738, 740, 787, 812, 813, 815, 827, 833, 841, 864, 871, 879, 896, 897, 902, 907, 911, 956, 998-1000, 1021, 1047, 1062, 1076, 1090, 1104, 1131, 1163, 1192, 1202, 1214, 1222, 1242, 1245, 1247, 1250, 1260, 1298, 1317, 1332, 1337, 1338, 1341, 1342, 1346, 1355, 1356, 1358, 1378, 1381, 1384, 1402, 1445, 1453, 1454, 1461, 1474, 1482, 1503, 1506, 1511, 1521, 1573, 1575, 1604, 1617, 1643, 1654, 1658, 1670, 1674, 1688, 1718, 1720, 1730, 1746
- Cervantes, Miguel de 35, 238, 306, 321, 326, 358, 518, 565, 638, 1125, 1264, 1281, 1371, 1464
- Cesereanu, Ruxandra 28, 84, 132, 165, 208, 248, 253, 256, 311, 363, 382, 389, 390, 421, 437, 441, 463, 524, 550, 558, 635, 684, 708, 761, 763, 770, 775, 776, 818, 875, 878, 879, 905, 920, 922, 924, 1182-1184, 1195, 1244, 1275, 1310, 1312, 1316, 1339, 1586, 1592, 1687, 1747
- Cetea, Doina 132, 776, 875, 878, 1176, 1263, 1415, 1540
- Cheianu, Constantin 887, 1154, 1361, 1367, 1433, 1760
- Chelaru, Marius 97, 104, 108, 221, 226, 410, 412, 584, 587, 725, 729, 734, 759, 796, 892, 893, 896, 1058, 1061, 1158, 1162, 1264, 1294, 1296, 1441, 1443, 1570, 1572, 1725, 1729
- Chevereșan, Cristina 116, 117, 119, 121, 123, 125, 126, 239, 248, 425, 434, 435, 462, 599, 604, 608, 747, 752, 754, 911, 917, 919, 1071, 1078, 1079, 1170, 1175, 1305, 1310, 1450, 1456, 1458, 1586, 1737, 1743
- Chifu, Gabriel 147, 149, 150, 152, 153, 188, 277, 296, 344, 361, 362, 466, 512, 523, 539, 555, 668, 685, 697, 759, 773, 781, 810, 822, 846, 879, 962, 970, 990, 1008, 1011, 1109, 1139, 1216, 1263, 1310, 1326, 1415, 1420, 1422, 1540, 1556, 1590, 1667
- Chioaru, Dumitru 86, 167, 486, 557, 640, 641, 710, 750, 751, 755, 865, 934, 937, 1086, 1134, 1310, 1350, 1370, 1402, 1428, 1439, 1540, 1690
- Chiper, Grigore 215, 218, 576, 885, 888, 1151, 1435
- Chira, Minerva 389, 756, 767, 1279, 1417
- Chirian, Rita 38, 384, 456, 626, 1398, 1401, 1451, 1478, 1483, 1501, 1613, 1630, 1748
- Chirițoiu, Ana 116-118, 209, 238, 239, 242, 424, 425, 428, 454, 599, 602, 693, 746-748, 909, 910, 911, 1063, 1069-1073, 1170, 1302, 1304, 1306, 1339, 1449, 1451, 1501, 1615, 1736, 1738
- Chișu, Lucian 393, 394, 564, 972, 998, 1009, 1045, 1093, 1285, 1401, 1515, 1664, 1707, 1709, 1713
- Chiva, Ionuț 164, 443, 446, 449, 450, 452, 459, 461, 523, 594, 828, 842, 1065, 1127, 1193, 1228
- Chivu, Adrian 21, 190, 228, 240, 287, 324, 325
- Chivu, Marius 5, 16, 17, 31, 34, 53, 58, 61, 69, 108, 109, 112, 114, 115, 134, 138, 146, 163, 176, 179, 185, 194, 195, 232, 234, 290, 296, 310, 314, 340, 341, 346, 350, 366, 418, 421, 446, 454, 456, 459, 464, 474, 475, 490, 509, 516, 528, 541, 547, 588,

- 592, 594, 595, 612, 628, 633, 645, 651, 665, 683, 690, 694, 740, 742, 754, 769, 779, 792, 808, 821, 830, 844, 855, 902, 905, 924, 945, 954, 967, 977, 989, 1012, 1019, 1028, 1030, 1064, 1074, 1078, 1083, 1087, 1089, 1096, 1114, 1116, 1122, 1124, 1130, 1137, 1162, 1165, 1200, 1206, 1214, 1229, 1241, 1251, 1265, 1267, 1277, 1297, 1299, 1325, 1338, 1364, 1379, 1393, 1401, 1402, 1446, 1475, 1488, 1492, 1495, 1496, 1504, 1510, 1521, 1524, 1534, 1550, 1561, 1575, 1576, 1608, 1625, 1632, 1643, 1653, 1663, 1670, 1676, 1685, 1729, 1732
- Christi, Aura 11, 65, 78, 79, 90-92, 94-96, 105, 213, 215, 401, 492, 542, 567, 569, 570, 574, 721, 725, 765, 879-882, 952, 1051, 1052, 1148, 1161, 1177, 1264, 1290, 1424, 1425, 1436, 1441, 1560, 1561, 1563, 1567, 1715, 1717-1719, 1757
- Ciachir, Dan 76, 225, 407, 483, 583, 726, 729, 1058, 1349, 1571
- Cimpoeșu, Petru 10, 30, 35, 52, 150, 152, 153, 261, 290, 295, 296, 298, 325, 391, 452, 463, 527, 561, 578, 595, 652, 653, 673, 681, 828, 879, 930, 944, 1064, 1129, 1291, 1333, 1335, 1403, 1420, 1423, 1439, 1462, 1479, 1494, 1506, 1517, 1518, 1560, 1622, 1623, 1746, 1757
- Cimpoi, Mihai 52, 149, 213, 236, 393, 585, 620, 732, 850, 866, 1017, 1030, 1157, 1420, 1442, 1570, 1707, 1710-1712, 1727, 1745
- Ciobanu, Constantin Th. 90, 143, 198, 392, 561, 717, 727, 943, 1195, 1332, 1333, 1420, 1623, 1757
- Ciobanu, Elena 90, 212, 392, 1280, 1421
- Ciobanu, Mircea 101, 222, 285, 824, 859, 1109, 1466
- Ciobanu, Radu 14, 381, 607, 751, 962, 1078, 1094, 1307, 1387, 1456, 1498, 1584, 1658, 1742
- Ciobanu, Vitalie 43, 215, 280, 518, 532, 577, 579, 618, 772, 888, 1084, 1152, 1319, 1433, 1435, 1437, 1467, 1760
- Ciobotaru, Irina 215, 724, 1054, 1149, 1288, 1424, 1428, 1560, 1719
- Ciocan, Iulian 215, 575, 634, 884, 1434, 1435, 1467
- Ciocârlie, Alexandra 177, 278, 279, 333, 447, 867, 1250, 1284
- Ciocârlie, Livius 9-11, 14, 15, 21, 39, 77, 84, 92, 94, 109, 121, 144, 166, 168, 230, 233, 244, 283, 309, 325, 353, 477, 523, 540, 598, 636, 646, 650, 658, 671, 710, 750, 751, 753, 773, 873, 876, 963, 1006, 1027, 1039, 1040, 1064, 1227, 1234, 1245, 1349, 1350, 1384, 1387, 1463, 1494, 1543, 1553, 1583, 1623, 1652, 1718, 1757
- Cioculescu, Barbu 67, 79, 92-94, 119, 180, 204, 360, 362, 385, 506, 534, 554, 703, 706, 837, 873, 953, 1139, 1271, 1290, 1370, 1412, 1496, 1549, 1620, 1680, 1693, 1707-1710, 1718
- Cioculescu, Simona 143, 437, 703, 839, 1247, 1349, 1645, 1680, 1708, 1713
- Cioculescu, Șerban 34, 307, 380, 545, 703, 727, 953, 1076, 1247, 1267, 1349, 1469, 1499, 1500, 1645, 1665, 1680, 1710
- Ciomoș, Virgil 13, 831, 1168, 1308, 1568
- Ciopraga, Constantin 97, 101, 144, 147, 156, 207, 211, 218, 219, 223, 392, 411, 485, 581, 727, 850, 895, 1141, 1161, 1291, 1465
- Cioran, Emil 10-12, 14, 15, 22, 23, 45, 47, 49, 60, 86, 95-97, 114, 121, 129, 157, 162, 165, 166, 199, 220, 234, 237, 251, 255, 271, 305, 325, 367, 396, 488, 495, 497, 505, 506, 509, 517, 528, 533, 544, 557, 593, 619, 665, 675-680, 703, 706, 724,

- 727, 739, 775, 780, 794, 824, 834, 848, 873, 878, 883, 888, 899, 916, 920, 925, 942, 952, 959, 967, 1037, 1043, 1044, 1051, 1054, 1055, 1064, 1089, 1094, 1097, 1130, 1136, 1144, 1145, 1148, 1150, 1166, 1214, 1236, 1249, 1260, 1295, 1323, 1343, 1345, 1346, 1371, 1452, 1456, 1512, 1513, 1524, 1541, 1549, 1550, 1554, 1586, 1594, 1596, 1618, 1631, 1658, 1662, 1674, 1685, 1706, 1709, 1711, 1712, 1714, 1715, 1727, 1734
- Ciorănescu, Alexandru 135, 331, 511, 774, 1222, 1380, 1386, 1480, 1538
- Cioroianu, Adrian 591, 830, 857, 1027, 1030, 1241
- Ciotloș, Cosmin 26, 42, 65, 76, 141, 155, 180, 195, 198, 304, 332, 359, 380, 448, 453, 454, 457, 459, 483, 496, 504, 523-525, 534, 548, 591, 622, 627, 640, 658, 678, 691, 698, 790, 810, 811, 838, 866, 896, 911, 957, 961, 963, 984, 985, 1008, 1023, 1035, 1066, 1092, 1107, 1119, 1134, 1210, 1225, 1245, 1250, 1262, 1332, 1348, 1370, 1387, 1400, 1402, 1406, 1484, 1496, 1514, 1540, 1620, 1623, 1638, 1658, 1676, 1678, 1757
- Cipariu, Dan Mircea 147, 148, 171, 187, 386, 493, 495, 514, 647, 648, 690, 756, 759, 767, 770, 783, 796, 825, 858, 880, 925, 976, 977, 996, 1019, 1047, 1086, 1116, 1216, 1217, 1241, 1258, 1264, 1320, 1321, 1324, 1341, 1363, 1396, 1403, 1428, 1468, 1500, 1513, 1536, 1540, 1559, 1668, 1669, 1695, 1723, 1738, 1743
- Cistelecan, Al. 6, 10, 55, 64, 70, 137, 151, 162, 177, 244, 260, 318, 348, 369, 442, 446, 470, 530, 536, 545, 612, 619, 632, 633, 640, 641, 649, 669, 688, 730, 755, 783, 801, 827, 852, 931, 934, 938, 939, 944, 973, 995, 1014, 1029, 1064, 1115, 1192-1194, 1203, 1236, 1250, 1316, 1333, 1335, 1461-1463, 1528, 1599, 1610, 1623, 1630, 1756, 1757, 1760
- Cistelecan, Alex. 16, 70, 116, 118, 227, 260, 276, 324, 454, 591, 879, 899, 1048, 1064, 1103, 1193, 1194, 1246, 1533, 1561, 1746, 1755
- Cistelecan, Ioana 387, 454, 458, 939, 1591
- Ciucă, Constantin 993, 1249, 1262, 1380, 1613, 1691
- Clinici, Daniel 124-127, 257-259, 439, 440, 608, 609, 611, 768-770, 923-926, 1081, 1082, 1189-1191, 1315-1317, 1461, 1594, 1596, 1666, 1752-1754
- Coande, Nicolae 10, 11, 70, 76, 161, 166, 193, 220, 255, 291, 293, 319, 324, 348, 370, 479, 515, 531, 633, 710, 878, 995, 1079, 1116, 1124, 1142, 1320, 1334, 1389, 1419, 1649, 1658
- Codreanu, Theodor 812, 1041, 1163, 1291, 1442, 1718
- Codrescu, Andrei 14, 15, 65, 114, 166, 234, 277, 341, 420, 421, 433, 436, 547, 682, 844, 851, 920, 926, 959, 1072, 1162, 1310, 1362, 1372, 1407, 1551, 1552, 1592, 1593, 1628, 1687, 1723
- Codruț, Mariana 215, 279, 579, 584, 774, 1433, 1437, 1490, 1517, 1518, 1622
- Coelho, Paulo 238, 417, 516, 600, 686, 849, 1123, 1134, 1138, 1197, 1198, 1200, 1201, 1209, 1213, 1214, 1217, 1223, 1547
- Coetzee, J. M. 41, 74, 426, 1229, 1382, 1473, 1576, 1682
- Cogălniceanu, Maria 82, 362, 873, 1024, 1056, 1271
- Coloșenco, Mircea 1284, 1515, 1705, 1706, 1726

- Coman, Dan 38, 113, 248, 251, 320, 337, 345, 346, 364, 437, 442, 443, 445, 448, 449, 453, 454, 456-459, 461, 467, 689, 690, 696, 736, 773, 775, 805, 829, 866, 911-913, 978, 1001, 1020, 1116, 1129, 1163, 1174, 1229, 1241, 1259, 1313, 1328, 1526, 1586, 1613, 1670, 1690, 1746, 1757
- Comarnescu, Petru 182, 292, 358, 400, 1044, 1147, 1388, 1469
- Comănescu, Denisa 149, 321, 358, 374, 523, 550, 628, 635, 648, 770, 810, 843, 857, 858, 905, 976, 977, 1248, 1259, 1264, 1321, 1402, 1475, 1559, 1615, 1668, 1681, 1743
- Comănescu, Iulian 295, 1030, 1103, 1219, 1258
- Compagnon, Antoine 13, 22, 39, 43, 44, 109, 138, 587, 588, 598, 1297, 1313
- Condeescu, Alexandru 51, 650, 783, 825, 968, 1093, 1469
- Condrea Derer, Doina 181, 202, 365, 905, 1027, 1253, 1653
- Conkan, Marius 63, 762, 922, 1187, 1441, 1587, 1589, 1748
- Constantin, Cătălin D. 6, 293, 370, 595, 1099, 1116, 1669
- Constantin, Ilie 81, 84, 119, 156, 157, 205, 343, 385, 484, 511, 554, 638, 685, 697, 703, 840, 873, 934, 1140, 1271, 1285, 1678
- Constantinescu, Claudiu 34, 72, 108, 109, 194, 233, 320, 373, 496, 533, 633, 671, 740, 789, 830, 902, 954, 997, 1030, 1103, 1130, 1163, 1220, 1258, 1297, 1344, 1383, 1479, 1510, 1615, 1651, 1691
- Constantinescu, Codruț 15, 229, 289, 415, 620, 899, 1122
- Constantinescu, Marina 25, 684, 998, 1066, 1675, 1681
- Constantinescu, Pompiliu 116, 858
- Constantinescu, Silviu D. 384, 643, 680, 1390, 1624
- Constantinovici, Simona 350, 420, 434, 1307, 1668, 1744
- Corbu, Daniel 64, 86, 101, 106, 107, 222, 406, 586, 587, 658, 759, 796, 875, 893, 1056, 1060, 1158, 1180, 1264, 1442, 1443, 1572, 1687, 1727, 1728, 1745
- Cordoș, Sanda 6, 26, 62, 85, 132, 310, 311, 313, 399, 400, 413, 436, 445, 452, 456, 467, 580, 639, 641, 731, 771, 775, 875, 879, 907, 938, 944, 1021, 1026, 1040, 1251, 1346, 1401, 1463, 1506, 1519, 1556, 1591, 1633, 1697, 1724, 1746
- Corn, Sebastian A. 9, 11, 169, 170, 175, 324, 331, 637, 828, 836, 861, 951, 996, 1013, 1132, 1261
- Cornea, Andrei 72, 297, 304, 325, 356, 381, 391, 392, 785, 838, 907, 1027, 1137, 1166, 1250, 1384, 1478, 1510, 1584, 1609, 1670
- Cornea, Doina 527, 635, 636, 678, 795, 866, 945, 962, 1365, 1429, 1591, 1604
- Cornea, Paul 7, 9-11, 13-15, 18, 22, 59, 73, 92-94, 138, 139, 140, 166, 169, 170, 187, 234, 260, 325, 353, 390, 477, 483, 638, 671, 688, 729, 826, 999, 1011, 1021, 1027, 1076, 1135, 1168, 1386, 1498, 1654, 1664, 1718
- Corneanu, Luminița 111, 162, 234, 420, 446, 693, 903, 1062, 1444, 1731
- Corneanu, Nicolae 604, 1074, 1174, 1300, 1453, 1580
- Coroiu, Constantin 7, 34, 55, 71, 106, 137, 151, 177, 190, 219, 294, 318, 348, 369, 471, 495, 515, 530, 546, 583, 633, 650, 670, 688, 783, 801, 825, 850, 851, 890, 951, 974, 995, 1019, 1029, 1057, 1089, 1097, 1115, 1124, 1202, 1219, 1236, 1257, 1279, 1293, 1323, 1343, 1361, 1382, 1399, 1439, 1478, 1491, 1509, 1528, 1561, 1613, 1630, 1650, 1669

- Cortázar, Julio 96, 148, 234, 290, 364, 382, 464, 469, 491, 508, 526, 655, 842, 906, 965, 989, 999, 1010, 1013, 1138, 1225, 1317, 1445, 1583, 1658, 1725
- Cosașu, Radu 16, 17, 18, 21, 26, 61, 67, 68, 108, 109, 203, 233, 320, 342, 418, 472, 474, 527, 592, 651, 742, 794, 828, 830, 908, 977, 997, 1019, 1023, 1030, 1040, 1162, 1220, 1266, 1297, 1403, 1444, 1447, 1486, 1487, 1494, 1535, 1543, 1573, 1574, 1615, 1671, 1679, 1692, 1729
- Ćosić, Bora 128, 259, 320, 633, 843
- Cosma, Cristian (un cristian) 36-38, 59, 73, 139, 288, 301, 334, 454, 518, 591, 691, 746, 802, 856, 858, 896, 1002, 1020, 1105, 1106, 1122, 1125, 1132, 1134, 1237, 1459, 1483
- Costache, Iulian 8-12, 14, 15, 20, 32, 71, 84, 102, 165, 166, 168-170, 230, 247, 285, 324, 325, 353, 394, 435, 456, 477, 523, 563, 621, 638, 1250, 1667
- Costea, Alina 1316, 1459, 1461, 1593, 1751
- Costin, Calistrat 90, 102, 106, 212, 774, 1041, 1332, 1333, 1420
- Costin, Miron 1572
- Coșbuc, George 260, 601, 1007
- Coșovei, Ștefania 492, 544, 686, 690, 848, 993, 1264, 1396, 1690
- Coșovei, Traian T. 47, 147, 511, 523, 647, 657, 666, 690, 773, 782, 799, 810, 895, 948, 976, 977, 1065, 1209, 1241, 1252, 1259, 1264, 1268, 1316, 1321, 1365, 1469, 1480, 1525, 1645, 1753
- Crașovan, Elena 111, 122, 234, 246, 420, 593, 740, 751, 903, 915, 1063, 1076, 1164, 1174, 1307, 1308, 1445, 1458, 1574, 1584, 1730, 1741
- Crăciun, Călin 260, 269, 614, 940, 1250, 1465, 1598, 1601, 1756
- Crăciun, Dana 28, 184, 422, 754, 794, 915, 1085, 1164, 1170, 1222, 1527, 1577, 1579
- Crăciun, Gheorghe 30, 61, 141, 167, 276, 345, 353, 463, 477, 614, 675, 727, 762, 944, 978, 980, 981, 1065, 1079, 1090, 1190, 1196, 1208, 1403, 1466, 1568, 1603, 1607, 1634, 1648, 1757
- Crăciunescu, Ioana 126, 485, 506, 648, 799, 803, 804, 810, 849, 859, 1360, 1396, 1517, 1518, 1622
- Creangă, Ion 57, 157, 162, 173, 222, 312, 342, 390, 391, 464, 510, 585, 645, 663, 664, 807, 821, 867, 1040, 1343, 1641, 1658, 1714, 1724
- Creția, Petru 32, 305, 306, 307, 371, 416, 671, 791, 803, 807, 882, 964, 1077, 1173, 1445, 1665, 1726
- Crețu, Bogdan 216, 224, 277-279, 315, 323, 334, 359, 408, 454, 456, 458, 459, 462, 478, 486, 551, 576, 580, 583, 588, 651, 660, 691, 729, 736, 772, 789, 813, 907, 926, 964, 965, 996, 1047, 1048, 1065, 1084, 1250, 1315, 1333, 1402, 1420, 1467, 1506, 1517, 1518, 1617, 1622, 1634, 1722, 1728
- Crețu, Nicolae 585, 892, 1058, 1158, 1294
- Crețu, Tudor 37, 248, 251, 448, 454, 606, 753, 917, 1078, 1174, 1309, 1454
- Cristea, Dan 14, 103, 119, 146, 147, 149, 164, 170, 186, 291, 316, 335, 342, 367, 390, 464, 511, 539, 542, 638, 646, 665, 685, 759, 797, 810, 845, 946, 969, 990, 1109, 1215, 1226, 1230, 1252, 1268, 1275, 1394, 1420, 1489, 1505, 1610, 1626, 1644, 1686
- Cristea, Radu Călin 51, 84, 92, 93, 471, 523, 621, 953, 968, 969, 972, 983, 988, 989, 1009, 1093
- Cristea, Simion Doru 58, 381, 469, 662, 1181

- Cristea, Valeriu 294, 310, 404, 494, 1361, 1678
- Cristea-Enache, Daniel 4, 6, 10, 25, 26, 28, 31, 32, 35, 38, 42, 51, 64, 65, 68, 76, 78, 92, 95, 115, 127, 128, 142, 144, 156, 158, 180, 183, 199, 203, 236, 237, 277, 278, 281, 285, 304, 308, 310, 314, 321, 332, 335, 339, 355, 359, 361, 364, 376, 381, 383, 393, 443, 446, 451, 452, 454, 456, 458, 459, 462, 471, 475, 484, 488, 505-507, 524, 527, 531, 534, 540, 548, 588, 595, 620, 622, 627, 632, 638, 640, 649, 650, 669, 670, 681, 688, 689, 702, 726, 731, 735, 744, 759, 772, 773, 783, 784, 794, 801, 813, 814, 816, 825, 826, 842, 851, 852, 864, 866, 879, 904, 906-908, 951, 952, 954, 957, 965, 973, 976, 994, 996, 1010, 1014, 1018, 1029, 1030, 1048, 1066, 1067, 1088, 1089, 1097, 1115, 1124, 1128, 1138, 1162, 1167, 1202, 1215, 1218, 1219, 1226, 1228, 1236, 1237, 1250, 1251, 1255, 1257, 1266, 1275, 1293, 1300, 1323, 1336, 1342, 1354, 1356, 1361, 1376, 1377, 1382, 1391, 1399, 1410, 1440, 1448, 1460, 1463, 1478, 1488, 1491, 1494, 1500, 1506, 1508, 1519, 1528, 1536, 1545, 1569, 1573, 1578, 1613, 1617, 1624, 1629, 1642, 1649, 1661, 1668, 1685, 1686, 1690, 1691, 1723, 1724, 1734, 1746, 1762
- Cristescu, Ioan 977, 988, 996, 1241, 1321, 1506, 1517, 1518, 1622, 1707
- Cristi, Adi 107, 226, 586, 733, 796, 1264, 1569, 1727
- Cristofor, Ion 1, 846, 937, 1005, 1111, 1176, 1232, 1263, 1415, 1470, 1502, 1589, 1606
- Cristoiu, Ion 378, 513, 705, 994, 1267, 1337, 1370, 1377, 1501
- Crîșan, Dana 366, 377, 531, 845, 1084
- Croitoru, Dan 632, 661, 810, 840, 1546
- Crudu, Dumitru 68, 180, 312, 313, 334, 345, 443, 448-450, 454, 459, 460, 478, 486, 590, 599, 761, 769, 1031, 1106, 1129, 1190, 1314, 1525, 1748
- Csejka, Gerhardt 50, 138, 174, 463, 475, 1032, 1357, 1485
- Cubleșan, Constantin 132, 142, 220, 281, 385, 758, 764, 776, 919, 949, 1115, 1186, 1246, 1416, 1499, 1549, 1552, 1556, 1558, 1725
- Cubleșan, Victor 132, 248, 253, 438, 467, 760, 764, 767, 922, 1186, 1313, 1590
- Cugno, Marco 121, 202, 673, 700, 711, 715, 878, 1100
- Culcer, Dan 58, 244, 260, 928, 929, 1192, 1207, 1372, 1407, 1466, 1552, 1756
- Culcer, Rodica 36, 136, 326, 665, 1027, 1250
- Culianu, Ioan Petru 537, 767, 833, 908, 938, 1182-1184, 1376, 1754
- Cusin, Adi 875, 1158, 1443, 1572
- Cusin, Fraga 780, 791, 794, 875, 1158, 1172
- Cuțitaru, Codrin Liviu 43, 49, 77, 111, 138, 183, 201, 333-335, 419, 486, 487, 506, 526, 593, 660, 679, 702, 741, 903, 1063, 1250, 1298, 1334, 1351, 1408, 1445, 1498, 1575, 1640, 1692, 1731

D

- Dabija, Nicolae 728, 1295, 1420, 1442, 1723
- Daici, Sabra 433, 537, 579, 637, 868, 915, 917, 984, 1068, 1132, 1154, 1297, 1521, 1522
- Damaschin, Dan 750, 850, 851, 928, 1023, 1024, 1036, 1747
- Damian, S. 116, 249, 333, 397, 400, 404, 596, 1024, 1053, 1289, 1734
- Damian, Ștefan 254, 758, 764, 1193,

- 1194, 1312, 1592
- Dan, Pavel 263, 289, 430, 663, 664, 1003, 1318, 1463, 1708
- Dan, Vasile 162, 244, 390, 419, 550, 635, 711, 770, 1078, 1108, 1408, 1429, 1745, 1758
- Danilov, Nichita 21, 143, 162, 170, 221, 276, 323, 334, 365, 452, 536, 544, 584, 648, 759, 773, 810, 822, 948, 965, 976, 977, 985, 1013, 1039, 1086, 1141, 1175, 1179, 1190, 1196, 1264, 1321, 1405, 1480, 1642, 1648, 1727, 1745, 1747
- Darian, Alina 114, 422, 1615, 1635, 1637, 1737
- Dascălu, Bogdan Mihai 213, 398, 984, 1177, 1289, 1430, 1745
- Dascălu, Crișu 397, 723, 880, 882, 1073, 1430, 1718
- Dascălu, Mihai 403, 568, 570, 573, 721, 722, 726, 880, 882
- Datcu, Iordan 156, 526, 792, 1225, 1514, 1658
- Dănilă, Ioan 90, 211, 392, 559, 1147, 1280, 1281, 1422
- Dănilă, Simion 583, 751, 759, 1180, 1309, 1581
- Dărămuș, Lucia 126, 258, 259, 391, 769, 850, 884, 924, 1081, 1146, 1189, 1279, 1282, 1431, 1752
- Decuble, Gabriel H. 1041, 1366, 1367, 1405, 1496, 1534, 1608, 1625, 1728
- Demény, Péter 265, 358, 363, 818, 959, 1103, 1246, 1419, 1561, 1655
- Derrida, Jacques 254, 777, 803, 1112, 1605
- Diaconescu, Ioana 161, 699, 1211, 1260, 1350, 1371, 1596
- Diaconu, Gelu 36, 583, 767, 819, 1215
- Diaconu, Marin 396, 403, 564, 799, 998, 1044, 1049, 1284, 1370, 1706, 1707
- Diaconu, Mircea A. 10-12, 64, 86, 87, 97, 101, 143, 156, 166, 199, 215, 219, 220, 270, 305, 406, 452, 576, 581, 619, 638, 796, 864, 868, 893, 942, 954, 1055, 1066, 1247, 1264, 1292, 1322, 1420, 1439, 1568, 1603, 1610, 1682, 1723, 1727
- Diaconu, Virgil 168, 574, 793, 796, 812, 893, 1275, 1431, 1691
- Dima, Simona-Grazia 26, 66, 96, 162, 205, 292, 434, 463, 491, 506, 536, 640, 686, 700, 758, 875, 922, 964, 1024, 1196, 1248, 1271, 1413, 1485, 1490, 1541, 1749
- Dimisianu, Gabriel 3, 10, 14, 15, 25, 83, 141, 164, 166, 170, 171, 204, 240, 335, 342, 388, 391, 441, 504, 553, 638, 697, 701, 703, 706, 719, 730, 800, 864, 866, 875, 879, 922, 954, 1039, 1066, 1109, 1139, 1215, 1226, 1271, 1275, 1341, 1361, 1386, 1400, 1494, 1542, 1548, 1637, 1675, 1677, 1678, 1746
- Dimov, Leonid 307, 409, 753, 1588
- Dinco, Sorin 609, 770, 1096, 1460, 1593, 1752
- Dinescu, Mircea 64, 309, 317, 351, 386, 550, 556, 604, 635, 648, 696, 704, 705, 749, 770, 818, 827, 834, 919, 1029, 1109, 1112, 1216, 1275, 1300, 1312, 1316, 1321, 1322, 1429, 1480, 1485, 1486, 1494, 1534, 1746
- Dinescu, Viorel 723, 1442, 1443, 1515, 1726
- Dinițoiu, Adina 13, 18, 19, 39, 60, 140, 154, 172, 173, 298, 304, 323, 352, 358, 420, 448, 481, 550, 593, 674, 836, 862, 903, 980, 981, 1063, 1117, 1132, 1208, 1242, 1246, 1261, 1297, 1313, 1327, 1346, 1385, 1447, 1482, 1495, 1538, 1616, 1617, 1654, 1731
- Djuvara, Neagu 42, 59, 134, 169, 362, 380, 415, 433, 440, 599, 686, 843, 998, 1097, 1114, 1210, 1222, 1360, 1401, 1475, 1540, 1545, 1546, 1669, 1691
- Doboș, Andrei 3, 36, 37, 775, 1202, 1372,

- 1607, 1748
- Doboși, Oana 430, 917, 1075, 1078, 1458
- Dobrescu, Alexandru 27, 42, 585, 717, 718, 730, 961, 1041, 1262, 1333, 1540, 1746
- Dobrescu, Caius 18, 32, 138, 237, 311, 313, 323, 325, 353, 354, 463, 500, 523, 609, 655, 688, 750, 891, 917, 1032, 1078, 1103, 1131, 1135, 1209, 1219, 1242, 1246, 1292, 1327, 1366, 1463, 1510, 1517, 1518, 1561, 1619, 1622, 1638, 1756
- Dobrogeanu-Gherea, Constantin 353, 1247, 1477
- Docea, Vasile 88, 120, 243, 433, 1027
- Doclin, Octavian 121, 246, 256, 411, 430, 466, 582, 583, 603, 607, 706, 990, 1274, 1470, 1581
- Dohotaru, Adi 10, 12, 48, 254, 1718
- Doinaș, Ștefan Aug. 28, 138, 351, 867, 859, 1199, 1294, 1745
- Doman, Dumitru Augustin 796, 893, 1085, 1142, 1350
- Donose Samuelsson, Liliana 163, 573, 1402, 1482, 1524
- Dorcescu, Eugen 119, 120, 243, 358, 429, 434, 604, 919, 1580, 1581, 1582, 1602, 1739
- Dorian, Gellu 36, 37, 38, 64, 67, 97, 101, 103, 105, 166, 170, 188, 221, 291, 407, 581, 582, 583, 729, 796, 810, 858, 892, 893, 992, 1024, 1057, 1158, 1178, 1230, 1264, 1279, 1293, 1395, 1431, 1441, 1570, 1687, 1690, 1724, 1727
- Dostoievski, F. M. 44, 49, 74, 90, 211, 225, 259, 262, 342, 550, 362, 392, 499, 560, 569, 605, 645, 720, 729, 863, 1006, 1043, 1053, 1082, 1118, 1148, 1150, 1158, 1288, 1371, 1423, 1705, 1719, 1734
- Dragolea, Mihai 132, 776, 878, 937, 1263, 1415, 1756
- Dragomán, György 110, 340, 464, 467, 475, 556, 696, 1078, 1094, 1229
- Dragomir, Caius Traian 104, 225, 248, 410, 919, 1570, 1725
- Dragomir, Gruia 116, 117, 118, 209, 238, 240, 241, 242, 424, 426, 428, 599, 600, 602, 603, 747, 748, 910, 913, 1070, 1071, 1072, 1073, 1170, 1171, 1172, 1305, 1339, 1450, 1452, 1737, 1738
- Dragomir, Leonid 1319, 1377, 1391, 1406, 1580, 1617
- Dragomir, Tatiana 132, 187, 400, 454, 1038
- Dragomirescu, Mihail 353, 399, 704, 800, 1581, 1706
- Dragu, Ana 37, 83, 165, 336, 456, 775, 978, 1001, 1002, 1020, 1116, 1236, 1241
- Drakulić, Slavenka 247, 248, 480, 507, 997, 1219
- Dram, Constantin 97, 102, 219, 222, 406, 581, 728, 729, 890, 961, 1056, 1156, 1264, 1292, 1440, 1569, 1723
- Drăgan, Simona 403, 566, 720, 916, 1054, 1150
- Drăghia, Ovidiu 518, 552, 657, 960, 1209, 1265, 1326, 1512, 1656, 1674
- Drăghici, Elena 116, 242, 749, 1073, 1172
- Drăghici, Marian 202, 276, 277, 280, 531, 615, 771, 773, 893, 1086, 1153, 1190, 1320, 1322, 1469, 1757, 1762
- Drumea, Domnica 37, 302, 449, 450, 456, 461, 741, 1111, 1137, 1221, 1447, 1670, 1748
- Duca, Bogdan 545, 687, 1029, 1123, 1235, 1477, 1492
- Duda, Virgil 9, 10, 11, 12, 15, 55, 66, 166, 323, 418, 438, 638, 678, 689, 1361
- Dumas-tatăl, Alexandre 342, 788, 1343, 1368, 1546, 1739
- Dumitrache, Silvia 18, 41, 74, 139, 323, 356, 497, 519, 636, 672, 673, 805, 862, 1002, 1118, 1222, 1326, 1537, 1616, 1634, 1672, 1673, 1674
- Dumitrache, Simona 412, 630, 668, 1160,

- 1490
Dumitrașcu, Aurel 86, 170, 180, 199, 207, 465, 584, 639, 718, 1497, 1551, 1571
Dumitrescu, Bogdan 701, 1008, 1062, 1131, 1172, 1173, 1324, 1333, 1450, 1451, 1509
Dumitrescu, Florin 31, 32, 301, 830, 845, 1030, 1510
Dumitrescu, Mircia 149, 186, 825, 1015, 1206, 1595, 1660
Dumitrescu-Bușulenga, Zoe 220, 802, 1024, 1317, 1595, 1620, 1724
Dumitriu, Petru 157, 333, 539, 555, 638, 657, 659, 700, 701, 704, 729, 852, 873, 1228, 1252, 1282, 1285, 1288, 1340, 1399, 1419, 1491, 1509
Dumitru, Ion 685, 697, 796, 845, 879
Dumitru, Teodora 6, 16, 33, 71, 138, 191, 448, 452, 456, 458, 533, 545, 649, 689, 784, 800, 802, 826, 852, 907, 952, 973, 976, 997, 1019, 1047, 1219, 1236, 1250, 1257, 1324, 1364, 1383, 1463, 1486, 1509, 1614, 1632
Dună, Teodor 38, 251, 346, 351, 443, 447, 448, 449, 452, 456, 457, 459, 460, 461, 467, 796, 898, 912, 978, 1020, 1083, 1129, 1328, 1402, 1748
- E**
- Eco, Umberto 126, 132, 133, 259, 341, 427, 537, 560, 668, 820, 824, 954, 976, 977, 1392, 1406, 1503, 1535, 1577, 1651
Ecovoiu, Georgina 128, 260, 320, 633, 843
Eftimie, Gabi 37, 449, 642, 696, 904, 1202, 1401, 1451, 1501, 1725
Eliade, Mircea 8, 71, 72, 120, 129, 130, 139, 140, 143, 154, 186, 236, 296, 307, 315, 341, 377, 381, 396, 412, 416, 481, 511, 526, 548, 553, 581, 586, 635, 659, 703, 724, 733, 743, 780, 833, 834, 839, 883, 892, 908, 913, 925, 967, 1040, 1083, 1094, 1112, 1149, 1166, 1182, 1183, 1184, 1185, 1206, 1214, 1247, 1260, 1273, 1277, 1290, 1329, 1330, 1340, 1388, 1423, 1464, 1484, 1541, 1554, 1557, 1586, 1647, 1687, 1693, 1705, 1706, 1709, 1713, 1714
Eliot, T. S. 53, 422, 423, 505, 544, 1025, 1026, 1142, 1275, 1666
Elvin, B. 473, 539, 550, 660, 908
Eminescu, Mihai 8-12, 14, 15, 20, 31-35, 41, 43, 45, 52, 53, 58, 65, 70, 83, 87-90, 97, 102, 104, 112, 113, 119, 122, 125, 148, 150, 159, 165-171, 180, 201, 206, 225, 230, 236, 237, 247, 252, 259, 281, 285, 292, 311, 315, 325, 331, 342, 347, 359, 376, 394, 396, 403, 407, 417, 431, 435, 477, 503, 508, 550, 563, 565, 581, 583, 585, 587, 600, 604, 611, 620, 621, 622, 624, 629, 630, 638, 639, 646, 651, 665, 666, 669-671, 682, 687, 689, 717-719, 729, 732, 756, 758, 761, 766, 768, 803, 806-808, 811, 825, 831, 860, 864, 865, 873, 877, 882, 883, 892-894, 904, 905, 913, 914, 919, 921, 924, 956, 972, 973, 986, 993, 995, 1014-1019, 1024, 1030, 1041, 1044-1047, 1050, 1056, 1057, 1059, 1067, 1091, 1095, 1106, 1107, 1114, 1115, 1137, 1138, 1153, 1156, 1158, 1163, 1179, 1211, 1212, 1216, 1218, 1225, 1226, 1227, 1235, 1253, 1278, 1285, 1294, 1295, 1297, 1305, 1316, 1317, 1344, 1346, 1353, 1389, 1401, 1406, 1407, 1412, 1435, 1437, 1441, 1445, 1489, 1515, 1527, 1528, 1529, 1530, 1531, 1550, 1569, 1576, 1595, 1596, 1614, 1618, 1624, 1626, 1641, 1663, 1664, 1696, 1700, 1704, 1711, 1714, 1721, 1725, 1745
Enescu, George 549, 724, 780, 914, 925,

- 1212, 1227, 1388
- Ernu, Vasile 2, 12, 14, 15, 20, 46, 61, 63, 116, 118, 130, 156, 165, 181, 195, 217, 218, 227, 329, 340, 377, 454, 486, 498, 501, 523, 532, 550, 629, 656, 694, 702, 805, 834, 835, 845, 861, 863, 872, 885, 886, 955, 981, 1031, 1118, 1140, 1208, 1272, 1303, 1336, 1376, 1385, 1390, 1406, 1408, 1409, 1449, 1481, 1511, 1514, 1532, 1545, 1585, 1609, 1615, 1652, 1737, 1755
- Esinencu, Nicoleta 58, 217, 518, 1090, 1106, 1485
- Espmark, Kjell 54, 137, 150, 189, 469, 470, 625, 631, 687, 688, 850, 1013, 1201, 1342, 1398, 1528
- Esterházy, Péter 153, 165, 608, 635, 638, 739, 762, 770, 786, 804, 810, 818, 820, 832, 840, 842, 847, 865, 948, 970, 985, 1452, 1467, 1510, 1575, 1655
- Evu, Eugen 465, 1147, 1230, 1307, 1310

F

- Faifer, Florin 97, 584, 688, 916, 1423, 1620
- Fanache, V. 248, 467, 775, 875, 919, 920
- Faulkner, William 340, 342, 421, 599, 1087, 1332, 1334, 1348, 1370, 1386, 1406, 1483, 1496, 1514, 1516, 1540, 1676
- Fărcășanu, Mihail 185, 1166, 1236, 1370, 1676
- Fercu, Ion 90, 211, 392, 560, 720, 1043, 1148, 1282, 1423, 1704, 1705
- Filimon, Mariana 170, 812, 1142, 1252, 1264, 1559
- Filipescu, Radu 380, 665, 1027, 1623, 1642, 1660, 1661
- Finkenthal, Michael 63, 358, 480, 706, 711, 878, 1558, 1760
- Firan, Carmen 153, 161, 234, 1086, 1433
- Fischhof, Andrei 664, 777, 1144, 1158, 1159
- Fitzgerald, F. Scott 248, 425, 508, 1010, 1579
- Flaubert, Gustave 115, 834, 886, 1033, 1362, 1368, 1371, 1558, 1656
- Flămând, Dinu 64, 143, 374, 429, 627, 628, 654, 726, 727, 759, 760, 799, 804, 810, 835, 859, 860, 903, 933, 937, 1037, 1068, 1109, 1217, 1285, 1372, 1407, 1471, 1491, 1552
- Florescu, Gheorghe 9, 11, 20, 97, 155, 168, 183, 213, 230, 298, 325, 367, 419, 477, 639, 844, 1031, 1242, 1442, 1665
- Florescu, Nicolae 83, 207, 385, 386, 555, 658, 703, 704, 734, 873, 1140, 1166, 1255, 1272, 1412, 1549, 1693
- Florescu, Radu 170, 406, 796, 1322, 1727
- Florescu, Vali 238, 301, 308, 331, 506, 527, 533, 598, 698, 1228, 1258, 1298, 1323, 1326, 1337, 1345, 1500, 1682
- Florian, Filip 7, 9-14, 17, 21, 30, 32, 49, 63, 74, 84, 86, 139, 145, 165-170, 199, 233, 243, 296, 325, 334, 340, 365, 430, 438, 443-445, 447-449, 453, 455-461, 467, 471, 475, 486, 490, 502, 510, 521, 527, 550, 634, 635, 638, 639, 652, 673, 681, 730, 739, 770, 775, 783, 810, 818, 828, 829, 830, 842, 876, 912, 944, 954, 1020, 1064, 1065, 1095, 1129, 1137, 1165, 1191, 1303, 1354, 1357, 1358, 1388, 1390, 1391, 1403, 1481, 1482, 1485, 1504, 1505, 1545, 1573, 1577, 1585, 1632, 1651, 1746
- Florian, Matei 475, 634, 1303, 1390, 1408, 1481, 1585, 1609, 1632, 1642, 1643, 1654, 1670, 1736
- Foarță, Cristina 116, 209, 237, 429, 602
- Foarță, Șerban 3, 9, 15, 18, 28, 48, 49, 57, 66, 83, 113, 119, 124, 132, 142, 152, 162, 169, 170, 196, 202, 207, 243, 245, 289, 295, 324, 325, 340, 360, 382, 388, 419, 422, 429, 469,

- 523, 526, 554, 555, 603, 664, 686, 699, 706, 723, 727, 742, 750, 753, 773, 778, 811, 819, 820, 858, 874, 889, 890, 914, 950, 964, 1006, 1027, 1057, 1074, 1092, 1106, 1107, 1113, 1119, 1134, 1135, 1142, 1158, 1173, 1200, 1209, 1235, 1262, 1274, 1275, 1307, 1328, 1331, 1374, 1387, 1406, 1408, 1414, 1453, 1460, 1474, 1495, 1503, 1504, 1541, 1543, 1551, 1576, 1580, 1608, 1666, 1668, 1687, 1689, 1695, 1738, 1744
- Ford, Richard 234, 522, 659, 821, 1164, 1267, 1298, 1305, 1404, 1405, 1671
- Frantz, Ona 75, 507, 508, 509, 1063
- Frățiță, Augustin 810, 976, 977, 1253, 1254, 1321, 1365, 1761
- Fulger, Mihai 295, 499, 641, 689, 1000
- Fundoianu, B. 22, 172, 253, 278, 410, 556, 663, 760, 1090, 1145, 1221, 1301, 1348, 1388, 1397, 1486, 1489, 1490, 1493, 1494, 1625, 1605, 1622, 1626, 1649, 1726, 1735
- Furtună, Angela 80, 168, 188, 276, 543, 555, 581, 702, 706, 811, 838, 872, 1140, 1271, 1550, 1694, 1727
- ## G
- Gábos, Ildikó 48, 382, 429, 469, 475, 556, 820, 1078, 1307, 1608
- Galaicu-Păun, Emilian 260, 276, 419, 463, 614, 680, 944, 1063, 1161, 1192, 1196, 1213, 1437, 1466, 1526, 1603, 1666, 1670
- Galben, Cornel 88, 90, 211, 393, 562, 717, 1059, 1279, 1280, 1333, 1420, 1702, 1704
- Galiș, Florin 694, 749, 779, 787, 888, 910, 913
- Garofeanu, Ruxandra 186, 319, 483, 504, 955, 1492, 1715, 1716
- Garrigós, Joaquín 35, 321, 326, 328, 358, 675
- Gălățanu, Mihail 45, 91, 141, 168, 169, 188, 258, 362, 440, 449, 523, 640, 677, 690, 765, 773, 797, 845, 892, 922, 924, 976, 977, 1190, 1216, 1252, 1321, 1389, 1490, 1560, 1628, 1681
- Gârbea, Horia 88, 99, 103, 146, 148, 157, 165-168, 170, 171, 187, 188, 258, 282, 283, 285, 291, 309, 312, 316, 343, 367, 389, 441, 465, 491, 511, 523, 542, 574, 609, 629, 641, 646, 666, 668, 685, 686, 695, 697, 757, 769, 780, 796, 797, 810, 822, 847, 879, 924, 970, 991, 1085, 1215, 1216, 1230, 1253, 1268, 1340, 1360, 1380, 1393, 1394, 1417, 1432, 1476, 1540, 1561, 1599, 1610, 1611, 1627, 1645, 1663-1667, 1681, 1686, 1691
- Gârnet, Vasile 216, 218, 518, 574, 575, 577, 615, 884, 1151, 1153, 1154, 1432, 1433, 1437, 1494, 1732
- Geacăr, Diana 37, 38, 251, 346, 437, 461, 591, 1133, 1307, 1646, 1690
- Genaru, Ovidiu 221, 797, 890, 961, 1041, 1094, 1279, 1348, 1423, 1517, 1518, 1622, 1700, 1701, 1702
- George, Alexandru 99, 148, 168, 188, 292, 316, 332, 345, 368, 466, 493, 512, 543, 630, 646, 667, 685, 781, 797, 798, 822, 847, 946, 971, 992, 1216, 1230, 1253, 1269, 1340, 1360, 1381, 1395, 1477, 1490, 1506, 1526, 1548, 1602, 1612, 1628, 1644, 1667, 1733
- Georgescu, Irina 137, 318, 518, 951, 894, 895, 959, 980, 1029, 1125, 1180, 1202, 1207, 1223, 1236, 1243, 1381, 1382, 1494, 1635, 1674, 1713
- Georgescu, Liviu 10, 166, 170, 171, 270, 284, 285, 324, 362, 678, 733, 759, 765, 839, 1757
- Georgescu, N. 32, 43, 392, 396, 1017, 1041, 1046, 1106, 1285, 1406,

- 1528
- Gheo, Radu Pavel 10, 12, 14, 21, 28, 48, 116, 118, 119, 123, 144, 157, 158, 165, 183, 202, 203, 230, 247, 253, 261, 295, 296, 297, 348, 434, 443, 449, 454, 608, 681, 753, 815, 830, 902, 905, 917, 918, 977, 986, 994, 1030, 1071, 1106, 1266, 1297, 1316, 1375, 1390, 1409, 1417, 1453, 1454, 1457, 1481, 1538, 1576, 1585, 1661, 1742
- Gheorghe, Cezar 18, 39, 173, 323, 352, 356, 378, 497, 499, 653, 654, 806, 860, 862, 1000, 1020, 1243, 1327, 1366, 1404, 1495, 1537, 1634, 1653, 1672, 1673
- Gheorghe, Ion 142, 753, 1408, 1411, 1638
- Gheorghişor, Gabriela 110, 162, 164, 168, 419, 593, 658, 741, 821, 946, 962, 1031, 1062, 1094, 1163, 1380, 1444, 1575, 1627
- Gheran, Niculae 15, 33, 151, 156, 287, 483, 491, 640, 649, 775, 941, 1159, 1194, 1207, 1225
- Gherghel, Valeriu 334, 486, 660, 1725, 1726
- Gherghina, Sergiu 129, 467, 776, 948, 1003, 1198, 1372, 1604
- Gherguţ, Sorin 301, 492, 651, 691, 789, 1254, 1401, 1451, 1501
- Ghica, Marius 151, 254, 582, 1039, 1179, 1763
- Ghika, Vladimir 7, 386, 1057, 1528, 1529
- Ghilezan, Marius 10, 73, 166, 356, 357, 367, 479, 656, 982, 1103
- Ghiţă, Cătălin 22, 87, 91, 253, 324, 439, 454, 941, 969, 1250, 1465
- Ghiţă, Roxana 22, 87, 91, 253, 324, 439, 941, 969
- Ghiţeanu, Serenela 145, 527, 795, 844, 1028, 1096
- Ghiţescu, Micaela 307, 485, 627, 653, 654, 743, 985, 1009, 1063, 1070, 1244, 1331, 1334, 1351, 1660
- Ghiţulescu, Mircea 45, 99, 100, 165, 170, 171, 259, 565, 584, 630, 689, 726, 974, 991, 1003, 1186, 1198, 1233, 1252, 1432, 1610, 1686, 1687
- Ghiţulescu, Zeno 275, 276, 463, 614, 1763
- Ghiu, Bogdan 9, 17, 22, 23, 24, 113, 146, 169, 170, 189, 324, 344, 349, 368, 492, 504, 512, 523, 639, 652, 658, 720, 769, 770, 803, 886, 905, 907, 976, 977, 1027, 1096, 1138, 1143, 1216, 1290, 1316, 1321, 1336, 1387, 1391, 1495, 1519, 1526, 1698
- Gide, André 362, 812, 840, 1011, 1104, 1558
- Ginsberg, Allen 65, 452, 617, 648, 1544
- Giurgeanu, Stela 16, 108, 235, 295, 296, 372, 594, 1103
- Gîrmacea, Gabriela 560, 561, 562, 1147, 1283, 1421, 1704
- Glăvan, Gabriela 111, 120, 420, 594, 741, 903, 1063, 1077, 1299, 1446, 1458, 1510, 1576, 1731
- Glodeanu, Gheorghe 132, 706, 758, 1039, 1176, 1179, 1420, 1745
- Godun, Cristina 290, 433, 577, 619, 637, 741, 1522, 1523
- Godun, Jarosław 152, 155, 374, 884, 917, 1522
- Goebel, Joey 804, 809, 821, 832, 833, 840, 1068, 1070, 1071
- Goethe, Johann Wolfgang von 485, 569, 734, 901, 985, 1053, 1578, 1629, 1714, 1719
- Goga, Octavian 557, 894, 1002, 1233, 1331, 1452, 1474, 1595, 1633
- Golding, William 671, 1098, 1123, 1170, 1642
- Goldiş, Alex 6, 132, 260, 310, 313, 355, 413, 438, 442, 443, 446, 448, 452, 454, 456, 580, 588, 641, 907, 1047, 1048, 1065, 1195, 1208, 1250, 1361, 1379, 1382, 1506, 1633, 1746, 1756
- Goma, Paul 79, 137, 333, 380, 385, 406, 582, 673, 777, 834, 907, 1052, 1142, 1231, 1255, 1285, 1290,

- 1528, 1536, 1551, 1611, 1612,
1629, 1630, 1649, 1693, 1694
- Gombrowicz, Witold 31, 211, 290, 433,
741, 806, 1522, 1523, 1654
- Gorczyca, Mariana 132, 139, 267, 403,
879, 1600
- Gorzo, Andrei 488, 489, 499, 517, 612,
641, 689, 745, 1343
- Gorzo, Iulia 239, 320, 594, 659, 682,
1164, 1267, 1298, 1305, 1404,
1671
- Gospodinov, Georgi 290, 297, 313, 1325,
1353
- Goșu, Armand 4, 283, 966, 1027, 1122,
1662
- Grass, Günter 55, 176, 364, 366, 561,
702, 771, 1180, 1369, 1457, 1501
- Grăsoiu, Liviu 7, 305, 894, 907, 1161
- Greceanu, Adela 111, 114, 117, 137, 172,
336, 337, 346, 523, 550, 591, 635,
696, 739, 803, 804, 806, 818, 830,
912, 978, 1020, 1064, 1082, 1191,
1452, 1480, 1486, 1495, 1589,
1591
- Greene, Graham 598, 745, 1028, 1269,
1624, 1668
- Gregori, Ilina 15, 24, 39, 58, 165, 281,
407, 638, 831, 864, 972, 1163,
1305, 1346, 1489, 1674, 1700
- Grigore, Rodica 6, 34, 55, 96, 137, 214,
271, 277, 279, 283, 319, 402, 410,
546, 572, 618, 621, 649, 670, 724,
770, 772, 851, 883, 888, 942, 951,
973, 994, 1013, 1029, 1053, 1085,
1086, 1098, 1115, 1124, 1150,
1151, 1195, 1202, 1218, 1236,
1289, 1320, 1323, 1343, 1382,
1398, 1432, 1464, 1468, 1469,
1491, 1561, 1602, 1613, 1649,
1668, 1721, 1725, 1756
- Grigurcu, Gheorghe 6, 26, 42, 44, 65, 66,
76, 79, 82, 97, 106, 142, 156, 180,
181, 199, 204, 208, 225, 244, 248,
277, 305, 332, 360, 381, 385, 388,
391, 411, 484, 489, 505, 524, 534,
553, 615, 623, 640, 658, 678, 685,
697, 702, 704, 706, 726, 792, 811,
838, 866, 872, 879, 895, 919, 962,
984, 1008, 1023, 1035, 1054, 1084,
1092, 1107, 1119, 1135, 1139,
1141, 1160, 1190, 1210, 1225,
1246, 1263, 1270, 1272, 1290,
1295, 1332, 1348, 1361, 1370,
1387, 1406, 1411, 1412, 1442,
1460, 1461, 1463, 1466, 1484,
1497, 1514, 1544, 1547, 1548,
1571, 1611, 1620, 1638, 1655,
1658, 1676, 1692, 1693, 1718,
1727, 1746, 1756, 1762, 1763
- Grosu, Monica 271, 282, 292, 400, 618,
1380
- Grosu, Mugar 770, 1096, 1106, 1221,
1459, 1461, 1495
- Groșan, Ioan 421, 442, 500, 620, 621,
718, 931, 935, 938, 977, 1079,
1134, 1179, 1241, 1249, 1365,
1447, 1462, 1598, 1600
- Groza, Claudiu 1, 23, 132, 452, 454, 521,
689, 1111, 1556, 1558, 1592
- Gruia, Ioana 351, 478, 913, 1072, 1172,
1305, 1738
- Grunberg, Arnon 34, 72, 239, 1615, 1640,
1738
- Guralivu, Emanuel 36, 523, 1146, 1158,
1187
- Guțu, George 680, 986, 1089, 1097, 1452,
1456, 1524, 1658, 1662
- Gvozdenović, Slavomir 243, 412, 757,
895, 1074, 1263, 1306, 1453
- Gyurcsik, Ilie 429, 751, 753, 915, 1077

H

- Hancer, Aida 36, 38, 87, 188, 251, 471,
536, 554, 685, 697, 796, 879, 1464,
1727
- Hanif, Mohammed 374, 668, 739, 1212,
1737
- Hanu, Dan Bogdan 221, 270, 720, 759,
1333, 1704
- Harms, Daniil 776, 887, 926, 1083, 1105,
1192, 1461, 1597

- Harris, Jean 18, 61, 297, 307, 315, 326, 844, 855
- Hasdeu, B. P. 3, 77, 116, 163, 698, 1036, 1469
- Haulică, Michael 25, 40, 63, 75, 140, 154, 175, 196, 330, 358, 379, 482, 520, 553, 637, 657, 675, 696, 740, 788, 806, 835, 836, 861, 863, 902, 904, 960, 982, 1001, 1022, 1032, 1063, 1091, 1105, 1118, 1132, 1164, 1209, 1223, 1245, 1298, 1326, 1347, 1368, 1386, 1405, 1446, 1483, 1495, 1512, 1539, 1576, 1618, 1634, 1656, 1666, 1674, 1731
- Havel, Václav 624, 745, 791, 857, 1023, 1345, 1501, 1662
- Hăulică, Dan 25, 186, 504, 769, 770, 866, 1047, 1284, 1364, 1401, 1484, 1492, 1707, 1711, 1712
- Heliade-Rădulescu, Ion 276, 1696
- Hemingway, Ernest 231, 262, 643, 835, 995, 1057, 1191, 1213, 1228, 1251, 1579
- Hermeziu, Cristina 335, 364, 986, 1130, 1324
- Hesse, Hermann 612, 1192, 1289, 1448, 1729
- Hinckel, Laure 595, 1099, 1101, 1102, 1105, 1324, 1538
- Hîncu, Dumitru 181, 485, 659, 812, 867, 1025, 1033, 1120, 1388, 1484
- Hobana, Ion 637, 970, 1226, 1229, 1731
- Holban, Anton 235, 823, 1049, 1284, 1299
- Holban, Ioan 64, 97, 101, 119, 221, 291, 406, 410, 484, 504, 581, 726, 727, 730, 890, 891, 985, 1055, 1056, 1156, 1209, 1264, 1292, 1332, 1333, 1340, 1407, 1419, 1439, 1541, 1569, 1657, 1723, 1727, 1746
- Hondru, Angela 66, 319, 420, 594, 1389, 1731
- Horasangian, Bedros 405, 518, 551, 680, 788, 843, 879, 1019, 1089, 1096, 1103, 1196, 1367, 1403, 1494, 1620, 1666, 1670
- Horea, Ion 720, 793, 944, 952, 992
- Horea, Irina 361, 540, 810, 816, 833, 836, 1164, 1247, 1415, 1540, 1607, 1671, 1682, 1687, 1735, 1742
- Horia, Vintilă 39, 223, 404, 663, 873, 1292, 1541, 1560
- Hugo, Victor 66, 89, 928, 1557, 1713
- Huluban, Raul 226, 228, 924, 1474, 1748
- Hurduzeu, Ovidiu 11, 12, 25, 97, 168, 639, 726, 1746
- Hurezeanu, Emil 176, 326, 705, 841, 941, 1129, 1300, 1448, 1511, 1669, 1746
- Hurjui, Ion 105, 107, 226, 412, 587, 734, 1060, 1161, 1162, 1443, 1728
- Huxley, Aldous 183, 364, 526, 1072, 1087, 1236, 1575

I

- Iacob, Olimpia 106, 225, 388, 412, 585, 586, 733, 759, 895, 1060, 1142, 1161, 1179, 1295, 1414, 1443, 1695, 1727, 1746
- Iancu, Medeea 926, 1469, 1575, 1607, 1745
- Iancu, Vasile 106, 107, 221, 408, 585, 622, 733, 812, 1620, 1726
- Ianoși, Ion 16, 91, 105, 119, 142, 212, 353, 403, 566, 569, 632, 722, 723, 765, 881, 1052, 1053, 1288, 1424, 1559, 1717, 1718
- Ianoși, Janina 105, 403, 566-572, 632, 722, 881, 1052, 1252
- Ianuș, Marius 302-304, 311, 345, 364, 442-453, 457, 459-461, 492, 500, 527, 561, 696, 757, 761, 779, 829, 911, 913, 1127, 1129, 1221, 1254, 1447, 1459, 1583, 1748, 1751
- Iarca, Iulia 27, 505, 534, 839, 1024
- Iaru, Florin 47, 131, 258, 319, 363, 523, 544, 595, 657, 773, 907, 976, 977, 1011, 1027, 1106, 1259, 1321, 1341, 1342, 1347, 1365, 1390,

- 1406, 1408, 1417, 1481, 1490,
1517, 1518, 1585, 1608, 1622,
1623, 1664, 1668, 1744
- Ibrăileanu, G. 276-290, 294, 529, 583,
589, 659, 736, 945, 1289, 1346,
1399
- Iepure, Diana 251, 575, 1438, 1593, 1627
- Ieronim, Ioana 50, 142, 313, 314, 319,
349, 799, 810, 993, 1152, 1248,
1358, 1379, 1408, 1522, 1644,
1645, 1657, 1658, 1682, 1691
- Ierunca, Virgil 188, 307, 333, 385, 489,
605, 677, 840, 966, 967, 1285,
1289, 1308, 1441, 1447, 1453,
1548, 1551, 1761
- Igna, Vasile 165, 181, 257, 316, 390, 438,
638, 659, 711, 764, 767, 922, 1188,
1196, 1314, 1750
- Ignat, Mihai 58, 301, 302, 454, 459, 462,
492
- Ilea, Letiția 313, 363, 875, 1144, 1146,
1417, 1538
- Ilian, Ilinca 234, 243, 358, 429, 753, 754,
918, 1164, 1175, 1445, 1500
- Ilie, Emanuela 103, 209, 221, 225, 407,
582, 615, 726, 729, 734, 756, 774,
892, 896, 1057, 1060, 1157, 1161,
1175, 1293, 1296, 1438, 1441,
1443, 1570, 1572, 1724, 1728,
1744
- Ilie, Rodica 274, 287, 441, 689, 750, 751,
941, 999, 1057, 1076, 1250, 1464
- Iliescu, Nicolae 74, 523, 907, 1115, 1190,
1264, 1298, 1351, 1714
- Ilis, Florina 21, 271, 363, 443, 445, 447,
448, 454, 457, 459, 460, 550, 614,
635, 770, 810, 818, 830, 879, 1065,
1129, 1403, 1746
- Ioan, Augustin 126, 259, 770, 924, 1081,
1495
- Ioanid, Doina 18, 49, 74, 83, 301, 304,
326-328, 355, 363, 445, 459, 492,
502, 651, 691, 789, 805, 859, 978,
1001, 1009, 1020, 1105, 1131,
1207, 1221, 1244, 1327, 1344,
1345, 1384, 1402, 1521, 1538,
1634-1636
- Ioanid, Ștefan 381, 1025, 1085, 1498,
1506, 1744
- Ion, Vera 83, 447, 449, 461, 516, 528,
603, 757, 1256, 1748
- Ionesco, Marie-France 197, 198, 1028,
1163, 1475, 1587, 1709, 1711,
1712
- Ionescu, Dana G. 4, 1521, 1546, 1604,
1608, 1609, 1624-1626, 1637,
1643, 1648, 1663, 1684, 1685
- Ionescu, Eugen 17, 24, 94, 125, 197, 198,
208, 257, 295, 296, 306, 380, 394,
396, 439, 456, 523, 530, 546, 564,
578, 608, 630, 656, 696, 724, 727,
767, 771, 780, 824, 862, 863, 867,
878, 923, 925, 954, 955, 967, 988,
1028, 1049, 1051, 1080, 1136,
1143, 1162, 1163, 1178, 1188,
1189, 1191, 1214, 1236, 1251,
1257, 1284, 1291, 1314, 1318,
1330, 1342, 1361, 1371, 1374,
1382, 1393, 1438, 1459, 1461,
1474, 1475, 1479, 1493, 1494,
1498, 1504, 1505, 1510, 1511,
1515, 1521, 1523, 1535, 1541,
1545, 1546, 1554, 1556-1559,
1570, 1586, 1587, 1592, 1612,
1613, 1618, 1620, 1624, 1631,
1632, 1646, 1647, 1662, 1682,
1683, 1703, 1705-1714, 1746,
1751, 1752, 1759
- Ionescu, Gelu 34, 45, 86, 209, 233, 389,
712, 876, 940, 963, 1039, 1276,
1372, 1407, 1418, 1552, 1556,
1700
- Ionescu, Marieva 112, 116, 117, 209, 239,
322, 352, 424, 425, 454, 593, 599,
747, 748, 911, 913, 1071, 1170,
1304, 1450
- Ionescu, Nae 8, 42, 104, 129, 794, 826,
851, 951, 978, 979, 1007, 1009,
1034, 1035, 1044, 1075, 1097,
1104, 1136, 1154, 1166, 1214,
1230, 1243, 1253, 1261, 1271,
1276, 1280, 1300, 1308, 1313,

- 1359, 1360, 1373, 1378, 1448,
1471, 1497, 1502, 1606, 1647,
1670, 1687, 1688, 1690
- Iorga, Nicolae 32, 74, 97, 403, 413, 420,
780, 925, 1156, 1211, 1225, 1233,
1262, 1324, 1388, 1478, 1582,
1583, 1641, 1658
- Iorgulescu, Mircea 3, 119, 138, 244, 263,
264, 409, 529, 545, 619, 730, 760,
907, 995, 1109, 1322, 1372, 1407,
1502, 1516, 1517, 1552, 1561
- Iovan, Ion 11, 12, 14, 67, 151, 167, 171,
279, 280, 325, 334, 336, 365, 477,
486, 519, 632, 639, 660, 736, 742,
801, 865, 908, 953, 955, 982, 991
- Iovănel, Mihai 6, 7, 11, 34, 54, 55, 70, 71,
137, 151, 178, 190, 294, 295, 319,
348, 369, 446, 448, 449, 452, 454,
456, 470, 471, 494, 545, 649, 669,
670, 688, 689, 784, 800, 801, 826,
829, 851, 852, 907, 950-952, 954,
966, 973, 978, 996, 1018, 1047,
1088, 1097, 1098, 1219, 1220,
1237, 1239, 1250, 1323, 1339,
1343, 1381, 1398, 1463, 1508,
1630
- Irimia, Dumitru 394, 978, 986, 1055,
1056, 1212, 1437, 1484, 1572,
1595
- Irimia, Florin 58, 111, 118, 154, 179, 228,
234, 240, 420, 426, 594, 600, 741,
747, 861, 904, 911, 1063, 1071,
1165, 1170, 1266, 1298, 1305,
1354, 1450, 1488, 1545, 1576,
1731, 1736
- Irimia, Mihaela 370, 378, 1027, 1480,
1538
- Ishiguro, Kazuo 614, 869, 1258, 1326,
1473, 1505, 1602
- Ispas, Cristina 37, 179, 251, 304, 346,
430, 437, 591, 655, 805, 861, 1001,
1033, 1132, 1192, 1327, 1373,
1472, 1634
- Ispas, Valentin 124, 610, 770, 925, 1082,
1189, 1191
- Istodor, Eugen 17, 34, 58, 72, 138, 179,
195, 296, 320, 351, 374, 474, 496,
517, 533, 547, 793, 859, 1241,
1651
- Istrati, Panait 320, 362, 564, 585, 727,
984, 1271, 1285, 1621
- Iuga, Nora 50, 64, 67, 171, 173, 174, 189,
201, 214, 220, 306, 346, 351, 383,
444, 475, 520, 547, 561, 562, 578,
592, 606, 623, 626, 628, 629, 642,
695, 770, 788, 792, 827, 828, 903,
907, 1000, 1025, 1118, 1326, 1366,
1369, 1403, 1485, 1494, 1501,
1541, 1591, 1625, 1642, 1655,
1661, 1682, 1734
- Ivasiuc, Alexandru 101, 373, 409, 824,
949, 1624
- Ivașcu, George 40, 1066, 1167, 1511,
1675, 1677, 1678
- Ivăncescu, Ruxandra 496, 613, 614, 938,
944
- Ivănescu, Cezar 105, 586, 1080, 1111,
1217, 1536, 1568, 1622, 1727
- Ivănescu, Mircea 215, 409, 423, 452, 456,
462, 599, 675, 828, 1129, 1216,
1619
- Izbășescu, Gheorghe 360, 1086, 1180,
1703, 1704
- ## J
- Jebeleanu, Tudor 131, 523, 1209, 1327,
1485
- Jela, Doina 9, 22, 188, 266, 418
- Jicu, Adrian 12, 22, 78, 87, 88, 210, 324,
391, 456, 462, 558, 559, 593, 716-
718, 784, 800, 1041, 1042, 1047,
1051, 1146, 1147, 1279, 1280,
1420, 1423, 1456, 1560, 1702-
1704
- Joyce, James 159, 421, 439, 464, 662,
675, 688, 1502
- ## K
- Kadare, Ismail 104, 146, 154, 820, 835,
842, 949, 1162, 1351

- Kafka, Franz 89, 145, 189, 442, 541, 550, 582, 719, 769, 842, 1006, 1278, 1350, 1362, 1444, 1482, 1489, 1502, 1503, 1516, 1527, 1747
- Karácsonyi, Zsolt 48, 467, 469, 775, 1264, 1415
- Karo-Negrea, Xenia 37, 161, 446, 790, 1047
- Kehlmann, Daniel 578, 691, 888, 999, 1446
- Kerouac, Jack 340, 648, 702, 869, 903, 950, 1121, 1130, 1150, 1305, 1544
- Khasis, T. S. 37, 259, 445, 448, 456, 461, 770, 912, 1129
- Kiropol, Miron 97, 207, 984, 1187, 1442, 1551, 1690
- Kocsis, Francisko 10, 260, 262, 263, 265, 377, 614, 1445, 1466, 1601, 1756
- Koestler, Arthur 187, 636, 637, 657, 868
- Kogălniceanu, Mihail 107
- Kořakowski, Leszek 374, 815, 1028, 1029, 1078, 1132, 1618
- Komartin, Claudiu 48, 64, 68, 77, 113, 163, 172, 179, 207, 209, 251, 270, 345, 346, 351, 364, 368, 439, 440, 442, 443, 445, 447-449, 452, 454, 456, 457, 459-461, 464, 465, 471, 488, 544, 556, 558, 576, 590, 591, 609, 641, 690, 691, 696, 698, 735, 738, 747, 759, 761, 768, 770, 773, 775, 796, 816, 829, 851, 893, 896-898, 900, 911, 912, 923, 925, 1020, 1062, 1064, 1065, 1080, 1081, 1129, 1174, 1191, 1192, 1194, 1254, 1315, 1327, 1452, 1459, 1460, 1517, 1526, 1586, 1590, 1630, 1670, 1754, 1757
- Kovaldji, Kiril 799, 804, 809, 832, 948
- Kraus, Wolfgang 679, 680, 1089, 1097, 1452, 1456, 1524, 1658, 1662
- Kuczok, Wojciech 110, 340, 433, 577, 1523
- Kundera, Milan 203, 256, 437, 506, 507, 526, 541, 545, 643, 676, 677, 792, 901, 908, 1117, 1218, 1282, 1297, 1338, 1342, 1371, 1745
- L**
- Labiş, Nicolae 79, 403, 465, 1110, 1209, 1569, 1705, 1726
- Lara, Omar 799, 804, 809, 832, 840, 859, 948
- Larbaud, Valéry 873, 1110, 1140, 1274, 1551
- Larsson, Stieg 650, 649, 857, 1211, 1258, 1259, 1732, 1734
- Laszlo, Alexandru 46, 130, 160, 287, 338, 468, 520, 663, 777, 820, 907, 949, 954, 1004, 1112, 1198, 1233, 1331, 1373, 1471, 1502, 1606, 1647
- Lavric, Sorin 16, 25, 26, 42, 65, 76, 82, 116, 141, 146, 148, 155, 164, 180, 187, 198, 207, 251, 304, 332, 360, 368, 380, 386, 483, 491, 504, 513, 524, 534, 544, 545, 555, 622, 639, 658, 678, 698, 704, 785, 790, 811, 837, 838, 866, 874, 908, 916, 961, 983, 1008, 1020, 1023, 1035, 1067, 1092, 1107, 1119, 1134, 1140, 1166, 1216, 1224, 1230, 1245, 1262, 1265, 1274, 1332, 1348, 1370, 1387, 1401, 1406, 1412, 1483, 1496, 1514, 1540, 1543, 1595, 1620, 1638, 1648, 1658, 1676, 1680, 1694, 1746
- Lazăr, Elena 1090, 1109, 1110, 1641, 1682
- Lazu, Robert 429, 1362, 1382, 1398, 1650
- Lazurca, Cătălin 458, 459, 1133, 1134, 1740
- Lăcătuş, Adrian 453, 462, 496, 750, 751, 802, 1090, 1127, 1196, 1218, 1250, 1277, 1297, 1461, 1463, 1598, 1689
- Lăcustă, Ioan 179, 507, 527, 635, 665, 669, 688, 930, 984, 1051
- Lăpădat, Beatrice 440, 924, 1191, 1315, 1459, 1593
- Lăsconi, Elisabeta 66, 181, 280, 382, 616, 624, 640, 680, 771, 782, 1009, 1037, 1083, 1092, 1120, 1225, 1246, 1318, 1467, 1485, 1544,

- 1682
- Lăzărescu, Florin 28, 296, 340, 345, 346, 363, 443, 445-447, 456, 459, 462, 509, 528, 591, 629, 635, 672, 702, 730, 739, 770, 800, 801, 805, 808, 821, 828, 831, 838, 842, 1062, 1230, 1266, 1356, 1410, 1447, 1660, 1670, 1689, 1728, 1731
- Lăzăroniu, Mircea 44, 77, 362, 680, 1211, 1681
- Le Clézio, Jean-Marie Gustave 40, 41, 109, 163, 306, 837, 842, 924, 1095, 1096, 1459, 1524
- Leac, Vasile 37, 179, 245, 251, 337, 430, 437, 448, 459, 913, 978, 1020, 1132, 1133, 1401, 1451, 1501, 1577, 1657, 1745
- Lefter, Ion Bogdan 131, 161, 271, 277, 278, 309, 321, 322, 340, 446, 448, 475, 500, 523, 616, 712, 730, 773, 810, 840, 845, 853, 907, 943, 949, 955, 1065, 1194, 1195, 1203, 1234, 1316, 1336, 1358, 1374, 1375, 1461, 1467, 1473, 1506, 1554, 1555, 1607, 1621, 1648, 1700, 1759
- Leonte, Carmelia 106, 257, 892, 1158, 1441, 1572
- Lévi-Strauss, Claude 67, 468, 1477, 1488, 1489, 1510, 1614, 1632, 1684, 1714
- Liiceanu, Aurora 1027, 1249, 1258, 1266, 1405, 1409
- Liiceanu, Gabriel 9, 13, 20, 21, 62, 63, 65, 69, 75, 84, 121, 122, 127, 129, 168, 170, 188, 227, 229, 230, 305, 324, 381, 386, 424, 484, 538, 542, 597, 644, 650, 671, 704, 751, 753, 790, 831, 841, 871, 883, 907, 916, 969, 984, 1017, 1020, 1022, 1024, 1026, 1027, 1067, 1093, 1166, 1168, 1190, 1191, 1215, 1276, 1455, 1545, 1546, 1551, 1578, 1609, 1691, 1746
- Livescu, Cristian 90, 97, 102, 219, 406, 559, 581, 728, 890, 893, 1056, 1156, 1291, 1292, 1440, 1569, 1658, 1723, 1724
- Llosa, Mario Vargas 167, 359, 366, 489, 627, 660, 835, 842, 900, 966, 1267, 1342, 1383, 1369, 1408, 1473, 1574
- Lodge, David 41, 335, 487, 747, 1640
- Lorca, Federico Garcia 27, 143, 664, 1123, 1469, 1544
- Loriga, Ray 694, 749, 779, 787, 888, 909, 910, 913
- Lovinescu, E. 70, 79, 98, 116, 141, 160, 191-193, 211, 366, 405, 413, 472, 563, 564, 681, 682, 737, 845, 892, 900, 919, 927, 1021, 1057, 1097, 1123, 1126, 1158, 1184, 1224, 1262, 1284, 1359, 1380, 1388, 1399, 1530, 1557, 1582, 1583, 1675, 1706, 1724
- Lovinescu, Monica 9, 22, 79, 168, 169, 188, 307, 333, 379, 396, 409, 489, 495, 508, 525, 553, 555, 557, 597, 605, 705, 811, 812, 1032, 1167, 1258, 1308, 1412, 1453, 1533, 1548, 1551, 1694, 1709, 1711
- Luban, Luana 124, 126, 127, 259, 440, 769, 924, 1082, 1191
- Luca, Daniela 17, 228, 414, 590, 736, 899, 1315, 1752
- Luca, Gherasim 623, 1025, 1162, 1300, 1745
- Lungu, Alina 1273, 1329, 1372, 1407, 1552
- Lungu, Dan 10, 12, 14, 21, 30, 52, 61, 68, 72, 150, 152, 153, 165, 202, 203, 230, 235, 268, 290, 295, 296, 297, 311, 313, 332, 335, 340, 343, 345, 346, 351, 363, 372, 383, 417, 421, 434, 443-445, 448, 456, 459, 460, 462, 470, 474, 475, 490, 495, 498, 500, 501, 509, 521, 527, 550, 557, 578, 593, 595, 628, 629, 649, 672-674, 689, 701, 730, 753, 762, 792, 814, 828, 899, 1025, 1064, 1099, 1101, 1102, 1129, 1135, 1303, 1316, 1335, 1338, 1356, 1359,

- 1376, 1380, 1391, 1393, 1410,
1452, 1474, 1476, 1503, 1504,
1510, 1519, 1538, 1609, 1615,
1663, 1665, 1670, 1673, 1691,
1728, 1736, 1737, 1741
- Lupasco, Stéphane 1044, 1145, 1292,
1712
- Lupescu, Silviu 134, 290, 312, 335, 435,
475, 486, 490, 496, 502, 540, 604,
747, 977, 1366, 1494, 1519, 1537
- ### M
- Macedonski, Alexandru 755, 783, 986,
1046, 1245, 1318
- Macovei, Alexandru 489, 795, 1389,
1528, 1613, 1630
- Maftei, Mara Magda 251, 724, 761, 883,
920, 1051, 1148, 1562
- Magheru, Darie 250, 776, 1571, 1586,
1604
- Magiaru, Daniela 771, 1168, 1175, 1448,
1579
- Magris, Claudio 167, 856, 901, 1120,
1484, 1539
- Maiorescu, Titu 26, 27, 42, 65, 97, 142,
160, 191, 211, 224, 245, 252, 275,
394, 395, 422, 563, 564, 579, 658,
678, 698, 877, 1015, 1025, 1089,
1092, 1138, 1262, 1399, 1501,
1582, 1583
- Maistre, Joseph de 13, 39, 43, 587, 1301
- Makine, Andreï 41, 67, 89, 982, 1435,
1444
- Malamen, Iolanda 28, 132, 146, 152, 347,
348, 421, 496, 513, 630, 647, 778,
810, 847, 880, 947, 972, 1020,
1052, 1083, 1259, 1318, 1321,
1387, 1406, 1555, 1732
- Mallarmé, Stéphane 89, 279, 887, 1034,
1278
- Man, Silviu 235, 356, 357, 479, 656, 982
- Manasia, Ștefan 1, 7, 9, 10, 12, 14, 21,
37, 45, 46, 48, 68, 84, 161, 165,
166, 168-170, 179, 186, 248, 282,
288, 325, 346, 364, 441, 443, 446-
448, 454, 456, 458-461, 467, 521,
591, 638, 735, 742, 775, 911, 912,
933, 1003, 1129, 1197, 1200, 1327,
1372, 1401, 1402, 1451, 1463,
1473, 1501, 1607, 1643, 1646,
1748
- Mancaș, Mihaela 13, 788, 799, 1039,
1143, 1185
- Manea, Norman 14, 23, 24, 44, 150, 153,
172, 195, 295, 296, 417, 477, 490,
548, 558, 634, 643, 673, 675-677,
706, 712, 761, 806, 833, 834, 870,
872, 1089, 1172, 1277, 1299, 1357,
1376, 1384, 1386, 1398, 1403,
1413, 1439, 1511, 1512, 1519,
1536, 1551, 1562, 1569, 1573,
1616, 1655, 1731, 1738, 1755
- Mann, Thomas 189, 262, 370, 400, 508,
764, 868, 892, 1362, 1437, 1654
- Manolache, Cosmin 116, 118, 270, 427,
601, 742, 748, 1089, 1171, 1615,
1737
- Manolescu, Anca 56, 180, 198, 296,
1027, 1258
- Manolescu, Florin 119, 260, 338, 688,
700, 778, 794, 811, 862, 970, 1008,
1018, 1036, 1062, 1120, 1211,
1247, 1308, 1323, 1333, 1569,
1590, 1618, 1667
- Manolescu, Ion 61, 116, 118, 290, 297,
311, 313, 423, 578, 595, 596, 603,
730, 828, 1303, 1339, 1576
- Manolescu, Nicolae 3, 4, 6-15, 20, 21,
25, 29, 32, 39-41, 52-54, 59, 64,
68, 70, 78, 84, 85, 93, 99-101, 107,
115, 116, 119, 127, 133, 135, 145,
147-150, 152, 155, 157, 159-161,
165-170, 184, 185, 188, 192, 195,
197, 208, 210, 211, 220, 224, 232,
233, 235-237, 244, 245, 260, 265,
275, 283, 284, 287-290, 297, 307,
309, 315-317, 321, 325, 329, 336,
338, 339, 344, 352-355, 359, 360,
361, 363, 365, 369, 376, 380, 384-
386, 391, 404, 405, 409, 412-414,
422, 431, 440, 441, 446, 451, 453,

456, 462, 468, 474, 483, 488, 493-496, 500, 505, 508, 510, 515, 516, 520, 521, 523, 524, 530, 534, 538, 544, 545, 562, 566, 568, 579, 580, 588, 589, 592, 611, 615, 616, 622, 624, 627, 632, 640, 643, 646, 657, 658, 664, 665, 669, 670, 682, 684, 695, 698, 701, 704, 725, 727, 730, 731, 737, 738, 744, 745, 760, 769, 773-775, 788, 795, 799, 809, 810, 813, 814, 823, 835, 837, 840, 843, 845-847, 860, 864, 870, 876, 878, 889, 900, 907, 926, 933, 937, 946, 948, 949, 956-958, 960, 962, 966, 971, 972, 981, 983, 988, 1000, 1004, 1006, 1010, 1011, 1021, 1022, 1026, 1033, 1034, 1038, 1055, 1066, 1069, 1087, 1091, 1092, 1095, 1106, 1113, 1119, 1122, 1129, 1134, 1138, 1149, 1150, 1163, 1167, 1168, 1178, 1190, 1191, 1199, 1207, 1209, 1213, 1217, 1223, 1228, 1233, 1245, 1250, 1254, 1262, 1267, 1269, 1289-1291, 1316, 1326, 1331, 1333, 1337, 1341, 1346, 1348, 1352, 1354, 1359, 1361, 1368, 1370, 1381, 1382, 1386, 1396, 1399-1401, 1403, 1404, 1406, 1412, 1415, 1419, 1431, 1437, 1470, 1483, 1488, 1496, 1501, 1507, 1513, 1520, 1521, 1524-1526, 1529-1531, 1536, 1537, 1539, 1540, 1542, 1543, 1545, 1546, 1548, 1549, 1552-1555, 1568, 1580, 1582, 1583, 1587, 1595-1597, 1604, 1613, 1618, 1619, 1621-1624, 1627, 1630-1632, 1637, 1642, 1643, 1645, 1650, 1657, 1661, 1667, 1668, 1675, 1676, 1678, 1679, 1687, 1689, 1695, 1722, 1723, 1726, 1729, 1733, 1738, 1739, 1746, 1747, 1752, 1754, 1755, 1757, 1759
 Manta, Marius 87, 89, 210, 211, 392, 559, 560, 718, 719, 961, 1041-1043, 1147, 1148, 1280, 1281, 1420, 1423, 1702, 1705
 Marcu, Emanoil 42, 50, 173, 501, 796, 1137, 1212, 1727
 Marcu, Emilian 101, 105, 107, 222, 226, 411, 585, 732, 894, 1041, 1059, 1159, 1294, 1333, 1424, 1571, 1726
 Marcu, Luminița 24, 35, 60, 67, 73, 116-118, 139, 152, 173, 238, 242, 285, 297, 307, 315, 321, 326, 327, 329, 338, 344, 351, 358, 423, 446, 449, 454, 456, 478, 518, 599, 601, 647, 655, 675, 677, 694, 746, 787, 798, 810, 907, 909, 959, 1066, 1069, 1071, 1170, 1250, 1299, 1301, 1302, 1358, 1367, 1383, 1400, 1402, 1404, 1449, 1452, 1482, 1495, 1538, 1735
 Marcus, Solomon 132, 133, 295, 362, 605, 699, 943, 1007, 1224, 1262, 1321, 1410, 1734
 Mareș, Nicolae 514, 641, 922, 1211, 1759
 Mareș, Radu 612, 879, 944, 1275, 1415, 1463, 1694, 1763
 Marga, Andrei 1, 209, 777, 1142, 1277, 1555, 1605
 Maria, Ion 12, 126, 256, 269, 488, 962, 992, 1042, 1188, 1269, 1600, 1727
 Marian, Boris 97, 385, 400, 469, 473, 724, 756, 759, 763, 872, 883, 906, 1178, 1268, 1295, 1686, 1745
 Marin, Daniel D. 20, 83, 188, 251, 345, 437, 488, 858, 897, 976, 993, 1208, 1279, 1460, 1505, 1690
 Marin, Mariana 86, 444, 584, 834, 1065, 1326, 1327, 1336
 Marineasa, Viorel 76, 119, 122, 243, 246, 432, 524, 550, 604, 607, 670, 751, 754, 914, 915, 917, 1027, 1074, 1077, 1078, 1307, 1453, 1585, 1743
 Marinescu, Angela 68, 436, 444, 446, 448, 452, 773, 978, 1328, 1392, 1466, 1484, 1487, 1495, 1508, 1518,

- 1544, 1608, 1645, 1670, 1688,
1690, 1701, 1732, 1734, 1756
- Marino, Adrian 6, 39, 40, 119, 121, 244,
287, 353, 730, 907, 1181, 1182,
1291, 1409, 1438, 1440, 1750
- Márquez, Gabriel García 54, 55, 145, 283,
482, 489, 526, 530, 531, 643, 660,
795, 868, 902, 966, 1053, 1054,
1230, 1338, 1389, 1509, 1528,
1573, 1613, 1630, 1729
- Martin, Angela 6, 54, 71, 138, 150, 189,
294, 348, 370, 469, 631, 648, 687,
850, 1013, 1201, 1204, 1219, 1254,
1332, 1342, 1393, 1398, 1491,
1528, 1562, 1639
- Martin, Gerald 795, 966, 1389, 1509,
1528, 1613, 1630, 1631
- Martin, Matei 108, 110, 114, 193, 194,
232, 235, 372, 418, 419, 595, 742,
743, 905, 997, 1241, 1499, 1577,
1730
- Martin, Mircea 39, 44, 64, 109, 171, 185,
260, 353, 405, 446, 455, 465, 523,
663, 726, 783, 788, 799, 858, 971,
999, 1076, 1109, 1135, 1148, 1222,
1313, 1333, 1348, 1361, 1397,
1476, 1486, 1494, 1543, 1548,
1621, 1746
- Marx, William 634, 741, 1118, 1590,
1636
- Mateescu, Constantin 80, 207, 388, 555,
706, 875, 1142, 1275, 1415, 1551
- Matei, Alexandru 9, 11, 13-15, 22, 29, 43,
70, 111, 112, 133, 168, 174, 184,
188, 227, 233, 234, 295, 260, 298,
302, 322, 325, 330, 357, 375, 426,
443, 449, 450, 453, 454, 456, 462,
481, 587, 634, 641, 738, 742, 796,
812, 893, 898, 903, 923, 946, 960,
989, 999, 1020, 1048, 1077, 1116,
1118, 1127, 1164, 1208, 1209,
1223, 1445, 1506, 1531, 1590,
1618, 1636, 1643, 1650
- Mateiu, Mihai 159, 336, 337, 467, 775,
913, 1372, 1607
- Mattern, Jean 314, 321, 335, 384, 435,
475, 485, 490, 496, 502, 503, 540,
604, 741, 742, 747, 773, 1519
- Matzal, Andra 424, 997, 1014-1016,
1096, 1114, 1123, 1171, 1200,
1201, 1213, 1217, 1223, 1229,
1338, 1343, 1347, 1358, 1381,
1495
- Mavrodin, Irina 13, 39, 97, 101, 224, 356,
405, 726, 727, 783, 839, 850, 888,
889, 916, 924, 965, 1055, 1059,
1156, 1179, 1291, 1313, 1439
- Mazilescu, Virgil 113, 444, 446, 452,
556, 1065, 1109, 1248, 1327, 1365,
1469, 1542, 1682
- Mazilu, Dan Horia 7, 10, 39, 65, 119, 324,
1243
- Mazzoni, Bruno 121, 130, 260, 332, 673,
700
- Mălaicu-Hondrari, Marin 34, 37, 46, 49,
159, 173, 175, 216, 228, 336, 364,
447, 448, 456, 459, 775, 796, 978,
1001, 1002, 1020, 1029, 1064,
1084, 1116, 1241, 1259, 1315,
1462
- Mălăncioiu, Ileana 68, 92, 95, 188, 292,
316, 344, 367, 491, 504, 512, 527,
556, 745, 773, 824, 1007, 1036,
1248, 1252, 1266, 1279, 1328,
1349, 1350, 1354, 1368, 1377,
1384, 1387, 1420, 1469, 1484
- Mănucă, Dan 97, 101, 102, 219, 220,
360, 361, 406, 582, 728, 891, 1056,
1157, 1218, 1257, 1292, 1440,
1569, 1723
- Mărculescu, Sorin 118, 238, 306, 518,
638, 694, 785, 786, 1066, 1179,
1247, 1464, 1536, 1701, 1723
- McCarthy, Cormac 41, 522, 1524, 1626,
1671, 1735, 1742
- McEwan, Ian 163, 421, 464, 469, 661,
1520
- Mecu, Nicolae 8, 10, 11, 25, 84, 166, 177,
348, 551, 769, 791, 1029, 1047,
1049, 1332, 1333, 1420, 1423,
1440, 1664
- Melinescu, Gabriela 201, 347, 496, 504,

- 513, 525, 537, 540, 541, 641, 680, 713, 806, 1020, 1110, 1191, 1226, 1275, 1389, 1403, 1418, 1494, 1551, 1611, 1621
- Merișanu, Nicolae 677, 841, 1169, 1395, 1441, 1447, 1761
- Merișca, Lucian 331, 863, 896, 1118, 1296
- Meyer, Stephanie 232, 331, 1264, 1298, 1299, 1476, 1671
- Mezdrea, Dora 304, 984, 995, 1044, 1096, 1113, 1166, 1167, 1455, 1734
- Michailov, Mihaela 116, 462, 1072, 1304, 1615
- Michnik, Adam 402, 537, 576, 579, 806, 810, 843, 856, 868, 884, 887, 915, 916, 918, 956, 983-985, 1058, 1068, 1154, 1241, 1297, 1457, 1521, 1522, 1673
- Micle, Veronica 550, 651, 921, 973
- Micleușanu, Mișoș 13, 257, 340, 450, 770, 925, 955, 1256, 1495
- Micu, Dumitru 119, 245, 316, 404, 726, 731, 727, 1246, 1282, 1532, 1639
- Miculescu, Sergiu 124, 125, 257, 439, 608, 767, 923, 1080, 1189, 1314, 1459, 1592, 1751
- Mihaiu, Virgil 1, 248, 662, 819, 935, 1109, 1180, 1181, 1199
- Mihalache, Carmen 87, 561, 1080, 1147, 1333, 1419, 1420
- Mihalache, Ștefania 111, 118, 234, 237, 419, 427, 594, 601, 904, 1063, 1164, 1171, 1298, 1306, 1445, 1498, 1575, 1731, 1738
- Mihăieș, Mircea 11, 12, 14, 16, 36, 59, 64, 70, 119, 120, 123, 136, 155, 166, 180, 190, 237, 324, 331, 375, 380, 421, 422, 475, 486, 524, 534, 550, 593, 595, 598, 604, 605, 622, 648, 730, 732, 743, 745, 751, 785, 810, 866, 883, 916, 917, 961, 983, 1023, 1034, 1074, 1079, 1088, 1091, 1167, 1205, 1262, 1263, 1306, 1316, 1332, 1348, 1370, 1381, 1386, 1406, 1437, 1483, 1496, 1514, 1532, 1540, 1578, 1581, 1582, 1605, 1619, 1637, 1641, 1657, 1676, 1689, 1690, 1739
- Mihăilescu, Călin-Andrei 235, 277, 279, 422, 636, 671, 1027, 1117, 1405, 1615, 1652, 1737
- Mihăilescu, Dan C. 7, 9, 11, 13-15, 25, 30, 55, 57, 110, 115, 150, 166, 170, 195, 206, 235, 236, 283, 285, 295, 324, 371, 421, 422, 424, 470, 503, 508, 527, 540, 542, 550, 579, 588, 596, 604, 615, 622, 623, 638, 651, 665, 666, 684, 689, 730, 731, 743, 802, 845, 864, 873, 905, 906, 954, 972, 998, 1048, 1065-1069, 1103, 1125, 1152, 1162, 1166, 1192, 1242, 1258, 1259, 1278, 1299, 1300, 1333, 1354, 1447, 1512, 1578, 1613, 1678, 1685, 1709, 1733, 1746
- Mihăilescu, Florin 252, 253, 437, 764, 921, 1185, 1313, 1590, 1750
- Mihăilescu, Magda 56, 1000, 1009, 1012, 1020, 1088, 1098, 1236, 1286, 1298, 1323
- Miheț, Marius 12, 193, 228, 452, 454, 1018, 1047, 1236, 1591
- Mihuț, Dan 124, 770, 925, 926, 1081, 1082, 1189, 1394
- Miller, Henry 57, 1138, 1183, 1269, 1391, 1732
- Miloș, Ion 219, 222, 587, 729, 1161
- Mincu, Marin 51, 52, 168, 229, 416, 446, 448, 450, 451, 516, 542, 559, 591, 730, 731, 736, 755, 783, 822, 899, 907, 943, 996, 1003, 1041, 1128, 1316, 1445, 1461, 1536, 1612, 1623, 1626, 1634, 1641, 1649, 1666, 1667, 1722, 1723, 1746, 1750, 1754
- Mincu, Ștefania 124, 126, 258, 450, 451, 767, 770, 923, 1080, 1189, 1315
- Mircea, Ion 64, 119, 934, 937, 1108, 1109
- Mironescu, Doris 28, 78, 315, 334-336, 351, 412, 456, 459, 486, 488, 590, 591, 642, 660, 701, 842, 986, 1009,

- 1244, 1500, 1624, 1728
 Mishima, Yukio 163, 167, 969, 1318, 1389, 1643
 Mitchievici, Angelo 14, 166, 237, 301, 302, 310, 311, 324, 446, 456, 458, 459, 462, 492, 499, 674, 810, 985, 1138, 1228, 1242, 1243, 1305, 1308, 1309, 1332, 1377, 1379, 1381, 1394, 1402, 1456, 1459, 1521, 1570, 1575, 1576, 1590, 1611, 1624, 1667, 1670, 1680, 1688, 1753
 Mizumschi, Anca 14, 171, 516, 638, 858, 946, 976, 977, 1043, 1321, 1666
 Mîndrilă-Sonetto, Anacoana 111, 919, 1022, 1154, 1280, 1298
 Mocanu, Igor 61, 209, 216, 281, 377, 523, 532, 955, 959, 1165, 1436, 1637
 Mocanu, Marin Radu 724, 1150, 1230, 1560, 1563, 1720
 Mocuța, Andrei 446, 1005, 1175, 1617, 1724
 Mocuța, Gheorghe 162, 245, 756, 1039, 1174, 1177, 1179, 1408, 1563, 1570, 1724, 1744
 Modreanu, Cristina 22, 23, 70, 171, 216, 538, 1730
 Modreanu, Simona 104, 221, 410, 892, 1294, 1441, 1568, 1570, 1725
 Mokeddem, Malika 1241, 1261, 1304, 1324, 1498, 1544
 Moldovan, Andrei 271, 483, 640, 649, 775, 941, 1194, 1225, 1463, 1601
 Moldovan, Ioan 162, 245, 419, 550, 796, 846, 893, 935, 937, 945, 1111, 1178, 1318, 1319, 1408, 1748
 Moldovan, Rareș 13, 162, 165, 179, 337, 340, 448, 459, 467, 638, 775, 796, 1250, 1372, 1748
 Moldovan, Vlad 11, 13, 14, 20, 36-38, 129, 165, 167, 169, 170, 179, 221, 271, 282, 324, 325, 448, 454, 456, 459, 467, 638, 655, 775, 796, 893, 942, 951, 978, 1192, 1202, 1372, 1401, 1451, 1501, 1607, 1657, 1746, 1748
 Monoran, Ion 76, 243, 246, 524, 606, 670, 750, 1668, 1744
 Morar, Ioan T. 318, 574, 575, 1410, 1474
 Moraru, Cornel 260, 263, 276, 363, 940, 1463, 1756
 Moroiu, Mihai 594, 1227, 1265, 1344, 1602, 1671, 1682, 1730
 Moțoc, Doru 332, 689, 865, 996, 1013
 Mugur, Paul Doru 1071, 1253, 1304, 1593, 1670
 Müller, Herta 279, 341, 758, 771, 1020, 1191, 1296, 1325, 1338, 1347, 1352-1361, 1364-1369, 1371, 1373, 1375, 1376, 1381, 1384-1386, 1388, 1390, 1392, 1396, 1397, 1403, 1412, 1437, 1441, 1442, 1453, 1457, 1458, 1472-1475, 1484, 1489, 1493, 1496, 1507, 1510, 1516, 1518, 1524, 1534, 1538, 1542, 1545-1547, 1550-1552, 1558, 1569, 1572-1574, 1577, 1579, 1585, 1587, 1594, 1596, 1612, 1616, 1625, 1634, 1637, 1643, 1655, 1658, 1666, 1667, 1669, 1670, 1685, 1689, 1690, 1729, 1746, 1757, 1761
 Mungiu-Pippidi, Alina 206, 312, 313, 323, 1027, 1241
 Munteanu, Sorina 629, 961, 1043, 1147, 1420
 Murakami, Haruki 417, 438, 614, 628, 779, 1500, 1682
 Mureșan, Ion 1, 162, 444, 446, 452, 463, 467, 507, 584, 614, 648, 810, 875, 930, 933, 935, 938, 944, 948, 976-978, 1020, 1190, 1196, 1290, 1310, 1321, 1325, 1328, 1353, 1373, 1374, 1452, 1466, 1472, 1506, 1517, 1518, 1603, 1622, 1745, 1746, 1757
 Mureșan, Vianu 129, 520, 819, 1005, 1197, 1262, 1502, 1605, 1647
 Mureșan, Viorel 755, 758, 937, 944, 1176, 1331, 1744, 1757
 Musil, Robert 175, 508, 675, 1362, 1389

- Mușat, Carmen 18, 35, 38, 41, 61, 73, 136, 297, 307, 311, 315, 321, 323, 325-327, 338, 344, 353, 354, 374, 475-477, 498, 503, 517, 540, 548, 592, 611, 627, 628, 651, 676, 677, 726, 740, 763, 785, 786, 804, 812, 825, 830, 833, 862, 955, 1020, 1107, 1131, 1242, 1251, 1326, 1344, 1345, 1358, 1386, 1403, 1435, 1481, 1493, 1494, 1496, 1521, 1535, 1615, 1652, 1672, 1762
- Mușina, Alexandru 10, 11, 166, 188, 260, 324, 325, 345, 369, 444, 448, 470, 500, 523, 536, 550, 584, 613, 638, 701, 802, 958, 973, 1243, 1270, 1316, 1319, 1334, 1336, 1360, 1462-1464, 1466, 1469, 1514, 1568, 1574, 1603, 1619, 1620, 1668, 1756
- Mușlea, Ioan 767, 955, 1146, 1197, 1275, 1387, 1603, 1698
- Muthu, Mircea 1, 86, 90, 579, 612, 614, 875, 877, 879, 933, 937, 1117, 1419, 1465, 1633
- N**
- Nabokov, Vladimir 49, 421, 541, 542, 642, 700, 702, 858, 860, 861, 981, 1031, 1037, 1064, 1077, 1118, 1135, 1138, 1165, 1175, 1228, 1371, 1386, 1466, 1535, 1576, 1586, 1642, 1684, 1729
- Naum, Gellu 116, 138, 167, 347, 351, 409, 452, 463, 630, 803, 889, 945, 964, 1133, 1185, 1320, 1438, 1568, 1573, 1589, 1611, 1646, 1747
- Năstase, Răzvan Mihai 116, 118, 218, 240, 241, 425, 599, 747, 888, 910, 1071, 1154, 1170, 1304, 1438, 1450, 1736
- Neagoe, George 7, 151, 177, 394, 471, 546, 563, 851, 995, 1013, 1098, 1125, 1217, 1236, 1282, 1343, 1380, 1509, 1613, 1650, 1668, 1713
- Neagu, Fănuș 53, 59, 264, 409, 660, 850, 873, 1190, 1248, 1515
- Neamțu, Mihail 25, 225, 236, 309, 528, 538, 904, 908, 938, 989, 1116, 1123, 1124, 1129, 1169, 1235, 1236, 1298, 1689
- Necula, Ionel 90, 585, 873, 961, 1294
- Nedelciu, Mircea 61, 612, 834, 930, 940, 978, 980, 981, 1078, 1079, 1130, 1205, 1208, 1209, 1401, 1628, 1756, 1757
- Nedelcovici, Bujor 15, 65, 76, 283, 333, 388, 555, 582, 762, 834, 1056, 1285, 1517, 1551, 1694
- Nedelcuț, Radu 202, 209, 237, 240, 425, 600
- Negoîtescu, Ion 98, 249, 316, 331, 390, 404, 494, 505, 589, 727, 731, 916, 956, 973, 974, 1118, 1287, 1298, 1300, 1315, 1316, 1386, 1412, 1548, 1558, 1559, 1568, 1722
- Negrea, Gelu 7, 34, 56, 146, 151, 319, 343, 491, 666, 667, 780, 790, 1215, 1340, 1359, 1380, 1448, 1476, 1506, 1525, 1610, 1627, 1645, 1691, 1763
- Negrescu, Dan 119, 245, 604, 751, 917, 1045, 1309, 1742
- Negrîci, Eugen 4, 7-15, 20, 22, 26, 53, 54, 59, 68, 78, 84, 92-96, 99, 100, 116, 149, 156, 157, 161, 165-170, 188, 206, 207, 229, 230, 232, 233, 288, 304, 309, 321, 325, 344, 363, 416, 478, 492, 493, 511, 512, 540, 562, 563, 596, 638, 683, 725, 726, 730, 731, 745, 764, 773, 788, 799, 852, 877, 880, 926, 983, 998, 999, 1089, 1098, 1115, 1124, 1210, 1221, 1223, 1224, 1316, 1381, 1477, 1488, 1494, 1530, 1531, 1543, 1595, 1667, 1676, 1692, 1716-1718, 1746
- Negruzzi, Costache 34, 56, 57, 71, 137, 263, 265, 1056, 1343, 1665
- Nemoianu, Virgil 144, 494, 826, 870, 1086, 1108, 1164, 1276, 1342,

- 1382, 1525, 1548, 1720
- Neumann, Victor 754, 915, 917, 1162, 1318
- Nicolae, Emil 211, 219, 392, 559, 581, 718, 1041, 1043, 1280, 1420
- Nicolaescu, Gheorghe 72, 187, 423, 558, 656, 1054, 1456, 1615
- Nicolaie, Ioana 11, 12, 14, 125, 126, 131, 168, 239, 301, 303, 321, 437, 492, 534, 591, 600, 652, 673, 681, 696, 748, 784, 830, 905, 922, 923, 1064, 1088, 1117, 1123, 1206, 1226, 1296, 1388, 1451, 1501, 1576, 1615, 1737
- Nicolau, Felix 125, 148, 164, 187, 250, 257, 316, 337, 343, 367, 437, 439, 465, 491, 512, 542, 609, 630, 666, 761, 767, 770, 821, 846, 923, 946, 969, 991, 1080, 1174, 1186, 1189, 1215, 1252, 1268, 1314, 1340, 1360, 1394, 1459, 1476, 1489, 1505, 1525, 1588, 1592, 1610, 1627, 1644, 1665, 1749, 1751
- Nicolescu, Basarab 97, 209, 221, 222, 393, 489, 734, 774, 896, 1291, 1560, 1563, 1567, 1568, 1707, 1712, 1720, 1722
- Niculescu, Veronica D. 28, 49, 199, 486, 642, 702, 812, 965, 987, 1036, 1037, 1206, 1229, 1298, 1353, 1402, 1447, 1494, 1495, 1586, 1670, 1689
- Nietzsche, Friedrich 255, 259, 488, 820, 1040, 1150, 1199, 1332, 1389, 1424, 1581, 1734
- Nimigean, O. 113, 633, 922, 1084, 1269, 1402, 1447, 1728
- Ninu, Oana Cătălina 37, 38, 113, 172, 179, 304, 454, 862, 896, 913, 978, 1002, 1020, 1125, 1133, 1221, 1254, 1260, 1344, 1402, 1495, 1634, 1748
- Nistea, Cornel 77, 618, 766, 1464, 1600
- Noica, Constantin 32, 65, 82, 89, 90, 97, 114, 121, 207, 208, 229, 251, 307, 377, 381, 386, 396, 403, 404, 407, 464, 476, 484, 505, 555, 579, 581, 586, 595, 678, 704, 706, 733, 761, 785, 799, 826, 837, 838, 841, 874, 895, 916, 983, 984, 988, 995, 998, 999, 1008, 1015-1017, 1019, 1020, 1035, 1043-1045, 1056, 1060, 1067, 1074, 1088, 1096, 1107, 1113, 1120, 1136, 1137, 1139, 1140, 1148, 1153, 1156, 1161, 1165-1167, 1169, 1181, 1189, 1225, 1236, 1260, 1275, 1292, 1295, 1300, 1323, 1384, 1447, 1455, 1479, 1480, 1499, 1512, 1551, 1595, 1648, 1652, 1658, 1701, 1734, 1756
- Nothomb, Amélie 101, 167, 214, 383, 405, 580, 1722
- Novac, Andrei 829, 1086, 1307, 1310, 1381, 1477
- Novac, Ruxandra 37, 251, 445-450, 452, 456, 457, 459-461, 1315, 1328, 1748

O

- Oates, Joyce Carol 137, 186, 677, 1088, 1338, 1574, 1576, 1640
- Odăgescu, Bogdan 63, 436, 1589, 1593, 1748
- Odobescu, Al. I. 67, 201, 263, 292, 316, 506
- Oișteanu, Andrei 440, 532, 644, 700, 739, 871, 955, 1027, 1064, 1311, 1337, 1446, 1474, 1561
- Oișteanu, Valery 621, 862, 1086, 1289, 1334
- Omăt, Gabriela 634, 639, 654, 674, 752, 952, 973
- Ondaatje, Michael 599, 1151, 1338, 1392, 1505
- Onofrei, George 28, 193, 203, 363, 486, 537, 625, 1258, 1353, 1375, 1376, 1494, 1519, 1574, 1623, 1652
- Onțanu, Neculai 504, 1047, 1215, 1393, 1491, 1492, 1665, 1715, 1716
- Oprea, Evelina 260, 441, 613, 930, 1192,

1462, 1463, 1598, 1755
 Oprea, Marius 8, 9, 21, 123, 168, 283,
 325, 497, 500, 517, 523, 651, 784,
 977, 995, 1024, 1027, 1105, 1196,
 1245, 1293, 1375, 1450, 1481,
 1552
 Oprea, Nicolae 750, 933, 936, 937, 1142,
 1179, 1340, 1350, 1540, 1610
 Oprescu, Florin 90, 96, 723, 750, 1564,
 1718, 1720
 Oprișan, I. 332, 698, 890, 985, 1036,
 1174, 1309
 Opriță, Mircea 40, 132, 1263, 1335, 1415,
 1618, 1746
 Ornea, Liviu 7, 9-14, 23, 166, 208, 324,
 375, 518, 832, 922, 955, 1103,
 1652
 Ornea, Z. 478, 479, 508, 509, 784, 979,
 1046, 1092, 1647
 Orwell, George 34, 681, 762, 1072, 1169,
 1659
 Oz, Amos 112, 835, 883, 1031, 1118,
 1337, 1338, 1341, 1369, 1386,
 1473, 1475, 1574, 1634, 1682

P

Page, Martin 337, 859, 909, 961, 967
 Palade, Rodica 4, 326, 643, 778, 815,
 870, 1027, 1197, 1377
 Palahniuk, Chuck 316, 661, 1456, 1546,
 1736
 Palanciuc, Luiza 1067, 1086, 1168, 1221,
 1622, 1625, 1626, 1656
 Paleologu, Alexandru 146, 307, 318, 362,
 394, 778, 915, 1044, 1045, 1092,
 1108, 1119, 1307, 1387, 1484,
 1548, 1660, 1700
 Paleologu, Theodor 64, 73, 159, 183, 206,
 318, 322, 348, 362, 375, 480, 499,
 549, 550, 630, 631, 804, 809, 824,
 840, 841, 857, 953, 1073, 1141,
 1239, 1240, 1254, 1255, 1511,
 1567
 Paler, Octavian 186, 308, 335, 405, 583,
 802, 813, 834, 906, 1060, 1227,
 1293, 1342, 1354, 1370, 1429,
 1685
 Pallady, Theodor 377, 531, 659, 1061,
 1084
 Pamuk, Orhan 3, 23, 238, 611, 627, 664,
 705, 797, 835, 842, 857, 863, 901,
 1159, 1294, 1499, 1505, 1519,
 1528, 1547, 1605, 1615
 Panaite, Nicolae 97, 223, 411, 586, 1443
 Pann, Anton 342, 410, 1286, 1575, 1645,
 1723
 Pantea, Aurel 139, 162, 260, 444, 530,
 545, 632, 936-938, 943, 946, 1189,
 1190, 1195, 1225, 1236, 1387,
 1584, 1588, 1589, 1687, 1693,
 1731
 Papacostea, Bogdan 124, 127, 257, 259,
 438, 440, 441, 507, 608-610, 767,
 770, 922, 925, 1080, 1188-1190,
 1314, 1316, 1317, 1412, 1458,
 1592, 1594, 1751
 Papadat-Bengescu, Hortensia 981, 1355,
 1639, 1713
 Papadima, Liviu 18, 297, 307, 313, 315,
 338, 789, 864, 1031, 1076, 1094,
 1103, 1246, 1479, 1561, 1675
 Papahagi, Marian 35, 46, 130, 244, 250,
 662, 698, 832, 934, 1037, 1065,
 1109, 1180, 1181, 1310, 1493,
 1746
 Papini, Giovanni 28, 1112, 1198, 1233,
 1266, 1576
 Papuc, Ion 104, 225, 407, 729, 1044,
 1370, 1490
 Papuc, Liviu 97, 101, 225, 407, 583, 585,
 729, 892, 1057, 1158, 1294, 1441,
 1570, 1571, 1725, 1726
 Parascan, Constantin 104, 222, 225, 407,
 583, 729, 1158, 1294, 1441, 1570,
 1725
 Paraschivescu, Radu 8, 15, 25, 57, 168,
 182, 290, 297, 298, 342, 365, 384,
 509, 578, 664, 687, 702, 747, 782,
 788, 794, 814, 843, 870, 1011,
 1012, 1030, 1095, 1212, 1228,
 1249, 1265, 1325, 1335, 1338,

- 1353, 1374, 1408, 1487, 1500,
1518, 1545, 1546, 1619, 1640,
1648, 1663, 1664, 1671
- Partene, Florin 37, 38, 456, 978, 1001,
1020, 1116, 1241, 1328
- Paruit, Alain 816, 834, 837, 875, 892,
959, 988, 1040, 1085, 1166, 1345,
1346
- Pastior, Oskar 138, 386, 463, 700, 1353,
1577
- Patapievici, Horia-Roman 20, 30, 36, 62,
63, 67, 73, 92, 114, 115, 136, 153,
179, 190, 227, 237, 297, 307, 311-
313, 328, 330, 338, 339, 344, 374,
515, 596, 598, 611, 630-632, 650,
653, 656, 671, 684, 745, 760, 785,
838, 871, 883, 1024, 1046, 1058,
1068, 1076, 1011, 1117, 1169,
1190, 1209, 1235, 1242, 1258,
1262, 1390, 1448, 1456, 1499,
1551, 1577, 1595, 1609, 1615,
1632, 1648, 1685, 1729, 1735,
1746
- Patraș, Antonio 41, 68, 97, 104, 165, 192,
225, 277-279, 315, 323, 325, 335,
351, 398, 407, 446, 447, 452-454,
458, 459, 462, 558, 583, 590, 729,
731, 736, 892, 899, 1057, 1155,
1158, 1250, 1293, 1440, 1463,
1570, 1724, 1727, 1728
- Patriche, Monica 619, 641, 699, 868,
1321
- Pavel, Dora 12, 132, 214, 421, 639, 679,
830, 1054, 1461, 1466
- Pavel, Laura 132, 313, 715, 944, 1026,
1040, 1183, 1587
- Pavel, Toma 13, 414, 1039, 1143, 1185
- Pavelescu, Mihai-Dan 303, 331, 637, 825,
836, 904, 1063, 1223, 1298, 1444,
1456
- Pavić, Milorad 638, 860, 958, 1092, 1471,
1608, 1647, 1659
- Pavlovici, Florin Constantin 1115, 1124,
1154, 1166, 1291, 1349
- Păcuraru, Dumitru 170, 188, 407, 754,
768, 923, 1051, 1175
- Păunescu, Adrian 188, 375, 386, 779, 813,
827, 907, 994, 1011, 1024, 1120,
1127, 1248, 1442, 1679, 1680
- Pârvescu, Petruț 523, 586, 796, 1086,
1745
- Pârvulescu, Ioana 9, 25, 41, 56, 131, 141,
143, 155, 170, 180, 190, 198, 296,
304, 321, 332, 360, 380, 483, 504,
524, 534, 622, 639, 658, 678, 687,
698, 742, 759, 789, 790, 811, 812,
837, 866, 961, 973, 1007, 1023,
1034, 1066, 1092, 1097, 1107,
1116, 1119, 1134, 1166, 1192,
1200, 1224, 1245, 1258, 1262,
1315, 1332, 1348, 1370, 1386,
1400, 1403, 1408, 1483, 1496,
1510, 1514, 1540, 1542, 1546,
1561, 1609, 1619, 1622, 1627,
1637, 1651, 1653, 1658, 1661,
1669, 1670, 1675-1677, 1689,
1691
- Pecican, Ovidiu 1, 24, 39, 41, 47, 74, 87,
130, 132, 139, 153, 160, 175, 208,
253, 288, 301, 339, 358, 378, 389,
414, 437, 467, 468, 482, 521, 553,
556, 557, 636, 657, 662, 708, 713,
760, 764, 777, 819, 876, 879, 907,
922, 938, 948, 959, 1001, 1003,
1027, 1041, 1073, 1112, 1136,
1143, 1185, 1187, 1198, 1199,
1232, 1233, 1260, 1263, 1278,
1329, 1373, 1415, 1417, 1471,
1502, 1512, 1519, 1556, 1557,
1564, 1587, 1590, 1605, 1643,
1696, 1701, 1751
- Pecie, Ion 801, 937, 940, 1465, 1602
- Peixoto, José Luis 1310, 1390, 1406,
1408, 1449, 1481, 1487, 1492,
1510, 1511, 1585
- Pellea, Oana 236, 290, 639, 686, 687,
1042, 1118, 1253, 1459, 1733,
1742
- Pendefunda, Liviu 412, 892, 1058, 1060,
1293, 1441, 1564, 1725
- Peniuc, Andrei 251, 449, 451, 757, 1460
- Perdivară, Bogdan 251, 448, 461, 661,

- 968, 1172, 1471, 1671, 1682, 1731, 1748
- Perian, Gheorghe 260, 265, 313, 363, 446, 934, 942
- Perjovschi, Dan 4, 194, 476, 500, 652, 1027, 1030, 1106, 1474, 1476, 1485, 1500, 1508, 1628, 1663
- Perpessicius D. P. 65, 97, 396, 736, 1107, 1344, 1498, 1514, 1721, 807
- Perșă, Dan 87, 391, 535, 560, 661, 670, 718, 719, 728, 783, 839, 1003, 1024, 1041, 1043, 1062, 1147, 1216, 1279, 1281, 1333, 1560, 1599, 1602, 1667, 1688, 1705
- Peța, Cosmin 37, 83, 226, 251, 276, 288, 437, 446, 449, 454, 461, 467, 556, 591, 609, 612, 734, 759, 773, 796, 841, 875, 897, 898, 911, 913, 978, 1020, 1221, 1304, 1322, 1344, 1402, 1424, 1748, 1749, 1752
- Peța, Lucian 162, 368, 467, 493, 514, 544, 630, 668, 686, 759, 782, 799, 824, 849, 948, 972, 993, 1180, 1196, 1217, 1231, 1254, 1270, 1341, 1360, 1381, 1396, 1477, 1490, 1506, 1527, 1603, 1612, 1629, 1645, 1668, 1691, 1746, 1757, 1763
- Pessoa, Fernando 68, 538, 628, 857, 858, 860, 903, 1068, 1405, 1471, 1491, 1496
- Petean, Mircea 253, 299, 640, 921, 938, 940, 1332, 1529, 1598, 1763
- Petrache, Ana 545, 838, 1028, 1089, 1477, 1492, 1533
- Petraș, Irina 83, 86, 89, 90, 132, 165, 199, 206, 208, 212, 287, 310, 388-390, 399, 453, 467, 520, 556, 565, 566, 169, 639, 641, 662, 678, 708, 713, 720, 772, 775, 776, 850, 875, 876, 878, 879, 907, 934, 944, 955, 1039, 1051, 1140, 1143, 1148, 1263, 1275, 1287, 1299, 1415-1418, 1424, 1463, 1552, 1556, 1559, 1564, 1590, 1667, 1701, 1718, 1746, 1750, 1756
- Petre, Zoe 229, 295, 517, 606, 995, 1027, 1653, 1654
- Petrescu, Camil 54, 315, 345, 358, 775, 913, 1006, 1048, 1203, 1207, 1230, 1274, 1299, 1388, 1488, 1557, 1591, 1713, 1729
- Petrescu, Cezar 5, 490, 491, 823, 1116, 1127
- Petrescu, Dan 109, 312, 313, 537, 681, 907, 908, 956, 996, 1429
- Petrescu, Ioana Em. 114, 119, 670, 1540, 1568, 1576, 1633, 1634
- Petrescu, Liviu 119, 1299, 1568, 1633, 1634
- Petrescu, Lucian P. 431, 858, 992, 1073, 1074, 1739
- Petrescu, Răzvan 11, 14, 15, 26, 62, 112, 166, 234, 282, 311, 325, 365, 374, 420, 425, 594, 661, 741, 904, 1064, 1164, 1224, 1266, 1390, 1403, 1409, 1481, 1519, 1585, 1736
- Petreu, Marta 14, 15, 22, 23, 47, 60, 83, 132, 165, 166, 234, 271, 325, 367, 479, 505, 506, 530, 556, 558, 619, 641, 657, 707-709, 711, 712, 714, 715, 773, 776, 792-794, 813, 826, 834, 851, 875, 878, 899, 920, 934, 936, 951, 963, 978, 1007, 1009, 1023, 1026, 1029, 1034, 1035, 1075, 1097, 1104, 1106, 1136, 1142, 1154, 1166, 1212, 1214, 1230, 1243, 1253, 1261, 1263, 1271, 1276, 1280, 1281, 1298, 1300, 1308, 1313, 1346, 1347, 1359, 1361, 1372, 1373, 1378, 1407, 1415, 1416, 1448, 1471, 1497, 1502, 1503, 1511, 1519, 1552-1554, 1556, 1558, 1587, 1606, 1634, 1647, 1670, 1687, 1688, 1690, 1691, 1696, 1701, 1734
- Petridean, Ioana 624, 645, 739, 910, 1634, 1682
- Petroșel, Daniela 103, 220, 403, 407, 582, 728, 891, 1056, 1157, 1292, 1440, 1569, 1724

Petrușcă, Dan 87, 210, 225, 391, 766, 895
 Philippide, Alexandru 225, 407, 894, 1682
 Pillat, Dinu 324, 328, 377, 508, 596, 1042, 1045, 1074, 1076, 1113, 1542, 1548, 1691
 Pillat, Ion 143, 432, 508, 730, 894, 1745
 Pillat, Monica 25, 321, 328, 483, 538, 596, 627, 743, 1076, 1113, 1131, 1319, 1514, 1542
 Pillat, Pia 309, 508, 538, 596, 627, 743, 1076, 1131, 1319, 1676
 Pinteia, Ioan 364, 978, 1008, 1020, 1149, 1215, 1264, 1415, 1435, 1588, 1638, 1660, 1744
 Pippidi, Andrei 74, 138, 420, 619, 1027, 1324, 1691
 Piru, Al. 40, 119, 236, 515, 906, 1230
 Pițu, Luca 82, 207, 312, 388, 555, 706, 873, 1142, 1190, 1249, 1275, 1415, 1463, 1549, 1551, 1594, 1695, 1718
 Pîrjol, Florina 234, 322, 323, 420, 456, 459, 741, 898, 904, 1063, 1164, 1297
 Pîrvan-Jenaru, Dana 23, 39, 41, 42, 62, 173, 323, 479, 506, 551, 640, 860, 981, 1090, 1131, 1251, 1385, 1481, 1511, 1617, 1620
 Plath, Sylvia 226, 255, 919, 1022, 1028, 1154, 1280, 1298, 1354, 1466
 Platon, Alexandru-Florin 216, 294, 885, 1151, 1434, 1660
 Platon, Mircea 11, 12, 97, 168, 225, 357, 583, 639, 726, 732, 894, 1058, 1123, 1158, 1441, 1725
 Pleșu, Andrei 16, 30, 71, 121, 130, 134, 157, 195, 290, 311, 382, 421, 474, 482, 528, 534, 538, 542, 610, 612, 644, 648, 650, 669, 704, 941, 950, 967, 984, 1006, 1027, 1045, 1102, 1110, 1116, 1120, 1124, 1129, 1130, 1166, 1173, 1254, 1349, 1357, 1368, 1377, 1381, 1384, 1389, 1403, 1425, 1429, 1437, 1455, 1479, 1524, 1551, 1614, 1650, 1669, 1685, 1716, 1746
 Pleșu, Catrinel 480, 507, 867, 1219, 1388, 1519
 Poantă, Petru 1, 46, 119, 129, 160, 248, 436, 603, 664, 713, 761, 776, 919, 933, 937, 949, 1109, 1115, 1231, 1387, 1746
 Podoabă, Virgil 10, 260, 261, 276, 323, 325, 535, 879, 934, 938, 939, 944, 1195, 1316, 1461, 1463, 1464, 1494, 1597
 Poe, Edgar Allan 77, 544, 638, 793, 944, 1026, 1212, 1527
 Poenar, Horea 19, 63, 325, 400, 446, 462, 463, 468, 520, 662, 775, 783, 819, 932, 935, 936, 938, 999, 1077, 1082, 1198, 1232, 1250, 1329, 1373, 1605
 Pongrácz Popescu, Maria 243, 429, 432, 1306, 1307, 1581, 1739
 Pop Traian, Traian 749, 750, 774, 1310, 1388
 Pop, Anamaria 165, 519, 608, 638, 667, 786, 804, 810, 832, 865, 985, 1452, 1483, 1494, 1510, 1527, 1575
 Pop, Doru 436, 437, 762, 879, 922, 1186, 1313, 1590, 1750
 Pop, Ioan Es. 25, 30, 113, 171, 172, 179, 207, 228, 276, 292, 311-313, 346, 351, 414, 444, 446, 449, 453, 465, 505, 507, 527, 599, 621, 690, 757, 770, 773, 913, 948, 959, 976, 977, 1020, 1132, 1190, 1191, 1221, 1229, 1248, 1259, 1260, 1266, 1321, 1328, 1344, 1402, 1403, 1494, 1582, 1634, 1739, 1746
 Pop, Ioan-Aurel 1, 45, 177, 190, 293, 294, 318, 347, 368, 470, 493, 515, 529, 545, 631, 648, 668, 1363
 Pop, Ion 1, 2, 10, 46, 55, 64, 84, 130, 132, 139, 156, 159, 160, 165-167, 181, 191, 244, 250, 253, 260, 277, 282, 287, 297, 299, 307, 315, 338, 388, 442, 446, 468, 489, 520, 641, 662, 664, 670, 684, 730, 750, 775, 777, 796, 819, 852, 875-877, 879, 893,

- 931-933, 940, 944, 947, 961, 963, 999, 1003, 1036, 1109, 1112, 1125, 1135, 1180, 1181, 1183, 1198, 1225, 1232, 1262, 1329, 1337, 1374, 1387, 1452, 1461, 1471, 1486, 1502, 1557, 1595, 1605, 1620, 1647, 1683, 1746, 1751, 1756
- Pop, Ovidiu 209, 434, 1518, 1642, 1643
- Popa, Daniela 36, 38, 167, 657, 680, 701, 865
- Popa, Dumitru Radu 161, 176, 235, 276, 277, 479, 617, 687, 804, 809, 947, 1029, 1064, 1083, 1141, 1318, 1758
- Popa, George 106, 276, 581, 587, 890, 906, 1156, 1439, 1569, 1723
- Popa, Marian 100, 119, 224, 233, 316, 474, 726, 731, 880, 1027, 1166, 1178, 1300, 1568, 1746
- Popa, Mircea 76, 129, 132, 180, 256, 400, 431, 436, 437, 603, 754, 775, 875, 907, 921, 1246, 1372, 1407, 1552, 1567, 1607, 1749
- Popa, Octav-Eugen 187, 316, 356, 357, 367, 480, 511, 656, 846, 982
- Popa, Valeriu Mircea 159, 160, 534, 1396, 1655
- Pop-Curșeu, Ioan 132, 248, 253, 255, 462, 760, 775, 919, 939, 1181, 1184, 1250, 1311, 1312, 1589
- Popescu, Adela 536, 1009, 1036, 1207, 1498
- Popescu, Adina 16, 108, 112, 234, 594, 1030, 1103, 1298, 1324, 1510, 1576, 1731
- Popescu, Adrian 64, 122, 171, 248, 257, 289, 389, 435, 545, 630, 662, 714, 759, 776, 830, 875, 919, 933, 972, 978, 986, 1020, 1109, 1180, 1181, 1193, 1194, 1216, 1263, 1310, 1415, 1456, 1490, 1506, 1517, 1518, 1542, 1586, 1592, 1610, 1622, 1746
- Popescu, Bogdan 393, 397, 444, 445, 447, 449, 455, 456, 458, 459, 527, 564, 730, 830, 1129
- Popescu, Bogdan O. 648, 690, 782, 858, 976, 977, 1264, 1321, 1326, 1341, 1559, 1668, 1744
- Popescu, Cristian 446, 449, 452, 453, 755, 768, 783, 923, 1065
- Popescu, Cristian Tudor 378, 424, 637, 743, 1381, 1491, 1514, 1609
- Popescu, Dana Nicoleta 749, 919, 1307, 1453, 1584
- Popescu, Dumitru Radu 53, 59, 68, 264, 409, 483, 484, 491, 505, 596, 604, 612, 630, 665, 666, 796, 819, 824, 846, 850, 865, 917, 948, 955, 1129, 1440, 1477, 1669, 1678, 1690, 1746, 1753, 1754
- Popescu, Florentin 1110, 1279, 1395, 1718, 1744
- Popescu, Marius Daniel 9, 21, 42, 50, 145, 173, 613, 1177
- Popescu, Petru 119, 1022, 1093, 1220, 1372, 1373, 1389, 1407, 1479, 1508, 1551, 1552, 1639, 1667, 1687, 1749
- Popescu, Simona 21, 116, 209, 242, 311, 313, 322, 340, 363, 419, 427, 429, 430, 439, 476, 523, 576, 748, 773, 776, 781, 810, 886, 913, 922, 1072, 1339, 1403, 1451, 1460, 1538, 1591, 1599, 1615, 1736, 1737
- Popescu, Titu 1186, 1313, 1592, 1747, 1748
- Popov, Alek 1390, 1409, 1481, 1487, 1585
- Popovici, Iaromira 16, 108, 112, 378, 594, 650, 741, 905, 1063, 1299, 1444
- Popovici, Iulia 15, 18, 22, 23, 59, 62, 70, 140, 153, 171, 301, 357, 433, 499, 518, 548, 549, 786, 907, 1090, 1104, 1175, 1244, 1258, 1367, 1385, 1496, 1510, 1522, 1672, 1673
- Popovici, Vasile 360, 597, 605, 730, 960, 983, 1308, 1448, 1455, 1543, 1583
- Pora, Mircea 87, 121, 257, 264, 270, 363, 917, 1113, 1310, 1740, 1741

- Porumb, Horea 257, 438, 767, 922, 1188, 1592, 1751
- Porumboiu, Arthur 686, 782, 1043, 1727, 1745
- Potcoavă, Alexandru 179, 430, 612, 775, 778, 917, 1078, 1080, 1254, 1746
- Powys, John Cowper 117, 593, 772, 1131, 1132
- Preda, Marin 54, 93, 204, 264, 355, 385, 405, 408, 409, 494, 514, 563, 565, 584, 591, 596, 837, 864, 880, 884, 993, 995, 1111, 1137, 1198, 1270, 1290, 1340, 1394, 1512, 1530, 1594, 1595, 1678
- Preliceanu, Nicolae 149, 202, 248, 276, 358, 374, 595, 614, 759, 771, 773, 810, 905, 919, 934, 976, 977, 1109, 1216, 1264, 1317, 1320, 1321, 1433, 1468, 1540, 1559, 1668, 1744, 1746, 1757
- Pricăjan, Mircea 202, 331, 836, 1576, 1736
- Pricop, Constantin 104, 616, 619, 1318, 1760
- Prilepin, Zahar 863, 1390, 1406, 1408, 1481, 1585
- Prodan, Ofelia 20, 37, 83, 118, 182, 188, 251, 346, 437, 488, 1460, 1690
- Protopopescu, Valentin 136, 294, 529, 951, 1343, 1532
- Proust, Marcel 101, 126, 129, 189, 213, 224, 258, 342, 401, 425, 866, 1090, 1148, 1182, 1184, 1228, 1282, 1362, 1447, 1560
- Pughineanu, Oana 1, 339, 400, 446, 448, 454, 994, 1102, 1112, 1231, 1335, 1683
- Purcaru, Alina 209, 235, 552, 577, 1170, 1201, 1265, 1305, 1335, 1376, 1408, 1409, 1450, 1487, 1576, 1623, 1642, 1732, 1736
- Puric, Dan 72, 166, 483, 491, 586, 726, 811, 1110, 1129, 1439, 1671
- Puslojić, Adam 142, 243, 587, 698, 783, 993, 1039, 1074, 1161, 1179, 1718
- R**
- Rachieru, Adrian Dinu 97, 102, 207, 216, 220, 243, 385, 406, 553, 704, 728, 873, 891, 895, 1056, 1074, 1140, 1157, 1271, 1292, 1412, 1440, 1549, 1569, 1693, 1724
- Rad, Ilie 180, 664, 867, 1110, 1136, 1148, 1264, 1370, 1372, 1407, 1551, 1552, 1567
- Radin, Ioan 265, 270, 438, 934, 1188, 1466, 1601, 1756
- Radu, Alina 119, 350, 751, 830, 905, 1454
- Radu, Liviu 40, 56, 154, 331, 637, 1261, 1406, 1618
- Radu, Tania 50, 133, 163, 190, 289, 307, 309, 338, 365, 489, 538, 627, 653, 665, 778, 905, 1410, 1584
- Rahimi, Atiq 27, 47, 104, 154, 441, 1731
- Raicu, Lucian 38, 68, 181, 244, 306, 362, 405, 526, 540, 592, 624, 651, 659, 670, 677, 701, 740, 763, 812, 833, 964, 986, 1036, 1107, 1251, 1361, 1371, 1382, 1386, 1389, 1399, 1484, 1548, 1678, 1762
- Ralian, Antoaneta 91, 114, 117, 132, 295, 593, 594, 679, 763, 772, 902, 981, 1009, 1064, 1131, 1173, 1494, 1495, 1615, 1616, 1658, 1677, 1685, 1692, 1732
- Rădulescu, Cornelia 139, 234, 382, 594, 1009, 1012
- Rădulescu, George 788, 1006, 1347, 1512, 1685
- Rădulescu, Mihaela 80, 259, 611, 1128, 1209, 1547, 1607, 1689
- Rădulescu, Mihai Sorin 156, 485, 536, 619, 1084, 1109, 1120, 1201, 1248, 1264, 1370, 1484, 1658
- Rădulescu, Răzvan 45, 301, 311, 313, 444, 445, 449, 453, 455, 456-461, 492, 527, 730, 830, 1303
- Răduță, Viorica 169, 282, 392, 544, 560, 615, 630, 718, 733, 759, 772, 1084, 1147, 1176, 1319, 1322, 1380, 1468, 1476, 1610, 1703, 1744,

- 1761
- Răileanu, Petre 496, 1064, 1162, 1300, 1486
- Răsuceanu, Andreea 63, 280, 501, 519, 551, 772, 786, 806, 832, 833, 856, 858, 958, 981, 999, 1090, 1104, 1132, 1222, 1244, 1325, 1404, 1634, 1654
- Rău, Aurel 119, 248-250, 435, 760, 764, 922, 1109, 1156, 1188, 1210, 1310, 1314, 1516, 1592, 1751
- Răutu, Leonte 16, 68, 69, 156, 206, 227, 234, 237, 301, 319, 433, 473, 877, 908, 984, 1246, 1263, 1332, 1734, 1760
- Rebreanu, Liviu 27, 64, 237, 275, 483, 517, 565, 640, 649, 663, 760, 775, 814, 913, 941, 1004, 1008, 1141, 1160, 1194, 1198, 1200, 1201, 1225, 1233, 1299, 1340, 1355, 1388, 1627, 1696
- Regman, Cornel 263, 405, 928, 934, 1226, 1316, 1542, 1548
- Reichmann, Sebastian 14, 118, 235, 325, 364, 902, 903, 1348, 1482, 1573, 1646, 1749
- Revnice, Ioana 43, 200, 484, 1109, 1210, 1639
- Rilke, Rainer Maria 64, 143, 276, 569, 724, 759, 1053, 1153, 1177, 1309, 1436, 1602
- Roatiș, Florian 8, 76, 82, 180, 480
- Robu, Cornel 40, 775, 877, 982, 1148
- Rodríguez, Mariano Martín 310, 1556-1558, 1646, 1647, 1752
- Rogojinaru, Paul 664, 682, 794, 814, 864
- Rogozanu, Costi 2, 12-15, 20, 28, 46, 63, 130, 156, 165, 181, 202, 210, 227, 303, 340, 364, 449, 456, 462, 523, 626, 702, 813, 872, 885, 1138, 1140, 1249, 1250, 1272, 1365, 1375, 1390, 1532, 1545
- Romaniuc, Bogdan 28, 49, 68, 144, 158, 183, 203, 308, 364, 383, 508, 537, 538, 626, 642, 661, 682, 702, 794, 842, 869, 965, 987, 1010, 1138, 1213, 1228, 1249, 1266, 1336, 1391, 1410, 1500, 1520, 1642
- Romilă, Adrian G. 124, 126, 187, 229, 259, 415, 465, 513, 629, 666, 736, 769, 822, 899, 908, 924, 989, 990, 1056, 1081, 1155, 1191, 1215, 1230, 1316, 1360, 1380, 1394, 1442, 1461, 1524, 1594, 1626, 1665, 1690, 1727, 1754
- Romoșan, Petru 91, 92, 1087, 1300, 1682
- Rostás, Zoltán 10, 163, 289, 418, 425, 634, 740, 1109, 1316, 1734
- Roșioru, Mădălin 124, 126, 128, 259, 260, 440, 609, 612, 769, 770, 924, 1081, 1083, 1189, 1190, 1317, 1459, 1461, 1688, 1754
- Rotaru, Andra 113, 143, 189, 251, 331, 342, 346, 454, 456, 465, 513, 543, 547, 591, 666, 686, 693, 779, 781, 796, 797, 822, 893, 947, 976, 977, 992, 1064, 1116, 1205, 1217, 1241, 1252-1254, 1269, 1321, 1395, 1414, 1506, 1526, 1628, 1665, 1690, 1692
- Rotaru, Ion 99, 119, 316, 404, 726, 727, 731, 1718
- Roth, Philip 17, 123, 340, 469, 523, 526, 638, 677, 681, 977, 1071, 1266, 1297, 1338, 1342, 1369, 1386, 1473, 1488, 1519, 1574, 1577, 1615, 1625, 1640, 1671, 1751
- Ruja, Alexandru 119, 120, 122, 124, 243, 434, 607, 750, 752, 914, 916, 1077, 1174, 1263, 1306, 1309, 1456, 1580, 1584, 1739, 1742
- Rusan, Romulus 123, 204, 283, 905, 1027, 1113, 1418, 1550, 1672, 1677
- Ruse, Andrei 37, 969, 1189, 1401, 1501
- Rushdie, Salman 28, 111, 112, 163, 184, 283, 384, 418, 469, 526, 627, 754, 763, 794, 821, 863, 915, 1011, 1042, 1085, 1164, 1170, 1190, 1222, 1249, 1259, 1342, 1487, 1499, 1521, 1523, 1524, 1527, 1535, 1537, 1539, 1545, 1547, 1574, 1575, 1577, 1602, 1609,

1614-1616, 1623, 1637, 1638, 1658, 1659, 1666, 1671
 Rusiecki, Cristina 6, 650, 689, 974, 1219, 1399
 Russo, Vlad 72, 173, 653, 700, 1511, 1682
 Ruști, Doina 7, 9-11, 21, 26, 71, 74, 75, 90, 91, 138, 146, 147, 151, 165, 166, 168-170, 194, 215, 230, 285, 294, 305, 314, 325, 329, 334, 365, 403, 421, 427, 444, 445, 447, 449, 455, 456, 486, 489, 526, 527, 574, 581, 586, 600, 616, 638, 642, 652, 673, 681, 682, 700, 705, 726, 762, 797, 814, 826, 828, 829, 864, 884, 905, 910, 954, 963, 1054, 1064, 1065, 1099, 1100, 1127, 1271, 1290, 1338, 1354, 1357-1359, 1388, 1418, 1424, 1432, 1447, 1474, 1573, 1579, 1591, 1615, 1663, 1664, 1667, 1682, 1719, 1734, 1737, 1758

S

Sabău, Corina 507, 626, 695, 797, 815, 918, 1007, 1444, 1450
 Sadoveanu, Mihail 19, 157, 263, 265, 342, 421, 464, 585, 732, 812, 821, 1047, 1114, 1129, 1201, 1355, 1361, 1388, 1548, 1549, 1619, 1620, 1641
 Sala, Marius 53, 59, 866, 1185, 1314, 1363, 1707
 Salinger, J. D. 282, 493, 665, 845, 961, 967, 968, 1061, 1162, 1473, 1578, 1579, 1608
 Sandu, Ana Maria 50, 57, 61, 116, 118, 131, 301, 340, 446, 492, 498, 601, 652, 672, 673, 681, 742, 910, 1064, 1258, 1303, 1339, 1504, 1505, 1510, 1538, 1545, 1576, 1615, 1737
 Sandu, Paul-Gabriel 148, 187, 291, 343, 491, 545, 797, 838, 946, 969, 990, 1029, 1525
 Sanielevici, Henric 22, 78, 324, 456, 462, 558, 559, 593, 784, 800, 1051, 1456
 Saramago, José 28, 68, 111, 122, 158, 203, 290, 464, 495, 515, 542, 924, 1138, 1516, 1520, 1593, 1742
 Sasu, Aurel 133, 134, 162, 299, 300, 422, 482, 663, 698, 731, 880, 1037, 1235, 1292, 1328, 1372, 1407, 1552, 1604, 1605, 1746
 Savage, Sam 203, 301, 308, 331, 506, 533, 1228, 1298, 1337, 1345
 Savitescu, Alex. 28, 144, 295, 660, 1661
 Savitescu, Ionel 88, 219, 415, 719, 734, 890, 1423, 1704
 Savu, Cornelia Maria 6, 34, 71, 178, 193, 294, 403, 495, 648, 690, 784, 953, 976, 977, 996, 1023, 1116, 1241, 1264, 1321, 1363, 1533, 1559, 1668, 1669, 1744, 1763
 Savu, Violeta 88, 90, 210, 560, 562, 718, 1041, 1042, 1146, 1279, 1421, 1703
 Sălcudeanu, Nicoleta 15, 55, 68, 195, 277, 313, 452, 494, 515, 940, 1014, 1218, 1613, 1756
 Săndulescu, Al. 156, 305, 380, 381, 791, 1036, 1042, 1110, 1264, 1349, 1469, 1498, 1514, 1596, 1680
 Săvescu, Luiza 433, 637, 799, 810, 1153, 1522
 Sângeorzan, Adrian 21, 154, 161, 168, 235, 1152
 Schidu, Luana 746, 784, 903, 1249, 1498
 Schiop, Adrian 443, 445, 449, 450, 461, 523, 828, 1171, 1256, 1303, 1377, 1410, 1508, 1509, 1664, 1736
 Schlesak, Dieter 139, 260, 556, 756, 1390, 1482, 1585, 1746
 Schwartz, Gheorghe 10, 17, 28, 81, 167, 245, 630, 1027, 1083, 1151, 1408, 1565, 1657, 1666
 Scipione, Ileana 24, 173, 594, 649, 999, 1169, 1383, 1402, 1482
 Scorobete, Ion 121, 225, 767, 944, 1307, 1331, 1741

- Sebastian, Mihail 5, 30, 96, 97, 114, 166, 315, 325, 340, 525, 652, 678, 779, 789, 790, 794, 826, 834, 837, 851, 872, 951, 978-980, 990, 1007-1009, 1023, 1025, 1034, 1035, 1075, 1090, 1097, 1103, 1104, 1126, 1136, 1147, 1154, 1166, 1214, 1230, 1243, 1253, 1260, 1261, 1271, 1276, 1280, 1283, 1298, 1300, 1308, 1313, 1328, 1347, 1359-1361, 1373, 1378, 1388, 1421, 1422, 1448, 1471, 1497, 1502, 1503, 1573, 1606, 1620, 1646, 1647, 1670, 1687, 1688, 1690
- Selejan, Ana 257, 839, 865, 1281, 1322
- Sem-Sandberg, Steve 497, 1389, 1402, 1475, 1482, 1524
- Shafir, Michael 90, 130, 401, 723, 1027, 1149, 1289, 1372, 1407, 1533, 1552, 1565
- Shakespeare, William 133, 314, 513, 519, 953, 1075, 1079, 1153, 1265, 1281, 1288, 1342, 1408, 1421, 1546, 1599, 1601, 1714
- Shalev, Zeruya 341, 624, 634, 645, 739, 910
- Sicoe-Tirea Baudouin, Roxana 331, 342, 446, 454, 759
- Similaru, Lavinia 364, 469, 508, 1138, 1225, 1584
- Simion, Eugen 34, 52, 53, 56, 59, 65, 68, 71, 89, 93, 94, 97, 99, 119, 137, 151, 177, 235, 244, 310, 317, 368, 370, 385, 393, 396, 401, 404, 405, 408, 409, 451, 453, 471, 506, 530, 546, 562, 565, 582, 583, 605, 646, 669, 670, 689, 704, 730, 731, 769, 770, 774, 783, 799, 806-808, 823, 826, 866, 879, 907, 926, 928, 943, 944, 951, 995, 998, 1014-1016, 1018, 1025, 1030, 1039, 1043, 1044, 1047, 1065, 1089, 1097, 1098, 1107, 1115, 1124, 1137, 1138, 1156, 1189, 1190, 1211, 1218, 1219, 1223-1225, 1236, 1252, 1257, 1282, 1286, 1316, 1323, 1333, 1343, 1361, 1363, 1382, 1393, 1395, 1401, 1478, 1491, 1512, 1529, 1548, 1550, 1595, 1596, 1613, 1619, 1631, 1644, 1650, 1657, 1664, 1706-1709, 1710, 1711, 1713, 1716, 1746
- Simion, Ovidiu 181, 324, 614, 655, 930, 1466
- Simionescu, Cristian 64, 103, 348, 370, 405
- Simionescu, Mircea Horia 22, 43, 61, 374, 409, 675, 699, 799, 828, 1013, 1031, 1052, 1094, 1374, 1403, 1473, 1494
- Simuț, Andrei 15, 166, 228, 400, 446, 454, 456, 461, 462, 590, 762, 1047, 1231, 1257, 1313, 1701
- Simuț, Ion 165, 188, 262, 264, 268, 269, 297, 307, 315, 317, 324, 338, 368, 467, 493, 560, 566, 822, 846, 928, 934, 946, 947, 1031, 1217, 1318, 1664, 1703, 1758, 1760
- Sitar-Tăut, Daniela 755, 1038, 1179, 1340, 1745
- Sîrbu, Anca-Gabriela 1085, 1138, 1175, 1228, 1386, 1535, 1576, 1668, 1721, 1729
- Sîrbu, I. D 30, 183, 236, 250, 789, 856, 947, 995, 1142, 1247, 1254, 1278, 1320, 1334, 1342, 1447, 1468, 1551, 1568, 1569, 1762
- Slavici, Ioan 1, 72, 260, 263, 265, 332, 358, 360, 374, 380, 474, 664, 745, 771, 807, 1036, 1231, 1595, 1641
- Soare, Oana 177, 393, 405, 638, 657, 701, 769, 852, 1019, 1047, 1252, 1282, 1288, 1340, 1491, 1509
- Sociu, Dan 5, 11, 13, 14, 37, 141, 202, 251, 306, 318, 345, 346, 364, 443, 445-450, 454-457, 459-461, 634, 635, 696, 761, 773, 829, 830, 845, 898, 903, 912, 922, 978, 1020, 1106, 1129, 1186, 1228, 1256, 1269, 1323, 1328, 1365, 1398,

- 1482, 1663, 1666, 1748, 1751
- Soljenițin, Aleksandr 47, 48, 79, 189, 276, 420, 436, 762, 1032, 1087, 1275, 1298, 1299, 1300, 1415, 1444
- Sora, Simona 4, 9, 10, 12, 14-16, 20, 49, 72, 108, 137, 152, 165, 166, 168, 169, 194, 230, 233, 301, 324, 325, 369-371, 454, 456, 462, 477, 492, 550, 551, 589, 592, 638, 639, 657, 683, 701, 739, 830, 831, 845, 865, 902, 944, 945, 955, 998, 1007, 1027, 1062, 1162, 1250, 1258, 1265, 1299, 1324, 1349, 1383, 1384, 1444, 1573, 1574, 1669, 1692, 1729
- Sorescu, Marin 32, 104, 317, 333, 409, 516, 564, 565, 625, 626, 696, 824, 859, 927, 929, 941, 1125, 1142, 1158, 1216, 1226, 1267, 1334, 1461, 1514, 1524, 1551, 1594, 1714, 1718
- Sorescu, Roxana 1207, 1243, 1260, 1346, 1494, 1761
- Sorohan, Elvira 97, 101, 224, 405, 580, 727, 889, 1055, 1156, 1225, 1291, 1332, 1419, 1439, 1568, 1596, 1722, 1727
- Soviany, Octavian 45, 124, 126, 129, 159, 162, 170, 258, 287, 324, 337, 346, 437, 439, 451, 467, 520, 591, 655, 662, 757, 776, 779, 819, 917, 976-978, 1003, 1020, 1043, 1078, 1111, 1137, 1175, 1197, 1231, 1252, 1253, 1271, 1321, 1372, 1471, 1506, 1604, 1634, 1644, 1646, 1655, 1657, 1674, 1705
- Spiridon, Cassian Maria 25, 64, 97, 98, 104, 170, 218, 248, 343, 403, 568, 572, 579, 714, 726, 732, 756, 796, 881, 888, 893, 948, 972, 993, 1054, 1154, 1231, 1264, 1291, 1412, 1438, 1540, 1567, 1627, 1660, 1668, 1720, 1721, 1744
- Spiridon, Vasile 64, 89, 103, 132, 180, 199, 211, 220, 291, 392, 406, 407, 560, 582, 719, 728, 755, 796, 891, 893, 940, 1041, 1042, 1056, 1157, 1281, 1292, 1423, 1438, 1440, 1466, 1569, 1610, 1704, 1705, 1724
- Spînu, Alina 124, 125, 439, 768, 1080
- Sprânceană, Vitalie 576, 577, 887, 1153, 1434
- Stamate, Tiberiu 162, 1165, 1305, 1450, 1737
- Stan, Adriana 14, 46, 71, 190, 234, 260, 287, 369, 419, 446, 495, 593, 613, 632, 740, 776, 829, 930, 1062, 1163, 1218, 1250, 1298, 1329, 1398, 1445, 1462, 1470, 1509, 1575, 1633, 1730, 1755
- Stan, Constantin 259, 523, 848, 1253, 1264, 1322, 1341, 1381, 1396, 1403, 1476, 1513, 1525, 1536, 1540, 1610, 1667, 1690, 1691, 1695, 1739
- Stanca, Dan 12, 25, 218, 311, 313, 389, 527, 738, 828, 1252, 1514, 1527, 1699, 1746
- Stanciu, Dan 113, 418, 421, 1062, 1348, 1482, 1573, 1646, 1749
- Stanciu, Teodora 84, 338, 810, 1623, 1757
- Stanciu, Virgil 1, 76, 129, 518, 951, 1120, 1195, 1278, 1473, 1520, 1699
- Stancu, Valeriu 106, 108, 225, 226, 410, 412, 585, 586, 587, 733, 734, 796, 893, 895, 896, 986, 1060, 1061, 1157, 1161, 1162, 1264, 1295, 1296, 1442-1444, 1501, 1572, 1627, 1727, 1729
- Stanomir, Ioan 15, 166, 185, 228, 341, 416, 456, 508, 598, 665, 745, 815, 904, 1011, 1027, 1068, 1168, 1242, 1488, 1511, 1521, 1579, 1625, 1662, 1688
- Stavri, Licu 2, 47, 132, 161, 288, 339, 469, 522, 663, 777, 820, 949, 1005, 1113, 1199, 1234, 1374, 1473, 1503, 1607, 1647
- Stănescu, Bogdan-Alexandru 28, 150, 153, 171, 195, 308, 329, 340, 370, 372, 377, 383, 501, 507, 510, 539,

- 540, 550, 635, 656, 661, 665, 669, 694, 743, 794, 805, 861, 869, 981, 1010, 1031, 1118, 1208, 1213, 1228, 1266, 1376, 1519, 1537, 1585, 1642, 1671
- Stănescu, C. 16, 34, 54, 70, 138, 150, 177, 190, 200, 294, 318, 347, 369, 470, 494, 514, 544, 632, 648, 668, 687, 782, 799, 802, 824, 850, 906, 907, 950, 972, 994, 1013, 1029, 1088, 1097, 1114, 1124, 1201, 1217, 1236, 1255, 1300, 1342, 1361, 1381, 1397, 1508, 1527, 1560, 1613, 1629, 1649
- Stănescu, Gabriel 8, 26, 1322, 1372, 1407, 1551
- Stănescu, Nichita 118, 126, 143, 182, 236, 243, 296, 315, 408, 409, 506, 586, 601, 603, 625, 626, 632, 650, 734, 744, 783, 801, 824, 825, 851, 889, 895, 927, 970, 1010, 1053, 1065, 1074, 1084, 1086, 1109, 1141, 1251, 1276, 1295, 1321, 1371, 1394, 1407, 1512, 1551, 1594, 1634, 1745, 1746, 1762
- Stănescu, Saviana 18, 30, 58, 235, 845, 922, 1304
- Stănilă, Moni 123, 179, 430, 531, 775, 778, 917, 919, 1078, 1111, 1668, 1690, 1744
- Steinhardt, Nicolae 7, 9-11, 13, 82, 121, 166, 188, 204, 228, 315, 321, 341, 364, 377, 394, 429, 480, 483, 526, 563, 564, 582, 609, 610, 622, 743, 787, 790, 822, 904, 1024, 1032, 1045, 1058, 1113, 1119, 1121, 1186, 1213, 1307, 1335, 1336, 1469, 1544, 1551, 1568, 1608, 1638, 1650, 1660, 1688, 1689, 1747
- Stoica, Petre 243, 248, 374, 381, 382, 429, 432, 466, 476, 556, 560, 581, 583, 587, 599, 750, 758, 761, 771, 1053, 1068, 1074, 1109, 1116, 1173, 1209, 1216, 1581, 1746
- Stoica, Sorin 10, 68, 163, 270, 289, 425, 445, 447, 456, 457, 459, 462, 527, 595, 730, 740, 1734
- Stoiciu, Liviu Ioan 10, 15, 26, 42, 99, 113, 164, 165, 166, 168, 170, 210, 213, 267, 270, 276, 284, 291, 325, 363, 440, 477, 511, 545, 584, 597, 614, 621, 638, 648, 773, 774, 796, 802, 874, 893, 943, 948, 976, 977, 1086, 1105, 1106, 1178, 1179, 1227, 1264, 1290, 1321, 1322, 1411, 1469, 1536, 1565, 1668, 1723, 1744, 1760, 1763
- Stoie, Nicolae 132, 810, 1322, 1687, 1762
- Stolojan, Sanda 324, 333, 527, 1285, 1745
- Stratan, Emil 367, 1490, 1517, 1622, 1629
- Stroescu Stînișoară, Nicolae 97, 223, 404, 726, 1291, 1439, 1569, 1722
- Strungar, Ghenadi 567, 568, 570-572, 721-723, 881, 1053, 1287
- Sturza, Cătălin 6, 33, 56, 152, 319, 448, 474, 531, 545, 632, 650, 670, 689, 784, 801, 825, 850, 854, 950, 952-954, 973, 976, 996, 997, 1013, 1018, 1047, 1089, 1103, 1117, 1129, 1212, 1239, 1255, 1323, 1324, 1343, 1361, 1364, 1384, 1397, 1478, 1509, 1534, 1614, 1651
- Suceavă, Bogdan 7, 12, 27, 62, 139, 151, 171, 203, 268, 310, 313, 324, 361, 445, 461, 524, 550, 632, 635, 666, 739, 740, 770, 818, 828, 1027, 1103, 1106, 1129, 1131, 1172, 1260, 1366, 1511, 1593, 1655, 1672
- Suciu, Adrian 454, 469, 488, 690, 865, 976, 977, 1321
- Suciu, Eugen 744, 976, 977, 1321, 1365
- Suciu, Titus 120, 124, 606, 914, 1584, 1741
- Swift, Graham 291, 308, 468, 469, 1445, 1584

Ș

- Șahighian, Alexandru Al. 742, 1369, 1397, 1475, 1538, 1585, 1634
- Șandru Mehedinți, Tudora 55, 96, 148, 306, 526, 868, 906, 965, 999, 1068, 1225, 1445, 1658, 1725
- Șchiopu, Mădălina 108, 109, 233, 320, 418
- Șchiopu, Mihaela 116, 118, 382, 554, 867, 1069
- Șchiopu, Smaranda 301, 326, 691, 896, 1032, 1106
- Șenilă-Vasiliu, Mariana 207, 555, 706, 1086, 1141, 1275, 1415, 1551, 1695
- Șerban, Alex. Leo 16, 56, 108, 109, 172, 176, 232, 233, 418, 488, 489, 499, 517, 592, 606, 641, 698, 740, 902, 955, 997, 1027, 1164, 1220, 1258, 1444, 1478, 1479, 1504, 1734
- Șerban, Geo 19, 157, 196, 328, 481, 519, 539, 551, 787, 858, 958, 980, 1022, 1037, 1090, 1104, 1117, 1207, 1225, 1260, 1332, 1386, 1419, 1537, 1542, 1595, 1654, 1675
- Șerban, Robert 116, 118, 119, 123, 160, 243, 251, 387, 421, 430, 434, 435, 505, 578, 595, 599, 601, 607, 612, 753, 773, 780, 857, 916-918, 992, 1074, 1075, 1079, 1130, 1171, 1190, 1241, 1310, 1339, 1354, 1357, 1358, 1388, 1458, 1561, 1573, 1582, 1585, 1668, 1739, 1740, 1742, 1744, 1745
- Șerban-Naclad, Raluca 124, 126, 257, 439, 609, 768, 769, 924, 925, 1049, 1316, 1459, 1595, 1596
- Șimonca, Ovidiu 18, 19, 35, 59, 72, 74, 172, 298, 321-323, 325, 329, 440, 497, 500, 503, 548, 577, 626, 636, 653, 654, 788, 834, 835, 856, 858, 859, 956, 978, 1009, 1031, 1094, 1117, 1244, 1261, 1367, 1383-1385, 1405, 1481, 1482, 1495, 1536, 1617, 1633, 1692
- Șiulea, Ciprian 2, 12, 14-16, 20, 46, 63, 70, 130, 156, 165, 181, 227, 345, 447, 449, 453, 523, 626, 683, 702, 813, 872, 885, 909, 951, 999, 1130, 1140, 1175, 1272, 1301, 1305, 1336, 1354, 1383, 1447, 1488, 1532, 1731
- Șleahțițchi, Maria 23, 102, 103, 1084, 1433, 1437
- Șora, Mariana 124, 208, 626, 706, 752, 753, 1008, 1067, 1090, 1308, 1387, 1708
- Șora, Mihai 45, 124, 234, 277, 278, 319, 362, 663, 877, 1044, 1073, 1141, 1221, 1319, 1377, 1391, 1406, 1486, 1490, 1518, 1555, 1580, 1617, 1622, 1625, 1626, 1629, 1707, 1709, 1746
- Ștef, Traian 162, 245, 550, 614, 635, 770, 937, 945, 1318, 1408, 1463, 1464, 1559, 1560, 1603, 1620, 1657, 1751
- Ștefan, Olga 63, 251, 254, 437, 693, 921, 1187, 1315, 1588, 1608, 1648, 1748
- Ștefănescu, Alex. 3, 25, 26, 40, 42, 43, 65-77, 98, 100, 141, 142, 149, 155, 177, 181, 182, 199, 201, 224, 227, 282, 305, 318, 332, 342, 361, 381, 404, 405, 409, 458, 474, 483, 506, 510, 516, 525, 535, 548, 579, 623, 627, 629, 641, 658, 678, 679, 684, 698, 699, 701, 727, 730, 731, 765, 789, 790, 812, 835, 839, 868, 889, 891, 963, 983, 985, 996, 1009, 1023, 1024, 1035, 1054, 1055, 1063, 1066-1069, 1098, 1108, 1109, 1120, 1128, 1136, 1137, 1153, 1175, 1178, 1190, 1199, 1210, 1219, 1220, 1226, 1237, 1245, 1252, 1263, 1291, 1332, 1348, 1352, 1370, 1389, 1400, 1408, 1449, 1462, 1484, 1497, 1506, 1514, 1517, 1518, 1524, 1526, 1542, 1561, 1568, 1573, 1619, 1622, 1623, 1637, 1641,

- 1650, 1658, 1663, 1675, 1676,
1678, 1679, 1719, 1722, 1733,
1746, 1752, 1757, 1760
- Ștefănescu, Cecilia 21, 27, 50, 60, 183,
190, 214, 233, 238, 294, 301, 303,
304, 321, 322, 324, 334, 355, 364,
421, 445, 486, 492, 500, 784, 793,
828, 1127, 1303, 1390, 1478, 1481,
1482, 1495, 1538, 1585
- Ștefănescu, Mariana 638, 958, 1092,
1647, 1659
- Șușară, Pavel 333, 641, 1275, 1515, 1517,
1518, 1622, 1633, 1644
- ### T
- Tabucchi, Antonio 23, 28, 366, 1118,
1320, 1511, 1512, 1519
- Taloș, Dan 677, 841, 1169, 1441, 1447,
1761
- Tartler, Grete 27, 65, 142, 149, 181, 201,
360, 485, 614, 640, 700, 839, 962,
986, 1008, 1024, 1119, 1467, 1615
- Tăbăraș, Stelian 9, 10, 146, 149, 171, 292,
367, 465, 619, 993, 1267, 1268,
1333, 1341, 1592, 1665, 1667
- Tămaș, Lucian 703, 706, 759, 1180, 1322
- Tănase, Iulian 861, 1062, 1165, 1348,
1482, 1495, 1504, 1505, 1577,
1646, 1745, 1749
- Tănase, Stelian 13, 21, 61, 122, 167, 169,
309, 325, 334, 342, 357, 363, 419,
542, 706, 827, 844, 849, 855, 879,
952, 1169, 1183, 1193, 1227, 1403,
1440, 1494
- Tănase, Virgil 399, 565, 834, 1049, 1285,
1286, 1659, 1714
- Tănăsescu, Chris 166, 408, 415, 583, 728,
738, 889, 1057, 1158, 1293, 1322,
1644, 1724, 1728, 1760
- Tăut, Ana-Maria 438, 764, 765-767,
1187, 1587
- Teoc, Flavia 546, 658, 747, 922, 1463,
1476, 1744
- Teodoreanu, Ionel 519, 823, 1137, 1467,
1720
- Teodorescu, Adriana 162, 558, 776, 878,
880, 1041, 1054, 1143, 1150, 1289,
1565, 1600, 1718, 1719, 1720
- Teodorescu, Cristian 58, 235, 258, 350,
523, 882, 1079, 1228, 1270, 1354,
1358, 1377, 1378, 1387, 1410,
1447, 1450, 1474, 1478, 1492,
1504, 1516, 1544, 1561, 1608,
1617, 1620, 1623, 1667, 1670,
1676, 1678, 1730, 1734, 1750
- Teodorovici, Lucian Dan 28, 48, 52, 67,
110, 141, 144, 157, 182, 203, 296,
298, 305, 313, 314, 335, 340, 345,
346, 351, 363, 364, 369, 443, 445,
446, 455, 456, 459, 462, 510, 513,
527, 539, 540, 550, 576, 590, 591,
624, 629, 635, 652, 672-674, 681,
730, 739, 740, 742, 752, 764, 770,
798, 808, 828, 831, 841, 842, 930,
1062, 1064, 1091, 1225, 1266,
1303, 1354, 1358, 1359, 1375,
1376, 1388, 1410, 1474, 1476,
1493, 1503, 1573, 1609, 1656,
1660, 1664, 1670, 1673, 1689,
1728, 1741
- Terian, Andrei 6, 178, 443, 446, 448, 452,
453, 454, 456, 459, 670, 688, 689,
750, 783, 784, 800, 802, 825, 826,
850, 852, 879, 951, 973, 996, 1018,
1047, 1048, 1082, 1125, 1128,
1135, 1202, 1219, 1236, 1250,
1251, 1299, 1402, 1478, 1491,
1506, 1508, 1670, 1687-1690
- Terzea-Ofrim, Lucia 138, 831, 954, 998,
1479, 1510
- Teuțișan, Călin 132, 389, 462, 708, 1633
- Tihan, Teodor 248, 252, 921, 1185, 1314
- Timar, Cristina 260, 261, 441, 1193,
1250, 1462, 1601, 1756
- Tischner, Józef 806, 917, 984, 1068,
1297, 1521
- Tismăneanu, Vladimir 2, 4, 12, 14, 15, 20,
22, 46, 62, 63, 68, 116, 130, 156,
168, 181, 206, 227, 234, 237, 260,
294, 301, 319, 374, 385, 423, 433,
489, 508, 514, 525, 539, 553, 575,

- 597, 598, 605, 656, 702, 732, 745,
806, 815, 831, 843, 845, 870, 872,
877, 885, 894, 908, 915, 917, 966,
984, 1011, 1058, 1068, 1075, 1088,
1097, 1123, 1140, 1167, 1169,
1246, 1258, 1263, 1271, 1276,
1297, 1301, 1332, 1385, 1437,
1456, 1521, 1532, 1533, 1545,
1550, 1609, 1618, 1622, 1662,
1689, 1734, 1741, 1760
- Toader, Lucia 150, 152, 372, 1361, 1528,
1669
- Tolcea, Marcel 119, 243, 421, 429, 750,
856, 915, 1027, 1074, 1263, 1306,
1453, 1581, 1668, 1739, 1744
- Tolstoi, Lev 105, 189, 262, 365, 395, 403,
488, 566-572, 632, 664, 721-723,
784, 863, 880-882, 903, 924, 1043,
1052, 1053, 1075, 1287, 1371,
1424, 1498, 1559, 1718, 1719,
1734
- Tomşa, Şerban 268, 270, 869, 1010, 1322,
1489, 1575
- Tomuş, Mircea 102, 132, 209, 729, 775,
891
- Topîrceanu, George 158, 200, 601, 1361
- Torsan, Călin 116, 118, 270, 600, 1089,
1737
- Trandafir, Constantin 6, 80, 156, 207, 306,
386, 525, 554, 641, 677, 703, 790,
873, 985, 1139, 1211, 1271, 1333,
1412, 1497, 1549, 1693, 1702
- Trevor, William 129, 262, 392, 518, 519,
670, 1195
- Truffaut, François 1000, 1009, 1012,
1020, 1088, 1098, 1236, 1286,
1298, 1323
- Tucă, Marius 48, 533, 1490, 1496, 1507
- Tudoran, Dorin 608, 919, 1027, 1088,
1109
- Tudurachi, Adrian 446, 456, 462, 590,
800, 1633
- Tumanian, Paul 267, 270, 363, 1196, 1572
- Tupan, Maria-Ana 1150, 1288, 1424,
1560, 1566, 1687, 1720
- Turcan, Nicolae 129, 619, 775, 1335,
1645
- Turcuş, Aurel 119, 120, 243, 603, 604,
751
- Turcuş, Claudiu 261, 446, 462, 930, 1128,
1193, 1227, 1250
- Tzara, Tristan 393, 394, 547, 652, 682,
803, 851, 959, 1096, 1363, 1557,
1592, 1593, 1628
- Tzone, Nicolae 38, 250, 437, 439, 448,
554, 685, 697, 879, 1036, 1179,
1190, 1641, 1747

Ț

- Țarălungă, Eugenia 25, 284, 523, 619,
774, 1086, 1121, 1301, 1322, 1469,
1763
- Țepeneag, Dumitru 277, 285, 307, 376,
393, 503, 595, 621, 634, 672, 715,
716, 773, 791, 792, 816, 866, 875,
926, 1025, 1039, 1086, 1179, 1285,
1293, 1322, 1403, 1551, 1588,
1602
- Țepeneag, Mona 5, 745, 746, 1104, 1448,
1663
- Țeposu, Radu G. 446, 455, 726, 730,
1065, 1316, 1747
- Țichindeleanu, Ovidiu 2, 12, 14, 15, 20,
46, 63, 70, 130, 156, 165, 181,
227, 523, 702, 803, 872, 885, 1140,
1272, 1532
- Țion, Adrian 48, 255, 523, 765, 766, 776,
1139, 1141, 1199, 1275, 1501,
1607
- Țoiu, Constantin 101, 527, 824, 851, 951,
1018, 1120
- Țuculescu, Radu 1, 3, 162, 207, 265, 270,
289, 363, 438, 522, 661, 685, 800,
828, 855, 945, 949, 951, 973, 1024,
1104, 1141, 1186, 1290, 1291,
1331, 1472, 1473, 1598, 1599,
1670, 1732, 1755
- Țugui, Pavel 177, 178, 395, 1323, 1491
- Țupa, Răzvan 64, 251, 448-452, 454,
460, 461, 591, 612, 693, 736, 770,
779, 796, 911, 913, 925, 983, 1032,

1033, 1106, 1221, 1254, 1401,
1451, 1460, 1501, 1748
Țurcanu, Florin 377, 479, 1214, 1384,
1478
Țurlea, Stelian 197, 203, 332, 511, 517,
592, 965, 1162, 1495, 1677
Țvetaeva, Marina 569, 720, 843, 1053,
1151, 1252

U

Udrescu, Vladimir 858, 992, 1322, 1440,
1687
Ulici, Laurențiu 119, 165, 244, 284, 404,
826, 893, 1108, 1472, 1550, 1568,
1678, 1762
Ulmeanu, Radu 79, 83, 142, 204, 220,
526, 553, 620, 706, 766, 871, 1142,
1497, 1498, 1547, 1693, 1695
Ungheanu, Mihai 343, 361, 362, 470,
802, 906, 907, 1262
Ungureanu, Cornel 27, 64, 80, 99, 119,
120, 124, 189, 224, 242-244, 264,
277, 292, 363, 382, 411, 429, 431,
433, 466, 603, 604, 615, 617, 638,
668, 726, 749-751, 753, 821, 856,
864, 913-917, 954, 999, 1008,
1066, 1073, 1074, 1076, 1079,
1082, 1108, 1109, 1135, 1172,
1173, 1225, 1263, 1288, 1290,
1299, 1306, 1307, 1318, 1387,
1452-1454, 1463, 1467, 1566,
1580-1582, 1610, 1645, 1690,
1738, 1739, 1746, 1756
Ungureanu, Cornel Mihai 161, 225, 234,
790, 1656
Ungureanu, Dan 9-11, 70, 87, 166, 179,
618, 1397, 1533
Ungureanu, Dănuț 330, 637, 973, 1261,
1618
Ungureanu, Delia 18, 38, 921, 1021,
1076, 1653
Ungureanu, Laurențiu 1527, 1539, 1544,
1546, 1547
Ungureanu, Traian 36, 56, 136, 175, 202,
298, 299, 322, 330, 375, 378, 665,

883, 1116, 1123, 1532, 1534, 1560,
1578
Updike, John 69, 73, 132, 156, 161, 175,
201, 239, 262, 340, 474, 621, 638,
865, 999, 1179, 1405
Urian, Tudorel 25, 27, 42, 66, 76, 81, 142,
156, 181, 199, 206, 305, 319, 332,
348, 360, 381, 388, 471, 484, 505,
525, 535, 555, 623, 640, 658, 679,
698, 706, 790, 811, 812, 839, 867,
962, 976, 984, 1008, 1024, 1029,
1036, 1066, 1073, 1089, 1092,
1108, 1120, 1135, 1210, 1225,
1246, 1252, 1263, 1272, 1332,
1333, 1349, 1370, 1387, 1406,
1420, 1484, 1498, 1506, 1514,
1541, 1596, 1620, 1639, 1644,
1657, 1676, 1680
Uricaru, Eugen 9, 12, 15, 20, 88, 119,
134, 166, 169, 233, 316, 484, 568,
574, 638, 764, 890, 932, 934, 937,
1043, 1108, 1109, 1560, 1679
Urmanov, Adrian 251, 345, 443, 449-451,
460, 735, 757, 761, 1254, 1268,
1646
Urmuz 253, 306, 476, 499, 890, 1083,
1090, 1558
Ursa, Mihaela 85, 209, 242, 253, 311, 389,
437, 454, 462, 467, 557, 588, 731,
764, 888, 1039, 1143, 1250, 1313,
1318, 1588, 1633, 1643, 1701
Ursache, Magda 82, 90, 91, 206, 385, 553,
702, 706, 793, 871, 1139, 1270,
1412, 1550, 1693, 1717-1719
Ursachi, Mihai 200, 803, 1412, 1550,
1719, 1720
Ursu, Horia 162, 452, 527, 828, 955, 1129,
1218, 1560, 1642, 1732, 1746
Ursu, Horia Nicola 836, 861, 1386, 1405,
1666

V

Vakulovski, Alexandru 449, 454, 480,
481, 520, 770, 999, 1103, 1105,
1106, 1127, 1748

- Vakulovski, Mihail 196, 454, 500, 518, 532, 591, 692, 770, 913, 925, 926, 999, 1031, 1083, 1103, 1105, 1106, 1192, 1368, 1402, 1461, 1597, 1748
- Valéry, Paul 97, 151, 254, 658, 1017, 1086, 1436, 1683
- Vancu, Radu 179, 247, 248, 448, 453-456, 458-460, 462, 662, 674, 678, 690, 736, 750, 761, 775, 912, 930, 1002, 1064, 1071, 1111, 1174, 1192, 1208, 1250, 1269, 1325, 1326, 1353, 1378, 1402, 1463, 1500, 1526, 1588, 1590, 1609, 1664, 1670, 1689, 1690
- Varga, Dragoș 454, 456, 459, 1250, 1402
- Vartic, Ion 6, 389, 505, 509, 517, 528, 557, 606, 706, 775, 776, 875, 878, 934, 973, 1040, 1109, 1263, 1315, 1415, 1419, 1511, 1546, 1556
- Vasilache, Simona 209, 280, 388, 448, 678, 693, 984, 1119, 1319, 1761
- Vasile, Cristian 68, 156, 234, 237, 301, 319, 433, 539, 877, 908, 1169, 1197, 1246, 1263, 1276, 1332, 1734, 1760
- Vasile, Geo 87, 143, 164, 167, 168, 511, 582, 658, 726, 756, 803, 894, 964, 984, 1086, 1120, 1185, 1230, 1252, 1320, 1380, 1506, 1514, 1527, 1610, 1621, 1644, 1665, 1687
- Vasilescu, Lucian 99, 773, 976, 977, 1190, 1259, 1321, 1494, 1666
- Vasilescu, Mircea 4, 16, 108, 110, 193, 194, 231, 417, 542, 566, 591, 612, 669, 738, 864, 900, 1061, 1190, 1419, 1444, 1446, 1561, 1572, 1729
- Vasilievici, George 124, 126, 128, 164, 259, 260, 441, 609, 612, 621, 769, 770, 926, 1083, 1192, 1317, 1597
- Vasiliu, Lucian 97, 99, 106, 108, 267, 581, 796, 893, 1264, 1310, 1490, 1517, 1518, 1550, 1566, 1568, 1622, 1726
- Vasiliu, Luiza 28, 79, 144, 336, 364, 446, 1228, 1518, 1641, 1731
- Văcărescu, Ioan Radu 167, 169, 343, 442, 750, 755, 796, 865, 893, 1057, 1086, 1350, 1420
- Vălcan, Ciprian 243, 245, 255, 276, 381, 429, 753, 790, 914, 944, 1196, 1320, 1348, 1371
- Vârgolici, Teodor 42, 64, 181, 332, 380, 525, 698, 866, 867, 985, 1036, 1092, 1246, 1349, 1394, 1484, 1514, 1665, 1667, 1680
- Verdeș, Ovidiu 50, 61, 445, 523, 595
- Verne, Jules 34, 600, 814, 1062, 1343, 1447
- Verona, Lucia 147, 186, 291, 343, 1023, 1086, 1520, 1667
- Vianu, Ion 12, 14, 15, 86, 112, 164, 165, 169, 170, 324, 644, 714, 728, 742, 842, 869, 1026, 1027, 1035, 1040, 1064, 1165, 1167, 1213, 1261, 1290, 1299, 1377, 1379, 1447, 1450, 1493, 1497, 1511, 1519, 1521, 1542, 1555, 1576, 1663, 1700, 1732
- Vianu, Lidia 76, 536, 543, 700, 867, 1027, 1619
- Vianu, Ștefan 634, 1027, 1242, 1384, 1478
- Vianu, Tudor 55, 353, 671, 672, 727, 758, 785, 1022, 1046, 1708
- Vică, Constantin 28, 112, 234, 372, 523, 594, 742, 808, 868, 905, 997, 1009, 1014-1016, 1096, 1097, 1189, 1324, 1353, 1446, 1495, 1596
- Vidican, Gheorghe 343, 948, 1080, 1440, 1582
- Vieru, Grigore 50, 66, 75, 83, 84, 101, 107, 119, 143, 211, 243, 249, 275, 283, 292, 385, 393, 400, 485, 587, 615, 1134, 1161, 1226, 1291, 1293, 1440, 1442, 1536, 1549, 1569, 1570, 1572, 1724
- Vieru, Mihai 47, 276, 289, 439, 609, 692, 693, 770, 1106, 1316, 1460
- Vighi, Daniel 76, 119, 120, 124, 242, 243, 246, 248, 381, 432, 524, 550, 607,

- 670, 719, 742, 754, 862, 915, 917,
1027, 1074, 1078, 1079, 1310,
1453, 1454, 1458, 1485, 1543,
1561, 1586, 1601, 1663, 1743
- Vinea, Ion 167, 908, 1682, 1714
- Vinicius, Paul 523, 690, 976, 977, 1259,
1321, 1490, 1506, 1517, 1518,
1612, 1622
- Vişniec, Matei 149, 158, 169, 198, 277,
278, 311-313, 365, 366, 367, 376,
422, 540, 545, 548, 577, 595, 627,
630, 647, 648, 656, 680, 741, 760,
771, 878, 903, 991, 1108, 1218,
1226, 1285, 1470, 1474, 1476,
1546, 1551, 1609, 1624, 1625,
1629, 1641, 1643, 1755, 1759
- Vitcu, Dionisie 411, 412, 586, 1059, 1160
- Vlad, Alexandru 1, 10, 132, 165, 260-262,
265, 269, 279, 323, 334, 363, 488,
617, 684, 758, 775, 810, 879, 930,
937, 938, 940, 948, 1193, 1197,
1599, 1756
- Vlad, Ion 208, 248, 287, 715, 819, 919,
948, 1502, 1580, 1605, 1748
- Vlada, Miruna 37, 162, 454, 461, 691,
897, 917, 1078, 1175, 1254, 1307,
1473, 1586, 1748
- Vlahuță, Alexandru 395, 421, 524, 534,
565
- Vlasie, Călin 135, 523, 669, 810, 907,
1190, 1621
- Vlaşin, Gelu 172, 251, 761, 923, 1212,
1252, 1264, 1310, 1559
- Vlădăreanu, Elena 37, 48, 77, 117, 183,
251, 340, 345, 346, 437, 446, 447,
449, 452, 453, 460, 461, 487, 500,
523, 537, 642, 661, 696, 757, 828,
829, 841, 868, 907, 912, 913, 970,
1009, 1026, 1064, 1103, 1129,
1246, 1254, 1344, 1377, 1402,
1487, 1496, 1497, 1500, 1508,
1518, 1545, 1561, 1615, 1623,
1626, 1649, 1670, 1688, 1737, 1748
- Voicu, Dragoș 317, 645, 649, 670, 682,
684, 746, 787, 797, 814, 819, 820,
825, 910, 1164, 1174, 1241, 1251,
1329, 1576
- Voiculescu, V. 143, 519, 1018, 1076,
1548, 1549, 1687, 1714
- Voina-Răuț, Luminița 35, 594, 655, 694,
701, 787, 794, 830, 910, 1165,
1516, 1641, 1682
- Voinescu, Radu 25, 810, 1252, 1566, 1657
- Volceanov, George 69, 132, 201, 638,
799, 865, 1408
- Volovici, Leon 12, 14, 66, 150, 316, 472,
761, 1027, 1172, 1347, 1486
- Voncu, Răzvan 90, 91, 142, 168, 213,
214, 393, 400, 566, 568, 569, 721,
880, 882, 1047, 1051, 1148, 1190,
1288, 1424, 1560, 1566, 1719
- Vonnegut, Kurt 53, 231, 234, 1072, 1082,
1353, 1525, 1735
- Vosgianian, Varujan 64, 84, 106, 171, 361,
550, 635, 660, 696, 769, 770, 810,
818, 822, 869, 893, 917, 990, 998,
1000, 1009, 1088, 1097, 1112, 1128,
1157, 1159, 1170, 1210, 1237, 1264,
1266, 1289, 1317, 1364, 1393, 1398,
1403, 1415, 1438, 1444, 1453, 1492,
1504, 1520, 1521, 1540, 1544, 1608,
1626, 1637, 1642, 1643, 1666-1668,
1670, 1671, 1676, 1685, 1687,
1690, 1700, 1701, 1723, 1734,
1744, 1746, 1750
- Vraciu, Marina 722, 880, 882, 1432, 1567
- Vulcănescu, Mircea 396, 799, 1044, 1045,
1236, 1260, 1490, 1491
- Vultur, Smaranda 120, 243, 435, 475,
485, 604, 605, 753, 1027, 1453,
1454, 1539, 1743
- Vulturescu, George 64, 142, 389, 559,
706, 754, 758, 759, 776, 875, 893,
1051, 1055, 1263, 1264, 1310,
1415, 1420, 1690

W

- Weislo, Szymon 30, 32, 139, 634, 804,
809
- Welsh, Irvine 464, 469, 813, 1354, 1383
- Wichner, Ernest 50, 139, 174, 351, 352,

463, 578, 592, 792, 1025, 1480,
1485, 1486, 1577

X

Xenopol, A. D. 67, 138, 315, 612

Z

Zaciu, Mircea 133, 249, 299, 300, 422,
698, 880, 934, 1037, 1040, 1246,
1746

Zaharia, Nicoleta 4, 29, 31, 133, 145, 149,
163, 290, 308, 331, 342, 366, 482,
490, 493, 509, 643, 664, 778, 814,
821, 824, 837, 843, 845, 864, 945,
966, 968, 972, 988, 1011, 1088,
1097, 1114, 1118, 1134, 1249,
1337, 1347, 1353, 1357, 1358,
1377, 1393, 1477, 1504, 1507,
1527, 1547, 1609, 1625

Zalis, Henri 99, 119, 542, 583, 727, 733,
891, 1057, 1293

Zamfir, Mihai 77, 143, 209, 506, 623,
628, 640, 699, 788, 799, 804, 986,
1036, 1108, 1215, 1226, 1245,
1247, 1275, 1388, 1477, 1498,
1541, 1681

Zamfirescu, G. M. 396, 1229, 1274, 1388,
1549, 1604, 1676, 1736

Zamfirescu, Vasile Dem. 114, 235, 421,
595, 742, 906, 1165, 1299, 1447,
1576, 1732

Zanca, Andrei 167, 260, 266, 270, 363,
386, 715, 750, 751, 936, 937, 964,

1230, 1248, 1279, 1567, 1571,
1589, 1620, 1690, 1745

Zarifopol, Paul 146, 179, 513, 845

Zdru, Eliza 1087, 1095, 1097, 1114, 1122,
1138, 1209, 1229, 1250, 1337,
1354, 1489, 1501, 1505, 1520,
1545, 1609, 1624, 1643, 1661

Zeca, Daniela 596, 684, 965, 1011, 1137,
1249, 1325, 1336, 1377, 1383,
1399, 1438, 1441, 1484, 1573,
1734

Zeh, Juli 110, 340, 578, 642, 904

Zeletin, C. D. 81, 90, 206, 212, 388, 555,
562, 706, 720, 1043, 1148, 1272,
1282, 1414, 1424, 1548, 1694, 1705

Zgondoiu, Mihai 171, 845, 1217, 1241,
1321, 1669

Zink, Rui 297, 789, 804, 809, 948, 1069,
1070

Zlotescu, Ioana 351, 417, 517, 537, 746,
902, 959, 1063, 1670

Zografi, Vlad 312, 313, 789, 837, 1543,
1546, 1682, 1683

Zub, Alexandru 97, 224, 283, 393, 406,
565, 581, 1156, 1292, 1333, 1368,
1422, 1438, 1439, 1448, 1595,
1722

Zubaşcu, Ion 26, 81, 188, 206, 275, 276,
283, 284, 387, 554, 619, 620, 704,
715, 773, 943, 1029, 1085, 1089,
1196, 1268, 1320, 1321, 1350,
1371, 1414, 1468, 1484, 1541,
1549, 1610, 1690, 1701, 1745,
1761, 1762

